

သံလကုဒ္ဒဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာဘာသာပြန်

စတုတ္ထ

မှတ်သားထိုက်သော
အက္ခရာစဉ်-မာတိကာ

အဂ္ဂညာနိ စသည်	၅၄
အစွာယိက ကမ္မံ	၃၀၄
အဿာယနော	၂၉၄
အဇိနက္ခိပံ	၁၃၂
အ (အာ) ဇိနံ	၁၃၂
အဇ္ဈောသန္တာ	၃၀၈
အတ္တဘာဝ	၂၂၁
အန္တရာ အနက်တစ်မျိုး	၁၆၉
အန္တဝေဏိ (ဝေဏီ-ပဝေဏီ)	၂၉၉
အဓိဇေရစ္ဆံ	၁၄၂
အနာဒီနဝဒဿာဝိနော	၃၀၉
အနာရဒ္ဒစိတ္တော	၂၆၆
အနိယျာနိကဘာဝ	၂၁၇
အနိဿရဏပညာ	၃၀၉
အနုကုလယညာနိ	၄၄
အနေသနဝသေန	၁၀၇
အပ္ပကေနာပိ မေဓဝီ	၁၆
အမစွာ	၂၀
အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ	၅၅
အပ္ပဋ္ဌ (တ္ထ) တရော	၄၃
အပရပ္ပစ္စယံ	၁၅၆
အပ္ပဝတ္တိ အဖွင့်	၂၁၀
အပ္ပသဒ္ဒကာမော အဖွင့်	၁၆၇
အပ္ပသမ္ဘာရတရော, အပ္ပသမာရမ္ဘတရော	၄၂, ၄၃
အပါရုတဃရာ	၁၈
အပ္ပါဠိဟိရက+တံ, သပ္ပါဠိဟိရက+တံ	၂၁၉, ၂၂၅
အပ္ပေဝနာမ သွေဝိ	၄၁၉
အဗျာဗဇ္ဈော	၃၁၁
အဗျာဗဇ္ဈံ	၅၆
အဘိညာယ, သုမ္မောဓာယ	၂၀၈
အလှူခံကြောင့် ဝိပုဋ္ဌိသာရဖြစ်	၃၁
အသမုပ္ပန္နကာမစာရော	၁၀၃
အသံကိဏ္ဍာနိ	၅၅
အဟောနန (အနုဿရဏတ္ထ)	၁၇၉
အာကုလဘာဝေါ	၆၁
အာစရိယက	၂၀၆

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ	၈၈
အာတကံ, လဟုဋ္ဌာန	၂၄၃
အာထဗ္ဗဏပယောဂ	၁၇၆
အာဝရန္တိ စသည်	၃၁၀
အာသဘံ ဌာနံ	၁၄၄
အာသိဒိတွာ သံသိဒန္တိ	၃၁၂
ဣဒ္ဓါ ဖိတာ	၂၅၂
ဥနာဒိနိယာ, ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓါယ	၁၆၄
ဥတ္တရေန မနသာကဋ္ဌဿ	၂၉၁
ဥပကာရာပကာရာနံ	၈၉
ဥပက္ခဋေ	၂
ဥပဋ္ဌာက, သန္တိကာဝစရ	၂၄၇
ဥပ္ပဏ္ဍေတိ	၁၀၃
ဥပနိဿာယ	၁၅၈
ဥလ္လမ္ပတု	၃၁၈
ဥဿာဟေန္တိ	၁၄
ဥပာနိဿာမိ	၁၄
ဧကံသဘာဝိတော	၇၃
ဧတေနပါယေန	၁၈၇
ဩဓိဿက အနောဒိဿက	၃၂၀
ဩဓိသော အနောဓိသော	၃၂၀
ဩပပါတိကော	၇၉
ဩပါနဘူတော	၂၄
ဩသက္ကန္တိယာ ဥဿက္ခေယျ	၂၈၇
ကစ္ဆံ	၃၀၀
ကထာဗာသုကတ္ထံ	၂၇၉
ကပဏ	၂၃
ကာကပေယျာ	၃၀၃
ကာမဂုဏ	၃၀၅
ကိရဏါ အနုဿရဏတ္ထ	၂၀၁
ကုတုဟလသာလာယံ	၁၇၁
ကုလာပဒေသာဒိနိ	၅၀
ကုဟကတ္တာ	၂၆၇
ကုဋ္ဌာဂါရသဇေပေန	၆၄
ကောသကောဋ္ဌာဂါရ (ကောသ-၄ မျိုး)	၈
ဂန္ဓာရိပိဇ္ဇာ	၂၅၄
ဂရဟာယ	၁၃
ဂါမဘာဂေန	၃၉

ဂေါပါလ-နွားမွေးသူ	၉၃
စိရသံခေါ ဘန္တေ	၁၆၉
ဆန္ဒပရိဗ္ဗာဇကော	၁၅၉
ဆရာ ၃ မျိုး	၂၈၆
ဆဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတာယ	၄၆
ဆေကော, ကုဋေ	၈၆
ဇယံစာရံ (ဇယံဝိဟာရံ)	၂၉၃
ဇာတသံဝဗော	၃၁၆
ဇာနိယာ	၁၃
ဉာဏ်တော်ကို ဖြန့်ပုံ	၁၆၀
တန္တိဓမ္မံ. နာမ	၉၁
တထတ္တာယဉ္ဇိ ဘာဝအနက်	၁၄၆
တပေါပက္ကမာ	၁၂၄
တံပညံကို ချီးမွမ်းလျှင် ဆရာကို ချီးမွမ်းရာရောက်	၁၁၉
တိဝိဓဋ္ဌပနာ	၃
တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏံ	၃၁၄
တံ ဇီဝံ, တံ သရိရံ	၉၉
ထဏှိလသေယျံ	၁၃၃
ဒန္တယိတတ္ထိ	၃၁၆
ဒဿုခိလံ	၁၂
ဒါနကို တိုက်ရိုက်မချီးမွမ်း	၃၃
ဒါနပတိ	၂၂
ဒိဗ္ဗာ, ဂဗ္ဘာ	၂၈၃
ဒုက္ခသမုဒယ	၂၀၉
ဒုဇ္ဇာနံ တယာစသညံ၌ ဒိဋ္ဌိ, ခန္တိ, ရုစိ, အာယောဂ....	၂၀၆
ဒုဝေသစ္စာနိ အက္ခာသံ	၂၃၅
ဒေဝသိကံ	၈
ဓနဉေညံ	၇
ဓမ္မဋ္ဌိတတံ	၂၁၂
ဓမ္မတာသိဒ္ဓိ	၅၄
ဓမ္မ နိယာမတံ	၂၁၃
ဓမ္မသာစ အနုဓမ္မံ	၁၀၄
န ဩဟိယတိ	၃၂၁
နမဿမာနာ	၃၀၂
နရကပပါတံ	၂၉၀, ၄၄၅
နာနာတိတ္ထိယာ	၁၇၂
နာမကညေဝ(လာမကညေဝ)	၃၀၁
နားမလည်သောတရားကို နာချင်ကြ	၂၃၄

နိဒ္ဒါရိတဗွဲ	၂၈၉
နိဗန္ဓ (ဒွ) ဒါနာနိ	၄၄
နိယတော	၇၆
နိဝရဏကင်းလို့ ကလ္လစိတ္တစသည်ဖြစ်	၆၂
နတ်ကို ဘုရားထက်အထင်ကြီး	၂၆၃
နာပိတံ	၂၇၉
ပကတညူ	၁၈၀
ပကတိကထာ	၁၃၅
ပစ္စဉ	၁၆၂
ပညာပိတနိဋ္ဌာ	၂၁၇
ပဋိဘာဂကိရိယံ	၁၇၃
ပမာဏကတံ (အပ္ပမာဏကတံ)	၃၁၉
ပရမ္မဒိ အာလိဂေယျ	၂၈၇
ပရိက္ခာရ-ပရိဝါရ	၄
ပရိပုဏ္ဏ ကောသကောဋ္ဌာဂါရ	၈
ပရိမာရိန္ဒြိယော	၁၇၅
ပသန္နာကာရံ	၁၄၆
ပရံဝိယ မတ္တာယ	၁၅၂
ပဟိတတ္တော	၁၅၅
ပါဠိဟာရိယ သုံးမျိုး	၂၅၄
ပါတဗ္ဗတံ	၁၀၉
ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတု	၁၅
ပါမောဇ္ဇ	၂၂၃
ပါရိပူရိ	၂၂၂
ပါရိသဇ္ဇာ	၂၀
ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ	၁၅၄
ပုဂံဝသုံးမျိုး	၁၄၄
ပုဏ္ဏမုဿဋ	၂၆၈
ဖာသုဝိဟာရံ	၂၄၄
ဗရိဟိသတ္တာယ	၃၄
ဗုဒ္ဓဂဗ္ဗိတံ	၂၈၀
ဗုဒ္ဓ၏ဉာဏ်တော်	၁၄၅
ဗုဒ္ဓါနံ ဒွေကထာ	၂၃၁
ဗြဟ္မသဟဗျတာယ	၂၉၅
ဘတ္တဝေတနံ	၁၆
ဘုက္ကာရံ	၂၃၉
ဘုဿတိကို စဉ်းစား	၉၄
ဘူတနိရောဓေသကဘိက္ခု	၂၆၀

မဂဓေသု, ဇနပဒေ	၁
မဂ္ဂသောတံ+အာပန္နော	၇၆
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၏ လက္ခဏာ, ကိစ္စ	၈၁, ၈၂
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ရှေ့နောက် စဉ်ပုံ	၈၅
မဂ္ဂင်၏ ခဏ, အဝရံ, ဘေဒ	၈၃
မဏိကာဝိဇ္ဇာ	၂၅၆
မရဏပဋိသံယုတ္တကထာ	၂၄၆
မာသက (ပဲပိုက်ဆံ)	၆
မိဂဒါယော	၁၀၂
မုခါရဋ္ဌ	၂၄၀
မုခူစေတနာ	၂၉
မုဒါ, မောဒမာနာ	၁၈
မုဒ္ဒပ္ပသန္တာ	၁၄၆
မေဃဝဏ္ဏံ	၁၆၂
ယက္ခဒါသီ (စုန်းမဟုတ်)	၁၇၇
ယညဝါဠသ	၃၉
ယထာသန္တတိကော	၁၃၄
ယန္တုန (သံသယတ္ထမဟုတ်)	၁၆၃
ယဿာ (အာနုဘာဝေန)	၂၂
ယောနိသိဒ္ဓိ	၅၃
ရဇနိယာနိ	၇၁
ရဇောဇလံ	၁၃၃
ရထော, သေတပရိက္ခရာရာ	၂၁
ရဟန္တာ၏ ထိန်မိဒ္ဓသတ္တိ	၆၈
ရာဂါဒိနံ တနုတ္တာ	၇၈
ရှေးဘဝစည်းကို ပြန်	၂၄၁
ရွှေကို ပွတ်တိုက် ထုရိုက်သလို	၁၅၄
လဂ္ဂိတုံ ဌာတုံ	၃၂၁
လူခါကာရာ	၂၃၃
လူခါဇီဝိ	၁၀၃
လောကထူပိက	၂၁၈
လောကသမညာ	၂၃၀
လောမသာယ	၁၀၈
ဝနိဗ္ဗက	၂၄
ဝနေ, သဏ္ဍေ	၂၉၁
ဝါဇာသန္နိတောဒကေန	၂၁၁
ဝါဒါနဝါဒေါ	၁၃၄
ဝါသဒ္ဓေါ ဝိဘာဝနတ္ထော	၂၂၇

ဝိဂ္ဂဟော, ဝိဝါဒေါ	၂၉၇
ဝိဇ္ဈာတဒီပသိခါဝိယ	၂၇၅
ဝိညာဏ် အနိဒဿနံ (နိဗ္ဗာန်)	၂၇၁
ဝိတ္ထုပကရဏ	?
ဝိတ္ထာယိတတ္ထံ	၃၁၇
ဝိပဿနာမတ္တဉ္စ မှတ်ချက်	၁၂၀
ဝိလာသ, အာကပ္ပ	၂၂၀
ဝိသဘာဂဝေဒနာ (အာဗာဓ)	၂၆၂
ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ, ဝိရမိတဗ္ဗ	၅၂
ဝေကဠိကော	၁၃၄
သင်္ခါ, နိရုတ္တိ, နာမံ, ဝေါဟာရော	၂၂၉
သစ္စာနုလောမိကပညာ	၁၄၂
သစ္စာ-ဘူတာ	၁၈၄
သဇ္ဈ (ည) ဘရီ	၂၁၁
သပရိဂ္ဂဟော	၃၁၀
သဗ္ဗညုပဝါရဏံ	၁၇၀
သဗ္ဗတ္တတာယ	၄၆၂
သဗ္ဗတောပဘံ	၂၇၃
သဗ္ဗဝန္တံ လောကံ	၄၆၃
သမ္မောဓိပရာယဏော	၇၇
သမတိတ္ထိကာ	၃၀၃
သမနဂါဟတိ, သမနဘာသတိ, သမနယုဉ္ဇန္တ	၁၁၃, ၄, ၅	
သမသမံ	၁၄၀
သမာဒါပေသိ	၃၃
သရီရသန္တပ္ပနတ္ထံ	၉၅
သာပတေယျံ	၃၈
သီဟနာဒံ	၁၂၂
သီဟနာဒ တစ်ရာတစ်ဆယ်	၁၄၉
သုက္ခတရဏံမညေ	၃၁၃
သုညာဂါရေ	၁၄၃
သုတ္တပ္ပမတ္တေန	၈၉
သုရတ္တဒုပဋ္ဌံ	၁၆၁
သေတုဃာတဝိရတိ	၅၁
သေလမယပတ္တ	၁၆၂
သံသန္တိတုံ	၂၂၈
ဟဿကညေဝ	၃၀၁
ဟိတာနုကမ္ပိ	၂၈၂

သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

၅။ ကုဋဒန္တသုတ်ဘာသာဋီကာ

၃၂၃။ ဧဝံ မေ သုတံ ပပေ၊ မဂဓေသုတိ-ဟူသောသုတ်သည်၊ (တစ်နည်း) “ဧဝံ မေ သုတံ ပပေ၊ မဂဓေသု” အစရှိသောသုတ်သည်၊ ကုဋဒန္တသုတ္တံ-ကုဋဒန္တ သုတ်တည်း၊ တကြ-ထို ကုဋဒန္တသုတ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ်ကား၊ အပုဗ္ဗပဒ ဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ မဂဓေသုတိ (ဧတ္ထ)-မဂဓေသုဟူသော ဤပါဠိ၌၊ မဂဓာ နာမ- မဂဓတို့မည်သည်၊ ဇနပဒိနော-ဇနပုဒ်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-ဇနပုဒ်၏ အစိုးရဖြစ်ကုန် သော၊ ရာဇကုမာရာ- မင်းသားတို့တည်း၊ တေသံ-ထိုမင်းသားတို့၏၊ နိဝါသော- နေရာဖြစ်သော၊ ဧကောပိ ဇနပဒေါ-ဇနပုဒ်တစ်ခုတည်းကိုလည်း၊ ရုဋ္ဌိသဒ္ဓေန- အတင်ရုဋ္ဌိသဒ္ဓါကြောင့်၊ မဂဓာတိ-မဂဓာဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ-ဆိုအပ်၏၊ မဂဓေသု-မဂဓာ ဟု ဗဟုဝစ်အမည်ရသော၊ တသ္မိံ ဇနပဒေ-ထို ဇနပုဒ်၌၊ (စာရိကံစရမာနော ဌိစပ်၊)

မဂဓေသု။ ။မဂိဓာတ်သည် သပုန (သွားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ မရီတေ အဝေဂဗျတေ အနေနာတိ မဂေါ-အောက်အပါယ်သို့ သွားကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အပြစ် ဒေါသသည်၊ (တစ်နည်း) မကောင်းမှုသည် မဂမည်၏၊ မဂံ+ဓာတိ ဒဓာတီတိ မဂဓေ- အပြစ်ဒေါသကို(မကောင်းမှုကို) ဆောင်တတ်သောကြောင့် အရပ်ဒေသ (ဇနပုဒ်)သည် မဂဓ မည်၏၊ ထိုဒေသကို အစိုးရသောမင်းတို့လည်း မဂဓဟု အမည်ရ၏၊ ဤကား ထောမနိမိ ကို မှီသော အနက်တည်း၊ [မဂ+ဓာဓာတ်, အပစ္စည်း။]

ဋီကာသစ်။ ။မဂေန+သဒ္ဓိ+ဓာဝန္တိတိ မဂဓာ-သားကောင်တို့နှင့် အတူပြေးနိုင်သောကြောင့် (သားကောင်လိုက်ရာဝယ် သားကောင်တို့ပြေးသလောက် ပြေးနိုင်သောကြောင့်) မင်းသားတို့ သည် “မဂဓာ”မည်၏၊ [မဂသဒ္ဓိပုပဒ, ဓာဝုဓာတ် ကိုပစ္စည်း။] (တစ်နည်း) မဲသေသု ဂိဇ္ဈန္တိတိ မဂဓာ-အသားတို့၌ လွန်စွာ မက်မောကြသောကြောင့် မင်းသားတို့သည် မဂဓာတို့မည်၏၊ ဗံသ+ဂိဓမ္မ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် မဂဓဟု ဖြစ်၏၊ ဤမှနောက်၌ ဇနပုဒ်တစ်ခုတည်းဖြစ်လျက် အတင်ရုဋ္ဌိအားဖြင့် ဗဟုဝစ်အမည်ရပုံကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ် ကောသလေသု အဖွင့်ကို နည်းမှီ၍ သိပါ၊ ရုဋ္ဌိသဒ္ဓါ ဖြစ်သောကြောင့် မူလပုဒ်၏ ပုံလိနိဗဟုဝစ်မပျက်ပဲ အမည်ရသောကြောင့် “မာ”ဟု ဝုဒ္ဓိလည်း ပြုရတော့။

ဇနပဒေ။ ။တိုင်း ခရိုင် နိုင်ငံတစ်ခုကို “ဇနပဒ”ဟု ခေါ်၏၊ “ကုရု၊ သက္ကာ၊ ကောသလာ၊ မဂဓာ”စသော ထိုဇနပဒအမည် အမျိုးမျိုးပြသော ပုဒ်တို့၌သာ “ပုံ ဗဟုတ္ထေ ကုရု သက္ကာ”ဟူသော အတိဓာန်(၁၈၄)နှင့်အညီ ဗဟုဝစ်ထားရသည်၊ ဇနပဒပုဒ်၌ကား ထုံးစံအတိုင်းပင် တစ်ခုဖြစ်လျှင်

ဣတော-ဤမဂဓေသု ဇနပဒေဟူသောပုဒ်မှ၊ ပရံ-နောက်ဖြစ်သော ပုဒ်အပေါင်း သည်၊ ပုရိမသုတ္တဒ္ဒယေ-ရှေ့သုတ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီး သော နည်းရှိသည်သာ၊ အမ္မလဋ္ဌိကာ-အမ္မလဋ္ဌိကာသည်၊ ဗြဟ္မဇာလေ-ဗြဟ္မ ဇာလသုတ်၌၊ ဝုတ္တသဒိသာဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော အမ္မလဋ္ဌိကာနှင့် တူသည်သာ။

ကုဋေသုတ်-ကား၊ တဿ ဗြဟ္မဏဿ-၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ ဥပက္ခ ညောတိ-ကား၊ သန္ဓိတော-ပြင်ဆင်အပ်သည်၊ (“ဟောတိ”၌ စပ်၊) ဝစ္ဆတရသတာနိ တိ-ကား၊ ဝစ္ဆသတာနိ-နွားငယ် အရာတို့သည်၊ ဝါ-ဟိုကို၊ (ထူထူပနီတာနိ ဟောန္တိ-၌ စပ်၊) တရုဏမေဏ္ဍကာ-နုပျိုသောသိုးတို့ကို၊ ဥရဗ္ဘာတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ- ဆိုအပ်ကုန်၏၊ တာဝ-ပါဠိတော်၌ မလာသော သတ္တဝါတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ဧတေ- ဤ သတ္တဝါတို့သည်၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌၊ အာဂတာယေဝ-တိုက်ရိုက်လာ ကုန်သည်သာ၊ ပန-ကား၊ ပါဠိယံ-၌၊ အနာဂတာနံ-တိုက်ရိုက်မလာကုန်သော၊ အနေကေသံ-တစ်ပါးမက များစွာကုန်သော၊ မိဂပက္ခိနံ-သားကောင် ငှက်တို့၏၊

ဧကဝဇ်၊ ၂ စသည်ဖြစ်လျှင် ဗဟုဝဇ်ထားရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဇနပဒေ”ဟု ဧကဝဇ်ထားရသည်။ [ဇနပဒနာမေယေဝ (ကုရုသက္ကာစသော ဇနပုဒ်နာမည်၌သာ) ဗဟုဝစနံ၊ န ဇနပဒသဒ္ဓေ၊ (ဘာကြောင့်နည်း) ဇာတိသဒ္ဓတ္တာ (ဇနပဒသဒ္ဓါက သာမညဇနပုဒ်ဇာတ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း) ဣတိ ဝုတ္တံ တသ္မိံ မဂဓေသု ဇနပဒေတံ၊-ဋီကာသစ်။]

ဥပက္ခဋ္ဌော။ ။ဥပသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ပုဗ္ဗကမ္မ (“ရှေးဦးစွာပြုအပ်”ဟူသော အနက်) ကိုဟော၏။ “ဥပ-ယဇ်မပူဇော်မီ ရှေးဦးစွာ+ကတ-ပြုအပ်”ဟူသည် ပြင်ဆင်ထားအပ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သန္ဓိတော-ပြင်ဆင်ထားအပ်ပြီ”ဟု ဖွင့်သည်။ [“စီဝရ စေတာပန္နံ ဥပက္ခဋ္ဌံ” စသည်ဖြင့် လာရာ၌လည်း ဤသန္ဓိတအနက်ကိုပင် ဖွင့်ကြသည်။ ဥပ+ကရဇာတ်၊ တပစ္စည်း၊ တံ ပနေတံ ဥပကရဏံ(ထိုရှေးဦးစွာ ပြုလုပ်ခြင်းဟူသည်)၊ မတသံ(ထိုသက်ရှိ သက်မဲ့ အဆောက်အဦတို့ကို)၊ တတာသဇ္ဇနမေဝ (ထို ဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း စီစဉ်ထားခြင်းပင်တည်း)၊ ဣတိ ဒဿေတိ သန္ဓိတောတိ ဣမိနာ၊-ဋီကာ။]

ဝစ္ဆတရ သတာနိ။ ။ “ဝစ္ဆ သတာနိ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “တရပစ္စည်းအနက်မရှိ”ဟု မပူရ၊ နွားပျို၊ နွားသိုး အဖြစ်စသည်သို့ မရောက်သေးသော နွားငယ်စစ်စစ်ကိုသာ ယုစေလိုသော ကြောင့် “ဝစ္ဆသတာနိ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝစ္ဆတရသတာနိတိ ယုဝဘာဝမပတ္တာနိ ဗလဝစ္ဆသတာနိ (အားရှိသော နွားငယ်အရာတို့)၊ ဝစ္ဆာနံ+ဝိသေသံတိ ဟိ ဝစ္ဆတရာ၊ (တရပစ္စည်း ဝိသေသအနက်၌ သက်၊ ဝစ္ဆတို့တွင် ထူးထူးခြားခြား အားရှိသော၊ ဝဖြိုးသော နွားငယ်ကလေးတို့)၊ တေ ပန ဝစ္ဆာဇေ၊ န ဒမ္မာ (ဆုံးမထိုက်သော နွားသိုးများ မဟုတ်ကြ)၊ န ဗလိဗဒ္ဓါ(နွားလားကြီးများလည်း မဟုတ်ကြ)၊ ဣတိ အာဟ ဝစ္ဆသတာနိတိ၊-ဋီကာ။] [ဋီကာသစ်၌ကား တရပစ္စည်း အနက်မရှိ-ဟု တစ်နည်းပြော၏။]

သတ္တသတ္တသတာနိပိ-ခုနစ်ရာ ခုနစ်ရာစီတို့ကိုလည်း၊ သမ္ဗုဒ္ဓိတောနေဝ-ပေါင်းစု အပ်ကုန်ပြီးသည်သာ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-သိထိုက်ကုန်၏။ ဧသ(ဧသော)- ဤ ကုဋဒန္တပုဏ္ဏားသည်၊ သတ္တသတ္တသတိကံ-ခုနစ်ရာ၊ ခုနစ်ရာစီရှိသော၊ [“သဗ္ဗ သတ္တသတိကံ-အလုံးစုံ ခုနစ်ရာရှိသော”ဟုလည်း မှုကွဲရှိ၏။] ယာဂံ-ယဇ်ကို၊ ယဇိတုကာမော-ပူဇော်ခြင်းငှာ လိုလားသည်၊ ဟောတိ ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ ထူဏူ ပနီတာနိတိ-ကာ၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ချည်၍၊ ထပနတ္ထာယ-ထားခြင်းအကျိုးငှာ၊ ယူပ သခါတံ-ယူပဟုဆိုအပ်သော၊ ထူဏံ-ယဇ်တိုင်သို့၊ ဥပနိတာနိ-ကပ်ဆောင်အပ် ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-၌စပ်)။

၃၂၈။ တိဝိဓန္တိ ဧတ္ထ-တိဝိစံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ထပနာ-(ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင်)ထားတတ်သော အဝိပ္ပဋိသာရတို့ကို၊ ဝိဓာ-ဝိဓာတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ- ဆိုအပ်ကုန်၏၊ တိဋ္ဌပနံ-(ကောင်းမှုအယဉ်ကိုအစဉ်မပြတ်အောင် ထားတတ်သော)

မိဂပက္ခီနန္တိ။ ။မဟိသ-(ကျွဲ၊ ရုရ-(ဆတ်၊ ပသဒ-(ချေ-ဂျီ၊ ကုရင်-(ပြောင်၊ ဂေါကဏ္ဍ-(ခိုင်၊ မိဂါနဉ္စေဝ-သားကောင်တို့၏လည်းကောင်း၊ မောရ၊ ကပိဉ္စရ-(ဂျိုး၊ ဝဇ္ဇက၊ တိတ္ထိရ-(ခါ၊ ကပေါတာဒိ ပက္ခီနန္တ-ခိုအစရှိသော ငှက်တို့၏လည်းကောင်း၊ (သတ္တသတ္တ သတာနိ သမ္ဗုဒ္ဓိတောနေဝ)။

ဝိဓာ။ ။ယဇ်ပူဇော်ခြင်းဟူသည် အလှူပေးခြင်းပင်တည်း၊ အလှူပေးရာဝယ် “ပုဗ္ဗစေတနာ ဖြစ်ရာအခိုက်၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ မုဉ္ဇစေတနာဖြစ်ရာအခိုက်၌ ကြည်လင်ခြင်း၊ အပရစေတနာ ဖြစ်ရာအခိုက်၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း” အားဖြင့် ၃ ပါးရှိ၏။ ထို ၃ ပါးကိုပင် “ငါလှူမိတာ မှားပေ” ဟု ဝိပ္ပဋိသာရ ဖြစ်မှုကို ပယ်တတ်သောကြောင့် ဝိပ္ပဋိသာရ ဝိနောဒနဟု ဆိုအပ်၏။ ထို ၃ ပါးကို “အဝိပ္ပဋိသာရ ၃ ပါး” ဟု ခေါ်၏။ ဤဝိပ္ပဋိသာရ ဝိနောဒန(အဝိပ္ပဋိသာရ) ၃ ပါးတို့ကို “ဝိဓာ” ဟု ခေါ်သည်။ ဝိဓမန္တိ-ဝိပ္ပဋိသာရဟူသော သံကိလေသကို ပယ်ဖျောက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝိဓာ။ [ဝိပ္ပဗ္ဗ ဓမ္မဓာတ်၊ ကိပ္ပစွည်း။] ဋီကာတို့၌ “ဝိဓာ ဝုစ္ဆန္တိ” စသည်ဖြင့် ဗဟုဝုစံရှိသောကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌လည်း “ဝိဓာ ဝုစ္ဆန္တိ ဌပနာ” ဟု ဗဟုဝုစံပင် ရှိသင့်ပါသည်။

ထပနာ(ဌပနာ)။ ။ဝိပ္ပဋိသာရဖြစ်လျှင် ကောင်းမှုရေအယဉ်သည် (ဆက်ကာ ဆက်ကာ မစီးသွားတော့ပဲ) ပြတ်၏။ နောက်ထပ်လည်း ကောင်းမှုပြုလိုသော ဆန္ဒမဖြစ်တော့၊ ထိုကောင်းမှု ကို အကြောင်းပြု၍ ဝိပ္ပဋိသာရမဖြစ်ပဲ အဝိပ္ပဋိသာရဖြစ်လျှင်ကား ကောင်းမှုရေအယဉ်သည် တသွင်သွင် စီးနေသကဲ့သို့ အပရစေတနာရေအယဉ် စီးနေ၏။ နောက်ထပ်လည်း ကောင်းမှုပြုလို သော ဆန္ဒဖြစ်၏။ ဤသို့ ထိုဝိဓာ ၃ မျိုးသည်ပင် ကောင်းမှုရေအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင် ထားတတ်သောကြောင့် ထပနာလည်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိဓာ ဝုစ္ဆန္တိ ထပနာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဝိဓာနှင့် ထပနာသည် သဒ္ဓတ္ထအားဖြင့် မတူသော်လည်း အဘိဓမ္မေယျတ္ထအားဖြင့် တူသောကြောင့် ဝိဓာကို “ထပနာ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ပုညာဘိသန္တံ-တသွင်သွင် စီးနေသော ကောင်းမှုရေအယဉ်ကို၊ အဝိစ္ဆိန္တိတွာ-မဖြတ်မှု၍၊ ထပေန္တိ-ထားတတ်ကုန်၏။ ဣတိ ထပနာ။]

၃ ပါးသော အဝိပုဋိသာရရှိသော၊ (ယညသမ္ပဒံ-၌ စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သောဠသပရိက္ခာရတိ-ကား၊ သောဠသပရိဝါရံ-၁၆ ပါးသော အခြံအရံရှိသော၊ (ယညသမ္ပဒံ-၌စပ်)။

၃၃၀။ ပဋိဝသန္တိတိ-ကား၊ ယညာနဘဝနတ္ထာယ-ယဇ်ကိုခံစားခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိဝသန္တိ-နေကြကုန်၏၊ [ဘုရားပွဲစသည်၌ စားကြသောက်ကြဖို့ရန် လာကြသကဲ့သို့ ယဇ်ပူဇော်ပွဲ၌လည်း စားကြသောက်ကြ ခံစားကြဖို့ရန် လာရောက်နေထိုင်ကြသည်-ဟူလို၊ ဤ ပဋိဝသန္တိပုဒ်သည် ရှေးအဋ္ဌကထာ စာအုပ်တို့၌ “တိဝိဓ” ရှေ့ဝယ် ရောက်နေ၏၊ ပါဠိတော်ဝယ် နောက်မှရှိသည်။] ၃၃၆။ ဘူတပုဗ္ဗန္တိ ဣဒံ-

တိဋ္ဌပနံ။ ။တိသော+ဋ္ဌပနာ ယသာ ယညသမ္ပဒါယာတိ တိဋ္ဌပနာ၊ “ပုဗ္ဗေဝ ဒါနာ သုမနော၊ ဒဒံ စိတ္တံ ပသာဒယေ၊ ဒတ္တာ စတ္ထမနော ဟောတိ၊ ဧသာ ပုညဿသမ္ပဒါ”နှင့် အညီ ကုသိုလ်မပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်းစသော ၃ ပါးသော နှလုံးသာရွှင်မှုရှိသော ယညသမ္ပဒါ၊ [ပါဠိတော်၌ ဇာနတ်၏ တစ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် “တိဋ္ဌပနံ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဒုတိယန္တထားသည်၊ ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၌ကား ယညသမ္ပဒါကို၎်၌ “တိဋ္ဌပနာ”ဟု ပြုပါ၊ ဋီကာ၌မူ ယညောကို၎်၌ “တိဋ္ဌပနော”ဟု ပုံလိန်ထားလေသည်။]

ဋီကာ။ ။ယညသင်္ခါတဿ ပုညဿ ယော သံကိလေသော၊ တဿ (ဝိဓမနတော) နိဝါရဏတော နိသေဓနတော ဝိဓာ ဝုစ္ဆန္တိ ဝိပုဋိသာရဝိနောဒနာ၊ တတော တာ (ထို ဝိဓာ ၃ မျိုး တို့ကို) တံ ပုညာတိသန္တံ အဝိဋ္ဌိန္တိတွာ ထပေန္တိတိ ထပနာတိ ဝုတ္တာ၊ တာသံ ပန ယညဿ အာဒိ မဇ္ဈ ပရိယောသာနဝသေန တီသု ကာလေသု ပဝတ္တိယာ ယညော (သည်) တိဋ္ဌပနော (ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင် ထားတတ်သော ၃ ပါးသော အဝိပုဋိသာရရှိ၏)၊ ဣတိ အာဟာ တိဋ္ဌပနန္တိ အတ္ထောတိ။

ပရိက္ခာရံ။ ။ “ပရိ+ကရောန္တိ-ယဇ်ပူဇော်မှုကို ထက်ဝန်းကျင် ပြုတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ပရိက္ခာရာ”နှင့်အညီ နောက်၌ ပါဠိတော်ဝယ်လာသော ဥဘတော သုဇာတစသော ဂုဏ်အင်္ဂါ တို့သည် ယဇ်၏ အသိုင်းအဝိုင်း အခြံအရံများ ဖြစ်သောကြောင့် ပရိက္ခာရတို့ မည်၏၊ ထို့ကြောင့် ပရိက္ခာရကို “ပရိဝါရ”ဟု ဖွင့်သည်၊ [ပရိ+ကရောန္တိ အဘိသင်္ခရောန္တိတိ ပရိက္ခာရာ၊ ပရိဝါရာ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ သောဠသပရိက္ခာရန္တိ သောဠသပရိဝါရန္တိ-ဋီကာ။]

ဘူတပုဗ္ဗံ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဘူတပုဗ္ဗံ ဗြာဟ္မဏ”ဟု ရှိ၏၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌+ဘူတံ-ဖြစ်ဖူးသော အကျင့်တည်း၊ ဘူတပုဗ္ဗံ-ကျင့်၊ [“ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ”ပုဒ်ကဲ့သို့၊ ဘူတနှင့်ပုဗ္ဗကို ရှေ့နောက်ပြန်ထားသည်၊] ထို “ဘူတပုဗ္ဗံ”အရ ဘုရားအလောင်းတော်သည် မဟာဝိဇိတမင်း၏ ပုရောဟိတ်ဖြစ်စဉ်က ဗောဓိဉာဏ်ကိုရင့်သန်အောင် ကျင့်အပ်ခဲ့ဖူးသော အကျင့်ကိုယူပါဟု သိစေလို၍ “ပုဗ္ဗစရိတံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ နောက်ပြင်စာအုပ်တို့၌ ဤပုဗ္ဗစရိတံပုဒ် ကျနေသည်၊ စရိတသဒ္ဒါလည်း စရိယသဒ္ဒါ နှင့် အနက်တူတည်း။ [ပုဗ္ဗေ+ဘူတံ ဘူတပုဗ္ဗံ၊ ယထာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗန္တိ အာဟာ၊ ပုဗ္ဗစရိတန္တိ အတ္ထနော

ဘူတပုဗ္ဗဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပထဝီဂတ-မြေအတွင်း၌ ရောက်နေသော၊ နိမိ-ရွှေအိုးကို၊ ဥဒ္ဒရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ရာသိ-အစုအပုံကို၊ ကရောန္တောဝိယ-ပြုသကဲ့သို့၊ ဘဝပဋိစ္စန္ဒ-ဘဝဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော၊ ပုဗ္ဗစရိတ်-ရှေး၌ကျင့်အပ်သော ကောင်းမှုကို၊ ဒသေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

မဟာဝိဇိတောတိ-ကား၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ သာဂရပရိယန္တံ-သမုဒ္ဒရာအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသော၊ မဟန္တံ-ကျယ်ဝန်းသော၊ ပထဝီမဏ္ဍလံ-မြေအဝန်းကို၊ ဝိဇိနိကီရ-အောင်နိုင်ပြီတဲ့၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ မဟန္တံ-ကျယ်ဝန်းသော၊ ဝိဇိတံ-အောင်အပ်ပြီးသော တိုင်းနိုင်ငံသည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ မဟာဝိဇိတောတွေဝ-မဟာဝိဇိတ ဟူ၍သာ၊ သရို-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ အဂမာသိ-ရောက်ပြီ၊ အနောတိအာဒိသု-အနော အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ယော ကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကေန-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဘဝေန-စည်းစိမ်အားဖြင့်၊ အနော-ကြွယ်ဝသူသည်၊ ဟောတိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အယံ-ဤ မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ကေဝလံ-မဟာဒ္ဒနစသည်မဖက် သက်သက်၊ အနောယေဝ-ကြွယ်ဝသူသည်သာ၊

ပုရိမဇာတိသမ္ဘူတံ(ရှေးဘဝတစ်ခု၌ ကောင်းစွာဖြစ်ခဲ့ဖူးသော) ဗောဓိသမ္ဘာရဘူတံ ပုဗ္ဗစရိတ်တံ အတ္ထော-ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာ၌ ဘူတပုဗ္ဗကို “ပုဗ္ဗစရိတ်”ဟု ဖွင့်သော်လည်း သံဒ္ဒပိဒုတို့ကမူ ကာလသတ္တမိ အနက်ဟောနိပါတ်ပုဒ်တစ်မျိုးဟု ဖွင့်ကြ၏၊ ထိုအလို “ဘူတပုဗ္ဗ-ရှေးအခါ၌”ဟု အနက်ပေးပါ၊ ဘူတသဒ္ဒါလည်း ဖြစ်ပြီးသော အတိတ်ကာလ အနက်ဟောတည်း၊ [သံဒ္ဒပိဒု ပန ဝဒန္တိ ဘူတပုဗ္ဗန္တိ ဣဒံ ကာလသတ္တမိယာ နေပါတိကပဒန္တိ၊ အတိတကာလေတိ ဟိ တေသံ မတေန အတ္ထော-ဋီကာသစ်။]

ပထဝီဂတံ နိမိ။ ။မြေ၌ မြှုပ်ထားအပ်သော ရွှေအိုးသည် ထာဝရဖြစ်သကဲ့သို့ ဘုရားအလောင်း၏ ရှေးကောင်းမှု နောက်ကောင်းမှုဟူသော ရွှေအိုးသည် မိမိနောက်သို့ အစဉ်လိုက်ပါသော အနဂါမိရွှေအိုး ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားအလောင်း၏ အနဂါမိဖြစ်သော ကောင်းမှုရွှေအိုးကို ပထဝီဂတ ထာဝရရွှေအိုးဖြင့် ဥပမာပြုသည်။ [တံထာဟိ တဿ အနဂါမိနိမိဿ ထာဝရနိမိနာ နိဒဿနံ ဥပပန္နံ ဟောတိ-ဋီကာ။]

မဟာဝိဇိတော။ ။အဋ္ဌကထာအတိုင်း “မဟန္တံ+ဝိဇိတံ အဿ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပါ၊ ဝိဇိယိတ္တ-အောင်နိုင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝိဇိတံ (ရဋ္ဌ)၊ အဿကို “အနေန”ဟု ဆဋ္ဌိ ကတ္တားဖွင့်၍ ဝိဇိတံ၌ စပ်ပါဟုလည်းကောင်း၊ အတ္ထိသဒ္ဒါထည့်၍ သမ္ပဒါန်ဟုလည်းကောင်း ဋီကာသစ်၌ ဖွင့်၏၊ မိမိကား ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သောကြောင့် ဆဋ္ဌိဗဟုဗ္ဗိဟိဟုသာ ယူလိုပါသည်၊ [“သတ္တရတနသမ္ပန္နော”ဟု ပါဠိတော်၌ မဆိုသောကြောင့် ထိုမင်းသည် စကြာမင်းမဟုတ်၊ ဓမ္မာသောကမင်းကဲ့သို့ ပတ်ပတ်လည် သမုဒြာဖြင့် ဝိုင်းရံအပ်သော တစ်မြေပြင်ကိုသာ အစိုးရသော ဧကရာဇ်မင်းဟု မှတ်ပါ။]

န-မဟုတ်သေး၊ မဟဒ္ဒနော-များသောဥစ္စာလည်းရှိ၏၊ မဟာတာ-များစွာသော၊ အပရိမာဏသချေ့န-မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော အရေအတွက်ရှိသော၊ ဓနေန-ဥစ္စာနှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံ၏၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ ပဉ္စကာမဂုဏဝသေန-၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ မဟန္တာ-ကြီးကျယ်ခမ်းနားကုန်သော၊ ဥဋ္ဌာရာ-မွန်မြတ် ကုန်သော၊ ဘောဂါ-သုံးဆောင်ခံစားထိုက်သော ကာမဂုဏ်တို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန် ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုမင်းသည်)၊ မဟာဘောဂေါ-မဟာဘောဂ မည်၏၊ ပိဏ္ဏပိဏ္ဏ ဝသေနစေတ-အတုံးအခဲ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုဝဏ္ဏမာသက ရဇတမာသကာဒိ ဝသေနစ-ရွှေပဲ ငွေပဲ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဇာတရူပရဇတဿ-ရွှေငွေ၏၊ ပဟူတတယ-များသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတ ဇာတရူပရဇတော-မည်၏၊ အနေကကောဋီသချေ့န-တစ်ပါးမကများသော ကုဋေ အရေအတွက်ရှိသော၊ ဇာတရူပရဇတေန-နှင့်၊ သမန္နာဂတော၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဝိတ္ထိတိ-ကား၊ တုဋ္ဌိ-နှစ်သက်ခြင်းတည်း၊ ဝိတ္ထိယာ-နှစ်သက်ခြင်း၏၊ ဥပ ကရဏံ-အကြောင်းတည်း၊ ဝိတ္ထုပကရဏံ-နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်း၊ တုဋ္ဌိ ကာရဏံ-နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဿ-ထို မဟာ

အဇော မဟဒ္ဒနော။ ။မည်သူမဆို မိမိပိုင်ဆိုင်သမျှ စည်းစိမ်ဖြင့် အမု-မဟဒ္ဒန ဟု ဆိုနိုင်၏၊ အချင်းချင်းထောက်၍ (ဥပမာ-တရာရှိသူကိုထောက်၍ တစ်ထောင်ရှိသူကို) မဟဒ္ဒန ဟု ဆိုနိုင်ပါ၏၊ ဤမင်းကား ထိုကဲ့သို့ မဟဒ္ဒနမဟုတ်၊ ထိပ်တန်းသို့ရောက်သော မဟဒ္ဒနတည်း ဟု သိစေလို၍ “အပရိမာဏသချေ့န ဓနေန သမန္နာဂတော”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။

မဟာဘောဂေါ။ ။ “ဘုဋ္ဌိတဗ္ဗတိ ဘောဂါ”အရ သုံးဆောင်ခံစားထိုက်သောအရာဟူသည် အထူးအားဖြင့် ကာမဂုဏ်ငါးပါးတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဉ္စကာမဂုဏဝသေန”ဟု ဘောဂအတွက် ဝိသေသနပြုသည်။

ပိဏ္ဏ ပေ၊ ဝသေန။ ။ရွှေအိုး၊ ရွှေခွက်၊ လက်ဝတ်တန်ဆာစသော အထူးအထွေမလုပ်ပဲ အတုံးအခဲ ရွှေငွေများကို ပိဏ္ဏ ပိဏ္ဏဟု ဆိုသည်၊ အုပ်ချုပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဦးခေါင်းရုပ်စသော အရုပ်တံဆိပ် ဓတ်နှိပ်၍ဖြစ်စေ၊ မခပ်နှိပ်ပဲဖြစ်စေ ပဲစေ့အရွယ်အစားရှိသော ရွှေငွေကို “မာသက” ဟု ခေါ်၏၊ မာသော(ပဲစေ့ဟူသော)+ပရိမာဏံ ယဿာတိ မာသကော၊ ပရိမာဏအနက်၌ က ပစ္စည်း။ (“မာသေန+ကတော မာသကော”ဟု ဋီကာသစ်ပြု၏) မာသကာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ရွှေခွက်ငွေခွက် စသည် ပြုလုပ်အပ်ပြီးသော ရွှေငွေကို ယူပါ။

ဝိတ္ထိ။ ။ရမာဒိ ဝိဒဓာတ်သည် တုဋ္ဌိအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိတ္ထိကို “တုဋ္ဌိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိန္နနံ-နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝိတ္ထိ-ခြင်း၊ [ဝိဒဓာတ် တိပစ္စည်း။] တုဋ္ဌိ၌ တုသဓာတ်လည်း နှစ်သက်ခြင်းအနက်ကိုပင် ဟော၏၊ ထိုနှစ်သက်ခြင်းဟူသည် ပီတိသောမနဿဖြစ်ခြင်းတည်း။

ဝိဇိတမင်း၏။ ပဟူတံ-များစွာသော၊ နာနာဝိစာ၊ ပေ၊ ဘေးဒံ-အထူးထူးသော အပြားရှိသောတန်ဆာ၊ ရွှေခွက် ငွေခွက်အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ဝိတ္တူပကရဏံ- နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်းသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထိုမဟာဝိဇိတ မင်းသည်)၊ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏော-မည်၏။ သတ္တရတနသင်္ခါတဿ-၇ ပါး သော ရတနာဟုဆိုအပ်သော၊ နိဒဟိတွာ-သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍၊ ထပိတဓနဿ-ထား အပ်သောဥစ္စာ၏လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗပုဗ္ဗဏ္ဍာပရဏ္ဍသင်္ဂဟိတဿ-အလုံးစုံသော ကောက်ပဲ စသည်တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ ဓညဿစ-စပါး၏လည်းကောင်း၊ [အနုလောမ ကောက်စပါးတွေပါ ပါစေလို၍ “သဗ္ဗ”ဟု ထည့်သည်။] ပဟူတ တာယ-များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတဓနဓညော-မည်၏။ အထဝါ-ထိုပြင်

ဝိတ္တူပကရဏံ။ ။ဥပကရဏသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “တုဋ္ဌိ ကာရဏံတိ အတ္ထော”ဟု ဖွင့်သည်။ ဥပကရေတိ-အကျိုးကို ကပ်၍ပြုတတ်၏။ ဣတိ ဥပကရဏံ၊ ဝိတ္တိယာ+ဥပကရဏံ ဝိတ္တူပကရဏံ၊ ထိုဥပကရဏဟူသည် ဆင်မြန်းဖို့ရာ တန်ဆာအမျိုးမျိုး၊ သုံးစွဲဖို့ရာ အိုးခွက်အမျိုးမျိုးတည်း။ မှန်၏-ထိုကဲ့သို့ဆင်မြန်းဖို့ရာ သုံးစွဲဖို့ရာ တန်ဆာအိုးခွက်ရှိလျှင် ထိုဥစ္စာရှင်တို့သည် ပျော်တပြုံးပြုံးဖြစ်ကာ လွန်စွာနှစ်သက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် “နာနာဝိစာ လင်္ကာရ၊ သုဝဏ္ဏ ရတဘာဇနာဒီ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ အာဒိဖြင့် အဝတ်၊ အိပ်ရာနေရာ၊ အိမ် စသော အသုံးအဆောင်များကို ယူပါ။

ပဟူတဓနဓညော။ ။“ဓန”အရ “သတ္တရတန၊ပေ၊ဓနဿ”ဟု ဖွင့်၍ “ဓည”အရ “ပုဗ္ဗဏ္ဍာ၊ပေ၊ သင်္ဂဟိတဿ”ဟု ဖွင့်၏။ “သတ္တရတန”ဟူသည် “သုဝဏ္ဏံ ရဇတံ မုတ္တာ၊ မဏိ ဝေဠုရိယာနိစ၊ ဝဇီရဉ္စ ပဝါဠန္တိ၊ သတ္တာဟု ရတနာနိဓေ”ဟု အဘိဓာန် (၄၉၀)၌လာသော ရတနာ ၇ ပါးတည်း။

ဓည။ ။သက္ကတ၌ ဓာနသည် ပါဠိ၌ “ဓည”ဟု ဖြစ်၏။ ဓာဓာတ်သည် ပေါသနအနက်ကို ဟော၏။ မိယတေ ပေါသိယတေ-မွေးမြူခြင်း+ဓာနံ-ခြင်း၊ ဓာနေ+သာဓု ဓညံ၊ သာဓုအနက်၌ ယ ပစ္စည်း။ ဓာ၌ရဿပြု၊ ဓန္ဒာကိုယ်ကို မွေးမြူခြင်းကိုစွဲ၌ကောင်းသော ထိုဓညသည် ပုဗ္ဗဏ္ဍ အပရဏ္ဍ ၂ မျိုး၌ အားလုံးပါဝင်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ပုဗ္ဗဏ္ဍ၊ ပေ၊ သင်္ဂဟိတဿ”ဟု ဆိုသည်။ နိဒါနကထာ၌ ပြအပ်ခဲ့သော “တိဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနိ”ပုဒ်ကဲ့သို့ ဤ သင်္ဂဟိတသဒ္ဒါလည်း သိမ်းယူ ခြင်း အနက်ကိုဟော၏။

ပုဗ္ဗဏ္ဍ အပရဏ္ဍ။ ။ပုဗ္ဗံ-(ကမ္ဘာဦးအခါဝယ်) ပဲဟူသောအစာ၏ ရှေးဦးစွာ+ပဝတ္တံ+အနံ- အစာတည်း။ ပုဗ္ဗဏ္ဍံ-ပဲ၏ဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အစာ၊ “ပြုဗ္ဗ”ဟု သက္ကတ၌ ရှိသောကြောင့် ပြအတွက် နူကို ဏ္ဍ ပြုရသည်။ အပရသ္မိ-ကောက်စပါးတို့၏နောက်၌+ပဝတ္တံ+အနံ အပရဏ္ဍံ၊ ရ ကြောင့် နူကို ဏ္ဍပြု။ [ဓနံစ+ဓညဉ္စ ဓနဓညာနိ၊ ပဟူတာနိ+ဓနဓညာနိ ယဿာတိ ပဟူတ ဓနဓညော။]

အထဝါ၊ပေ၊ပုတ္တံ။ ။ရှေ့နည်း၌ သိုမှီးသိမ်းထားအပ်သော ဥစ္စာနှင့် စပါးတို့ကို “ဓနဓည” ဟု ဆို၏။ ဤနည်းကား နေ့တိုင်း ကုန်ကျစရာဖြစ်သော ဥစ္စာစပါး၊ နေ့တိုင်း သူတစ်ပါးထံမှ ရအပ် ယူအပ်သော ဥစ္စာစပါးကို “ဓနဓည”အရ ယူစေလိုသည်။

တစ်နည်းကား၊ ဣဒံ-ဤ ပဟူတဓနဓညောဟူသော စကားကို၊ အဿ-ထို မဟာဝိဇိတမင်း၏၊ ဒေဝသိကံ-နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း၊ ပရိဗ္ဗယဒါနဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန-ကုန်ကျခြင်း၊ စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း၊ ယူခြင်းအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ပရိဝတ္တန၌ စပ်၊) ပရိဝတ္တနဓနဓညဝသေန-ထက်ဝန်းကျင် လည်နေသော ဥစ္စာစပါး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။ [မိမိဆီရောက်လိုက် သူတစ်ပါးဆီရောက်လိုက်အားဖြင့် လည်နေသည်ကို “ပရိဝတ္တန”ဟု ဆိုသည်။]

ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရောတိ(ဇတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဘဏ္ဍာဂါရံ-ဘဏ္ဍာတိုက်ကို၊ ကောသော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ နိဒဟိတွာ-သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍၊ ထပိတေန-ထားအပ်သော၊ ဓနေန-ဥစ္စာအားဖြင့်၊ ပရိပုဏ္ဏကောသော-ပြည့်သော ဘဏ္ဍာတိုက်ရှိ၏၊ ဓညေန-စပါးအားဖြင့်၊ ပရိပုဏ္ဏကောဋ္ဌာဂါရောစ-ပြည့်သော စပါးတိုက်လည်းရှိ၏၊ ဝါ-ပြည့်သော စပါးကျိုလည်းရှိ၏၊ ဝါ-ပြည့်သော စပါးဂိုဒေါင် လည်းရှိ၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဒေဝသိကံ။ ။ “ဒိဝသေ ဒိဝသေ”ဟူသော ဝိစ္စာအနက်၌ ထိကပစ္စည်း ဟု သဟဿယျသိက္ခာပုဒ် ယောဇနာ ဆို၏၊ ဋီကာ၌လည်း “ဒိဝသေ ဒိဝသေ”ဟုပင် ဖွင့်၏၊ “နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း”ဟု ပေးပါ၊ ဋီကာသစ်၌ကား “ဒိဝသေ ဒိဝသေ+ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ ဒေဝသိကံ”ဟု ပြု၏၊ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ အနက်၌ ထိကပစ္စည်းဟု ယူစေလိုဟန်တူ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဝိစ္စာအနက်ကို အဘယ်ပုဒ်က ဟောမည် နည်း၊ “ဘာဝနပုံသကံမေတံ”ဟုလည်း ဖွင့်၏၊ “နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း သုံးစွဲထိုက်စွာ”ဟု ပေးစေလိုဟန် တူသည်၊ စဉ်းစားပါ။

ပရိဗ္ဗယဒါနဂ္ဂဟဏာဒိ။ ။ “ပရိ-ထက်ဝန်းကျင်+ဝယ-ကုန်ကျ”ဟူသည် နေ့တိုင်း ချက်ပြုတ်ကျွေးမွေး၍ တနေ့အတွက် ကုန်ကျစရိတ်တည်း၊ ဒါန ဟူသည် စွန့်ကျဲပေးကမ်းခြင်း အတိုးပေးခြင်း နေ့တွက် လုပ်ခပေးခြင်းတည်း၊ ဂဟဏဟူသည် ဆပ်ပေးလာသောအတိုးကိုဖြစ်စေ အရင်းကို ဖြစ်စေ ၂ မျိုးလုံးကိုဖြစ်စေ ယူခြင်းတည်း၊ ဤသို့ အကုန်အကျ အပြောင်းအလှဲလုပ်ရသော ဥစ္စာစပါးတွေ နေ့စဉ်များသည်-ဟူလို။

ဋီကာ။ ။ ဒေဝသိကံ၊ ပေဝသေနာတိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ(စားသောက်သုံးစွဲထိုက်သော ဥစ္စာစပါး၊ ပရိဗ္ဗယ၏အဖွင့်၊) ဒါတဗ္ဗံ(စွန့်ကြဲပေးကမ်းထိုက်သော ဥစ္စာစပါး၊ ဒါန၏အဖွင့်၊) ဝနေတဗ္ဗာဒိ ဝိဓိနာ(တိုးပွားစေထိုက်သော ဥစ္စာစပါး၊ ဂဟဏ၏အဖွင့်၊) အစရှိသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ပရိဝတ္တနကဓနဓညဝသေန-ဤသို့ ဋီကာဖွင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား “ပရိဗ္ဗယနှင့် ဒါန”ကို တစ်ပုဒ်တည်းယူ၍ ဒါသကမ္မကရပေါရိသာဒိနံ ဝေတ္တနာနုပုဒါနံ”ဟု ဖွင့်လေသည်။

ကောသကောဋ္ဌာဂါရ။ ။ ကောသကို ဘဏ္ဍာတိုက်ဟု ဖွင့်၍ ကောဋ္ဌာဂါရအတွက် အထူးမဖွင့်ခြင်းမှာ “စပါးထားရာ ကျို(ဂိုဒေါင်)”ဟူသောအနက်က ကောဋ္ဌာဂါရအတွက် ထင်ရှားသောကြောင့်တည်း။ [ကုသ-အက္ခောသေဓာတ်ဖြင့် “ကုသိယတိ အက္ခောသိယတိ-ဆံအပ်၏၊ ဣတိ ကောဋ္ဌံ”ဟု ပြု၏၊ ကုသ၊ တ၊ တကို ဋ္ဌပြု၊ ကောဋ္ဌံစ+တံ+အဂါရံဓာတိ ကောဋ္ဌာဂါရံ။]

အထဝါ၊ ကောသော-ကောသသညံ၊ ဟတ္ထိ-ဆင်တို့လည်းကောင်း၊ အဿာ-
 မြင်းတို့လည်းကောင်း၊ ရထာ-တို့လည်းကောင်း၊ ပတ္တိ-ခြေလျင်တို့လည်းကောင်း၊
 ဣတိ-သို့၊ စတုဗ္ဗိဓော-၄ ပါးအပြားရှိ၏။ ကောဋ္ဌာဂါရံ-ကောဋ္ဌာဂါရသည်။
 ဓနကောဋ္ဌာဂါရံ-ဥစ္စာထားရာ ဘဏ္ဍာတိုက်လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထကောဋ္ဌာဂါရံ-
 အဝတ်ထားရာ ဘဏ္ဍာတိုက်လည်းကောင်း၊ ဓညကောဋ္ဌာဂါရံ-ကောက်ပဲထားရာ
 ကျီလံည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိဓံ-၃ ပါးအပြားရှိ၏။ အဿ-ထို မဟာဝိဇိတ
 မင်း၏။ သဗ္ဗပိ-လည်းဖြစ်သော၊ ပရိပုဏ္ဏံ-ပြည့်သော၊ တံ-ထိုကောသ၊ ကောဋ္ဌာ
 ဂါရသည်။ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (သော)-ထို မဟာဝိဇိတမင်းသည်။
 ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရော-မည်၏။ ဥဒပါဒိတိ-ကား၊ ဥပုဇ္ဈိ-ဖြစ်ပြီ။

အယံရာဇာ-ဤ မဟာဝိဇိတမင်းသည်။ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ ရတန
 ဝိလောကနစာရိကံနာမ-ရတနာတို့ကို ကြည့်ရှုဖို့ရန် လှည့်လည်ခြင်းမည်သည်ကို၊
 နိက္ခန္ဓောကိရ-ထွက်လာသတတ်၊ [တတ္ထ တတ္ထ ရတနံ ဝိလောကေတွာ စရဏံ
 ရတနဝိလောကနစာရိကား-ဋီကာသစ်၊] သော-ထို မဟာဝိဇိတမင်းသည်။ ဘဏ္ဍာ
 ဂါရိကံ-ဘဏ္ဍာတိုက်စိုး အမတ်ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ (ကိ)၊ တာတ-အမောင်၊ ဧဝံ-
 ဤသို့၊ ဝါ-သို့ကလောက်၊ ဣဒံ ဗဟုဓနံ-ဤ များစွာသောဥစ္စာတွေကို၊ ကေန-
 အဘယ်သူသည်။ သံဃရိတံ-စုဆောင်းအပ်သနည်း၊ ဣတိ၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ တုမှာကံ-
 အရှင်မင်းမြတ်တို့၏၊ ပိတုပိတာမဟာဒီဟိ-ခမည်းတော် ဘိုးတော်အစရှိသူတို့
 သည်။ သတ္တမာ-၇ ဆက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ယာဝကုလပရိဝဇ္ဇာ-

အထဝါ စတုဗ္ဗိဓော။ ။ဤနည်း၌ ကောသသဒ္ဓါသည် သန်လျက်အိမ်ဟူသော အနက်ကို
 ဟော၏။ သန်လျက်အိမ်သည် သန်လျက်၏ ထက်သည်၏အဖြစ်ကို ရွက်ဆောင်သကဲ့သို့
 စစ်အင်္ဂါ ၄ ပါးလည်း မင်း၏တန်ခိုးကို ထက်မြက်အောင် ဆောင်ရွက်တတ်သောကြောင့်
 ကောသနှင့်တူ၏။ ကောသောဝိယ-သန်လျက်အိမ်နှင့် တူ၏။ ဣတိ ကောသော၊ ထို စစ်အင်္ဂါ
 ၄ ပါး၏ ပြည့်စုံလုံ လောက်သည်ကို “ပရိပုဏ္ဏကောသ”ဟု ဆိုသည်။ [ယခုခေတ်၌လည်း
 ကောသ(စစ်အင်္ဂါ)ပြည့်စုံ သော တိုင်းပြည်သည် တန်ခိုးထက်၏။] ကောဋ္ဌာဂါရသဒ္ဓါတစ်ခု
 တည်းဖြင့်ပင် အလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာထားရာ ဌာနကို ယူနိုင်သောကြောင့် “ကောဋ္ဌာဂါရံ တိဝိဓံ”ဟု
 ဆိုသည်။

ဋီကာ။ ။ဧဝံ သာရဂုဗ္ဗံ(ဥစ္စာနှစ်ထားရာ တိုက်ခန်းကို)၊ ကောသောတိ၊ ဓညဿ ထပနဋ္ဌာနဗ္ဗ
 (သွင်းထားရာ ကျီကိုလည်း) ကောဋ္ဌာဂါရံဗ္ဗိ ဒသေတွာ ဣဒါနိ တတော အညထာ တံ (ထို
 ကောသ ကောဋ္ဌာဂါရကို) ဒသေတံ အထဝါတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ပေ၊တတ္ထ ကောဋ္ဌာဂါရဂ္ဂဟဏေနေဝ
 သဗ္ဗဿာပိ ဘဏ္ဍတ္ထပနဋ္ဌာနဿ (“ကုပ္ပဘဏ္ဍတ္ထပနဋ္ဌာနဿ-စောင့်ရှောက်ထိုက်သော ဘဏ္ဍာ
 ထားရာဌာန၏”ဟု ဋီကာသစ်၌ ရှိ၏။) ဂဟိတတ္တာ တိဝိဓံ ကောဋ္ဌာဂါရဗ္ဗိ ဝုတ္တံ။ [ကုပ္ပသဒ္ဓါသည်
 “ဂုပ္ပ”က ဖြစ်လာသော သဒ္ဓါတည်း။ ရွှေ ငွေမှတစ်ပါး စောင့်ရှောက်ထိုက်သော ဘဏ္ဍာကို
 ကုပ္ပဘဏ္ဍာဟု ဆိုလိုသည်။ ကုပ္ပံ တဒညံ တဗ္ဗာဒိ-အဘိဓာန် (၄၈၆)။]

အမျိုးတို့၏ အစဉ်အဆက်တိုင်အောင်၊ သံဃရိတ်-စုဆောင်းအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ-
 ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ပြီ၊ ဣဒံ ဓနံ-ဤဥစ္စာတွေကို၊ သံဃရိတွာ-စုဆောင်းပြီး၍၊
 တေ-ထိုခမည်းတော်၊ ဘိုးတော်အစရှိသူတို့သည်၊ ကုဟိ-အဘယ်အရပ်သို့၊
 ဂတာ-သွားကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ သဗ္ဗေဝ-
 အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထို ခမည်းတော်၊ ဘိုးတော်အစရှိသူတို့သည်၊
 မရဏ ဝသံ-သေခြင်း၏ အလိုသို့၊ ဝါ-သေမင်း၏ နိုင်ငံသို့၊ ပတ္တာ-ရောက်ကြရပါ
 ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ပြီ၊ [မရဏဝသံတံ မရဏဿ၊ မရဏသင်္ခါတံ
 ဝါ ဝိသယံ-ဋီကာ] တာတ-အမောင်၊ အတ္တဇော-မိမိ၏၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ အဂ္ဂဟေ
 တ္တာဝ-မယူမူ၍သာလျှင်၊ ဂတာ-သွားကြကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ ဒေဝ-
 မင်းမြတ်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဝဒေထ-မိန့်တော်မူပါကုန်သနည်း၊ ဧတံ ဓနံနာမ-
 ဤဥစ္စာမည်သည်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဂမနီယမေဝ-သွားထိုက်ပါသည်သာ၊
 အာဒါယ-ယူ၍၊ နော ဂမနီယံ-မသွားထိုက်ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ပြီ၊
 [ဤပြဿနာများ၏ အဖြေကို ကိုယ်တိုင်သိပြီးဖြစ်သော်လည်း နောက်၌ဥစ္စာတို့ကို
 စွန့်ကြဲသောအခါ ရင်းနှီးသူလူအများတို့ ဆူပူမည်စိုးသောကြောင့် ထိုသူတို့အသံ
 မထွက်နိုင်အောင် ဘဏ္ဍာဂါရိကအမတ်ကို ဖြေဆိုစေသည်။] အထ-ထိုမှနောက်၌၊
 ရာဇာ-သည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊ သိရိဂဗ္ဗေ-အသရေရှိသော တိုက်ခန်း၌၊
 နိသိန္ဓော-ထိုင်လျက်၊ အဓိဂတာ ခေါ် မေတိ အာဒိနိ-အစရှိသော အကြံတို့ကို၊
 စိန္တေသိ-ပြီ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ ပေ၊ ဥဒပါဒိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-
 မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ရှင်အာနန္ဒာလျှောက်အပ်သော စကားမဟုတ်၊ မြတ်စွာဘုရားက
 ပုဏ္ဏားကို မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတည်း။]

၃၃၇-စ။ ဗြာဟ္မဏံ အာမန္တေတွာတိ-ကား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အာမန္တေသိ-
 ခေါ်သနည်း၊ ကိရ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံ-ဤမဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊
 စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေန္တေန နာမ-ပေးလှူသူမည်သည်၊
 ဧကေန-တစ်ယောက်သော၊ ပဏ္ဍိတေန-ပညာရှိနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ မန္တေတွာ-တိုင်ပင်၍၊
 ဒါတံ-ပေးလှူခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ဟိ-မှန်၊ အနာမေန္တေတွာ-မတိုင်ပင်မူ၍၊
 ကတကမ္ပံ-ပြုအပ်သောအမှုသည်၊ ပစ္စာနုတာပံ-နောင်တတစ်ဖန်ပူပန်ခြင်းကို၊
 ကရောတိ- ပြုတတ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံပြီ၊ တသ္မာ-ထိုသို့၊ ကြံသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်ပြီ။

အာမန္တေတွာ။ ။ပါဠိတော်၌ “အာမန္တေတွာ ဧတဒဝေစ”ဟု ရှိ၏။ “ခေါ်၍ ဤစကားကို
 ပြောပြီ” ဟုလည်း အနက်မှန်ရနိုင်၏။ ဋီကာသစ်၌ကား နောက်၌ “ဧကေန သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ”ကို
 ကြည့်၍ အာမန္တေတွာကိုလည်း “မန္တေတုကာမော ဟုတွာ-တိုင်ပင်လိုသည်ဖြစ်၍”ဟု အနက်ပေး
 စေလို၏။ အကြံလွန်ဟန်တူသည်။

အထ-ထိုမှ နောက်၌၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကံ)၊ အယံ ရာဇ-
 ဤမင်းသည်၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသော အလှူကို၊ ဒါတုကာမော-ပေးခြင်းငှာ အလို
 ရှိ၏၊ စ-ထိုသို့ ပေးလှူလိုပါသော်လည်း၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ စောရာ-
 သူပုန်တို့သည်၊ ဗဟူ-များကုန်၏၊ တေ-ထိုသူပုန်တို့ကို၊ အဂူပသမေတွာ-
 မငြိမ်းစေမူ၍၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေန္တဿ-ပေးသောမင်း၏၊ ခီရဒမိတဏှုလာဒိကေ-
 နို့ရည်၊ နို့မိမ်း၊ ဆန်အစရှိကုန်သော၊ ဒါနသမ္ဘာရေး-အလှူ၏ အဆောက်အဦးတို့ကို၊
 အာဟရန္တာနံ-ပို့ဆောင်ကြကုန်သော ယောက်ျားတို့၏၊ နိပ္ပုရိသာနိ-ယောက်ျား
 မရှိကုန်သော၊ ဂေဟာနိ-အိမ်တို့ကို၊ စောရာ-သူပုန်တို့သည်၊ ဝိလုမ္ဗိဿန္တိ-လုယူ
 ကုန်လတုံ၊ ဇနပဒေါ-ဇနပုဒ်သည်၊ စောရဘယေနေဝ-သူပုန်ဘေးကြောင့်ပင်၊
 ကောလာဟလော-မငြိမ်မသက် ဆူပွက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတုံ၊ တတော-
 ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ရညော-မင်း၏၊ ဒါနံ-အလှူသည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ န
 ပဝတ္ထိဿတိ-မဖြစ်လတုံ၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ စိတ္တံပိ-သည်လည်း၊ ဧကဂ္ဂံ-တစ်ခု
 တည်းသော အာရုံရှိသည်၊ ဝါ-တည်ကြည်သည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်လတုံ၊
 ဟန္တ-ယခု၊ နံ-ထိုမင်းကို၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သညာပေမိ-သိစေ
 ရတော့အံ့၊ (ဣတိ စိန္တေသိ) တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တမတ္ထံ-
 ထို အကြောင်းအရာကို၊ သညာပေန္တော-သိစေလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘောတော
 ခေါ် ရညောတိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-သံတော်ဦးတင်ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဘောတော ခေါ် ရညောအစရှိသော စကားရပ်၌၊ သကဏ္ဍကောတိ-
 ကား၊ စောရကဏ္ဍကေဟိ-သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့်တို့ဖြင့်၊ သကဏ္ဍကော-
 ဆူးငြောင့်နှင့်တကွဖြစ်ပါ၏၊ ပန္နဒုဟနာတိ-ကား၊ ပန္နဒုဟာ-လမ်းခရီးတို့ကို ဖျက်

စိန္တေသိ။ ။ “စောရာ ဝိလုမ္ဗိဿန္တိ၊ ဒါနံ န စိရံ ပဝတ္ထိဿတိ၊ စိတ္တံပိဿ ဧကဂ္ဂံ န
 ဘဝိဿတိ” ဟူသော နောက်စကားကို ထောက်၍ ဇနပုဒ်၏ ခိုးသူဘေးရန်မှ ကင်းခြင်းအကျိုး၊
 ယမ်(ဒါန)၏ ကြာရှည်စွာ တည်ခြင်းအကျိုး၊ ရှင်ဘုရင်၏ စိတ်တည်ငြိမ်စွာ ပေးလှူနိုင်ခြင်း
 အကျိုးငှာ ကြံသည် ဟု မှတ်ပါ။

သကဏ္ဍကော။ ။ သတ္တာနံ ဟိတသုခဿ ဝိဒုသနတော (စီးပွားချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးတတ်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း) အဟိတဒုက္ခဿစ အာဝဟနတော စောရာဇဝ ကဏ္ဍကာ
 (ဆူးငြောင့်ခလုတ်တို့တည်း)၊ [ရူပကလင်္ကာနည်းအားဖြင့် ခိုးသူတို့ကိုပင် “ကဏ္ဍက”ဟု
 ဆိုသည်။] တေဟိ စောရကဏ္ဍကေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (သကဏ္ဍကော၌စပ်)၊ [ရေးပါဠိတော်
 စာအုပ်တချို့၌ “သကဏ္ဍက ဇနပဒေါ”ဟု ဗဟုဝစ်တွေ့ရ၏၊ နောက်၌ “ဇနပဒေ ဥဿာဟေန္တိ
 ဇနပဒံ န ဝိဟေဋ္ဌေဿန္တိ”ကို ထောက်၍ ဧကဂ္ဂံစိရိမှ ရှေ့နောက်ညီသည်၊ “ခေမဋ္ဌိတာ ဇနပဒေါ”
 ၌ကား နယ်သူ နယ်သား လူအများကို ရသောကြောင့် ဗဟုဝစ်သာ။]

ဆီးတတ်သူတို့ကို ပန္နဃာတကာ-လမ်းခရီးတို့ကိုဖျက်ဆီးတတ်သူတို့ကို (ဒိဿန္တိ-
 ဌံ စပ်) ကူတိ အတ္ထော-နက်၊ အင်္ဂိစ္စကာရီ အဿာတိ-ကား၊ အကတ္တဗ္ဗကာရီ-
 မပြုထိုက်သောအမှုကို ပြုလေ့ရှိသည်။ အဓမ္မကာရီ-တရားမှကင်းသောအမှုကို ပြု
 လေ့ရှိသည်။ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏။ ဒဿုခိလန္တိ-ကား၊ စောရခိလံ-ခိုးသူတည်း
 ဟူသော ဆူးငြောင့်ခလုတ်ကို၊ (သမ္မဟနိဿာမိ-ဌံ စပ်) ဝဓေနဝါတိ-ကား၊
 မာရဏေနဝါ-သေစေခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကောဋ္ဌနေနဝါ-ထောင်းထု

ပန္နဒုဟနာ။ ။ဒုဟဓာတ်သည် (ဖျက်ဆီးခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ပန္နအရ လမ်းခရီးသာ
 ရသော်လည်း ခရီးလမ်းနှင့် ခရီးသွားသူတို့ကို မကွဲမပြား ဆိုအပ်သောအဘေဒေါပစာရနည်းအား
 ဖြင့် (တစ်နည်း) ဌာနလမ်း၏အမည်ကို ဌာနီလမ်းသွားသူတို့၌ တင်စားသော ဌာနပစာရအား
 ဖြင့် ခရီးသွားသူတိုင်အောင် ယူပါ။ ဒုဟနာ၌ ယုပစ္စည်းသည် ကတ္တားဟောဟု သိစေလို၍
 “ဒုဟာ”ဟု ဖွင့်သည်။ ပန္နာနံ-တို့ကို+ဒုဟနာ ပန္နဒုဟနာ၊ [တထာ ဂါမဝါသိနံ ဃာတကာ
 ဂါမဃာတကာ အဘေဒဝေသေန၊ ဥပစာရေနစ နိဿယနာမဿ(မိရာဌာန နာမည်၏) နိဿိတေ
 ပိ (မိုတတ်သော ဌာနီလူခြံဗ်ဌည်း) ပဝတ္တနတော၊ ဧဝံ ပန္နိကာနံ (ခရီးသွားသူတို့ကို) ဒုဟနာ
 ဗာဓနာ ပန္နဒုဟာ၊- ဋီကာသစ်။]

အင်္ဂိစ္စကာရီ။ ။ကိစ္စ၌ ရိစ္စပစ္စည်းကို “အကတ္တဗ္ဗ”ဟု တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်သည်။ တိုင်းပြည်
 ၌ သူပုန်ဘေးတို့ဖြင့် မငြိမ်မသက် ဖြစ်နေပါလျက် မိမိက အခွန်အတုတ်ကို ကောက်ခံဆောင်ယူ
 မှုကို ပြုနေခြင်းသည် မပြုထိုက်သောအမှုကို ပြုရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအမှုကို “တရားနှင့်
 လျော်သည်”ဟု မဆိုထိုက်ရကား “အဓမ္မကာရီ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။ [ဓမ္မတော အပေတဿ
 အယုတ္တဿ ကရဏသီလော (အဓမ္မကာရီ)၊ ယောဝါ အတ္တနော ဝိဇိတေ တတော တတော
 အနတ္တတော တာယနေန ခတ္တိယေန ကတ္တဗ္ဗဓမ္မော(မိမိနိုင်ငံ၌ ထိုထိုစီးပွားမဲ့မှ စောင့်ရှောက်သော
 ခတ္တိယသည် ပြုထိုက်သော အကြင်မင်းကျင့်တရား ရှိ၏)၊ တဿ အကရဏသီလော(ထို
 မင်းကျင့် တရားကို ပြုလေ့မရှိ) တိ အတ္ထော၊-ဋီကာသစ်။]

ဒဿုခိလံ။ ။သက္ကတ၌ “ဒသဓာတ်၊ ယုစံပစ္စည်းဖြင့် စံ အနုဗန်ချေ၍ ဒဿု-ကိုက်ဖြတ်
 ဖျက်ဆီးတတ်သော ခိုးသူ”ဟု ရှိ၏။ ပါဠိ၌ “ဒဿု”ဟု ဖြစ်၏။ [ဒသဓာတ်လည်း ကြံကြ၏။]
 ဒိလဓာတ်သည် ကဋိနတ္ထ (ခက်မာသည်၏ အဖြစ်=ခက်မာခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ဒိလတီတိ
 ဒိလံ-ခက်မာသော သစ်ငှက်(ခလုတ်)၊ ထို သစ်ငှက် ခလုတ်နှင့် တူသောကြောင့် ခိုးသူတို့သည်
 ဒိလမည်၏။ ဒံသန္တီတိ ဒဿဝေါ၊ ဒိလံပိယာတိ ဒိလံ၊ ဒဿဝေါ ဧဝံ+ဒိလံ ဒဿုခိလံ။

ဝဓေန။ ။ဟနဓာတ်၏ ကာရိယဖြစ်သော ဝဓေသည် “ဝါဏဝဓော”စသည်၌ သတ်ခြင်း
 အနက်ကို ဟော၏။ “အတ္တာနံ ဝဓိတွာ ဝဓိတွာ (ညှင်းဆဲ၍) ရောဒတိ”၌ ပုတ်ခတ် ညှင်းဆဲခြင်း
 အနက်ကို ဟော၏။ ထို ၂ နက်လုံးရသောကြောင့် “မာရဏေန-သတ်ခြင်း”ဟုလည်းကောင်း၊
 “ကောဋ္ဌနေန-တံတောင် စသည်ဖြင့် ထောင်းထုခြင်း”ဟုလည်းကောင်း ၂ နက်ဖွင့်သည်။

ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဗန္ဓနေနာတိ၊ အဒ္ဓါဗန္ဓနာဒိနာ-နောင်ဖွဲ့ကြောင်း ထိပ်တုံးအစရှိသည်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနိယာတိ-ကား၊ ဟာနိယာ-ဥစ္စာ ဆုံးရှုံးကြောင်းဖြစ်သော ဒဏ်တပ်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သတံ-တစ်ရာ ကို၊ ဂဏှထ-ယူကြကုန်လော့၊ သဟသံ-ကို၊ ဂဏှထ-နီလော့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဝတ္တိတဒဏ္ဍေန-ဖြစ်စေအပ်သော ဒဏ်တပ်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဂရဟာယာတိ-ကား၊ ပဉ္စသိဓမ္မဏှကရဏံ-၅ ခုသော ဦးစွန်း ရှိအောင် ခေါင်းတုံးမှုကိုပြုခြင်း လည်းကောင်း၊ ဂေါမယသိဉ္စနံ-နွားချေးရေကို ဦးခေါင်း၌ သွန်းလောင်းခြင်း လည်းကောင်း၊ ဂိဝါယ-လည်ပင်း၌၊ ကုဒဏှက

အဒ္ဓါဗန္ဓနာဒိနာ။ ။အဒ-ဘက္ခဏေဓာတ်၊ သက္ကတ၌ အဒိဓာတ်-ကုပစ္စည်းဖြင့် အဒ္ဓါ ဟု ရှိ၏။ ပါဠိ၌ အဒ္ဓါ ဟု ရှိ၏။ ကုပစ္စည်းကို ရသ ပြုထားသည် ဟု ကြိဝါ၊ အဒတိ ဘက္ခတိ အနု ဘဝတိ ဒုက္ခံ ဧတ္ထ ဧတေနပါတိ အဒ္ဓါ-ဒုက္ခကို ခံစားသော အားဖြင့် ခံစားရာ ခံစားကြောင်း၊ ဗန္ဓိယတေ အနေနာတိ ဗန္ဓနံ-နောင်ဖွဲ့ကြောင်း။

ဋီကာသစ်။ ။အဒ္ဓါနာမ ဒါရက္ခန္ဓေန ကတော ဗန္ဓနော ပကရဏဝိသေသော-နောင်ဖွဲ့ကြောင်း အဆောက်အဦး အထူး (ထိပ်တုံး)၊ တေန+ဗန္ဓနံ အဒ္ဓါဗန္ဓနံ-ထိပ်တုံးဖြင့် နောင်ဖွဲ့ခြင်း။ "တေန"ဟု ဆိုသော်လည်း သက္ကတ၌ ဣတ္ထိလိနံ "အဒ္ဓါ"ဟု ရှိသည်။ ["အဒ္ဓါစ+သာ+ဗန္ဓနဉ္စ အဒ္ဓါဗန္ဓနံ-နောင်ဖွဲ့ကြောင်း ထိပ်တုံး"ဟု ကမ္မဓာရည်းလည်း ဖြစ်သင့်၏။] အာဒိဖြင့် ရဗ္ဗဗန္ဓန- (ကြီးအနောင်အဖွဲ့)၊ သင်္ခလိကဗန္ဓန- (သံခြေကျဦး အနောင်အဖွဲ့)၊ ယရဗန္ဓန- (အချုပ်ထောင် အနောင်အဖွဲ့) စသည်ကို ယူပါ။

ဇာနိယာ။ ။ကိယာဒိ ဇာဓာတ်သည် ဆွေးမြေ့ဆုံးရှုံးခြင်းအနက်ကိုဟောသကဲ့သို့ ဘူဝါဒိ ဟာဓာတ်လည်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် "ဟာနိယာ"ဟု ပရိယာယ်ဖွင့် သည်၊ တိ ပစ္စည်းကို နိပြု၊ ဋီကာသစ်၌ "ဟာကို ဇာပြု"ဟု ဆိုလေ၏။ ဇာဓာတ်လည်းရှိသောကြောင့် ထို ဋီကာစကားကို စဉ်းစားပါ။ ဇိနာတိ ဧတာယာတိ ဇာနိ၊ ဧဟာတိ ဧတာယာတိ ဟာနိ-ဆုံးရှုံးကြောင်းဖြစ်သော ဒဏ်တပ်မှု။

ဂရဟာယ။ ။ဂရဟာတိ ဧတာယာတိ ဂရဟာ-ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချကြောင်းဖြစ်သော (ကဲ့ရဲ့စရာ ကောင်းသော)အမှုအရာကို "ဂရဟာ"ဟု ယူပါ။ ဦးစွန်းဖုတ် ၅ ခုမျှကို ချန်၍ ခေါင်းတုံးရိတ်ခြင်း ဟူသော ပဉ္စသိဓမ္မဏှကရဏ၊ ဦးခေါင်း၌ နွားချေးရေကို လောင်းခြင်းဟူသော ဂေါမယသိဉ္စနာ၊ "တောက်"ဟု ခေါ်အပ်သော ဒုတ်အတိုကို လည်ပင်း၌ ဆွဲထားခြင်းဟူသော ကုဒဏှက ဗန္ဓနတို့ ကို "ဂရဟာ"ဟု ခေါ်သည်။ [၄ တောင်မပြည့်သော ဒုတ်အတိုကလေးကို "ကုဒဏှက"ဟု ခေါ် ၏။ ခုဒ္ဒကော+ဒဏှကော ကုဒဏှကော။] အာဒိဖြင့် သင်ဓုန်းဖြင့် ခေါင်းတုံးရိတ်ပြီးနောက် ပြာ အထုတ်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်း စသည်ကို ယူပါ။

ဋီကာသစ်။ ။ယထာ ဟိ ဓေတ္တေ ဝိလံ (လယ်၌ သစ်ငုတ်သည်) ကသနာဒိနံ သုဓပဝတ္တိ (ထွန်ခြင်း စသည်တို့၏ ချမ်းသာစွာဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း) မုလသန္တာနေန သဿ ပရိဂုဒ္ဓိံစ (ကောက်ပင်အမြစ်တို့၏ အဆက်အသွယ်အားဖြင့် ကောက်ပင်တို့၏ ကြီးပွားခြင်းကိုလည်း ကောင်း) ဝိပန္နတိ၊ ဧဝံ ဒဿဝေါပိ (သူပုန်တို့သည်လည်း) ရဇ္ဇေ ရာဇာဏာယ သုဓပဝတ္တိ-

ဗန္ဓနံ-တောက်ကို ဖွဲ့ချည်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ကူတိ ဧဝမာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသည် တို့ကို၊ ကတွာ၊ ဂရဟပါပနေန-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်သို့ ရောက်စေခြင်းအားဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ ပဗ္ဗာဇနာယာတိ-ကား၊ ရဋ္ဌတော-တိုင်းပြည်မှ၊ နိဟရဏေန-နှင့်ထုတ် ခြင်းအား ဖြင့်သော်လည်းကောင်း။

သမူဟနိဿာမိတိ-ကား၊ သမ္မာ-ကောင်းသော၊ ဝါ-သင့်သော၊ ဟေတုနာ- အကြောင်းဖြင့်၊ နယေန-နည်းလမ်းကျသော၊ ကာရဏေန-အကြောင်းဖြင့်၊ ဥိဟ နိဿာမိ-ပယ်နှုတ်အံ့၊ ဟတာဝသေသကာတိ-ကား၊ မတာဝသေသကာ-သေပြီး သူတို့မှ ကြွင်းကျန်သူတို့သည်။ (“ဘဝိဿန္တိ” ခွဲ စပ်)၊ ဥဿာဟေန္တိတိ-ကား၊

(တိုင်းပြည်ဝယ် မင်းအာဏာ၏ လွယ်ကူစွာဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း) မူလဝိရုဋ္ဌိယာ ဇနပဒ ပရိဝုဒ္ဓိံ စ-(အခြေခံ၏ စည်ပင်ခြင်းငှာ ဇနပုဒ်၏တိုးပွားခြင်းကိုလည်းကောင်း) ဝိဗန္ဓတိတိ၊ ယခု ခေတ် သူပုန်များလည်း အုပ်ချုပ်သောမင်း၏ အာဏာကို လွယ်ကူစွာ မပြန်နှံ့အောင်လည်းကောင်း၊ တိုင်းပြည်၌ စီးပွားရေး ညံ့ဖျင်းအောင်လည်းကောင်း ပြုကြသည်။

သမူဟနိဿာမိ။ ။သံ+ဥ+ဟနတတိ။ သံ ဥပသာရသည် “သမ္မာ”အနက် ဟောတည်း၊ ထို “သမ္မာ”အရ “အကောင်း”ဟူသည် “ကောင်းသောအကြောင်းတည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဟေတုနာ”ဟု အဘိဓမ္မာဖြင့်သည်။ [ဋီကာသစ်၌ သမ္မာနှင့် ဟေတုနာကို “ပရိယာယဝစန”ဟု ဖွင့်၏၊ စဉ်းစားပါ။] ထို သမ္မာ+ဟေတုနာကို “နယေန+ကာရဏေန”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ “နည်းလမ်းကျ သော အကြောင်း”ဟူသည် ဓမ္မသတ်ဥပဒေသနှင့် ညီသောအကြောင်းတည်း၊ သတ်ဖို့ရန်သင့်သော ဥပဒေ၊ ထောင်းထုဖို့ရန်သင့်သော ဥပဒေ၊ ချုပ်နှောင်ဖို့ရန်သင့်သော ဥပဒေရှိ၏။ ဤသို့ စသည် ဖြင့် ဥပဒေနည်းလမ်းအတိုင်း ပယ်နှုတ်ခြင်းကို “သမ္မာ+ဥိဟန”ဟု ဆိုသည်။

ဥိဟနိဿာမိ။ ။ဥ ပပသာရသည် သက္ကတ၌ “ဥတိ”ဟု ရှိ၏။ ပါဠိ၌ (တ) ဗျည်းပျောက် သောကြောင့် နောက်၌ ဒွေဘော်လာဖို့ရန် အက္ခရာရှိလျှင် ဒွေဘော်လာစေ၏။ ဥဒ္ဒမ္ပံ၊ ဥဂ္ဂါတော၊ ဥဿာဟော စသည်တည်း။ နောက်၌ ဒွေဘော်လာဖို့ရန် အက္ခရာမရှိလျှင် ဒီဃပြုရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဥိ”ဟု ဒီဃပြုရသည်။ [နောက်၌ သရရှိလျှင်ကား “ဥဒယော”စသည်ဖြင့် ဒ အက္ခရာ လာရ၏။ ဘဒုကြောင့်နည်း-ဥတိမှ၊ (တိ)ဗျည်းသည် သန္တိစပ်သောအခါ (ဒိ) ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။] ဥိဟနိဿာမိတိ ဥဒ္ဒရိဿာမိ အပနေဿာမိ-ပယ်ရှားအံ့-ဋီကာ။

ဟတာဝသေသကာ။ ။ရှေ့၌ ဝနေကို “မာရဏေန”ဟု ဖွင့်ခဲ့၏။ ထို “မာရဏ” အဲရ “ဟတ-သတ်အပ်ပြီးသူ”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ “သတ်အပ်ပြီးသူ”ဖြစ်လျှင် “မတ-သေပြီးသူ” ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “မတာဝသေသ”ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု မှတ်ပါ။ ဟတေဟိ-သွတ်အပ်ပြီး သူတို့မှ+အဝသေသကာ၊ ဟတာဝသေသကာ-တို့၊ မတေဟိ-သေပြီးသူတို့မှ+အဝသေသကာ မတာဝ သေသကာ။

ဥဿာဟေန္တိတိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယေ ဘောတော ရညော ဇနပဒေ ဥဿာဟေန္တိ ကသိ ဂေါရက္ခေ”ဟု အာဓာရ ၂ ချက် တွေ့ရ၏။ ထိုတွင် ဇနပဒေသည် သာမည အာဓာရ ကသိ ဂေါရက္ခေကား ဝိသေသာဓာရတည်း။ ထို ၂ ပုဒ်လုံးပင် “ဥဿာဟေန္တိ” ခွဲ စပ်ရ၏။ ဥပဗ္ဗ+သဟ

ဥဿာဟံ-အားထုတ်မှုကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏၊ အနုပ္ပဒေတူတိ-ကား၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြီးသော မျိုးစေ့၊ ထမင်းသည်။ အပ္ပဟောန္တေ-မလောက်လသော်၊ ပုန-တစ်ဖန် (နောက်ထပ်)၊ အညမ္ဗိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဝိဇ္ဇေ-မျိုးစေ့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘတ္တဝ္ဗ-ထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကသိ ဥပကရဏဘဏ္ဍဝ္ဗ-လယ်လုပ်ခြင်း၏ အဆောက်အဦဖြစ်သော ဘဏ္ဍာကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ဒေတု-ပေးပါလော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ပါဘတ် အနုပ္ပဒေတူတိ-ကား၊ သက္ကိ-သက်သေကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍေ-စာလွှာ၌၊ အနာရောပေတွာ-မတင်မူ၍လည်းကောင်း၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန-အရင်းကို ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ပြန်၍ မတောင်းတော့ဘဲ)၊ ဘဏ္ဍမူလံ-ဘဏ္ဍာ၏ အရင်းအနှီးကို၊ ဝါ-အရင်းအနှီးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဒေတု-

ဓာတ်၊ ဣ ပစ္စည်းဖြင့် “ဥဿာဟော-အားထုတ်ခြင်း”ဟု ရှေးဦးစွာ နာမ်ပုဒ်ဖြစ်စေပြီးမှ ကရောတိအနက်၌ မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိကဏ္ဍ၊ ၁၅ သုတ်ဖြင့် “ဥဿာဟံ”ဟူသော ဒုတိယန္တနောင် ဣ ပစ္စည်းသက်၊ မပြုလျှင် “ဥဿာဟောန္တိ”ဟု ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဥဿာဟံ ကရောန္တိ”ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် နာမဓာတ်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်းဟု မှတ်ပါ။ “ဥဿဟိသု”ဟု ရှိရာ၌လည်း “ဥဿာဟယိသု”ဟု (ဧကို အာယပြုလျက်) ရှိသင့်သည်။ [“ဥဿာဟကို ပြုခြင်း”ဟူသည် ရှေးကပင် ထို ကသိဂေါရက္ခ၌ အလေ့အလာ ရပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဝိဇောတ္တကို ပေးရာအခါဝယ် ထို ကသိဂေါရက္ခအမှု၌ ဥဿာဟကို ပြုကြခြင်း ဖြစ်သည်။] စာအုပ်တို့၌ “ဥဿဟန္တိ”ဟု တွေ့ရ၏။ ထို အတိုင်းမှန်လျှင် ဥဿဟန္တိအတွက် ကံပုဒ်ရှိရလိမ့်မည်။ ပါဠိတော်၌ ကံပုဒ်မရှိပါ။

အနုပ္ပဒေတု။ ။အနုကို “ပုန”ဟု ဖွင့်၏။ ဋီကာ၌ “အနုအနု-ထပ်၍ထပ်၍”ဟု ဖွင့်၏။ “နောက်ထပ်ပေးပါ” ဟု ဆိုသဖြင့် “ပဌမ ပေးအပ်ပြီးသော ဝိဇောတ္တ၏ မလောက်လျှင်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ကျရောက်သောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် “ဒိန္နေ အပ္ပဟောန္တေ”ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်။ “အညမ္ဗိ ။ပေ၊ သဗ္ဗံ”ကား ပဒေတု၌ ပ အတွက် အဖွင့်တည်း။ ဝိဇေ၊ ဘတ္တ၊ ကသိဥပကရဏ အားလုံးကို “ပ-အပြားအားဖြင့်”ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ ဝိဇေနှင့် ဘတ္တ ၂ မျိုးသာလာသော်လည်း ကသိဂေါရက္ခ ၂ မျိုးတွင် ကသိနှင့်စပ်သော အရင်းအနှီးကိုလည်း ပေးသင့်၏။ ထို့ကြောင့် “ကသိဥပကရဏဘဏ္ဍဝ္ဗ” ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဝိဇောတ္တကိုသာ ဆိုခြင်းကို နိဒဿနနည်းဟု မှတ်ပါ။ [ကသိ ဥပကရဏဘဏ္ဍ (လယ်လုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဘဏ္ဍာဟူသည်) ဗာလ (ထယ်သွား) ပါဇန (နှင်တံ) ယုဂနဂံလာဒိ၊ ဣမိနာ ပါဠိယံ ဝိဇောတ္တမေဝ နိဒဿန ဝသေန ပုတ္တန္တိ ဒဿေတိ၊-ဋီကာသစ်။]

သက္ကိ ။ပေ၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန။ ။အရင်းအနှီးထုတ်ပေးရာ၌ ပြန်၍ ယူလိုသူတို့မှာ သက် သေလည်း ထားရ၏။ စာချုပ်လည်း ချုပ်ရ၏။ ဤနေရာ၌ကား ပြန်၍တောင်းယူမည် မဟုတ်သောကြောင့် ထိုအမှုကို မပြုရတော့၊ ထို့ကြောင့် “သက္ကိ” ။ပေ၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန”ဟု ဝိသေသန ပြုသည်။

ပေးပါလော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဏ္ဍာမူလဿ-အရင်အနီးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာ၏၊ ပါဘတန္တိနာမံ-ပါဘတံဟူသော အမည်သည်၊ (ဟောတိ-၏)၊ ယထာ ဟ-အဘယ်ကဲ့သို့၊ ဟောတော်မူသနည်း၊ အပ္ပကေနာပိ မေဓာဝီ၊ ပေ၊ အဏံ အဂ္ဂိဝံ သန္တမန္တိ-ဟူ၍ အာဟ-ဟောတော်မူပြီ။

ဂါထာအနက်။ ။မေဓာဝီ-မီးမွှေးမှုတွင် ကျွမ်းကျင်သော ပညာရှိသည်၊ အဏံ-အနည်းငယ်သော၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ သန္တမံ သန္တမန္တော-ကောင်းစွာမှုတိုလျက်၊ (မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ အဂ္ဂိက္ခန္တံ-မီးအစုကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ ဣဝ-ထကြွစေသကဲ့သို့၊ ဝါ-ဖြစ်စေသကဲ့သို့၊ တထာ-ထိုအတူ၊) ဝိစက္ခဏော-ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုတွင် ကျွမ်းကျင်သော၊ မေဓာဝီ-ပညာရှိသည်၊ အပ္ပကေနပိ-အနည်းငယ်လည်းဖြစ်သော၊ ပါဘတေန-အရင်းအနီးဖြင့်၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ-ဥစ္စာခြံရံ၊ အတန်တန်ဖြင့်၊ ဖန်ဖန်တိုးစေ၊ တည်တံ့စေ၏။

ဘတ္တဝေတနန္တိ-ကာ၊ ဒေဝသိကဘတ္တဉ္စေဝ-နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း ပေးအပ်သော နေ့စာထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ မာသိကာဒိပရိဗ္ဗယဉ္စ-လတိုင်းလတိုင်းပေးအပ်သော လစာရိက္ခာအစရှိသောရိက္ခာကိုလည်းကောင်း၊ တဿတဿ-ထိုထို ယောက်ျားအား။

ပါဘတံ။ ။ပါဘတသဒ္ဓါသည် လက်ဆောင် (တံစိုး) အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ “မူလံတု ပါဘတံ ဘဝေ”ဟူသော (၄၇၁) အဘိဓာန်နှင့် အညီ အရင်းအနီးဥစ္စာအနက်ကိုလည်းကောင်း ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ မူလအနက်ကို ယူစေလို၍ “ဘဏ္ဍာမူလံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပဌမမေဝ-အတိုး အပွားမရမီ ရှေးဦးစွာသာလျှင်+အာဘတံ-ဆောင်ယူအပ်သော ဥစ္စာတည်း၊ ပါဘတံ-ရှေးဦးစွာ ဆောင်ယူအပ်သော အရင်းအနီးဥစ္စာ။

ဂါထာ။ ။ဤ သာဓကဂါထာသည် ဧကန်ပါတ်၊ စူဠသေဋ္ဌိဇာတ်၌လာသော ဂါထာ တည်း၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ “ပါဘတေနာတိ ဘဏ္ဍာမူလေန (အရင်းအနီးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာဖြင့်)၊ ဝိစက္ခဏောတိ ဝေါဟာရကုသလော (ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု၌ ကျွမ်းကျင်သော)၊ သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနန္တိ မဟန္တံ ဓနဉ္စ ယသဉ္စ ဥပ္ပါဒေတွာ တတ္ထ(ထို ဥစ္စာအခြံအရံ အကျော်အစော၌) အတ္တာနံ သဏ္ဍာပေတိ၊ ပေ၊ ယထာ ပဏ္ဍိတော ပုရိသော ပရိတ္တကံ အဂ္ဂိ အနက္ကမေန ဂေါမယစုဏ္ဍာဒီနိ ပက္ခိပိတွာ မုခဝါတေန ဓမန္တော သမုဋ္ဌာပေတိ ဝဗေတိ၊ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္တံ ကရောတိ” စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ဤ ဝတ္ထုကို အကြောင်းပြု၍ “ကြွက်သေတစ်ခု၊ အရင်းပြု၊ လေးလတွင်းဝယ်၊ နှစ်သိန်း ကြွယ်”ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။

ဘတ္တဝေတနံ။ ။ဘတ္တံကို “ဒေဝသိကဘတ္တဉ္စေဝ” ဟုလည်းကောင်း၊ ဝေတနံကို “မာသိ ကာဒိ ပရိဗ္ဗယဉ္စ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ [ဂတိအနက်ဟော ဘဓေတံ တနန်ပစ္စည်း၊ ဘဏေံ ဝိပြု၊ ဤကို ဧဝဒ္ဓိပြု၍ “ဝေတနံ”ဟု ထောမနိဓိဆို၏၊ ဝိဓာတ်လည်း ကြံကြ၏၊ ဘဓေံ ဂစ္ဆတိ- အလုပ်သမား၏လက်သို့ ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဝေတနံ (နေ့စ၊ လစတည်း၊)၊ လတိုင်းလတိုင်း တစ်လအတွက် လစာကို “မာသိက ပရိဗ္ဗယ”ဟု ခေါ်၏၊ ဒီဝေသ ဒီဝေသကဲ့သို့ “မာသေ မာသေ”

ကုလကမ္မသူရဘာဝါနုရူပေန-အမျိုးအားလျော်စွာ၊ အလုပ်အားလျော်စွာ၊ ရဲရင့်သူ၏ အဖြစ်အားလျော်စွာဖြင့်၊ ဌာနန္တရဂါမနိဂမာဒိဒါနေန-ရာထူးဌာနန္တရ၊ ရွာ၊ နိဂုံးအစရှိသည်ကို ပေးခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဒေတု-ပေးပါလော၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ သကမ္မပသုတာဒိ-ကား၊ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိသု-လယ်လုပ်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်း၊ အစရှိကုန်သော၊ သကေသု-မိမိဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ ကမ္မေသု-အလုပ်တို့၌၊ ဥယျတ္တာ-အားထုတ်ကြကုန်သည်၊ ဗျာဝဋ္ဌာ-ကြောင့်ကြစိုက်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ “န ဝိဟေဋ္ဌဿန္တိ-မညှင်းဆဲပါကုန်လတုံ”၌ စပ်၊) [ပသုတာ-၌ သုဓာတ်၏ အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ပြလို၍ “ဥယျတ္တာ ဗျာဝဋ္ဌာ”ဟု ဖွင့်သည်။] ရာသိကောတိ-ကား၊ ဓနုညောနံ-ဥစ္စာစပါးတို့၏၊ ရာသိကော-အစုကို ပြုတတ်သည်၊ (“ဘဝိဿတိ”၌ စပ်၊)...ဓေမဋ္ဌိတာတိ-ကား၊ ဓေမေန-ဘေးတို့၏ ကုန်ရာ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ (ဘာဝပဓာန၊ ဘာဝလောပကြိ) ဌိတာ-တည်ကုန်သည်၊ အဘယာ-ဘေးမရှိကုန်

ဟူသော ဝိစ္ဆာအနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက်၊ ဋီကာသစ်၌ “မာသေ မာသေ+ဒါတဗ္ဗံ မာသိကံ”ဟု ပြု၏။ “အာဒိသဒ္ဓေန အနုပေါသထိကာဒိနိ (ဥပုသ်နေတိုင်း ပေးအပ်သောရိက္ခာအစရှိသည် တို့ကို) သင်္ဂဏာတိ”ဟု ဆို၏။

ကုလ ပေ၊ နုရူပေန။ ။ဒွန်၏ နောက်၌ရှိသော အနုရူပုဒ်ကို ရှေ့ပုဒ်တိုင်း၌ ယှဉ်စေ၍ “ကုလာနုရူပေန-ဇာဏုသောဏိ အမျိုးစသော ထင်ရှားသော အမျိုးအားလျော်သဖြင့်၊ ကမ္မာနုရူပေန-အလုပ်အားလျော်သဖြင့်၊ သူရဘာဝါနုရူပေန-(စစ်တိုက်မှုစသည်ဝယ်) ရဲရင့်သူ၏အဖြစ်အားလျော်သဖြင့်”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ [“ကုလာနုရူပေန”နေရာဝယ် “ကုသလာ နုရူပေန-ထိုထိုကိစ္စ၌ ကျမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်အားလျော်သဖြင့်”ဟုလည်း ဋီကာသစ်၌ မူကွဲ ရှိ၏။] ထိုသို့လျော်အောင်ပေးရာ၌ အချို့အား သေနာပတိ စသော ရာထူးပေးခြင်း၊ အချို့အား ရွာစားဆုစသည်ကို ပေးခြင်းတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ ကုလ စသည်အားလျော်စွာ ရာထူးစသည်ကို ပေးရသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဘတ္တဝေတနံ”ကို နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောစကား ဟု မှတ်ပါ။ [ဣမိနာ ဘတ္တဝေတနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌမတ္တန္တိ ဒေသေတိ၊-ဋီကာသစ်။]

ရာသိကော။ ။မိမိအလုပ်၌ အားထုတ်ကြသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သူပုန်စသောဘေး မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အရှင်မင်း၏အတွက် ဓနုညောတို့၏ အစုအဝေးကို ပြုလုကွေများစွာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊ [“သကကမ္မပသုတာတ္တာ အနုပဒုတ္တာစ ဓနုညောနံ ရာသိကော-ရာသိကောကို “ရာသိကာရဘူတော-အစုကို ပြုတတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်”ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် “ရာသိ+ကရောတိတိ ရာသိကော (“ဇနပဒေါ”)ဟု ကြိပါ၊ “ရာသိကော-အစုသည်”ဟု ဆရာတို့ နိဿယ၌ ပေး၏။]

ဓေမဋ္ဌိတာ။ ။ “ဓေမေန+ဋ္ဌိတာ ဓေမဋ္ဌိတာ”ဟု ပြုစေလို၍ “ဓေမေန ဋ္ဌိတာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဇနပုဒ်တို့သည် ဘေးကင်းရာ၏ အဖြစ်ဖြင့်+တည်ကြ၏၊ “ဘေးရန် မရှိကြ”ဟုလို၊ ထို့ကြောင့် ဓေမဋ္ဌိတာကို “အဘယာ”ဟု အဖြောင့် ဖွင့်သည်။ [ဓေမေန ဋ္ဌိတာတိ အနုပဒုဝေန

သည်။ အကဏ္ဍကာတိ-ကား၊ စောရကဏ္ဍကရဟိတာ-မားပြ သူပုန်ဟူသော ဆူးညောင်ခလုတ်မှ ကင်းကုန်သည်။ မုဒါ မောဒမာနာတိ-ကား၊ မောဒါ-တချို့လူတို့က ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်။ မောဒမာနာ-အခြားသူတို့က ပြန်၍ ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်။ [အပြန်အလှန် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်။-ဟူလို။] ဝါ-တစ်နည်း၊ အယမေ-မောဒါ မောဒမာနာဟူသော ဤပါဠိသည်ပင်။ ပါဠော-ပါဠိတော် ပါဠိရင်းတည်း။ အညမည-အချင်းချင်း၊ ပမုဒိတစိတ္တာ-ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ဝိဟရိဿန္တိ-၌ စပ်)၊ ဣတိ (အယံ)-ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပာယော-ပုရောဟိတ်၏ အလိုတည်း။

အပါရတယရာတိ-ကား၊ စောရာနံ-သူပုန်တို့၏၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဒွါရာနိ-တံခါးတို့ကို၊ အသံဝရိတွာ-မပိတ်မူ၍၊ ဝိဝေဒ္ဓါရာ-ဖွင့်အပ်သော တံခါးရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍၊ ဝိဟရိဿန္တိ-၌ စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဧတဒေါစာတိ-ကား၊ ဇနပဒဿ-ဇနပုဒ်၏၊ သဗ္ဗကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဣဒ္ဓမိတဘာဝံ-ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်၊ စည်ပင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-သိ၍၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ (ဣစ္ဆာမဟံ ဗြာဟ္မဏ မဟာယညံ ယဇိတံ-စသော စကားကို)၊ အဝေါစ-ပြောဆိုပြီ။

(ဘေးဥပါဒ် မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) ပဝတ္တာ (ဖြစ်ကြကုန်သည်)၊ တေနာဟ အဘယာတိ၊ ကုတောစိပိ ဘယရဟိတာတိ အတ္ထော (မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မှလည်း ဘေးမရှိကြ၊-ဟူလို)၊-ဋီကာသစ်။]

မုဒါမောဒမာနာ။ ။လူတချို့က ဝမ်းမြောက်သည်ကို “မုဒါ”ဟု ဆို၍၊ ထိုသူတို့ကဲ့သို့ အခြားသူတို့ကလည်း ပြန်၍ ဝမ်းမြောက်ကြသည်ကို “မောဒမာနာ”ဟု ဆိုသည်။ ဆိုလို ရင်းမှာ- “အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ကြသည်”ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် “အညမည ပမုဒိတစိတ္တာ”ဟု အဓိပ္ပာယတ္ထဖွင့်သည်။ [မောဒန္တိတိ မုဒါ (မောဒါ)၊ မုဒါ၌ အပစ္စည်း၊ မောဒါ၌ ဣပစ္စည်းဟု ကြံပါ။]

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်၌ “မောဒါယ မောဒမာနာ-ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြင့် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်”ဟု တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ မုဒဓာတ်၏ ရောနှောခြင်း သံသန္တနအနက်ကို တားမြစ်လို၍ “မောဒါဟု ဝိသေသနပြုသည်”ဟု ဆိုလို၏။ အကြံလွန်ဟန်တူသည်၊ ထို့ပြင်-အသံယောဂန္တဓာတ် ဖြစ်သော်လည်း ဝုဒ္ဓိအပြုမှာ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအတိုင်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် “မုဒါ၊ မောဒါ”ဟု ပါဠိ ၂ မျိုးပြုသည်။-ဟု ဆို၏။ မိမိကား “အပစ္စည်းနှင့် ဣပစ္စည်းကွဲသောကြောင့် ပါဠိ ၂ မျိုးရှိရသည်”ဟု ထင်သည်။

အပါရတယရာ။ ။ပ+အာ+ဝရဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ ဝရကို သုတ်ကြီးဖြင့် ရပြု၊ ပါဝရိယန္တေတိ ပါရတနိ-ပိတ်အပ်သော အိမ်တို့၊ န+ပါရတနိ အပါရတနိ၊ အပါရတနိ+ဃရာနိ ယေသံ (ဇနပဒါနံ)တိ အပါရတယရာ၊ [“ဇနပဒါ အပါရတယရာ”ဟု ပါဠိတော်၌ ရှိသည်။] “ဝိဝေဒ္ဓါရာ”ကား အဓိပ္ပာယတ္ထ။

ဧတ္ထိယမန္တနသော
စတုပရိက္ခာရ အဖွင့်

၃၃၉။ တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာတိ (ဧတ္ထ-၌၊ ဂုဠတ္ထိ-ကို)၊ ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ဒဿာမိ)၊ (တစ်နည်း) ကိရ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသော အလှူကို၊ ဒါတု-ငှာ၊ အတိဝိယ-အလွန်သာလျှင်၊ ဥဿာဟဇာတော-ဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်းရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် အလှူကြီးပေးဖို့ရန် အလွန်အားထုတ်ပါသော်လည်း၊ အတ္တဇော-မိမိ၏၊ အာနယန္တေ-အစဉ်လိုက်ကုန်သော၊ ခတ္တိယာဒယော-ခတ္တိယအစရှိသူကို ကို၊ အနာမန္တေတွာ-မသိစေမူ၍၊ (အသိမပေးဘဲ)၊ သစေ ဒဿတိ-အကယ်၍ ပေးလှူအံ့၊ (စဝံသတိ)၊ အဿ-ထို မင်း၏ အလှူ၌၊ တေ-ထို ခတ္တိယအစရှိသူ တို့သည်၊ အတ္တမနာ-မိမိစိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်၊ န ဘဝိဿန္တိ-မဖြစ်ကုန်လှဘဲ၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်ပြုလသော်၊ ဒါနေ - အလှူ၌၊ တေ - ထို ခတ္တိယအစရှိသူတို့သည်၊ အတ္တမနာ - ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ (စိန္တေသိ)၊ တသ္မာ-ထိုသို့ အကြံဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေန ဟိ ဘဝန္တိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-သံတော်ဦးတင်ပြီ။

တတ္ထ-ထို တေန ဟိ ဘဝံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ နေဂမာတိ-ကား၊ နိဂမ ဝါသိနော-နိဂုံး၌ နေကုန်သော၊ ဇနပဒါတိ-ကား၊ ဇနပဒဝါသိနော-ဇနပုဒ်၌ နေ ကုန်သော၊ (ယေ ခတ္တိယာ-စသည်၌စပ်)၊ အာမန္တယတန္တိ-ကား၊ အာမန္တေတု- သိစေပါလော၊ ဇာနာပေတု-သိစေပါလော၊ (အသိပေးပါလော)၊ ယံ မမ အဿာ တိ-ကား၊ တုမှာကံ-သင်တို့၏၊ ယံ အနုဇာနနံ-ယင်း ခွင့်ပြုခြင်းသည်၊ မမ-ငါ၏၊

အာနယန္တာ။ ။တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ အနယန္တိ အနဝတ္တန္တိ (အစဉ်လိုက်ကြကုန်၏)၊ ဣတိ အနယန္တာ၊ အနယန္တာစဝ (သုတ္တ၌ ဣပစ္စည်းသက်၍) အာနယန္တာ၊ ဥပမာ-အနုဘာဝေါပုဒ်၌ ဣပစ္စည်းသက်၍ အာနုဘာဝေါ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ ဤသို့ ဋီကာဆရာတို့ လက်ထက်၌ "အာနယန္တာ"ဟု ဝုဒ္ဓိရှိသော်လည်း တချို့ရှေးရိုက်စာအုပ်များ၌ ဝုဒ္ဓိမပါဘဲ "အနယန္တာ"ဟု သာရှိသည်။ ["အာနယုတ္တာ"ဟု ပါဠိတစ်မျိုး ရှိသေး၏။ "တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ အနယုန္တိ-အားထုတ်ကြကုန် ၏၊ ဣတိ အနယုတ္တာ၊ အနယုတ္တာ ယေဝ အာနယုတ္တာ"ဟု ပြုပါ။]

အာမန္တယတံ။ ။အာပုဗ္ဗ မန္တဓာတ်သည် အချို့နေရာ၌ ခေါ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ အချို့နေရာ၌ သိစေခြင်း (အသိပေးခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ဤနေရာ၌ သိစေခြင်း အနက် ဟောတည်းဟုလည်းကောင်း၊ တံသည် ပဉ္စမိ တံဝိဘတ်တည်းဟုလည်းကောင်း သိစေလို၍ "အာမန္တေတု ဇာနာပေတု"ဟု ဖွင့်သည်။

ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလိုငှာ၊ သုခါယ-ချမ်းသာခြင်းငှာ၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ အမစ္စာတိ-ကား၊ ပိယသဟာယကာ-ချစ်အပ်သော သဟာယ်ချင်းတို့သည်၊ (သန္တိ-၌စပ်၊) ပါရိသဇ္ဇာတိ-ကား၊ သေသာ-ခတ္တိယ အမစ္စတို့မှ ကြွင်းကုန်သော၊ အာဏတ္တိကာရကာ-စေခိုင်းခြင်းကို ပြုလုပ်တတ်သူတို့သည်၊ (ဟောန္တိ-၌ စပ်၊) ယဇေတံ ဘဝံ ရာဇာတိ-ကား၊ ဘဝံ-အရှင် မင်းမြတ်သည်၊ ယဇေတု-ပူဇော်ပါလော၊ ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထို ခတ္တိယ အစရှိသူတို့သည်၊ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဣဿရော-အစိုးရသူတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြိ၍၊ ပဿယု-လွမ်းမိုး၍၊ [အသိမပေးလျှင် လွမ်းမိုးရာ ရောက်သည်။] ဒါနံ-ကို၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ အမှေ-ငါတို့ကို၊ အာမန္တေသိ-သိစေပြီး၊ (အသိပေးပြီး) အဟော-အံ့ဩဖွယ်ပါတကား၊ အနေန-ဤမင်းသည်၊ သုဗ္ဗ-ကောင်းစွာ၊ ကတံ-ပြုအပ်ပါပေပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အတ္တမနာ၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဤသို့ ယဇေတံ ဘဝံရာဇာဟူ၍) အာဟံသု-သံတော်ဦးတင်ကြကုန်ပြီ၊ ပန-ဗျတိရိက်ကား၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ (ယညဋ္ဌာနံ ၌စပ်၊) အနာမန္တိတေ-မသိစေအပ်သော်၊ (အသိမပေးအပ်သော်) ယညဋ္ဌာနံ-ယဇ်ပူဇော်ရာ အရပ်ကို၊ ဒဿနာယပိ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာသော် မှလည်း၊ န အာဂစ္ဆေယျ-မလာကုန်ရာ။

ယညကာလော မဟာရာဇာတိ-ဟူသောစကားကို၊ (ဝဒန္တိ ၌စပ်၊) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဒေယျဓမ္မသို့-ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုသည်၊ အသတိ-မရှိသော်လည်းကောင်း၊ မဟလ္လကကာလေစ-ကြီးရင့်သူ၏ အခါ၌သော်လည်းကောင်း၊ (ကြီးရင့်ရာ အခါ၌သော်လည်းကောင်း၊) ဧဝရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိ

အမစ္စာ။ ။သက္ကတ၌ အမတျသည် ပါဠိ၌ “အမစ္စ”ဟု ဖြစ်၏၊ “အမာ-မင်းနှင့်အတူ+ဝသတိ-နေတတ်၏၊ ဣတိ အမာတျော”ဟု ထောမနိဓိ၌ ပိဂ္ဂဟပြု၏၊ ဝသတိအနက်၌ တျ ပစ္စည်း၊ တျကို စပြု၊ ဒွေဘော်လာလျှင် “အမစ္စ”ဟု ဖြစ်၏၊ “မင်းနှင့် အတူနေ”ဟူသည်၊ ထိုထို ကိစ္စ၌ အတူတကွ ဖြစ်ကြသူများတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပိယသဟာယကာ” ဟု ဖွင့်သည်၊ တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ သဟ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ သဟာယကာ။

ပါရိသဇ္ဇာ။ ။ပရိသာနောင် ဘဝအနက်၌ ဈာသက်၍ (ဒိ)လာလျှင် “ပါရိသဇ္ဇာ” ဟု ဖြစ်၏၊ ဒျကို ဧပြေ၊ ဒွေဘော်လာ၍ “ပါရိသဇ္ဇာ”ဖြစ်သည်ဟု ကြိကြ၏၊ ပရိသတိ-ပရိသတိ၌+ဘဝါ-ဖြစ်သူတို့တည်း၊ ပါရိသဇ္ဇာ-တို့၊ ပြုအပ်ခဲ့သော ခတ္တိယ အမစ္စတို့မှ တစ်ပါးသော စေခိုင်းသမျှကိုပြုရသော အခြားလူများကို “ပါရိသဇ္ဇာ”ဟု ဆိုသည်၊ [သက္ကတ၌ “ပရိတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌+သီဒတိ ဂစ္ဆတိ-သွားတတ်၏၊ ဝါ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပရိသဒေါ”ဟု ပြု၍ နောက်လိုက် ငယ်သားဟူသော အနက်ကို ပြု၏၊ “ပရိသဒေ+ဘဝါ”ဟု ပြုလျှင် “ပါရိသဇ္ဇာ”ဟု ဖြစ်၍ နောက်လိုက်ငယ်သား၌ ပါဝင်သော စေခိုင်းမှုကို ပြုရသော အာဏတ္တိကာရကများကို ရသောကြောင့်သာ၍ ရှင်းသည်။]

သော၊ (ဤမျှလောက်ကြီးကျယ်သော) ဒါနံ-ကို၊ ဒါတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်
 ကောင်း၊ တုံ ပန-အရှင်မင်းမြတ်သည်ကား၊ မဟာဓနောစေ-များစွာသော ဥစ္စာ
 ရှိသည်လည်းကောင်း၊ တရုဏောစ-နုပျိုသည်လည်းကောင်း၊ (အသိ-ဖြစ်ပါ၏။)
 ဧတေန-ဤအကြောင်း ၂ ပါးကြောင့်၊ တေ-အရှင်မင်းမြတ်၏၊ ယညကာလော-
 ယဇ်၏ အခါပါတည်း၊ (ယဇ်ပူဇော်ချိန်ပါတည်း။) ဣတိ-ဤသို့သော အနက်
 အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒသေန္တာ-ပြကြကုန်လျက်၊ ဝဒန္တိ-သံတော်ဦးတင်ကြကုန်၏။ အနု
 မတိပက္ခာတိ-ကား၊ အနုမတိယာ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့်၊ ပက္ခာ-မိမိဘက်သားတို့
 သည်၊ အနုမတိဒါယကာ-ခွင့်ပြုခြင်းကို ပေးကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာထည့်၍ ဘဝန္တိ
 ဥပပိ) ဣတိအတ္ထော-နက်။

ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိတိ-ကား၊ ပရိဝါရာ-အခြံအရံတို့သည်၊ ဘဝန္တိ ပန-ဆက်၊
 ရထော ပေ၊ စက္ကဝီရိယောတိ စတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အလင်္ကာရော-တန်ဆာ
 ကို၊ ပရိက္ခာရာတိ-ပရိက္ခာရဟူ၍၊ ပုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ရထော-မဂ္ဂင်
 ရထားသည်၊ သေတပရိက္ခာရာ-စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလဟူသော ဖြူစင်သောတန်ဆာ
 ရှိ၏၊ ဈာနက္ခော-ဈာန်ဟူသော ဝင်ရိုးရှိ၏၊ စက္ကဝီရိယော-ဝီရိယတည်းဟူသော
 စက်ဘီးရှိ၏။]

အနုမတိပက္ခာ။ ။အနုမတိသဒ္ဓါသည် အနုဇာနန (အနုညာ) အနက်ကို ဟော၏။
 ပက္ခာကို “သပက္ခာ”ဟု ဖွင့်၏။ “ပက္ခ”အရ သူ့ဘက်သား+ကိုယ့်ဘက်သား ၂ မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်
 သော်လည်း ဤနေရာ၌ “ကိုယ့်ဘက်သား”ကို ယူပါ-ဟုလို့၊ အနုမတိယာ-ယဇ်ပူဇော်ဖို့ရန်
 ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့်+ပက္ခာ-ကိုယ့်ဘက်သားတို့တည်း၊ အနုမတိပက္ခာ-တို့၊ ဆိုလိုရင်းမှာ-“ယဇ်
 ပူဇော်ဖို့ရန် အခွင့်ပေးကြသူများဖြစ်ကြသည်” ဟုလို့။

ပရိက္ခာရာ။ ။ယည် ပရိကရောန္တိတိ ပရိက္ခာရာ၊ ပါဠိတော်၌ ပြအပ်ပြီးသော ဓတ္တိယ၊
 အမစ္စ ပါရိသဒ္ဓ၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလ၊ ဂဟပတိနေဓယိက ၄ မျိုးတို့သည် ယဇ်ကို ထက်ဝန်း
 ကျင် ပြုပြင်တတ်ကြ (အားပေးတတ်ကြ) ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ပရိက္ခာရာကို “သမ္ဘာရာ-ယဇ်၏
 အဆောက်အဦး”ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်ကြ၏။ ထို သမ္ဘာရဂိုပင် ယဇ်၏အခြံအရံကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား
 “ပရိဝါရာ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

ရထော ပေ၊ စတ္ထ။ ။ဤပါဠိကား မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အဝိဇ္ဇာဝဂ်၊ ဇာဏုသောဏီ
 ဗြာဟ္မဏသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊ ပရိက္ခာရသဒ္ဓါသည် အလင်္ကာရအနက်ကိုလည်း ဟော၏။
 ထိုအနက်ကိုကား ဤ၌ မလိုအပ်ဟု ပြလို၍ ဤပါဠိတော်ကို ထုတ်ပြသတတ်၊ “ရထောတိ
 ဗြဟ္မယာနသည်တော အဋ္ဌဂိကမဂ္ဂရထော၊ သေတပရိက္ခာရာတိ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလလင်္ကာ
 ရော၊ ဈာနက္ခောတိ ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တာနံ ပဉ္စန္ဒံ ဈာနဂီနံ ဝသေန ဈာနမယအက္ခော၊
 စက္ကဝီရိယောတိ ဝီရိယစက္ကော” စသည်ဖြင့် ဋီကာသစ်၌ ပြထားသည်၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်သာ
 ဖွင့်၍ ဋီကာဟောင်း၌ မဖွင့်သောကြောင့် ဤပါဠိသည် နောက်ဆရာတို့ အဓိပ္ပာယ်ပြောရာမှ
 အပိုဝင်လာသောပါဠိ ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ဝိစိတမင်း၏ ဂုဏ်အင်္ဂါဟူသော

အဋ္ဌပရိက္ခရာအဖွင့်

၃၄၀။ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိတိ-ကား၊ ဥဘတော သုဇာတတာဒိဟိ-ဥဘတောသုဇာတ
၏အဖြစ် အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌဟိ-န်သော၊ အင်္ဂေဟိ-အင်္ဂါတို့နှင့်၊ (သမန္နဝဂတော
၌စပ်)၊ ယသသာတိ-ကား၊ အာဏာထပနသမတ္တတာယ-အာဏာကိုထားခြင်း၌
စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အာနုဘော်ဖြင့်၊ (“ယဟတိမညေ-လွမ်းမိုးသကဲ့သို့
ဖြစ်၏”၌စပ်)။

သဒ္ဓေါတိ-ကား၊ ဒါနဿ-၏၊ ဖလံ-အကျိုးသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊
သဒ္ဓဟတိ-ယုံကြည်၏၊ ဒါယကောတိ-ကား၊ ဒါနသူရော-ပေးလှူခြင်း၌ရဲရင့်၏၊
သဒ္ဓါမတ္တကေနေဝ- ယုံကြည်ခြင်းမျှဖြင့်သာ၊ န တိဋ္ဌတိ-မတန့်ရပ်၊ ပရိစ္စဇိတုမ္ပိ-
စွန့်လွှတ်ခြင်းငှာလည်း၊ သက္ကောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊
ဒါနပတိတိ-ကား၊ ယံ ဒါနံ-အကြင်ပေးလှူထိုက်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဒေတိ-
ပေးလှူ၏၊ တဿ-ထို ပေးလှူထိုက်သောပစ္စည်းဝတ္ထု၏၊ ပတိ-အရှင်သည်၊
ဟုတွာ၊ ဒေတိ၊ ဒါသော-ကျွန်သည်၊ (ဟုတွာ) န (ဒေတိ)-ပေးလှူသည်မဟုတ်၊

ယသသာ ။ ။ယသုဇာတိသည် ပယတန-လွန်စွာ အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊
အရာအားလျော်စွာ အခြေအရံကိုလည်းကောင်း၊ အကျော်အစောကိုလည်းကောင်း ဟော၏၊
ဤနေရာ၌ကား ရန်သူတို့ကို လွမ်းမိုးကြောင်းဖြစ်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့်
“အာဏာထပန သမတ္တတာယ”ဟု ဖွင့်သည်။ “အာဏာထားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သူ၏ဖြစ်ကြောင်း
ဖြစ်ရာ”ဟူသည် တန်ခိုးအာနုဘော်တည်း။ [ယသသာတိ ပဉ္စဝိဂေန (ကောဇေ၊ ဥဿာဟ၊ မန္တော၊
ပဘူ၊ သတ္တိအားဖြင့် ၅ မျိုးအပြားရှိသော) အာနုဘာဝေန၊ တေနာဟ-အာဏာထပန သမတ္တတာ
ယာတိ၊-ဋီကာသစ်]

သဒ္ဓေါ၊ ဒါနသူရော။ ။ “သဒ္ဓါ ယဿ အတ္ထိတိ သဒ္ဓေါ” ဟုပြု၊ ထို သဒ္ဓါရှိသူဟူသည်
“ဒါတာ ဒါနဖလံ ပစ္စုနဘောတိ-အလှူရှင်သည် အလှူ၏အကျိုးကို စံစားရ၏”ဟု ယုံကြည်သူ
တည်း။ အရိယုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒါန၏အကျိုးကိုသိ၏၊ သို့သော်စွန့်ကြဲရာ၌ကား ရဲရဲဝံ့ဝံ့မရှိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်
မျိုးကို ဒါနသူရဟု မခေါ်ရ၊ ဒါန၏အကျိုးကိုလည်းသိ၊ သိသည့်အလျောက် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ စွန့်ကြဲစွမ်း
နိုင်သူကိုသာ ဒါနသူရဟု ခေါ်ရသည်။

တဿ ပတိ ဟုတွာ။ ။မိမိပေးလှူရမည့် ဒါနဝတ္ထုကို အာရုံပြုကာ လောဘဖြစ်၍
နေတတ်၏၊ ထို လောဘကို ကောင်းစွာလွမ်းမိုး၍ ပေးသူသည် ဒါနပတိတည်း။ လောဘကို
လွမ်းမိုးနိုင်သော ဒါနစေတနာသည် အရှင်သခင်အစစ်တည်း။ စေတနာ၏ ဒါနပတိအမည်
ကို အလှူရှင်၌ တင်စား၍ ကာရဏုပစာရအားဖြင့် အလှူရှင်ကို “ဒါနပတိ”ဟု ဆိုသည်။
[ကာရဏောပစာရပစနမေတံ၊ ပရတောပိ (နောကံ ဒါသ၊ သဟာယတို့၌လည်း)၊ ဧသေဝ
နယော-ဋီကာသစ်။]

သဟာယော-သဟာယံချင်းသည်၊(ဟုတွာ)န(ဒေတိ)၊ဟိ-ချဲ့၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တနာ-မိမိသည်။ ဝါ-ကိုယ်တိုင်၊ မဓရံ-ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော အာဟာရကို၊ ဘုဂ္ဂတိ-စား၏၊ ပရေသံ-သူတပါးတို့အား၊ အမဓရံ-မချိုမြိန် မကောင်းမြတ်သော အာဟာရကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒါနသင်္ခါတဿ-ဟုဆို အပ်သော၊ ဒေယျဓမ္မဿ-ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထု၏၊ ဒါသော၊ဟုတွာ ဒေတိ၊ [တဏှာ ဒါသဗျဿ ဥပဂတတ္တာ-တဏှာ၏ကျွန်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊-ဋီကာ။]

ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယံ-အကြင်အာဟာရကို၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘုဂ္ဂတိ-စား၏၊ တဒေဝ-ထိုအာဟာရကိုပင်၊ ဒေတိ၊ သော-သည်၊ (ဒါနသင်္ခါတဿ၊ ဒေယျဓမ္မဿ) သဟာယော-သည်၊ ဟုတွာ၊ ဒေတိ၊ (တဿ ပိယဘာဝါနိသဇ္ဇနတော-ထိုအလှူဝတ္ထု၏ နှစ်သက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို မစွန့်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ “ဒါနဝတ္ထုက နှစ်သက်စရာ သဟာယနှင့် တူသောကြောင့်” ဟုလို။) ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောအာဟာရဖြင့်၊ ယာပေတိ-မျှတ၏၊ ပရေသံ-တို့အား၊ မဓရံ-ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သောအာဟာရကို၊ ဒေတိ၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဒါနသင်္ခါတဿ ဒေယျဓမ္မဿ-၏၊) ပတိ-အရှင်သည်၊ ဇေဋ္ဌကော-အကြီးအကဲသည်၊ သာမိ-အစိုးရသည်၊ ဟုတွာ၊ ဒေတိ၊ [တတ္ထ-(ထို ဒါန၌) တဏှာယ ဒါသဗျတော အတ္တာနံ ပရိမောစေတွာ အဘိတုယျ ပဝတ္တနတော၊ -ဋီကာသစ်၊] အယံ-ဤမဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ တာဒိသော-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သူသည်၊ (ပတိ၊ ဇေဋ္ဌက၊ သာမိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊) ဣတိအတ္ထော။

သမဏ၊ ပေ၊ ယာစကာနံတိဇတ္ထ-ဟူသောဤပါဠိ၌၊ သမိတပါပါ- ပြီးစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သမဏာ-သမဏတို့ မည်၏၊ ဗာဟိတပါပါ-မျှော်အပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့မည်၏၊ ဒုဂ္ဂတာ-ဆင်းရဲစွာ အသက်မွေးရခြင်းသို့ရောက်ကုန်သော၊ ဒလိဒ္ဒမနုဿာ-ဆင်းရဲသော လူတို့သည်၊ ကပဏာတိ-ကပဏတို့မည်၏၊ ပထာ

သမဏ ဗြာဟ္မဏ။ ။သမိတပါပါကို သမဏဟုလည်းကောင်း၊ ဗာဟိတပါပါကို ဗြာဟ္မဏဟု လည်းကောင်း၊ ဖွင့်ခြင်းသည် ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းတည်း -ဟု ဋီကာတို့ ဆိုကြသည်၊ သို့သော် သာသနာပဖြစ်သော မဟာဝိဇိတမင်း၏ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရဟန္တာသမဏ ဗြာဟ္မဏများ မရနိုင်သောကြောင့် ထိုအဖွင့်ကို ရိုးရာအတိုင်း ဖွင့်ခြင်း ဟုသာမှတ်ပါ။

ကပဏ။ ။သက္က၌ ကရိပဏသည် ပါဠိ၌ “ကပဏ”ဟုဖြစ်၏၊ ကပဏတံသည် သနားခြင်းအနက်၌ဖြစ်၏၊ ကပိယတေ-သနားအပ်၏၊ ဣတိ ကပဏော၊ (သနားစရာကောင်းသူ)၊ ထို့ကြောင့် “ဒုဂ္ဂတာ ဒလိဒ္ဒမနုဿာ” ဟုသရုပ်ဖော်သည်။ [ဒုဂ္ဂတာကို ဒုက္ကရံ ဇီဝိတံ(ခဲယဉ်းစွာ

ဝိနော-ခရီးသွားဧည့်သည်တို့သည်၊ အဒ္ဓိကာတိ-တို့မည်၏။ ယေ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (“ထောမယမာနာ ဝိစရန္တိ ဌ္ဗစပံ”) “ဣဋ္ဌံ-အလိုရှိအပ်ကောင်းမြတ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပါပေပြီ၊ ကန္တံ-နှစ်သက်ဖွယ် ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ (ဒိန္နံ)၊ မနာပံ-စိတ်ဖြင့်ရောက်အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ (မြတ်နိုးဖွယ်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို) (ဒိန္နံ)၊ ကာလေန-သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော အခါ၌၊ (ဒိန္နံ)၊ အနဝဇ္ဇံ-အပြစ်မရှိသောပစ္စည်း ဝတ္ထုကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပါပေပြီ၊ ဒဒံ-ပေးလှူစဉ်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿ ဒေယျ-ကြည်လင်စေရာပါ၏၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ ဗြဟ္မလောကံ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့၊ ဂစ္ဆတု-ရောက်ပါစေသတည်း၊ ဣတိအာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ဒါနဿ-အလှူ၏၊ ဝဇ္ဇာ-ဂုဏ်ကို၊ ထောမယမာနာ-ချီးမွမ်းကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏၊ (တေ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊) ဝနိဗ္ဗကာတိ-တို့မည်၏။

ယေ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပဿတမတ္တံ-တစ်လက်ဖက်မျှလောက်သော ကောက်စပါးကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ သရာဝမတ္တံ-ရေသောက်ခွက် တစ်ခွက်မျှလောက်သော ယာဂုထမင်းစသည်ကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိအာဒိနိ-ဤသို့အစရှိကုန်သော စကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ-ပြောဆို၍၊ (ဝနိဗ္ဗကာတို့ကဲ့သို့ ဂုဏ်ကို မချီးမွမ်းဘဲ ပြောဆို၍) ယာစမာနာ-တောင်းကြကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ၊ (တေ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ယာစကာတိ-တို့မည်၏၊ သြပါနဘူတောတိ-ကား၊ ဥဒပါန

အသက်မွေးရခြင်းသို့)+ဥပဂတာ-ကပ်ရောက်သူတို့” ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။ ဒလိဒ္ဓဓာတ်လည်း ဒုဂ္ဂတအနက်ကိုပင်ဟော၏။ ဒလိဒ္ဓတိတိ ဒလိဒ္ဓေါ - ဤဆင်းရဲသူကိုပင် မြန်မာတို့က “အထီးကျန်သူ” ဟု ခေါ်ကြ၏။

အဒ္ဓိကာ။ ။အဒ္ဓါနံ +ဂစ္ဆန္တိတိ အဒ္ဓိကာ -တစ်ယူဇနာဝက်ထက်မနည်းသော ခရီးရှည်သွားသူတို့ကို “အဒ္ဓိကာ” ဟု ခေါ်၏။ ပထာဝိသဒ္ဓါ အဒ္ဓိကာ၏ပရိယာယ်တည်း။ ပထေ- လမ်းခရီး၌+ဂစ္ဆန္တိတိ ပထာဝိနော၊ ဝိပစ္စည်း၊ ထ၌ ဒီယပြု။

ဝနိဗ္ဗကာ။ ။သက္ကတ၌ ဝနိယကသည် ပါဠိ၌ “ဝနိဗ္ဗက” ဟု ဖြစ်၏။ ယကို ချေလျှင် “ဝနိက” ဟု လည်းရှိ၏။ “ဝဏ္ဏေတွာ-ဒါနကိုလည်းကောင်း၊ ဒါနရှင်ကိုလည်းကောင်း ချီးမွမ်း၍၊ ဝကတိ-တောင်းယူတတ်၏၊ ဣတိ ဝနိဗ္ဗကော” ဟု အဘိဓာနပုဒ်ပိကာသူစိဉ် ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ ဝဏ္ဏသဒ္ဓါပပဒ ဝက-အာဒါနေဓာတ်တည်း။ ဝဏ္ဏကို ဝနိပြုဟုလည်းဆိုသည်။ မြန်မာသူတောင်းစားတို့၏ ချီးမွမ်း၍တောင်းပုံမျိုးတည်း။ ဤသို့ “ဝနိဗ္ဗက” အရ ချီးမွမ်း၍ တောင်းသူကို ရသောကြောင့် “ယာစက” အရ၌ မချီးမွမ်းဘဲ တောင်းသူကို ယူရသည်။

သြပါနဘူတော။ ။သြဂါဟေတွာ-သက်ဆင်း၍+ပီယတေ ဧတ္ထာတိ သြပါနံ-သက်ဆင်း၍ သောက်ရာရေကန်၊ မြစ်စသည်တို့၏ ရေဆိပ်။ သြပါနံပီယ+ဘူတော သြပါနဘူတော။ [သြပါနံ ဝုစ္ဆတိ သြဂါဟေတွာ ပါတဗ္ဗတော နဒီ တဠာကာဒိနံ သဗ္ဗသာဓာရဏတိတ္ထံ၊ သြပါနံ ပီယ+ဘူတောတိ သြပါနဘူတော-ဋီကာ၊ ဥဒကံ+ပိဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥဒပါနံ၊ ဥဒကမှ ကကိုချေ၊ (တစ်နည်း) ဥဒကကို ဥဒပြု။]

ဘူတော-ရေဆိပ်သဖွယ် ဖြစ်၍ဖြစ်သည်။ သဗ္ဗေသံ-ခပ်သိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ သာဓာရဏပရိဘောဂေါ-ဆက်ဆံသော သုံးဆောင်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ)-ဖြစ်၍၊ စတုမဟာပထေ-လမ်း ၄ ခုတို့၏ဆုံရာ လမ်းမကြီး၌၊ ဓတပေါကွရဏီဝိယ-တူးအပ်သော ရေကန်သည်ကဲ့သို့၊ ဟုတွာ၊ ("ပညာနိ-တို့ကို၊ ကရောတိ-၏"၌စပ်) ဣတိအတ္ထော-နက်။

သုတဇာတဿာတိ ဧတ္ထ-သုတဇာတဿဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သုတမေဝ-ကြားနာ အပ်ပြီးသော အတတ်ပညာသည်ပင်၊ သုတဇာတံ-သုတဇာတမည်၏၊ [ဇာတသဒ္ဓါအတွက် အနက်အထူးမရှိ-ဟု ပြသည်။] အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်အတ္ထေ စိန္တေတုံတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (အတ္ထောံ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အတိတေ-လွန်လေ ပြီးသော ဘဝ၌၊ ပုညဿ-ကောင်းမှု၏၊ ဝါ-ကို၊ ကတတ္တာယေဝ-ပြုအပ်ပြီး၏အဖြစ် ကြောင့်သာလျှင်၊ (ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်သာလျှင်၊) အယံသမ္ပတ္တိ-ဤပြည့်စုံခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ စိန္တေန္တော-ကြံစည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတိတံ-လွန်လေပြီးသော၊ အတ္ထံ-အကြောင်းအရာကို၊ စိန္တေတုံ-ကြံစည်ခြင်းငှာ၊ ပဋိဗလော နာမ-စွမ်းနိုင်သူမည်သည်၊ ဟောတိ-၏။

ဣဒါနိ-၌၊ ပုညံ-ကောင်းမှုကို၊ ကတွာဝ-ပြု၍သာလျှင်၊ ဝါ-ပြုမှသာလျှင်၊ အနာဂတေ-အနာဂတ်ဘဝ၌၊ သမ္ပတ္တိံ-ပြည့်စုံခြင်းသို့၊ ပါပုဏိတုံ-ရောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ ဣတိ စိန္တေန္တော၊ အနာဂတံ-သော၊ အတ္ထံ စိန္တေတုံ၊ ပဋိဗလောနာမ ဟောတိ၊ ဣဒံ ပုညကမ္မနာမ-ဤ ကောင်းမှုကံမည်သည်၊ သပ္ပုရိသာနံ-သူတော်ကောင်းတို့၏၊ အာစိန္တံ-အလေ့အကျင့်တည်း၊ မယုဉ္ဇ-ငါ၏လည်း၊ (ငါမှာလည်း၊) ဘောဂါဝိ-စည်းစိမ်တို့သည်လည်း၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ-ထင်ရှားရှိကုန်၏၊ ဒါယကစိတ္တဗ္ဗိ-ပေးလျှူတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည်လည်း၊ ဝါ-ပေးလျှူကြောင်း စိတ်သည်လည်း၊ အတ္ထိ-၏၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဟံ-သည်၊ ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ စိန္တေန္တော၊ ပစ္စုပ္ပန်-သော၊ အတ္ထံ စိန္တေတုံ ပဋိဗလောနာမ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အတိတေ။ ။ပါဠိတော်၌ "ပဋိဗလော အတိတာ၊ ပေ၊ စိန္တေတုံ" အရ "အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အတ္တတို့ကို ကြံစည် စဉ်းစားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်း"ဟူသည် အတိတံ အနာဂတံ အတ္ထအတွက် အနုမာန (မှန်းဆတတ်သော) ဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်အတ္ထအတွက် ဣတိကတ္တဗ္ဗတာ-(ဤသို့ ပြုထိုက်၏ဟု စဉ်းစားဉာဏ်)ဖြင့်လည်းကောင်း ကြံစည်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်းတည်း၊ ဘုရားရှင်ကဲ့သို့ တိုက်ရိုက် သိမြင်သောအားဖြင့် စွမ်းနိုင်ခြင်း မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် "အတိတေ ပုညဿ ကတတ္တာ"စသည်ကို မိန့်သည်။

ဆက်၌အံ့။- ။ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပေါများသော စည်းစိမ်ကို တိုက်ရိုက် မြင်ရလျှင် ရှေးဘဝ၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုခဲ့ပြီးဟု မှန်းဆ၍သိသောဉာဏ်သည် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးကို အစဉ်လျှောက်၍ အတိတံအကြောင်းကို နှိုင်းချိန်တတ်သော အတိတာနုမာနဉာဏ်မည်၏၊ ယခုဘဝ၌

ဣတိ ဣမာနီတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ယထာဂုတ္တာနိ-အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးကုန်
 သော၊ ဧတာနိ-ဤအင်္ဂါတို့သည်၊ (ဘဝန္တိန္ဒြိ စပ်၊) [ဣတိကို 'ဧဝံဟုလည်းကောင်း၊
 ဧဝံကို 'ယထာဂုတ္တာနိ' ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၍ ဣမာနိကို 'ဧတာနိ' ဟု ဖွင့်သည်။]
 ကိရ-ချဲ့၊ အဋ္ဌဟိ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဧတေဟိ အင်္ဂေဟိ-တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတဿ-
 ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒါနံ-အလှူသို့၊ ဝါ-ပေးလှူရာအရပ်သို့၊ သဗ္ဗဒိသာဟိ-
 အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့မှ၊ မဟာဇနော-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊
 ဥပသင်္ကမတိ-ချဉ်းကပ်၏၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ (အဋ္ဌဟိ၊ ဧတေဟိ အင်္ဂေဟိ)
 အသမန္နာဂတဿ-မပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒါနံ-သို့၊ (ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ န မညတိ-
 ဌိ စပ်၊) အယံ ဒုဇ္ဇာတော-ဤမကောင်းသော ဇာတ်ရှိသူသည်၊ ကိတ္တကံ-အဘယ်
 မျှလောက်သော၊ ကာလံ-ကာလပတ်လုံး၊ ဒဿတိ-ပေးလှူနိုင်လတ်နည်း၊ ဣဒါနိ-
 ယခုအခါ၌၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရိ-နှလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဥပစိန္တိဿတိ-ဖြတ်
 လတ်၊ ဣတိ ဧဝမာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော အကြံတို့ကို၊ စိန္တေတွာ-ကြံစည်၍၊
 ကောစိ-အချို့သည်၊ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ-ချဉ်းကပ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ န မညတိ-မမှတ်
 ထင်တတ်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဧတာနိ အင်္ဂါနိ-တို့ကို၊ ပရိက္ခာရာ
 ဘဝန္တိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တာနိ။

ကောင်းမှုပြုခြင်းကို အစဉ်လိုက်၍ အနာဂတ်ဘဝ၌ သမ္ပတ္တိရတော့မည်ဟု နှိုင်းချိန်တတ်သော
 ဉာဏ်သည် အနာဂတာနုမာနဉာဏ် မည်၏။ "ငါ့မှာ စည်းစိမ်ဥစ္စာလည်း ရှိ၏၊ ပေးလှူလိုသော
 စိတ်လည်းရှိ၏၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ယခုပြုထိုက်၏" ဟု သိသောဉာဏ်သည် ဣတိကတ္တဗ္ဗတာ
 ဉာဏ်မည်၏။

ဧတေဟိ ကိရ။ ။ပါဠိတော်၌ ပြုအပ်ခဲ့သော အင်္ဂါရှစ်ပါးတို့တွင် အမု-မဟဒ္ဒနတာ
 စသော အင်္ဂါတို့သည် အလှူဒါန အကြီးအကျယ်ပြုရာ၌ မရှိလျှင် မဖြစ်သော အင်္ဂါများဖြစ်၍
 ထို အင်္ဂါတို့ကို ပြုထိုက်ပါပေ၏။ သုဇာတတာ၊ သုဂ္ဂပတာဟူသော အင်္ဂါ ၂ ပါးကား မရှိသော်
 လည်း ဖြစ်နိုင်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ထည့်ရပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဧတေ
 ဟိ ကိရ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါဠိရှိအတိုင်းသိပါ။

မှတ်ချက်။ ။မဟာဇနော ဥပသင်္ကမတိ၏ နောက်၌ "အယံ ဒုဇ္ဇာတော"စသည်ဖြင့် ရှိ
 ၏။ ထိုစကားသည် ရှေ့စကားနှင့် အဆက်မတူပါ။ ထို့ကြောင့် နောက်ပုရောဟိတ်၏ အင်္ဂါကို
 ပြရာ၌ "ဧတေသု ဟိ အသတိ ဧဝံ ဒုဇ္ဇာတဿ"ဟု ရှိသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း "အသမန္နာဂတဿ
 ပန ဒါနံ"ဟု ရှိသင့်ကြောင်းကို ဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြ၏။ ဤသို့ရှိမှလည်း "ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ
 မညတိ"၏ ကံပုဒ်ဖြစ်သော ဒါနံဟု တိုက်ရိုက်ရှိ၍ အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံသည်။ ["ကောစိ"နေရာ၌
 "ကေနစိ"ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ရှိသည်ကား မညတိ၏ ကတ္တာပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် မကောင်းပါ။]

စတုပရိက္ခာရာဒိအဖွင့်

၃၄၁။ သုဇံ ပဂ္ဂဏှန္တာနံတိ-ကား၊ မဟာယာဂပဋိဂ္ဂဏှန္တာနုနေ-ကြီးစွာသော ယဇ်ကို ခံယူရာဌာန၌၊ ဒါနကဋ္ဌန္တု-ပေးလှူကြောင်းဖြစ်သော ယောက်ချိုကို၊ ပဂ္ဂဏှန္တာနံ-ကိုင့်ကုန်သော၊ (ဗြာဟ္မဏာနံ၊ ပဌမောဝါ၊ ဒုတိယောဝါ-၌ စပ်)၊ ဣမေဟိ စတုဟိတိ-ကား၊ သုဇာတာဒိဟိ-သုဇာတ အစရှိကုန်သော၊ ဧတေဟိ-ဤအင်္ဂါတို့နှင့်၊ (သမန္နာဂတော ဌ်စပ်) ဟိ-ချဲ့၊ ဧတေသု-ဤ ၄ ပါးသော အင်္ဂါတို့သည်၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ "ဧတေသုပိ" ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း။] အသတိ- မရှိကုန်လသော်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဒုဇ္ဇာတဿ-မကောင်းသောဇာတ်ရှိသူ၏၊ သံဝိဇာနေန-စီမံခြင်းကြောင့်၊ ပဝတ္တဒါနံ-ဖြစ်သော ဒါနသည်၊ ကိတ္တကံ-အဘယ်မျှ လောက်သော၊ ကာလံ-ကာလပတ်လုံး၊ ပဝတ္တိဿတိ-ဖြစ်လတ်နည်း၊ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝက္တာ-ပြောဆို၍၊ ဥပသင်္ကမိတာရော-ချဉ်းကပ်လိုသူတို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မရှိကုန်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ဧတေသု-ဤအင်္ဂါ ၄ ပါးတို့သည်၊ သတိ-ရှိကုန်လသော်၊ ဂရဟိတဗ္ဗာဘာဝတော-ကဲ့ရဲ့ဖွယ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဥပသင်္ကမန္တိယေဝ-ချဉ်းကပ်ကုန်သည်သာ၊ [ဤဝါကျ၌လည်း "ဧတေသုပန သတိ ဂရဟိတဗ္ဗာဘာဝတော" ဟု ရှိမှ စကားအဆက် ကောင်းသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမာနိပိ-ဤအင်္ဂါ ၄ ပါးတို့ကိုလည်း၊ ပရိက္ခာရာဘဝန္တိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

၃၄၂။ တိဿော ဝိဇာ ဒေသေသီတိ-ကား၊ တိဏိ-အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးအားဖြင့် ၃ ပါးကုန်သော၊ ထပနာနိ-ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင် ထားတတ်သော အဝိပုဋ္ဌိသင်္ဂရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ-ပြောဟောပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ [ဝိဇာ-ထပနာပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ရှေ့၌ပြခဲ့ပြီ။] သော-ထိုပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားသည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေမာနာနာမ-ပေးလှူသူတို့မည်သည်၊ တိဏ္ဏံ-အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးအားဖြင့် ၃ ပါးကုန်သော၊ ဌာနာနံ-ဌာနတို့တွင်၊ အညတရသ္မိ - အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောဌာန၌၊ စလန္တိ - တုန်လှုပ်တတ်ကုန်၏၊ [ဝိပုဋ္ဌိသင်္ဂရ ဖြစ်ခြင်းကို တုန်လှုပ်ဟု ဆိုသည်။] ဟန္တု-ယခု၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဣမံ ရာဇာနံ-ဤမင်းကို၊ တေသုဌာနေသု-ထိုဌာနတို့၌၊ ပဌမတရညေဝ-ယဇ်မပူဇော်မီ ရှေးဦးစွာပင်၊ နိစ္စလံ-မတုန် မလှုပ်သည်ကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ၊

ဣတိ အာဒိနိ။ ။ပုရောဟိတ်၏ အင်္ဂါကိုပြရာ၌ "သုဇာတ၊ အဇ္ဈာယက၊ သီလဝန္တ၊ ပဏ္ဍိတ" ဟု ၄ ပါးကို ပါဠိတော်၌ ပြထား၏။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ သုဇာတ၏ ပြောင်းပြန် "ဒုဇ္ဇာတဿ သံဝိဇာနေန" တစ်ခုကိုသာ အဋ္ဌကထာပြု၏။ အာဒိဖြင့် "ဧဝံ အနဇ္ဈာယကဿ ၊ပေ၊ ဒုသီလဿ ၊ပေ၊ ဒုပ္ပညဿ သံဝိဇာနေန ပဝတ္တဒါနံ ကိတ္တကံ ကာလံ ပဝတ္တိဿတိ" တို့ကို ယူပါ။

စိန္တေသိ၊ တေန-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အဿ-ထိုမင်းအား၊ တိဿော-၃ ပါးကုန်သော၊ ဝိဓာ-ဝိပုဋ္ဌိသာရကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော အဝိပုဋ္ဌိသာရတရားတို့ ကို၊ ဒေသေသိ-ပြောဟောပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ [ဆရာတို့ကား “ကဿူ တိဿော ဝိဓာ ဒေသေသိ” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ “သောက်ရ” စသည်ကို ဝိသဇ္ဇနာ ဝါကျဟု ယူဆတော်မူပြီးလျှင် “ဣတိ ဝိသဇ္ဇနံ” ဟု ပေးကြ၏၊ မိမိကား ဣတိသဒ္ဓါ ကို “အပို” ဟု ထင်သည်။]

သော ဘောတော ရညောတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်၊ ကရဏတ္ထေ- ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ အပုတ္တကတ္တားအနက်၌၊ သာမိဝစနံ-သာမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါ တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဘောတာရညောတိ-ဟူ၍၊ ပါဠော-ပါဠိတော်ပါရှိသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိသေး၏)၊ [အပုတ္တကတ္တားဟော ဖြစ်သောကြောင့် “ဘောတာရညော” ဟု တတိယန္တလည်း ရှိ၏၊ ရှိလျှင် သာ၍ အနက်ဖြောင့်၏။]

ဝိပုဋ္ဌိသာရော န ကရဏီယောတိ-ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ (ဒေသေတိ ၌စပ်) ဘောဂါ နံ-စည်းစိမ်တို့၏၊ ဝိဂမဟေတုကော-ကင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ (ကုန် ခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော)၊ ပစ္ဆာနုတာပေါ-နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းကို၊ န ကတ္တဗ္ဗော-မပြုထိုက်ပါ၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ပုဗ္ဗစေတနာ-ပုဗ္ဗစေတနာကို၊ (ရှေး အဖို့၌ဖြစ်သော စေတနာကို)၊ အစလာ-မတုန်လှုပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ [(တစ်နည်း) “အစလံ-မတုန်လှုပ်အောင်” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ-တည်စေ ထိုက်၏၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပုဗ္ဗစေတနာကို မတုန်မလှုပ်အောင်တည်စေ

ကရဏတ္ထေ။ ။ “ကရဏတ္ထေ” ဟု ဆိုသော်လည်း ကရိုဏ်းအနက်မဟုတ်၊ န ကရဏီယော ၌ စပ်ရသော ကတ္တားအနက်တည်း၊ တတိယာဝိဘတ်သည် များသောအားဖြင့် ကရိုဏ်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့် တတိယာဝိဘတ်၏ ကတ္တားအနက်ကိုလည်း “ကရဏတ္ထေ” ဟု ဆိုထားသည်၊ ယေဘုယျနည်း ဟု ဆိုလိုဟန် တူသည်၊ [ယေဘုယျန ဟိ ကရဏဇောတကဝစနဿ အတ္တ ဘာဝတော အနတ္တကတ္တာ(အပုတ္တကတ္တား အနက်ကိုပင်) ကရဏတ္ထောတိ ဣဓ မိပေတော- ဋီကာသစ်။]

ပုဗ္ဗစေတနာ။ ။ ပစ္ဆာနုတာပ ဟူသော နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်မှု မရှိခြင်း၏ အကြောင်း ကို ပြလို၍ “ပုဗ္ဗစေတနာ ပန အစလာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ” ဟု မိန့်သည်၊ “အစလာ-မတုန်မလှုပ်” ဟူသည် စေတနာပျက်ဖွယ် ရှိစေကာမူ စေတနာမပျက်စေဘဲ ခိုင်မြဲအောင်ထားခြင်းတည်း။ [အစလာတိ ဒဗ္ဗါ၊ ကေနစိ အသံဟိရာ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည် (တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်း သည်) မဆွဲဆောင်အပ် မဆွဲဆောင်နိုင်။]

ဧဝံ ဒါနံ မဟပ္ပလံ။ ။ “ဧဝံ ။ ပေါ ဟောတိ” သည် ပုဗ္ဗစေတနာ ခိုင်မြဲခြင်း၏ အကျိုး ကိုပြသော လဒ္ဒုလုဏ်စကားတည်း၊ ထိုအကျိုး၏ မဟပ္ပလံဖြစ်ဖို့အရေးကို မြှော်တွေးလိုက်လျှင် ယခုဘဝ၌ အလှူဒါန၏ ချောချောမောမော ဖြစ်ဖို့ရန် (ပုဗ္ဗစေတနာ မပျက်ဖို့ရန်) အရေးကြီး၏၊

အပ်သော်၊ ဒါနံ-ဒါနစေတနာသည်၊ မဟပွလံ-များသောအကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြု၏၊ [တစ်နည်း၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗစေတနာ-ကို၊ အစလံ-အောင်၊ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ-တည်စေထိုက်သနည်း၊ ဟိယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပုဗ္ဗစေတနာကို မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေအပ်သော်၊ ဒါနံ-သည်၊ မဟပွလံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗစေတနာ-ကို၊ အစလံ-အောင်၊ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ-၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊] ဣတရေသုပိ-ပုဗ္ဗစေတနာဌာနမှ တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွိသု-၂ ပါးကုန်သော၊ ဌာနေသု-မုဗ္ဗစေတနာဌာန၊ အပရစေတနာ ဌာနတို့၌၊ ဧသေဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း။

ဟိ-မှန်၊ မုဗ္ဗစေတနာပိ-စွန့်လွှတ်ကြောင်း စေတနာကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စာသမနုဿရဏစေတနာစ-နောက်၌ အောက်မေ့ကြောင်းစေတနာကိုလည်းကောင်း၊ နိစ္စလာဝ-မတုန်လှုပ်သည်ကိုသာ၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏၊ တထာ-ထို အခြင်းအရာ

ထို့ကြောင့် ထိုအကျိုးသည်ပင် ပုဗ္ဗစေတနာ ခိုင်မြဲခြင်း၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်ပြန်ရကား "တထာ ပတိဋ္ဌာပနပါယံပိ (ထိုသို့ မတုန်မလှုပ် တည်စေခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း) ဒဿေန္တော ဧဝံဟိ အာဒိမာဟံ" ဟု အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ဋီကာသစ်၌ ကျမ်းတက်သည်၊ ရှေ့အဖို့၌ ဝိပုဋိသာရဖြစ်မှုဖြင့် မညစ်နွမ်းသောကြောင့် ထို ဒါနစေတနာသည် မဟပွလဖြစ်သည် "ဟုလို၊ ဤ ကျမ်းတက်ကိုကြည့်၍ နိဿယ၌ တစ်နည်း အနက်ပေးသည်။ [ဒါန၏ ရှေ့၌ဖြစ်စေ နောက်၌ဖြစ်စေ ဝိပုဋိသာရဖြစ်မှုဟူသော အကုသိုလ်ခြံရံလျှင် တိဟိတံပင်ဖြစ်သော်လည်း ဩမက (အညံ့စား)ဖြစ်၍ ဒွိဟိတံ ပဋိသန္ဓေကျိုးကိုသာ ပေးနိုင်သည်။]

မုဗ္ဗစေတနာ။ ။မုဗ္ဗတိ ဧတာယာတိ မုဗ္ဗာ၊ မုဗ္ဗာစ+သာ+စေတနာစာတိ မုဗ္ဗစေတနာ-ဒါနဝတ္ထုကို စွန့်လွှတ်ကြောင်းဖြစ်သော အလယ်စေတနာကို မုဗ္ဗစေတနာ ဟု ခေါ်သည်၊ နမြောတွယ်တာမှုမရှိဘဲ မုတ္တစာဂတာ-(လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ်စွန့်ခြင်း) ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရ (မလျှူမိ ရှေ့အဖို့က ပြုပြင်မှုရှိခြင်း၏) အစွမ်းဖြင့် မွန်မွန်မြတ်မြတ် ထက်ထက်သန်သန်ရှိခြင်းကို မုဗ္ဗစေတနာ၏ အဓလဟု ဆိုသည်၊ [မုဗ္ဗစေတနာတိ ပရိစ္စာဂစေတနာ၊ တဿာ နိစ္စလဘာဝေါနာမ မုတ္တစာဂတာ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန ဥဋ္ဌာရဘာဝေါ-ဋီကာ။] မုဗ္ဗစေတနာပိ၌ ပိ (အပိ)ဖြင့် ပုဗ္ဗစေတနာကို ပေါင်းသည်။

ပစ္စာသမနုဿရဏစေတနာ။ ။လျှူဒါန်းပြီးမှ နောက်၌ မိမိအလျှူကို ပြန်၍ အောက်မေ့ကြောင်းစေတနာ"ကိုပင် "အပရစေတနာ"ဟု ခေါ်သည်၊ စေတနာစ၌ စသဒ္ဓါကား မုဗ္ဗစေတနာကိုဆည်းသော သမုဗ္ဗည်းတည်း၊ "ငါသည် အလျှူကို (တစ်ချို့အရာ၌ ကြီးစွာသောအလျှူကို) ပေးလျှူရပေပြီ၊ အော် ကောင်းလေစွာ ကောင်းလေစွာ" ဟု မိမိအလျှူကို လေးလေးပင်ပင် ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်းကို အပရစေတနာ၏ မတုန်မလှုပ်ခြင်း (ထက်သန်ခြင်း)ဟု ဆိုသည်။

အားဖြင့်၊ အကရောက္ခဿ-မပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဒါနံ-သည်။ မဟပ္ပလံ-သည်။ န
 ဟောတိ-မဖြစ်၊ ဥဠာရေသု-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ဘောဂေသု-စည်းစိမ်တို့၌၊ စိတ္တမ္ပိ-
 သည်လည်း၊ န နမတိ-မညွတ်၊ (ကဿဝိယ)-အဘယ်သူ၏ကဲ့သို့နည်း၊ မဟာ
 ရောရဝံ-မဟာရောရဝင်ရဲသို့၊ ဥပပန္နဿ-ကပ်ရောက်ရသော၊ သေဠိဂဟပတိနော-
 အိမ်ရှင်သူဌေး၏၊ (စိတ္တံ) ဝိယ-စိတ်ကဲ့သို့တည်း။ [ဤ၌လည်း "ကသ္မာ မုဉ္ဇ
 စေတနာပိ ပစ္စာသမနဿရဏစေတနာစ နိစ္စလာဝ ကာတဗ္ဗာ၊ ယသ္မာ၊ တထာ
 အကရောက္ခဿ ဒါနံ န မဟပ္ပလံ ဟောတိ၊ နာပိ ဥဠာရေသု ဘောဂေသု စိတ္တံ
 နမတိ၊ မဟာရောရဝံ ဥပပန္နဿ သေဠိဂဟပတိနော ဝိယ၊ တသ္မာ၊ မုဉ္ဇစေတနာပိ
 ပေ၊ နိစ္စလာဝ ကာတဗ္ဗာ" ဟု တစ်နည်းပေးပါ။]

၃၄၃။ ဒသာဟာကာရေဟိတိ-ကား၊ ဒသဟိ-၁၀ ပါးကုန်သော၊ ကာရဏေ
 ဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ (ပဋိဝိနောဒေသိ ဌိစပ်)၊ ကိရ-ချဲ့၊ တဿ-ထို ပုရောဟိတ်
 ပုဏ္ဏား၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြု၊ (ကိံ)၊ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်။

တထာ ပေ၊ န မဟပ္ပလံ။ ။ဤစကားလည်း "ဧဝံ ဟိ"စသော စကားကဲ့သို့ ဗျုတ်ရေက
 အားဖြင့် အကြောင်းပြစကားဟု ဋီကာသစ်ဆို၏။ ထိုသို့ မုဉ္ဇ-အပရစေတနာတို့ကို ခိုင်မြဲအောင်
 မပြုလျှင် မဟပ္ပလ မဖြစ်သောကြောင့် ထိုစေတနာ ၂ ပါးကို ခိုင်မြဲအောင် ပြုထိုက်သည်။-
 ဟူလို။ [တဒုဘယစေတနာနံ နိစ္စလကရဏပယံ ဗျုတ်ရေကတော-အကျိုးမရှိခြင်းဟူသော
 ပြောင်းပြန်အားဖြင့်] ဒသေတုံ တထာ ပေ၊ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ-ဋီကာသစ်။] ဤကျမ်းတက်ကို
 ကြည့်၍ နိဿယ၌ တစ်နည်း အနက်ပေးသည်။

နာပိ ဥဠာရေသု ပေ၊ နမတိ။ ။ဤဝါကျကား အပရစေတနာကို ခိုင်မြဲအောင် မပြု
 ခြင်း (အပရစေတနာ ချို့တဲ့ခြင်း၏)၊ အကြောင်းပြတည်း၊ အပရစေတနာ ချို့တဲ့လျှင် (ဘုရား
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာများ၌ လျှာသည်အတွက်) မွန်မြတ်သောစည်းစိမ်ကို ရသော်လည်း ထိုစည်း
 စိမ်၌ ခံစားလိုစိတ်မရှိဘဲ လှဆင်းရဲကဲ့သို့ စားသောက်နေထိုင်တတ်သည်။

မဟာ ပေ၊ ဂဟပတိနော ဝိယ။ ။အပရစေတနာချို့တဲ့မှုကြောင့် စည်းစိမ်၌ စိတ်
 မညွတ်ပုံကို ဥဒါဟရဏ် သက်သေပြလို၍ "မဟာရောရဝံ"စသည်ကို မိန့်သည်။ ထို သူဌေးသည်
 သာသနာပဖြစ်သော ရှေးဘဝတစ်ခု၌ ရှင်ဘုရင်ထံ အခစားသွားခါနီးဝယ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်
 မြတ်ကိုမြင်၍ သူဌေးကတော်အား ဆွမ်းလှူလိုက်ရန် မှာကြားသွားလေသည်။ ပြန်လာသောအခါ
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် တွေ့ပြန်၍ လှူလိုက်အပ်သောဆွမ်းကို ကြည့်ပြီးလျှင် "ဤဆွမ်းကို အိမ်က
 အစေခံတို့အား ကျွေးရတာက ကောင်းသေးရဲ့ (ထိုသို့ကျွေးလျှင် သူတို့က ကျေးဇူးတင်၍ အလုပ်
 ကို ကောင်းမွန်စွာ လုပ်လိမ့်မည်) ဟု တွေးတောကာ အလှူခိုင်းမိတာ မှားပေါ့" ဟု ဝိပုဋိသာရ
 ဖြစ်လေသည်။ ထို ဝိပုဋိသာရကြောင့် နောင်အခါ သူဌေးစည်းစိမ်ရသော်လည်း ခံစားလိုစိတ်
 မရှိဘဲ ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေလိုစိတ်သာ ရှိလေသည်။ ထို့ပြင် တူကလေးကို အမွေခွဲပေးရမှာစိုး၍
 သတ်မိခဲ့သောကြောင့် ရှေးကလည်း ငရဲ၌ဖြစ်ခဲ့ရ၊ ယခုဘဝမှ နောက်၌လည်း "မဟာရောရဝ
 ငရဲ၌ ဖြစ်ရလိမ့်ဦးမည်။ [ဝတ္ထုအကျယ်ကို ဋီကာတို့၌ ရှုပါ။]

ဒုဿီလေ-သီလမရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ ယဿမေ-အကြင်
 ငါ၏၊ (ဒါနံ-အလှူကို)၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ဒုဿီလာ-သီလ
 မရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဘုဉ္ဇန္တိ-သုံးဆောင် စားသောက်ကြကုန်၏၊
 တဿ မေ-ထို ငါ၏၊ ဒါနံ-သည်၊ နဿတိဝတ-ပျက်စီးချေပျောက်ကား၊ ဣတိ-
 ဤသို့တွေး၍၊ သီလဝန္တေသုပိ-သီလရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရံ-
 နှလုံးမသာယာခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေဿတိ-ဖြစ်စေလတံ၊ (တတော-ထိုသို့ ဖြစ်စေခြင်း
 ကြောင့်)၊ ဒါနံ-သည်၊ မဟပ္ပလံ-များသောအကျိုးရှိသည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်
 လတံ၊ စ-ဆက်၊ ဒါယကာနံ-ပေးလှူတတ်သူတို့၏၊ (အလှူရှင်တို့၏)၊ ဝိပုဋ္ဌိ
 သာရောနာမ-နှလုံးမသာယာခြင်း မည်သည်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်
 ကြောင့်သာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဟန္တု-ယခု၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ ပဌမမေဝ-
 မလှူမီ ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ တံ ဝိပုဋ္ဌိသာရံ-ကို၊ ဝိနောဒေမိ-ပယ်ဖျောက်ရတော့
 အံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံပြု၊ တသွာ-ထိုသို့ အကြံဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒသဟိ-
 ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-တို့ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ယုတ္တံ-သင့်သော၊
 (တစ်နည်း) ဥပ္ပဇ္ဇတံ ယုတ္တံ-ဖြစ်သင့်သော၊ ပဋိဂ္ဂါဟကေသု-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊
 ဝိပုဋ္ဌိသာရံပိ-ကိုလည်း၊ ဝိနောဒေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီး၊ [ပဋိဂ္ဂါဟကေသုပိ၌ ပိဖြင့်
 တိသောဝိဓာတုနံ-က ဝိပုဋ္ဌိသာရ ပယ်ဖျောက်ရပုံကို ပေါင်း။] ဣတိ-ဤသို့ မှတ်
 အပ်၏။

အာကာရေဟိ။ ။အာ သဒ္ဓါသည် မရိယာဒါ (အပိုင်းအခြား) အနက်ဟောတည်း။
 “မည်သည်အကြောင်းသည် မည်သည်အကျိုးကို ပေးနိုင်၏”ဟု အကြောင်း အပိုင်းအခြား အကျိုး
 အပိုင်းအခြားရှိ၏။ ထို အပိုင်းအခြားအားလျော်သော အကျိုးကို ပြုတတ်သောကြောင့် အကြောင်း
 ကိုပင် “အာကာရ” ဟု ခေါ်သည်။ [အာကရောတိ အတ္တနော အနုရူပတာယ သမရိယာဒံ
 သပရိစ္ဆေဒံ (အပိုင်းအခြားနှင့်တကွ) ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ အာကာရော-ဋီကာ။]

သီလဝန္တေသုပိ။ ။ဝိ (အပိ)ဖြင့် ဒုဿီလကိုပေါင်းသည်။ “ဒုဿီလ၌သာ ဝိပုဋ္ဌိသာရ
 ကိုဖြစ်စေသည်မဟုတ်သေး၊ မိမိစည်းစိမ်၏ ကုန်မည်အရေးကိုတွေးကာ သီလဝန္တတို့၌လည်း
 ဝိပုဋ္ဌိသာရကို ဖြစ်စေတတ်သေး၏” ဟူလို။

ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ။ ။အားကြီးသော ဝိပုဋ္ဌိသာရကို ရည်ရွယ်၍ “ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ”
 ဟု ဆိုသည်။ “အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က မကောင်းသောကြောင့် (တရုဗ္ဗိမှာ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရန်ဖြစ်
 ရတတ်သေးသောကြောင့်) ဝိပုဋ္ဌိသာရ အကြီးအကျယ်ဖြစ်ရတတ်၏” ဟူလို၊ အနည်းငယ်သော
 ဝိပုဋ္ဌိသာရကား အလှူဝတ္ထု၏ မပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်ရတတ်၊ အခြေအရံ ဝိုင်းဝန်း
 ကူညီသူတို့၏ ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့်လည်း (ငါ လှူရတာ မှားသည်-ဟု) ဝိပုဋ္ဌိသာရ ဖြစ်တတ်သေး
 ၏။ [ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဗလဝတရံ ဝိပုဋ္ဌိသာရံ သန္တာယ ဝုတ္တံ၊ ဒုဗ္ဗလော ပန
 ဒေယျဓမ္မတော ပရိဝါရဇနတောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝါ-ဋီကာသစ်။]

တေသံယေဝ တေနာတိ-ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေတိဉ္စ ဓပံ) တေသံယေဝ-
 ထို ပါဏာတိပါတီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သား၊ တေန ပါပေန-ထို မကောင်းမှုကြောင့်၊ အနိ
 ဋ္ဌော-အလိုမရှိထိုက်သော၊ (တပစ္စည်းသည် အရဟအနက်ဟောတည်း)၊ ဝိပါကော-
 အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလတုံ၊ အညေသံ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ (အနိဋ္ဌော
 ဝိပါကော) န (ဘဝိဿတိ)-ဖြစ်လတုံ မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊
 ဒဿေတိ-ပြု၏၊ ယဇေတံ ဘဝံတိ-ကား၊ ဘဝံ-အရှင်မင်းမြတ်သည်၊ ဒေတု-ပေး
 လှူတော်မူပါလော၊ (ဤ၌ ယဇေတံအရ ယဇေနဟူသည် ယဇ်ပူဇော်ခြင်းမဟုတ်၊
 အလှူပေးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဒေတု”ဟု ဖွင့်သည်။) သဇ္ဇတံတိ-ကား၊ ဝိသဇ္ဇ
 တု-လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လွှတ်တော်မူပါလော၊ အန္တရံတိ-ကား၊ အဗ္ဘန္တရံ-
 အတွင်း၌၊ (စိတ္တမေဝ ပဿာဒေတု ဌိစပံ) [အဗ္ဘန္တရန္တိ အဇ္ဈတ္တံ သကသုန္တာနေ-
 ဋီကာ။]

၃၄၄။ သောဠသ၊ပေ၊ သန္ဓသေသီတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤနေရာ၌၊ ဗြာဟ္မဏော-
 သည်၊ ရညော-မင်း၏၊ မဟာဒါနာနုမောဒနံ နာမ-အလှူကြီးကို ဝမ်းမြောက်
 ကြောင်း မည်သည်ကို၊ အာရဒ္ဓေါ-အားထုတ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို သောဠသ၊ ပေ၊
 သန္ဓသေသီ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သန္ဓသေသီတိ-ကား၊ ဣဒံ ဒါနံ-ဤ အလှူ
 ကို၊ ဒါတာ-ပေးလှူတတ်သူသည်၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ သမ္ပတ္တိံ-ပြည့်စုံ
 ခြင်းကို၊ ဝါ-စည်းစိမ်ကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒဿေတွာ ဒဿေတွာ-

ဣဓ ပေ၊ အာရဒ္ဓေါ။ ။ ရှေ့၌ အနုမတိပက္ခ ၄ ပါး၊ မင်း၏သုဇာတတာစသော
 ဂုဏ်အင်္ဂါရစ်ပါး၊ ပုရောဟိတ်၏ သုဇာတတာစသော ဂုဏ်အင်္ဂါ ၄ ပါးအားဖြင့် ၁၆ ပါးကို
 ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုသို့ပြခဲ့ခြင်းသည် ယခင်၏အခြေအရ အဆောက်အဦအဖြစ်ဖြင့် ပြခဲ့ခြင်းတည်း၊ ထို
 ၁၆ ပါးကို ဤ၌ ထပ်၍ပြပြန်ခြင်းမှာ မင်း၏ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ဖို့ရာ ပြခြင်းတည်း၊
 ဤသို့ ၁၆ ပါးချင်းတူသော်လည်း ရည်ရွယ်ချက်ချင်း မတူကြောင်းကို ပြလို၍ “ဣဓ ပေ၊
 အာရဒ္ဓေါ”ဟု မိန့်သည်။

အမှာ။ ။ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “မဟာဒါနံ+အနုမောဒနံ နာမ”ဟု ရှိ၏၊ မောဒနံ ယုပစ္စည်း
 နှင့် ယှဉ်ရာဝယ် ဆဋ္ဌိကံရှိရသောကြောင့် မကောင်းပါ၊ နောက်စာအုပ်များ၌ “မဟာဒါနာနုမောဒနံ
 နာမ”ဟု သမာသိရှိခြင်းသာ ကောင်း၏၊ [မဟာဒါနဿ+အနုမောဒနာ မဟာဒါနာနုမောဒနာ။]

သန္ဓသေသီ။ ။ “ဒဿေတွာ ကထေသီ”သည် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း၊ ထိုသို့ ကောင်းစွာ
 ပြမှုသည် “တစ်ကြိမ်တစ်ခါမက၊ မိမိပြောဟောအပ်သော ဒေသနာ၏အစွမ်းကြောင့် အကျိုးကို
 ယခုမျက်မှောက်မှာပင် ရနေသကဲ့သို့ ထင်ရလောက်အောင် အခါခါ ထပ်၍ပြသည်”ဟု သီစေ
 လိုသောကြောင့် “ဒဿေတွာ ဒဿေတွာ”ဟု အာမေဋိတံစကားကို ဆိုသည်။ [၂ ကြိမ် ထပ်၍
 ဆိုမှုကို ဋီကာ၌ “အာမေဋိတံ”ဟု ဆို၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား ဘယ၊ ကောစေသော အရာမဟုတ်
 သောကြောင့် “ဈာပန (အရပ်ရပ်၌ နဲ့စေသော) စကား”ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် နှံစပ်ရာဌာန

အကျိုးကို ပြ၍ပြ၍၊ ကထေသိ-ပြောဟောပြီ၊ သမာဒါပေသီတိ-ကား၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းနှင့် အကျိုးဆက်သွယ်နေပုံ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သမာဒါပေတွာ သမာဒါပေတွာ-ကောင်းစွာယူစေ၍ ကောင်းစွာယူစေ၍၊ ကထေသိ-ပြီ၊ သမုတ္တေ ဇေတိတိ-ကား၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရဝိနောဒနေန-ဝိပုဋ္ဌိသာရ အညစ်အကြေးကို ပယ်ဖျောက် ခြင်းအားဖြင့်၊ အဿ-ထို မင်း၏၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ဝေါဒါပေသိ-ဖြူစင်စေပြီ၊ သမ္ပဟံ သေသီတိ-ကား၊ မဟာရာဇ-ဇာ၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒဒမာနေန-ပေးလှူသော၊ တေ-အရှင်မင်းသည်၊ သန္တရံ-ကောင်းသောအမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပါပေပြီ၊ ဣတိ-

မရှိသောကြောင့် စဉ်းစားသင့်၏။ မောဂ္ဂလ္လာန် (၁)ကဏ္ဍ၊ ၅၄ သုတ်၌လာသော “အာဘိက္ခည” ကိုပင် “အာမေဋိတ”ဟု ဋီကာဆိုဟန်တူသည်။] “ဒါနံ ပေ၊ လဘတိ” ကား ဒေသေတွာအရ ပြပုံအခြင်းအရာကိုပြသော အာကာရစကားတည်း။

သမာဒါပေသီ။ ။ “ဣဒံ ဒါနံ ဒါတာ ဝေရပံ သမ္ပတ္တိံ လဘတိ”ဟု ဒါနကံနှင့် အကျိုး၏ ဆက်စပ်နေပုံ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို (ကြားကာမတ္တ ကြားရုံမျှမဟုတ်ဘဲ) စိတ်၌ စွဲမြဲစွာ ယူစေခြင်းကို သမာဒါပနဟု ဆိုသည်။ ဤ၌လည်း “သမာဒါပေတွာ သမာဒါပေတွာတိ အာဒိသုပိ ဧသေဝနယော” ဟု ဋီကာဆိုသောကြောင့် ၂ ထပ်ရှိပါစေ၊ [သမ္မာ+အာဒါပေတွာတိ သုတမတ္ထံ အကတွာ ယထာရာဇာ တမတ္ထံ (ထို အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို) သမ္ပဒေဝ အာဒိယတိ (ယူ၏) စိတ္တေ ကရောန္တော (စိတ်၌ထားလျက်) သုဂ္ဂဟိတံ ကတွာ ဂဏှာတိ (သမ္ပဒေဝ အာဒိယတိကို ထပ်ဖွင့်သည်)၊ တထာ သတ္တန္တံ အာဒါပေတွာ-ဋီကာသစ်။ ဤဋီကာသစ်ဖွင့်ပုံကို ကြည့်၍ “သံ+အာပုဗ္ဗ၊ ဒါဓာတ်၊ ဣပေပစ္စည်း”ဖြင့် “သမာဒါပေ”ဟု ပါဠိရှိပါစေ။

သမုတ္တေဇေသိ။ ။ [သံ+ဥ+တိဓ+ဏေ] တိဓဓာတ်သည် ထက်အောင်ပြုခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ ထို ဒါနမူ၌ “စိတ်ကို+ထက်သန်စေ၏” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ ဝေါဒါပေသီကား အဓိပ္ပာယတ္တတည်း။ “ဖြူစင်” ဟူသည် ဝိပုဋ္ဌိသာရ အညစ်အကြေး၏ ကင်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝိပုဋ္ဌိသာရဝိနောဒနေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ ဤဝိသေသနလည်း နိဒဿနနည်းပြ မျှသာတည်း။ လောဘဒေါသစသော အညစ်အကြေးအားလုံးကင်းမှ စိတ်နေဖြူစင်ရာ ရောက်သည်။ သို့သော် ဒါနပြုရာ၌ ဝိပုဋ္ဌိသာရ အညစ်အကြေးဖြစ်ဖို့ရန် အနီးဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ဝိပုဋ္ဌိသာရကိုသာ ပြထားသည်။

သမ္ပဟံသေသီ။ ။ “သံ-ကောင်းစွာ+ပ-အပြားအားဖြင့်+ဟံသေ-ရွှင်လန်းစေခြင်း” ဟူသည် ဒါနပြုခြင်း၏ ကောင်းပုံကို ချီးမွမ်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ထုတိ” ကတွာ ကထေသိ” ဟု အဓိပ္ပာယတ္တ ဖွင့်သည်။ မှန်၏-မိမိ ဒါနကို သူတစ်ပါးတို့က ချီးမွမ်းကြလျှင် ဒါနရှင်တို့သည် လွန်စွာရွှင်ပြ ဝမ်းမြောက်ကြ၏။ သို့သော် ထိုဝမ်းမြောက်မှုသည် မဟာကုသိုလ် ပီတိသောမနဿ မဟုတ်ဘဲ၊ လောဘပူပီတိသောမနဿဖြစ်နေပါမူ လောဘအညစ်အကြေးဖြင့် ညစ်နွမ်းကာ (သမုတ္တေဇေသိ အရ၌ ပြအပ်ခဲ့သော) သမုတ္တေဇန မဖြစ်ဘဲ ရှိလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့သည် ဒါနအမှုကို တိုက်ရိုက်မချီးမွမ်းဘဲ အကျိုးကိုသာ ဟောပြတော်မူလေ့ရှိကြပေသည်။

သို့၊ ထုတ်-ချီးမွမ်းခြင်းကို၊ ကတွာ၊ ကထေသိ-ပြီ၊ ဝတ္တာ ဓမ္မတော နတ္ထိတိ-ကား၊ ဓမ္မေန-မှန်သော သဘောအားဖြင့်၊ သမေန-ငြိမ်းအေးကြောင်း အကျင့်ဖြင့်၊ ကာရဏေန-သင့်လျော်သော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝတ္တာ-ပြောဆိုနိုင်သူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။

၃၄၅။ န ရုက္ခာ ပေ၊ ဗရိဟိသတ္တာယာတိ-ကား၊ ယူပနာမကေ-ယူပအမည် ရှိကုန်သော၊ ယေ မဟာထမ္ဗေ-အကြင်ကြီးစွာသော တိုင်တို့ကို၊ ဥဿာပေတွာ-ထောင်မတ်စေ၍၊ ဝါ-စိုက်ထူ၍၊ အသုကရာဇာ-ထိုမည်သောမင်းသည်၊ (တစ်နည်း) အသုကာမစ္စော-ထိုမည်သော အမတ်သည်၊ (တစ်နည်း) အသုကဗြာဟ္မဏော-ထို မည်သောပုဏ္ဏားသည်၊ ဧဝရူပနာမ-ဤသို့ သဘောရှိသည်မည်သော၊ မဟာ ယာဂံ-ကြီးစွာသော ယဇ်ကို၊ ယဇတိ-ပူဇော်၏၊ ဣတိ-သို့၊ နာမံ-အလှူရှင်၏ နာမည်ကို၊ လိခိတွာ-ရေး၍၊ ထပေန္တိ-ထားကြကုန်၏၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ယာနိ ဗဒ္ဓတိဏာနိ-အကြင် နေဇာမြက်တို့ကို၊ လာယိတွာ-ရိတ်၍၊ ဝနမာလာ

ဓမ္မတော။ ။ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အဘိဓာန် (၇၈၄) လာ အနက်တို့တွင် သစ္စအနက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “သစ္စတော” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ သစ္စာသည် တရားမှ မကင်းသောကြောင့် ဓမ္မလည်း မည်၏၊ ငြိမ်သက်သော အကျင့်ဖြစ်သောကြောင့် သမ (ငြိမ်သက်) လည်း မည်၏၊ သင့်လျော် သော အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကာရဏလည်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် သမေန၊ ကာရဏေန တို့သည် ဓမ္မေန၏ ပရိယာယ် အဖွင့်တို့တည်း၊ [ဓမ္မတောတိ သစ္စတော၊ သစ္စံ ဟိ ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မံ၊ ဥပသမဗရိယာဘာဝတော သမံ၊ ယုတ္တဘာဝေန ကာရဏန္တိစ ဝုစ္စတိ- ဋီကာ။]

န ရုက္ခာ ပေ၊ ဗရိဟိသတ္တာယ။ ။ယဇ်တိုင်စိုက်၍ ထိုယဇ်တိုင်၌ အလှူရှင်၏ နာမည်ကို ရေးသားတတ်ကြ၏၊ ထို ယဇ်တိုင်အကျိုးငှာ သစ်ပင်တို့ကို မခုတ်အပ်ကုန်၊ နေဇာ မြက်တို့ကို ရိတ်၍ ထိုမြက်တို့ကို တောပန်းသဖွယ် သီကုံးကာ ယဇ်တင်းကုပ် (အလှူမဏ္ဍပ်)၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ထားတတ်ကြ၊ ယဇ်ပူဇော်ရာ (အလှူပေးရာ) မြေ၌သော်လည်း စိမ်းစိမ်းစိုစို ရှိအောင် ဖြန့်ခင်းထားတတ်ကြကုန်၏၊ ထိုသို့ နေဇာမြက်တို့ကိုလည်း မရိတ်အပ်ကုန်၊ ဤ စကားဖြင့် “နွား ဆိတ် စသည်ကို မသတ်အပ်ကြောင်းမှာ အထူးပြောဖွယ် မလိုတော့ပါ”ဟု ပြသည်။

ဗရိဟိသတ္တာယ။ ။ “ဗရိဟိသတ္တာယာတိ ပရိစ္ဆေဒတ္တာယ (ယဇ်ပူဇော်ရာမြေနှင့် ယဇ် ပူဇော်ရာ မဟုတ်သော မြေကို ပိုင်းခြားခြင်းအကျိုးငှာ)”ဟု ဋီကာ၌ တွေ့ရ၏၊ ယခုခေတ် အလှူပြုလုပ်ရာမြေနှင့် အလှူပြုလုပ်ရာ မဟုတ်သောမြေကို ရာဇဓမ္မတာ၍ ခွဲခြားခြင်းမျိုး တည်း၊ အဋ္ဌကထာ၌ကား “ဝနမာလာသင်္ခေပေန”စသည်ဖြင့် ယဇ်တင်းကုပ် အလှူမဏ္ဍပ်ကို သာယာစိုပြေအောင် ဆင်ပြင်မှုကိုသာ ဖွင့်သည်၊ ဤ အဋ္ဌကထာ အဖွင့်သည် “ဗရိဟိသတ္တာယ” ပါဠိနှင့် လိုက်လျော၏၊ မှန်၏၊-ထောမနိဓိ၌ ဝရိဟိသံ၊ (ပါဠိ၌ ဗရိဟိသသည် စိတ္တက (ဆန်း ကြယ် သာယာအောင်ပြုခြင်း) အနက်ကိုလည်း ဟောသည်။ [ရေးစာအုပ်တို့၌ “ဗရိဟိသတ္တာယ” ဟု ရှိ၏၊ သင့်မည်မထင်ပါ၊ ဗရိဟိသတ္တာယဟု ပြင်ထားသောမူသာ ကောင်းစရာရှိပါသည်။]

သင်္ခေပေန-တောပန်းတို့ဖြင့် သီကုံးအပ်သော ပန်းကုံးအသွင်ဖြင့်၊ ဝါ-တော အစဉ် အတန်းအသွင်ဖြင့်၊ ယညသာလံ-ယစ်တင်းကုပ်ကို၊ (အလှူမဏ္ဍပ်ကို)၊ ပရိက္ခိပန္တိ-ဝန်းရံကြကုန်၏။ ဘူမိယံဝါ-မြေ၌သော်လည်း၊ ပတ္ထရန္တိ-ဖြန့်ကြကုန်၏။ တေပိ ရုက္ခာ-ထို သစ်ပင်တို့ကိုသော်မှလည်း၊ န ဆိန္ဒိသု-မဖြတ်အပ်ကုန်တုံသေး၏။ (တေပိ) ဒဗ္ဗာ-ထို နေဇာမြက်တို့ကိုသော်မှလည်း၊ န လူယိသု-မရိတ်အပ်ကုန်တုံသေး၏။ ဂါဝေါဝါ-နွားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဇာဒယောဝါ-ဆိတ် အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကိံ ပန ဟညိဿန္တိ-အဘယ်ကြောင့် သတ်အပ်ကုန်တော့အံ့နည်း၊ (န ဟညန္တိယေဝ-မသတ်အပ်ကုန်တော့သည်သာ) ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒသေတိ-ပြ၏။

အန္တောဂေဟဒါသာဒယော-အိမ်တွင်း၌ ပေါက်ဖွားသော ကျွန်အစရှိသည်တို့သည်၊ ဒါသာတိ-ဒါသတို့မည်၏။ [အာဒိဖြင့် နေ့က္ကိတစသော ကျွန် ၃ ဖျိုးကို ယူပါ။] ယေ-အကြင် သူတို့သည်၊ ပုဗ္ဗေဝ-အလုပ်မလုပ်မီ ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ကမ္ပံ-အလုပ်ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏။ (တေ-ထိုသူတို့သည်) ပေဿာတိ-တို့မည်၏။ [ပေသိတဗ္ဗာ-စေခိုင်းအပ်ကုန်၏။ ဣတိ ပေဿာ၊ ပိသဓာတ်၊ ဣ ပစ္စည်း။] ယေ-တို့သည်၊ ဘတ္တဝေတနံ-နေ့စာထမင်း၊ လစာရိက္ခာကို၊ ဂဟေတွာ၊ (ကမ္ပံ) ကရောန္တိ၊ (တေ) ကမ္မကရာတိ-တို့မည်၏။ [ဘတ္တဝေတနန္တိ ဒေဝသိကဘတ္တဇ္ဇေဝ၊ မာသိကာဒိ ပရိဗ္ဗယဉ္ဇ။]

ဝနမာလာသင်္ခေပေန။ ။ "ဝနပုဗ္ဗဟိ ဂန္တိတမာလာနိယာမေန" ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဋီကာသစ်၌ကား "ဝနပန္တိ အာကာရေန" ဟု တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ ဤနည်း၌ မာလသဒ္ဒါသည် အစဉ်အတန်း အနက်ဟောတည်း။

နရုက္ခာ ၊ပေ၊ လူယိသု။ ။ပါဠိတော်၌ "နေဝ ဂါဝေါ ဟညိသု ၊ပေ၊ န ဝိဝိဓပေါဏာ သံဃာတံ အာပန္နိသု" ဟု ဆိုပြီးနောက် အဘယ်အကျိုးငှာ "န ရုက္ခာ" စသည်ဖြင့် သစ်ပင်တို့၏ မခုတ်ဖြတ်အပ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ နေဇာမြက်တို့၏ မရိတ်အပ်ပုံကိုလည်းကောင်း ဆိုပါသနည်း၊-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား--သစ်ပင် မြက်ကိုသော်မှ မခုတ်ဖြတ်-မရိတ်အပ်ကုန်တုံသေး၏၊ သက်ရှိဖြစ်သော နွားစသည်တို့ကို အဘယ်မှာ သတ်အပ်ကုန်တော့အံ့နည်း ဟု-နွားစသည် မသတ်ပုံကို ခိုင်မြဲစေခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ တိတ္ထိတို့က သစ်ပင်မြက်တို့၌ အသက်ဇီဝရှိ၏ ဟု ယူကြ၏။ ထို မှားယွင်းစွာ ယူသူတို့၏ ဤယစ်ကို မဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း (သစ်ပင် မြက်တွေကို ခုတ်ဖြတ်သည်ဟု မစွပ်စွဲနိုင်ခြင်း) အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ "န ရုက္ခာ ဆိန္ဒိသု" စသော ဤစကားကို ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူသည်။

ဘူမိယံ ဝါ ပတ္ထရန္တိ။ ။ဝေဒိ ဘူမိ (လာဘသက္ကာရကို ရရာဖြစ်သော) မန္တန်စသည်ဖြင့် ပြုပြင်အပ်သော ယစ်ပူဇော်ရာနယ်မြေကို၊ ပရိက္ခိပန္တာ (ဝန်းရံကုန်လျက်)၊ တတ္ထ တတ္ထ ပတ္ထရန္တိ၊ မန္တာဒိနာ ဟိ ပရိသင်္ခတာ ဘူမိ "ဝိနွတိ အဿံ(ဤမြေ၌) လာဘသက္ကာရေ" တိကတော ဝေဒိတိ ဝုစ္စတိ၊-ဋီကာသစ်။

ဒဏ္ဍယဋ္ဌိမဂ္ဂရာဒိနိ-ဒုတ်၊ နင်တံ၊ လက်ရိုက်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-
 ကိုင်၍၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ ကရောထ-လုပ်ကြကုန်လော၊ ကရောထ-လုပ်ကြကုန်
 လော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ တဇ္ဇိတာ-ခြိမ်းချောက်အပ်သူတို့သည်၊ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ နာမ-
 ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတတို့မည်၏၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ သစေ ကရောသိ-အကယ်၍ လုပ်အံ့၊
 (ဧဝံသတိ)၊ ကုသလံ-ကောင်း၏၊ နော စေ ကရောသိ-အကယ်၍ မလုပ်အံ့၊ (ဧဝံ
 သတိ)၊ ဆိန္ဒိသာမ-ဖြတ်ကုန်အံ့၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဗန္ဓိသာ
 မ-နှောင့်ဖွဲ့ကုန်အံ့၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ မာရေသာမ-သတ်ကုန်အံ့၊
 ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘယေန-ဘေးဖြင့်၊ တဇ္ဇိတာ-တို့သည်၊ ဘယ
 တဇ္ဇိတာ နာမ-ဘယတဇ္ဇိတတို့မည်၏။

ပန-ကား၊ ဧတေ-ဤ ဒါသအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ-ဒုတ်
 စသော ဒဏ်ဖြင့် ခြိမ်းချောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိကမ္မာနိ-ထက်ဝန်းကျင်
 ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို၊ န အကံသု-ပြုကြကုန်သည် မဟုတ်၊ ဘယတဇ္ဇိတာ-ဘေးဖြင့်
 ခြိမ်းချောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို၊ န အကံသု-မဟုတ်၊
 အဿုမုခါ-မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရောဒမာနာ-ငိုကြွေးကုန်
 လျက်၊ ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို၊ န အကံသု-မဟုတ်၊ အထခေါ-အဟုတ်ကား၊ ပိယ
 သမုဒါစာရေနေဝ-ချစ်ခင်ဖွယ် အခေါ်အဝေါ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါ-ချစ်ခင်ဖွယ် အသုံး
 အနှုန်းဖြင့်သာလျှင်၊ သမုဒါစရိယမာနာ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ
 ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို)၊ အကံသု-ပြုကုန်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊
 တတ္ထ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဒါသံဝါ-ကျွန်ကိုမူလည်း၊ ဒါသတိ-ကျွန်တို့ဟူ၍၊
 န အာလပန္တိ-မခေါ်ဝေါ် မပြောဆိုကြကုန်၊ ပေသံဝါ-အစေအပါးကိုမူလည်း၊
 ပေသာတိ-အစေအပါးတို့ဟူ၍၊ န အာလပန္တိ-ကုန်၊ ကမ္မကရံဝါ-အလုပ်သမား
 ကိုမူလည်း၊ ကမ္မဂရာတိ-အလုပ်သမားတို့ဟူ၍၊ န အာလပန္တိ-ကုန်၊ ပန-အနွယ်
 ကား၊ ယထာနာမဝသေနေဝ-အကြင်အကြင် နာမည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊
 [ပါကဋ္ဌနာမာနုရူပေနေဝ-“မည်သူ မည်ဝါ” ဟု ခေါ်နေကျဖြစ်၍ ထင်ရှားသော
 နာမည်အားလျော်သဖြင့်သာ။] ပိယသမုဒါစာရေန-ချစ်ခင်ဖွယ် အခေါ်အဝေါ်ဖြင့်၊
 ဝါ-ချစ်ခင်ဖွယ် အသုံးအနှုန်းဖြင့်၊ အာလပိတွာ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆို၍၊ ဣတ္ထိ ပုရိသ
 ဗလဝန္တဒုဗ္ဗလာနံ-မိန်းမ၊ ယောကျ်ား၊ အားရှိသူ၊ အားမရှိသူတို့အား၊ အနုရူပမေဝ-
 လျော်စွာသာလျှင်၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ ဒသေတွာ-ပြု၍၊ ဣဒဉ္စ-ဤအလုပ်ကိုလည်း။

ပရိကမ္မာနိ။ ။သဗ္ဗဘာဂိယာနိ (အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးအားဖြင့် အလုံးစုံသော
 အဖို့၌ ဖြစ်ကုန်သော) ကမ္မာနိ၊ ဥစ္စာဝစာနိ ကမ္မာနိတိ အတ္ထော-ဋီကာသစ်၊ ပရိက္ခိ “သဗ္ဗဘာဂ”
 ဟု ဖွင့်သည်။

ကရောထ-ပြုကြကုန်လော၊ ဣဒဉ္စ-ကိုလည်း၊ ကရောထ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့၊
 ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။ တေပိ-ထို ခတ္တိယ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊
 အတ္တနော-မိမိ၏၊ ရုစိဝသေနော-အလို၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ကရောန္တိ-န်၏၊
 တေန-ထို့ကြောင့်၊ ယေ |ပေ၊ အကံသုတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူ
 အပ်ပြီ။

သပ္ပိတေလ၊ပေ၊မဂမာသီတိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဂုဋ္ဌတ္တံ)ကိုရ (ဥဒ္ဒရိတွာ၊
 ဒသေမိ)၊ ရာဇာ-မင်းသည်၊ နဂရဿ-၏၊ ဗဟိ-ပြင်ဘက်၌၊ စတူသု-ငှ ပေါက်
 ကုန်သော၊ ဒွါရေသု-တံခါးပေါက်အနီးတို့လည်းကောင်း၊ နဂရဿ-၏၊ အန္တော-
 အတွင်း၌၊ မဇ္ဈေ-အလယ်လည်းကောင်း၊ (ဣတိ-၌စပ်)၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စသု-၅
 ရပ်ကုန်သော၊ ဌာနေသု-တို့၌၊ မဟာဒါနသာလာယော-ကြီးစွာသော အလှူတင်း
 ကုပ်တို့ကို၊ ကာရာပေတွာ-ဆောက်လုပ်စေပြီး၍၊ ဧကေကိဿာယ-တစ်ခုတစ်ခု
 သော၊ သာလာယ-အလှူတင်းကုပ်၌၊ သတသဟဿံ သတသဟဿံ-တစ်သိန်း
 တစ်သိန်းသော ဥစ္စာကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေ-နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ ပဉ္စ
 သတသဟဿာနိ-၅ သိန်းသော ဥစ္စာတို့ကို၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ-စွန့်လွှတ်၍၊ သူရိယဂုဗ္ဗမန
 တော-နေထွက်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ တဿတဿ ကာလဿ-ထိုထို အချိန်
 အခါအား၊ အနုရူပေဟိ-လျော်ကန်သော၊ သဟတ္ထေန-မိမိလက်ဖြင့်၊ သုဝဏ္ဏ
 ကဋ္ဌန္တံ-ရွှေယောက်ချိုကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ပဏီတေဟိ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ သပ္ပိ
 တေလာဒိသမ္ပိဿေဟေဝ-ထောပ်ပတ် ဆီ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ရောနှောအပ်သည်
 သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာဂုဗ္ဗေကာဘတ္တဗျဉ္ဇနပါနကာဒိဟိ-ယာဂု၊ ခဲဖွယ်၊
 ထမင်း၊ ဟင်း၊ သောက်ဖွယ်၊ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မဟာဇနံ-များစွာသော လူ
 အပေါင်းကို၊ ဘန္တပေသိ-တင်းတိမ်ရောင်ရစေပြီး၊ ဘာဇနာနိ-အိုးခွက်တို့ကို၊ ပူရေ
 တွာ-ပြည့်စေ၍၊ ဂဏိတုကာမာနံ-ယူခြင်းငှာ အလိုရှိသူတို့အား၊ တထေဝ-ထို
 အလိုအတိုင်းသာလျှင်၊ ဒါပေသိ-ပေးစေပြီး၊ ပန-ကား၊ သာယဏသမယေ-ညနေ
 ချမ်းအခါ၌၊ ဝတ္ထဂန္ဓမာလာဒိဟိ-အဝတ်၊ နံ့သာ၊ ပန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သမ္ပူဇေ
 သိ-ကောင်းစွာပူဇော်ပြီး၊ ပန-ဆက်၊ သပ္ပိအာဒိနံ-ထောပ်ပတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊
 မဟာစာဋီယော-အိုးစရည်းကြီးတို့ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်

သပ္ပိ |ပေ၊ ဇာထိတေနစေ။ ။ “စ+စေ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ထို စသဒ္ဓါသည် အဝုတ္တ
 သမုစ္စယ (တိုက်ရိုက်မဆိုအပ်သော အနက်ကိုဆည်းခြင်း) အနက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ
 ၌ “သပ္ပိတေလာဒိသမ္ပိဿေဟေဝ ယာဂုဗ္ဗေကာဘတ္တဗျဉ္ဇနပါနကာဒိဟိ”ဟု ယာဂုစသည်ကို ထည့်
 ၍ဖွင့်သည်။ ပါနကာဒိဟိ၌ အာဒိဖြင့် အဝတ်၊ ယာဉ်၊ (ဖိနပ်)၊ မာလာ၊ ဂန္ဓ၊ ဝိလေပန၊ သေယျ၊
 စသည်တို့ကိုယူပါ။ [စသဒ္ဓါ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထော၊ တေန (ဖြင့်) ပဏီတပဏီတာနံ နာနပုကာ
 ရာနံ ခါဒနိယ |ပေ၊ သေယျာဒိနန္ဓ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊-ဋီကာ။]

သည်။ ယံ-အကြင် အာဟာရကို၊ ပရိဘုဒ္ဓိတုကာမော-သုံးဆောင်ခြင်းငှာ အလိုရှိ၏။ သော-သည်။ တံ-ထိုအာဟာရကို၊ ပရိဘုဒ္ဓတု-သုံးဆောင်ပါစေသတည်း။ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အနေကသတေသု-အရာမက များစွာကုန်သော၊ ဌာနေသု-ဌာနေတို့၌၊ ထပါပေသိ-ထားစေပြီး၊ တံ-ထို အလုံးစုံကို၊ (ယာဂုဘတ္တမှစ၍ အလုံးစုံကို)၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ သပ္ပိတေလ ပေ၊ နိဋ္ဌာနမကမာသီတိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တံ။

၃၄၆။ ပဟူတံ သာပတေယျံ အာဒါယာတိ-ကား၊ ဗဟံ-များစွာသော၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ (ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟံသု-၌ စပ်)၊ ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထို ခတ္တိယအစရှိသူတို့သည်၊ စိန္တေသု၊ (ကိ)၊ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ သပ္ပိတေလာ ဒီနိ-တို့ကို၊ ဇနပဒတော-ဇနပုဒ်မှ၊ အနာဟရာပေတွာ-မဆောင်စေမူ၍၊ အတ္တဇော-မိမိ၏၊ သန္တကမေဝ-ဥစ္စာကိုသာ၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ မဟာဒါနံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ အမေဟိ-ငါတို့သည်၊ (န ယုတ္တံ-၌စပ်)၊ ရာဇာ-သည်၊ (အမေ-တို့ကို)၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ န အာဟရာပေတိ-မဆောင်ပို့စေ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ တုဏှိ-ဆိတ်ဆိတ်၊ ဘဝိတံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ ဟိ-မှန်၊ ရညော-၏၊ ယရေ-နန်းတော်၌၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်၊ အက္ခယဓမ္မ မေဝ-မကုန်ခန်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်သာ၊ န-မဟုတ်၊ [အက္ခယ၌ ဘာဝပုဓာနကြိပါ။] စ-ဆက်၊ အမေသု-ငါတို့သည်၊ အဒေန္တေသု-မပေးကုန်လသော်၊ အညော-ငါတို့မှ တစ်ပါးသော၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ရညော-အား၊ ဒဿတိ-ပေးလတုံနည်း၊ ဟန္တု-ယခု၊ အဿ-ထိုမင်းဖို့၊ ဓနံ-ကို၊ ဥပသံဟရာမ-ဆောင်ပို့ကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြကြကုန်ပြီး၊ (ဣတိ-ဤသို့ ကြကြပြီး၍)၊ တေ-ထို ခတ္တိယအစရှိသူတို့သည်၊ [တေ ကိရမ တေသဒ္ဓါ လိုက်နိုင်သောကြောင့် ဤ၌ တေ ပါသည်ကား မကောင်း။] ဂါမဘာဂေနစ-တစ်ရွာတည်း

သာပတေယျံ။ ။ “သံ+ပတိ+ဓယျ” ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ သံသဒ္ဓါသည် “သော ဗန္ဓဝေတ္တနိစ သံ၊ သော ဓနသ္မိ မနိတ္ထိယံ” ဟူသော အဘိဓာန် (၈၀၈) ဂါထာလာ အနက်တို့တွင် ဥစ္စာဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဥစ္စာဟူသော အနက်ကိုဟောသော ရုဋ္ဌိပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် “သံ နာမ ဓနံ ဝုစ္စတိ” ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်ကြသည်။ သဿ-ဥစ္စာ၏၊ ပတိ-အရှင်တည်း၊ သုပတိ-ဥစ္စာ၏ အရှင်၊ “သ” ဟု ပုဒ်ရင်းဖြစ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတံကို ရှေးဖွယ်မလို၊ ဋီကာသစ်၌ “နိဂ္ဂဟိတ လောပေန” ဟု ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။ သပတိဿ+ဟိတံ သာပတေယျံ-ဥစ္စာရှင်၏စီးပွား၊ ဟိတအနက်၌ ဧဝယုပစ္စည်းသက်၊ ထို “ဥစ္စာရှင်၏ စီးပွား” ဟူသည် ဥစ္စာပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ သာပတေယျံကို “ဓနံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [သံ နာမ ဓနံ၊ တဿ ပတိတိ သပတိ၊ ဓနဝါ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယံကဟိတာဝဟတ္တာ တဿ ဟိတန္တိ သာပတေယျံ၊ တဒေဝ ဓနံ-ဋီကာဟောင်း။]

ဝယ် ပေါင်းစု၍ယူထိုက်သော အဖို့အစုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိဂမဘာဂေကုစ-
 နိဂုံးတစ်ခုတည်းဝယ် ပေါင်းစု၍ယူထိုက်သော အဖို့အစုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
 နဂရဘာဂေကုစ-တစ်မြို့တည်းဝယ် ပေါင်းစု၍ယူထိုက်သော အဖို့အစုအားဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ သာပတေယျ-ဥစ္စာနှစ်ကို၊ သံဟရိတွာ-စုရုံး၍၊ သကဋ္ဌာနိ-တို့ကို၊
 ပူရေတွာ-၍၊ ရညော-မင်း၏အထံသို့၊ ဥပဟရိသု-ပို့ဆောင်ကြကုန်ပြီ၊ တံ-ထို
 ပို့ဆောင်အပ်သော ဥစ္စာကို၊ သန္နာယ-၍၊ ပဟူတံ သာပတေယျတိ အာဒိ-အစရှိ
 သော စကားကို၊ ဘဂဝါ၊ အာဟ-ပြီ။

၃၄၇။ ပုရတ္ထိမေန ယညဝါဋ္ဌသာတိ-ကား၊ ပုရတ္ထိမတော-အရှေ့အရပ်၌၊
 ဝါ-အရှေ့အရပ်ကား၊ နဂရဒ္ဓါရေ-မြို့တံခါး၌၊ ဒါနုသာလာယ-အလှူတင်းကုပ်၏၊
 ပုရတ္ထိမဘာဂေ-အရှေ့အရပ်အဖို့၌၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်ထားအပ်

ဂါမဘာဂေန။ ။သံကိတ္တနဝသေန(တတ်နိုင်သမျှ ဝါဝင်ကြဖို့ရန် ကြွေးကြော်ခြင်း၊
 ဆော်သြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) ဂါမေ ဂဟေတဗ္ဗဘာဂေန-(ရွာ၌ယူထိုက်သောအဖို့အားဖြင့်)၊-
 ဋီကာ၊ ဤအလို တစ်ရွာတည်းဝယ် ကြွေးကြော်နှိုးဆော်၍ ပေါင်းစုယူထိုက်သော အဖို့ကို "ဂါမ
 ဘာဂ"ဟု ဆိုသည်။ "ဂါမေ+ဂဟေတဗ္ဗော+ဘာဂေါ ဂါမဘာဂေါ"ဟု ပြုပါ။

ဋီကာသစ်။ ။"ပစ္စေကံ သဘာဂဂါမကောဋ္ဌာသေနာတိပိ အတ္ထော"ဟု ဋီကာသစ်၌
 တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ ဤအလို ဂါမအရ သဘောတူသော ရွာအများကိုယူ၍ "ဂါမာနံ-သဘော
 တူသောရွာတို့၏+ဘာဂေါ-အဖို့အစုတည်း၊ ဂါမဘာဂေါ-စု"ဟု ပြုစေလို၏။ နိဂမဘာဂ-နဂရ
 ဘာဂတို့၌လည်း နည်းတူ၊ သို့သော် "သဘောတူသော နိဂုံးအများ-မြို့အများ ပေါင်းစုဖို့ကား
 လက်တွေ့အားဖြင့် မလွယ်ကူ၊ ခရီးအားဖြင့် ဝေးကွာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုမြို့၏
 ပိုင်စားဖြစ်သော စတ္တိယသည် သူ့ကိုယ်တိုင်သာ ပို့ဆောင်မည်ဖြစ်၍ အခြားမြို့ပိုင်နှင့် ပေါင်း
 လိမ့်မည် မဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။

ယညဝါဋ္ဌဿ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ "ယညာ"ဟု ရှိသော်လည်း ထောမနိမိ၌ "ယည
 ဝါဋ္ဌ"ဟု ရှိ၍ "ယညဋ္ဌာန (ယဇ်ပူဇော်ရာ အရပ်)"ဟု အနက်ဖွင့်၏။ စန္ဒကမာရဇာတ်အဋ္ဌကထာ
 ၌လည်း "ယညဝါဋ္ဌံ သမတလံ ကာရေတွာ ဝတိယာ ပရိက္ခိပိ- "ယဇ်ပူဇော်ရာဋ္ဌာနကို ညီမျှသော
 အပြင်ရှိအောင် ပြုစေ၍ စည်းဖြင့် ကာရံပြီ"ဟု ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သမတလပြုရာအရပ်သည်
 တွင်း (အာဝါဋ္ဌ) မဟုတ်ရကား ယညဝါဋ္ဌ ဝါဋ္ဌသည်သာ ဝါဋ္ဌမှန်တည်း။

ဆက်ဦးအံ့။ ။ဤ၌ ဝါဋ္ဌသဒ္ဓါသည် ခွဲခြားဝေဘန်ခြင်း အနက်ဟော ဝဋ္ဌဇာတ် ဇာ
 ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော သဒ္ဓါတည်း။ ဝဋ္ဌိယဇာတ် ဝါဋ္ဌော၊ ယညောစ-ယဇ်ပူဇော်ရာလည်း ဟုတ်
 ၏။ သော+ဝါဋ္ဌောစ-စည်းရိုး စသည်ဖြင့် ကာရံအပ်သည်လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ ယညဝါဋ္ဌော-
 စည်းစသည်ဖြင့် ကာရံအပ်သော ပြင်ပအရပ်နှင့် မရောအောင် ခွဲခြားအပ်သော ယဇ်ပူဇော်ရာ
 အရပ်၊ ဤ၌ ဒါနုသာလာဂိုပင် "ယညဝါဋ္ဌ"ဟု သုံးစွဲထားသည်။

သော်၊ ပုရတ္ထိမဒိသတော-အရှေ့အရပ်မှ၊ အာဂစ္ဆန္တာ-လာသူတို့သည်၊ ခတ္တိယာနံ-
 ခတ္တိယတို့၏၊ ဒါနသာလာယ-အလှူတင်းကုပ်၌၊ ယာဂုံ-ယာဂုကို၊ ပိဝိတွာ-
 သောက်ပြီး၍၊ ရညော-မင်း၏၊ ဒါနသာလာယ-၌၊ ဘုဉ္ဇိတွာ-စားပြီး၍၊ နဂရံ-
 မြို့သို့၊ ပဝိသန္တိ-ဝင်ကြကုန်၏၊ ဧဝရူပေ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊
 ပဌပေသုံ-ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဝါ-တည်ထားကြကုန်ပြီ၊ ဒက္ခိဏေန ယညဝါဋ္ဌဿာ
 တိ-ကား၊ ဒက္ခိဏတော-တောင်အရပ်၌၊ ဝါ-က၊ နဂရဒ္ဓါရေ-၌၊ ဒါနသာလာယ-
 ၏၊ ပုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာ(ယထာ ပုရတ္ထိမတော အာဂစ္ဆန္တာ

ဋီကာသစ်။ ။ယညာဝါဋ္ဌ(ယည+အာဝါဋ္ဌ)ဟူသော ပါဠိကိုပင် အမှန်ယူ၍ “ယညာဝါဋ္ဌာ
 တိ ခဏိတာဝါဋ္ဌဿ အဿမေဓာဒိယညယဇနဌာနဿေတံ အမိဝစနံ၊ တဗ္ဗောဟာရေန (ထို
 အမည်ကို ဒါနသာလာအပေါ်၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းအားဖြင့်) ဣဓ ဒါနာလာယ ဧဝ”ဟု
 ဖွင့်လေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ယဇ်ပူဇော်ရာ၌ သတ်အပ်သောသတ္တဝါတို့၏ လည်ချောင်းသွေးကို ယူပြီး
 လျှင် တွင်းထည်း၌ လောင်းထည့်၍ ပူဇော်သော နည်းလည်းရှိပါ၏။ သို့သော် ထိုနည်းသည်
 ဥသဘ ခုနစ်ရာ စည်တို့ကို ဖွဲ့ချည်ထားရာ ယညဌာန မဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
 “ယညဝါဋ္ဌ၏ အရှေ့အရပ်”ဟု ဆိုရာ၌ တွင်းသာမက၊ ယညဌာန တစ်ခုလုံးရသောကြောင့်
 လည်းကောင်း “ယညာ”ဟု ဒီဃရှိသောပါဠိကို မမှတ်ထိုက်ပါ။

ပုရတ္ထိမတော ၊ပေ၊ ပုရတ္ထိမဘာဂေ။ ။ပုရတ္ထိမေန ယညဝါဋ္ဌဿဟူသော ပါဠိတော်
 ကို “ဒါနသာလာယ ပုရတ္ထိမဘာဂေ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ပုရတ္ထိမတော နဂရဒ္ဓါရေ”ကား ထို ဒါန
 သာလာ၏ မြို့ရှေ့တံခါးအနီး၌ တည်ရှိကြောင်းကို သိစေလို၍ အပိုထည့်ပါဠိတည်း။

ယထာ ၊ပေ၊ ဧဝရူပေ ဌာနေ။ ။ခတ္တိယတို့၏ ဒါနသာလာနှင့် ရှင်ဘုရင်၏ ဒါန
 သာလာသည် အလွန်မဝေးလှ၊ ရှင်ဘုရင်၏ ဒါနသာလာသည် မြို့အရှေ့တံခါး အနီး၌ တည်ရှိ
 ၏၊ ခတ္တိယတို့၏ ဒါနသာလာကား ထို့ထက် အရှေ့ကျသော (မလှမ်းမကမ်းအရပ်၌) တည်ရှိ
 ၏၊ ဥပမာ-အရှေ့ဈာန်ဂုံးတို့မှ မြို့သို့လာသူတို့သည် ခတ္တိယတို့၏ ဒါနသာလာဝယ် နံနက်
 စောစော ယာဂုသောက်ကြ၏၊ ထမင်းဆာလောက်သော အချိန်ဝယ် မြို့တံခါးအနီး ရောက်
 ကြလေရာ ရှင်ဘုရင်၏ ဒါနသာလာ၌ ထမင်းစားပြီးမှ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ကြသည်၊ ဒါနသာလာ
 ၂ ခုသည် ဤမျှလောက် မလှမ်းမကမ်းနေရာ၌ တည်ရှိကြသည်-ဟုလို။

စဉ်းစားဖွယ်။ ။ဋီကာတို့ဝယ် “ယာဂုံ ပိဝိတွာ”၌ “ယာဂုသိသေန ပါတရာသဘောဇန
 မာဟ”ဟု ဆို၏။ “ယာဂုကို ပဓာနပြု၍ဆိုသည်၊ ထို ခတ္တိယတို့၏ ဒါနသာလာ၌ ထမင်းကို
 လည်း စားကြပြီးမှ မပင်ပန်းလာခဲ့ကြရာ ညနေစာ စားချိန်၌ ရှင်ဘုရင်၏ ဒါနသာလာသို့
 ရောက်၍ ညနေစာ စားကြသည်ဟု ဖွင့်ကြ၏။ မိမိကား မြို့၌ ကိစ္စရှိ၍ လာကြ
 သူများဖြစ်ပါလျက် မြို့သို့မဝင်သေးဘဲ ထိုကဲ့သို့ မြို့အပြင်မှာပင် နံနက်စာ ညနေစာစား၍
 အချိန်ကို ကုန်စေသင့်မည် မထင်ပါ။

ယာဂုံ ဝိဝိတွာ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊) ဒက္ခိဏဘာဂေ-တောင် အရပ်၌၊ ပဋ္ဌာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ ပစ္ဆိမုတ္တမေသုပိ-အနောက်အရပ် မြောက်အရပ်တို့၌ လည်း၊ ဧသေဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း။

၃၄၈။ အဟော ယညော အဟော ယညသမ္ပဒါတိ-ကား၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သပ္ပိအာဒိဟိ-ထောပတ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နိဋ္ဌာနဂမနံ-ပြီးဆုံးခြင်းသို့ရောက်ပုံကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ လောကေ-လောက၌၊ ယံ-အကြင် အစာသည်၊ မရရံ-ချိုမြိန် ကောင်းမြတ်၏၊ တဒေဝ-ထို အစာကိုသာ၊ သမဏောဂေါတမော-ရဟန်းဂေါတမ သည်၊ ကထေတိ-ပြောဟော၏၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ ယညံ- ယဇ်ကို၊ ပသံသာမ-ချီးမွမ်းကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တုဋ္ဌစိတ္တာ-နှစ်သက် သော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ ပသံသမာနာ-ချီးမွမ်းလိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (အဟော ယညော အဟော ယညသမ္ပဒါဟူ၍)၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ တုဏှိဘူတောဝ နိသိန္နော ဟောတိတိ-ကား၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ-လျှောက် ထိုက်သော၊ အတ္ထံ-အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ (အကြောင်းအရာကို)၊ စိန္တယမာနော- ကြံလျက်၊ နိဿဒ္ဓေါဝ-အသံမရှိသည်သာ၊(ဟုတွာ)၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ၊ အဘိဇာနာတိ ပန ဘဝံ ဂေါတမောတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ပရိဟာရေန-အဂါရဝကို ရှောင်လွှဲခြင်းအားဖြင့်၊ ပုစ္ဆန္တော- မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ ဟိ-လဒ္ဓဒေါသထင်ရှားပြအံ့၊ ဣတ ရထာ-ရှောင်လွှဲခြင်းမှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ပုစ္ဆိယမာနေ-၌စပ်) ကိံ ပန-အသို့ပါနည်း၊ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ တံ-အရှင်သည်၊ တဒါ- ထိုအခါ၌၊ ရာဇာ-မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါသလော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ ပုရောဟိတော-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အဟောသိ-

ပရိဟာရေန။ ။နောက်၌ “ဥဇုကမေဝ ပုစ္ဆိယမာနေ အဂါရဝေါဝိယ” ဟု ရှိသောကြောင့် ထို အဂါရဝကို ရှောင်ခြင်းကို “ပရိဟာရ” ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ဋီကာ၌လည်း “ပရိဟာရေနာ တိ ဘဂဝန္တံ ဂရုံ ကတွာ အဂါရဝပရိဟာရေန” ဟု (အ၊ အက္ခရာနှင့်တွ) ရှိပါစေ၊ ရှေးစာအုပ် တို့၌ “ဂါရဝပရိဟာရေန”ဟု အ၊ အက္ခရာမပါဘဲရှိသည်မှာ မကောင်းပါ၊ သို့မဟုတ် “ဂါရဝ ပရိဟာရေန-ဂါရဝကို ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့်”ဟု ပေးလျှင်လည်း အဓိပ္ပာယ်မှန် ရနိုင်ပါသည်။

ဋီကာသစ်။ ။“ဥဇုကဘာဝါပနယနေန ဝါ”ဟု ဋီကာသစ်၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏၊ ပရိ ဟာရသဒ္ဓါ၏ ရှောင်လွှဲခြင်း-ပယ်ရှားခြင်း အနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ “တိုက်ရိုက်မမေးဘဲ ဝင်္ကံဝတ္ထိအလင်္ကာနည်းအားဖြင့် မိမိသိလိုသော အချက်ကို သွယ်ဝိုက်၍ ပရိယာယ်အားဖြင့် မေးသည်” ဟူလို။

ဖြစ်ပါသလော၊ ဣတိဇဝံ-ဤသို့၊ ဥဇုကမေဝ-ဖြောင့်ဖြောင့်သာလျှင် (တိုက်ရိုက်သာလျှင်)၊ (ဘဂဝတိ-ကို)၊ ပုစ္ဆိယမာနေ-မေးအပ်သော်၊ အဂါရဝေါဝိယ-မရိသေခြင်းကဲ့သို့၊ ဟောတိ။

ပုစ္ဆိယမာနေ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပုစ္ဆိယမာနေ”ဟု ပဌမန္တကဗျာရုပ်ရှိ၏၊ “မေးအပ်သည်ရှိသော်၊ ဝါ-မေးအပ်သော ဘုရားရှင်သည်၊ အဂါရဝေါ-ရိသေခြင်းမရှိသည်”ဟု အနက်ဖြစ်ရကား “အမေးခံရသော ဘုရားရှင်က မရိသေရာရောက်သောကြောင့် ထိုပါဠိသည် မမှန်ပါ၊ “ပုစ္ဆိယမာနေ”ဟု ပြင်ကြသည်မှာလည်း ပုစ္ဆိဓာတ်က ဘူဝါဒိသာရိသောကြောင့် မကောင်းပါ၊ ထို့ကြောင့် ဆရာတို့သည် “ဘဂဝတိ-ကို”ဟု လက္ခဏဝန္တဝတ္တကံထည့်၍ “ပုစ္ဆိယမာနေ”ဟု ပြင်တော်မူကြ၏၊ နိဿယအတိုင်း အနက်ပေးပါ။

နိစ္စဒါနအနုကုလယညာဒိ အဖွင့်

၃၄၉။ အတ္ထိ ပန ဘော ဂေါတမာတိ ဣဒံ-အစရှိသော ဤစကားကို၊ ဗြာဟ္မဏော-ကုဋဒန္တပုဏ္ဏားသည်၊ (ပုစ္ဆိန္ဒော အာဟ-၌စပ်)၊ သကလဇမ္ဗေဒိပဝါသီနံ-အလုံးစုံသော ဇမ္ဗူဒိပ်၌နေသူတို့၏၊ ဥဋ္ဌာယ-ထကြွ၍၊ (ထထ၊ ကြွကြွလုပ်၍)၊ သမုဋ္ဌာယ-ကောင်းစွာ ထကြွ၍၊ ဒါနံနာမ-အလှူမည်သည်ကို၊ ဒါတုံ-ပေးခြင်းငှာ၊ ဂရုကံ-ဝန်လေး၏၊ (အလှူရှင်ဘက်က ဝန်လေးဖွယ်ရှိပုံကို စဉ်းစားသည်)၊ စသည်သာမကသေး၊ သကလဇနပဒေါ-အလုံးစုံသော ဇနပုဒ်သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ကမ္မာနိ-အလုပ်တို့ကို၊ အကရောဇန္တော-မလုပ်ရသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်)၊ နသိဿတိ-ပျက်စီးလတ်၊ အမှာကမ္မိ-ငါတို့၏လည်း၊ (ငါတို့အတွက်လည်း)၊ [“သကလဇမ္ဗေဒိပဝါသီတို့အတွက်သာမက ငါတို့အတွက်လည်း”ဟု ပိဖြင့် သကလဇမ္ဗေဒိပဝါသီနံကို ပေါင်း၊] ဣမမှာယညာ-ဤ ယဇ်မှာ၊ ဝါ-ဤယဇ်ထက်၊ အညော-အခြားသော၊ အပ္ပသမ္ဘာရတရောစေဝ-အထူးသဖြင့် နည်းသော အဆောက်အဦးရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ မဟပ္ပလတရောစ-သာ၍ များသော

ဥဋ္ဌာယယ ဟေ၊ နသိဿတိ။ ။ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယာတိ ဒါနေ ဥဋ္ဌာနဝီရိယံ (ဥဋ္ဌာယအဖွင့်) သက္ကစ္စံ (သမုဋ္ဌာယ အဖွင့်) ကတွာ-ဋီကာ၊ ဒါနံ၌သာ နေ့စဉ်အားစိုက်ဖို့ရန် ခဲယဉ်းသည်၊ အလှူခံများဘက်မှလည်း ထိုဒါနသို့လာ၍ လူအများ စားသောက်နေကြသောကြောင့် အလုပ် မလုပ်ကြတော့ရကား ဇနပုဒ်အားလုံး (နယ်အားလုံး)သည်ပင် စီးပွားမတိုးတက်ဘဲ ပျက်စီးလိမ့်မည်။

အပ္ပသမ္ဘာရတရော။ ။သမ္ဘရိယတိ ဧတေနာတိ သမ္ဘာရော-ယဇ်ကို ကောင်းစွာ ဆောင်ကြောင်းဖြစ်သော အဆောက်အဦ၊ အပွေါ+သမ္ဘာရော ယဿာတိ အပ္ပသမ္ဘာရော၊ အတိသယေန+အပ္ပသမ္ဘာရော အပ္ပသမ္ဘာရတရော။

အကျိုးရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္တိနုခေါ-ရှိလေသေးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) အာဟ-လျှောက်ပြီး...နိစ္စဒါနာနိတိ-ကား၊ ခုဝဒါနာနိ-အမြဲ ပေးလှူအပ်သော အလှူဖြစ်ကုန်သော၊ နိစ္စဘတ္တာနိ-အမြဲပေးလှူအပ်သော ဆွမ်း

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ “အပ္ပသမ္ဘာရတရော”ပုဒ် မရှိ၊ “အပ္ပတ္တတရောစ အပ္ပသမာ ရမ္ဘတရောစ၊ မဟပ္ပလတရောစ မဟာနိသံသတရောစ”ဟု သာရှိ၏။ ထိုစကားကို ချုံး၍ အဋ္ဌကထာ ၌ “အပ္ပသမ္ဘာရတရောစ မဟပ္ပလတရောစ”ဟု ဆိုသည်။ [အပ္ပသမ္ဘာရတရောစစေဝ မဟပ္ပလတရောစတတိ သင်္ခေပတော အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော၊ ပါဠိယံ ပန အပ္ပတ္တပေ၊ တရောစတတိ ပါဠော-ဋီကာသစ်။]

အပ္ပတ္တတရော အပ္ပသမ္ဘာရတရော။ ။အပ္ပတ္တ၌ အတ္တသဒ္ဒါသည် ကိစ္စအနက်ကို ဟော၏။ တွ ကို ဌပြု၍ “အပ္ပဋ္ဌ”ဟုလည်းရှိ၏။ သမာရမ္ဘ သဒ္ဒါသည် ယဇ်ကို အားထုတ်ကြောင်း ဖြစ်သော “သတ္တဝိဋ္ဌာ”အနက်ကို ဟော၏။ မှန်၏-အလှူဒါန အကြီးအကျယ်ကို ပေးလှူရာ၌ ဒါနပစ္စည်းကို စုဆောင်းရာဝယ် လူ၊ နွားစသော သတ္တဝါတွေ များစွာဆင်းရဲလေ၏။ ထိုသို့ သတ္တဝါတို့ကို နှိပ်စက်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဒါနသမ္ဘာရ (ဒါနအဆောက်အဦ)ကို စုဆောင်း ကြောင်းဖြစ်သောအမှုကို “သမာရမ္ဘ”ဟု ဆိုသည်။ [သမ္ဘာ+အာရဘိယတိ ယညော ဧတေနာ တိ သမာရမ္ဘော၊ သမ္ဘာရသမ္ဘရဏာ သေန ပဝတ္တသတ္တဝိဋ္ဌာ။-ဋီကာသစ်။] ဤအဖွင့်ကို ထောက် ၍ သမာရမ္ဘ သဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္တမှာ ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း အနက်တည်း၊ သတ္တဝိဋ္ဌာအနက် ကား အရကောက် အဘိဓေယျအနက်ဟု မှတ်ပါ။

မဟပ္ပလ၊ မဟာနိသံသတရော။ ။ဖလသည် “ဝိပါက”ဟု ခေါ်ရသော တိုက်ရိုက် အကျိုးတည်း၊ အာနိသံသကား စည်းစိမ်ချမ်းသာစသော အကျိုးဆက်တည်း၊ မဟာယည လောက် ကိစ္စလည်း မများဘဲ၊ သတ္တဝါတို့ကိုလည်း မပင်မပန်းစေရ မညှင်းဆဲရဘဲ အကျိုးရင်း အကျိုးဆက်မှာတော့ ထို မဟာယညထက်များသော ယဇ်တစ်မျိုး ရှိပါသေးသလားဟု မေး လျှောက်သည်။

နိစ္စဒါနာနိ။ ။နိစ္စကို “ခုဝ”ဟု ဖွင့်၍ ထို “ခုဝဒါန”အရ “အမြဲဆွမ်းလှူခြင်း (ဆွမ်း လောင်းခြင်း) ဟူသော နိစ္စဘတ္တာကို ယူပါ” ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ [ခုဝဒါနာနိတိ ခုဝါနိ ထိရာနိ အဝိန္တန္တနိ (မပြတ်သည်တို့ကို) ကတွာ ဒါတဗ္ဗဒါနာနိ-ဋီကာ၊ “နိစ္စံ+ဒါတဗ္ဗနိ+ဒါနာနိ နိစ္စ ဒါနာနိ”ဟု ပြုပါ။] ထို နိစ္စဒါနာနိကို နိစ္စဘတ္တာနိဟု သရုပ်ဖော်သည်။ ထို-နိစ္စဘတ္တာဟုသည် နောက်၌ ပြမည့် စာရေးတံဆွမ်းတည်း၊ ယခုအခါ နေ့စဉ်မှန်မှန် ဆွမ်းလောင်းခြင်း ဆွမ်းအိုး တည်ခြင်း အလှူများလည်း ပါဝင်နိုင်၏။

ဋီကာသစ်။ ။နိစ္စဘတ္တာနိတိ စတ္တ တတ္တသိသေန (ဘတ္တကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်) စတုပစ္စယဂ္ဂဟဏံ (ပစ္စည်း ၄ ပါးလုံးကို ယူခြင်းဖြစ်၏)၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်ဖွင့်သော်လည်း “အမြဲ သင်္ကန်းလှူခြင်း၊ အမြဲကျောင်းလှူခြင်း၊ အမြဲဆေးလှူခြင်း”ဟု မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ နေ့က၌ ဝိဟာရဒါနကို သီးခြားပြတော်မူလတံသောကြောင့်လည်းကောင်း ထို ဋီကာ သစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။

ဝတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ (အနုကုလယညာနိဋ္ဌိ စပ်)၊ အနုကုလယညာနိတိ-ကား၊ အမှာ
 ကံ-ငါတို့၏၊ ပိတုပိတာမဟာဒီဟိ-အဖ အဖိုးအစရှိသော ရှေးလူကြီးတို့သည်၊
 ပဝတ္တိတာနိ-ဖြစ်စေအပ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ ကတ္တာ-ဤသို့ နလုံးသွင်း
 ၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိပိ-ဆင်းရဲသော ယောက်ျားတို့သော်မှလည်း၊
 ဝံသပရံပရာယ-အနွယ် အဆက်ဆက်အားဖြင့်၊ ပဝတ္တောတဗ္ဗာနိ-ဖြစ်စေထိုက်ကုန်
 သော၊ ယာနိ တာနိ (အနုကုလယညာနိ)-အကြင်အမျိုးအနွယ်အဆက်ဆက်အား
 ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော အလှူတို့ကို၊ (“ဒိယန္တိ-ပေးလှူအပ်ကုန်၏”ဥ္စိစပ်)၊ ဧဝ
 ရူပါနိ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ သီလဝန္တေ-သီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-
 ရည်စူး၍၊ နိဗ္ဗဒါနာနိ-အမြဲစပ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော အလှူတို့ကို၊ တသ္မိ
 ကုလေ-ထို အမျိုး၌၊ ဒလိဒ္ဓါပိ-ဆင်းရဲသူတို့သော်မှလည်း၊ န ဥပစ္ဆိန္တိ-မဖြတ်
 ကြကုန်။

အနုကုလယညာနိ။ ။ကုလဿ+အနုက္ကမော အနုကုလံ၊ အနုကုလံ+ဒါတဗ္ဗာနိ+
 ယညာနိ အနုကုလယညာနိ-အမျိုးအနွယ် အစဉ်အဆက်အားဖြင့် အပျက်အောင် ပေးလှူထိုက်
 သော အလှူတို့၊ ထို့ကြောင့် “အမှာကံ ပေ၊ ပဝတ္တောတဗ္ဗာနိ”ဟု ဖွင့်သည်။

ပစ္ဆာ ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိပိ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပစ္ဆာနဂတ”ဟု ရှိ၏၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌”
 ဟု ဆိုလျှင် “အနဂတ-အစဉ်လိုက်”ဟု အထူးဆိုဖွယ် မလိုပါ၊ ထို့ကြောင့် “ပစ္ဆာ ဒုဂ္ဂတပုရိသေ
 ဟိပိ”ပါဠိသာ ကောင်းပါသည်၊ ဂရဟာဇောတက ပိသဒ္ဓါကြောင့်လည်း “ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိ”ပါဠိ
 ၏ကောင်းကြောင်း သာ၍ ထင်ရှားပါသည်။

ယာနိ တာနိ (ယာဂါနိ)။ ။ပါဠိတော်၌ “ယာနိ ခေါပန တာနိ ဗြာဟ္မဏ နိစ္စ
 ဒါနာနိ အနုကုလယညာနိ”ဟု ရှိ၏၊ ထို “ယာနိ တာနိ”သည် အနုကုလယညာနိနှင့် တွဲရမည့်
 ပုဒ်များတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အနုကုလယညာနိ”ကို ဖွင့်ရာ၌ “ယာနိတာနိ”ဟု ပါဠိတော်ပါဠိကို
 ယူ၍ ပြသည်၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို သတိမထားမိသောကြောင့် ဋီကာသစ်၌ “ယာနိ ပဝတ္တောတဗ္ဗာနိ၊
 တာနိ အနုကုလယညာနိ နာမာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ”ဟု ယောဇောပုံကို ဖွင့်မိလေသည်၊ ထိုသို့
 ပါဠိတော်ကို သတိမထားမိသောကြောင့်ပင် “ယာနိ တာနိ”နေရာဝယ် “ယာဂါနိ”ဟု အပြင်မှား
 ကိုလည်း တွေ့ရသည်၊ [“ယဒိတဗ္ဗာနိ-ပေးလှူပူဇော်ထိုက်ကုန်၏”အရ ဒါနကိုပင် “ယည”ဟု
 သုံးစွဲသည်။]

နိဗ္ဗဒါနာနိ။ ။ထိုနိဗ္ဗဒါန အနုကုလအလှူကိုပင် “နိဗ္ဗဒါနာနိ”ဟု သုံးစွဲပြန်သည်၊
 နိဗ္ဗဒေတွာ နိယမိတွာ (အမြဲသတ်မှတ်၍)၊ “တစ်နေ့လျှင် တစ်ပြည်ချက် ဆွမ်းလောင်းမည်”
 စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်၍ ပဝေဏိဝသေန (သားစဉ်မြေးဆက်၏ အစွမ်းဖြင့်) ပဝတ္တိတာဒါနာနိ-
 ဋီကာ။ [“နိဗ္ဗဒေတွာ”ဟု ဖွင့်ပုံကိုထောက်၍ “နိဗ္ဗဒါနာနိ”ဟု ပါဠိရှိပါစေ၊ “နိဗ္ဗဒေ-အမြဲစပ်ဖွဲ့
 သဖြင့်+ပဝတ္တိတာနိ ဒါနာနိ နိဗ္ဗဒါနာနိ”ဟု ပြုပါ၊ စာအုပ်တို့၌ကား “နိဗ္ဗဒါနာနိ-အမြဲဖွဲ့စပ်
 အပ်သော အလှူတို့”ဟု ရှိ၏၊ နိ+ဗ္ဗဒေတိ၊ တပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗဒပုဒ်ကား ဖြစ်နိုင်ပါ
 ၏၊ “နိဗ္ဗဒေတွာ”ဟုကား မရှိနိုင်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၏ နိဗ္ဗဒေတွာပုဒ်သည် နိဗ္ဗဒပုဒ်၏
 အဖွင့်ဟု မှတ်ပါ။]

တကြ-ထို ဧဝရူပါနိ န ဥပစ္ဆိန္နန္တိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ ကိရ-ရဲ့၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အနာထပိဏ္ဍိကသူဌေး၏၊ ဃရေ-၌၊ ပဉ္စနိစ္စဘတ္တသတကာနိ-၅ ရာသော အမြဲဆွမ်းလှူတို့ကို၊ ဒီယိသု-ပေးလှူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဒန္တမယသလာကာနံ-ဆင်စွယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော စားရေးတံတို့၏၊ ပဉ္စသတကာနိ-၅ ရာတို့သည်၊ အဟောသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုမှနေောက်၌၊ တံကုလံ-ထိုအနာထပိဏ္ဍိကအမျိုးကို၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဒါလိဒ္ဓိယေန-ဆင်းရဲသည်၏ အဖြစ်သည်၊ အဘိဘူတံ-လွမ်းမိုးအပ်ပြီ၊ တသ္မိံကုလေ-ထို အမျိုး၌၊ ဧကာ-တစ်ယောက်သော၊ ဒါရိကာ-သတို့သမီးသည်၊ ဧကသလာကတော-တစ်ခုသော စာရေးတံမှ၊ ဝါ-ထက်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ဝါ-အလွန်၊ ဒါတုံ-ပေးလှူခြင်းငှာ၊ နာသက္ကံ-မစွမ်းနိုင်ရှာ၊ [အနုက္ကမယညကို စောင့်ရှောက်သောအားဖြင့် ပေးလှူသော်လည်း စာရေးတံတစ်ခုထက် အလွန်မတတ်နိုင်ရှာ။]

သာပိ-ထို သတို့သမီးသည်လည်း၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ သေတဝါဟနရန္တံ-သေတဝါဟနတိုင်းပြည်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ခလံ-ကောက်နယ်တလင်းကို၊ သောဓေတွာ-သုခံသင်၍၊ [ကောက်နယ်တလင်း၌ ကျန်နေသော စပါးတို့ကို ကောက်ယူခြင်းကို “သုခံသင်”ဟု ဆို၏။] လဒ္ဓဓညေန-ရအပ်သော စပါးဖြင့်၊ တံ သလာကံ-ထို စာရေးတံကို၊ အဒါသိ-ပေးလှူရရှာပြီ၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ထေရော-ထေရ်သည်၊ ရညော-သေတဝါဟနမင်းအား၊ အာရောဓေသိ-ပြောပြပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တံ-ထိုသတို့သမီးကို၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ-မိဖုရားခေါင်အရာ၌၊ ထပေသိ-ထားပြီး၊ သာ-ထို မိဖုရားခေါင်သည်၊ တတော-ထို မိဖုရားခေါင်ဖြစ်ရာ အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပဉ္စပိသလာကဘတ္တသတကာနိ-၅ ရာလည်း ဖြစ်ကုန်သော စာရေးတံဆွမ်းတို့ကို၊ ပဝတ္တေသိ-ဖြစ်စေပြီး၊ (ပေးလှူပြီး) ဣတိ-ဤကား ဝတ္ထုတည်း။

ဒဏ္ဍပဟာရာတိ-ကား၊ ပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ (စိတန်းလျက်)၊ တိဋ္ဌထတိဋ္ဌထ-ရပ်ကြရပ်ကြ၊ ဣတိ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဥနံ-ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဂဏှထ ဂဏှထ-ယူကြ ယူကြ၊ [တစ်ယောက်၏ ရှေ့သို့ တစ်ယောက်က

တသ္မိံ ၊ပေ၊ ဒလိဒ္ဓိပိ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “တသ္မိံ ကုလေ သုဒလိဒ္ဓေပိ”ဟု ရှိ၏၊ သို့သော် ဝတ္ထုကြောင်း၌ ဆင်းရဲသော အမျိုးသမီး၏ သလာကဒါန မပြုတ်အောင် ဧကသလာကဒါနဖြင့် စောက်ရှောက်ပုံကို ပြသောကြောင့် ကုလကို အရမကောက်ဘဲ သတို့သမီးကို အရကောက်ရသော “ဒလိဒ္ဓိပိ”ပါဠိက ကောင်းသည် ဟု ထင်သည်။

ဒန္တမယသလာကာနံ။ ။ဆင်စွယ်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော စာရေးတံကို “ဒန္တမယသလာက”ဟု ဆိုသည်။ ထို စာရေးတံ၌ အလှူရှင်နာမည်ကို ရေးသားလေ့ရှိသည်။ သလာကာပုဒ်သည် ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်သောကြောင့် “သလာကာနိ”ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ဒန္တမယသလာကာနံ ပဉ္စသတကာနိ”ဟု ဆရာတို့ပြင်ကြသည်။

တိုးမသွားဘဲ အစဉ်အတိုင်း ဖြောင့်ဖြောင့်သွား၍ ယူကြပါ-ဟုလို။] ဣတိစ-
 ဤသို့လည်းကောင်း၊ (ဣတိ)အာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတှာ-
 ပြောဆို၍၊ ဒီယမာနေ-ပေးအပ်သော အလှူကြီး၌၊ ဒဏ္ဍပုဟာရာပိ-ဒုတ်ဖြင့်
 ပုတ်ခတ်ရခြင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဂလဂ္ဂါဟာပိ-လည်ပင်းကို ဆွဲကိုင်ရခြင်းတို့ကို
 လည်းကောင်း၊ ဒိဿန္တိ-တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏။

အယ် ခေါ် ဗြာဟ္မဏ ဟေတု ၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရဉ္ဇာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော
 ဤပါဠိ၌၊ (အတ္ထော၊ ဧဝံ ဝေဒိဗ္ဗော)၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ မဟာယညေဝိယ-ကြီးစွာ
 သော ယဇ်၌ကဲ့သို့၊ ဣမသ္မိံ သလကဘတ္တော-ဤစာရေးတံဆွမ်း၌၊ ဗဟူဟိ-များစွာ
 ကုန်သော၊ ဝေယျာဝစ္စကရေဟိဝါ-ဝေယျာဝစ္စပြုသူတို့ဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊
 ဥပကရဏေဟိ ဝါ-ဒါန၏ အဆောက်အဦတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္ထော-
 အကျိုးသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသလကဘတ်သည်၊
 အပ္ပဋ္ဌတရံ-သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိ၏၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ဧတ္ထ-ဤသလက
 ဘတ်၌၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဗဟူနံ-များစွာကုန်သော လူတို့၏၊ ကမ္မဇ္ဈဒဝသေန-
 အလုပ်ကို ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပိဋ္ဌာသင်္ခါတော-နှိပ်စက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊
 သမာရမ္ဘော-လွန်စွာအားထုတ်ကြောင်းသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ တသွာ၊ အပ္ပ
 သမာရမ္ဘတရံ-သာ၍နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တပိဋ္ဌာရှိသည်၊
 (ဟောတိ)၊ စ-ဆက်၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသလကဘတ်သည်၊ သံဃဿ-
 အား၊ ယိဋ္ဌံ-ပေးလှူအပ်ပြီ၊ ပရိစ္စတ္တံ-စွန့်လွှတ်အပ်ပြီ၊ တသွာ-ကြောင့်၊ ယညတိ-
 ယည်ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ယသွာ-ကြောင့်၊ ဆဋ္ဌဂံသမန္နာ
 ဂတာယ-၆ ပါးသောအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော၊ ဒက္ခိဏာယ-အလှူ၏၊ (ပမာဏံ-၌စပ်)၊

အာဒိနိ။ ။ကသွာ သေနောဝိယ မံသပေသီ ပက္ခန္တိတွာ ဂဏှာသီတိ-သိန်းစွန်သည်
 သားတစ်ကို အပြေးပျံ၍ သုတ်ယူသလို၊ ဘာကြောင့် မြန်မြန်သွား၍ယူရသနည်း၊ ထိုသို့ ငြိမ်
 ငြိမ်သက်သက် (မျှမျှတတ) ပေးလှူခြင်း၌ အားစိုက်ကြသော အလှူရှင်တို့၏ စကားတို့ကို
 အာဒိဖြင့်ယူပါ။

ဂလဂ္ဂါဟာပိ။ ။ “ဂလဂ္ဂဟဏာ-လည်ပင်းကို ဆွဲကိုင်ရခြင်းတို့ကို”ဟု ဋီကာသစ်၌
 ဘာဝသာဓန ဖွင့်သောကြောင့် “ဂလဿ-ကို+ဂါဟာ ဂလဂ္ဂါဟာ”ဟု ပြုပါ၊ ဤသို့ပြုလျှင်
 “ဒိယျမာန”နှင့် အရမတူသောကြောင့် “ဒိယျမာနာ”ဟု မရှိသင့်တော့၊ “ဒိယျမာနေ”ဟုသာ ရှိ
 သင့်တော့သည်။

ဆဋ္ဌဂံသမန္နာဂတာယ။ ။အလှူရှင်၏ ပုဗ္ဗ၊ မုဗ္ဗ၊ အပရစေတနာ ၃ မျိုးဟူသော
 အင်္ဂါ ၃ ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိတရာဂတာ၊ ဝိတဒေါသတာ၊ ဝိတမောဟတာ
 ဟူသော အင်္ဂါ ၃ ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ဒက္ခိဏာ (အလှူ)သည် ဆဋ္ဌဂံသမန္နာဂတာ
 မည်၏၊ ထိုအလှူမျိုးကို ဆက္ကအင်္ဂုတ္တရ၊ ပဌမပံ၊ ဒေဝတာဝဂ္ဂ၊ နန္ဒမာတာ၏ ဆဋ္ဌဂံဒါနသုတ်၌
 ဟောတော်မူသည်။

မဟာသမုဒ္ဒေ-၌၊ ဥဒကဿ-ရေ၏၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သုကရံ ကုဝ-လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်သကဲ့သို့၊ (မလွယ်ကူသကဲ့သို့၊ တထာ-တူ) ပုညာဘိသန္ဓဿ-ကောင်းမှုအယဉ်၏၊ ပမာဏံ-ကို၊ ကာတုံ-ပြုခြင်းငှာ၊ န သုကရံ-လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်၊ ဝါ-မလွယ်ကူ၊ ဣဒဗ္ဗ-ဤ သုလာကဘတ်သည်လည်း၊ တထာဝိမံ-ထိုသို့သဘောရှိ၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တံ-ထိုသလကဘတ်ကို၊ မဟပ္ပလတရဉ္ဇာတိ-သာ၍များသော အကျိုးရင်းရှိ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဟာနိသံသတရဉ္ဇာတိ-သာ၍များသော အကျိုးဆက်ရှိ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗွံ-သိထိုက်၏။

၃၅၀။ ဣဒံ-ဤတရားစကားတော်ကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ ဣဒံပိ နိစ္စဘတ္တံ-ဤနိစ္စဘတ်ကိုလည်း၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ သမုဋ္ဌာယ-ကောင်းစွာထ၍၊ ဒဒတော-ပေးလှူလသော်၊ (ပေးလှူသူ အတွက်)၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေ-နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်၏၊ ကမ္မံ-အလုပ်သည်၊ နဿတိ-ပျက်၏၊ နဝနဝေါ-အသစ်အသစ်သော၊ ဥဿာဟောစ-အားထုတ်ခြင်းသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ဇနေတဗ္ဗော-ဖြစ်စေထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတောပိ-ဤ နိစ္စဘတ်ထက်လည်း၊ ဝါ-မှလည်း၊ အညော-အခြားသော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အပ္ပသမာ ရမ္မတရောစ-သာ၍နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တဝီဋ္ဌာရိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ယညော-ယဉ်သည်၊ အတ္ထိနုခေါ-ရှိလေသေးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံပြီ၊ တသ္မာ-ထိုသို့ကြံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္ထိ ပန ဘော ဂေါတမာ တိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို အတ္ထိ ပန ဘောဂေါတမ အစရှိသောစကား၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သလကဘတ္တေ-သလကဘတ်၌၊ ကိစ္စပရိယောသာနံ-ကိစ္စ၏ပြီးဆုံးခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဧကေန-တစ်ယောက်သည်၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ သမုဋ္ဌာယ-ကောင်းစွာထ၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ အကတွာ-မပြုမှ၍၊ သံဝိဓာတဗ္ဗမေဝ-စီမံထိုက်သည်သာ၊ ပန-ကား၊ ဝိဟာရဒါနေ-ကျောင်းအလှူ၌၊ ကိစ္စပရိယောသာနံ-သည်၊ အတ္ထိ၊ ဟိ-မှန်၊ ပဏ္ဏသာလံဝါ-သစ်ရွက်ကျောင်းကိုမူလည်း၊ ကာရေတု-

ပုညာဘိသန္ဓဿ။ ။ဤကဲ့သို့သောဒါန၏ အကျိုးပမာဏကို ယူ၍မရနိုင်၊ “မဟာသမုဒ္ဒရာဝယ် ရေ၏ ပမာဏကို ယူ၍ မရနိုင်သကဲ့သို့၊ အပရစေတနာ အဆက်မပြတ်ဘဲ ကောင်းမှုအယဉ် တစ်သွင်သွင် စီးနေရကား ထိုဒါန၏ပမာဏကို ယူ၍မရနိုင်လောက်အောင် မြင့်ခေါင်ကြီးမားပါသည်” ဟူလို။

ဧကေန ပေ၊ သံဝိဓာတဗ္ဗမေဝ။ ။နေ့စဉ်နေ့စဉ် အလှူရှင်မှာ ဗျာပါရစိုက်နေရသောကြောင့် ကိစ္စအဆုံး မရှိ၊ ထို အဆုံးမရှိပုံကို ပြလို၍ “ဧကေန ပေ၊ သံဝိဓာတဗ္ဗမေဝ” ဟု ဆိုသည်။

ပြုစေဦးတော့၊ ကောဠိခန့်-တစ်ကုဋေသောဥစ္စာကို၊ ဝိသန္ဓေတွာ-စွန့်လွှတ်၍၊ မဟာဝိဟာရုံဝါ-ကျောင်းကြီးကိုမူလည်း၊ ကာရေတု-ပြုစေဦးတော့၊ ဧကဝါရုံ-တစ်ကြိမ်၊ ဓနပရိစ္စာဂံ-ဥစ္စာကို စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ ကတွာ, ကာရိတံ-ပြုစေအပ်သည်၊ (သမာနံ)၊ သတ္တဋ္ဌဝဿာနိပိ-ခုနစ်နှစ်, ရှစ်နှစ်တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝဿသတံပိ-အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝဿသဟသံပိ-အနှစ်တစ်ထောင်ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတိယေဝ-ရောက်နိုင်သည်သာ၊ ကေဝလံ-ဗျားစွာသော ကိစ္စမဖက် သက်သက်၊ ဇိဏ္ဍပတိတဋ္ဌာနေ-ဆွေးမြေ့သောအရပ်, ပြိုကျသောအရပ်၌၊ ပဋိသင်္ခရဏမတ္တမေဝ-ပြုပြင်မူသည်သာ၊ ဝါ-ကိုသာ၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဒံ ဝိဟာရဒါနံ-ဤကျောင်းအလှူသည်၊ သလကဘတ္တတော-သလကဘတ်ထက်၊ အပ္ပဋ္ဌတရံ-သည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပသမာရဗ္ဗတရဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤကျောင်းအလှူ၌၊ သုတ္တန္တပရိယာယေန-သုတ္တန်ဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်၊ ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိဗ္ဗာတာယာတိ အာဒယော-ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိဗ္ဗာတာယ အစရှိကုန်သော၊ နဝ-န်သော၊ အာနိသံသာ-အကျိုးတို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ဓန္ဒကပရိယာယေန-ဓန္ဒကဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်၊ သီတံ၊ ပေ၊ အနာသဂေါတိ-ဟူ၍၊ သတ္တရသ-န်သော၊ အာနိသံသာ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤကျောင်းအလှူကို၊ သလကဘတ္တတော-ထက်၊ မဟပ္ပလတရဉ္စာတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မဟာနိသံသတရဉ္စာတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ သံဃဿ-အား၊ ပရိစ္စတ္တတ္တာဝ-စွန့်လွှတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ယညောတိ-ယဇ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

ပတ္ထသလံ၊ ပေ၊ ကာရေတု။ ။စာအုပ်တို့၌ “ကာရေတုံ”ဟု ရှိ၏၊ ထို ကာရေတုံ၏ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် စာသွား မကောင်းပါ၊ “ကာရေတု”ဟု ရှိမှ ကောင်းသည်၊ “မဟာဝိဟာရုံဝါ” ၌လည်း “ကာရေတု”ဟု လိုက်ပါစေ။

သုတ္တန္တပရိယာယေန။ ။သဗ္ဗသဝသုတ်စသည်၌ လာသောကြောင့် “သုတ္တန္တပရိယာယ” ဟု ဆိုသည်၊ သီတ, ဥဏှ, ခုံသ, မကသ, ဝါတ, အာတပ, သရိသပ, သပ္ပဿတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုး ခုနစ်ပါး, ဥတုပရိဿယဝိနောဒန, ပဋိသလ္လာနာရမ အကျိုး ၂ ပါးအားဖြင့် ၉ ပါးတည်း။

ဓန္ဒကပရိယာယေန။ ။စုဋ္ဌဝဂ္ဂ, သေနာသနက္ခန္ဓကဋ္ဌိလာသောကြောင့် “ဓန္ဒကပရိယာယေန” ဟု ဆိုသည်၊ အာနိသံသကား သီတ, ဥဏှ, ဝါဠမိဂ, သရိသပ, မကသ, သိသိရ, ဝုဠိ, ဝါတ, အာတပတို့ကို ပယ်နိုင်ခြင်း ၉ ပါး, လေဏတ္ထ, သုဓတ္ထ, ဈာယိတုံ, ဝိပဿိတုံ, ၄ ပါး, အနုပါနဝတ္ထ သေနာသနကိုရခြင်း တစ်ပါး, ဓမ္မံ ဒေသေန္တိအရ ဓမ္မဿဝန, ဓမ္မအဝဗောဓ, ပရိနိဗ္ဗာယန ၃ ပါးအားဖြင့် ၁၇ ပါးတည်း။-ဋီကာသစ်။

၃၅၁။ ဣဒံပိ-ဤ တရားစကားတော်ကိုလည်း၊ ပေ၊ စိန္တေသိ၊ (ကိံ)၊ ဓနပရိစ္ဆာ
 ဝံ-ဥစ္စာကို စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဝိဟာရဒါနံနာမ-ကျောင်းအလှူမည်
 သည်ကို၊ ဒုစ္ဆရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ (ပြုနိုင်ခဲ၏)၊ ဟိ-မှန်၊ အတ္တနော-
 မိမိ၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ကာကဏိကံပိ-တစ်ချင်ရွေးမျှကိုလည်း၊ ပရဿ-သူတစ်
 ပါးအား၊ ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် စွန့်အပ်၏၊ (စွန့်နိုင်ခဲ၏)၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဟံ-
 ငါသည်၊ ဣတောပိ-ဤကျောင်းအလှူထက်လည်း၊ အပ္ပတ္တတရဉ္စ-သော၊ အပ္ပ
 သမာရမ္မတရဉ္စ-သော၊ ယညံ-ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးဦးအံ့၊ ဣတိ စိန္တေသိ၊ တတော-
 ကြောင့်၊ တံ-ထို အပ္ပတ္တတရ အပ္ပသမာရမ္မတရယုဇ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊
 (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်း ကြောင့်)၊ အတ္ထိ ပန ဘောတိ အာဒိ အာဟ၊ တတ္ထ-
 ထို အတ္ထိ ပန ဘော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝိဟာရေ-
 ကျောင်းကို၊ သကံ-တစ်ကြိမ်၊ ပရိစ္စတ္ထေပိ-စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော်လည်း၊ ပုနပျုနံ-
 အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဆာဒနဓဏ္ဍာပုလ္လုပ္ပဋိသင်္ခရဏာဒိဝသေန-မိုးရခြင်း၊ ကျိုး
 ပြတ်သောအရပ် ပေါက်ကွဲသောအရပ်ကို ပြုပြင်ရခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်း
 ဖြင့်၊ ကိစ္စံ-ကိစ္စသည်၊ အတ္ထိယေဝ-ရှိသေးသည်သာ၊ ပန-ကား၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်
 ရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကဘိက္ခုဿ-၏၊ သန္တိကေဝါ-အထံ၌သော်လည်းကောင်း၊
 သံဃဿ-၏၊ (သန္တိကေ)ဝါ၊ ဂဏဿ-၏၊ (သန္တိကေ)ဝါ၊ သကံ၊ ဂဟိတံ-
 ယူအပ်သည်၊ (သမာနံ)၊ ဂဟိတမေဝ-သည်သာ၊ ဟောတိ။

တတ္ထ-ထိုသရဏ၌၊ (နတ္ထိ-၌စပ်)၊ (တစ်နည်း) တဿ-ထို သရဏ၏၊
 (ကတ္တဗ္ဗတဝယ်၊ တာပစ္စည်း၌စပ်)၊ ပုနပျုနံ၊ ကတ္တဗ္ဗတ-ပြုဖွယ်၏ အဖြစ်သည်၊
 နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို သရဏဂုံသည်၊ ဝိဟာရဒါနတော-ထက်၊
 အပ္ပတ္တတရဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပသမာရမ္မတရဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊
 ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သရဏဂမနံနာမ-မည်သည်၊ ဝါ-ကိုးကွယ်
 ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်းမည်သည်၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ ရတနာနံ-တို့အား၊ ဇီဝိတ
 ပရိစ္စာဂမယံ-အသက်ကို စွန့်ကြောင်းစေတနာဖြစ်သော၊ ပုညကမ္မံ-ကောင်းမှုကံ

သန္တကံ ဟိ ပေ၊ ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ။ ။ပရိ+စွဇိယတေ ပရိစ္စဇနံ၊ ပရိဥပသာရကြောင့် ခ
 ပစ္စည်း မသက်နိုင်ရကား “ပရိစ္စဇံ”ဟု မရှိဘဲ ယုပစ္စည်းဖြင့် “ပရိစ္စဇနံ”ဟု ရှိရသည်၊ ထိုနောက်မှ
 “ဒုက္ခေန+ပရိစ္စဇနံ ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ”ဟု ပြုပါ၊ သန္တကံ ကာကဏိကံပုဒ်ကို၌ “ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ”ဟုလည်း
 နပုံလိန်ရှိပါစေ၊ နောက်စာအုပ်တို့၌ “သန္တကာ+ကာကဏိကံပုဒ်+ဒုပ္ပရိစ္စဇာ”ဟု ဗဟုဝစ်နှင့် ဒုပ္ပ
 ရိစ္စဇာဝယ် ခပစ္စည်းဖြင့် ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။ [ကာကဏိကပုဒ်ပြီးပုံကို ရှေ့၌ပြခဲ့ပြီ။]

ဇီဝိတ ပေ၊ ပုညကမ္မံ။ ။သရဏဂုံယူရာ၌ ရတနာ ၃ ပါးကို ယုံကြည်၍ ယူသူသည်
 ပုထုဇဉ် အဖြစ်မှာပင် ရှိစေဦးတော့ “အသင် ယူအပ်သော သရဏဂုံကို မဗျက်လျှင် သင်၏
 အသက်ကို သတ်မည်”ဟု တစ်စုံတစ်ယောက်က ခြိမ်းချောက်သော်လည်း အသက်ကိုသာ

သည်(ဟုတွာ-၍) သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ-နတ်ပြည်စည်းစိမ်ကို၊ ဒေတိ-ပေးနိုင်၏၊ တသ္မာ-
ကြောင့်၊ မဟပုလတရဉ္စ မဟာသံသတရဉ္စတိ ဝေဒိဗ္ဗံ၊ ပန-ဆက်၊ တိဏ္ဍိ-ကုန်သော၊
ရတနာနံ-တို့အား၊ ဇီဝိတပရိစ္ဆာဂဝသေန-အသက်ကို စွန့်လွှတ်ခြင်း၏အစွမ်း
ကြောင့်၊ ယညောတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ဆိုနိုင်၏။

၃၅၂။ ဣဒံ-ဤတရားစကားတော်ကို၊ ပေ၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ အတ္တနော-၏၊
ဇီဝိတံနာမ-အသက်မည်သည်ကို၊ ပရဿ-သူတစ်ပါးအား၊ ပရိစ္စဇိတုံ-စွန့်ခြင်းငှာ၊
ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ ဝါ-ပြုနိုင်ခဲ၏၊ ဣတောပိ-ဤသရဏဂုံထက်
လည်း၊ အပ္ပဋ္ဌတရော-သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိသော၊ ယညော-ယဇ်သည်၊ အတ္တိ
နုခေါ-ရှိလေသေးသလော၊ ဣတိ(စိန္တေသိ)၊ တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊
တံ-ထို အပ္ပဋ္ဌတရဿဇ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ အတ္တိ
ပန ဘောဂေါတမာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီး၊ တတ္ထ-ထို အတ္တိ ပန ဘောဂေါတမ
အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဋ္ဌ
တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဝေရမဏိနာမ-ဝေရမဏိမည်သည်၊ ဝိရတိ-
ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတည်း၊ [ဝေရမဏိ ပုဒ်ပြီးပုံကို ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာကထာ
ဘာသာဋီကာ၌ (ဤဋီကာများအတိုင်း) ပြခဲ့ပြီ။] သာ-ထို ဝိရတိသည်၊ သမ္ပတ္တ
ဝိရတိ-သမ္ပတ္တဝိရတိလည်းကောင်း၊ သမာဒါနဝိရတိ-လည်းကောင်း၊ သေတုဃာတ
ဝိရတိ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိစာ-သုံးပါးအပြားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊
[ဝိရတိ ၃ ပါး အကျယ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌသာလိနိ ဒွါရကထာအဖွင့်၌ပြခဲ့ပြီ၊
သမုစ္ဆေဒဝိရတိကို ဤ၌ သေတုဃာတဝိရတိဟု ခေါ်၏။]

တတ္ထ-ထို ၃ ပါးသော ဝိရတိတို့တွင်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သိက္ခာပဒါ
နိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ အဂ္ဂဟေတွာပိ-မယူမူ၍လည်း၊ ကေဝလံ-သိက္ခာပုဒ်ဆောက်
တည်ခြင်းမဖက် သက်သက်၊ အတ္တနော-၏၊ ဇာတိ ဂေါတ္တ ကုလာပဒေသာဒိနိ-
ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ဇာတ်၊ အနွယ်၊ အမျိုးအစရှိသည်တို့ကို၊ အနုဿရိတွာ-
အဖန်ဖန် အောက်မေ့၍၊ ဣဒံ-ဤအမူသည်၊ [ပါဏာတိပါတအမူသည်၊]

အသေခံမည်၊ သရဏဂုံကား မဖျက်တော့၊ ဤမျှလောက် စွဲစွဲမြဲမြဲယူအပ်သော သရဏဂုံကို
ရည်ရွယ်၍ “သံဃိက ဝိဟာရဒါနထက် အကျိုးကြီးသည်”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ကုလာပဒေသာဒိနိ။ «အပဒေသသဒ္ဓါသည် ညွှန်ပြကြောင်း အနက်ကိုဟော၏၊ ဤ
သူသည် ခတ္တိယဇာတ်ရှိသူတည်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဇာတ်စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြ
ရသောကြောင့် ဇာတိ၊ ဂေါတ္တ၊ ဇာတုသောဏိ အမျိုးစသော ကုလတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အာဒိ
ဖြင့် ယူရသော ဝယ(အရွယ်) ဗာဟုဿစွဂုဏ် စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ “အပဒိဿတိ ဇေတနာ
တိ”ဟူသော ဝစနတ္ထအရ “အပဒေသ”ဟု ခေါ်ရသည်။

မေ-ငါ့အား၊ န ပတိရူပံ-မလျောက်ပတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပါဏာတိပါတာ ဒီနိ-ပါဏာတိပါတ အစရှိသော အမှုတို့ကို၊ န ကရောတိ-မပြု၊ သမ္ပတ္တဝတ္ထု-ရောက်လာသော ဝတ္ထုကို၊ ပရိဟရတိ-ရှောင်လွှဲ၏၊ [မကျူးလွန်သောအားဖြင့် ရှောင်လွှဲ၏။] တတော-ထို ပါဏာတိပါတ အစရှိသည်မှ၊ အာရုကာ-ဝေးစွာ၊ ဝိရမတိ-ရှောင်ကြဉ်၏၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သာဝိရတိ-ထိုဝိရတိကို၊ သမ္ပတ္တ ဝိရတိတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ရောက်လာသောဝတ္ထုမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိဟူ၍၊ ဝေဒိ တဗ္ဗာ-၏၊ [သမ္ပတ္တတော+ဝိရတိ သမ္ပတ္တဝိရတိ။]

ပန-ကား၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ-ယနေ့ကို အစပြု၍၊ ဇီဝိတဟေတုပိ-အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ န ဟနာမိ-မသတ်တော့အံ့၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဇီဝိတဟေတုပိ) ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ဝိရမာ မိ-ရှောင်ကြဉ်ပါ၏၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ (ပါဏာတိပါတာ-မှ) ဝေရမဏိ- ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ကို၊ သမာဒိယာမိ-ကောင်းစွာယူပါ၏၊ ဝါ-ဆောက် တည်ပါ၏၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ဂဏန္တဿ-ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝိရတိ-ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို၊ သမာဒါနဝိရတိတိ- သမာဒါနဝိရတိဟူ၍၊ ဝါ-သီလဆောက်တည်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရှောင်ကြဉ် ကြောင်း ဝိရတိဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏၊ [သမာဒါနေန+ဥပ္ပန္နာ+ဝိရတိ သမာ ဒါနဝိရတိ။]

ပန-ကား၊ အရိယသာဝကာနံ-တို့၏၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ-မဂ်နှင့်အညီအမျှ ဧကုပ္ပါ ဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်သော၊ ဝိရတိ-ဝိရတိသည်၊ သေတုဃာတ ဝိရတိနာမ-သေတုဃာတဝိရတိမည်၏၊ တတ္ထ-ထို သုံးပါးသော ဝိရတိတို့တွင်၊ ပုရိမာ-ရှေ့၌ဖြစ်သောကုန်သော၊ ဒွေ-နှစ်သော၊ ဝိရတိယော-သမ္ပတ္တဝိရတိ၊ သမာ ဒါနဝိရတိတို့သည်၊ ဝေါရောပနာဒိဝသေန-ခွင်းခြင်း အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊

သမာဒိယာမိ။ ။သမ္မာ အာဒိယာမိ၊ အဝီတိက္ကမာဓိပ္ပာယေန (မကျူးလွန်လိုသဖြင့် လည်းကောင်း) အဇ္ဈောဆိဒ္ဓါကမ္မာသာသဗလကာရိတာယစ (မကျိုးမပေါက် မပြောက်မကျား အောင် ပြုလေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း) ဂဏာမီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဋီကာသစ်၊ သံကို သမ္မာဟုဖွင့်၍၊ ထိုသမ္မာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို “အဝီတိက္ကမာဓိပ္ပာယေန အဇ္ဈော ပေ၊ ကာရိတာယစ” ဟု ဖွင့်၏၊ အာဒိယာမိကိုလည်း “ဂဏာမိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “သမာဒိယာမိ-ကောင်းစွာ ယူပါ၏” ဟု ပေးပါ၊ “ဆောက်တည်ပါ၏” ဟု ပေးအပ်သောအနက်မှာ ဝေါဟာရတ္ထ (ပေးရိုးအနက်) သာတည်း။

သေတုဃာတဝိရတိ။ ။သ္ဗာဒိဂိုဏ်း သိဓာတ်သည် ထက်အောင်သွေးခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ သီယတေ-ဝိပဿနာ အစဉ်ဖြင့် ထက်အောင် သွေးအပ်၏၊ ဣတိ သေတု၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် ထက်အောင် သွေးအပ်သော အရိယာမဂ်ရ၏၊ ပါပဓမ္မေ ဟနတီတိ ဃာတော၊ အကုသိုလ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ သတ်တတ်သောတရား၊ ဃာတော စ + သော + ဝိရတိဓာတ်

ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗံ-ကျူးလွန်ထိုက်သော၊ ယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိဝတ္ထု-အကြင် ဇီဝိတိန္ဒြေ အစရှိသော ဝတ္ထုသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထို ဇီဝိတိန္ဒြေ အစရှိသော ဝတ္ထုကို၊ အာရမဏံ-အာရုံကို၊ ကတွာ၊ ပဝတ္ထန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ပစ္စိမာ-နောက်၌ဖြစ်သော၊ (ဝိရတိ-သေတုယာတဝိရတိသည်)၊ နိဗ္ဗာနာရမဏာဝ-နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ရာ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ တဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧကသ္မိ-တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဘိန္ဒေ-ပျက်လသော်၊ သဗ္ဗာနိပိ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်လည်း၊ ဘိန္ဒာနိ-ပျက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်

ဃာတဝိရတိ၊ သေတုမိ-အရိယာမဂ်၌၊ (ပရိယာပန္နာ-အကျိုးဝင်သော)+ဃာတဝိရတိ-တည်း၊ သေတုယာတဝိရတိ။ [သေတု ဝုစ္စတိ အရိယမဂ္ဂေါ၊ တပ္ပရိယာပန္နာ ဟုတွာ ပါပဓမ္မာနံ သမုစ္ဆေဒ ဝသေန ဃာတနာ ဝိရတိ သေတုယာတဝိရတိ-ဋီကာ။]

တတ္ထ ဟေ၊ အာရမဏံ ကတွာ။ ။အဋ္ဌသာလိနိစသော အဋ္ဌကထာတို့၌ ကမ္မပထတို့ကို ဓမ္မ၊ ကောဋ္ဌာသ၊ အာရမဏစသောအားဖြင့် ဖွင့်ပြလေ့ရှိ၏၊ ဤ၌ အာရမဏအားဖြင့်သာ အဆုံးအဖြတ်ကိုပြုလို၍ တတ္ထစသည်ကို မိန့်သည်၊ အာရမဏံ ကတွာတိ ယထာဝုတ္တံ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထု၊ (ကျူးလွန်ထိုက်သော သူ့အသက်စသော ဝတ္ထုကို) အာလမ္ဗိတွာ ဝိတိက္ကမစေတနာသင်္ခါတဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထုတော (ကျူးလွန်ကြောင်းစေတနာဟူသော ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဝတ္ထုမှ)၊ ဝိရမဏဝသေန ပဝတ္ထန္တိ-ဋီကာသစ်။ [ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုနှင့် ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထုတို့၏ ကွဲပြားပုံကို သိပါ။]

ဧတ္ထ ဟေ၊ ဧကတော ဂဏှာတိ။ ။ယခုအခါ သိက္ခာပုဒ်ယူပုံ ပျက်ပုံအားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို ပြုလို၍ “ဧတ္ထ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ပဉ္စဂံ သမန္နကတံ သီလံ သမာဒိယာမိ”ဟု သိက္ခာပုဒ် ငါးပါးလုံးကို တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်သူကို “ဧကတော ဂဏှာတိ”ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့ တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်သော်လည်း ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ခြင်း၊ အဒိန္နာဒါနမှ ရှောင်ခြင်းစသော ကိစ္စအားဖြင့်ကား ငါးမျိုးပြားသောကြောင့် ၅ ပါးသီလဟုပင် ဆိုရသည်။

သဗ္ဗာနိ ဘိန္ဒာနိ။ ။ဆောက်တည်တုန်းက တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်ခဲ့သောကြောင့် တစ်ပါးပျက်လျှင် သီလ ၅ ပါးလုံး ပျက်၏၊ သို့သော် အကုသိုလ်ကံ အဖြစ်ဖြင့်ကား ကျူးလွန်အပ်သော သီလအတွက်သာ ကမ္မပထမြောက်သည်။ [သဗ္ဗာနိပိ ဘိန္ဒာနိ ဟောန္တိ၊ ဧကတော သမာဒိန္နတ္တာ၊ န ဟိ တဒါ ပဉ္စဂိုကတ္တံ သီလဿ သမ္ပဒုတိ-ထိုသို့ ဆောက်တည်ရာအခါ၌ သီလမှာ ပဉ္စဂိုက မဖြစ်တော့၊ ယံတု ဝိတိက္ကန္တံ၊ တေနေဝ ကမ္မပဒ္ဓေါ-စင်စစ်မှာ-အကြင်အမှုကို ကျူးလွန်အပ်၏၊ ထိုအမှုကြောင့်သာ ကံဖြင့် ဖွဲ့အပ်၏-ဋီကာသစ်။]

သည်။ ဧကေကံ-တစ်ပါးတစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ [ယခု ခေတ်၌ ဆောက်တည်သကဲ့သို့ တစ်ပါးစီခွဲ၍ ဆောက်တည်၏။] သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည်။ ယံ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝိတိက္ကမတိ-လွန်ကျူး၏၊ တဒေဝ-ထို လွန်ကျူး အပ်သော သိက္ခာပုဒ်သည်သာ၊ ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်၏၊ ပန-ကား၊ သေတုဃာတဝိရတိ ယာ-သေတုဃာတဝိရတိ၏၊ ဘေဒေါ နာမ-ပျက်ခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဝန္တရေပိ-ဘဝတစ်ပါး၌ သော်မှလည်း၊ (ဤဘဝကို မဆိုထားဘိ ဘဝ တစ်ပါး၌ သော်မှလည်း) အရိယသာဝကော-အရိယသာဝကသည်၊ ဇီဝိတဟေတု ပိ-အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်မှလည်း၊ (အခြား အကြောင်းမှာ ဆို ဖွယ်ရာမလို-ဟုလို) ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ နေဝဟနတိ-မသတ်တော့၊ သုရံ-သေ ရည်ကို၊ န ပိဝတိ-မသောက်တော့၊ အဿ-ထိုအရိယသာဝက၏၊ သုရဉ္စ-သေရည် ကိုလည်းကောင်း၊ ခီရဉ္စ-နို့ရည်ကိုလည်းကောင်း၊ မိဿေတွာ-ရော၍၊ မုခေ-ခံတွင်း ၌၊ ဝါ-သို့၊ သစေပိ ပက္ခိပန္နိ-အကယ်၍မူလည်း ထည့်သွင်းကုန်ဦးတော့၊ (ခဝံ သတိ)၊ ခီရမေဝ-နို့ရည်သည်သာ၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏၊ သုရာ-သေရည်သည်၊ န (ပဝိသတိ)-မဝင်၊ ယထာကိ-ဥပမာ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ ကောဉ္စသကုဏာနံ- ကြိုးကြာငှက်တို့၏၊ ခီရမိဿ ဥဒကေ-နို့ရည်ဖြင့် ရောအပ်သောရေတွင်၊ ခီရမေဝ- သည်သာ၊ ပဝိသတိ(ယထာ)-ဝင်သကဲ့သို့၊ ဥဒကံ-ရေသည်၊ န (ပဝိသတိယထာ)- မဝင်သကဲ့သို့တည်း၊ ဣဒံ-ဤ ကြိုးကြာငှက်တို့ခံတွင်းသို့ နို့ရည်သာဝင်၍ ရေ မဝင်ခြင်းသည်၊ ယောနိသိဒ္ဓိ-အမျိုးဇာတ်ကြောင့် ပြီးစီး၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကောစိ- တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ စေ (ဝဒေယျ)-အကယ်၍ ပြောဆိုအံ့၊ (ခဝံသတိ)၊ ဣဒံ-

သုရံ န ပိဝတိ။ ။အဒိန္နာဒါနုပိရတိစသော အလယ်သိက္ခာပုဒ်များကို ပေယျာလ မြုပ်၍ အာဒိ အန္တဒိပကနည်းအားဖြင့် အစနှင့် အဆုံး သိက္ခာပုဒ်ကိုသာ ပြထား၏။ သုရံ၌လည်း နိဒဿနနည်း ဟု မှတ်ပါ။ မေရယနှင့်တကွ မဇ္ဇဟူသမျှကိုပင် မသုံးစွဲကြတော့-ဟုလို။

ယောနိသိဒ္ဓိန္နိစေ။ ။ဥပမာန၌ ကောဉ္စငှက်တို့၏ အမျိုးဇာတ်ကြောင့် ပြီးစီးပုံကို ပြ ထားရကား “အရိယာတို့၏ သုရာ မဝင်ပုံသည် အဘယ်နည်းအားဖြင့် တူနိုင်ပါသနည်း”ဟု စောဒနာလိုသောကြောင့် “ယောနိသိဒ္ဓိန္နိ စေ”ဟု စောဒနာပုံကိုပြသည်။ [မနုဿ တိရိစ္ဆာနာနံ ဥဒ္ဓံ တိရိယမေဝ ဒိဃတာဝိယ (လူ၏အထက်၌ ရှည်ခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ အလျားရှည်ခြင်း သည် ယောနိသိဒ္ဓိ ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း) ဗကာနံ မေဃသဒေဒန ကုက္ကုဋီနံ ဝါတေန ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ပိယစ ယောနိသိဒ္ဓိ (မျိုင်းအောက်တို့၏ မိုးသံကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်း၊ ကြက်မတို့၏ လေကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းသည် ယောနိသိဒ္ဓိဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကောဉ္စတို့၏ ခံတွင်း ၌ နို့ရည်သာဝင်၍ ရေမဝင်ခြင်းသည် ယောနိသိဒ္ဓိ (အမျိုးဇာတ်ကြောင့် ပြီးစီးသည် မဟုတ်ပါ လော)၊ ဣတိ ကောစိ ဝဒေယျ စေတိ အတ္ထော-ဋီကာသစ်။]

ဤ အရိယသာဝကတို့၏ ခံတွင်းသို့ နို့ရည်သာဝင်၍ သေရည်မဝင်ခြင်းသည်၊ ဓမ္မတာသိဒ္ဓံ-အရိယာမဂ်တဲရား၏ အာနုဘော်ကြောင့်ပြီးစီး၏။ ဣတိ စ-ဤသို့လည်း၊ ဝေဒိတဗွံ-သိထိုက်၏။ (ဣတိ-သို့၊ ဝိသဇ္ဇေယျ-ဖြေဆိုရာ၏)။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သရဏဂမနေ-သရဏဂုံ၌၊ ဒိဋ္ဌိဥဇုက ကရဏံ နာမ-အသိဉာဏ်ကို ဖြောင့်မှန်အောင် ပြုရခြင်းမည်သည်။ (အယူကို ဖြောင့်မှန်အောင် ပြုရခြင်းမည်သည်)၊ ဘာရိယံ-ဝန်လေး၏။ သိက္ခာပဒသမာဒါနေ ပန-သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၌ကား၊ ဝိရတိမတ္တကမေဝ-ရှောင်ကြဉ်ခြင်းမျှသည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ခြင်းသည်၊ (အပ္ပတ္တတရဏ-၌စပ်)၊ ယထာဝါ တထာဝါ-အမှတ်မထား တုစ်ပါးသော အခြင်းအရာဖြင့်မူလည်း၊ [လေးလေးစားစားဖြစ်စေ မလေးမစားဖြစ်စေ-ဟူလို]၊ ဂဏန္တဿာပိ-ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ (ယူသောပုဂ္ဂိုလ်အတွက်လည်းကောင်း)၊ သာဓုကံ-ကောင်းစွာ၊ (လေးလေးစားစား)၊ ဂဏန္တဿာပိ-လည်းကောင်း၊ အပ္ပတ္တတရဏ-သာ၍နည်းသောကိစ္စရှိသည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရဏ-သာ၍နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တပိဋ္ဌာရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ပန-ဆက်၊ ပဉ္စသီလသဒိသဿ-ငါးပါးသီလနှင့်တူသော၊ ဒါနဿ-ဒါန၏။ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤ ငါးပါးသီလ၌၊ မဟပ္ပလတာ (စ)-ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာနိသံသတာစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။

ဟိ-သာဓကကား၊ ပဉ္စမာနိ ဘိက္ခဝေ ၊ပေ၊ ဝိညုဟီတိ-ဟူသော၊ ဧတံ (သုတ္တံ)-ဤဝါဠိတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ပဉ္စ-နံသော၊ ဣမာနိ ဒါနာနိ-ဤဒါနတို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ မဟာဒါနာနိ-မြတ်သောဒါနတို့တည်း၊ အဂ္ဂညာနိ-အမြတ်ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။ ရတ္တညာနိ-ကြာမြင့်စွာသော ညဉ့်တို့ပတ်လုံး သိအပ်ကုန်၏။ ဝံသညာနိ-အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့၏ အဆက်

ဓမ္မတာ သိဒ္ဓန္တိ။ ။ပစ္စိမာဝိက ဘုရားအလောင်းသည် ကိုယ်ဝန်တည်သောအခါ မယ်တော်ဖြစ်သူမှာ ဓမ္မတာသိဒ္ဓ (တရားသဘော)ကြောင့် ၅ ပါးသီလတည်တော့သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဘုရားအလောင်း ဖွားမြင်ပြီးသောအခါ နတ်ရွာစံရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အရိယာတို့၏ ဓမ္မတာ (ဓမ္မအာနုဘော်)ကြောင့် အရက်၏ မဝင်နိုင်ခြင်းကိစ္စသည် ပြီး၏ဟု ဖြေပါ။ [မဂ္ဂဓမ္မတာယ အရိယမဂ္ဂါနုဘာဝေန သိဒ္ဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ ဝိသဇ္ဇေယျတံ အတ္ထော-ဋီကာသစ်။]

အဂ္ဂညာနိ ဓညည်။ ။အဂ္ဂါနီတိ-အမြတ်တို့ဟူ၍+ဉာတာနိ-သိအပ်ကုန်သော ဒါနတို့တည်း၊ အဂ္ဂညာနိ-တို့၊ အဂ္ဂသဒ္ဓုပပဒ+ဉာဓာတ်၊ ဣပစ္စည်း၊ ရတ္တိယော-ကြာမြင့်စွာသော ညဉ့်တို့ပတ်လုံး+ဉာတာနိ ရတ္တညာနိ၊ ရတ္တိ၌ ဣကို (အ) ပြု။

အနွယ်ဟု သိအပ်ကုန်၏။ ပေါရာဏာန်-ရှေးသူဟောင်းတို့၏ ဥစ္စာတို့တည်း။ အသံ
 ကိဏ္ဍာန်-မပယ်အပ်ကုန်။ အသံကိဏ္ဍပုဗ္ဗာန်-ရှေး၌လည်း မပယ်အပ်ကုန်။ န သင်္ကီ
 ယန္တီ-ယခုလည်း မပယ်အပ်ကုန်ဆဲ။ န သင်္ကီယိဿန္တီ-နောင်အခါလည်း မပယ်
 အပ်ကုန်လတုံ။ ဝိညူဟိ-ပညာရှိဖြစ်ကုန်သော။ သမဏေဟိ-ရဟန်းတို့သည်လည်း
 ကောင်း။ ဗြာဟ္မဏေဟိ-ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း။ အပ္ပဋိကုဋ္ဌာန်-တစ်ရံတစ်
 ခါမျှ မပယ်အပ်ကုန်။ ကတမာန် ပဉ္စ-အဘယ် ငါးပါးတို့နည်း။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊
 ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌။ အရိယသာဝကော-အရိယသာဝကသည်။ ပါဏာတိ
 ပါတံ-ပါဏာတိပါတကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ပဋိဝိရတော-
 ရှောင်ကြဉ်သည်။ ဟောတိ-၏။ ဘိက္ခဝေ၊ ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ပဋိဝိရတော-
 ရှောင်ကြဉ်သော။ အရိယသာဝကော-သည်။ အပရိမာဏာန်-အတိုင်းအရှည်မရှိ
 ကုန်သော။ သတ္တာန်-သတ္တဝါတို့အား၊ အဘယ်-ဘေး၏ မရှိခြင်းကို၊ ဝါ-ဘေးမဲ့ကို၊
 ဒေတိ-ပေး၏။ အဝေရ်-ရန်၏ မရှိခြင်းကို၊ ဝါ-ရန်မဲ့ကို၊ ဒေတိ-၏။ အဗျာဗန္ဓ-

ဝံသညာနိ စသည်။ ။အရိယာန် သာဓုန် ဝံသာနိတိ ဉာတာနိ ဝံသညာနိ-အရိယာ
 သူတော်ကောင်းတို့၏ အဆက်အနွယ်ဟု သိအပ်ကုန်သော ဒါနတို့၊ ဧတာနိ-ဤ ဒါနတို့သည်။
 ပေါရာဏာန်-ရှေး လူကြီးလူကောင်းတို့၏။ သန္တကာနိ-ဥစ္စာတို့တည်း။ ပေါရာဏာနိ။

အသံကိဏ္ဍာန်။ ။သံ+ကိရဓာတ်သည် ဝိက္ခေပ (ပစ်လွှင့် ပယ်ရှားခြင်း) အနက်ကို
 ဟော၏။ တ ပစ္စည်းကို ဣဏ္ဍုဖြူ၍ သံကိဏ္ဍာန်ဟု ဖြစ်၏။ ကေနစိပိ ပကာရေန-တစ်စုံတစ်ခု
 သော အပြားအားဖြင့်လည်း။ (မည်သည် အကြောင်းကြောင့်မျှ)။ သာဓုဟိ-သူတော်ကောင်းတို့
 သည်။ န+သံကိဏ္ဍာန်-မစွန့်ပယ်အပ်ကုန်။ ဣတိ အသံကိဏ္ဍာန်။ ထို အသံကိဏ္ဍသည် အတိတ်
 ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ် ကာလသုံးပါးလုံး၌ ဖြစ်သောကြောင့် “အသံကိဏ္ဍပုဗ္ဗာန် (အတိတ်) န
 သံကီယန္တီ (ပစ္စုပ္ပန်) န သံကီယိဿန္တီ (အနာဂတ်)ဟု ပြသည်။ ကီယန္တီ ရကိုချေ၊ ရချေလျှင်
 ရှေ့ကီ၌ ဒီဃပြု။ (တစ်နည်း) ဝေ အနက်ဟော ကိဓာတ်ဟု ကြံပါ။

အပ္ပဋိကုဋ္ဌာန်။ ။ပတိ+ကုသဓာတ်သည် ပဋိက္ခိတ္တအနက်ကို ဟော၏။ အတောယေဝ-
 တိုသို့ ကာလ ၃ ပါး၌ မစွန့်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ အပ္ပဋိကုဋ္ဌာန် န ပဋိက္ခိတ္တာ
 နိ-မပယ်အပ်ကုန်။ န ဟိ ကဒါစိပိ ဝိညူ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ ဟိသာဒိပါပဓမ္မံ အနုဇာနန္တိ-
 မှန်၏။ ဘယ်အခါမျှ ပညာရှိသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် သူတစ်ပါးကို ညှဉ်းဆဲခြင်း အစရှိသော
 မကောင်းမှုကို ခွင့်မပြုကြ။

အဘယ် အဝေရ်။ ။သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဟိတဒဏ္ဍတ္တာ သကလဿပိ သတ္တ
 နိကာယဿ ဘယာဘာဝံ (ဘေးမရှိခြင်းကို) ဒေတိ။ [“ဘယဿ+အဘာဝေါ အဘယ်”ဟု
 ပြပါ။] န ဟိ အရိယသာဝကတော(ကြောင့်) ကဿစိ ဘယ် ဟောတိ-မည်သည့်အတွက်မျှ
 ဘေးမဖြစ်။ အဝေရ်တိ ဝေရာဘာဝံ။ [“ဝေရဿ+အဘာဝေါ အဝေရ်”ဟု ပြ။]

လွန်စွာနှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခ၏မရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒေတီ-၏၊ အပရိမာဏာ နံ-ကုန်သော၊ သတ္တာနံ-တို့အား၊ အဘယံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဒတ္တာ-ပေး၍၊ ဝါ-ပေးခြင်းကြောင့်၊ အဝေရံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အဗျာဗဇ္ဈ-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အပရိမာဏဿ-သော၊ အဘယဿ-ဘေး၏ မရှိခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဘေးမဲ့၏လည်းကောင်း၊ အဝေရဿ-ရန်၏ မရှိခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရန်မဲ့၏လည်းကောင်း၊ အဗျာဗဇ္ဈဿ-လွန်စွာနှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခ၏ မရှိသည်၏အဖြစ်၏လည်းကောင်း၊ ဘာဂီ-အဖို့ရှိသည်၊ ဟောတီ-၏၊ ဘိက္ခဝေ၊ ပဌမံ-ရေးဦးစွာသော၊ ဣဒံ ဒါနံ-ဤပါဏာတိပါတိရတိဒါနကို၊ ဝါ-သည်၊ မဟာဒါနံ-မြတ်သော ဒါနတည်း၊ ပေ၊ ဝိညူဟိ-န်သော၊ သမဏေဟိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏေဟိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ-တစ်ရံ တစ်ခါမျှ မတားမြစ်အပ်၊ (စာအုပ်တို့၌ ဣတိပါဏိ ပိဟန်တူသည်၊) ဘိက္ခဝေ၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ အရိယသာဝကော-သည်၊ အဒိန္နာ ဒါနံ-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ပေ၊ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ၊ ဣမာနံ ဒါနာနိ-တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ မဟာဒါနာ နိ-တည်း၊ အဂ္ဂညာနိ-န်၏၊ ပေ၊ ဝိညူဟိ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ၊ အပ္ပဋိ ကုဋ္ဌာနိ-ကုန်။ [အဂ္ဂိတ္တိရံ-အဋ္ဌကနိပါတ်၊ ပဌမပံ၊ အဘိသန္ဓသုတ်၊ ကထာဝတ္ထု-သတ္တမဝဂ်၊ ဒါနကထာ ပါဠိတော်။]

စ ပန-ထပ်၍ဆက်ဦးအံ့၊ ဣဒံ သီလပဉ္စကံ-ဤသီလငါးပါးအပေါင်းကို၊ (ဝုစ္စတိ ဌိစပ်)၊ အတ္တသိနေဟဉ္စ-မိမိ၌ ချစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဇီဝိတသိနေဟဉ္စ-အသက်၌ ချစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပရိစ္စဇိတွာ-စွန့်၍၊ ရက္ခိသာမိ-စောင့်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သမာဒိန္နတာယ-ကောင်းစွာယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-ဆောက်တည်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယညောတိ-ယဇ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတီ-၏၊ တတ္ထ-ထို ပဉ္စသီလ၊ သရဏဂုံတို့တွင်၊ ပဉ္စသီလတော-ပဉ္စသီလထက်၊ သရဏဂမဏမေဝ-သရဏဂုံသည်သာ၊ ဇေဋ္ဌကံ-အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတီ)-အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣဒံ-

အဗျာဗဇ္ဈ။ ။ဗျာပါဒ-ဗျာပန္နပုဒ်တို့သည် ဒေါသအနက်ကို ဟော၏၊ ဗျာဗာဓ-ဗျာဗဇ္ဈတို့ကား နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခကိုဟော၏၊ ဝိ+အာ+ဗာဓဇာတ်၊ အပစ္စည်းဖြင့် “ဗျာဗဇ္ဈတိတိ ဗျာဗာဓော-လွန်စွာနှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခ၊ နတ္ထိ+ဗျာဗာဓော ယဿာတိ အဗျာဗာဓော (သတ္တနိကာယော)၊ အဗျာဗာဓဿ+ဘာဝေါ အဗျာဗဇ္ဈံ” [အဗျာဗဇ္ဈန္တိ နိဒုက္ခတံ-ဋီကာ။]

ကိဉ္ဇာပိ ပေ၊ ဇေဋ္ဌကံ။ ။ပဉ္စသီလသည် ဘုရားပွင့်ရာ ဗုဒ္ဓမြို့ဒကာလ၊ သာသနာပကာလအားဖြင့် အလုံးစုံသောကာလ၌ ပညာရှိတို့ ဆောက်တည်အပ်သည် မဟုတ်လော၊ အရဟတ္တဖိုလ်ပိမုတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်ဖို့ရန် ဧကန်လည်း မဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း-အရဟတ္တဖိုလ် မရနိုင်ရာ သာသနာပဋိလည်း ဆောက်တည်နိုင်သောကြောင့်တည်း၊ သရဏဂုံ ၃ ပါးကား

ဤပဉ္စသီလကို၊ သရဏဂမနေယေဝ-သရဏဂုံ၌သာ၊ ပတိဋ္ဌာယ-တည်၍၊ ရက္ခိတ သီလဝသေန-စောင့်ရှောက်အပ်သော သီလ၏အစွမ်းဖြင့်၊ မဟပ္ပလန္တိ-များသော အကျိုးရှိ၏ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [သရဏဂုံနှင့် ပဉ္စသီလကို တစ်ပါး ချင်းသာပြိုင်လျှင် သရဏဂုံက သာ၍အကျိုးကြီး၏၊ ပါဠိတော်၌ကား သရဏဂုံ၌ တည်ပြီးသောပရိုလ်၏ ၅ ပါးကိုရည်ရွယ်၍ သရဏဂုံထက် ၅ ပါးသီလက အကျိုး ကြီးသည်ဟု ဟောတော်မူသည်။-ဟူလို။]

၃၅၃။ ဣဒံပိ-ဤ တရားစကားတော်ကိုလည်း၊ ဝေ၊ စိန္တေသိ၊ (ကိံ)၊ ပဉ္စသီလံ နာမ-ပဉ္စသီလမည်သည်။ ရက္ခိတံ-စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ၊ ဂရက်-ဝန်လေး၏။ အညံ-ပဉ္စသီလမှ အခြားသော၊ ကိစ္ဆိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဤဒိသမေဝ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ၊ ဣတော-ဤ ပဉ္စသီလအောက်၊ ဝါ-ထက်၊ အပ္ပဋ္ဌ တရဉ္စ-သော၊ မဟပ္ပလတရဉ္စ-သော၊ (ယညံ-ယဇံသည်။) အတ္ထိနုခေါ-ရှိသေးလေ သလော၊ ဣတိ (စိန္တေသိ)၊ တတော-ကြောင့်၊ တံ-ထို အပ္ပဋ္ဌတရ၊ မဟပ္ပလတရ ယဇံကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုနပိ-လည်း၊ အတ္ထိ ပန ဘောဂေါတမာ တိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ အထ-မေးလျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ပုဏ္ဏားအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တိဝိဓသီလပါရိပူရိယံ-၃ ပါးအပြားရှိသော သီလ၏ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်၌၊ ဌိတဿ-တည်သောပရိုလ်၏၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနံ- ပဌမဈာန် အစရှိကုန်သော၊ ယညာနံ-ယဇံတို့၏၊ အပ္ပဋ္ဌတရတဉ္စ-သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ မဟပ္ပလတရတဉ္စ-သာ၍ကြီးသော အကျိုးရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒေသတုကာမော-ပြခြင်းငှာ အလို ရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော-ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊ ဒေသနံ-ဒေသနာတော်ကို၊ အာရတန္တော-အားထုတ်တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်

တုရားပွင့်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိ၏၊ စကန်အားဖြင့် အရတ္တဖိုလ်၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်၏။ သို့ပါလျက် အဘယ်နည်းဖြင့် သရဏဂုံထက် ၅ ပါးသီလက မဟပ္ပလဖြစ်ရသနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် "ကိစ္ဆပိ"စသည်ကို မိန့်သည်။ ထို စောဒနာသည်အတိုင်း မှန်ပါပေ၏။ သို့သော် သရဏဂုံ၌တည်၍ စောင့်အပ်သော ၅ ပါးသီလအတွက် မဟပ္ပလဖြစ်၏-ဟု ဆိုပါသည်- ဟူလို။ [ဧဋ္ဌကန္တိ မဟပ္ပလဘာဝေန ဥတ္တမံ-ဋီကာ၊ ပဿတ္ထကို (စ) ပြု။]

အထဿ ဝေ၊ အာရတန္တော။ ။ပဌမဈာန် စသည်တို့သာ ယညဖြစ်ပါလျက် ထို ဈာန်တို့ကို ပြတော်မမူသေးဘဲ အဘယ်ကြောင့် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒမှစ၍ ဒေသနာကို အားထုတ်တော်မူ ရပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အထဿ"စသည်ကို မိန့်သည်။ စူဠ မဇ္ဈိမ မဟာသီလ အားဖြင့် တိဝိဓသီလ၌ တည်ပြီးသူအတွက်သာ ပဌမဈာန် စသည်တို့က အပ္ပဋ္ဌတရ မဟပ္ပလ တရဖြစ်သောကြောင့် ထို တိဝိဓသီလကို ပြတော်မူလိုသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒမှစ၍ ဒေသနာကို အားထုတ်တော်မူသည်။

ကြောင့်၊ ဣမ ဗြာဟ္မဏာတိအာဒိ-အစရှိသောစကားတော်ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူ
ပြီ။ [“ယညာနံ အပ္ပဋ္ဌတရဋ္ဌ မဟပ္ပလတရဋ္ဌ”ဟု အချို့စာအုပ်တို့၌ ရှိသော်လည်း
ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အပ္ပဋ္ဌတရတဋ္ဌ မဟပ္ပလတရတဋ္ဌ”ဟု ရှိသည်။ ထိုသို့ရှိမှ ယညာနံ
ဟူသောသမ္မန်ကို တာပစ္စည်း၌ စပ်နိုင်သောကြောင့် ကောင်းသည်။]

တတ္ထ-ထို ဣမဗြာဟ္မဏအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-
အောက်၌၊ ဂုတ္တေဟိ-ဟော်တော်မူအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဂုဏေဟိ-ဂုဏ်တို့နှင့်၊ သမန္နဝ
ဂတော-ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဋ္ဌမဈာန်-ပဋ္ဌမဈာန်ကို၊ (နိဗ္ဗတ္တေန္တော-ဖြစ်စေ
လသော်၊ န ကိလမတိ-မပင်ပန်း၊) ပဋ္ဌမဈာနာဒိသု-ပဋ္ဌမဈာန်အစရှိသည်တို့၌၊
ဋီတော-တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒုတိယဈာနာဒိနိ-ဒုတိယဈာန်အစရှိသည်တို့ကို၊
နိဗ္ဗတ္တေန္တော-ဖြစ်စေလသော်၊ န ကိလမတိ-မပင်ပန်း၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တာနိ-
ထို ပဋ္ဌမဈာန် အစရှိသည်တို့သည်၊ အပ္ပဋ္ဌာနိ-နည်းသောကိစ္စရှိကုန်၏၊ အပ္ပသမာ
ရဗ္ဗာနိ-နည်းသော ကောင်းစွာ အားထုတ်ကြောင်းသတ္တဝီဋ္ဌာရှိကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊
ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤဈာန်တို့တွင်၊ ပဋ္ဌမ ဈာန်-ပဋ္ဌမဈာန်သည်၊ ဧကံကပ္ပံ-
အသင်္ချေယျကပ် တစ်ကပ်ပတ်လုံး၊ ဗြဟ္မလောကေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ အာယံ-အသက်
ကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ ဒုတိယံ (ဈာန်)-ဒုတိယဈာန်သည်၊ အဋ္ဌကပ္ပေ-မဟာကပ်
ရှစ်ကပ်တို့ပတ်လုံး၊ (ဗြဟ္မလောကေ အာယံ ဒေတိ)၊ တတိယံ (ဈာန်)-တတိယ
ဈာန်သည်၊ စတုသဋ္ဌိကပ္ပေ-မဟာကပ် ၆၄ ကပ်တို့ပတ်လုံး၊ (ဗြဟ္မလောကေ
အာယံ ဒေတိ)၊ စတုတ္ထံ (ဈာန်)-စတုတ္ထဈာန်သည်၊ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ-မဟာကပ်

ဟေဋ္ဌာ ဂုတ္တေဟိ ဂုဏေဟိ။ ။သရဏဂုံ၊ သီလ၊ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရဏာ အစရှိ
သောဂုဏ်တို့ကို “ဟေဋ္ဌာဂုတ္တဂုဏ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုဂုဏ်တို့၌တည်ပြီးသူမှ ပဋ္ဌမဈာန်ကို
ဖြစ်စေရ၌ မပင်ပန်းဘဲ လွယ်ကူသည်။ ပဋ္ဌမဈာန်စသည်၌ တည်ပြီးသူမှလည်း ဒုတိယဈာန်
စသည်ကို ဖြစ်စေရ၌ မပင်ပန်းဘဲ လွယ်ကူသည်။

ဧကံ ကပ္ပံ ပေ၊ ဒေတိ။ ။ “ပဋ္ဌမံ ဈာနံ”ဟူရာ၌ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် ပဏိတ
ဖြစ်သော ပဋ္ဌမဈာန်ကို ယူပါ။ ဒုတိယဈာန် စသည်၌လည်း နည်းတူ၊ ဧကံ ကပ္ပံဟူရာ၌လည်း
အသင်္ချေယျကပ်တည်း။ [ပရိတ္တပဋ္ဌမဈာန်သည် အသင်္ချေယျကပ်၏ ၃ ပုံ တစ်ပုံသာ
အသက်ရှည်၏၊ မဇ္ဈိမပဋ္ဌမဈာန်သည် အသင်္ချေယျကပ်တစ်ဝက်သာ အသက်ရှည်၏၊ ပဏိတ
ပဋ္ဌမဈာန်သာ အသင်္ချေယျကပ် တစ်ကပ်အသက်ရှည်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် အထက်ဈာန်များ၏
အသက်ကိုလည်း အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအတိုင်း ပရိတ္တ မဇ္ဈိမဒ္ဓါ၌ သိပါ။]

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာ၌ “ဧကံ ကပ္ပန္တိ ဧကံ မဟာကပ္ပံ”ဟု တွေ့ရ၏။ ပါဠိပျက်ဟန်တူ
သည်။ ဘာကြောင့်နည်း-ပဋ္ဌမဈာန် ၃ ဘုံသည် ကမ္ဘာပျက်တိုင်းပင်ဝင်ရကား ပျက်ဆဲ သံဝဋ္ဌ
အသင်္ချေယျကပ်၊ ပျက်ပြီးအတိုင်းတည်သော သံဝဋ္ဌဌာယိအသင်္ချေယျကပ်၊ ကမ္ဘာတည်ဆဲ ဝိဝဋ္ဌ
အသင်္ချေယျကပ်တို့၌ ဗြဟ္မာတို့မရှိရကား မဟာကပ်တစ်ကပ်အပြည့် အသက်မရှိနိုင်သောကြောင့်
တည်း။ အကျယ်ကို သင်္ဂြိုဟ်အဖွင့်တို့၌ ရှုပါ။

ငါးရာတို့ပတ်လုံး၊ (ဗြဟ္မလောကေ အာယံ ဒေတိ)၊ တဒေဝ-ထို စတုတ္ထဈာန်ကို ပင်၊ [စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် ပဉ္စမဈာန်ကိုပင် စတုတ္ထဈာန်ဟု ဆိုထားသည်။] အာကာသာနဉ္စာယတနာဒိ သမာပတ္တိဝသေန-အာကာသာနဉ္စာယတန အစရှိသော သမာပတ်တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဘာဝိတံ-ဖြစ်စေအပ်သည်၊ (သမာနံ-ဖြစ်လ သော်)၊ ဝိသတိကပ္ပသဟဿာနိစ-မဟာကပ် နှစ်သောင်းတို့ပတ်လုံးလည်း ကောင်း၊ စတ္တာလီသံ (ကပ္ပသဟဿာနိစ)-မဟာကပ် ၄ သောင်းတို့ပတ်လုံးလည်း ကောင်း၊ သဗ္ဗိကပ္ပသဟဿာနိစ-မဟာကပ် ၆ သောင်းတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ စတုရာသီတိကပ္ပသဟဿာနိစ-မဟာကပ် ရှစ်သောင်း ၄ ထောင်တို့ပတ်လုံးလည်း ကောင်း၊ အာယံ ဒေတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မဟာပူလတရဉ္စ-သာ၍များသော အကျိုး ရင်းလည်းရှိ၏၊ မဟာနိသံသတရဉ္စ-သာ၍များသော အကျိုးဆက်လည်းရှိ၏၊ ပန-ဆက်၊ နိဝရဏာဒိနံ-နိဝရဏအစရှိကုန်သော၊ ပစ္စနိကာနံ-ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-တရားတို့၏၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိစ္ဆတ္တတ္တာ-စွန့်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထိုဈာန်ကို၊ ယညန္တိ-ယဇ်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ဝိပဿနာညာဏံဝိ-ဝိပဿနာညာဏံသည်လည်း၊ (အပ္ပဋ္ဌံ အပ္ပသမာရဗ္ဗံ တို့၌ ပဓာနစပ်)၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ (နိဗ္ဗတ္တေန္တော၌ အပဓာနစပ်)၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ စတုတ္ထ ဈာနပရိယောသာနေသု-စတုတ္ထဈာန်အဆုံးရှိကုန်သော၊ (တိဝိဓသီလမှစ၍ စတုတ္ထ ဈာန် အဆုံးရှိကုန်သော)၊ ဂုဏေသု-ဂုဏ်တို့၌၊ ပတိဋ္ဌာယ-တည်၍၊ နိဗ္ဗတ္တေ န္တော-ဖြစ်စေလသော်၊ ဝါ-ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န ကိလမတိ-မပင်ပန်း၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ အပ္ပဋ္ဌံ-၏၊ အပ္ပသမာရဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဝိပဿနာသုခသဒိ သဿ- ဝိပဿနာချမ်းသာနှင့်တူသော၊ သုခဿ-ချမ်းသာ၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်း ကြောင့်၊ မဟာပူလံ-၏၊ ပစ္စနိကကိလေသပရိစ္စာဂတော-ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာ တို့ကို စွန့်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ယညော-ယဇ်မည်၏၊ (ဣတိသဒ္ဓါရှိသည်ကား ပိုဟန် တူသည်)၊ မနောမယိဒ္ဓိဝိ-မနောမယိဒ္ဓိညာဏံသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဝိပဿနာညာဏေ-၌၊ ပတိဋ္ဌာယ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တေန္တော-သော်၊ ဝါ-သည်၊ န ကိလမတိ-ပန်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အပ္ပဋ္ဌာ-၏၊ အပ္ပသမာရဗ္ဗာ-၏၊ အတ္တနော-

ဝိပဿနာညာဏေ ပတိဋ္ဌာယ။ ။ဝိပဿနာညာဏံကို ရပြီးမှ မနောမယိဒ္ဓိကို တက် ၍ အားထုတ်သူ၊ မနောမယိဒ္ဓိကို ရပြီးမှ ဣဒ္ဓိဝိညာဏံကို တက်၍ အားထုတ်သူ၊ ဤအစဉ်အား ဖြင့် ဤညာဏံတို့ကိုဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဤဒေသနာတော်ကို ဖြစ်စေတော်မူ (ဟောတော် မူ)အပ်ပြီ၊ ထို့ကြောင့် "ဝိပဿနာညာဏေ ပတိဋ္ဌာယ နိဗ္ဗတ္တေန္တော" စသည်ဖြင့် အောက်အောက် ညာဏံကို အထက်အထက် ညာဏံ၏ တည်ရာပြု၍ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုထားသည်။

မိမိ၏၊ သဒိသရူပနိမ္မာနသမတ္တတာယ-အတူဖြစ်သော ရူပါရုံကို ဖန်ဆင်းခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟပ္ပလ-၏၊ အတ္တနော-၏၊ ပစ္စနိကကိလေသ ပရိစ္စာဂတော-ကြောင့်၊ ယညော-၏။

ဣဒ္ဓိဝိညောဏာဒိနိပိ-တို့သည်လည်း၊ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ မနော မယညာဏာဒိသု-မနောမယဉာဏ် အစရှိသည်တို့၌၊ ပေ၊ ယညော-မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤဉာဏ်တို့တွင်၊ ဣဒ္ဓိဝိမံ-ဣဒ္ဓိဝိညောဏ်သည်၊ နာနာဝိဓကုဗ္ဗန ဒဿနသမတ္တတာယ-အထူးထူးသောအပြားရှိသော ဆင်ရုပ်နွားရုပ်အစရှိသည်ကို ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းခြင်းပြုခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ-၏) [မဟပ္ပလံတိဝေဒိတဗ္ဗမဟပ္ပလံကိုလိုက်စေ၊] ဒိဗ္ဗသောတံ-ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ် သည်၊ ဒေဝမနုဿာနံ-နတ်လူတို့၏၊ သဒ္ဓဿဝနသမတ္တတာယ-အသံကို ကြား ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ စေတောပရိယညာဏံ-သည်၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ သောဠသဝိစေတိတ္တဇာနနသမတ္တတာယ-၁၆ ပါး အပြား ရှိသော စိတ်တို့ကိုသိခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ ပုဗ္ဗေနိဝါ သာနုဿတိညာဏံ-သည်၊ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနသမနုဿရဏသမတ္တတာယ-အလိုရှိ အပ် အလိုရှိအပ်သော ရှေးရှေးဘဝတို့၌ ခန္ဓာအစဉ်ဟူသော အရပ်ကို အောက်မေ့ ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-သည်၊ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ ရူပဒဿနသမတ္တာယ-အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ အာသဝက္ခယဉာဏံ-သည်၊ အတိပဏီတ လောကုတ္တရမဂ္ဂုဒုခနိပ္ပ၊ ဒနသမတ္တတာယ-အလွန်မွန်မြတ်သော လောကုတ္တရာမဂ် ချမ်းသာကိုဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟပ္ပလံ-များသောအကျိုး ရှိ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အရဟတ္တတော-အရဟတ္တ ဖိုလ်ထက်၊ ဝိသိဋ္ဌတရော-သာ၍ ထူးကဲသော၊ အံညော-အခြားသော၊ ယညော နာမ နတ္ထိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အရဟတ္တနိက္ခုဋေနေဝ-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အထွဋ်ဖြင့်သာ၊ ဒေသနံ-ဒေသနာတော်ကို၊ သမာပေန္တော-ပြီးဆုံးစေတော်မူလို သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အယမ္မိ ခေါ် ဗြာဟ္မဏာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

သမာပေန္တော။ ။ သမာပနံ-ပြီးဆုံးစေခြင်း ဟူရာ၌ သံ+အပ-ဇောပစ္စည်း၊ ယုပစ္စည်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း သံ+အပ-ဇော၊ အန္တ ပစ္စည်းဖြင့် “သမာပေန္တော”ဟု ရှိမှ “ပရိယော သာပေန္တော”ဟူသော ဋီကာအဖွင့်နှင့် သင့် လျက်သည်။ သမာဒပေန္တောကား ပါဠိပျက်သာတည်း။ [ပရိယောသာပေန္တော၌လည်း “ပရိ+အဝ+သာဓာတ်၊ ဏာပေပစ္စည်း၊ အန္တပစ္စည်းတည်း။]

ဥပါသကတ္တပဋိဝေဒနာ အဖွင့်

၃၅၄-၈။ ဧဝံ ဝုတ္တေတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တေ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်၌၊ ပသီဒိတွာ-ကြည်ညို၍၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂန္ထကာမော-ဆည်းကပ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ ဂူဠဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမာတိအာဒိကံ-အစရှိသော၊ ဧတံ ဝစနံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီ၊ ဥပါယတူတိ-ကား၊ ဥပါဂန္ဓာ-ကပ်ရောက်၍၊ သရိရဒရထံ-ကိုယ်၏ ပူပန်ခြင်းကို။ နိဗ္ဗာပေန္တော-ငြိမ်းစေလျက်၊ တနု-ပါးလုပ်သော၊ သီတလော-အေးမြသော၊ ဝါတော-လေသည်၊ (နေသံ-ထို သတ္တဝါတို့၏ကိုယ်ကို) ဝါယတု-တိုက်ခတ်ပါစေသတည်း၊ [ဗဟလဝါတ (ထူထဲသောလေ)သည် ခန္ဓာကိုယ်ကို တိုက်ခတ်သောအခါ ဆင်းရဲစေ၏၊ ထို့ကြောင့် “တနု-ပါးလုပ်သော”ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ ဣတိသဒ္ဓါ ပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်။] စပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ ဝတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကို-အဘယ်သို့ မှာ၍ စေလွှတ်သနည်း) တာတ-အမောင်၊ ဂစ္ဆ-သွားပါချေ၊ ယညဝါဠံ-ယဇ်တင်းကုပ်သို့၊ (ယဇ်ပူဇော်ရာအရပ်သို့) ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ တေ ပါဏယော-ထိုသတ္တဝါတို့ကို၊ ဗန္ဓနာ-အနှောင်အဖွဲ့မှ၊ မောစေဟိ-လွတ်စေချေလော၊ (လွတ်ချေလော)၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍၊ (ပေသေသိ)၊ [သတ္တစ ဥပါသကတ္တနိစသည်ဖြင့် ရှေ့၌ပြုအပ်ခဲ့သော သတ္တဝါတို့ကို “တေ ပါဏယော”ဟု ဆိုသည်။] သော-ထို ယောကျ်ားသည်၊ သာမူတိ-ကောင်းပါပြီဟူ၍၊ ပဋိသုဏိတွာ-ဝန်ခံ၍၊ တတာ-ထို ပြောဆိုအပ်သည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ အာဂန္ဓာ-ပြန်လာ၍၊ ဘော-အရှင်၊ တေ ပါဏယော-တို့ကို၊ မုတ္တာ-လွှတ်အပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အာရောစေသိ-ပြောပြီ။

ယာဝ-အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုအကြောင်းကို၊ န သုဏိ-မကြားရသေး၊ တာဝ-ထိုမကြားရသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ န ဒေသေသိ-ဟောတော်မမူသေး၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ယာဝ ပေ၊ တာဝ ဘဂဝါ ဓမ္မံ နဒေသေသိ-နည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်) ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ စိတ္တေ-စိတ်၌၊ အာကုလဘာဝေါ-ရှုပ်ထွေးသည်၏ အဖြစ်သည်။

အာကုလဘာဝေါ။ ။ ဘုရားရှင်၏တရားတော်ကို နာရသောကြောင့် သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ သနားကရဏာ ခွဲမြဲစွာတည်နေရကား “ငါသည် များစွာသောသတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖို့ရန် ဖွဲ့ချည်ခိုင်းမိလေပြီ”ဟု တွေးတောကာ စိတ်ရှုပ်၍ နေရှာလေသည်၊ ထိုစိတ်ရှုပ်မှုသည် သတ္တဝါတို့ကို လွတ်ဖို့ရန် စေခိုင်းအပ်သူ၏အထံမှ “လွတ်ပြီးပါပြီ”ဟူသောစကားကို ကြားရမှ ရှင်လင်းကြည်လင်သွားသည်။

အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ယာဝ၊ ပေ၊ န ဒေသေသိ)၊ ပန-အနွယ်ကား၊ သုတွာ-
 ကြားရ၍၊ ဝါ-ကြားရခြင်းကြောင့်၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ မေ-ငါသည်၊ ဗဟူ-
 ကုန်သော၊ ပါဏာ-တို့ကို၊ မောစိတာဝတ-လွတ်စေအပ်ကုန်ပြီတကား၊ (လွတ်အပ်
 ကုန်ပြီတကား၊) ဣတိ-ဤသို့နလုံးသွင်း၍၊ စိတ္တစာရော-စိတ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊
 ဝိပုသီဒတိ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊
 ဝိပုန္နမနတံ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သောစိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-သိ
 တော်မူ၍၊ ဓမ္မဒေသနံ-တရားဒေသနာတော်ကို၊ အာရဟံ-အားထုတ်တော်မူပြီ၊ တံ-
 ထိုတရားဒေသနာတော်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ အထခေါ ဘဂဝါတိအာဒိ-အစရှိသော
 စကားကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန၊) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊
 ကလ္လစိတ္တန္တိအာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (ဝုတ္တံ၌ စပ်၊) [အာနုပုဗ္ဗိကဏာကို
 လျှောက်ပြီးနောက် ထပ်၍လျှောက်သောကြောင့် “ပုန”ဟု ဆိုသည်။] အာနုပုဗ္ဗိ
 ကထာနဘာဝေန-အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော တရားစကား၏ အာနုဘော်ကြောင့်၊
 ဝိက္ခမ္ဘိတနိဝရဏတံ-ပယ်ခွာအပ်ပြီးသော နိဝရဏရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ သန္ဓာယ၊
 (အာယသ္မတာအာနန္ဒတ္ထေရေန၊) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်
 အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီး
 တည်း။

ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-မည်သော၊
 ဒီဃနိကာယဌကထာယံ-၌၊ ကုဋေသုတ္တဝဏ္ဏနာ-ကုဋေသုတ်၏အဖွင့်သည်၊
 နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ကလ္လစိတ္တန္တိ အာဒိ။ ။ ပါဠိတော်၏ ကလ္လစိတ္တံစသော အကျိုးငါးပါးကို ပြတော်မူ၏။
 ထိုအကျိုးငါးပါး၏ အကြောင်းကား နိဝရဏငါးပါး ကင်းခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် နိဝရဏ
 ငါးပါးတို့တွင် ကာမစန္ဒနိဝရဏ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် ကလ္လစိတ္တ (ခန့်ကျန်းသော ကျန်းမာသော)
 ကိလေသာ အနာရောဂါမရှိသော စိတ်ဖြစ်၏။ ဗျာပါဒနိဝရဏ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် ဓမ္မတ္တာ၏
 အစွမ်းဖြင့် မုဒုစိတ္တ (နူးညံ့သော မခက်ထန်သောစိတ်) ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စ ကုတ္တုစွနိဝရဏကို ပယ်
 နိုင်သည့်အတွက် ပြန့်လွင့်မှုဝိက္ခေပ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် ဝိနိဝရဏစိတ္တ (နိဝရဏမှ ကင်းသော
 စိတ်)၊ ထို နိဝရဏတို့သည် မပိတ်ဆို့အပ်သောစိတ်ဖြစ်၏။ ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏ၏ ကင်းခြင်းကြောင့်
 တက်ကြွသောစိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်သည် ချိုးမြှောက်အပ်သည့်အတွက် အလိနစိတ္တ (မတွန့်ဆုတ်
 သောစိတ်) ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် ကောင်းသောအကျင့်၌ သို့လော
 သို့လောတွေးတောခြင်းမရှိဘဲ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် သက်ဝင်ရကား ပဿန္တစိတ္တ (ကြည်လင်
 သောစိတ်) ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ကလ္လစိတ္တံတိ အာဒိ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ” ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်။

ကုဋေသုတ်ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

၆။ မဟာလိသုတ်ဘာသာဋီကာ

ဖြာဟုံထာဂူတဝတ္ထု အဖွင့်

၃၅၉။ ဧဝံ၊ပေ၊ ဝေသာလိယံတိ-ဟူသောသုတ်သည်၊ မဟာလိသုတ္တံ-မဟာလိ သုတ်တည်း၊ (ရှေးဥပပေးခဲ့သည့်အတိုင်းလည်း တစ်နည်းပေးပါ။) တကြ-ထိုမဟာလိ သုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ ဝေသာလိယန္တိ-ကား၊ ပုနပ္ပုန်-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဝိသာလဘာဂူပဂမနတော-ကျယ်ပြန့်သည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝေသာလိတိ-ဟူ၍၊ လဒ္ဒနာမကေ-ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊ နဂရေ-မြို့၌၊ (ဝိဟရတိ ဥစပ်)။

မဟာဝနေတိ-ကား၊ ဗဟိနဂရေ-မြို့၏အပြင်ဘက်၌၊ ဟိမဝန္တေန-ဟိမဝန္တာ နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကာဗဒ္ဓိ-တစ်စပ်တည်းသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ငွိတံ-တည်သော၊ သယံ ဇာတံ-အလိုလိုပေါက်သော၊ (မစိုက်ပျိုးရဘဲ အလိုလိုပေါက်သော)၊ ဝနံ- တောသည်၊ အတ္ထိ။ [“သယံ ဇာတံတိ သယမေဝ ဇာတံ အရောပိမံ” ဤသို့ ဝနံနှင့် သမာသ်မစပ်ဘဲ ဋီကာ၌ ဝါကျဖွင့်ထားသည်။] ယံ-ယင်းတောကို၊ မဟန္တဘာဝေ နေဝ-ကြီးကျယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ မဟာဝနန္တိ-မဟာဝနဟူ၍၊ ဝါ- မဟာဝုန် ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တသ္မိံ မဟာဝနေ-ထို မဟာဝုန်တော၌၊ (ဝိဟရတိ ဥစပ်)။

ဝေသာလိယံ။ ။ “ပုနပ္ပုန် ဝိသာလဘာဂူပဂမနတော”သည် “ဝေသာလိ”ဟု အမည် ရခြင်း၏ အကြောင်းပြ-နာမလဘာဟိတ်တည်း၊ ဤဟိတ်နှင့်အညီ “ဝိသာလော (အထပ်ထပ် ကျယ်ပြန့်ခြင်းသည်) ဧတိသံ အတ္ထိတိ ဝေသာလ”ဟု အဿတ္ထိအနက်၌ ထာ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး ပြီးနောက် ဣတ္ထိဇောတက (ဤ)ပစ္စည်းသက်။ [အထပ်ထပ် ချဲ့ရပုံကို ဋီကာတို့၌ ရှုပါ။]

မဟာဝနေ။ ။ “မဟန္တဘာဝေနော”ဖြင့် “မဟန္တ (မစိုက်ပျိုးရဘဲ အလိုလိုပေါက်သော သစ်ပင်များစွာတို့၏ ပေါက်ရာဖြစ်သောကြောင့်) ကြီးကျယ်သော+ဝနံ-တောတည်း၊ မဟာ ဝနံ-ကြီးကျယ်သော တော”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုဖို့ရန် ပြသည်။

ဧကာဗဒ္ဓိ။ ။ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဝါ-တစ်ဆက်တည်း+အာဗဒ္ဓိ-စပ်သော တောတည်း၊ ဧကာဗဒ္ဓိ-တော၊ ဤတောကြီးကို “ဟိမဝန္တာနှင့် တစပ်တည်းဖြစ်သောတော”ဟု ဤ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသော်လည်း တတိယပါရာဇိက အဋ္ဌကထာ၌မူ “သ ပရိစ္ဆေဒံ မဟန္တံ ဝနံ- အပိုင်းအခြားရှိသော (ဟိမဝန္တာနှင့် မစပ်သော)”ဟု ဆို၍ ကပ်လဝတ်ပြည်၏အနီး မဟာဝန (မဟာဝုန်)ကိုသာ ဟိမဝန္တာနှင့် ဆက်နေသည်အတွက် “အပိုင်းအခြားမရှိသော တော”ဟု ဆို သည်၊ ထိုသို့ အဆိုကွဲခြင်းမှာလည်း ဒိဗ္ဗနိကာယ်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်ဆက် ဆောင်ခဲ့ ပုံနှင့် ဝိနည်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်ဆက်ဆောင်ခဲ့ပုံ ကွဲသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုထို ဘာဏကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အလိုအတိုင်း အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသလည်း ရေးရသောကြောင့်လည်းကောင်း တည်း”ဟု မှတ်ပါ။

ကုဋ္ဌဂါရု သာလာယံတိ-ကား၊ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ-ထို တောအုပ်၌၊ သံဃာရာမံ- သံဃာ့အာရာမံကို၊ ဝါ-သံဃာ့ ကျောင်းတိုက်ကို၊ ပတိဋ္ဌာပေသု-တည်စေကြကုန် ပြီ၊ တတ္ထ-ထို သံဃာ့အာရာမံ၌၊ ကဏ္ဍိကံ-အထွဋ်ကို၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ-တပ်၍၊ ထမ္ဘာနံ-တိုင်တို့၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ကုဋ္ဌဂါရုသာလာသင်္ဃေပေန- စုလစ်မွန်ချွန်အထွဋ်ရှိသော ကျောင်းစရပ်အသွင်ဖြင့်၊ ဒေဝိမာနသဒိသံ-နတ်ဗိမာန် နှင့်တူသော၊ ပါသာဒံ-ပြာသာဒ်ကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုပြာသာဒ်ကို၊ ဥပါဒါယ-အကြောင်းပြု၍၊ သကလောပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ သံဃာ ရာမော-သည်၊ ကုဋ္ဌဂါရုသာလာတိ-ဟူ၍၊ ပညာယိတ္ထ-ထင်ရှားပြီ၊ ဘဂဝါ၊ တံ ဝေသာလိ-ထိုဝေသာလီမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-ဂေါစရဂါမိမို့တော်မူ၍၊ တသ္မိံ သံဃာ ရာမေ-၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဝေသာလိယံ ၊ပေ၊ ကုဋ္ဌဂါရုသာလာယံတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ-လျှောက် အပ်ပြီ။

ကောသလကာတိ-ကား၊ ကောသလရဋ္ဌဝါသိနော-ကောသလတိုင်း၌ နေလေ့ရှိ ကုန်သော၊ မာဂကောတိ-ကား၊ မဂရဋ္ဌဝါသိနော-မဂရတိုင်း၌ နေလေ့ရှိကုန်သော၊ (ဗြာဟ္မဏဂူတာ-၌ စပ်)၊ ကရုဏိယေနာတိ-ကား၊ အဝသံ-မချွတ်ဧကန်၊ ကတ္တဗ္ဗ

ကုဋ္ဌဂါရုသာလာယံ။ ။ကုဋ် ဧတ္တာတိ ကုဋ် (အဂါရံ)-အထွဋ်ရှိသော ကျောင်း၊ ကုဋ္ဌ ဂါရုဓေဝ+သာလာ ကုဋ္ဌဂါရုသာလာ၊ ထို အထွဋ်ရှိပုံကို ပြလို၍ “ကဏ္ဍိကံ ယောဇေတွာ”ဟု မိန့်သည်။ ထို ကျောင်းဆောင်ကို အကြောင်းပြု၍ ကျောင်းတိုက်တစ်ရပ်လုံးကိုလည်း “ကုဋ္ဌ ဂါရုသာလာ”ဟု ခေါ်၏။ “ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧကဒေသုပစာ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “တံ ဥပါဒါယ ၊ပေ၊ ပညာယိတ္ထ”ဟု မိန့်သည်။

ကုဋ္ဌဂါရုသင်္ဃေပေန။ ။သံခိပိယတေ (ကောင်းစွာထည့်သွင်းအပ်၏)၊ ဣတိ သံခေ ပေါ-ထည့်သွင်းထိုက်သော အသွင်သဏ္ဍာန်၊ ကုဋ္ဌဂါရုသာလာယံ + သံခေပေါ ကုဋ္ဌဂါရု သာလာသံခေပေါ၊ ထိုကျောင်းသည် ကုဋ္ဌဂါရုပြာသာဒ်အစစ် မဟုတ်သော်လည်း အပေါ်၌ အထွဋ်တပ်ထားသောကြောင့် ကုဋ္ဌဂါရုအမျိုးအစား၌ သွင်းယူထိုက်သော ကျောင်းတစ်မျိုးဖြစ် သည်။ ဤသို့ ကုဋ္ဌဂါရုနှင့် အသွင်သဏ္ဍာန် တူသောကြောင့် သင်္ဃေပေကို “အသွင်”ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြသည်။

ကောသလကာ။ ။“ကောသလေသု+ဇာတာ (မွေးဖွားသူတို့တည်း!) (တစ်နည်း) ဘဝါ (ဖြစ်သူကြီးဖွားသူတို့တည်း)၊ (တစ်နည်း) ကောသလာ+နိဝါသော ဧတေသံ (ကောသလဇနပုဒ် ဟူသော နေရာရှိသူတို့)၊ ဣတိ ကောသလကာ”ဟု ဋီကာ၌ ၃ ဝိကပ်ပြု၏။ ကောသလနေဝင် ဇာတာ, ဘဝ, နိဝါသ, ၃ နက်၌ မောဂ္ဂလ္လာန် ဣဒိကဏ္ဍ ၂၅ သုတ်ဖြင့် ကဏိပစ္စည်း သက်၊ အဋ္ဌကထာ၌ “နိဝါသိနော”ဟု နိဝါသတစ်နက်သာ ပြသော်လည်း ဇာတာ-ဘဝအနက်ကိုလည်း ရနိုင်၏ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဋီကာ၌ ၃ နက်ပြသည်၊ မာဂကော၌လည်း နည်းတူ။

ကမ္မေန-ပြုထိုက်သောအလုပ်ကြောင့်၊ (ပဋိဝသန္တိ-၌ စပ်၊) ဟိ-မှန်၏၊ (အဝသံ ကတ္တဗ္ဗကမ္မေန ဟူသောစကားသည် မှန်၏၊) ယံ-အကြင်အလုပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အကာတံပိ-မပြုခြင်းငှာလည်း၊ (မပြုဘဲ နေခြင်းငှာလည်း၊) ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ တံ-ထို အလုပ်ကို၊ ကိစ္စန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ယံ-အကြင်အလုပ်ကို၊ အဝသံ-ကန်၊ ကတ္တဗ္ဗမေဝ-ပြုထိုက်သည်သာ၊ (ပြုရမည်သာ၊) တံ-ထို အလုပ်သည်၊ ကရဏီယံ နာမ-ကရဏီယမည်၏။

၃၆၀။ ပဋိသလ္လိနော ဘဝါတိ-ကား၊ နာနာရမဏဇာရတော-အမျိုးမျိုးသော အာရုံဝယ် စိတ်တော်၏ ဖြစ်ခြင်းမှ၊ ပဋိက္ကမ္မ-ဖဲတော်မူ၍၊ သလ္လိနော-ကောင်းစွာ ငြိကပ်တော်မူ၏၊ နိလိနော-ကိန်းအောင်းတော် မူ၏၊ ဧကီဘာဝံ-တစ်ပါးတည်း၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပဂမ္မ-ကပ်ရောက်တော်မူ၍၊ ဧကတ္တာရမဏေ-တစ်ခုတည်းသော သဘောရှိသောအာရုံ၌၊ ဈာနရတိ-ဈာန်ဖြင့် ဓမ္မလျော်ခြင်းကို၊ အနဘဝတိ-ခံစားတော်မူ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တတ္ထေ ဝါ တိ-ကား၊ တသ္မိယေဝ ဝိဟာရေ-ထို ကျောင်းတိုက်၌ပင်၊ ဧကမန္တိတိ-ကား၊ တသ္မာ ဌာနာ-ထို အရပ်မှ၊

ကရဏီယေန။ ။အကြင်အလုပ်ကို မပြုလျှင် ကြီးစွာသော ဆုံးရှုံးခြင်း ဖြစ်ရာ၏၊ ထို အလုပ်သည် (မချွတ်စကန် အမှန်ပြုထိုက်သောကြောင့်) ကရဏီယမည်၏၊ အဝသံ+ကရိယ တေတိ ကရဏီယံ၊ ဋီကာတို့၌ “ကရဏံ+အရဟတိ”ကား ဝိဂြိုဟ်ပြုတည်း၊ [အကြောင်းညီညွတ် မှ ပြုရမည့် (မပြုဘဲနေခြင်းကြောင့်လည်း အကျိုးမယုတ်သော) အလုပ်သည် ကိစ္စမည်၏၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ ဝါ-ပြုသင့်၏၊ ဣတိ ကိစ္စ။]

ပဋိသလ္လိနော။ ။ “နာနာရမဏဇာရတော ပဋိက္ကမ္မ” သည် ပတိ၏အဖွင့်တည်း၊ [အခြား နေရာ၌ သံကို “သမ္ပမေဝ-ကောင်းစွာသာလျှင်” ဟု ဖွင့်သေး၏၊] လီနော၌ ကိယဒိ၊ ဒိဝါဒိ၊ လိဓာတ်သည် သိလိသန (အာရုံတစ်ခု-နေရာတစ်ခု၌ ငြိကပ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ထောမ နိမိဝယ် အာလိန၌ ဣ (တ) ပစ္စည်းဟု ဆိုသည်၊ ဤလီန၌လည်း တပစ္စည်းဟု ကြိပါ၊ တ ကို နပြု၊ ထိုသို့ အာရုံတစ်ပါးတည်း၌ ငြိကပ်ခြင်းကိုပင် “ကိန်းအောင်း” ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဧကတ္တာရမဏေ။ ။ပဉ္စဝတ္ထု ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ပဋိသညာ သည် ရူပါရုံစသော အာရုံတစ်မျိုးမျိုးသာ အာရုံပြု၏၊ နာနတ္တသညာကား အာရုံအမျိုးမျိုးကို အာရုံပြုသည်၊ ထိုအာရုံအမျိုးမျိုးမှ စိတ်အားဖြင့် ဖဲခွာ၍ ဈာန်သမာပတ်၏ အာရုံတစ်ခုတည်း၌ ငြိကပ်တော်မူသည်ကို “ပဋိသလ္လိန”ဟု ဆိုသည်။

ဧကီဘာဝံ။ ။ထို မဟာဝုန်တောဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူချိန်၌ ရဟန်းများစွာ အခြံအရံ ရှိသောကြောင့် ဘုရားရှင်သည် ဧက (တစ်ပါးတည်း) မဟုတ်ပါ၊ သို့သော် ဈာန်၏အာရုံတစ်ခု၌ စိတ်တော်စိုက်၍ နေသောကြောင့် တစ်ပါးတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား “ဧကီဘာဝံ”ဟု ဆိုသည်၊ အနေကောပိ ဧကောဝိယ ဘဝတီတိ ဧကီဘာဝေါ၊ အဘူတတဗ္ဗောအနက်၌ ဧကနောင် “စိ” ပစ္စည်း (တစ်နည်း) ဤပစ္စည်း” သက်၍ “ဧကီဘာဝံ” ဟု ဖြစ်သည်၊ ဘာဝံ၌ကား ဇာပစ္စည်း တည်း။ [သပရိဝါရတ္တာ အနေကောပိ တဒါဧကောဝိယ ဘဝတီတိ ဧကီဘာဝေါ-ဋီကာသစ်။]

(အရှင်နာဂိတနှင့် တွေ့ဆုံရာအရပ်မှ) အပက္ကမ္မ-ဖဲခဲ၍၊ တာသုတာသု ရုက္ခတ္ထာယာ သု-ထိုထို သစ်ပင်အရိပ်တို့၌၊ နိသီဒိသု-ထိုင်နေကြကုန် ပြီ။

၃၆၁။ သြဋ္ဌဒွေါတိ-ကား၊ အဒွေါဋ္ဌတာယ-ထက်ဝက်သော အထက်နှုတ်ခမ်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သြဋ္ဌဒ္ဓဟူ၍၊ လဒ္ဓမာနော-ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊ (လိစ္ဆဝိပိ ဌ်စပ်)၊ မဟတိယာ လိစ္ဆဝိပရိသာယာတိ-ကား၊ ပုရေ ဘတ္တိ-ဆွမ်း၏ ရှေ့အဖို့၌၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ- ရဟန်းသံဃာတော်အား၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒတွာ-ပေးလှူပြီး၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဥပေါသထဂါနိ-ဥပုသ်၏ အင်္ဂါတို့ကို၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-ဆောက်တည် ပြီး၍၊ ဂန္ဓမာလာဒီနိ-နံ့သာပန်း အစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ- ယူစေပြီး၍၊ ဥစ္ဆေါသနာယ-ကြွေးကြော်ခြင်းအားဖြင့်၊ (အများလိုက်ဖို့ရန် ကြွေး ကြော်ခြင်းအားဖြင့်)၊ မဟတိ-များစွာသော၊ လိစ္ဆဝိရာဇပရိသံ-လိစ္ဆဝိမင်း ပရိသတ် ကို၊ သန္နိပါတာပေတွာ-စည်းဝေးစေပြီး၍၊ နီလပီတာဒိဝဏ္ဏဝတ္ထာသာရဏာ ပဋိမဏ္ဍိ တာယ-အညို အရွှေအစရှိသော အဆင်းရှိသော အဝတ်တန်ဆာ နံ့သာပျောင်းတို့ ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ တာဝတိံသပရိသသပ္ပဋိဘာဂါယ - တာဝတိံသာ ပရိသတ်နှင့်တူသော အဖို့ရှိသော၊ မဟတိယာ-ကြီးစွာသော၊ တာယ လိစ္ဆဝိ ပရိသာယ-ထို လိစ္ဆဝိပရိသတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဥပသင်္ကမိ-သွားပြီ။

သြဋ္ဌဒွေါ။ ။ထို လိစ္ဆဝိမင်း၏ အထက်နှုတ်ခမ်းသည် အဖျားဘက်က အလျားလိုက် ဖြတ်ထားအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား တစ်ဝက်သာရှိ၏။ အထက် အလည် သွားလေးချောင်းနှင့် ဘေးအစွယ် နှစ်ချောင်းတို့ကို အထက်နှုတ်ခမ်းဖြင့် မဖုံးနိုင်၊ ထိုသို့ အထက်နှုတ်ခမ်းအတွက် တစ်ဝက်သာရှိသောကြောင့် “အဒွေါဋ္ဌ”ဟု ဆိုထိုက်ပါလျက် အဒ္ဓဟူသော ဝိသေသနကို နောက် ချ၍ “သြဋ္ဌဒ္ဓ”ဟု နာမည်တွင်သည်။ အဒွေါ+သြဋ္ဌော ယသာတိ သြဋ္ဌဒွေါ။

လိစ္ဆဝိပရိသာယ။ ။လိစ္ဆဝိမင်းမျိုး၏ အစဆုံးကလေး ၂ ယောက်ကို မွေးစားအဖဖြစ် သော ရသေ့က နို့ရည်တိုက်သောအခါ ဝင်သွားသော နို့ရည်ကို အပြင်က မြင်ရလောက်အောင် အရေပါးသောကြောင့် အရေမရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား “နိ+စ္ဆဝိ-အရေမရှိသူ”ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ န သည် လ အက္ခရာသို့ ပြောင်း၍ “လိစ္ဆဝိ”ဟု ဖြစ်၏။ (တစ်နည်း) အတွင်းရေ အပေါ်ရေ နှစ်ထပ်တို့သည် အချင်းချင်း ချုပ်စပ်ထားသကဲ့သို့ ငြိကပ်နေရကား “လိနာ-ငြိကပ်သော+ ဆဝိ ယသာတိ လိနစ္ဆဝိ”ဟု ဆိုလိုလျက် နကို ချေ၍ “လိစ္ဆဝိ”ဖြစ်သည်ဟု အပရေဆရာတို့ ဆိုကြသေး၏။ ဝတ္ထုအကျယ်ကို မူလပဏ္ဏာသ မဟာသီဟနာဒေသုတ်နှင့် သုတ္တနိပါတ် ရတန သုတ်အဖွင့်၌ ရှုပါ။ ထို ကလေးတို့၏ အနွယ်၌ဖြစ်သော မင်းတို့ကိုလည်း ကာရဏုပစာရ၊ ပရမ္မရူပစာရ အားဖြင့် “လိစ္ဆဝိ”ဟုပင် ခေါ်ရသည်။

အကာလော ခေါ် မဟာလီတိ-ကား၊ တဿ ဩဋ္ဌဒ္ဓဿ-ထို ထက်ဝက်သော အထက်နှုတ်ခမ်းရှိသော လိစ္ဆဝိမင်း၏၊ မဟာလီတိ-မဟာလီဟူသော အမည်သည်၊ မူလနာမံ-မူလနာမည်တည်း၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ မူလနာမမထွေ့န-မူလနာမည် မျှဖြင့်၊ နံ-ထိုလိစ္ဆဝိမင်းကို၊ ထေရော-အရှင် နာဂိတထေရ်သည်၊ မဟာလီတိ-ဟူ၍၊ အာလပတိ-ခေါ်၏၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိတိ-ကား၊ ပတိရူပါသု-လျှောက်ပတ် ကုန်သော၊ ရုက္ခစ္ဆယာသု-သစ်ပင်ရိပ်တို့၌၊ တာယ လိစ္ဆဝိပရိသာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ရတနတ္တယဿ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ကထယန္တော-ပြောဆိုလျက်၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ။

၃၆၂။ သီဟော သမဏုဒ္ဓေသောတိ-ကား၊ အာယသ္မတော နာဂိတဿ-အရှင် နာဂိတ၏၊ ဘာဂိုနေယျော-တူဖြစ်သော၊ သတ္တဝဿကာလေ-ခုနစ်ရာရှိရာ အခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်၍၊ သာသနေ-သာသနာတော်၌၊ ယုတ္တပယုတ္တော-ဘာဝနာကို လွန်စွာအားထုတ်သော၊ ဝါ-ဘာဝနာကို လွန်စွာအားထုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သီဟောတိ-သီဟဟူ၍၊ ဧဝံနာမကော-ဤသို့အမည်ရှိသော၊ သာမဏောရော-သည်၊ (အဝေါစ ချစ်စပ်)။

ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထို သီဟသာမဏေသည်၊ တံ မဟာပရိသံ-ထို ကြီးကျယ် သော ပရိသတ်ကို၊ ဒိသွဝံ-မြင်ရ၍၊ မဟာတိ-ကြီးကျယ်သော၊ အယံ ပရိသာ- ဤ ပရိသတ်သည်၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတိုက်ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ နိသိန္နာ-ထိုင်နေပြီ၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ ဘဂဝါ၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဣမိဿာ ပရိသာယ-ဤပရိသတ်အား၊ မဟန္တေန-ကြီးစွာသော၊ ဥဿာဟေန-အားထုတ် တော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေဿတိ-ဟောတော်မူလိမ့်မည်၊ အဟံ-သည်၊ ဥပဇ္ဈာယဿ-ဦးရီးဖြစ်သော ဥပဇ္ဈာယ်အား၊ အာစိက္ခိတွာ-လျှောက်၍၊ ဘဂဝတော- မြတ်စွာဘုရားအား၊ မဟာပရိသာယ-ကြီးစွာသော ပရိသတ်၏၊ သန္နိပတိတဘာဝံ- စည်းဝေးသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ယန္တူန အာရောစာပေယျံ-လျှောက်စေရပါမူကား

ယုတ္တပယုတ္တော။ ။အနက်တူ သဒ္ဓါ ၂ ခုဖြစ်သောကြောင့် “အလွန်အားထုတ်”ဟု အနက် မှတ်ပါ၊ “ယုတ္တပယုတ္တော”သည် သီဟအမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြုလည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဟောတုမန္တဝိသေသနတည်း၊ အလွန်အားထုတ်သောကြောင့် ရဲရင့်ရကား သီဟအမည်ရသည်-ဟူလို၊ [ယုတ္တပယုတ္တောတိ ဘာဝနံ အနယုတ္တော။]

မဟန္တေန ပေ၊ ဒေသေဿတိ။ ။ဘုရားရှင်သည် သီဟသမာနုဝံ့၌-ခြင်္သေ့၏ ဖြစ် ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိတော်မူ၏၊ ခြင်္သေ့သည် သားကောင်ကလေးပင်ဖြစ်စေ ကြီးစွာသော အဟုန်ဖြင့် မမ်းယူသကဲ့သို့၊ ဘုရားရှင်လည်း သတ္တဝါတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်စေ ကြီးစွာသောလှလှ ဖြင့် တရားဟောတော်မူ၏၊ သို့သော် ဤနေရာ၌ကား ပရိသတ်ကြီး၏ များပြားမှုကို အကြောင်း ပြု၍ ပရိသတ်၏ အရွာသယအားလျော်စွာ ကြီးစွာသောတရားကို ဟောတော်မူလိမ့်မည်-ဟု သီဟသာမဏေ ကြံစည်လေသည်။

ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ယေန-၌၊ အာယသ္မာ နာဂိတော-သည်၊ (အတ္တိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသကံမိ-ပြီ၊ ဘန္တေ ကဿပါတိ-ဟူ၍၊ ထေရ်-အရှင် နာဂိတထေရ်ကို၊ ဂေါတ္တေန-အနွယ်အားဖြင့်၊ အာလပတိ-ခေါ်၏။ ဒေသာ ဇနတာ တိ-ကား၊ ဒေသာ ဇနသမူဟော-၍ လူအပေါင်းသည်၊ (လဘတံ၌ စပ်)။ [ဇနတာ ဝယ် သမူဟအနက်၌ တာပစ္စည်း သက်ထားကြောင်းကို ပြသည်။]

တွညေဝ ဘဂဝတော အာရောစေဟိတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဂုဇ္ဇတ္ထ-ကို)၊ ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒေသေမိ)၊ သီဟော-သီဟသာမဏေသည်၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသိကော-အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိ၏၊ ဟိ-အကြံကြောင့်၊ အယံ ထေရော-၍ အရှင်နာဂိတထေရ်သည်၊ ဣလသရိရော-ဆူဖြိုးသော ကိုယ် ရှိ၏၊ (ဝသောကိုယ် ရှိ၏)၊ တေန-ထိုသို့ ဆူဖြိုးသော ကိုယ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို အရှင်နာဂိတထေရ်၏၊ သရိရဂရုတာယ-ကိုယ်၏ လေးလံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဇ္ဈာနနိသဇ္ဇာဒီသု-ထခြင်း ထိုင်ခြင်းအစရှိသည် တို့၌၊ အာလသိယဘာဝေါ-ပျင်းရိခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဤသက်-စဉ်ငယ်၊ အပ္ပဟိနောဝိယ-မပယ်အပ်သေးသကဲ့သို့၊ ဟောတိ-၏၊ (တသ္မာ-ထို့ ကြောင့်)၊ အထ-လျှောက်လာရာ ထိုအခါ၌၊ (အာဟန္တိ စပ်)၊ အယံ သာမဏေရော-၍ သီဟသာမဏေသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကာလေန ကာလံ-ရံဖန်ရံခါ၊ ဝါ-မကြာ မကြာ၊ ဝတ္တံ-ဝတ်ကို၊ ကရောတိ-၏၊ တေန-ထိုသို့ ဝတ်ပြုနေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နံ-ထို သီဟသာမဏေကို၊ (အာဟ-၌စပ်)၊ ထေရော-အရှင်နာဂိတ ထေရ်သည်၊ တံပိ-သင်သည်လည်း၊ (ငါသာမဟုတ်၊ သင်သည်လည်း)၊ ဒသ ဗလဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသိကော-အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိ၏၊ ဣတိ-၍သို့၊ ဝတွာ-ပြော၍၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ တွညေဝ-သင့်ကိုယ်တိုင်သာ၊ အာရော စေဟိ-လျှောက်ထားချေလော၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြောပြီ။ [အထ၏ ရှေ့၌ “တသ္မာ” ဟု ထည့်မှ စကားအဆက် တည့်၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် အယံဟိ၌ ဟိကိုလည်း ကာရဏ ဇောတက ကြံနိုင်သည်။]

ဝိဟာရပစ္စယာယံတိ-ကား၊ ဝိဟာရဆာယာယံ-ကျောင်းရိပ်၌၊ [“ပ အနက် မရှိ” ဟု သိစေသည်။] ကုဋ္ဌဂါရမဟာဂေဟဇ္ဈာယာယ-စုလစ်မွန်ချွန် အတွင်းရှိ သော ကျောင်းတော်ကြီး၏ အရိပ်သည်၊ ဖရိတောကာသေ-ဖြန့်အပ်သောအရပ်၌၊

အပ္ပဟိနော ဝိယ။ ။အရှင်နာဂိတသည် ဝသောကိုယ်ရှိသည့်အတွက် အထိုင် အထ လေးလံ၏၊ ရဟန္တာဖြစ်၍ ထိနမိဒ္ဓကို ပယ်ပြီးပါသော်လည်း ထိနမိဒ္ဓ၏ သတ္တိဖြစ်သော ဝါသနာ ကိုကား မပယ်နိုင်၊ ထိုသို့ ဝါသနာကို မပယ်နိုင်သည့်အတွက် ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထိနမိဒ္ဓကို မပယ်နိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေလေသည် ဟု ပြလို၍ ဝိယသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။

(ပညပေဟိ ဌ်စပ်) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ကိရ-ချဲ့၊ သာ ကူဠဂါရသာလာ-စုလစ် မွန်ချွန်အထွဋ်ရိုသော ထိုကျောင်းတော်သည်။ ဒက္ခိဏုတ္တရတော-တောင် မြောက် အရပ်အားဖြင့်၊ ဒီဃာ-ရှည်၏။ ပါစီနမုခါ-အရှေ့ဘက်၌ မျက်နှာသာရှိ၏။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ အသာ-ထို ကူဠဂါရသာလာ၏။ ပုရတော-ရှေ့၌၊ မဟတီ-ကြီးစွာ သော၊ ဆာယာ-အရိပ်သည်။ ပတ္တဋ္ဌာ-ပြန့်နှံ့သည်။ ဟောတိ-၏။ သီဟောပိ- သီဟသာမဏေသည်လည်း၊ တတ္ထ-ထို ကျောင်းရိပ်၌၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား ဖို့၊ အာသနံ-ကို၊ ပညပေသိ-ပြီ။

၃၆၃။ အထခေါ-နေရာခင်းပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ၊ ဒွါရန္တရေဟိစေဝ-တံခါး ပေါက် အကြားတို့မှလည်းကောင်း၊ ဝါတပါနန္တရေဟိစ-လေသောက်ပြုတင်း အကြားတို့မှလည်းကောင်း၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ဝိဓာဝန္တဟိ-ထိုမှ ဤမှ ပြေးသွား ကုန်သော၊ ဝိပုရန္တိဟိ-အထူးထူးအပြားပြား ပြန့်နှံ့ကုန်သော၊ ဆဗ္ဗဏ္ဍာဟိ-ခြောက် သွယ်သော အဆင်းရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓရသ္မိဟိ-ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့သည်။ သံသု စိတနိက္ခမနော-ကောင်းစွာပြုအပ်သော ထွက်တော်မူလာခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ)၊ ဝလာဟကန္တရတော-တိမ်တိုက်ကြားမှ၊ ပုဏ္ဏစန္ဒော-လပြည့်ဝန်းသည်။ (နိက္ခမတိ) ဝိယ-ထွက်လာသကဲ့သို့၊ (တထာ) ကူဠဂါရသာလာတော-စုလစ်မွန်ချွန် အထွဋ် ရှိသောကျောင်းတော်မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ-ခင်းထားအပ်သော မြတ်သောဘုရားနေရာ၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်တော်မူပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အထခေါ ပေ၊ နိသီဒိတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္တတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

၃၆၄။ ပုရိမာနိ ပေ၊ ပုရိမတရာနိတိ ဧတ္ထ-၌၊ ဟိယျောဒိဝသံ-ယမန်နေ့သည်။ ပုရိမံနာမ-ရှေး၌ ဖြစ်သောနေ့မည်၏။ တတော-ထိုနေ့မှ၊ ပရံ-နောက်နေ့သည်။ ပုရိမတရံ (နာမ)-သာ၍ ရှေး၌ဖြစ်သောနေ့ မည်၏။ ဝါ-တစ်ဖန်မနေ့ မည်၏။

သံသုစိတနိက္ခမနော။ ။ရောင်ခြည်တော်များကို မြင်ရသဖြင့် “ဘုရားရှင် ထွက် တော်မူလာပြီ”ဟု သိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “သံသုစိတနိက္ခမနော”ဟု ဆိုသည်။ သံသုစိတံ-(ဘုရား ရှင် ထွက်တော်မူလာပြီဟု ပြောပြသကဲ့သို့) ကောင်းစွာပြုအပ်သော+နိက္ခမနံ-ထွက်တော်မူလာ ခြင်းသည်။ ယသာတိ သံသုစိတနိက္ခမနော။

ပုရိမာနိ ပုရိမတရာနိ။ ။[ဒိဝသောတု အဟံ ဒိနံ... အဘိဓာန် (၆၇)၌ ဒိဝသသဒ္ဓါ သည် ပုလ္လိန်ရှိ၏။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသပြု၍ နပုလ္လိန်ထားဟန်တူသည်။] ယနေ့ကိုထောက်၍ လွန် ပြီးသော ရှေ့နေ့ကို “ပုရိမ-ရှေ့၌ဖြစ်သောနေ့”ဟု ခေါ်ရ၏။ “ဟိယျော-ယမန်နေ့ (မနေ့)”ဟု ခေါ်ရသောနေ့တည်း။ ထိုထက် ရှေ့ကျသောနေ့ကို “ပုရိမတရ-သာ၍ ရှေ့ကျသောနေ့”ဟု ခေါ်ရ၏။ “ပရဟိယျော-ယမန်နေ့မှ တစ်ပါးသော နေ့၊ ဝါ-တစ်ဖန်မနေ့ (တမြန်နေ့)”ဟု ခေါ်၏။ ဤနေရာ၌ကား ရှေ့ကျသော နေ့အများကို “ပုရိမာနိ”ဟု လည်းကောင်း၊ ထိုထက် ရှေ့ကျသော နေ့အများကို “ပုရိမတရာနိ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “တတော ပဋ္ဌာယ ပေ၊ ဟောန္တိ”ဟု ဆိုသည်။

ပန-ဆက်၊ တတော-ထို တစ်ဖန်မနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံကုန်သော နေ့တို့သည်၊ ပုရိမာနိစေဝ-ပုရိမတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုရိမတရာနိစ-ပုရိမတရ တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-နိ၏။

ယဒဂ္ဂေတိ-ကား၊ မူလဒိဝသတော-မူလနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယံ ဒိဝသံ- အကြင်နေ့ကို၊ အဂ္ဂံ-အစကို၊ ပရကောဋိ-ထိုမှာဘက်အစွန်းကို၊ ကတွာ၊ ဝိဟရာ မိ-နေခဲ့၏၊ (တံ-ထိုနေ့ကို၊ အဂ္ဂေ-အစပြု၍၊) ဣတိ အတ္ထော၊ [“ယဒဂ္ဂေ” ဟု ရှိ သောကြောင့် “တဒဂ္ဂေ” ဟု ထည့်သည်။] ယာဝ-အကြင်မျှလောက်သော ကာလ ပတ်လုံး၊ ဝိဟာသိ-နေခဲ့ပြီ၊ (“တာဝ-ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ ဒိဗ္ဗာနိ ရူပါနိ ပဿာမိ” ဟု နိယမဝါကျထည့်စပ်)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဣဒါနိ-၌၊ တဿ-နေခဲ့ရာ ထိုနေ့၏၊ ပရိမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ န စိရံ တီဏိ ဝဿာနိတိ-ဟူ၍၊ (သုနက္ခတ္တော-သုနက္ခတ္တသည်)၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ယဒဂ္ဂေတိ-ကား၊ ယံ ဒိဝသံ- အကြင်နေ့ကို၊ အဂ္ဂံ-အစကို၊ ကတွာ၊ န စိရံ-မကြာလှပါ၊ တီဏိ ဝဿာနိ- သုံးနှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဝိဟရာမိ-၏၊ ဣတိပိ အတ္ထော-ဤ အနက်သည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ယံ ဒိဝသံ-ကို၊ အာဒိ-ကို၊ ကတွာ၊ န စိရံ-မကြာပါ၊ တီဏိယေဝ

ယဒဂ္ဂေ။ ။ပါရာဇိကဏ်-ဝေရဉ္စကဏ္ဍဝယ် အဇ္ဇတဂ္ဂေ၌ အဂ္ဂေသဒ္ဓါကဲ့သို့ ဤအဂ္ဂေ သဒ္ဓါ၏ အနက်ဖွင့်ပုံကိုလည်း သိပါ၊ ထို “အစ” ဟူသည်လည်း “အတိတ်အစ” ဟု သိစေလို၍ အဂ္ဂံကို “ပရကောဋိ” ဟု ဖွင့်သည်။

ယာဝ ဝိဟာသိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယဒဂ္ဂေ ဝိဟရာမိ၊ ဒိဗ္ဗာနိ ရူပါနိ ပဿာမိ (အကြင် နေ့ကို အစပြု၍ နေခဲ့၏၊ ထိုနေ့ကို အစပြု၍ ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို မြင်နိုင်၏)” ဟု စကားဆက်ပုံကို ကြည့်ပါ၊ ထိုစကားကို ကောက်ချက်ချလျှင် “ယာဝ ဝိဟာသိ-အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး နေခဲ့ပြီ၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို မြင်နိုင်၏” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏၊ အချုပ်အားဖြင့် “နေခဲ့ရာကာလအတွင်းမှာ မြင်နိုင်၏” ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် ယာဝ ဝိဟာသိ သည် ဥဇုကတ္တကိုပြသောစကား ဟု သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် “ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု ဆို သည်။

ဋီကာ။ ။ဋီကာတို့၌ ယဒဂ္ဂေဝယ် ယံသဒ္ဓါနှင့် ယုဉ်သောကြောင့် “ဝိဟရာမိ” ဟု ဝတ္တမာန် ဝိဘတ်ဖြင့် ရှိရသော်လည်း “အနက်မှာ အတိတ်အနက်သာ” ဟု သိစေလို၍ “ဝိဟာသိ” ဟု ဖွင့် ကြောင်းကို ဆိုကြ၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား “ယံ သဒ္ဓါသည် ပရိစ္ဆေဒနိပါတ်ဟု သိစေလို၍ “ယာဝ” ဖွင့်သည်ဟု ဆိုသေး၏၊ စဉ်းစားကြပါကုန်။

အထဝါ။ ။ပဋ္ဌမနည်း၌ “ယဒဂ္ဂေ ၊ပေ၊ ဝိဟရာမိ” ဟု အနက်ပေးပြီး၍ “န စိရံ တီဏိ ဝဿာနိ” ကို နောက်မှ အနက်ပေးစေလို၏၊ ဒုတိယနည်း၌ကား “န စိရံ-မကြာပါ၊ တီဏိ ဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဝိဟရာမိ” ဟု န စိရံ တီဏိ ဝဿာနိပုဒ်တို့ကို ဝိဟရာမိ၏ အတွင်းသွင်း ၍ ပေးစေလိုသည်၊ ပါဠိကို အနက်ပေးပုံသာသွား၏၊ အဓိပ္ပာယ်မှာ နေခဲ့ရာ ကာလ၏ ပမာဏ ကို ပြလို၍ “န စိရံ တီဏိ ဝဿာနိ” ဟု ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဝဿာနိ-သုံးနှစ်တို့ပတ်လုံးသာလျှင်၊ ဝိဟာသိ-နေခဲ့ပြီ၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ-ဤ သုနက္ခတ္တသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဂဏှန္တော-ယူလျက်၊ တီဏိ သံဝစ္ဆရာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌာယံ-လုပ်ကျွေးပြီး၊ တံ-ထိုနေ့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (န စိရံ တီဏိ ဝဿာနိ ဟူ၍)၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏။

ဝိယရူပါနီတိ-ကား၊ ဝိယဇာတိကာနိ-ချစ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ သာတဇာတိကာနိ-သာယာအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနီတိ-ကား၊ ကာမဿာဒယုတ္တာနိ-ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဝုဏ်ကို သာယာတတ်သော ကိလေသာကာမအား လျှောက်ပတ်ကုန်သော၊ ရဇနိယာနီတိ-ကား၊ ရာဂဇနကာနိ-တပ်မက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော။

ဝိယရူပါနီ။ ။ရူပ သဒ္ဓါသည် အဘိဓာန် (၈၂၈)လာ အနက်တို့တွင် သဘာဝ အနက် ဟောတည်း။ ထို သဘာဝအနက်ကိုပင် “ဇာတိ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဝိယံ+ရူပံ ယေသံတိ ဝိယရူပါနီ။ [ဝိယရူပါနီတိ ဣဋ္ဌသဘာဝါနိ၊ သာတ ဇာတိကာနီတိ မရဓုသဘာဝါနိ-ချို့မြိန်သော အရသာနှင့် တူသော သဘောရှိကုန်သော၊ မရဓု ဝိယာတိ ဟိ မရဓုတိ ဝုစ္စတိ မနောရမံ ယံကိဉ္စိ၊-ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ဇာတိသဒ္ဓါ သဘာဝသဒ္ဓါတို့နှင့် သမာသံတွဲရာ၌ ရှေ့ပုဒ်ဝယ် ဘာဝပွဇာန (ဘာဝလောပ) ကြိမှ အရတူနိုင်၏။ ထိုသို့ မကြံလျှင် “ဝိယံ-ချစ်အပ်”ဟု အနက်ဖြစ်သောကြောင့် ရူပါရုံကို အရကောက်ရလိမ့်မည်။ ဝိယံ-ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟု ဘာဝပွဇာနကြံလျှင်ကား ရူပါရုံကို မရသေးဘဲ ရူပါရုံ၏ ချစ်ဖွယ်သဘောကိုသာ ရသောကြောင့် ရူပနှင့် အရတူနိုင်သည်။ ထိုသို့ အရတူမှ “ဝိယံ+ရူပံ ယေသံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုနိုင်သည်။

ကာမူပသံဟိတာနီ။ ။“ကာမ”အရ ကိလေသာကာမကို ယူစေလို၍ “ကာမဿာဒ”ဟု ဖွင့်၏။ “ဥပသံဟိတ”ကိုကား “ယုတ္တ-လျှောက်ပတ်”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွ ဖွင့်သည်။ [ကာမူပ သံဟိတာနီတိ အာရမဏံ ကရောန္တေန ကာမေန (ကိလေသာကာမနှင့်) ဥပသံဟိတာနီ၊ ကမနိ ယာနိ-ကိလေသာ ကာမဖြင့် အလိုရှိထိုက်ကုန်သော၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တေနာဟ ကာမဿာဒ ယုတ္တာနီတိ၊ ကာမဿာဒဿ-ဝတ္ထုကာမတို့ကို သာယာတတ်သော ကိလေသာကာမအား+ ယုတ္တာနိ၊ ယောဂျာနိ-လျှောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဣတိ အတ္ထော၊-ဋီကာ။]

ရဇနိယာနိ။ ။ရဇဇာတိ အနိယပစ္စည်းဖြင့် “ရဇ္ဇန္တိ-နှစ်သက်စေတတ်ကုန်၏။ ဣတိ ရဇနိယာနိ”ဟု ပြု၊ ကာရိတ်ကြေ၊ “ရဇ္ဇန္တိ ဧတေဟိတိ ရဇနိယာနိ”ဟု ကရဏသင်္ခရ်ပြုလျှင် ကာရိတ်ကြေဖွယ် မလို၊ “ရာဂဇနကာနိ”ကား အဓိပ္ပာယ်ထွတည်း။ ဤရာဂဇနကာနိကို ထောက်၍ ရဇနိယဉ် အနိယပစ္စည်းသည် ကံဟောမဟုတ်ဟု သိနိုင်၏။ [မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယ၊ ဏာဒိ ကဏှ၊ ၆၉ သုတ်၌လည်းကောင်း၊ ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ တဒ္ဓိတံ တဒဿ ဌာန မိယောစ (၃၅၆) သုတ်၌လည်းကောင်း ရူပါ။]

(ရူပါနိ ပဿာမိ ဌိစပ်) နော စ ခေါ ဒိဗ္ဗာနိ သဒ္ဓါနီတိ-ကား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ သုနက္ခတ္တော-သည်၊ တာနိ-ထို ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ န သုဏာတိ-မကြားသနည်း၊ ကိရ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ (နောကံဌိ "တသ္မာ" ဟု ရှိလတ်) သော-ထို သုနက္ခတ္တ သည်၊ ဘဂဝန္တံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသကံမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ပရိကမ္မံ-ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ ပရိကမ်ကို၊ ယာစိ-တောင်းပြီ၊ တဿ-ထို သုနက္ခတ္တ အား၊ ဘဂဝါ၊ အာစိက္ခံ-ဟောပြတော်မူပြီ၊ သော-ထို သုနက္ခတ္တသည်၊ ယဏာ နုသိဋ္ဌံ-အကြင်အကြင် သွန်သင်အပ်သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဒေဝတာနံ-တို့၏၊ ရူပါနိ- ရူပါရုံတို့ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ စိန္တေသိ၊ (ကံ)၊ ဣမသ္မိံ သရိရ သဏ္ဍာနေ-ဤကိုယ်သဏ္ဍာန်၌၊ သဒ္ဓေန-အသံသည်၊ မရုရေန-ချိုမြိန်သော အရသာနှင့်တူသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ နံ-ထို အသံ ကို၊ သုဏေယျံနခေါ-ကြားရပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ဣတိတစ်လုံးကြော)၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဥပသကံမိတွာ၊ ဒိဗ္ဗသောတ ပရိကမ္မံ-ကို၊ ပုဋိ- လျှောက်ပြီ။

စ-ဆက်၊ အယံ-ဤ သုနက္ခတ္တသည်၊ အတီတေ-၌၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သီလ ဝန္တံ-သီလရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ကဏ္ဍသံက္ခလိယံ-နားရွက်၌၊ ပဟရိတွာ-ပုတ်ခတ် ၍၊ ဗမိရံ-နားထိုင်းသူကို၊ အကာသိ-ပြုခဲ့ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (သီလရှိသော ရဟန်း တစ်ပါးကို နားထိုင်းအောင်ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်)၊ ပရိကမ္မံ-ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏ ပရိကမ်ကို၊ ကရောန္တောပိ-ပြုပါသော်လည်း၊ (ပြုစေကာမူ)၊ ဒိဗ္ဗသောတာဓိဂမာယ- ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ကိုရခြင်းငှာ၊ အဘဗ္ဗော-မထိုက်၊ တေန-ကြောင့်၊ အဿ-ထို သုနက္ခတ္တအား၊ ဘဂဝါ၊ ပရိကမ္မံ-ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏ ပရိကမ်ကို၊ န ကထေသိ- ဟောတော်မမူ၊ သော-ထို သုနက္ခတ္တသည်၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိ သော ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏ ပရိကမ်ကို ဟောတော်မမူခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်၊ ဘဂဝတိ-၌၊ အာဃာတံ-ရန်ငြိုးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကံ)၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ဧကန်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အကြံသည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကံ) အဟံပိ-ငါသည်လည်း၊ ဓတ္ထိယော-ဓတ္ထိယတည်း၊ အယံပိ- ဤသုနက္ခတ္တသည်လည်း၊ ဓတ္ထိယော-ဓတ္ထိယတည်း၊ အဿ-ထို သုနက္ခတ္တ၏၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်သည်၊ သစေ ဝနိဿတိ-အကယ်၍ တိုးပွားလတ်ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အယံပိ-ဤ သုနက္ခတ္တသည်လည်း၊ သဗ္ဗညု-သဗ္ဗညုတုရားသည်၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လတ်၊ ဣတိ-ဤသို့သော အကြံသည်၊ (ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍)၊ ဥဿု ယာယ-ငြူစုခြင်းကြောင့်၊ မယံ-ငါ့အား၊ န ကထေသိ-မဟော၊ ဣတိ (စိန္တေသိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံပြီး၍၊ သော-ထို သုနက္ခတ္တသည်၊ အနက္ခမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ပြုထိကသုတ်၌ လာလတ်အတိုင်း ထိုထို မသင့်သောအမှုကို ကြံစည်၊ ပြောဆို၊

ပြုလုပ်ခြင်းဟူသော အစဉ်အားဖြင့်၊] ဂိဟိဘာဝံ-လူ၏အဖြစ်သို့၊ ပတွာ-၍၊ တမတ္ထံ-ထို အကြောင်းကို၊ မဟာလိလိစ္ဆဝိနော-မဟာလိလိစ္ဆဝိမင်းအား၊ ကထေန္တော-ပြောလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ နော စ ခေါ ဒိဗ္ဗာနံ သဒ္ဓါနိ အစရှိသည် ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောဆိုပြီ။

၃၆၆-၃၇၁။ ဧကံသဘာဝိတောတိ-ကား၊ ဧကံသာယ ဧကကောဋ္ဌာသာယ-တစ်ခုသော အဖို့အကျိုးငှာ၊ ဘာဝိတော-ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဝါ-ပွားစေအပ်သော၊ (သမာဓိ ဟောတိ၌စပ်)၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနံ-ရူပါရုံတို့ကို၊ ဒဿနတ္ထာယဝါ-မြင်ရခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နံသော၊ သဒ္ဓါနံ-သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ သဝနတ္ထာယဝါ-ကြားရခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း၊ ဘာဝိတော-သော၊ ဝါ-သော၊ (သမာဓိ ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တိရိယံတိ-ကား၊ အနုဒိသာယ-ငှ ပါးသော အထောင့်အရပ်၌၊ ဥဘယံ သဘာဝိတောတိ-ကား၊ ဥဘယံသာယ ဥဘယကောဋ္ဌာသာယ-၂ ပါးစုံသော အဖို့အကျိုးငှာ၊ ဘာဝိတော-သော၊ ဝါ-သော၊ (သမာဓိ ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

အယံ ခေါ မဟာလိ ဟေတူတိ-ကား၊ ဒိဗ္ဗာနံယေဝ ရူပါနံ-ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဧကံသဘာဝိတော-တစ်ခုသော အဖို့အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သော၊ အယံ သမာဓိ-သည်၊ ဟေတု-ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို မြင်ရခြင်း၏အကြောင်းတည်း။

၃၇၂။ ဣမံ အတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ သောလိစ္ဆဝိ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ဒိဗ္ဗသောတေန-ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်ဖြင့်၊ ဣဒံ သဒ္ဓဿဝနံ-ဤအသံကို ကြားခြင်းသည်၊ ဣမသ္မိံ သာသနေ-ဤ သာသနာတော်၌၊ ဥတ္တမတ္တဘူတံ-မြတ်သော အကျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)မည-

ဧကံသဘာဝိတော။ ။ဧက+အံသ၊ အံသသဒ္ဓါသည် “အံသော ဓန္တေစ ကောဋ္ဌာသေ”-အဘိဓာန် (၁၁၀၃)လာ အနက်တို့တွင် ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟောတည်း၊ အံသာယ၌ အာယသည် စတုတ္ထိသဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်း၊ “ဧက+အံသာယ-တစ်ခုသော အဖို့အစုအကျိုး” ဟူသည် ဒိဗ္ဗရူပတို့ကို မြင်ရခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဒိဗ္ဗသဒ္ဓတို့ကို ကြားရခြင်းအားဖြင့် ထို ၂ ပါးတွင် တစ်ပါး ပါးသော အဖို့အစုတည်း၊ ထို တစ်ခုတည်းသော အကျိုးငှာ+ဖြစ်စေအပ်သော သမာဓိကို “ဧကံသာယ+ဘာဝိတော”အရ “ဧကံသဘာဝိတ”ဟု ဆိုသည်။

ဣဒံ ပေ၊ သဒ္ဓဿဝနံ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ဣဒံ ဒိဗ္ဗသောတေန သဒ္ဓံ သုဏာတိ” ဟု တွေ့ရ၏၊ ဣဒံ ဟူသော နပုလ္လိန်နှင့် သဒ္ဓံဟူသော ပုလ္လိန်ကို တွဲခြင်းသည် မကောင်း၊ “ဣဒံ သဒ္ဓံ”ဟု တွဲလျှင် နောက်ဝါကျ၌ “ဣမဿ-ဤအသံ၏”ဟု ပေးရလိမ့်မည်၊ အမှန်အားဖြင့် “အသံ အကျိုးငှာ ကျင့်ကြသည် မဟုတ်၊ အသံကို ကြားခြင်း အကျိုးငှာသာ ကျင့်ကြသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒံ ဒိဗ္ဗသောတေန သဒ္ဓဿဝနံ”ဟု ရှိမှ ကောင်းသည်။

ဖြစ်လေယောင်တကား၊ ဣမဿ-ဤအသံကို ကြားရခြင်း၏၊ အတ္တယ-အကျိုးငှာ၊ ဧတေ ဘိက္ခု-ဤ ရဟန်းတို့သည်၊ ပညာသံပိ ဝဿာနိ-အနှစ်ငါးဆယ်တို့ ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ သဠိပိ ဝဿာနိ-အနှစ်ခြောက်ဆယ်တို့ ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ အပဏ္ဏကံ-မဇ္ဈတ်မယွင်းသော၊ ဝါ-အပြစ်မရှိသော၊ [အဝိရဇ္ဈနကံ၊ အနဝဇ္ဇန္တိဝါ အတ္ထော။] ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရန္တိနုန-ကျင့်ကြလေယောင်တကား၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဒသဗလံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဧတံ အတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ ယံနုန ပုစ္ဆေယျ-အကယ်၍ မေးရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ (စိန္တေသိ)။

တတော-တို့သို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တမတ္ထံ-ထို အကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧတာသံ နုန ဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီး၊ သမာဓိဘာဝနာနံတိ ဧတ္ထ-ပါငြိ၌၊ သမာဓိယေဝ-သမာဓိသည်ပင်၊ သမာဓိဘာဝနာ-မည်၏၊ [“သမာဓိယေဝ+ဘာဝနာ သမာဓိဘာဝနာ”ဟု အရတူကမ္မဓာရဲကို ပြသည်။] ဥဘယံသဘာဝိတာနံ-၂ ပါးစုံသော ဒိဗ္ဗရူပကိုမြင်ခြင်း၊ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓကိုကြားခြင်းဟူသော အကျိုးငှာ ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော၊ သမာဓိနံ-တို့ကို၊ (သဠိကိရိယဟေတု စရန္တိနုန ဌိစပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အထ-လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတာ သမာဓိဘာဝနာ-တို့သည်၊ သာသနတော-မှ၊ ဗာဟိရာ-အပ၌ဖြစ်ကုန်၏၊ န အဇ္ဈတ္တိကာ-အတွင်း၌ မဖြစ်ကုန်၊ တသ္မာ၊ တာ-ထို သမာဓိဘာဝနာတို့ကို၊ ပဋိကိပိတွာ-ပယ်တော်မူ၍၊ ယဒတ္ထံ-အကြင်အရိယာဖိုလ်အကျိုးငှာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ စရန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-ထို အရိယာဖိုလ်တို့ကို၊ ဒဿေန္တော-သော၊ ဘဂဝါ၊ န ခေါ

သမာဓိဘာဝနာနံ။ ။လိစ္ဆဝိမင်းသည် အကြံဖြစ်တုန်းက ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ကို ဤသာသနာတော်ဝယ် အမြတ်ဆုံး ဟု မှတ်ထင်ခဲ့သော်လည်း ဒိဗ္ဗသောတနှင့်တကွ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိုပါ မေးလျှောက်လိုသောကြောင့် “ဧတာသံ နုန ဘန္တေ သမာဓိဘာဝနာနံ” ဟု ပါဠိတော်၌ ဗဟုဝစ်ဖြင့် လျှောက်သည်။

† အဇ္ဈတ္တိကာ။ ။ဤသမာဓိဘာဝနာတို့သည် ဝဋ်မှထွက်ကြောင်း မဟုတ်၊ ထိုဘာဝနာတို့ကို သာသနာပကာလ၌ ရသေ့တို့လည်း ရနိုင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဗာဟိရဖြစ်ကြသည်၊ ဘုရားရှင်သည် သာမုတ္တံသီကဒေသနာတော်အဖြစ်ဖြင့် ဟောပြုအပ်သော ဘာဝနာများ မဟုတ်ရကား အဇ္ဈတ္တိက (သာသနာတွင်း) ဘာဝနာများလည်း မဟုတ်ကြ။

ယဒတ္ထံ။ ။“ယေသံ+အတ္တယ၊ အဘေဒေဝိ ဘေဒဝစနမေတံ”ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏ “ယေသံ”အရ အရိယာဖိုလ်တရားများကို ရ၍၊ “အတ္တယ”အရလည်း ထို ဖိုလ်တရားတို့ကိုပင် ရသောကြောင့် သမ္ပန်နှင့် သမ္ပန္နိမပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသော “အဘေဒ ဘေဒုပစာရ”ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “တံ ဒဿေန္တော”နေရာဝယ် “တေ ဒဿေန္တော”

မဟာလီတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (တစ်နည်း) ယဒတ္ထံ-အကြင် အရိယာဖိုလ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ ဘိက္ခု ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ တံ-ထို အရိယာဖိုလ်ဟူသော အကျိုးကို၊ ဒဿေန္တော-သော၊ ဘဂဝါ၊ န ခေါ် မဟာလီတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ဟု ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီမည်၊ ပါဠိတော်၌လည်း “အတ္ထိ ခေါ် မဟာလိ အညေဝ ဓမ္မာ ၊ပေ၊ ယေသံ သန္တိကိရိယာဟေတု” ဟု ဗဟုဝစ်ပင် ရှိသည်၊ ဤအလို “ယေသံ+အတ္ထော ယဒတ္ထော” ဟု ပြုပါ။

တစ်နည်း။ ။ “ယဿ ဝိသေသနဘူတဿ အတ္ထာယ” ဟု ဋီကာသစ်၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏၊ ဤအလို “ယော-အကြင် အရိယာဖိုလ်ဟူသော+အတ္ထော ယဒတ္ထော၊-အကြင် အရိယာဖိုလ်ဟူသော အကျိုး” ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ “ယဒတ္ထံ-အကြင် အရိယာဖိုလ်ဟူသော အကျိုးငှာ” ဟု ပေးစေလိုသည်၊ ဤသို့ တစ်နည်းဖွင့်ခြင်းမှာလည်း နောက်၌ “တံ ဒဿေန္တော”ဝယ် “တံ” ဟု ဓာအုပ်တို့၌ ဧကဝစ်ရှိသောကြောင့်တည်း။

စတုအရိယဗလအဖွင့်

၃၇၃။ တိဏ္ဍံ သံယောဇနာနန္တိ-ကား၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒိနံ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိကုန်သော၊ တိဏ္ဍံ-န်သော၊ ဗန္ဓနာနံ-အနှောင်အဖွဲ့ တို့၏၊ (“ပရိက္ခယာ-ကုန်ခြင်းကြောင့်”၌စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ (သံယောဇနကို ဗန္ဓနဟု ဖွင့်ခြင်းသည်မှန်၏၊) (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ တာနိ-ထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမသတို့သည်၊ ဝဇ္ဇဒုက္ခဘယေ-ဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော ဘေး၌၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ [“ဝဇ္ဇဒုက္ခမယေ ရထေ-ဝဋ်ဒုက္ခအတိပြီးသော ရထား၌”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] သံယောဇနန္တိ-ယှဉ်စေတတ်ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သံယောဇနာနီတိ-သံယောဇနတို့ ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ကုန်၏။

ဝဇ္ဇဒုက္ခ ၊ပေ၊ သံယောဇနန္တိ။ ။ “တသ္မာတိ ယသ္မာ ဝဇ္ဇဒုက္ခဘယေ သံယောဇနတော တတ္ထ သတ္တေ သံယောဇနန္တိ နာမ၊ တသ္မာ” ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၍ “ဝဇ္ဇဒုက္ခမယေ ရထေ”ဟု ရှိသော ပါဠိကို ရှေးပါဠိမဟုတ်ဟု ပယ်သွား၏၊ သံယောဇနာနံကို “ဗန္ဓနာနံ”ဟု ဖွင့်၍ သံယောဇနန္တိကိုလည်း “ဗန္ဓန္တိ”ဟု ဖွင့်ကြ၏၊ ထို ဖွဲ့ချည်ခြင်း၊ ဖွဲ့တုပ်ခြင်းဟူသည် ရထား၌ မြင်းကပ်သကဲ့သို့ (မြင်းတပ်သကဲ့သို့) မဟုတ်၊ ကြီးဖြင့် ဖွဲ့တုပ်ခြင်းသာတည်း၊ ရထား၌ မြင်းကို ဖွဲ့တုပ်၍လည်း မဖြစ်နိုင်-ဟုလို့၊ ထို့ကြောင့် “ရထေ”ဟု ရှိသော ပါဠိကို ပယ်ထိုက်ပါပေသည်။ [ဋီကာဟောင်း၌ကား “ဝဇ္ဇဒုက္ခေ သံယောဇနတော” ဟုသာ ရှိ၏၊ “မယေ၊ ဘယေ”ပုဒ်များလည်း မပါ။]

သောတာပနော ဟောတီတိ-ကား၊ မဂ္ဂသောတံ-ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို ပယ်ရှားတတ်သော အရိယာမဂ်သို့၊ အာပနော-ရောက်ပြီးသည်၊ ဟောတိ၊ အဝိနိ ပါတဓမ္မောတိ-ကား၊ စတုသု-န်သော၊ အပါယေသု-တို့၌၊ အပတနဓမ္မော-မကျ ခြင်း သဘောရှိ၏။ ဝါ-မဖြစ်ခြင်း သဘောရှိ၏။ [အပတနဓမ္မောတိ အနုပ္ပန္နန သဘာဝေါ။] နိယတောတိ-ကား၊ ဓမ္မနိယာမေန-အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ် သော မဂ်တရားသည်၊ နိယတော-အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်၏။ သမ္မောဓိပရာ ယဏောတိ-ကား၊ အသု-ထို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယသင်္ခါတာ-

မဂ္ဂသောတံ။ ။ ဤ၌ သောတသဒ္ဓါသည် နား ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ မဂ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏”ဟု သိစေလို၍ “မဂ္ဂသောတံ”ဟု မဂ္ဂသဒ္ဓါထည့်၍ ဝိသေသနပြုသည်။ မှန်၏။-မဂ်တရားသည် ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို ပယ်တတ်သောကြောင့် “ပဋိပက္ခဓမ္မေ သဝတိ ပေလတိ-ပယ်တတ်၏။ ဣတိ သောတော”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သောတ အမည် ရနိုင်၏။ [ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ အနဝသေသတော သဝနတော ပေလနတော(နှိပ်စက်တတ် ပယ်တတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) သောတော အရိယမဂ္ဂေါ၊-ဝေရဉ္စကဏ္ဍသာရတ္ထဒီကာ၊ ဘူ၊ သွာ၊ ကိ၊ သုဓာတ်သည် ဝိဋ္ဌနအနက်ကို ဟော၏။ စုရာဒိ ပိလဓာတ်လည်း နောဒန (ပယ်ရှားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် သဝနတောကို “ပေလနတော”ဟု ဖွင့်သည်။] ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “မဂ္ဂသောတံ”ကို နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။

အာပနော။ ။ အာပုဗ္ဗပဒဓာတ်၊ တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော အာပနောပုဒ်၌ တပစ္စည်းကို ပစ္စုပြန် (ရောက်ဆဲ) အနက်ဟောဟု ယူလျှင် သောတာပတ္တိမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ တ ပစ္စည်းကို အတိတ်ဟောဟု ယူလျှင် ရောက်ပြီးသော ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို ရ၏။ ဤနေရာ၌ကား “သမ္မောဓိ ပရာယဏော-အထက် မဂ် ၃ ပါးဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဖလဋ္ဌသောတာပန္နဟု သိသာ၏။ ထို့ကြောင့် အာပနော၌ အတိတ်ဟော တ ပစ္စည်းဟု ယူ၍ “မဂ္ဂသောတံ အာပနောတိ ဖလဋ္ဌဿ ဝသေန ဝတ္တံ”ဟု ဋီကာမိန့်သည်။ [“အာပန္နိတ္တာတိ အာပနော”ဟု ပြုပါ။ မဂ္ဂဋ္ဌအတွက် ဖြစ်မှု “အာပဇ္ဇတီတိ အာပနော”ဟု ပြုရသည်။]

အဝိနိပါတဓမ္မော။ ။ “စတုသု ပေ၊ အပတနဓမ္မော”သည် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာတည်း။ ပါရာဓိကာ၊ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၊ ဝိနယပညတ္တိယာစနအခန်း၌ကား “ဝိနိပါတေတီတိ ဝိနိပါတော၊ နာဿ ဝိနိပါတော (ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော) ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော” စသည်ဖြင့် အကျယ်ဖွင့်ထားသည်။

နိယတော။ ။ ဓမ္မနိယာမေနကို “မဂ္ဂဓမ္မ နိယာမေန”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ “ဓမ္မ” အရ မဂ် တရား ယူပါ-ဟူလို၊ ပါရာဓိကာထံ အဋ္ဌကထာ၌ကား “သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေန”ဟု ဖွင့်၏။ ထို၌ နိယာမေ ကို “နိယာမကေန-ခုနစ်ဘဝအထက်၌ မဖြစ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ် တတ်သော၊ မဂ္ဂေန-သည်”ဟု သာရတ္ထဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် “ဓမ္မနိယာမေန-သည်၊ နိယတော- အပ်၏”ဟု နိဿယ၌ အနက်ပေးပါသည်။

အထက်မဂ် ၃ ပါး အပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ သမ္မောဓိ-သမ္မောဓိ ဟူသော၊ ပရံ-
 သောတာပတ္တိမဂ်ထက် အလွန်ဖြစ်သော၊ အယနံ-ရောက်ထိုက်သော တရားသည်၊
 အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမ္မောဓိပရာယဏော-မည်၏။ [ဝါ-တစ်နည်း၊
 အနေန-ဤသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဥပရိမဂ္ဂတ္တယသင်္ခါတာ-သော၊ သမ္မောဓိ-
 သို့၊ ပရံ-အလွန်၊) ပတ္တဗ္ဗာ-ရောက်ထိုက်၏၊ ဣတိ သမ္မောဓိပရာယဏော-၏၊...
 စာရှိအတိုင်း လိုက်သင့်ရာကို လိုက်စေ၍ ပေးသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ ဓမ္မနိယာမနာတိ-ဥပရိမဂ္ဂဓမ္မနိယာမန-ခုနစ်ဘဝမှ အထက်၌ ကာမ
 ဘုံဝယ် မဖြစ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော အထက် မဂ်တရားသည် ဟု ဋီကာသစ်
 ဖွင့်၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ဘဝကို သောတာပတ္တိမဂ်သည်သာ ဆုံးဖြတ်ထိုက်သောကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ “မဂ္ဂဓမ္မနိယာမန”ဟု ဋီကာဟောင်း၌ ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဥပရိ
 သဒ္ဓါပါသော ထို ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။ ထို့နောက် “ဟေဋ္ဌိမန္တတော (အောက်ထစ်ဆုံး
 အားဖြင့်) သတ္တမဘဝတော ဥပရိ အနုပ္ပဇ္ဇနဓမ္မတာယ ဝါ-ခုနစ်ဘဝမှအထက်၌ (ကာမဘုံဝယ်)
 မဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ နိယတော-မြဲ၏”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်ကား အဋ္ဌကထာ
 မှ အလွတ်အဖွင့်တည်း။

သမ္မောဓိပရာယဏော။ ။ သမ္မုဒ္ဓါသတိတိ သမ္မောဓိ-ဆက်၍ သိလတုံသော အထက်
 မဂ် ၃ ပါး၊ တစ်နည်း “သမ္မုဒ္ဓါတိတိ သမ္မောဓိ”ဟု ပြု၍ မဂ် ၄ ပါးလုံး ရနိုင်သော်လည်း
 သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် အထက်မဂ် ၃ ပါးကိုသာ
 ယူရသည်။ [သမ္မုဒ္ဓါတိတိဝါ သမ္မောဓိ၊ အရိယမဂ္ဂေါ၊ သောစ ဣဓ ပဋ္ဌမမဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ
 အဝသိဋ္ဌော ဧဝ အဓိဂန္တုဗ္ဗတာဝေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗော၊-သာရတ္ထဋီကာ၊ ထို့ကြောင့် “ဥပရိမဂ္ဂတ္တယ
 သင်္ခါတာ သမ္မောဓိ”ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။]

ပရာယဏံ။ ။ “ပရ+အယနံ”ဟု ခွဲ၊ သမာသံပြီးသောအခါ ရကြောင့် နကို ငါပြု၊ ပရံ+
 အယနံကို “ပရာ+ဂတိ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် “ပရံ-အလွန်”ဟု ကြိယာဝိသေသန မပေး
 ဘဲ “ပရံ-အလွန်ဖြစ်သော”ဟု တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသနပေးရသည်။

အနေန ပတ္တဗ္ဗာကို စဉ်းစား။ ။ စာအုပ်တို့၌ အသာ၏နောက်ဝယ် “အနေန ပတ္တဗ္ဗာ”
 ဟု တွေ့ရ၏၊ ပတ္တဗ္ဗာသည် အယနံ၏ အနက်ဖွင့် မဖြစ်နိုင်၊ သမ္မောဓိပရာယဏောလည်း
 တတိယာ ဗဟုဗ္ဗိဟိမဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဤပါဠိကို ဋီကာသစ်၌ ဝါသဒ္ဓါ အကြေကြဲ၍
 “တစ်နည်းအဖွင့်”ဟု ယူဆသော်လည်း သဒ္ဓါသွားမကောင်းပါ။

မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတံ။ ။ သမ္မောဓိပရာယဏကထာအဖွင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဥပရိ မဂ္ဂတ္တယ
 သင်္ခါတာ သမ္မောဓိ ပရံ အယနံ အဿ ဂတိ ပဋိဿရဏံ အဝဿံ ပတ္တဗ္ဗာတိ သမ္မောဓိပရာယ
 ဏော”ဟု ရှိ၏။ ထို၌ အယနံကို ဂတိဟု ဖွင့်၍ ဂတိကို ပဋိဿရဏံဟု ဝေါဟာရအနက် ဖွင့်
 ပြီးလျှင် “ပဋိဿရဏံ-လည်းလျောင်းရာ”ဟူသည် “မဇ္ဈတိဇကန အမှန်ရောက်ထိုက်သော အရာ
 တည်း”ဟု သိစေလို၍ “အဝဿံ ပတ္တဗ္ဗာ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။ ဤ၌ “အဝဿံ ပတ္တဗ္ဗာ”ဟု
 ပရာယဏံအတွက် အဓိပ္ပာယ်ပြောရာမှ “အဝဿံ ပတ္တဗ္ဗာ”မဟုတ်တန်ရာ၊ “အနေန ပတ္တဗ္ဗာ”
 ဖြစ်စရာရှိသည်ဟု ပြင်မှားခဲ့ဟန်တူပါသည်။

တနုတ္တာတိ-ကား၊ ပရိယုဋ္ဌာနမန္တတာယစ-ထကြွခြင်း၏ နည်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကဒါစိ-တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ ကရဟစိ-တစ်ရံတစ်ဆစ်၌၊ ဥပ္ပတ္တိယာစ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တနုဘာဝါ-နည်းသည်၏အဖြစ် ကျသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သကဒါဂါမိ၊ ဟောတိ ဌိစပ)၊ သြရုတ္တာဂိယာနံတိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ-အောက် ကာမဘုံသို့ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သော၊ ဝါ-အောက် ကာမဘုံဟူသော အဖို့၏ စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊ (ပဉ္စန္ဒံ သံယောဇနာနံ၌စပ)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ယေ-ယင်း သံယောဇနိတို့သည်၊ ဗဒ္ဒေါ-ဖွဲ့အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပရိ-အထက်ဖြစ်သော၊ သုဒ္ဒါဝါသဘူမိယံ-သုဒ္ဒါဝါသဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

တနုတ္တာ။ ။တနုဇာတ် ၂ ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဣတ္ထိလိန် တနု သဒ္ဒါသည် အပ္ပ-အနည်းငယ်အနက်၊ ဝိရုဋ္ဌ-ကျခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထိုတွင် ပရိယုဋ္ဌာနမန္တတာယဖြင့် အပ္ပအနက်ကို ပြ၏။ “သကဒါဂါမိ၌ ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့ ထကြွသော်လည်း အပြင်းအထန် မဖြစ်ဘဲ နည်းနည်းပါးပါးသာ ဖြစ်ကြသည်”ဟုလို၊ ကဒါစိ ကရဟစိ ဥပ္ပတ္တိယာစဖြင့် ဝိရုဋ္ဌအနက်ကို ပြ၏။ “ပုထုဇေ သောတာပန်တို့လောက် အဖြစ်မစိတ်ဘဲ တစ်ရံတစ်ခါမှ ဖြစ်ကြသည်” ဟုလို။ [ကဒါစိနှင့် ကရဟစိကား ပရိယာယ်တည်း၊ မြန်မာ၌ “တစ်ရံတစ်ခါ=တစ်ခါတလေ” ဟုသကဲ့သို့တည်း။]

သြရုတ္တာဂိယာနံ။ ။သက္ကတ၌ အဝရ သဒ္ဒါသည် ပါဠိ၌ “သြရ” ဟု ဖြစ်၏။ ၃ လိန်ဟု ဆို၏။ ဤနေရာ၌ “နိဂ္ဂဟိတန္တ နိပါတ်” ဟု ကြံရလျှင် ကောင်းမည်ထင်၏။ နောက်အနက် ယုတ်ညံ့ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ ကာမဘုံသည် အထက် ရူပ အရူပဘုံကိုထောက်၍ ဌာနအားဖြင့် ယုတ်ညံ့၏။ အောက်ကျနေကပ်ကျလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ” ဟု ဖွင့်၏။ [သြရံ ဝုစ္စတိ ကာမဓာတု၊ ပစ္စယဘာဝေန (အောက်ကာမဓာတ်ဝယ် ဖြစ်ဖို့ရန် အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) တံ သြရံ (ထို အောက်ကာမဓာတ်သို့)+ဘဒ္ဒန္တိတိ သြရံဘာဂိယာနံ၊ သြရံဘာဂဿ ဝါ ဟိတာနိ သြရံဘာဂိယာနံ၊ တေနာဟ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံတိ အာဒိ၊-မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် ဋီကာ။]

ဆက်ဦးဆုံး-ပဌမနည်း၌ ဘဒ္ဒန္တိတိ ဘာဂိယာနံ၊ ဘဇောတ်၊ ဣပစ္စည်း ကတ္တားဟော၊ သြရံ+ဘာဂိယာနံ သြရုတ္တာဂိယာနံ၊ ၃တိယနည်း၌ “ဘဇိယတေ(အခြားဘုံနှင့် မရောအောင် ခွဲခြား ဝေဘန်အပ်၏။ ဣတိ ဘာဂေါ၊ သြရံ-အောက်ကာမဘုံဟူသော၊ ဘာဂေါ-အဖို့တည်း၊ သြရံဘာဂေါ-ဖို့၊ သြရုတ္တာဂဿ-အောက်ကာမဘုံဟူသော အဖို့၏။ ဟိတာနိ-စီးပွားဖြစ်သော သံယောဇနိတို့တည်း။ သြရုတ္တာဂိယာနံ-တို့၊ [အောက်ကာမဘုံ၌ ဖြစ်စေတတ်သည်ကိုပင် “စီးပွား” ဟု ဆိုသည်။] သြရုတ္တာဂိယသံယောဇနိ ၅ ပါး၊ ဥဒ္ဒဘာဂိယသံယောဇနိ ၅ ပါး ရှိ၏။

{ဆောင်} ကာဇရာဂ၊ ပဋိပနနံ၊ သီလ-ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိန္တ၊ ဣဂါးတနံ၊
 သြရုတ္တာဂိယ။
 ရူပရာဂ၊ အရူပနနံ၊ မာန-ဥဒ္ဒစုံ၊ အဝိနံ၊ ဥဒ္ဒန္တာဂိယ။

ဩပပါတိကောတိ ဧတံ-ဩပပါတိကောဟူသောဤသဒ္ဒါသည်။ သေသယောနိ ပဋိက္ခေပဝစနံ-ကြွင်းသော ယောနိတို့ကို ပယ်ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ-ကား၊ တသ္မိံ ဥပရိဘဝေယေဝ-ထို အထက်ဗြဟ္မာ့ဘဝ၌ပင်။ ပရိနိဗ္ဗာန ဓမ္မော-ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းသဘော ရှိ၏။ အနာဝတ္တိဓမ္မောတိ-ကား၊ တတော ဗြဟ္မာလောကာ-ထို ဗြဟ္မာ့ဘုံမှ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပဋိသန္ဓိဝသေန-ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အနာဝတ္တနဓမ္မော-ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိ။

စေတောဝိမုတ္တိတိ-ကား၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ-ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်သော အရဟတ္တ ဖိုလ်စိတ်ကို၊ ဝါ-ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကို၊ ဧတံ-ဤ စေတောဝိမုတ္တိဟူသော အမည်သည်။ သဗ္ဗကိလေသဗန္ဓနဝိမုတ္တဿ-အလုံးစုံသော ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့တို့မှ လွတ်သော၊ အရဟတ္တဖလ စိတ္တဿ-အရတ္တဖိုလ်စိတ်၏၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ ပညာဝိမုတ္တိတိ ဧတ္တာပိ-ပါဠိ၌လည်း၊ သဗ္ဗကိလေသဗန္ဓန ဝိမုတ္တာ-သော၊ အရဟတ္တဖလပညာဝ-အရဟတ္တဖိုလ်ပညာကိုသာ၊ ပညာဝိမုတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မောတိ-ကား၊ ဣမသ္မိယေဝ အတ္တဘာဝေ-ဤအတ္တဘော၌ပင်။ သယန္တိ-ကား၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာတိ-ကား၊ အဘိဇာနိတွာ-ထူးသောအရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သစ္စိကတွာတိ-ကား၊ ပစ္စက္ခံ-မျက်မှောက်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ အထဝါ-ထိုပြင်တစ်နည်းကား၊ အဘိညာသစ္စိကတွာတိ-ကား၊ အဘိညာယ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်၊ အဘိဝိသိဋ္ဌေန-ထူးသော၊ ဉာဏေန-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်၊ သစ္စိကရိတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဣတိပိ အတ္တော-လည်း၊ (ဟောတိ)၊ ဥပသမ္ပန္နာတိ-ကား၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ပဋိလဘိတွာ-ရ၍။

ဩပပါတိကော။ ။ဥပပတနံ-ဘဝဟောင်းမှ ခုန်လွှားသကဲ့သို့ ကျရောက်ခြင်း၊ ဥပပါတော-ခြင်း၊ ဥပပါတော ယဿာတိ ဩပပါတိကော၊ ခန္ဓာကိုယ် အထင်အရှားဖြင့် တစ်ခါတည်း ဖြစ်ရကား ဘဝဟောင်းက ပြောင်းရွှေ့၍ ကျရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းရှိသူကို ဩပပါတိက (ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေရှိသူ) ဟု ခေါ်၏။

စေတောဝိမုတ္တိ။ ။ဝိမုတ္တတိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဝိမုတ္တိ၊ စေတောယေဝ-စိတ်သည်ပင်+ဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်သည်တည်း၊ စေတောဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၊ စိတ်ကို ပဇာနနည်းအားဖြင့် ခေါင်းတပ်သော်လည်း သမာဓိကိုယူရသည်၊ ထိုသို့ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သောစိတ်သည် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ရကား "စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ"ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

အဘိညာ သစ္စိကတွာ။ ။ဤပုဒ်တို့ကို ၂ နည်းဖွင့်ထား၏၊ ထိုတွင် ပဌမနည်းကို သာမညဖလသုတ် ဝိသေသ သာမညဖလကိုစ၍ ပြခန်း၌လည်းကောင်း၊ ဒုတိယနည်းကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် သမ္ပညတဉာဏ်တော်ကို ပြခန်း၌လည်းကောင်း အဖွင့်အတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ရေးခဲ့ပြီ။

အရိယအဋ္ဌဂီကမင်္ဂ အဖွင့်

၃၇၄-၃၇၅။ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ သုတွာ၊ လိစ္ဆဝိရာဇာ-သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကို)၊ အယံ ဓမ္မော-ဤတရားသည်၊ (သက္ကာဉ္စ ပဓာနစပ်)၊ ဝါ-ကို၊ (ပဋိဝိဇ္ဇိတုံ၌ အပဓာန စပ်)၊ သကုဏေန-ငှက်သည်၊ (ဥပ္ပတနံ)ဝိယ-ပျံခြင်းကဲ့သို့၊ (တထာ-တူ)၊ ဥပ္ပတိတွာ-ပျံ၍၊ ပဋိဝိဇ္ဇိတုံ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဂေါဓာယ-ဖွတ်သည်၊ ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ (ဂမနံ)ဝိယ-သွားခြင်းကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ ဂန္တောပိ-သွား၍လည်း၊ ပဋိဝိဇ္ဇိတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ၊ ပန-ဆက်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်စကန်၊ ဣမံ-ဤတရားကို၊ ပဋိဝိဇ္ဇန္တဿ-ထိုးထွင်း၍သိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂပုဋိပဒါယ-ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော အကျင့်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဝါ-ရှိရာ ၏၊ နံ-ထိုအကျင့်ကို၊ တာဝ ပုစ္ဆာမိ-မေးဦးအံ့၊ ဣတိ (စိန္တေသိ) တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္ထိ ပန ဘန္တေတိ အာဒိ-အတ္ထိ ပန ဘန္တေ အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ပြီ။

အဋ္ဌဂီကောတိ-ကား၊ ပဉ္စိဂီကံ-၅ ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ တူရိယံဝိယ-တူရိယာကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ [အာတတ၊ ဝိတတ စသော အဘိဓာန်(၁၃၉)လာ အင်္ဂါ ၅ ပါးတည်း။] အဋ္ဌဂီကော-အရပ်ရှစ်မျက်နှာ အင်္ဂါရှိသော၊ ဂါမောဝိယစ-ရွာကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ [တူရုအရပ် ၄ ပါး၊ အထောင့်အရပ် ၄ ပါးအားဖြင့် ရှစ်ပါးရှိသော ရွာ၊ ဒိသာ ဝိဒိသာနိဝိဋ္ဌာပဒေသေန အဋ္ဌဂီကော၊-ဋီကာ။] အဋ္ဌဂံမတ္ထောယေဝ-ဂ ပါးသောအင်္ဂါမျှသည်သာ၊ ဟုတွာ၊ အဋ္ဌဂီကော-အဋ္ဌဂီကမည်၏၊ အင်္ဂတော-စ ပါးသောအင်္ဂါမှ၊ အညော-အခြားသော၊ မဂ္ဂေါနာမ-မင်္ဂမည်သည်၊ န အတ္ထိ၊ တေနေဝ-ကြောင့်ပင်၊ သေယျထိဒံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ပေ၊ သမ္မာသမာဓိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

[အဋ္ဌဂီကမင်္ဂတရား၌ လက္ခဏာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိစ္စဓဏအာရုံအပြားနှင့် ရှေ့နောက် အစဉ်အားဖြင့်လည်းကောင်း ပြုလိုသောကြောင့် "တတ္ထ"စသည်ကို မိန့်သည်။] တတ္ထ-ထို သေယျထိဒံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိသောပါဠိ၌၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သည်။

အဋ္ဌဂီကော။ ။အဋ္ဌ+အင်္ဂါနိ အဋ္ဌဂါနိ၊ ဤသို့ ရှေးဦးစွာ သမာသံတွဲပြီး၍ တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်မှ "အဋ္ဌဂါနိ အဿ သန္တိတိ အဋ္ဌဂီကော"ဟု တဒ္ဒိတံဝိဂြိုဟ်ပြုနိုင်သည်။ [မူလပ၊ ဓမ္မဒါယာဒ သုတ်ဋီကာ၌ "အတ္တနော အဝယဝဘူတာနိ အဋ္ဌ+အင်္ဂါနိ စတဿ သန္တိတိ အဋ္ဌဂီကော"ဟု တစ်ခါတည်း ဝစနတ္ထပြုသည်မှာ လဟုကနည်းအားဖြင့် သမာသံနှင့် တဒ္ဒိတံ မခွဲဘဲ ပြုခြင်းသာတည်း၊ မှန်၏-သမာသံပုဒ်၌ ဣကပစ္စည်း မသက်နိုင်၊ သမာသံတွဲပြီးနောက် တဒ္ဒိတံဝိဂြိုဟ်ပြုမှ ဣကပစ္စည်းသက်နိုင်ပါသည်။ ဋီကာသစ်၌ ထို ဝိဂ္ဂဟ ၂ မျိုး၏ အထူးကို ကြံစည်ထားသည်ကို စဉ်းစားပါ။]

သမ္မာဒဿနလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သစ္စာ ၄ ပါးကို မြင်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-သည်။ သမ္မာအဘိနိရောပနလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုတင်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာဝါစာ-သည်။ သမ္မာပရိဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သိမ်းပိုက်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာကမ္မန္တော-သည်။ သမ္မာသမုဋ္ဌာပနလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ကောင်းစွာဖြစ်စေခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ-သည်။ သမ္မာဝေါဒါပနလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ဖြူစင်စေခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သောသဘောရှိ၏။ သမ္မာဝါယာမော-သည်။

သမ္မာဒဿနလက္ခဏာ။ ။အဝိပရိတ် ယထာသဘာဝတော (သမ္မာအဖွင့်) စတုန္ဒ အရိယသစ္စာနံ (ဒဿန၏ ကံကို ထည့်သည်။) ပစ္စက္ခမေဝ ဒဿနသဘာဝါ၊ လက္ခိတဗ္ဗိ-မှတ်သားထိုက်၏။ ဣတိ လက္ခဏံ-မှတ်သားထိုက်သောသဘော၊ သမ္မာ+ဒဿနံ သမ္မာဒဿနံ၊ သမ္မာဒဿနံ+လက္ခဏံ ယသာတိ သမ္မဒဿနလက္ခဏာ။

သမ္မာအဘိနိရောပနလက္ခဏာ။ ။နိဗ္ဗာနာရမဏေ စိတ္တဿ (အာဇာရနှင့် ကံပုဒ်ကို ထည့်သည်။) အဝိပရိတ် (သမ္မာအဖွင့်) အဘိနိရောပန သဘာဝေါ။

သမ္မာပရိဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ။ ။စတုရင်္ဂသမန္နာဂတာ ဝါစာ (သုဘာသိတ၊ ဓမ္မ၊ ပိယ၊ သစ္စ၊ အားဖြင့် ၄ ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော စကားသည်) ဇနံ သင်္ကဏ္ဍတိ (လူအများကို မိမိ ဘက်ပါအောင် သိမ်းသွင်းနိုင်၏။ တဗ္ဗိပက္ခတော (ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်) ပိရတိ သဘာဝါ သမ္မာဝါစာ (ပိရတိသဘောရှိသော သမ္မာဝါစာသည်) မိစ္ဆာဝါစာပဟာနေန (ပယ်ခြင်း ကြောင့်) ဇနေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေစ ပရိဂ္ဂဏှနကိစ္စတီ ဟောတိ၊ ဧဝံ အဝိပရိတ် ပရိဂ္ဂဟဏသဘာဝါ (ဤ နည်းအားဖြင့် လူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း မဖောက်မပြန် သိမ်းပိုက်ခြင်း သဘောရှိ၏။

သမ္မာသမုဋ္ဌာပနလက္ခဏော။ ။ယထာ စိဝရကမ္မာဒိကော ကမ္မန္တော ဧကံ ကာတဗ္ဗိ သမုဋ္ဌာပေတိ-သင်္ကန်းချုပ်မှု အစရှိသော အလုပ်သည် တစ်ခုသော ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်စေသကဲ့သို့၊ တံတံကိရိယာနိပ္ပေါဒကော ဝါ ဧတေနာသင်္ခါတော ကမ္မန္တော (တစ်နည်း၊ ထိုထိုအမှုအရာကို ပြီးစေတတ်သော စေတနာ ဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မန္တသည်) ပာတ္တပါဒစလနာ ဒိကံ ကိရိယံ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဧဝံ သာဝဇ္ဇ ကတ္တဗ္ဗကိရိယာသမုဋ္ဌာပကမိစ္ဆာကမ္မန္တပဟာနေန (ဤအတူ အပြစ်ရှိသော ပြုဖွယ်အမှုအရာတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော မိစ္ဆာကမ္မန္တကိုပယ်ခြင်း ကြောင့်) သမ္မာကမ္မန္တော နိရဝဇ္ဇသမုဋ္ဌာပနကိစ္စဝါ ဟောတိ၊ သမ္ပယုတ္တေစ သမုဋ္ဌာပေန္တော ဧဝံ ပဝတ္တတိတိ အဝိပရိတ် သမုဋ္ဌာပနသဘာဝေါ။

သမ္မာဝေါဒါပနလက္ခဏော။ ။ကာယဝါစာနံ ခန္ဓသန္တာနဿစ သင်္ကလေသဘူတ မိစ္ဆာဇီဝပ္ပဟာနေန (ကိုယ်နှုတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာအစဉ်၏လည်းကောင်း၊ ညစ်ညူးကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော မိစ္ဆာဇီဝကို ပယ်ခြင်းကြောင့်) အဝိပရိတ် ဝေါဒါပနသဘာဝေါ-မဖောက်မပြန် ကိုယ်နှုတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓာအစဉ်ကိုလည်းကောင်း ဖြူစင်စေခြင်း သဘောရှိ၏။

သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သမ္မယုတ်တရားနှင့် တကွ ဖြစ်သော စိတ်ကို ချိမြှောက်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာ သတိ-သည်၊ သမ္မာဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် တာဒိဘာဝ လက္ခဏာ၌ကပ်၍ တည်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာ သမာဓိ-သည်၊ သမ္မာသမာဓာနလက္ခဏော-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကို ကောင်းစွာထားခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။

[လက္ခဏာအားဖြင့် ပြုပြီး၍ ကိစ္စအားဖြင့် ပြုလိုသောကြောင့် “ဧတေသု” စသည် ကို မိန့်သည်။] ဧတေသု-ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဧကေကဿ-တစ်ပါးတစ်ပါး သော မဂ္ဂင်၏။ တိဏိ တိဏိ-သုံးပါးသုံးပါးကုန်သော၊ ကိစ္စာနိ-ကိစ္စတို့သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏။ သေယျထိဒံ-ထိုကိစ္စတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ တာဝ-သမ္မာသင်္ကပ္ပ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ)၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်၊ အညေဟိဝိ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အတ္တဇနော-မိမိ၏၊ ပစ္စနီကကိလေသေဟိ-ဆန့်ကျင် ဘက် ကိလေသာတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို၊ ပဇဟတိ-ပယ်စွန့်၏၊ နိရော ဓံ-နိရောဓသစ္စာကို၊ အာရမဏံ-အာရုံကို၊ ကရေတိ-ပြု၏၊ တပ္ပဋိစ္ဆာဒကမောဟ ဝိမေနဝသေန-ထို နိရောဓသစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သောမောဟကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အသမ္မောဟတော-မတွေဝေခြင်းအားဖြင့်၊ သမ္မယုတ္တဓမ္မေဗ-ဗဿ

သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော။ ။သမ္မယုတ္တဓမ္မဿ စိတ္တဿ သံကိလေသပက္ခေ ပတိတု မဒတွာ အဝိပရီတံ ပဂ္ဂဟဏသဘာဝေါ-သမ္မယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သောစိတ်ကို သံကိ လေသဘက်၌ ကျခွင့်မပေးဘဲ မဖောက်မပြန် ချိမြှောက်ခြင်းသဘော ရှိ၏။

သမ္မာဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ။ ။သမ္ပဒေဝ-(မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာသာလျှင်) ဥပဋ္ဌာန သဘာဝါ-(အာရုံ၌ ကပ်၍တည်ခြင်း သဘောရှိ၏)၊ ဋီကာသစ်၌ “တာဒိဘာဝလက္ခဏေန အဝိပရီတံ တတ္ထ ဥပဋ္ဌာနသဘာဝါ”ဟု ရှိ၏။ ထိုကဲ့သို့ အာရုံ၌ ကပ်၍ ရှုတတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော လက္ခဏာကို တာဒိဘာဝလက္ခဏာဟု ဆိုဟန်တူသည်။ [ဣဒ္ဓကံ အနိဋ္ဌဟု ရှုခြင်း စသော တာဒိလက္ခဏာကား ဤနေရာနှင့် မဆိုင်ပါ။]

သမ္မာသမာဓာနလက္ခဏော။ ။ဝိက္ခေပ ဝိဒ္ဓံသနေန(ပျံ့လွင့်ခြင်းကို ဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း ကြောင့်) အဝိပရီတံ စိတ္တဿ သမာဒဟနသဘာဝေါ (စိတ်ကို ကောင်းစွာထားခြင်း သဘော ရှိ၏။)

တပ္ပဋိစ္ဆာဒကပ၊အသမ္မောဟတော။ ။“ပဿတိ-မြင်”ဟူရာ၌ တိုက်ရိုက်အာရုံပြုခြင်း မဟုတ်၊ သမ္မယုတ်တရားတို့အပေါ်၌ တွေဝေခြင်းမရှိသော အသမ္မောဟအားဖြင့် မြင်ခြင်းတည်း ဟု မြင်ပုံအခြင်းအရာကိုပြသော အာကာရဝါကျတည်း။

စသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုလည်း၊ ပဿတိ-မြင်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောဝိ-အစရှိသောမဂ္ဂင်တို့သည်လည်း၊ တထေဝ-ထိုအတူသာလျှင်၊ [အတ္တနော ပစ္စနိက ကိလေသေဟိ သဒ္ဓိံကို ပြန်ညွှန်းသည်။] မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပါဒိနိ-မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ အစရှိသည် တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် မိစ္ဆာဝါစာ အစရှိသော ကျန်မဂ္ဂင် ၆ ပါးတို့ကိုယူ။] ပဇဟန္တိ-ပယ်စွန့်ကုန်၏။ နိရောဓဉ္စ-နိရောဓသစ္စာကိုလည်း၊ အာရမဏံ-ကို၊ ကရောန္တိ၊ ပန-အထူးကား၊ ဝိသေသတော-အထူးအားဖြင့်၊ ဧတ္ထ-ဤ သမ္မာသင်္ကပ္ပအစရှိသည်တို့ တွင်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-သည်၊ သဟဇာတဓမ္မေ-တကွဖြစ်ဘက် စိတ်စေသိက်တရား တို့ကို၊ အဘိနိရောပေတိ-နိရောဓအာရုံသို့ ရှေ့ရှုတင်၏။ သမ္မာဝါစာ-သည်၊ (သဟ ဇာတဓမ္မေ) သမ္မာ-မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့်၊ ပရိဂ္ဂဏာတိ-သိမ်းဆည်း၏။ သမ္မာကမ္မန္တော-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ)၊ သမ္မာ-စွာ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ-ထူထောင် ထကြွစေ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ)၊ သမ္မာ၊ ဝေါဒါပေတိ-ဖြူစင်စေ၏။ သမ္မာဝါယာမော-သည်၊ သဟဇာတဓမ္မေ၊ သမ္မာ၊ ပဂ္ဂဏာတိ-ချီ မြှောက်၏။ သမ္မာသတိ-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ)၊ သမ္မာ၊ ဥပဋ္ဌာပေတိ-အာရုံ၌ ကပ်၍တည်စေ၏။ သမ္မာသမာဓိ-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ)၊ သမ္မာ၊ ပဒဟတိ-အပြားအားဖြင့်ထား၏။ [“အားထုတ်၏”ဟု မပေးနှင့်။]

[ကိစ္စအားဖြင့် ပြုပြီး၍ ခဏအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာရုံအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဘေဒအားဖြင့်လည်းကောင်း ပြုလိုသောကြောင့် “အပိစ”စသည်ကို မိန့် သည်။] အပိစ-သည်သာမကသေး၊ ဧသာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနာမ-ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ-မဂ်၏ ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော ဥပစာရဓဏ၌၊ နာနာက္ခဏာ-အမျိုးမျိုးသော

ပဿတိ။ ။ “ပကာသေတိ-ထင်ရှားစေ၏”ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏။ “ပဿတိ” အရ မြင်တတ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုရသော်လည်း ထိုသို့မြင်လျှင် သမ္ပယုတ်တရားတွေကို ဖုံးလွှမ်း၍ မနေစေဘဲ ထင်ရှားစေရာ ရောက်သောကြောင့် “ပကာသေတိ”ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဟန်တူသည်။ “သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုမြင်”ဟုရာ၌လည်း “ဗဿသည် သံသဇ္ဇနကိစ္စရှိ၏”စသည်ဖြင့် သမ္ပယုတ် တရားတို့၏ ကိစ္စကို သိခြင်းတည်း။ [ပဿတိတိ ပကာသေတိ၊ ကိစ္စပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊-ဋီကာ။]

ဓာတ်ဦးအုံ။ ။ဤတိုင်အောင်သော စကားဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ နိရောဓသစ္စာကို အာရုံပြုခြင်းကိစ္စ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို မြင်ခြင်းကိစ္စအားဖြင့် ကိစ္စ ၃ ပါးကိုပြ၏။ နောက်၌လည်း ဤကဲ့သို့ ကိစ္စ ၃ ပါးစီရှိပုံကို သတိပြုပါ။

ပုဗ္ဗဘာဂေ ။ပေ၊ **ဧကာရမဏာ။** ။ပုဗ္ဗဘာဂေဟိ ဥပစာရက္ခဏေ ဥပစာရဘာဝနာ ဝသေန အနေကပါရုံ ပဝတ္တစိတ္တက္ခဏိကတ္တာ နာနာက္ခဏာ၊ အနိစ္စတာဒိ လက္ခဏဝိသယတ္တာ (အနိစ္စ အစရှိသောလက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) နာနာရမဏာ၊ မဂ္ဂဿ ဧက စိတ္တက္ခဏိကတ္တာ ဧကက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာနာရမဏတ္တာ ဧကာရမဏာ။

ဖြစ်ရာခဏရှိသည်။ နာနာရမဏာ-အမျိုးမျိုးသော အာရုံရှိသည်။ ဟောတိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေ-မဂ်၏ခဏ၌၊ ဧကက္ခဏာ-တစ်ခုတည်းသော ခဏရှိသည်။ ဧကာရမဏာ-တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။ [ခဏ၊ အာရုံကို ပြုပြီး၍ ဘေဒကို ပြလိုသောကြောင့် “ကိစ္စတော စသည်ကို မိန့်သည်။] ပန-ကား၊ ကိစ္စတော-ကိစ္စအားဖြင့်၊ (ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်း၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားစေခြင်း ကိစ္စအားဖြင့်)၊ ဒုက္ခေညဏံတိ အာဒိနိ-ဒုက္ခေညဏံ အစရှိကုန်သော၊ စတ္တာရိ နာမာနိ၊ လဘတိ-၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောဝိ-တို့သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ-၌၊ နာနာက္ခဏာ၊ နာနာရမဏာ၊ ဟောန္တိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေ-၌၊ ဧကက္ခဏာ-ရှိကုန်သည်။ ဧကာရမဏာ (ဟောန္တိ)၊ တေသု-ထို သမ္မာသင်္ကပ္ပ အစရှိသော မဂ္ဂင်တို့တွင်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေ-သည်။ ကိစ္စတော-ကိစ္စအားဖြင့်၊ (နေက္ခမ္ပ၊ အဗျာပါဒ၊ အဝိဟိသာဟူသော ကိစ္စအားဖြင့်)၊ နေက္ခမ္ပသင်္ကပ္ပေတိအာဒိနိ-အစရှိကုန်သော၊ တိဏိ၊ နာမာနိ လဘတိ၊ သမ္မာဝါစာဒယော-အစရှိကုန်သော၊ တယော-၃ ပါးသောမဂ္ဂင်တို့သည်၊ ဝိရတိယောဝိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ စေတနာယောဝိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေ ပန-မဂ်ခဏ၌ကား၊ ဝိရတိယောဝိ-ဝိရတိတို့သည်သာ၊ (ဟောန္တိ)၊ သမ္မာဝါယာမော-လည်းကောင်း၊ သမ္မာသတိ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ-ဤနှစ်ပါးအပေါင်းသည်လည်း၊ ကိစ္စတော-ကိစ္စအားဖြင့်၊ (ဥပ္ပန္နပပါပကကို ပယ်ခြင်း စသောကိစ္စ၊ သုဘသညာကို ပယ်ခြင်းစသော ကိစ္စအားဖြင့်)၊ သမ္ပပဓာနသတိပဋ္ဌာန

ကိစ္စတော။ ။ပုဗ္ဗဘာဂေ ဒုက္ခာဒိညာဏေဟိ ကတ္တဗ္ဗေန (ဒုက္ခအစရှိသော သစ္စာ ၄ ပါးကို သိသောညဏံတို့သည် ပြုထိုက်သော) ဣဓ သာတိသယံ နိဗ္ဗတ္တေန ကိစ္စေန (ဤမဂ်ခဏ၌ အလွန်အကဲဖြစ်သော ကိစ္စအားဖြင့်) ဒုက္ခေ ညဏံ၊ ဒုက္ခသမုဒယေ ညဏံ စသော အမည် ၄ ပါးကို ရ၏။ “အမည် ၄ ပါးပြား၏”ဟူလို။

ဝိရတိယောဝိ။ ။သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ ဝိရတိ စေတနာ၊ သဗ္ဗေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာစ သိက္ခာပဒါ နိတိ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ဝိရတိကိုလည်းကောင်း၊ စေတနာကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း သိက္ခာပဒအရ ဆိုထား၏၊ (ဧတ္ထ ပန-ရှိလျှင် ကောင်း၏)၊ ပဓာနာနံ ဝိရတိစေတနာနံ ဝသေန ဝိရတိယောဝိ ဟောန္တိ စေတနာယောဝိတိ ဝုတ္တံ၊-ဤသိက္ခာအဖွင့်ကို ထောက်၍ “စေတနာဒယော”ဟု အာဒိ မရှိရ၊ စေတနာယောဝိ၏ နောက်၌လည်း “ဟောန္တိ”ဟု မရှိရဟု မှတ်ပါ။ တိဿောပိ နေရာ၌လည်း နောက်ဝါကျဝယ် “ဣဒမ္ပိဒွယံ”ကို ထောက်၍ “သမ္မာဝါစာဒယော၊ တယော-၃ ပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည်”ဟု ရှိသင့်၏။

ဝိရတိယောဝိ စေတနာယောဝိ။ ။ပုဗ္ဗဘာဂ၌ မုသာဝါဒစသည်တို့မှ ရှောင်ရာအခါဝယ် ဝိရတိဖြစ်ကြ၏။ ကောင်းသောစကားကိုသာ ဆိုရာအခါဝယ် ရှောင်ကြဉ်မှုမပါသောကြောင့် စေတနာတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ဤစကားဖြင့် သမ္မာဝါစာစသည်တို့၏ ၂ ပါးစီ ပြားကြောင်းကို ပြသည်။ မဂ်ခဏ၌ကား သမ္မာဝါစာဝိရတိစသော မဂ္ဂင်တို့သာတည်း။

ဝသေန-သမ္ပပုဗ္ဗာန် ၄ ပါး သတိပဋ္ဌာန် ၄ ပါးတို့၏ အပြားဖြင့်၊ စတ္တာရိ၊ နာမာနိ လဘတိ-၏၊ ပန-ကား၊ သမ္မာသမာဓိ-သမ္မာသမာဓိသည်၊ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ-မဂ်၏ ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော ဥပစာရစဉ်လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂက္ခဏေပိ- မဂ်စဉ်လည်းကောင်း၊ သမ္မာသမာဓိယေဝ-သမ္မာသမာဓိချည်းသာ၊ ဟောတိ။

[ကြိစ္စ၊ အာရမဏ၊ ဘေဒတို့ကို ပြုပြီး၍ ကမ(ရှေ့နောက် စဉ်ပုံကို) ပြလိုသောကြောင့် “ဣတိ ဣမေသု” စသည်ကိုမိန့်။] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ အဋ္ဌသု-၈ ပါးကုန်သော၊ ဣမေသု ဓမ္မေသု-ဤမဂ္ဂင်တရားတို့တွင်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ-နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဋိပန္နဿ-ကျင့်သော၊ ယောဂိနော-ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဗဟူပကာရတ္တာ-များသော လျော်သောကျေးဇူးကိုပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ကို၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ အယံ-ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိကို၊ ပညာပဇ္ဇောတောတိစ-ပညာပဇ္ဇောတောဟူ၍လည်းကောင်း၊

သမ္မာသမာဓိယေဝ။ ။စဝဖြင့် အပြားမရှိဟု ကန့်သည်။ ယဒိပိ သမာဓိ ဥပကာရကာနံ (သမာဓိအားလျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်သော) အဘိနိရောပန (ဝိတက်) အနုမဇ္ဇန (ဝိစာရ) သမ္ပိယာယန (ဝိတိ) ဥပဗြူဟန (သမ္ပယုတ်တရား၊ ကာယတို့ကို တိုးပွားစေတတ်သော သုခ) သန္တာနံ (ငြိမ်သက်သော ဥပေက္ခာဟူကုန်သော) ဝိတက္က ဝိစာရ၊ ပီတိသုခေါ ပက္ခာနံ ဝသေန စတုဟိ ဈာနေဟိ (၄ ပါးသောဈာန်တို့ဖြင့်) သမ္မာသမာဓိ ဝိဘတ္တော (သမ္မာသမာဓိကို အကယ်၍လည်း စောင့်အပ်ပါပေပြီ)၊ ဤစကားအရ သမ္မာသမာဓိသည် ၄ ပါးပြားထိုက်သည် မဟုတ်ပါလောဟူသော စောဒနာဖွယ်ကို ပြသည်။

တထာပိ-သို့သော်လည်း။ ။ဝါယာမောဝိယ အနုပုဋ္ဌာကုသလာနုပ္ပါဒနာဒိစတုဝါယာမ ကိစ္စံ(ဝါယာမသည် မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကို မဖြစ်စေခြင်းစသော ၄ ပါးသော ကိစ္စရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း) သတိဝိယစ အသုဘာသုခါနိစ္စနက္ခာယုတေသု ကာယာဒီသု သုဘာဒီသညာ ပဟာန စတုသတိကိစ္စံ (သတိသည် အသုဘ၊ အသုခ၊ အနိစ္စ၊ အနတ္တဖြစ်သော ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတို့၌ သုဘသညာ၊ သုခသညာ၊ နိစ္စသညာ၊ အနတ္တသညာကိုပယ်ခြင်း ဟူသော ၄ ပါးသော သတိ၏ကိစ္စရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း)။

ထို့အတူ။ ။စကောဝ သမာဓိ စတုက္ကဇ္ဈာနသမာဓိကိစ္စံ န သာဓေတိ (သမာဓိတစ်ပါး တည်းက ဈာန် ၄ ပါးလုံး၏ သမာဓိကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်၊) တဿာ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိဝေ (ပဌမဈာန်သမာဓိသည် ပဌမဈာန်သမာဓိတစ်ခုသာ)၊ တထာ မဂ္ဂက္ခဏေပိ ။ပေ၊ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ စတုက္ကဇ္ဈာနသမာဓိ စတုက္ကဇ္ဈာနသမာဓိဝေ၊ တထာ မဂ္ဂက္ခဏေပီတိ အာဟ-ပုဗ္ဗဘာဂေပိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ သမ္မာသမာဓိဝေတိ-သစ်။

ဗဟူပကာရတ္တာ။ ။အစမထင်သော သံသရာ၌ ဤယောဂီသည် တစ်ရံတစ်ခါမျှ ကိလေသာအပေါင်းကို မပယ်ခွာအပ်ဘူးသေး၊ အရိယာမဂ်သည်လည်း ထိုကိလေသာအပေါင်းကို ပယ်ခွာနိုင်၏၊ ဤမဂ္ဂင် ၈ ပါးတွင်လည်း ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပရိညာဘိသမယစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အခြားမဂ္ဂင် ၇ ပါး၏ ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့်

ပညာသတ္တိတိစ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တာ-မူအပ်ပြီ၊ (ဓမ္မသင်္ဂဏီစိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ကာမာဝစရကုသလ ပဒဘာဇနိဋ္ဌိ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ-မဂ်၏ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော ဥပစာရဓာတ်၌၊ ဝိပဿနာဉာဏသင်္ခါတာယ-ဝိပဿနာဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ စတာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ-ဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇန္တကာရ်-အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမှိုက်တိုက်ကို၊ ဝိမေတ္တာ-ပယ်ဖျောက်၍၊ [ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ ပဇ္ဇောတဖြစ်ပုံကို ပြ၏။] ကိလေသစောရေ-ကိလေသာတည်းဟူသော သူပုန်တို့ကို၊ ဃာတေန္တော-သတ်ဖြတ်လျက်၊ [ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ သတ္တဖြစ်ပုံကို ပြ၏။] ဓေမေန-ဘေးကင်းသဖြင့်၊ ယောဂါဝစရော-ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်နိုင်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ၊ပေ၊ ဒေသိတာတိ-ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ။

ပန-ကား၊ သမ္မာသင်္ဂဟေ-ကို၊ ဝါ-သည်၊ တဿာ-ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိအား၊ ဗဟုပကာရော-များသော လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဒန္တရံ-ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အခြားမဲ့၌၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-ဥပမာဆောင်ထင်အောင်ပြဋ္ဌိအံ့၊ ဟေရညိကော-ရွှေပန်းထိမ်သည်သည်၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ ပရိဝဇ္ဇေတွာ ပရိဝဇ္ဇေတွာ-လှည့်ပတ်၍ လှည့်ပတ်၍၊ (“ထက်ဝန်းကျင် လည်စေ၍၊ ထက်ဝန်းကျင်လည်စေ၍”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏)၊ စက္ခုနာ-မျက်စိဖြင့်၊ ကဟာပဏံ-အသပြာကို၊ ဝါ-ရွှေဒင်္ဂါးကို၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လသော်၊ အယံ (ကဟာပဏော)-ဤအသပြာသည်၊ ဝါ-ဤရွှေဒင်္ဂါးသည်၊ ဆေကော-မှန်၏၊ အယံ (ဂဟာပဏော)-သည်၊ ကုဋေဝ-ကောက်ကျစ်၏၊ ဝါ-မမှန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနာတိယထာ-သိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ယောဂါဝစရောဝိ-ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ-မဂ်၏ရှေးအဖို့ဖြစ်သော ဥပစာရဓာတ်၌၊ ဝိတက္ကေန-ဝိတက်ဖြင့်၊ ဝိတက္ကေတွာ-ကြံဆ၍၊ ဝိပဿနာပညာယ-ဝိပဿနာပညာဖြင့်၊ ဩလောကယမာနော-ကြည့်လသော်၊ ဣမေဓမ္မာ-ဤတရားတို့သည်၊ ကာမာဝစရ-ကာမာဝစရ

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ကျေးဇူးများ၏၊ ထို ကျေးဇူးများခြင်းကိုပင် ရှေးဦးစွာ ဟောခြင်း၏အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ပြခြင်းငှာ “ယောဂီနော ဗဟုပကာရတ္တာ”ဟု အဋ္ဌကထာဆိုအပ်ပေသည်။

ဆေကော၊ ကုဋေဝ။ ။အယတမ္မကံသာဒိမယတာ ကုဋေဝ (သံ၊ ကြေးနီ၊ ကြေးဖြူ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သည်၏အဖြစ်သည် ကုဋတည်း။) တံပရိဟရဏတော (ထိုအဖြစ်ကို ရှောင်လွှဲခြင်းကြောင့်) မဟာသာရတာ ဆေကော (များသော အနစ်ရှိုသည်၏အဖြစ်သည် ဆေကတည်း။)

ဧဝံ ယောဂါဝစရောဝိ။ ။ယထာ ဟေရညိကဿ စက္ခုနာ ဒိသု(ကြည့်၍) ကဟာပဏဝိဘာဂဇာနနေ (အသပြာအထူးအပြားကို သိခြင်း၌) ကြိယာသာကေတမဗတာဝေန (ကြိယာသာကေတမသတ္တိ၏ အဖြစ်ဖြင့်) ကရဏန္တရံ ဗဟုပကာရံ၊ ယဒိဒိ ဟတ္ထော (အကြင်လက်သည်

တို့တည်း၊ ဣမေဓမ္မာ-တို့သည်၊ ရူပါဝစရာဒယော-ရူပါဝစရ အစရှိသည်တို့တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပဇာနာတိ-အပြားအားဖြင့် သိ၏။

ဝါပန-ဥပမာ တစ်နည်းကား၊ ပုရိသေန-သည်၊ (ဒိန္နံ ဌိစပ်၊) ကောဠိယံ-အစွန်အဖျား၌၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ပရိဝဇ္ဇေတွာ ပရိဝဇ္ဇေတွာ-လိုမ့်၍ လိုမ့်၍၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်သော၊ မဟာရက္ခံ-ကြီးစွာသော သစ်တုံးကို၊ တစ္ဆကော-သစ်ရွေသမားသည်၊ ဝါသိယာ-ဒါးမကြီးဖြင့်၊ တစ္ဆေတွာ-ရွေ၍၊ (ပဲခွပ်ဖြင့် ရွေ့ရိုး ထုံးစံမရှိ၊) ကမ္မေ-အိမ်ဆောက်မှုစသော အလုပ်၌၊ ဥပနေတိယထာ-ကပ်ဆောင် သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဟူ၊ ဝိတက္ကေန-သည်၊ ဝိတက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ-ကြိစ္ဆ၍ ကြိစ္ဆ၍၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ ယောဂါဝစရော-သည်၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ ဣမေ- ဤတရားတို့သည်၊ ကာမာဝစရာ-တို့တည်း၊ ဣမေ-တို့သည်၊ ရူပါဝစရာ-တို့တည်း၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ-ပိုင်းခြား၍၊ ကမ္မေ-ပရိညာဘိသမယစသောအမှု၌၊ ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ပန ပေ ဝုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ။

သွာယံ (သော အယံ)-ထို သမ္မာသင်္ကပ္ပသည်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ-အား၊ (ဥပကာရကော-သည်၊ ဟောတိ)ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဟူ၊ သမ္မာဝါစာယဝိ-အားလည်း၊ ဥပကာရကော-လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ယထာဟ-

ရှိ၏၊ ထိုလက်သည် “ဟတ္ထေန”ဟု ကရိုဏ်းအထူးဖြစ်၍ ရွှေပန်းတိမ်သည်အား ကျေးဇူးများ သကဲ့သို့၊) ဧဝံ ယောဂိနော ပညာယ (သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာတည်းဟူသော ကရိုဏ်းဖြင့်) ဩလောကေတွာ ဓမ္မဝိဘာဂဇာနနေ (တရားတို့၏ အထူးအပြားကို သိခြင်း၌၊) ပုဗ္ဗစာရိဘာဝေန (ရှေ့သွား၏ အဖြစ်ဖြင့်) ဓမ္မန္တရံ ဗဟုပကာရံ၊ ယဒိဒံ ဝိတက္ကော (ဝိတက်သည် တရားအထူး ဖြစ်၍ ကျေးဇူးများ၏)။

ယထာဝါ ပန ပေ၊ ဧဝံ။ ။ဒုတိယ ဥပမာယံ ဧဝံတိ ယထာ တစ္ဆကော ပရေန (အခြားလူသည်) ပရိဝဇ္ဇေတွာ ပရိဝဇ္ဇေတွာ ဒိန္နံ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဝါသိယာ တစ္ဆေတွာ ဂေဟာဒိကရဏကမ္မေ ဥပနေတိ၊ ဧဝံ ယောဂိ ဝိတက္ကေန လက္ခဏာဒိတော (တရားတို့၏ လက္ခဏာ အစရှိသောအားဖြင့်) ဝိတက္ကေတွာ ဒိန္နံ ဓမ္မေ ယာထာဝတော ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ပရိညာဘိသမယာဒိ ကမ္မေ (ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအစရှိသောအမှု၌) အာဒိဖြင့် ပဟာနာဘိ သမယ သမ္ဘိကိရိယာဘိ သမယတို့ကို ယူ၊) ဥပနေတိတိ ယောဇနာ-ဋီကာသစ်။

သွာယံ ပေ၊ ဥပကာရကော။ ။နှုတ်မြှက်ခြင်းအား ကျေးဇူးများသောဝိတက်သည် (စကားပြောဖို့ရန် ကြံစည်သောဝိတက်သည်) အပြစ်ရှိသော နှုတ်မြှက်ပြောဆိုမှုကို တားမြစ်ခြင်း၊ အပြစ်မရှိသော နှုတ်မြှက်ပြောဆိုမှုကို ဖြစ်စေခြင်းကိုပြုတက်သောသမ္မာဝါစာအားလည်း ကျေးဇူးများသည်သာ၊ ထို့ကြောင့် သွာယံ စသည်ကို မိန့်သည်။

အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောသနည်း၊ ပုဗ္ဗေ ခေါ ဝိသာခ ပေ၊ ဘိန္ဒုတီတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-
 ပြီ၊) [အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ပုဗ္ဗေ-မပြောမိ ရှေးအဖို့၌၊ ဝိတက္က
 တွာ-ကြံစည်၍၊ ဝိစာရေတွာ-စဉ်းစား၍၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ ဝါစာ-စကားကို၊ ဘိန္ဒ
 တိ-မြှောက်ဆို၏။] တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တဒနန္တရ-ထို သမ္မာသင်္ကပ္ပ၏ အခြားမဲ့၌၊
 သမ္မာဝါစာ-ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဒ္ဓိဒ္ဓေ-ဤမည် ဤမည်သော အလုပ်ကိုလည်း၊
 ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဝါစာယ-စကားဖြင့်၊ သံဝိဒဟိတ္တာ-
 စီစဉ်၍၊ လောကေ-လောက၌၊ ကမ္မန္တေ-အလုပ်တို့ကို၊ ပယောဇေန္တိ-ယှဉ်စေကြ
 ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါစာ-စကားသည်၊ ကာယကမ္မဿ-ကာယကံအား၊
 ဥပကာရိကာ-လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သမ္မဝါစာယ-
 ၏၊ အနန္တရံ-အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာကမ္မန္တော-ကို၊ ဝုတ္တာ-ပြီ၊ ပန-ကား၊ စတုပ္ပိမံ-၄
 ပါးအပြားရှိသော၊ ဝစီဒုစရိတ်-ဝစီဒုစရိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ တိဝိမံ-သော၊ ကာယ
 ဒုစရိတ်စ-ကာယဒုစရိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဥဘယံ-ကာယ၊
 ဝစီအားဖြင့် ၂ ပါးသော၊ သုစရိတ်-ကို၊ [ဥဘယံ သုစရိတန္တိ ကာယသုစရိတ်
 ဝစီသုစရိတဉ္စ။] ပူဇေဋ္ဌဿေ-ပြည့်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏သာ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အာဇီ
 ဝဋ္ဌမကံ-အသက်မွေးမှုလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော၊ သီလံ-သီလသည်၊ ပုရတိ-
 ပြည့်၏၊ ဣတရဿ-အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ န ပုရတိ-မပြည့်၊ တသ္မာ-ထို့
 ကြောင့်၊ တဒဘယာနန္တရ-ထို ၂ ပါးစုံသော သမ္မာသင်္ကပ္ပ သမ္မာဝါစာတို့၏အခြားမဲ့
 ၌၊ သမ္မာအာဇီဝေါ-ကို၊ ဝုတ္တာ-ပြီ။

ပန-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိသုဒ္ဓါဇီဝေန-စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှုရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မေ-ငါ၏၊ အာဇီဝေါ-အသက်မွေးမှုသည်၊ ပရိသုဒ္ဓေါ-ထက်ဝန်းကျင်
 စင်ကြယ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဧတ္တာဝတာစ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော

ယထာဟ။ ။ဓမ္မဒိန္နာမည်သော ဘိက္ခုနီက ခင်ပွန်းဟောင်းဖြစ်သော ဝိသာခမည်သော
 သူကြွယ်အား ဟောအပ်သော မူလပံ-စူဠဝေဒလ္လသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊ လောက၌ စကားပြော
 သောအခါ ရှေးဦးစွာ (တစ်ခဏလောက်ဖြစ်စေ) ကြံစည်ပြီး-စဉ်းစားပြီးမှ ထိုစကားကို မြှောက်ဆို
 သည်၊ ထို့ကြောင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော ဝိတက်သည် သမ္မာဝါစာအား ကျေးဇူးများသည်-
 ဟူလို။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ။ ။ကာယသုစရိတ် ၃ ပါး၊ ဝစီသုစရိတ် ၄ ပါး ဤ ၇ ပါး၏
 နောက်၌ ဓိစ္စာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်မှု သိက္ခာပုဒ်ကိုထည့်လျှင် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဖြစ်၏၊ အာဇီဝေါ+
 အဋ္ဌမော ယံသာတိ အာဇီဝဋ္ဌမကံ၊ သမာသန္တ က ပစ္စည်း၊ ဤ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၌ တည်ပြီး
 သူသာ မဂ်ကိုရဖို့ရန် ဝိပဿနာကို အားထုတ်ရသောကြောင့် ဤသီလကို "အာဇီ ဗြဟ္မစရိယက-
 (မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော) သီလ"ဟု ခေါ်သည်။ [ဤသီလနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ရတနာ
 ဂုဏ်ရည်၌ ပြထားပြီ။]

အသက်မွေးမှု၏ စင်ကြယ်ခြင်းဖြင့်လည်း၊ ပရိတောသံ-တင်းတိမ်ခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ သုတ္တပမတ္တေန-အိပ်ပျော်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ မေ့လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟုတွာ-၍)၊ ဝိဟရိတုံ-နေခြင်းငှာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ သဗ္ဗိရိယာ ပထေသု-အလုံးစုံသော ဣရိယာပုတ်တို့၌၊ ဣဒံ ဝီရိယံ-ဤသမ္ပပုဓာန်ဝီရိယကို၊ သမာရတိတဗ္ဗံ-ကောင်းစွာ အားထုတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿတုံ-ငှာ၊ တဒနန္တရံ-ထို သမ္မာအာဇီဝ၏ အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာဝါယာမော-ကို၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

တတော-ထို သမ္မာဝါယာမမှ နောက်၌၊ အာရဒ္ဓဝီရိယေနပိ-အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ကာယာဒီသု-ကာယ အစရှိကုန်သော၊ စတုသု-ငှ ပါးကုန်သော၊ ဝတ္ထုသု-ဝတ္ထုတို့၌၊ [ကာယဝေဒနာ စိတ္တမေဓေသု။] သတိ-သတိကို၊ သူပဋိတာ-ကောင်းစွာကပ်၍ တည်သည်ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ တဒနန္တရံ-ထိုသမ္မာဝါယာမ၏ အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာသတိ-ကို၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သူပဋိတာ-ကောင်းစွာကပ်၍ တည်သော၊ သတိ-သတိသည်၊ သမာဓိဿ-သမာဓိအား၊ ဥပကာရာပကာရာနံ-လျော်သော ကျေးဇူးကိုပြုတတ်၊ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ မဗ္ဗာနံ-သဒ္ဓိန္ဒြေစသော တရား တို့၏၊ ဂတိယော-ပြီးစီးခြင်းတို့ကို၊ ဝါ-ကိစ္စတို့ကို၊ ဝါ-သဘောတို့ကို၊ သမန္နေ သိတွာ-ကောင်းစွာ ရှာမှီး၍၊ ဝါ-စူးစမ်းဆင်ခြင်၍၊ ဧကတ္တာရမဏေ-တစ်ခုတည်း

သုတ္တပမတ္တေန။ ။သုတ္တပမတ္တေနာတိ အပ္ပေါသုက္ကံ (အားထုတ်မှု မရှိဘဲ) သုတ္တေန ပမတ္တေနစ-ဋီကာသစ်။ “သုတ္တောစ+သော+ပမတ္တောစာတိ သုတ္တပမတ္တော”ဟု အရတူသော ကြောင့် ကမ္မဓာရည်းပြု၊ ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရည်းတည်း၊ ဋီကာသစ်၌ “သုတ္တေန ပမတ္တေန စ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဒွန်ဟု မမှတ်လင့်၊ အချို့စာအုပ်တို့၌ ဤပုဒ်၏ ရှေ့ပယ် အကတွာ ဟု တွေ့ရ၏၊ ဝိဟရိတုံ န ယုတ္တံ၌ စပ်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ကတွာ”ဟု ရှိသော ပါဠိသာ ကောင်းသည်၊ တင်းတိမ်မှုကို ပြု၍ အိပ်ကာ၊ မေ့ကာ မနေသင့်ပါ-ဟုလျှ်၊ “အကတွာ” ဟု ပြင်သော ဆရာတို့ကမူ “သမာရတိတဗ္ဗံ”၌ စပ်လိုကြဟန်တူသည်။

ဥပကာရာပကာရာနံ။ ။ဣန္ဒြိယသမမတာဒယော (သဒ္ဓန္ဒြေနှင့် ပညိန္ဒြေ၏ ညီမျှခြင်း စသည်တို့သည်)၊ သမာဓိဿ ဥပကာရကာ၊ တဗ္ဗိဓုရာ (ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ မညီမျှခြင်း တို့သည်)၊ အပကာရကာ (ကျေးဇူးကို ဖျက်တတ်ကုန်၏)၊ [ဤအဖွင့်ကိုထောက်၍ “သမာဓိဿ ပကာရာပကာရာနံ”ဟု ရှိပါစေ၊ အချို့စာအုပ်တို့၌ ဥပကာရာနုပကာရာနံ (ကျေးဇူးပြုတတ်၊ ကျေးဇူး မပြုတတ်ကုန်သော) ဟု ရှိ၏၊ ဣန္ဒြေတို့၏ မညီမျှခြင်းသည် ကျေးဇူးမပြုတတ်ရုံသာ မက၊ ကျေးဇူးပြုမှုကိုပင် ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် “အပကာရ”ဟု ရှိသောပါဠိက ကောင်းပါ သည်။]

သော သဘောရှိသောအာရုံ၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ သမာဓာတုံ-ကောင်းစွာထားခြင်းငှာ၊ ပဟောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ သမ္မာသတိယာ-၏၊ အနန္တရံ-၌၊ သမ္မာ သမာဓိ-ကို၊ ဒေသိတော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိ ထိုက်၏၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ သဗ္ဗိကိရိယာယာတိ-ကား၊ ဧတေသံ သောတာပတ္တိ ဖလာဒီနံ-အစရှိသော တရားတို့ကို၊ ပစ္စက္ခကိရိယတ္ထာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်း အကျိုးငှာ၊ (အယံ မဂ္ဂေါ အယံပဋိပဒါ၌ စပ်။)

ဂတိယော သမန္နေသိတွာ။ ။ဂတိယောတိ နိပ္ပတ္တိယော၊ ကိစ္စာနိ၊ သဘာဝေ ဝါ၊ သမန္နေသိတွာတိ ဥပဓာရေတွာ။ [“သံ+အနု+ဧသဓာတ်ဖြင့် ကောင်းစွာ အစဉ်တစိုက်ရှာ၍”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထိုသို့ ရှာခြင်းသည် စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဥပဓာရေတွာ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်၊ သမန္နေသိတွာ ဟု ရှိသောပါဠိကား ဤနေရာ၌ မကောင်းပါ။] [“သမန္နေသိ” ဟု ရှိရာ၌မူ အဗ္ဗဒ္ဒသုတ် ဒွေလက္ခဏဒဿနအဖွင့်၌ အနက်တစ်မျိုး ဖွင့်ခဲ့ပြီ။]

ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုအဖွင့်

၃၇၆-၇။ ဧကမိဒါဟံတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဘဂဝတာ)၊ အာရဒ္ဓံ-အားထုတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ ရာဇာ-ဤ လိစ္ဆဝိမင်းသည်၊ ရူပံ-ရုပ်သည်၊ အတ္တာ-အတ္တတည်း၊ ဣတိ ဧဝံလဒ္ဓိကော-ဤသို့အယူရှိသူတည်း၊ တေန-ထိုသို့ ရုပ်ကို အတ္တဟု အယူရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို လိစ္ဆဝိမင်း၏၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ နာမိမုစ္စတိ-မဝင်စား(မယုံကြည်)၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ တဿ-ထို လိစ္ဆဝိမင်း

ကသ္မာ အာရဒ္ဓံ။ ။ဧကမိဒါဟံ-စသော စကားတော်ကို ရှေ့စကား၏ အဆက်မဟုတ် ပါတိ အဘယ်ကြောင့် အားထုတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း”ဟု မေးသည်၊ ထို အမေးကို ဖြေလို သောကြောင့် “အယံ ကိရ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ထိုလိစ္ဆဝိမင်း၏ အတ္တအယူကို ထင်စွာပြုခြင်း အကျိုးငှာ ဤ ပရိဒ္ဓါဇိ ၂ ယောက်၏ အကြောင်းဝတ္ထုကို ဆောင်ပြတော်မူသည်။-ဟူလို၊ [ဤ စကားဖြင့် “လိစ္ဆဝိမင်း၏ အတ္တအယူ ဟူသော အဇ္ဈာသယသည်ပင် ဤ တန္တိဓမ္မကို အားထုတ် တော်မူရခြင်း၏ အနုသန္ဓေ အဆက်ဖြစ်သည်”ဟု ပြသည်။]

တေန ဇေ၊ နာမိမုစ္စတိ။ ။ “ရုပ်ကို အတ္တ”ဟု အယူရှိသောကြောင့် ဘုရားရှင်၏ သဏ္ဍ သုခုမဖြစ်၍ သုညတ (အတ္တမှကင်းဆိတ်ခြင်း)နှင့် စပ်သော တရားဒေသနာ၌ စိတ်မဝင်စားနိုင်။ [“အဓိ-စွဲမြဲစွာ+မုစ္စ-သက်ဝင်ခြင်း”ဟူသည် စိတ်ဝင်စားခြင်းပင်တည်း၊ ထိုစိတ်ဝင်စားခြင်းကို ပင် ယုံကြည်သောဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “သဒ္ဓါမိမောက္ခ”ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် “န သဒ္ဓဟတိ နပ္ပသိဒတိ”ဟု ငြိကာတို့ဖွင့်ကြသည်။]

၏။ လဒ္ဓိယာ-အယူကို၊ အာဝိကရဏတ္ထံ-ထင်စွာပြုခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဧကံ-တစ်ပါး
သော၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ အာဟရိတုံ-ဆောင်တော်မူခြင်းငှာ၊ ဣဒံ-ဤဧက
မိဒါဟံ အစရှိသောစကားကို၊ အာရဒ္ဓံ-မူအပ်ပြီ။

တကြ-ထို ဧကမိဒါဟံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတုံကား၊
သင်္ခေပတ္တော-အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဧကံသမယံ-
အခါတစ်ပါး၌၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတာရုံ ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရာမိ-
သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တကြ-ထို ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ ဝသန္တံ-နေသော၊
မံ-ငါဘုရားကို၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ တေပဗ္ဗဇိတာ-ထို ပရိဗိုဇိတို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုစ္ဆိ
သု-မေးကြကုန်ပြီ၊ အထ-မေးကြရာ ထိုအခါ၌၊ အဟံ-သည်၊ တေသံ-ထို ပရိဗိုဇိ
တို့အား၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒံ-ဘုရား၏ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍၊ တန္တိဓမ္မံနာမ-
ပါဠိတော် အစဉ်ဖြစ်သော တရားမည်သည်ကို၊ ကထေန္တော-ဟောတော်မူလိုသည်၊
(ဟုတွာ) ဣဒံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစံ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိံ)၊ အာဂုသော-ငါ့ရှင်တို့၊
သဒ္ဓါသမ္ပန္နောနာမ-သဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံသူမည်သော၊ ကုလပုတ္တော-အမျိုးကောင်းသား
သည်၊ ဧဝဇ္ဇပဿ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သတ္တု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနေ-
သာသနာတော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-
သို့၊ တိဝိမံ-သော၊ သီလံ-သီလကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ-ပဌမ
ဈာန်အစရှိသည်တို့သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ဌိတော-တည်သည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လ
သော်) တံဇိပန္နိအာဒီနိ-တံ ဇိဝံအစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒေယျ-ပြောရာ၏၊
အဿ-ထို အမျိုးကောင်းသားအား၊ ဝါ-၏၊ ဧတံ(ဂဟဏံ)-ဤဥစ္စေဒအယူ၊
သဿတအယူသည်၊ ယုတ္တံနုခေါ-သင့်ပါအံ့လော၊ ဣတိ (အဝေါစံ)။

တတော-ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ တေဟိ-ထို ပရိဗိုဇိတို့သည်၊ ယုတ္တံ-
သင့်ပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ အာဂုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ ဧတံ-
ဤပဌမဈာန်ကို၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာမိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿာမိ-၏၊
အထစပန-ထိုသို့ မြင်ပါသော်လည်း၊ (ဋီကာသစ်အလို-ထိုသို့ သိမြင်ခြင်းကြောင့်)။

တန္တိဓမ္မံနာမ။ ။ပါဠိတော်အစဉ်ဖြစ်သော တရားတော်ကို “တန္တိ ဓမ္မ”ဟု ခေါ်၏။ ထို
တရားနှင့်ဆိုင်သော (တရားနာနေသော) ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မဂ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသော ဓဂ္ဂပုဋိ
ဝေဓ အကျိုးထူး မရသော်လည်း ပါဠိတော်ဝယ် အစဉ်အလာအဖြစ်ဖြင့် ကျန်ရစ်ဖို့ရန် ဟော
တော်မူပါသည်။ ဥပမာ-စာချဆရာ၊ သို့မဟုတ် ကျမ်းပြုဆရာသည် မိမိ ပြောဆိုအပ် ရေးသား
အပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ကြားနာ ကြည့်ရှုသူတို့ စိတ်ဝင်စားမည်မဟုတ် ဟု သိသော်လည်း
ပြောရိုးဆိုစဉ် အဖြစ်ဖြင့် ပြောရ၊ ရေးရသကဲ့သို့တည်း။

အဟံ-သည်။ န ဝဒါမိ-တံဇီဝံ တံသရီရံဟူ၍ ဟောတော်မမူ၊ ဣတိ-သို့၊ တံ ဝါဒံ-ထိုအယူကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ-ပယ်မြစ်တော်မူ၍၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ခီဏာသဝံ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ ဣမဿ-ဤရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ တံဇီဝံ တံသရီရံဟူ၍၊ ဝတ္တံ-ငှာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစံ- မိန့်တော်မူပြီ၊ တေ-ထို ပရိဗိုဇ်တို့သည်၊ မမ-၏၊ ဝစနံ-စကားကို၊ သုတွာ-၍၊ အတ္တမနာ-မိမိစိတ်ရှိကြကုန်သည်၊ အဟေသံ-ကုန်ပြီ၊ ဣတိ(အယံ)-ဤဆိုအပ် ပြီးသည်ကား၊ သဇေပတ္တော-တည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ သော ပိ-ထိုလိစ္ဆဝိမင်းသည်လည်း၊ အတ္တမနော အဟောသိ၊ တေန-ကြောင့်၊ ဣဒ မဝေါစ ပေ၊ အဘိနန္ဒိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊...ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ ပေ၊ မဟာလိသုတ္တဝဏ္ဏနာ-မဟာလိသုတ် အဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ- ပြီးပြီ။

တံ ဝါဒံ ပဋိက္ခိပိတ္တာ။ ။ဈာနလာဘိနောပိ (အထက် ဝိပဿနာ စသည်ကို မဆို ထားဘိ ဈာန်ရသူအားသော်မှလည်း) တံ ဂဟဏံ အယုတ္တမေဝါတိ တံ ဥစ္ဆေဒဝါဒံ သဿတ ဝါဒံ ပဋိက္ခိပိတ္တာ (အဝေါစံ-၌စပ်)။

ဋီကာသစ်။ ။ “အထစ ပနာတိ စဝံ ဇာနနတော ပဿနတောစ” ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏။ “အထစ ပန-ဤသို့ သိခြင်း၊ မြင်ခြင်းကြောင့်” ဟု ပေးစေလို၏။ သို့သော် “ထို ရဟန်း သိမြင် သလို ငါဘုရား သိမြင်ပါသော်လည်း” ဟု ပေးမှ သင်မှ ဇာလိယသုတ်အဖွင့် အဆုံးနား၌ ဤစကားကို ပြန်၍ ရှင်းပြထားပါသည်။

ထို့ပြင်-“တေ ဟိ ဒွေ ပဗ္ဗင်္ဂိတာ ဝိပဿနာတော ပဋ္ဌာယ န ကလ္လံ တဿေတံ ဝစနာယာတိ အဝေါစံ-ဝိပဿနာပုဂ္ဂိုလ်မှစ၍ ထို တံ ဇီဝံစသောစကားကို မပြောသင့်ကြပါဟု လျှောက်ကြ သည်” ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏။ ပါဠိတော် ရှေးစာအုပ်တို့၌လည်း ဝိပဿနာဉာဏ်အခန်း၌ “န ကလ္လံ” ဟု တွေ့ရ၏။ သို့သော် ဇာလိယသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “န ကလ္လံ တဿေတံတိ ဣဒံ တေ ပရိဗ္ဗာဏော ယသ္မာ ခီဏာသဝေါ ဝိဂတသမ္မောဟော တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆော၊ တသ္မာ န ယုတ္တံ တဿေတံ ဝတ္တန္တိ မညမာနာ ဝဒန္တိ” ဟု ရဟန္တာအဖြစ်ရောက်မှ “န ကလ္လံ တဿေတံ” ဟု ဖြေဆိုကြောင်းကိုဖွင့်သောကြောင့် နောက်ပြင်စာအုပ်တို့၌ ဝိပဿနာအခန်းဝယ် “န ကလ္လံ” မရှိဘဲ “ကလ္လံ” ဟု သာ ရှိသည်။

မမ ဝစနံ သုတွာ အတ္တမနာ။ ။ထို ပရိဗိုဇ် ၂ ယောက်၏ အတ္တမနဖြစ်ပုံကို ဤ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း ခီဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်၏ သမ္မောဟကင်းပုံ၊ တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆ ဖြစ်ပုံကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့်အတွက် ဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို ဝမ်းမြောက်နှစ်သက်ကြောင်း သိသာ၏။ ထို့ကြောင့် “မမ ပေ၊ အတ္တမနာ အဟေသံ” ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုသည်။ နောက် သုတ်၌ကား တိုက်ရိုက်ပင်ပါသည်။

မဟာလိသုတ်အဖွင့် ပြီး၏။

၇။ ဇာလိယသုတ် ဘာသာဋီကာ
ဒွိပဗ္ဗမိတဝတ္ထုအဖွင့်

၃၇၈။ ဧဝံ မေ သုတ်၊ ဝေ၊ ကောသမ္ဗိယံတိ-ကောသမ္ဗိယံဟူသော သုတ်သည်၊ ဇာလိယသုတ္တံ-ဇာလိယသုတ်တည်း၊ တကြ-ထို ဇာလိယသုတ်၌၊ အယံ-ဤဆို အပ်လတ်ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-ရှေးမဟုတ်သော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း၊ ဝါ-အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း၊ ယောသိတာရာမေတိ-ကား၊ ယောသိတေန-ယောသိတမည်သော၊ သေဋ္ဌိနာ-သူဌေးသည်၊ ကတေ-ဆောက်လုပ်အပ်သော၊ အာရာမေ-အာရာမိ၌၊ (ကျောင်းတိုက်၌ ဝိဟရတိ ၌စပ်)၊ ကိရ-ချဲ့၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အလ္လကပ္ပရန္တနာမ-အလ္လကပ္ပတိုင်းမည်သည်၊ (အဇိတရန္တနာမဟုလည်းကောင်း၊ ဒမိဋ္ဌရန္တနာမဟုလည်းကောင်း မူကွဲရှိ၏)၊ အဟောသိ-ရှိပြီ၊ တတော-ထို အလ္လကပ္ပတိုင်းမှ၊ ကောတူဟလိကောနာမ-ကောတူဟလိက မည်သော၊ ဒလိဒ္ဓေါ-သူဆင်းရဲသည်၊ ဆာတကဘယေန-ဆာလောင် ငတ်မွတ်ခြင်းဘေးကြောင့်၊ သပုတ္တဒါရော-သားမယားနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဝန္တိရန္တ-အဝန္တိတိုင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားလသော်၊ ပုတ္တံ-သားကို၊ ဝဟိတံ-ဆောင်ယူခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဆဇေတွာ-စွန့်ပစ်၍၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ မာတာ-မိခင်သည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊ တံ-ထိုသားကို၊ ဂဟေတွာ-ကောက်ယူ၍၊ ဂတာ-သွားပြီ၊ တေ-ထို သမီးခင်ပွန်းတို့သည်၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဂေါပါလကဂါမိ-နွားမွေးမြူသူတို့၏ ရွာသို့၊ ပဝိသိသု-ကုန်ပြီ။

ဂေါပါလကေနစ-နွားမွေးမြူသူသည်လည်း၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ (သူဆင်းရဲသမီးခင်ပွန်းတို့ ရောက်လာရာ ထိုအခါ၌)၊ ဗဟုပါယာသော-များစွာသော နို့ဃနာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဋိယတ္တော-စီရင်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တေ-ထိုသမီးခင်ပွန်းတို့သည်၊ တတော-ထို နွားမွေးမြူသူအိမ်မှ၊ ပါယာသံ-နို့ဃနာကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ ဘုဗ္ဗိသုစား-ကြကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သော ပုရိသော-ထိုယောကျ်ားသည်၊ ဗလဝပါယာသံ-အားရှိသော နို့ဃနာကို၊ ဘုတ္တော-စားပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [အချို့စာအုပ်တို့၌ “ဘုဋ္ဌန္တော”ရှိသည်ကား စားဆဲမဟုတ်သောကြောင့် မကောင်း။] ဇီရာပေတံ-အစာကြေစေခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရတ္တိဘာဂေ-ညဉ့်အဖို့၌၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုအိမ်၌ပင်၊ သုနဓိယာ-ခွေးမ၏၊ ကုစ္ဆိသ္မိ-ဝမ်း၌၊ ပဋိသန္နိ-ပဋိသန္ဓေကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊

ပုဗ္ဗေ ကိရ။ ။ယောသကသူဌေး ဟူသည် အဘယ်သူနည်း၊ အဘယ်နည်းဖြင့် ထိုသူဌေးသည် ကျောင်းတိုက်ကို ဆောက်လုပ်စေသနည်း၊ အဘယ်နည်းဖြင့် ဘုရားရှင်သည် ထို ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသနည်း၊ ဤသို့စသော အလုံးစုံကို သမုဒါဂမ (ဖြစ်ခဲ့ရာအစ) မှစ၍ အကျဉ်းအားဖြင့်သာ ပြခြင်းငှာ ပုဗ္ဗေကိရ စသည်ကို မိန့်သည်။

ကုက္ကုရော-ခွေးသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ ဂေါပါလကဿ-
နွားကျောင်းသား၏၊ ပိယော-ချစ်အပ်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။

စ-ဆက်၊ ဂေါပါလကော-နွားမွေးမြူသူသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊
ဥပဋ္ဌာသိ-ပြုစု လုပ်ကျွေးပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါပိ-လည်း၊ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ-
ဆွမ်းကိစ္စ အဆုံးအဆုံး၌၊ ကတ္တုရဿ-ခွေးအား၊ ဧကေကံ-တစ်ခဲတစ်ခဲသော၊
ပိဏ္ဍံ-ထမင်းခဲကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-၌၊ သိနေဟံ-
ချစ်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဂေါပါလကေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ပဏ္ဏသာလံပိ-
သစ်ရွက်ကျောင်းသို့လည်း၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ ဂေါပါလကေ-သည်၊ အသန္နိဟိတေ-
အနီး၌ မတည်လသော်၊ (အိမ်ပြင်ဘက်သို့ ထွက်သွားလသော်)၊ ဘတ္တဝေလာယံ-
ဆွမ်းစားချိန်၌၊ သယမေဝ-မိမိချည်းသာ၊ ဂန္တော-၍၊ ကာလာရောစနတ္တံ-အချိန်ကို
လျှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဏ္ဏသာလဒ္ဓါရေ-သစ်ရွက်ကျောင်းတံခါး အနီး၌၊ ဘုဿ
သတိ-ဟောင်၏၊ အန္တရမဂ္ဂေပိ-လမ်းခရီးအကြား၌လည်း၊ စဏ္ဍမိဂေ-ကြမ်းတန်း
သော သားကောင်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-တွေ့မြင်၍၊ ဘုဿိတွာ-ဟောင်၍၊ ပလာပေတိ-
ပြေးစေ၏၊ သော-ထိုခွေးသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-၌၊ မုဒုကေန-နည်းသော၊ စိတ္တေန-
ဖြင့်၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်ပြီ၊ တကြ-
ထို နတ်ပြည်၌၊ အဿ-ထိုခွေး၏၊ ယောသကဒေဝပုတ္တော တွေဝ-ဃောသကနတ်
သားဟူ၍သာ၊ နာမံ-အမည်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။

အသန္နိဟိတော။ ။သံ (သဟ)-အိမ်၌အတူ+နိဒဓာတိ-တည်နေတတ်၏၊ ဣတိ သန္နိ
ဟိတော။ [သံ+နိ+တ-တ၊ ဓကို ဟ၊ အာကို ဣပြ။] န+သန္နိဟိတော အသန္နိဟိတော၊ ဋီကာ၌
“ဂေဟတော ဗဟိ ဂတေ-အိမ်မှ ပြင်ဘက်သို့ သွားလသော်”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

ဘုဿတိ။ ။ဋီကာ၌ “ရဝတိ-မြည်၏”ဟု ဖွင့်၍ ဋီကာသစ်၌ “နဒတိ-ဟိန်း၏”ဟု
ဖွင့်၏၊ ခွေးသံပြုခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌ ဓာတ်ကျမ်းဝယ် ဗုက္ကဓာတ်၊ ဘသဓာတ်တို့ကိုသာ
တွေ့ရ၏၊ ထို ဘသဓာတ်လည်း ဘူဝါဒိတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဘုဿတိကို စဉ်းစားသင့်၏၊
[ဆွမ်းစားချိန်၌ ခွေးသံပြုခြင်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ဘေးမရှိအောင် အခြားတောကောင်တို့ကို
ဟိန်းခြင်းသည် ကောင်းမှုတစ်မျိုးတည်း၊ ထိုကောင်းမှုကြောင့် အသံကျယ်သော ဃောသက
နတ်သား၊ ယောသကသူဌေး ဖြစ်ရပေသည်။]

ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ။ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် သင်္ကန်းချုပ်ဖို့ရန် အခြား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများ
သိတင်းသုံးရာ ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ ကြွတော်မူလေသော် ခွေးသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအပေါ်၌ ချစ်ခင်
စွဲလမ်းသောစိတ်ကြောင့် နှလုံးကွဲ၍ သေရှာ၏၊ ချစ်ခင်ခြင်း၏ အကြားအကြား၌ သဒ္ဓါတရား
ကြောင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်။

သော-ထို ယောသကနတ်သားသည်၊ ဒေဝလောကတော-မှ၊ စဝိတွာ-စုတေ ပြီး၍၊ ကောသမ္ဗိယံ-ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဧကသ္မိံ ကုလဃရေ-တစ်ခုသောအမျိုးအိမ် ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ပြီ၊ တံ-ထိုကလေးကို၊ အပုတ္တကော-သားမရှိသော၊ သေဋ္ဌိ-သူဌေးသည်၊ တဿ-ထိုကလေး၏၊ မာတာပိတုနံ-တို့အား၊ ဓနံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပုတ္တံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ အံထ-ထိုအခါ၌၊ သော-ထိုသူဌေးသည်၊ အတ္တနော- ၏၊ ပုတ္တေ-သည်၊ ဇာတေ-ဖွားလသော်၊ သတ္တကုဋ္ဌတ္တံ-ခုနစ်ကြိမ်၊ ယာတာပေတံ- သတ်စေခြင်းငှာ၊ ဥပက္ကမိ-လုံ့လပြုပြီး၊ [အကျယ်ကို မေ့ပဒ၌ ရှုပါ။] သော-ထို ကလေးသည်၊ ပုညဝန္တတာယ-ဘုန်းကံရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သတ္တသုပိ-၇ ပါး လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရပ်တို့၌၊ မရဏံ-သေခြင်းသို့၊ အပတွာ- မရောက်မူ၍၊ အဝဿာနေ-အဆုံး၌၊ ဧကာယ-တစ်ယောက်သော၊ သေဋ္ဌိမိတာယ- သူဌေးသမီး၏၊ ဝေယျတ္တိယေန-ထက်မြက်သူ၏အဖြစ်တည်းဟူသော ဉာဏ် ကြောင့်၊ လဒ္ဓဇီဝိကော-ရအပ်သော အသက်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အပရတာဂေ- နောက်အဖို့၌၊ ပိတု-အဖသူဌေး၏၊ (မွေးစားသော ဖခင်သူဌေး၏)၊ အစ္စယေန- ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ-သူဌေးအရာသို့၊ ပတွာ-၍၊ ယောသကသေဋ္ဌိ နာမ-ယောသကသူဌေးမည်သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ အညေပိ-ယောသကသူဌေးမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကောသမ္ဗိယံ-၌၊ ကုက္ကုဋ္ဌသေဋ္ဌိ-ကုက္ကုဋ္ဌသူဌေးလည်း ကောင်း၊ ပါဝါရိယသေဋ္ဌိ-ပါဝါရိယသူဌေးလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-ကုန် သော၊ သေဋ္ဌိနော-တို့သည်၊ အတ္ထိ-န်၏၊ ဣမိနာ-ဤယောသကသူဌေးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ တယော-တို့သည်၊ အဟေသု-န်ပြီ။

စ-ဆက်၊ တေန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ ဟိမဝန္တတော-ဟိမဝန္တာမှ၊ ပဉ္စသတာ- ငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ တာပသာ-ရသေ့တို့သည်၊ သရီရသန္တပ္ပနတ္ထံ- ကိုယ်၏ ကောင်းစွာပြည့်ဖြိုး အားတိုးခြင်းအကျိုးငှာ၊ အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌။

ဧကာယ သေဋ္ဌိမိတာယ။ ။သူဌေးသမီးဆိုသော်လည်း ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးတုန်းက အတူပြေးလာသော ဇနီးဟောင်းပင်တည်း၊ ယောသကကို သတ်ဖို့ရန် တောရွာကမိတ်ဆွေအထံ သို့ စာရေး၍ စာမတတ်သော ယောသကကိုပင် စာနှင့်အတူ လွှတ်လိုက်ရာ လမ်းခရီးအကြား ၌ နားနေဖို့ရန် သူဌေးတစ်ဦး၏အိမ်သို့ ဝင်၍ အိပ်နေစဉ် သူဌေးသမီးသည် ပုဆိုးအစွန်၌ ထုပ်ထားသောစာကို တိတ်တိတ်ယူ၍ ဖတ်လေသော် သတ်ဖို့စာဖြစ်ကြောင်း သိ၍ ထိုစာကို တစ်မျိုးပြင်ကာ ထိုအိမ်က သူဌေးသမီးနှင့် လက်ထပ်ဖို့ရန် စီမံပေးဖို့ ရေးလေသည်၊ ထိုအခါ တုန်းက သားကလေးကို ပစ်ထားခဲ့သော ကံကြောင့် ငယ်စဉ်တုန်းက သေစေဖို့ရန် ၇ ကြိမ် အပစ်ခံရလေသည်။

သရီရသန္တပ္ပနတ္ထံ။ ။ဟိမဝန္တာဝယ် သစ်မြစ် သစ်သီးတို့ကိုသာ စားနေရသောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်သည် ပင်ပန်းအားနည်း၏၊ ထိုကိုယ်၏ ကောင်းစွာပြည့်ဖြိုး အားတိုးခြင်းအကျိုးကို "သရီရသန္တပ္ပနတ္ထံ"ဟု ဆိုသည်၊ တပွဓာတ်သည် ပီဇာန (နှစ်သက်ခြင်း၊ ပြည့်ဖြိုးခြင်း) အနက်ကို

ကောသမ္ဗိ-ကောသမ္ဗိမြို့သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာတတ်ကြကုန်၏။ တေသံ-ထို ရသေ့တို့အား၊ တယော-ကုန်သော၊ ဧတေသေဋ္ဌိ-ဤသူဌေးတို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ ဥယျာနေသု-ဥယျာဉ်တို့၌၊ ပဏ္ဏကုဋိယော-သစ်ရွက်ကျောင်းတို့ကို၊ ကတွာ-ဆောက်လုပ်၍၊ ဥပဋ္ဌာနံ-လုပ်ကျွေးမှုကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ တေ တာပသာ-တို့သည်၊ ဟိမဝန္တတော-မှ၊ အာဂစ္ဆန္တ-လာကုန်လသော်၊ မဟာကန္တာရေ-ကြီးစွာသော ခရီးခဲ၌၊ တသိတာ-မွတ်သိတ်ကုန်သည်၊ ကိလန္တာ-ပင်ပန်းကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကံ-တစ်ပင်သော၊ မဟန္တ-ကြီးစွာသော၊ ဝဋုရက္ခံ-ပင်ညောင်ပင်သို့၊ ဝါ-ညောင်ခြေထောက်ပင်သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ တတ္ထ-ထိုပင်ညောင်ပင်၌၊ အဓိဝတ္ထာယ-စိုးအုပ်၍နေသော၊ ဒေဝတာယ-ရုက္ခစိုးနတ်၏၊ သန္တိကာ-အထံမှ၊ သင်္ဂဟံ-သင်္ဂြိုဟ် ချီးမြှင့်ခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသန္တာ-တောင့်တကုန်လျက်၊ နိသီဒိသု-နေကြကုန်ပြီ။

ဒေဝတာ-ရုက္ခစိုးနတ်သည်၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရ ဝိဘူသိတံ-အလုံးစုံသော တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ ဟတ္ထံ-လက်ကို၊ ပသာရေတွာ-ဆန်တန်း၍၊ တေသံ-ထို ရသေ့တို့အား၊ ပါနီယ ပါနကာဒီနိ-သောက်ရေ ဖျော်ရေအစရှိသည်တို့ကို၊ ဒတွာ-ပေး၍၊ ကိလမထံ-ပင်းပန်းမှုကို၊ ပဋိဝိနောဒေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီး၊ ဧတေ-ထိုရသေ့တို့သည်၊ ဒေဝတာယ-ရုက္ခစိုးနတ်၏၊ အနဘာဝေန-အာနဘော်ကြောင့်၊ [“အနဘာဝေ-၌” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်။] ဝိမိတာ-အုံ့သြကြကုန်သည်၊ [ဝိပုဗ္ဗ၊ မှိဓာတ်၊ တ ပစ္စည်း။] ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ပုစ္ဆိသု-မေးကြကုန်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဒေဝတေ-နတ်မင်း၊ တယာ-အသင်သည်၊ ကိ ကမ္မံ-အဘယ်ကောင်းမှုကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ အယံ သမ္ပတ္တိ-ဤစည်းစိမ်ကို၊ လဒ္ဓါနုခေါ-ရအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ပုစ္ဆိသု)၊ ဒေဝတာ-သည်၊ အာဟ-ပြောပြီး၊ (ကိ)၊ လောကေ-လောက၌၊ ဗုဒ္ဓေါနာမ-ဗုဒ္ဓမည်သော၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဥပုဇ္ဇော-ဖြစ်တော်မူပြီး၊ ဝါ-ပွင့်တော်မူပြီး၊ သော-ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိမြို့၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ အနာထပိဏ္ဍိကော-အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော၊ ဂဟပတိ-အိမ်ရှင်သူဌေးသည်၊ တံ-ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ ဥပဋ္ဌဟတိ-ပြုစု

ဟော၏၊ သဗ္ဗာ+တပုဋ် သန္တပုဋ်၊ သရိရသ+သန္တပုဋ် သရိရသန္တပုဋ်၊ [သရိရသန္တပုဋ်ကတ္တံဝိ ဟိမဝန္တေ ဝနမုလဖလာဟာရတာယ ကိလန္တသရိရသ လောဏမ္ဗိလသေဝနေန ပိဏနတ္ထံ၊-ဋီကာသစ်။]

ပစ္စာသီသန္တာ။ ။ ဤသစ်ပင်၏ ရုက္ခစိုးသည် ရသေ့အပေါင်းအား သောက်ရစေသည်ကိုပေးကာ အပန်းဖြေစေပါလျှင် ကောင်းလေစွာ”ဟု အကြီးအကဲရသေ့၏ တောင့်တမှုကို ရသေ့အများအပေါ်၌ တင်စား၍ “ပစ္စာသီသန္တာ”ဟု ဗဟုဝစ်ဆိုသည်။

လုပ်ကျွေး၏။ သော-ထိုသူဌေးသည်၊ ဥပေါသထဒိဝသေသု-ဥပုသ်နေ့တို့၌၊ အတ္တ
နော-မိမိ၏။ ဘတကာနံ-အလုပ်သမားတို့အား၊ ပကတိဘတ္တဝေတနမေဝ-ပင်
ကိုယ်ဖြစ်သော ထမင်းရိက္ခာကိုပင်၊ ဒတ္တာ-ပေး၍၊ (အလုပ်မခိုင်းဘဲ ပေး၍) ဥပေါ
သထ-ဥပုသ်ကို၊ ကာရာပေသိ-ပြုစေပြီ၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ မဇ္ဈနိကော-
မွန်းတည့်အခါ၌၊ ပါတရာသတ္တာယ-နံနက်စာ စားခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဂတော-
ပြန်လာသည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လသော်၊) ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ယောက်ကို၊ ဘတက
ကမ္မံ-အလုပ်သမားတို့၏ အလုပ်ကို၊ အကရောန္တံ-မလုပ်သည်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊
အဇ္ဇ-ယနေ့၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊
န ကရောန္တံ-မလုပ်ကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆံ-မေးပြီ၊ တဿမေ-ထို
အကျွန်ုပ်အား၊ တမတ္ထံ-ထိုအကြောင်းကို၊ အာရောစေသံ-ပြောကြကုန်ပြီ၊ [ထိုသူ
ကား ထိုနေ့မှ အလုပ်ဝင်သူတည်း။]

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစံ-ပြော
ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဥပဗုဒ္ဓိဝသော-ထက်ဝက်သောနေ့သည်၊ ဂတော-
လွန်သွားပြီ၊ ဥပဗျပေါသထံ-ထက်ဝက်သော ဥပုသ်စောင့်မှုကို၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှာ၊
သက္ကာနုခေါ-တက်ကောင်းပါသလော၊ ဣတိ၊ အဝေါစံ၊ တတော-ထိုသို့ပြောခြင်း
ကြောင့်၊ သေဋ္ဌိဿ-သူဌေးအား၊ ပတိဝေဒေတွာ-တစ်ဖန်သိစေ၍၊ (ဥပဗျပေါသထံ-
ကို၊) ကာတံ-ငှာ၊ သက္ကာ-တက်ကောင်း၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟ-ပြောပါပြီ၊
သ္မာဟံ(သောအဟံ)-ထိုအကျွန်ုပ်သည်၊ ဥပဗုဒ္ဓိဝသံ-ထက်ဝက်သောနေ့ပတ်လုံး၊
ဥပဗျပေါသထံ-ထက်ဝက်သောဥပုသ်ကို၊ သမာဒိယိတွာ-ဆောက်တည်၍၊ တဒ
ဟေဝ-ထိုနေ့၌ပင်၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဣမံ သမ္ပတ္တိံ-ဤစည်းစိမ်
ကို၊ ပဋိလဘိ-ရပါပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေဝတာ အာဟန္တိစပ်)။

အထ-ထိုအခါ၌၊ တေ တာပဿာ-ထို ရသေ့တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ဥပ္ပနော
ကိရ-ပွင့်တော်မူပြီတဲ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြားရ၍၊ သဗ္ဗာတပီတိပါမောဇ္ဇာ-လွန်စွာ
ဖြစ်သော နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) တတောဝ-ထိုပင်ညောင်
ပင်မှပင်၊ သာဝတ္ထိံ-သို့၊ ဂန္ထူကာမာ-သွားခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာပိ-
ဖြစ်၍လည်း၊ (ဖြစ်ပါသော်လည်း၊) နော-ငါတို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ဥပဋ္ဌာကသေဋ္ဌိ
နော-အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော သူဌေးတို့သည်၊ ဗဟူပကာရာ-များသော လျော်
သော ကျေးဇူးကိုပြုတတ်ကုန်၏၊ တေသံပိ-ထိုသူဌေးတို့အားလည်း၊ ဣမံအတ္ထံ-
ဤအကြောင်းအရာကို၊ (ဘုရားပွင့်တော်မူပြီဟူသော အကြောင်းအရာကို)အာရော
စေဿာမ-ပြောကြကုန်ဦးစို့၊ ဣတိ-ဤသို့တိုင်ပင်၍၊ (တစ်နည်း) အာရောစေဿာ

မ-ပြောကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ကောသမ္ဗိ-သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ သေဋ္ဌိဟိ-
 သူဌေးတို့သည်၊ ကတသက္ကာရဗဟုမာနာ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းစွာပြုခြင်း
 များစွာမြတ်နိုးခြင်း ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဒဟေဝ-ထိုနေ့၌ပင်၊ မယံ-တို့သည်၊
 ဂစ္ဆာမ-သွားကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ။

ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ တုရိတာ-ဆောလျင်ကုန်သည်၊
 အတ္ထ-ဖြစ်ကြပါကုန်သနည်း၊ တုမေ-အရှင်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးအခါ၌၊ စတ္တာရော
 မာသေ-လေးလတို့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စမာသေ-ငါးလတို့ပတ်လုံး
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝသိတွာ-နေပြီး၍၊ ဂစ္ဆထနန-ပြန်ကြကုန်သည် မဟုတ်ပါ
 လော၊ ဣတိစ-ဤသို့လည်း၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ [“ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်
 ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)”ဟုလည်း ရှိ၏။] တံ ပဝတ္ထိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ (ဘုရားပွင့်တော်
 မူပြီဟူသော အကြောင်းကို) အာရောစေသံ-ပြောကြကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ-တို့၊ တေနဟိ-
 ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ထိုသို့ ဘုရားပွင့်တော်မူလျှင်)၊ သဟေဝ-အတူတကွသာလျှင်၊
 ဂစ္ဆာမ-သွားကြပါကုန်စို့၊ ဣတိစ-သို့လည်း၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ မယံ-ငါတို့သည်၊
 ဂစ္ဆာမ-သွားနှင့်ကုန်အံ့၊ တုမေ-သင်တို့သည်၊ သဏိကံ-ဖြည်းဖြည်း၊ အာဂစ္ဆထ-
 လိုက်ခဲ့ကြကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဘဂဝတော-
 ၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြုပြီး၍၊ အရဟတ္တံ-ပဋိသန္နိဒါဖြင့် တန်ဆာ
 ဆင်အပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိသု-ရောက်ကြကုန်ပြီ။

တေဝိ သေဋ္ဌိနော-ထို သူဌေးတို့သည်လည်း၊ ပဉ္စသတပဉ္စသတသကဋပရိဝါ
 ရာ-ငါးရာ ငါးရာသော လှည်းအခြံအရံရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊
 ဂန္ဓာ-၍၊ ဒါနာဒီနိ-ဒါနအစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကတွာ-၍။ [“ဒတွာ”ဟု
 ရှိသည်ကား မကောင်း။] ကောသမ္ဗိ-သို့၊ အာဂမနတ္ထာယ-ကြွလာတော်မူခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ယာစိတွာ-တောင်းပန်ပြီး၍၊ ပစ္စာဂမ္မ-ပြန်လာ၍၊ တယော-
 သုံးတိုက်ကုန်သော၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းတိုက်တို့ကို၊ ကာရေသံ-ပြုစေကြကုန်ပြီ၊
 [တေဝိ သေဋ္ဌိနော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ အမုမာသမတ္တံ ဒါနာနိ ဒတွာ
 ပစ္စာဂမ္မ တယော ဝိဟာရေ ကာရေသံ-ဋီကာသစ်။] တေသု-ထိုကျောင်းတိုက်တို့
 တွင်၊ ကုက္ကုဋ္ဌသေဋ္ဌိနာ-ကုက္ကုဋ္ဌသူဌေးသည်၊ ကတော-ပြုအပ်သော၊ (ဝိဟာရေ-
 သည်)၊ ကုက္ကုဋ္ဌာရာမောနာမ-ကုက္ကုဋ္ဌာရုံကျောင်းတိုက်မည်သည်၊ (အဟောသိ-
 ဖြစ်ပြီ)၊ ပါဝါရိယသေဋ္ဌိနာ-ပါဝါရိယသူဌေးသည်၊ ကတော-သော၊ (ဝိဟာရော၊)
 ပါဝါရိကမ္မဝနနာမ-ပါဝါရိကမ္မဝန ကျောင်းတိုက်မည်သည်၊ (အဟောသိ)၊ ယော
 သိတသေဋ္ဌိနာ-ယောသိတသူဌေးသည်၊ ကတော-သော၊ (ဝိဟာရော၊) ယောသိ
 တာရာမောနာမ-ယောသိတာရုံ ကျောင်းတိုက်မည်သည်၊ အဟောသိ၊ တံ-ထို

ယောသိတာရုံ ကျောင်းတိုက်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ယောသိတာရာမေတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာအာနန္ဒတ္ထေရေန၊) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ [ယောသက သူဌေးကိုပင် “ယောသိတ”ဟု ဆိုသည်။]

မုဏ္ဍိယောတိ ဣဒံ-မုဏ္ဍိယဟူသော ဤအမည်သည်၊ တဿ-ထိုပရိဗ္ဗိဇိ၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ ဇာလိယောတိ ဣဒံပိ-ဇာလိယဟူသော ဤအမည်သည် လည်း၊ ဣတရဿ-အခြားပရိဗ္ဗိဇိ၏၊ နာမမေဝ-အမည်ပင်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဿ-ထို ဇာလိယပရိဗ္ဗိဇိ၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ ဒါရမယေန-သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ပတ္တေန-သပိတ်ဖြင့်၊ ပိဏ္ဏာယ-ဆွမ်းအလို ငှာ၊ စရတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒါရပတ္တိကန္တေဝါသိတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-သစ်သား သပိတ်ကို ဆောင်သောဆရာ၏ အနီးနေတပည့်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ဧတဒဝေါစုံတိ-ကား၊ ဥပါရမ္ဘာဓိပ္ပာယေန-သူတစ်ပါးတို့၏ အယူကို ကပ်၍ ဖျက်ဆီးခြင်းဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့၏ အယူကို ကပ်၍ ဖျက်ဆီး လိုသဖြင့်၊ ဝါဒံ-ပြောဆိုကြောင်း အပြစ်ကို၊ အာရောပေတုကာမာ-တင်ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစုံ-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ နေသံ-ထို ပရိဗ္ဗိဇိတို့၏၊ ဣတိ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်ပြီတုံ၊ (ကိ)၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တံ ဇီဝံ၊ တံ သရီရံတိ-ဟူ၍၊ (ထို ဇီဝသည် ထို သရီရပင် ဖြစ်၏ဟူ၍)၊ သစေ ဝက္ခတိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ အထ-ထိုသို့ပြောလ သော၊ အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏အပေါ်၌၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဧတံဝါဒံ-ဤ အပြစ်ကို၊ အရောပေဿာမ-တင်ကုန်အံ့၊ (ကိ)၊ ဘော ဂေါတမ၊ တုမာကံ-အရှင် တို့၏၊ လဒ္ဓိယာ-အယူအားဖြင့်၊ ဣဓေဝ-ဤဘဝ၌ပင်၊ သတ္တော-သတ္တဝါသည်၊ ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်၏၊ တေန-ထိုသို့ ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝေါ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေါ- အယူသည်၊ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဥစ္ဆေဒဝါဒသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝါဒံ အာရော

ဥပဇ္ဈာယော။ ။သာသနာပ၌ သူတို့၏ ဆိုင်ရာအတတ် သင်ပေးသော ဆရာကို “ဥပဇ္ဈာယ”ဟု ခေါ်လေ့ရှိ၏၊ ဥပေတျ (ဥပေစ္စ)-ကပ်ရောက်၍+အဓိယတေ အသွာတိ ဥပဇျာ ယော-ကပ်ရောက်၍ အတတ်သင်ရာ ဆရာကြီး၊-ထောမနိမိဝိဂ္ဂဟ။

ဥပါရမ္ဘာဓိပ္ပာယေန။ ။အတိဓာန် (၈၅၂)လာ အာရမ္ဘသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ဝိကော ပန အနက်ဟောတည်း၊ ဥပ (ဥပေစ္စ)ကပ်ရောက်၍+အာရမ္ဘနံ-သူတစ်ပါးတို့၏ အယူဝါဒကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ဥပါရမ္ဘော-ခြင်း၊ ဥပါရမ္ဘေ+ပဝတ္တော+အဓိပ္ပာယော-အလိုတည်း၊ ဥပါရမ္ဘာဓိပ္ပာ ယော-လိုး၊ [ဝဒန္တိ နိန္ဒ ဝသေန ကထေန္တိ ဧတေနာတိ ဝါဒေါ-ကဲ့ရဲ့သောအားဖြင့် ပြောဆိုကြောင်း အပြစ်။]

တံ ဇီဝံ၊ တံ သရီရံ။ ။ဇီဝဟူသည် အသက်ကောင်ဟုလည်းကောင်း၊ သတ္တဝါဟု လည်းကောင်း ခေါ်ရသော အတ္တတည်း၊ သရီရဟူသည် ရုပ်ခန္ဓာကိုယ် (ခန္ဓာအိမ်)တည်း၊ ဤ ဝါဒ၌ “တံ ဇီဝံ၊ တံ သရီရံ”ဟု “တ”သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အရတူ အဖြစ်ကို ပြ၏၊ ခန္ဓာ

ပေသာမ)၊ ပန-သို့မဟုတ်၊ အည် ဇီဝံ၊ အည် သရီရံတိ-ဟူ၍၊ (ဇီဝတစ်ခြား သရီရတစ်ခြားဟူ၍) သစေ ဝက္ခတိ-အံ၊ အထ-ထိုသို့ပြောလသော်၊ အဿ-ထို အရှင်ဂေါတမ၏အပေါ်၌၊ ဧတံဝါဒံ-ဤအပြစ်ကို၊ အာရောပေသာမ-နံအံ၊ (ကံ)၊ တုမှာကံ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေ-အယူ၌၊ ရူပံ-ရုပ်ခန္ဓာသည်၊ ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်၏၊ သတ္တော-သည်၊ န ဘိဇ္ဇတိ-မပျက်၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ရုပ်ခန္ဓာသာပျက်၍ သတ္တဝါ၏မပျက်ခြင်းကြောင့်)၊ ဝေါ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေ-၌၊ သတ္တော-သည်၊ သဿတော-မြဲသည်၊ အာပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝါဒံ အာရောပေသာမ၊ ဣတိ-ဤသို့သော အကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ)။

၃၇၉။ ၃၈၀။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣမေ-ဤပရိဗ္ဗိဇိတို့သည်၊ ဝါဒါရောပနတ္ထာယ-အပြစ်တင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးကြ ကုန်၏၊ မမ-ငါဘုရား၏၊ သာသနေ-သာသနာတော်၌၊ ဒွေ-နှစ်ခုကုန်သော၊ ဣမေ အန္တေ-ဤအဖို့တို့သို့၊ အနုပဂမ္မ-မကပ်ရောက်မှု၍၊ မဇ္ဈိမာ-အလယ်အလတ် ၌ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ န ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်၊ ဟန္တ-ယခု၊ နေသံ-ထို ပရိဗ္ဗိဇိတို့၏၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ အဝိသဇ္ဇေတွာ-မဖြေမှု၍၊ တဿာယေဝ ပဋိပဒါယ-ထိုမဇ္ဈိမပဋိပဒါကိုပင်၊ [“တဿာပိ ဧဝံ ပဋိပဒါယ”ဟု ရှေးစာအုပ်၌ ရှိ၏ မကောင်း။] အာဝိဘာဝတ္ထံ-ထင်စွာဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဓမ္မံ-တရားကို၊ ဒေသေမိ-ဟောတော်မူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံတော်မူ၍၊ တေန ဟာဂုသောတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထို တေနဟာဂုသော အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ကလ္လံ ပေ၊ ဝစနာယာတိ- ကား၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဓိတဿ-သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသော၊ တိပိဓံ- ၃ ပါးအပြားရှိသော၊ သီလံ-သီလကို၊ ပရိပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ ပဌမဇ္ဈာနံ-ပဌမ ဈာန်သို့၊ ပတ္တဿ-ရောက်ပြီးသော၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ဝါ-၏၊ ဧတံ-ဤတံ ဇီဝံ၊ တံ သရီရံဟူသောစကားကို၊ ဝတ္တံ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ယုတ္တံနုခေါ-သင့်ပါအံ့ လော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [တဿေတံဟုလည်းကောင်း၊ ယုတ္တံ နုခေါ ဧတံဟု လည်းကောင်း “ဧတံ”နှစ်ထပ် ပါနေ၏၊ ဧတံတစ်ခု ပိုသည်။] တံ-ထို စကားကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ ပရိဗ္ဗာဇကာ-ပရိဗ္ဗိဇိတို့သည်၊ ပုထုဇ္ဇနောနာမ-ပုထုဇဉ်မည် သည်၊ (ဈာန်ရ ပုထုဇဉ်မည်သည်)၊ ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗိဇိကိစ္ဆော-ဝိစိကိစ္ဆာ

ကိုယ်နှင့် ဇီဝ (အတ္တ)သည် အတူတူပင် ဖြစ်၏-ဟုလို၊ ထိုသို့ ယူ၍ “ဤဘဝ၌ ခန္ဓာကိုယ်၏ ပျက်ခြင်းက ထင်ရှားသောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အတူဖြစ်သော ဇီဝ (အတ္တ)လည်း ပျက်၏” ဟု ယူဆရကား ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်၏၊ “ဇီဝနှင့် သရီရသည် အတူမဟုတ်၊ တစ်ခြားစီ”ဟု ယူလျှင် သရီရသာပျက်၍၊ ဇီဝ မပျက်သောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်သည်။

မရှိသည်။ န ဟောတိ-မဖြစ်သေး၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ကဒါစိ-တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (တံ ဇီဝံ တံ သရိရံ၊ အညဇီဝံ အညသရိရံဟူ၍)၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုရာ၏။ ဣတိ-သို့၊ မညမာနာ-မှတ်ထင်ကုန်သည်၊ (ဟုတွံ)၊ ကလ္လံ တဿေတံ ဝစနာယာတိ-ဟူ၍၊ အာဟံသု-လျှောက်ကြကုန်ပြီ။

အထစ ပနာဟံ ဝဒါမိတိ-ကား၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဧတံ-ဤ ပဌမဈာန်ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇာနာမိ-သိ၏၊ စ-ထိုသို့ပင် သိပါသော်လည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (တံ ဇီဝံ တံ သရိရံ၊ အညဇီဝံ အညသရိရံဟူ၍)၊ နော ဝဒါမိ-မိန့်တော်မမူ၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဧတံ-ဤဈာန်သည်၊ ကသိဏပရိကမ္မံ-ကသိုဏ်းပရိကမ်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဘာဝေန္တဿ-ပဌမဈာန်ကိုဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပညာဗလေန-ပညာ၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ မဟဂ္ဂတစိတ္တံ-မဟဂ္ဂတစိတ်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ သညံ-အမှတ်အသားကို၊ ထပေသိ-ထားတော်မူပြီ၊ [“ထပေမိ”ဟု အချို့စာအုပ်၌ ရှိ၏။ ပဝတ္တာဝိရတ ဝတ္တမာန်ဖြစ်၍ ကောင်းပါ၏။]

န ကလ္လံ တဿေတန္တိ ဣဒံ-န ကလ္လံ တဿေတံဟူသော ဤစကားကို၊ (ဝဒန္တိ ဝှိစပံ)၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော-ထို ပရိဗ္ဗုဒ္ဓိ ၂ ယောက်တို့သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ခိဏာ သဝေါ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိဂတသမ္မောဟော-ကင်းသော ပြင်းစွာတွေဝေခြင်း ရှိခြင်း၏၊ တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆော-လွန်မြောက်အပ်ပြီးသော ဝိစိကိစ္ဆာရှိ၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တဿ-ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧတံ-ဤ တံ ဇီဝံ တံ သရိရံ၊ အညဇီဝံ အည သရိရံဟူသော စကားကို၊ ဝတ္ထု-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ န ယုတ္တံ-မသင့်၊ ဣတိ မညမာနာ (ဟုတွံ) ဝဒန္တိ၊ ဧတ္ထ-ဤ ဇာလိယသုတ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။... ဣတိ-ဤဆို အပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ ပေ၊ ဇာလိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

မညမာနာ။ ။ဘုရားရှင်သည် ထိုထိုဝါဒ၌ “အထစ ပနာဟံ န ဝဒါမိ”ဟု မိန့်တော်မူခဲ့၏။ ထို ဘုရားစကားတော်ကို ဥပဒေသပြု၍ “န ကလ္လံ တဿေတံ”ဟု လျှောက်ကြသည်။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က ဉာဏ်ဖြင့်သိသောကြောင့် လျှောက်ကြသည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “မညမာနာ ဝဒန္တိ-မှတ်ထင်၍ လျှောက်ကြသည်”ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤသုတ်၌ “န ကလ္လံ တဿေတံ”ဟု န ပါသောစကားကို ခိဏာသဝ အဖြစ်ရောက်မှ လျှောက်ကြသောကြောင့် ဝိပဿကဖြစ်ရုံမျှဖြင့် “န ကလ္လံ”ဟု မလျှောက်နိုင်ကြောင်းကို သိပါ။ ထို့ကြောင့် ရှေ့သုတ်၏ ဋီကာသစ်၌ “ဝိပဿကတော ပဋ္ဌာယ န ကလ္လံ တဿေတံ ဝစနာယာတိ အဝေါရံ”ဟူသော အဖွင့်ကို “ဤအဋ္ဌကထာနှင့် မညီ၍ မကြိုက်ကြ”ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။

ဇာလိယသုတ်အဖွင့် ပြီး၏။

၈။ မဟာသီဟနာဒသုတ်ဘာသာဋီကာ
အဓေလကဿပဝတ္ထု အဖွင့်

၃၈၁။ ဧဝံ ဝေ၊ ဝိဟရတီတိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ မဟာသီဟနာဒသုတ္တံ-
မဟာသီဟနာဒသုတ်တည်း၊ တကြ-ထို မဟာသီဟနာဒသုတ်၌၊ အယံ-ကား၊
အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ ဥရုညာယံတိ-ကား၊ တဿ ရဋ္ဌဿပိ-ထို
တိုင်း၏လည်းကောင်း၊ တဿ နဂရဿာပိ-ထိုမြို့၏လည်းကောင်း၊ ဥရုညာတိ-
ဥရုညာဟူသော၊ ဧတဒေဝနာမံ-ဤအမည်သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဂဝါ-
သည်၊ ဥရုညာနဂရံ-ဥရုညာမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-မှီ၍၊ ဝိဟရတီ-၏၊ ကဏ္ဍကတ္ထ
လေ မိဂဒါယေတိ-ကား၊ တဿ နဂရဿ-ထို ဥရုညာမြို့၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊
ကဏ္ဍကတ္ထလံနာမ-ကဏ္ဍကတ္ထလမည်သော၊ ဧကော-တစ်ခုသော၊ ရမဏီယော-
မွေ့လျော်ထိုက်သော၊ ဝါ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော၊ ဘူမိဘာဂေါ-မြေအဖို့သည်၊
အတ္ထိ-၏၊ သော-ထိုမြေအဖို့ကို၊ မိဂါနံ-သားကောင်တို့အား၊ အဘယတ္တာယ-
ဘေးမဲ့အကျိုးငှာ၊ ဒိန္နတ္တာ-ပေးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မိဂဒါယောတိ-ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ-၏၊ ကဏ္ဍကတ္ထလေ-ကဏ္ဍကတ္ထလမည်သော၊ တသ္မိံ မိဂဒါယေ-သားတို့
အားဘေးမဲ့ပေးရာ ထိုတော၌၊ (ဝိဟရတီ ၌စပ်)။

ဧတဒေဝနာမံ။ ။ “ဥရုညာ” ဟူသည် တိုင်း(ဇနပုဒ်)၏ အမည်လည်းဟုတ်၊ ထိုတိုင်း
တွင်ပါဝင်သော မြို့၏အမည်လည်းဟုတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဥရုညာယံ” ဟု တစ်ပုဒ်
တည်းရှိသော်လည်း “ဥရုညာယံ-ဥရုညာတိုင်း၌၊ ဥရုညာယံ-ဥရုညာမြို့၌” ဟု အနက်နှစ်ထပ်
ပေးစေလိုသည်၊ အာဝုတ္တိနည်း တန္တနည်း သိလေသနည်းတည်း၊ ထိုနည်းများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို
နည်းလေးဆယ်၌ရှုပါ။

ဋီကာသစ်။ ။ ဧတဒေဝနာမံတိ ယသ္မိံရဋ္ဌေ တံ နဂရံ (ထိုမြို့ရှိ၏)၊ တဿ ရဋ္ဌဿာပိ၊
ယသ္မိံနဂရေ ဘဂဝါ ဝိဟာသိ၊ တဿနဂရဿာပိ ဥရုညာတွေဝ နာမံ။ [တိုင်း-ဇနပုဒ်နာမည်
များ၌ “ပုလိနိဗဟုဂံ” ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုအဆိုသည် အမြဲမဟုတ်သောကြောင့် “ဥရုညာယံ”
ဟု ဣတ္ထိလိနံ ဧကဝုစ်ဖြင့် ရှိနိုင်သည်။]

ရမဏီယော။ ။ ရမိတဗ္ဗော-မွေ့လျော်ထိုက်၏၊ (မွေ့လျော်စရာ ပျော်စရာကောင်း၏)၊
ဣတိ ရမဏီယော၊ မနောဟရဘူမိဘာဂတာယ (လူအများ၏ စိတ်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော
မြေအဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း) ဆာယုဒကသမ္ပတ္တိယာ၊ (အရိပ်ရေနှင့် ပြည့်စုံ
ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း) ဇနပိဝိတ္တတာယစ (လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
လည်းကောင်း) (ဤအင်္ဂါ ၃ ပါးရှိသောကြောင့်) မနောရမော စိတ်၏မွေ့လျော်ရာဖြစ်သည်။

မိဂဒါယော။ ။ အဘယ် ဒေတိ ဧတ္တာတိ ဒါယော၊ ဒါဓာတ်+ဏပစ္စည်း၊ မိဂဒါနံ+ဒါ
ယော မိဂဒါယော-သမင်စသော သားကောင်တို့အား၊ (မပစ်မခတ် မသတ်ရဟု) ဘေးမဲ့ပေးထား
ရာတော။

အစေလောတိ-ကား၊ နဂ္ဂပရိဗ္ဗာဇကော-အဝတ်မဆီး အချိုးနှီးသောပရိဗ္ဗိဇ် ဖြစ်သော၊ (စေလသဒ္ဓါသည် ဝတ္ထု၏ပရိယာယ်တည်း၊ နတ္ထိ စေလံ ယဿာတိ အစေလော၊) ကဿပေါတိ-ကဿပေါဟူသည်ကား၊ တဿ-ထိုပရိဗ္ဗိဇ်၏၊ နာမံ- အမည်တည်း၊ [အန္တယ်အားဖြင့် ရအပ်သောနာမည်တည်း။] တပဿိတိ-ကား၊ တပနိဿိတကံ-အကျင့်ကိုမှီသူကို၊ ဝါ- အကျင့်၏မှီရာဖြစ်သူကို၊ (ဥပက္ခောသ တိ-ပြောင်လှောင်၏၌စပ်၊) လူခါဇီဝိန္ဒိ-ကား၊ အစေလကမုတ္တာစာရာဒိဝေသန- အစေလကအကျင့် အချိုးကောင်းသားတို့ စွန့်လွှတ်အပ်သောအကျင့်အစရှိသည်တို့ ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အဿ-ထိုရသေ့၏၊ လူခါ-ကြမ်းတမ်းသော၊ အာဇီဝေါ-အသက် မွေး ဝမ်းကျောင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-သည်၊) လူခါဇီဝိ-မည်၏၊ တံ လူခါဇီဝိ-ထို ကြမ်းတမ်းသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းရှိသော ရသေ့ကို၊ ဥပက္ခောသတိတိ-ကား၊ ဥပက္ခေတိ-ပြောင်လှောင်၏၊ ဥပဝဒတိတိ-ကား၊ ဟိဋ္ဌေ တိ-ကဲ့ရဲ့၏၊ ဝမ္ဘေတိ-ရှုံ့ချ၏။

တပဿိ။ ။ "ကိလေသာတို့ကို ကုန်ခန်းသွားအောင် လောင်မြှိုက်တတ်သည်" ဟု ယူဆ အပ်သောအကျင့်သည် တပမည်၏၊ တပတိ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြှိုက်တတ်၏၊ ဣတိ တပေါ၊ တပေါယဿအတ္ထိတိ တပဿိ၊ [ဤပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို ကစွည်း၊ တဒ္ဓိတ်၊ တပါဒိတော သိသုတ်အဖွင့်၌ရှုပါ။] ထိုသို့အကျင့်ရှိသူသည် အကျင့်၌မှီသူ၊ အကျင့်၏ မှီရာဖြစ်သူတည်း၊ ထို့ကြောင့် "တပနိဿိတကံ" ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။

လူခါဇီဝိ။ ။ အဝတ်မဝတ်ခြင်း မတ်မတ်ရပ်၍ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စွန့်ခြင်း စသောအကျင့် သည် ကြမ်းတမ်းသောကြောင့် လူခမည်၏၊ ထိုအကျင့်ကြောင့် လူအများကလျှာဒါန်းရကား ထိုအကျင့်သည် အာဇီဝ (အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း)လည်းဟုတ်၏၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ ဝိဂြိုဟ်အတိုင်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို လူခါဇီဝိဟု ခေါ်သည်။

ဋီကာ။ ။ "လူခံ ဖရသံ-ကြမ်းတမ်းသော၊ သာဓုသမ္ပတာစာရပိဟရကော အပသာဒနိယံ- သူတော်ကောင်းတို့က (အကောင်းဟု) သမုတ်အပ်သောအကျင့်မှ ကင်းခြင်းကြောင့် ကြည်ညို ဖွယ်မကောင်းသောအကျင့်ကို၊ အာဇီဝတိ ဝတ္ထတိ-ကျင့်တတ်၏၊ ဣတိ လူခါဇီဝိ" ဟု အဋ္ဌကထာ မှ တစ်နည်း ဝိဂ္ဂဟပြုသေး၏၊ ထိုပြုခြင်းသည် အာဇီဝိ၌ ငဏီပစ္စည်းကိုမြင်၍ ကိတ်ပုဒ်ဟု ယူဆသောကြောင့်တည်း၊ အာဇီဝတိတိ အာဇီဝိ၊ လူခံ+အာဇီဝိ လူခါဇီဝိဟု ဂရုကနည်းအားဖြင့် ပြုပါ။

ဥပက္ခေတိ။ ။ ဥပ+ကုသဓာတ်သည် ဥပက္ခနအနက်ဟောတည်း၊ ဥပဗ္ဗ+ပဋိဓာတ်သည် ပြောင်လှောင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဘူပဒိ စုရာဒိတည်း၊ ထိုပြောင်လှောင်ခြင်းသည်ပင် ဆရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဥပက္ခောသတိ" ၏ အဖွင့်ဖြစ်နိုင်သည်၊ [ဥပက္ခေတိတိ ဥဟသန ဝေသန-ပြင်းစွာရယ်ခြင်းအစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဘာသတိ-ဆဲရေး၏။]

ဥပဝဒတိ။ ။ "အဝညာပုဗ္ဗကံ (အထင်သေးခြင်း ရှေ့သွားရှိသည်ဖြစ်၍)၊ အပဝဒတိ- အောက်ချ၍ပြော၏" ဟူရာ၌ "ရှုံ့ချ၏" ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် ဟိဋ္ဌေတိ ဝမ္ဘေတိဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။

ဓမ္မဿစ အနုဓမ္မံ ဗျာကရောန္တိတိ-ကား၊ သောတာ ဂေါတမေန-အရှင်ဂေါတမ
 သည်၊ ဝုတ္တကာရဏဿ-ပြောအပ်သောအကြောင်းအား၊ အနုကာရဏံ-လျော်
 သောအကြောင်းကို၊ ကထေန္တိ-ပြောကြပါကုန်၏လော၊ [“ဝုတ္တကာရဏဿ-၏၊
 အနုကာရဏံ-အတူဖြစ်သော အကြောင်းကို၊ ဝါ-နောက်ထပ်ဖြစ်သောအကြောင်း
 ကို” ဟုလည်း ပေးပါ။] သဟဓမ္မိကော ဝါဒါနုဝါဒေါတိ-ကား၊ ပရေဟိ-သူတစ်ပါး
 တို့သည်၊ ဝုတ္တကာရဏေန-ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ သကာရဏော-
 အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊ တုမှာကံ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေါဝါ-အစ
 ဖြစ်သော ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊ အနုဝါဒေါဝါ-နောက်ထပ် ပြောဆိုအပ်သော

ဓမ္မဿစ အနုဓမ္မံ။ ။ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဝဒ်၌ ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ဟေတု (ကာရဏ) အနက်
 ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤ ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ကာရဏ အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝုတ္တကာရ
 ဏဿ အနုကာရဏံ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ထိုသို့ ပြောဆိုသူတို့သည် အရှင်ဂေါတမပြောအပ်သော
 အကြောင်းအားလျော်သော အကြောင်းကို ပြောဆိုရာရောက်ကြပါ၏လော” ဟုလို။ [အနုဓမ္မံ၌
 အနုသဒ္ဓါကို အနုရူပ၊ သဒိသ၊ ပစ္ဆာအားဖြင့် ဋီကာ၌ ၃ နက်ဖွင့်၏၊ အနုကာရဏံ တဒနုရူပံ၊
 တဿဒိသံဝါ၊ တတော ပစ္ဆာဝါ ဝုတ္တကာရဏဘာဝတော။]

ပရေဟိ။ ။ယေသံ တုမေဟိ ဣဒံ ဝုတ္တံ-အကြင်သူတို့အား အရှင်ဂေါတမတို့သည်
 အလုံးစုံသော တပကို ကဲ့ရဲ့ကြောင်းဖြစ်သော ဤစကားကို ပြောအပ်ခဲ့ဘူးပြီး၊ တေဟိ ပရေဟိ-
 အရှင်ဂေါတမတို့၏ ပြောသံကို ကြားခဲ့ရသော ထို သူတစ်ပါးတို့သည်၊ (ဝုတ္တံ၌စပ်)။

ဝုတ္တကာရဏေန ဝေ၊ ဟုတွာ။ ။သဟဓမ္မိကော၏အဖွင့်တည်း။ သဟဓမ္မိကောကို
 “သကာရဏော” ဟု ဖွင့်၏။ သကာရဏော၌ “ကာရဏ” အရ ထို သူတစ်ပါးတို့ပြောဆိုအပ်သော
 အကြောင်းကို ယူပါဟု သိစေလို၍ “ပရေဟိ ဝုတ္တကာရဏေန (အားဖြင့်) သကာရဏော” ဟု
 ဖွင့်သည်။ “သူတို့ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်း” ဟူသည်လည်း အရှင်ဂေါတမတို့က သူတို့ပြော
 သလို မပြောအပ်ခဲ့လျှင် သူတို့ဘာသာ လုပ်ကြံပြောအပ်သောအကြောင်းသာတည်း။ ထို့ကြောင့်
 “ဝုတ္တကာရဏေနာတိ ယထာ တေဟိ ဝုတ္တံ၊ တထာ စေ တုမေဟိ န ဝုတ္တံ၊ ဧဝံသတိ” ဟု ဋီကာ
 ဖွင့်သည်။ [တချို့စာအုပ်၌ “ဝုတ္တကာရဏေဟိ” ဟု ဗဟုဝင်ရှိ၏၊ အဖွင့်တို့နှင့်မညီ။]

မှတိဗျာကံ။ ။ “ကာရဏ” ဟူသည် သူတို့ပြောဆိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ပင်တည်း။
 မှန်၏-အနက်+သဒ္ဓါ ၂ မျိုးတွင် အနက်ရှိမှ သဒ္ဓါဖြစ်နိုင်ရကား အနက်သည် သဒ္ဓါဖြစ်ခြင်း၏
 အကြောင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ရှင်ဂေါတမသည် တပသီဟူသမျှကို ကဲ့ရဲ့၏” ဟူသော အနက်
 ကိုပင် ကာရဏ ခေါ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ [ကာရဏန္တိ စေတ္ထ တထာပဝတ္တဿ သဒ္ဓဿ အတ္ထော
 အဓိပ္ပေတော၊ တဿ (ထိုသဒ္ဓါ၏) ပဝတ္ထိဟေတုဘာဝတော-ဋီကာ။]

တုမှာကံ ဝါဒေါဝါ အနုဝါဒေါဝါ။ ။ “တုမှာကံ ဝါဒေါ” ဆိုသော်လည်း ဘုရားရှင်
 သည် တကယ်ပြောအပ်သော ဝါဒမဟုတ်၊ ဘုရားရှင်က (တပသီဟူသမျှကို ကဲ့ရဲ့သည့်)
 အနေအားဖြင့် သူတစ်ပါးတို့ လုပ်ကြံပြောဆိုအပ်သော ဝါဒတည်း။ ထိုသို့ သူတစ်ပါးတို့က

ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊ ဝိညူဟိ-ပညာရှိတို့သည်၊ ဂရဟိတဗွဲ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော၊ ကာရဏ်-အကြောင်းသို့၊ ကောစိ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှလည်း၊ အပ္ပမတ္တကောပိ-အနည်းငယ်မျှလည်း၊ န အာဂစ္ဆတိကိ-မရောက်ဘဲရှိပါ၏လော၊ ဣဒံ-ဤပိဏ္ဍတ္တသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ၊ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ သဗ္ဗကာရေနပိ-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း၊ တဝ-အရှင်၏၊ ဝါဒေ-ဝါဒ၌၊ ဂါရယံ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော၊ ကာရဏ်-အကြောင်းသည်၊ နတ္ထိကိ-မရှိပါ၏လော၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ အနတ္တက္ခာတုကာမာတိ-ကား၊ အဘူတေန-မဟုတ်မမှန်သော အကြောင်းဖြင့်၊ နဝတ္ထုကာမာ-ပြောဆိုခြင်းငှာ အလို့မရှိပါကုန်။

၃၈၂။ ဧကစွံ တပဿိ လူခါဇိဝိတိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဣမ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော-အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အစေလကပဗ္ဗန္ဓာဒိတပနိဿိတတ္တာ-အဝတ်မဝတ်သော ရသေ့ရဟန်း၏ အဖြစ်အစရှိသော အကျင့်ကို မှီသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တပဿိ-တပဿိမည်၏။ [ဤ

လုပ်ကြံ၍ ပြောဆိုအပ်သော ဝါဒသည်လည်းကောင်း၊ ထိုဝါဒကို နောက်ယောင်ခံ၍ ပြောအပ်သော အနုဝါဒသည်လည်းကောင်း (မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံအပ်သောကြောင့်) တကယ့်ဝိညူဟိကစဉ်းစားစိစစ်သောအခါ လုပ်ကြံပြောဆိုအပ်သော စကားဖြစ်ရကား ကဲ့ရဲ့စရာ အကြောင်းအဖြစ်သို့ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှ မရောက်ဘဲ ရှိပါ၏လော။ [ဝုတ္တကာရဏေန သကာရဏော ဟုတွာ တုမှာကံ ဝါဒေါ၊ ပေ၊ ကောစိ အပ္ပမတ္တကောပိ ဝိညူဟိ ဂရဟိတဗွဲ ဌာနံ ကာရဏံ နဂစ္ဆတိတိ ယောဇနာ-ဋီကာ။]

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိတိ အာဒိနာ တမေဝ အတ္ထံ သင်္ခေပတော ဒဿေတိ၊ ထိုသင်္ခေပတ္တကိုပင် ပိဏ္ဍတ္တဟုလည်းခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ရှိသော ဝါကျကို သင်္ခေပ၊ ရှေ့စကားအကျယ်ကို ပိတ္တာရဝါကျဟု မှတ်ပါ၊ ဆိုလိုရင်းမှာ- “အရှင်တို့၏ ဝါဒအစစ်၌ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ကဲ့ရဲ့စရာ မရှိသည် မဟုတ်ပါလား” ဟူလို။

အနတ္တက္ခာတုကာမာ။ ။ဤအစေလကသည် ဘုရားရှင်ကို ကဲ့ရဲ့ချင်သူ မဟုတ်၊ သူတစ်ပါးတို့၏ အပြစ်ပြောသံကို ကြားနေရသဖြင့် ထိုအတိုင်း ဟုတ်-မဟုတ်ကို လျှောက်ခြင်းသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “အနတ္တက္ခာတုကာမာ” ဟု လျှောက်သည်၊ ထိုသို့ မစွပ်စွဲလိုကြောင်းမှာလည်း “နစ ကောစိ ပေ၊ ဌာနံ အာဂစ္ဆတိ-စိုးစဉ်းအနည်းမျှ ကဲ့ရဲ့စရာဌာနသို့ မရောက်ဘဲ ရှိပါ၏လော” ဟူသော အမေးစကားဖြင့် ထင်ရှား၏၊ မှန်၏-ထိုထိုမေးပုံမှာ ကဲ့ရဲ့စရာမရှိတာ အမှန်ဘဲ မဟုတ်ပါလား” ဟု ကဲ့ရဲ့ စရာမရှိစေလိုဘက်ကို ပင်း၍မေးသော ပုစ္ဆာပင်တည်း။

ဣဂေကစ္စော။ ။ယခုအခါ၌ အကြင်ဝိဘဇ္ဇဝါဒ (ခွဲခြား၍ဟောတော်မူခြင်း)ကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ “န မေ တေ ဝုတ္တဝါဒိနော” ဟု ပါဠိတော်၌ အကျဉ်းမျှ မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအကျဉ်းကို အကျယ်ဝေဖန်၍ ပြတော်မူခြင်းငှာ “ဣဓာဟံ ကဿပ” စသည်ကို ပါဠိတော်၌ မိန့်တော်မူ၏။

စကားဖြင့် တပဿိကို ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် တပဿိ၏နောက်၌ ပိုဒ်ရှိပါစေ။] လူခေနေ-ကြမ်းတမ်းသဖြင့်၊ ဇီဝိတ်-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တိဏဂေါမယာဒိဘက္ခနာဒီဟိ-မြက်၊ နွားချေး အစရှိသည်ကို စားခြင်းအစရှိကုန်သော၊ နာနာပွကာရေဟိ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော အကျင့်တို့ဖြင့်၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ကိလမေတိ-ပင်ပန်းစေ၏၊ [ဤစကားဖြင့် လူခါဇီဝိကိုဖွင့်သည်။] စ-ဆက်၊ အပ္ပပုညတာယ-ဘုန်းကံ မရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝိတဂုတ္တိမေဝ-အသက်၏ဖြစ်ကြောင်းကိုပင်၊ ဝါ-အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကိုပင်၊ န လဘတိ-မရ၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တိဏိ-၃ ပါးကုန်သော၊ ဒုစ္စရိတာနိ-တို့ကို၊ (ကာယ၊ ဝစီ၊ မနောဒုစရိုက်တို့ကို) ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ နိရယေ-ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ရ၏။

အပရော-အခြား ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ တပံ-အကျင့်ကို၊ နိဿိတော-မှီသည်၊ (သမာနော)ဝိ-သော်လည်း၊ ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ လာဘသက္ကာရံ-ရအပ်သော သာမညလာဘ် ကောင်းစွာပြုအပ်သော ဝိသေသလာဘ်ကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ (ယခုခေတ်၌)၊ မယာ-နှင့်၊ သဒိသော-တူသူသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ဥစ္စေဌာနေ-မြင့်သော အရာ၌၊ သစ္ဆာဝေတွာ-ထင်စွာ ဖြစ်စေ၍၊ (ကြား၍)၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရှည်ထက်၊ ဘိယျောသော-လွန်စွာ၊ လာဘံ-လာဘ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေဿာမိ-ဖြစ်စေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အနေသနဝေနေ-မရှာမှီးထိုက်သည်ကို ရှာမှီးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ တိဏိ ၂ ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဒွေ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဣမေ-ဤငရဲ၌ ဖြစ်ကြရသော အပ္ပပုည ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊

ထိုစကားကို အကျယ်အားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် “ဣဓေကစ္စော”စသော စကားကို အဋ္ဌကထာ မိန့်သည်။ မှန်၏-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အကျိုးမရှိသော (ကိလေသာ ငြိမ်းအေးမှုကို မဖြစ်စေနိုင်သော) အတ္တကိလမထ အကျင့်ကိုသာ “ဒုက္ခော အနရိယော”စသည်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့တော်မူ၏၊ အကျိုးရှိသော (ကိလေသာ ငြိမ်းအေးမှုကို ဖြစ်စေနိုင်သော) တောကျောင်းနေခြင်း ပံ့ပျက်တင်ဆောင်ခြင်းစသော အကျင့်ကိုကား ရှီးမွမ်းတော်မူပါသည်။

အပ္ပပုညတာယ။ ။ဤ၌ အပ္ပသဒ္ဓါသည် “အပ္ပဟရိတေ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပဲ သစ်ပင် မရှိရာအရပ်၌”ကဲ့သို့ အဘဝအနက်ဟောတည်း။ နုတ္ထိ+ပုညံ ယဿာတိ အပ္ပပုညော၊ တဿ+ဘာဝေါ အပ္ပပုညတာ။

တိဏိ ၂ ပေ၊ ပူရေတွာ။ ။မိစ္ဆာအယူရှိသောကြောင့် ကံနှင့် အကျိုးကို ပယ်ရှားလျက် ‘အသက်မွေးမှုအကွက် ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့် ဒုစရိုက်ပြုခြင်းကို ရည်ရွယ်၍’ ‘တိဏိ ၂ ပေ၊ ပူရေတွာ’ဟု ဆိုသည်။

သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ပဌမနယော-ပဌမနည်းကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ [ဘိယျောသော၏ ဘိယျောနှင့် အနက်တူ နိပါတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ထိုထို သဒ္ဒါကျမ်း၌ ဘိယျောပယောဂ အပါဒါန်ခန်း ကြည့်ပါ။]

အပရော-အခြားသော၊ တပနိဿိတကော-အကျင့်ကိုမှီသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ လူခါဇီဝိ-ကြမ်းတမ်းသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းရှိသည်၊ အပ္ပပုညော-ဘုန်းကံမရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝိတဝုတ္တိ-အသက်၏ဖြစ်ကြောင်းကို၊ ဝါ-အသက်မွေး ဝမ်းကြောင်းကို၊ န လဘတိ-မရ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မယံ-ငါ၏၊ ပုဗ္ဗေဝိ-ရှေးအခါ၌လည်း၊ အကတပုညတာယ-ပြုအပ်သောကောင်းမှု မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခဇီဝိကာ-ချမ်းသာစွာ အသက်မွေးခြင်းသည်၊ နပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ဟန္တ-ယခု ချက်ခြင်း၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ တိဏိ-ကုန်သော၊ သုစရိတာနိ-တို့ကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ သဂ္ဂေ-နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အပရော-သော၊ (တပနိဿိတကော-သည်) လူခါဇီဝိ-ကြမ်းတမ်းသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းရှိသည်၊ ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သုခေန-ဖြင့်၊ ဇီဝိတဝုတ္တိ-ကို၊ လဘတိ-၏၊ သော-သည်၊ မယံ-၏၊ ပုဗ္ဗေဝိ-၌လည်း၊ ကတပုညတာယ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခဇီဝိကာ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေတွာ)၊ အနေသန-မရှာမှီးထိုက်သော

အနေသနဝသေန။ ။ကောဟညေ (အံ့သြဖွယ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌) ဌတွာ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနိစ္ဆာယ (မိမိမှာ မရှိသောဂုဏ်ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းကို အလိုရှိသဖြင့်) ယထာတထာ တပံကတွာ (ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အကျင့်ကိုပြု၍) အနေသိတဗ္ဗမေသနာဝသေန (မရှာမှီးထိုက်သော မစ္စည်းကို ရှာခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်)၊ မိစ္ဆာဇီဝေနာတိ အတ္ထော-ဋီကာသစ်။ [အနေသန (န+သေန)၊ နသဒ္ဒါသည် ဝိရဒ္ဒအနက်ဟော၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ ရှာမှီးနည်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ရှာမှီးခြင်း၊ တစ်နည်း-နသဒ္ဒါသည် နိန္ဒာအနက်ဟော၊ သူတော်ကောင်းတို့ ကဲ့ရဲ့ စက်ဆုပ်ထိုက်သော ရှာမှီးခြင်း။]

ဣမေ ဒွေ။ ။အပ္ပပုည-ပုညဝန္တ ၂ ယောက်ကိုဆိုသည်၊ ထို ၂ ယောက်လုံးပင် ဒုစရိုက်ကို ပြုကျင့်၍ ငရဲ၌ ဖြစ်ကြ၏၊ ထို ၂ ယောက်ကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ ပါဠိတော်၌ တစ်နည်းလျှင် ပုဂ္ဂိုလ် ၂ ယောက်စီ ပြထားပုံကို သိပါ၊ ပဌမနည်း တတိယနည်းတို့၌ အဟေတုက အကိရိယဝါဒိပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ဒုတိယ-စတုတ္ထနည်းတို့၌ (ပုဗ္ဗေ အကတပုညတာယ၊ ကတပုညတာယ-ဟု ဆိုသောကြောင့်) ကမ္မဝါဒိ ကိရိယဝါဒိ (ပြုလျှင် ပြုရာရောက်၏ ဟု ပြောလေ့ရှိသူ)တို့တည်း။

ပစ္စည်းကို ရှားမှီးခြင်းကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပေ၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣမေ-နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြရသော ဤအပ္ပပုည၊ ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ၊ ဒုတိယနယော-ဒုတိယနည်းကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။

ပန-ကား၊ စကော-တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တပဿီ-အကျင့်ရှိသော၊ အပ္ပဒုက္ခဝိဟာရီ-အနည်းငယ် ဆင်းရဲသဖြင့် နေလေ့ရှိသော၊ [အပ္ပကံ ဒုက္ခေ ဝိဟာရီ၊ ဤစကားဖြင့် လူခါဇီဝိ မဟုတ်ဟု ပြသည်။] ဗာဟိရကာစာရယုတ္တော-သာသနာတော်၏ အကျင့်မှ အပဖြစ်သော တိတ္ထိတို့၏ အကျင့်နှင့်ယှဉ်သော၊ [သာသနာစာရတော ဗာဟိရကေန တိတ္ထိယာစာရေန ယုတ္တော။] တာပသောဝါ-ရသေ့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒပရိဗ္ဗာဇကောဝါ-အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပရိမ္ပိုဇိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ အပ္ပပုညတာယ-ဘုန်းကံ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မနာပေ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော၊ ဝါ-မြတ်နိုးဖွယ် ကောင်းကုန်သော၊ ပစ္စယေ-ပစ္စည်းတို့ကို၊ န လဘာတိ ပေ၊ သုစေတွာ-ချမ်းသာစေ၍၊ ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အပရော-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ (ယခုခေတ်၌)၊ မယာ-ငါနှင့်၊ သဒိသော-တူသူသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မာနံ-မာနကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ အနေသနဝသေန-မရှာမှီးထိုက်သော ပစ္စည်းကို ရှားမှီးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ လာဘသက္ကာရံ-ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တော-ဖြစ်စေသည်၊ (ဟုတွာ)ဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန-မိစ္ဆာအယူ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (အာပဇ္ဇန္တော နှိတ်ပင်)၊ ဒဟရာယ-ငယ်သော၊ မုဒုကာယ-နည်းသော၊ လောမသာယ-နနယ်နိမြန်းသော အမွှေးရှိသော၊ ဣမိဿာ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ-ဤ ပရိမ္ပိုဇိမကလေး၏၊ သမ္ပဿော-အတွေ့သည်။

သုစေတွာ။ ။အဓမ္မိကေန အနေသနာယ (မတရားသဖြင့် ဖြစ်သော မအပ်သော ရှားမှီးခြင်းဖြင့်) လဒ္ဒပစ္စယနိမိတ္တေန သုခေန (ရအပ်သောပစ္စည်းလျှင် အကြောင်းရှိသောသုခဖြင့်) အတ္တာနံ သုစေတွာ၊ ဤသို့၊ ဋီကာသစ် ဖွင့်သောကြောင့် သုခဓာတ်၊ ဇောပစ္စည်း၊ တွာပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော သုစေတွာ ပါဠိသာ ရှေးပါဠိတည်း။ ယခုစာအုပ်တို့၌ “သုခေ ထပေတွာ”ဟု ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။

န ဒါနိ မယာ သဒိသော။ ။တဏှာဖြင့် အထင်ကြီးခြင်းဟူသော တဏှာမညနာ၊ ငါဟု မာနဖြင့် အထင်ကြီးခြင်းဟူသော မာနမညနာ၊ အတ္တဟု မှတ်ထင်ခြင်းဟူသော ဒိဋ္ဌိမညနာ၊ ဤ ၃ ပါးဖြင့် အထင်ကြီးခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့် ဒုစရိုက်ကို ပြည့်စေသည်။

လောမသာယ။ ။တနုတမ္ပလောမတာယ (နနယ် နိမြန်းသော လက်မွှေး၊ ကိုယ်မွှေး ရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်) အပ္ပလောမဝတိယာ၊ ဤသို့ အမွှေးနည်းသော်လည်း ချိုးမွှမ်းခြင်း ၊ ဝံသာအဿတ္ထိအနက်၌ သ ပစ္စည်းသက်ထားသည်။ ထို ပရိမ္ပိုဇိမကလေးဟူသည် သာသနာပ ဖြစ်သော ရသေ့မကလေးတည်း။

သုခေါ-ချမ်းသာကြောင်းတည်း၊ ဝါ-ကောင်း၏၊ ဣတိအာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော အကြံတို့ကို၊ စိန္တေတွာ-ကြံစည်၍၊ ကာမေသု-ဝတ္ထုကြာမတို့၌၊ ပါတဗျတံ-ခံစားခြင်းသို့၊ ဝါ-ခံစားတတ်သူ၏အဖြစ်သို့၊ အာပန္နန္တော-ရောက်သည်၊ (ဟုတွာ)ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ တီဏိ ဒုစရိတာနိ ပူရေတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဣမေ-ငရဲ၌ဖြစ်ကြရသော ဤအပူပူည၊ ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ၊ တတိယနယော-ကို၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန-ကား၊ အပရော-သည်၊ အပုဒုက္ခဝိဟာရိ-အနည်းငယ် ဆင်းရဲသဖြင့် နေလေ့ရှိသည်၊ အပူပူညော-ဘုန်းကံမရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေးအခါ၌လည်း၊ ဝါ-ရှေးကလည်း၊ အကတပုညတာယ-မပြုအပ်သော ကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝိတံ-အသက်မွေးမှုကို၊ န လဘတိ-မရ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တီဏိ-၃ ပါးကုန်သော၊ သုစရိတာနိ-သုစရိတ်တို့ကို၊ ပူရေတွာ-ပြည့်စေ၍၊ သဂ္ဂေ-နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ရ၏၊ အပရော-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ကတပုညတာယ-ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခံ-ချမ်းသာကို၊ လဘာမိ-ရ၏၊ ဣဒါနိပိ-ယခုအခါ၌လည်း၊ ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တီဏိသုစရိတာနိ ပူရေတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဒွေ နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဣမေ-နတ်ပြည်၌ဖြစ်ကြသော ဤအပူပူည၊ ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ စတုတ္ထနယော၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တော၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း အနက်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်းသည်၊ တိတ္ထိယဝသေန-တိတ္ထိတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-တိတ္ထိတို့နှင့်စပ်သဖြင့်၊ အာဂတံ-ရေးအဋ္ဌကထာ၌လာပြီ။

ပါတဗ္ဗတံ။ ။ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ၊ (သုံးဆောင်ခံစားခြင်းသို့၊) ပရိဘောဂတ္ထော ဟေတ္တပါသဒ္ဓေါ၊ တဗ္ဗသဒ္ဓေါစ ဘာဝသာဓနော၊ တာသဒ္ဓေါ ပန သကတ္ထေ၊ ယထာ ဒေဝတာတိ၊ ပါတဗ္ဗန္တိ ဝါ ပရိဘုဉ္ဇနကတံ (သုံးဆောင် ခံစားတတ်သူ၏ အဖြစ်သို့) ကတ္ထုသာဓနော စေတ္တတဗ္ဗသဒ္ဓေါ၊-ဋီကာသစ်။ [အချို့စာအုပ်၌ “ပါတဗျတံ”ဟု တဗျပစ္စည်းဖြင့်လည်းရှိ၏၊ အနက်တူပင်။]

ဣဒံ ဩပ၊ အာဂတံ။ ။ဣဒံ ဩထာဝုတ္တံ အတ္ထပ္ပဘေဒဝိဘဓနံ၊ တိတ္ထိယဝသေန အာဂတံ၊ ဘာကြောင့် သိနိုင်သနည်း၊ အဋ္ဌကထာယံ တထာ ဝိဘတ္တတ္တာ-ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ ထိုအတိုင်း ဝေဖန်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊-ဋီကာ၊ ဤသို့ ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သော နည်း ၄ မျိုးလုံးပင် တိတ္ထိများအတွက် ဟု ချည်း မှတ်ပါ။

ပန-ထိုသို့ပင် တိတ္ထိအတွက် လာပါသော်လည်း၊ သာသဇေပိ-သာသနာတော်၌ လည်း၊ (ဣဒံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်းအနက်ကို ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်းကို)၊ လစ္ဆတိ-ရအပ်၏။ ဝါ-ရန်ငံ၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကစ္စော-အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓုတင်္ဂသမာဒါန ဝသေန-ဓုတင်္ဂကိုဆောက်တည်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ လူခါဇီဝီ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝါ-တစ်နည်းကား၊ (ဓုတင်္ဂသမာဒါနကြောင့် လူခါဇီဝီဖြစ်ပုံနည်းမှ တစ်နည်းကား)၊ အပ္ပပုညတာယ-ဘုန်းကံမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သကလမ္ပိ-အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဂါမံ-ရွာကို၊ ဝိစရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ဥဒရမ္ပရံ-ဝမ်းပြည့်ရုံမျှကို၊ (ယသ္မာ)နလဘတိ-မရ၊ (တသ္မာ)၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ ပစ္စယေ-ပစ္စည်းတို့ကို၊ ဥပ္ပါဒေဿာမိ-ဖြစ်စေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဝဇ္ဇကမ္မာဒိဝသေန-ဆေးဆရာတို့၏အလုပ်အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ဆေးကုမှုအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်)၊ အနေသနံ-ကို၊ ကတွာဝါ-ပြု၍သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပြုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ပဋိဇာနိတွာဝါ-ဝန်ခံ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဝန်ခံခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ [“အရဟတ္တဖိုလ်မရဘဲရ၏ဟုတိုက်ရိုက် ဝန်ခံ၍” ဟူလို၊ သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် ဝန်ခံခြင်းကို ကုဟန ဝတ္ထု၌ “သာမန္တဇေပန” အဖြစ်ဖြင့်ယူလတံ။] တီဏိ-န်သော၊ ကုဟန ဝတ္ထုနိ- ကုဟန ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋိသေဝိတွာဝါ-မှီဝဲ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှီဝဲခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိရယေ၊နိဗ္ဗတ္တတိ။ [ကုဟနဝတ္ထု ၃ ပါးကိုရှေ့၌လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ လောကုတ္တရာကုသိုလ်အဖွင့်၌လည်းကောင်း ပြထားပြီ။]

စ-ကား၊ အပရော-တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တာဒိသော-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သူသည်၊ (ဟုတွာ)ဝ-သာ၊ [တာဒိသောဖြင့် ဓုတင်္ဂသမာဒါနဝသေန လူခါဇီဝီကို ပြန်ညွှန်းသည်။] ပုညဝါ-ဘုန်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တာယ ပုညသမ္ပတ္တိယာ-ထိုဘုန်းကံ၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ မာနံ-မာနကို၊ ဇနယိတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ လာဘံ-လာဘ်ကို၊ ထာဝရံ-ခိုင်မြဲသည်ကို၊ ကတ္တုကာမော-

သာသဇေပိ ပန လစ္ဆတိ။ ။ “ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ သာသနာပတိတ္ထိတို့အတွက် ဤအနက် ၄ မျိုးကိုဝေဖန်လျှင် သာသနာတော်တွင်း၌ ဤအနက်ဝေဖန်ချက်ကို မရနိုင်ပါသလော”ဟု မေး ဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သာသဇေပိ ပန လစ္ဆတိ”ဟု မိန့်သည်။ ပနသည် အရေချာတ္တဇောတက၊ ပိသည် ဗာဟိရကပစ္စုဒ္ဓာ၌ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဍနတည်း။ ဤအနက် ၄ မျိုးဝေဖန်ချက်ကို ရှေးအဋ္ဌကထာဝယ် တိတ္ထိတို့အတွက် လာစေကာမူ သာသနာတော်၌လည်းရနိုင်ပါသည်-ဟူလို၊ ထိုသို့ရနိုင်ပုံကို အကျယ်ပြလို၍ “ဧကစ္စော ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ဥဒရမ္ပရံ န လဘတိ။ ။ဝမ်းပြည့်အောင်မျှ မရခြင်းသည် အနေသန စသည်ကိုပြုဖို့ ရန် ကြောင်းဖြစ်၏။ ထိုကြောင့်ဋီကာသစ်၌ “ယသ္မာ န လဘတိ၊ တသ္မာ အနေသနံကတွာ တိ အာဒိနာ ယောဇေတမ္ပံ”ဟု ယသ္မာ၊ တသ္မာထည့်ဖို့ရန် ဖွင့်သည်။

သည်။ (ဟုတွာ)။ အနေသနဝသေန-ဖြင့်၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏။ [အနေသနဝသေန သည် နိဒဿနနည်းမျှသာတည်း။ ရှေ့ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ အရဟတ္တပဋိဇာနန၊ ကုဟန ဝတ္ထု ပဋိသေဝနတို့ကိုလည်း ယူပါ။]

အပရော-သည်။ သမာဒိန္နုရတဂေါ-ဆောက်တည်အပ်ပြီးသော ဓုတင်ရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ အပ္ပပုညောဝ-သာ၊ ဟောတိ။ ပေ၊ သော-သည်။ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း။ အဟံ-သည်။ အကတပုညတာယ-ကြောင့်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို၊ နလဘာမိ-မရ၊ ဣဒါနိ-၌၊ အနေသန-ကို၊ သစေ ကရိသံ-အကယ်၍ပြုအံ့။ (ဧဝံသတိ)။ အံယတိပိ-နောင်အခါ၌လည်း။ ဒုလ္လဘသုခေါ-ခဲယဉ်းသဖြင့်ရအပ်သော သုခရှိ သည်။ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်ရလိမ့်အံ့။ [“ဒုဂ္ဂတိ၌ ရောက်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဒုလ္လဘ သုခဖြစ်လိမ့်မည်”ဟုလို။] ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တိဏိ သုစရိတာနိ ပူရေတွာ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တိ-ရောက်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်လသော်၊ [အန္တ ပစ္စည်းသည် လက္ခဏအနက်ဟော။] သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အပရော-သည်။ ပုညဝါ ဟောတိ၊ သော-သည်။ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း။ အဟံ- သည်။ ကတပုညတာယ-ပြုအပ်ပြီးသောကောင်းမှု ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတ ရဟိ-၌၊ သုခိတော-ဖြစ်သော ချမ်းသာခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ)။ [သဉ္ဇာတ အဿတ္တိအနက်၌ ဣတပစ္စည်း၊ “သုခံ+ဣတော ပတ္တောတိ သုခိတော-ချမ်းသာ ခြင်းသို့ ရောက်သည်” ဟုလည်း ပေးကြသည်။] ဣဒါနိပိ-၌လည်း။ ပေ၊ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတိ။

၃၈၃။ အာဂတိဉ္စာတိ-ကား၊ အသုကဋ္ဌာနတောနာမ-ထို မည်သော ဘဝဋ္ဌာန မှ၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်။ အာဂတာ-ရောက်လာကုန်၏။ ဣတိဧဝံ-ဤသို့ အာဂတိဉ္စ-လာခဲ့ရာ ဘဝဋ္ဌာနကိုလည်းကောင်း၊ [အာဂန္တန္တိ ယတောတိ အာဂတိ- လာခဲ့ရာဋ္ဌာန။] ဂတဉ္စာတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဂန္တဗ္ဗဉ္စာနဉ္စ-ရောက် ထိုက်သော ဘဝဋ္ဌာနကိုလည်းကောင်း၊ [ဂန္တဗ္ဗာတိ ဂတိ။] စုတိဉ္စာတိ-ကား၊ တတော-ထို ရောက်ထိုက်သော ဘဝဋ္ဌာနမှ၊ စဝနဉ္စ-စုတေရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပပတ္တိဉ္စာတိ-ကား၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တတော-စုတေပြီးရာ တတိယဘဝမှ၊ စုတာနံ- စုတေကုန်သော သတ္တဝါတို့၏၊ ဥပပတ္တိဉ္စ-ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ (ပဇာနာမိ ဌိစပ်)။

ပုန ဥပပတ္တိ။ ။စုတိဉ္စအရ ဂတိဟု ခေါ်အပ်သော ဒုတိယဘဝမှ စုတေခြင်းကို ယူရ သောကြောင့် ပုန ဥပပတ္တိအရ ထို ဒုတိယဘဝမှ စုတေ၍ တတိယဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကို ယူရသည်။ ဤသို့ ယူရသောကြောင့် ပုန ဥပပတ္တိဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ပုန ဥပပတ္တိတိ အာယတိ အနန္တရဘဝတော တတိယံ ဥပပတ္တိ (ပုန ဥပပတ္တိတိ ပုနပုနံ နိဗ္ဗတ္တိ)၊ ဤသို့ ကွင်း၍ပြုအပ်သော ဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျ၏ ဒဋ္ဌိဖြစ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် “ပုန ဥပပတ္တိ ဟိ ပုနပုနံ နိဗ္ဗတ္တိ”ဟု ဋီကာ၌ရှုလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။]

ကို သဗ္ဗ တပံ ဂရဟိသာမိတိ-ကား၊ ကေန ကာရဏေန-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ [ကိုကို ဖွင့်သည်။] ဂရဟိသာမိ-ကဲ့ရဲ့ပါအံ့နည်း၊ ဟိ-မှန်၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဂရဟိတဗ္ဗမေဝ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော တပကိုသာ၊ ဂရဟာမ-ကဲ့ရဲ့ကြကုန်၏၊ ပသံသိတဗ္ဗ-ချီးမွမ်းထိုက်သော တပကို၊ ပသံသာမ-ချီးမွမ်းကြကုန်၏၊ (ဣမိနာ-ကို သဗ္ဗ တပံ ဂရဟိသာမိဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ “ဒဿေတိ”၏ ကရိုဏ်းထည့်သည်။) ဘဏ္ဍိကံ-ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ ကရောန္တော-ပြုသော၊ မဟာရဇကော-ခဝါသည်ကြီးသည်၊ ဓောတဉ္စ-ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးသော အဝတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဓောတဉ္စ-မဖွတ်လျှော်အပ်သေးသော အဝတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ (ကရောတိ)ဝိယ-ပြုသကဲ့သို့၊ တထာ-ထိုအတူ၊ ဓောတဉ္စ-ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးသော အဝတ်နှင့်တူသော ချီးမွမ်းထိုက်သောတပကိုလည်းကောင်း၊ အဓောတဉ္စ-မဖွပ်လျှော်အပ်သေးသော အဝတ်နှင့်တူသော ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော တပကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ န ကရောမ-မပြုပါကုန်၊ ဣတိ-ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏။

၃၈၄။ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ တမတ္ထံ-ထို အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပကာသေန္တော-ထင်ရှားပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ) သန္တိ ကဿပ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ယံ တေ ဧကန္တံတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိဓံ-သော၊ သီလံ-သီလကို၊ (သာဓူတိဝဒန္တိ-ဌိစပ်) ဟိ-မှန်၊ တံ-ထိုငါးပါးသီလကို၊ လောကေ-လောက၌၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဝါ-က၊ န သာဓူတိ-မကောင်းဟူ၍၊ န ဝဒတိ-မပြော၊ ပုန-ဖန်၊ ယံ တေ ဧကန္တံတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိဓံ-သော၊ ဝေရံ-ပါဏာတိပါတ အစရှိသောရန်ကို။

ကေန ခပ၊ ဂရဟိသာမိ။ ။ဟုတ်မှန်စွာ မသိသူတို့သာ လောဘအတွက်ဖြစ်စေ၊ ဒေါသအတွက်ဖြစ်စေ အားလုံးကို ကဲ့ရဲ့တတ်ကြ၏၊ ငါသည် ဟုတ်မှန်စွာသိသောကြောင့် “ကဲ့ရဲ့ထိုက်သည်ကို ကဲ့ရဲ့၍ ချီးမွမ်းထိုက်သည်ကို ချီးမွမ်းသည်”ဟုလို။

န ဘဏ္ဍိကံ ခပ၊ ကရောမ။ ။ခဝါသည်ကြီးသည် ဖွပ်အပ်ပြီးအဝတ်နှင့် မဖွပ်အပ်သေး အဝတ်ကို ရော၍ထုပ်သကဲ့သို့ ချီးမွမ်းထိုက်သောအကျင့်နှင့် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အကျင့်ကို တစ်ထုပ်တည်း မထုပ်ကြပါ-ဟုလို။

ပဉ္စဝိဓံ သီလံ။ ။ငါးပါးသီလသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်သော စီးပွား၊ တမလွန်၌ဖြစ်သော စီးပွားကို ပြီးစေနိုင်သောကြောင့် အလေးဂရုပြုထိုက်သော ဂရုဓမ္မသီလဖြစ်ရကား မည်သူကမျှ မကောင်းဟု မပြော။

ပဉ္စဝိဓံ ဝေရံ။ ။ပါဏာတိပါတစသော မကောင်းမှု ၅ မျိုးသည် ငါးပါးသီလ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်သူသဖွယ် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လောက၌ သတ္တဝါတို့မှာ ဘေးရန်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဝေရ (ရန်)မည်၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် ထိုဝေရ ၅ မျိုးကို မည်သူကမျှ အကောင်းဟု မပြောချေ။

(န သာဓူတိ ဝဒန္တိ၌ စပ်) တံ-ထို ပါဏာတိပါတ အစရှိသောရန်ကို၊ ကောစိ-
 သည်၊ ဝါ-က၊ သာဓူတိ-ဟူ၍၊ န ဝဒတိ-မပြော၊ ပုန၊ ယံ တေ ဧကန္တံတိ-ကား၊
 ပဉ္စဒ္ဓါရေ-ငါးဒွါရ၌၊ အသံဝရံ-မစောင့်စည်းခြင်းကို၊ (သာဓူတိ ဝဒန္တိ၌ စပ်။) တေ-
 ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ စက္ခုနာမ-မျက်စိမည်သည်ကို၊ န နိရုန္တိတဗ္ဗံ-ကြည့်
 ခြင်းကိုစွ၌ မတားမြစ်ထိုက်၊ စက္ခုနာမ-မျက်စိဖြင့်၊ မနာပံ-မြတ်နိုးဖွယ်ကောင်းသော၊
 ရူပံ-ရူပါရုံကို၊ ဒဠဗ္ဗံ-ကြည့်ထိုက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိကိရ-ပြောကြကုန်သတတ်၊
 သောတာဒီသု-သောတဒွါရ အစရှိသည်တို့၌၊ ဧသ (ဧသော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော
 အစီရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်းအစီရင်တည်း၊ ပုန၊ ယံ တေ ဧကန္တံတိ-ကား၊
 ပဉ္စဒ္ဓါရေ-၌၊ သံဝရံ-စောင့်စည်းခြင်းကို၊ (န သာဓူတိ ဝဒန္တိ-၌စပ်။)

ဧဝံ-ဤသို့၊ ပရေသံ-တစ်ပါးသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ ဝါဒေန-ဝါဒနှင့်၊
 သဟ-တကွ၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ဝါဒဿ-၏၊ သမာနာသမာနတံ-တူ
 သည်၏ အဖြစ် မတူသည်၏ အဖြစ်ကို၊ [ပါဏာတိပါတစသော ၅ ပါးသီလသည်
 ကောင်း၏၊ ပါဏာတိပါတစသော ရန် ၅ ပါးသည် မကောင်းဟူသော ဝါဒ၌ တူ
 ကြ၏၊ ပဉ္စဒ္ဓါရဝယ် အသံဝရ သံဝရ၌ ပြောင်းပြန်ယူဆ၍ မတူကြ။] ဒဿေတွာ-
 ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ဝါဒေန သဟ
 ပရေသံ ဝါဒဿ သမာနာသမာနတံ၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ၊)
 ယံ မယံတိအာဒိ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတြာပိ-ထို ယံ
 မယံ အစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ ပဉ္စသီလာဒိဝေသေနဝ-ပဉ္စသီလအစရှိသည်
 တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။ [ရှေး၌ သမဏ
 ဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝါဒကိုမူတည်ခြင်း၊ ဤ၌ ဗုဒ္ဓဝါဒကို မူတည်ခြင်းသာထူးသည်။]

သမနယုဉ္ဇာပနကထာအဖွင့်

၃၀၅။ သမနယုဉ္ဇန္တိ-ကား၊ သမနယုဉ္ဇန္တု-အယူကို စစ်ဆေးမေးမြန်းကြ
 ကုန်လော၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ မသနယုဉ္ဇန အစရှိသော ၃ ပါးတို့တွင်၊ လဒ္ဓိ-
 အယူကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးသောပညာရှိသည်၊ [ဟပါဠိတော်၌ ဝိညူကိုး၌ “ပညာရှိ”
 ဟု ပေးသည်။] သမနယုဉ္ဇတိနာမ-သမနယုဉ္ဇတိမည်၏၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊

သမနယုဉ္ဇန္တု။ ။ပါဠိတော်ဝယ် ယုဉ္ဇန္တံ အန္တံသည် အန္တပစ္စည်းမဟုတ်၊ ပဉ္စမိ အတ္တ
 နောပုဒ်ဝိဘတ်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “သမနယုဉ္ဇန္တု”ဟု ပဉ္စမိ အန္တဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊
 ထို ဝိဘတ်တို့လည်း အာဏတ္တိ (စေခိုင်း တိုက်တွန်းခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့်
 “သမနယုဉ္ဇန္တံ-စစ်ဆေး မေးမြန်းကြကုန်လော”ဟု ပေးရသည်။ [အနုပုဗ္ဗ ယုဇောတ်သည် အခြား

ပုစ္ဆန္တော-သည်။ သမနဂါဟတိနာမ-သမနဂါဟတိ မည်၏။ ဥဘယံ-ဥပမာ၊ ဥဒါဟရုဏ် ၂ ပါးစုံကို၊ ပုစ္ဆန္တော-သည်။ သမနဘာသတိနာမ-သမနဘာသတိမည်၏။

နေရာ၌ အားထုတ်ခြင်း အနက်ကို ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ စစ်ဆေးမေးမြန်းခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဥပမာ- “အနုယောဂဝတ္တံ နိသာမယ-မေးစိစစ်ခြင်း၌ ကျင့်ဝတ်ကို+ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုပါလော” (ပရိဝါရပါဠိတော်) စသည်ကဲ့သို့တည်း။

လဒ္ဓိ ပုစ္ဆန္တော။ ။အကုသိုလ် သံကိလေသတို့ကို ရဟန်းဂေါတမသည် အကြွင်းမဲ့ပယ်၍ ကျင့်သလော၊ ပုရာဏကသပစသော အခြား ဂိုဏ်းဆရာတို့သည် အကြွင်းမဲ့ပယ်၍ ကျင့်သလော၊ ဤပြဿနာ၌ သင်၏အယူကို ပြောစမ်းပါလော၊ ဤသို့ ပဋိညာ (ဌပနာ)အနက်ကို မေးသူ။ [လဒ္ဓိ ပုစ္ဆန္တောတိ ကိံ သမဏော ဂေါတမော သံကိလေသဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္တတိ၊ ဥဒါဟ ပရေ ဂဏာစရိယာ ဧတ္ထ တာဝ အတ္တနော လဒ္ဓိံ ဝဒေဟိတိ ပဋိညာတံ (ဝန်ခံအပ်ပြီးအနက်ကို) သိဒ္ဓန္တံ(ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော ပဓာန ဌပနာ အနက်ကို) ပုစ္ဆန္တော- ဝိကာသံစံ။]

မှတ်ချက်။ ။ဤအမေးမျိုးကို ဂိုဏ်းဆရာကိုဖြစ်စေ၊ ဂိုဏ်းဆရာဘက်က တစ်ယောက်ယောက်ကိုဖြစ်စေ၊ အခြားလူကို ဖြစ်စေ၊ ဘုရားရှင်ဘက်က တစ်ယောက်ယောက်ကိုဖြစ်စေ ဘုရားရှင်ကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ မေးနိုင်ပါသည်။

သမနယုဉ္ဇတိနာမ။ ။အနု+ယုဇေတံဖြင့် ဆိုရာ၌ အယူကိုမေးခြင်း၊ အကြောင်းကို မေးခြင်း ဥဘယကိုမေးခြင်း အမျိုးမျိုးနှင့် ဆိုင်သော်လည်း “ဤနေရာ၌ အထင်ရူဠိ (ဧကဒေသျှ၊ ပစာရ)အားဖြင့် အယူကိုမေးခြင်းသာ ယူပါ”ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “အနုယုဉ္ဇတိနာမ”ဟု နာမသဒ္ဓါထည့်၍ ဆိုသည်။ နောက်၌လည်း ဤနည်းမှီးပါ။

ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော။ ။သူ၏အယူကို မေးသောအခါ “ရဟန်းဂေါတမသည်သာ သံကိလေသဓမ္မတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်၍ ကျင့်နိုင်၏”ဟု ဖြေဆိုလျှင် “ဤသို့ ရဟန်းဂေါတမသည်သာ ကျင့်နိုင်၏”ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အကြောင်းအားဖြင့် (အကြောင်းပြု၍) သူတစ်ပါးကို မှတ်ယူစေပါလော”ဟု တိုက်တွန်းသော ပညာရှိသည် အကြောင်းကို မေးရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော သမနဂါဟတိ နာမ”ဟု နာမသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ [သမနဂါဟတိ၏ သဒ္ဓတ္ထမှာ “အကြောင်းအားဖြင့် ဤအနက်ကို ကောင်းစွာ ယူစေပါလော”ဟု ဖြစ်၏။ “အကြောင်းကို မေးသည်မည်၏”ဟူသော အနက်မှာ ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တောကိုကြည့်၍ ပေးအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ထွာသော။]

ဋီကာသစ်။ ။ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တောတိ သမဏောဝ ဂေါတမော သံကိလေသဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္တတိတိ ဝုတ္တေ (ဖြေဆိုအပ်သော်) ကာရဏေနာပိ ဧတမတ္ထံ ဂါဟယာတိ ဟေတု ပုစ္ဆန္တော-ဤ၌ ဂါဟယသည် သမနဂါဟတိမှ ဂါဟပင်တည်း။

ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တော။ ။ “ဥဘယံ”အရ ဆိုအပ်ပြီးသော “လဒ္ဓိနှင့် ကာရဏကို ယူရမည်”ဟု ထင်စရာရှိ၏။ ထိုသို့ မယူရပါ။ “ပဋိညာ၊ ဥပမာ၊ ဟေတု၊ ဥဒါဟရဏ၊ နိဂမ”ဟူသော ဝါကျအစိတ်ငါးပါးတွင် မူလပဋိညာဉ် (ဌပနာ) စကား၏ နိုင်လုံတို့ရာအကြောင်း(ကာရဏ-

ဟေတု)သာ မက၊ ဥပမာကိုလည်းကောင်း ဥဒါဟရုဏ်ကိုလည်းကောင်း ထုတ်ပြန်လျှင် သာ၍ ကောင်း၏။ ထိုကြောင့် ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ကို မေးခြင်းကို “ဥဘယ် ပုစ္ဆန္တော” ဟု ဆိုပါသည်။

ဋီကာ။ ။ဥဘယ် ပုစ္ဆန္တောတိ ဣဒံနာမ ဓတ္ထ ကာရဏန္တိ ကာရဏံ ဝတ္တာ ပဋိညာတေ အတ္ထေ သာမိယမာနေ (ပဋိညာဉ်ပြုအပ်ပြီးသော မူလအနက်=မူလအယူကို ပြီးစေအပ်သော်) အနွယတော ဗျုတိရေကတောစ ကာရဏံ သမတ္ထေတုံ (ပြုအပ်သော အကြောင်းကို အနွယ ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်၊ ဗျုတိရေက ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် ပြီးစေခြင်း=ခိုင်လုံစေခြင်းငှာ) သဒိသာသဒိသဘောဒိ ဥပမောဒါဟရဏဒွယ် ပုစ္ဆန္တော- [ဤ၌ အနွယကို သဒိသ၊ ဗျုတိရေကကို အသဒိသဟု ဆိုသည်။ သဒိသပမာ၊ ဝိသဒိသပမာနှင့် သဒ္ဓါကျမ်း ဥဒါဟရုဏ်ကဲ့သို့ သုတ်နှင့် လျော်သော သဒိသဥဒါဟရုဏ်၊ သုတ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဝိသဒိသ ဥဒါဟရုဏ်ဟု ဆိုလိုသည်။]

တစ်နည်း။ ။ “သမနုဘာသန” အရ ဋီကာတို့၌ “ဥဘယ် ပုစ္ဆန္တော” ဟူသော အဋ္ဌကထာ နည်းမှ တစ်နည်းဖွင့်ကြသေး၏။ “ပဋိညာ၊ ဥပမာ၊ ဟေတု၊ ဥဒါဟရဏ၊ နိဂမ၊ ဟူသော ဝါကျအစိတ်ငါးပါးတွင် သမနုယုဂ္ဂနဖြင့် ပဋိညာဉ်ကို ပြ၍၊ သမနုဂါဟနဖြင့် အကြောင်းကို လည်းကောင်း၊ အကြောင်းကို ခိုင်လုံစေသော ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပြုပြီးဖြစ်၍ မူလပဋိညာဉ်အနက်သည် ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ပြီးစေအပ်ပြီး ဖြစ်ရကား သမနုဘာသနဖြင့် နိဂုံးကိုသာ ပြရသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။

ဋီကာသစ်။ ။အပိစ ဟေတုပမောဒါဟဏရဝသေန တိလက္ခဏ သမ္ပတ္တိယာ (အကြောင်းကို မေးရာဝယ် ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ပါထည့်၍ ဖြေရမည်ဖြစ်သောကြောင့်၊ ဟေတု ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် လက္ခဏာ ၃ ပါး အပြည့်အစုံပါဝင်ရကား) ယထာ ပဋိညာတေ အတ္ထေသာမိတေ(မူလ တည်ထားအပ်ပြီးသော ပဋိညာတအနက်ကို ခိုင်လုံစွာ ပြီးစေအပ်ပြီး သော်) သမ္ပဒေဝ အနုပစ္စာ ဘာသန္တော နိဂမေန္တောပိ သမနုဘာသတိနာမ။

ဆက်ဦးအုံ။ ။ “သံကို သမ္ပဒေဝ+အနုကို အနုပစ္စာ (ကာရဏ ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်တို့၏ နောက်၌” ဟု ဖွင့်သည်။ “ထိုသို့ နောက်ထပ်ပြောခြင်း” ဟုသည် နိဂုံးအုပ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ လိုသောကြောင့် “နိဂမေန္တောပိ” ဟု ဖွင့်သည်။ ပိသဒ္ဓါကား (ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ကို မေးသော) ပဌမနည်းကို ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဍနတည်း။ [ဝါကျအစိတ် ၅ ပါး ရှိပုံကို သဒ္ဓတ္ထောဒစိန္တော (၁၄)ဂါထာကြည့်ပါ။]

စဦးစားဖွယ်။ ။ဋီကာတို့၌ “သမနုဘာသန” အရ နိဂုံးကို တစ်နည်းဖွင့်ကြသော်လည်း ပါဠိတော်၌ “သမနုယုဂ္ဂန္တံ-အယူကို ကောင်းစွာ မေးကြကုန်လော၊ သမနုဂါဟန္တံ-အကြောင်းအား ဖြင့် ထိုအယူကို ယူစေကြကုန်လော၊ ဝါ-အကြောင်းကို မေးကြကုန်လော” ဟု အာဇာတ္တိအနက် ပေးရသကဲ့သို့၊ ထိုအတူ “သမနုဘာသန္တံ-ကောင်းစွာနောက်ထပ် ပြောသောအားဖြင့် နိဂုံးအုပ် ကြလော” ဟူသော အာဇာတ္တိအနက် မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာတို့ဖွင့်ပုံကို စဦးစားသင့်သည်။ [ဤ သမနုဘာသနကိုပင် ဗြဟ္မဇာလသုတ် အမရာပိက္ခေပဒိဋ္ဌိ အခန်းဝယ် အဋ္ဌကထာ၌ တစ်မျိုး ဖွင့်ခဲ့သေး၏။ ထို့ကြောင့် “အရာအားလျော်စွာ သမနုဘာသနကို အမျိုးမျိုးအနက်ပေးနိုင်သည်” ဟု မှတ်ပါ။]

သတ္တာရာဝါ သတ္တာရုံတိ-ကား၊ ကိ-အသို့နည်း၊ တေ-သင်၏၊ သတ္တာ-ဆရာသည်၊ တေဓမ္မေ-ထို အကုသိုလ်တရားတို့ကို၊ သဗ္ဗသော-ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္ထတိ-ကျင့်သလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ (ဝတ္ထတိ-လော၊) ဣတိ-ဤသို့၊ သတ္တာရာ-ဆရာနှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သတ္တာရုံ-ဆရာကို၊ ဥပသံဟရိတွာဝါ-ကပ်ဆောင်၍သော်လည်းကောင်း၊ (ယုဉ်ပြိုင်၍ သော်လည်းကောင်း၊) (သမနယုတ္တန္တံ-၌စပ်၊) ဒုတိယပဒေဝိ-သံဃေနဝါ သံဃံ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဧသေဝ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော-တည်း။

ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ တမတ္ထံ-ထို အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ယောဇေတွာ-အကုသလစသော ပုဒ်တို့နှင့်ယှဉ်စေ၍၊ ဒသေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယေ ဣမေသံ ဘဝတံတိအာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို ယေ ဣမေသံ ဘဝတံအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အကုသလာ အကုသလသင်္ခါတာတိ-ကား၊ အကုသလာစေဝ-အကုသိုလ်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလာတိ-အကုသိုလ်တို့ဟူ၍၊ သင်္ခါတာစ-ကောင်းစွာဆိုအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဉာတာ-သိအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ကောဋ္ဌာသံ-အဖို့အစုကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ထပိတာ-ထားအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ယေဓမ္မာ-၌စပ်။) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သဗ္ဗပဒေသု-အလုံးစုံသော သာဝဇ္ဇာသာဝဇ္ဇသင်္ခါတာ

သတ္တာရာဝါ သတ္တာရုံ။ ။သတ္တာရာ၏စပ်ပုဒ်ကို သဒ္ဓိဟုလည်းကောင်း၊ သတ္တာရုံ၏စပ်ပုဒ်ကို ဥပသံဟရိတွာဟုလည်းကောင်း ထည့်၍ဖွင့်သည်။ သံဃေန ဝါ သံဃံဟူသော နောက်ဝါကျ၌လည်း ဤသို့ ထည့်ရသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ-ဆရာချင်း နှိုင်းယှဉ်၍ဖြစ်စေ၊ သာဝကသံဃာချင်း နှိုင်းယှဉ်၍ဖြစ်စေ၊ ပညာရှိတို့က အယူကိုမေးကြပါ၊ အကြောင်းကိုလည်း မေးကြပါ၊ ဥပမာနှင့် ဥဒါဟရဏံ ၂ မျိုးစုံကိုလည်း မေးကြပါ-ဟူလို၊ ကိ တေ စသည်ကား နှိုင်းယှဉ်ပုံအခြင်းအရာကိုပြသော စကားတည်း။

တမတ္ထံ ယောဇေတွာ။ ။တံ ပဟာတဗ္ဗဓမ္မာနံ အနဝသေသံ ပဟာယ (ပယ်၍) ဝတ္တနသင်္ခါတဉ္စ သမာဒါတဗ္ဗဓမ္မာနံ အနဝသေသံ သမာဒါယ ဝတ္တနသင်္ခါတဉ္စ အတ္ထံ၊ ယောဇေတွာတိ အကုသလာဒိ ပဒေဟိ (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပြုအပ်သော အကုသလစသော ပုဒ်တို့နှင့်) ယောဇေတွာ-ငြိုကား။

အကုသလာ အကုသလသင်္ခါတာ။ ။အကုသလာဖြင့် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍၊ အကုသလသင်္ခါတာဖြင့် အကုသိုလ်နှင့်တကွဖြစ်သော အကုသိုလ်ဘက်သားဖြစ်သော ကိုယ်မှုနှုတ်မှုကို ယူဇေလိဟန်တူ၏။ [“အကုသလာတိစသင်္ခါတာ ဉာတာ”ဟူသော ဤနည်း၌ “သင်္ခါတ”ဟူသည် ဉာတာ-အသိအမှတ်ပြုအပ်တည်း။]

တန်နည်း။ ။ကောဋ္ဌာသံဝါ ကတွာ ထပိတာ-ဟူသော ဒုတိယနည်း၌ သင်္ခါတသဒ္ဓါသည် ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟောတည်း၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတ ဟု အစုခွဲလိုက်သော အခါ အကုသိုလ်အစွန့်ထားအပ်သော တရားအစုများ-ဟူလို။

အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ ဒေသ(ဒေသ)-ဤအစီအရင်သည်၊ နယော-တည်း၊ အဝိစ-စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဖွယ်အထူးကား၊ စတ္တ-ဤအလုံးစုံသော ပုဒ်တို့တွင်၊ သာဝဇ္ဇာတိ-ကား၊ သဒေါသာ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ န အလမရိယာတိ-ကား၊ နိဒ္ဒေါသဋ္ဌေန-အပြစ်မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ (အရိယာပုဒ်၏အနက်ကိုပြသည်။) အရိယာ-အပြစ်မရှိသောတရားတို့သည်၊ ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ နာလံ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ အသမတ္တာ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ (အသမတ္တာဖြင့် နာလံ၏အနက်ကို ပြသည်။ ယေဓမ္မာ-၌စပ်)။

၃၈၆-၃၉၂။ ယံ ဝိညူ။ ယမနုယုဉ္ဇန္တာတိ-ကား၊ ယေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ [ယံ၏အဖွင့်တည်း၊ ကာရဏအနက်၌ ပဌမာဝိဘတ်သက်ဟု ပြသည်။] ဝိညူ-ပညာရှိတို့သည်၊ အမှေ့စင်-ငါတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အညေ့စ-အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပုဉ္ဇန္တာ-မေးကုန်လသော်၊ စဝံ-ဤသို့၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဧတံ ဌာနံ-ဤပြောဆိုခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ-ရှိ၏၊ ဧတံ ကာရဏံ-ဤအကြောင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ [“ဌာနံ ခေါ ပနေတံ” ဟု ပါဠိတော်၌ “ဧတံ” ရှိသောကြောင့် “ဧတံ ဌာနံ ဧတံ ကာရဏံ” ဟု ရှိရမည်။] ယံဝါပန၊ ပေ၊ ဂဏာစရိယာတိ-ကား၊ ပရေ-မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဘောဇ္ဇော-အရှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဏာစရိယာပန-ဂိုဏ်းဆရာတို့သည်ကား၊ ယံဝါ တံဝါ-ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြားသော၊ အပ္ပမတ္တကံ-အနည်းငယ်သော အကုသိုလ်ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကုန်၏၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

ဋီကာ။ - အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန (မောဟကြောင့် ဖြစ်သည့်အတွက်) အကုသလာစေဝ တတောယေဝ အကုလာတိစ သံဓံ ဂတာတိ သင်္ခါတာ၊ တတ္ထ ပုရိမပဒေန (အကုသလာဟူသော ပဌမပုဒ်ဖြင့်) ဧကန္တာကုသလေ ဝဒတိ၊ ဒုတိယပဒေန (အကုသလာသင်္ခါတာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ဖြင့်) တံသဟဂတေ (ထိုနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော) တံပက္ခိယေစ (ထိုအပို၌ ပါဝင်သော တရားတို့ကိုလည်းကောင်း) ဝဒတိ၊ တေနာဟ ကောဌာသံ ဝါ ကတွာ ထပိတာတိ အကုသလပက္ခိယဘာဝေန ဝဝတ္ထပိတာတိ အတ္ထော။

သာဝဇ္ဇာ။ ။ “သ+အဝဇ္ဇ” ဟု ခွဲ၊ ဝဇ္ဇသဒ္ဒါသည် အပြစ်အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့၊ တတ္ထော အနက်၌ဖြစ်သော အ သဒ္ဒါနှင့်တကွ အဝဇ္ဇ သဒ္ဒါလည်း အပြစ်ကိုပင် ဟော၏။ “သဟ+အဝဇ္ဇေန ယေ ဝတ္တန္တိတိ သာဝဇ္ဇာ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသောအခါ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော အကုသိုလ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “သဒေါသာ” ဟု ဖွင့်သည်။

ယံဝါ ပန။ ။ ယံဝါသည် ယံကို၌နှင့် အနက်တူသော နိပါတ်တည်း၊ မရိုးမွမ်းခြင်းကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်ကို ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် “ယံဝါ တံဝါ အပ္ပမတ္တကံ (ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အနည်းငယ်သောအကုသိုလ်) ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည်။ [ယံဝါ ပနာတိ အသမ္ဘာဝနာ ဝစန မေတံ၊ ယံ ဝါ ပန ကိဉ္စိတိ အတ္ထော။]

အမှေဝ တတ္ထယေဘုယျေန ပသံသေယျုတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သတ္တာရာ-ဆရာနှင့်၊ (သဒ္ဓါ) သတ္တာရ-ဆရာကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ-ကပ်ဆောင်၍၊ ဝါ-နှိုင်းယှဉ်၍) သမနယုဂ္ဂနေဝိ-အယူကို မေးမြန်းရာ၌လည်း၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ သံဃေန-နှင့်၊ (သဒ္ဓါ) သံဃံ-ကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ)၊ သမနယုဂ္ဂနေဝိ-၌လည်း၊ (အာဟ-ပြီ) ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (အာဟ-နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) သံဃပသံသာယဝိ-သံဃာကိုချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်လည်း၊ သတ္ထုယေဝ-ဆရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားကိုပင်၊ ပသံသာသိဒ္ဓိတော-ချီးမွမ်းခြင်း၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်၊ (အာဟ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဟိ-မှန်၊ ပသီဒမာနာပိ-ကြည်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ ဗုဒ္ဓသမ္ပတ္တိယာ-ဘုရားရှင်၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ သံဃေ-၌လည်းကောင်း၊ သံဃသမ္ပတ္တိယာ-သံဃာ၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေစ-၌လည်းကောင်း၊ ပသီဒန္တိ-ကြည်ညိုကြကုန်၏။

တထာဟိ-ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့၊ ဘဂဝတော-၏၊ သရီရသမ္ပတ္တိ-ကိုယ် ခန္ဓာတော်၏ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-ရုပ်သဏ္ဍာန်တော်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဒိသ္မာဝါ-ဖူးမြင်ရ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖူးမြင်ရခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊

အမှေဝ |ပေ၊ ကသ္မာ။ ။ဆရာချင်း ယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ “အမှေဝ တတ္ထ |ပေ၊ ပသံသေယျု” ဟု မိန့်တော်မူထိုက်ပါ၏။ သံဃာချင်း ယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ကား “မမ သံဃံဝ တတ္ထ |ပေ၊ ပသံသေယျု” ဟု မိန့်တော်မူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် “အမှေဝ တတ္ထ |ပေ၊ ပသံသေယျု” ဟု မိန့်တော်မူပါသနည်း-ဟူလို။

သံဃ ပသံသာယဝိ |ပေ၊ သိဒ္ဓိတော။ ။သံဃာချင်း ယှဉ်ရာဝယ် ဘုရားရှင်၏ သံဃာတော်များက အကျင့်သာနေသည့်အတွက် ချီးမွမ်းသောအခါ ဆရာဖြစ်သော ဘုရားရှင်ကို အထူးမချီးမွမ်းသော်လည်း ချီးမွမ်းခြင်းကိစ္စ ပြီးစီး၏။ ဘာကြောင့်နည်း-သံဃာတော်၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ဘုရားရှင်၏ ဩဝါဒကြောင့်ဖြစ်ရကား ဘုရားရှင်သာလျှင် သံဃသမ္ပတ္တိ၏ အမွန်အစ (ပဌမ)ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ပသီဒမာနာပိ ဟိ။ ။ထိုစကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “ပသီဒမာနာပိ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ သံဃာတော်ကို ချီးမွမ်းခြင်း၏ အစသည် ကြည်ညိုခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပသီဒမာနာပိ” ဟု အစချီသည်။ “ကြည်ညိုခြင်းကြောင့် ချီးမွမ်းသည်” ဟူလို၊ မာနာပိ၌ ပိဖြင့် အပသီဒမာနာကို ပေါင်းပါ (ဆည်းပါ)။ “မကြည်ညိုသူတို့လည်း ဆရာ၏ မပြည့်စုံခြင်းကြောင့် သံဃာ၌ မကြည်ညိုကြ၊ သံဃာ၏ မပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဆရာ၌ မကြည်ညိုကြ” ဟူလို။

သရီရသမ္ပတ္တိ။ ။သရီရသမ္ပတ္တိတိ ရူပသမ္ပတ္တိ၊ ရူပကာယ ပါရိပူရိတိ အတ္ထော-ဋီကာ၊ [ဋီကာသစ်၌ “သရီရ နိဗ္ဗတ္တိတိ” ဟု ရှိ၏၊ နိဗ္ဗတ္တိသဒ္ဓါက သမ္ပတ္တိအနက်ကို မဟောနိုင်သောကြောင့် မကောင်းပါ။] ဆက်ဦးအံ့-လောက၌ ရူပပဗ္ဗမာဏ၊ ဃောသပဗ္ဗမာဏ၊ လူခပဗ္ဗမာဏ၊ ဓမ္မပဗ္ဗမာဏ (ကြည်ညိုရာ၌ ရုပ်အဆင်းကို ပဓာနပြုသူ၊ နာမည်ကျော်ခြင်းကို ပဓာနပြုသူ၊ မြိုးခြိုးခြံခြံနေခြင်းကို ပဓာနပြုသူ၊ အကျင့်တရားကိုသာ ပဓာနပြုသူ)ဟု ပုဂ္ဂိုလ် ၄ မျိုးရှိ၏။

ဓမ္မဒေသနံ-တရားဒေသနာတော်ကို၊ သုတွာဝါ-နာရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-
 ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာရော-ချီးမွမ်းပြောဆိုသူတို့သည်၊ ဘဝန္တိ-
 ရှိကုန်၏။ (ကံ-သို့၊ ဝတ္တာရော၊ ဘဝန္တိ-နည်း၊) ဘော-အမောင်တို့၊ ယေ-အကြင်
 သာဝကတို့သည်၊ ဧဝပဿ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သတ္ထု-ဆရာဖြစ်သော မြတ်
 စွာဘုရား၏၊ သန္တိကာဝစရာ-အနီး၌ လှည့်လည်ကြကုန်၏။ (တေသံ)သာဝကာ
 နံ-တို့၏၊ လာဘာ-သီလစသော လာဘ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)ဝတ-ဖြစ်နိုင်ပေကုန်စွ
 တကား၊ ဣတိ (ဝတ္တာရော ဘဝန္တိ-နံ၏) ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဗုဒ္ဓသမ္ပတ္တိယာ-
 ကြောင့်၊ သံဃေ-၌၊ ပသီဒန္တိ-နံ၏။

ပန-ကား၊ [ဗုဒ္ဓသမ္ပတ္တိယာ သံဃေ ပသီဒန္တိ၏ အကျယ်မှတစ်ပါး၊ သံဃသမ္ပတ္တိ
 ယာ ဗုဒ္ဓေ ပသီဒန္တိ၏ အကျယ်ကား၊] ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အာစာရဂေါစရံ-အကျင့်၊
 ကျက်စားရာကိုလည်းကောင်း၊ အဘိက္ကမပဋိက္ကမာဒိနိစ-ရှေ့သို့သွားခြင်း၊ နောက်
 သို့ပြန်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဝတ္တာရော
 ဘဝန္တိ၊ (ကံ ဝတ္တာရော ဘဝန္တိ-နည်း၊) ဘော၊ ဝတ-စင်စစ်၊ သန္တိကာဝစရာနံ-
 အနီး၌ လှည့်လည်ကြကုန်သော၊ သာဝကာနံ-သာဝကတို့၏သော်မှလည်း၊ အယံ
 ဥပသမဂုဏော-ဤငြိမ်သက်ခြင်းဂုဏ်သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်တုံသေး၏) သတ္ထု-
 ဆရာ၏၊ (ဥပသမဂုဏော-သည်)၊ ကီဝရူပေါ-အဘယ်မျှသဘောရှိသည်၊ ဘဝိ
 သတိ-ဖြစ်ပေလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ (ဝတ္တာရော ဘဝန္တိ)၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သံဃသမ္ပတ္တိ
 ယာ-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေ-၌၊ ပသီဒန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ သတ္ထု-ကို၊ ယာ
 ပသံသာ-အကြင်ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ-ထို သည်၊ သံဃဿ-ကို၊
 ပသံသာ-ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ သံဃဿ-ကို၊ ယာ ပသံသာ-သည်၊
 (အတ္ထိ)၊ သာ-ထို သံဃာကို ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ သတ္ထု-ကို၊ ပသံသာ-ချီးမွမ်းခြင်း
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-သို့၊ သံဃပသံသာယပိ-သံဃာကို ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်
 လည်း၊ သတ္ထုယေဝ-ကိုသာ၊ ပသံသာသိဒ္ဓိတော-ကြောင့်၊ [အချို့စာအုပ်၌
 “ပသံသာယ သိဒ္ဓိတော”ဟု ရှိ၏၊ အနက်တူပင်။] ဘဂဝါ-သည်၊ ဒီသုပိ-၂
 ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ နယေသု-နည်းတို့၌၊ (သတ္တာရာ ဝါ သတ္တာရံ သမနယုဉ္ဇန

ထိုတွင် သရီရသမ္ပတ္တိဖြင့် ရူပဗုဗ္ဗမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကြည်ညိုဖွယ်ကိုပြ၏၊ ဓမ္မသုတွာဖြင့်
 ယောသ-ဓမ္မဗုဗ္ဗမာဏပုဂ္ဂိုလ် ၂ ယောက်၏ ကြည်ညိုဖွယ်ကိုပြသည်။

ဒိသ္မာ ပဝေ၊ ဝတ္တာရော။ ။အကျင့် ကျက်စားရာဌာန စသည်ကိုမြင်၍ ကြည်ညိုကြ
 သောကြောင့် “ဝတ္တာရော”အရ ဓမ္မဗုဗ္ဗမာဏပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြ၏။ [ပုန ဘဝန္တိ ဝတ္တာရောတိ ဓမ္မဗုဗ္ဗမာဏ
 ဝသေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ-ဋီကာ။ ဋီကာ၌ အစကပင် လူဓမ္မဗုဗ္ဗမာဏကို မပြခဲ့သောကြောင့်
 လူဓမ္မဗုဗ္ဗမာဏကို မဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ အာစာရဂေါစရံစသော စကားဖြင့် လူဓမ္မဗုဗ္ဗမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏
 ကြည်ညိုဖွယ်ကိုလည်း ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။]

သတ္တာရံ သမနယုတ္တနနည်း၊ သံဃေနဝါ သံဃံ သမနယုတ္တနနည်းတို့၌၊) အမှေဝ
ပေ၊ ပသံသေယျူတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ပန-ဆက်၊ သမဏော ပေ၊ ဂဏာစရိယာတိ အာဒီသု-အစရှိကုန်သော၊ ဧတ္ထ
ဝိ-ဤပါဌ်တို့၌လည်း၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ အဓိပ္ပာယော-မြတ်စွာဘုရား
၏အလိုတော်တည်း၊ [“အာဒီသုပိ ပဒေသု”ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိ၏၊ “ပဒေသု”
ပါခြင်းသည် မကောင်း။] ဟိ-ချဲ့၊ သမ္ပတ္တ သမာဒါန သေတုဃာတဝသေန-
သမ္ပတ္တဝိရတိ၊ သမာဒါနဝိရတိ၊ သေတုဃာတဝိရတိတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊
တိဿော-န်သော၊ ဝိရတိယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊) တာသု-ထို ၃
ပါးသော ဝိရတိတို့တွင်၊ သမ္ပတ္တ သမာဒါန ဝိရတိမတ္တမေဝ-သမ္ပတ္တဝိရတိ၊ သမာ
ဒါနဝိရတိမျှသည်သာ၊ အညေသံ-ဘုရားရှင်မှတစ်ပါး အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့
၏၊ (သန္တာန်၌)၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ ပန-ကား၊ (တစ်နည်း) ဗျူတိရိတိကား၊ သေတု
ဃာတဝိရတိ-သည်၊ သဗ္ဗေန-အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံအကုန်
အစင်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ကား၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ တဒဂံ၊ ပေ၊ ပုဟာနေသု-တဒဂံပုဟာန်၊
ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာန်၊ သမုတ္တေဒပုဟာန်၊ ပဋိပဿဒ္ဓိပုဟာန်၊ နိဿရဏပုဟာန်တို့တွင်၊
အဋ္ဌသမာပတ္တိဝသေနစေဝ-ရှစ်ပါးသော သမာပတ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
(ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာန်ကိုပြသည်)၊ ဝိပဿနာမတ္တဝသေနစ-ဝိပဿနာမျှ၏ အစွမ်းဖြင့်

သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ။ ။ သေတုဃာတဝိရတိဟူသည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ပါသော ဝိရတိ
တည်း၊ ထို့ကြောင့် အခြားသော ဂဏာစရိယာတို့မှာ “သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ”ဟု ဆိုသည်၊ “သဗ္ဗေန
သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသိမ်း”ဟု အလွယ်ပေးကြ၏၊ သဗ္ဗေနဖြင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ပါဝင်သော သမ္မာဝါစာ၊
သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ ၃ ပါးကို ပြ၏၊ သဗ္ဗံဖြင့်ကား “ထို ၃ ပါးလုံးမရှိ”ဟု ပြသည်၊
“သဗ္ဗံ-အလုံးစုံ”ဟု ကြိယာဝိသေသနပေးပါ၊ နောက်၌လည်း ဤနည်းမှီးပါ။

ဝိပဿနာမတ္တဝသေန။ ။ [အနိစ္စတိဝါ ဒုက္ခတိဝါ ဝိဝိဓေသနမတ္တဝသေန (အထူးထူး
အပြားပြား ရှုခြင်းမျှ၏အစွမ်းဖြင့်)၊ န ပန နာမရူပဝတ္ထာပန ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဏ ပုဗ္ဗကံ လက္ခဏ
တ္ထယံ အာရောပေတော သင်္ခါရာနံ သမ္ပသနဝသေန၊-ဋီကာ။] သာသနာပ တိတ္ထိများဖြစ်သော
ကြောင့် အတ္တစွဲလမ်းရကား အနတ္တဟု မရှုနိုင်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခဟုသာ ရှုနိုင်၏၊ ထို အနိစ္စ ဒုက္ခဟု
ရှုရာ၌ လည်း “ဤကား နာမ်၊ ဤကားရုပ်”ဟု နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားနိုင်သော နာမရူပဝတ္ထာပန
ဉာဏ်၊ နာမ်တို့၏ဖြစ်ကြောင်း ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကို ပိုင်းခြား၍ ယူနိုင်သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ
ဉာဏ်တို့ အခြေခံမပါချေ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိပဿနာမတ္တ”ဟု သာမညအနက်ဟော မတ္တသဒ္ဓါဖြင့်
ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ နာမရူပဝတ္ထာပနဉာဏ် စသည်မပါသော အနတ္တလက္ခဏာလည်း မပါ
သော ဝိပဿနာကို “ဝိပဿနာမတ္တ”ဟု အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ မိန့်ကြားပြီ၊ ထိုအမိန့်ကို သတိပြု
မိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယခုခေတ်၌ ကောင်းမွန်သပ်ယပ်စွာ သာယာဖွယ်ကောင်းသော

လည်းကောင်း၊ (တဒဂံပဟာန်ကိုပြသည်။) တဒဂံဝိက္ခမ္ဘနပဟာနမတ္ထမေဝ-တဒဂံပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်မျှသည်သာ၊ အညေသံ-အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ (သန္တာန်၌)၊ ဟောတိ၊ ဣတရာနိ-တဒဂံပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်တို့မှတစ်ပါးကုန်သော၊ တီဏိ-နိသော၊ ပဟာနာနိ-တို့သည်၊ (သမုဇ္ဈေဒပဟာန်၊ ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာန်၊ နိဿရဏပဟာန်တို့သည်။) သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ သီလသံဝရော-သီလသံဝရ လည်းကောင်း၊ ခန္တိသံဝရော-လည်းကောင်း၊ ဉာဏသံဝရော-လည်းကောင်း၊ သတိသံဝရော-လည်းကောင်း၊ ဝီရိယသံဝရော-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သံဝရာ-သံဝရတို့သည်၊ (ဟောန္တိ) တေသု-ထိုငါးပါးသောသံဝရတို့တွင်၊ ပဉ္စသီလမတ္တမေဝ-၅ ပါးသီလမျှသည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ အဓိဝါသနခန္တိမတ္တမေဝစ-အဓိဝါသနခန္တိမျှသည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ အညေသံ-အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ (သန္တာန်၌)၊ ဟောတိ၊ သေသံ-ပဉ္စသီလ၊ အဓိဝါသန ခန္တိတို့မှကြွင်းသော သံဝရသည်၊ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ။

ပန-ကား၊ ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသာ-ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသတို့သည်၊ ဣမေပဉ္စ-ဤငါးပါးတို့တည်း၊ တေသု-ထို ၅ ပါးသော ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသတို့တွင်၊ ပဉ္စသီလမတ္တမေဝ-၅ ပါးသီလမျှသည်သာ၊ [ပဌမပါရာဇိက စသည်၌ အကျုံးဝင်သော ၅ ပါးသီလမျှသည်သာ။] အညေသံ-အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ (သန္တာန်၌)၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ-သည်၊ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤသို့

ပစ္စည်း ၄ ပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်မပါဘဲ သုံးစွဲကာ ပစ္စယသန္နိသီတသီလလည်း မစင်ကြယ်သော၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကိုမူ ဂရုကို မစိုက်သော၊ နာမ်ရုပ်ကိုလည်း မခွဲခြားနိုင်သော၊ နာမ်ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ကောင်းကောင်းနားမလည်သော "အနတ္တ၊ အနတ္တ"ဟု ပါးစပ်က ရုတ်နေသော်လည်း အတ္တ-အနတ္တကို ခွဲခြားသိဖို့အရေးမှာ သာ၍ဝေးသော၊ မိမိ၏ ဝိပဿနာအတွက် ဝိပဿနာမတ္တ ဟုတ်-မဟုတ်ကို စစ်တမ်းထုတ်ပါလေ။

ပဉ္စသံဝရာ။ ။ [ဋီကာသစ်၌ "လောကီယ ပဉ္စသီလတော အညော"ဟု ဆို၏။ မိမိကား ၅ ပါးသီလကို ချန်သင့်မည် မထင်။] ၅ ပါးသီလနှင့်တကွ ပါတိမောက္ခ-ပစ္စယသန္နိသီတ၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသည် သီလသံဝရ (စောင့်စည်းကြောင်း သီလ)မည်၏။ အအေး၊ အပူကို သည်းခံခြင်းမှစ၍ အရာရာ၌ အနာခံခြင်းဟူသော အဓိဝါသနခန္တိသည် ခန္တိသံဝရမည်၏။ မဂ်ဉာဏ်သည် ဉာဏသံဝရမည်၏။ ဣန္ဒြေ ၆ ပါးကို အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿစသည် မဖြစ်အောင် စောင့်စည်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယသံဝရမည်၏။ သမ္မပ္ပဓာန် ၄ ပါးသည် ဝီရိယသံဝရမည်၏။

ပဉ္စဓေါပနိဓေ။ ။ [ဤနောက်၌ "ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသာ"ဟုလည်းကောင်း၊ "ဥပေါသထုဒ္ဓေသာ"ဟုလည်းကောင်း ပါ၌ ၂ ထွေရှိ၏။] ဤဥဒ္ဓေသငါးပါးသည် သီလသံဝရ၌ ပါဝင်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း သာသနာတော်၌ သီလ၏ များသည်၏ အဖြစ်ကိုပြု၍၊ ထိုသီလ၏ တစ်စိတ်တချို့၌သာ သာသနာပုဂ္ဂိုလ်တို့ တည်နိုင်ကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ ပါတိမောက္ခသီလကို ထပ်၍ ယူပြန်သည်။

လျှင်၊ အကုသလပ္ပဟာနေစ-အကုသိုလ်ကို ပယ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ကုသလ
 သမာဒါနေစ-ကုသိုလ်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ တီသု-ကုန်သော၊
 ဝီရတီသု-တို့၌လည်းကောင်း၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ ပဟာနေသု-ပဟာန်တို့၌လည်း
 ကောင်း၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ သံဝရေသု-တို့၌လည်းကောင်း၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ ဥဒ္ဓေသေ
 သု-ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသတို့၌လည်းကောင်း၊ အဟံစေဝ-ငါဘုရားသည်လည်း
 ကောင်း၊ မယံ-ငါဘုရား၏၊ သာဝကသံဃောစ-သည်လည်းကောင်း၊ လောကေ-
 ၌၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ (ထိုတရားတို့၌ တည်သောအားဖြင့် ထင်ရှားသည်-
 ဟူလို။) ဟိ-မှန်၊ မယာ-ငါဘုရားနှင့်၊ သဒိသော-တူသော၊ သတ္တာနာမ-ဆရာ
 မည်သည်လည်းကောင်း၊ မယံ-ငါဘုရား၏၊ သာဝကသံဃေန-နှင့်၊ သဒိသော-
 သော၊ သံဃောနာမ-သည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊
 သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊ ဝါ-မရွံ့၊ မကြောက်၊ ခြင်္သေ့ဟောက်သို့၊ ရဲရဲ
 တောက် အသံတော်ကို၊ နဒတိ-မိန့်မြှောက်တော်မူ၏။

သီဟနာဒံ။ ။ဋီကာသစ်၌ “သေဋ္ဌနာဒံ”ဟု ပဌမဖွင့်၏။ “သီဟသဒ္ဓါလနာဂါဒျာ-ပုမေ
 သေဋ္ဌတ္တဂေါစရာ”နှင့်အညီ၊ သီဟသဒ္ဓါ၏ သေဋ္ဌအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “အဘိတနာဒံ”ဟု
 ဒုတိယဖွင့်၏။ သေဋ္ဌနာဒံကိုပင် ထပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “မကြောက်မရွံ့ ရဲရဲသော
 ကြောင့် မြတ်သည်”ဟုလို။

အထဝါ။ ။“သီဟနာဒသဒိသံ နာဒံ”ဟု တစ်နည်း ဖွင့်၏။ ခြင်္သေ့၏ ဟောက်သံသည်
 ရွံ့ကြောက်ဟန် မပါသကဲ့သို့ “မရွံ့ကြောက်သူ၏ အသံ”ဟုလို။ “သီဟနာဒေါဝိယာတိ သီဟ
 နာဒေါ”ဟုပြု။ “ကေနစိ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ နာဒံတိ အတ္ထော”ကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း။ “အကုသိုလ်
 ပယ်ရှဉ့်လည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်ကို ဆောက်တည်ရာ၌လည်းကောင်း ငါဘုရားနှင့် ငါဘုရား၏
 သံဃာသာလျှင် ချီးမွမ်းထိုက်သည်ဟူသော ဘုရားရှင်၏ စကားသံကို မည်သူတစ်ယောက်မျှ
 ဆန့်ကျင်ဘက် မပြန်လည်စေနိုင်သော (“ဝီရတီ ၃ ပါးသည် ဘုရားရှင်၌သာ ရှိ၏၊ အခြားဂိုဏ်း
 ဆရာတို့၌ သေတုဃာတဝီရတီ လုံးလုံးမရှိ” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်သည်ကို “အခြားသူ
 တို့မှာလည်း ရှိ၏”ဟု ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် မတွန်းလှန်နိုင်သော) အသံ”ဟုလို။

အရိယအဋ္ဌဂီကမဂ်

၃၉၃။ ။စဝံ-သို့၊ သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒိတွာ-မိန့်မြှောက်
 တော်မူပြီး၍၊ တဿသီဟနာဒသ-၏၊ အဝိပရိတဘာဝါဝဇောနေဋ္ဌတ္ထံ-မဖောက်
 ပြန်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါတိ အာဒိမာဟ။

အဝိပရိတဘာဝါဝဇောနေဋ္ဌတ္ထံ။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် “ဆရာချင်း ယှဉ်ရာ၌လည်း
 ကောင်း၊ သာဝကသံဃာချင်း ယှဉ်ရာ၌လည်းကောင်း ငါတို့ကိုသာ ချီးမွမ်းကုန်ရာ၏”ဟု မိန့်
 တော်မူပြီးသောအခါ “အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ အတ္ထိ ပဋိပဒါ”ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုသို့ မိန့်တော်
 မူခြင်းသည် မိမိဝါဒ၏ အဝိပရိတ (မမှားကြောင်း)ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ ထိုမမှားကြောင်း

တတ္ထ-ထို အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ မဂ္ဂေါတိ-ကား၊ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ-လောကုတ္တရရာမဂ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ပဋိပဒါတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါ-မဂ်၏ရှေ့အဖို့၌ ဖြစ်သောအကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ကာလဝါဒီတိအာဒိနိ-ကာလဝါဒီအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဗြဟ္မဇာလေ-သုတ်၌၊ ဝဏ္ဏိတာနိ-ဖွင့်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဒုဝိဓံ-သော၊ တံမဂ္ဂဉ္စ-ထိုမဂ်ကိုလည်းကောင်း၊ တံပဋိပဒဉ္စ-ထိုအကျင့်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-၍၊ ဒဿေန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အယမေဝ အရိယောတိ အာဒိမာဟ။

ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ အတ္ထိ ပဋိပဒါ အစရှိသော ဤစကားတော်ကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ အစေလော-အစေလကဿပသည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ မယုယေဝ-ငါ၏သာ၊ မဂ္ဂေါစ-မဂ်သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိပဒါစ-အကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ၊ အညေသံ-အခြားဂိုဏ်းဆရာတို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ (မဂ္ဂေါစ-သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိပဒါစ-သည်လည်းကောင်း)၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-ထို ရဟန်းဂေါတမအား၊ အဟံ-ငါသည်၊ အမှာကံပိ-ငါတို့၏လည်း၊ မဂ္ဂံ-မဂ်ကို၊ ကထေမိ-ပြောရတော့အံ့၊ ဣတိ၊ (စိန္တေသိ)၊ တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အစေလကပဋိပဒံ-အစေလက၏ အကျင့်ကို၊ ကထေသိ-ပြောပြီ၊ ဟေန-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ပေ၊ ဝိဟရတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။

ကို ဤအကျင့်က ပြန်ခြင်းမှာလည်း ထိုကျင့်သူမှာ သူ့ကိုယ်တိုင်ပင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကာလဝါဒီဘူတဝါဒီစသော ဂုဏ်တော်ကို သိရမြင်ရခြင်းကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ ဝိနယဝါဒီတိ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

အယမေဝ။ ။ဧဝ မေတံ ယထာဘူတံ သမ္ပပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဧတံ-ဤမဂ္ဂ၊ ပဋိပဒါ ၂ ပါးကို၊ ယထာဘူတံ-စွာ၊ သမ္ပပညာယ-မဖောက်မပြန်သော ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ရှုမှတ်ထိုက်၏၊-တိကဂုံတ္ထိရံ တတိယပံ၊ ယောဓာဇီဝဂံ ယောဓာဇီဝသုတ်ပါဠိတော်၌ မဂ်နှင့် ပဋိပဒါ ၂ ပါးကို တပေါင်းတည်း ဟောတော်မူသကဲ့သို့၊ ဤ၌လည်း ထို ၂ ပါးကို တပေါင်းတည်း ဟောတော်မူလျှင် ရှိပါစေတော့၊ အဘယ့်ကြောင့် “အယမေဝ”ဟု ဧဝကို ထည့်တော်မူပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား။ ။“မဂ္ဂသည် ဤတစ်မျိုးသာရှိ၏၊ အများမရှိ”ဟု မဂ်အများရှိခြင်းကို ပယ်ခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ဤတစ်ပါးသည်ပင် အရိယာအများနှင့် ဆက်ဆံကြောင်းကိုပြခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ (တစ်ပါးဆိုလျှင် ဆိုရလောက်အောင်) သာသနာတော်၌ ထင်ရှားကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း “အယမေဝ”ဟု ဧဝသဒ္ဒါကို ထည့်၍မိန့်တော်မူပါသည်။ [“အယမေဝ”တိ သာဝဓာရဏဝစနံ မဂ္ဂဿ ပုထုဘာဝပဋိက္ခေပတ္ထံ၊ သဗ္ဗအရိယသာဓာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ သာသနေ ပါကဋဘာဝဒဿနတ္ထု။]

တပေါပက္ကမကထာ

၃၉၄။ တတ္ထ-ထို ဧဝံ ဝုတ္တောအစရှိသော စကားရပ်၌၊ တပေါပက္ကမာတိ-ကား၊ တပါရမ္မာ-အားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့ကို၊ တပေါကမ္မာနိ-ပြုလုပ်အပ်သော အကျင့်တို့ကို၊ (သာမညသင်္ခါတာ စသည်၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သာမညသင်္ခါတာတိ-ကား၊ သမဏကမ္မသင်္ခါတာ-ရဟန်းတို့၏ အလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ဗြဟ္မညသင်္ခါတာတိ-ကား၊ ဗြာဟ္မဏကမ္မသင်္ခါတာ-ပုဏ္ဏားတို့၏အလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏၊ [“သမဏဿ+ကမ္မံ သာမညံ”ဟုပြု၊ ဗြဟ္မညံ၌လည်းနည်းတူ၊] အစေလကောတိ-ကား၊ နိစ္စောလော-အဝတ်မရှိသူသည်၊ နဂ္ဂေါ-အချိုးနှီးနေသူသည်၊ (မုတ္တာစာရော-စသည်၌ စပ်။) မုတ္တာစာရောတိ-ကား၊ ဝိသဋ္ဌာစာရော-စွန့်လွှတ်အပ်သော အကျင့်ရှိသည်၊ ဥစ္စာရကမ္မာဒိသု-ကျင့်ကြီးစွန့်မှု အစရှိသည်တို့၌၊ လောကီယကုလပုတ္တာစာရေန-လောက၌ဖြစ်သော အမျိုးကောင်းသားတို့၏ အကျင့်မှ၊ ဝိရဟိတော-ကင်းသည်၊ [ဤအဖွင့်ကား အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သဘာဝကျအောင် ဖွင့်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်၊ အစေလကဿပအလိုအားဖြင့် “အမျိုးကောင်းသားတို့၏အကျင့်မှ ကင်းလွတ်သည်”ဟု မဆိုလို။] (ဟုတွာ)၊ ဌိတကောဝ-မတ်မတ်ရပ်လျက်သာ၊ ဥစ္စာရံ-ကျင့်ကြီးကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ပဿာဝံ-ကျင့်ငယ်ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ခါဒတိ-ခဲလည်း ခဲ၏၊ ဘုဂ္ဂတိစ-စားလည်း စား၏။

တပေါပက္ကမာ။ ။ဥပက္ကမသဒ္ဓါသည် အားထုတ်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “တပါရမ္မာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥပက္ကမိတဗ္ဗာတိ ဥပက္ကမာ၊ အာရမ္မိတဗ္ဗာတိ အာရမ္မာ၊ တပေါယေဝ+ဥပက္ကမာ တပေါပက္ကမာ၊ ထိုအားထုတ်ဟူသည် ပြုလုပ်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တပေါကမ္မာနိ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

အစေလကော။ ။စေလနှင့် စောလသည် ပရိယာယ်သဒ္ဓါတည်း၊ ထို့ကြောင့် “နိစ္စောလော”ဟု ဖွင့်သည်၊ “နိစ္စောလ”အရ “ဝတ်စရာမရှိသူ”ဟု ယူမည်စိုး၍ “နိသဋ္ဌစောလော”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ဝတ်စရာရှိသော်လည်း “အဝတ်ကို စွန့်လွှတ်ထားသူ”ဟုလို့၊ အစုတ်စုတ် အပြတ်ပြတ် အဝတ်ရှိသူကိုလည်း “နိစ္စောလ-အဝတ်ကောင်းကောင်း မရှိသူ”ဟု ဆိုနိုင်သောကြောင့် “နဂ္ဂေါ”ဟု သီဝါပတ္တ-အဆုံးရောက်အနက်ကို ဖွင့်သည်၊ နဂ္ဂိယအကျင့်ကို ကျင့်သောကြောင့် အဝတ်မဆီး အချိုးနှီးနေသူ”ဟုလို့။

မုတ္တာစာရော။ ။မုတ္တိတ္ထ-အမျိုးကောင်းသားတို့သည် မပြုမလုပ်ဘဲ၊ စွန့်လွှတ်ထားအပ်ပြီ၊ ဘုတ် မုတ္တော၊ မုတ္တော+အာစာရော ယဿာတိ မုတ္တာစာရော၊ ထို့ကြောင့် “ဝိသဋ္ဌာစာရော”ဟု ဖွင့်သည်၊ “ဌိတကောဝ ဥစ္စာရံ ကရောတိ” စသည်ကား မုတ္တာစာရ၏ သရုပ်ပြတည်း၊ ထိုသို့ပြခြင်းသည် နိဒဿနနည်းမျှသာ ဖြစ်၏၊ ပျို့အန်ပြီးသောအခါ ရေဖြင့် ခံတွင်းကို ဆေးလေ့မရှိခြင်း စသည်ကိုလည်း “မုတ္တာစာရ”၌ ယူပါ။

ဟတ္ထာပလေခနောတိ-ကား၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ ပိဏ္ဏမိ-ထမင်းလုပ်သည်။ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးဆုံးလသော်၊ ဇိဝှာယ-လျှာဖြင့်၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ အပလိခတိ-ပယ်ရှားသော အားဖြင့် ခြစ်၏၊ ဝါ-လျက်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဥစ္စာရုံ-ကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ဟတ္ထသ္မိညေဝ-လက်၌ပင်၊ ဒဏ္ဍကသညီ-ဒုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ အပလိခတိ-ပယ်ရှားသောအားဖြင့်ခြစ်၏၊ ဝါ-သုတ်၏၊ [စာအုပ်တို့၌ ဟတ္ထာပဟု အပဉ္စပသာရကို တွေ့ရ၏၊ ကနုတံအနက်ကို ဟောရာ၌ အဝလေခနကို တွေ့ရသောကြောင့် အဝလေခနရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။] ဘန္တေ-အရှင် ဘုရား၊ ဘိက္ခာဂ္ဂဟဏတ္ထံ-ဆွမ်းကို ခံယူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဧဟိ-လာပါလော့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော-လျှောက်အပ်သည်၊ (သမာနော-သော်)၊ န ဧတိ-မလာတတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ န ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော-မည်၏၊ ဘန္တေ-ရား၊ တေနဟိ-ထိုသို့ မလာလိုလျှင်၊ တိဋ္ဌ-ရပ်တော်မူပါဦး၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တော-လျှောက်အပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပြန်ပါသော်လည်း၊ န တိဋ္ဌတိ-မရပ်တတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ န တိဋ္ဌ ဘဒ္ဒန္တိကော-မည်၏၊ သော-ထိုအစေလကသည်၊ တဒုဘယမ္ပိ-ထိုလာခြင်း၊ ရပ်ခြင်း ၂ ပါးစုံကိုလည်း၊ ဧတဿ-ဤလူဝတ်ကြောင့်၏၊ ဝစနံ-စကားသည်၊ ဝါ-ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ (လိုက်နာရာရောက်သည်)၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတုံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ န ကရောတိကိရ-မပြုသတတ်။

အပလိခတိ။ ။ထမင်းစားပြီးသောအခါ လက်၌ ကပ်၍ကျန်ရစ်သော ထမင်း ဟင်း အစအနကို ရေဖြင့်မဆေးဘဲ လျှာဖြင့် လက်ကို လျက်၍ ပယ်ရှား၏၊ ဤနည်း၌ အပလိခတိကို “အပလိဟတိ-ပယ်ရှားသောအားဖြင့် လျက်၏”ဟု ဖွင့်၏၊ နောက်နည်း၌ကား “အပကသတိ-ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ခြစ်၏”ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်၏၊ “လက်ဖြင့် သုတ်ပစ်၏”ဟုလို့။ [နိဋ္ဌိတေ” နေရာဝယ် “ဋ္ဌိတေ”ဟု ပြင်ကြ၏၊ “ထမင်းသည် လက်၌ တည်လသော် လျက်၏”ဟု အဓိပ္ပာယ် မဖြစ်နိုင်ပါ။]

ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော။ ။ “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ-အရှင်ဘုရား ဆွမ်းယူဖို့ရာ ကြွပါဦး”ဟု လျှောက် အပ်သော် ထိုစကားကို လိုက်နာ၍ သူတို့အထံသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်းကို “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တော”ဟု ဆိုလို၏၊ [“ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ”ဟု လျှောက်ခြင်းသည် အကြောင်း၊ ချဉ်းကပ်ခြင်းကား အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် “ကာရဏုပစာ အထင်ရူဠီ”ဟု ကြံပါ၊ ထို့ကြောင့် “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ”အရ ချဉ်းကပ်ခြင်းတိုင် အောင် ယူ၍ “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ-အရှင်ဘုရား ကြွခဲ့ပါ”ဟု လျှောက်အပ်သော် ချဉ်းကပ်ခြင်းဟူသော အစီအရင်ကို+စရတိ-လိုက်နာသောအားဖြင့် ကျင့်တတ်၏၊ ဣတိ ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော”ဟု ပြုပါ၊ ထိုသို့ မချဉ်းကပ်သောကြောင့် “န ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိက”မည်၏။]

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာ၌ သဒ္ဒါနည်းကိုဖွင့်ဘဲ အဓိပ္ပာယ်ကိုသာ ဖွင့်ထားသည်၊ န တိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော၌လည်း ဤနည်းကို မှီးပါ၊ “ရသေ့ ရဟန်းဆိုတာ သူတစ်ပါး၏ စကားကို မလိုက်နာထိုက်”ဟု အယူရှိ၍ သူတို့ပြောသည့်အတိုင်း ထိုနှစ်မျိုးလုံးကို မလိုက်နာဘဲ ဆန့်ကျင် ဘက်လုပ်သည်။

အဘိဟဋ္ဌန္တိ-ကား၊ ပုရေတရုံ-မိမိမရောက်မီ ရှေးဦးစွာ၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အာဟဋ္ဌ-ဆောင်အပ်သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ (န သာဒယတိ ဌိစပ်)၊ ဥဒ္ဓိဿကတံတိ-ကား၊ ကုမံ-ဤဟာကို၊ တုမေ-အရှင်ဘုရားတို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ ကတံ-ပြုအပ်ပါပြီ၊ [ဘိက္ခာပုဒိက ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်သော်လည်း သာမညဝတ္ထုကို ရည်စူး၍ “ကုမံ ကတံ”ဟု နပုံလိန် ထားသည်။] ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာရောစိတံ-လျှောက်အပ်သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ (န သာဒယတိဌိစပ်)၊ န နိမန္တနံတိ-ကား၊ အသုကံနာမ-ထိုမည်သော၊ ကုလံ-အိမ်သို့၊ ပဝိသေယျာထ-ဝင်ပါကုန် ဦးလော၊ ဣတိဝါ-ဤသို့၊ သော်လည်းကောင်း၊ အသုကံနာမ-သော၊ ဝီထိံ-လမ်းသို့၊ ပဝိသေယျာထ-လော၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အသုကံနာမ-သော၊ ဂါမံ-ရွာသို့၊ ပဝိသေယျာထ-လော၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ နိမန္တိတဘိက္ခံပိ-ဖိတ်မန်ကြောင်း ဆွမ်းကိုလည်း၊ န သာဒယတိ-မသာယာ၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ [သူတို့ပင့်ဖိတ်ရာ သို့ သွားလျှင် သူတို့စကားကို နားထောင်ရာရောက်လိမ့်မည်ဟု ယူဆ၍ မသွားဘဲ ရှောင်သည်။]

န ကုမ္ဘိမုခါတိ-ကား၊ ကုမ္ဘိတော-အိုးခွက်မှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒိယျမာနံ-ပေးလှူအပ်သော၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ န ကဋ္ဌေပိ မုခါတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဥက္ကလိဝါ-ထမင်းအိုးသည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စိဝါ-ထမင်းတောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌေပိတိ-ကဋ္ဌေပိမည်၏၊ တတောပိ-ထိုထမင်းအိုး၊ ထမင်းတောင်းမှလည်း၊ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒိယျမာနံ ဘိက္ခံ)၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ-နည်း)၊ ကုမ္ဘိကဋ္ဌေပိယော-အိုးခွက်၊ ထမင်းအိုး၊ ထမင်းတောင်းတို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ နိဿာယ-မိုး၍၊ (အကြောင်းပြု၍)၊ ကဋ္ဌဇ္ဈနာ-ယောက်မဖြင့်၊ ဝါ-ဇွန်းဖြင့်၊ ပဟာရံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ လဘန္တိ-ခံရရှာကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ တွေးမိခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)၊ န ဧဋ္ဌကမန္တရံတိ-ကား၊ ဥမ္မာရံ-တံခါးခုံကို၊ အန္တရံ- အကြားကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒိယျမာနံ-ပေးလှူအပ်

ပုရေတရုံ ဂဟေတွာ။ ။ယခုခေတ်၌ ဆွမ်းလောင်းဖို့ရန် ဆွမ်းခံကိုယ်တော်မရောက်မီ စောင့်နေသကဲ့သို့ မိမိမရောက်မီ ယူဆောင်အပ်သောဆွမ်းကို မခံယူ၊ ရသေ့ ရဟန်းဆိုတာ မည်သူကိုမျှ ရည်ရွယ်ခြင်းမရှိသော (ပံသုကုသဘောသက်ရောက်သော) ဆွမ်းကိုသာ ခံယူထိုက်သည်။ “မိမိကိုရည်စူး၍ ပြုအပ်သောဆွမ်းကား မိမိကို အကြောင်းပြု၍ ချက်ပြုတ် ခူးခပ်ခြင်း ကိစ္စဝယ် များစွာသောဘတ္တဝါတွေကို သေစေရသည်”ဟု ယူဆ၍ ထိုဆွမ်းမျိုးကို ရှောင်လေသည်။

ပဟာရံ လဘန္တိစသည်။ ။ထမင်းချက်ပြီးနောက် ပြောင်းလွဲ၍ ထည့်အပ်သော အိုးခွက်ကို “ကုမ္ဘိ”ဟု ခေါ်သည်။ ထို ကုမ္ဘိစသည်ကိုလည်း “အသက်ရှိသောအကောင်”ဟု ယူဆလေသည်။ ထို့အတူ ဧဋ္ဌက ဒဏှာ မုသလတို့၌လည်း အသက်ရှိ၏ဟု ယူဆ၏။ ထို့ကြောင့် မိမိနှင့် ဆွမ်းလောင်းသူ၏အကြား၌ ရောက်နေခြင်းကိုပင် “သနားစရာ”ဟု ယူဆလေသည်။

သော၊ (ဘိက္ခု) န ဂဏှာတိ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ-နည်း၊) အယံ-ဤ တံခါးခုသည်၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (ငါ့ကိုအကြောင်းပြု၍၊) အန္တရကရဏံ- အကြား၌ပြုခြင်းကို၊ ဝါ-အကြား၌ထားခြင်းကို၊ လဘတိ-ခံရရှာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)၊ ဒဏှာမှသလေသုပိ-ဒုတ်၊ ကျည်ပွေ့တို့၌ လည်း၊ ဒေဝဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း။

ဒွိန္ဒုတိ-ကား၊ ဒွိသု-နှစ်ယောက်တို့သည်၊ ဘုဂ္ဂမာနေသု-စားကုန်စဉ်၊ ဧကသ္မိ- တစ်ယောက်သည်၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ဒေဒန္တေ-ပေးလသော်၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ-နည်း၊) ဧကဿ-တစ်ယောက်၏၊ ကဗန္ဓုရော ယော-ထမင်းလုတ်၏အန္တရာယ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့နှလုံးသွင်းခြင်း ကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)၊ ပန-ကား၊ န ဂဗ္ဘိနိယာတိအာဒိသု-အစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဂဗ္ဘိနိယာ-ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမ၏၊ ကုစ္ဆိယံ-ဝမ်း၌၊ ဒါရကော-ကလေးသည်၊ ကိလမတိ-ပင်ပန်းရှာ၏၊ ပါယန္တိယာ-နို့တိုက်ဆဲမိန်းမ ၏၊ ဒါရကဿ-၏၊ ဒီရန္တရောယော-နို့ရည်၏အန္တရာယ်သည်၊ ဟောတိ၊ ပုရိသန္တရ ဂတာယ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဆဲမိန်းမ၏၊ ရတိအန္တရောယော-ကာမ ရတိ၏အန္တရာယ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ န ဂဏှာတိ။

သံကိတ္တိသုတိ-ကား၊ သံကိတ္တေတွာ-စုပေါင်းကြွေးကြော်၍၊ ကတဘတ္တေသု- ပြုအပ်သော ဆွမ်းတို့ကို၊ ဝါ-ပုံလောင်းတို့ကို၊ (ဒိယျမာနေသု-ပေးလှူအပ်ကုန် လသော်)၊ ကိရ-ချဲ့၊ ဒုဗ္ဘိက္ခသမယေ-ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားရာအခါ၌၊

ပုရိသန္တရဂတာယ။ ။ “ပုရိသသမိပဂတာယ”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ အန္တရကို သမိပ ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ယောက်ျား၏အနီး၌ ရောက်နေသောမိန်းမသည် “ဥဋ္ဌာယ၊ ဒေဒန္တိယာ-ပေး လသော်၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ”ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးစေလိုသည်၊ သို့သော် အန္တရသဒ္ဒါ၏ သမိပအနက် ကို အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရ၊ ဂိဟိဂတာဟုဆိုလျှင် “ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ပြီးသောမိန်းမ” ဟု အနက်ထွက်၏၊ ဘိက္ခုနီပါစိတ် ဂဗ္ဘိနိဝဂ်၌ ကြည့်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဤပုရိသန္တရဂတာဟုရာ ၌လည်း “ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်၊ မှီဝဲအပ်ဆဲမိန်းမ”ဟုသာ အနက်ဖြစ်သင့်၏၊ ထိုသို့ သွားလာနေစဉ် ထ၍ဆွမ်းလောင်းလျှင် ကာမရတိအန္တရာယ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏၊ “ဤကဲ့သို့ မှီဝဲနေတုန်းမှာ ဆွမ်းထ၍ မလောင်းတန်ရာ”ဟု ဋီကာသစ်က ယူဆဟန်တူသည်။

သံကိတ္တိသု။ ။ သဘောတူသော တစ်ရွာလုံး၊ သို့မဟုတ် တစ်ရပ်ကွက်လုံး၊ စသောအား ဖြင့် စုပေါင်း၍ ကောင်းစွာပြောဆိုရာဖြစ်သောကြောင့် (သဘောတူ စုထားရာဖြစ်သောကြောင့်) ဆန်စသည်တို့၏ အပေါင်းသည် သံကိတ္တိ မည်၏၊ ယခုခေတ် ဆွမ်းလောင်းအသင်းစသည် ၌ စုပေါင်းထားအပ်သော ဆန် ပဲစသည်တည်း၊ ဂါမသဘာဂါဒိဝသေန သင်္ဂမ္မ (စုပေါင်း၍)

အစေလကသာဝကာ-အစေလက၏ တပည့်ဒကာတို့သည်။ အစေလကာနံ-တို့၏။ အတ္ထာယ-ငှာ၊ တတော တတော-ထိုထိုအိမ်မှ၊ တဏှုလာဒီနိ-ဆန် အစရှိသည် တို့ကို၊ သမာဒါပေတွာ-ကောင်းစွာယူစေ၍၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ပစ္ဆိ-ချက်ကြကုန် ၏။ ဥက္ကဋ္ဌော-ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော၊ (အမြတ်ဆုံးကျင့်သော၊) အစေလကော-သည်။ တတောပိ-ထိုစုပေါင်း၍ ပြုအပ်သောထမင်းမှလည်း၊ (ဘိက္ခံ-ကို) န ပဋိဂ္ဂဏှာ တိ-မခံယူ။

န ယတ္ထသတိ-ကာ၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ သုနခေါ-ခွေးသည်။ [သာ-ကို၊ "သုနခေါ"ဟု ဖွင့်သည်။] ပိဏ္ဏံ-ထမင်းကို၊ လဘိဿာမိ-ရလိမ့်အံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ဥပဋ္ဌိတော-အနီး၌တည်သည်။ ဟောတိ-၏။ တတ္ထ-ထို အရပ်၌၊ တဿ-ထိုခွေးအား၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ အာဟဋံ-ဆောင်အပ်သောထမင်းကို၊ န ဂဏှာတိ၊ ကသ္မာ (န ဂဏှာတိ) ဧတဿ-ဤခွေး၏၊ ပိဏ္ဏန္တရာယော-ထမင်း၏ အန္တရာယ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ) သဏှသဏှစာရိနိတိ-ကာ၊ သမူဟသမူဟစာရိနိ-အပေါင်းအစု အပေါင်းအစုအား ဖြင့် လှည့်လည်လှေ့ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ ဌိစပိ) ဟိ-ချဲ့၊ အစေလကံ-အစေလက ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဣမဿ-ဤအစေလကအား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒဿာမ-ပေးလျှူကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ မနဿာ-ဝေယျာဝစ္စပြုသောလူတို့သည်။ ဘတ္တဂေဟိ-စားဖို အိမ်သို့၊ သစေပဝိသန္တိ-အကယ်၍ဝင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ) တေသု-ထိုလူတို့သည်။ ပဝိသန္တေသုစ-ဝင်ကုန်သော်လည်း၊ ["ဧဝံသတိ"ဟု ထည့်လျှင် ပြီးနိုင်သောကြောင့် "တေသုစ ပဝိသန္တေသု"သည် ပိုဟန်တူ၏။] ကလောပိ မုခါဒိသု-ထမင်းအိုးဝ အစရှိသည်တို့၌၊ နိလိနာ-နားနေကုန်သော၊ မက္ခိကာ-ယင်ကောင်တို့သည်။ ဥပ္ပ တိတွာ-ပျံ၍၊ သဏှသဏှာ-အစုအစုတို့သည်။ (ဟုတွာ) စရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏။ တတော-ထိုထမင်းအိုးဝ အစရှိသောအရပ်မှ၊ အာဟဋံ-သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ န ဂဏှာတိ၊ ကသ္မာ (န ဂဏှာတိ) မံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဝါ-၍၊ မက္ခိကာနံ-ယင် ကောင်တို့၏။ ဂေါစရန္တရာယော-စားကျက်၏အန္တရာယ်သည်။ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)။

ကိတ္တေန္တိ (ကောင်းစွာပြောဆိုကြကုန်-သဘောတူပြောဆိုကြကုန်၏။) ဧတိဿာတိ သံကိတ္တိ၊ ထိုသို့ စုပေါင်းပြီးနောက် ချက်ပြုတ်၍ လောင်းအပ်သောဆွမ်းကိုလည်း ကာရဏပစာအားဖြင့် သံကိတ္တိဟုပင် ခေါ်နိုင်ရကား "သံကိတ္တေတွာ ကတဘတ္တေသု"ဟု ဖွင့်သည်။ [မဇ္ဈိမနိကာယ မဟာသီဟနာဒသုတ် ဋီကာ၌ကား ပိဂ္ဂဟ အရကောကံတစ်မျိုးပြုလေ၏။]

သဏှသဏှစာရိနိ ။သဒ္ဓိ-ဂုမ္မတ္ထေ "အပေါင်းအစုပြုခြင်းအနက်၌"ဟူသော ဓာတ် ဖြင့်ပြီးသော သဏှသဒ္ဓါကို "သမောဟသမောဟ"ဟု ဖွင့်၏။ "သမူဟသမူဟ"ဟုလည်းရှိ၏။ သံ+ဥါဓာတ်တည်း။ ဇာ၊ အ၊ ပစ္စည်းချင်းသာ ဂွံ၏၊ အနက်တူတည်း။

ထူသောဒကန္တိ-ကား၊ သဗ္ဗသဿသမ္ဘာရေဟိ-အလုံးစုံသော ကောက်၏ အဆောက်အဦးတို့ဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ သောဝီရကံ-သုဝီရတိုင်း၌ဖြစ်သော ပုန်းရည်ကို၊ (န ပိဝတိ-မသောက်၌စပ်)၊ စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤမစ္ဆံသစသည်တို့ တွင်၊ သုရာပါနမေဝ-သေရည်ကိုသောက်ခြင်းသည်သာ၊ သာဝဇ္ဇိ-အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်၏၊ ဝါ-အပြစ်ရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် သုရာပါနသည်သာအပြစ်ရှိပါသော်လည်း၊ အယံ-ဤအစေလကသည်၊ သဗ္ဗေသုပိ-အလုံးစုံသော မစ္ဆံသအစရှိသည်တို့၌ လည်း၊ သာဝဇ္ဇသညီ-အပြစ်ရှိ၏ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟောတိ)။

ယော-အကြင် အစေလကသည်၊ ဧကသ္မိယေဝ-တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဂေဟေ-အိမ်၌၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ လတိတွာ-ရ၍၊ နိဝတ္တတိ-ပြန်နစ်၏၊ (သော-ထို အစေလကသည်)၊ ဧကာဂါရိကောတိ-ဧကာဂါရိကမည်၏၊ ယော-အကြင် အစေလကသည်၊ ဧကေနေဝ-တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာလောပေန-ထမင်း လုတ်ဖြင့်၊ ယာပေတိ-မျှတ၏၊ (သော-သည်)၊ ဧကာလောပိကော-မည်၏၊ [ဧကာ လောပေန၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်တတ်၏၊ ဣတိ ဧကာလောပိကော။] ဒွါဂါရိကာဒီသုပိ- ဒွါဂါရိက အစရှိသောပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ဤနည်းပင်တည်း၊ ဧကိဿာ ပိ ဒတ္တိယာတိ-ကား၊ ဧကာယ-တစ်ခုသော၊ ဒတ္တိယာ-ပေးလှူကြောင်းခွက်ငယ် ဖြင့်၊ (ယာပေတိ၌စပ်)၊ ယတ္ထ-အကြင် ခွက်ငယ်၌၊ အဂ္ဂဘိက္ခံ-အဦးအဖျားဖြစ်သော

ထူသောဒက-သောဝီရကံ။ ။ဤနှစ်ပုဒ်သည် အဘိဓာန် (၄၆၀)၌ ပရိယာယ်အဖြစ် ဖြင့် လာ၏၊ "ကပ္ပိယ-ဆန်ပုံးရည်"ဟု အနက်ထွက်၏၊ ထူသောတော+ဇာတံ+ဒဂကံ ထူသောဒကံ၊ သုဝီရေ-သုဝီရတိုင်း၌+ဇာတံ သောဝီရကံ။

သုရာပါနမေဝ။ ။သုရာဂဟဏေန စေတ္တ မေရယံပိ သင်္ဂဟိတံ (မူးယဇ်စေခြင်း လက္ခဏာအားဖြင့် တူသော လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းအရ သုရာဖြင့် မေရယကိုပါ ယူပါ) ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ရှေးပါဠိစာအုပ်များ၌ "န မေရယံ"ဟု မပါကြောင်း သိသာ၏၊ ယခုစာအုပ်များ၌ကား "န မေရယံ"ပါနေပြီ။

ဧကာဂါရိကော။ ။ဆွမ်းခံဖို့ရာ တစ်အိမ်သို့သာဝင်၍ ထိုအိမ်၌ရလျှင် အခြားအိမ်သို့ မဝင်တော့ဘဲ ပြန်နစ်သူကို ဧကာဂါရိကဟု ခေါ်၏၊ ဧကာဂါရိ ဓဝ ဥပဂစ္ဆတိတိ ဧကာဂါရိကော။

ဒတ္တိ။ ။ဒီယတိ ဧတာယာတိ ဒတ္တိ၊ (ဒါဇာတ်၊ တိပစ္စည်း) ဆွမ်းကို လောင်းလှူ ကြောင်း ဖြစ်သောခွက်ငယ်၊ ထိုခွက်ငယ်၌ အဦးအဖျားကို ထည့်၍ ထားပြီးနောက် ဆွမ်းခံလာ သောအခါ လောင်းလှူကြ၏၊ [ဒွတ္တိအာလောပမတ္တဂ္ဂါပီ (၂ လုတ်စာ ၃ လုတ်စာမျှကို ယူနိုင် သော၊ ဆန်သော) ခုဒ္ဒကံ ဘိက္ခာဒါနတာဇနံ။]

အဂ္ဂဘိက္ခံ။ ။အဂ္ဂဘိက္ခုနိ အနာမဋ္ဌဘိက္ခံ (စားဖို့ရန် လက်ဖြင့် မသုံးသပ်အပ်သေးသော ထမင်းအဦးအဖျားကို၊ (တစ်နည်း) သမ္မာ အဘိသင်္ခတတာယ ဝါ-ကောင်းစွာ စီမံအပ်သည့် အတွက်) ဥတ္တမဘိက္ခံ၊ ဤအလို အဂ္ဂသဒ္ဓါသည် ဥတ္တမအနက်ဟောတည်း။

ဆွမ်းကို၊ ဝါ-မြတ်သော ဆွမ်းကို၊ ပက္ခိပိတွာ-ထည့်၍၊ ထပေန္တိ-ထားတတ်ကြ ကုန်၏။ ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ (သာ) ခုဒ္ဒကပါတိ-ထို ခွက်ငယ်သည်၊ ဒတ္တိနာမ-မည်၏။

ဧကာဟိကန္တိ-ကား၊ ဧကဒိဝသန္တရိကံ-အကြား၌ တစ်ရက်ရှိသော၊ ဝါ- တစ်ရက်ခြားဖြစ်သော၊ အဒ္ဒမာသိကန္တိ-ကား၊ အဒ္ဒမာသန္တရိကံ-အကြား၌ တစ်လ ထက်ဝက်ရှိသော၊ ဝါ-တစ်လ ထက်ဝက်ခြားဖြစ်သော၊ (“အာဟာရံ-ကို၊ အာဟာ ရေတိ-စားမျိုး၏” ဌိစပ်၊) ပရိယာယဘတ္တဘောဇနံတိ-ကား၊ ဝါရဘတ္တဘောဇနံ- အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့် ထမင်းစားခြင်းကို၊ ဧကာဟဝါရေန-တစ်ရက်မစားဘဲ၊ တစ်ရက်စားခြင်းဟူသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟဝါရေန- ၂ ရက်မစားဘဲ၊ ၂ ရက်စားခြင်းဟူသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တာဟဝါရေန-၇ ရက်မစားဘဲ၊ ၇ ရက်စားခြင်းဟူသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အဒ္ဒမာသဝါရေန-တစ်လထက်ဝက် မစားဘဲ တစ်လထက်ဝက် စားခြင်းဟူသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဒိဝသ ဝါရေန-နေ့အလှည့် အကြိမ်အားဖြင့်၊ အာဂတဘတ္တဘောဇနံ-ရောက်လာသော ထမင်းစားခြင်းကို၊ (အနုယုတ္တော၊ ဟုတွာ၊ ဝိဟရတိ-၌စပ်။) [အချို့စာအုပ်၌ “အာဘတ (ဆောင်ယူအပ်သော) ဘတ္တဘောဇနံ” ဟု ရှိ၏။]

၃၉၅။ သာကဘက္ခောတိ-ကား၊ အလ္လသာကဘက္ခော-စိမ်းစိုသော ဟင်းရွက် ဟူသော အစာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ သာမာကဘက္ခောတိ-ကား၊ သာမာကတဏှူ လာဘက္ခော-နတ်ကောက်ဆန်ဟူသော အစာရှိသည်၊ ဝါ-လမန်းဆန်ဟူသော အစာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ နိဝါရာဒိသု-နိဝါရ အစရှိသည်တို့၌၊ နိဝါရေနာမ- နိဝါရမည်သည်၊ အရညေ-တော၌၊ သယံ ဇာတာ-အလိုလိုဖြစ်သော၊ ဝိဟိဇာတိ- ကောက်စပါးမျိုးတည်း၊ [“ကျိတ်စပါး” ဟု ပေးကြသည်။] ဒဒ္ဒုလံတိ-ကား၊

ဧကာဟိကံ။ ။ဧကာ+အဟော ဧကာဟိ၊ အတုဉ္ဇနဝသေန-မစားဘဲ နေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကာဟံ ယဿာတိ ဧကာဟိကော (အာဟာရော)၊ တစ်ရက်မစားဘဲနေ၍ နောက် တစ်ရက်မှ စားအပ်သော အာဟာရကို “ဧကာဟိကံ”ဟု ခေါ်သည်၊ ဒွိဟိက စသည်၌လည်း (၂ ရက်မစားဘဲ ကျော်၍) နောက် ၂ ရက်၌ စားသူ၊ စသည်ဖြင့် သိပါ၊ ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကား ၂ ရက် မစားဘဲနေပြီးလျှင် နောက်တစ်ရက်သာ စားသတတ်၊ ထို့အတူ တစ်လဝက် မစားဘဲနေပြီး လျှင် နောက်တစ်ရက်သာ စားသတတ်။

ပရိယာယဘတ္တဘောဇနံ။ ။[ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဝါရ (အလှည့်)အနက်ကို ဟော ၏။] ဤသို့ နေ့စဉ်မစားဘဲ ရက်ကို ကျော်၍ကျော်၍ စားလှည့်ကြဲမှ စားအပ်သော ဘတ်ကို “ပရိယာယဘတ္တ”ဟု ခေါ်သည်၊ “ဒွိဟံ အဘုဉ္ဇိတွာ ဒွိဟံ (၂ ရက်၌) ဘုဉ္ဇနံ ဒွိဟိကံ၊ ဒွိဝါရော ဝါ (၂ ရက်ဟူသော အလှည့်အကြိမ်ရှိသော အာဟာရသည်) ဒွိဟိက မည်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ။

စမ္မကာရေဟိ-သားရေနယ်သမားတို့သည်၊ စမ္မ-သားရေကို၊ လိခိတွာ-ခြစ်၍၊ ဆန္ဒိတကသဋ္ဌ-စွန့်ပစ်အပ်သော အဖတ်တည်း၊ သီလေသောပိ-သစ်စေးကိုလည်းကောင်း၊ သေဝါလောပိ-မှော်ကိုလည်းကောင်း၊ ဟဋ္ဌ-ဟဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ကဏန္တိ-ကား၊ ကုဏ္ဍကံ-ဆန်ကွဲတည်း၊ [“ကဏောတု ကုဏ္ဍကော ဘဝေ”ဟု အဘိဓာန် (၄၅၄)၌ ပုလ္လိန်ရှိ၏။] အာစာမောတိ-ကား၊ ဘတ္တဉ္စကုလိကာယ-ထမင်းအိုး၌၊ လဂ္ဂေါ-ကပ်ငြိသော၊ ဈာမကဩဒနော-မီးလောင်အပ်သော ထမင်းချိုး(ဂျိုး)တည်း၊ တံ-ထို ထမင်းချိုးကို၊ ဆန္ဒိတဋ္ဌာနတောဝ-စွန့်ပစ်အပ်သော အရပ်မှသာ၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ခါဒတိ-ခဲစား၏၊ ဩဒနကဋ္ဌိယံတိပိ-ထမင်းဖြင့်ပြုအပ်သော ကစည်ရည် (ပအုန်းရည်=ပုန်းရည်)ဟူ၍လည်း၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြကုန်၏၊ ပိညာကာဒယော-နှမ်းပုံညက် အစရှိသည်တို့သည်၊ ပါကဋ္ဌာယေဝ-ထင်ရှားကုန်သည်သာ၊ ပဝတ္ထဗလဘောဇီတိ-ကား၊ ပတိတဗလဘောဇီ-ကြွေကျပြီးသော သစ်သီးကိုသာ စားလေ့ရှိသည်၊ (ဟုတွာယာပေတိ-မျှတ၏၊ ၌စပ်။) [ပဝတ္ထဗလ-မိမိမရောက်ခင် ဖြစ်နှင့်သော သစ်သီးကိုပင် “ပတိတဗလ-အလိုလိုကြွေကျသော သစ်သီး”ဟု ခေါ်သည်။]

၃၉၆။ သာဏာနိတိ-ကား၊ သာဏဝါကစောဋ္ဌာနိ-ပိုက်ဆံလျှော်ချည်ဖြင့် ရက်အပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ (“ဓာရေတိ-ဆောင်၏”၌စပ်။) မသာဏာနိတိ-ကား၊ မိဿကစောဋ္ဌာနိ-ရောနှောအပ်သော ပိုက်ဆံလျှော်ဖြင့် ရက်အပ်သောအဝတ်တို့ကို၊ ဆဝဒုဿာနိတိ-ကား၊ မတသံရီရတော-သူသေကောင်မှ၊ ဆန္ဒိတဝတ္ထာနိ-စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧရကတိဏာဒီနိ-ပြိန်းမြက် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂန္ဓေတွာ-သီကုံး၍၊ ကတနိဝါသနာနိ-ပြုအပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ ပံသုကူလာနိ

သာဏာနိ။ ။သာဏသဒ္ဓါသည် လျှော်လုပ်၍ ရကောင်းသော ပိုက်ဆံအပင်ကို ဟော၏။ ဝါကသဒ္ဓါသည် “လျှော်”အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် သာဏာနိကို “သာဏဝါကစောဋ္ဌာနိ”ဟု ဖွင့်သည်။ သာဏတော-ပိုက်ဆံပင်မှ+နိဗ္ဗတ္တာနိ-ဖြစ်သော လျှော်တို့တည်း။ သာဏာနိ-တို့၊ သာဏေဟိ-ပိုက်ဆံလျှော်ချည်တို့ဖြင့်+နိဗ္ဗတ္တိတာနိ-ဖြစ်စေအပ် (ရက်လုပ်အပ်)သော အဝတ်တို့တည်း။ သာဏာနိ-တို့။

မသာဏာနိ။ ။အခြားသော လျှော်ချည်တို့ဖြင့် ရောနှောအပ်သော ပိုက်ဆံလျှော်ချည်ကိုပင် “မိဿသာဏ”ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် လူကို အ၊ သူကိုချေ၍ “မသာဏ”ဟု ဆိုသည်။ မသာဏေဟိ+နိဗ္ဗတ္တိတာနိ မသာဏာနိ။

ဧရကတိဏာဒီနိဝိ။ ။အာဒိဖြင့် အက္က (မရိုးလျှော်၊) မကစိ (သင်ပေါင်းလျှော်၊) ကဒလိဝါက (၄က်ပျောလျှော်)စသည်ကို ယူပါ။ ထိုလျှော်တို့သည် ညံ့ကုန်၏။ ဆဝသဒ္ဓါလည်း ဤနည်း၌ လာမက (အညံ့) အနက်ဟောတည်း။ ဆဝါနိ-ညံ့ကုန်သော+ဒုဿာနိ ဆဝဒုဿာနိ၊ ရှေးနည်း၌ကား ဆဝသဒ္ဓါသည် သူသေကောင် အနက်ဟောတည်း။ “ဆဝတော+ဆန္ဒိတာနိ+ဒုဿာနိ ဆဝဒုဿာနိ”ဟု ပြုပါ။

တိ-ကား၊ ပထဝီယံ-မြေပေါ်၌၊ ဆဒ္ဓိတနန္တကာနိ-စွန့်ပစ်အပ်သော အမြိတ်အဆာ
 မရှိသော အဝတ်တို့ကို။ [န+အန္တက-အဆုံး၌ အမြိတ်အဆာမရှိသော အဝတ်။]
 တိရိဋ္ဌာနိတိ-ကား၊ ရုက္ခတစဝတ္ထာနိ-သစ်ပင်၏အခွံဖြစ်သော အဝတ်တို့ကို၊ အဇိ
 နန္တိ-ကား၊ မိဂစမ္ပ-သားကောင်၏ အရေကို၊ (တစ်နည်း) အဇိနမိဂစမ္ပ-သစ်နက်
 မည်သော သားကောင်၏အရေကို၊ အဇိနက္ခိပန္တိ-ကား၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ဖာလိ
 တကံ-ခွဲအပ်သော၊ တဒေဝ-ထိုသားရေကိုပင်၊ ဝါ-ထိုသစ်နက်ရေကိုပင်၊ ကုသစီ
 ရန္တိ-ကား၊ ကုသတိဏာနိ-သမန်းမြက်တို့ကို၊ ဂန္ဓေတွာ-သီကုံး၍၊ ကတစီရံ-
 ပြုအပ်သောအဝတ်ကို၊ (ခရေတိ၊ ဌိစပ်)၊ ဝါကစီရဖလကစီရေသုဝိ-လျှော်တေဖြင့်
 ရက်အပ်သော အဝတ်၊ ပျဉ်ချပ်အဝတ်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝနယော-ပင်တည်း။

ကေသကမ္မလံတိ-ကား၊ မနုဿကေသေဟိ-လူ၏ဆံပင်တို့ဖြင့်၊ ကတကမ္မ
 လံ-ပြုအပ်သော ကမ္မလာကို၊ (ခရေတိ ဌိစပ်)၊ ယံ-ယင်းကမ္မလာကို၊ သန္ဓာယ-
 ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ |ပေ၊ ဒုက္ခသမ္ပဿောတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-
 မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ၊ သေယျထာပိ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ယာနိ ကာနိစိ-
 အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးကုန်သော၊ တန္တာဝုတာနိ-ချည်တို့ကို ဖြန့်ခင်း၍ ရက်အပ်
 ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ-အဝတ်တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေသံ-ထိုအဝတ်တို့တွင်၊ ကေသ
 ကမ္မလော-လူ့ဆံပင်ဖြင့် ရက်အပ်သောကမ္မလာကို၊ ပဋိကိဋ္ဌော-အညံ့ဆုံးဟူ၍၊
 အက္ခာယတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ကေသကမ္မလော-သည်၊ သီတေ-အေး
 သောအခါ၌၊ သီတော-အေး၏၊ ဥဏှော-ပူသောအခါ၌၊ ဥဏှော-ပူ၏၊ အပ္ပဏ္ဍေါစ-
 နည်းသော အဖိုးလည်းရှိ၏၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဍောစ-မကောင်းသော အဆင်းလည်းရှိ၏၊
 ဒုဂ္ဂန္ဓော-မကောင်းသော အနံ့လည်းရှိ၏၊ ဒုက္ခသမ္ပဿော-မကောင်းသော
 အတွေ့လည်းရှိ၏။] [“တန္တာဝုတာနံ ဝတ္ထာနံ”ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဋီကာ၌- “တန္တာဝုတာနိ
 တိ တန္တံ ပသာရေတွာ ဝိတာနိ”ဟု ရှိသောကြောင့် “တန္တာဝုတာနိ ဝတ္ထာနိ”သည်
 ရှေးပါ၌တည်း။]

အဓိနံ။ ။အဘိဓာန် (၄၄၂)၌ “စမ္ပံ တု အဓိနံပုထု”ဟု ဆိုသောကြောင့် စမ္ပနှင့် အဓိန
 သည် ပရိယာယ်ဟု သိပါ၊ ထို့ကြောင့် “မိဂစမ္ပ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ခရမ္ပိစာအုပ်၌ “အဇိနမိဂစမ္ပ”ဟု
 ရှိ၏၊ အဇတိ-မြူကို ပယ်တတ်၏၊ ဣတိ အဓိနံ၊ (သားရေ) [ဋီကာသစ်၌ “အဇိန-သစ်နက်”ဟု
 ယူ၍ “အဇိနဿ+ဣဒံ အဓိနံ-သစ်နက်၏ ဥစ္စာဖြစ်သောအရေ”ဟု ကြံလေသည်၊ ဤအလို
 “အာဇိနံ”ဟု ရှိမှ သဒ္ဒါနေကောင်းသည်။]

အဓိနက္ခိပံ။ ။မိပဓာတ်သည် ပစ်ပယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဤ၌ သားရေကို
 တစ်ခြမ်းနှင့်တစ်ခြမ်း မဆက်မိအောင် ပယ်အပ်ခဲ့ခြားအပ်သည်ကို “မိပ”ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊
 ထို့ကြောင့် “တဒေဝ မဇ္ဈေ ဖာလိတကံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “အလည်၌ ခွဲအပ်သော သားရေကို”ဟု
 ပေးပါ။

ဝါလကမ္မလံတိ-ကား၊ အဿဝါလေဟိ-မြင်းမြီးတို့ဖြင့်၊ ကတကမ္မလံ-ပြုအပ်သော ကမ္မလာကို၊ (ဓာရေတိ ဌိစပ်)၊ ဥလူကပက္ခိကံတိ-ကား၊ ဥလူကပက္ခာနိ-ခင်ပုတ်ငှက်တောင်တို့ကို၊ ဂန္ဓေတွာ-သီကုံး၍၊ ကတနိဝါသနံ-ပြုအပ်သော အဝတ်ကို၊ [ဆရာတို့ နိဿယ၌ “ဒီးဒုတ်တောင် ဟုလည်းကောင်း၊ လင်ကောင်ပိုးတောင် ဟုလည်းကောင်း၊ ဇီးကွက်တောင်ဟု လည်းကောင်း” အနက်ပေးသေး၏။] ဥက္ကုဋ္ဌိကပ္ပဓာနမနယုတ္တောတိ-ကား၊ ဥက္ကုဋ္ဌိကဝီရိယံ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ကြောင်း ဝီရိယကို၊ အနယုတ္တော-အဖန်ဖန်အားထုတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ [ပါဠိတော်၌ “ဥက္ကုဋ္ဌိကောကို “ဥက္ကုဋ္ဌိကပ္ပဓာနမနယုတ္တော”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] ဂစ္ဆန္တောပိ-သွားသော်လည်း၊ ဥက္ကုဋ္ဌိကောဝ-ဆောင့်ကြောင့်သာ၊ ဟုတွာ-၍၊ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ-ခုန်၍ ခုန်၍၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏။

ကဏူကာပဿယိကောတိ-ကား၊ အယကဏူကောဝါ-သံဆူးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပကတိကဏူကောဝါ-ပကတိဆူးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ကောဇေတွာ-စိုက်နှက်၍၊ တတ္ထ-ထိုဆူးတို့၌၊ စမ္ပဲ-သားရေကို၊ အတ္ထရိတွာ-ဖြန့်ခင်း၍၊ ဌာနစကံမာဒိနိ-ရပ်ခြင်း၊ စကြိန်သွားခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ သေယျန္တိ-ကား၊ သယန္တောပိ-အိပ်ပြန်သော်လည်း၊ တတ္ထေဝ-ထိုဆူးပေါ်ဝယ်ခင်းအပ်သော သားရေ၌သာ၊ သေယျံ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေတိ-ပြု၏၊ ဖလကံသေယျန္တိ-ကား၊ ရုက္ခဖလကေ-သစ်သားပျဉ်ချပ်၌၊ သေယျံ (ကပ္ပေတိ)၊ ထဏှိလသေယျန္တိ-ကား၊ ထဏှိလေ-မြင့်သောမြေအရပ်၌၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ ဘူမိဌာနေ-မြေအရပ်၌၊ သေယျံ (ကပ္ပေတိ)။

ဧကပဿယိကောတိ-ကား၊ ဧကပဿေနေဝ-တစ်ခုသော နံပါးဖြင့်သာလျှင်၊ သယတိ-အိပ်၏၊ ရဇောဇလ္လဓရောတိ-ကား၊ သရီရ်-ကိုယ်ကို၊ တေလေန-ဆီဖြင့်၊ မက္ခေတွာ-သုတ်လိမ်း၍၊ ရုဇ္ဈာနဌာနေ-မြူထရာအရပ်၌၊ တိဋ္ဌတိ-ရပ်၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုအစေလက၏၊ သရီရေ-၌၊ ရဇောဇလ္လံ-မြူမွန်တည်းဟူသော

ထဏှိလသေယျံ။ ။ထဏှိလသဒ္ဒါသည် ဥစ္စ ဘူမိအနက်ကို ဟောသော ရုဋ္ဌိသဒ္ဒါတည်း။ ထို့ကြောင့် ထဏှိလေကို “ဥစ္စေ ဘူမိဌာနေ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဋီကာ၌ “ထဏှိလံတိ ဝါ သမာ ပကတိဘူမိ ဝုစ္စတိ၊ ။ပ၊ တသ္မာ ထဏှိလသေယျန္တိ အနန္တရဟိတာယ-လူနှင့် မြေကြီးအကြားဝယ် ထားအပ်သော အခင်းမရှိသော၊ ပကတိဘူမိယံ သေယျန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဟု အဋ္ဌကထာမှ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ ဤသို့ဖွင့်ခြင်းသည် “ယော ထဏှိလေ ဝတဝသာ၊ သေတေ ထဏှိလသာယိတော”ဟူသော အမရကောသ (၁၇,၄၄)ဂါထာကို မှီး၍ ဖွင့်ခြင်းတည်း။

ရဇောဇလ္လံ။ ။အခြားနေရာ၌ကား “ဇေဿ+ဟိတံ ဇလ္လံ”ဟု ပြု၊ ရေဖြင့်ဆေး၍ ရကောင်းသောကြောင့် ရေ၏စီးပွားဖြစ်သော မြူကြမ်းကို “ဇလ္လံ”ဟု ခေါ်၏၊ ရဇောကား မြူနုတည်း။ “ရဇောဇလ္လံ-မြူနု၊ မြူကြမ်း”ဟု ပေးရသည်။

အညစ်အကြေးသည်၊ လဂ္ဂတိ-ကပ်ငြိ၏။ တံ-ထို မြူမှုန်တည်းဟူသော အညစ် အကြေးကို၊ ဓာရေတိ-ဆောင်၏။ [“ရဇောဇဝ+ဇလ္လံ မလိနံ ရဇောဇလ္လံ”ဟု ဋီကာ သစ် ဖွင့်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ ရဇနှင့် ဇလ္လကို အရတူဟု ယူရသည်။] ယထာ သန္တတိကောတိ-ကား၊ လဒ္ဓိ-ရအပ်ပြီးသော၊ အာသနံ-နေရာကို၊ အကောပေတွာ- မဖျက်မှု၍၊ ယဒေဝ-အကြင်နေရာကိုသာ၊ လဘတိ-ရ၏။ တတ္ထေဝ-ထို ရအပ် သော နေရာ၌သာ၊ နိသီဒနသီလော-နေခြင်းအလေ့ရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝေကဋီ ကောတိ-ကား၊ ဝိကဋ္ဌခါဒနသီလော-ကျင်ကြီးကို စားလေ့ရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဂူထံ-ကျင်ကြီးကို၊ ဝိကဋ္ဌတိ-ဝိကဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

အပါနကောတိ-ကား၊ ပဋိက္ခိတ္တသီတုဒကပါနော-ပယ်အပ်ပြီးသော ရေအေး ကို သောက်ခြင်းရှိ၏။ (ရေအေးသောက်ခြင်းကို ပယ်ထား၏)၊ အဿ-ထို ဥဒကော ရောဟန၏။ သာယံ-ညနေချမ်းဟူသော၊ တတိယံ-၃ ကြိမ်မြောက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (တံ-ထို ဥဒကောရောဟနသည်)၊ သာယတတိယကံ-မည်၏။ ပါတော-နံနက်အခါလည်းကောင်း၊ မဇ္ဈန္ဒိကေ-နေ့လည်အခါလည်းကောင်း၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒီဝသဿ-တစ်နေ့၏။ ဝါ- တစ်နေ့လျှင်၊ တိက္ခတ္တံ-၃ ကြိမ်၊ ပါပံ-မကောင်းမှုကို၊ ပဝါဟေသာမိ-မျှောအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဥဒကောရောဟနာနယောဂံ-ရေသို့ သက်ဆင်းခြင်း၌ အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ (အဖန်ဖန်အားထုတ်အပ်သော ရေသို့သက်ဆင်းမှုကို) အနု ယုတ္တော ဟုတွာ၊ ဝိဟရတိ...ဣတိ-အစေလကတို့၏ အကျင့်ကို ပြုရာစကားရပ် အပြီးတည်း။

ယထာသန္တတိကော။ ။ယံယံ သန္တတံ ယထာသန္တတံ-ခင်းထားအပ်တိုင်းသော နေရာ၊ ထိုနေရာနှင့်တူသောကြောင့် ပဌမရအပ်သော နေရာကိုလည်း “ယထာသန္တတံ”ဟု ခေါ်၏။ ထို ရအပ်သောနေရာ၌သာ နေလေ့ရှိသူ၊ ထိုနေရာကို စွန့်၍ အခြားနေရာသို့ ရွှေ့မသွားသူ၊ [ရတင် အခန်း၌ ဤအကျင့်သည် လောလုပ္ပတဏှာကို ပယ်နိုင်သောကြောင့် ရတင်အဖြစ်ဖြင့် လာ၏။ အစေလကတို့မှာ လောလုပ္ပတဏှာကို ပယ်ဖို့ရန်မဟုတ်သောကြောင့် မိစ္ဆာအကျင့်ဖြစ်ရသည်။]

ဝေကဋီကော။ ။ဝိနည်း၌ ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်၊ သစ်စိမ်းပြာ၊ မြေညက်အားဖြင့် မဟာ ဝိကဋ္ဌဆေးကြီး ၄ မျိုးရှိ၏။ ဤ၌ကား ကျင်ကြီးတစ်မျိုးကိုသာ ယူထားသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝိကဋ္ဌတိ ဂူထံ ဝုစ္စတိ”ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုကျင်ကြီးသည် သလိပ်၊ သည်းချေ၊ သွေး၊ ပြည်ဟု သော အာသယ၏ အစွမ်းကြောင့် ပင်ကိုယ်အစာသဘောမှ ဖောက်ပြန်ရကား ဝိကဋ္ဌအမည်ရ သည်။ “ဝိရူပံ ကဋ္ဌတ္တာ ဝိကဋ္ဌတိ ဝုစ္စတိ”ဟု ဋီကာသစ် ဆိုသောကြောင့် “ဝိရူပံ+ကဋ္ဌံ ဝိကဋ္ဌံ” ဟု ပြုပါ။ ဝိကဋ္ဌံ+ခါဒတီတိ ဝေကဋီကော။

တပေါပက္ကမနိရတ္တကဏာအဖွင့်

၃၉၇။ အထ-အစေလကတို့၏အကျင့်ကို လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ တဂဝါ-သည်၊ သီလသမ္ပဒါဒီပီ-သီလသမ္ပဒါအစရှိသည်တို့နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ တေသံ တပေါပက္ကမာနံ-ထို့ အားထုတ်အပ်သောအကျင့်တို့၏၊ နိရတ္တကတံ-အကျိုးမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒသေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်။ (ဟုတွာ) အစေလကောစေပိ ကဿပ ဟောတိတိအာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို အစေလကော စေပိ ကဿပ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အာရကာဝါတိ-ကား၊ ဒုရေယေဝ-ဝေးသည်သာ၊ အဝေရံတိ-ကား၊ ဒေါသဝေရ ဝိရဟိတံ-ဒေါသတည်းဟူသောရန်မှ ကင်းသော၊ အဗျာပန္တတိ-ကား၊ ဒေါမနဿဗျာပန္တရဟိတံ-ဒေါမနဿတည်းဟူသော ဗျာပန္တမှကင်းသော၊ (မေတ္တစိတ္တံ ဘာဝေတိ ဌိစပ်)။

၃၉၈။ ဒုက္ကရံ တော ဂေါတမာတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကဿပေါ-ကဿပသည်၊ (အာဟ ဌိစပ်)၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးအခါ၌၊ ဇတ္တကမတ္တံ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော နဂ္ဂစရိယစသည်မျှကို၊ [နဂ္ဂစရိယာဒိမတ္တံ-နဂ္ဂ၏အကျင့် စသည်မျှကို၊ အာဒိဖြင့် မုတ္တာစာရ ဟတ္တာပလေခန အစရှိသော အစေလကအကျင့်တို့ကိုယူ။] သာမညံစ-သမဏတို့၏ အလုပ်လည်းဟုတ်၏၊ ဗြာဟ္မညံစ-ဗြာဟ္မဏတို့၏ အလုပ်လည်းဟုတ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့(ယူ၍)၊ ဝိစရာမ-လှည့်လည်ကြပါကုန်၏၊ တုမေ ပန-အရှင်တို့သည်ကား၊ အညံယေဝ-နဂ္ဂစရိယာစသည်မှ တစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော မေတ္တာစသည်ကို၊ သာမညဉ္စ-သမဏတို့၏ အလုပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညဉ္စ-ဗြာဟ္မဏတို့၏ အလုပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝဒထ-မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေန္တော-ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ ပကတိ ခေါ ဇသာတိ-ကား၊ ဇသာ-ဤ ဒုက္ကရံ သာမညံ၊ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညံဟူသော စကားသည်၊ ပကတိကဏာ-အထင်အရှား ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားတည်း။

ပကတိ။ ။ပါကဋဘာဝေန-ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်+ကာယတိ-အသံပြုအပ် ပြောဆိုအပ်၏၊ ဂမေတိ-ဆိုလိုရင်းအနက်ကို သိစေတတ်၏၊ ဣတိ ပကတိ။ [ပုပုဗ္ဗ+ကာ-သဒ္ဓေဟူသော ဒုဂါဒိဓာတ်၊ တိ ပစ္စည်း၊ ကာဋ္ဌိ ရဿပြု။] “ထင်ရှားအောင် အသံပြုအပ်”ဟု ဆိုလျှင် ထိုအသံဖြင့် သူတစ်ပါးကို သိစေခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဂမေတိ”သည် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း။ [ဤဒီဂြိုဟ်ကိုကြည့်၍ “ပဋ္ဌမံ+ကရိယတိတိ ပကတိ”ဟူသော ဝိဂ္ဂဟကို ဤ၌ မလိုဟု မှတ်ပါ။]

ပကတိကဏာ။ ။ပကတိ၏အဖွင့်တည်း။ “ဒုက္ကရံ သာမညံ၊ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညံ”ဟု ပြောလိုက်လျှင် သမဏအဖြစ် ဗြာဟ္မဏအဖြစ်၏ ခဲယဉ်းကြောင်းကို အများက သိရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ကရံ သာမညံ”စသော စကားသည် အများသိအောင် ထင်ရှားစွာ ပြောဆိုအပ်သော

ဣမာယ စေ ကဿပ မတ္တာယာတိ-ကား၊ ကဿပ-ပ၊ ဣမိနာ ပမာဏေန-
 ဤ အစေလကအကျင့်ဟူသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊ ဧဝံ ပရိတ္တကေန-ဤသို့
 အနည်းငယ်သော၊ ဣမိနာ ပဋိပတ္တိက္ကမေန-ဤနဂ္ဂစရိယာစသော အကျင့်အစဉ်
 ဖြင့်၊ သာမညဝါ-သမဏတို့၏အလုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညဝါ-ဗြာဟ္မဏ
 တို့၏အလုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကရ်နာမ-ခဲယဉ်းသည်မည်သည်၊ သုဒုက္ကရ်
 နာမ-အလွန်ခဲယဉ်းသည်မည်သည်၊ ယဒိ အဘဝိဿ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ တတော-
 ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ထိုသို့ သာမည ဗြာဟ္မည၏ အနည်းငယ်သော ပဋိပတ်
 အစဉ်ဖြင့် ဒုက္ကရ သုဒုက္ကရမည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဒုက္ကရ် သာမညဝါ-ဟူ
 သော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ကုလ္လံ-သင့်လျော်လျောက်
 ပတ်သည်၊ န အဘဝိဿ-မဖြစ်တော့ရာ၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤ
 ဣမာယအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ပဒသမ္ပန္နေန-ထည့်အပ်သောဟိတ်ပုဒ်နှင့်တကွ
 ရှေ့နောက်ဝါကျတို့၏စပ်ခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ အတ္ထော-တည်း၊ ဧတေန နယေန-
 ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ ပဒသမ္ပန္နေန-ဟိတ်ပုဒ်နှင့်တကွ
 ရှေ့နောက်ဝါကျတို့၏ စပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

ပကတိကဏာ (ပြောရိုးဆိုစဉ် စကား)ဖြစ်သည်။ [ယခုခေတ်၌လည်း “လူပျင်းတစ်ယောက်ကို
 ဒီလိုနေချင်ယင် ဘုန်းကြီးလုပ်ပါ”ဟု တိုက်တွန်းလျှင် တိုက်တွန်းခံရသူက “ဝိနည်းတော်နှင့်အညီ
 ဘုန်းကြီးပီပီ လုပ်ဖို့ရန် လွယ်တယ်မှတ်လို့လား၊ အလွန်ခဲယဉ်းတာ”ဟုပြန်၍ပြောရိုးရှိသည်။]

ဣမာယ စေ ပေ၊ မတ္တာယ။ ။ပါဠိတော်စာအုပ်တို့၌ “ဣမာယစ ကဿပ”ဟု တွေ့
 ရ၏။ “ယဒိ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “ဣမာယ စေ ကဿပ”ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်။ မတ္တာယံ၌
 မတ္တာသဒ္ဓါသည် “ပမာဏိဿရိယေ မတ္တာ ပေ၊ ပွကေ”ဟူသော အဘိဓာန်(၈၇၈)ဂါထာလာ
 အနက်တို့တွင် ပမာဏအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဣမိနာ ပမာဏေန”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထို
 ပမာဏဟူသည် “အစေလကတို့၏ အနည်းငယ်သော ကျင့်စဉ်တည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဧဝံ
 ပရိတ္တကေန ပဋိပတ္တိက္ကမေန”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဋီကာသစ်၌ကား မတ္တာသဒ္ဓါသည် အပူအနက်ကို
 အတွင်းသွင်း၍ ပမာဏအနက်ဟောဟု ဖွင့်လေသည်။]

တတော နေတံ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ပါဠိတော်၌ “ဣမာယ ပေ၊ သုဒုက္ကရံ၊ နေတံ
 အဘဝိဿ ပေ၊ ဗြာဟ္မညဝါ”ဟု ရှိ၏။ ထိုပါဠိတော်ရှိတိုင်း အနက်ပေးလျှင် ရှေ့ဝါကျနှင့်
 နောက်ဝါကျသည် အကြောင်းနှင့် အကျိုးဟု မသိရ၊ ထို့ကြောင့် “တတော”ဟု ပါဌသေသထည့်
 ၍ ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ထည့်မှ “ရှေ့ဝါကျသည် အကြောင်း၊ နောက်ဝါကျသည် အကျိုး”ဟု သိ
 သာသည်။ [တတောတိ တဗ္ဗာ သာမညဗြာဟ္မညဿ အပ္ပမတ္တကေန ပဋိပတ္တိက္ကမေန သုဒုက္ကရ
 ဘာဝတော၊ (တတော၏အနက်ဖွင့်)၊ ဣမံ ဟေတုသမ္ပန္နံ သန္တာယ ပဒသမ္ပန္နေန သဒ္ဓိတိ ဝုတ္တံ-
 ဋီကာသစ်၊ နောက်၌ ပဒသမ္ပန္နကို “ဟေတုပဒေန သဒ္ဓိ ပုဗ္ဗာဝရဝါကျသမ္ပန္နံ”ဟု ဖွင့်ဦးလတ်။]

၃၉၉။ ဒုဇ္ဈာနောတိ ဣဒံပိ-ဒုဇ္ဈာနောဟူသော ဤစကားကိုလည်း၊ (အာဟ-
 ဌ်စပ်၊) သော-ထို အစေလကဿပသည်။ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးအခါ
 ဌှိ၊ ဧတ္တကေန-ဤမျှအတိုင်းအရှည်သော အကျင့်အစဉ်ဖြင့်၊ သမဏောဝါ-သမဏ
 သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ-ဗြာဟ္မဏသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်
 ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ယူ၍၊ ဝိစရာမံ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တုမေ ပန-အရှင်တို့သည်
 ကား၊ အညထာ-နဂုဗရိယ စသည်မှတစ်ပါးသော မေတ္တာစသော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်၊ (သာမညံစ-သမဏတို့၏ အလုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညံစ-ဗြာဟ္မဏ
 တို့၏အလုပ်ကိုလည်းကောင်း၊) ဝဒထ-မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤ
 အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီး၊ အထ-ထိုအခါ၌၊
 အဿ-ထို အစေလကဿပအား၊ (အာဝိကရောဇ္ဈော အာဟတို့၌စပ်၊) ဝါ-ထို
 အစေလကဿပ၏၊ (ပကတိဝါဒံ-၌စပ်၊) ဘဂဝါ-သည်၊ တံ ပကတိဝါဒံ-ထို
 အထင်အရှားပြောရိုးဆိုစဉ်စကားကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-ပယ်တော်မူ၍၊ သဘာဝတောဝ-
 သဘာဝအားဖြင့်သာလျှင်၊ (သမဏဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏဿစ-၏
 လည်းကောင်း၊) ဒုဇ္ဈာနဘာဝံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (သိနိုင်ခဲ့
 သည်၏ အဖြစ်ကို) အာဝိကရောဇ္ဈော-ထင်စွာပြုတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ပုနပိ-တဖန်လည်း၊ ပကတိခေါတိအာဒိ-စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီး၊ တကြာ
 ပိ-ထို ပကတိခေါ အစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော
 နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပဒသမ္ပန္တံ-ထည့်အပ်သော ဟိတံပုဒ်နှင့်တကွ ရှေ့နောက်ဝါကျ
 တို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

အညထာ ဝဒထ။ ။ယဒိ အစေလကဘာဝါဒိနာ သာမညံဝါ ဗြာဟ္မညံဝါ အဘဝိဿ၊
 ဧဝံ သတိ သုဝိဇာနောဝ သမဏော၊ သုဝိဇာနော ဗြာဟ္မဏော၊ ယသ္မာ ပန တုမေ ဣတော
 (ဤအစေလက အဖြစ်စသည်မှ) အညထာဝ သာမညံ အညထာ ဗြာဟ္မညံ ဝဒထ၊ တသ္မာ
 ဒုဗ္ဗိဇာနောဝ သမဏော ဒုဗ္ဗိဇာနော ဗြာဟ္မဏောတိ အတ္ထော။

တံ ပကတိဝါဒံ ပဋိက္ခိပိတွာ။ ။ယံ ပုဗ္ဗေ ပါကတိကံ သာမညံ ဗြာဟ္မညံစ ဟဒယေ
 ထပေတွာ ဝေန အစေလကဿပေန ဒုက္ကရံ သုဒုက္ကရံတိ ဝုတ္တံ၊ ဘဂဝတာစ တမေဝ သန္ဓာယ
 ပကတိ ခေါ ဒေသတိ အာဒိ ဘာသိတံ၊ တမေဝ ဣဓ ပါကတိကသာမညဗြာဟ္မညပိဿယံ
 (အထင်အရှား ပြောရိုးဆိုစဉ်ဖြစ်သော သာမည ဗြာဟ္မညလျှင် ဟောရာ အနက်ရှိသော) ကထံ
 ပဋိသံဟရိတွာ။

သဘာဝတော ပေ၊ အာဒိဗာဟ။ ။သဘာဝတော ပရမတ္ထတော ဧဝံ (အစစ်အမှန်
 အားဖြင့်သာလျှင်) သမဏဿ ဗြာဟ္မဏဿစ ဒုဗ္ဗိဇာနဘာဝံ အာဝိကရောဇ္ဈော ပုနပိ ပကတိ
 ခေါတိ အာဒိဗာဟ-တကြာပိတိ သမဏဗြာဟ္မဏဝါဒေပိ၊ ပဒသမ္ပန္တံတိ ဟေတုပဒေန သဒ္ဓိံ
 ပုဗ္ဗာပရဝါကျသမ္ပန္တံ-ဋီကာသစ်။

သီလ သမာဓိ ပညာ သမ္ပဒါ

၄၀၀-၄၀၁။ ကတမာ ပန သာ ဘော ဂေါတမာတိ-ဟူ၍၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊ ပုစ္ဆတိ-မေးသနည်း၊ ကိရ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ အယံ-ဤ အစေလကဿပသည်၊ ပဏ္ဍိတော-ညဏ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ကထေန္တသေဝ-ဟောတော်မူစဉ်ပင်၊ ကထံ-စကားတော်ကို၊ ဥဂ္ဂဟေသိ-မှတ်ယူပြီး၊ အထ-မှတ်ယူရာထိုအခါ၌၊ အတ္တနော-၏၊ ပဋိပတ္တိယာ-အစေလက အကျင့်၏၊ နိရတ္ထကတံ-အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိ၍၊ သမဏောဂေါတမော-သည်၊ (အာဒိမာဟ-၌စပ်)၊ တဿ စာယံ သီလသမ္ပဒါ၊ ပေ၊ သာမညာတိအာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီး၊ ဟန္တု-ယခု(ချက်ခြင်း)၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ နံ-ထို ရဟန်းဂေါတမကို၊ တာသမ္ပတ္တိယော-ထို သီလ၊ စိတ္တ၊ ပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်းတို့ကို၊ ပုစ္ဆမိ-မေးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြ၍၊ သီလသမ္ပဒါဒိဝိဇောနနတ္ထံ-သီလသမ္ပဒါအစရှိသည်ကို သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ (သိလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ ပုစ္ဆတိ-၏၊ [သီလသမ္ပဒါဒိ ဝိဇောနနဟေတု-ဋီကာသစ်၊ ကသ္မာ-နှင့်လိုက်အောင် “အတ္ထံ” ကို ဟေတုအနက်ဟော ကြလေသည်။]

အထ-ထိုသို့မေးခြင်းကြောင့်၊ [အထသဒ္ဓေါ စေတ္ထ ကာရဏေ။] အဿ-ထိုအစေလကဿပအား၊ ဘဂဝါ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒံ-ဘုရားဖြစ်တော်မူပုံကို၊ ဒသေတော-ပြတော်မူ၍၊ တန္တိဓမ္မံ-အစဉ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်ကို၊ (ဟောစဉ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်ကို)၊ ကထေန္တော-ဟောတော်မူလျက်၊ တာ သမ္ပတ္တိယော-ထို သီလ စိတ္တ ပညာ သမ္ပတ္တိတို့ကို၊ ဒသေတံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ဣဓ ကဿပတိအာဒိ-ဣဓ ကဿပအစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီး၊ ဣမာယ စ ကဿပ သီလသမ္ပဒါယာတိ ဣဒံ-အစရှိသော ဤစကားကို၊ အရဟတ္တဖလမေဝ-အရဟတ္တဖိုလ်ကိုသာ၊

ပဏ္ဍိတော၊ ပေ၊ ဥဂ္ဂဟေသိ။ ။ပဏ္ဍိတောတိ ဟေတု သမ္ပတ္တိ သိဒ္ဓေန (ရဟန္တာဖြစ်ထိုက်သော အကြောင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ပြီးစီးသော) ပဏ္ဍိဇ္ဇေန သမန္နာဂတော၊ ကထံ ဥဂ္ဂဟေသိတံ ပရိပက္ကဏဏတ္တာ ဃဋေ ပဒီပေန ပိယ (အိုးအတွင်းတောက်နေသော ဆီမီးကဲ့သို့) အပ္ပန္နရေ သမုဗ္ဗလန္တေန ပညာဝေယျတ္ထိယေန တတ္ထ တတ္ထ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ အတ္ထံ ဂဏှန္တော တံ ဒေသနံ ဥပဓာရေသံ (စူးစမ်း ဆင်ခြင်ပြီး) ယသ္မာ ဥဂ္ဂဟေသိ၊ တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာတံ သမ္ပန္နော-ဋီကာသစ်၊ ဤအလို “ယသ္မာ ဥဂ္ဂဟေသိ၊ တသ္မာ အထ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာ” ဟု ယသ္မာ၊ တသ္မာ ထည့်ရလိမ့်မည်။

သီလသမ္ပဒါယာတိ ဣဒံ။ ။ယာတိ၌ ဣတိ သဒ္ဓါသည် အာဒိအနက်ရှိ၏။ ထို ဣတိဖြင့် ပံ့ပိုးတော်၌လာသော စိတ္တသမ္ပဒါယ ပညာသမ္ပဒါယကို ယူပါ၊ ဘာကြောင့်နည်း-အရတ္ထဖိုလ်ဟူသည် အသေကွပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သီလကွန္ဓ၊ စိတ်ဟူသော သမာဓိကွန္ဓ၊ ပညာကွန္ဓ ၃ ပါးဖြင့် သိမ်းယူအပ်သောကြောင့်တည်း။ [ဋီကာသစ်၌ ဣတိသဒ္ဓါ၏ အာချဉ္စ အပြင် “ဥပလက္ခဏနည်း”ဟုလည်း ဆိုသေး၏။]

သန္ဓာယ-၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနံ-သာသနာတော်သည်၊ အရဟတ္တဖလ ပရိယောသာနံ-အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိ၏၊ တသ္မာ-ထိုသို့ သာသနာတော် ၏ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣမာယစ ကဿပ သီလသမ္ပဒါယာတိ ဣဒံ-ဟူသောဤစကားကို၊ အရဟတ္တမေဝ-ကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏၊ တသ္မာ-ထိုသို့ သာသနာတော် ၏ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အရဟတ္တဖလသမ္ပ ယုတ္တာဟိ-အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ သီလစိတ္တပညာသမ္ပဒါဟိ-သီလ စိတ္တ ပညာသမ္ပဒါတို့မှ၊ အညာ-အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရာဝါ-သာ၍ လွန်ကဲသည် လည်းဖြစ်သော၊ ပဏီတတရာဝါ-သာ၍မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ သီလာ ဒိသမ္ပဒါ-သီလအစရှိသော သမ္ပဒါသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

အရဟတ္တပေသာနံဟိ။ ။တတ္ထ ကာရဏံ ဒေသေတိ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနံ တိ အာဒိနာ၊ ဣဒံပိ ကာကောလောကနမိဝ ဥဘယာပေက္ခဝစနံ-ကျီး၏ ၂ ဘက်ကြည့်ခြင်း ကဲ့သို့ ရှေ့ဝါကျ နောက်ဝါကျ ၂ ဘက်လုံးကိုငဲ့သော စကားဖြစ်၏၊-ဋီကာသစ်၊ ဤဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျ၏ အကြောင်းပြလည်း ဟုတ်၏၊ နောက်ဝါကျ၏ အကြောင်းပြလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “ကာကောလောကနနည်း”ဖြစ်သည်၊ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ပေးထား၏။

ဆရာတို့ကား- “တသ္မာရှေ၊ ဟိတံကိုတွေ့၊ ပြား၍ ရှိမှခံ၊ တသ္မာထို၊ ဟိတံ၏ဖိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထံ”ဟူသော နိယာမ်နှင့်အညီ “ကသ္မာ ဣဒံ၊ ပေ၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ-နည်း”ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ “ဟိ ယသ္မာ၊ ပေ၊ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနံ၊ တသ္မာ၊ ပေ၊ ဣဒံ၊ ပေ၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံတိ ဝိညာယတိ”ဟု ဖြေပြီးလျှင် “တသ္မာ-ထိုသို့ ဤစကား၏ အရတ္တ ဖိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရဟတ္တဖလသမ္ပယုတ္တာဟိ-တို့မှ၊ ပေ၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ အာဟ”ဟု အနက်ပေးတော်မူကြသည်။

သီဟနာဒကထာ

၄၀၂။ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတော-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါ နိ-၌၊ အနုတ္တရံ-အတူမရှိ မြတ်သော၊ မဟာသီဟနာဒံ-ကြီးစွာသော ဗုဒ္ဓသီဟနာဒ ကို၊ နဒန္တော-မိန့်မြှောက်တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သန္တိ၊ ပေ၊ ဗြာဟ္မဏာတိ

အနုတ္တရံ မဟာသီဟနာဒံ။ ။ “မဟာသီဟနာဒသည် အဘယ့်ကြောင့် အနုတ္တရဖြစ် ပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အနုတ္တရံတိ အနုညသာဓာရဏတာယ အနုညသာဓာ ရဏတ္ထဝိသယတာယစ အနုတ္တရံ”ဟု ဟိတ်ပါဠိထည့်၍ ဋီကာဖွင့်သည်၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်

အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို သန္တိကဿပအစရှိသော စကားရပ်၌၊ အရိယံတိ-ကား၊ နိရုပက္ကိလေသံ-ဥပက္ကိလေသမရှိသော၊ ဝါ-ဥပက္ကိလေသ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရမဝိသုဒ္ဓိ-အလွန်အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော၊ ပရမန္တိ-ကား၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ (သီလံ၌စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သီလာနိ-တို့ကို၊ အာဒိ-ကတွာ-အစပြု၍၊ ယာဝ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလာ-ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတိုင်အောင်၊ သီလမေဝ-သီလသာမညသာတည်း၊ ပန-ကား၊ လောကုတ္တရမဂ္ဂဗလသမ္ပယုတ္တံ-လောကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလသည်၊ ပရမသီလံနာမ-လွန်မြတ်သောသီလမည်၏။

နာဟံ တတ္ထာတိ-ကား၊ တတ္ထ သီလေပိ-ထို သီလသာမညအရာ၌လည်းကောင်း၊ တတ္ထပရမသီလေပိ-ထိုလွန်မြတ်သော လောကုတ္တရာသီလအရာ၌လည်းကောင်း၊ အဟံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သမသမံ-သီလနှင့်တူသော သီလအားဖြင့်+တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ မမ-၏၊ သီလသမေန-သီလနှင့်တူသော၊ သီလေန-သီလအားဖြင့်၊ မယာ-နှင့်၊ သမံ-တူသော၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န ပဿာမိ-မြင်တော်မမူ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ အဟမေဝ တတ္ထ ဘိယျောတိ-ကား၊ အဟမေဝ-သည်သာ၊ တသ္မိံ သီလေ-ထို ၂ မျိုးသော လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလ၌၊ ဥတ္တမော-မြတ်၏၊ ကတရသ္မိံ-အဘယ်သီလ၌၊ (ဥတ္တမော-မြတ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား

မဆက်ဆံသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အနညသာမာရဏ အနက်ဟူသောအရာ ရှိသောကြောင့် (အနညသာမာရဏအနက်ကို အကြောင်းပြု၍ မိန့်မြှောက်တော်မူအပ်သောကြောင့်)လည်းကောင်း၊ အနတ္တရဖြစ်သည်။-ဟူလို၊ မဟာသီဟနာဒံတိ မဟန္တံ ဗုဒ္ဓသီဟနာဒံ။

အရိယံ။ ။ “ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာ”ဟူသော အနက်ရှိသော အာရကာပုဒ်မှ အရိယသဒ္ဒါဖြစ်လာသောကြောင့် အရိယံကို “နိရုပက္ကိလေသံ”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထို ညစ်ညူးကြောင်းကိလေသာ မရှိသောကြောင့် “ပရမဝိသုဒ္ဓိ”ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။ “ပရမ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော+ဝိသုဒ္ဓိ-အထူးစင်ကြယ်”ဟူသည် “အလွန် စင်စစ် စင်ကြယ်”တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အတိဝိယ အစ္စန္တဝိသုဒ္ဓတာယ ပရမဝိသုဒ္ဓံ”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ပရမန္တိ ဥတ္တမံ။ ။ သီလချင်းနှိုင်းယှဉ်ရာဝယ် လောကုတ္တရာ သီလသည် လောကီသီလထက် သာလွန်သောကြောင့် ပရမံကို “ဥတ္တမံ-သာလွန်”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ “သာလွန်”ဟူသည်လည်း အမြတ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဥတ္တမံ-အမြတ်”ဟု ဖွင့်သည်။

သမသမံ။ ။ ရှေ့ သမသဒ္ဒါသည် သီလချင်းတူမျှသောအနက်ကို ဟော၏၊ နောက် သမသဒ္ဒါကား ပုဂ္ဂိုလ်ချင်းတူမျှသော အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “မမ သီလသမေန သီလေန”ဟု ရှေ့သမကိုလည်းကောင်း၊ “မယာ သမံ ပုဂ္ဂလံ”ဟု နောက်သမကိုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ [သမေန+သမော သမသမော-တူသောသီလအားဖြင့်+တူသောပုဂ္ဂိုလ်။]

အမေးတည်း။) ယဒိဒံ (ယံ+ဣဒံ)အဓိသီလံ-အကြင်လွန်မြတ်သော လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလသည်။ (အတ္ထိ၊ တသ္မိ-ထို လွန်မြတ်သော လောကီ လောကုတ္တ ရာသီလ၌၊ ဥတ္တမော-၏။) ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ ယံ ဧတံ သီလံ-အကြင်လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလသည်။ (အတ္ထိ၊ တသ္မိ သီလေ၊ ဥတ္တမော)။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ပံဋ္ဌမံ-ရှေးဦးစွာသော၊ ဣမံ သီဟ နာဒံ-ဤမြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒတိ-မိန့်မြွက်တော်မူ၏။

ယေ-အကြင် သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်။ တပေါဇီဂုစ္ဆံ-တပေါဇီဂုစ္ဆကို၊ ဝဒန္တိ- ပြောဆိုကုန်၏။ (တေ-ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်။) တပေါဇီဂုစ္ဆဝါဒါ-တပေါ ဇီဂုစ္ဆဝါဒတို့ မည်၏။ တတ္ထ-ထို တပေါဇီဂုစ္ဆဝါဒါဟူသောပါဠိ၌၊ (ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ (ယော-အကြင်သဘောသည်။) တပတိ-ကိလေသာတို့ကို လောင် မြှိုက်တတ်၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (သော-သည်။) တပေါ-မည်၏။ ဧတံ-ဤတပ ဟူသောအမည်သည်။ ကိလေသသန္တာပကဝီရိယဿ-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြှိုက်တတ်သောဝီရိယ၏။ နာမံ-အမည်တည်း။ တဒေဝ-ထိုကိလေသာတို့ ကို လွန်စွာလောင်မြှိုက်တတ်သောဝီရိယသည်ပင်။ [တဒေဝဖြင့် တပေါနှင့် ဇီဂုစ္ဆာ ၏ တုလျာဓိကရဏ သမာသံဖြစ်ကြောင်းကို ပြ၏။] တေ ကိလေသေ-ထို ကိလေသာတို့ကို၊ ဇီဂုစ္ဆတိ-စက်ဆုပ်တတ်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဇီဂုစ္ဆာ-မည်၏။ အရိယာပရမာတိ ဧတ္ထ-အရိယာပရမာဟူသော ဤပါဠိ၌၊ နိဒ္ဒေါသတ္တာ-ကိလေသာ

ယဒိဒံ အဓိသီလံ။ ။ယဒိဒံ အဓိသီလန္တိ လောကီယံ လောကုတ္တရာဇ္ဇာတိ ဒုဝိဓံပိ ဗုဒ္ဓ သီလံ ဧကန္တံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ [အဓိသီလဟူရာ၌ အခြားနေရာဝယ် လောကုတ္တရာသီလကိုသာ ယူရသော်လည်း ဤနေရာ၌ ဗုဒ္ဓသီလမှန်လျှင် လောကီသီလပင် ဖြစ်သော်လည်း အခြားပုဂ္ဂိုလ် များ၏ သီလထက် သာလွန်ရကား လောကီဖြစ်သော ဗုဒ္ဓသီလကိုပါ အဓိသီလဟု ဆိုထား သည်။] ဤသို့ယူမှလည်း ရှေ့၌ “တတ္ထ သီလေပိ (လောကီသီလ၌လည်းကောင်း) ပရမသီလေပိ အဟံ ပေ၊ န ပဿာမိတိအတ္ထော”ဟူသော နိယမစကားနှင့် လိုက်လျောမည်။ [နောက် ဇေဂုစ္ဆ၊ ပညာ၊ ဝိမုတ္တိတို့၌လည်း ဤသို့ ၂ မျိုးလုံးယူရပုံကို သိပါ။]

မှတ်ချက်။ ။ “ကတရသ္မိ”ဟူသော ပုစ္ဆာဝါကျကို ကြည့်၍ “ယဒိဒံ အဓိသီလန္တိ”ကို ဝိသဇ္ဇနဝါကျအဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးကြ၏။ ထို ပေးရိုးအတိုင်းပင် ပေးလိုက်သည်။ “ယံ ဧတံ ဥတ္တမံ သီလန္တိ အတ္ထော”သည် ထို ယဒိဒံ သီလန္တိ၏ အနက်ဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “ယဒိဒံ အဓိ သီလန္တိ”ကို သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့်လည်း အနက်ပေးကြ၏။ သူ့နည်းနှင့်သူ သင့်သည်ချည်း သာတည်း။

ဣတိ ဣမံ ပဋ္ဌမံ။ ။ဧဝံ (ဣတိအဖွင့်) ဣမံ သီလဝိသယံ (သီလဟူသော အရာ ရှိသော) ပဋ္ဌမံတိ ဥပုတ္တိတ္ထမတော (ဖြစ်ခြင်း၏ အစဉ်အားဖြင့်=ဖြစ်စဉ်အားဖြင့်) ပဋ္ဌမံ ပဝတ္တတ္တာ (ပဋ္ဌမဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ပဋ္ဌမံ-ဋီကာ။

တည်းဟူသော အပြစ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရိယာ-အရိယာမည်၏၊ အာရမ္မ ဝတ္ထုဝသေနပိ-၈ ပါးသော ဝီရိယာရမ္မဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “အဋ္ဌအာရမ္မဝတ္ထုဝသေနပိ” ဟု အဋ္ဌသဒ္ဒါပါ၏၊ ဋီကာ၌ မပါ။] ဥပ္ပနာ-ဖြစ်သော၊ ဝိပဿနာဝီရိယသင်္ခါတာ-ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော ဝီရိယဟု ဆိုအပ်သော၊ [ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တ ဝီရိယသင်္ခါတာ။] တပေါဇီဂုဏ္ဏာ-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ် စက်ဆုပ်တတ်သောဝီရိယသည်၊ တပေါဇီဂုဏ္ဏာ-တပေါဇီဂုဏ္ဏာ သာမညသာတည်း၊ မဂ္ဂဗလသမ္ပယုတ္တာ-မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော တပေါဇီဂုဏ္ဏာသည်၊ ပရမာနာမ-လွန်မြတ်သော တပေါဇီဂုဏ္ဏာမည်၏၊ အဓိဇေဂုဏ္ဏံတိ ဣမ-အဓိ ဇေဂုဏ္ဏံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဇီဂုဏ္ဏဘာဝေါ (တစ်နည်း) ဇီဂုဏ္ဏိဘာဝေါ-စက်ဆုပ်ခြင်း ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဝီရိယသည်၊ ဇေဂုဏ္ဏံ-မည်၏၊ ဥတ္တမံ-မြတ် သော၊ ဇေဂုဏ္ဏံ-စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဝီရိယတည်း၊ အဓိဇေဂုဏ္ဏံ-ယ၊ တဿ-ထို့ကြောင့်၊ ယဒိဒံ အဓိဇေဂုဏ္ဏံ-အကြင်ဇေဂုဏ္ဏံ၊ အဓိဇေဂုဏ္ဏ သည်၊ (အတ္ထိ) တတ္ထ-ထို ဇေဂုဏ္ဏံ၊ အဓိဇေဂုဏ္ဏံ ၂ မျိုး၌၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန်၏၊ ဣတိဓေ-ဤသို့၊ ဇတ္ထ-ဤအဟမေဝ တတ္ထ ဘိယျော၊ ယဒိဒံ အဓိဇေဂုဏ္ဏံ ဟူသောပါဠိ၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏။...ပညာဓိ ကာရေပိ-ပညာအရာ၌လည်း၊ ကမ္မဿကတာပညာစ-ကမ္မဿကတာပညာသည်

အဓိဇေဂုဏ္ဏံ ။ဇီဂုဏ္ဏာ ယဿ အတ္ထိတိ ဇီဂုဏ္ဏိ-ကိလေသာတို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသူ၊ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင် ဝစနတ္ထပြုပြီးမှ ဇီဂုဏ္ဏိနော+ဘာဝေါ ဇေဂုဏ္ဏံ-ကိလေသာတို့ကို စက်ဆုပ် ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဝီရိယ၊ ဤအလို “ဇီဂုဏ္ဏိ ဘာဝေါ”ဟု ရှိမှ သဒ္ဒါသွား ဖြောင့်၏၊ စာအုပ်တို့၌ ဇီဂုဏ္ဏဘာဝေါဟုချည်း ရှိသည်၊ [ယထာယုပိနော+ဘာဝေါ ယောဗ္ဗနံ၊ ဧဝံ ဇီဂုဏ္ဏိနော+ဘာဝေါ ဇေဂုဏ္ဏံ-ဋီကာ။]

ကမ္မဿကတာပညာ။ ။ထပေတွာ သစ္စာနုလောမိကံ ဉာဏံ သဗ္ဗာပိ သာသဝါ၊ (မိမိ ကို အာရုံပြုသော အာသဝေါတို့နှင့်တကွဖြစ်သော) ကုသလာပညာ ကမ္မဿကတာပညာနာမ ဤပါဠိတော်အလိုအားဖြင့် ကုသိုလ်ကံသည်သာ အကျိုးမဲ့ကို ဖျက်ဆီးတတ်၊ အကျိုးကိုဖြစ်စေ တတ်သောကြောင့် “သက” ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။အခြားနေရာ၌ကား ကုသိုလ်ဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်စေ မိမိပြုအပ်သော ကံဟူသမျှသည် သက(ကိုယ့်ဥစ္စာ)ဖြစ်၏။ “ကမ္မမေဝ+သကံ+ယေသံတိ ကမ္မဿကက၊ ကမ္မဿ ကာနံ+ဘာဝေါ ကမ္မဿကတာ၊ ကမ္မဿတာယံ-ကံသာလျှင် ကိုယ့်ဥစ္စာရှိသည်၏အဖြစ်၌+ ပဝတ္တာ+ပညာ ကမ္မဿကတာပညာ” ဟု ပြုရသည်။

ဝိပဿနာပညာ။ ။မဂ္ဂသစ္စာအားလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထသစ္စာအား လည်းကောင်း လျော်သောကြောင့် ဝိပဿနာပညာကို “သစ္စာနုလောမိကပညာ” ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုပညာ ၂ မျိုးလုံးပင် လောကီပညာဖြစ်သောကြောင့် “အဓိ” ဟု မခေါ်ရ။

လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာပညာစ-သည်လည်းကောင်း၊ ပညာနာမ-ပညာသာမည မည်၏။ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာ-မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ပညာသည်။ ပရမာ-လွန်မြတ်သော၊ ပညာနာမ-၏။ အဓိပညံတိ ဧတ္ထ-အဓိပညံဟူသော ဤပါဠိ၌၊ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော-ဣတ္ထိလိန်၏ နပုံလိန်ပြန်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။ [ပညာဟူသော ဣတ္ထိလိန်မှ အဓိပညံဟု နပုံလိန်ပြောင်းလွဲနေသည်။] ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤဆို အပ်လတ်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤအဟမေဝ၊ တတ္ထ ဘိယျော၊ ယဒိဒံ အဓိပညံဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော-တည်း၊ ယာယံ အဓိပညာနာမ-အကြင် သာမညပညာ၊ အဓိပညာ မည်သည်။ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထို ပညာ၊ အဓိပညာ ၂ မျိုး၌၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန် ၏။ ဣတိ (အယံ)-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထော-အနက် တည်း။

ဝိမုတ္တာဓိကာရေ-ဝိမုတ္တိအရာ၌၊ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘန ဝိမုတ္တိယော-တဒင်္ဂဝိမုတ္တိ ဝိက္ခမ္ဘ နဝိမုတ္တိတို့သည်၊ ဝိမုတ္တိနာမ-ဝိမုတ္တိသာမည မည်၏။ ပန-ကား၊ သမုစ္ဆေဒ ပဋိပဿဒ္ဓိ နိဿရဏဝိမုတ္တိယော-သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ၊ နိဿရဏဝိမုတ္တိ တို့ကို၊ ပရမာ-သော၊ ဝိမုတ္တိတိ-ဝိမုတ္တိဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်ကုန်၏။ စ-ဆက်၊ ဣဓာဝိ-ဤဝိမုတ္တိအရာ၌လည်း၊ ယဒိဒံ အဓိဝိမုတ္တိတိ-ဟူသည်ကား၊ ယာ အယံ အဓိဝိမုတ္တိ-အကြင် ဝိမုတ္တိ အဓိဝိမုတ္တိသည်၊ (အတ္ထိ-၏)၊ တတ္ထ-ထို ဝိမုတ္တိ အဓိဝိမုတ္တိ ၂ မျိုး၌၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန်၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၄၀၃။ သုညဥဂါရေတိ-ကား၊ သုညေ-ရဟန်းရှင်လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော၊ ဗရေ-ကျောင်း၌၊ ဧကကောဝ-တစ်ပါးတည်းသာလျှင်၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ (နဒ တိ ခြစ်စပ်)၊ ဣတိ(အယံ)-ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပာယော-ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏အလိုတည်း၊ (ဘုရားရှင်ကို ကဲ့ရဲ့ကြသော ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏အလိုတည်း။)

ပရမာဝိမုတ္တိ။ ။လောကုတ္တရာစိတ်၌ ယှဉ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် “သမ္မာဝါစာစသော လောကုတ္တရာ ဝိမုတ္တိတို့ကို အဓိသီလဖြင့်၊ သမ္မာဝါယာမကို အဓိဓေဂုစ္ဆဖြင့်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အဓိပညာဖြင့် ယူအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်းအားဖြင့် သမ္မသင်္ကပ္ပ၊ သတိ၊ သမာဓိ ၃ ပါးကိုသာ အရဟတ္တဖိုလ်၌ အကျုံးဝင်သော သမုစ္ဆေဒပဋိပဿဒ္ဓိ ဝိမုတ္တိဟု မှတ်ထိုက်၏”ဟု ဋီကာတို့၌ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ [အဋ္ဌကထာနည်း၌ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော ရှစ်ပါးလုံးကို ပင် သမုစ္ဆေဒ ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ ဟု ဆိုလိုသည်။ နိဿရဏဝိမုတ္တိမှာ ဗိဇ္ဇာနိသာတည်း။]

သုညာဂါရေ။ ။“လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော ကျောင်း၌”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း (ကျောင်းဖြစ်စေ တောဖြစ်စေ) ရဟန်းရှင်လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော ဌာနဟူသမျှကို သဒ္ဓိသုပစာရ အားဖြင့် ယူနိုင်သောကြောင့် “ဧကကောဝ နိသီဒိတွာ”ဟု အဓိပ္ပာယတ္ထဖွင့်သည်။ [ယံကို၌ ဇေဝိဝိတ္တဌာနံ ဣဝ သုညာဂါရန္တိ အဓိပ္ပေတံ-ဋီကာ။]

ပရိသာသုစာတိ-ကာ၊ အဋ္ဌသု-န်သော၊ ပရိသာသု-တို့၌၊ (နဒတိ ခွဲစပ်)၊ စ-သာဓကကာ၊ စတ္တာရိမာန်၊ ပေ၊ န ဒတိတိ-အစရှိသော၊ စတံ သုတ္တံ-ဤပါဠိကို၊ (ဘဂဝတာ)ပိ-သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အစရှိသော၊ သုတ္တံ-ပါဠိကို၊ ဝိတ္တာရေတမ္ဘ-ချဲ့ထိုက်၏၊ [သာရိပုတ္တ-ရာ၊ တထာဂတဿ-၏၊ တထာဂတဝေသာရဇ္ဇာနိ-တထာဂတဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့သည်၊ ဣမာန် စတ္တာရိ-တို့တည်း၊ ယေဟိ-ယင်း တထာဂတဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသော၊ တထာဂတော-သည်၊ အာသဘံ-မြတ်သော၊ ဌာနံ-ဌာနကို၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံတော်မူ၏၊ ပရိသာသု-တို့၌၊ သီဟနာဒံ-မြတ်သောအသံတော်ကို၊ နဒတိ-မိန့်မြှောက်တော်မူ၏၊-မူလပံ၊ မဟာသီဟနာဒသုတ်။]

အဋ္ဌသု ပရိသာသု။ ။ဧတ္ထိယပရိသတ်၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ဂဟပတိ၊ သမဏအားဖြင့် လူပရိသတ် ၄ မျိုး၊ စာတုမဟာရာဇိက၊ တာဝတိံသ၊ မာရ်၊ ဗြဟ္မပရိသတ်အားဖြင့် နတ်ဗြဟ္မာပရိသတ် ၄ မျိုးကို ပရိသတ် ၈ ပါးဟု ဆိုသည်။ [“မာရ”ဟူရာ၌ မာရ်နတ်၏ ဘက်သားနတ်များကိုပါ ယူမှ ပရိသတ်အစုအဝေး ရနိုင်သည်။]

ဝေသာရဇ္ဇာနိ။ ။အန္တရာယိကဓမ္မတို့ကို ဟောတော်မူရာ၌ အန္တရာယိကဓမ္မမဟုတ်ဟု ကန့်ကွက်လာလျှင် မကြောက်မရွံ့ရဲဝန်စွာ ဖြေရှင်းတော်မူနိုင်သောဉာဏ်တော်ကို “ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်”ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော် ၄ ပါးကို အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ နိဒါနကထာ၌ ရှုပါ။ [စတုသု ဌာနေသု သာရဇ္ဇာဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခန္ဓဿ ဥပန္နသောမနဿမယညာဏဿေတံ နာမံ။]

တထာဂတဿ တထာဂတ။ ။ထို ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်၏ ဘုရားမှတစ်ပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဆက်ဆံကြောင်း ပြလို၍ “တထာဂတဿ တထာဂတ ဝေသာရဇ္ဇာနိ” ဟု တထာဂတ ၂ ပုဒ်ကို ဟောတော်မူ၏။ တစ်နည်း-ရှေ့ တထာဂတသည် ဘုရားရှင်ကို ပြသောပုဒ်တည်း၊ နောက်တထာဂတကာ “တထာ+အာဂတာနိ တထာဂတာနိ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အခြားသောဘုရားရှင်တို့၏ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်တို့သည် များစွာသော ကောင်းမှုတော်၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသော ပုညဿယသမ္ပတ္တိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ဤမြတ်စွာဘုရား၏လည်း ပုညဿယသမ္ပတ္တိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းကိုပြသော ဝိသေသနပုဒ်တည်း၊ ဤကား အဋ္ဌကထာတို့အလိုတည်း။

အာသဘံ ဌာနံ။ ။သေဋ္ဌ ဌာနံ၊ ဥတ္တမံ ဌာနံတိ အတ္ထော၊ နိဿယ၌ ဤအတိုင်းပေးသည်၊ အာသဘာ ဝါ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓါ၊ တေသံ ဌာနံတိ အတ္ထော၊ ဤအလို “အာသဘံ-အာသဘာ မည်သော ရှေးဘုရားတို့၏ အရာဖြစ်သော၊ ဌာနံ-အရာကို”ဟု ပေးပါ၊ အပီစ ဥသဘဿ ဣဒံတိ အာသဘံ၊ အာသဘံ ဝိယာတိ အာသဘံ၊ ဤနည်းအလို “အာသဘံ-နွားလားဥသဘာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဌာနံ-အရာကို”ဟု ပေးပါ-ဋီကာ။

ပုဂံဝ ခု မျိုး။ ။ခေါင်းဆောင်နွားလားကြီးကို “ပုဂံဝ”ဟု ခေါ်၏။ ထို ပုဂံဝသည် နွားတစ်ရာ၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော ဥသဘာ၊ နွားတစ်ထောင်၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော ဝသဘာ၊ (တစ်နည်း)နွားခြံပေါင်းတစ်ရာ၏ အကြီးအကဲနွားလားသည် ဥသဘာ၊ နွားခြံတစ်ထောင်

ပဉ္စ နံ ပုဏ္ဏိတိ-ကား၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိကုန်သော၊ ဒေဝမနုဿာ-နတ်လူတို့ သည်၊ နံ-ထိုအရှင်ဂေါတမကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ဝါ-သိခြင်းငှာ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ အဘိသင်္ခရိတွာ-ပြုပြင်စီစဉ်၍၊ ပုဏ္ဏိ-မေးကြကုန်၏၊ ဗျာက ရောတီတိ-ကား၊ တင်္ဂညေဝ-ထို မေးရာဓဏ၌ပင်လျှင်၊ ဝိသဇ္ဇေတိ-ဖြေတော်မူ၏၊ စိတ္တံ အာရာဓေတီတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိသဇ္ဇနေန-ပြဿနာကို ဖြေဆိုခြင်းအားဖြင့်၊ မဟာ ဇနဿ-များစွာသော လူအပေါင်း၏၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပရိတောသေတိယေဝ-နှစ် သက်စေနိုင်သည်သာ၊ နောစ ခေါ သောတဗ္ဗံ မညန္တိတိ-ကား၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာ ဓေတွာ-နှစ်သက်စေပြီး၍၊ ကထေန္တဿပိ-ဖြေဆိုပါသော်လည်း၊ အဿ-ထိုအရှင် ဂေါတမ၏၊ ဝစနံ-စကားကို၊ သောတဗ္ဗံ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ န မညန္တိ-မမှတ် ထင်ကြကုန်၊ ဣတိ ဧဝဉ္စ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၏ အကြီးအကဲနွားလားသည် ဝသဘ၊ (တစ်နည်း) ဂါမဓေတံတစ်ခေတ်၌ အကြီးအကဲ နွား လားသည် ဥသဘ၊ ဂါမဓေတံ ၂ ခေတ်၌ အကြီးအကဲနွားလားသည် ဝသဘ၊ နွားအားလုံးထက် မြတ်သော မည်သည် ဂါမဓေတံ၌မဆို အကြီးအကဲဖြစ်သော ဘေးရန်ဟူသမျှကို လွှမ်းမိုးနိုင် သော တစ်ကိုယ်လုံးဖြူသော အလွန်ပသာဒရှိသော များစွာသောဝန်ကို ဆောင်နိုင်သော မိုးကြီး ပစ်သံများစွာကြားသော်လည်း မတုန်လှုပ်သော နွားလားကြီးသည် နိသဘတည်း၊ ဤသို့အား ဖြင့် ၃ မျိုးပြားသည်။

ထို နိသဘနွားလားကြီးကိုပင် ဤနေရာ၌ "ဥသဘ"ဟု ဆိုလို၏။ ထို ဥသဘနွားလားကြီး သည် ဥသဘတို့၏အားနှင့် ပြည့်စုံရကား လေးဘက်သောခြေတို့ဖြင့် မြေကြီးကို ဖိမိစီးစီး နှိမ်နှင်းလျက် ကြွားကြွားရွားရွား ရပ်တည်လေ့ရှိ၏။ ထိုသို့ တည်နိုင်ခြင်းကိုပင် "ဥသဘဿ+ ဣဒံ"အရ နွားလားဥသဘ၏+ဥစ္စာ"ဟု ခေါ်ရသည်။ ထို့အတူ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည်လည်း ဒသဗလ (ဉာဏ်တော်အား)နှင့် ပြည့်စုံတော်မူရကား ပရိသတ် ရှစ်ပါးတည်းဟူသော မြေပေါ်ဝယ် ဝေသာ ရဇဉာဏ်လေးပါးတည်းဟူသော ခြေတော်ဖြင့် ဖိမိစီးစီးနှင်းတော်မူကာ မည်သည့်ရန်သူကိုမျှ မလှုပ်ရှားစေနိုင်၊ မြဲခိုင်စွာ တည်တော်မူ၏။ ဤသို့ တည်တော်မူခြင်းကို "အာသဘံ ဝိယာတိ အာသဘံ"အရ နွားလားဥသဘ၏ ရပ်တည်ခြင်းနှင့်တူသော တည်ခြင်းဟု ခေါ်သည်။-ဋီကာ သစ်။

တင်္ဂဏညေဝ |ပေ၊ အာရာဓေသိ။ ။မေးရာဓဏ၌ပင် အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ် သော ပဋိဘာန်ဉာဏ်ဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဖြေဆိုရာဝယ် မေးသူတို့၏ အဇ္ဈာသယအား လျော်စွာလည်းကောင်း၊ အတ္တဓမ္မ(အကျိုးနှင့်အကြောင်း)အားလျော်စွာလည်းကောင်း ဖြေတော်မူ သောကြောင့် မေးသူတို့၏စိတ်ကို နှစ်သက်စေတော်မူပါသည်။

မှန်၏၊- ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်သည် အလွန်မြင့်မြတ်တော်မူရကား သိဖွယ်တရား (ဖြေဆိုဖွယ်အဖြေ) ဟူသမျှသည် ဉာဏ်တော်၏အဝသို့ ရောက်နေကြသကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ အလိုရှိအပ်သောတရားသည် တွေး၍ မနေရတော့၊ နှလုံးသွင်းလိုက်ရုံမျှဖြင့် ထင်ပေါ် လာသည်။

သောတဗ္ဗံ စသု မညန္တိတိ-ကား၊ ဒေဝါပိ-နတ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ မနုဿာပိ-လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟန္တေနေဝ-ကြီးစွာသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဥဿာဟေန-အားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ သောတဗ္ဗံ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ မညန္တိ-မှတ်ထင်ကြကုန်၏၊ ပသီဒန္တိတိ-ကား၊ သုပ္ပသန္နာ-လွန်စွာကြည်ညိုကုန်သည်၊ ကလ္လစိတ္တာ-ခံကျန်းသော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ မုဒုစိတ္တာ-နည့်သော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ပသန္နကာရံ ကရောန္တိတိ-ကား၊ မုဒုပ္ပသန္နာဝ-အချည်းနှီးကြည်ညိုသူတို့သည်သာ၊ န ဟောန္တိ-မဟုတ်ကုန်၊ ပဏီတာနိ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ စီဝရာဒိနိ-သင်္ကန်း အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဠုဝနဝိဟာရာဒယော-ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက် အစရှိကုန်သော၊ မဟာဝိဟာရေစ-ကျောင်းတိုက်ကြီးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိစ္စန္ဒော-စွန့်လျှူကြကုန်လျက်၊ ပသန္နကာရံ-ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏။

တထတ္တာယာတိ-ကား၊ သော-ထို အရှင်ဂေါတမသည်၊ ယံ ဓမ္မံ-အကြင် တရားကို၊ ဒေသေတိ-ဟော၏၊ တထာဘာဝါယ-ထို တရား၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကျင့်အကျိုးငှာ၊ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏတ္တာယ-လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါး

သောတဗ္ဗံ မညန္တိ။ ။ “ဘုရားဖြစ်ခါ၊ ပယ် ၃ ရွာနှင့်”စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သော အက္ခဏ ၈ ပါးမှ လွတ်သော နဝမဓဏ၌သာ တရားတော်ကို ကြားနာရသောကြောင့် (အကြင် တရားကို ဘုရားဟောတော်မူ၏၊ ထိုတရားကို ငါတို့ နာယူကုန်အံ့ ဟု) လေးလေးစားစား ဖြစ်လျက် များစွာသော အားထုတ်ခြင်းဖြင့် နာထိုက်သော တရားဖြစ်ပါပေသည်ဟု အသိအမှတ် ပြုကြသည်။

မုဒုပ္ပသန္နာ။ ။ “တုစ္ဆုပ္ပသန္နာ-အချည်းနှီး ကြည်ညိုကြကုန်သည်၊ နိရတ္တကပ္ပသန္နာ- အကျိုးမရှိသည် ဖြစ်၍ ကြည်ညိုကြကုန်သည်”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ မုဒုကို တုစ္ဆဟု ဖွင့်ခြင်း တည်း၊ ကြည်ညိုရုံသာ ကြည်ညို၍ ဓမ္မပူဇာ၊ အာဓိသပူဇာတစ်ခုခုကိုမျှ မပြုကြသူတို့ကို “မုဒုပ္ပ သန္နာ”ဟု ဆိုလိုသည်။

ပသန္နကာရံ။ ။ “ပသန္နာနံ + ကြည်ညိုသူတို့၏ + အာကာရော- အမှုအရာတည်း၊ ပသန္နကာရော-ရာ”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထို ပသန္နကာရဟူသည် ကြည်ညိုသူတို့ ပြုထိုက်သော သက္ကာရ (ပူဇော်မှု) ၂ မျိုးတည်း၊ ထိုတွင် ပဏီတာနိ စီဝရာဒိနိ စသည်ဖြင့် အာဓိသပူဇာကို ပြ၏၊ ဓမ္မပူဇာကိုကား နောက်လာမည့် တထတ္တာယ ပဋိပတ္တိဖြင့် ပြသည်။

တထတ္တာယ။ ။ တထာဘာဝေါ တထတ္တံ”ဟု ပြုစေလို၍ “တထတ္တာယကို တထာ ဘာဝါယ”ဟု ဖွင့်သည်၊ တထာဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောအနက်ကို “ယံ သော ဓမ္မံ”ဟု အနိယမဖြင့် ပြသည်၊ “တထာ-ထို ဟောတော်မူအပ်သော တရား၏+ဘာဝ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ”ဟူသည် ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဓမ္မာနုဓမ္မ ပဋိပတ္တိပူရဏတ္တာယ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်။

အားလျော်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှာ၊ န ပဋိပစ္စန္ဓိ-မကျင့်ကြကုန်၊
 ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တထတ္တာယစ ပဋိပစ္စန္ဓိတိ-ကား၊ တထာဘာဝါယ-ထိုတရား
 ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကျင့်အကျိုးငှာ၊ ပဋိပစ္စန္ဓိ-ကျင့်ကြကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊
 တဿ ဘဂဝတော-ထို မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဓမ္မ-တရားတော်ကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊
 ကေစိ-အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သရဏေသု-သရဏတို့၌၊ ဝါ-သရဏဂုံတို့၌၊
 (ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော ရတနာ ၃ ပါးကို ကိုးကွယ်ကြောင်း စိတ်တို့၌) ပတိဋ္ဌဟန္တိ-
 တည်ကြကုန်၏၊ ကေစိ-တို့သည်၊ ပဉ္စသု-၅ ပါးကုန်သော၊ သီလေသု-သီလတို့၌၊
 ပတိဋ္ဌဟန္တိအပရေ-အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ နိက္ခမိတွာ-အိမ်မှထွက်၍၊ ပဗ္ဗန္တေ-
 ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်၏၊ ပဋိပန္နာစအာရာဓန္တိတိ-ကား၊ တံ ပဋိပဒံ-ထို အကျင့်ကို၊
 ပဋိပန္နာ-ကျင့်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-နီလသော်)၊ ပူရေတု-ပြည့်စေခြင်းငှာ၊
 သက္ကောန္တိ-စွမ်းနိုင်ကုန်၏၊ သဗ္ဗာကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 ပရိပူရေန္တိ-ပြည့်စေနိုင်ကြကုန်၏၊ ပဋိပတ္တိပူရဏေန-အကျင့်ကို ပြည့်စေခြင်းအား
 ဖြင့်၊ တဿ ဘောတော ဂေါတမဿ-ထို အရှင်ဂေါတမ၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာ
 ဓန္တိ-နှစ်သက်စေနိုင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်၏။

မှန်၏-ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်သော တရားတိုင်းမှာပင် တရားနာသူတို့၏ ဓမ္မာနုဓမ္မအကျင့်
 ကို ဖြည့်ဖို့ရန် ရည်ရွယ်တော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ဓမ္မာနုဓမ္မ ပဋိပတ္တိပူရဏသည် ဓမ္မ၏ဖြစ်
 ကြောင်း(တရားဟောတော်မူခြင်း၏အကြောင်း သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်) ဘာဝအနက်ဖြစ်သည်။

န ပဋိပစ္စန္ဓိ။ ။ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏတ္တာယ၏နောက်၌ “ပဋိပစ္စန္ဓိတိ အတ္ထော”ဟု
 တွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်၌ “နော စ ခေါ တထတ္တာယ ပဋိပစ္စန္ဓိ” ၏ အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် “န
 ပဋိပစ္စန္ဓိတိ အတ္ထော”ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်၊ ထိုသို့ ရှိမှလည်း “တထတ္တာယစ ပဋိပစ္စန္ဓိ”ဟု
 သော နောက်စကားနှင့် အဓိပ္ပာယ်ထူးခြားမည်၊ ဤသို့ ကဲ့ရဲ့သော စကားဖြစ်ခြင်းကြောင့်
 “ယံ သော ဓမ္မံ”၌ “သော-ထို အရှင်ဂေါတမသည်”ဟု အနက်ပေးခဲ့ရသည်။

တထတ္တာယစ။ ။ဤပုဒ်ကိုလည်း “တထာ ဘာဝါယ”ဟုပင် ဖွင့်သင့်၏၊ စာအုပ်တို့၌
 “တထဘာဝါယ”ဟု တွေ့ရသည်၊ ဤ တထာဘာဝသည် ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏ (လောကုတ္တရာ
 တရား ၉ ပါးအား+လျော်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ဖို့ရန်ပင်) တည်း၊ ထို ဓမ္မာနုဓမ္မ
 ပဋိပတ္တိပူရဏကို အစမှစ၍ အစဉ်အတိုင်း ပြလိုသောကြောင့် “ကေစိ သရဏေသု”စသည်ဖြင့်
 မိန့်သည်။

ပဋိပန္နာစ အာရာဓန္တိ။ ။ဘုရားရှင်ကို နှစ်သက် ကျေနပ်စေလောက်အောင်ကျင့်သူ
 ကား ရဟန်းပြုရုံမျှမကဘဲ၊ ပူရေတု သက္ကောန္တိ-အကျင့်ပြည့်အောင်စွမ်းနိုင်သူများ ဖြစ်ကြရ၏၊
 ထို “ပူရေတု သက္ကောန္တိ”ကိုပင် “သဗ္ဗာကာရေန ပရိပူရေန္တိ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ဋီကာသစ်၌
 လည်းကောင်း၊ နောက်ပြင် စာအုပ်များ၌လည်းကောင်း “သဗ္ဗာကာရေန ပန”ဟု ပနသဒ္ဒါ
 တွေ့ရ၏၊ ပိုဟန်တူသည်၊ ရှေးစာအုပ်တို့၌ မပါ။]

ပန-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ ဩကာသေ-ဤ ပါဠိရပ်၌၊ (သီဟနာဒကိစ္စ၏ ပြည့်စုံလုံလောက်ခြင်းကို ပြရာ ပဋိပန္နာစ အာရာဓန္တိဟူသော ဤပါဠိရပ်၌) ဌတွာ-တနံရပ်၍၊ သီဟနာဒါ-သီဟနာဒတို့ကို၊ သမောဓာနေတဗ္ဗာ-ပေါင်း၍ ရေတွက်ထိုက်ကုန်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကစ္စံ-အချို့သော၊ တပဿိ-အကျင့်ရှိသူကို၊ နိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်သည်ကို၊ ပဿာမိ-မြင်ရ၏၊ ဣတိ-ဤစကားတော်သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဧကော-တစ်ပါးသော၊ သီဟနာဒေါ-သီဟနာဒတည်း၊ အပရံ-တစ်ပါးသော၊ (တပဿိ-ကို)၊ သဂ္ဂေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တံ ပဿာမိ၊ ဣတိ-သည်၊ (ဘဂဝတော) ဧကော(သီဟနာဒေါ-တည်း၊) အကုသလဓမ္မပ္ပဟာနေ-အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ရာ၌၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ သေဋ္ဌော-အမြတ်ဆုံးတည်း၊ ဣတိ-သည်၊ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ကုသလဓမ္မသမာဒါနေဝိ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆောက်တည်ရာ၌လည်း၊ အဟမေဝ သေဋ္ဌောတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ အကုသလဓမ္မပ္ပဟာနေ-၌၊ မယုမေဝ-ငါ၏သာ၊ သာဝကသံဃော-သာဝကသံဃာသည်၊ သေဋ္ဌောတိ (ဘဂဝတော) ဧကော(သီဟနာဒေါ)၊ ကုသလဓမ္မသမာဒါနေဝိ မယုယေဝ-သာ၊ သာဝကသံဃော သေဋ္ဌောတိ(ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ သီလေန-သီလအားဖြင့်၊ မယု-ငါ၏၊ ဝါ-ငါနှင့်၊ သဒိသော-တူသူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ(ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ဝိရိယေန-ဝိရိယအားဖြင့်၊ မယု သဒိသော နတ္ထိတိ(ဘဂဝတော) ဧကော(သီဟနာဒေါ)၊ ပညာယ-ပညာအားဖြင့်၊ မယု သဒိသော နတ္ထိတိ(ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ဝိမုတ္တိယာ-ဝိမုတ္တိအားဖြင့်၊ မယု သဒိသော နတ္ထိတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)။

ဣမသ္မိံ ပနောကာသေ။ ။ဣမသ္မိံ ပနောကာသေ ဌတွာတိ ပဋိပန္နာစ အာရာဓန္တိတိ စတသ္မိံ သီဟနာဒကိစ္စပါရိပုရိဒိပနေ ပါဠိပဒေသေ ဌတွာ၊-ဋီကာ၊ ပဋိပန္နာစ အာရာဓန္တိ၌ သီဟနာဒကိစ္စသည် ပြည့်စုံ၏။ ထိုသို့ အပြည့်အစုံပြရာ “ပဋိပန္နာစ အာရာဓန္တိ”ဟူသော ပါဠိရပ်ကို “ဣမသ္မိံ ဩကာသေ”ဟု ဆိုသည်။ သမောဓာနေတဗ္ဗာကို “သင်္ကလိတဗ္ဗာ”ဟု ဖွင့်၏။ သံ+ကလမာတ်သည် ရေတွက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။

ဧကစ္စံ ပေ၊ သီဟနာဒေါ။ ။“အချို့သော တပဿိကို ငရဲ၌ဖြစ်သည်ကိုမြင်တော်မူရ၏”ဟု မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတော်သည် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ မပြောနိုင်သော (ဘုရားမိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း) ငရဲ၌ မဖြစ်ပါဟုလည်း မပယ်လှန်နိုင်သောကြောင့် သီဟနာဒ(မြတ်သောအသံတော်)တစ်ပါး ဖြစ်ရပေသည်။ နောက်သီဟနာဒများ၌လည်း နည်းတူ။

ဝိမုတ္တိယာ။ ။ပညာယ ဝိမုတ္တိယာတို့၌ “မယု သဒိသော နတ္ထိတိ ဧကော”တို့ကို ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်။ ဤတိုင်အောင် “ပုရိမာ ဒသ-ရှေး၌ ပြုအပ်ခဲ့သော သီဟနာဒ ၁၀ ပါး”တည်း။ “သီဟနာဒံ ဒုဒန္တော ပရိသမဇ္ဈေ နဒါမိ”မှ စ၍ “အာရာဓန္တိတိ ဧကော”တိုင်အောင် နောက် ၁၀ ပါးတည်း။

သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒန္တော-မိန့်မြှောက်တော်မူလသော်၊ ပရိသမဇ္ဈေ-ပရိသတ်၏ အလယ်၌၊ နိသီဒတွာ-ထိုင်တော်မူ၍၊ နဒါမိ-မိန့်မြှောက်တော်မူ၏၊ ဣတိ-ဤ စကားတော်သည်၊ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ဝိသာရဒေါ-ကင်းသော ရွံ့ရှားခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နဒါမိ-၏၊ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ဓံ-ငါ့ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးကြကုန်၏၊ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနေော) ဝိသဇ္ဇေမိ-ဖြေတော်မူ၏၊ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ဝိသဇ္ဇနေန-ဖြေခြင်းအားဖြင့်၊ ပရဿ-သူတစ်ပါး၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဓေမိ-နှစ်သက်စေနိုင်၏၊ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော(သီဟနာဒေါ)၊ တုဋ္ဌာစ-နှစ်သက်ကုန်သည်လည်း၊ (ဟုတွာ)၊ မေ-ငါ၏၊ (စကားကို)၊ သောတဗ္ဗံ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ မညန္တိ-မှတ်ထင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော(သီဟနာဒေါ)၊ သုတွာ-ကြားနာရ၍၊ မေ-ငါ့အား၊ ပသီဒန္တိ-ကြည်ညိုကြကုန်၏၊ ဣတိ(ဘဂဝတော) ဧကော(သီဟနာဒေါ)၊ ပသန္နကာရံ-ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာကို၊ ကရောန္တိ-န်၏၊ ဣတိ(ဘဂဝတော) ဧကော(သီဟနာဒေါ)၊ ယံ ပဋိပတ္တိံ-အကြင် ပဋိပတ်ကို၊ ဒေသေမိ-ဟောတော်မူ၏၊ တထတ္တာယ-ထို ပဋိပတ်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-ကျင့်ကြကုန်၏၊ ဣတိ(ဘဂဝတော) ဧကော(သီဟနာဒေါ)၊ ပဋိပန္နာစ-ကျင့်ကုန်သူတို့သည်လည်း၊ ဓံ-ကို၊ အာရာဓေန္တိ-နှစ်သက်စေနိုင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ(ဘဂဝတော) ဧကော(သီဟနာဒေါ)။

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ပုရိမာနံ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသန္တံ-၁၀ ပါးသော သီဟနာဒတို့တွင်၊ ဧကေနာသ-တစ်ပါးတစ်ပါးသော သီဟနာဒ၏၊ ပရိသာသုစ နဒတိတိ အာဒယော-အစရှိကုန်သော၊ ဒသဒသ-၁၀ ပါး ၁၀ ပါးတို့သည်၊ ပရိဝါရာ-အခြံအရံတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ပုရိမာနံ-ကုန်သော၊ ဒသန္တံ-

သုတွာ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ။ ။အဋ္ဌကထာ စာအုပ်၌လည်းကောင်း၊ ဋီကာသစ်၌လည်းကောင်း “သုတွာ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ”ကို တွေ့ရ၏၊ သို့သော် ရှေ့သီဟနာဒ၌ သဝနကြိယာ မပါခဲ့သေး၊ “စိတ္တံ အာရာဓေတိ”ဟုသာ ပါ၏၊ အာရာဓေတိကို ပရိတောသေတိ ဟု ဖွင့်ခဲ့၏၊ ဤသောတဗ္ဗံ မညန္တိနေရာ၌ “ကထေန္တဿပိဿ”ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုရှေ့စကား၊ နောက်စကားကိုပေါင်း၍ “တုဋ္ဌာစ မေ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ”ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်။

ဣတိ ပေ၊ ဒသဒသ ပရိဝါရာ။ ။ရှေ့ ၁၀ ပါးတွင် “ကေစ္စံ တပသီ၊ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တံ ပဿာမိတိ သီဟနာဒံ နဒန္တော ဘဂဝါ (၁) ပရိသာသု နဒတိ၊ (၂) ဝိသာရဒေါ ဟုတွာ နဒတိ၊ (၃) တတ္ထစ ပဉ္စ ပုစ္ဆန္တိ၊ (၄) ပဉ္စ ဝိသဇ္ဇေတိ၊ (၅) ဝိသဇ္ဇနေန ပရဿ စိတ္တံ အာရာဓေတိ၊ (၆) တုဋ္ဌာစ မေ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ၊ (၇) သုတွာစ ဘဂဝတော ပသီဒန္တိ၊ (၈) ပသန္နကာရံ

၁၀ ပါးသော သီဟနာဒတို့၏၊ ပရိဝါရဝသေန-အခြံအရံတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ သတ်-တစ်ရာသော၊ တေ ဒသ-ထို ၁၀ ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ပုရိမာ-န်သော၊ ဒသစ-၁၀ ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒသာဓိကံ-၁၀ ပါးအလွန်ရှိသော၊ သီဟနာဒသတ်-သီဟနာဒတစ်ရာသည်၊ ဟောတိ-၏။

ပန-ဆက်၊ ဣတော-ဤသုတ်မှ၊ အညသ္မိ သုတ္တေ-အခြားသောသုတ်၌၊ [မဇ္ဈိမ နိကာယ် မူလပံ-စူလသီဟနာဒသုတ် စသည်၌။] ဧတ္တကာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ [အချို့စာအုပ်တို့၌ “ဝ” ပါ၏ မကောင်း။] သီဟနာဒါ-သီဟနာဒ တို့ကို၊ ဒုလ္လဘာ-မရအပ် မရနိုင်ကုန်၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အခြားသုတ်၌ မရနိုင်လောက်အောင် များသောအရေအတွက်ရှိခြင်းကြောင့်၊) [တေနာတိ သင်္ချာ မဟာတ္ထေန။] ဣဒံသုတ္တံ-ဤသုတ်ကို၊ မဟာသီဟနာဒန္တိ-မဟာသီဟနာဒသုတ် ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သီဟနာဒံ ခေါ၊ ပေ၊ နဒတိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံဝါဒိနံ-ဤသို့ပြောလေ့ရှိသူတို့၏၊ ဝါဒံ-ဝါဒကို၊ ပဋိသော ဓေတွာ-တားမြစ်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပရိသတိ-ပရိသတ်၌၊ နဒိတ ပုဗ္ဗံ-ရှေ့၌ ကြူးရင့်အပ်သော၊ ဝါ-ကြူးရင့်အပ်ဖူးသော၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ ပုန ပါသည်ကား ပို၏။] သီဟနာဒံ-ကို၊ ဒသောန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဧကမိဒါဟံတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ကရောန္တိ၊ (၉) ယံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ တထတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ (၁၀) ပတိပတ္တိယာစ အာရာဓေန္တိ၊ ဤသို့ ရှေ့ ၁၀ ပါးတွင် တစ်ပါးတစ်ပါးကို မူတည်၍ နောက် ၁၀ ပါးကို မူလီသွင်းသောအခါ သီဟနာဒတစ်ရာဖြစ်၏၊ မူလီမပါဘဲ ရှေ့သီဟနာဒ ၁၀ ပါးချည်း သန့်သန့်လည်း မိန့်တော်မူရ ကား ထို သုဒ္ဓ ၁၀ ပါးနှင့်ပေါင်းလျှင် သီဟနာဒပေါင်း တစ်ရာ တစ်ဆယ် ဖြစ်သတည်း။

သဗ္ဗေတေ ပဋိဇာနန္တိ၊ အာသဘံ ဌာန မုတ္တမံ၊
သီဟနာဒံ နဒန္တေ တေ၊ ပရိသာသု ဝိသာရဒါ။

သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဧတေ-ဤဘုရားရှင်တို့သည်၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ အာသဘံ ဌာနံ-ဥသဘ၏ဥစ္စာ ခိုင်မြဲသောအရာကို၊ ပဋိဇာနန္တိ-ဝန်ခံတော်မူကြကုန်၏၊ ဧတေ-တို့သည်၊ ပရိသာသု-ပရိသတ်တို့၌၊ ဝိသာရဒါ-ရှုံ့ရှားခြင်းကင်း ရဲတင်းကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သီဟနာဒံ-ကို၊ နဒန္တိ-မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊ -အာဠာနာဋိယသုတ်။

ဣဒါနိ ပေ၊ အာဒိဇာဟ။ ။ပါထိကဝဂ္ဂ (သုတ်ပါထေယျ) ဥဒုမ္မရိကသုတ်၌ “ဣဓ နိဂြောဓ တပဿီ” စသည်ဖြင့် ဥပတ္တိလေသအပြားကိုလည်းကောင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိအပြားကိုလည်း ကောင်း ပြတော်မူလျက် ပရိသတ်နှင့် တကွသော နိဂြောဓပရိဗြိုဇ်၏ရှေ့၌ ဘုရားရှင်၏ သီဟ နာဒကို မိန့်တော်မူဘူးကြောင်းကို ပြတော်မူခြင်းငှာ ဣဒါနိ စသည်ကိုမိန့်သည်။

တိတ္ထိယပရိဝါသကထာ

၄၀၄။ တတ္ထ-ထို ဇကမိဒါဟံ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ တတြ မံ အညတရော တပဗြဟ္မစာရီတိ-ကား၊ တတြ ရာဇဂဟေ-ထို ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေ- ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌၊ ဝိဟရန္တံ-နေတော်မူသော၊ မံ-ငါ့ဘုရားကို၊ အညတရော-အမှတ် မရှိ တစ်ယောက်သော၊ တပဗြဟ္မစာရီ-မြတ်သောတပကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ ဝါ- ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သောဝီရိယဖြင့် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ ရှိသော၊ နိဂြောဓောနာမ-နိဂြောဓမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗိုဇ်သည်၊ (အပုစ္ဆိ ၌စပ်) အဓိဇေဂုဇ္ဈတိ-ကား၊ ဝီရိယေန-ဝီရိယဖြင့်၊ ပါပဇိဂုဇ္ဈနာဓိကာရေ- မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်းဟူသောအရာ၌၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ အပုစ္ဆိ-မေးပြီး၊ ဣဒံ-ရာဇဂဟေ ဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေ ၊ပေ၊ ပဉ္စ အပုစ္ဆိဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ-ဂိဇ္ဈကုဋ်မည်သော၊ မဟာဝိဟာရေ-ကျောင်းတိုက်ကြီး၌၊ နိသိန္နော-နေတော်မူလျက်၊ ဥဒုမ္ပရိကာယ-ဥဒုမ္ပရိကာမည်သော၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရား ၏၊ ဥယျာနေ-ဥယျာဉ်၌၊ နိသိန္နဿ-နေသော၊ နိဂြောဓဿ-မည်သော၊ ပရိဗ္ဗာ ဇကဿစ-ပရိဗ္ဗိုဇ်၏လည်းကောင်း၊ သန္တာနဿ-မည်သော၊ ဥပါသကဿစ- ဥပါသကာ၏လည်းကောင်း၊ ကထာသလ္လာပံ-စကားပြောသံကို၊ ဒိဗ္ဗာယသောတ ဓာတုယာ-ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ဖြင့်၊ သုတွာ-ကြားတော်မူ၍၊ အာကာသေန-

တပဗြဟ္မစာရီ။ ။ဋီကာသစ်၌ “ဥတ္တမ တပစာရီ”ဟု ပဋ္ဌမဖွင့်၏၊ ဗြဟ္မကို “ဥတ္တမ”ဟု ဖွင့်၍ တပ၏ ဝိသေသနဟု ပြ၏၊ “တပေနဝါ ဝီရိယေန ဗြဟ္မစာရီ”ဟု ဒုတိယဖွင့်၏၊ “တပ” အရ “ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော (အပူတပြင်း အတင်းအားထုတ်ကြောင်း) ဝီရိယ ကို ယူပါ”ဟု သိစေ၏၊ ကိလေသေ တပေတီတိ တပေါ။

ဣဒံ။ ။ဋီကာ၌ “ရာဇဂဟေ ဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေ ဝိဟရန္တံ မံ ပဉ္စ အပုစ္ဆိတိ ဣဒံ ဝစနံ”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ရှေ့စကားကို စွဲ၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား “ဣဒန္တိ ရာဇဂဟေ ၊ပေ၊ ပဉ္စ အပုစ္ဆိတိ ပါဠိယံ အာဂတဝစနံ”ဟု ပါဠိတော်စကားကိုစွဲသည်။

မှတ်ချက်။ ။ထိုအချိန်က ပြဿနာကို မေးရာဌာနသည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်မဟုတ်၊ ရာဇဂြိုဟ်၏အနီးဖြစ်သော ဥဒုမ္ပရိကာဒေဝီ၏ ဥယျာဉ်တည်း၊ သို့သော် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌ သီတင်း သုံးခြင်းကြိယာ မပြတ်သေးသောကြောင့် “ဂိဇ္ဈကုဋေ ဝိဟရန္တံ မံ”ဟု သုံးစွဲတော်မူသည်။

ကထာသလ္လာပံ။ ။သန္တာနဟူသည် ဥပါသကာငါးရာအခြံအရံရှိသော ဥပါသကာ ခေါင်းဆောင်တည်း၊ နိဂြောဓပရိဗ္ဗိုဇ်သည် ထို ဥပါသကာနှင့်တွေ့သောအခါ ဘုရားရှင်ကို အထင်သေးအောင်...“အို သူကြွယ် တိုက်တွန်းပါတယ်၊ သိစမ်းပါလော၊ အသင်တို့ရဲ့ ဆရာ ဖြစ်သော ရှင်ဂေါတမဟာ ဘယ်သူနှင့်အတူ တရားဆွေးနွေးဘူးသလဲ” စသော စကားစမြည်၊ ပြန်လည်ပြောသံကို ကြားတော်မူသည်။

ကောင်းကင်ဖြင့်၊ အာဂန္တု-ကြွလာတော်မူ၍၊ တေသံ-ထို နိဂြောပေရိဗ္ဗိရံ၊ သန္တာန ဥပါသကာတို့၏၊ သန္တိကေ-အနီး၌၊ ပညတ္တေ-ခင်းထားအပ်သော၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်တော်မူ၍၊ နိဂြောဓေန-သည်၊ အဓိဇေဂစ္ဆေ-အဓိဇေဂစ္ဆအရာ၌၊ ယံတံ ပုဋ္ဌပဉ်-အကြင်မေးအပ်သော ပြဿနာကို၊ ဝိသဇ္ဇေသိ-ဖြေတော်မူပြီ၊ တံ-ထိုဖြေတော်မူအပ်သော ပြဿနာကို၊ သန္တာယ-၍၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ပရံဝိယ မတ္တာယာတိ-ကား၊ ပရမာယ-လွန်မြတ်သော၊ မတ္တာယ-အတိုင်း အရှည်အားဖြင့်၊ အတိမဟန္တေန-အလွန်ကြီးကျယ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ မမာဏေန-အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ (အတ္တမနော အဟောသိ ခွဲစပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊ ကော ဟိ ဘန္တေတိ-ကား၊ အန္တဗာလံ-ပညာမျက်စိကန်းမိုက်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကံ-မိစ္ဆာအယူရှိသူကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အညော-အခြားသော၊ ပဏ္ဍိတဇာတိကော-ပညာရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊ ကော နာမ-အဘယ်မည်သူသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဓမ္မံ-တရားတော်ကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်သည်၊ န အဿ-မဖြစ်ဘဲ ရှိပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏။

လဘောယျာဟံတိ ဣဒံ-လဘောယျာဟံဟူသော ဤစကားကို၊ (အာဟဒ္ဓိစပ်)၊ သော-ထို အစေလကဿပသည်၊ မေ-ငါသည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာသောကာလပတ်လုံး၊ အနိယျာနိကပက္ခေ-နိယျာနိကမဟုတ်သောဘက်၌၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ အတ္တာ-အတ္တကို၊ ဝါ-မိမိကိုယ်ကို၊ ကိလာမိတော ဝတ-ပင်ပန်းစေအပ်ပြီတကား၊ [ကာရိတ်နှင့်တကွ ကိလာမိတောရှိမှ ကောင်း၏။] သုက္ခနဒီတိရေ-ခြောက်သောမြစ်ကမ်း၌၊ နှာယိဿာမိ-ရေချိုးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သမ္ပရိဝတ္တန္တေနဝိယ-ပတ်ဝန်းကျင် လှည့်ပတ်နေသူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထုသေ-ဖွဲ့ပုံပေါ်၌၊ ကောဇ္ဇေန္တေနဝိယ-တစ်စုံတစ်ခုကို စိုက်နှက်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အတ္ထော-အကျိုးကို၊ န နိပ္ပာဒိတော ဝတ-မပြီးစေအပ်လေစွတကား၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဟံ-ငါသည်၊ အတ္တာနံ-မိမိ ကိုယ်ကို၊ ယောဂေ-ယှဉ်သင့်သော နည်းလမ်း၌၊ ယောဇေဿာမိ-ယှဉ်စေတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။ [ယောဂေတိ နယေ၊ ဒုက္ခနိဿရဏုပါယေတိ အတ္ထော။]

ပရံဝိယ။ ။ပရံတိ အတိသယတ္ထေ နိပါတော၊ ဝိယာတိ ပဒပုရဏမတ္ထေ၊ ယထာတံ အတိဝိယာတိ-ဋီကာသစ်၊ ဤဋီကာသစ်၌ အတိဝိယဝယ် ဝိယသည် ပဒပုရဏဖြစ်သကဲ့သို့ဟု ဥပမာပြု၏၊ သို့သော် ထို “ဝိယ”သည် ပဒပုရဏ မဟုတ်ပါ။ “အတိဝိယ-အလွန်သာလျှင်”ဟု ပေးရသော် ဧဝ အနက်ဟောသာတည်း။

၄၀၅။ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အနေန-ဤမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ခန္ဓကေ-မဟာဝဂ္ဂ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇခန္ဓက၌၊ ယော တိတ္ထိယပရိဝါသော-အကြင် တိတ္ထိယ ပရိဝါသ်ကို၊ ပညတ္တော-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော-သာသနာတော် အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိဖူးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာမဏေရဘူမိယံ-သာမဏေ ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်၌၊ ငွိတော-တည်လျက်၊ အဟံ ဘန္တေ !ပေ၊ ပရိဝါသံ ယာစာမိ တိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ သမာဒိယိတွာ-ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ပရိဝသတိ-ပရိဝါသ်နေရ၏၊ တံ-ထို တိတ္ထိယပရိဝါသ်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ် တော်မူ၍၊ ယေံ ခေါ ကဿပ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗောတိအာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။ [ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဣတ္ထန္တာမော-ဤအမည်ရှိသော၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော-သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသောအယူ ရှိဖူးသူပါတည်း၊ ဣမသ္မိံဓမ္မဝိနယေ-ဤတရားသဖြင့် ဆုံးမရာ သာသနာတော်၌၊ ဥပသမ္ပဒံ-မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၊ [ဥပရိဘူတာ+သမ္ပဒါ ဥပသမ္ပဒါ] ဝါ-ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ အာကင်္ခါမိ-အလိုရှိပါ၏၊ ဘန္တေ-တို့၊ သွာဟံ (သော အဟံ)-ထို တပည့်တော်သည်၊ သံဃံ-သံဃာတော်ကို၊ စတ္တာရောမာသေ- ၄ လတို့ ပတ်လုံး၊ ပရိဝါသံ-ပရိဝါသ်ကို၊ ယာစာမိ-တောင်းပါ၏။]

တတ္ထ-ထို ယော ခေါ ကဿပ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗောအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ပဗ္ဗန္တံ-ပဗ္ဗန္တံဟူသော စကားကို၊ ဝစနသီလိဋ္ဌတာဝသေနေဝ-စကား၏ပြေပြစ် ညက်ညောသည်၏အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ- မှန်၊ အပရိဝသိတွာယေဝ-ပရိဝါသ် မနေဘဲသာလျှင်၊ ပဗ္ဗန္တံ-ရှင်အဖြစ်ကို၊ လဘ တိ-ရ၏၊ ဥပသမ္ပဒတ္ထိကေန ပန-ရဟန်းအဖြစ်ကို အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ နာတိကာလ ဂါမပုဝေသနာဒီနိ-အလွန်စောစွာ ရွာသို့မဝင်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌ-၈ ပါးကုန်သော၊ ဝတ္တာနိ-ကျင့်ဝတ်တို့ကို၊ ပူရေန္တေန-ဖြည့်ကျင့်လျက်၊ ပရိဝသိတမ္ပံ-ပရိဝါသ်နေရ၏၊ [ရှစ်ပါးသော ကျင့်ဝတ်တို့ကို ပဗ္ဗဇ္ဇက္ခန္ဓက၌ ရူပါ၊ ဤ ဋီကာတို့၌လည်း ပြ၏။] အာရဒ္ဒစိတ္တာတိ-ကား၊ အဋ္ဌဝတ္တပူရဏေန-၈ ပါးသော ဝတ်၏ပြည့်ခြင်းကြောင့်၊ တုဋ္ဌစိတ္တာ-နှစ်သက်သော စိတ်ရှိကုန်သော၊ (ဘိက္ခုူ ပဗ္ဗာဇ္ဇေန္တိ နှစ်ပံ။)

ဧတ္ထ-ဤ သုမင်္ဂလဝိသာလိနိမည်သော ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၌၊ အယံ- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သင်္ဓေပတ္တော-အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ ဝိတ္တာရတော ပန-အကျယ်အားဖြင့်ကား၊ ဒေသ(ဒေသော)တိတ္ထိယပရိဝါသော-ဤတိတ္ထိတို့၏ ပရိဝါသ်ကို၊ သမန္တပါသာဒိကာယ-သမန္တပါသာဒိကာမည်သော၊ ဝိနယဋ္ဌ ကထာယံ-ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇခန္ဓကဝဏ္ဏနာယ-ပဗ္ဗဇ္ဇခန္ဓက အဖွင့်၌၊ ဝုတ္တ နယေန-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

အပိစ မေတ္တာတိ-ကား၊ အပိစ-ထိုသို့ ၄ လပတ်လုံး ပရိဝါသ်နေရပါသော်လည်း၊ မေ-ငါသည်၊ ဧတ္ထ-ဤပရိဝါသ်နေရာ၌၊ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တာဝိဒိတာတိ-ကား၊ ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတူကွဲပြား၊ ထူးခြားကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတံ-သိတော်မူအပ်ပြီ၊ (ဣမိနာ-ဤပုဂ္ဂလဝေမတ္တာ ဝိဒိတာဟူသောပါဠိဖြင့်၊) အယံ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ပရိဝါသာရဟော-ပရိဝါသ်ကိုထိုက်၏၊ (ပရိဝါသ်နေထိုက်၏၊) အယံ (ပုဂ္ဂလော)-သည်၊ န ပရိဝါသာရဟော-ပရိဝါသ်ကို မထိုက်၊ (ပရိဝါသ်မနေထိုက်၊) ဣတိ ဣဒံ-ဤသို့သော အထူးသည်၊ မယံ-ငါ့အား၊ ပါကဠ- ထင်ရှား၏၊ ဣတိ-ဤအဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ တတော-ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ကဿပေါ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကံ)၊ ယတ္ထ-အကြင် ဘုရားသာသနာတော်၌၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗံသိတွာ-ရွှေကိုပွတ်တိုက်သကဲ့သို့၊ ပွတ်တိုက်၍၊ ကောဠတွာ-ရွှေကိုထုရိုက်သကဲ့သို့ ထုရိုက်၍၊ ယုတ္တမေဝ-သင့်သူကိုသာ၊ ဂဏန္တိ-ယူကြကုန်၏၊ အယုတ္တံ-ကို၊ ဆဋ္ဌေန္တိ-စွန့်ပစ်ကြကုန်၏၊ (တံ)ဗုဒ္ဓသာသနံ-ထိုဘုရားသာသနာတော်သည်၊ အဟောအစ္ဆရိယံ-ဪ အံဖွယ်ကောင်းပါစေစွ၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ)၊ တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သုဠတရံ-သာ၍ ကောင်းမွန်စွာ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၌၊ သဗ္ဗာတုဿာဟော-လွန်စွာဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သစေ ဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ပြီ။

အထခေါ-ထိုသို့ လျှောက်ရာအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထို အစေလကဿပ၏၊ တိဗ္ဗစ္ဆန္တတံ-ထက်သန်သော ဆန္ဒရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိတော်မူ၍၊ ကဿပေါ-သည်၊ ပရိဝါသ်-ကို၊ န အရဟတိ-မထိုက်၊ ဣတိ-ဤသို့ သိတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အညတရံ-တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခူ-ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကံ)၊ ဘိက္ခူ-ရဟန်း၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ ကဿပံ-ကို၊ နှာပေတွာ-ရေချိုးစေပြီး၍၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-ရှင်အဖြစ်သို့ရောက်စေပြီး၍၊ အာနေဟိ-ဆောင်ခဲ့လော့။

ပုဂ္ဂလဝေမတ္တာ။ ။ဝိ (ဝိသဒိသာ)+မတ္တာ ယေသံတိ ဝိမတ္တာ၊ ဝိမတ္တာယေဝ+ဝေမတ္တာ၊ (သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်းသက်)၊ ဝေမတ္တာနံ+ဘာဝေါ ဝေမတ္တာ၊ ပုဂ္ဂလာနံ+ဝေမတ္တာ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တာ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတူသော အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၊ ထို"မတူသော အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်"ဟူသည် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် မတူထူးခြား ကွဲပြားခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ [နာနာ+ဘာဝေါ နာနတ္ထံ၊ ပုဂ္ဂလာနံ+နာနတ္ထံ ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ။]

ဗံသိတွာ၊ ကောဠတွာ။ ။အဇ္ဈာဿ ဝိမံသနဝသေန (အလိုဆန္ဒကို စူးစမ်းစိစစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) သုဝဏ္ဏံဝိယ ဗံသိတွာ ကောဠတွာ(ရွှေကို ပန်းထိမ်ဆရာက မှတ်ကျောက်၌ ပွတ်တိုက်သကဲ့သို့ ပွတ်တိုက်၍လည်းကောင်း၊ ရွှေကို ထုရိုက်သကဲ့သို့ ထုရိုက်၍လည်းကောင်း)-ငိုကား။

ဣတိ (အာမန္တေသိ)၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ တထာ-ထို မိန့်တော်မူအပ်သည့် အတိုင်း၊ ကတွာ-၍၊ တံ-ထိုကဿပကို၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိ ကံ-အထံတော်သို့၊ အာဂမာသိ-လာပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ-ထိုကဿပကို၊ ဂဏ မဇ္ဈေ-ရဟန်းအပေါင်း၏ အလယ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်တော်မူ၍၊ ဥပသမ္မာဒေသိ- မြင့်မြတ်သောရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူပြီ၊ ဟေန-ကြောင့်၊ အလတ္ထ ပေ၊ ဥပသမ္မဒန္တိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ၊ အစိရူပသမ္မန္နောတိ- ကား၊ ဥပသမ္မန္နော-မြင့်မြတ်သောရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၊ ဟုတွာ၊ န စိရမေဝ-မကြာမြင့်မီပင်၊ [“စိရံ+ဥပသမ္မန္နဿ အသာတိ စိရူပသမ္မန္နော၊ န+စိရူပသမ္မန္နော အစိရူပသမ္မန္နော” ဟု ပြု။] ဝုပကဋ္ဌောတိ-ကား၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမေဟိ-တို့မှ၊ ကာယေနစေဝ-ကိုယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ္တေ နစ-အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝုပကဋ္ဌော-ကင်း၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ ကပ်ပြီး သည်။

အပ္ပမတ္တောတိ-ကား၊ ကမ္မဋ္ဌာနေ-၌၊ သတိ-ကို၊ အဝိဇောန္တော-မစွန့်သည်၊ အာတာပီတိ-ကား၊ ကာယိက စေတသိက သင်္ခါတေန-ကာယိကဝီရိယ စေတ သိကဝီရိယဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝီရိယာတာပေန-ကိလေသာတို့ကိုလောင်မြိုက်တတ် သောဝီရိယဖြင့်၊ အာတာပီ-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာလောင်မြိုက်တတ်သော သမ္မပ္ပ ဓာန်ဝီရိယရှိသည်၊ [စကြိုသွား၍ တရားအားထုတ်ခြင်း စသည်ကို “ကာယိက ဝီရိယ” ဟု ခေါ်သည်။] ပဟိတတ္တောတိ-ကား၊ ကာယေ စ-၌လည်းကောင်း၊

ဂဏမဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “နိသီဒါပေတွာ”ဟု ရှိသော်လည်း “ဥပသမ္မဒကမ္မပ္ပဟောနကာနံ ဘိက္ခုနံ မဇ္ဈေ သံဃတ္ထေရာဝိယ တဿ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ နိသီဒိတွာ” ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် သူ့ကို ချီးမြှောက်တော်မူခြင်းငှာ သံဃ ထေရ်ကြီးကဲ့သို့ ထိုင်နေတော်မူရကား “နိသီဒိတွာ”ပါဌ်သာ အမှန်ဟု မှတ်ပါ။

ဝုပကဋ္ဌော။ ။ဝိ+ဥပ+ကသ(ဂတိမိ)ဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ “ဝိ-ဝတ္ထုကိလေသာ ၂ ဖြာ သော ကာမတို့မှ ကိုယ်စိတ်အားဖြင့် ကင်း၍+ဥပကဋ္ဌ-ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်သို့ကပ်ပြီးသည်”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ဋီကာ၌ “ဝိဝိတ္တော”ကား အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည်။

အပ္ပမတ္တော။ ။ထိုကဲ့သို့သော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇ္ဇိတပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သီလစင်ကြယ်ဖို့ရန် မမေ့ မလျော့ဖြစ်မှုမှ အထူးဆိုဖွယ်မလို၊ အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းအားဖြင့် ပြီးပြီးပင်ဖြစ်၏-ဟု ယူဆ၍ “အပ္ပမတ္တော”ကို “ကမ္မဋ္ဌာနေ သတိ အဝိဇောန္တော”ဟု ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ မမေ့မလျော့ပုံကိုသာ ဖွင့်၍ အရင်းခံ သီလ၏ စင်ကြယ်ကြောင်းကို အထူးမဖွင့်တော့။

ပဟိတတ္တော။ ။ပပ္ပဗုဒ္ဓပဟိဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟော၏၊ ပေသိတ၌ ဘုရား ပိသ ဓာတ်လည်း ဂတိအနက်ကိုပင် ဟော၏၊ ကာရိတ်အကြေကြဲလျှင် “စေခိုင်းအပ်-စေလွှတ်အပ်”ဟု ဖြစ်၏၊ ဓာတွတ္တသင်္ဂဟ၌ကား ပဟာဓာတ် ကြံတော်မူသည်၊ ပေသိတတ္တောတိ နိဗ္ဗာန် ပဟိ(ရှေ့ရှု)

ဇီဝိတေစ-အသက်၌လည်းကောင်း၊ အနပေက္ခတာယ-ငဲ့ကွက် ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပေသိတစိတ္တော-နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သောစိတ် ရှိသည်။ ဝိသဋ္ဌ အတ္တဘာဝေါ-စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော အတ္တဘောရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ "ဝိဟရန္တော-နေလသော်"၌စပ်)။

ယဿတ္ထာယာတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊ ကုလပုတ္တာတိ-ကား၊ အာစာရကုလပုတ္တာ-အံကျင့်အားဖြင့် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်။ သမ္မဒေဝါတိ-ကား၊ ဟေတုနာဝ-ရဟန်းပြုဖို့ရန် သင့်သော အကြောင်းဖြင့်သာလျှင်၊ ကာရဏေနေဝ-ရဟန်းပြုဖို့ရန် သင့်သောအကြောင်းဖြင့်သာလျှင်၊ တဒနုတ္တရံတိ-ကား၊ အနုတ္တရံ-မိမိထက် မြတ်သောတရားမရှိသော၊ တံ-ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံတိ-ကား၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏၊ ပရိယောသာနဘူတံ-အဆုံးဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အရဟတ္တဖလံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ (သစ္စိကတွာ-၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ တဿ-ထို အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္တာယ-အကျိုးငှာ၊ ပဗ္ဗဇန္တိ-ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်၏၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေတိ-ကား၊ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ-ဤ ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၌ပင်၊ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာတိ-ကား၊ အတ္တနာယေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ ပစ္စက္ခံ-မျက်မှောက်ကို၊ ကတွာ-၍၊ အပရပုစ္စယံ-အခြားသူဟူသော ယုံကြည်စရာရှိသူ မဟုတ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ (ဝိဟာသိ-၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္တော-နက်၊ ဥပသမ္ပဇ

ပေသိတစိတ္တော၊ တံနိဗ္ဗော တပ္ပဗ္ဗာရော (ထို နိဗ္ဗာန်၌ သွတ်ကိုင်သည်)-ငိုကား။] ထိုသို့စိတ်ရှိ သူသည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ဂရုမစိုက်ဘဲ စွန့်လွှတ်ထားသူ ဖြစ်ရကား "ဝိသဋ္ဌအတ္တဘာဝေါ"ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွေဖွင့်သည်။

ကုလပုတ္တာ။ ။အမျိုးကောင်းသော ဇာတိကုလပုတ္တပင် ဖြစ်သော်လည်း အကျင့် မကောင်းလျှင် တရားမရနိုင်သောကြောင့် အမျိုးကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ အကျင့်ကောင်းသည်သာ ပဓာနဖြစ်ရကား "အာစာရကုလပုတ္တာ"ဟု ဖွင့်သည်။

သမ္မဒေဝ။ ။သမ္မာ+ဒေဝ၊ ပါဠိတော်၌ "သမ္မဒေဝ၊ ပေ၊ ပဗ္ဗဇန္တိ"ဟု ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သမ္မာအရ "ကောင်းသောရဟန်းပြု"ဟူသည် "ငါ့မှာ ဇာတိ ဇရာ မရဏတို့မှ မလွတ်သေး" စသည်ဖြင့် သံဝေဂရှေ့သွားရှိသော ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် "ဟေတုနာ ကာရဏေန"ဟု ဖွင့်သည်။ "ရှင်ရဟန်းပြုရာ၌ သံဝေဂဖြစ်ခြင်းဟူသော သင့်လျော်သောအကြောင်း" ဟုလို၊ ကာရဏေနေဝသည် ဟေတုနာ၏ အဖွင့်တည်း။

အပရပုစ္စယံ။ ။အရဟတ္တဖလ သစ္စိကရဏေ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၌၊ ပရော+ပစ္စယော ယဿာတိ ပရပုစ္စယော-အခြားသူဟူသော ယုံကြည်စရာရှိသူ၊ န+ပရပုစ္စယော အပရပုစ္စယော၊ တံ အပရပုစ္စယံ-အခြားသူဟူသော ယုံကြည်စရာရှိသူမဟုတ်သည်ကို၊ ကတွာ-၍၊ "ကိုယ်တိုင်သိသောကြောင့် သူတစ်ပါးအပြောဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယုံကြည်နေသူမဟုတ်" ဟုလို။

ဝိဟာသီတိ-ကား၊ ပါပုဏိတွာ-ရောက်၍၊ သမ္မာဒေတွာ-ပြီးစေ၍၊ ဝါ-ပြည့်စေ၍၊ ဝိဟာသိ-နေပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိဟရန္တော-နေလသော်၊ ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်းသည်၊ ဧဏာ-ကုန်ပြီ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝုသိတံ- ကျင့်သုံး အပ်ပြီ၊ ကရဏီယံ-ပြုသင့်ပြုထိုက်သော ဝါ ပါးသော မင်္ဂကိစ္စကို၊ ကတံ- ပြုအပ် ပြီ၊ ဣတ္ထတ္တာယ-ဝါ ပါး ဤသို့ပြားသော မင်္ဂကိစ္စ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မင်္ဂအကျိုး ငှာ၊ အပရံ-တစ်ပါးသောမင်္ဂကို ဖြစ်စေဖွယ်ကိစ္စသည်၊ န-မရှိတော့ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အဗ္ဘညာသိ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိပြီ၊ [“အဗ္ဘညာသီတိ”ဟု ဣတိပါ သည်ကား ဝိဟန်တူသည်။]

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အဿ-ထို အစေလကဿပ၏၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဘူမိ-ပစ္စဝေက္ခ ဏာဉာဏ်၏ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ အရဟတ္တနိက္ခ ဋေန-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အထွဋ်ဖြင့်၊ ဒေသနံ-ဒေသနာတော်ကို၊ နိဋ္ဌာ ပေတံ-ပြီးစေခြင်းငှာ၊ (နိဂုံးအုပ်သောအားဖြင့် ပြီးစီးစေခြင်းငှာ)၊ အညတရော၊ ပေ၊ အဟောသီတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-သည်။) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ် ပြီ၊ တတ္ထ-ထို အညတရော၊ ပေ၊ အဟောသိအစရှိသော စကားရပ်၌၊ အညတရော တိ-ကား၊ ဧကော-တစ်ယောက်အပါအဝင်သည်၊ (အဟောသိ)၊ အရဟတံတိ- ကား၊ အရဟန္တာနံ-ရဟန္တာတို့တွင်၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဝကာနံ- သာဝကဖြစ်ကုန်သော၊ အရဟန္တာနံ-ရဟန္တာတို့၏၊ အဗ္ဘန္တရော-အတွင်းဝင်သူသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိအယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤ အညတရော ခေါ် ပနာယသ္မာအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အဓိပ္ပာယော-သင်္ဂါယနာတင်ထေရ်တို့၏ အလို တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ယံယံ-အကြင်အကြင်ပုဒ်ကို၊ အန္တရန္တရ-အကြားအကြား၌၊ န ဝုတ္တံ-မဖွင့်ဆိုအပ်၊ တံတံ-ထိုထို ပုဒ်သည်၊ တတ္ထတတ္ထ-ထိုထို ပါဠိရပ်၌၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါကဋမေဝ-ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။...ဣတိ-ဖြင့်၊ မဟာသီဟနာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ-မဟာသီဟနာဒသုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ဥပသမ္ပန္နံ။ ။ဥပ+သံ ဥပသာရ ၂ ပုဒ်လုံး ပဒဇာတ်သို့ အစဉ်လိုက်သော ဓာတွတ္တာ နဝတ္တကချည်းဟု သိစေလို၍ “ပါပုဏိတွာ”ဟု ပဇ္ဇ၏အနက်ကိုသာ ဖွင့်သည်၊ [ပဇ္ဇ၌ ပဒဇာတ်၊ တွာပစ္စည်း။] (တစ်နည်း) ဥပ ဥပသာရသည် ဓာတွတ္တာနဝတ္တကဖြစ်၏၊ သံကား ဓာတွတ္တ ဝိသေသကတည်းဟု သိစေလို၍ “သမ္မာဒေတွာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ သမ္မာဒေတွာကိုလည်း “အသေက္ခာ သီလသမာဓိပညာ(တို့ကို) နိဋ္ဌာဒေတွာ(ပြီးစေ၍) ပရိပူရေတွာဝါ-ပြည့်စေ၍၊ ဣတိအတ္ထော”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

မဟာသီဟနာဒသုတ်
 ဘာသာဋီကာ ပြီး၏။
 ❦

၉။ ပေါ်ဌပါဒသုတ်ဘာသာဋီကာ

ပေါ်ဌပါဒ ပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု

၄၀၆။ ဧဝံ ပေ၊ သာဝတ္ထိယန္တိ-ဧဝံ ပေ၊ သာဝတ္ထိယံဟူသော ဤသုတ်သည်၊ ပေါ်ဌပါဒသုတ္တံ-ပေါ်ဌပါဒသုတ်တည်း၊ [ဣတိကို အာချုတ္တကြံ၍လည်း တစ်နည်း အနက်ပေးပါ။] တကြ-ထို ပေါ်ဌပါဒသုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ သာဝတ္ထိယံ ပေ၊ အာရာမေတိ-ကား၊ သာဝတ္ထိ-သာဝတ္ထိမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ-ကပ်မိ၍၊ ဇေတသ-ဇေတမည်သော၊ ကုမာရဿ-မင်းသား၏၊ ဝနေ-ဥယျာဉ်၌၊ အနာထပိဏ္ဍိကေန-အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော၊ (ပိဏ္ဍံ+ဒဒါတိတိ ပိဏ္ဍိကော၊ အနာထာနံ+ပိဏ္ဍိကော အနာထပိဏ္ဍိကော-ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူတို့အား ထမင်းခဲကို ပေးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော)၊ ဂဟပတိနာ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်၊ ယောအာရာမော-အကြင်အာရာမကို၊ (အကြင်ကျောင်းတိုက်ကို)၊ ကာရိတော-ပြုစေအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအာရာမ၌၊ ဝါ-၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏။

ပေါ်ဌပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဇကောတိ-ကား၊ နာမေန-အမည်အားဖြင့်၊ ပေါ်ဌပါဒေါ နာမ-ပေါ်ဌပါဒမည်သော၊ ဆန္ဒပရိဗ္ဗာဇကော-အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပရိဗ္ဗိဇ်ဇ်သည်၊ ("ပဋိဝသတိ-နေ၏"ဟု ဌိစပ်)၊ ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထို ပေါ်ဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်ဇ်သည်။

ဥပနိဿာယ။ ။သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်း ၄ ပါး၏ ထိုသာဝတ္ထိနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ရခြင်းကြောင့် "သာဝတ္ထိမြို့ကို မှီသည်"ဟု ဆိုသည်။ စီဝရာဒိပစ္စယပဋိဗဒ္ဓတာယ ဥပနိဿယံ ကတောတိ အတ္ထော-ဋီကာသစ်၊ ဤသာဝတ္ထိ ဥပနိဿာယပါ၌ဖြင့် သာဝတ္ထိယံ၌ သို့ ဝိဘတ်ကို သမိပတ္တ၌သက်သော ဝိဘတ်ဟု သိစေ၏။ "သာဝတ္ထိမြို့ထဲ၌ နေတော်မူသည်မဟုတ်၊ သာဝတ္ထိမြို့၏အနီး (ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်)၌ နေတော်မူသည်"ဟုလို။

အာရာမေ။ ။အာဂမ္မ+ရမန္တိ ဇတ္တာတိ အာရာမော-သစ်ပင်တို့၌ အပွင့် အသီး အညွန့်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ ချမ်းသာစွာနေရာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အထူးအားဖြင့် ရသေ့ ရဟန်းတို့၏ ထိုထိုအရပ်မှလာ၍ မွေ့လျော်ရာ (မပျင်းရိဘဲ နေထိုင်ရာ)ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထို ဥယျာဉ်ခြံကို "အာရာမ"ဟု ခေါ်သည်။ [အာ+ရမ+ဏ ပစ္စည်း။]

တစ်နည်း။ ။အထဝါ၊ ယထာဂုတ္တဂုဏသမ္ပတ္တိယာ တတ္ထတတ္ထ ဂတေပိ အတ္တနော အပ္ပန္နရေ အာနေတွာ (ပြုခဲ့သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ထိုထိုအရပ်၌ ရောက်နေသူတို့ကိုလည်း မိမိအတွင်းသို့ဆောင်၍) ရာမေတိ-မွေ့လျော်စေတတ်၏၊ ဣတိ အာရာမော၊ [အာနေတွာ+ရာမေတိတိ အာရာမော"ဟု ဟေတုကတ္တုသာမန ပြုစေလိုသည်။]

ပေါ်ဌပါဒေါ။ ။ပေါ်ဌ သဒ္ဒါသည် ဖေါဋ္ဌသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယံတည်း၊ ပေါ်ဌော (အဖုသည်)+ယဿ+ပါဒေတိ ပေါ်ဌပါဒေါ-ခြေ၌ အဖုရှိသောကြောင့် "ပေါ်ဌပါဒ"ဟု နာမည်ထင်ရှားသော ပရိဗ္ဗိဇ်ဇ်။

ဂိဟိကာလေ-လူဝတ်ကြောင်၏အခါ၌၊ (လူဝတ်ကြောင် ဖြစ်စဉ်အခါ၌)၊ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလော-များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကာမေသု-ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့၌၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို၊ ဒိသွာ, စတ္တာလိသကောဋီ ပရိမာဏံ-ကုဋေလေးဆယ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဘောဂက္ခန္ဓ-စည်းစိမ်အစုကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ပြီး၍၊ တတ္ထိယာန-တို့၏၊ ဂဏာစရိယော-ဂိုဏ်းဆရာသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ။

[သမယပ္ပဝါဒကစသောပုဒ်တို့ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ တေန သမယေန ပုဒ်အဖွင့်၌ ပြထားပြီ၊ ထို့ကြောင့် နိဿယကိုသာ ရေးပါမည်။] ဧတ္ထ-ဤအာရာမိ၌၊ သမယံ-အယူကို၊ ပဝဒန္တိ-အပြားအားဖြင့် ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ အယူကို အပြားအားဖြင့် ပြောဆိုရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထိုအာရာမိသည်) သမယပ္ပဝါဒကော-မည်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ တသ္မိံ-ဌာနေ-၌၊ စကီ-ပေ၊ သာတိပ္ပဘု တယော-စကီပုဏ္ဏား၊ တာရုက္ခပုဏ္ဏား၊ ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား အစရှိကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ နိဂဏ္ဏ၊ ပေ၊ ပရိဗ္ဗာဏကောဒယော-နိဂဏ္ဏ၊ အစေ လက၊ ပရိဗ္ဗိုဇိ အစရှိကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတာစ-ရသေ့တို့သည်လည်းကောင်း၊ သန္တိ ပတိတွာ-စုဝေး၍၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏၊ သမယံ-အယူကို၊ ဝဒန္တိ ကထေန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဒီပေန္တိ-ပြကြကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အယူ ကို အထူးထူးအပြောပြရာ၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ သော အာရာမော-ကို၊ သမယပ္ပဝါဒ ကောတိ-က ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ သေဝ-ထို အာရာမိသည်ပင်၊ တိန္နုကာ စီရသင်္ခါတာယ-တည်ပင်တို့၏ အစဉ်အတန်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ရုက္ခပန္နိယာ- သစ်ပင်တို့၏ အစဉ်အတန်းဖြင့်၊ ပရိက္ခိတ္တတ္တာ-ဝန်းရံအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တိန္နုကာစီရော-ရ မည်၏။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤအာရာမိ၌၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဧကာဝ- တစ်ဆောင်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သာလာ-စရပ်သည်၊ အဟောသိ-ရှိပြီ၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ မဟာပုည-ကြီးသောဘုန်းရှိသော၊ ပရိဗ္ဗာဏေ-ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗိုဇိကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ သာလာ-စရပ်တို့ကို၊ ကတာ-ဆောက် လုပ်အပ်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧကံ-တစ်ဆောင်သော၊ တမေဝသာလံ-

ဆန္ဒပရိဗ္ဗာဏော။ ။[ပရိဗ္ဗာဏပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ အစေ လကသိက္ခာပုဒ်၌ ပြထားပြီ။] ထို ပရိဗ္ဗာဏသည် အဝတ်ဝတ်သူ၊ အဝတ်မဝတ်သူဟု ၂ မျိုး ရှိ၏၊ အဝတ်မဝတ်သူသည်လည်း လုံးလုံးအဝတ်မရှိသော အစေလက၊ အထက်ပိုင်း၌ အဝတ် တစ်ထည်ကို လက်ကတီးကြား (ရှိုင်းကြား)၌ သွင်း၍ သွားလေရာ ဆောင်ယူ၍ အောက်ပိုင်း ၌ကား အဝတ်မရှိသော အာဇီဝကဟု ၂ မျိုးရှိပြန်၏၊ ဤပေါဋ္ဌပါဒကား ထို ၂ မျိုးလုံးမဟုတ်၊ အဝတ်ဝတ်သော ပရိဗ္ဗိုဇိတည်း။

ထိုရေပ်ကိုသာ၊ ဥပါဒါယ-ကပ်ယူ၍၊ ဝါ-အကြောင်းပြု၍၊ လဒ္ဒနာမဝသေန-ရအပ်သောနာမည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧကသာလကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ပန-ဆက်ဦးအံ့၊ (ပက္ခန္တရလည်း ပေးကြ၏!) မလ္လိကာယ-မလ္လိကာမည်သော၊ ပသေနဒိရညော-ပသေနဒီမင်း၏၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရား၏၊ ဥယျာနဘူတော-ဥယျာဉ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ သော-ထို အာရာမ်သည်၊ ပုပ္ဖဖလသမ္ပန္နော-အပွင့် အသီးနှင့်ပြည့်စုံသော၊ အာရာမော-အာရာမ်တည်း၊ ဣတိ ကတွာ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ မလ္လိကာယ အာရာမောတိ-ဟူ၍၊ သင်္ချ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရောက်ပြီ၊ သမယပ္ပဝါဒကေ-အယူကို အပြားအားဖြင့် ပြောဆိုရာဖြစ်သော၊ တိန္နုကာစီရေ-တည်ပင် အစဉ်အတန်းရှိသော၊ ဧကသာလကေ-ဧကသာလကမည်သော၊ မလ္လိကာယ-၏၊ တသ္မိ အာရာမေ-ထို အာရာမ်၌၊ (ပဋိဝသတိ ၌စပ်။)

ပဋိဝသတိတိ-ကား၊ နိဝါသဖာသုတာယ-နေခြင်းငှာ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝသတိ-နေ၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပစ္စုသသမယေ-မိုးသောက်အခါ၌၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ-သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကို၊ ပတ္တရိတွာ-ဖြန့်တော်မူ၍၊ လောကံ-သတ္တလောကကို၊ ပရိဂ္ဂဏှန္တေ-သိမ်းယူတော်မူလသော်၊ ဉာဏဇာလဿ-ဉာဏ်တော်တည်းဟူသော ကွန်ယက်၏၊ အန္တောဂဓံ-အတွင်း၌ရောက်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ-ပေါ်ပွပါဒပရိဗ္ဗိဇ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်တော်မူ၍၊ အယံ ပေါ်ပွပါဒေါ-ဤပေါ်ပွပါဒပရိဗ္ဗိဇ်သည်၊ မယံ-ငါ၏၊ ဉာဏဇာလေ-၌၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ ကိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဘဝိဿတိန ခေါ-ဖြစ်လတုံနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥပပရိက္ခန္တော-စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ အဒ္ဒသ-မြင်တော်မူပြီ၊ (ကံ)။

သဗ္ဗညုတညာဏံ ပတ္တရိတွာ။ ။အနေကာကာရာနဝသေသ ညေယျတ္တဝိဘာဝနတော-တစ်ပါးမက များသောအခြင်းအရာရှိသော အကြွင်းမရှိသော သိဖွယ်အနက် (အရာဝတ္ထု) အာရုံတို့ကို ထင်စွာပြန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အပရာပရုပ္ပတ္တိယာစ-အထပ်ထပ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘဂဝတော ဉာဏံ လောကေ (သိဖွယ်ရှိသမျှ တစ်လောကလုံး၌) ပတ္တဝေဝိယ ဟောတိ-ဖြန့်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ တစ်လောကလုံး၏ သိဖွယ်ဟူသမျှကို သိတော်မူသောကြောင့် တစ်လောကလုံးကို ဖြန့်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ယတော-ယင်းသို့ ဖြန့်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တဿ-ထိုဉာဏ်တော်၏၊ ဇာလတာ ဝုစ္စတိ-ပိုက်ကွန်နှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကို ဆိုအပ်၏။

ကိ နုခေါ ဝေ၊ ဥပပရိက္ခန္တော။ ။သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကို ဖြန့်တော်မူသောအခါ ရှေးဦးစွာ ဝေနေယျအဖြစ်ဖြင့် ထင်လာ၏။ ထိုသို့ ထင်လာပြီးနောက် ထို ထင်လာသော သတ္တဝါ၏ သရဏဂုဏ်သော အကျိုး၏ ပြီးစီးမှုကို ဆက်၍ စူးစမ်းတော်မူရ၏။ ထို့ကြောင့် “ကိ” နုခေါ ဝေ၊ ဥပပရိက္ခန္တော”ဟု ဆိုသည်။

အဟံ-ငါသည်၊ အနု-ယနေ့၊ တတ္ထ-ထို ပေါ်ဌပါဒရိရာအရပ်သို့၊ ဂမိဿာမိ-ကြွတော်မူအံ့၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဓံ-ငါ့ကို၊ ပေါ်ဌပါဒေါ-သည်၊ နိရောဓဉ္စ-သည်၏ ချုပ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ နိရောဓဝုဋ္ဌာနဉ္စ-သည်၏ ချုပ်ခြင်းမှ ထခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ (သည်၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊) ပုစ္ဆိဿတိ-မေးလတ်၊ တဿ-ထို ပေါ်ဌပါဒပရိစ္ဆိဋ်အား၊ အဟံ-သည်၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-အလုံးစုံသော ရှေးဘုရားရှင်တို့၏၊ ဉာဏေန-ဉာဏ်တော်နှင့်၊ သံသန္နိတွာ-နီးနှော၍၊ တဒုဘယံ-ထို နိရောဓ၊ နိရောဓဝုဋ္ဌာန ၂ ပါးစုံကို၊ ကထေဿာမိ-ဖြေဆိုတော်မူအံ့၊ အထ-ဖြေဆိုပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ သော-ထို ပေါ်ဌပါဒပရိစ္ဆိဋ်သည်၊ ကတိပါဟစ္စယေန-အနည်းငယ်သော ရက်၏လွန်ရာအခါ၌၊ ဝါ-၂ ရက် ၃ ရက် လွန်ရာအခါ၌၊ စိတ္တံ-စိတ္တမည်သော၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တံ-ဆင်ကို ဆုံးမတတ်သော ဆရာ၏သားကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ မမ-၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ အာဂမိဿတိ-လာလတ်၊ တေသံ-ထိုပေါ်ဌပါဒ၊ စိတ္တတို့အား၊ အဟံ-သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေဿာမိ-ဟောတော်မူအံ့၊ ဒေသနာဝသာနေ-ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌၊ ပေါ်ဌပါဒေါ-သည်၊ ဓံ-ငါ့ကို။ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂမိဿတိ-ဆည်းကပ်လတ်၊ စိတ္တာ-စိတ္တမည်သော၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော-ဆင်ဆရာ၏ သားသည်၊ မမ-ငါ၏၊ သန္တိကေ-အထံတော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပဏိဿတိ-ရောက်လတ်၊ ဣတိ-သို့၊ (အဒ္ဒသ-မြင်တော်မူပြီ။)

တတော-ထိုသို့ မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပါတောဝ-စောစော၌ပင်၊ သရိရပဋိဇဂ္ဂနံ-ကိုယ်တော်ကို သုတ်သင်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ သုရတ္တဒုပဋ္ဌံ-ကောင်းစွာဆိုးအပ်သော ၂ ထပ်ရှိသော သင်းပိုင်ကို၊ နိဝါသေတွာ-အထက်အောက် ပြန်လှန်ကာ ဝတ်တော်မူ၍၊ ဝိဇ္ဇုလတာသဒိသံ-လျှပ်စစ်နွယ် ပုံသဏ္ဍာန်နှင့်တူသော၊ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတံ-ယုဂန္ဓါရ်တောင်ကို၊ ပရိက္ခိပိတွာ-ဝန်းရံ၍၊ ဌိတမဟာမေဃံဝိယ-တည်သော

သုရတ္တဒုပဋ္ဌံ။ ။သမ္မာ+ရတ္တာ သုရတ္တာ-ကောင်းစွာဆိုးအပ်သော သင်းပိုင်၊ ဒွေ+ပဋ္ဌာ' ယဿာတိ ဒုပဋ္ဌော-၂ ထပ်(၂ လွှာ)ရှိသော သင်းပိုင်၊ ထို သင်းပိုင်ကို ထက်အောက်ပြန်၍ ဝတ်တော်မူခြင်းကို "နိဝါသေတွာ"ဟု ဆိုသည်။ [ရဇေန သမ္မာ ရတ္တံ၊ ဒိဂုဏံ အန္တရဝါသကံ ပရိဝတ္တနဝသေန (အထက်အောက် ပြန်လည်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) နိဝါသေတွာ-ဋီကာ... "ပရိဝတ္တန-လဲလှယ်၍ ဝတ်ခြင်း" ဟုလည်း ပေးကြ၏၊ ဘုရားရှင်မှာ ထိုသို့ လဲဖို့ရာ သင်းပိုင် ၂ ထည်ထားမည် မထင်ပါ။]

ပရိက္ခိပိတွာ ။ပေ၊ ဝိယ။ ။ဤစကားသည် ပုံသုကုသကံန်း၏ ဥပမာ မဟုတ်၊ ကာယဗန္ဓန၏ ဥပမာသာ ဖြစ်ထိုက်၏၊ မှန်၏-ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်သည် မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးနှင့် တူတော်မူ၏၊ အလယ်ခါးတော်ကား ယုဂန္ဓါရ်တောင်နှင့်တူ၏၊ ခါးပန်းကြိုးတော်သည် ယုဂန္ဓါရ်တောင်ကို ပတ်၍တည်သော မိုးတိမ်နှင့်တူသည်၊ ဆက်ဦးအုံး-ဝိဇ္ဇုလတာသဒိသံဖြင့်

ကြီးစွာသော မိုးတိမ်အဆင်းနှင့်တူသော၊ ကာယဗန္ဓနံ-ခါးပန်းကြိုးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-
 ဖွဲ့တော်မူ၍၊ မေဃဝဏ္ဏံ-မိုးတိမ်နီအဆင်းရှိသော၊ ပံသုကူလံ-ပံသုကူသင်္ကန်းတော်
 ကို၊ ဧကံသဝရဂတံ-မြတ်သော တစ်ဖက်သော လက်ဝဲအဖို့၌ရောက်သည်ကို၊
 ကတွာ၊ ပစ္စုပ္ပံ-အသစ်စက်စက်ဖြစ်သော၊ သေလမယပတ္တံ-ပဲနောက် အဆင်းရှိ
 သော ကျောက်ညိုအတိပြီးသော သပိတ်တော်ကို၊ ဝါမအံသကူဋေ-လက်ဝဲ ပန်း

ကာဗန္ဓန၏ ပံသုကူသင်္ကန်းကိုဖြစ်၊ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတမဟာမေယံဝိယဖြင့် ကာယ
 ဗန္ဓန၏ အသွေးအရောင်ကို ပြသည်၊ [ပဌမေနစေတ္ထ သဏ္ဍာနသမ္ပတ္တိံ ဒေသေတိ၊ ဒုတိယေန
 ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိံ-ဋီကာသစ်။] ထိုပြင်- “ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတံ ပရိက္ခိပိတွာ” ဟူသော စကားသည် ကြိဆ၍
 ဥပမာပြုအပ်သော ပရိကပေါ့ပမာ စကားတည်း၊ “ထိုသို့ ယုဂန္ဓရိတောင်ကို ရစ်ပတ်၍နေသော
 မိုးတိမ်ရှိလျှင် ထို မိုးတိမ်အဆင်းနှင့်တူသည်” ဟူလို။

မေဃဝဏ္ဏံ။ ။ဤပုဒ်ကို ပံသုကူလ၏ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် ရှေ့ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊
 နာဠန္ဒာမြို့သို့ ကြွတော်မူခန်းပယ် “မေဃဝဏ္ဏံ ပံသုကူလံ” ဟု ပြခဲ့ပြီ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း
 ထို၌ ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ၊ ဋီကာသစ်၌ကား ထို၌ “ဤသက် ကဏ္ဍဝန္တတာယ မေဃဝဏ္ဏံ” ဟု ဖွင့်ခဲ့၏၊
 ဤ၌ကား ဋီကာဟောင်းအတိုင်း “မေဃဝဏ္ဏန္တိ ရတ္တမေဃဝဏ္ဏံ (နီသော မိုးတိမ် အဆင်းရှိသော)၊
 သဉ္ဇာပုဘာနရဋ္ဌိတမေဃသင်္ကာသံ (ဆည်းဆာရောင်ဖြင့် တပ်စွဲအပ်သော မိုးတိမ်အဆင်းရှိ
 သော)၊ ဣတိ အတ္ထော” ဟု ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်မှာ ရှေ့နောက်မညီဟု ဆရာ
 တို့ မိန့်ကြ၏၊ သို့သော် ဋီကာသစ်သည် “ယုဂန္ဓရ ပေ၊ ဝိယ မေဃဝဏ္ဏံ” တိုင်အောင် ကာယ
 ဗန္ဓန၏ ဥပမာအဖြစ်ဖြင့် ပြလိုဟန်တူသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း-မေဃဝဏ္ဏံကို ဖွင့်ပြီးမှ “ပဌမေန
 စေတ္ထ” စသည်ဖြင့် ဥပမာ ၂ မျိုး၏ အထူးကို ပြသောကြောင့်တည်း၊ သို့ရာတွင် မေဃဝဏ္ဏံကို
 ပံသုကူလ၏ ဝိသေသနဟု ယူမှ ဗြဟ္မဇာလသုတ် အဖွင့်နှင့် ညီမျှပါသည်။

ပစ္စုပ္ပံ။ ။ “အဘိနဝံ” ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်၏၊ ပစ္စုပ္ပံသဒ္ဒါသည် အဘိနဝအနက်ကိုဟောသော
 ရဋ္ဌိပုဒ်တည်း-ဟု ဆိုလို၏၊ ထို သေလမယပတ္တံသည် ပေါ်ပေါက်ဒေသံသို့ ကြွတော်မူချိန်၌
 အသစ်စက်စက် (အဘိနဝ) မဟုတ်ဘဲ အတော်အတန် ဟောင်းနေစရာရှိသော်လည်း အစ၌
 ရအပ်ခဲ့သော အမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်းအားဖြင့် “ပစ္စုပ္ပံ” ဟုပင် ခေါ်ရ၏၊
 ဘာကြောင့်နည်း-အနုညပရိဘောဂတာယ (ဘုရားမှ တစ်ပါးသော ရဟန်းတော်များ၏ အသုံး
 အဆောင် သပိတ်မဟုတ်သောကြောင့်တည်း)။

တန်နည်း။ ။ထို သပိတ်တော်သည် အမြဲအသစ်စက်စက် ဖြစ်နေဖို့ရန် ဘုရားရှင်၏
 အဓိဋ္ဌာန်တော်မူခြင်းကြောင့် အမြဲ အသစ်စက်စက်ဟုပင် ဆိုအပ်၏၊ တန်နည်း-ကျောက်သလင်း
 အစရှိသည်ဟု ဆိုအပ်သော ရတနာ၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ထို သပိတ်ကို ပစ္စုပ္ပံ
 (အမိုးထိုက် အမိုးတန်) ဟု ဆိုအပ်၏။ [ဋီကာကြည့်ပါ။]

သေလမယပတ္တံ။ ။မုပ္ပဝဏ္ဏသီလာမယံ (ပဲနောက်အဆင်းရှိသော ကျောက်အတိပြီး
 သော) စတုမဟာရာဒေတ္တိယံ (နတ်မင်းကြီး လေးယောက်လျှူအပ်သော) ပတ္တံ၊ [နတ်မင်းကြီး
 လေးယောက်တို့သည် သပိတ်လေးလုံးကို လျှူကြ၏၊ ထိုလေးလုံးအနက်၌ “ပစ္စုပ္ပံ(ပဋိ+အဂ္ဂေ)-

အစွန်း၌၊ လဂ္ဂေတွာ-ချိတ်တော်မူ၍၊ (လွယ်တော်မူ၍) သာဝတ္ထိ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-
ငှာ၊ ပဝိသာမိ-ဝင်တော်မူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြိတော်မူ၍၊ သီဟော-ခြင်္သေ့သည်၊
ဟိမဝန္တာပါဒါ-ဟိမဝန္တာတောင်ခြေမှ၊ (နိက္ခမတိ)ဝိယ-ထွက်သကဲ့သို့၊ ဝိဟာရာ-
ကျောင်းတိုက်မှ၊ နိက္ခမိ-ထွက်တော်မူပြီ၊ ဣမမတ္ထံ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သန္တာ
ယ၊ အထခေါ ဘဂဝါတိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေ
ရေန) ဝုတ္တံ။

၄၀၇။ ဧတဒဟောသီတိ-ကား၊ နဂရဒွါရသမိပံ-မြို့တံခါးအနီးသို့၊ ဂန္တာ-
ရောက်တော်မူ၍၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ရုစိဝသေန-အလိုတော်၏ အစွမ်းဖြင့်၊
[သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိအဇ္ဈာသယဝသေန-ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗိဒ်အား ဟောတော်မူလိုသောအခါ
ဖြစ်ပေါ်လာမည့် တရားဒေသနာတော်၏ တည်တန့်ခြင်းကို အလိုရှိတော်မူသည်၏
အစွမ်းဖြင့်၊-ဋီကာ။] သူရိယံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်တော်မူ၍၊ အတိပ္ပဂ
ဘာဝမေဝ-အလွန်စောသေးသည်၏ အဖြစ်ကိုပင်၊ ဒိသ္မာ-မြင်တော်မူ၍၊ ဧတံ-
ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ [အတိပ္ပဂ-အတိပ္ပဂေါတို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကို
ကစ္စညံးဘာသာဋီကာ၊ သန္တိ ကွစိဩဗျဉ္ဇနေသုတ်၌ ကြည့်ပါ။]

ယန္နုနာတိ-ယန္နုနဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ သံသယပရိဒီပနေ-သံသယကို ပြခြင်း
၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော-တည်း၊ [“ယန္နုနာဟန္တိ”ဟု အဟံပါသည်ကား ပို၏၊
အဟံသည် နိပါတ်မဟုတ်။] စ-ထိုသို့ပင် သံသယတ္ထနိပါတ် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊
ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ သံသယောနာမ-ယုံမှားခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန-အန္တယ၊ ဣဒံ-
ဤအမှုကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန်အံ့၊ ဣဒံ-ကို၊ န ကရိဿာမ-ကုန်အံ့၊ ဣမဿ-
ဤသူအား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေဿာမ-ဟောကုန်အံ့၊ ဣမဿ (ဓမ္မံ) န ဒေသေဿာ
မ-ကုန်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေါ-အလိုရှိအပ်သောကိစ္စ၏
ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်သော အဖန်ဖန် ကြံစည်ခြင်းဟူသော၊ ဧသ(ဧသော စိတ္တစာရော)-
ဤစိတ်၏ဖြစ်ခြင်းကို၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ (အတွက်)၊ လဗ္ဘတိ-ရအပ်ရနိုင်၏၊
တေန-ကြောင့်၊ ယန္နုနာဟန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ)၊ အာဟ-ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ယဒိ
ပန (ဥပသကံမေယျံ)-အကယ်၍ ချဉ်းကပ်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ
အတ္ထော။

အသီးအသီးများသော အဖိုးရှိကုန်သော”ဟု ဆိုရ၏၊ နောင်အခါ၌ ဘုရားရှင်သည် တစ်လုံး
တည်းဖြစ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၏၊ မဟာဝဂ္ဂ၊ ပဗ္ဗဇေနန္တက အဋ္ဌကထာကြည့်ပါ၊ ထိုအခါ၌
အသီးအသီးဟု ဆိုစရာ မရှိတော့ရကား “ပစ္စဂ္ဂ-အသစ်ဖြစ်သော”ဟု အနက်ဆိုရသည်။]

ယန္နုနု။ ။ “သံသယကိုပြသော နိပါတ်”ဟု ဆိုရိုးရှိသော်လည်း ဘုရားရှင်မှာ ဝိစိကိစ္ဆာ
ဟူသော သံသယကို ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဘုရားရှင်အတွက် သံသယအနက် မဖြစ်နိုင်ရ
ကား “ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂ”အနက်သာ ရနိုင်၏ဟုဆိုသည်၊ [ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေါတိ အဓိပ္ပေတ

၄၀၈။ ဥန္နာဒိနိယာတိ-ကား၊ ဥစ္စံ-မြင့်ကျယ်စွာ၊ (ဥ၏အဖွင့်)၊ နဒမာနာယ-
 ပြောဆိုသော၊ (ပရိဗ္ဗာဇက ပရိသာယ-၌စပ်)၊ စ-ဆက်၊ ဧဝံ-ဤသို့ မြင့်ကျယ်စွာ၊
 နဒမာနာယ-ပြောဆိုသော၊ အသာ-ထို ပရိသတ်၏၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်သို့၊ ဂမန
 ဝသေန-တက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥစ္စော-မြင့်သော၊ (သဒ္ဓေါ-အသံသည်လည်း
 ကောင်း)၊ ဒိသာသု-အရပ်မျက်နှာတို့၌၊ ပတ္တဋ္ဌဝသေန-ပြန့်ကျယ်ခြင်း၏ အစွမ်း
 ဖြင့်၊ မဟာ-ကျယ်သော၊ သဒ္ဓေါ-သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 ဥစ္စသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါယ-ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓမည်သော၊ (ပရိသာယ၌စပ်။)

ကိစ္စဿ ပုဗ္ဗဘာဂပရိပိတက္ကော ဧဝ၊ ဗုဒ္ဓါနံ လဗ္ဘတိတိ ကရိသာမ န ကရိသာမာတိ အာဒိကော
 ဧသစိတ္တစာရော ဗုဒ္ဓါနံ လဗ္ဘတိ သမ္ဘဝတိ၊ ဝိစာရဏဝသေန ပဝတ္တနတော၊ န ပန သံသယ
 ဝသေန-ဋီကာ။] (တစ်နည်း) ပရိကပ္ပနေဝါယံ နိပါတော-ပရိကပ္ပန အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်ဟု
 အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်း ဋီကာကြံသေး၏။ "ယန္နုဗ္ဗ ပညပကံမေယျ-အကယ်၍ ချဉ်းကပ်
 ရပါမူကား ကောင်းလေစွ"ဟု ကြံပုံကိုပြသော အနက်သာဖြစ်သင့်၏။ ယဒိ ပနလည်း ယန္နုဗ္ဗ
 နှင့်အနက်တူ၏။

ဥန္နာဒိနိယာ။ ။ဥကို ဥစ္စံဟုလည်းကောင်း၊ နာဒိနိကို နဒမာနာယ"ဟုလည်းကောင်း
 ဖွင့်၏။ နဒမာနာယဟု ကတ္တုသင်္ဂဟ ဖွင့်သောကြောင့် "ဥစ္စံ+နာဒေါ-မြင့်သောအသံတည်း။ ဝါ-
 မြင့်လည်းမြင့် ကျယ်လည်းကျယ်သော အသံတည်း၊ ဥန္နာဒေါ"ဟု ရှေးဦးစွာ သမာသံတွဲပြီးမှ
 "ဥန္နာဒေါ ယသာ အတ္ထိတိ ဥန္နာဒိနိ"ဟု အသာထွက်ဆင့်ပါ။

ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါယ။ ။ဥန္နာဒိနိယာကိုပင် ထပ်၍ သရုပ်ဖော်သည်။ ထို့ကြောင့်
 "ဧဝံ နဒမာနာယ စဿ ပေ၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါယ"ဟု မိန့်သည်။ "ဥဒ္ဓံ ပေ၊ သဒ္ဓေါ"ကား
 ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓ၏အနက်ဖွင့်တည်း။ ထိုအဖွင့်၌ ဥဒ္ဓံ ဂမနဖြင့် "ဥစ္စာ"ဟူသော အာကာရန္တ
 နိပါတ်၏အနက်ကို ပြ၏။ "ဒိသာသု ပတ္တဋ္ဌဝသေန"ဖြင့် မဟာ၏အနက်ကို ပြ၏။ မဟာ၏
 နောက်၌ သဒ္ဓေါဖြင့် ဥစ္စာနှင့် သဒ္ဓေါတို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟာနှင့် သဒ္ဓေါတို့သည်လည်း
 ကောင် အရတူ ကမ္မဓာရ်ဟု ပြ၏။ ထို့နောက် ဗဟုဗ္ဗိဟိ တွဲပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဥန္နာဒိနိနှင့် ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓသည် အရတူသောကြောင့် ဥန္နာဒိနိ၌
 ဥသဒ္ဓါသည် ဥန္နတ(အထက်သို့ မြင့်တက်ဟူသော) အနက်အပြင် ဝိပုလ (ဘေးသို့ကျယ်ပြန့်
 ဟူသော) အနက်ကိုလည်း ဟော၏ဟု မှတ်ပါ။ [ယထာ ဥန္နတပ္ပါယော သဒ္ဓေါ ဥန္နာဒေါ-
 များစွာမြင့်တက်ခြင်းရှိသော အသံသည် ဥန္နာဒမည်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ ဝိပုလဘာဝေန ဥပရပရိ
 ပဝတ္ထောဝိ ဥန္နာဒေါ-ဤအတူ ပြန့်ကျယ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်ဖြစ်သော အသံသည်
 လည်း ဥန္နာဒမည်၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ တဒုဘယံ ဧကန္တံ ကတွာ ပါဠိယံ ဥန္နာဒိနိယာတိ
 ဝတွာ ပုနဝိဘာဂေန ဒသေတုံ (ဥန္နာဒိနိကို ဝေဖန်၍ ပြခြင်းငှာ) ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓါယာတိ
 ပုတ္တံ-ဋီကာ။]

အနက်ပေးပုံ။ ။ဤ ဋီကာအဖွင့်ကိုထောက်၍ "ဥန္နာဒိနိယာ-မြင့်+ကျယ်သော အသံရှိ
 သော"ဟု အနက်ပေးပါ။ "ရှေးက ပဲ့တင်ထပ်သောအသံရှိသော"ဟု ပေးကြ၏။ တောင်အနီးဝယ်
 ဟစ်အော်သောအခါ ပြန်လာသော အသံကဲ့သို့ ပဲ့တင်သံဖြစ်အောင် ဟစ်အော်၍ စကားပြောကြ
 မည်မဟုတ်သောကြောင့် ထိုအနက်ကို ဤနေရာ၌ မယူထိုက်။

ဟိ-ချဲ့၊ တေသံ ပရိဗ္ဗာဇကောနံ-ထို ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ ဝုဠာယ-ထ၍၊ ကတ္တဗ္ဗံနာမ-ပြုထိုက်သည်မည်သော၊ စေတိယဝတ္တံဝါ-စေတီတော်၌ ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဗောဓိဝတ္တံဝါ-ဗောဓိပင်၌ ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်သည်လည်းကောင်း၊ အာစရိယုပဇ္ဈာယဝတ္တံဝါ-ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၌ ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်သည်လည်းကောင်း၊ ယောနိသော-သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိကာရောဝါ-ဘာဝနာကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ တေ-ထို ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့သည်၊ ပါတောဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ ဝုဠာယ-၍၊ ဗာလာတပေ-တက်သစ်စ နေရောင်၌၊ ဝါ-နေစာ၌၊ နိသိန္နာ-ထိုင်ကုန်လျက်၊ ဣမဿ-ဤသူ၏၊ ဟတ္ထော-လက်သည်၊ သောဘနော-တင့်တယ်၏၊ ဝါ-လှ၏၊ ဣမဿ၊ ပါဒေါ-မြေသည်၊ သောဘနော-၏၊ ဣတိဇဝံ-ဤသို့၊ အညမညဿ-အချင်းချင်း၏၊ ဟတ္ထပါဒါဒီနိ-လက်ခြေအစရှိသည်တို့ကို၊ အာရဗ္ဗဝါ-အကြောင်းပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိပုရိသဒါရကဒါရိကာဒီနိ-မိန်းမ ယောက်ျား သူငယ် သူငယ်မ အစရှိသူတို့၏၊ ဝဏ္ဏေ-ဂုဏ်တို့ကို၊ (အာရဗ္ဗဝါ-၍သော်လည်းကောင်း၊) အညံ-အခြားသော၊ ကာမဿာဒဘဝံဿာဒါဒိဝတ္ထု-ကာမဂုဏ်ကို သာယာတတ်သောတဏှာ၊ ကာမဘဝကို သာယာတတ်သောတဏှာ အစရှိသည်တို့၏ တည်ရာအာရုံကို၊ (အာရဗ္ဗဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ကထံ-စကားကို၊ သမုဠာပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ရာဇကထာဒိအနေကဝိဓံ-ရာဇကထာအစရှိသော တစ်ပါးမကများသောအပြားရှိသော၊ တိရစ္ဆာနကထံ-နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်၏ ဖီလာကန့်လန့်ဖြစ်သော စကားကို၊ ကထေန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဥန္နာဒီနိယာ ပေ၊ ကထေန္တိယာတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-သည်၊) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

တတော-ထိုသို့ တိရစ္ဆာနကထာကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-မည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော-ထို တပည့်ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့ကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ ဣမေ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့သည်၊ အတိဝိယ-အလွန်အက်သာလျှင်၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ အဂါရဝါ-ရိုသေလေးစားခြင်း မရှိကြကုန်၊ မယံစ-ငါတို့သည်လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ပါတုဘာဝတော-ထင်ရှားဖြစ်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ သူရိယုဂ္ဂမနေ-နေထွက်ရာအခါ၌၊ ခဇ္ဇောပနကူပမာ-ပိုးစုန်းကြူးဟူသော ဥပမာရှိကုန်သည်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ နော-ငါတို့၏၊ လာဘသက္ကာရောပိ-လာဘသပ်ပကာရသည်လည်း၊ [လာဘကို "လာဘ်" သက္ကာရကို "သပ်ပကာ" ဟု ပေးကြသည်။] ပရိဟိနော-ယုတ်လျော့ခဲ့ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ ဣမံ ဌာနံ-ဤအရပ်သို့၊ သမဏော ဂေါတမောဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဂေါတမဿ-၏၊

သာဝကောဝါ-သာဝကသည်သော်လည်းကောင်း၊ တဿ-ထို ဂေါတမ၏၊ ဂိဟီ-
 လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်သော၊ ဥပဋ္ဌာကောဝါ-အလုပ်အကျွေးသည်သော်လည်းကောင်း၊
 သစေ အာဂစ္ဆေယျ-အကယ်၍လာအံ့၊ (စဝံသတိ)၊ အတိဝိယ-အလွန်သာလျှင်၊
 လဇ္ဇနိယံ-ရှက်ဖွယ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်တော့လတုံ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ပရိသ
 ဒေါသော-ပရိသတ်၏အပြစ်သည်၊ ပရိသဇ္ဇေကသေဝ-ပရိသတ်၏ အကြီးအကဲ
 ၏သာလျှင်၊ ဥပရိ-အပေါ်သို့၊ အာရောဟတိ-တက်ရောက်၏၊ [“တပည့်မကောင်း
 ဆရာခေါင်း”ဟူလို။] ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဣတော စိတောစ-ဤအရပ် ဤအရပ်
 သို့လည်း၊ ဝါ-ဟိုမှ ဒီမှလည်း၊ ဝိလောကေန္တော-စောင်း၍ကြည့်လသော်၊ ဘဂဝန္တံ-
 ကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်ရပြီ၊ ဝေဒန-ထို့ကြောင့်၊ အဒ္ဓသာခေါ၊ ပေ၊ တုဏှိ အဟောသုတိ-
 ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

တတ္ထ-ထို အဒ္ဓသာခေါ၊ ပေ၊ အဟောသုဟူသော စကားရပ်၌၊ သဏ္ဍာပေသီတိ-
 ကား၊ သိက္ခာပေသီ-သင်စေပြီ၊ (သင်ပေးပြီ)၊ အဿာ-ထိုပရိသတ်၏၊ ဝဇ္ဇံ-အပြစ်
 ကို၊ ပဋိစ္စာဒေသိ-ဖုံးကွယ်ပြီ၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် (ထားအပ်
 သော်)၊ သုသဏ္ဍိတာ-ကောင်းစွာတည်သည်၊ ဟောတိ၊ တထာ-ထို ကောင်းစွာ
 တည်နိုင်လောက်အောင်သော အချင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ-ထိုပရိသတ်ကို၊ ဌပေသီ-
 ထားပြီ၊ ယထာနာမ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ ပရိသမဇ္ဈံ-ပရိသတ်အလယ်သို့၊ ပဝိ
 သန္တော-ဝင်သော၊ ပုရိသော-သည်၊ ဝဇ္ဇပဋိစ္စာဒနတ္ထံ-အပြစ်ကို ဖုံးကွယ်ခြင်းအကျိုး
 ငှာ၊ နိဝါသနံ-ကိုယ်ဝတ်ကို၊ သဏ္ဍာပေတိ-ကောင်းစွာတည်စေ၏၊ ပါရုပနံ-အပေါ်
 ခြံကို၊ သဏ္ဍာပေတိ-၏၊ ရဇောကိဏ္ဍဋ္ဌာနံ-မြူဖြင့် ရောမြှမ်းအပ်သောအရပ်ကို၊
 ပုညတိ-သုတ်၏၊ စဝံ-တူ၊ အဿာ-ထိုပရိသတ်၏၊ ဝဇ္ဇပဋိစ္စာဒနတ္ထံ-ငှာ၊ အပ္ပ
 သဒ္ဓါ ဘောန္တောတိ-န္တောဟူ၍၊ သိက္ခာပေန္တော-သင်ပေးလျက်၊ ယထာ-ဖြင့် (ထား
 အပ်သော်)၊ သုသဏ္ဍိတာသည်၊ ဟောတိ၊ တထာ-ဖြင့်၊ နံ-ကို၊ ဌပေသီ-ပြီ၊ ဣတိ
 အတ္ထော။

သဏ္ဍာပေသီ။ ။သညမနဝသေန (စောင့်စည်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) သမ္မဒေဝ တပေသိ၊
 [သံကို သမ္မဒေဝ၊ ဌာပေကို ဌပေ (တည်စေကို ထား)ဟု ဋီကာဖွင့်၏။] “ကောင်းစွာထား”
 ဟူရာ၌ “အကြင်နည်းဖြင့် ထားအပ်သော် ကောင်းစွာတည်၏၊ ထိုနည်းဖြင့် ထားသည်”ဟု
 သိစေလို၍ “ယထာ ပေ၊ ဌပေသီ”ဟု အဓိပ္ပာယ်တူဖွင့်သည်။

သိက္ခာပေသီ ပေ၊ ပဋိစ္စာဒေသိ။ ။ထိုသို့ ကောင်းစွာတည်စေခြင်း (ကောင်းစွာထား
 ခြင်း)ဟူသည် ပါဠိတော်၌ လာသည့်အတိုင်း “အပ္ပသဒ္ဓါ ဘောန္တော ဟောထ”စသည်ဖြင့် တိရစ္ဆာ
 နကထာတို့ဖြင့် အချင်းချင်း မရိမသေဖြစ်မှုကို မပြုစေသောအားဖြင့် ကောင်းသော အကျင့်
 အာစာရကို သင်ပေးခြင်း၊ မိမိတို့၌ နဂိုကရှိနေသော ရှက်ဖွယ်အပြစ်များကို စွန့်စေသောအား
 ဖြင့် ဖုံးထားခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် သိက္ခာပေသီ ပေ၊ ပဋိစ္စာဒေသိတို့သည် သဏ္ဍာပေသီအရ
 ကောင်းစွာထားပုံကို သရုပ်ဖော်သော အဖွင့်များတည်း၊ ယထာနာမစသည်ကား ဥပမာဖြင့်
 ထင်ရှားပြသော စကားတည်း။

အပ္ပသဒ္ဒကာမောတိ-ကား၊ အပ္ပသဒ္ဒ-တိုးသောအသံကို၊ ဣစ္ဆတိ-လိုလား၏။ ဧကော-တစ်ပါးတည်းသည်။ (ဟုတွာ)၊ နိသီဒတိ-ထိုင်၏။ ဧကော (ဟုတွာ)၊ တိဋ္ဌတိ-ရပ်၏။ ဂဏသင်္ဂဏိကာယ-အပေါင်းအဖော်၌၊ ပေါင်းဆုံခြင်းဖြင့်၊ နယာပေတိ-မမျှတ၊ ဥပသင်္ဂဏိတဗ္ဗံ မညေယျာတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤအရပ်သို့၊ အာဂန္တဗ္ဗံ-လာထိုက်၏ဟူ၍၊ (အပွေဝနာမ)မညေယျ-မှတ်ထင်တန်ရာ၏။ [ပါဠိတော်၌ ရှိသော အပွေဝနာမကို ယူ၍ ပေးသည်။] ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧသ(ဧသော)-ဤ ပေါဋ္ဌပါဒသည်။ ဘဂဝတော-၏။ ဥပသင်္ဂဏိမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသတိ-တောင့်တသနည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ အတ္တဇော-၏။ ဝုဒ္ဓိံ-လာဘ်၊ ဂုဏ်အားဖြင့် ကြီးပွားမှုကို၊ ပတ္တယမာဇော-တောင့်တသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ပစ္စာသီသတိ)၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

ကိရ-ချဲ့၊ ပရိစ္ဆာဏော-တို့သည်။ (“ဥက္ခိပန္တိ”စသည်၌စပ်)၊ ဗုဒ္ဓေသုဝါ-ဘုရားရှင်တို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ [“ဗုဒ္ဓေ”ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဗုဒ္ဓသာဝကေသုဝါ-ဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တဇော-၏။ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂတေသု-လာကုန်လသော်၊ အဇ္ဇ-နေ့၊ အမှာကံ-တို့၏။ သန္တိကံ-သို့၊ သမဏောဂေါတမော-သည်၊ အာဂတော-ကြွလာပြီ၊ သာရိပုတ္တော-သည်၊ အာဂတော-ပြီ၊ ခေါ ပန-စင်စစ်၊ တေ-ထို ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့သည်၊ ယဿဝါ တဿဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏)၊ သန္တိကံ-သို့၊ န ဂစ္ဆန္တိ-မသွားကြကုန်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဥတ္တမဘာဝံ-မြင့်မြတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပဿထ-ကြည့်ကြကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍။

အပ္ပသဒ္ဒကာမော။ ။ “အပ္ပသဒ္ဒ+ကာမေတိတိ အပ္ပသဒ္ဒကာမော”ဟု ပြုစေလို၍ “အပ္ပသဒ္ဒ ဣစ္ဆတိ”ဟု ဖွင့်သည်။ အပ္ပသဒ္ဒကို “နိဿဒ္ဒ-အသံမရှိ”ဟု အပ္ပသဒ္ဒါ၏ အဘာဝအနက်ကို ဖွင့်ပြီးလျှင် လုံးလုံး အသံမရှိခြင်းကို ယူမည်စိုး၍ “ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒါဘာဝံ-မြင့်သော အသံ ကျယ်သောအသံ၏ မရှိခြင်း”ဟု ဋီကာ၌ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။

ဧကော နိသီဒတိ။ ။ဧကော နိသီဒတိစသည်ကား အပ္ပသဒ္ဒကာမောအတွက် ရောက်နိုင်သော အဓိပ္ပာယ်ကို အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် ပြခြင်းတည်း။ အပ္ပသဒ္ဒကို အလိုရှိသောကြောင့် တစ်ပါးတည်း နေထိုင်မှု စသည်ကို ပြုတော်မူသည်-ဟုလို၊ [ယခုအခါ “တိုးတိုး စကားပြောပါ၊ တိုးတိုး စာအံပါ” စသော သင်ပြမှုသည် ဤနေရာ၌ ရအပ်သော အကျင့်တည်း။]

ဝုဒ္ဓိံ ပတ္တယမာဇော။ ။ဝုဒ္ဓိတိ လာဘသက္ကာရဝုဒ္ဓိံ-လာဘ်သက္ကာရ၏ တိုးပွားမှုကို၊ ပတ္တယမာဇောတိ ပတ္တယနဟေတု၊ [မာန ပစ္စည်း ဟိတ်အနက်ဟော-ဟုလို။] ဤအဓိပ္ပာယ်ကို အကျယ်ချဲ့ပြလို၍ “ပရိစ္ဆာဏော ကိရ”စသည်ကို မိန့်သည်။

အတ္တဇနော-မိမိ၏၊ ဥပဋ္ဌာကာနံ-အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ
၌၊ အတ္တဇနော-မိမိကို၊ ဥက္ခိပန္တိ-ချီမြောက်ကြကုန်၏၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ ဌာနေ-
အရာ၌၊ ထပန္တိ-ထားကြကုန်၏၊ (ကြွားကြကုန်၏)။

ဘဂဝတောပိ-မြတ်စွာဘုရား၏လည်း၊ ဥပဋ္ဌာကေ-အလုပ်အကျွေးဒါယကာ
တို့ကို၊ ဂဏှိတုံ-မျှား၍ယူခြင်းငှာ၊ ဝါယမန္တိ-အားထုတ်ကြကုန်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ တေ-
ထို ပရိဗ္ဗိဇ်တို့သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဥပဋ္ဌာကေ-တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ဧဝံ-
ဤသို့၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ (ကိ)၊ တုမှာကံ-အသင်ဒါယကာတို့၏၊ သတ္တာ-
ဆရာဖြစ်သော၊ ဘဝံ ဂေါတမောပိ-အရှင်ဂေါတမသော်မှလည်းကောင်း၊ ဂေါတမ
သာဝကာပိ-ရှင်ဂေါတမ၏ သာဝကတို့သော်မှလည်းကောင်း၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊
သန္တိကံ-အထံသို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-လာကြကုန်သေး၏၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ အညမညံ-
အချင်းချင်း၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်ကြကုန်၏၊ တုမေု ပန-အသင် ဒါယကာတို့သည်
ကား၊ အမေု-ငါတို့ကို၊ အက္ခိဟိပိ-မျက်လုံးတို့ဖြင့်သော်မှလည်း၊ ပဿိတုံ-ကြည့်
ခြင်းငှာ၊ န ဣစ္ဆထ-အလိုမရှိကြကုန်၊ သာမိစိကမ္မံ-အရိအသေပြုမှုကို၊ န ကရော
ထ-မပြုကြကုန်၊ ဝေါ-သင်တို့၏အပေါ်၌၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ အပရဒ္ဒံ-ချွတ်ယွင်း
အပ်ဖူးသနည်း၊ [အပရစ္ဆိတံ-ငိုကာ၊ အပ+ရာဓဓာတ်၊ တပစ္စည်း။] အထ-ထိုအခါ
၌၊ ဧကစ္စေ-အချို့ကုန်သော၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ ဗုဒ္ဓါပိ-ဘုရားရှင်တို့သော်မှ
လည်း၊ ဧတေသံ-ဤပရိဗ္ဗိဇ်တို့၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကြွတော်မူကြကုန်
သေး၏၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ (ဂမနေ-သွားခြင်း၌)၊ ကိ-အဘယ် ဆိုဖွယ်ရာရှိတော့
အံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ တေ-ထို ပရိဗ္ဗိဇ်
တို့ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ နပုမစ္ဆန္တိ-မမေုလျော့ကြကုန်၊ [ဂရစိုက်ခြင်းကို မမေုလျော့
ဟု ဆိုသည်။] တုဏှိ အဟောသုံတိ-ကား၊ ပေါဋ္ဌပါဒံ-ပေါဋ္ဌပါဒကို၊ ပရိဝါရေတွာ-
ခြံရံ၍၊ နိဿဒ္ဓါ-အသံမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိသီဒိသု-ထိုင်ကြကုန်ပြီ။

၄၁၀။ သွာဂတံ ဘန္တေတိ-ကား၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ဘဂဝတော-၏၊
အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းသည်၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းစွာ၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူ
ခြင်းပါတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ (ဣမိနာ-ဤသွာဂတံ ဘန္တေ ဟူသောပါဠိဖြင့်)၊ ဘဂဝတိ-
မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နော-အကျွန်ုပ်တို့ အထံသို့၊ အာဂတေ-ကြွလာတော်မူလ
သော်၊ အာနန္ဒော-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ရပါ၏၊ ဣတိ-
ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြ၏၊ စိရသံ ခေါ ဘန္တေတိ-ဟူသော စကားကို၊
ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အာဟ-လျှောက်သနည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေး၌လည်း၊
တတ္ထ-ထို ပေါဋ္ဌပါဒ၏အထံသို့၊ ဂတပုဗ္ဗောကိ-ကြွတော်မူဘူးသလော၊ ဣတိ-
ဤကားအမေးတည်း၊ န ဂတပုဗ္ဗော-မကြွဖူးပါ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မကြွဘူးပါသော်
လည်း၊ မနုဿာနံ-လူတို့၏၊ (ပိယသမုဒါစာရာ-၌စပ်)၊ ကုဟိ-ဘယ်အရပ်သို့၊

ဂစ္ဆန္တ-သွားနေကြကုန်သည်။ အတ္တ-ဖြစ်ကြကုန်သနည်း၊ ကုတော-ဘယ်အရပ်မှ၊ အာဂတာ-လာကြကုန်သည်။ အတ္တ-နည်း၊ မဂ္ဂမုဋ္ဌာ-လမ်းမှား၍ လာကြကုန်သည်။ ဝါ-မျက်စိလည်၍ လာကြကုန်သည်။ အတ္တ-ဖြစ်ကြကုန်သလော၊ စိရဿ-ကြာမြင့်မှ၊ အာဂတာ-လာကြကုန်သည်။ အတ္တ-ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ ဧဝမာဒယော-ဤသို့ အစရှိသောစကားတို့သည်၊ ပိယသမုဒါစာရာ-ချစ်အပ်သူကို ပြောဆိုကြောင်းစကားတို့သည်။ ဝါ-ချစ်ခင်ဖွယ်ရာ ပြောအပ်သောစကားတို့သည်။ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ [မဂ္ဂမုဋ္ဌာစသည်ကား “ကျုပ်တို့ဆီလာတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ခုမှ မျက်စိလယ်ပြီး လမ်းမှားလာတာပါ” စသည်ဖြင့် ဝမ်းသာအားရ ခပ်ရွှင်ရွှင် ပြောအပ်သော စကားဖြစ်သည်။] တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ စိရဿ ခေါ် ဘန္တေအစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီး၊ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊ မာနထဒ္ဓေါ-မာနဖြင့် ခက်ထန်သည်။ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ န နိသီဒတိ-ထိုင်နေသည်မဟုတ်၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ဘဂဝတော-ကို၊ ပစ္စုပ္ပန်-ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြုပြီး၊ ဟိ-မှန်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပဂတံ-ချဦးကပ်လာသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ အာသနေန-နေရာဖြင့်၊ အနိမန္တေန္တောဝါ-မဖိတ်မန်သူကိုလည်းကောင်း၊ အပစိတိ-အရိအသေကို၊ အကရောန္တောဝါ-မပြုသူကိုလည်းကောင်း၊ ဒုလ္လဘော-ခဲယဦးသဖြင့် ရအပ်၏။ ဝါ-မရအပ် မရနိုင်၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ (ဘဂဝတော-၏)၊ ဥစ္စာကုလိနတာယ-မြင့်မြတ်သောအမျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ အယံပိပရိဗ္ဗာဇကော-ဤပရိဗ္ဗိုဇ်သည်လည်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ နိသိန္နာသနံ-ထိုင်နေရာဖြစ်သောနေရာကို၊ ပပွေါဋ္ဌေတွာ-ခါ၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အာသနေန-နေရာဖြင့်၊ နိမန္တေန္တော-ဖိတ်မန်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိသီဒတု ဘန္တေ ဘဂဝါ ဣဒံ အာသနံ ပညတ္တံတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီး၊ အန္တရာကထာ ပိပွကတာတိ-ကား၊ နိသိန္နာသနံ-ထိုင်နေကြကုန်သော၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ အာဒိတော-အစမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ မမ-၏၊ အာဂမနံ-ကြွလာ

စိရဿ ခေါ် ဘန္တေ။ ။ “စိရဿ ခေါ် ဘန္တေ-ကြာမြင့်မှ ဤနေရာသို့ကြွလာဖို့ရန် အလှည့်ပြုတော်မူသည်” ဟု လျှောက်သောစကားကို ထောက်လျှင် “ဘုရားရှင်သည် ရှေးကလည်း ကြွတော်မူဘူး၏” ဟု အဓိပ္ပာယ်ကျရောက်နေသောကြောင့် “ကသ္မာ အာဟ” ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ ပိယသမုဒါစာရာ (ချစ်နစ်သက်ဖွယ် ပြောရိုးစကား)ဖြစ်သောကြောင့် စိရဿ ခေါ် စသော စကားကို လျှောက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်ဟု ဖြေသည်။ ဘုရားရှင်ကား ရှေးက မကြွဘူးပါ-ဟူလို။

အန္တရာ။ ။ ရှေ့မြဟ္မာဇာလသုတ်ဝယ် အန္တရာကို “ကမ္မဋ္ဌာန မနသိကာရ ဥဒ္ဓေသ ပရိပုစ္ဆာ ဒိနံ အန္တရာ” ဟု ဖွင့်ခဲသော်လည်း ထိုအနက်၏ ဤပရိဗ္ဗိုဇ်တို့အတွက် မရနိုင်သောကြောင့် ဤ၌ အန္တရာကို “နိသိန္နာသနံ ဝေါ ဝေါ၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ” ဟု ဖွင့်သည်။

တော်မူခြင်းသည်၊ (အတ္တိ)၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ-ဤ အသင်တို့ ထိုင်ပြီးသည်မှ စ၍ ငါဘုရားကြွလာသည်တိုင်အောင်သော ကာလအတွင်း၌၊ ဝိပွကတာ-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီးမဟုတ်သော၊ (မပြီးဆုံးသေးသော) ကထာ-စကားသည်၊ ကာနာမ-အဘယ်မည်သော စကားနည်း၊ မမ-၏၊ အာဂမနပစ္စယာ-ကြွလာတော်မူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ကတမာကထာ-အဘယ်စကားသည်၊ ပရိယန္တံ-အပြီးအဆုံးသို့၊ န ဂတာ-မရောက်သနည်း၊ ဝဒထ-လျှောက်ကြကုန်၊ နံ-ထို စကားကို၊ ယာဝ ပရိယန္တံ-ပြီးဆုံးသည့်တိုင်အောင်၊ နေတွာ-ဆောင်၍၊ ဒေမိ-ပေးတော်မူအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ-သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏ ဖိတ်တော်မူခြင်းကို၊ ပဝါရေသိ-ဖိတ်တော်မူပြီ။ [ဒေမိနေရာ၌ “ဒေသေမိ”ဟု မူကွဲရှိ၏။]

သဗ္ဗညုပဝါရဏံ။ ။ “ကာနာမ ကထာ ဝိပွကတာ-မပြီးသေးသော စကားသည်၊ အဘယ်စကားနည်း”ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် “ငါသည် ထိုစကားကို ပြီးဆုံးစေမည်”ဟု ဝန်ခံတော်မူရာရောက်၏။ မည်သည့်ကထာဟု သတ်မှတ်ချက်မရှိသောကြောင့် “မည်သည့်ကထာမဆို အပြီးဆုံးသို့ ရောက်စေမည်”ဟုလည်း ဝန်ခံရာရောက်၏။ ထိုသို့ “ကထာအာလုံးကို ပြီးဆုံးစေမည်”ဟု ဝန်ခံတော်မူခြင်းသည် သဗ္ဗညုမဟုတ်သူ၏ အရာမဟုတ်၊ သဗ္ဗညုပုဂ္ဂိုလ်၏ အရာသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ”ဟု မိန့်သည်။]ဝိပွကတာ၏ သဒ္ဒတ္ထကို ရှေ့ပြဟူဇာလသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

အဘိသညာနိရောဓကထာ

၄၁၁။ အထ-သဗ္ဗညုပဝါရဏာဖြင့် ဖိတ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပေါ်ပွါဒပရိစ္စိုဇ်သည်၊ ဧသာ-ဤ စကားသည်၊ (ပရိစ္စိုဇ်များ ပြောနေအပ်သော စကားသည်)၊ နိရုတ္တကကထာ-အကျိုးမရှိသော စကားပါတည်း၊ နိဿာရာ-အနှစ်မရှိသော စကားပါတည်း၊ ဝဋ္ဋသန္နိသိတာ-ဝဋ္ဋ၌ မှီသောစကားပါတည်း၊ တုမှာတံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ပုရတော-ရှေ့တော်မှောက်၌၊ ဝတ္တဗ္ဗတံ-လျှောက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ န အရဟတိ-မထိုက်ပါ၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပန္နော-ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဋ္ဌတေသာ ဘန္တေတိအာဒိ-အစရှိသော စကား

တိဋ္ဌတေသာ။ ။ဧသာတိ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ ကထိတာ ရာဇကထာဒိကာ-ဋီကာ၊ ဤသို့ ဋီကာက ရာဇကထာစသည်ကို သရုပ်ဖော်၍ ဖွင့်သော်လည်း ပေါ်ပွါဒပရိစ္စိုဇ်ကား “ဧသာ-ဤ ရာဇကထာ အစရှိသောစကားသည်”ဟု လျှောက်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “ဧသာ-ဤစကား”ဟု သာမညသာ ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပါ၊ “တိဋ္ဌတု ဧသာ-ဤစကားသည် တည်ပါစေဦး”ဟု လျှောက်သဖြင့် “ဘုရားရှင်သည် နားထောင်တော်မူလိုလျှင် နောင်အခါလည်း

ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တိဋ္ဌတေသာ ဘန္တေတိ-န္တေဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (“ဒီပေတိ” ဌိစပ်)၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သောတုကာမော-နားထောင်ခြင်းငှာ အလိုတော်ရှိသည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ ဖြစ်တော်မူအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ပစ္စာပိ-၌လည်း၊ သော ကထာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒုလ္လဘာ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သည်၊ (ရနိုင်ခဲသည်)၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ၊ ပန-ထိုသို့ပင် လွယ်ကူစွာ ရအပ်ပါသော် လည်း၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဣမာယ ကထာယ-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အကျိုးသည်၊ နတ္ထိ- ပါ၊ ပန-ဆက်၊ ဘဂဝတော-၏၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ လဘိတွာ- ၍၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ အညဒေဝ-ဤအကြောင်းအရာမှ တစ်ပါးသာလျှင် ဖြစ်သော၊ သုကာရဏံ-ကောင်းသော အကြောင်းအရာကို၊ ပုစ္ဆာမ-မေးလိုပါကုန် ၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေတိ၊ တတော-ထိုသို့ ပြခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထို ကောင်းသောအကြောင်းအရာကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုရိမာနိ ဘန္တေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

တတ္ထ-ထို ပုရိမာနိ ဘန္တေအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကောတူဟလသာလာယန္တိ- ကား၊ ကောတူဟလသာလာနာမ-ကောတူဟလ ဧရပ်မည်သော၊ ပစ္စေကသာလာ- အသီးအခြား ဧရပ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ယတ္ထ-အကြင် ဧရပ်၌။

ဤစကားမျိုးကို ကြားဖို့ မခဲယဉ်းပါ။ စသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် အတ္ထာပတ္တိနည်းအားဖြင့် ကျရောက်လျက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “သစေ ဘဂဝါ၊ ပေ၊ ဒီပေတိ”ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။ [သုကာရဏန္တိ သန္နရံ အတ္ထာဝဟံ ဟိတာဝဟံ ကာရဏံ-ဋီကာ။]

ကုတူဟလသာလာယံ။ ။ကုစ္စိတံ-စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ+တနီယတေ-ချဲ့အပ်၏၊ ဣတိ ကုတု၊ ကုသဒ္ဒူပပဒ+တနုဓာတ်+ကူပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိနံ၊ “ထောပတ်စသော အဆီထည့်ရာ သားရေခွက်”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ကုတံ+ဟလတိ လိခတိတိ ကုတူဟလံ၊ သားရေ ခွက်ကို ခြစ်ပစ်ရာ၌ အကျိုးမရှိသကဲ့သို့ အကျိုးမရှိဘဲ အသစ်အဆန်းကို ကြည့်ရှုနားထောင် လိုသော စိတ်ဆန္ဒအထူးကို “ကုတူဟလ”ဟု ဆိုလို၏၊ သုတ္တံ၌ ဇာပစ္စည်းသက်၍ “ကောတူ ဟလ”လည်း ရှိ၏။

ထိုသို့ အသစ်အဆန်းကို နားထောင်လိုသော ဆန္ဒဖြစ်ရာ (အသစ်အဆန်း ပြောဆိုကြရာ) ဧရပ်ကို “ကုတူဟလံ+ဇတ္ထ+အတ္ထိတိ ကုတူဟလာ၊ ကုတူဟလာစ+သာ+သာလာစာတိ”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ “ကုတူဟလသာလာ”ဟု ခေါ်ရသည်။ “ကောတူဟလသာလာ”ဟုလည်း ခေါ်နိုင်၏။ ဤအဓိပ္ပာယ်အတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးသည်၊ ဆရာတို့ကား “မကောင်းမှုကို စုံစမ်းသော အားဖြင့် အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဆူဆူညံညံ”ဟု ပေးတော်မူကြသည်။ ထိုအနက်ကား “ကုတူဟ လံ ကောလာဟလံ ဇတ္ထ အတ္ထိတိ ကုတူဟလာ”ဟူသော ဋီကာသစ်ကို နည်းမှီဟန်တူပါသည်။ ကုတူဟလ ကောတူဟလနှင့် ကောလာဟလပုဒ်တို့၏ အနက်ချင်း မတူပုံကို အဘိဓာန် နိဿယ သစ်၌ ရှုပါ။

နာနာတိတ္ထိယာ-မတူကွဲပြား ထူးခြားသောအယူရှိကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-
တို့သည်။ နာနာဝိဓံ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ ကထံ-ကို၊ ပဝတ္ထေန္တိ- ဖြစ်စေ
ကြကုန်၏။ သာ-ထို ဧရပ်ကို၊ ဗဟူနံ-များစွာသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ အယံ-
ဤသူသည်၊ ကိံ-အဘယ်ကို၊ ဝဒတိ-ပြောသနည်း၊ အယံ-သည်၊ ကိံ-ကို၊ ဝဒတိ-
နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကောတူဟလုပုတ္တိဋ္ဌာနကော-အသစ်အဆန်းကို နားထောင်
လိုသောဆန္ဒ၏ ဖြစ်ရာဋ္ဌာန၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကောတူဟလသာလာတိ-ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ။

အဘိသညာနိရောဓေတိဇတ္ထ-အဘိသညာနိရောဓဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အဘိ
တိ-အဘိဟူသောပုဒ်သည်၊ ဥပသဂ္ဂမတ္ထံ-ဥပသာရမ္ပယုတ္တိသာတည်း၊ [ဇာတုတ္တာန
ဝတ္တကဥပသာရ-ဟူလို။] သညာနိရောဓေတိ-ဟူသည်ကား၊ စိတ္တနိရောဓေ-စိတ်
၏ချုပ်ခြင်း၌၊ ခဏိကနိရောဓေ-ခဏတ္တယရှိသောသင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်း၌၊ ကထာ-
စကားသည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်ပါပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤ ဆိုအပ်
လတံကား၊ တဿာ-ထို ကထာ၏၊ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ-ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊
ကိရ-ချဲ့၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဇာတကံဝါ-ဇာတ်ကိုသော်လည်း
ကထေတိ-ဟောတော်မူ၏၊ သိက္ခာပဒံဝါ-သိက္ခာပုဒ်ကိုသော်လည်း၊ ပညပေတိ-
ပညတ်တော်မူ၏၊ တဒါ - ၌၊ သကလဇမ္ပဒိပေ - အလုံးစုံသော ဇမ္ပဒိပံ၌၊
ဘဂဝတော-၏၊ [ဘဂဝတော နောက်ဝယ် ရှေးစာအုပ်တို့၌ ကထာပါသည်ကား

နာနာတိတ္ထိယာ။ ။ “နာနာတိတ္ထေသု (နာနာလဒ္ဓိသု)+နိယုတ္တာတိ နာနာတိတ္ထိကာ”ဟု
နိယုတ္တအနက်၌သက်သော ဣကပစ္စည်းဖြင့် “နာနာတိတ္ထိကာ”ဟု ဆိုလိုလျက် ကကိံ ယပြု၍
“နာနာတိတ္ထိယာ”ဟု ဖြစ်သည်။ “မတူကွဲပြား ထူးခြားသောအယူ၌+ယှဉ်ကြကုန်သော”ဟု သဒ္ဒါ
နက်ဖြစ်သည်။ [တေဝေ-ထိုထို နာနာတိတ္ထိက အမည်ရသူတို့သည်ပင်၊ နာနာတိတ္ထိယာ-တို့မည်
၏၊ ကကာရဿ ယကာရံ ကတွာ-ဋီကာ။]

စိတ္တနိရောဓေ။ ။ “သညာ နိရောဓေ”ဟု သညာကို ခေါင်းတပ်၍ဆိုထားသည်၊ အမှန်
မှာ-စိတ် စေတသိက် ရုပ်တရားအားလုံး၏ နိရောဓပင်တည်း၊ ထိုတရားတို့တွင် စိတ်သည်
ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် “စိတ္တနိရောဓေ”ဟု ဖွင့်သည်။

ခဏိကနိရောဓေ။ ။ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော အစ္စန္တနိရောဓသည် ထို နာနာတိတ္ထိယတို့
ဆိုလိုအပ်သော နိရောဓမဟုတ်၊ သူတို့၏အရာလည်း မဟုတ်ချေ၊ ခဏတ္တယရှိသော ရုပ်နာမ်
တို့၏ ချုပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ခဏိကနိရောဓသော်မှလည်း သူတို့၏ သိနိုင်သောအရာ မဟုတ်
ပါချေ၊ သို့သော် နိရောဓဟုဆိုလျှင် ထို ခဏိကနိရောဓ၌ အနက်ရောက်ခံသောကြောင့် ခဏိက
နိရောဓဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ရသည်။ [ခဏိကနိရောဓေပိ တေသံ အဝိသယောဝ၊
အတ္တတော ပန နိရောဓကထာ ဝုစ္စမာနာ တတ္ထေဝ (ထို ခဏိကနိရောဓ၌သာ) တိဋ္ဌတိတိ
တထာ (ထို ခဏိကနိရောဓဟူ၍) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ-ဋီကာ။]

ပိုဟန်တူသည်။] ကိတ္တိယောသော-ချီးမွမ်းအံ့ဩ ပြောဆိုအပ်သော အသံသည်၊ ပတ္တရတိ-ပြန်နံ့၏၊ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်၊ တံ-ထိုကျော်စောသံကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ပုဗ္ဗစရိယံ-ရှေး၌ ကျင့်အပ်သော ဖြစ်ပုံကို၊ ကထေသိကိရ-ဟောသတတ်၊ မယံ-တို့သည်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကို၊ ကထေတုံ-ပြောဟောခြင်းငှာ၊ န သက္ကောမကီ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပဋိဘာဂကိရိယံ-အတူပြုအပ်သော အမှုအရာကို၊ ကရောန္တာ-ပြုလိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ ဘဝန္တရသမယံ-ဘဝတစ်ပါး၌ ဖြစ်သောအကြောင်းအရာကို၊ ကထေန္တိ-ပြောကြကုန်၏။

ဘဝံဂေါတမော-သည်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေသိ-ပညတ်ပြီတဲ့၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ပညပေတုံ-ပညတ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကောမကီ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သာဝကာနံ-သာဝကတို့အား၊ ကိဉ္စိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေန္တိ-ပညတ်ကြကုန်၏၊ [ဇဋ္ဌမူဂေန-အရည်ယိုသော ခံတွင်းရှိသူ လူအသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်အောင် ကျင့်ရမည်၊ (လူအ မဟုတ်သော်လည်း လူအ လုပ်၍နေရမည်)၊ ဧတ္ထကံ ဝေလံ ဧကသိယေဝ ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ(ဤမျှလောက် အချိန်ကြာအောင် ထိုနေရာတစ်ခု၌သာ နေရမည်)စသော သိက္ခာပဒံကို ပညတ်ကြသည်။] ပန-ဆက်၊ တဒါ-ထိုအခါ ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဋ္ဌဝိဓပရိသမဇ္ဈေ-စ ပါးအပြားရှိသော ပရိသတ်အလယ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်တော်မူ၍၊ နိရောဓကထံ-နိရောဓကထာကို၊ ကထေသိ-ဟောတော်မူပြီ၊ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်၊ တံ-ထိုအကြောင်းကို၊ သုတွာ-ကြား၍၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ နိရောဓံနာမ-နိရောဓကထာ မည်သည်ကို၊ ကထေသိ ကိရ-ဟောသတတ်၊ မယံပိ-

ကိတ္တိယောသော။ ။ကိတ္တိယတေ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ချီးမွမ်းအံ့ဩပြောဆိုအပ်၏၊ ဣတိ ကိတ္တိ၊ ကိတ္တိစ+သာ+ယောသောစာတိ ကိတ္တိယောသော၊ [အဟော ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ ဘဝန္တရပဋိစ္ဆန္တံ ကာရဏံ ဟတ္ထာမလကံဝိယ (လက်ထဲ၌ ရှစ်ရှားသီးကိုကဲ့သို့) ပစ္စက္ခတော ဒဿေတိ၊ သာဝကေစ ဒဒိသေ သံဝရ သမာဒါနေ ပတိဋ္ဌာပေတီတိ ထုသိယောသော ယာဝ ဘဝဂ္ဂ၊ ပတ္တရတိ၊-ဋီကာ။]

ပဋိဘာဂကိရိယံ။ ။ပလာသဝသေန (အဖျင်းမှုခြင်း၊ ပြိုင်တူပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ပဋိဘာဂဘူတံ (အတူဖြစ်၍ဖြစ်သော) ပယောဂံ (လုံ့လကို) တရောန္တာ၊ ဘဝန္တရသမယံတိ တကြိတကြ ဝုဋ္ဌာနသမယံ (ထိုထိုဘဝ၌ ထကြွသကဲ့သို့ ဖြစ်သောအကြောင်းကို) အဘူတပရိကပ္ပိတံ (မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံပြောဆိုအပ်သော) ကိဉ္စိ ဥပ္ပါဒိယံ ဝတ္တု (တစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်စေအပ်သော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုကို) [ကိဉ္စိ ဥဿာရိယံ ဝတ္တု (တစ်စုံတစ်ခု ထုတ်ဖော်၍ ပြောဆိုအပ်သော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုကို) ဤသို့လည်း ပါ၌ရှိ၏။] အတ္တနော သမယံ ကတွာ (မိမိတို့အယူဟု ပြု၍) ပြောဆိုကြကုန်၏။

ငါတို့သည်လည်း၊ တံ-ထို နိရောဓကထာကို၊ ကထေသာမ-ဟောကုန်အံ့၊ ဣတိ-
ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ သန္နိပတိတွာ-စည်းဝေး၍၊ ကထယိသု-ပြောဟောကြကုန်ပြီ၊
တေန-ထို့ကြောင့်၊ အဘိသညာနိရောဓေ ကထာ ဥဒပါဒိတိ-ဟူ၍၊ (ပေါဒ္ဒပါဒေန-
သည်) ပုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

တကြ ကစ္ဆေတိ-ကား၊ တေသု-ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့တွင်၊ (ကောတူဟလ
သာလာ၌ စည်းဝေးကြသော အမျိုးမျိုးသော အယူရှိသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့
တွင်)၊ ကေစ္ဆေ-အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ (“ဧဝမာဟံသု”ဟု ပါဠိ
တော်၌စပ်)၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤလေးယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ပုရိမော-ရှေ့
ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [အဟေတူ အပ္ပစ္စယာ ပုရိသဿ သညာ ဥပ္ပန္နိပိ နိရုဇ္ဈိပိ
တိ အာဒိနာ ပုတ္တဝါဒိ၊] ဗာဟိရေ-သာသနာတော်မှအပဖြစ်သော၊ တိတ္တာယတ
နေ-တိတ္ထိတို့၏ဘောင်၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ပြီးသည်၊
(ဟုတွာ)၊ စိတ္တပ္ပဝတ္တိယံ-စိတ်၏ဖြစ်ခြင်း၌၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ အစိတ္တ
ကဘာဝေါ-စိတ် မရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ သန္တော-ငြိမ်သက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံး
သွင်း၍၊ သမာပတ္တိံ-(သညာမရှိသူ၏ အဖြစ်ကိုဆောင်နိုင်သော) စတုတ္ထဈာန်
သမာပတ်ကို၊ ဝါ-ပဉ္စဈာန် သမာပတ်ကို၊ ဘာဝေတွာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ ဣတော-
ဤလူ့ပြည်မှ၊ စုတော-စုတေသည်၊ (သမာနော)၊ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ-မဟာကပ်
ငါးရာတို့ပတ်လုံး၊ အသညီဘဝေ-သညာမရှိသူ၏ဘဝ၌၊ (အသညသတ်ဘုံ၌)၊
ဋ္ဌတွာ-တည်ပြီး၍၊ [“ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-ဖြစ်ပြီး၍”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] ပုန-တစ်ဖန်၊
ဣဓ-ဤလူ့ပြည်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သညုပ္ပါဒေစ-သညာ၏
ဖြစ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ နိရောဓေစ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဟေတု-
အကြောင်းကို၊ အပဿန္တော-မမြင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဟေတူ ပစ္စယာတိ-ဟူ၍၊
အာဟ-ပြောပြီ။

ဒုတိယော-ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (သညာ ဟိ ဘော ပုရိသဿ အတ္တာ စသည်
ဖြင့် ပြောလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ နံ-ထို ပဌမပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိသေဓေတွာ-တားမြစ်
၍၊ မိဂသိင်္ဂတာပဿဿ-မိဂသိင်္ဂရသေ့၏၊ ဦးခေါင်း၌ ဦးချိုသဏ္ဍာန်ရှိသော ဦးစွန်း

သမာပတ္တိံ။ ။အသညီဘဝါဝဟံ ဝါယောကသိဏပရိကမ္ဘံ အာကာသကသိဏ
ပရိကမ္ဘံဝါ ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန သမာပတ္တိံ (စတုတ္ထနည်း၏ စတုတ္ထဈာန်ကို ဆို၏)၊ ပဉ္စမဈာန
သမာပတ္တိံဝါ (ပဉ္စကနည်း၏ ပဉ္စမဈာန်ကိုဆို၏)။

ဟေတု အပဿန္တော။ ။ယေန ဟေတုနာ (သညာပိရာဂဖြစ်သောဈာန်ကြောင့်)
အသညီဘဝေ သညာယ နိရောဓော၊ သဗ္ဗသော အနုပ္ပါဒေါ၊ ယေနစ (အကြင် ဈာန်အဟုန်၏
ကုန်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း) တတော စုတဿ ဣဓ ပဉ္စဝေါကာရဘေ
သညာယ ဥပ္ပါဒေါ၊ တဒဘယန္တိ ဟေတု အဝိသယတာယ (သူတို့၏ဉာဏ်အရာ မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်) အပဿန္တော-ငိုကာ။

၂ ခုပေါက်သောကြောင့် မိဂသိင်္ဂီမည်သော ရသေ့၏၊ “ဣသိသိင်္ဂီရသေ့”ဟုလည်း ခေါ်ကြ၏။] အသည်ကဘာဝံ-သညာမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဥပေတိပိ အပေတိပိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ မိဂသိင်္ဂီတာပသော-သည်၊ အတ္တန္တပေါ- မိမိ၏ ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော အကျင့်ရှိသည်၊ ဃောရတပေါ- ပြင်းထန်သောအကျင့် ရှိသည်၊ ပရမဓိတိန္ဒြိယော-အလွန်တည်ကြည်သော ဣန္ဒြေရှိသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ [“ပရိမာရိတိန္ဒြိယော-ထက်ဝန်းကျင် ညှိုးနွမ်းစေ အပ်ပြီးသော ဣန္ဒြေရှိသည်”ဟုလည်း ပါဠိရှိ၏။] တဿ-ထိုရသေ့၏၊ သီလ တေဇေန-သီလ၏တန်ခိုးကြောင့်၊ သက္ကဝိမာနံ-သိကြားဗိမာန်သည်၊ ဥဏှံ-ပူသည်၊ အဟောသိ၊ [ပဏ္ဍုကမ္မလာကျောက်နေရာကို ရည်ရွယ်၍ “သက္ကဝိမာနံ”ဟု ဆို သည်။] ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော-သိကြားသည်၊ သက္ကဋ္ဌာနံ- သိကြား၏နေရာကို၊ တာပသော-သည်၊ ပစ္ဆေတိ နုခေါ-တောင့်တလေသလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မသင့်မတော်ကြံ၍၊ အလမ္ပသနာမ-အလမ္ပသာမည်သော၊ ဒေဝ ကညံ-နတ်ကညာကို၊ တာပသဿ-၏၊ တပံ-အကျင့်ကို၊ တိန္ဒြိတွာ-ဖျက်ပြီး၍၊ ဧဟိ-လာခဲ့လော၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ သာ-ထိုအလမ္ပသာ နတ်ကညာသည်၊ တတ္ထ-ထို မိဂသိင်္ဂီရသေ့အထံသို့၊ ဂတာ-သွားပြီ၊ တာပသော- သည်၊ ပဋ္ဌမဒိဝသေ-၌၊ တံ-ထို အလမ္ပသာနတ်ကညာကို၊ ဒိသွာဝ-မြင်လျှင်မြင် ခြင်းပင်၊ ပလာယိတွာ-ပြေး၍၊ ပဏ္ဍုသာလံ-သစ်ရွက်ကျောင်းသို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ ဒုတိယဒိဝသေ-၌၊ ကာမစ္ဆန္တနီဝရဏေန-ကာမစ္ဆန္တနီဝရဏသည်၊ ဘဂ္ဂေါ-ချိုးဖျက်

အသည်ကဘာဝံ။ ။အလမ္ပသာနတ်သမီး၏ အတွေ့ကြောင့် မိန်းမောတွေဝေနေခိုက် ၌ ထိုထို ကိုယ်မှုနတ်မှုကိုဖြစ်စေတတ်သော သညာ၏မရှိခြင်းကို “ဥပေတိပိ-သတိရသောအခါ သညာသည် ပြန်၍လည်း ကပ်ရောက်၏၊ အပေတိပိ-တွေဝေနေခိုက်၌ သညာသည် ဖိခွာလည်း ဖိခွာ၏”ဟု ဆိုသည်။

ပရိမာရိတိန္ဒြိယော။ ။“ပရမဓိတိန္ဒြိယော”နေရာဝယ် “ပရိမာရိတိန္ဒြိယော”ဟု မူကွဲ ရှိ၏၊ ဋီကာ၌ “နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝါပါဒနေန-ဣန္ဒြေတို့၏ ယဉ်ကျေးကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းအားဖြင့်၊ သဗ္ဗသော(အကုန်အစင်) ဗိလာပိတ စက္ကာဒိန္ဒြိယော-ညှိုးနွမ်းစေအပ် သော စက္ခု အစရှိသော ဣန္ဒြေရှိ၏”ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုတွင် သဗ္ဗသောသည် ပရိ၏အဖွင့်၊ ဗိလာ ပိတသည် မာရိတ၏အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် ထို မူကွဲပါဠိက ကောင်းပါသည်။ ယခုခေတ်၌ လည်း ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမထားသောရဟန်း (ယောဂီ)သူတော်ကောင်းများ၏ မျက်နှာသည် ရှန်ရွန်းဝေဝေ မဟုတ်ကြ၊ ပြုံးစိစိမဟုတ်ကြ၊ ခပ်ညှိုးညှိုးဖြစ်နေသော ဣန္ဒြေဖြင့် အလွန်ကြည်ညို စရာ ကောင်းပါသည်။ [ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါးက မိန့်တော်မူသည်မှာ-“ငါတို့ ရှေးတုန်းက ကိုယ်တော်များ၏မျက်နှာသည် ခပ်ညှိုးညှိုးနဲ့၊ ယခုတော့ ပြုံးစိစိနဲ့။”]

အပ်သော ကုသလဇ္ဈာသယရှိသည်။ (တစ်နည်း) ကာမစွန္ဒနိဝရဏေန-ဖြင့်၊ လဂ္ဂေါ-အလမ္ပသာနတ်သမီး၌ ငြိကပ်သည်။ (ဟုတွာ)၊ တံ-ထို အလမ္ပသာနတ် ကညာကို၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ အဂ္ဂဟေသိ-ကိုင်ဆွဲပြီး၊ [ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၌ကား “ပထမနေ့မှာပင် ဆံစု ဆံမြိတ်ကို ဆွဲကိုင်သည်” ဟု ဆိုသည်။] တေန ဒိဗ္ဗသမ္ပဿေန-ထိုနတ်၌ဖြစ်သော အတွေ့သည်။ ဗုဒ္ဓော-တွေ့ထိအပ်သော၊ သော-ထို မိဂ သင်္ဂီရသေ့သည်။ ဝိသညီ-ကင်းသောသညာရှိသည်။ (မိန်းမောသည်။) ဟုတွာ၊ တိဏ္ဍံ သံဝစ္ဆရာနံ-သုံးနှစ်တို့၏၊ အစွယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ သညံ-သညာကို၊ ပဋိလဘိ-ပြန်၍ရပြီ၊ တံ-ထို သညာကို ပြန်၍ခြင်းကို၊ သော ဒိဋ္ဌိဂတိကော-ထို မိစ္ဆာအယူရှိသော ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တိဏ္ဍံ သံဝစ္ဆရာနံ-တို့၏၊ အစွယေန-၌၊ နိရောဓာ-သညာ၏ချုပ်ခြင်းမှ၊ ဝုဋ္ဌိတော-ထပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာဇော-မှတ်ထင်သည်။ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့ (သညာဟိ ဘော ပုရိသဿ အတ္တာအစရှိ သော အခြင်းအရာအားဖြင့် သညာ၏ချုပ်ခြင်းကို) အာဟ-ပြီ။

တတိယော-တတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (သန္တိ ဟိ ဘော သမဏဗြာဟ္မဏာ မဟိဒ္ဓိ ကာ မဟာနဘာဝါ စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။) တံ-ထို ဒုတိယ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိသေဓေတွာ-တားမြစ်၍၊ အာထဗ္ဗဏပယောဂံ-သညာမရှိအောင် အာထဗ္ဗဏမန္တန် စုပ်ခြင်းဟူသော ပယောဂကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဥပကမုန္တိပိ အပကမုန္တိပိတံ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြောဆိုပြီ၊ ကိရ-ရဲ့၊ အာထဗ္ဗဏိကာ-အာထဗ္ဗဏ ဝေဒကျမ်းကို တတ်ကျွမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အာထဗ္ဗဏိ-အာထဗ္ဗဏဝေဒကို၊ ယောဓေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ-မန်းမှုတ်၍၊ သတ္တံ-သတ္တဝါကို၊ သီသန္တိန္ဒိယ-

ဘဂ္ဂေါ။ ။ဘဒ္ဒိတ ကုသလဇ္ဈာသယော-ကုသိုလ်၌ အဇ္ဈာသယကို ကာမစွန္ဒနိဝရဏက ချိုးဖျက်ပြီးသည်၊ အချို့စာအုပ်များ၌ “လဂ္ဂေါ-ငြိကပ်သည်” ဟု ရှိ၏၊ ဘဂ္ဂေါဟု ရှိရာ၌ “ဘဂ္ဂေါ+ယဿ+အတ္ထိတိ ဘဂ္ဂေါ” ဟု ပြုပါ၊ လဂ္ဂေါရှိရာ၌ကား “လဂ-သင်္ဂီ” ဟူသော ဓာတ်+တပစ္စည်း၊ လဂ္ဂတီတိ လဂ္ဂေါ။

ဧဝံမာဟ။ ။ဧဝံ သညာ ဟိ ဘော ပုရိသဿ အတ္တာတိ အာဒိနာ အာကာရေန [ဤ ပါဠိအတိုင်း ပါဠိတော်၌ ဆိုသည်။] သညာနိရောဓ မာဟ၊ ဣမိနာဂ နယေန ဣတော ပရေသပိ ဒ္ဓိသု နယေသု ပါဠိ အာဟရိတွာ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ (နောက် ဧဝ မာဟ ၂ ခုတို့၌လည်း ပါဠိတော်ကိုဆောင်၍ အနက်ပေးရပုံကို သိပါ။)

အာထဗ္ဗဏပယောဂံ။ ။အာထဗ္ဗဏဝေဒပိဟိတံ (အာထဗ္ဗဏဝေဒအတိုင်း စီရင်အပ် သော) အာထဗ္ဗဏိကာနံ ဝိသညီဘာဝါပါဒနပယောဂံ (သညာမရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေ နိုင်သော ပယောဂကို)၊ [ရှေးဦးစွာ မီးပူဇော်၍ မန္တန်ကိုရွတ်သောအခါ ဦးခေါင်း ပြတ်နေပုံစသည် ပေါ်လာ၏၊ ဦးခေါင်းပြတ်နေခိုက်၌ သညာကို လူမှ ခွဲထုတ်၏၊ နောက်ထပ် မန္တန်စုပ်သော အခါ နဂိုအတိုင်း ဦးခေါင်းမပြတ်ဘဲ တွေ့ရ၏၊ ထိုအခါ “သညာသည် ပြန်၍ကပ်ရောက်၏” ဟု ယူဆသည်။]

ပြတ်သော ဦးခေါင်းရှိသူကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဦးခေါင်းပြတ်နေသူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထစ္ဆိန္ဒဝိယ-ပြတ်သော လက်ရှိသူကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ-လက်ပြတ်နေသူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မတံဝိယစ-သေသူကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကတွာ- ပြု၍၊ ဒဿန္တိ-ပြုကြကုန်၏။ တဿ-ထို သီသစ္စန္ဒစသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ပြုအပ်သောသတ္တဝါ၏။ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပါကတိကဘာဝံ-ပင်ကိုသဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ သောဒိဋ္ဌိဂတိကော-ထို မိစ္ဆာအယူရှိသော တတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အယံ-ဤသတ္တဝါသည်။ နိရောဓာ-သညာ၏ချုပ်ခြင်းမှ၊ ဝုဋ္ဌိတော-ထပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်။ (ဟုတွာ) ဧဝံ-ဤသို့၊ (သန္တိ ဟိ ဘော သမဏဗြာဟ္မဏာ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနဘာဝါ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကို) အာဟ-ပြောပြီ။

စတုတ္ထော-စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (သန္တိ ဟိ ဘော ဒေဝတာ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနဘာဝါ စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်) တံ-ထို တတိယ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိသေဓေတွာ-၍၊ ယက္ခဒါသိနံ-နတ်ကျွန်မတို့၏။ မဒနိဒ္ဓံ-သေရည်မှူးခြင်းကြောင့် အိပ်ပျော်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ သန္တိ ဟိ ဘော ဒေဝတာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ ယက္ခဒါသိယော-နတ်ကျွန်မတို့သည်။ သဗ္ဗတ္ထိ-အလုံးစုံသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဒေဝတူပဟာရံ-နတ်တို့ကို ပူဇော်ပသမှုကို၊ ကုရမနာ-ပြုကုန်လျက်၊ နစ္စိတွာ-က၍၊ ဂါယိတွာ-သီချင်းဆို၍၊ အရဏောဒယေ-အရဏ်တက်ရာ အခါ၌၊ ဧကံ-တစ်ခွက်သော၊ သုရာပါတိ-သေရည်ပြည့်သော ခွက်ကို၊ ပိပိတွာ-သောက်၍၊ ပရိဝတ္တိတွာ-လူးလိုမိ၍၊ သုပိတွာ-အိပ်ပြီး၍၊ ဒိဝါ-နေမြင့်မှ၊ ဝုဋ္ဌဟန္တိ-ထကြကုန်၏။ တံ-ထို အိပ်ပြီး၍ ထခြင်းကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ သော ဒိဋ္ဌိဂတိကော-ထို မိစ္ဆာအယူရှိသော စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုတ္တကာလေ-အိပ်ပျော်ရာအခါ၌၊ နိရောဓံ-သညာ၏ချုပ်ခြင်းသို့၊ သမာပနာ-ကောင်းစွာ ရောက်ပြီ၊ ပဗုဒ္ဓကာလေ-နိုးရာအခါ၌၊ နိရောဓာ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းမှ၊ ဝုဋ္ဌိတော-ထပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်။ (ဟုတွာ) ဧဝံ-ဤသို့၊ (သန္တိဟိဘော ဒေဝတာ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနဘာဝါ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကို) အာဟ-ပြီ။

ယက္ခဒါသိနံ မဒနိဒ္ဓံ။ ။ယက္ခဒါသိနံတိ ဒေဝဒါသိနံ၊ ယာ(“ဒေဝတာဘတိယောတိပိဝုစ္စန္တိ” (ယင်း နတ်ကျွန်မတို့ကို ဒေဝတာဘတိ-နတ်ကို ဆည်းကပ်သော မိန်းမ၊ ဝါ-နတ်ကတော်တို့ဟူ၍)၊ ဝုစ္စန္တိ၊ မဒနိဒ္ဓန္တိ သုရာမဒနိမိတ္တံ (သေရည်မှူးခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသော) သုပိနံ။ [ဋီကာသစ်၌ ယက္ခဒါသိတို့ကို ယောဂဝတိယောဂိနီ (အားထုတ်အပ်သော မန္တန်ရှိသူတို့)ဟုလည်း ဆို၏။ ယောဂိနီကို ဇောဂနီဟုလည်းကောင်း၊ ဇုန်း(ဇုန်း)ဟုလည်းကောင်း မြန်မာပြန်ကြသည်။ သို့သော် ယခု နတ်ကတော်များကား “ဇုန်း”မဟုတ်ကြပါ။]

ပန-ဆက်၊ ပေါ်ပွပါဒေါ-ပေါ်ပွပါဒမည်သော၊ အယံပရိတ္တာဇကော-ဤပရိတ္တိ၏ သည်၊ ပဏ္ဍိတဇာတိကော-ပညာရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏၊ တေန- ထိုသို့ ပဏ္ဍိတဇာတိက၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို ပေါ်ပွပါဒ၏၊ တံ ကထံ- ထို ၄ မျိုးသောစကားကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရော-နလုံးမသာယာခြင်း သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣမေသံ-ဤသမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ ကထာ-စကားသည်၊ ဧဋ္ဌမူကကထာဝိယ-အရိယိုသော ခံတွင်းရှိသူတို့၏ စကားနှင့်တူ၏၊ ဝါ-လူအ၊ တို့၏ စကားနှင့်တူ၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဧတေ-ဤသမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ စတ္တာ ရော-ကုန်သော၊ နိရောဓေ-တို့ကို၊ ပညပေဇ္ဇိ-ပညတ်ကြကုန်၏၊ စ-ဆက်၊ ဣမိနာ နိရောဓေနနာမ-ဤနိရောဓမည်သည်၊ ဧကေန-တစ်မျိုးတည်းသည်၊ (တစ် သဘောတည်းသည်) ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ ဗဟုနာ-အများသည်၊ န(ဘဝိ တဗ္ဗံ)-မဖြစ်ထိုက်၊ တေနာပိ ဧကေန-ထို တစ်သဘောတည်းဟူသည်လည်း၊ အညေနော-ဤသူတို့ ပြောဆိုအပ်သော နိရောဓမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာ၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ ပန-ဆက်၊ သော-ထို တစ်သဘောတည်းသော နိရောဓ သည်၊ ဝါ-ကို၊ သဗ္ဗညုနာ-သဗ္ဗညုဘုရားရှင်ကို၊ အညတြ-ကြည့်၍၊ အညေန- အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ညာတံ-သိခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဘဂဝါ- သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည်၊ ဣဝ-ဤအစည်းအဝေး၌၊ သစေ အဘဝိဿ-အကယ်၍ ရှိငြားအံ့၊ (စဝံသတိ) အယံ-ဤသည်ကား၊ နိရောဓော-နိရောဓတည်း၊ အယံ-

စတ္တာရော နိရောဓေမည်။ ။အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ကုန်သော နိရောဓ ၄ မျိုးတို့ကို ပညတ်ကြ၏၊ သို့သော် ဤနိရောဓမည် အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်ထိုက်၊ တစ်သဘော တည်းသာ ဖြစ်ထိုက်သည်၊ တေနာပိ ဧကေန-ထို တစ်သဘောတည်း ဆိုသည်မှာလည်း၊ အညေန-သူတို့ပညတ်အပ်သော နိရောဓတွင် မပါဝင်သော တစ်မျိုးတစ်ခြားသာ ဖြစ်ထိုက် သည်၊ သော ပန-ထို တစ်မျိုးတစ်ခြား ဆိုတာကိုလည်း သဗ္ဗညုဘုရားမှ တစ်ပါးသော အခြား ပုဂ္ဂိုလ် မသိနိုင်။

အယံ နိရောဓော အယံ နိရောဓော။ ။အာမေဋိတဝစနံ--အာမေဋိတစကားကို၊ သတ္တာ အတ္တနော ဒေသနာဝိလာသေန အနေကာကာရဝေါကာရံ-များစွာသော အခြင်းအရာတို့ ဖြင့် ရောပြွမ်းခြင်းရှိသော၊ နိရောဓံ-နိရောဓကို၊ ဝိဘာဝေဿတံ၊ ဣတံ ဒဿနတ္ထံ-ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုပြခြင်းငှာ၊ ကတံ-ပြအပ်ပြီ။

ဆက်ဦးအံ့- အာမေဋိတဝစနံနေရာဝယ် ဋီကာသစ်၌ "ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဗျာပနိစ္ဆာဝစနံ"ဟု ဆို လေသည်၊ ဗျာပနိစ္ဆာဟူသည် ဝိစ္ဆာတည်း၊ တစ်ချို့နေရာ၌ အာမေဋိတံနှင့် ဝိစ္ဆာကို သဘောတူ ဖွင့်ကြသော်လည်း ဤနေရာ၌ကား နိရောဓတိုင်း ပြန့်နှံ့စေနိုင်သော ဝိစ္ဆာမဟုတ်သောကြောင့် ဗျာပနိစ္ဆာ မဖြစ်သင့်၊ အံ့သြဖွယ် ဖြေလတ်ဖြစ်သောကြောင့် အစ္စရအနက်၌ အာမေဋိတံသာ ဖြစ်ထိုက်သည်။ [အချို့စာအုပ်၌ "အယံ နိရောဓော၊ အယံ န နိရောဓော"ဟု န သဒ္ဒါပါသည်မှာ ဤအာမေဋိတံဟူသော အဖွင့်နှင့် မညီပါ။]

ဤသည်ကား၊ နိရောဓော-နိရောဓတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒီပသာယာသံ-ဆီမီးတစ်ထောင်ကို၊ (ဥဇ္ဇာလေတိ)ဝိယ-တောက်ပစေသကဲ့သို့၊ ဥဇ္ဇာလေတွာ-တောက်ပစေ၍၊ အဇ္ဇမေဝ-ယနေ့၌ပင်၊ ပါကဋ်-ထင်ရှားအောင်၊ အကရိဿာ-ပြုတော်မူရာ၏။ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဒသဗလညေဝ-မြတ်စွာဘုရားကိုသာ၊ အနုဿရိ-အဖန်ဖန်အောက်မေ့ပြီး၊ ဝါ-အမှတ်ရပြီး၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တဿ မယံ ဘန္တေတိ အာဒိ- အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီး။

တတ္ထ-ထို တဿ မယံ ဘန္တေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အဟောနူနာတိ-ဟူသောဤပုဒ်၂ပါးအပေါင်းသည်၊ အနုဿရဏတ္ထေ-အဖန်ဖန်အမှတ်ရခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္တံ)၊ နိပါတဒ္ဒယံ- နိပါတ်၂ပုဒ်အပေါင်းတည်း၊ တေန-ထိုသို့ အနုဿရဏတ္ထနိပါတ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အနုဿရန္တဿ-အဖန်ဖန်အမှတ်ရသော၊ တဿ-ထိုအကျွန်ုပ်၏။...အဟော နူနုပေ၊ သုဂတောတိ-တောဟူသော၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါပြီ၊ (ဣတိ-သို့၊ ဒဗ္ဗဗ္ဗော-ထိုက်၏၊) ယော ဣမေသန္တိ-ကား၊ ယော-အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဧတေသံ နိရောဓဓမ္မာနံ-ဤ နိရောဓတရားတို့၌၊ (တနည်း၊) ဧတေသံ နိရောဓဓမ္မာနံ-တို့၏။

အနုဿရဏတ္ထေ။ ။အဟော+နူနု ဟူသောနိပါတ်၂ပုဒ်လုံးပင် ဘုရားရှင်ကို အမှတ်ရခြင်းအနက်ဟော-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။ ဤသို့ အနုဿရဏတ္ထဟု ဖွင့်ခြင်းမှာလည်း ပါဠိတော်၌ “ဘဂဝန္တံ ယေဝ အာရဗ္ဗ သတိ ဥဒပါဒိ”ဟု ရှိသောကြောင့်တည်း။ ဋီကာ၌ကား အနုဿရဏ (အောက်မေ့ခြင်း-အမှတ်ရခြင်း) ရှေ့သွားရှိသောကြောင့် ၂ ပုဒ်လုံးကို အနုဿရဏတ္ထဟု ဆိုထားသည်။ အမှန်အားဖြင့်ကား အဟောသည် အစ္စရိယတ္ထနိပါတ်၊ နူနုသည် အနုဿရဏတ္ထနိပါတ်ဟု ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် “အဟော-ဪ အံဩဗ္ဗယံ ကောင်းလောက်အောင်”ဟု ပေးပါ။

ဋီကာ။ ။အစ္စရိယဝိဘာဝနတော စေတ္တ ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဝစနံ (အဟော နူနု ဘဂဝါ၊ အဟော နူနု သုဂတောဟု) အစ္စရိယ အနက်ဟော ၂ ကြိမ် အာမေဋိတ်ကို ဆိုသည်။ အစ္စရိယတ္ထော စေတ္တ အဟောသဒ္ဒေါ၊ သော ယသ္မာ အနုဿရဏမုခေနေဝ ဂဟိတော၊ တသ္မာ ပုတ္တံ “အဟော နူနာတိ အနုဿရဏတ္ထေ”တိ။

တေန တဿ။ ။“တေနာတိ အနုဿရဏမုခေန ပဝတ္တနတော”ဟု ဋီကာသစ်၌ တေန၏ အစွဲကို ပြ၏။ သို့သော် ရှေ့၌ “အနုဿရဏတ္ထေ နိပါတဒ္ဒယံ”ကို ပြန်၍ စွဲရမည် ဖြစ်သောကြောင့် ထို ဋီကာဖွင့်သည် အဓိပ္ပာယ်မှန်သော်လည်း ရိုးရာကျမည် မထင်ပါ။ ထို တေန၏အစပ်ကိုလည်း စာအုပ်တို့၌ တိုက်ရိုက်မတွေ့ရ။ ဧတဒဟောသိ၌လည်း မစပ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် တေန မပါလျှင်ကောင်း၏။ ပါနေသောကြောင့် အဟောသိ၏နောက်၌ “ဣတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော”ဟု ထည့်၍ စပ်လိုက်ပါသည်။

နိရောဓဓမ္မာနံ။ ။နိရောဓ သမာပတ်သည် တစ်မျိုးတည်းသာ ရှိသော်လည်း ကာလ-ဒေသ-ပုဂ္ဂိုလ်စသော အပြားအားဖြင့် များသောကြောင့် “ဣမေသံ နိရောဓဓမ္မာနံ”ဟု ပါဠိတော်၌ ဗဟုဝစ်ဆိုသည်။ ကုသလသဒ္ဒါနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဓမ္မာနံ၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ကို သတ္တမီအနက်၌ သက်ပါ-ဟု ဋီကာတို့ မိန့်သည်။ မောဂ္ဂလ္လာန် အလိုမူ “ဝိသယေ”ဟု ထည့်၍

(ဝိသယေ-အရာ၌) သုကုသလော-အလွန်ကျွမ်းကျင်တော်မူ၏။ (ပါဠိတော်၌ ဣမေသံဟု ရှိ၏။) နိပုဏော-သီမိဓမ္မေ တော်မူ၏။ ဆေကော-ထက်မြက်တော်မူ၏။ သော ဘဂဝါ-သည်။ အဟော-ဪ အံ့ဩဖွယ် ကောင်းလောက်အောင်။ ကထေ ယျနန္တ-ဟောတော်မူရာလေစွတကား။ (သော)သုဂတော-သည်။ အဟော-အောင်။ ကထေယျနန္တ-ဟောတော်မူရာလေစွတကား။ ဣတိ အယံ-ကား။ ဧတ္ထ-ဤ အဟောနန္တ ဘဂဝါအစရှိသောစကားရပ်၌။ အဓိပ္ပာယော-ပေါဋ္ဌပါဒပရိစ္ဆိဒ်၏ အလို တည်း။

ပကတညူတိ-ကား။ စိဏ္ဍဝသိတာယ-(နိရောဓ အရာဝယ်) လေ့လာအပ်ပြီး သော အစွမ်းသတ္တိရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပကတိ-ပင်ကိုယ်ကို။ သဘာဝံ-သဘောကို။ ဇာနာတိ-၏။ ဣတိ-ကြောင့်။ ပကတညူ-မည်တော်မူ၏။ ကထံ နုခေါတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို။ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်။ ဘဂဝါ-ရား။ မယံ-တို့သည်။ န ဇာနာမ-မသိပါကုန်။ တုမေ-ရှင်တော်ဘုရားတို့သည်။ ဇာနာထ-သိတော်မူပါကုန်၏။ နော-အကျွန်ုပ်တို့အား။ ကထေထ-ဟောတော်မူပါကုန်။ ဣတိ-သို့။ အာယာစန္တော-တောင်းပန်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝဒတိ-လျှောက်၏။

“နိရောဓဓမ္မတို့၏+အရာ၌”ဟု ပေးရပေလိမ့်မည်။ ကုသလောစသော သုံးပုဒ်ကား ပရိယာယ် တည်း။ [ဘုရားရှင်အတွက် “လိမ္မာ”ဟု အနက်မပေးလိုသောကြောင့် အခြားပရိယာယ်အနက်များ ကိုသာ ပေးပါ။]

ပကတညူ။ ။ပကတကို ပကတိဟု ဖွင့်သည်။ ပ (ပဌမ)-ရှေးဦးစွာ+ကရိယတေ-ပြုအပ်၏။ ဣတိ ပကတံ (ပကတိ)၊ “ရှေးဦးစွာ ပြုအပ်”ဟူသည် နောက်ထပ် အပြုအပြင် မရှိ သေးသော ပင်ကိုယ်သဘောတည်း။ ထို့ကြောင့် ပကတိကို “သဘာဝံ”ဟု ဖွင့်သည်။ “သ-ထင်ရှားရှိသော+ဘာဝံ-အနက်သဘော”ဟူသည်လည်း အစစ်အမှန် သဘောပင်တည်း။ ပကတံ+ဇာနာတိတိ ပကတညူ။

သညုပ္ပါဒနိရောဓကထာ

၄၁၂။ အထ-လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌။ ဘဂဝါ-သည်။ ကထေန္တော-ဟော တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တတြပေါဋ္ဌပါဒါဒိအာဒိအစရှိသောကို။ အာဟ-ပြီ။ တတ္ထ-ထို တတြ ပေါဋ္ဌပါဒ အစရှိသောစကားရပ်၌။ တတြာတိ-ကား။ တေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု-တို့တွင်။ (“ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ”ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်။) အာဒိတောဝ တေသံ အပရဒန္တိ-ကား။ တေသံ-ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏။ အာဒိမိုယေဝ-အစ၌ပင်။ (အစကပင်)။ ဝိရဒ္ဓံ-ချွတ်ချော်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ။

ဣမိနာ-ဤ အာဒိတောဝ တေသံ အပရဒ္ဓံဟူသောပါဠိဖြင့်၊) ဃရမဇ္ဈေယေဝ-
 အိမ်၏အလယ်၌ပင်၊ ပက္ခလိတာ-ချော်လဲကုန်ပြီး၊ (ချော်လဲ သူတို့နှင့် တူကုန်၏၊)
 ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြတော်မူ၏၊ သဟေတူ သပစ္စယာတိ
 ဧတ္ထ-ပါဠိ၌၊ ဟေတုပိ-ဟေတုဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စယောပိ-
 ပစ္စယောဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ ကာရဏသေဝ ဝ-အကြောင်း၏သာ၊
 နာမံ-တည်း၊ သ ကာရဏာ-အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊ “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ
 ပိ နိရုဇ္ဈန္တိပိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော၊ ပန- ဆက်၊ တံ ကာရဏံ-ကို၊
 ဒသေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခာ ဧကာတိ အာဒိ-အစရှိ
 သောစကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ [စာအုပ်များ၌ “သိက္ခာ ဧကာတိ အာဟ”ဟု ရှိ၏၊
 နောက်၌ “သိက္ခာ ဧကာ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ”ဟု သညာ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိတိုင်အောင် ဖွင့်မည်
 ဖြစ်သောကြောင့် “အာဒိမာဟ”ဟု ရှိမှကောင်းမည်။] တတ္ထ-ထို သိက္ခာဧကာ
 အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သိက္ခာ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိတိ-ကား၊ သိက္ခာယ- ကျင့်ကြံကြိုး
 ကုတ် အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာဟူသော သိက္ခာ
 ကြောင့်၊ ဧကစ္စာ-အချို့ကုန်သော၊ သညာ-သညာတို့သည်၊ ဇာယန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ
 အတ္ထော။ [ဧကာသညာ၌ ဧကာသဒ္ဓါသည် သင်္ချာဝါစကမဟုတ်၊ ဧကစ္စ
 ဝါစကတည်း။]

၄၁၃။ ကာစ သိက္ခာတိ ဘဂဝါ အဝေါစာတိ-ကား၊ သာ သိက္ခာ-ထို သိက္ခာ
 ဟူသည်၊ ကတမာစ-အဘယ်နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝိတ္ထာရေတု
 ကမျတာ ပုစ္ဆာဝသေန-ခွဲခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မေးအပ်

ဃရမဇ္ဈေယေဝ။ ။အိမ်မှ အပြင်သို့ ထွက်သွားလိုသောယောက်ျားသည် လမ်းသို့
 မထွက်သေးခင် အိမ်ဝင်း အလယ်မှာပင် ချော်၍လဲသကဲ့သို့၊ ထိုအတူ “အဟေတူ အပစ္စယာ
 ပုရိသသ သညာ”စသော စကားကို ပြောကြသော သမဏာဗြာဟ္မဏတို့သည် နိရောဓအကြောင်း
 သို့ မရောက်ခင် “အဟေတူ အပစ္စယာ”ဟု ဆိုတုန်းကပင် အစမှစ၍ လှဲချော်ကြလေပြီ-ဟုလို။

ကာရဏသေဝ နာမံ။ ။အခြားနေရာ၌ ဇနကဖြစ်သော အသာဓာရဏအကြောင်း
 ကို ဟေတု၊ ဥပတ္တမ္ဘကဖြစ်သော သာဓာရဏအကြောင်းကို ပစ္စယ ဟု ခွဲရသော်လည်း ဤ၌
 ထိုကဲ့သို့ မခွဲရ၊ သညာ၏ အကြောင်းကိုသာ ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကာရ
 ဏသေဝ”ဟု ဧဝဖြင့် မိန့်သည်။ [ပါဠိတော်၌ “သဟေတူ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိပိ နိရုဇ္ဈန္တိပိ”ဟု ဟော
 တော်မူရာ၌ “ဖြစ်လျှင်ဧကန်ပျက်ရ၏၊ တည်၍မနေ”ဟုပြတော်မူခြင်းငှာ “နိရုဇ္ဈန္တိပိ”ဟုထည့်
 တော်မူသည်။ ဘင်အားဖြင့်ချုပ်ခြင်း၌ “သဟေတု-အကြောင်းရှိ၏”ဟု ပြတော်မူလိုရင်းမဟုတ်၊
 “ချုပ်ခြင်းကိစ္စ၌ အကြောင်းမရှိ”ဟု မှတ်ပါ၊ နောက်၌လာမည့် အချို့သညာ၏ဖြစ်ခြင်း၊ အချို့
 သညာ၏ချုပ်ခြင်းဟူရာ၌ကား (ပဌမဈာန်ကိုရမှ အောက်ကာမသညာ ချုပ်ခြင်းကြောင့်) ချုပ်
 အောင်ကျင့်ဖို့ရာပဋိပတ်ဟူသောအကြောင်းရှိပါသေးသည်။]

သောပုစ္ဆာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [ဤသို့ သမာပတ်အဖြစ်ဖြင့်လည်း ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။] (တစ်နည်း) ဝိတ္တာရေတုကာမတာ-ချဲ့ခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုစ္ဆာဝသေန-ကထေတုကမ္ပတာ ပုစ္ဆာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အဝေါစ-မိန့်တော်မူပြီး၊ အထ-မိန့်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ (ဒီပေတုံ ထပေန္တော အာဟာ တို့၌စပ်) ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ အဓိသီလသိက္ခာ-အဓိသီလသိက္ခာလည်းကောင်း၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ-လည်းကောင်း၊ အဓိပညာသိက္ခာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ တိသော-၃ ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာ-သိက္ခာတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တာ-ထို သိက္ခာတို့ကို၊ ဒသေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သညာယ-သညာ၏၊ သဟေတုကံ-အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓံ-ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းကို၊ ဒီပေတုံ-ထင်စွာပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော-ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါမှ၊ ပဘုတိ-စ၍၊ တန္တိဓမ္မံ-အစဉ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်ကို၊ ထပေန္တော-ထားတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟာ-မိန့်တော်မူပြီး၊ [တန္တိဓမ္မာ၏အဓိပ္ပာယ်ကို မဟာလိသုတ် ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] တတ္ထ-ထို ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေအစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဓိသီလသိက္ခာ-လည်းကောင်း၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒေ ၈၀-၂ ပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ သိက္ခာ-တို့သည်၊ သရူပေန-သရုပ်သကောင်အားဖြင့်၊ အာဂတာ-လာကုန်၏၊ ပန-ကား၊ တတိယာ-၃ ခုမြောက် အဓိပညာသိက္ခာကို၊ ဝါ-သည်၊ အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါတိ ခေါ ပေ၊ ဒေသိတောတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဝသေန-သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိယာပန္နတ္တာ-အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဂတာ-လာပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကာမသညာတိ-ကား၊ ပဉ္စကာမဂုဏ်ကရာဂေါပိ-၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်အာရုံ၌ဖြစ်သော ရာဂသည်လည်းကောင်း၊ အသမုပ္ပန္နကာမစာရောပိ-ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သော လိုချင်တတ်သောလောဘ၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသမျှသည်လည်းကောင်းတည်း။ တတ္ထ-

အာဂတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ပါဠိတော်၌ အဓိသီလသိက္ခာကို တိပိဓသီလအခန်းဖြင့် ပြတော်မူ၏၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာကို ဈာန်အခန်းဖြင့် ပြတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုသိက္ခာ ၂ ပါးသည် သရုပ်သကောင်အားဖြင့် တိုက်ရိုက်လာ၏၊ အဓိပညာသိက္ခာကိုကား တိုက်ရိုက်ဟောတော်မမူ၊ သို့သော် “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါကို ပြတော်မူရာဝယ် “သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ အဖြစ်ဖြင့် အဓိပညာသိက္ခာလည်း ပါဝင်သည်”ဟု မှတ်ပါ။

ကာမသညာ။ ။“ကာမ၌ဖြစ်သော သညာ”ဟု သာမညဆိုသောကြောင့် ပဉ္စကာမဂုဏ်ကရာဂနှင့်လည်း ဆိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “ကာမသညာတိ ပေ၊ ကာမစာရောပိ”ဟု ၂ မျိုးလုံးကို အတ္ထုဒ္ဓါရအဖြစ်ဖြင့်ပြသည်။

ထို ၂ မျိုးတို့တွင်၊ ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂေါ-ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂသည်၊ အနာဂါမိ
 မဂ္ဂေန-အနာဂါမိမင်္ဂသည်၊ သမုဋ္ဌါတံ-အကြွင်းမဲ့ ပယ်ခွာအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊
 ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ပန-ကား၊ အသမုပ္ပန္နကာမစာရော-အသမုပ္ပန္န ကာမစာရသည်၊
 ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤအရာ၌၊ (တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာဟူသော ဤအရာ၌၊)
 ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာတိ (ပဒဿ)-
 တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာဟူသောပုဒ်၏၊ ပဌမဇ္ဈာနသမင်္ဂိနော-ပဌမဈာန်နှင့်
 ပြည့်စုံသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ယာ-အကြင်သညာကို၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဥပ္ပန္န
 ပုဗ္ဗာယ-ဖြစ်ဖူးသော၊ ကာမသညာယ-ကာမသညာနှင့်၊ သဒိသတ္တာ-တူသည်

ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂေါ။ ။ပဉ္စကမဂုဏေ-ရူပါရုံစသော ငါးပါးသော ကာမအစု၌၊
 ပဝတ္တော-အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဖြစ်သည်တည်း၊ ပဉ္စကမဂုဏိကော-သည်၊ ဤသို့ အာရုံ
 အားဖြင့် သတ်မှတ်အပ်ပြီးသောကြောင့် ကာမဂုဏိ ၅ ပါးကို အာရုံပြုသော ရာဂကိုသာ ပဉ္စ
 ကာမဂုဏိကရာဂ ဟု ခေါ်သည်။ ထို ကာမရာဂကို အနာဂါမိမင်္ဂဖြင့် ပယ်ရသောကြောင့်
 “အနာဂါမိမဂ္ဂေန သမုဋ္ဌါတံ ဂစ္ဆတိ”ဟု မိန့်သည်။

အသမုပ္ပန္နကာမစာရော။ ။န+သမုပ္ပန္နော အသမုပ္ပန္နော-ယခုဖြစ်ဆဲမဟုတ်၊
 ကာမဿ-လိုလားတတ်သော လောဘဟူသမျှ၏+စာရော-ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ကာမစာရော-
 ဖြစ်ခြင်း၊ အသမုပ္ပန္နော (ဟုတွာ) ကာမစာရော အသမုပ္ပန္နကာမစာရော။ [အသမုပ္ပန္နကာမစာရော
 တိ ဝတ္တမာနုပ္ပန္နတာဝဿေန အသမုပ္ပန္နော ယောကောစိ ကာမစာရော၊ ယာကာစိ လောဘုပ္ပတ္တိ-
 ဋီကာ။]

အသမုပ္ပန္နံ ပေ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ။“ကာမဂုဏိကရာဂ”ဟု ဆိုလျှင် ကာမဂုဏိကို အာရုံ
 ပြုသော ရာဂသာရ၏။ “အသမုပ္ပန္န ကာမစာရ”ဟူရာ၌ကား ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂနှင့်တကွ
 ဈာန်နိက္ခန္တိ (ဈာန်ကိုနှစ်သက်တတ်သော တဏှာရာဂ) ဘဝရာဂ (ရူပ အရူပဘဝကို နှစ်သက်
 တတ်သော ရူပရာဂ အရူပရာဂ)စသော လောဘအားလုံးကိုရ၏။ ဤသို့ “အသမုပ္ပန္နကာမစာရ”
 ရာဂက ရာဂအားလုံးကိုသိမ်းကျုံးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ “တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမ
 သညာ၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ”အရ၌လည်း ပြခဲ့သော ကာမသညာအားလုံးပင် ချုပ်သောကြောင့်လည်း
 ကောင်း၊ ဤနေရာ၌ အသမုပ္ပန္နကာမစာရသည် သင့်၏။ [“အသမုပ္ပန္နကာမရာဂ”ဟု မူကွဲရှိ
 သော်လည်း ကာမရာဂ ဟူရာ၌ ကာမဂုဏိရာဂသာ ရသောကြောင့် ထိုပါဌ်သည် မသင့်”ဟု
 ဋီကာသစ်ဆို၏။]

သညာ အမညိရုံ။ ။ကာမသညာကို ဖွင့်ရာ၌ တဏှာလောဘကိုသာ ဖွင့်ခဲ့၏။ ထို
 တဏှာလောဘသည် အဘယ်နည်းဖြင့် ကာမသညာ မည်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-
 ထို ၂ မျိုးသော လောဘနှင့်တကွ ဖြစ်သောကြောင့် သဟစရဏနည်းအားဖြင့် သညာကိုလည်း
 ကာမသညာ (လိုလားတတ်သော သညာ)ဟု ခေါ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ကာမသညာတိဟု သံဝဇ္ဇော
 တဗ္ဗပုဒ်ကို ထုတ်ပြုပြီးလျှင် ကာမရာဂ-ရာမစာရ ၂ မျိုးကို သံဝဇ္ဇာနာအဖြစ်ဖြင့် ပြသည်။
 [ဥဘယေသံပိ ကာမသညာတိ နာမံ တံ သဟစရဏညယေန၊ ကာမသညာတိ ပဒဒ္ဒါရံ ကတွာ
 တဒုဘယံ နိဒ္ဒိန္တိ-ဋီကာ။]

၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုရိမာ ကာမသညာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆေယျ-ဆိုအပ်ရာ၏။ သာ-
ထို မဖြစ်သော ကာမသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ-၏၊ အနုပ္ပန္နဝ-ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်သည်
သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ နုပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ဣတိအတ္ထော။

ဝိဝေကဇ ပေ၊ ဟောတီတိ-ကား၊ တသ္မိံ ပဌမဇ္ဈာနသမယေ-ထို ပဌမဇ္ဈာန်
ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဝိဝေကဇ ပီတိသုခသင်္ခါတာ-နိဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်
ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိ၏ ဟု ဆိုအပ်သော၊ သုခုမသညာ-သိမ့်မွေ့သော သညာသည်၊
သစ္စာ-မှန်ကန်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဘူတာ-ထင်ရှားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ

သဒိသတ္တာ။ ။ “ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ ပေ၊ ပဌမံ ဇ္ဈာနံ ဥပသပ္ပဇ္ဇ”ဟု ဟောတော်မူသော
ကြောင့် ပဌမဇ္ဈာန်အခိုက်၌ ကာမသညာမဖြစ်ဟု သိသာ၏။ သို့သော် အကယ်၍ ဖြစ်လိုရှိလျှင်
ထို ကာမသညာသည် ရှေးရှေးက ဖြစ်ဖူးသော ကာမသညာနှင့် တူမည်သာ ဖြစ်သောကြောင့်
“ပုရိမာ ကာမသညာ”ဟု ဆိုစရာရှိ၏ ဟု သဒိသပရိကပ္ပနာ(အတူကို ကြံဆသော) အားဖြင့်
ဆိုအပ်သော ပရိကပ္ပစကားသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝုစ္ဆေယျ”ဟု ပရိကပ္ပကြိယာကို မိန့်သည်။
[တကယ်ဖြစ်သော ကာမသညာမရှိသောကြောင့် သဒိသုပစာရဟုကား မဆိုနိုင်ပါ။]

သုခုမ သစ္စသညာ။ ။ “သုခုမသညာ သစ္စာ”ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ဤအလို “သုခုမ သညာ+
သစ္စာ”ဟု ဆိုလိုလျက် သညာနှင့် သစ္စာကို ရှေ့နောက်ပြန်နေသော ပဒဝိပရိယယဟု မှတ်ပါ။
“ဝိဝေကဇ ပီတိသုခရှိသော သိမ့်မွေ့သောသညာသည် ထို ပဌမဇ္ဈာန်အခိုက်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်
သည်”ဟူလို။

ဘူတာ ဟောတိ။ ။ သစ္စာကို “ဘူတာ-ထင်ရှားရှိ”ဟု ဖွင့်သည်။ “သုခုမသညာ
သည်+ထင်ရှားဖြစ်”ဟူရာ၌ ထိုသညာသည် သိမ့်မွေ့သည်၏။ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊
ပရမတ္ထသဘာဝ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဘူတာ
ကို “သုခုမဘာဝေန ပရမတ္ထဘာဝေန အဝိပရိတသဘာဝါတိ အတ္ထော”-ဋီကာသစ် ဖွင့်သည်။
သုခုမာကိုကြည့်၍ “သုခုမဘာဝေန”ဟုလည်းကောင်း၊ သညာ၏ အမှတ်သညာအနက်ကို ယူ
မည်စိုး၍ ပရမတ္ထတရားထည်းက သညာစေတသိက်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ပရမတ္ထ
ဘာဝေန”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “ဘူတာ-သုခုမအဖြစ်၊ ပရမတ္ထတရားတစ်ပါး၏
အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏”ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အနက်ကျယ်ပေးပါ။

သုခုမဖြစ်ပုံ။ ။ ဤ ပဌမနည်းဝယ် ပဋိဃသညာ နာနတ္တသညာတို့ထက် ပဌမဇ္ဈာန်၌
ရှိသော သညာ၏ သိမ့်မွေ့ခြင်းကို “သုခုမ”ဟု ဆိုလိုသည်။ မှန်၏-ပဉ္စဝတ္ထု ပဉ္စာရုံတို့၏
ထိခိုက်မှုကြောင့်ဖြစ်သော ဒွိပဉ္စဝိညာဉ်စိတ်၌ရှိသော သညာကို “ပဋိဃသညာ”ဟု ခေါ်၏။
ထို သညာသည် သာမန်လူတို့ သိနိုင်လောက်အောင် ကြမ်း၏။ ထို ဆယ်ပါးမှ ကြွင်းသော
ကာမာဝစရစ်တို့၌ရှိသော သညာသည် အာရုံအမျိုးမျိုးကို ယူနိုင်သောကြောင့် နာနာတ္တသညာ
မည်၏။ ထိုသညာလည်း ကြမ်းသေး၏။ ပဌမဇ္ဈာန်၌ရှိသော သညာကား ထိုကဲ့သို့ မကြမ်း၊
ကာမန္တန္တစသော နိဝရဏကို ပယ်ရှားခြင်း၊ ကသိုဏ်းအာရုံဖြစ်စေ၊ အသုဘအာရုံဖြစ်စေ အာရုံ
တစ်ခုကိုသာ ယူခြင်းကြောင့် ထို ကာမာဝစရသညာများထက် ထူးခြားသိမ့်မွေ့ ပေသည်။

အတ္ထော၊ အထဝါ-ကား၊ ကမစ္ဆန္ဒာဒိဩဋ္ဌာရိကင်္ဂပွဟာနဝေသန-ကာမစ္ဆန္ဒအစရှိသော ရုံ့ရင်းသော အင်္ဂါတို့ကို ပယ်ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ သုခုမာစ-သိမ်မွေ့သည်လည်းဖြစ်သော၊ (“သာ-ထို သိမ်မွေ့သောတရားဟူသည်”ဟု ရှိ၏၊ မပါလျှင်ကောင်းသည်၊) ဘူတာယ-ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သစ္စာစ-မှန်ကန်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သညာ-သညာတည်း၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ သုခုမသစ္စသညာ-မည်၏၊ ဝိဝေကဇေဟိ-နီဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော၊ ပီတိသုခေဟိ-တို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ-အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်သော၊ သုခုမသစ္စသညာ-သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာတည်း၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဝိဝေကဇပီတိသုခသုခုမသစ္စသညာ-သညာမည်၏၊ အဿ-ဤပဌမဇ္ဈာနလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သာ-ထို ဝိဝေကဇပီတိသုခသုခုမသစ္စသညာသည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ထို့ ကြောင့်၊ (သော-ထို ပဌမဇ္ဈာနလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ဝိဝေကဇ

အထဝါ။ ။သုခုမသစ္စသညာပုဒ်ဝယ် ပထမနည်း၌ကဲ့သို့ သညာနှင့် သစ္စကို ရှေ့နောက်မပြန်ဘဲ သုခုမပုဒ် သစ္စပုဒ် ၂ ပုဒ်လုံးပင် သညာ၏ ဝိသေသနဟုလည်းကောင်း၊ ဝိဝေကဇ ပီတိသုခပုဒ်နှင့် ပထမနည်း၌ကဲ့သို့ ကမ္မဓာရည်း မတွဲဘဲ သမ္ပယုတ္တအလယ်ပုဒ်ကြေသော မဇ္ဈေလောပီ တပျှိုရိသံသမာသံဟုလည်းကောင်း၊ ပြုလို၍ အထဝါစသည်ကို မိန့်သည်။ [ဋီကာ သစ်၌ကား သုခုမသစ္စသညာဝယ် ပထမနည်း၌ ဗျာသ (ဝါကျ) ရှိသောကြောင့် ပါဠိရှိအတိုင်း ဝါကျ အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်၍ ဒုတိယနည်း၌ သမာသံရှိသောကြောင့် ပါဠိရှိအတိုင်း သမာသံအဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်”ဟု ဆို၏၊ ပထမနည်း၌ ဝါကျရှိသော ပါဠိကို ယခုအခါ မတွေ့ရပါ။]

သုခုမာစ ၊ပေ၊ သညာတိ။ ။အလွယ်အားဖြင့် ၃ ပုဒ်လုံးကို တပေါင်းတည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုထားသော်လည်း “သုခုမာစ+သာ+သစ္စာစာတိ သုခုမသစ္စာ”ဟု ရှေးဦးစွာ ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရ်ပြုပြီးမှ “သုခုမသစ္စာစ+သာ+သညာစာတိ သုခုမသစ္စသညာ”ဟု သမာသံတွဲပါ၊ သုခုမဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို “ကာမစ္ဆန္ဒာဒိဩဋ္ဌာရိကင်္ဂပွဟာနေန”ဖြင့် ပြသည်။

ဝိဝေကဇေဟိ ၊ပေ၊ သညာ။ ။“ဝိဝေကဇ+ပီတိသုခ”တို့ အရ ပထမနည်း၌ သညာ ရသော်လည်း ဤနည်း၌ ဝိဝေကဇနှင့် ပီတိသုခတို့ အရတူဟု သိစေလို၍ “ဝိဝေကဇေဟိ ပီတိသုခေဟိ”ဟုဖွင့်သည်၊ ကမ္မဓာရ်တွဲပါ၊ ထို့နောက် “ဝိဝေကဇ ပီတိသုခေဟိ+သမ္ပယုတ္တာ”စသည်ဖြင့်အဋ္ဌကထာအတိုင်းတွဲပါ။

သာ အဿ၊ပေ၊သညီ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဝိဝေကဇပီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာ တသ္မိံ သမယေ ဟောတိ”ဟုသညာကိုအရကောက်ရသော ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာကိုရှေးဦးစွာ ပြတော်မူပြီးမှ “ဝိဝေကဇ၊ပေ၊သညီ တသ္မိံ သမယေဟောတိ”ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ရသော ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာကိုနောက်၌ပြတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့်အဋ္ဌကထာ၌သုခုမသစ္စသညာတိုင်အောင် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်ဖွင့်ပြီးမှ “သာ အဿအတ္ထိ” စသည်ဖြင့်ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကိုဖွင့်သည်။

ပေ၊ သညာ-မည်၏။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဧတ္ထ-ဤဝိဝေကဇ ဝီတိသုခ သုခမသစ္စသည် ဟူသောပါဠိ၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ ဧသ (ဧသော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-ဆောင်ကြောင်းအစီအရင် တည်း။

ဧဝမ္ပိ သိက္ခာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဌမဇ္ဈာန်-ကို၊ သံမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌဟန္တော-ဈာန်ကို အလိုရှိတိုင်း တန့်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌဟန္တော-ဈာန်မှထ သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ သိက္ခာတိ-ကျင့်သည်မည်၏။ တသ္မာ၊ တံ-ထို ပထမဈာန်ကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ [သမာပဇ္ဇန၊ အဓိဋ္ဌာန၊ ဝုဋ္ဌာန နည်းဖြင့်၊] သိက္ခာတဗ္ဗတော-ကျင့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခာတိ-ဟူ၍၊ ဝုဋ္ဌတိ-၏။ သိက္ခာသင်္ခါတေန-သိက္ခာဟု ဆိုအပ်သော၊ တေနပိ ပဌမဇ္ဈာနေန- ထို ပထမဈာန်ကြောင့်လည်း၊ [ပိဖြင့် ဒုတိယဈာန် စသည်ကိုပေါင်း။] ဧဝံ-ဤဆို အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဧကာ-အမျိုးသော၊ ဝိဝေကဇ ပေ၊ သညာ-နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝီတိသုခနှင့်ယှဉ်သော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ဧကာ-သော၊ ကာမသညာ-ကာမဂုဏ်၌ဖြစ်သော သညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အယံ ပေ၊ အဝေါစာတိ-ကား၊ အယံ- ဤသည်ကား၊ ပဌမဈာန်သင်္ခါတာ-သော၊ ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ သိက္ခာ-တည်း။

ယသ္မာ ပေ၊ သိက္ခာတိ။ ။ဝသီဘော်ငါးပါးကို ပြုရာ၌ ဈာန်ဝင်စားမှု သမာပဇ္ဇန၊ ဈာန်ကို လိုအပ်သောအချိန်တိုင်အောင် တန့်ထားမှု အဓိဋ္ဌာန၊ ဈာန်မှထမှု ဝုဋ္ဌာန၊ ဤသုံးပါး သည်သာ ဈာန်၌ အကျုံးဝင်သော ကိစ္စဖြစ်၏။ ဈာန်ဝင်စားဖို့ရန် ဆင်ခြင်မှု အာဝဇ္ဇန၊ ဈာန် အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်မှု ပစ္စဝေက္ခဏာတို့သည် ဈာန်၌ အကျုံးမဝင်သော ကာမာဝစရတရားများ တည်း။ ထို့ကြောင့် ပဌမဈာန်သိက္ခာကိုပြုရာ၌ အဓိဋ္ဌဟန္တောစသော ၃ ပါးကိုသာ ပြသည်။

တေနပိ ပေ၊ စာနေန။ ။ဤနာဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌ သက်၊ ထို ပထမဈာန် ကြောင့် သညာဖြစ်ရာ၌ ဝိတက်စသောဈာန်သည် သညာအား သဟဇာတစသော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ကာမသညာချုပ်ရာ၌ကား ဈာန်ကချုပ်ခြင်းအား သုတ္တန် ပကတပနိဿယသတ္တိ ဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြု၏။ ထို ပစ္စယသတ္တိတို့ကိုပင် အကြောင်း(ဟိတ်)အနက်ဟု ဆိုသည်။

ဧဝံ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ဧဝံဖြင့် “ကာမသညာတိ ပေ၊ အနုပ္ပန္နာဝ နုပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု ဖွင့် အပ်ပြီးသော စကားကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ရှေးစာအုပ်များ၌ “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ”ဟု ဗဟုဝစ် တွေ့ရ၏။ ဈာန်တစ်ပါးအတွက် သညာအများ မဖြစ်နိုင်၊ မချုပ်နိုင်သောကြောင့် ဧကဂုဏ်ရှိသော ပါဠိသာ ကောင်း၏ဟု ထင်၏။ သို့သော် နောက် “ဣမာစ မေ သညာ နိရုဇ္ဈေယျံ”၌ အာကိစ္ဆညာ ယတနသညာတစ်ပါးကိုပင် (အထပ်ထပ် ဝင်စားသောအားဖြင့်) ဗဟုဝစ် ဆိုထားသောကြောင့် ဗဟုဝစ်ပါဠိကိုလည်း မပယ်အပ်ပါ။

ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီး၊ ဧတေနပါယေန-ဤပုံစံ ကပ်
၍သိမှတ်ကြောင်းနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗော-ထိုက်၏။

၄၁၄။ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိယာ-စ ခုမြောက်ဖြစ်
သော နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်ကို၊ အင်္ဂတော-အင်္ဂါအားဖြင့်၊ ဝါ-
အစိတ်အစိတ်အားဖြင့်၊ သမ္မသနံ-သုံးသပ်ခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံယေဝ-ဘုရားရှင်တို့၏
သန္တာန်၌သာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ သာဝကေသု-သာဝကတို့တွင်၊ သာရိပုတ္တ
သဒိသာနံပိ-ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌သော်မှလည်း၊
နတ္ထိ-မရှိနိုင်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ကလာပတော-အပေါင်းအစုအားဖြင့်၊ သမ္မသနံ
ယေဝ-သုံးသပ်ခြင်းသည်သာ၊ ဝါ-သုံးသပ်ကြောင်း ဝိပဿနာသည်သာ၊ သာဝ
ကာနံ-သာဝကတို့၏ သန္တာန်၌၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ သညာသညာတိ-သညာ
သညာဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အင်္ဂတော-အစိတ်အစိတ်အားဖြင့်၊ ဣဒဉ္စသမ္မသနံ-
ဤ သုံးသပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ဥဒ္ဓတံ-ထုတ်ပြတော်မူအပ်ပြီး၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊

ဧတေနပါယေန။ ။ဒုတိယဇ္ဈာနသိက္ခာသို့ရောက်သောအခါ ဝိဝေကဗေတိသုခသစ္စ
သညာ၏ ချုပ်ခြင်း၊ သမာဓိဗေတိသုခသစ္စသညာ၏ ဖြစ်ခြင်း၊ အယံ သိက္ခာ၌ “အယံ ဒုတိ
ယဇ္ဈာနသင်္ခါတာ ဧကော သိက္ခာ”ဟု ဆိုရခြင်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် အထက်အထက် ဈာနသိက္ခာ
ကြောင့် အောက်အောက်သညာ၏ ချုပ်ခြင်း၊ အထက်အထက်သညာ၏ ဖြစ်ခြင်း၊ သိက္ခာအရ
အထက်အထက်ဈာန်ကို ယူရခြင်းကို ညွှန်းသည်၊ ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ။ သဗ္ဗတ္ထအရလည်း
ထိုအထက်အထက် ဈာနသိက္ခာကို ပြရာဝါရတည်း။

ယသ္မာ ပန ဝေ၊ ဥဒ္ဓတံ။ ။ပါဠိတော်၌ အာကိဉ္စညာယတနသညာကို အလွန်ဆုံး
သညာအဖြစ်ဖြင့် ပြရခြင်း၊ ထိုသညာကိုပင် “သညဂ္ဂ(သညာတို့၏ ထိပ်ဆုံး)”ဟု မိန့်တော်မူ
ရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြလို၍ “ယသ္မာ ပန ဝေ၊ ဥဒ္ဓတံ”ဟု မိန့်သည်၊ အဋ္ဌမဖြစ်သော နေဝ
သညာနာသညာယတနသမာပတ်၌ အစိတ်အစိတ်အားဖြင့် ဝိပဿနာသုံးသပ်မှုသည် ဘုရားမှ
တစ်ပါးသော သာဝကတို့၌ မဖြစ်နိုင်၊ သာဝကများ သုံးသပ်လိုလျှင်-စိတ် စေတသိက်အပေါင်း
ဖြစ်သော ကလာပအားဖြင့်သာ သုံးသပ်နိုင်၏၊ ဤပါဠိတော်၌ကား သိက္ခာကြောင့် သညာ၏
ဖြစ်ခြင်း၊ သညာ၏ချုပ်ခြင်းကိုပြသော စကားဖြစ်သည့်အတွက် အစိတ်ဖြစ်သော သညာကိုပင်
“သညာ-သညာ”ဟု (အချို့သညာသည် ဖြစ်၏၊ အချို့သညာသည် ချုပ်၏ဟု) သုံးသပ်ပုံကို
ထုတ်ပြတော်မူ၏၊ ထိုအစိတ်သညာကိုလည်း အဋ္ဌမသမာပတ်ဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာ
သမာပတ်၌ သုံးသပ်၍မဖြစ်၊ “တသ္မာ-ထိုသို့ အဋ္ဌမသမာပတ်၌ သာဝကဟူသမျှတို့ အစိတ်
အစိတ်အားဖြင့် မသုံးသပ်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု အကျယ်စွဲပါ။

မှတ်ချက်။ ။အင်္ဂတော သမ္မသနံ၌ အင်္ဂတောအရ “ဈာန်အင်္ဂါကိုယူလျှင် ဥပလက္ခဏ
နည်း”ဟု မှတ်ပါ၊ “ဈာန်အင်္ဂါမှတစ်ပါးသော သညာစသော အစိတ်အစိတ်တရားကိုလည်း
သုံးသပ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ (တစ်နည်း) “အင်္ဂတော”အရ “ဈာန်၏ အစိတ်ဟု အနက်ယူလျှင်

အာကိဉ္ဇညာယတနပရမံယေဝ-အာကိဉ္ဇညာယတနဟူသော အလွန်အတိုင်း အရှည်ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သညံ-သညာကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ (နေဝသညာနာသညာ သမာပတ်ကို မပြတ်-ဟူလို) ပန-တစ်ဖန်၊ တဒေဝ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနသညာကိုပင်၊ သညဂုံတိ-သညာတို့၏ အထွတ်အထိပ်ဟူ၍၊ ဒဿေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ယတော ခေါ် ပေါ်ဌပါဒ ၊ပေ၊ သညဂုံ ဗုသတီတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထို ယတော ခေါ် ပေါ်ဌပါဒအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယတော ခေါ် ပေါ်ဌပါဒ ဘိက္ခုတိ-ကား၊ ပေါ်ဌပါဒ-ပေါ်ဌပါဒ၊ ယောနာမ ဘိက္ခု-အကြင်မည် သော ရဟန်းသည်၊ (သကသညီ ဟောတိ-၌စပ်)၊ [“ယောနာမ-ဖြင့် ယတော၌ တောပစ္စည်း၏ ပဌမာအနက်၌ သက်ကြောင်းကို သိစေ၏။] ဣဓ သသညီ ဟောတိတိ-ကား၊ ဣဓ သာသနေ-၌၊ သကသညီ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဈာနသညာ ဖြင့် သညာရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အယမေဝ-ဤသကသညီ ဟူသော ပါဠိသည်သာ၊ ပါဠော-ပါဠိတော်ပါဠိတည်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပဌမဇ္ဈာ နသညာယ-ပထမဈာနသညာအားဖြင့်၊ သညာဝါ-သညာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော။

သော တတော အမုတြ တတော အမုတြာတိ-ကား၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ တတော ပဌမဇ္ဈာနတော-ထို ပထမဈာန်မှ၊ အမုတြဒုတိယဇ္ဈာနေ-ထို ဒုတိယဈာန် ၌၊ တကောပိ-ထို ဒုတိယဈာန်မှလည်း၊ အမုတြ တတိယဇ္ဈာနေ-၌၊ ဣတိ စဝံ-ဤသို့၊ တာယတာယ ဈာနသညာယ-ထိုထို ဈာနသညာဖြင့်၊ သသညီ (တစ်နည်း) သကသညီ-မိမိ၏ဥစ္စာဖြစ်သော သညာအားဖြင့် သညာရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အနု ပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ သညဂုံ-မြတ်သောသညာရှိသော ဈာန်သို့၊ [သညာ+အဂ္ဂါ စတ္တာတိ သညဂုံ (ဋီကာ)။] ဗုသတိ-ထိရောက်၏၊ အာကိဉ္ဇညာယတနံ-အာကိ ဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို၊ သညဂုံတိ-သညဂူဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်။

ဥပလက္ခဏနည်းမဟုတ်၊ မုဇ္ဈစကားပင်ဖြစ်သည်။ [အင်္ဂတော သမ္ပသနံတိ အနုပဒေမ္မ ပိပဿနာယ (တရားအစိတ်အစိတ်တိုင်းကို သုံးသပ်သော ပိပဿနာကို) လက္ခဏာစနံ ၊ပေ၊ အင်္ဂတောတိဝါ အဝယဝတောတိ အတ္ထော-ဋီကာ။]

သကသညီ။ ။မိမိ၏ဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန်ကို “သံဟု (တစ်နည်း) သက”ဟု ခေါ်၏။ မိမိ၏ ဈာန်၌ဖြစ်သော သညာသည် သကသညာမည်၏။ ထို သညာသည် အထက်၌ ဆိုအပ် လတံသော နိရောဓ၏ အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် အတိသယ သညာတည်း၊ ထို့ကြောင့် အတိ သယအနက် အပိုပါသော အဿတ္ထိအနက်၌ ဤပစ္စည်းသက်၍ “သကသညီ”ဟု ဆိုသည်။ [သကသညီတိ စေတ္တ ဥပရိ ဝုစ္စမာနနိရောဓ ပါဒကတာယ သာတိသယာယ ဈာနသညာယ အတ္ထိဘာဝဇောတကော ဤကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ဋီကာ။...စာအုပ်တို့၌ “သကသညီ သကသညီ”ဟု ၊ ထပ်တွေ့ရ၏။]

(အာကိဉ္ဇညာယတနံ၊ သညဂ္ဂတိ ဝုစ္စတိ-နည်း။) ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း။ လောကီယာနံ-လောကီဖြစ်ကုန်သော၊ ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ-ကိစ္စကိုပြုတတ်သော သမာပတ်တို့တွင်၊ ဝါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ထက်၊ အဂ္ဂတ္တာ-အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အာကိဉ္ဇညာယတနံ-ကို၊ သညဂ္ဂတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ-ရဲ့၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ္တိယံ-၌၊ ဌတော-တည်၍၊ နေဝသညာနာသညာယတနံပိ-နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ နိရောဓံပိ-နိရောဓသမာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သမာပဇ္ဇန္တိ-ဝင်စားကြကုန်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဝါ-ဤသို့၊ သာထိ အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်ကို၊ လောကီယာနံ-လောကီဖြစ်ကုန်သော၊ ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ-တို့တွင်၊ ဝါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ထက်၊ အဂ္ဂတ္တာ-အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သညဂ္ဂတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တံ-ထိုသညဂ္ဂသို့၊ ဖုသတိ ပါပုဏာတိ-ရောက်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဣဒါနိ-သညဂ္ဂကိုပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ အဘိသညာနိရောဓံ-သညာ၏ချုပ်ခြင်းကို၊ (သညာ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်ကို)၊ ဒသေတု-ငှာ၊ တဿ ပေ၊ ဌိတဿာတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူ၏၊ ဝါ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုတဿ သညဂ္ဂေ ဌိတဿ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ စေတေယျံ အဘိသင်္ခရေယျံတိ

ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ။ ။[“သမာပတ္တိနံ” ဟူသော ဣတ္ထိလိနံနှင့်လိုက်အောင် “ကာရက” ဟု မူကွဲရှိ၏။ ဘာသိတပုမဖြစ်သော ကာရိကကို ပုလ္လိနိဋံသောအခါ “ကာရက” ဟု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။] “ကိစ္စကိုပြုတတ်” ဟူသည် ဝိပဿနာ၏အာရုံ ဖြစ်လောက်အောင် ပဋ္ဌာကိစ္စ (ထင်ရှားသော)သဉ္စာနုနု၊ ဖုသနစသော ကိစ္စတည်း။ ထို ကိစ္စကိုပြုတတ်သည်ကို “ကိစ္စကာရက” ဟု ဆိုသည်။ သမာပတ္တိနံ၌ နံကို နိဒ္ဒါရုဇာဟုလည်းကောင်း၊ သာမိသမ္ပန်ဟုလည်းကောင်း ဋီကာဟောင်းဖွင့်၏။ ဋီကာသစ်၌ “ထက်” ဟု ပေးရသော ဝိဘတ္တအဝဓိဟုလည်း ဖွင့်သေးသည်။

မှတ်ချက်။ ။လောကီယာနံ ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် ဤ အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်၏ လောကုတ္တရာ သမာပတ်တို့ထက် မမြတ်ကြောင်းကို ပြ၏။ ကိစ္စကာရကဟူသော ဝိသေသနဖြင့် အကိစ္စကာရကဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတန သမာပတ်ထက် မမြတ်ဟုပြသည်။ [နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်ကား ဝိပဿနာ၏ အာရုံဖြစ်လောက်အောင် ထင်ရှားသောသညာ၏ ကိစ္စကို မပြုနိုင်။...အကိစ္စ ကာရကတာ စသော ပဋ္ဌာသညာကိစ္စဘာဝစနတော ဝိညာယတိ-ဋီကာ။]

ဣတိ ပေ၊ အဂ္ဂတ္တာ။ ။ဣတိကိုပင် “လောကီယာနံ ကိစ္စကာရက သမာပတ္တိနံ အဂ္ဂတ္တာ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ဣတိ (တသ္မာ)ဟု ပေးရသည်။ (တစ်နည်း) ဣတိသည် အဂ္ဂတ္တာ၌စပ်ရသော နိဒေသနတ္ထတည်း။ “ဣတိ-ဤသို့” ဟု ပေးပါ။ “ဤသို့+အမြတ်၏အဖြစ်ကြောင့်” ဟုလို့၊ [ဣတိတိ ဝတော လောကီယာနံ ပေ၊ အဂ္ဂတ္တာတိ တဿတ္ထော ဝုတ္တော၊ အဂ္ဂတ္တာတိ ဧတ္ထ ဝါ နိဒေသနမေတိ-ဋီကာသစ်။]

ပဒဒ္ဒယေစ-ယျံဟူသော ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၌လည်း၊ [“စေတေတိနာမ၊ အဘိသင်္ခရေတိနာမ” ။] ဈာန်-သို့၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ကောင်းစွာရောက်သူသည်၊ (တစ်နည်း) ဈာန်-ကို၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသူသည်၊ စေတေတိနာမ-စေတော်သည် မည်၏၊ ပုနပ္ပုန-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ပကပ္ပေတိ-အပြားအားဖြင့် ပြုစီမံ၏၊ ဣတိအတ္ထော၊ ဥပရိသမာပတ္တိအတ္ထာယ-အထက် သမာပတ်အကျိုးငှာ၊ နိကန္တိ-နှစ်သက်တောင့်တမှုကို၊ ကုရုမာနော-ပြုသူသည်၊ အဘိသင်္ခရေတိနာမ-ပြုစီမံသည်မည်၏၊ (ပေါင်းစုသည်မည်၏၊) ဣမာစ ပေ၊ နိရုဇ္ဈေယျန္တိ-ကား၊ ဣမာ အာကိဉ္ဇညာယတနသညာ-ဤ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သညာတို့သည်၊ နိရုဇ္ဈေယျ-ချုပ်ပျောက်ကုန်ရာ၏၊ အညာစ သြဋ္ဌာရိကာတိ-

စေတေတိ။ ။စေတေတိကို “ပုနပ္ပုန ပကပ္ပေတိ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်၏၊ ပကပ္ပေတိကို ဋီကာ၌ သံဝိဒဟတိ (ပြုစီမံ၏) ဟု ဖွင့်သည်၊ ဈာန် သမာပဇ္ဇန္တော ဟိ ဈာနသုခံ အတ္တနိ သံဝိဒဟတိနာမ (ဈာန်ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိသန္တာန်၌ ဈာန်ချမ်းသာဖြစ်အောင် စီမံရာရောက်၏)၊-ဋီကာ။

အဘိသင်္ခရေတိ။ ။အထက် သမာပတ်အကျိုးငှာ နိကန္တိပြုသူသည် အထက်ဈာန် သမာပတ်ကို ပေါင်းစုသည်မည်၏၊ ဥပမာ-ပထမဈာန်ရပြီးနောက် ဒုတိယဈာန်ရအောင် နိကန္တိကိုပြုသူသည် ပထမဈာန်၌ ဒုတိယဈာန်ကို ပေါင်းစုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် အဘိသင်္ခရေတိကို ဋီကာ၌ “အာယူဟတိ၊ သမ္ပိဏ္ဍေတိ”ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။“နိကန္တိ”ဟူသည် ထို အထက်ဈာန်၌ နှစ်သက်မှုတဏှာတည်း၊ အဘိသင်္ခရေတိ ဟူသည် စေတနာတည်း၊ ထို့ကြောင့် စေတနာအရင်းခံ၍ အကျိုး နိကန္တိဖြစ်ရကား အကျိုး နိကန္တိ၏ အမည်ကို အကြောင်း စေတနာပေါ်၌ တင်စား၍ စေတနာကို ပြုစီမံသည်ကို ပင် “နိကန္တိ ကုရုမာနော”ဟု ဖလူပစာရအားဖြင့် ဆိုသည်။ [ယသ္မာ နိကန္တိ ဝေသေန စေတနာ ကိစ္စဿ မတ္တကပ္ပတ္တိ၊ တသ္မာ ဖလူပစာရေန (အကျိုးနိကန္တိ၏ အမည်ဖြင့်) ကာရဏံ ဒေသေန္တော (အကြောင်းစေတနာကို ပြလိုသောကြောင့်) နိကန္တိ ကုရုမာနော အဘိသင်္ခရေတိ နာမာတိ ပုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

ဣမာစ ဓေ သညာ။ ။ယခု ပြအပ်ဆဲသညာသည် အာကိဉ္ဇညာယတနသညာ တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဣမာ သညာ”အရ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သောသညာကို အဋ္ဌကထာ၌ ယူထားသည်၊ ထိုသညာသည် တစ်မျိုးတည်းဖြစ်သော်လည်း တစ်ကြိမ်ဝင်စားလျှင် ဈာနသညာတွေ များစွာဖြစ်သောကြောင့် “ဣမာ”ဟု ဗဟုဝစ်ဆိုသည်၊ အထက် နေဝသညာ နာသညာယတနဈာန်ကို ရဖို့ရန် လက်ရှိဈာန်ကို ဝင်စားမှုနှင့် အထက်ဈာန်အတွက် နိကန္တိ ပြုသောအားဖြင့် ပြုပြင်မှုလုပ်လျှင် အာကိဉ္ဇညာယတနသညာသည် ဝင်စားပြီးနောက် ထပ်၍ မဖြစ်တော့ဘဲ ချုပ်ပျောက်ကုန်စရာရှိသည်-ဟူလို၊ ဘာကြောင့်နည်း၊...တ် သမတိက္ကမနေနေဝ ဥပရိဈာနတ္ထာယ စေတနာဘိသင်္ခရဏသမ္ဘဝတော-ထို အောက်ဈာန်ကို လွန်မြောက်မှသာ ဈာန်အတွက်လို့ ဆော်မှု စေတနာဘိသင်္ခရဏ၏ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း၊-ဋီကာ။

ကား၊ အညာ-အာကိဉ္ဇညာယတနသညာတို့မှတစ်ပါးကုန်သော၊ ဩဠာရိက-
ရုန့်ရင်းကုန်သော၊ ဘဝင်သညာစ-ဘဝင်သညာတို့သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-
ဖြစ်ကုန်၏။

သော၊ ပေ၊ အဘိသင်္ခရောတိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ
ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဧသ (ဧသော)-ဤ ရဟန်းသည်၊ ကာမဉ္ဇ-စင်စစ်ဧကန် အမှန်
အားဖြင့်လည်း၊ စေတေန္တောဝ-စေတော်လျက်ပင်၊ (စေတော်လျက်သားနှင့်ပင်)၊
န စေတေတိ-စေတော်သည်မမည်၊ (စေတော်ရာမရောက်)၊ အဘိသင်္ခရောန္တောဝ-

အညာစ ဩဠာရိကာ။ ။အညာတိ အာကိဉ္ဇညာယတနသညာဟိ အညာ-ဋီကာ၊
အည၏ အပါဒါန်ကို အာကိဉ္ဇညာယတနသညာတို့ကို ခံပါ-ဟူလို၊ ထိုအညာ၏ အရဖြစ်သော
ဩဠာရိကသညာတို့ဟူသည် ဘဝင်သညာတည်း၊ မှန်၏-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ဝင်စား
နေရာမှ ဈာန်စိတ်မဖြစ်တော့ဘဲ ဘဝင်ကျသောအခါ ဈာန်မှထရ၏၊ ထို ဘဝင်အစဉ်သည်
နောက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန် မဖြစ်သမျှ အထပ်ထပ် ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်
“ဘဝင်သညာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ” ဟု ဗဟုဂုဏ်ဆိုသည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ- အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ဟူသော သညဂ္ဂသို့ရောက်နေသောပုဂ္ဂိုလ်သည်
အထက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ရရှိရန် နိကန္တိပြု၍ မိမိရအပ်ဆဲ အာကိဉ္ဇညာယတ
နဈာန်ကို ဝင်စားလျှင် ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်လည်း အထက်ဈာန်ကိုရလိုသော နိကန္တိ
အတွက်ကြောင့် နောက်ထပ်မဖြစ်တော့ဘဲ ချုပ်သွားစေရာရှိ၍၊ ဘဝင်အစဉ်သာ ဖြစ်စေရာရှိသော
ကြောင့် ရအပ်ဆဲဖြစ်သော အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန် ချုပ်ပျောက်မသွားအောင် အထက် နေဝ
သညာနာသညာယတနဈာန်အတွက် စေတော်မူပြုပြင်မှုကို မလုပ်တော့-ဟူလို။

သော န စေဝ စေတေတိ။ ။ “သော နစေဝ စေတေတိ” အရ ထိုရဟန်းသည် နေဝ
သညာ နာသညာယတနဈာန်ကို ရရှိရန် အမှန်ပင် မစေတော်၊ အမှန်ပင် မပြုပြင်တော့ဘူးလား
ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ကာမဉ္ဇေသ စေတေန္တောဝ န စေတေတိ၊ အဘိသင်္ခရောန္တောဝ
နာဘိသင်္ခရောတိ” ဟု မိန့်သည်။ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို တစ်ကြိမ် ၂ ကြိမ် ဝင်စား
သောအားဖြင့် စေတော်ပါသေး၏၊ ပြုပြင်ပါသေး၏၊ သို့သော် ထို စေတော်မူ ပြုပြင်မှုသည်
ထို ဈာန်ကို ရအောင်လည်းကောင်း၊ ရှေးဈာန်များတုန်းကကဲ့သို့ အဘောဂမရှိသောကြောင့်
လည်းကောင်း၊ စေတော်သည်ဟု မဆိုရပါ။

ထို့ပြင်- ထိုဈာန်ကို တစ်ကြိမ် ၂ ကြိမ် ဝင်စားရာ၌ နိကန္တိဟူသော တွယ်တာမှု အာလယ
မရှိလျှင် ဝင်စားနိုင်မည်မဟုတ်၊ နိကန္တိ အာလယရှိသောကြောင့်သာ ဝင်စားနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့်
ထိုဈာန်၌ နိကန္တိပြုသောအားဖြင့် အဘိသင်္ခရဏ မပြုမဟုတ်၊ ပြုပါသေး၏၊ သို့သော် ထို
စတုတ္ထာရုပ္ပဈာန်ကို ရရှိရန်လည်းကောင်း၊ ရှေးဈာန်များတုန်းကကဲ့သို့ ဝင်စားလိုသော အဘောဂ
မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း အဘိသင်္ခရဏပြုရာ မရောက်ပါ။

အမှာ။ ။ “စေတေန္တောစ အဘိသင်္ခရောန္တောစ” ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိသော်လည်း ဋီကာ
၌ “စေတေန္တောတိ၊ ပေ၊ သမာပဇ္ဇန္တော စဝ” ဟု ရှိသောကြောင့် “စေတေန္တောဝ၊ အဘိသင်္ခရော
န္တောဝ” ဟု ရှိသောပါဠိသာ ကောင်း၏၊ ထို့ပြင်- “ကာမဉ္ဇ န စေတေတိ-အကယ်၍ကား စေတော်

ပြုစီရင်လျက်သားနှင့်ပင်၊) နာဘိသင်္ခရေတိ-ပြုစီရင်သည်မမည်။ (ပြုစီရင်ရာ မရောက်)၊ ဣမဿ ဘိက္ခုနော-၏။ (“အာဘောဂသမန္နဟာရော” ဌိစပ်၊) အာကိဉ္ဇ ညာယတနတော-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်မှ၊ ပုတ္တယ-၍၊ နေဝသညာနာသညာ ယတနံ-ကို၊ သမာပဇ္ဇိတွာ-ဝင်စားပြီး၍၊ ဧကံ (စိတ္တဝါရံ)-စိတ်တစ်ကြိမ်သော် လည်းကောင်း၊ ဒွေ စိတ္တဝါရေ-စိတ် ၂ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ဌဿာမိ-တည်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဘောဂသမန္နဟာရော-နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော စိတ်ကို အာရုံသို့ ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည်၊ ဝါ-နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော စိတ်သို့ အာရုံကို ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (တစ်နည်း) အာဘောဂသမန္န ဟာရော- နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့် စိတ်ကို အာရုံသို့ ကောင်းစွာဆောင် ခြင်းသည်၊ ဝါ-သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန-အန္ဓယ၊ ဥပရိနိရောဓသမာပတ္တိအတ္ထာယဓေ-အထက် နိရောဓသမာ ပတ်အကျိုးငှာသာ၊ အာဘောဂသမန္နဟာရော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အတ္ထိ။ [နောက် တစ်နည်းလည်း ပေးပါ။]

သွာယံ (သော အယံ)အတ္ထော-ထို ဆိုအပ်ပြီးသော ဤအနက်ကို၊ ပုတ္တယရာ စိက္ခဏေန-သား၏အိမ်ကို ပြောပြခြင်းဖြင့်၊ ဒီပေတဗ္ဗော-ထင်ရှားပြထိုက်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ ပိတု-အဘ၏၊ ယရမဇ္ဈေန-အိမ်ဝင်း၏အလယ်ဖြင့်၊ ဂန္ဓှာ-သွား၍၊ ပစ္ဆာ ဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ ပုတ္တဿ-သား၏၊ ယရံ-အိမ်သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တတော-ထို သား၏အိမ်မှ၊ ပဏိတံ-မွန်မြတ်သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ အာသနသာလံ-ထိုင်နေရာဇရပ်သို့၊ ဝါ-ဆွမ်းစားဇရပ်သို့၊ အာဂတံ-

သည် မမည်ပါပေ”ဟု ပေးကြ၏။ သို့သော် “ကိဉ္ဇာပိ၊ ကာမဉ္ဇ”ဟု ရှေ့၌ရှိလျှင် နောက်၌ “ပန ထထာပိ” ရှိရိုးတည်း၊ ဤ၌ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ကာမဉ္ဇ-စင်စစ်လည်း”ဟု ဧကံသတ္တ ပေးပါသည်။

ဣမဿ ဘိက္ခုနော ပေ၊ အတ္ထိ။ ။ဤစကားသည် ဆိုအပ်ပြီးသောစကားကို အကျယ်ရှင်းပြသော စကားတည်း၊ အာဘောဂသမန္နဟာရော၌ “အာဘောဂ-နှလုံးသွင်း”နှင့် “သမန္နဟာရ-စိတ်ကို အာရုံသို့ (သို့မဟုတ်) စိတ်သို့ အာရုံကို ကောင်းစွာဆောင်ခြင်း”ဟု သည် သဘောတူတည်း၊ ဤအလို “အာဘောဂသင်္ခါတော+သမန္နဟာရော အာဘောဂသမန္န ဟာရော”ဟု တွဲပါ၊ (တစ်နည်း) ရှေ့အဖို့၌ နှလုံးသွင်းခြင်း၏အစွမ်းကြောင့် စိတ်ကို အာရုံသို့ (သို့မဟုတ်) စိတ်သို့ အာရုံကို ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည် “အာဘောဂေန+သမန္နဟာရော” အရ အာဘောဂသမန္နဟာရ မည်၏။

သွာယမတ္ထော ပေ၊ ဒီပေတဗ္ဗော။ ။ထို ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှား ပြလိုသောကြောင့် “သွာယမတ္ထော”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤဥပမာ၌ အာကိဉ္ဇညာယတနသမာ ပတ်သည် အာသနသာလာနှင့်တူ၏၊ အလယ်ဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်၊ နောက်ဖြစ်သော နိရောဓသမာပတ် ၂ ပါးသည် အလယ်ဖြစ်သော ပိတုယရဋ္ဌာန၊ နောက်ဖြစ် သော ပုတ္တယရဋ္ဌာန ၂ ပါးနှင့်တူ၏၊ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်ကို စိတ် တစ်ကြိမ်

ရောက်လာသော၊ ဒဟရ်-ရဟန်းငယ်ကို၊ ထေရော-ထေရ်သည်၊ မနာပေါ-မြတ်နိုးဖွယ်ကောင်းသော၊ ပိဏ္ဍပါတော-ဆွမ်းကို၊ ကုတော-အဘယ်အိမ်မှ၊ အာဘတော-ဆောင်ယူအပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီး၊ သော-ထို ရဟန်းငယ်သည်၊ အသုကဿ-ထိုမည်သူ၏၊ ယရတော-အိမ်မှ၊ (အာဘတော)၊ ဣတိ-ဤသို့၊ လဒ္ဒယရမေဝ-ရအပ်ရာ သား၏အိမ်ကိုသာ၊ အာစိက္ခိ-ပြောပြီး၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ အဿ-ထိုရဟန်းငယ်၏၊ ယေန ပိတုယရမဇ္ဈေန-အကြင် အဘအိမ်ဝင်း၏ အလယ်ဖြင့်၊ ဂတောပိ-သွားရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အာဂတောပိ-ပြန်လာရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-ဖြစ်၏)၊ တတ္ထ-ထို အဘအိမ်ဝင်း၏ အလယ်၌၊ အာဘောဂေါပိ-နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်း၊ (နှလုံးသွင်းရုံမျှသည်လည်း၊) နတ္ထိ-မရှိ။ [“အဿ-ထိုသား၏၊ ယေန ပိတုယရမဇ္ဈေန-ဖြင့်၊ ဒဟရေ-ရဟန်းငယ်သည်၊ ဂတောပိ-သွားရသည်လည်းကောင်း၊ အာဂတောပိ-ပြန်ရသည်လည်းကောင်း”ဟု ဆရာတော်၏ နိဿယ၌ အနက်ပေးသည်။]

တတ္ထ-ထို ဥပမာစကားရပ်၌၊ အာသနသာလာ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)ဝိယ-မှတ်ထိုက်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-ဤအတူ)၊ အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ္တိ-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-မှတ်ထိုက်၏၊ ပိတုဂေဟံ-အဘ၏အိမ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ-ကဲ့သို့၊ (ဧဝံ)၊ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိ-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-၏၊ ပုတ္တဂေဟံ-သား၏အိမ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ၊ နိရောဓသမာပတ္တိ-ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)၊ အာသနသာလာယ-၌၊ ဌတော-တည်၍၊ ပိတုယရ်-ကို၊ အမနသိကရိတွာ-နှလုံးမသွင်းမူ၍၊ (ဂရုမစိုက်မူ၍)၊ ပုတ္တယရာစိက္ခဏံ-သား၏အိမ်ကိုပြောပြခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)ဝိယ၊ ဧဝံ)၊ အာကိဉ္ဇညာယတနတော-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ နေဝသညာနာ သညာယတနံ-ဈာန်ကို၊ သမာပဇ္ဇိတွာ-ဝင်စားပြီး၍၊ ဧကံ (စိတ္တဝါရံ)-စိတ်တစ်ကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ ဒွေစိတ္တဝါရေ-စိတ်နှစ်ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ဌသာမိ-တည်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အမနသိကရိတွာဝ-နှလုံးမသွင်းမူ၍သာလျှင်၊ (ဂရုမစိုက်မူ၍သာလျှင်)၊ ဥပရိနိရောဓသမာပတ္တတ္ထာယ-အထက်နိရောဓသမာပတ် အကျိုးငှာ၊ မနသိကာရော-နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏)၊ [နိဂုံးကို ပြလို၍ ဧဝံစသည်မိန့်။] ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဧသ(ဧသော)-ဤရဟန်းသည်၊ စေတေန္တောဝ-စေတော်လျက်ပင်၊ (စေတော်လျက်သားနှင့်ပင်)၊ န စေတေတိ-စေတော်သည်မမည်၊ (စေတော်ရာမရောက်)၊ အဘိသင်္ခိရောန္တောဝ-ပြုစီရင်လျက်ပင်၊ (ပြုစီရင်လျက်သားနှင့်ပင်)၊ နဘဘိသင်္ခိရောတိ-ပြုစီရင်ရာမရောက်။

၂ ကြိမ်မျှ ဝင်စားပါလျက် ထိုဈာန်ကို နှလုံးမသွင်းဟု ဆိုခြင်းသည် ပိတုယရကို ကျော်မြတ်၍ သွားပါလျက် နှလုံးမသွင်းခြင်းနှင့် တူ၏၊ နိရောဓသမာပတ်အကျိုးငှာ အာဘောဂဿမန္နာဟာရ ပြုခြင်းသည် ဆွမ်းရရာ ပုတ္တယရကို ပြောပြခြင်းနှင့်တူသည်။

တာစေဝ သညာတိ-ကား၊ တာ ဈာနသညာ-ထို နေဝသညာနာသညာယတန ဈာနနှင့်ယှဉ်သော သညာတို့သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏၊ အညာစာတိ-ကား၊ အညာ-နေဝသညာနာသညာယတန သညာတို့မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ ဩဠာရိ ကာ-ရန်ရင်းကုန်သော၊ ဘဝင်္ဂသညာစ-ဘဝင်သညာတို့သည်လည်း၊ နုပ္ပဇ္ဈန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ သော နိရောဓံ ဖုသတိတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သော၊ သောဘိက္ခူ-ထိုရဟန်းသည်၊ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ-သညာဝေဒနာတို့၏ ချုပ် ရာ နိရောဓသို့၊ ဝါ-ကို၊ ဖုသတိ-ရောက်၏၊ ဝိန္ဒတိ-ရ၏၊ ပဋိလဘတိ-ရ၏၊ [ရောက်ဖို့ရန် နေရာမရှိသောကြောင့် “ဝိန္ဒတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိန္ဒတိအရ သိခြင်းကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် ပဋိလဘတိ ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ နိရောဓသမာပတ်ကို ရ သည်-ဟူလို။]

အနုပုဗ္ဗဘိသညာနိရောဓသမ္ပဇာနသမာပတ္တိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အဘိတိ-ဟူသောပုဒ်သည်၊ ဥပသဂ္ဂမတ္တိ-အနက်မရ ဥပသာရမျှသာတည်း၊ [“သမာပတ္တိန္တိ” ဟု ဒုတိယန္တရီသည်ကား ပါဠိတော်နှင့်မညီ။] သမ္ပဇာနပဒံ-သမ္ပ ဇာနပုဒ်ကို၊ နိရောဓပဒေန-သည်၊ အန္တရိတံ-အကြား၌ ပြုအပ်သည်ကို၊ ဝါ- အကြား၌ ထားအပ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ ပန-ထိုသို့ပင် သမ္ပဇာန ပုဒ်ကို အန္တရိတပြု၍ ဟောတော်မူပါသော်လည်း၊ အနုပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊

ဈာနသညာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ။ဧကံ ခွေ စိတ္တဝါရေ ပဝတ္တာ နေဝသညာနာသညာယတန ဈာနသညာ ၊ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိတိ သရသဝသေနေဝ (မိမိ သဘောအားဖြင့်သာ) နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ပုဗ္ဗဘိ သင်္ခါရဝသေန (နိရောဓသို့ ရောက်ဖို့ရန် ပုဗ္ဗဘိသင်္ခါရ၏ အစွမ်းကြောင့်) ဥပရိ အနုပ္ပါဒေါ- အထက်၌ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန၏ဆက်၍မဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ နေဝသညာ နာသညာယတနဈာန၏ နောက်၌ ဘဝင်မကျသောကြောင့် ဘဝင်္ဂသညာ တို့ကား နိရောဓ သမာပတ် အတွင်း၌ မဖြစ်ကြကုန်၊ ထိုသို့ မဖြစ်ခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ “အည ၊ပေ၊ နုပ္ပဇ္ဈန္တိ”ဟု ဆိုသည်။

သမ္ပဇာနပဒံ ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။နိရောဓနှင့် သမာပတ္တိပုဒ်တို့ကို အကြားမရှိအောင် “နိရောဓသမာပတ္တိ” ဟု ဟောတော်မူလိုက်၏၊ သို့ပါလျက် သမ္ပဇာနပုဒ်ကို နိရောဓနှင့် သမာပတ္တိ ပုဒ်တို့၏ အကြား၌ ထားအပ်သည်ကို ပြု၍ ဘုရားရှင်သည် အယုတ္တသမာသံအနေအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ဝုတ္တံ၏ ကတ္တာသည် ဘဂဝတာတည်း၊ နိရောဓပဒေနဟူသော ကတ္တာ ၏ကြိယာသည် အန္တရိတည်း၊ အန္တရဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရဇာတ်၏ အနက်၌ ဣ ပစ္စည်းသက်ထားသော နာမဇာတ်၊ ကံဟောတပစ္စည်း-ဟု ကြံပါ၊ စာအုပ်တို့၌ “အန္တရိကံ”ဟု ချည်း တွေ့ရ၏။]

ဋီကာ။ ။နိရောဓပဒေန အနန္တရိတံ ကတ္တာ (မခြားကွယ်အပ်သည်ကို ပြု၍) သမာပတ္တိ ပဒေ ဝတ္တဗ္ဗေ (ဟောတော်မူလိုက်ပါလျက်) တေသံ ဒွိန္ဒ အန္တရေ သမ္ပဇာနပဒံ ထပိတန္တိ အာဟ၊ နိရောဓ ၊ပေ၊ ဝုတ္တန္တိ၊ ဤ၌ အန္တရေ ထပိတံသည် အန္တရိတံ၏ ကံဟောပုဒ်အဖြစ်ကိုပြသော အဖွင့်တည်း၊ “အန္တရေ-၌+ကရိယတေတိ အန္တရိတံ”ဟု ပြပါ။

[အနုပုဗ္ဗ၏ အဖွင့်။] သမ္မဇာနသညာနိရောဓသမာပတ္တိ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်သိသော ရဟန်း၏ သညာနိရောဓသမာပတ်သည်၊ (ဟောတိ) ဣတိ အယံ-ဤသည်ကား၊ ဧတ္ထ-ဤအနုပုဗ္ဗာဘိသညာနိရောဓသမ္မဇာနသမာပတ္တိဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော-တည်း။

တကြာပိ-ထို ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့် ထားရာ၌လည်း၊ (“အယံ ဝိသေသတ္ထော”၌ စပ်၊) သမ္မဇာနသညာနိရောဓသမာပတ္တိတိ-ကား၊ သမ္မဇာနန္တဿ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသောရဟန်း၏၊ အန္တေ-နိရောဓသမာပတ်ကို ပြီးစေတတ်သော အကျင့်၏ အဆုံး၌၊ သညာနိရောဓသမာပတ္တိ-သညာ၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ သမ္မဇာနန္တဿ-သော၊ ပဏ္ဍိတဿ-ပညာရှိသော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ သညာနိရောဓသမာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိသေသတ္ထော-ထူးသော အနက်တည်း။

တကြာပိ ပေ၊ ဝိသေသတ္ထော။ ။ “တကြာပိတိ တသ္မိံ တထာ (ထို ဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း) ပဒါနုပုဗ္ဗိထပနေပိ (ပုဒ်စဉ်အားဖြင့် ထားရာ၌လည်း)” ဟု ဋီကာဟောင်း ပါဠိရှိ၏၊ ဋီကာသစ်၌ ပါဠိပျက်သည်။ ထို ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့် ထားရာ၌ ဤအနက်သည် (အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထောဟု ရှေ့၌ ပြုအပ်ပြီးသော အနက်မှ) ထူးသော အနက်ဖြစ်သည်-ဟုလို။

သမ္မဇာနန္တဿ အန္တေ ပေ၊ သမာပတ္တိ။ ။ သမ္မဇာနန္တ “သမာဇာနန္တ” ဟု ဆိုလိုလျက် နှုတ် ချေထားသည်။ ထို သမ္မဇာနန္တဟူသည် နိရောဓသမာပတ်သို့ ရောက်ဖို့ရာ ပထမဈာန်စသော ထိုထို သမာပတ်ကို ဝင်စားပြီး၍ ထသောအခါ ထိုထို ဈာန်၌ပါသော စိတ်-စေတသိက် သင်္ခါရ တို့ကို အနိစ္စစသောအားဖြင့် သုံးသပ်လျက် အပြားအားဖြင့် သိသောပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ [သံ-ကောင်းစွာ+ပ-အပြားအားဖြင့်+ဇာနန္တ-သိသောပုဂ္ဂိုလ်၊] “အန္တေ” ဟု ထည့်၍ ထိုသမ္မဇာနန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ပထမဈာန်မှစ၍ နေပသညာနာသညာယတနတိုင်အောင် နိရောဓသမာပတ်ကို ပြီးစေတတ်သော အကျင့်၏ အဆုံး၌ နိရောဓသို့ ရောက်သည်-ဟု အနက်မှတ်ပါ။ [အန္တေတိ ယထာပုတ္တယ နိရောဓပဋိပတ္တိယာ(နိရောဓသို့ရောက်ကြောင်းအကျင့်၏)ပရိယောသာနေ-ဋီကာ။]

သမ္မဇာနန္တဿဝါ။ ။ ဤနည်း၌ ဆိုင်ရာကိစ္စဝယ် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို “သမ္မဇာနန္တ” ဟုဆိုလိုသည်။ ထိုပညာကား နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားလိုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ အစမှစ၍ အလုံးစုံကိစ္စကို ဆောင်နိုင်သော ပညာနှင့်တကွ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သောပညာတည်း၊ ထိုပညာဖြင့် နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်သောပညာရှိကို “သမ္မဇာနန္တ” ဟုဆိုလိုသည်။

နည်း ၂ပါးအတူ။ ။ ပဌမနည်း၌ “အန္တေ” ဟုထည့်ပါ၌ ပါရခြင်း၊ သမ္မဇာနန္တအရ ထိုထိုသမာပတ်၌ပါသော သင်္ခါရတို့ကို ဝိပဿနာရှုသော ဉာဏ်ရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဒုတိယနည်း၌ ပါဌသေသမထည့်ရခြင်းနှင့် သမ္မဇာနန္တအရ အစမှစ၍ အလုံးစုံ

ဣဒါနိ-သညဂ္ဂကိုပြပြီးရာ၊ ယခုအခါ၌၊ ဣဓ-ဤနေရာ၌၊ ဌတွာ-တန့်ရပ်၍၊ နိရောဓသမာပတ္တိကထာ-နိရောဓသမာပတ်နှင့် စပ်သောစကားကို၊ ကထေတဗ္ဗာ-ဆိုထိုက်၏။ ပန-ထိုသို့၊ ပင်ဆိုထိုက်ပါသော်လည်း၊ သာ သော-ထို နိရောဓသမာပတ္တိကထာကို၊ သဗ္ဗာကာရေန-အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-၌၊ ပညာဘာဝနာနိသံသာဓိကာရေ-ပညာဘာဝနာ၏ အာနိသင်ကို ပြရာအခန်း၌၊ (မယာ)၊ ကထိတာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဆိုခဲ့ပြီ)၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုပညာဘာဝနာနိသံသအရာ၌၊ ကထိတတောဝ-ဆိုအပ်ပြီးရာဌာနမှသာ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်၏။

ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပေါ်ဌပါဒဿ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကဿ-အား၊ နိရောဓကထံ-နိရောဓကထာကို၊ ကထေတွာ-ဟောတော်မူပြီး၍၊ အထ-နိရောဓကထာကို ဟောတော်မူပြီး ရာထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုပေါ်ဌပါဒပရိဗ္ဗါဇ်ကို၊ တာဒိသာယ-သော၊ ကထာယ-နိရောဓကထာ၏၊ အညတ္ထ-သာသနာတော်မှ တစ်ပါးသော သာသနာပ၌၊ အဘာဝံ-မရှိခြင်းကို၊ ပဋိဇာနာပေတုံ-ဝန်ခံစေတော်မူခြင်းငှာ၊ တံ ကိံ မညသီတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ပရိဗ္ဗာဇကောပိ-သည်လည်း၊ ဘဂဝါ-ရား၊ အဇ္ဇ-နေ့၊ တုမှာကံ-ရှင်တော်ဘုရားတို့၏၊ ကထံ-နိရောဓကထာကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊ ဧဝူပါ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ကထာ-နိရောဓကထာကို၊ န သုတပုဗ္ဗာ-မကြားအပ်ဘူးပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ပဋိဇာနန္တော-ဝန်ခံလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နောဟေတံ ဘန္တေတိ-ဟူ၍၊ ဝတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သက္ကန္တံ-ကောင်းစွာပြု၍၊ (ရှိရိသေသေ)၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကထာယ-၏၊ ဝါ-ကို၊ ဥဂ္ဂဟိတဘာဝံ-နာယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ ခေါ အဟံ ဘန္တေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ပေါ်ဌပါဒပရိဗ္ဗါဇ်အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တယာ-သည်၊ သုဥဂ္ဂဟိတံ-

ကို ရွက်ဆောင်နိုင်သော ပညာနှင့်တကွ ကိစ္စပြီးအောင်စီမံနိုင်သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရခြင်းသည် နည်း ၂ ပါး၏ အထူးတည်း။ [ဋီကာသစ်၌ သမ္မဇာနန္ဒပုဒ်၏ အထူးကို မဆိုဘဲ “စနသေသာပေက္ခာနပေက္ခာတာ (အန္တောပုဒ်သော သဒ္ဓါအကြွင်းကို ငဲ့ခြင်း၊ မငဲ့ခြင်းသည်) ဒိန္နံ ဝိကပ္ပိနံ ဝိသေသော”ဟု ဆိုလေသည်။]

သဗ္ဗာကာရေန။ ။သမာပတ္တိယာ သရူပဝိသေသော (နိရောဓသမာပတ်၏ သရုပ်သကောင်အထူး) သမာပဇ္ဇနကော (နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားနိုင်သော အနာဂါမ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်) သမာပဇ္ဇနဿ ဌာနံ (ဝင်းစားရာဌာန) ကာရဏံ (သမာပတ်ဝင်စားခြင်း၏ အကြောင်း) ဣတိ ဧဝမာဒိ သဗ္ဗပုကာရေန-ဋီကာ။

ကောင်းစွာနာယူအပ်ပေပြီ။ ဣတိ-သို့၊ အနုဇာနန္တော-ခွင့်ပြုတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ ပေါဋ္ဌပါဒါတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

၄၁၅။ အထ-မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗိုဇ်သည်၊ ဘဂဝ တာ-သည်၊ အာကိဉ္ဇညာယတနံ-အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို၊ သညဂ္ဂံတိ-သည်ာ ဟူသော အမြတ်ရှိသောဈာန်ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [အာကိဉ္ဇညာယတနံ နှင့် အရတူသောကြောင့် “သည်ာ+အဂ္ဂါ ဧတ္တာတိ သညဂ္ဂံ” ဟုပြုပါ။] ဧတဒေဝ- ဤအာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည်သာ၊ သညဂ္ဂံနုခေါ-သည်ဂ္ဂမည်လေသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အဝသေသသမာပတ္တိသုပိ-ကြွင်းသောသမာပတ်တို့၌လည်း၊ သညဂ္ဂံ-သည်ဂ္ဂသည်၊ အတ္ထိနုခေါ-ရှိလေသလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ တမတ္ထံ-ထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကညေဝ နုခေါတိ အာဒိ-ဧကညေဝနုခေါ အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ ဘဂဝါ ပိ-သည်လည်း၊ အဿ-ထိုပေါဋ္ဌပါဒအား၊ ဝိသဇ္ဇေသိ-ဖြေတော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို သို့၊ ဖြေတော်မူရာ၌၊ ပုထူပီတိ-ကား၊ ဗဟူနိပိ-များစွာလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (သည်ဂ္ဂါနိ-တို့ကို၊ ပညပေမိ ခြံစပ်။)

ယထာ ယထာ ခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ နိရောဓံ ဖုသတိတိ-ကား၊ ပထဝီကသိဏာဒီသု- ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေန ယေန ကသိဏေန-အကြင်အကြင် ကသိုဏ်းဖြင့်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ-ပထမဈာန်အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေန ယေန ဈာနေန-ဖြင့်၊ (ဖုသတိ ခြံစပ်၊) ဣဒံ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်

ဧဝံ ပေါဋ္ဌပါဒ။ ။ပါဠိတော်၌ “ဧဝံ ခေါ အဟံ”ဟု လည်းကောင်း၊ “ဧဝံ ပေါဋ္ဌပါဒ”ဟု လည်းကောင်း၊ ဧဝံ နှစ်ပုဒ်ကို နည်းကပ်စွာတွေ့ရ၏။ ထိုတွင် ဧဝံ ခေါ အဟန္တံ ဧတ္ထ အာကာ ရတ္ထော ဧဝံသဒ္ဓေါ၊ ဧဝံ မေ သုတံ၌ ဧဝံသဒ္ဓါသည် အာကာရအနက်ကို ပြသကဲ့သို့ ဤဧဝံသဒ္ဓါ လည်း နာယုမှတ်သားအပ်ပုံ အခြင်းအရာ (ဥဂ္ဂဟိတာကာရ)ကို ပြသောသဒ္ဓါတည်း၊ ဧဝံ ပေါဋ္ဌ ပါဒ၌ကား ဧဝံသဒ္ဓါသည် (သူ၏လျှောက်ထားခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်း)ဟူသော သမ္ပဋိစ္ဆနအနက်ရှိ ၏။ “ဧဝံ-အိမ်း၊ အေး၊ ဟုတ်၏၊ သင်လျှောက်သည့်အတိုင်းပင်”ဟူလို။

ပုထူပီတိ ဗဟူနိပိ။ ။ပုထူကို ပုံလိန်ဗဟုဝစ်ဟု ယူဆ၍ သညဂ္ဂံဟူသော နပုံလိန်မှ ပုံလိန်ပြောင်းနေသည်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ဗဟူနိပိ”ဟု ဖွင့်ကြောင်းကို ဋီကာမိန့်သည်။ [ပုထူတိ ပါဠိယံ လိင်္ဂဝိပလ္လာသံ ဒသေန္တော အာဟ ဗဟူနိပီတိ၊ ဋီကာသစ်၌ကား ပုထူ၌ နိအက္ခရာ ကြေသည်ဟုလည်း ပြ၏။]

ယထာ ယထာ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယထာ ယထာ ခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ နိရောဓံ ဖုသတိ”ဟု ရှိ၏။ ထိုယထာ ယထာသည် “အကြင် အကြင်သို့သော အပြားအားဖြင့်”ဟု ပကာရအနက်ကို ဟောသော်လည်း ပကာရသာမညကို ဟောသည်မဟုတ်၊ ပထဝီကသိုဏ်းစသော၊ ပထမဈာန် စသော ပကာရဝိသေသကို ဟောသည်ဟု သိစေလို၍ “ပထဝီကသိဏာဒီသု ။ပေ၊ ယေန ယေန ဈာနေန”ဟု ဖွင့်သည်။

သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ (ကိ-အဘယ်အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-နည်း၊) ဟိ-ချဲ့၊ ကရဏဘူတေန-ကရိုဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပထဝီကသိဏေန-ဖြင့်၊ ပထဝီကသိဏသမာပတ္တိ-ပထဝီကသိဏသမာပတ်ကို၊ ဧကဝါရံ-တစ်ကြိမ်၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုရိမသညာနိရောဓံ-ရှေ့၌ဖြစ်သော ကာမသညာ၏ချုပ်ခြင်းသို့၊ သစေ ဖုသတိ-အကယ်၍ရောက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧကံ-တစ်ခုသော၊ သညဂ္ဂံ-သညဂ္ဂကို၊ ဝါ-သညာဖြစ်သောအမြတ်ကို၊ (ပညပေမိ၌စပ်)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ဒွေဝါရေ-၂ ကြိမ် တို့တိုင်တိုင်၊ (သမာပဇ္ဇန္တော ပုရိမသညာနိရောဓံ သစေ ဖုသတိ၊ ဧဝံ သတိ၊ ဒွေ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ သညဂ္ဂါနိ-တို့ကို၊ ပညပေမိ၌စပ်)၊ တယောဝါရေ-၃ ကြိမ် တို့တိုင်တိုင်၊ ပေ၊ ဝါရသတံ-အကြိမ်ပေါင်းတစ်ရာတိုင်တိုင်၊ ပေ၊ ဝါရသဟဿံ-အကြိမ်တစ်ထောင်တိုင်တိုင်၊ ပေ၊ ဝါရသတသဟဿံ-အကြိမ်ပေါင်း တစ်သိန်း တိုင်တိုင်၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုရိမသညာနိရောဓံ-သို့၊ သစေ ဖုသတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သတသဟဿံ-တစ်သိန်းသော၊ သညဂ္ဂါနိ-တို့ကို၊ (ပည ပေမိ ၌စပ်)၊ သေသကသိဏေသု-ပထဝီကသိုဏ်းမှကြွင်းသော ကသိုဏ်းတို့၌၊ ဧသ(ဧသော)-ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-ဆောင်ကြောင်းအစီ အရင်တည်း။ [စာအုပ်တို့၌ ဝါရသတသဟဿံဝါဟု ဝါသဒ္ဓါကို တွေ့ရ၏၊ အထ ဒွေ ဝါရေ စသည်တို့၌ ပေယျာလမြှုပ်၍ ဆိုထားသောကြောင့် ဝိကပ္ပန ဝါသဒ္ဓါ လိုမည်မထင်ပါ။]

ဧကံ သညဂ္ဂံ။ ။ဧကံ+သညာတုတ်+အဂ္ဂံသေဋ္ဌတိ အတ္ထော၊ ဟေဋ္ဌိမသညာယ (အောက်အောက် သညာထက်) ဥက္ကဋ္ဌတာဝတော သညာစ+သာ+အဂ္ဂံစာတိ သညဂ္ဂံ၊ ဤသို့ ကမ္မဓာရဲ ပြုပါ။ “န တု သညာသု+အဂ္ဂံ”ဟု တပျူရိသ် မပြုပါနှင့်၊ ဤသို့ ဋီကာဖွင့်သည်။

အထ ဒွေ ဝါရေ။ ။ဒွေ ဝါရေနောက်၌လည်းကောင်း၊ တယောဝါရေ စသည်တို့၏ နောက်၌လည်းကောင်း၊ ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်၊ “ဒွေ ဝါရေ သမာပဇ္ဇန္တော ပုရိမသညာနိရောဓံ ဖုသတိ၊ ဒွေ သညဂ္ဂါနိ” ဤသို့စသည်ဖြင့် ဝါရသဟဿံတိုင်အောင် ပေယျာလဖော်ပါ။ “ဝါရ သတသဟဿံ”၌ကား တိုက်ရိုက်ဖော်ထား၏၊ ဤသို့ အစနှင့် အဆုံးကိုသာ ဖော်ထားသော ကြောင့် အာဒိအန္တ ဒီပကနည်းဟု မှတ်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ အာရုံအရာဝယ် ကသိုဏ်းအာရုံတို့ကိုသာ ပြ၍ အခြားသော အသုဘစသောဈာန်၏ အာရုံတို့ကို မပြခြင်းမှာ နိရောဓသမာပတ်အရာဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [သေသကသိဏေသုတိ ကသိဏာနမေဝ ဂဟဏံ နိရောဓကေထာယ အဓိကတတ္တာ (အရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း)၊ တတော ဧဝ စေတ္ထ ဈာနဂ္ဂဟဏေန ကသိဏဇ္ဈာနာနိ ဧဝ ဂဟိတာနိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဋီကာ။]

ဈာနေသုပိ-ဈာန်တို့တွင်လည်း၊ ကရဏဘူတေန-ကရိဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပဌမဈာနေန-ဖြင့်၊ ဧကဝါရ်-တစ်ကြိမ်၊ ပုရိမသညာနိရောဓ-သို့၊ သစေ ဖုသတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧကံ၊ သညဂ္ဂံ-ကို၊ (ပညပေမိ ဌ်စပ်)၊ အထ-သို့မဟုတ်၊ ဒွေဝါရေ-၂ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသောပဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုရိမသညာနိရောဓံ သစေ ဖုသတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒွေ သညဂ္ဂါနိ-တို့ကို၊ ပညပေမိ-ဌ်စပ်)၊ ပေ၊ ဝါရသတသဟဿံ-အကြိမ်ပေါင်းတစ်သိန်းတိုင်တိုင်၊ ပုရိမသညာနိရောဓံ-သို့၊ သစေ ဖုသတိ-အကယ်၍ရောက်အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ သတသဟဿံ-တစ်သိန်းသော၊ သညဂ္ဂါနိ-တို့ကို၊ (ပညပေမိ-ဌ်စပ်)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သေသဈာန သမာပတ္တိ သုပိ-ပထမဈာန်မှကြွင်းသော ဈာန်သမာပတ်တို့၌လည်း၊ ဧသ(ဧသော)-သည်၊ နယော-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဧကဝါရ်-တစ်ကြိမ်၊ သမာပဇ္ဇနဝသေန-ဝင်စားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗပိ-အလုံးစုံသော ဈာနသညာကိုလည်း၊ သဉ္ဇာနနလက္ခဏေန-အားဖြင့်၊ သင်္ဂဟေတွာ-သိမ်းယူ၍လည်းကောင်း၊ ဧကံ-သော၊ သညဂ္ဂံ-သညဂ္ဂသည်၊ ဟောတိ၊ အပရာပရ်-အထပ်ထပ်၊ သမာပဇ္ဇနဝသေန-ဖြင့်၊ ဗဟူနိ-နိသော၊ (သညဂ္ဂါနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ)။

ဣတိ ပေ၊ ဗဟူနိ။ ။ဣတိဖြင့် “ပထဝီကသိဏာဒီသု ယေန ယေန ကသိဏေန ပေ၊ ယေန ယေန ဈာနေန စသော အကျဉ်း အကျယ် စကားရပ်ကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ထို့ကြောင့် ဣတိစသော စကားဖြင့် ထိုအားလုံးကို နိဂုံးအုပ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ဧကဝါရ် သမာပဇ္ဇနဝသေန။ ။တစ်ကြိမ် ဈာန်ဝင်စားလျှင် ထိုသမာပတ်အတွင်း၌ ဈာနသညာတွေ များစွာဖြစ်၏။ သို့သော် တစ်ကြိမ်ဝင်စားမှုကို အကြောင်းပြု၍ “ဧကံ သညဂ္ဂံ-သညဂ္ဂတစ်ခု”ဟု ယူရသည်။ [ဤ၌ “သညာ+အဂ္ဂါ သညဂ္ဂါ-မြတ်သော သညာ”ဟု ကမ္မဓာရ်ပြု၊ (တစ်နည်း) ဈာန်ရအောင် ဗဟူဗ္ဗိဟိပြု၍ “သညဂ္ဂံ”ဟု ဖြစ်သောအခါ ဘာဝလောပသော်လည်း ကြိပါ၊ မြတ်သောသညာရှိသော ဈာန်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မြတ်သောသညာ။]

သဗ္ဗဗ္ဗိ ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ။ ။သညာတွေ များပါလျက် အဘယ်နည်းဖြင့် “ဧကသညဂ္ဂံ ဖြစ်နိုင်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “သဗ္ဗဗ္ဗိ သဉ္ဇာနနလက္ခဏေန သင်္ဂဟေတွာ”ဟု မိန့်၊ တစ်ကြိမ်ဝင်စားရာ၌ ဖြစ်သမျှသညာ အားလုံးကို “သဗ္ဗဗ္ဗိ”ဟု ဆိုသည်။ ထို သညာအားလုံးကို သဉ္ဇာနနလက္ခဏာချင်း တူသောကြောင့် တစ်ခုတည်းဖြစ်ရကား “ဧကံ သညဂ္ဂံ”ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ [သမာပဇ္ဇနဝသေန သဉ္ဇာနနလက္ခဏေနစ ဧကတာ (ဟောတိ) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-နိကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။စာအုပ်တို့၌ “သမာပဇ္ဇနဝသေန ဝါ ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ ဝါ”ဟု ဝါ ၂ ပုဒ်တွေ့ရ၏။ သမာပဇ္ဇနဝသေနနှင့် သင်္ဂဟေတွာသည် တစ်နည်းမရ-တစ်နည်းရသော ဝိကပ္ပနတ္ထ မဟုတ်၊ ၂ နည်းလုံးပေါင်းမှ သညဂ္ဂတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သော သမုစ္စယတ္ထတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝါသဒ္ဓါ၊ မရှိထိုက်၊ သို့မဟုတ် ထိုဝါကို သမုစ္စယတ္ထသော်လည်း ကြိပါ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ “သဉ္ဇာနနလက္ခဏေန စ”ဟု သမုစ္စယတ္ထစသဒ္ဓါဖြင့် ဖွင့်သည်။

၄၁၆။ သညာနုခေါ ဘန္တေတိ-ကား၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ နိရောဓသမာပွန်ကဿ-နိရောဓသို့ ကောင်းစွာရောက်သော၊ (နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသော)၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ သညာ-သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နုခေါ-ဖြစ်ပါသလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အစရှိသောစကားကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေးလျှောက်၏၊ [ပါဠိတော်၌ လျှောက်ပုံ ၃ နည်းရှိသောကြောင့် ဣတိကို အာချုတ္တကြိလိုက်ပါသည်။ သို့မဟုတ် နိဒဿနတ္ထကြိပါ။] တဿ-ထို ပေါ်ဌပါဒပရိမ္ပိဇ်အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သညာ ခေါ ပေါ်ဌပါဒါတိ-ဟူ၍၊ ဗျာကာသိ-ဖြေတော်မူပြီ။ [ဣတိသဒ္ဓါကို ရှေးအတိုင်းကြိပါ။] တတ္ထ-ထို သညာ ခေါ ပေါ်ဌပါဒအစရှိသောစကားရပ်၌၊ သညာတိ-ကား၊ ဈာနသညာ-ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သညာသည်၊ (“ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ဉာဏန္တိ-ကား၊ ဝိပဿနာညာဏ်-သည်၊ (“ပစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု စပ်၊) အပရော-အခြားသော၊ နယော-တစ်နည်းကား၊ သညာတိ-ကား၊ ဝိပဿနာသညာ-သည်၊ (ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ ဉာဏန္တိ-ကား၊ မဂ္ဂညာဏ်-မဂ်ညာဏ်သည်၊ (ပစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ အပရော-သော၊ နယော-ကား၊ သညာတိ-ကား၊ မဂ္ဂသညာ-မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သညာသည်၊ (ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ ဉာဏန္တိ-ကား၊ ဖလညာဏ်-သည်၊ (ပစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။

ပန-ဝါရန္တရ၊ တိပိဋက မဟာသိဝတ္ထေရော-သည်၊ အာဟ-ဆိုပြီး (ကိ)၊ ဣမေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဘဏန္တိ-ပြောနေကြပါကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ ပေါ်ဌပါဒေါ-သည်၊ ဟောဋ္ဌာ-၌၊ ဘဂဝန္တိ-ကို၊ နိရောဓံ-နိရောဓသမာပတ်ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးလျှောက်ခဲ့ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ နိရောဓာ-မှ၊ ပုဋ္ဌာနံ-ထခြင်းကို (ထပုံထနည်းကို)၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလျှောက်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ နိရောဓာ-

နည်း ၃ မျိုး။ ။အဋ္ဌကထာဝယ် သညာနှင့် ဉာဏ၏ အရကောက်ကို ပြရှာ၍ နည်း ၃ မျိုးပြထား၏။ ထိုတွင် ပထမနည်းသည် ပါဒကဏ္ဍဝင်စားပြီးမှ ဝိပဿနာရူသောပုဂ္ဂိုလ် အတွက် သညာ-ဉာဏတို့၏ ရှေ့နောက်ဖြစ်ပုံကို ပြသောနည်းတည်း။ ဒုတိယ နည်းသည် ဝိပဿနာရူရင်း တစ်ဆက်တည်း မဂ်ရသောပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သညာ-ဉာဏတို့၏ ရှေ့နောက်ဖြစ်ပုံကို ပြသောနည်းတည်း။ တတိယနည်းကား မဂ္ဂဝီထိ၌ မဂ္ဂသညာနှင့် ဖလညာဏ်တို့၏ ရှေ့နောက်ဖြစ်ပုံကို ပြသောနည်းတည်း။ ထိုတွင် ပထမနည်းသည် လောကီသညာနှင့် လောကီဉာဏ်ကိုသာ ပြသောကြောင့် ဩဋ္ဌာရိက (ကြမ်းတန်း)၏၊ ဒုတိယနည်းသည် လောကီသညာနှင့် လောကုတ္တရာဉာဏ်ကို ပြသောကြောင့် မိဿကဖြစ်၏။ တတိယနည်းသာ လောကုတ္တရာသက်သက် ဖြစ်သောကြောင့် သုခုမဂန္တိရဖြစ်သည်-ဟု ဋီကာတို့ဆိုသည်။

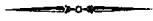
မဟာသိဝတ္ထေရော။ ။ဒီဃနိကာယ်ပါဠိတော်ကို စာပြန်သလို ရွတ်အံကြကုန်စဉ် ဤပါဠိရပ်သို့ ရောက်သောအခါ အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြအပ်ခဲ့သော နည်း ၃ မျိုးကို ပြောဆိုကြသော ရဟန်းတို့ကို တိပိဋကမဟာသိဝထေရ်က “ဒီရဟန်းတွေဟာ ဘာကို ပြောနေကြသနည်း” ဟု

မှ၊ ဝုဋ္ဌဟန္တသ-ထသောရဟန်း၏၊ ပဋ္ဌမံ-စွာ၊ အရတ္တဖလသညာ-အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောသညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိကိ-ဖြစ်ပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏံ-သည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိကိ-လော) ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ အထ -လျှောက်ရာထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပေါ်ပွပါဒအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဖလသညာ-အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သညာသည်၊ ပဋ္ဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပစ္စာ-၌၊ (နောက်မှ)၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏံ(ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သညာခေါ်ပေါ်ပွပါဒါတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ)၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီး၊ (ဣတိ-သို့၊ အာဟ-မဟာသိဝထေရ်ဆိုပြီး)၊ တတ္ထ-ထိုသညာခေါ် ပေါ်ပွပါဒအစရှိသောစကားရပ်၌၊ သညုပ္ပါဒါတိ-ကား၊ အရဟတ္တဖလသညာယ-၏၊ ဥပ္ပါဒါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ပစ္စာ-၌၊ ဝါ-မှ၊ ဣဒံ-ဤတရားသည်၊ အရဟတ္တဖလံ-တည်း၊ ဣတိ စဝံ-သို့၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏုပ္ပါဒေါ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဣဒပ္ပစ္စယာ ကိရမေတိ-ကား၊ ဖလသမာဓိသညာပစ္စယာ-ဖလသမာဓိနှင့်ယှဉ်သော သညာဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ မယံ-၏၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏံ-သည်၊ ဥပ္ပန္နံကိရ-ဖြစ်ပါတကား၊ ဣတိ-သို့၊ (“ပဇာနာတိ”ဟုပါဠိတော်၌စပ်)။

ပြောပြီးလျှင်... “ပေါ်ပွပါဒသည် နိရောဓသမာပတ်ကို မေးပြီနောက် နိရောဓမုထသော (ရဟန္တာ၊ အနာဂါမ်)ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သညာက အလျှင်ဖြစ်ပါသလား၊ ဉာဏ်ကအလျှင်ဖြစ်ပါသလား စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင်အား လျှောက်သောစကား ဖြစ်သည်” ဟုဆုံးဖြတ်စကားကို မိန့်သည်၊ [ဤထေရ်၏ ဝါဒကို နောက်ဆုံးမှပြုသောကြောင့် အနစ်သာရဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “သညုပ္ပါဒါတိ အရဟတ္တဖလသညာယ ဥပ္ပါဒါ” စသည်ဖြင့် ဤထေရဝါဒအားလျော်စွာ ဖွင့်သည်။]

ကိရ။ ။ ကိရတိ အနုဿရဏတ္ထေ (အစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ခြင်းအနက်၌) နိပါတော၊ ယထာဓိဂတ ဓမ္မာနုဿရပက္ခိယာ ဟိ ပစ္စဝေက္ခဏာ (ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်မှုဟူသည် တရားကိုအစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ခြင်းအဖို့ရှိ၏။) ထို့ကြောင့် ဤကိရသဒ္ဒါသည် အနုဿရဏတ္ထနိပါတ်ဖြစ်သည်။

ဖလသမာဓိသညာ။ ။ ဣဒပ္ပစ္စယာကို ဖွင့်ရာ၌ “ဖလသမာဓိသညာ ပစ္စယာ” ဟုဆို၏၊ သို့သော် သမာဓိနှင့်သာ ယှဉ်သော သညာမဟုတ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အားလုံးနှင့် ယှဉ်သော သညာဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သမာဓိကို ခေါင်းတပ်၍ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ဆိုထားသည်၊ သဟစရဏနည်းအားဖြင့် တကွဖြစ်ဘက် အရဟတ္တဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အားလုံးကို ယူပါ။ [အရဟတ္တဖိုလ်၌ သမာဓိပဓာန မဟုတ်၊ သညာပဓာနဖြစ်သောကြောင့် ပဓာနနည်းကို ဖယူပါ... သမာဓိသီသေနစေတ္ထ သဗ္ဗံ အရဟတ္တဖလံ ဂဟိတံ သဟစရဏဉာယေန၊ တသ္မိ အသတိ ပစ္စဝေက္ခဏာယ အသမ္ဘဝေါတိ ပါဠိယံ ဣဒပ္ပစ္စယာတိ ဝုတ္တံ-ဋီကာသစ်။]

သညာအတ္တကထာ

၄၁၇။ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ (သညာနှင့် ဉာဏ်တို့၏ ရှေ့နောက်ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌) ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗိဇိသည်။ (ပုစ္ဆန္တော အာဟ-ဉ္စိ စပ်) ယထာနာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဂါမသူကရော-ရွာဝက်သည်၊ [တောဝက်က မစင်မကြိုက်သောကြောင့် ရွာဝက်ကို ပြသည်။] ဂန္ဓောဒကေန-နံသာရေဖြင့်၊ နာပေတွာ-ရေချိုးစေပြီး၍၊ ဝါ-ရေချိုးပေးပြီး၍၊ ဂန္ဓေဟိ-နံသာတို့ဖြင့်၊ အနုလိမ္မိတွာ-ပါးပါး လိမ်းကျံ၍၊ မာလာဒါမံ-ပန်းကုံးကို၊ ပိဋန္တိတွာ-ပန်ဆင်၍၊ သိရိသယနေ-အသရေရှိသော အိပ်ရာ၌၊ အာရောပိတော-တင်ထားအပ်သည်၊ (သမာနောပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သုခံ-ချမ်းသာကို၊ န ဝိန္ဒတိ ယထာ-မရသကဲ့သို့၊ ဝေဂေန-လျင်စွာ၊ ဂူထဋ္ဌာနမေဝ-မစင်ရှိရာ အရပ်သို့သာ၊ ဂန္ဓာ-သွားပြီး၍၊ ဝါ-သွားပြီးမှ၊ သုခံ-ကို၊ ဝိန္ဒတိ ယထာ-ရသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သဏှသုခုမတိလက္ခဏာဗ္ဗာဟတာယ-သိမ်မွေ့သန့်ညည်သည်ဖြစ်၍ လက္ခဏာရေး သုံးရပ်ဖြင့် တံဆိပ်ခတ်အပ်သော၊ ဒေသနာယ-ဒေသနာတော်ဖြင့်၊ နာပိတဝိလိတ္တ မဏ္ဍိတော-ရေချိုးစေအပ် လိမ်းကျံအပ် တန်ဆာဆင်အပ်ပြီးသည်၊ (သမာနောပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်းကောင်း၊) နိရောဓကထာသိရိသယနံ-နိရောဓကထာတည်းဟူသော အသရေရှိသော အိပ်ရာသို့၊ အာရောပိတော-တင်ထားအပ်သည်၊ (သမာနောပိ-သော်လည်းကောင်း၊) တတ္ထ-ထို အိပ်ရာ၌၊ သုခံ-ကို၊ န ဝိန္ဒန္တော-မရသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊) ဂူထဋ္ဌာနသဒိသံ-မစင်ရှိရာ အရပ်နှင့်တူသော၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ လဒ္ဓိံ-အတ္တအယူကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ တမေဝ-ထို အယူကိုပင်၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သညာနုဓေါ ဘန္တေ ပုရိသဿ အတ္တာတိ အာဒိံ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ပေါ်ဌပါဒအား၊ ဝါ-၏၊ အနုမတိ-လျော်စွာသိတတ်သော အလိုကို၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊ [ကံပန တုံစသည်ဖြင့် မေးတော်မူခြင်းသည် အနုမတိပုစ္ဆာ ဖြစ်ရကား သူ၏အလိုကို ယူရာရောက်သောကြောင့်၊ “အနုမတိ ဂဟေတွာ”ဟု ဆိုသည်။] ဗျာကာတုကာမော-ဖြေခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကံ ပန တုံတိ အာဒိံ-အစရှိသော စကားကို၊

သဏှ၊ပေ၊ ဗ္ဗဟတာယ။ ။ဒေသနာတော်သည် သဏှ (သိမ်မွေ့သန့်ရှင်း)သည့်အတွက် သာရဗ္ဗ၊ မက္ခ၊ ဣဿာ စသော အညစ်အကြေးတို့ကို သုတ်သင်နိုင်ရကား ထိုဒေသနာတော်ကို နာရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သုတမယဉာဏ်သည် နာပိတ (ရေချိုးစေအပ်)သကဲ့သို့ဖြစ်၏။ နညံသည်အတွက် နံသာရည်ကျံကို လိမ်းထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ အံနိစ္စတာစသော လက္ခဏာ ၃-ရပ်ဖြင့် တံဆိပ်ခတ်အပ်သည့်အတွက် နားညောင်းစသော တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်းမြန်းအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတော-ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ သော-ထို ပေါဋ္ဌပါဒ သည်၊ အတ္တာ-အတ္တသည်၊ အရူပီ-ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိ၊ ဣတိ ဧဝံ လဒ္ဓိကော- ဤသို့အယူရှိသည်၊ သမာနောဝိ-သော်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဒေသနာယ-ဟော တော်မူခြင်း၌၊ သုကုသလော-အလွန်ကျွမ်းကျင်တော်မူ၏၊ (ထိုသို့ ကျွမ်းကျင်သော ကြောင့် “ငါ၏အယူကို ဖျက်လိမ့်မည်”ဟု စိုးရိမ်သည်-ဟူလို၊) သော-ထိုမြတ်စွာ ဘုရားသည်၊ မေ-ငါ၏၊ လဒ္ဓိ-အယူကို၊ အာဒိတောဝ-အစဉ်ပင်၊ မာဝိဒ္ဓံသေတု- မဖျက်ဆီးပါစေလင့်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ လဒ္ဓိ-ကို၊ ပရိဟရန္တော-(ဖျက်ဆီးခြင်းမှ) ရှောင်လွှဲလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဩဠာရိကံ ခေါတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ပေါဋ္ဌပါဒ အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတ္ထ-ထိုအယူ၌၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒေသန္တော-ပြုတော်မူ လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဩဠာရိကော စ ဟိ တေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို ဩဠာရိကောစ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧဝံ သန္တံ တိ- ကား၊ ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဧတံ-ဤ ဧဝံ သန္တံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဘုမ္မတ္ထေ-သတ္တမိဝိဘတ်၏အနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိ သော သဒ္ဓါတည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧဝံ သန္တံ-ဤသို့ဖြစ်သော၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ပစ္စာဂစ္ဆတော-သိသော၊ ဝါ-ဝါဒအားဖြင့် ရှေ့ဖြစ်သော၊ တဝ-သင်၏၊ (“မတိယာ-

ကံ ပန တံ။ ။ “ဩဠာရိကော အတ္တာ၊ မနောမယော အတ္တာ၊ အရူပီ အတ္တာ”ဟု အတ္တအယူ ၃-မျိုးတွင် အသင်သည် အဘယ်အတ္တကို ယုံကြည်သနည်း”ဟု မေးတော်မူလို၍ “ကံ ပန တံ”စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်။

ဒေါသံ ဒေသန္တော။ ။ အကယ်၍ အတ္တသည် ရူပီ(ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသောအရာ)ဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ဖြစ်လျှင် သင်၏ အတ္တသည် ရုပ်တရားဖြစ်ရာ၏၊ သညာရှိသော သည်းကား မဖြစ်နိုင်၊ ဘာကြောင့်နည်း-သညာက ရူပီမဟုတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ရုပ်တရားတို့က သညာ၏ သဉ္ဇာနနသဘော မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ အတ္တသည် ရူပီဖြစ်သော်လည်း သင်၏ အလိုအားဖြင့် နိစ္စဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ဖြစ်လျှင် သညာကမူ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်သောကြောင့် အဆက်ဆက် ပျက်ရကား အနိစ္စဖြစ်၏၊ ဤသို့အားဖြင့် သညာနှင့် အတ္တသည် တစ်ခုတည်း မဟုတ်နိုင်၊ သညာကတစ်ခြား၊ အတ္တက တစ်ခြားသာဖြစ်၏။

ထိုပြင်-သညာမဟုတ်သောကြောင့် သင်၏ရူပီအတ္တသည် စေတနာမရှိ၊ စေတနာမရှိလျှင် သင်၏ အတ္တသည် ကံကို မပြုနိုင်၊ ကံကို မပြုနိုင်လျှင် အကျိုးကိုလည်း မခံစားနိုင်၊ ဤ အဓိပ္ပါယ်များ သက်ရောက်လျက်ရှိရကား သင်၏ အတ္တသည် ကာရကဝေဒက မဟုတ်တော့၊ ကာရကဝေဒက မဟုတ်လျှင် “အတ္တ”ဟုပင် မဆိုနိုင်တော့-ဟူလို။

ဧဝံ သန္တံ။ ။ “သော်”ဟု ပေးရသောကြောင့် သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ဟု ပဋ္ဌမဖွင့်၏၊ “ပစ္စာဂစ္ဆတော”ဟု ပါဠိသေသထည့်လျှင် ထိုပါဠိသေသ၌ စပ်နိုင်သောကြောင့် ကံအနက်၌ပင် ဒုတိယာသက်သည်ဟု တစ်နည်းပြုပြန်သည်၊ ပစ္စာဂစ္ဆတောကို “စာနန္တော”ဟု

အလိုအားဖြင့်”ဟု ထည့်၍ “အညာဝသညာ အဘဝိဿ”စသည်၌စပ်၊) ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဧတ္ထ-ဤ ဧဝံ သန္တံဟူသော ပုဒ်၌၊ အတ္ထော-အနက် တည်း၊ စ-ဆက်၊ စတုန္ဒ-၄ ပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာနံ-နာမ်ခန္ဓာတို့၏၊ ဧကုပ္ပါဒေက နိရောဓတ္ထာ-တူသောဖြစ်ခြင်း၊ တူသောချုပ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယာသညာ-အကြင် သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ သာဝ-ထိုသညာသည်သာ၊ ကိဉ္ဇာပိ နိရုဇ္ဈတိ-အကယ်၍ကား ချုပ်ပါပေ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင်ဖြစ်သော သညာ သည်သာချုပ်ရပါသော်လည်း၊ အပရာပရံ-အဆက်ဆက်သောသညာကို၊ ဥပါဒါယ-ကပ်ယူ၍၊ အညာစ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ အညာစ သညာ နိရုဇ္ဈန္တိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ဣဒါနိ-ရူပိ အတ္တကို ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ အညံ-ရူပိ အတ္တမှ တစ်မျိုးတစ်ခြား သော၊ လဒ္ဓိံ-မနောမယ အတ္တအယူကို၊ ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မနောမယံ၊ပေ၊ ဘန္တေတိ အာဒိံ-အစရှိသော စကားကို၊ ဝတ္တာ-လျှောက်ပြီး၍၊ (“ဝဒန္တော အာဒိမာဟ”၌စပ်၊) တကြာပိ-ထို မနောမယအတ္တ အဖို့၌လည်း၊ ဒေါသေ-အပြစ်ကို၊ ဒိန္နေ-ပေးအပ်ပြန်သော်၊ ယထာ နာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဥမ္မတ္တကော-သူရူးသည်၊ ယာဝ-လောက်၊ အဿ-ထို သူရူး၏၊ သညာ-သညာ သည်၊ နပ္ပတိဋ္ဌာတိ-အာရုံ၌ မတည်တံ့သေး၊ တာဝ-ထို မတည်တံ့သေးသမျှ၊ အညံ-အခြားသော စကားကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အညံ-ကို၊ ဝိသဇ္ဇတိ-စွန့်လွှတ်၏၊ ပန-အနွယ်၊ သညာပတိဋ္ဌာနကာလေ-သညာ၏အာရုံဝယ် တည်တံ့ရာအခါ၌၊

ဋီကာဖွင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ “ပတိ+ဂစ္ဆတော”ဟု ခွဲ၍၊ ပတိကို ပတိစွဟုလည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတောကို “ဝါဒေန+ပဝတ္တဿ”ဟုလည်းကောင်း တစ်နည်းဖွင့်သည်။ [သုတိကြီးဖြင့် ပတိကို ပစ္စုပြု၍ “ပစ္စ+ဂစ္ဆတော”ဟုရှိမှ ဋီကာအဖွင့်နှင့် ညီ၏၊ စာအုပ်တို့၌ “ပစ္စာ”ဟု ဒီယဖြင့်ရှိရ ကား “ပတိ+အာဂစ္ဆတော”ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရလိမ့်မည်၊ ထို အာဂစ္ဆတောကို “ဇာနတော ပဝတ္တဿ” ဟု မဖွင့်နိုင်ပါ။]

တကြာပိ ဒေါသေ ဒိန္နေ။ ။တကြာပိတိ မနောမယော အတ္တာတိ ဣမသ္မိံ ပဂေဋ္ဌ (ဤ ဝါဒအဖို့၌လည်း)၊ ဒေါသေ ဒိန္နေကို “အတ္တနော လဒ္ဓိံယေဝ ဝဒန္တော အရူပိခေတိ အာဒိမာဟ” ၌စပ်ပါ၊ “သင်၏ အတ္တသည် မနောမယ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂိ အဟိနိန္ဒြိယဖြစ်လျှင် ရုပ်အတ္တ ဖြစ်ရာ၏၊ သညံအတ္တ မဖြစ်နိုင်၊ ထိုသို့မဖြစ်နိုင်လျှင် သညာမရှိသောကြောင့် ဓေတနာလည်းမရှိ စသည်ဖြင့် ရှေ့အတိုင်း အပြစ်ပေးပုံကို နည်းမှီး၍သိပါ။

ယထာ နာမ။ ။ဤပရိစ္ဆိဒ်သည် ပဌမတုန်းက ဩဋ္ဌာရိက ရူပိအတ္တဟု ယူပြီးလျှင် အပြစ်ပြသောအခါ ထိုဝါဒကိုစွန့်၍ မနောမယအတ္တဟု ယူပြန်၏၊ ထို၌ အပြစ်ပြုပြန်သော အခါ ထို မနောမယအတ္တအယူကို စွန့်၍ အရူပိအတ္တဟု ယူပြန်၏၊ အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ အပြောင်းအလွဲ လုပ်နေပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ယထာနာမ စသည်ကို မိန့်သည်၊ သူရူး၏ ယူခြင်းမျိုးဖြစ်ရကား အကြောင်းပြဖွယ်မလိုပါ-ဟူလို။

ဝတ္တဗ္ဗမေဝ-ဆိုထိုက်သော စကားကိုသာ၊ ဝဒတိ ယထာ-ပြောဆိုသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-
 ဤအတူသာလျှင်၊ အညံ-အခြားသောအယူကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အညံ-ကို၊ ဝိသဇ္ဇေ
 တွာ-စွန့်လွှတ်၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ အတ္တနော-၏၊ လဒ္ဓိံ-ယေဝ-အယူကိုသာ၊ ဝဒန္တော-
 လျှောက်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရူပိ ခေါတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

တတြာပိ-ထို အရူပိ ခေါအစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊
 သော-ထို ပရိတ္တိဖြစ်သည်၊ သညာယ-၏၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓံ-ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းကို၊
 ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် အလိုရှိပါသော်လည်း၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊
 သဿတံ-မြဲ၏ဟူ၍၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ တသ္မာ၊ တထေဝ-ထို ရှေးအတိုင်းပင်၊
 အဿ-ထို ပရိတ္တိအား၊ ဒေါသံ-ကို၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသော၊ ဘဂဝါ-
 သည်၊ ဧဝံ သန္တပီတိ အာဒိ-ဧဝံ သန္တပိ အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊
 တတော-ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ မိစ္ဆာဒဿနေန-
 မှားသောအမြင်သည်၊ (မိစ္ဆာအယူသည်)၊ အဘိဘူတတ္တာ-လွမ်းမိုးအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုစ္စမာနမ္ပိ-ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ တံ
 နာနတ္ထံ-ထိုသညာနှင့် အတ္တ၏ထူးသည်၏အဖြစ်ကို၊ အဇာနန္တော-မသိသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ သက္ကာပေ၊ မယာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-
 လျှောက်ထားရာထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သော-ထို ပရိတ္တိဖြစ်သည်၊
 သညာယ-သညာ၏၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓံ-ကို၊ ပဿန္တောပိ-မြင်ပါသော်လည်း၊ သညာ
 မယံ-သညာဖြစ်သော(သညာအတိပြီးသော)၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ နိစ္စမေဝ-မြဲ၏

သညာ န ပတိဋ္ဌာတိ။ ။ယူထားအပ်ပြီးသော အာရုံ၌ (အယူ၌) သညာသည် စွဲမြဲစွာမ
 တည်၊ ထိုသို့ မတည်သောကြောင့် ယူအပ်ပြီးအာရုံကို စွန့်ပစ်နိုင်သည်-ဟုလျှီ၊ ဥပမေယျဘက်၌
 “အညံ ဂဟေတွာ”အရ “မနောမယ အတ္တ”စသော နောက်အယူကို ယူခြင်းဟုလည်းကောင်း၊
 “အညံ ဝိသဇ္ဇတိ”အရ ရှေ့အယူကို စွန့်ခြင်းဟုလည်းကောင်း မှတ်ပါ။

တံ နာနတ္ထံ အဇာနန္တော။ ။ရုပ်အစဉ်သည်လည်းကောင်း၊ နာမ်အစဉ်သည်လည်းကောင်း
 တစ်စဉ်တစ်တန်းတည်း ဖြက်ပျက်နေရကား တစ်ခဲနက် တစ်ခုတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေသည်ကို
 “သန္တတိယန”ဟု ခေါ်၏၊ တစ်ကြိမ်ဖြစ်လျှင် ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း၊ စိတ်
 စေတသိတ် နာမ်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း စုပေါင်း၍ဖြစ်ရကား တစ်ခဲနက် တစ်ခုတည်း
 ကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေသည်ကို “သမူဟယန”ဟုခေါ်၏၊ ထိုယနကို ခွဲခြားဝေခွဲတတ်သော ဉာဏ်ကို
 “ယနဝိနိဇ္ဈာဉာဏံ”ဟု ခေါ်၏၊ အဘိဓမ္မာ၌ မက္ခမိန်းကျင်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်သော်လည်း
 ထို ဉာဏ်မျိုးမရှိနိုင်၊ မရှိလျှင် ထို ရုပ်နာမ်အစဉ် ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အတ္တဟုလည်းကောင်း၊
 နိစ္စဟုလည်းကောင်း ယူလိမ့်မည်သာ၊ ထို ဉာဏ်မျိုးမရှိသော ပေါဋ္ဌပါဒ ပရိတ္တိဖြစ်သည်လည်း
 ထိုသို့ယူသောကြောင့် သညာနှင့် အတ္တကို ခွဲခြား၍ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူ အပ်ပါသော်လည်း
 ထိုအထူးကို မသိနိုင်ဘဲရှိရကား “သက္ကာ ပန ဘန္တေ”စသည်ဖြင့် မေးလျှောက်ပြန်သည်။

ဟူ၍သာ၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒုဇ္ဇာနံ ခေါတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ဒုဇ္ဇာနံ ခေါ အစရှိသော ထိုစကားရပ်၌၊ အယံ-ကား၊ သင်္ခေပတ္တော- အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ တဝ-သင်၏၊ အညာ-တစ်မျိုးတစ်ခြားသော၊ (သာသနာတော်၌ဖြစ်သော မဇ္ဈိမပဋိပဒါအမြင်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော) ဒိဋ္ဌိ- အမြင်သည်၊ (အယူသည်၊ ဟောတိ)၊ အညာ-သော၊ ခန္တိ-နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အညာ-သော၊ ရုစိ-အလိုသည်၊ (ဟောတိ)၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အညာ ခန္တိရုစိယော” ဟု ရှိခဲ့ဟန်တူ၏၊ ဘာကြောင့်နည်း-နောက်၌ အညဒေဝ၊ပေ၊ ခမတိ စေဝ ရုစ္စတိစ” ဟု တစ်ပေါင်းတည်း ဆိုသောကြောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ရုစိယော” ဟု မူကွဲအဖြစ်ဖြင့် ပြုကြသည်။] အညထာယေဝ-တစ်မျိုးတစ်ခြား သာလျှင်၊ တေ-၏၊ ဒဿနံ-အမြင်သည်၊(အယူသည်)၊ ပဝတ္တံ-ဖြစ်၏၊ စ-သည် သာမကသေး၊ အညဒေဝ-တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာလျှင်၊ (ခန္ဓာအာယတန စသည်၊ အနိစ္စစသည်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော အတ္တ-နိစ္စစသော အယူသည်သာ လျှင်)၊ တေ-အား၊ ခမတိစေဝ-နှစ်သက်လည်း နှစ်သက်၏၊ ရုစ္စတိစ-လိုလည်း လိုလား၏၊ ဝါ-ကြိုက်လည်း ကြိုက်၏။

စ-သည်သာမကသေး၊ အညတြ-အခြားသောအကျင့်၌၊ တေ-သင်၏၊ အာယောဂေါ-လွန်စွာကြီးကုတ် အားထုတ်ခြင်းသည်၊(ဟောတိ)၊ အညိသာယေဝ- တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင်ဖြစ်သော၊ (အတ္တမရှိဟု ယူကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်မှ

ဒိဋ္ဌိ၊ ခန္တိ၊ ရုစိ။ ။“ဝေမေတံ-ဤဟာသည် ဤအတိုင်းဘဲ”ဟု မြင်နေခြင်း (သာမန် မြင်ရုံသာမက) စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိတည်း၊ [ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိ။] ထို ဒိဋ္ဌိ၏ရှေ့အဖို့၌ “ဝေမေတံ”ဟု စူးစိုက်စွာ ရှုသောအားဖြင့် နှစ်သက်ခြင်းသည် ခန္တိတည်း၊ [ခမနံ-နှစ်သက်ခြင်း၊ ခန္တိ-ခြင်း။] ထိုကဲ့သို့ နှစ်သက်ခြင်းကို “ရုစိ”ဟုလည်းခေါ်၏၊ “လိုလားခြင်း-ကြိုက်ခြင်း”ဟု ပရိယာယ်လဲ၍ မြန်မာပြန်ကြ၏။ [ရောစနံ ရုစိ။]

အညထာယေဝ စသည်။ ။သဿတ ဥစ္ဆေဒအဖို့သို့ မကပ်ရောက်ဘဲ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ (မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး)အားဖြင့် မြင်ခြင်းသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ (သမ္မာဒဿန)တည်း၊ ထို သမ္မာဒဿနမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားဖြစ်သည်ကို “အညထာ”ဟုဆိုသည်၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အနိစ္စတာ စသော လက္ခဏာရှိသော ခန္ဓာအာယတနစသည်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော အတ္တ-သဿတ စသော အယူကို “အညဒေဝ”ဟုဆိုသည်။ [အညာ ဒိဋ္ဌိစသော ၃-ပုဒ်ကိုပင် “အညထာယေဝ တေ ဒဿနံ ပဝတ္တံ”စသော စကား ၃-ရပ်ဖြင့် ထပ်ဖွင့်သည်။]

အညတြ အာယောဂေါ။ ။အာ(ဘုသော)+ယုဂ္ဂနံ (အားထုတ်ခြင်း)အာယောဂေါ၊ အညတြ အာယောဂေါကိုပင် “အညိသာယေဝ”စသည်ဖြင့် ထပ်ဖွင့်သည်၊ သာသနာတော်၌ အတ္တမရှိ သော အကျင့်မှ တစ်ပါးသော ပရမအတ္တကို ကြံစည်ခြင်းစသော အကျင့်၌ အလွန်အားထုတ် ခြင်းဖြစ်သည်။

တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင်ဖြစ်သော၊) ပဋိပတ္တိယာ-၌၊ ယုတ္တပယုတ္တတာ-အားထုတ်မှု
 ၌ အပြားအားဖြင့် ယှဉ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (လွန်စွာကြီးကုတ် အားထုတ်သည်၏
 အဖြစ်သည်၊ ဟောတီ)၊ စ-သေး၊ အညတ္ထ-အခြားသော သာသနာ၌၊ တေ-၏၊
 အာစရိယကံ-ဆရာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဩဝါဒအနုသာသနသည်၊ (ဟောတီ)၊
 အညသ္မိ-သာသနာတော်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော၊ တိတ္ထာယတနေ-တိတ္ထိတို့ဘောင်
 ၌၊ အာစရိယဘာဝေ-ဆရာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဩဝါဒအနုသာသနသည်၊
 (ဟောတီ)၊ ဧဝံ-သို့၊ အညဒိဋ္ဌိကေန-သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသောအယူရှိ
 သော၊ အညဓန္တိကေန-သာသနာတော်၌ နှစ်သက်ခြင်းမှ တစ်ပါးသောနှစ်သက်ခြင်း
 ရှိသော၊ အညရုစိကေန-သာသနာတော်အကြိုက်မှ တစ်ပါးသောအကြိုက်ရှိသော၊
 အညတြ-တစ်ပါးသောအကျင့်၌၊ အာယောဂေန-လွန်စွာကြီးကုတ် အားထုတ်ခြင်း
 ရှိသော၊ အညတြ-သာသနာတော်မှ တစ်ပါးသော တိတ္ထိတို့ဘောင်၌၊ အာစရိယ
 ကေန-ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဩဝါဒအနုသာသနရှိသော၊ တေန တယာ-
 ထို သင်သည်၊ ဧဝံ-ဤသညာနှင့် အတ္တတို့၏ ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒုဇ္ဇာနံ-
 ခဲယဉ်းသဖြင့်သိအပ်၏၊ ဝါ-မသိအပ် မသိနိုင်၊ (ဣတိ အယံ-ကား၊ သင်္ခေပတ္ထော-
 တည်း။)

အထ-မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ ပုရိသဿ-သတ္တဝါ၏၊
 အတ္တာ-အတ္တသည်၊ သညာဝါ-သညာသည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပစေ၊ သညာတော-
 သညာမှ၊ အညာဝါ-တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်မူလည်း၊ (ဟောတု-ဖြစ်ပစေ) [“အညောဝါ
 သညာ”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] အဿ-ထိုအတ္တ၏၊ တံ သဿတာဒိဘာဝံ-ထို
 သဿတ အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ပုစ္ဆိဿံ-မေးဦးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ကိံ
 ပန ဘန္တေတိ အာဒိံ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို
 ကိံ ပန ဘန္တေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ လောကောတိ-လောကောဟူသော စကား
 ကို၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ န ဟေတံ ပေါဋ္ဌပါဒ
 အတ္ထသံဟိတံတိ-ကား၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ပေါဋ္ဌပါဒ၊ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ဤ မိစ္ဆာအယူသည်၊

အာစရိယကံ။ ။ဘာဝအနက်၌ ကဏ်ပစ္စည်းဟု သိစေလို၍ “အာစရိယဘာဝေါ”ဟုဖွင့်
 သည်၊ ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထို “အာစရိယကံ”ဟူသည် “ယထာ တထာ ဩဝါဒါန
 သာနတည်း” ထို့နောက် “အာစရိယကံ+အဿ+အတ္တိတိ အာစရိယကော”ဟု ပြုပါ၊ [တေန
 စသည်ကား အနက်ယောဇနာပုံကို ပြသောစကားတည်း။]

အတ္ထသံဟိတံ။ ။သံဟိတံကို နိဿိတံဟု အဓိပ္ပါယ်ထွဖွင့်၏၊ အတ္ထ အရလည်း
 ဣဓလောကတ္ထ စသည်ကို ယူစေလို၍ “ဣဓလောက ပရလောက”စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊
 အတ္တာနံ သူစနတောစသော သုတ္တအနက်အဖွင့်၌ အတ္ထသည် ဟိတ၏ပရိယာယ်ဖြစ်သကဲ့သို့
 ဤ၌လည်း ဟိတ၏ ပရိယာယ်ဟူသာ မှတ်ပါ၊ အတ္ထနိဿိတဟူရာ၌ ထိုအတ္တကိုဖြစ်စေနိုင်
 သည်ကို နိဿိတဟု ဆိုလိုသည်။

ဣဒ္ဓလောက ပရလောက အတ္တနိဿိတံ-ဤလောကစီးပွား၊ နောက်လောက စီးပွား၌ မှီသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ အတ္တတ္ထ ပရတ္တနိဿိတံ-မိမိစီးပွား၊ သူတစ်ပါး စီးပွား၌ မှီသည်၊ (န ဟောတိ)၊ န ဓမ္မသံဟိတံတိ-ကား၊ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မနိဿိတံ-ဥပါးသော လောကုတ္တရတရား၌မှီသည်၊ (န ဟောတိ)၊ နာဒိ ဗြဟ္မစရိယကံတိ-ကား၊ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတဿ-သိက္ခာ ၃-ပါးအပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ (တစ်နည်း) သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတဿ-သိက္ခာ ၃-ရပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ (ဤသို့လည်း အခြားနေရာ၌ရှိသည်) သာသန ဗြဟ္မစရိယကဿ-၏၊ အာဒိမတ္တံ-အစမျှသည်၊ (န ဟောတိ)၊ အဓိသီလ သိက္ခာမတ္တံပိ-အဓိသီလသိက္ခာမျှသည်လည်း၊ န ဟောတိ။

န နိဗ္ဗိဒါယာတိ-ကား၊ သံသာရဝဋ္ဋေ-သံသရာဝင်၌၊ နိဗ္ဗိန္ဒနုနတ္ထာယ-ငြီးငွေ့ကြောင်း ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဉာဏ်အကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ-မဖြစ်၊ န ဝိရာဂါယာတိ-ကား၊ ဝဋ္ဋ ဝိရာဂတ္ထာယ-ဝင်၌ စက်ဆုပ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝါ-ဝင်၌ စက်ဆုပ်တတ်သော မဂ်အကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န နိရောဓာယာတိ-ကား၊ ဝဋ္ဋဿ-ဝင်၏၊ နိရောဓကရဏတ္ထာယ-ချုပ်ခြင်းကိုပြုတတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န ဥပသမာယာတိ-ကား၊ ဝဋ္ဋဿ-၏၊ ဝူပသမနတ္ထာယ-ငြိမ်းအေးရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န အဘိညာယာတိ-ကား၊ ဝဋ္ဋဘိဇာနနတ္ထာယ-ဝင်ကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပစ္စက္ခကိရိယာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န သမ္မောဓာယာတိ-ကား၊ ဝဋ္ဋသမ္မုဇ္ဈနတ္ထာယ-ဝင်ကို ကောင်းစွာသိခြင်းအကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န နိဗ္ဗာနာယာတိ-ကား၊ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဿ-မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပစ္စက္ခကိရိယာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ၊ န သံဝတ္တတိ။

အာဒိ ဗြဟ္မစရိယကံ။ ။ဗြဟ္မစရိယကဿ-သိက္ခာ ၃ ရပ်ဖြင့် သိမ်းကျုံးအပ်သော မြတ်သောအကျင့်၏ +အာဒိ-အစတည်း၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယံ-စ၊ ထိုနောက် သုတ္တန္တံ က ပစ္စည်းသက်၍ “အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ”ဟု ဖြစ်သည်၊ ဥပမာ-ဝိနယောနောင် သုတ္တန္တံ ဣကပစ္စည်းသက်၍ ဝေနယိကော ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

နိဗ္ဗိဒါယ စသည်။ ။မိစ္ဆာအယူသည် သူ့ကိုယ်တိုင်ပင် ဝင်သုံးပါး၌ ကိလေသဝင်္ဂ အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်နေ၏၊ သူစွဲလမ်းအပ်သော အာရုံတို့ကလည်း ဝင်္ဂတရားဖြစ်သောကြောင့် ဝင်္ဂနှင့်စပ်နေ၏၊ ထို့ကြောင့် သံသရာဝင်၌ ငြီးငွေ့ဖို့၊ သံသရာကို စက်ဆုပ်ဖို့၊ သံသရာဝင်၏ ချုပ်ဖို့၊ ဝင်္ဂဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးဖို့ရာ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့အတူ အဘိညာသမ္မောဓ နိဗ္ဗာနအကျိုးငှာလည်း မဖြစ်နိုင်။

အဘိညာ သမ္မောဓ။ ။“အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ”ဟု ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိတတ်သော ဝိပဿနာပညာကို အဘိညာဟု ခေါ်၏၊ ထိုပညာဖြင့် ဝင်္ဂဒုက္ခကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သောကြောင့် ပစ္စက္ခကိရိယာယဟု ဖွင့်သည်၊ ဝင်္ဂတရားကို ပိုင်းခြား၍သိတတ်သော ပရိညာဘိသမယ၏ အစွမ်းဖြင့် ထိုးထွင်းသိတတ်သော မဂ်ပညာကို အဘိသမ္မောဓဟု ခေါ်သည်။ [အဘိညာယာတိ

ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရုပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ တဏှ-ကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ တောဘူမကာ-ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စကုန္ဒာ-ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခ သစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (မယာ-သည်၊ ဗျာကတံ-ဖြေဆိုတော်မူအပ်ပြီ)၊ တဿေဝ ဒုက္ခဿ-ထို ဒုက္ခကိုပင်၊ ပဘာဝနတော-ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သပ္ပစ္စယာ-အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းနှင့် တကွဖြစ်သော၊ တဏှာ-တဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော-ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း၊ ဣတိ(မယာ ဗျာကတံ-အပ်ပြီ) ဥဘိန္ဒူ-ဒုက္ခ၊ သမုဒယ ၂-ပါးတို့၏၊ အပ္ပဝတ္တိ-မဖြစ်ရာရာ (မဖြစ်ကြောင်း)

အနိစ္စာဒိဝေေန လက္ခဏတ္ထယံ အာရောပေတွာ အဘိဇာနနတ္ထယ၊ သဗ္ဗောဓာယာတိ စတုန္တံ သစ္စာနံ ဗုဒ္ဓါနတ္ထယ၊ (ဤ၌ “ဝဋ္ဋဿ ဗုဒ္ဓါနတ္ထယ”ဟု နည်းမှီပါး-ဧကရုံတ္ထရ၊ ဧကဓမ္မဝဂ်၊ အဋ္ဌကထာ)၊ [ဤ ဋီကာတို့၌ ဝါဒကွဲသောကြောင့် အဋ္ဌကထာကို ထုတ်ပြသည်။]

တဏှံ ထပေတွာ။ ။ “ဒုက္ခံ တောဘူမကံ ဝဋ္ဋံ”နှင့်လည်းကောင်း၊ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ”နှင့်လည်းကောင်း အညီ တဏှာလည်း တောဘူမကဝဋ္ဋံ၌ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုက္ခတွင်ပါဝင်၏။ သို့သော် သမုဒယအဖြစ်ဖြင့် သီးခြား ယူထားသောကြောင့် တဏှာကို ဒုက္ခသစ္စာ၌ မသွင်းဘဲ ချန်ထားရသည်။ [ကမံ တဏှာပိ ဒုက္ခသဘာဝါ၊ တဿာ ပန သမုဒယဘာဝေန ဝိသု ဂပတိတတ္ထာ “တဏှံ ထပေတွာ”တိ ဝုတ္တံ-ဋီကာ။]

ပဘာဝနတော။ ။ “ဥပ္ပါဒနတော”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ပဘာဝိယတော-ဖြစ်စေခြင်း၊ ပဘာဝန-ခြင်း၊ (တစ်နည်း) ပဘာဝေတိတိ ပဘာဝနံ၊ ဘာဝပုဓာနကြံ၍ “ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်”ဟု မှတ်ပါ။

သပ္ပစ္စယာ။ ။ တဏှာသည် ဒုက္ခကိုဖြစ်စေရာ၌ တဏှာချည်းသက်သက် ဖြစ်စေသည် မဟုတ်၊ အဝိဇ္ဇာစသော အခြားအကြောင်းများ၏ အကူအညီရမှ ဒုက္ခကိုဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “သပ္ပစ္စယာ”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ မှန်၏-တဏှာသည် ဇာတိ ဒုက္ခစသည်ကို ဖြစ်စေရာ၌ အဝိဇ္ဇာ၏ ဘဝအပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ သင်္ခါရဟူသော စေတနာကံ၏ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေခြင်းစသော အကူအညီရမှ ဇာတိဒုက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဤသို့ အခြားအကြောင်းတို့က ဝိုင်းဝန်းကူညီကြရသော်လည်း တဏှာသည် အရင်းခံဖြစ်သောကြောင့် တဏှာကိုသာ “ဒုက္ခ သမုဒယ”ဟု နာမည်တပ်ရသည်။

သမုဒယ။ ။ [သံ+ဥဒယ။] သံသည် ပေါင်းဆုံးခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဥဒယသဒ္ဓါကား “ဖြစ်ကြောင်း”ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ သမာဂမေ-အဝိဇ္ဇာစသော အခြားအကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဆုံးခြင်းသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ဒုက္ခံ-သည်၊ ဥဒေတိ ဧတသ္မာတိ သမုဒယော-ဒုက္ခ ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း၊ [ဒုက္ခံ ပဘာဝေန္တိပိ-ဒုက္ခကို ဖြစ်စေပါသော်လည်း၊ တဏှာ-သည်၊ အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယန္တရူပဟိတာ ဧဝ (အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အခြားအကြောင်းတို့နှင့် တကွဖြစ်မှသာ)၊ ပဘာဝေတိ၊ န ကေဝလာ-သူချည်းသက်သက် မဖြစ်စေနိုင်၊ ဣတိ အာဟ-သပ္ပစ္စယာတိ၊ ဋီကာ။]

နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓော-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း၊ ဣတိ (မယာ ဗျာတကံ)၊ အရိယော-မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်တတ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဗျာကတံ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော။

စ ပန-ထပ်၍ဆက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣမဿ ပရိဗ္ဗာဏေဿ-၏၊ မဂ္ဂပါတုဘာဝေါဝါ-မဂ်၏၊ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဖလသစ္စိကိရိယာဝါ-ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ၊ မယံစ-၏လည်း၊ ဘိက္ခာစာရဝေလာ-ဆွမ်းအလို့ငှါ လှည့်လည်ရာအချိန် သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံတော်မူ၍၊ တုဏှိ၊ အဟောသိ-ဖြစ်တော်မူပြီ၊ ပရိဗ္ဗာဏေပိ-သည်လည်း၊ တံ အာကာရံ-ထို ဆိတ်ဆိတ်နေပုံ အခြင်းအရာကို၊ ဥတ္တာ-၍၊ ဘဂဝတော-အား၊ ဝါ-၏၊ ဂမနကာလံ-ပြန်ကြွတော် မူချိန်ကို၊ အာရောစေန္တောဝိယ-လျှောက်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေတန္တိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

အပ္ပဝတ္တိ။ ။ “အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ-ဒုက္ခ၏ မဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း”ဟု ငိုကာဖွင့်၏၊ န+ပဝတ္တန္တိ စတသ္မိံ အဓိဂတေ ဒုက္ခသမုဒယာတိ အပ္ပဝတ္တိ-ဤတရားကို ရပ်အပ်သော် (ရခြင်းကြောင့်)ဒုက္ခ၊ သမုဒယတို့ မဖြစ်ကြတော့၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဒုက္ခ-သမုဒယတို့၏ မဖြစ်ကြောင်းတည်း။

ဒုက္ခာပေ၊ ပဋိပဒါ။ ။ ဒုက္ခနိရောဓံ နိဗ္ဗာန်ံ ဂစ္ဆတိ၊ တဒတ္ထဉ္စ သာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ-ငိုကာသစ်၊ ဤအလို “ဒုက္ခနိရောဓံ+ဂစ္ဆတိတိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ-ကျင့်ထိုက်၏၊ ဣတိ ပဋိပဒါ”ဟု ပြု၍ တို့နောက် ကမ္မဓာရဲ့တဲ့ပါ။

မှတ်ချက်။ ။ “ဂါမိနီ-ရောက်ကြောင်း”ဟု ပေးလေ့ရှိသော်လည်း ဤ၌ ကတ္တုသာခံပြု၏၊ “အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်တတ်သော”ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤနေရာ၌ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီနှင့် ပဋိပဒါကို သမာသံပုဒ် တစ်ပုဒ်သာဟု ဖွင့်သော်လည်း ပါဠိတော်များ၌ “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ+ပဋိပဒိ”စသည်ဖြင့် ၂-ပုဒ်ကွဲလျက်ရှိသည်။

တံ အာကာရံ။ ။ တံ အာကာရန္တိ တံ တုဏှိဘာဝသမံ၊ တံ ဂမနလိဂံ-ဆိတ်ဆိတ် နေတော်မူခြင်းသည် ဆက်၍ဟောတော်မမူလိုဘဲ ပြန်ကြွတော်မူလိုခြင်း၏၊ အထိမ်းအမှတ် အခြင်းအရာဖြစ်၏၊ ထိုအခြင်းအရာကိုသိ၍-ဟူလို။

အာရောစေန္တောဝိယ။ ။ ဝိယဟု ဆိုသောကြောင့် “ပြန်ကြွနိုင်ပါပြီ” စသောစကားဖြင့် တိုက်ရိုက်မလျှောက်ဘဲ သွယ်ဝိုက်၍လျှောက်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထိုသွယ်ဝိုက်၍ လျှောက်သော စကားကား “ဧဝမေတံ”စသော စကားသာမက၊ “ယဿဒါနိ ဘဂဝါ ကာလံ မညတိ” တိုင်အောင် တည်း၊ မှန်၏-ဤစကားသည် ဧည့်သည်တို့ ပြန်ခါနီးဝယ် အိမ်ရှင်တို့က ပြောလေ့ရှိသော စကားဖြစ်သည်။

၄၂၁။ ဝါစာယ သန္နိတောဒကေနာတိ-ကား၊ ဝစနပတောဒေန-စကားတည်း ဟူသော သံချွန်တပ်အပ်သော နှင်တံဖြင့်၊ (“သဇ္ဈတ္တရိ အကံသု” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) သဇ္ဈတ္တရိမကံသုတိ-ကား၊ သဇ္ဈတ္တရိတံ-ထက်ဝန်းကျင် လွန်စွာပြည့်သည်ကို၊ နိရန္တရ-

ဝါစာယ သန္နိတောဒကေန။ ။ “ဝါစာယာတိစ ပစ္စုတ္တေ(ပစ္စုတ္တတ္တေ) ကရဏ ဝစနန္တိ အာဟ ဝစနပတောဒေနာတိ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဝါစာယ၌ တတိယာဝိဘတ်ဖြစ်သော်လည်း ပဌမာဝိဘတ်၏ လိင်္ဂတ္ထကို ထွန်းပြသောကြောင့် ဝိဘတ်နက် အသံမပါဘဲ “စကား” ဟုသာ အနက်ပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်နက်မပါဘဲ “ဝစန” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။ “သန္နိတော ဒက” ၌လည်း “သမန္တတော နိဂ္ဂဏှနဝသေန တောဒနံ ဝိဇ္ဇနံ သန္နိတောဒက” ဟု ဖွင့်၏။ သံကို သမန္တတောအနက်၊ နိကို နိဂ္ဂဏှနအနက်၊ တောဒကကို “တောဒနံ ဝိဇ္ဇနံ” ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။

အခြား ဋီကာများ။ ။ အင်္ဂုတ္တရ-တိကနိပါတ်-မဟာဝဂ်၊ သရဘသုတ် ဋီကာ၌ ဤဋီကာ နည်းအပြင် “သမ္မာ ဝါ နိတုဒန္တိ ပိဋ္ဌန္တိ စတေနာတိ သန္နိတောဒက” ဟု ကရဏသာဓ် အပိုပါသေး၏။ “ကောင်းစွာနှိပ်၍ ထိုးကြောင်း နှိပ်စက်ကြောင်း နှင်တံ” ဟူလို၊ “နှင်တံ” ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုးဖို့ရန် အဖျား၌ သံချွန်တပ်အပ်သော နှင်တံတည်း။

သမာသံပုဒ်။ ။ နိဒါနသံယုတ်-ဘိက္ခုဝဂ်-တိဿသုတ် ဋီကာ၌လည်း ဤပုဒ်အတွက် မထူးလှ၊ ဝါစာယနှင့် တွဲရာ၌ကား “ဝစနသင်္ခါတေန သမန္တတော နိစံကတ္တာ (နှိပ်အပ်သည်ကို ပြု၍=အောက်သို့စိုက်၍) ဥပတုဒနတော (ကပ်၍ ထိုးကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) သန္နိတုဒကေန၊ ဝိဘတ္တိ အလောပေန သော နိဒ္ဒိဋ္ဌော” ဟု ဖွင့်၏။ ဤအလို “ဝါစာယ သန္နိတောဒကေန” ကို အလှူတ္တကမ္မဓာရုံ သမာသံဟု ယူရလိမ့်မည်။ ဤသို့ သမာသံပုဒ်ဟု ယူမှလည်း “ဝစနပတော ဒေန” ဟု တစ်သံမာသံထည်း ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာနှင့် ညီပေသည်။

အနက်ပေး။ ။ သီလက္ခန္ဓိဋီကာ အင်္ဂုတ္တရဋီကာတို့အလိုမှ သမာသံမဟုတ် ဝါကျသတည်း။ သို့သော် ပါဠိတော်ကို အနက်ပေးရာ၌မူ တစ်ပေါင်းတည်း အနက်ပေးရသောကြောင့် အနက်ချင်း ကား မထူးပါ။ “ဝါစာယ သန္နိတောဒကေန-ထက်ဝန်းကျင် နှိပ်၍ ထိုးကြိတ်ကြောင်း စကား နှင်တံဖြင့်၊ ဝါ-ကောင်းစွာ နှိပ်၍ ထိုးကြိတ်ကြောင်း စကားနှင်တံဖြင့်” ဟု ပေးပါ။ [ဋီကာသစ် ၌ကား အမျိုးမျိုးဖွင့်ထား၏။]

သဇ္ဈတ္တရိ။ ။ ဤပုဒ်သည် တိကင်္ဂုတ္တရ-မဟာဝဂ်၊ သရဘသုတ်၌လည်းကောင်း၊ နိဒါနဝဂ္ဂ-ဘိက္ခုသံယုတ်၊ တိဿသုတ်၌လည်း ပါ၏။ “သဇ္ဈတ္တရိ” ဟုလည်းကောင်း၊ “သဇ္ဈတ္တရိ” ဟူ၍ လည်းကောင်း “သဇ္ဈတ္တရိ” ဟုလည်းကောင်း ပါဠိအမျိုးမျိုး ရှိ၏။ “ဘရိ” ကို ဘရိတံ ဟုလည်း ကောင်း၊ “ဘရိတံ” ကို “နိရန္တရံ ဖုဋံ” ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်တုံတူကြ၏။ ဘရဓာတ်+ဣပစ္စည်းဖြင့် ဘရိကို တပစ္စည်းဖြင့် “ဘရိတံ” ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “အကံသု” ၏ ကံပုဒ်သည် ပရိစ္ဆာဇကတည်း။ ဘရိ (ဘရိတံ)လည်း အကံသု၏ ကံပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သုဝဏ္ဏံ ကဋက ကရောတိ” ၌ ကဲ့သို့ သာမညဝိသေသကံဟု ခွဲပါ။ “ပေါဋ္ဌပါဒပရိစ္ဆိဇ်ကို စကားတည်းဟူသော နှင်တံဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်သည်ကို ပြုကြ-ထိုးကြသည်” ဟူလို။

အကြားမရှိအောင်၊ ဖုင့်-ဖြန့်အပ်သည်ကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ ဥပရိ-၌၊ ဝိဇ္ဇိ-သု-
 ထိုးကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဘူတန္တိ-ကား၊ သဘာဝတော-သဘောအား
 ဖြင့်၊ (အစစ် အမှန်အားဖြင့်) ဝိဇ္ဇာနံ-ထင်ရှားရှိသော၊ (“ပဋိပဒံ ပညပေတိ” ဟု
 ပါဠိတော်၌စပ်) တစ္ဆံ တထန္တိ-ဟူသောပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်းသည်၊ တဿေဝ-ထို
 ဘူတံဟူသောပုဒ်၏သာ၊ ဝေဝစနံ-တည်း၊ ဓမ္မဋ္ဌိတတန္တိ-ကား၊ နဝလောကုတ္တရဓမ္မေ
 သု-တို့၌၊ ဋ္ဌိတသဘာဝံ-တည်တန့်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောကို(“ပညပေတိ”

နိရန္တရံ ဖုင့်။ ။ “ဘရိ-ပြည့်” ဟူရာ၌ ရေအိုးဝယ် ရေပြည့်သကဲ့သို့ အတွင်း၌ ပြည့်နေ
 သည်” ဟု ယူမည်စိုး၍ “နိရန္တရံ ဖုင့်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။ အတွင်း၌ ပြည့်သည်မဟုတ်၊
 အကြားမရှိအောင် အထက်နှင့် ပတ်ပတ်လည်၌ ပြည့်သည်-ဟူလို၊ “ဖုင့်” ကို “ပြန့်နဲ့” ဟု
 ပေးလျှင် “ဝစနပတောဒ” ရ၏။ ဤ၌ ပရိတ္တိဇရအောင် “ဖုင့်-ဖြန့်အပ်” ဟု ကံဟောကြပါ။
 ဆိုလိုရင်းမှာ- “တစ်ရာလောက်သောလုံတို့ဖြင့် ဆရာကြီးကိုယ်၏ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ထက်ဝန်းကျင်
 ထိုးသကဲ့သို့ ပေါ်ပေါက်ပရိတ္တိဇ ဆရာကြီးကို သုံးထောင်မျှသော တပည့်ပရိတ္တိဇတို့က စကားလုံတို့
 ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ထိုးကြသည်” ဟူလို။ [အကံသုတိ သတမတ္တေဟိ တုတ္တကေဟိ ဝိယ
 တိသ သတမတ္တာ ပရိဗ္ဗာကော ဝါစာပတောဒနေဟိ တုဒိ-သု-ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ သဇ္ဈတ္တရံ၌ သံ-ကို သမန္တတောဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏။ ထို သမန္တတော
 အရ “ပရိတ္တိဇဆရာကြီးကိုယ်၏ ထက်ဝန်းကျင်” ဟု မှတ်ပါ။ “သမန္တတော ဝါစာသဒ္ဓိတောဒ
 ကေန” ဟုပါဠိတော်၌ပါသော သမန္တတောအရကား ဆရာကြီး၏ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်အရပ်တည်း။
 သုံးထောင်မျှသော ပရိတ္တိဇတို့သည် ဆရာကြီး၏ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်၌ပိုင်၍ နှုတ်နှင်တံတို့ဖြင့်
 ဆရာကြီးကိုယ်၏ဝန်းကျင်၌ ထိုးကြသည်-ဟူလို။

သဉ္စ၊ သဉ္စု၊ သဉ္စု။ ။ ဋီကာ၌ “သမန္တတော ဘုသံ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “သဉ္စ” ပါဠိသံသည်
 ကောင်းမည်မထင်။ “သဉ္စု-သဉ္စု” ပါဠိတို့၌ “သံ+အဓိ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ သံကို သမန္တတော၊
 အဓိကို “ဘုသံ” ဖွင့်သည်ဟု ကြပါ။ သံ၌ နိဂ္ဂဟိတံကို ဥပြု၊ အဓိမှ အ ကိုချေ၊ မိ၏ ဣကို
 ယ၊ ဗုကို ဗုပြု၍ သဉ္စုဟု လည်းကောင်း၊ အဓိကို အဇ္ဈုပြု၍ နိဂ္ဂဟိတံချေပြီးလျှင် “သဉ္စု” ဟု
 လည်းကောင်း ပြီးနိုင်၏။ နောက် ဘ၌ ဗဒ္ဒေဘောလော၊ သို့သော် သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ အဓိကို
 အဇ္ဈုပြုရာဝယ် ဂါထာအရာမဟုတ်လျှင် နောက်၌ သရ ရှိရ၏။ ဤ၌ သရမရှိ၊ ဘရိတ်၌
 ဘရဓတ်လည်း ဒွေဘောလိုသောဓာတ် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဤပါဠိ ၂-မျိုးထက် သဒ္ဓယုတ္တိရှိ
 သောပါဠိကို ရှာသင့်ပါသည်။

ဓမ္မဋ္ဌိတတံ။ ။ ဓမ္မကို “နဝလောကုတ္တရ ဓမ္မေသု” ဟုဖွင့်၍ ဋ္ဌိတတံကို ဋ္ဌိတသဘာဝံဟု
 ဖွင့်၏။ ဋ္ဌိတာယ-လောကုတ္တရတရား ၉-ပါးတို့၌ တည်တံ့သော ပဋိပါဒ်၏+ဘာဝေါ-
 ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (တည်တံ့သောသဘောတည်း) ဓမ္မဋ္ဌိတတာ-သဘော” ဟု ပြုပါ။ “ထို
 လောကုတ္တရာကို ရစေနိုင်သောအကျင့်” ဟူလို၊ ပညပေတိ၏ ကံဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မဋ္ဌိတတံဟု
 ရှိသည်။

၌စပ်)၊ ဓမ္မနိယာမတန္တိ-ကား၊ လောကုတ္တရဓမ္မနိယာမနိယတံ-လောကုတ္တရာတရားသို့ ရောက်စေနိုင်သော နိယာမအားဖြင့် မြဲသောသဘောကိုး (‘‘ပညပေတိ’’၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ စံတုသစ္စဝိနိမုတ္တာ-သစ္စာ ၄-ပါးမှ လွတ်သော၊ ကထာနာမ-ကထာမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သာ-ထို အကျင့်သည်၊ ဒေသာ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်၊ ဟောတိ။

ဓမ္မနိယာမတံ။ ။ ‘‘လောကုတ္တရဓမ္မ သမ္မာပနနိယာမေန နိယတံ-လောကုတ္တရာတရားသို့ ရောက်စေနိုင်သော နိယာမအားဖြင့် မြဲသော ပဋိပဒါကို’’ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဓမ္မေသု-တို့၌+ နိယာမော-(ရောက်စေဖို့ရန်)မြဲသော ပဋိပဒါတည်း၊ ဓမ္မနိယာမော-ဒါ၊ ဓမ္မနိယမသ-လောကုတ္တရာတရားတို့၌ (ရောက်စေဖို့ရန်)မြဲသော ပဋိပဒါ၏+ဘာဝေါ ဓမ္မနိယာမတံ၊ ထို ဓမ္မနိယာမ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည် ကျင့်သူတို့ကို လောကုတ္တရာကိုရဖို့ရန် ထို ပဋိပဒါ၏ မြဲသောသဘောတည်း။

စိတ္တနှင့် ပေါဋ္ဌပါဒေတ္ထု

၄၂၂။ စိတ္တောစ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တောတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါ၌၌၊ (ဂုဋ္ဌတ္ထံ-လျှို့ဝှက် တိမ်မြုပ်သောအနက်ကို)၊ ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿမိ)၊ သော-ထိုစိတ္တသည်၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဟတ္ထိအာစရိယသ-ဆင်ဆရာ၏၊ ပုတ္တော-သားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [‘‘ဟတ္ထိ+သာရေတိတိ ဟတ္ထိသာရိ-ဆင်ကို ဆုံးမတတ်သောဆရာ၊ ဟတ္ထိသာရိနော ပုတ္တော ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော-’’ဟု ပြုစေလိုသည်။] ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြု၍၊ တိဏိ-၃ ပုံကုန်သော၊ ပိဋကနိ-ပိဋကတို့ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ-သင်ယူပြီး၍၊ သုခုမေသု-သိမ်မွေ့ခက်ခဲကုန်သော၊ အတ္တန္တ ရေသု-အနက်အထူးတို့၌၊ ကုသလော-ကျွမ်းကျင်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီး၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ကတပါပကမ္မဝသေန-ပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုကံ၏ အစွမ်းကြောင့်၊ သတ္တဝါရေ-တို့တိုင်တိုင်၊ ဝိဗ္ဗမိတွာ-လူထွက်၍၊ ဂိဟိ-လူဝတ်ကြောင်သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီး။

ကိရ-ချဲ့၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ-ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနေ-သာသနာတော်၌၊ ဒွေ-၂ ပါးကုန်သော၊ သဟာယကာ-သဟာယ်ချင်းတို့သည်၊ အဟောသု-ရှိကုန်ပြီး၊ အညမည်-အချင်းချင်း၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကတောဝ-တစ်ပေါင်းတည်းသာလျှင်၊ သဇ္ဈယန္တိ-သရဇ္ဈယ်ကြကုန်၏၊ တေသု-ထို ၂-ပါးတို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ပါးသည်၊ အနဘိရတော-သာသနာတော်၌ မမွေ့လျော်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂိဟိဘာဝေ-လူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ လူ့ဘောင်၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဣတရဿ-အခြားရဟန်းအား၊ အာရောစေသိ-

ပြောပြပြီ။ သော-ထို အခြားရဟန်းသည်၊ ဂိဟိဘာဝေ-၌၊ အာဒီနဝံ-အပြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၏။ အာနိသံသံ-အကျိုးအာနိသင်ကို လည်းကောင်း၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ တံ-ထို ပျင်းရိသောရဟန်းကို၊ သြဝဒိ-ဆုံးမပြီ။

သော-ထို ပျင်းရိသောရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ အဘိရမိတွာ-အလွန်မွေ့လျော်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဧကဒိဝသံ-တစ်နေ့သ၌၊ တာဒိသေ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ စိတ္တေ-မမွေ့မလျော်ကြောင်းစိတ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇေ-ဖြစ်လသော်၊ တံ-ထို အဖော်ရဟန်းကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-ပြောပြီ၊ (ကိံ)၊ အာဂုဿာ- အရှင်ဘုရား၊ မယံ-တံပည့်တော်၏၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ပြန်၏။ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဣမံ ပတ္တစိဝရံ-ဤသပိတ် သင်္ကန်း ကို၊ တုယံ-အရှင်ဘုရားအား၊ ဒဿာမိ-လှူပါအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ သော- ထို အဖော်ရဟန်းသည်၊ ပတ္တစိဝရလောဘောန-သပိတ် သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော လောဘ ကြောင့်၊ တဿ-ထို ပျင်းရိသောရဟန်းအား၊ ဂိဟိဘာဝေ-၌၊ အာနိသံသံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၏။ အာဒီနဝံ-အပြစ်ကို၊ ကထေသိ- ပြောပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို အဖော်ရဟန်း၏၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ- ကြားခြင်းကြောင့်ပင်၊ ဂိဟိဘာဝတော-မှ၊ စိတ္တံ-ကို၊ နိဝတ္တေတွာ-ဆုပ်နစ်၍၊ [ဝိရဇ္ဈိတွာဟု မူကွဲရှိ၏။ ဂိဟိဘာဝတောပုဒ်နှင့် မလျော်။] ပဗ္ဗဇ္ဇာယမေဝ-ရှင်ရဟန်း အဖြစ်၌သာ၊ အဘိရမိ-အလွန် မွေ့လျော်ပြီ။ [သု-မိတ်ဆွေ၏ ပတ္တစိဝရလောဘ ကြောင့် ရှေ့နောက် စကားမညီပုံကိုကြားရ၍ သံဝေဂဖြစ်ဟန်တူပါသည်။]

ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ ဧသ-ဤ စိတ္တသည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ သီလဝန္တဿ- သီလရှိသော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ ဂိဟိဘာဝေ-၌၊ အာနိသံသကထာယ-အကျိုးကို ပြောကြောင်းစကား၏။ ဝါ-ကို၊ ကထိတတ္တာ-ပြောဆိုအပ်ခဲ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ဆဝါရေ-၆ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ဝိဗ္ဗမိတွာ-လူထွက်၍၊ သတ္တမေ ဝါရေ-၇ ကြိမ်မြောက်၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းပြုပြန်ပြီ။ [သီလဝန္တရဟန်းကို လူထွက် အောင် ပြောမိခဲ့သော မကောင်းမှု၏ အကျိုးတည်း။] မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ- မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်သည်လည်းကောင်း၊ မဟာကောဋ္ဌိကတ္ထေရဿစ-မဟာကောဋ္ဌိက ထေရ်သည်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မကထံ-အဘိဓမ္မာတရားစကားကို၊ ကထေန္တရနံ- ပြောဆိုကြကုန်စဉ်၊ အန္တရန္တရာ-အကြားအကြား၌၊ ကထံ-စကားကို၊ သြပါတေသိ- ကျစေပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထို စိတ္တကို၊ မဟာကောဋ္ဌိကတ္ထေရော-သည်၊ အပသာဒေတိ-ဖယ်ရှားစေ၏။ ဝါ-ကြိမ်းမောင်း၏။ သော-ထို စိတ္တသည်၊ မဟာ သာဝကဿ-မဟာသာဝကသည်၊ ကထိတေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပတိဋ္ဌာတံ- တည်ခြင်းငှာ၊ အသက္ခောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဗ္ဗမိတွာ-၍၊ ဂိဟိ- လူဝံတံကြောင့်သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ အယံ-ဤ စိတ္တသည်၊ ပေါ်ပေါက်သော-၏၊ ဂိဟိသဟာယကော- လူဝတ်ကြောင်တုန်းက သဟာယချင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဝိဗ္ဗမိတွာ-လူထွက်ပြီး၍၊ ဒွိဟတိဟစ္စယေန-၂ ရက်၊ ၃ ရက်လွန်ရာ အခါ၌၊ ပေါ်ပေါက်သော-၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂတော-သွားပြီး၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ- ထိုစိတ္တကို၊ သော-ပေါ်ပေါက်သည်၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ သမ္မ-မိတ်ဆွေ၊ ကိ-အဘယ် ကို၊ တယာ-သင့်သည်၊ တကံ-ပြုအပ်သနည်း၊ ဝေရူပဿနာမ-ဤသို့ သဘော ရှိသည်မည်သော၊ သတ္တု-ဆရာဘုရား၏၊ သာသနာ-အဆုံးအမမှ၊ အပသက္ကန္တော- ဖဲခဲရသည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ ဧဟိ-လာလော၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ တေ-အား၊ ပဗ္ဗဇိတုံ-ရဟန်းပြုခြင်းငှာ၊ ဝါ-သည်၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ- ထိုစိတ္တကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီး၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ စိတ္တောစ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော ပေါ်ပေါက်သော ပရိဗ္ဗာဇကောတိ- ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီး။

၄၂၃။ အန္ဓာတိ-ကား၊ ပညာစက္ခုနော-ပညာစက္ခု၏၊ နတ္ထိတာယ-မရှိကုန် သည်၏၊ အဖြစ်ကြောင့်၊ အန္ဓာ-ကန်းကုန်၏၊ တဿေဝ-ထို ပညာမျက်စိ၏ပင်၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အစက္ခုကာ-အစက္ခုကတို့မည်၏၊ တံ၊ ပေ၊ စက္ခုမာတိ- ကား၊ သုဘာသိတ ဒုတ္တာသိတ ဇာနနဘာဝမတ္တေန-ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော စကား၊ မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သောစကားကို သိတတ်သည်၏အဖြစ်မျှ ဖြစ်သော၊ ပညာစက္ခုနာ-ပညာစက္ခုအားဖြင့်၊ စက္ခုမာ-စက္ခုရှိ၏၊ ဧကံသိကာတိ- ကား၊ ဧကောဋ္ဌာသာ-တစ်ခုသော အဖို့ရှိကုန်သော၊ (ဓမ္မာပိဉ္စစပ်) ပညတ္တာတိ-

ပညာစက္ခုနော နတ္ထိတာယ။ ။ သုဝုတ္တ ဒုရတ္တ သမဝိသမဒဿနသမတ္တ ပညာစက္ခုနော (ကောင်းစွာ ပြောအပ်သောစကား၊ မကောင်းသဖြင့် ပြောအပ်သောစကားဟူသော သမဝိသမကို မြင်စွမ်းနိုင်သော ပညာစက္ခု၏) အဘာဝေန (အန္တဖြစ်ကြသည်)၊ ပကတိ မျက်စိကန်းသူတို့သည် သမဝိသမကို မမြင်မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ ဤ ပရိဗ္ဗာဇတို့လည်း သုဝုတ္တ ဒုရတ္တဟူသော သမဝိသမ ကို မမြင်စွမ်းနိုင်ရကား အကန်းနှင့်တူကြသည်-ဟူလို၊ ပါဠိတော်၌ အစက္ခုကာသည် အန္ဓာ၏ ပရိယာယ်တည်း။

စက္ခုမာ။ ။ ရှေ့၌ “သုဝုတ္တ ဒုရတ္တ” ဟူသောအဖွင့်နှင့် ဤနေရာ၌ သုဘာသိတ ဒုတ္တ သိတဟူသော အဋ္ဌကထာအဖွင့်သည်သဘောတူ၏။ ဇာနနဘာဝမတ္တေန၌ မတ္တသဒ္ဓါသည် အပ္ပ အနက်ဟောတည်း။ သုဘာသိတ ဒုတ္တသိတကို သိနိုင်သောသတ္တိသည် အဆက်ဆက် ဉာဏ် မျက်စိ၏သတ္တိကိုထောက်လျှင် ဘာမျှမကြီးကျယ်သော အနည်းငယ်သတ္တိသာဖြစ်သည်-ဟူလို။

ဧကံသိကာ။ ။ “ဧက+အံသ” ဟုခွဲ၍ အံသ သဒ္ဓါသည် ကောဋ္ဌာသအနက်ဟော၊ ဧကော+အံသော ဧကံသော၊ ဧကံသော ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဧကံသိကာ၊ ဧကောဋ္ဌာသာ၌ ဗဟုဗ္ဗိဟိပြု၊ နိဗ္ဗာန်ကို ဆောင်နိုင်-မဆောင်နိုင်ဟု ၂-ဖို့မကွဲဘဲ ဧကန် ဆောင်နိုင်ကြ၏ဟု

ကား၊ ထပိတာ-ဟောထားအပ်ကုန်ပြီ၊ အနေကံသိကာတိ-ကား၊ န ဧကောဋ္ဌာ
 သာ-တစ်ခုသော အဖို့ရှိသည် မဟုတ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာပိ ဌိစပ်)၊ ဧကေနေဝ-
 တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကောဋ္ဌာသေန-အဖို့အားဖြင့်၊ သဿတာတိဝါ-တို့ဟူ၍
 လည်းကောင်း၊ အသဿတာတိဝါ-တို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝုတ္တာ-မဟောအပ်
 ကုန်သော၊ (ဓမ္မာဌိစပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော တရားများဖြစ်ကြ၏-ဟုလို။ [ဧကောဋ္ဌာသာတိ ဧကန္တိကာ (ဤဌ
 အန္တသဒ္ဓါလည်း ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟောပင်)၊ နိဗ္ဗာနာပဟ ဘာပေန နိဗ္ဗိတာတိ အဓိပ္ပါယော-
 ဒိကာ။] ဤဋီကာဖွင့်သည် အဋ္ဌကထာဖွင့်မှ တစ်မျိုးမဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာဖွင့်ကို ထောက်ခံသော
 အဖွင့်သာတည်း။

ပညတ္တာ။ ။ပပုဗ္ဗ+ပပဓာတ်သည် ထပနအနက်ဟောတည်း။ “ပညတ်”ဟူသည် အများသိ
 အောင် ဟောထားခြင်းတည်း-ဟုလို၊ ထို့ကြောင့် “ထပိတာ”ဟုဖွင့်သည်။ ထပိတာကို ဋီကာ၌
 “ဝဝတ္ထပိတာ”ဟု ဖွင့်၏။ “ဧကံသိကတရားတို့ကို ပညတ်အပ်-ထားအပ်”ဟု ဆိုသဖြင့်
 “အနေကံသိက တရားတို့နှင့် မရောအောင် ပိုင်းခြား၍ ဟောထားအပ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော
 ကြောင့် အဓိပ္ပါယ်တ္ထအဖွင့်ဟု မှတ်ပါ။

အနေကံသိကာ။ ။အခြားနေရာ၌ “အနေကံသ”ဟုဆိုလျှင် “တစ်ပါးမကသော(များသော)
 အဖို့ရှိ”ဟုအနက်ပေးရ၏။ ဤဌကား ထိုသို့အနက်မယူစေလိုသောကြောင့် “န+ဧကောဋ္ဌာသာ-
 သဿတဟုဖြစ်စေ၊ အသဿတဟုဖြစ်စေ ဤသို့စသည်ဖြင့် တစ်ခုသောအဖို့ရှိသည် မဟုတ်ကုန်
 သော တရားတို့”ဟု အနက်ယူရသည်။ “သဿတစသော တစ်ခုသောအဖို့ရှိသော တရားတို့ကို
 မဟောအပ်ကုန်”ဟုလို၊ ထို့ကြောင့် “ဧကေနေဝ ကောဋ္ဌာသေနပေ၊ န ဝုတ္တာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်တ္ထ
 ဖွင့်သည်။-ဋီကာသစ်။

ဧကံသိကဓမ္မ အဖွင့်

၄၂၅။ သန္တိ ပေါဋ္ဌပါဒါတိ ဣဒံ-အစရှိသောစကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊
 ကဿာ-ကြောင့်၊ အာရဟိ-အားထုတ်တော်မူသနည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း)၊
 ဗာဟိရဂေဟိ-သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော တိတ္ထိတို့သည်၊ ပညာပိတနိဋ္ဌာယ-
 အပြားအားဖြင့်သိစေအပ်သော နိဋ္ဌာမဂ္ဂ၏။ အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ-နိယျာနိက

ကဿာပေ၊ ဒဿနတ္ထံ။ ။ကဿာဟု အကြောင်းကိုမေးပြီးလျှင် “အနိယျာနိကဘာဝ
 ဒဿနတ္ထံ”ဟု အကျိုးကိုဖြေနိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း၊...အကျိုးပြီးစီးလျှင် အကြောင်းလည်း
 ပြီးစီးပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်းကိုမေးသော်လည်း အကျိုးကိုဖြေလျှင်
 ပြေတော့သည်သာ။ [သတိ ဟိ ဖလသိဒ္ဓိယံ ဟေတု+သိဒ္ဓေါယေဝ ဟောတိတိ-ဋီကာ။]
 ဋီကာသစ်၌ကား ဒဿနတ္ထံ၌ အတ္ထကို ကာရဏအနက်ဟောဟုလည်းကောင်း၊ ဣံ၌ ပဋ္ဌမာကို
 လည်း ဟိတ်အနက်ဟောဟုလည်းကောင်း ယူ၍ “ပြုလို့ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်”ဟု
 အပရေဝါဒကိုလည်း ပြသေး၏။

မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ဝင့်မှထွက်မြောက်တတ်သော တရား မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊) အာရတိ-ပြီး၊ တစ်နည်း-ဗာဟိရကေဟိ-တို့သည်၊ ပညာပိတနိဋ္ဌာယ-အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်၏၊ အနိယျာနိက ဘာဝဒဿနတ္ထံ-ဝင့်မှ မထွက်မြောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊ (အာရတိ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း)။

ဟိ-ချဲ့၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အမတ်-အမြိုက်ဖြစ်သော၊ ဝါ-မအိုမသေသော၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပညပေသိ ယထာ-ပညတ်တော်မူသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိ မိမိ၏။

ပညာပိတနိဋ္ဌာယ။ ။ “နိဋ္ဌာမဂ္ဂဿ”ဟု ဆိုလိုလျက် မဂ္ဂဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုချေ၍ “နိဋ္ဌာယ”ဟုဆိုထားသည်။ [ပညာပိတ နိဋ္ဌာယာတိ ပဝေဒိတ ပိမုတ္တိမဂ္ဂဿ၊ နိဋ္ဌာယ မဂ္ဂေါ ဟိ ဣဓ ဥတ္တရပဒလောပန နိဋ္ဌာတိ ဝုတ္တော၊-ဋီကာ။] ချဲ့ဦးအံ-“ဂေါဋ္ဌာ(နွားခြံတို့သည်) ပဋိတဂါဝေါ (ထွက်သွားသော နွားရှိကုန်၏)”ဟူရာ၌ ပဋိတဝယ် ဋ္ဌာဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤနိဋ္ဌာ၌ ဋ္ဌာဓာတ်လည်း ဂတိအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဝဋ္ဋဒုက္ခ ပရိယောသာနံ နိဋ္ဌာတိ ဧတာယာတိ နိဋ္ဌာ-ဝင့်ဒုက္ခ၏ အဆုံးသို့ရောက်ကြောင်း”ဟု ပြု၍ ပိမုတ္တိ (နိဗ္ဗာန်)ကို “နိဋ္ဌာ”ဟု ခေါ်၏။

မဂ္ဂပုဒ်ကြော။ ။ထို နိဋ္ဌာသို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းကို ဤနေရာ၌ “နိဋ္ဌာယ+မဂ္ဂေါ နိဋ္ဌာမဂ္ဂေါ”ဟုဆိုလိုလျက် မဂ္ဂဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုချေ၍ “နိဋ္ဌာ”ဟုဆိုသည်။ မှန်၏-နိဋ္ဌာမဂ္ဂ ၏ နိယျာနိက ဟုတ်-မဟုတ်ကိုသာ ဟောတော်မူလိုရင်းတည်း။ နိဋ္ဌာဟူသော ပိမုတ္တိ၏ နိယျာနိက ဟုတ်-မဟုတ်ကို ဟောတော်မူလိုရင်း မဟုတ်ပါ။

အနိယျာနိကဘာဝ။ ။နိယျာတိ-ထွက်သွားတတ်၏။ ဣတိ နိယျာနိကာ၊ နိ+ယာဓာတ်၊ အနိယပစ္စည်း၊ ကတ္တားဟော၊ နိ၌ ရဿ၊ ယကို ကပြု၊ နိဋ္ဌာကို အရကောက်ပါ။ န+နိယျာနိက အနိယျာနိကာ၊ အနိယျာနိကာယ+ဘာဝေါ အနိယျာနိကဘာဝေါ။

တစ်နည်း။ ။နိ+ယျာနံ (နိဂ္ဂမနံ)-ထွက်သွားခြင်း၊ “ဝင့်ဒုက္ခမှ ထွက်သွားခြင်း၊ ဝင့်ဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးခြင်း”ဟုလို၊ နိယျာနမေဝ နိယျာနိကံ၊ (သုတ္တံ၌ ဇာတိပစ္စည်း)၊ န+နိယျာနိက အနိယျာနိကံ၊ သော ဧဝ-ထို ဝင့်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ခြင်းသည်ပင်+ဘာဝေါ-သဘောတည်း။ အနိယျာနိကဘာဝေါ၊ ဤနည်း၌ ဘာဝသဒ္ဒါသည် သဘာဝအနက်ဟောတည်း။ ဤသို့ ဋီကာ တို့၌ တစ်နည်းကြံကြ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤနည်း၌ နိဋ္ဌာအရ နိဋ္ဌမဂ္ဂကို မယူဘဲ၊ နိဋ္ဌာမည်သော နိဗ္ဗာန်ကို ယူမှ “နိယျာနသဘာဝ-ဝင့်မှထွက်မြောက်ခြင်း (ငြိမ်းအေးခြင်း)သဘော”ဟူသော အရကောက်နှင့် သင့်လျော်သည်။ ဤသို့ နိဋ္ဌာအရ ဥတ္တရလောပ မကြံစေလိုသောကြောင့်ပင် တစ်နည်းဖွင့်ပြ သည်ဟု-မှတ်ပါ။

သမယေ-အယူ၌၊ လောကထူဝိကာဒိဝေေန-လောက၏အထွဋ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိဋ္ဌ-အဆုံးသို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကို၊ ဝါ-အဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိမုတ္တိကို၊ ပညပေန္တိ-ပညတ်ကြကုန်၏၊ သာစ-ထိုနိဋ္ဌာ သည်လည်း၊ န နိယျာနိကာ-ဝဋ်မှမထွက်မြောက်တတ်၊ ယထာ ပညတ္တာ-အကြင် အကြင် ပညတ်အပ်တိုင်းသောအပြားရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ န နိယျာတိ-ဝဋ်မှ မထွက် သွားတတ်၊ န ဂစ္ဆတိ-ဝဋ်မှမထွက်သွားတတ်၊ အညဒတ္ထ-စင်စစ်ကား၊ ပဏ္ဍိတေဟိ- တို့သည်၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိဝတ္တတိ-ဆုပ်နစ်၏၊ တံ- ထို နိဋ္ဌာမဂ္ဂကို၊ ဒဿေတံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့ သန္တိ ပေါ်ပွားပါဒ အစရှိသည်ဟူ၍၊ အာဟ-ဖြေ။

လောကထူဝိကာဒိဝေေန။ ။အထက်၌ မောက်နေသော အထွဋ်ကို ထူဝိကာဟု ခေါ်၏။ လောက၏ ထူဝိကာဟူသည် ပြာသာဒ်အထွဋ် စသည်ကဲ့သို့ ထိပ်ဆုံးအရာဌာနတည်း။ ထိုကြောင့် သာသနာတော်၌ နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့ ဗြဟ္မာဘုံကို လောကထူဝိကာဟု ပညတ်ကြသည်။ ထို ထူဝိကာ သည် တိတ္ထိတို့၏ နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း။

အာဒိဖြင့် ယူဖွယ်။ ။ပကတိနှင့် ပုရိသအထူးကို အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန် နိဿယ (၉၂)ဂါထာ၌ ရှုပါ။ ထိုပကတိနှင့် ပုရိသတို့၏အထူးကို သိသောဉာဏ်သည် မောက္ခ တည်း။ သတွ၊ ရဇ၊ တမ(ဗုဒ္ဓိ၊ ရဂ၊ မောဟ)ဟူသော ဂုဏ် ၃-ပါးသည် ပကတိ၌ တည်၏။ အတ္တ၌ မတည်။ ထို ဂုဏ် ၃-ပါးမှလွတ်သော အတ္တ၏ မိမိမှတစ်ပါးသော အခြားအတ္တ၌ တည်ခြင်း (အခြားအတ္တကို သိခြင်း)သည် မောက္ခတည်း။ ဤသို့စသော အယူများကို ယူပါ။ [ဋီကာ၌ ဖွင့်သမျှကို သိလိုလျှင် ဘာသန္တရကျမ်းကျင်သူများကို မေးပါ။]

ယထာပညတ္တာ။ ။သာစ န နိယျာနိကာကိုပင် “ယထာပညတ္တာပေ၊ နိဝတ္တတိ”ဟု ချဲ့သည်။ ယေန ယေန ပကာရေန-အကြင်အကြင် အပြားအားဖြင့်+ပညတ္တာ-ပညတ်အပ်သည် တည်း။ ယထာပညတ္တံ-ပညတ်အပ်တိုင်းသော အပြား။ “ယထာပညတ္တံ ယဿာ အတ္တိတိ ယထာပညတ္တာ”ဤသို့ ကြံမှ (တိတ္ထိတို့ ပညတ်အပ်သော နိဋ္ဌာသို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ရသော ကြောင့်) သဒ္ဓါနည်းမှန်သည်။

န နိယျာတိ။ ။နိဋ္ဌာသို့ရောက်ကြောင်း ပဋိပဒါဟု ပညတ်အပ်သော အကျင့်သည် သူတို့ ပညတ်အပ်သည့်အတိုင်း ကျင့်အပ်သော်လည်း “န နိယျာတိ-မထွက်မြောက်နိုင်၊ န ဂစ္ဆတိ-နိဋ္ဌာသို့ မရောက်နိုင်”ဟုလို။

ပဋိက္ခိတ္တာ။ ။နာယံ နိဋ္ဌာပဋိပဒါ-ဤ အကျင့်သည် နိဋ္ဌာသို့ရောက်ကြောင်း အကျင့် မဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း....ဝဋ်သ အနတိက္ကမနတော-ထို အကျင့်ဖြင့် ဝဋ်ကို မလွန်နိုင်သော ကြောင့်တည်း။ ဣတိ ဗုဒ္ဓါဒိဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ ပဋိက္ခိတ္တာ။

နိတ္တတိ။ ။ပဋိက္ခေပဿ ကာရဏဝစနံ-နိဝတ္တတိဟူသော စကားသည် (နိဋ္ဌာသို့ ရောက်ကြောင်းမဟုတ်ဟု) ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းပြစကားတည်း။ ချဲ့ဦးအံ့-သူတို့ပညတ်အပ် သော နိဋ္ဌာပဋိပဒါသည် ဝဋ်မှ မထွက်နိုင်၊ စင်စစ်ကား ထို အကျင့်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို

တတ္ထ-ထို သန္တိပေါဋ္ဌပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧကန္တ သုခံ လောကံ ဇာနံ ပဿန္တိ-ကား၊ ပုရတ္ထိမာယ-အရှေ့ဖြစ်သော၊ ဒိသာယ-အရပ်၌၊ ဧကန္တ သုခေါ-ဧကန်ချမ်းသာသော၊ လောကော-လောကသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏၊) ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္စိမာဒိနံ-အနောက် အစရှိသော အရပ်တို့တွင်၊ အညတရာယ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောအရပ်၌၊ (ဧကန္တ သုခေါ-သော၊ လောကော-သည်၊ အတ္ထိ၊) ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇာနန္တော-သိကုန်လျက်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿန္တာ-မြင်ကုန်လျက်၊ ဝိဟရထ-နေကြကုန်သလော၊ တသ္မိ လောကေ-ထိုလောက၌၊ မနုဿာနံ-ဧကန် ချမ်းသာသောသူတို့၏၊ သရိရ သဏ္ဌာနာဒိနိ-ကိုယ်သဏ္ဌာန် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနိ-ရှေး၌ သိမြင်အပ်ကုန် သလော၊ ဝါ-မြင်အပ်အပ်ဖူးကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (“ဝဒါမိ-မေးတော်မူ၏” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) အပ္ပါဠိဟိရကတန္တိ-ကား၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ အပ္ပါဠိဟိရကံ- သံသရာဝဋ်၌သာ ကျင်လည်စေတတ်ရကား နိဝတ္တတိ (သူတို့ပြောသလို မထွက်သွားဘဲ) နောက်ဆုတ်လေတော့၏၊ ထိုသို့နောက်ဆုတ်သောကြောင့် ပညာရှိတို့က ထိုအကျင့်ကို နိဋ္ဌာ ပဋိပဒေါ မဟုတ်ဟု ပယ်ကြသည်-ဟူလိ။

ဇာနံ ပဿံ။ ။ဂစ္ဆံ ဂစ္ဆန္တော့ကဲ့သို့ ဇာနံ ပဿံသည် ဧကဝစနန္တဖြစ်သော်လည်း ဝစန ဝိပလ္လာသနည်းအားဖြင့် မိန့်တော်မူရကား “ဇာနန္တော ပဿန္တာ”ဟု တုမေ ဝိဟရထနှင့်လိုက် အောင် ဗဟုဝုဇ်ဖွင့်ရသည်၊ “ဇာနံ”အရ သိခြင်းသည် (မနောဝိညာဉ်၏ ကိစ္စဖြစ်သောကြောင့်) ပဇာန တည်း၊ ဒဿနံအရ မြင်ခြင်းကား (စက္ခုဝိညာဉ်၏ ကိစ္စဖြစ်၍ မြင်တိုင်း ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်တတ် သောကြောင့်) အပဇာနတည်း။ [ပဇာနံ ဇာနနံ နာမ၊ပေ၊ ဒဿနံ အပ္ပဇာနံ၊ပေ၊ တေနေတ္ထ ဇာနနေန (သေချာသော ပဇာနဖြစ်သော သိခြင်းဖြင့်) ဒဿနံ ဝိသေသေတိ၊ ထို့ကြောင့်နောက်၌ “ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနိ”အရ မနောဝိညာဉ်ဖြင့် သိခြင်းကိုပါ ယူရသည်၊ သရိရ သဏ္ဌာနတို့ကို မနောဝိညာဉ်က သိနိုင်သည်၊ စက္ခုဒြါရိကစိတ်က မသိနိုင်ပါ။

အပ္ပါဠိဟိရကတံ။ ။ “အပ္ပါဠိဟိရကံ+တံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ကံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၍ “အပ္ပါဠိ ဟိရကံ+တံ”ဟု မိန့်တော်မူသည်၊ တံကား ပါဠိတော်လာ ဘာသိတံနှင့် တွဲရသော ပုဒ်တည်း၊ ပါဠိဟိရကံ၌ ပတိ+ဟရ-ဏှပစ္စည်း၊ ပဋိပက္ခ-ဆန့်ကျင်ဘက်စကားကို+ဟရတိ-ပယ်ရှားတတ် ၏၊ ဣတိ ပဋိဟာရိယံ သုတ္တံ၌ ဏပစ္စည်းသက်၍ “ပါဠိဟာရိယံ”ဟု ဖြစ်၏၊ ထို ပါဠိဟာရိယံ ပုဒ်ကို ဤနေရာ၌ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် (အာကို ဤ၊ ရိ၏ ဣကို အ၊ ယကို ကပြု၍) “ပါဠိဟိရကံ”ဟု ဆိုထားသည်။ [ပါဠိဟာရိယ မေဝေတ္ထ ပါဠိဟိရကံတိ ဝုတ္တံ-ဋီကာ၊]

ဆက်ဦးအံ-ဤ “ပါဠိဟိရကစကား”ဟူသည် မိမိတို့ ပဌမပြောအပ်သော စကားကို အခြားပညာရှိတို့က ပြန်၍ ပြောအပ် (အပြစ်တင်အပ်)သော ဥတ္တရဝစနတည်း၊ ထို ဥတ္တရ ဝစနကို မိမိတို့က ပြန်၍ ချေပနိုင်လျှင် မိမိတို့၏စကားလည်း ပါဠိဟိရက-ဥတ္တရဝစနပင်တည်း

ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားတတ်သော အဖြေမှကင်းသည်။ (သမ္မုဒ္ဓတိ-၌စပ်။) အနိယျာနိကံ-တင်အပ်သောအပြစ်မှ မထွက်မြောက်နိုင်သည်။ (သမ္မုဒ္ဓတိ-၌စပ်။) ဣတိ-ဤအနက်သည်။ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်။ ဝါ-ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။

၄၂၆။ ဇနပဒကလျာဏီတိ-ကား၊ ဇနပဒေ-ဇနပုဒ်၌၊ (တစ်နယ်လုံး၌)၊ အညာဟိ-အခြားကုန်သော၊ ဣတ္ထိဟိ-တို့နှင့်၊ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဝိလာသာကပ္ပါဒိဟိ-အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ ဣရိယာပုထံ မျက်နှာ မျက်စိတို့၏ ထူးခြားသောအမူအရာ၊ ဆံထုံးပုံ အဝတ်ဝတ်ပုံစသည်တို့၏ ထူးခြားသောအသွင်အပြင် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အသဒိသာ-မတူသော မိန်းမသည်။ (အတ္ထိ)။

ထိုသို့ ပြန်၍ ချေပဖိုရန် အဖြေစကားမှ ကင်းသောစကား (ပြန်၍ မချေပနိုင်သော စကား)ကို “န+ပါဠိဟိရကံ အပ္ပါဠိဟိရကံ”ဟု ဆိုသည်။ အသဒ္ဓါသည် ဝိရဟ အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဋိဟရဏ ဝိရဟိတံ”ဟုဖွင့်သည်။ [ဥတ္တရသဒ္ဓါသည် ပတိဝါကျနှင့် အနက်တူ၏။ ပတိဝါကျတူ ဥတ္တရံ-အဘိဓာန် (၁၁၄)၊ အဖြေဟု နိဿယတို့၌ အနက်ပေးကြ၏။ အဖြေ မဟုတ်သော်လည်း ပြန်၍ပြောအပ်သော စကားကို ပတိဝါကျ-ဥတ္တရဟု ယူနိုင်၏။]

အနိယျာနိကံ။ ။ “နိယျာနိကံ”အရ ဝဋ်မှထွက်မြောက်သည်ကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ အပြစ်တင်သောအားဖြင့် သူတစ်ပါးက ပိတ်ဆိုထားသည်ကို ဖြေရှင်းသောအားဖြင့် ထွက်မြောက် နိုင်သည်ကို “နိယျာနိကံ”စကားဟု ဆိုလို၏။ ဤ၌ကား ထိုသို့ မဖြေရှင်းနိုင်သောကြောင့် အနိယျာနိကစကား (ပိတ်မိနေသော စကား)ဖြစ်ရသည်-ဟူလို။ [တတော ၈၀-ထိုသို့ မဖြေနိုင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ နိယျာနဿ-ထွက်မြောက်ကြောင်းလမ်း၏။ (ပဋိဟရဏမဂ္ဂဿ-ဖြေရှင်းကြောင်းလမ်း၏။) အဘာဝတော အနိယျာနိကန္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လာတိ။-ဋီကာ။]

ဝိလာသော။ ။ဝိလာသောကို “လိဋ္ဌာ”ဟု ဋီကာဖွင့်သော်လည်း အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန် (၁၇၄)ဂါထာ နိဿယ၌ သံဟိစ္စဒပ္ပဏ အလံကာကျမ်းမှထုတ်၍ “ချစ်သူ ယောက်ျားကို မြင်ရခြင်းကြောင့် သွားခြင်းစသော ဣရိယာပုထံတို့၏လည်းကောင်း၊ မျက်နှာ မျက်စိတို့၏လည်းကောင်း၊ ထူးခြားသောအမူအရာကို ဝိလာသ”ဟုဆို၏။ ထိုအတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးပါသည်။ လိဋ္ဌာကိုကား “ချစ်ဖွယ်ကောင်းသော လက်ခြေလှုပ်ရှားမှု တန်ဆာဆင်မှု ချစ်ဖွယ်ပြောဆိုမှု”ဟု ဆိုသည်။

အာကပ္ပါဒိဟိ။ ။အာကပ္ပေါ ကေသဗန္ဓဝတ္ထဂ္ဂဟဏာဒီ အာကာရဝိသေသော-ဆံထုံးပုံ အဝတ်ကိုင့်ပုံ (ဝတ်ပုံ)အစရှိသော အခြင်းအရာအထူးသည် အာကပ္ပမည်၏။ အာဒိဖြင့် ဟာဝ စသည်ကို ယူ၍ “စာတုရိယ-တင့်တယ်သည်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ တင့်တယ်အောင်ပြုအပ်သော အမူအရာ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ [မျက်ခုံး မျက်လုံးစသော အမူအရာတို့ဖြင့် ပျော်ပါးလိုခြင်းကိုပြုသော မသိမသာအမူအရာရှိသော စိတ်ဆန္ဒကိုပင် “ဟာဝ”ဟု ခေါ်သတတ်။]

တယောအတ္တပဋိလာဘအဖွင့်

၄၂၈။ ဧဝံ-သို့၊ ဘဝဂါ-သည်၊ ပရေသံ-တစ်ပါးသော တိတ္ထိတို့၏၊ နိဋ္ဌာယ-အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်၏၊ အနိယာနိကတ္တံ-နိယျာနိကမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ နိဋ္ဌာယ-၏၊ နိယျာနိကဘာဝံ-ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှာ၊ တယော ခေါ် မေ ပေါဋ္ဌပါဒါတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီး၊ တတ္ထ-ထို .တယော ခေါ် မေ ပေါဋ္ဌပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အတ္တပဋိလာဘာတိ-ကား၊ အတ္တဘာဝ ပဋိလာဘာ-အတ္တဘောကို ရခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘောတို့သည်၊ (“တယော-သုံးပါးတို့တည်း” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်၊) စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ အတ္တပဋိလာဘာဟူသော ပါဠိ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တိဟိ-န်သော၊ အတ္တဘာဝ ပဋိလာဘောဟိ-အတ္တဘောကို ရခြင်းတို့ဖြင့်၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘောတို့ဖြင့်၊ တယော-န်သော၊ ဘဝေ-ဘဝတို့ကို၊ ဒဿေသိ-ပြတော်မူပြီ။

အတ္တဘာဝ။ ။အတ္တပဋိလာဘာ၌ အတ္တကို အတ္တဘာဝဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် အတ္တအရ တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော အသက်ကောင် ဝိညာဉ်ကောင်ဟုလည်းကောင်း၊ မြန်မာတို့က လိပ်ပြာဟုလည်းကောင်း၊ စွဲလမ်းအပ်သော အတ္တ အကောင်ကလေးကို ယူမည်စိုး၍ အတ္တဘာဝဟု ဖွင့်သည်။ “ခန္ဓာအပေါင်းဟူသော ကာယကို အတ္တအရ ယူပါ”ဟုလို၊ “စိတ္တ ကာယေ သဘာဝေစ၊ သော အတ္တာ ပရမတ္တနိ”ဟူသော အဘိဓာန် (၈၆၁)လာ အတ္တသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင် ကာယအနက်ကိုပင် “အတ္တဘာဝ”ဟု ဆိုသည်။ ချဲ့ဦးအံ့-အတ္တ၌ အာပုဗ္ဗ+ဓာဓာတ်သည် အာရောပ (တင်ထားခြင်း-သွင်းထားခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ အာဟိတော အဟံမာနော ဧတ္တာတိ အတ္တာ-ငါ့ဟူသော မာနကို သွင်းထားအပ်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောသည် အတ္တမည်၏။ [အာဟိတော၌ အာ+ဓာမ္မ အာကို ဣ၊ ဧကို ဟပြု၊ တပစ္စည်း၊ အတ္တ၌ ကား အာကို ရသေ၊ ဧကို တပြု။]

ဘာဝ။ ။ဘဝတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဘာဝေါ-“တိတ္ထိတို့က အတ္တသည် မြဲ၏၊ အဖြစ်အပျက် မရှိ”ဟု ယူဆအပ်သော်လည်း ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ဘာဝမည်၏။ ဖြစ်လျှင်လည်း ပျက်၏။ အတ္တာဧဝ-ကိုယ်ခန္ဓာ အတ္တသည်ပင်+ဘာဝေါ-ဖြစ်တတ်သောအရာတည်း၊ ဣတိ အတ္တဘာဝေါ၊ (တစ်နည်း) တိတ္ထိတို့က အတ္တဟု ယူထိုက်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို “အတ္တဘာဝ”ဟု ခေါ်၏။ အတ္တာတိ ဂဟေတဗ္ဗာကာရေန ဘဝတိတိ အတ္တဘာဝေါ၊ ဤသို့ အနုဋီကာ ကြိယာဗျာကတအဖွင့်၌ ၂-နည်းဖွင့်ထားသည်။

မှတ်ချက်။ ။“အတ္တ ပဋိလာဘာ”ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော အတ္တ(အကောင်)ကို ယူမည်စိုး၍ ကိုယ်ခန္ဓာရအောင် “အတ္တဘာဝ”ဟု ဖွင့်သည်။ အတ္တဟု သုံးစွဲခြင်းကား အများအခေါ်အတိုင်း (အများနားလည်အောင်) သုံးစွဲတော်မူခြင်းသာ ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “အပရာမသံ+ဝေါဟာရတိ”ဟု မိန့်တော်မူလိမ့်မည်။

ဟိ-မှန်၊(တစ်နည်း) ဟိ-ချဲ့၊ [“ပဋိလာဘောန ဟိ” ဟု ဟိ ရှိသင့်၏။ မရှိလျှင် ထည့်ပေးပါ။] ဩဠာရိကတ္တဘာဝပဋိလာဘောန-ရုန့်ရင်းသော အတ္တဘောကို ရခြင်းဖြင့်၊ဝါ-ရအပ်သော ရုန့်ရင်းသောအတ္တဘောဖြင့်၊ အဝီစိတော-အဝီဝိမု၊ပဋ္ဌာယ-၍၊ ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိ ပရိယောသာနံ-ပရိနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိအဆုံးရှိသော၊ ကာမဘဝ-ကာမဘဝကို၊ ဒဿေသိ-ပြတော်မူပြီး၊ မနောမယအတ္တဘာဝ ပဋိလာဘောန-ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အတ္တဘောကိုရခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ရအပ်သော ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အတ္တဘောဖြင့်၊ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိတော-ပဌမဈာန်ဘုံမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ အကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မလောကပရိယောသာနံ-အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာပြည် အဆုံးရှိသော၊ ရူပဘဝ-ကို၊ ဒဿေသိ-ပြီး၊ အရူပ အတ္တဘာဝပဋိလာဘောန-ရုပ်မရှိသော အတ္တဘောကို ရခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ အာကာသာနဋ္ဌာယတန ဗြဟ္မလောကတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ နေဝသညာနာသညာယတန ဗြဟ္မလောက ပရိယောသာနံ-သော၊ အရူပဘဝ-အရူပဘဝကို၊ ဒဿေသိ။

၄၂၉။ ဒွါဒေသ-ကုန်သော၊ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒါ-အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ သံကိလေသိကာ-ညစ်နွမ်းခြင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ-တရားတို့မည်၏။ သမထဝိပဿနာ-တို့သည်၊ ဝေါဒါနိယာ-ဖြူစင်ခြင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ-တရားတို့မည်၏။ ပညာပါရိပုရိ-ဝေပုလ္လတ္တန္တိ-ကား၊ မဂ္ဂပညာဖလပညာနံ-တို့၏၊ ပါရိပုရိစေဝ-ပြည့်စုံလုံလောက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပုလဘာဝဉ္စ-ပြန့်ပြောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (“သစ္စိ

သံကိလေသိကာ။ ။အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် “သံကိလေသာနံ+ဟိတာ”အရ သံကိလေသိကတို့ မည်၏။ မှန်၏။-ထိုအကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော စိတ် စေတသိတ်မရှိလျှင် သံကိလေသ ၁၀-ပါးတို့ကို မရနိုင်၊ အကုသိုလ်စိတ် စေတသိတ်ရှိသောကြောင့်သာ သံကိလေသ ၁၀-ပါးတို့ကို ရကြရသည်၊ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သံကိလေသိကတို့ မည်၏။

ဝေါဒါနိယာ။ ။“ဝေါဒါနဿ-ဖြူစင်သောစိတ်၏+ဟိတာ-စီးပွားဖြစ်သော တရားတို့တည်း”အရ စိတ်ဖြူစင်ခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော တရားဟူသည် သမထနှင့် ဝိပဿနာတည်း၊ မှန်၏။-ထိုတရား ၂-ပါးရှိမှ စိတ်နေစိတ်ထား ဖြူစင်နိုင်သည်။

ပညာပါရိပုရိ။ ။ပညာအရ မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာကို ယူသည်၊ မှန်၏။-ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ကို မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်သေးသမျှ အနဝဇ္ဇတရားတို့သည် ပြည့်စုံလုံလောက် ကြပြီဟု မဆိုနိုင်သေး၊ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်မှသာ အနဝဇ္ဇတရားတို့ ပြည့်စုံလုံလောက်ပြီ ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပါရိပုရိ၌ “ပါရိပုရာနံ-ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံသော အနဝဇ္ဇတရားတို့၏+ဘာဝေါပါရိပုရိ”ဟု ပြု၊ ဣတ္ထိဇောတက ဤပစ္စည်းသက်၊ ဝိပုလဘာနံ+ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ။ [မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာတို့သည် ပြန့်၍လျော့ခြင်းသဘော မရှိ၊ တစ်ကြိမ်ဖြစ်လျှင် ပြည့်မြဲပြည့်တော့သည်သာ။]

ကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿထ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ပါမောဇ္ဇန္တိ-ကား၊ တရုဏ ပိတိ-နုသော ပိတိသည်လည်းကောင်း၊ ပိတိတိ-ကား၊ ဗလဝတုဋ္ဌိ-အားရှိသော နှစ်သက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (“ဘဝိဿတိ”၌စပ်)။

ကိ-အဘယ်အနက်သည်၊ဝါ-ကို၊ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ သယံ အဘိညာ သန္တိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိတိ-ဟူ၍၊ ယံ-အကြင် စကားကို၊ အဝေါစုမှ-မိန့်တော်မူခဲ့ကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို သယံ အဘိညာ သန္တိကတွာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိဟရတော-နေခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-နေသော၊ တဿ-ထို ဩဝါဒကိုလိုက်နာသော ရဟန်း၏၊ တံ ပါမောဇ္ဇန္တဝ- (မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော)ထို ပါမောဇ္ဇသည့်လည်းကောင်း၊ (သာ) ပိတိစ-ထို ရင့်သော ပိတိသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ၊ (သာ)ပဿဒ္ဓိစ-ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တ ပဿဒ္ဓိသည်လည်းကောင်း၊ [စာအုပ်တို့၌ “နာမကာယပဿဒ္ဓိ”ဟုရှိ၏၊ ထို ပါဠိကို ဋီကာတို့၌ ပယ်ထား၏၊] သူပဋိတာ-ကောင်းစွာကပ်၍တည်သော၊ (သာ)သတိစ- သည်လည်းကောင်း၊ တံ ဥပ္ပမညာဏဉ္စ-ထို မြတ်သောဉာဏ်သည် လည်းကောင်း၊ သုခေါ-ချမ်းသာသော၊ (သော)ဝိဟာရောစ-ထို နေရခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ (ဘဝိဿတိ)၊ စ-ဆက်၊ သဗ္ဗဝိဟာရေသု-အလုံးစုံသော ဝိဟာရတို့တွင်၊ (ဣရိယာ ပထစသော ဝိဟာရတို့တွင်)၊အယမေဝ ဝိဟာရော-ဤဖလသမာပတ်ဖြင့် နေခြင်း သည်သာ၊ သုခေါ-ချမ်းသာသော ဝိဟာရတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတ္တံ-ဆိုခြင်းငှာ၊ ယုတ္တော-သင့်သော၊ ဥပသန္တော-ငြိမ်းအေးသော၊ ပရမမဓုရော-အလွန် ကောင်းမြတ် သော နေရခြင်းတည်း၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

ပါမောဇ္ဇန္တိ။ ။ပမောဒနံ ပမောဒေါ-ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ပမောဒေါယေဝ+ပါမောဇ္ဇန္တိ၊ သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်း၊ အနု၊ အရင့် ၂-မျိုးတွင် နုသောပိတိကို ပါမောဇ္ဇန္တိ ရင့်သောပိတိကို ပိတိ ဟု ဆိုသည်၊ [တရုဏပိတိတိ ဥပ္ပန္နမတ္တာ (ဖြစ်ကာမတ္တ၊ ဖြစ်ရုံမျှဖြစ်သော) အလဒ္ဓါသေဝနာ (မရအပ်သေးသော အာသေဝနရှိသော၊ဝါ-ထပ်ကာထပ်ကာဖြစ်သော) ဒုဗ္ဗလပိတိ၊ ဗလဝတုဋ္ဌိတိ ပုနပ္ပန် ဥပ္ပတ္တိယာ လဒ္ဓါသေဝနာ ဥပရိ ဝိသေသာဓိကမဿ (အထက်တရားထူးကို ရခြင်း၏)၊ ပစ္စယဘူတာ ထိရတရာ ပိတိ၊-ဋီကာ။]

ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ဣဒါနိ သင်္ခေပပတော ပိဏ္ဍတ္တံ ဒေသေတံ ကိ ဝုတ္တန္တိ အာဒိ မာဟ၊ တတ္ထ ယံ ဝိဟာရံ၊ပေ၊ ဝိဟရိဿတိတိ အဝေါစုမှ၊ပေ၊ တတ္ထ တသ္မိံ ဝိဟာရေ၊ တဿာတိ ဩဝါဒကာရကဿ ဘိက္ခုနော၊ ဧဝံ ဝိဟရတောတိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဝိဟရဏ ဟေတု ဝိဟရန္တဿဝါ။

အယမေဝ ဝိဟာရော။ ။“ပညာပါရိပုရိ၊ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿထ”ဟု မိန့်တော်မူ သောကြောင့် မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ဝိဟာရဟူသည် ဖလသမာပတ်ဖြင့် နေခြင်း ဟူသော အရိယဝိဟာရတည်း၊ ဤ အရိယဝိဟာရသည် ဣရိယာပထစသော ဝိဟာရ ၄- မျိုးတွင် သုခအဖြစ်ဆုံး ပရပမဓုရ အဖြစ်ဆုံးတည်း။

တတ္ထ-ထို ဝိဟာရတို့တွင်၊ ပဌမဇ္ဈာနေ-၌၊ ပါမောဇ္ဇာဒယော-ပါမောဇ္ဇာအစရှိ ကုန်သော၊ ဆပိ-၆ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တရားတို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ-ရအပ်ကုန် ၏။ ဒုတိယဇ္ဈာနေ-၌၊ ဒုဗ္ဗလပီတိသင်္ခါတံ-ဒုဗ္ဗလပီတိဟု ဆိုအပ်သော၊ ပါမောဇ္ဇာ-ပါမောဇ္ဇာသည်၊ နိဝတ္တတိ-ဆုတ်နစ်၏။ သေသာ-ပါမောဇ္ဇာမှကြွင်းကုန်သော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ-ကုန်၏။ တတိယေ-တတိယဈာန်၌၊ ပီတိ-ပီတိ သည်၊ နိဝတ္တတိ-၏။ သေသာ-ပီတိမှကြွင်းကုန်သော၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ၊ စတုတ္ထေ-စတုတ္ထဈာန်၌၊ တထာ-ထိုအတူ၊ (စတ္တာရော ဓမ္မာ လဗ္ဘန္တိ) စတုသု-န်သော၊ ဣမေသု ဈာနေသု-တို့တွင်၊ သမ္ပသာဒနသုတ္တေ- သမ္ပသာဒနသုတ်၌၊ သုဒ္ဓဝိပဿနာပါဒကဇ္ဈာနမေဝ-မဂ်နှင့်မဖက်သက်သက်သော၊ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော ဈာန်ကိုသာ၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပါသာ ဒိကသုတ္တေ-၌၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂေဟိ-မဂ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဝိပဿနာ-ဝိပဿနာကို၊ ကထိတာ-ပြီ၊ ဒသုတ္တရသုတ္တေ-၌၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနိက ဖလသမာပတ္တိ- စတုတ္ထဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ဖလသမာပတ်ကို၊ ကထိတာ-ပြီ၊ ဣမသ္မိံ ပေါဋ္ဌပါဒ သုတ္တေ-၌၊ ပါမောဇ္ဇာ-ကို၊ ပီတိဝေဝစနမေဝ-ပီတိ၏ဝေဝစ ဝရိယာယ်ကိုသာ၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဒုတိယဇ္ဈာနိကဖလသမာပတ္တိနာမ-ဒုတိယဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ဖလ သမာပတ်မည်သည်ကို၊ ကထိတာ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်၏။

၄၃၂-၄၃၇။ အယံ ဝါ သောတိဇတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဝါသဒ္ဓေါ-သည်၊ ဝိဘာဝနတ္ထော-ထင်စွာပြခြင်းအနက်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုဩဋ္ဌာရိက အတ္ထ ပဋိလာဘဟူသည်၊ အယံ-ဤကာမဘဝတည်း၊ (တစ်နည်း) သော-ထိုမနောမယ အတ္ထပဋိလာဘဟူသည်၊ အယံ-ဤရူပဘဝတည်း၊ (တစ်နည်း) သော-ထိုအရူပ အတ္ထပဋိလာဘဟူသည်၊ အယံ-ဤအရူပဘဝတည်း၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ ဝိဘာဝေတွာ၊ ပကာသေတွာ-ထင်စွာပြ၍၊ ဗျာကရေယျာမ-ဖြေဆိုကုန်ရာ၏၊ ပရေ-ငါဘုရားမှ တစ်ပါး အခြားသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ ဧကန္တသုခံ-ဧကန်ချမ်းသာသော၊

ဒုတိယပေလသမာပတ္တိ။ ။ “ပါမောဇ္ဇာဉ္ဇေ ဘဝိဿတိ”ဟူပါမောဇ္ဇာကို အစထား၍ ပြတော်မူ၏။ ထိုပါမောဇ္ဇာသည် ပီတိ၏ဝရိယာယ်တည်း၊ ထိုပီတိပါသော ဈာန်သည်-စတုတ္ထ နည်းအားဖြင့် ဒုတိယဈာန်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုပီတိကိုထောက်၍လည်းကောင်း၊ ပညာပါရိပုရိ ခြံ မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာ၏ပြည့်စုံပုံကိုထောက်၍လည်းကောင်း၊ ထို“သုခဝိဟာရ”အရ ဒုတိယဇ္ဈာ နိက အရဟတ္တဖလသမာပတ်ကို ဟောတော်မူကြောင်း သိရသည်။

ဝါသဒ္ဓေါ ဝိဘာဝနတ္ထော။ ။ “အယံ+သော-ထိုဩဋ္ဌာရိက အတ္ထပဋိလာဘဆိုတာ+ဤ ဟာဘ”ဟုကာမဘဝကို လက်တွေ့ပြနိုင်ခြင်းကို “ဝိဘာဝန-ထင်ရှားပြခြင်း”ဟုဆိုသည်။ ထိုထင် ရှားပြခြင်းအနက်ကို ဝါသဒ္ဓါအတွက် သိရသောကြောင့် ဝါသဒ္ဓါကို “ဝိဘာဝနအနက်ရှိသော သဒ္ဓါ”ဟုဆိုရသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိဘာဝေတွာကို ပကာသေတွာဟု ဖွင့်၍ ပါဠိတော်လာ ဗျာကရေ

အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ သဉ္စာနာထ-သိကြကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ နောတိ-နောဟူ၍၊ (မသိကြပါဟူ၍)၊ ဝဒန္တိယထာ-ဖြေဆိုကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ (မယ်-တို့သည်)၊ နံ-ထိုအတ္တပဋိလာဘကို၊ (နောတိ-ဟူ၍)၊ နဝဒါမ-မဖြေဆိုကြကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော။

သပ္ပါတိဟိရကတန္တိ-ကား၊ သပ္ပဋိဟရဏံ-သူတစ်ပါးတို့တင်အပ်သော အပြစ်ကိုပယ်ရှားတတ်သော အဖြေနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ နိယျာနိကံ-သူတစ်ပါးတင်အပ်သောအပြစ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၊ (“သမ္ပဇ္ဇတိနန-ကောင်းစွာဖြစ်သည်မဟုတ် လော”ဟုပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော။

မောယော ဟောတီတိ-ကား၊ တုတ္ထော-အချိုးနီးသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-အတ္တဘာဝတစ်ခုကို ရရာထိုအခါ၌၊ သော-ထိုကြွင်းသော အတ္တဘာဝ ၂ ခုသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ အဓိပ္ပာယ်-စိတ္တ၏ အလိုတည်း၊ သစ္စော ဟောတီတိ-ကား၊ ဘူတော-ထင်ရှားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-ဩဋ္ဌာရိက အတ္တဘာဝကို ရရာထိုအခါ၌၊ သွေဝ-ထိုဩဋ္ဌာရိက အတ္တဘာဝသည်သာ၊ သစ္စော-အမှန်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [အခြား ၂ ပါးကိုရရာ၌လည်း၊ ဤနည်းမှီး၍ အနက်ပေးပါ။]

ယျာမကိုစပ်ပုဒ်အဖြစ် ထည့်သည်။ [ဝိဘာဝနတ္ထောတိ ပကသနတ္ထော၊ သရူပတော(သရုပ်သကောင်အားဖြင့်-လက်ဆုပ်လက်ကိုင်အားဖြင့်) နိရူပနတ္ထော-ထင်စွာပြခြင်းအနက်ရှိ၏။]

ယထာပေဝေဒါမာတိ အတ္ထော။ ။ဤဝါကျကား “အယ် ဝါ သော၊မေ၊ဗျာကရေယျာမ” ဟူသောရှေ့ဝါကျ၏အနက်၌ ဆိုလိုရင်းကို ထင်ရှားပြသော တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျတည်း၊ “ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဝါကျမျိုးပင်ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “အယ်+သော”ဟု ၂ ပုဒ်ရှိရာဝယ် ရှေ့၌ ဘုရားရှင် ပြအပ်ပြီးခါစဖြစ်၍ အနီးဖြစ်သော အတ္တပဋိလာဘကို ရည်ညွှန်းကာ “အယ်”ဟု အနီးအနက်ကိုပြသော ဣမသဒ္ဒါဖြင့်ဆိုသည်၊ သူတစ်ပါးတို့ မေးအပ်သော အတ္တကိုရည်ညွှန်းကာ “သော”ဟု မျက်ကွယ်အနက်ကိုပြသော တသဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

သပ္ပါတိဟိရက+တံ။ ။ကံ၌ နိဂ္ဂဟိတံဈေးထားခြင်းမှာ ရှေ့နည်းအတိုင်းဖြစ်သော ကြောင့်အထူးဖွင့်တော့ဘဲ အနက်ကိုသာ “သပ္ပဋိဟရဏံ၊ နိယျာနိကန္တိ အတ္ထော”ဟု အပ္ပါတိဟိရကံ အဖွင့်၏ ပြောင်းပြန်အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ [စာအုပ်တို့၌ “သပ္ပါတိဟရဏံ”ဟု (ပါ)၌ဒီဃတေ့ရ၏၊ရှေ့၌ အပ္ပါတိဟိရကံကို “ပဋိဟရဏဝိရဟိတံ”ဟု ဖွင့်ခဲ့သောကြောင့် ဤ၌လည်း “သပ္ပဋိဟရဏံ”ဟုသာ ပြောင်းပြန်ရှိသင့်သည်။]

ဋီကာသစ်။ ။သပ္ပါတိဟိရက+တန္တိ ဧတ္ထ ပုဗ္ဗေဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပရေဟိ ဓောဒိတဝစနပဋိဟရဏံ (သူတစ်ပါးတို့က တင်အပ်သော အပြစ်ကို ပယ်ရှားတတ်သော)သတ္တတ္ထရဝစနံ သပ္ပါတိဟိရကန္တိ ဟိအယမေတ္ထ ဝိသေသော။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤ အတ္တဘာဝ ပဋိလာဘ၌၊ [ဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဧတ္ထ-ဤသုတ်၌” ဟု စွဲတော်မူ၏။] အယံ စိတ္တော-ဤစိတ္တသည်၊ အတ္တနော-၏၊ အသဗ္ဗညုတယ-သဗ္ဗညုမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အလုံးစုံကို မသိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တယော-နိဿော၊ အတ္တပဋိလာဘော-တို့ကို၊ ကထေတွာ-လျှောက်ပြီး၍၊ အတ္တပဋိလာဘောနာမ-အတ္တပဋိလာဘမည်သော၊ ဧတံ-ဤအမည်သည်၊ ပညတ္တိမတ္တံ-ပညတ်မျှသာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဥဒ္ဓရိတံ-ထုတ်ဆောင်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ (တသ္မာ-ထိုသို့ မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ-ဟူ၍သာ၊ နိယျာတေသိ-ပြီးဆုံးစေပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို စိတ္တအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧတ္ထ-ဤလောက၌၊ ရူပါဒယော-ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ-သဘောတရားတို့သည်၊ (သန္တိ) အတ္တပဋိလာဘောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ ပန-ဤအမည်သည်ကား၊ နာမမတ္တံ-နာမည်မျှသာတည်း၊ တေသု တေသု ရူပါဒီသု-တို့သည်၊ သတိ-ရှိကုန်လသော်၊ ဧဝရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ဝေါဟာရာ-ဩဋ္ဌာရိက အတ္တပဋိလာဘစသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း အမည်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတု ကာမော-ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဿေဝ-ထိုစိတ္တ၏ပင်၊ ကထံ-စကားကို၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊ နာမပညတ္တိဝသေန-နာမည်ပညတ်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ နိယျာတနတ္ထံ-ပြီးဆုံးစေခြင်းအကျိုးငှာ၊ ယသ္မိံ စိတ္တ သမယေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ နိယျာတေသိ။ ။ဤ၌ နိယျာတနအရ နိဂုံးအုပ်ခြင်းကို မဆိုလို၊ စကား အပြီးသတ်ခြင်းကို ဆိုလို၏၊ စကား အပြီးသတ်ရာ၌ ဘုရားရှင် အပြီးသတ်သောအခါ “ဩဋ္ဌာရိကော အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ သံခံ ဂစ္ဆတိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော နာမည်မျှသာဖြစ်၏” ဟု အပြီးသတ်တော်မူသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ စိတ္တသည် “သံခံ ဂစ္ဆတိ” ဟု နာမည်အဖြစ်ဖြင့် အပြီးမသတ်ဘဲ “ဩဋ္ဌာရိကောဝါဿ အတ္တပဋိလာဘော တသ္မိံ သမယေ သစ္စော ဟောတိ” ဟု အတ္တပဋိလာဘနာမည်ဖြင့်သာ အဆုံးသတ်သည်။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။]

ရူပါဒယော ၊ပေ၊ နာမမတ္တမေတံ။ ။ရူပဝေဒနာဒယော ဧဝ ဧတ္ထ လောကေ သဘာဝဓမ္မာ၊ နာမမတ္တမေတန္တိ ရူပါဒီကေ ပဉ္စက္ခန္ဓေ ဥပါဒါယ နာမပညတ္တိ မတ္တမေတံ အတ္တပဋိလာဘောတိ-ငြိကာသစ်။

ဧဝရူပါ ၊ပေ၊ နာမပညတ္တိဝသေန။ ။ဧဝရူပါ ဝေါဟာရာတိ ဩဋ္ဌာရိကော အတ္တပဋိလာဘောတိ အာဒိ ဝေါဟာရာ၊ [အာဒိဖြင့် မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော၊ အရူပိ အတ္တပဋိလာဘော ဟူသော နောက် ၂ ပါးကို ယူပါ။] နာမပညတ္တိဝသေနာတိ နာမဘူတ ပညတ္တိမတ္တဝသေန၊ အတ္တပဋိလာဘောတိ သန္နိ ဂစ္ဆတိတိ နိယျာတနတ္ထံ၊ [အတ္တပဋိလာဘောတိ သန္နိ ဂစ္ဆတိတိကား နိယျာတန (အပြီးသတ်ပုံ) အာကာရပင်တည်း။]

၄၃၈။ စပန-ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပဋိပုစ္ဆိတွာ-တစ်ဖန်မေးတော်မူ၍၊ ဝိနယနတ္ထံ-သီစေသောအားဖြင့် ဆုံးမတော်မူခြင်းငှာ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သစေတံ စိတ္တ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျူတိအာဒိ-ပုစ္ဆေယျူ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသစေတံ စိတ္တ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျူ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ တာဝ-အနာဂတပစ္စုပ္ပန်ဝါရတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ယော မေ အဟောသိ ပေ၊ မောယော ပစ္စုပ္ပန္နောတိဇတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန္နောဟူသော ဤဝါရ၌၊ ဣမမတ္ထံ-ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ (ကိံ ဒဿေတိ)၊ ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ အတိတာ-အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေတေ ဓမ္မာ-အကြင် ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသောတရားတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏)၊ တေ-ထိုရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသောတရားတို့သည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ (နိရုဒ္ဓတ္တာ-ချုပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ နတ္ထိ-မရှိကုန်၊ အဟေသံ-ရှိခဲ့ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ပန-ဤသို့ကား၊ သချံ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတာ-ရောက်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ မေ-အကျွန်ုပ်၏၊ သောပိ အတ္တပဋိလာဘော-ထိုအတိတ်အတ္တဘောကို ရခြင်းသည်လည်း၊ တသ္မိယေဝ သမယေ-ထို အတိတ်အခါ၌သာ၊ သစ္စော-အမှန်ရှိသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ အနာဂတပစ္စုပ္ပန်နံ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့၏၊ တဒါ-ထို အတိတ်အခါ၌၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ တသ္မိ သမယေ-ထို အတိတ်အခါ၌၊ အနာဂတော-အနာဂတ် အတ္တပဋိလာဘာသည်၊ မောယော-အချီးနှီးတည်း၊ ပစ္စုပ္ပန္နော-ပစ္စုပ္ပန် အတ္တပဋိလာဘာသည်၊ မောယော-တည်း၊ ဣတိ ဣမံအတ္ထံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္တတော-ပညတ်အနက်အားဖြင့်၊ နာမမတ္တမေဝ-နာမည်မျှသာလျှင် ဖြစ်သော၊ အတ္တပဋိလာဘံ-ကို၊ ပဋိဇနာတိ-ဝန်ခံ၏၊ အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေသုပိ-

ပဋိပုစ္ဆိတွာ ဝိနယနတ္ထံ။ ။ပဋိပုစ္ဆိတွာတိ ယထာ ပရေ ပုစ္ဆေယျူ၊ တထာ ကာလ ဝိဘာဂတော ပဋိပဒါနိ ပုစ္ဆိတွာ-အခြားသူတို့က အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် မေးကြစရာ ရှိ၏၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ကာလ ၃ ပါးခွဲခြားကာ ဩဋ္ဌာရိကအတ္တပဋိလာဘာကိုလည်း ကောင်း၊ မနောမယာ အတ္တပဋိလာဘာကိုလည်းကောင်း၊ အရူပိအတ္တပဋိလာဘာကိုလည်းကောင်း အသီးအသီးပုဒ်တို့ကို မေး၍၊ ဝိနယနတ္ထံတိ ယထာ ပုစ္ဆိတဿ အတ္တဿ(ကို)ဥပနဝသေန ဝိနယ နတ္ထာယ၊-ဋီကာသစ်။

ယေတေပေ၊သောပိ။ ။အတိတသမယေ အတိတအတ္တပဋိလာဘဿ ဥပါဒါနာဘူ တာ (အတိတ် အတ္တဘောဟူသောနာမည်၏ စွဲမှီစရာဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော) ရူပါဒယော ဓမ္မာ၊ တေ ဧတရဟိ နတ္ထိ၊ နိရုဒ္ဓတ္တာ၊ တတောဓဝ အဟေသံတိ သချံ ဂတာ၊ ကသ္မာ၊ ဥပါဒါနဿ (စွဲမှီစရာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၏) အတိတသ္မိယေဝ လာဘနတော၊ သောပိတိ တဒုပါဒါနော (ထိုစွဲမှီစရာရုပ်နာမ် ခန္ဓာရှိသော) မေ ဧသ အတ္တပဋိလာဘောပိ။

အနာဂတ် အတ္တပဋိလာဘ ပစ္စုပ္ပန် အတ္တပဋိလာဘတို့၌လည်း၊ ဧသေဝ-ဤဆိုအပ် ပြီးသော အစီအရင်သည်သာ၊ နယော-ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

၄၃၉-၄၄၃။ အထ-စိတ္တ၏ လျှောက်ထားရာ၊ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထို စိတ္တ၏၊ ဗျာကရဏေန-ဖြေခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော် ၏၊ ဗျာကရဏံ-ဖြေတော်မူခြင်းကို၊ သံသန္တိတုံ-နှီးနှောခြင်းငှာ၊ ဧဝမေဝ ခေါစိတ္တာ တိအာဒိနိံ-အစရှိသောစကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဩပမ္ပ တော-ဥပမာအားဖြင့်၊ တမတ္ထံ-ထို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (အတ္တပဋိလာဘဟူသည် နာမည်ပညတ်မျှသာတည်းဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို)၊ သာဓေန္တော-ပြီးစေတော် မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သေယျထာပိ ပေ၊ ခီရန္တိအာဒိံ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူ ပြီ။

တကြ-ထိုသေယျထာပိ ပေ၊ ခီရံအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အယံ-ကား၊ သင်္ခေ ပတ္တော-အကျဉ်းဖြစ်သောအနက်တည်း၊ [အဓိပ္ပါယ်မကျဉ်းသော်လည်း တစ်ပုဒ်စီခွဲ ၍မဖွင့်ဘဲ ပေါင်း၍ဖွင့်သောကြောင့် “သင်္ခေပတ္တော”ဟု ဆိုသည်။] ဂဝါ-နွားမမှ၊ ခီရံ-နို့ရည်သည်၊ ဘဝတိယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ခီရာဒိဟိ-နို့ရည် အစရှိသည်တို့မှ၊ ဒဓိအာဒိနိံ-နို့ခမ်းအစရှိသည်တို့သည်၊ ဘဝန္တိ ယထာစ-ကုန် သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌၊ (တစ်နည်း)၊ တတ္ထ-ထို ခီရအစရှိ သည်တို့တွင်၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ ခီရံ-သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-နို့ရည် ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဒဓိတိဝါ-နို့ခမ်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ နဝနိတာဒိသု-ဆိုဦးအစရှိ သည်တို့တွင်၊ အညတရန္တိဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးဟူ၍လည်းကောင်း၊ သံခံ-

ဧသေဝနယော။ ။ယေ တေ အနာဂတာဓမ္မာ ပေ၊ ယေ ဣမေ ပစ္စုပ္ပန် ဓမ္မာ (ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်၍ “ဣမေ”ဟု ဆိုသည်)၊ တေ ဧတရဟိ အတ္ထိတိ သန္ဓိ၊ ဂတာ၊ တသ္မာ ယှာယံ မေ အတ္တပဋိ လာဘော၊ သော ဣဒါနိ သစ္စော ဟောတိ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြပုံကို ဋီကာတို့၌ ကြည့်ပါ။

သံသန္တိတုံ။ ။သံ+သန္တဓာတ်သည် နှီးနှောခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ “နှီးနှော”ဟူသည် စကားတစ်ရပ်နှင့် တစ်ရပ်ကို အဓိပ္ပာယ်ချင်း ရောသွားအောင် ပြုခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သမာ နေတုံ (သမာနံ+ကာတုံ)-တူအောင်ပြုခြင်းငှာ”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ဤနေရာ၌ စိတ္တ၏စကားနှင့် ဘုရားရှင်၏ စကားတော်သည် စကားအသုံးချင်း မတူစေကာမူ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ “အတ္တ ပဋိလာဘ”ဟူသည် နာမည်ပညတ်မျှသာဖြစ်၏၊ [ကံစသော အကြောင်းကြောင့် ရုပ်နာမ် အပေါင်း၏ဖြစ်ပုံအထူးကိုခွဲ၍ “ဩဠာရိက၊ မနောမယ၊ အရူပ”ဟု ခွဲရသော်လည်း “ထိုနာမည် ၏ခွဲရာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာမှ တစ်ပါးသော အရာဝတ္ထုကား ပရမတ္ထအားဖြင့် မရှိ”ဟု ပြလိုရင်းဖြစ် သည်ဟု နှီးနှောခြင်းငှာ “ဧဝမေ”စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်။]

ပြောဆိုကြောင်းနာမည်သို့၊ နိရုတ္တိ-ထုတ်၍ ပြောဆိုကြောင်း သဒ္ဒပညတ်သို့၊ နာမ-အနက်သို့ညွတ်ကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ ဝေါဟာရ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ-မရောက်၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ယေ ဓမ္မေ-အကြင် ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တရားတို့ကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲမှီ၍၊ ဒဓိတိအာဒိ ဝေါဟာရ-နို့ခမ်းအစရှိသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ တေသံ-ထို စွဲမှီအပ်သော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့၏၊ အဘဝါ-ထင်ရှားမရှိခြင်းကြောင့် တည်း။

အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ တသ္မိံ သမယေ-နို့ရည်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဝီရန္တေဝ-နို့ရည်ဟူ၍သာ၊ သမံ-ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ယေ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ဝီရန္တိ-နို့ရည်ဟူသော၊ သင်္ခါ-သည်၊ နိရုတ္တိ-သည်၊ နာမံ-သည်၊ ဝေါဟာရော-သည်၊ ဟောတိ၊ တေသံ-တို့၏၊ ဘဝါ-ထင်ရှား

ယသ္မိံ သမယေ ဩ၊ ဂစ္ဆတိ။ ။ယသ္မိံ၊ ဩ၊ ဟောတိတိ ယသ္မိံ ကာလေ ဘူတုပါဒါယ သညိတံ ဥပါဒါနဝိသေသံ (ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ဟူသော စွဲမှီရာအထူးကို) ဥပါဒါယ ဝီရပညတ္တိ ဟောတိ၊ န တသ္မိံ၊ ဩ၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဝီရပညတ္တိ ဥပါဒါနဿ ဘူတုပါဒါယ ရူပဿ ဒဓိအာဒိပညတ္တိယာ (ဒဓိ အစရှိသည်ကို ပညတ်ဖို့ရာ) အနုပါဒါနတော (စွဲမှီစရာ မဟုတ်သော ကြောင့်တည်း)။

သင်္ခါ၊ နိရုတ္တိ။ ။ [သံ+ခါဓာတ်၊ ကထနအနက်ဟော၊ အ ပစ္စည်း။] သံခါယတိ ကထိယတိ ဧတာယာတိ သင်္ခါ (ပြောဆိုအပ်ကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်)၊ [သင်္ခါဟု ရှိရာ၌ သံ+ရာဇာတ် အနက်တူ။] နိဒ္ဒါရေတွာ ဝစန္တိ ဝဒန္တိ ဧတာယာတိ နိရုတ္တိ (အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထုတ်ဖော်၍ ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်)၊ [နိကို နိဟရိတွာဟုလည်းကောင်း၊ ဥတ္တိ၌ ဝစဇာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝစန္တိဟုလည်းကောင်း၊ ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ အခြားနေရာ၌ နိရုတ္တိကို ကမ္မသာဓ်ပြုလေ့ရှိသော်လည်း ဤ၌ ကရုဏသာဓ်ပြုသည်။]

နာမံ ဝေါဟာရော။ ။နမန္တိ ဧတေနာတိ နာမံ (အနက်သို့ စိတ်၏ညွတ်ကြောင်း-အာရုံပြုကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်)၊ [နာမည်ကို ကြားရသောအခါ ထိုနာမည်၏ဆိုင်ရာ အနက်သို့ စိတ်အားဖြင့် ရောက်သွားခြင်း-အာရုံပြုခြင်းကို "အနက်သို့ညွတ်"ဟု ဆိုသည်၊ ဝေါဟရန္တိ ဧတေနာတိ ဝေါဟာရော၊ ဤလေးပုဒ်လုံးပင် ပရိယာယ်တည်း။]

ယေ ဓမ္မေ ဥပါဒါယာတိ။ ။ပဋိနိယတဝတ္ထုကာ ဟိ ဧတာ လောကသမညာ၊ မှန်၏-လောက၌ အမည်ပညတ်တို့သည် အသီးအသီး အမြဲ သတ်မှတ်အပ်ပြီးသော တည်ရာ ဝတ္ထုရှိကုန်၏။ [မှတ်ဆိတ်မွေး စသည်မပါ အထက်ပိုင်းရုပ်၍ အောက်ပိုင်းရှင်းနေသော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်အစုကို ထူထွီ ဟု ခေါ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ်ပြီး ဖြစ်၏၊ မှတ်ဆိတ် စသည်နှင့် တကွ အထက်ပိုင်းရှင်း၍ အောက်ပိုင်း၌ တိုးလိုးတွဲလဲ ရှုပ်နေသော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်အစုကို ပုရိသ ဟု ခေါ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ်ပြီး ဖြစ်၏၊ တိရစ္ဆာန်စသည် ခေါ်ရာ၌လည်း နည်းတူ။] တေနာဟ-ယေ ဓမ္မေ ဥပါဒါယာတိ အာဒိ၊-ဋီကာသစ်။

ရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ဣတိ (အယံ-ကား၊ သင်္ခေပတ္တော-တည်း၊) သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံ
သော ဒဓိ အစရှိသည်တို့၌၊ ဧသ(ဧသော)-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊
နယော-ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ဣမာ ခေါ် စိတ္တာတိ-ကား၊ စိတ္တ-စိတ္တ၊ [နောက်မှ စိတ္တကိုယူ၍ပေးသည်။]
ဩဋ္ဌာရိကော အတ္တပဋိလာဘော ဣတိစ-ဩဋ္ဌာရိကော အတ္တပဋိလာဘောဟူ
သည်လည်းဖြစ်သော၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော ဣတိစ-ဟူသည်လည်းဖြစ်
သော၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘော ဣတိစ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဣမာ-ဤ
အမည်တို့သည်၊ လောကသမညာ-လောက၌ကောင်းစွာ အညီအမျှ သိအပ်သော
အမည်တို့တည်း၊ ဧတာနိ-ဤဩဋ္ဌာရိက အတ္တပဋိလာဘစသော နာမည်ပညတ်
တို့သည်၊ လောကေ-၌၊ သမညာမတ္တကာနိ-ကောင်းစွာအညီအမျှ သိအပ်သော
နာမည်တို့မျှသာတည်း၊ သမနုဇာနနမတ္တကာနိ-ကောင်းစွာခွင့်ပြုအပ် သောနာမည်
ပညတ်တို့မျှသာတည်း၊ တထာ-တူ၊ ဧတာနိ-ဤဩဋ္ဌာရိက အတ္တပဋိလာဘ
စသောနာမည်ပညတ်တို့သည်၊ လောကနိရုတ္တိမတ္တကာနိ-လောက၌ ထုတ်ဖော်၍
ပြောဆိုကြောင်း သဒ္ဓပညတ်တို့မျှသာတည်း၊ ဝစနပထမတ္တကာနိ-စကားလမ်း

လောကသမညာ။ ။ “လောကေ+သမညာ မတ္တကာနိ”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ သမံ+
ညယတိတိ သမညာ-လူအပေါင်းတို့သည် အညီအမျှ သဘောတူသိအပ်သော အမည်ကို
“သမညာ”ဟုခေါ်၏။ မတ္တဖြင့် ဩဋ္ဌာရိက အတ္တပဋိလာဘစသော အမည်ထက်ပို၍ “ဩဋ္ဌာရိက
အတ္တပဋိလာဘ စသောအရာဝတ္ထု အကောင်အထည်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့်မရှိ”ဟုကန့်သည်။

သမနုဇာနန မတ္တကာနိ။ ။ “သံ-ကောင်းစွာ+အနုဇာနန-ခွင့်ပြုအပ်”နှင့် “သမ
ညာ-အညီအမျှသိအပ်”ဟူသည်အဓိပ္ပါယ်တူပင်တည်း။ ထိုသမညာကို “သနုဇာနန”ဟုထပ်ဖွင့်
သည်။ ရံ၂၊ အံ-နိရည်ဟု ခေါ်ဆိုလောက်သောတူတရပ်၊ ဥပါဒါရုပ်တို့၏ ပေါင်းစုနေပုံအထူး
ကိုစွဲ၍ “ဤဟာသည် နိရည်”ဟုပြောလျှင် အများက ခွင့်ပြုသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကံစသော
အကြောင်းအထူးကြောင့် ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ပေါင်းစုတည်နေပုံကိုစွဲ၍ “ဤဟာသည်
ဩဋ္ဌာရိက အတ္တပဋိလာဘ”ဟုဆိုလျှင် အများက လက်ခံခြင်း ခွင့်ပြုခြင်းကို “သမနုဇာနန”ဟု
ဆိုသည်။

နိရုတ္တိ မတ္တကာနိ။ ။ [လောကကို ရှေ့အတိုင်းဖြစ်၍ချွန်ထားသည်။] နိရုတ္တိမတ္တကာနိ
ကို “သဒ္ဓနိရုတ္တိယာ-ထုတ်၍ပြောဆိုကြောင်း သဒ္ဓါဖြင့်၊ ဂဟဏုပါယမတ္တကာနိ-အနက်ကို ယူ
ခြင်း၏အကြောင်းမျှတို့သာတည်း”ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ထိုသို့ဖွင့်ခြင်းမှာ နိရုတ္တိပုဒ်က “အနက်ကို
ထုတ်၍+ဆိုကြောင်း”ဟုသဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုသို့ အနက်ကို ထုတ်ဖော်၍ ရွတ်ဆို
လိုက်လျှင် ထိုနိရုတ္တိသည် (ထိုနိရုတ္တိကို)ကြားသူတို့၏ အနက်ကိုယူဖို့ရန် သိဖို့ရန် အကြောင်း
ဖြစ်တော့သည်။ [ထိုသို့ သိနိုင်ပုံကို ဝိထိခန်း၌ ပြုရိုးဖြစ်သော “သဒ္ဓံ ပဌမစိတ္တောနိ”စသောဂါထာ
ကို ထောက်၍ သဘောပေါက်ကြပါလိမ့်မည်။]

ကြောင်းတို့မျှသာတည်း။ ဝေါဟာရမတ္တကာနိ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း နာမည် ပညတ်တို့မျှသာတည်း။ နာမပဏ္ဍတ္တိမတ္တကာနိ-နာမည်ပညတ်တို့မျှသာတည်း။

ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ တယော-နံသော၊ အတ္တ ပဋိလာဘော-အတ္တဘောကိုရခြင်းတို့ကို၊ (ရအပ်သောအတ္တဘောတို့ကို)၊ ကထေ တွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ သဗ္ဗံ-သော၊ ဧတံ-အတ္တပဋိလာဘ၊ သတ္တ၊ ပေါသစသော ဤအမည်သည်။ ဝေါဟာရမတ္တကံ-ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း အမည် မျှသာတည်း။ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-မိန့်တော်မူ၏။ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (သဗ္ဗံ-သော၊ ဧတံ-သည်၊ ဝေါဟာရမတ္တကံ-တည်း။ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-နည်း။) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပရမတ္တတော-မဖောက်မပြန် မြတ်သောအနက်အားဖြင့်၊ သတ္တောနာမ- သတ္တဝါမည်သည်။ နတ္ထိ၊ ဧသလောကော-ဤလောကကြီးသည်။ သုညော-အတ္တမှ ကင်းဆိတ်၏။ တုဇ္ဈော-အချိုးနီးသာတည်း။ (တသ္မာ-ကြောင့်၊ သဗ္ဗံ၊ ဝေါဟာရ မတ္တကံ-တည်း။ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏)။

ပန-ထိုသို့ပင် ပရမတ္တအားဖြင့် အတ္တပဋိလာဘစသည်မရှိပါသော်လည်း၊ ဗုဒ္ဓါ နံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ သမ္မုတိကထာစ-သမ္မုတိကထာလည်းကောင်း၊ (အများ သမုတ်အပ်သော ပညတ်အနက်ကို ပြောဟောကြောင်း တရားလည်းကောင်း။)

ဝစနပထ မတ္တကာနိ။ ။နိရုတ္တိမတ္တကာနိကို ဖွင့်သောစကားတည်း။ မှန်၏-“နိရုတ္တိ” ဟု ခေါ်အပ်သော သဒ္ဒ(အသံ၊စကား)သည် ထိုစကားသံကို အတုလိုက်၍ ပြောဆိုကြသော နောင်လာ နောက်သားတို့၏ စကားလမ်းကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝစနပထမည်၏။ [ယခုခေတ် ၌ ထင်ရှားသူလူတစ်ယောက်က စထင်၍စကားတစ်ခုကို သုံးလိုက်လျှင် နောက်လူတို့လည်း ထိုစကားကိုလိုက်၍ သုံးကြခြင်းမျိုးကိုဆိုလိုသည်။] ဝစနပထမတ္တကာနိတိ တဿေဝ ဝေဝစနံ၊ နိရုတ္တိယေဝ ဟိ အညေသံ ဒိဋ္ဌာနဂတိမာပဇ္ဇန္တာနံ (မြင်အပ်သည်ကို အတုလိုက်၍ ပြောဆိုကြ သူတို့၏) ကာရဏဋ္ဌေန (ပထအဖွင့်) ဝစနပထော-ဋီကာသစ်။ ဝစနမေဝ-ရှေးလူကြီးတို့ ပြောအပ်သော စကားသည်ပင်+ပထော-နောက်လူတို့၏ ပြောဖို့ရန်အကြောင်းတည်း။ ဝစန ပထော-ကြောင်း။

ဝေါဟာရ နာမပဏ္ဍတ္တိ။ ။ဝေါဟာရမတ္တကာနိတိ တထာ တထာ (ထိုထိုအခြင်းအရာ အားဖြင့်) ဝေါဟာရမတ္တကာနိ (ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်းမျှတို့သာတည်း)။ နာမပဏ္ဍတ္တိမတ္တကာနိ တိ တဿေဝ ပရိယာယေ၊ တံတံ နာမပညာပိနမတ္တကာနိ (ထိုထို အမည်ကိုသိစေကြောင်း ပညတ်မျှတို့သာတည်း)။-ဋီကာသစ်။ [ပ+၂ပ၊ တိပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ပညတ္တိပုဒ်မှ ညကို ဏ္ဍပြုလျှင် ပဏ္ဍတ္တိဟု ဖြစ်၏။]

ဗုဒ္ဓါနံ ပန။ ။“ပရမတ္တအားဖြင့် မရကောင်းလျှင် အဘယ်ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့ ဟော တော်မူအပ်ပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဗုဒ္ဓါနံ ပန”စသည်ဖြင့် မိန့်သည်။ “ဘုရား ရှင်တို့၏ ဟောတော်မူရိုးအားဖြင့် ကထာ ၂ မျိုးရှိသောကြောင့် ဟောတော်မူအပ်သည်”ဟုလို့။ [သမ္မုတိယာ (လူတို့ သမုတ်အပ်သော အနက်ကို)+ကထာ-ဟောကြောင်း တရားစကားတည်း။

ပရမတ္ထကထာစ-ပရမတ္ထကထာလည်းကောင်း၊ (မဇောကံမပြန် မြတ်သောအနက်ကို ပြောဟောကြောင်းတရားလည်းကောင်း)၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-နိသော၊ ကထာ-ဟောပြောကြောင်းတရားတို့သည်၊ (ဟော၌)၊ တတ္ထ-ထို ၂ မျိုးသောကထာတို့တွင်၊ သက္ကော-သတ္တဝါ၊ ပေါသော-ယောကျ်ား၊ ဒေဝေါ-နတ်၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာ၊ ဣတိ အာဒိကာ-ဤသို့ အစရှိသောကထာသည်၊ သမ္မုတိကထာနာမ-မည်၏၊ အနိစ္စ-အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ-ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-အနတ္တ၊ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့၊ ဩ၊ သမ္ပပုဗ္ဗာနာ-သမ္ပပုဗ္ဗဓာန်တို့၊ ဣတိ အာဒိကာ-ဤသို့အစရှိသော ကထာသည်၊ ပရမတ္ထကထာနာမ-မည်၏။

တတ္ထ-ထို ၂ ပါးသော ကထာတို့တွင်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“သက္ကောတိ” ဌစပ်)၊ သမ္မုတိဒေသနာယ-သမ္မုတိဒေသနာတော်ဖြင့်၊ (ပညတ်ကို ဟောကြောင်း တရားတော်ဖြင့်)၊ သက္ကောတိဝါ-သတ္တဝါဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဩ၊ ဗြဟ္မာတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တေ-ဟောတော်မူအပ်သော် (ဟောတော်မူအပ်မှ)၊ ဝိဇာနိတုံ-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ပဋိဝိဇ္ဇိတုံ-သစ္စာ ၄ ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ နိယျာတုံ-ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ အရဟတ္တဇယဂ္ဂါဟံ-အရဟတ္တဖိုလ် အောင်လံကိုယူခြင်းကို၊ ဝါ-ယူအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်အောင်လံကို၊ ဂဟေတုံ-ယူခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သက္ကောတိ-စွမ်း နိုင်၏၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာဒိတောဝ-ဌ်သာ၊ သက္ကောတိ ဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဩ၊ ဗြဟ္မာတိဝါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကထေတိ-ဟောတော်မူ၏။

သမ္မုတိကထာ၊ ပရမတ္ထဿ+ကထာ၊ ပရမတ္ထကထာ၊ အနိစ္စစသော ကထာလည်းပရမတ္ထဖြစ်သော သင်္ခါရတို့ကို ဟောကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပရမတ္ထကထာပင်တည်း။]

တတ္ထ ယော ဩ၊ သက္ကောတိ။ ။ “ဘုရားရှင်တို့၏ကထာသည် အဘယ့်ကြောင့် ၂ပါးပြားရသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား အကြောင်းကိုပြလို၍ “တတ္ထ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဝိနေယျတို့က သမ္မုတိကထာဖြင့် စ၍ဟောအပ်မှ သိနိုင်မည်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပရမတ္ထကထာဖြင့် စ၍ဟောအပ်မှ သိနိုင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ၂ မျိုးပြားသောကြောင့် ဘုရားရှင်တို့၏ကထာလည်း ၂ မျိုးပြားရပါသည်-ဟူလို။

ဇယဂ္ဂါဟံ ဂဟေတုံ။ ။ [“ဝိဇာနိတုံ စသောပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နိဿယအတိုင်း သိပါ။] “ဂါဟံ-ယူခြင်းကို+ဂဟေတုံ-ငှာ”ဟု ပေးလျှင် ယူခြင်းကြိယာ တစ်ခုတည်းရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပုဗ္ဗာကြိယာ၊ “ယူအပ်သော အောင်လံ”ဟုဆိုလျှင် ဝိသေသန ပရပဒကမ္မဓာရုံကြ၍ “ဂယုတေတိ ဂါဟော၊ ဇယောစ+သော+ဂါဟော စာတိ ဇယဂ္ဂါဟော”ဟု ပြပါ။

တဿ အာဒိတောဝ။ ။ “အစဌ်သာ သမ္မုတိကထာကို ဟောတော်မူ၏”ဟုဆိုသဖြင့် နောက်ပိုင်းရောက်သောအခါ ပရမတ္ထဖြစ်သော စတုသစ္စကထာကို ဟောတော်မူသည်-ဟု အဓိပ္ပာယ်ကျရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ရှေးခေတ်က ဓမ္မကထိကများသည် ဝတ္ထုကို ဟောပြီးနောက် စတုသစ္စကထာဖြင့် အတိဓမ္မာကို တပ်လေ့ရှိကြသည်။

ယော-သည်။ ပရမတ္ထဒေသနာယ-ဖြင့်၊ (ပရမတ်ကို ဟောကြောင်းတရားတော်ဖြင့်)၊ အနိစ္စန္တိဝါ-အနိစ္စဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခန္တိဝါ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ အာဒိ သု-ဤသို့ အစရှိသော တရားတို့တွင်၊ အညတရ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော တရားကို၊ သုတွာ-ကြားနာရ၍၊ ဝိဇာနိတုံ-ငှာလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဂဟေတုံ-ငှာလည်းကောင်း၊ သက္ကောတိ၊ တဿ-အား၊ အနိစ္စန္တိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အညတရမေ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော တရားကိုသာ၊ ကထေတိ-၏။

တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ သမ္မုတိကထာယ-ဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈနကသတ္တဿာပိ-သိလတုံ သောသတ္တဝါအားလည်း၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပရမတ္ထကထံ-ကို၊ နကထေတိ-ဟောတော် မမူ၊ ပန-အနွယ်၊ သမ္မုကထာယ-ဖြင့်၊ ဗောဓေတွာ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပြီး ၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ (နောက်မှ)၊ ပရမတ္ထကထံ-ကို၊ ကထေတိ-၏၊ ပရမတ္ထကထာယ-ဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈနကသတ္တဿာပိ-အားလည်း၊ ပဌမံ-စွာ၊ သမ္မုတိကထံ-ကို၊ န ကထေ တိ-မမူ၊ ပန-အနွယ်၊ ပရမတ္ထကထာယ-ဖြင့်၊ ဗောဓေတွာ-၍၊ ပစ္ဆာ သမ္မုတိကထံ ကထေတိ။

ပန-ဆက်၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ (ရိုးရာထုံးစံအားဖြင့်)၊ ပဌမမေဝ-သာလျှင်၊ ပရမတ္ထကထံ-ကို၊ ကထေန္တဿ-ဟောတော်မူလသော်၊ ဒေသနာ-ဒေသနာတော်သည်၊ လူခါကာရာ-ခြောက်ကပ်သော အချင်းအရာရှိသကဲ့သို့၊

ယော ပရမတ္ထဒေသနာယ။ ။ပထမနည်းဝယ် သမ္မုတိကထာကို ပြရာ၌သာ “အာဒိတောဝ”ဟု ဆို၍ ပရမတ္ထကထာကိုပြရာ၌ “အာဒိတောဝ”ဟု မဆိုသောကြောင့် “ပရမတ္ထ ကထာကို ဟောတော်မူသောအခါ ရှေ့ပိုင်းနောက်ပိုင်း ၂ ဌာနလုံး၌ပင် ပရမတ္ထကထာကိုချည်း ဟောသည်”ဟု ဆိုလိုရာရောက်သည်။ [ဣတရတ္ထ ပန အာဒိတောဝ ကထေတိတိ အဝဒန္တော သဗ္ဗတ္ထပိတိ-မင်္ဂလာ။]

တထာ။ ။ဤစကားဖြင့် ဟောတော်မူပုံ တစ်နည်းကို ပြပြန်သည်။ ထိုနည်းကို အဋ္ဌ ကထာအတိုင်း သိပါ။ [တထာတိ အာဒိနာ ကထာဒွယကထနေ ပရိယာယန္တရံ (ပရိယာယ် တစ်မျိုးကို) ဝိဘာဝေတိ၊ ဗောဓေတွာတိ ဝိနေယဇ္ဈာသယာနရူပံ တထာတထာ (ထိုထို အချင်း အရာ-ထိုထိုနည်းဖြင့်) ဒေသေတဗ္ဗမတ္ထံ (ဟောထိုက်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို) ဇာနာပေတွာ- မင်္ဂလာသစ်။]

ပကတိယာ ပန။ ။ဝိနေယျတို့၏အလိုအားဖြင့် ရှေးဦးစွာ သမ္မုတိကထာကို ဟော တော်မူခြင်းသည် များသောအားဖြင့် ဘုရားရှင်တို့၏ အလေ့အကျက်တော်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သမ္မု တိကထာကို စ၍ ဟောရခြင်း၌ အကြောင်းနှင့်တကွပြု ခို၍ “ပကတိယာ ပန”စသည် မိန့်၏။ ထိုအကြောင်းဟူသည် “ပဌမမေဝ၊ ပေ၊ လူခါကာရာ”တည်း။

လူခါကာရာ။ ။လူမိုက်လူလိမ္မာအကြောင်းကို ဟောလျှင် “အကုသိုလ်တရားတွေ သည် ဗာလမည်၏။ ကုသိုလ်တရားတို့ကား ပဏ္ဍိတမည်၏” ဟူ၍ ခိုသည်ဖြင့် ပရမတ္ထတရား တို့ကို ရှေးဦးစွာ ဟောပြောတော်မူလျှင် ဝေနေယျတို့ နားမလည်နိုင် သာကြောင့် ဒေသနာတော်၏

ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဗုဒ္ဓါ-ဘုရားရှင်တို့သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ သမ္မုတိကထံ'-ကို၊ ကထေ တွာ-ဟောတော်မူပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-၌၊ (နောက်မှ) ပရမတ္ထကထံ ကထေန္တိ။

သမ္မုတိကထံ-ပညတ်ကို ဟောကြောင်းတရားတော်ကို၊ ကထေန္တပိ-ဟော တော်မူကုန်သော်လည်း၊ သစ္စမေဝ-မှန်သောအနက်ကိုသာ၊ သဘာဝမေဝ-ထင်ရှား ရှိသော အနက်ကိုသာ၊ အမုသာဝ-မုသာမဟုတ်သော အနက်ကိုသာ၊ ကထေန္တိ- ကုန်၏၊ ပရမတ္ထကထံ-ပရမတ်ကို ဟောကြောင်းတရားတော်ကို၊ ကထေန္တပိ- ကုန်သော်လည်း၊ သစ္စမေဝ-ကိုသာ၊ ပေ၊ ကထေန္တိ-ကုန်၏။

ခြောက်ကပ်ကပ် ဖြစ်နေခြင်း (စိုစိုပြေပြေ မရှိခြင်း)ကို “လူစ+အာကာရ”ဟု ဆိုသည်။ [ဝိနေ ယာနံ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓနဝသေန လူစသဒိသာ၊-ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။ယခုခေတ်၌လည်း များစွာသောလူတို့သည် အဘိဓမ္မာနည်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောလျှင် သဘောမပေါက်နိုင်ကြ၊ တရားတော်သည်ပင် ခြောက်ကပ်ကပ်ဖြစ်နေတော့၏။ သို့ သော် “အဘိဓမ္မာတရား ဝိပဿနာတရားကို ဟောသည်”ဟု ပြောလျှင် နားမလည်သော လူတို့ သည်ပင် အထင်ကြီးကြသောကြောင့် နားမလည်သော အဘိဓမ္မာတရားကိုပင် ဟောကြလေ တော့သည်။

သစ္စမေဝ သဘာဝမေဝ။ ။သမ္မုတိကထာကို ဟောတော်မူရာ၌ သစ္စဟူသည် လောကီလူတို့ ပြောအပ်သည့်အတိုင်း ထိုအရာဝတ္ထု၏ မှန်ခြင်းတည်း၊ သဘာဝဟူသည်လည်း လူတို့သမုတ်ထားအပ်သည့်အတိုင်း ထိုဝတ္ထု၏ ရှိနေခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် အမုသာဝဟု ပရိယာယ်ပုဒ်ကို ဆက်၍မိန့်သည်။ “မုသာ(အမှား)မဟုတ်ဘဲ အမှန်ထင်ရှားရှိသည်”ဟုလို၊ သမ္မုတိပညတ်သော်မှ မှန်၍ ထင်ရှားရှိနေသေးလျှင် ပရမတ္ထ၏ မှန်၍ ထင်ရှားရှိကြောင်းမှာ အထူးဆိုဖွယ် မလိုတော့ပါ။ [သစ္စမေဝါတိ ထထမေဝ၊ သဘာဝမေဝါတိ သမ္မုတိဘာဝေန တံ သဘာဝမေဝ(ထိုဟောအပ်သည့်အတိုင်း ထင်ရှားရှိသည်ကိုသာ) ကထေန္တိ ဧကနာဟ အမုသာဝါတိ၊ ပရမတ္ထဿ ပန သစ္စာဒိဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ၊-ဋီကာ။]

သမ္မုတိနှင့် ပရမတ္ထအထူး။ ။သဠိဟံဘာသာဋီကာ အစ ပညတ္တိအတ္ထ ပရမတ္ထဟု ခေါင်းတပ်၍ ပြသည့်အတိုင်း အထူးကို သိပါ၊ ဤဋီကာ၌လည်း “ယသ္မိံ ဘိန္နေ (အကြင် ဃတ (အိုး) စသည် ကွဲလသော်) ဗုဒ္ဓိယာဝါ အဝယဝ ဝိနိဗ္ဗာဏေ ကတေ၊ (တစ်နည်း) ဉာဏ် ဖြင့် အစိတ်အစိတ်ခွဲမှုကို ပြုအပ်သော်၊ န တံ သညာ (ထို ဃတဟူသော အိုးဟူသော အမည် မဖြစ်တော့)၊ တဗ္ဗိပရိယတ္တော ပရမတ္ထော (ထို၏ ပြောင်းပြန်အနက်သည် ပရမတ္ထတည်း)၊ န ဟိ ကက္ခဋ ဖုသနာဒိ သဘာဝေ အယံ နယော လတ္တတိ-မှန်၏ ပထဝီစသော ရုပ်တရား၏ ကက္ခဋသဘောစသည်၌လည်းကောင်း၊ ဖဿစသော နာမ်တရား၏ ဖုသနသဘောစသည်၌ လည်းကောင်း ဤသို့ ခွဲ၍ စိတ်၍ ကြည့်ရခြင်းဟူသော နည်းကို မရနိုင်”ဟု အချုပ်မျှ ပြဆို ထားသည်။

ဂါထာနက်။ ။ဝဒတံ-ပြောဟောသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဝရော-အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသော၊ သမ္မုဒ္ဓေါ-ကြွင်းမဲ့ဥသည့် အလုံးစုံကို၊ အကုန်သိမြင်၊ ဘုရားရှင် သည်၊ သမ္မုတိ-သမ္မုတိသစ္စာကိုလည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထဉ္စ-ပရမတ္ထသစ္စာကိုလည်း ကောင်း၊ ဒုဝေ-၂ ပါးကုန်သော၊ သစ္စာနိ-အမှန်တရားတို့ကို၊ အက္ခာသိ-ဟောတော် မူပြီး၊ တတိယံ-၃ ခုမြောက်သစ္စာကို၊ နူပလဗ္ဘတိ-မရအပ်၊ မရနိုင်။

(ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊) လောကသမ္မုတိ-လောက၌ သမုတ်အပ်သော အနက်သည်၊ ကာရဏံ-မချွတ်မယွင်းခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ (တသ္မာ-ကြောင့်၊) သင်္ကေတဝစနံ-လောက၌ အသိအမှတ်ပြုအပ်သောအနက်ကို ဟောကြောင်းတရား စကားတော်သည်၊ သစ္စံ-မှန်၏၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်၊) ပရမတ္ထဝစနံ-ပရမတ်ကို ဟောကြောင်းတရားစကားသည်၊ ဓမ္မာနံ-ပရမတ္ထတရားတို့၏၊ ဘူတလက္ခဏံ- ဟုတ်မှန်သောသဘောကို သိကြောင်းအမှတ်အသားသည်၊ (ဟောတိ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊) ပရမတ္ထဝစနံ-ပရမတ်ကို ဟောကြောင်းတရားစကားတော်သည်၊ သစ္စံ- မှန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊) [ဤဂါထာများကို ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၏ အဆုံးနား၌လည်း တွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်များ၌ကား မတွေ့ရ။]

ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ။ ။ပြုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း သမ္မုတိဖြစ်သောအရာဝတ္ထုသော်မှ လောကအလိုက်မှန်ကန်ရကား ဘုရားရှင်သည် သမ္မုတိသစ္စ၊ ပရမတ္ထဖြစ်သော သစ္စ(အမှန်) တရား ၂ မျိုးကို ဟောတော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားဟောအစစ်ဆိုလျှင် အမှန်ချည်းမှတ်ပါ၊ ပိဋကတ်တော်၌ လက်တွေ့အားဖြင့် မကိုက်ညီသော အချို့သမ္မုတိ အနက်တွေရှိနေလျှင် ထို အနက်ကို "ဘုရားဟော မဟုတ်၊ နောက်ဆရာတို့ ထည့်သွင်းထားအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်" ဟုသာ မှတ်ပါ။

သင်္ကေတဝစနံ။ ။ဤဂါထာ၌ ဒုတိယပါဒသည် ပထမပါဒ၏ အကြောင်းပြု၊ စတုတ္ထ ပါဒသည် တတိယပါဒ၏ အကြောင်းပြုတည်း၊ ထို့ကြောင့် ယသ္မာ တသ္မာထည့်၍ အနက် ယောဇနာဖို့ရန် ဋီကာသစ် ဖွင့်သည့်အတိုင်း အနက်ပေးထားသည်။

လောကသမ္မုတိ။ ။လောကသိဒ္ဓါ သမ္မုတိ (လောက၌ ထင်ရှားသော ပညတ်အနက် သည်) အသင်္ကေတဝစနံသ အဝိသံဝါဒနဘာဝေ ကာရဏံတိ အတ္ထော၊ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ လောကသမ္မုတိနှင့် ကာရဏံကို သမာသ်မဟုတ် တစ်ပုဒ်စီကွဲနေသော ဝါကျဟု မှတ်ပါ။

ဓမ္မာနံ ဘူတလက္ခဏံ။ ။သဘာဝဓမ္မာနံ ယောဘူတော အဝိပရီတော သဘာဝေါ၊ တဿလက္ခဏံ အင်္ဂဏံ ဉာပနံတိ အတ္ထော၊ [လက္ခဏံကို "အင်္ဂဏံ ဉာပနံ-သိစေတတ်သော တရားသည်"ဟု ဖွင့်၏၊ ဤသို့ ဘူတလက္ခဏံနှင့် ပရမတ္ထဝစနံသည် အရတူသောကြောင့် ပရမတ္ထဝစနံကို ယသ္မာဝါကျ၌လည်း ထည့်၍ အနက်ပေးသည်။]

ယာဟီ၊ပေ၊ အပရာမသံတိ--ကား၊ ယာဟီ လောကသမညာဟီ-အကြင်လောက
 ဌိ ကောင်းစွာသိအပ်သော နာမည်ပညတ်တို့ဖြင့်၊ ယာဟီ လောကနိရုတ္တိဟီ-အကြင်
 လောကဌိ ထုတ်၍ ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်တို့ဖြင့်၊ တထာဂ
 တော-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိပရာမာသာနံ-မှားသောအားဖြင့် သုံး
 သပ်တတ်ကုန်သော တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့၏၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အပရာ
 မသန္တော-တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်တော်မမူတ်၊ ဝေါဟ
 ရတိ-ခေါ်ဝေါ် ဟောမိန့်တော်မူ၏၊ တာ လောကသမညာ-တို့သည်၊ တာ လောက
 နိရုတ္တိယော-တို့သည်၊ ဣမာ-ဤဩဋ္ဌာရိက အတ္တပဋိလာဘ စသည်တို့တည်း၊
 [ဤသို့ ပါဠိတော် ရှေ့ဝါကျကို ကြည့်၍ နိယမဝါကျထည့်ပါ၊ ထိုသို့ မထည့်လို
 လျှင် “ယာဟီ လောကသမညာဟီ-ယင်းတို့ဖြင့်”ဟု ပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့၊
 ဒေသနံ-ဒေသနာတော်ကို၊ ဝိနိဝဇ္ဇေတွာ-ဝဇ္ဇကထာမှ နစ်စေတော်မူ၍၊ (ခွဲခြားတော်
 မူ၍) အရဟတ္တနိက္ခဋေန-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အထွတ်ဖြင့်၊ နိဋ္ဌာပေသိ-
 ပြီးဆုံးစေတော်မူပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော
 ဝါဒတို့၌၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော အနက်ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီး
 တည်း။

ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-သုမင်္ဂလ
 ဝိလာသိနီမည်သော၊ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ-ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၌၊ ပေါဋ္ဌ
 ပါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ-ပေါဋ္ဌပါဒသုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ယာဟီ၊ပေ၊ အပရာမသံ။ ။ဘုရားရှင်သည် လူတို့၏ ပြောရိုးအနက် (သမ္မုတိ)
 ကို ယူ၍ “ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသော်လည်း တဏှာ
 မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် သုံးသပ်မှုမရှိသောကြောင့် ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု တဏှာမာနဖြင့် သုံးသပ်၍ပြောသော
 လောကီလူတို့၏ ပြောခြင်းမျိုးမှ ထူးခြားပါသည်။-ဟူလို။

ဒေသနံ ဝိနိဝဇ္ဇေတွာ။ ။အောက်၌ ဒိဋ္ဌိ အဘိနိဝေသနှင့်စပ်သော ဝဇ္ဇကထာကို ဟော
 တော်မူခဲ့ရကား ထိုဝဇ္ဇကထာမှ ဒေသနာကို ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူရာ၌ “အပရာမာသ(တဏှာ
 မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မသုံးသပ်ဘဲ)”ဟု မိန့်တော်မူခြင်းသည် “ထိုသို့ မသုံးသပ်ခြင်းကြောင့် အရဟတ္တ
 ဖိုလ်ကို အထွတ်တင်ရာရောက်၏”ဟု မိန့်တော်မူရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “အရဟတ္တနိက္ခဋေန”
 ဟု မိန့်သည်။

ပေါဋ္ဌပါဒသုတ်အဋ္ဌကထာ၏
 အဖွင့် ပြီး၏။

၀၀=သုတသုတ်ဘာသာဋီကာ

သုဘမာဏဝတ္ထု

၄၄၄။ ဧဝံ၊ပေ၊ သာဝတ္ထိယန္တိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ သုဘသုတ္တံ-တည်း၊ တကြ-ထိုသုဘသုတ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ်ကား၊ အနတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာ-မပေါ်လွင်သောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း၊ အစိရပရိဗ္ဗုတော ဘဂဝတီတိ-ကား၊ ဘဂဝတီ-သည်၊ အစိရံ-မကြာမြင့်မီက၊ ပရိနိဗ္ဗုတေ-ပရိနိဗ္ဗာန်တော်မူပြီးလသော်၊ ပရိနိဗ္ဗာနတော-ပရိနိဗ္ဗာန်တော်မူရာနေ့မှ၊ ဥဒ္ဓိ-အထက်၌၊ ဝါ-အထက်ဖြစ်သော၊ မာသမတ္တေ-တစ်လခန့်ဖြစ်သော၊ ကာလေ-၌၊ (“သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ဧတံ-ဤသာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ၊ပေ၊ ဘဂဝတီဟူသော စကားကို၊ နိဒါနဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာ၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပတ္တစိဝရံ-သပိတ် သင်္ကန်းတော်ကို၊ အာဒါယ-၍၊ အာဂန္တာ-ကြွလာတော်မူ၍၊ ခီရဝိရေစနံ-ဆေးဖြင့်ထုံအပ်သော ဝမ်းသက်ကြောင်း နို့ရည်ကို၊ ပီဝိတွာ-၍၊ ဝိဟာရေ-၌၊ နိသိန္နဒိဝသံ-နေရာနေ့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ။

တောဒေယျပုတ္တောတိ-ကား၊ တောဒေယျ ဗြာဟ္မဏဿ-တောဒေယျပုတ္တော့၏၊ ပုတ္တော-သားဖြစ်သော၊ (“သုဘောမာဏဝေါ”၌စပ်၊) ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထိုပုတ္တော့သည်၊ (ဂတော၌စပ်၊) သာဝတ္ထိယာ-၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ တုဒိဂါမောနာမ-တုဒိရွာမည်သည်၊ အတ္ထိ၊ တဿ-ထို တုဒိရွာ၏၊ အဓိပတိတ္တာ-အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တောဒေယျောတိ-ဟူ၍၊ သင်္ချံ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊

အစိရံ ပရိနိဗ္ဗုတော။ ။အစိရံ+ပရိနိဗ္ဗုတေ၌ အစိရဝယ် နိဂ္ဂဟိတံကြေကြောင်းကို သိစေလို၍ “အစိရံ” ဟုဖွင့်သည်၊ ဤအလို အစိရံ=ပရိနိဗ္ဗုတေသည် သမာသ်မဟုတ်၊ ဝါကျတည်း၊ တစ်နည်း- “အစိရံ+ပရိနိဗ္ဗုတဿ အဿာတိ အစိရံ ပရိနိဗ္ဗုတော” ဟု သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း “အစိရံ+ပရိနိဗ္ဗုတေ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်သော ဖွင့်ပြသည်၊ “မကြာမီက ပရိနိဗ္ဗာန်တော်မူပြီးသော်” ဟူလို၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်၌ ၂-နည်းဖွင့်ထား၏။

မာသမတ္တေ။ ။ပါဠိတော်၌ အစိရံ ပရိနိဗ္ဗုတေဟု ပရိနိဗ္ဗာန်တော်မူပြီးသည်မှာ မကြာသေးကြောင်းကိုသာပြ၍ ကာလအပိုင်းအခြား မပါသောကြောင့် “မာသမတ္တေ” ဟု အဋ္ဌကထာက ကာလအပိုင်းအခြားကို ပြသည်၊ မတ္တဖြင့် တစ်လအတိကျ မဟုတ်၊ “တစ်လခန့်” ဟု ခန့်မှန်းချက်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ပရိနိဗ္ဗာန်တော်မူခဲ့ရာ၊ နယုန်လပြည့်ကျမှ တစ်လပြည့်၏၊ ထို ခီရဝိရေစနံကို သောက်ရာနေ့၌ကား “တစ်လမပြည့် တက်သေး” ဟု ဆိုလိုသည်။

တောဒေယျော။ ။တုဒိ(တုဒိရွာဟူသော)+နိဝါသော အဿာတိ တောဒေယျော၊ အဿနိဝါသတဒ္ဓိတံ၊ ဧဝံယုပစ္စည်း၊ တောဒေယျပုတ္တော့သည် ထိုရွာ၏ အကြီးအကဲဖြစ်၏၊ သောဏဒဏ္ဍ ကုဋဒဏ္ဍတို့ကိုသို့ ထိုရွာကို အုပ်စိုးနေသူတည်း။

ဂတော-ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ မဟဒ္ဒနော-များသောဥစ္စာရှိသည်၊ ပဉ္စ စတ္တာလီသကောဋီ
 ဝိဘဝေါ-လေးဆယ့်ငါးကုဋေသော စည်းစိမ်ရှိသည်၊ ပရမမစ္ဆရီ-အလွန် ဝန်တိုခြင်း
 ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဒဒတော-စွန့်ကြဲပေးကမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘောဂါနံ-စည်းစိမ်
 တို့၏၊ အပရိက္ခယောနာမ-မကုန်ခန်းနိုင်ခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-
 ၍၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသောဥစ္စာကို၊ န ဒေတိ-
 မပေး။

ပုတ္တမ္ပိ-သားကိုလည်း၊ အာဟ-ပြောဆို ဆုံးမပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) အဉ္စနာနံ-
 မျက်စဉ်းတို့၏၊ ခယံ-တစ်ရွေရွေ ကုန်သွားပုံကို၊ ဒိသွာ-ကြည့်၍လည်းကောင်း၊
 ဝမ္ပိကာနံ-တောင်ပို့တို့၏၊ သဉ္စယံ-ပေါင်းစုအပ်သော အစုအပုံကို၊ (ဒိသွာ)စ-
 ကြည့်၍လည်းကောင်း၊ မဇ္ဇနံ-ပျားကောင်ကလေးတို့၏၊ သမာဟာရံ-ပေါင်း၍
 ဆောင်ပုံကို၊ (ဒိသွာ)စ-၍လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ ယရံ-အိမ်၌၊
 အာဝသေ-နေရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-ပြီ)။

အဉ္စနာနံ။ ။အဉ္စဓာတ်သည် မက္ခန(သုတ်လိမ်းခြင်း)အနက်ကိုလည်း ဟော၏၊ ဣန္ဒြိယ
 လူမျိုးတို့သည် မျက်စိအေးအောင် မျက်လုံးပတ်ဝန်းကျင်၌ ဆေးမျက်စဉ်းဖြင့် သုတ်လိမ်းထား
 တတ်၏၊ ထိုမျက်စဉ်းလည်း အတုံးအခဲဖြစ်ရကား အနည်းငယ် အနည်းငယ် သွေးဖန်များသော်
 ကုန်သွား၏၊ ထို့အတူ စည်းစိမ်ဥစ္စာများလည်း ပေးဖန်များလျှင် ကုန်သွားမည်သာ-ဟူလို။
 [အဉ္စနာနန္တိ အက္ခိအဉ္စနတ္ထာယ ယံသိတအဉ္စနာနံ- ဋီကာသစ်။]

ဝမ္ပိကာနဉ္စ သဉ္စယံ။ ။တောင်ပို့ကြီးဟာ တစ်နေ့တည်းဖြင့် ဖြစ်လာသည်မဟုတ်၊
 ခြကောင်ကလေးတွေ တဖြည်းဖြည်းစုရာမှ ဤတောင်ပို့ကြီးဖြစ်လာပုံကိုကြည့်၍ “စည်းစိမ်
 ဥစ္စာတို့သည် ထိုကဲ့သို့ တဖြည်းဖြည်းစုလျှင် တောင်ပို့ကြီးကဲ့သို့ အစုအပုံ အများအပြားဖြစ်
 လာနိုင်သည်”ဟု ဆုံးမသည်။

မဇ္ဇနဉ္စ သမာဟာရံ။ ။မစုအရ ပျားရည်ကိုမယူရ၊ ပျားရည်ကို ပြုတတ်သော ယင်ပျားငယ်
 ကိုယူပါ၊ ယင်ပျားငယ်တို့သည် အနည်းငယ် အနည်းငယ် ဆောင်ယူရင်းပင် ပျားရည်များစွာ
 ရှိသော ပျားအုံကြီး ဖြစ်လာသကဲ့သို့ ထိုအတူ အနည်းငယ် အနည်းငယ် စုဆောင်းလျှင်
 စည်းစိမ်တို့လည်း များစွာဖြစ်လာနိုင်သည်-ဟူလို၊ ဤအဓိပ္ပါယ်များကို ရည်ရွယ်၍ “ခြကို
 ပုံပြ၊ ပျားကိုတုသို့”ဟု စပ်ဆိုတော်မူကြသည်။ [သမ္ပိဏ္ဍေတွာ-ပေါင်း၍+အာဟရဏံ-ဆောင်
 ခြင်း၊ (တစ်နည်း) အာဟရိယဓေတဝိ အာဟရော၊ သံပိဏ္ဍေတွာ+အာဟာရော၊ သမာဟာရော-
 ပေါင်း၍ (တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်အောင်) ဆောင်ထားအပ်သော ပျားအုံ။]

ပဏ္ဍိတော ယရမာဝသေ။ ။ယသွာ အပ္ပတရပ္ပတရေပိ (အလွန် နည်းသည်ထက်
 သာ၍နည်းသော စည်းစိမ်သည်) ဝယမာနေ-ကုန်လသော်၊ [“ဂယမာနေ-ယူအပ်သော်”ဟု
 မူကွဲရှိ၏။] တောဂါ ခိယန္တိ၊ အပ္ပတရပ္ပတရေပိစ သဉ္စိယမာနေ (ခုဆောင်းအပ်သော်) ဝမ္ပန္တိ၊
 တသ္မာ ယထာဝုတ္တ ဥပမတ္ထယံ ပညာယ ဒိသွာ ဝိညု၊ ဇာတိကော ကိဉ္စိပိ (အနည်းငယ်လည်း

စဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အဒါနမေဝ-မပေးကမ်းခြင်းကိုသာ၊ (မပေးကမ်းကြောင်း အကျင့်ကိုသာ)၊ သိက္ခာပေတွာ-သင်စေပြီး၍၊ ကာယဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘောဒါ-ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ တသ္မိယေဝ ယရေ-၌ပင်၊ သုနခေါ-ခွေးသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပြီ၊ [ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တောနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို သာမညဖလသုတ် ဇနဝသဘောနာမ ယက္ခော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိအဖွင့်ကြည့်ပါ။] သုဘော-သုဘလုလင်သည်၊ တံ သုနခံ-ကို၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ပိယာယတိ-ချစ်အပ်သည်ကိုပြု၏၊ အတ္တနော-၏၊ ဘုဉ္ဇနကဘတ္တိယေဝ-စားအပ်သော ထမင်းကိုသာ၊ ဘောဇေတိ-စားစေ၏၊ (ကျွေး၏)၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်ချီ၍၊ ဝရေသယနေ-ကောင်းမြတ်သော အိပ်ရာ၌၊ သာယာပေတိ-အိပ်စေ၏။

အထ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧကဒိသံ-တစ်နေ့သ၌၊ မာဏဝေ-လုလင်သည်၊ နိက္ခန္ဓေ-အိမ်ပြင်သို့ ထွက်သွားလသော်၊ တံ ယရံ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ခွမ်းအလိုငှာ၊ ပါဝိသိ-ဝင်တော်မူပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဘုက္ကာရံ-ဘုဘုဟု ပြုခြင်းကို၊ (ဘုဘုဟု ပြုအပ်သောအသံကို၊ ဝါ-ခွေးဟောင်သံကို)၊ ကရောန္တော-လျက်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သမိပံ-အနီးသို့၊ ဂတော-ပြီ၊ တတော-ထိုသို့ ဟောင်လျက် လာခြင်းကြောင့်၊ နံ-ထိုခွေးကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝေါစ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ တောဒေယျ-ယျ၊ တွံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေးအခါ၌လည်း၊ မံ-ကို၊ ဘောဘောတိ-ဘော ဘောဟူ၍၊ ပရိဘဝိတွာ-လွမ်းမိုး၍၊ ဝါ-ခြင်းကြောင့်၊ သုနခေါ-သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ရပြီ၊ ဣဒါနိပိ-၌လည်း၊ ဘုက္ကာရံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကတွာ-၍၊

ဖြစ်သော) ဝယံ(ကုန်ကျမှု=သုံးဖြုန်းမှုကို) အကတွာ အာယမေဝ (ဝင်လာသောအတိုးအပွားကိုသာ) ဥပ္ပါဒေန္တော ယရေဝသေ၊ ယရာဝါသံ(၌) အနုတိဋ္ဌေယျ (အစဉ်တည်ရာ၏)၊ ဣတိ လောဘာဒေသိတပဋိပတ္တိံ (လောဘဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောအကျင့်ကို) ဥပဒိသတိ (ညွှန်ပြ၏)-ဋီကာသစ်။

သုဘော၊ပေ၊ ပိယာယတိ။ ။ကောင်းသော(လှပသော) အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသောကြောင့် သုဘဟု အမည်ရသောလုလင်သည် ရှေးဘဝ၌ ပရိစယ (အတူနေသောအားဖြင့် အလေ့အကျက်) များခဲ့သောကြောင့် ထိုခွေးကလေးကို အလွန်ချစ်လေသည်။ [ပိယံ-ချစ်အပ်သည်ကို+ကရောတိတိ ပိယာယတိ၊ ကရဓာတ်၏အနက်ကို အာယပစ္စည်းသက်ထားသော နာမဓာတ်တည်း။]

ဘုက္ကာရံ။ ။ကရဏံ ကာရော၊ ဘုဘုဣတိ-ဘုဘုဟူ၍၊ ဝါ-ဝုပုဟူ၍+ကာရော ဘုက္ကာရော၊ (တစ်နည်း) ကရိယတေတိ ကာရော-ပြုအပ်သောအသံ၊ ဘုဘု ဣတိ+ကာရော ဘုက္ကာရော။

ဘော ဘောတိ၊ပေ၊ ဇာတော။ ။ရှေး၌“အဒါနမေဝ သိက္ခာပေတွာ-လောဘကြောင့် ခွေးဖြစ်သည်”ဟု ဆိုခဲ့ပြီး၊ ယခု ဘောဘောဟု ပြောမှုကြောင့် ခွေးဖြစ်သည်ဟု ဆိုပြန်ရာ ရှေ့နောက် မဆန့်ကျင်ပါလောဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ ကံ ၂-မျိုးလုံးပင် ခွေးဖြစ်ဖို့ရန် ဆက်ဆံသော

အဝီစိ-အဝီစိသို့၊ ဂမိဿသိ-ရောက်လတ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အဝေါစ)၊ သုနခေါ-
 သည်၊ တံ ကထံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ဝိပ္ပဋိသာရိ-နလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ၊
 ဥဒ္ဒန္တ ရှေ့-ခုံလောက်အကြား၌၊ (ဖိုခနောက်အကြား၌) ဆာရိကာယ-ပြာပေါ်၌၊
 နိပဏ္ဍာ-အိပ်ပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ နံ-ထိုခွေးကို၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြှောက်ချီ၍၊ သယနေ-
 အိပ်ရာ၌၊ သယာပေတံ-အိပ်စေခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိသု-မစွမ်းနိုင်ကြကုန်။

သုဘော-သုဘသည်၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ ဧကန-အဘယ်သူသည်၊ အယံ
 သုနခေါ-ဤခွေးကို၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဩရောပိတော-အောက်သို့ ချအပ်သနည်း၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟ-မေးပြီး၊ မနုဿာ-လူတို့သည်၊ ဧကနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်
 သောသူသည်၊ (အယံ သုနခေါ-ကို၊ အာသနာ-မှ၊ န ဩရောပိတော-အောက်သို့
 မချအပ်ပါ) ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-ပြောဆို၍၊ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံ အကြောင်းကို၊
 အာရောစေသံ-ပြောပြကြကုန်ပြီ၊ [ဘုရားရှင်က “ငါ့ကို ဘော ဘောဟု လွှမ်းမိုးခဲ့
 သောကြောင့် ခွေးဖြစ်ရပြီ” ဟုမိန့်တော်မူပုံကို ပြောကြသည်။] မာဏဝေါ-သည်၊
 သုတွာ-ကြားရ၍၊ မမ-ငါ၏၊ ပိတာ-အဖသည်၊ ဗြဟ္မလောကေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊
 နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပြီ၊ [“ငါ၏အဖသည် ဗြဟ္မာ့ဏတို့၏ စာရိတ္တကို မလျော့အောင်
 ကျင့်သူဖြစ်သောကြောင့် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်သည်” ဟု ယုံကြည်ထား၏။] သမဏော
 ဂေါတမော ပန-ရဟန်းဂေါတမသည်ကား၊ မမ-ငါ၏၊ ပိတရံ-အဖကို၊ သုနခံ-
 ခွေးကို၊ ကုရောတိ-၏၊ ဧသ-ဤ ရဟန်းဂေါတမသည်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ
 တစ်စုံတစ်ခုသော၊ မုခါရုဠ-နှုတ်သို့တက်သော စကားကို၊ ဘာသတိ-ပြောဆို၏၊
 ဣတိ-သို့၊ ကုဇ္ဈိတွာ-စိတ်ဆိုး၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ မုသာဝါဒေန-ဖြင့်၊ စောဒေတု
 ကာမော-အပြစ်တင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပိတာရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂန္ဓာ-
 ၍။ တံ ပဝတ္တိ-ထိုဖြစ်ပုံကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီး။ [“ကျွန်ုပ်၏အဖ ခွေးဖြစ်တယ်ဆိုတာ
 ဟုတ်ရဲ့လား” ဟု မေးသည်။]

အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါ၊ မှန်၏-ကံသည် ဝိပါကဗလဟူသော အကျိုးရင်း
 ကိုပေးသောကံ၊ အာနိသသဗလဟူသော အကျိုးဆက်ကိုပေးသောကံဟု ၂-မျိုးရှိ၏၊ ပဋိသန္ဓေ
 ဝိပါကံအကျိုးကိုပေးရာ၌ ကံတစ်မျိုးကသာ ပေးရသော်လည်း ပဝတ္တိဝိပါကံနှင့်တကွ အာနိသံသ
 အကျိုးကို ပေးရာ၌ကား ကံအမျိုးမျိုးပေးနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ခွေးဖြစ်ရာ၌ လောဘပြဋ္ဌာန်းသော
 ကံ၊ ဘောဘောဟု ဘုရားကိုလွှမ်းမိုး၍ ပြောဆိုကြောင်းကံ၊ ထိုကံ ၂-မျိုးလုံးနှင့်ပင် ဆိုင်သည်
 ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ရှေ့တစ်မျိုး နောက်တစ်မျိုး ၂-မျိုး မိန့်တော်မူသည်-ဋီကာသစ်။

မုခါရုဠ ။ မုခံ-ခံတွင်း(နှုတ်)သို့+အာရုဠ-တက်ရောက်သော စကားတည်း၊ မုခါရုဠ-
 နှုတ်တက်သောစကား။ [မုခါရုဠတိ သယံ ပဋိဘာနဝသေန (မိမိအားထင်လာသည်၏
 အစွမ်းဖြင့်) မုခါရုဠ၊ ဖြန့်မာလို စိတ်ထဲ၌ “ထင်ရာပြောတာဘဲ” ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဘဂဝါ-သည်။ တဿ-ထို သုဘအား၊ တထေဝ-ထိုခွေးအား မိန့်သည့်အတိုင်း ပင်၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူ၍၊ အဝိသံဝါဒနတ္ထံ-မိမိစကား၏ မမှားသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဟ-ဆက်၍ မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကံ)၊ မာဏဝ-လုလင်၊ တေ-သင်၏၊ ပိတရာ-အဖသည်၊ န အက္ခာတံ-မပြောအပ်ခဲ့သော၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိသလော၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-မေးတော်မူပြီ) ဘော ဂေါတမ-မ၊ သတသဟဿဣန္ဒြိယ-အဖိုးတစ်သိန်းထိုက်သော၊ သုဝဏ္ဏမာလာ-ရွှေပန်းသည် လည်းကောင်း၊ သတသဟဿဣန္ဒြိယ-သော၊ သုဝဏ္ဏပါဒုကာ-ရွှေခြေနင်းသည် လည်းကောင်း၊ သတသဟဿဣန္ဒြိယ-သော၊ သုဝဏ္ဏပါတိ-ရွှေခွက်သည်လည်း ကောင်း၊ သတသဟဿံ-တစ်သိန်းသော၊ ကဟာပဏဉ္စ-အသပြာသည်လည်း ကောင်း၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ တံ သုနဓံ-ထို ခွေးကို၊ အပေါဒကံ-ရေမရှိသော၊ [“ရေအနည်းငယ်ရှိသော”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။] မဓပါယသံ-ချိုဆီမိသော နို့ဃနာကို၊ ဝါ-ပျားရည်ဖြင့်ရောအပ်သော နို့ဃနာကို၊ ဘောဇေတွာ-ကျေး၍၊ သယနံ-အိပ်ရာပေါ်သို့၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ ဤသကံ- စဉ်းငယ်၊ နိဒ္ဒံ-အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကန္တ ကာလေ-သက်ရောက် ရာအခါ၌၊ ပုစ္ဆ-မေးလော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသောဥစ္စာကို၊ တေ-သင့်အား၊ အာစိက္ခိဿတိ-ပြောလိမ့် မည်၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုခွေးကို၊ ဒေသော-ဤ ခွေးသည်၊ မေ-ငါ၏၊ ပိတာ- အဖတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနေယျာသိ-သိပေတော့၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ သော-ထို သုဘသည်၊ တထာ-ထို မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာကို၊ အာစိက္ခိ-ပြောပြပြီ၊ [“ဒဿေသိ- ပြပြီ”ဟု မူကွဲရှိ၏။] တဒါ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုခွေးကို၊ မေ-ငါ၏၊ ပိတာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ ဘဂဝတိ-၌၊ ပသန္တစိတ္တော-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ စုဒ္ဒသ-၁၄ ပါးကုန်သော၊ ပဉ္စေ-ပြဿနာ တို့ကို၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေးလျှောက်ပြီး၍၊ ဝိသဇ္ဇန ပရိယောသာနေ-ဖြေတော်မူသည်၏ အဆုံး၌၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာ ဟူ၍၊ ဂတော-ဆည်းကပ်ပြီ၊ တံ-ထို သုဘကို၊

အဝိသံဝါဒနတ္ထံ။ ။အတ္တနော ဝစနဿ အဝိသံဝါဒနတ္ထံ၊ အဝိသံဝါဒနဘာဝဿ ဒဿနတ္ထံ တိ အတ္ထော (မမှားသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ-ဟု အနက်မှတ်ပါ။)-ဋီကာ။

သဗ္ဗံ ဒဿေသိ။ ။ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန သော သုနခေါ တံသဗ္ဗံ နေတွာ ဒဿေသိ၊ န ဇာတိဿရတယ (ရှေးဖြစ်ဟောင်းကို အောက်မေ့နိုင်သောကြောင့် ပြနိုင်သည် မဟုတ်)၊ ဘုရားကို မြင်တုန်းက ဟောင်ခြင်းမှာလည်း ရှေးဘဝ၌ ပြီးစီးခဲ့သော လွမ်းမိုးလိုသော ဝါသနာ ကြောင့်တည်း။ ဇာတိဿရကြောင့် မဟုတ်-ဟုလို့၊ ဋီကာ။ [ဤသို့ ဋီကာ၌ “ဒဿေသိ”ဟု ရှိသောကြောင့် အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ “အာစိက္ခိ”ဟု ရှိခြင်းမှာ ဋီကာနှင့် မညီ။]

သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ သုဘော မာဏဝေါ တောဒေယျပုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-သည်။) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသတိတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ ဘောဂဂါမတော-သုံးဆောင် ခံစားအပ်သောရွာမှ၊ (အပိုင်းစားအပ်သော တုဒိရွာမှ)၊ အာဂန္ဓာ-၍၊ ဝသတိ-နေ၏။

၄၄၅။ အညတရံပေ၊ အာမန္တေ သီတိ-ကား၊ သတ္တရိ-သည်၊ ပရိနိဗ္ဗာတေ- ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးလှသော်၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်၊ အဿ-ထို မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပတ္တစိဝရံ-သပိတ် သင်္ကန်းတော်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အာဂတော ကိရ-ကြွလာတော် မူသတတ်၊ မဟာဇနော-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ တံ-ထို အရှင်အာနန္ဒာသို့၊ [“ဥပသင်္ကမတိ” ဌ်စပ်၊ ဒဿနဌ် စပ်လိုလျှင် “တဿ” ဟု ရှိရလိမ့်မည်။] ဒဿနတ္ထာယ-ဖူးမြင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥပသင်္ကမတိ ကိရ-ချဉ်းကပ်သတတ်၊ ဣတိ- သို့၊ သုတွာ-၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတိုက်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ မဟာဇနမဇ္ဈေ- များစွာသော လူအပေါင်း၏အလယ်၌၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ပဋိသန္တာရံ- အစေ့အစပ်ကို၊ ကာတုံဝါ-ငှာလည်းကောင်း၊ ဓမ္မကထံ-ကို၊ သောတုံဝါ-ငှာလည်း ကောင်း၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဂေဟံ-သို့၊ အာဂတံယေဝ-ကြွလာသည် သာလျှင်ဖြစ်သော၊ နံ-ထို အရှင်အာနန္ဒာကို၊ ဒိသ္မာ-ဖူးမြင်၍၊ သုခေန-ဖြင့်၊ ပဋိသန္တာရံ-ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊ စ-ပဋိသန္တာရ ပြုရုံသာမကသေး၊ မေ-၏၊ (ငါ့မှာ)၊ ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ ကင်္ခါ-ယုံမှားခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ တမ္ပိ-ထို ယုံမှားခြင်း ကိုလည်း၊ နံ-ထို အရှင်အာနန္ဒာကို၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-မေးလျှောက်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အညတရံ-အမှတ်မရှိ တစ်ယောက်သော၊ မာဏဝကံ-လုလင်ငယ် ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ ပြောပြီ။

အပ္ပါဗာန္တိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဝိသဘာဂဝေဒနာ-သဘောမတူသော ဝေဒနာကို၊ အာဗာဓေတိ-အာဗာဓမူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ယာ-အကြင် ဝိသဘာဂဝေဒနာသည်၊ ဧကဒေသေ-ခန္ဓာကိုယ်၏

ကင်္ခါ အတ္ထိ။ ။ နောက်၌ မေးအပ်လတုံသော ယုံမှားခြင်းကို “ကင်္ခါ” ဟု ဆို၏၊ “ဧကာ စ မေ ကင်္ခါ အတ္ထိ” ဟူသော ဤပါဠိဖြင့် နောက်၌ မေးအပ်လတုံသော ပြဿနာကို ဖောဖောကပင် စီစဉ်ပြီးကြောင်း ပြ၏။

ဝိသဘာဂ ဝေဒနာ။ ။ လူ၏ အတ္တဘောသည် ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ရောဂါမဖြစ်လျှင် ကာယိကသုခဝေဒနာသာ ဖြစ်၏၊ အနာရောဂါကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝေဒနာကား ထိုသုခဝေဒနာနှင့် သဘောမတူသော (ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော) ဒုက္ခဝေဒနာတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အာဗာဓေတိ ဝိသဘာဂဝေဒနာ ဝုစ္စတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဝိသဘာဂဝေဒနာတိ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သာ ဟိ ကုသလကမ္မနိဗ္ဗတ္တေ အတ္တဘာဝေ ဥပ္ပဗ္ဗနသုခဝေဒနာ ပဋိပက္ခဘာဝတော ဝိသဘာဂဝေဒနာ-ဋီကာ။]

တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော အရပ်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-၍၊ (ဖြစ်လသော်)၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ဣရိယာပထေ-တို့ကို၊ အယပဇ္ဇေန-သံပြားဖြင့်၊ အာဗန္ဓိတွာ ဝိယ-ဖွဲ့ထားသကဲ့သို့၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ တဿာ-ထို ဝိသဘာဂဝေဒနာ၏၊ အဘာဝံ-မရှိခြင်းကို၊ ပုစ္ဆ-မေးလေလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ ကိစ္ဆဇီဝိတကရော-ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်ရှင်ရခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ ရောဂေါ-ရောဂါကို၊ အာတကောတိ-ဟူ၍၊ ပုစ္ဆတိ။ [စာအုပ်များ၌ “အပ္ပါတကောတိ” ဟု ရှိ၏၊ “အပ္ပါဗာဓန္တိ အာဒီသု” ဟု အာဒိဖြင့် စတည်ခဲ့သောကြောင့် “အပ္ပါတကောတိ” ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗရိပ္ပယ် မလို၊ ကိစ္ဆဇီဝိတကရော ရောဂေါသည် အာတကံ၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “အာ တကောတိ” ဟုသာ ရှိရမည်။] တဿပိ-ဆင်းရဲငြိုငြင် အသက်ရှင်ဖွယ် ထိုရောဂါ ငယ်၏လည်း၊ အဘာဝံ-ကို၊ ပုစ္ဆ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒတိ-၏။

ဂိလာနသေဝ-မကျန်းမာသူ၏ပင်လျှင်၊ ဥဋ္ဌာနံနာမ-အိပ်ရာ ထိုင်ရာမှ ထခြင်း မည်သည်၊ ဂရုကံစ-လေးလံသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ကာယေစ-၌လည်း၊ ဗလံ- ခွန်အားသည်၊ န ဟောတိ၊ တဿာ-ကြောင့်၊ နိဂ္ဂေလညဘာဝဉ္စ-(ဂိလာန၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ) ရောဂါမရှိသူ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗလံစ-ကိုယ်အားကို လည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏။

ဧကဒေသ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ။ ။အနာဟူသော ထိုဒုက္ခဝေဒနာသည် ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် တစ်နေရာ၌ ဖြစ်လျှင် လွယ်ကူစွာမလှည့်ပတ်နိုင် မသွားမလာနိုင်သောကြောင့် “ဣရိယာပုထံ ၄-ပါးကို သံပြားဖြင့် ရစ်ပတ်ဖွဲ့တုပ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ “ဣရိယာပုထံ ၄-ပါး၌ လေးတွဲတွဲဖြစ်သည်” ဟူလို၊ ဤမျှလောက်ကြီးသော အနာကိုသာ “အာဗာဓ” ဟု ခေါ်ရသည်၊ [ဧတေန ဗလဝရောဂေါ အာဗာဓောတိ ဒေသေတိ၊ အာ(ဘုသံ)-ပြင်းစွာ+ဗာဓတိတိ-နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဗာဓော၊ တဿာ အဘာဝံဖြင့် အပ္ပါဗာဓံ၌ အပ္ပ၏ အဘာဝအနက်ကိုပြု၏၊ “အာဗာဓေသ+ အဘာဝေါ အပ္ပါဗာဓံ”။]

ကိစ္ဆဇီဝိတကရော။ ။“အသုခဇီဝိတာဝဟော-မချမ်းသာသော အသက်ရှင်ခြင်းကို ဆောင် သော” ဟု ဖွင့်၏၊ ဧတေန ဒုဗ္ဗေလော အပ္ပမတ္တကော ရောဂေါ အာတကောတိ ဒေသေတိ- ဋီကာ၊ [အာတကံ၏ ဝစနတ္တကို စဝံ မေ သုတံ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဥဋ္ဌာနံ။ ။သယနနိသန္တာဒိတော ဥဋ္ဌာနံ၊ တေန (ထိုလဟုဋ္ဌာနံပါ၌ဖြင့်) ယထာ တထာ အပရာပရံ သရိရသ ပရိဝတ္တနံ ဝဒတိ-သင့်တော်သလို အခြင်းအရာအားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်၏ အဆင့်ဆင့် ဣရိယာပုထံကို ပြောင်းလွှဲနိုင်ခြင်းကို ဆိုသည်။

ဂရုကံ။ ။ဘာရိယံ၊ ကိစ္ဆသိဒ္ဓိကံ-ထကြွသောအခါ ပေါ့ပေါ့ပါးပါးမရှိဘဲ လေးလံ၏၊ (လက်ထောက်၍ ထရခြင်း၊ ကျွတ်ကျွတ်ဟုဆို၍ ခဲယဉ်းစွာ ထမှုစသည်ကို ပြီးစေရခြင်းကို “ဂရုကံ” ဟု ဆိုသည်)၊ မကျန်းမမာလျှင် အထိုင်အထစသည်၌ လေးရုံသာမက ကိုယ်၌ အားလည်းမရှိတော့၊ ထို့ကြောင့် “လဟုဋ္ဌာနံ ဗလံ” ပါ၌ဖြင့် အာဗာဓ၊ အာတကံဟု နာမည် မတပ်လောက်သော မကျန်းမူ၏ မရှိခြင်းကို ပြသည်။

ဖာသုဝိဟာရန္တိ-ကား၊ ဂမန၊ပေ၊ သယနေသု-သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်း ဟူကုန်သော၊ စတုသု-န်သော၊ ဣရိယာပထေသု-တို့၌၊ သုခဝိဟာရ-ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းကို၊ ပုစ္ဆ-မေးလေလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ အဿ-ထို လုလင်အား၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗကာရ-မေးထိုက်သော အခြင်းအရာကို၊ ဒဿန္တော-ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုဘောတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြောပြီ။ [ပါဠိတော်၌ အပ္ပါဓာန်စသော ပုဒ်တို့သည် ၂-ထပ်ပါ၏၊ ထိုတွင် ရှေ့အပ္ပါဓာန်စသည်သည် အာဏာပန (စေခိုင်းကြောင်း) စကားတည်း၊ သုဘော စသည်မှ နောက်၌ အပ္ပါဓာန် စသည်ကား မေးလျှောက်ပုံ အခြင်းအရာကိုပြသော စကားတည်း-ဟု ခွဲပါ။]

၄၄၇။ ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပါဒါယာတိ-ကား၊ ကာလဉ္စ-ချဉ်းကပ်သင့်ရာ အချိန်အခါကိုလည်းကောင်း၊ သမယဉ္စ-အကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဥပဓာရေတွာ-စူးစမ်းနှိုင်းချိန်၍၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊အမှက်-ငါတို့၏၊ဝါ-ငါတို့မှာ၊သွေ-နက်ဖန်၌၊ ဂမနကာလော-သွားဖို့ရန် အချိန်သည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ကာယေ-ကိုယ်၌၊ ဗလမတ္တာစေဝ-အနည်းငယ်သော အားသည်လည်း၊ သစေ ဖရိဿတိ-အကယ်၍ ပြန်နံ့အံ့၊ ဂမနပစ္စယာ-သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အညော-အခြားသော၊ အဖာသုဝိဟာရောစ-ချမ်းသာစွာ မနေရခြင်းသည်လည်း၊ သစေ န ဘဝိဿတိ-အကယ်၍မဖြစ်အံ့၊ အထ-ထိုသို့ကြောင်းညီညွတ်လသော်၊ ဧတံကာလဉ္စ-ထိုချဉ်းကပ်

ဖာသု ဝိဟာရံ။ ။အာဗာစစသော ၄-မျိုး မရှိလျှင် ဖာသုဝိဟာရဖြစ်ပြီ မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ဖာသုဝိဟာရကို ထပ်၍ ပြရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ ဤဖာသုဝိဟာရဖြင့် အာဗာစစသည်တို့၏ ရှိရုံမျှမဖြစ်သော ဖာသုဝိဟာကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်သော (ကျန်းမာရုံမက၊ ချမ်းသာစွာနေရသော) ဖာသုဝိဟာရကို ပြလိုသောကြောင့် ထပ်၍ ဆိုရပါသည်။

ဋီကာ။ ။ဟေဋ္ဌာ စတုဟိ ပဒေဟိ (အပ္ပါဓာန်စသော ၄-ပုဒ်တို့ဖြင့်) အဖာသုဝိဟာရာ ဘာဝ ပုစ္ဆိတွာ ဣဒါနိ ဖာသုဝိဟာရသဗ္ဗာဝံ (ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကို) ပုစ္ဆတိ၊ တေန ဝိသေသော ဖာသုဝိဟာရော ပုစ္ဆိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အသတိ ဟိ အတိသယတ္ထဇောတနေ သဒ္ဓေ (ဖာသုဝိဟာရောဟု သာမညသဒ္ဓါဖြစ်၍ အလွန်အနက်ကို ထွန်းပြသောသဒ္ဓါ မပါသော်လည်း) အတိသယတ္ထဿ လဘနတော၊ ယထာ အဘိရူပါယ ဒေယျံ ဒါတဗ္ဗတိ-အလွန်အဆင်းလှသော မိန်းမအား ပေးစရာကို ပေးပါလောဟူရာ၌ ဒေယျံဝယ် အတိသဒ္ဓါမပါသော်လည်း အဘိရူပမိန်းမနှင့် ထိုက်တန်သော အလွန်ကောင်းသော ပေးဖွယ်ကို ယူရသကဲ့သို့တည်း။ [ဋီကာသစ်၌ “အဘိရူပဿ ကညာ ဒါတဗ္ဗာ”ဟု ပုံစံပြ၏၊ ထို၌လည်း ကညာအရ အဘိရူပဿတို့အားနှင့် ထိုက်တန်အောင် အလွန်လှသော သတို့သမီးကို ယူရသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ကြွင်းသော အဓိပ္ပါယ်များကို ဧဝံ မေ သုတ် အဖွင့်၌ ယူပါ။]

သင့်ရာ အချိန်အခါကိုလည်းကောင်း၊ ဂမနကာရဏ သမဝါယသင်္ခါတံ-သွားဖို့ရန် အကြောင်း၏ စုပေါင်းညီညွတ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော၊ ဧဝံ သမယဉ္ဇ-ဤအကြောင်း ညီညွတ် ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပဓာရေတွာ-စူးစမ်းနှိုင်းချိန်၍၊ သွေ-နက်ဖန်၌၊ အပိ ဧဝနာမ အာဂစ္ဆေယျာမ-လာနိုင်ကုန်တန်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ။ [ဤစကားကို အတုလိုက်၍ ယခုအခါ တစ်စုံတစ်ယောက်က ဖိတ်ခေါ်ရာဝယ် “အကြောင်းညီညွတ်လျှင် လာခဲ့ပါမည်”ဟု ပြောကြသည်။]

၄၄၈။ စေတကေန ဘိက္ခုနာတိ-ကား၊ စေတိရဋ္ဌေ-စေတီတိုင်း၌၊ ဇာတတ္တာ-ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စေတကောတိ-စေတကဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ လဒ္ဓန္ဒနာမေန-ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ (ဘိက္ခုနာ၌စပ်)၊ သမ္မောဒနိယံကထံ သာရဏီယံတိ-ကား၊ ဘော အာနန္ဒ-အရှင်ဘုရား အာနန္ဒာ၊ ဒသဗလဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ကောနာမ-အဘယ်မည်သော၊ အာဗာဓော-အနာရောဂါသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ပရိဘုဠိ-ဘုဦးပေးတော်မူပါသနည်း၊ အပိစ-သည်သာမကသေး၊ သတ္တု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပရိနိဗ္ဗာနေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်းကြောင့်၊ တုမှာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ သောကော-သောကသည်၊ န ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားမဖြစ်ဘဲ ရှိပါ၏လော၊ [စိတ္တသန္တာပ ပုစ္ဆာဟု ဋီကာတို့ဖွင့်သောကြောင့် “ပရိနိဗ္ဗာနေ-ကြောင့်၊ န ဥဒပါဒိ-လော”ဟု ပေးရသည်။] သတ္တာနာမ-မည်သည်၊ ကေဝလံ-အများမဖက်သက်သက်၊ တုမှာကံယေဝ-အရှင်ဘုရားတို့အတွက်သာ၊ န ပရိနိဗ္ဗတော-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည် မဟုတ်ပါ၊ သဒေဝကဿ-နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ လောကဿ-တစ်လောကလုံး၏၊ မဟာဇာနိ-ကြီးစွာသော ဆုံးရှုံးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏)၊ ယတြ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သဒေဝကဿ-သော၊ လောကဿ-၏၊ သော အဂ္ဂပုဂ္ဂလော-ထို အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သော်မှလည်း၊ ပရိနိဗ္ဗတော-ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူရသေး၏၊ (တတြ-ထိုအကြောင်းကြောင့်)၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အညော-မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါးသော၊ ကော-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မရဏာ-သေရခြင်းမှ၊ မုစ္ဆိဿတိ-လွတ်ပါတော့လတ်

စေတကော။ ။စေတိရဋ္ဌေ ဇာတတ္တာဖြင့် “စေတိယံ+ဇာတော စေတကော”ဟူသော ဝစနတ္ထကို ပြ၏။ စေတိနောင် ဇာတအနက်၌ ဣယပစ္စည်းသက်၍ စေတိယဟု ဖြစ်ပြီးနောက်၊ ဣကို အ၊ ယကို ကပြ။ စေတိယရဋ္ဌေဟု ရှိရာ၌ ယကား အပိုထည့်အပ်သောအက္ခရာတည်း။ “စေတိတိုင်းမှတစ်ပါး အခြားသော တိုင်းတစ်မျိုးလည်းရှိသေး၏”ဟု ဆိုကြသေး၏။ ထိုအခြားတိုင်းတစ်မျိုးကား စေတိယတိုင်း (သို့မဟုတ် “စေတ”တိုင်း) ဖြစ်ဟန်တူသည်။

နည်း၊ ဣဒါနိ-၌၊ အည်-မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါးသော၊ ကံ-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိသ္မာ-ကြည့်၍၊ မစ္စုရာဇာ-သေမင်းသည်၊ လန္ဗိဿတိ-ရှက်တော့လတံ့နည်း၊ ဣတိ ဧဝ မာဒိနာ-ဤသို့အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ မရဏ ပဋိသံယုတ္တံ-သေခြင်းနှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ သမ္မောဒနိယံ-ဝမ်းမြောက်သင့် ဝမ်းမြောက်ထိုက်သော၊ သာရဏီယံ-တစ်သက်မပြတ် အမှတ်ရထိုက်သော၊ ကထံ-ကို၊ ဝိတိသာရေတွာ-ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ ထေရဿ-ထေရ်အား၊ ဟိယျော-ယမန်နေ့က၊ ပီတဘောသဇ္ဇာနုရူပံ-သောက်အပ်သောဆေးအား လျော်သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ ဒတွာ-ပေးလှူပြီး၍၊ သတ္တကိစ္စာ ဝသာနေ-ဆွမ်းကိစ္စ၏အဆုံး၌၊ ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျောက်ပတ် တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌၊ နိသိဒိ-ထိုင်ပြီး၊ [သောက်အပ်ပြီးသောဆေးနှင့် သင့်တော်အောင် အာဟာရကို ကျွေးခြင်း (ကပ်လှူခြင်း)သည် ရှေးထုံးစံဖြစ်၏၊-ဋီကာသစ်။]

ဥပဋ္ဌာကော သန္တိကာဝစရောတိ-ကား၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေးသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ သန္တိကာဝစရော-အနီး၌ လှည့်လည်နေသူပါတည်း၊ ရန္ဓကဝေသီ-အပေါက်အကြားကို ရှားမှီးသူသည်၊(ဟုတွာ)၊ န သန္တိကာဝစရော-အနီး၌လှည့်လည်

ဣဒါနိ ကံ အည်၊ပေ၊ လန္ဗိဿတိ။ ။ဤကား ထုတ်ဖော်၍ မေးမြန်းပြောဆိုအပ်သော စကားမဟုတ်၊ သူ၏ နှလုံးသွင်းကို အကြောင်းပြု၍ လောကပြောရိုးအတိုင်း ပြောဆိုအပ်သော စကားတည်း။ [ဣဒါနိတိစ အတ္တဇော မနသိကာရံ ပတိဝေါဟာရမတ္ထေန ပုတ္တံ၊ လန္ဗိဿတိတိ လဇ္ဇာဝိယ ဘဝိဿတိ၊ ဝန္တိဿတိ-ရှောင်လိမ့်လတံ့နည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-ဋီကာသစ်။]

မရဏ ပဋိသံယုတ္တံ။ ။တစ်စုံတစ်ယောက် ကွယ်လွန်ရာ၌ (၁)ရောဂါကိုမေးခြင်း၊ (၂) ရောဂါဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို မေးခြင်း၊ (၃)ထိုသူ၏ ကွယ်လွန်ခြင်းကြောင့် ကျန်ရစ်သူတို့၏ စိတ်ပူဆွေးမှုကို မေးခြင်း၊ (၄)မိမိနှင့်တကွ အများပင် ပူဆွေးရပုံကို ပြောပြခြင်း၊ (၅)သေခြင်း တရားကို အတုန်ပြန်၍ မတွန်းလှန်နိုင်ပုံကို ပြောပြခြင်း၊ စသည်တို့သည် လောက၌ ပြောလေ့ရှိသော သမ္မောဒနိယံ သာရဏီယံကထာပင် ဖြစ်၏။ [ဤ ၄-နံပါတ်ပုံစံကိုလိုက်၍ ယခုခေတ်၌ လည်း ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ဆုံးသောအခါ “အကျွန်ုပ်တို့ အားလုံးအတွက် (တစ်နယ်လုံး၊ သို့မဟုတ် တစ်နိုင်ငံလုံး၊ သို့မဟုတ် အာရှတိုက်တစ်တိုက်လုံး) ဆုံးရှုံးခြင်းပါဘဲ” စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိကြသည်။]

သမ္မောဒနိယံ။ ။ထို့ကြောင့် သုဘလုလင်သည် “ကောနာမ အာဗာဓော”ဖြင့် ရောဂါကို လည်းကောင်း၊ “ကိ ဘဂဝါ ပရိဘူဇိ”ဖြင့် ရောဂါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ “အပိစ၊ပေ၊ ဥဒါဒိ”ဖြင့် စိတ္တသန္တာပ (စိတ်ပူဆွေးခြင်း)ကိုလည်းကောင်း မေးပြီးလျှင် “သတ္တာနာမ၊ပေ၊ မဟာဇာနိ”ဖြင့် ထိုစိတ္တသန္တာပ၏ အများနှင့်ဆက်ဆံကြောင်း (တစ်လောကလုံးပင် ပူပန်ရကြောင်း)ကိုလည်းကောင်း “ကော ဒါနိ၊ပေ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော”ဖြင့် သေမင်းကို မည်သူမျှ မခုခံနိုင်ကြောင်းကို လည်းကောင်း လျှောက်သည်။ [ယတြာတိ ယေန ကာရဏေန ပရိနိဗ္ဗုတော၊ တေန ကော ဒါနိ အညော မရဏာ မုစ္စိဿတိတိ အာဒိနာ ယောတေဗ္ဗံ။]

နေသူ မဟုတ်ပါ။ ဝိမံသနာဓိပ္ပါယော-စုံစမ်းခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်။ (ဟုတွာ) န သန္တိကာဝစရော-ပါ။ သမိပစာရီတိ ဣဒံ-ဟူသောဤပုဒ်သည်။ ပုရိမ ပဒေသဝ-ရေ၌ဖြစ်သော သန္တိကာဝစရော ပုဒ်၏သာ၊ ဝေဝစနံ-ဝေဝစပရိယာယ်၊ စကားလှယ် တည်း။ ယေသံ၊ပေ၊ ဂေါတမောတိ-ဟူသော ပုစ္ဆာကို၊ ကသွာ-ကြောင့်၊ ပုစ္ဆာတိ-မေးသနည်း၊ တဿ-ထို သုဘလုလင်၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ (ကိ-နည်း၊) ယေသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ (အကြင် ဝိမောက္ခ၏အကြောင်း ဖြစ်သော နိယျာနိကတရားတို့၌)၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ဣမံ လောကံ-ဤ သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-တည်စေတော်မူပြီ၊ တေ(ဓမ္မာ)-တို့သည်၊ တဿ-ထို အရှင်ဂေါတမ၏၊ အစ္စယေန-ကွယ်လွန်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ နဋ္ဌာ နုခေါ-ပျောက်ပျက်ကုန်လေပြီလော၊ ဓရန္တိနုခေါ-ထင်ရှားရှိကုန်လေသေးသလော၊ သစေ ဓရန္တိ-အကယ်၍ ထင်ရှားရှိကုန်သေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ-န်လသား၊) အာနန္ဒော-အရှင်အာနန္ဒာသည်၊ ဇာနိဿတိ-သိလတံ၊ ဟန္တု-ယခု၊ နံ-ထို အရှင်အာနန္ဒာကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးအံ့၊ ဣတိဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ (အဟောသိ ကိရ)၊ တသွာ-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ပုစ္ဆိ။

၄၄၉။ အထ-မေးလျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို သုဘလုလင်အား၊ ထေရော-အရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည်၊ တီဏိ-န်သော၊ ပိဋကကနိ-တို့ကို၊ တီဟိ-န်သော၊ ဓန္ဓေဟိ-ဓန္ဓာတို့ဖြင့်၊ (ဂုဏ်တို့ဖြင့်)၊ သင်္ဂဟေတွာ-သိမ်းယူ၍၊ ဒေသန္တော-

ဥပဋ္ဌာကောပေ၊ ဓိပ္ပါယော။ ။ “ဥပဋ္ဌာကောသည် သန္တိကာဝစရော၏ ဝိသေသနတည်း” ဟု သိစေလို၍ “ဥပဋ္ဌာကော ဟုတွာ”ဟု ဟုတွာထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထို ဥပဋ္ဌာကောဟူသော ဝိသေသနဖြင့် တားမြစ်အပ်သောအနက်ကို ပြလို၍ “န ရန္တဂဝေသိ၊ န ဝိမံသနာဓိပ္ပါယော”ဟု မိန့်သည်။ အပေါက်အကြား (အပြစ်)ကို ရှာလို၍ အနီး၌ လည့်လည်သူမဟုတ်၊ စုံစမ်းလို၍လည်း အနီး၌ လည့်လည်သူမဟုတ်၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးသူအဖြစ်ဖြင့် အနီး၌ လည့်လည်သူဖြစ်သည်-ဟုလို။

မှတ်ချက်။ ။မာရ်နတ်သည် ဘုရားရှင်၏အပြစ်ကို ရှာလိုသောကြောင့် အလောင်းတော် ဘဝမှစ၍ ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် တစ်နှစ်ကြာအောင် ၇-နှစ်လုံးလုံး နောက်ကလိုက်ကာ သန္တိ ကာဝစရလုပ်ဖူး၏၊ ဥတ္တရမည်သော လုလင်လည်း ဘုရားရှင်ကို စုံစမ်းလို၍ ၇-လစန့်မျှ ဘုရားအနီး၌ လှည့်လည်ကာ သန္တိကာဝစရလုပ်ဖူးသည်။

တီဏိ ပိဋကကနိ၊ သင်္ဂဟေတွာ။ ။ပိဋကဟူသည် သဒ္ဓါအစဉ်တည်း၊ သီလက္ခန္ဓစသော ၃-ပါးကား ထိုသဒ္ဓါ၏ ဟောနက်တည်း၊ သဒ္ဓါပြုယုဂ် ပါဠိဟူသမျှကို အနက်နှင့်စပ်၍သာ သုံးစွဲအပ်၏၊ အနက်မရှိလျှင် သဒ္ဓါမရှိနိုင်၊ ဤနည်းအားဖြင့် သီလက္ခန္ဓစသော ဟောနက် ၃-ပါးသည် ပိဋကသုံးပုံ အလုံးစုံသောသဒ္ဓါကို သိမ်းယူနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “တီဏိ၊ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ”ဟု ဆိုသည်။

ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဏ္ဍံ ခေါ်တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ မာဏဝေါ-သည်၊ သံခိတ္တေန-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ ကထိတ်-ဟောအပ်သော တရားတော်ကို၊ အသလ္လက္ခန္ဓော-မမှတ်သားနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိတ္တာရ တော-အကျယ်အားဖြင့်၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-ဦးအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ကတမေသံ တိဏ္ဍန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

၄၅၀-၄၅၃။ တတော-ထိုသို့လျှောက်ခြင်းကြောင့်၊ ထေရေန-သည်၊ အရိယဿ သီလက္ခန္ဓဿာတိ-ဿ ဟူ၍၊ တေသု-ထိုတရားတို့ကို၊ ဒဿိတေသု-ပြအပ်ပြီး ကုန်းလသော်၊ ပုန-ဖန်၊ ကတမောပေ၊ သီလက္ခန္ဓာတိ-ဟူ၍၊ ဧကေကံ-တစ်ပါး တစ်ပါးကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးလျှောက်ပြီ၊ ထေရေပိ-သည်လည်း၊ အဿ-ထို သုဘလုလင် အား၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒံ-ဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းကို၊ ဒေဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ တန္တိ ဓမ္မံ- ပါဠိတော်အစဉ်ဖြစ်သော တရားကို၊ ဒေသေန္တော-ဟောတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ အနက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟော တော်မူအပ်သည်သောနည်းဖြင့်သာ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ဝိသန္ဓေသိ-ဖြေတော်မူပြီ။ [“ဘဂဝတာ ဝုတ္တနယေနေဝ” ဟုဆိုသဖြင့် ဤ သုဘသုတ်၏လည်း ဗုဒ္ဓဘာသိတ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်၊ ဝုတ္တနယဟူသည် သာမညဖလသုတ် စသည်၌ ဟောတော် မူအပ်ပြီးသော နည်းတည်း။]

မာဏဝေါပေ၊ အာဟ။ ။အခြားပါဠိတော်များ၌ “ကတမေသံ တိဏ္ဍံ” ကဲ့သို့သော ပုစ္ဆာသည် ဤအရှင်အာနန္ဒာကဲ့သို့ တရားဟောသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာသာဖြစ် ၏။ ဤ၌ကား ထိုသို့မဟုတ်၊ တရားနာသောသုဘ၏ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အခြားနေရာနှင့် မတူသည့်အတွက် “မာဏဝေါပေ၊ အာဟ”ဟု အနုသန္ဓေတက်၍ ပြရသည်။ [ကတမေသံ တိဏ္ဍန္တိ အယံ အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ-ဋီကာ။] ထိုသို့ အနုသန္ဓေတက်ရာ၌ “ကတမေသံ တိဏ္ဍန္တိ အာဒိမာဟ”ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ တွေ့ရသော်လည်း ပါဠိတော်၌ ကတမေသံ တိဏ္ဍံ၏နောက်ဝယ် သုဘ၏စကားအဆက် မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နောက်နောက် အဖြေများအတွက် သီးခြားအမေးရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာဒိသဒ္ဓါ မပါခြင်းသာ ကောင်းသည်။

သီလက္ခန္ဓဿာတိ။ ။အရှင်အာနန္ဒာသည် “အရိယဿ သီလက္ခန္ဓဿ”၌သာ မရပ်ဘဲ “အရိယဿ သမာဓိက္ခန္ဓဿ၊ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ”တိုင်အောင် ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် သီလက္ခန္ဓဿာတိ၌ ဣတိတစ်လုံး အကြေကြံ၍ ကြေသော ဣတိကို ပဒတ္တဝိပလ္လာသနိပါတ်၊ တိုက်ရိုက်ရှိသော ဣတိကို အာဒုတ္တ၊ သို့မဟုတ် အလားတူ အနက်ဟော ပကာရတ္တဟု ကြံပြီးလျှင် ထိုဣတိဖြင့် အရိယဿ သမာဓိက္ခန္ဓဿစသော ပုဒ်များကို ယူပါ။ [သီလက္ခန္ဓဿာတိ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဓေါ အာဒိအတ္ထော၊ ပကာရတ္ထောဝါ၊ တေန အရိယဿ သံမာဓိက္ခန္ဓဿ၊ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိတိ အယံ ဧတ္ထကော ပါဠော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ဋီကာသစ်။]

တတ္ထ-ထိုသို့ ဖြေဆိုရာ၌၊ အတ္ထိ စေတေတ္ထ ဥတ္တရိကရဏီယန္တိ-ယံဟူသောပါဠိဖြင့်၊ (“ဒဿေသိ”၌စပ်)၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဧတ္ထသာသနေ-၌၊ သီလံ-သည်၊ သာရောဇဝ-အနစ်သည်ပင်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ဟိ-မှန်၊ ကေဝလံ-သမာဓိ ပညာမဖက်သက်သက်၊ ဧတံ-ဤသီလသည်၊ ပတိဋ္ဌာမတ္တမေဝ-တည်ရာမျှသည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတော-ဤသီလမှ၊ ဥတ္တရိပန-အထက်၌ကား၊ အညမိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ကတ္တဗ္ဗံ-ပြုထိုက်သော သမာဓိပညာကိစ္စသည်၊ အတ္ထိယေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (အာယသ္မာ အာနန္ဒော) ဒဿေသိ-ပြတော်မူပြီ၊ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓသာသနတော-ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-၌၊ (“န သမနုပဿာမိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။)

၄၅၄။ ကထဉ္စ မာဏဝ ဘိက္ခု ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရော ဟောတီတိ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ (အာရဘိ-၌စပ်)၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ ကတမော ပန သော ဘော အာနန္ဒ အရိယော သမာဓိက္ခန္ဓောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သမာဓိက္ခန္ဓံ-သမာဓိဂုဏ်ကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနောပိ-သော်လည်း)၊ သီလသမ္ပန္နော ဣန္ဒြိယေသုပေ၊ သန္တုဋ္ဌောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သီလာနန္တ ရံ-သီလ၏အခြားမဲ့၌၊ ဣန္ဒြိယသံဝရာဒယော-ဣန္ဒြိယဝရအစရှိကုန်သော၊ သီလသမာဓိနံ-တို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ ဥဘိန္ဒံပ-၂ ပါးကုန်သော သီလသမာဓိတို့အားလည်း၊ ယေ တေ ဥပကာရကမ္မော-အကြင်လျော်သော ကျေးဇူးကိုပြုတတ်သော တရားတို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ-အကျဉ်းပြအပ်ကုန်ပြီ၊ တေ-ထို တရားတို့ကို၊ နိဒ္ဒိသိတွာ-အကျယ်ပြ၍၊ သမာဓိက္ခန္ဓံ-သမာဓိဂုဏ်ကို၊ ဒဿေတုကာမော-ပြခြင်းငှာ အလိုရှိ သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာရဘိ-အားထုတ်တော်မူပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ-ဤသမာဓိက္ခန္ဓကို ပြရာ၌၊ ရူပဇ္ဈာနာနေဝ-ရူပဇ္ဈာန်တို့သည်သာ၊ အာဂတာနိ-တိုက်ရိုက်လာကုန်ပြီ၊ အရူပဇ္ဈာနာနိ-

အတ္ထိ စေတေတ္ထ။ ။အယ် ခေါ် မာဏဝ အရိယော သီလက္ခန္ဓောပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ”ဟု သီလက္ခန္ဓအတွက် နိဂုံးချုပ်ပြီးသောအခါ “အတ္ထိ စေတေတ္ထ ဥတ္တရိကရဏီယံ”ဟု စကားအပိုပါသေး၏၊ ထိုစကားဖြင့် “သီလသည် သာသနာတော်၌ အနစ်သာရ မဟုတ်သေးကြောင်း၊ အထက်၌ ပြုဖွယ်ကိစ္စတွေ ရှိသေးကြောင်း”ကို ပြသည်။

န သီလမေဝ သာရော။ ။ဧဝံသည် အဋ္ဌာနပယုတ္တ (တည်ရာ မဟုတ်သောဋ္ဌာန၌ သုံးစွဲအပ်သော)သဒ္ဓါတည်း၊ အနက်ပေးသောအခါ “သာရောဇဝ”ဟု တည်သင့်ရာဋ္ဌာန၌ ရွှေ့၍တည်စေရသည်၊ [အရိယမဂ္ဂသာရေ (အရိယာမဂ်ဟူသော အနစ်ရှိသော) ဘဂဝတော သာသနေ ယထာဒသိတံ သီလံ (ပါဠိတော်၌ ပြအပ်ပြီးသော အပြားရှိသောသီလသည်) သာရော ဇဝ နဟောတိ၊ သာရဝတော မဟာရက္ခဿ ပပဋိက္ခန္ဓာနိကတ္တာ (သီလက အနစ်ရှိသော သစ်ပင်ကြီး၏ အပွေးအရာ၌တည်သောကြောင့်တည်း)၊ အဋ္ဌာနပယုတ္တော ဟိ ဧဝသဒ္ဓေါ ယထာဋ္ဌာနေ ယောဇေတေဗ္ဗော-ဋီကာသစ်။]

အရူပဈာန်တို့သည်၊ န အာဂတာနိ-တိုက်ရိုက်မလာကုန်၊ ပန-ထိုသို့ပင် တိုက်ရိုက် မလာပါကုန်သော်လည်း၊ အာနေတွာ-ဆောင်၍၊ ဒီပေတဗ္ဗာနိ-ပြုထိုက်ကုန်၏။ ဟိ-မှန်၏။ စတုတ္ထဈာနေန-ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ-မသိမ်းယူအပ်သော၊ အရူပ သမာပတ္တိနာမ-အရူပသမာပတ်မည်သည်၊ နတ္ထိယေဝ-မရှိသည်သာတည်း။

၄၇၁-၄၈၀။ အတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိ ကရဏီယံတိ-ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေသိ ဌ်စပ်) ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဧတ္ထသာသနေ-ဤ သာသနာတော်၌၊ စိတ္တေကဂ္ဂတာမတ္တကေနေဝ-စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းမျှဖြင့်သာ၊ ပရိယောသာနပ္ပတ္တိ နာမ-အဆုံးသို့ ရောက်ခြင်းမည်သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတောပိ-ဤ သမာဓိက္ခန္ဓ မှလည်း၊ ဥတ္တရိ-အထက်၌၊ အည-သမာဓိက္ခန္ဓမှ တစ်ပါးသော၊ ကတ္တဗ္ဗ- ပြုထိုက်သော ကိစ္စသည်၊ အတ္ထိယေဝ-ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ် ကို၊ ဒဿေသိ-ပြုပြီး၊ (တစ်နည်း၊ ဒဿေသိ-ပြု၏) နတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိ ကရဏီယံတိ-ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေသိ-ဌ်စပ်) ဘဂဝတော-၏၊ ဧတ္ထ သာသနေ-၌၊ ဣတော-ဤ အရဟတ္တဖိုလ်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ကာတဗ္ဗနာမ- ပြုထိုက်သောကိစ္စမည်သည်၊ နတ္ထိယေဝ-မရှိတော့သည်သာ၊ ဟိ-မှန်၏။ ဘဂဝတော- ၏၊ သာသနံ-သာသနာတော်သည်၊ အရဟတ္တပရိယောသာနံ-အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိ၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေသိ-ပြု၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-သာ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။ ဣတိ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလပိလာသိနိယာ- သော၊ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ-၌၊ သုဘသုတ္တဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

အနေတွာ ဒီပေတဗ္ဗာနိ။ ။ပါဠိတော်ဝယ် ရူပဈာန်ကိုသာ ပြ၍ အရူပဈာန်ကို မပြသော် လည်း အဘိညာဉ်တက်ရာ၌ အရူပဈာန်မရလျှင် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အရူပဈာန်တို့ကိုလည်း ဆောင်၍ ပြုထိုက်ကုန်သည်-ဟူလို။

ဆကဉ္စိအံ။ ။ရူပဈာန်ကို ဟောပြီးသောအခါ အဘိညာဉ်ကိုဟောဖို့ရန် အလှည့်ရောက်လာ ၏။ “အယံပိ ကာယော ရူပိ”စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုသောအခါ ရူပကာယကို မူတည်ရ၏။ မနောမယ ဣဒ္ဓိဝိစစသော အဘိညာဉ်များ၌လည်း ရုပ်တရားပါရှိရ၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်မရှိသော အရူပဈာန်ကို မဟောဘဲ ရူပဈာန်၏ အခြားမဲ့၌ အဘိညာဉ်ကိုဟောမှ ရှေ့နောက်လိုက်လျော ရကား ရူပဈာန်၏အခြားမဲ့၌ အဘိညာဉ်ကို ဟောဖို့ရန် အလှည့်ရောက်လာသောကြောင့် အရူပဈာန်တို့ကို တိုက်ရိုက်မဟောတော့ပါ။ သို့သော် အရူပဈာန်မပါလျှင် အဘိညာဉ်သို့ မတက်နိုင်သောကြောင့် အဘိညာဉ်ကို ဟောလျှင်ပင် နာနန္တရိကနည်းအားဖြင့် အရူပဈာန် ကိုလည်း ဟောပြီးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

သုဘသုတ် အဋ္ဌကထာ၏အဖွင့် ပြီး၏။

၁၁-ကေဝဠသုတ်ဘာသာဋီကာ
ကေဝဠဂဟပတိပုတ္တဝတ္ထု

၄၈၁။ ဧဝံပေ၊ နာဠန္ဒနယန္တိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ ကေဝဠသုတ္တံ-တည်း၊ တတြ-ထို ကေဝဠသုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ ပါဝါရိကမ္မ ဝနေတိ-ကား၊ ပါဝါရိကဿ-ပါဝါရိကသူဌေး၏၊ (အဝတ်ကုန်သည်သူဌေး၏၊) အမ္မဝနေ-သရက်ဥယျာဉ်၌၊ (“ဝိဟရတိ”၌စပ်၊) ကေဝဠောတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤအမည်သည်၊ တဿ ဂဟပတိပုတ္တဿ-ထိုသူကြွယ်သား၏၊ နာမံ-တည်း၊ ကိရ-ရဲ့၊ သော-ထိုကေဝဠသည်၊ စတ္တာလိသကောဋိနေော-ကုဋေလေးဆယ်ဥစ္စာ ရှိသော၊ ဂဟပတိမဟာသာလော-များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါရှိသည်၊ ပဿန္နော-ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။

သော-ထိုကေဝဠသည်၊ သဒ္ဓါဓိကတ္တာယေဝ-လွန်ကဲသော သဒ္ဓါရှိသူ၏ အဖြစ် ကြောင့်ပင်၊ (“စေမာဟ”၌စပ်၊) ဧကော-တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အမုမာသန္တ ရေနဝါ-အကြား၌ တစ်လထက်ဝက်ရှိသော အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (တစ်လ ထက်ဝက် ခြားသောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊) မာသန္တ ရေနဝါ-အကြား၌ တစ်လရှိသော အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (တစ်လခြားသော အားဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊) သံဝစ္စရေနဝါ-နှစ်အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ (တစ်နှစ်တစ်ခါ သော်လည်းကောင်း၊) အာကာသေ-၌၊ ဥပ္ပတိတွာ-ပျံတက်၍၊ ဝိဝိဓာနိ-အထူးထူး သော အပြားရှိကုန်သော၊ ပါဠိဟာရိယာနိ-တန်ခိုးပြာဠိဟာကို၊ သစေ ဒဿယျ- အကယ်၍ပြအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သဗ္ဗော-သော၊ ဇနော-လူအပေါင်းသည်၊ အတိဝိယ- သာလျှင်၊ ပသီဒေယျ-ကြည်ညိုရာ၏၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ယာစိတွာ- တောင်းပန်၍၊ ပါဠိဟာရိယ ကရဏတ္ထာယ-တန်ခိုးပြာဠိဟာကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ယန္တုန အနုဇာနာပေယျ-အကယ်၍ ခွင့်ပြုတော်မူစေရ ပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ပြီး၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဝါ-သို့၊

ကေဝဠောတိပေ၊ ပုတ္တဿ နာမံ။ ။တံငါသည်တို့ စောင့်ရှောက်အပ်သောကြောင့် “ကေဝဠ”ဟု အမည်ရ၏၊ တစ်နည်း-တံငါသည်တို့၏အထံ၌ ကြီးပွားရသောကြောင့် ကေဝဠ အမည် ရသည်ဟုလည်း ကေစိတို့က ဆိုကြ၏၊ ထို ကေဝဠသည် သူ့ကိုယ်တိုင်ပင် “ဂဟပတိ” ဖြစ်နေသော်လည်း သူ၏အဖ ဂဟပတိမှာ မကြာမီက ကွယ်လွန်သောကြောင့် “ဂဟပတိပုတ္တ” ဟု ဆိုသည်။

သဒ္ဓေါ၊ ပဿန္နော။ ။ပုထုဇဉ်တို့ သန္တာန်မှာဖြစ်သော ပေါထုဇနိကသဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံသော ကြောင့် “သဒ္ဓေါ”ဟုလည်းကောင်း၊ ရတနာ ၃-ပါး၌ အထူးကြည်ညိုသောကြောင့် “ပဿန္နော” ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။

ဥပသင်္ကမိတ္တာ-ချဉ်းကပ်ပြီး၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-လျှောက်ပြီး။ [“အယ် ဘန္တေ နာဠန္ဒာ ဣဒ္ဓါစေဝ ဖီတာစ”စသော စကားကို လျှောက်ပြီး။]

တတ္ထ-ထို အယ် ဘန္တေ နာဠန္ဒာအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဣဒ္ဓါတိ-ကား၊ သမိဒ္ဓါ-ပြည့်စုံပါ၏၊ ဖီတာတိ-ကား၊ နာနာဘဏ္ဍ ဥဿန္တတာယ-ပေါများသော အထူးထူးသော ဘဏ္ဍာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ-ကြီးပွားခြင်းသို့ ရောက်ပါ၏။ အာကိဏ္ဏမနုဿာတိ-ကား၊ အံသကူဋေန-ပရုံးစွန်းတစ်ခုဖြင့်၊ အံသကူဋ်-ကို၊ ပဟရိတ္တာဝိယ-ထိခတ်သကဲ့သို့၊ ဝိစရန္တေဟိ-လှည့်လည်ကုန်သော၊ မနုဿေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အာကိဏ္ဏာ-ရောပြုမ်းပါ၏။ [အာကိဏ္ဏာ မနုဿာ ဧတ္တာတိ အာကိဏ္ဏ မနုဿာ”ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိကို ပြလို၍ “မနုဿေဟိ အာကိဏ္ဏာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်။] သမာဒိသတူတိ-ကား၊ အာဏာပေတု-စေခိုင်းတော်မူပါ၊ ဌာနန္တ ရေ-ရာထူး၌၊ ထပေတု-ထားတော်မူပါ။ [တန်ခိုးပြသော ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြတော် မူပါ၊ ရာထူး၌ ထားတော်မူပါ-ဟုလို။] ဥတ္တရိမနုဿမ္မောတိ-ကား၊ ဥတ္တရိမနုဿာနံ- မြတ်ကုန်သော ဈာယီ အရိယာလူတို့၏၊ ဓမ္မတော-ရအပ်သော တရားတွင်၊ (“ပါဠိဟာရိယံ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ဝါ-နည်း၊ ဒသကုသလသင်္ခါတတော- ဆယ်ပါးသော ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော၊ မနုဿမ္မတော-လူတို့၏ တရားထက်၊ ဥတ္တရိ-လွန်မြတ်သော၊ (“ပါဠိဟာရိယံ”၌စပ်)။

ဣဒ္ဓါ။ ။ဣဒ္ဓါ၌ သံဥပသာရထည်၍ “သမိဒ္ဓါ-ပြည့်စုံ၏၊ ကုလုံကြယ်ဝ၏”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဣဓေတံသည် ဘူဝါဒိဖြစ်မှု “သိဒ္ဓိ-ပြီးစီးခြင်း”အနက်ကို ဟော၏၊ ဒိဝါဒိဖြစ်မှု ဝုဒ္ဓိအနက်ကို ဟော၏၊ “ဣဒ္ဓါတိ သမိဒ္ဓါတိ ဣဒ္ဓါ”ဟု ပြုပါ၊ [“သမိဒ္ဓါတိ သမ္ပဒေဝ ဣဒ္ဓါ၊ ဣဒ္ဓိယာ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိယာ (စည်းစိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်းအားဖြင့်) ဝေပုလ္လပ္ပတ္တာ”ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဣဓေတံ ၏ ဝုဒ္ဓိအနက်ကိုယူ၍ တစ်နည်းဖွင့်ခြင်းတည်း။]

ဥတ္တရိမနုဿမ္မော။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ဥတ္တရိမနုဿာနံ+ဓမ္မတော”ဟု တွေ့ရ၏၊ ဋီကာ၌ “ဥတ္တရိမနုဿမ္မတောတိ”ဟု သမာသ်တွေ့ရ၏၊ “ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓါဒိနံ အဓိမမ္မတော” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ထို ပါဠိ ၂-မျိုးလုံးပင် ထိုအနက်ကို ဟောနိုင်ရကား အသင့်ဟုချည်း မှတ်ပါ၊ မ္မောကို “ဓမ္မတော”ဟုဖွင့်၏၊ ထိုသွာဝိဘတ်နှင့် တောပစ္စည်းကို “နိဒ္ဓါရဏေ စေတ နိသက္ကဝစနံ”ဟုဖွင့်သောကြောင့် နိဒ္ဓါရဏအနက်ပေး၍ ပါဠိတော်လာ “ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ” ၌စပ်ပါ။

ဒသကုသလသင်္ခါတတောဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား မနုဿာနံ+ဓမ္မော-ကုသိုလ်ကမ္မပထ တရား ဆယ်ပါးတည်း၊ မနုဿမ္မော၊ ဤသို့ပြု၍ မ္မော၌ သွာဝိဘတ်ကို ဝိဘတ္တအပါဒါနံ အနက်၌ သက်စေ၍ ဥတ္တရိ၌ စပ်ပါ၊ ဥတ္တရိနိပါတ်ပုဒ်ကို “ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ”၌ ဝိသေသန စပ်ပါ။

ဘိယျောသော မတ္တာယာတိ-ကား၊ ပကတိယာပိ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်လည်း၊ ပဇ္ဇလိတပဒိပေါ-တောက်ပသောဆီမီးသည်၊ တေလသေ့ဟံ-ဆီ တည်းဟူသော အစေးကို သွန်လောင်းမှုကို၊ လဘိတွာ-၍၊ (ပဇ္ဇလတိဝိယ-လွန်စွာ တောက်ပ သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-သို့၊) အတိရေကပ္ပမာဏေန-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်အား ဖြင့်၊ အဘိပ္ပသိဒိဿတိ-လွန်စွာ ကြည်ညိုပါလိမ့်မည်။ [ဘိယျောသော မတ္တာယာ၌ ဘိယျောသောကို “အတိရေက” မတ္တာယကို “ပမာဏေန”ဟု ဖွင့်သည်။] နခေါ အဟန္တိ-ကား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ရာဂေဟသေဋ္ဌိဝတ္ထုသ္မိ-ရာဇဂြိုဟ်သူဌေးဝတ္ထု၌၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေသိ-ပညတ်တော်မူပြီ၊ တသ္မာ၊ န ခေါ အဟန္တိ အာဒိ- ကို၊ အာဟ-ပြီ။ [ရာဇဂြိုဟ်သူဌေး၏ စန္ဒကူးသပိတ်လှူခြင်းဟူသော ဝတ္ထု၌ “န ဘိက္ခဝေ ဂိဟိနံ၊ပေ၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ဒံဿေတဗ္ဗံ”ဟု ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိတန်ခိုး မပြဖို့ ပညတ်တော်မူခဲ့ပြီ။-စူဠဝဂ္ဂပါဠိ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုကုန္ဒကာ။]

၄၅၂။ န ခံသေမိတိ-ကား၊ ဂုဏဝိနာသနေန-သီလဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းအား ဖြင့်၊ န ခံသေမိ-ဖျက်ဆီးသည်မဟုတ်ပါ။ သီလဘောဒံ-သီလပျက်စီးခြင်းသို့၊ ပါပေတွာ-ရောက်စေ၍၊ အနုပဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဥစ္စဋ္ဌနာတော-မြင့်သောအရာမှ၊ ဩတာရောန္တော-ဆွဲချလျက်၊ နိစဋ္ဌာနေ-နိမ့်သောအရာ၌၊ န ထပေမိ-မထားလိုပါ။ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ပုဒ္ဓသာသနဿ-မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၏၊ ဝုဒ္ဓိ-ကြီးပွားခြင်းကို၊ ပစ္စာသိသန္တော-တောင့်တလျက်၊ ကထေမိ- လျှောက်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေသိ-ပြုပြီ။ [“ကောဝဇ္ဇော”ဟု ကတ္တားထည့်။] တတိယံပိ ခေါတိ-ကား၊ ယာဝ တတိယံ-၃ ကြိမ်တိုင်အောင်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ ကထံ-စကားတော်ကို၊ ပဋိဗာဟိတွာ-တာ၊မြစ်၍၊ ကထေတုံ- လျှောက်ထားခြင်းငှာ၊ ဝိသဟန္တော နာမ-ရဲဝံ့သူမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ထိုသို့ ပင် မရှိပါသော်လည်း၊ အယံ-ဤ ဥပါသကာသည်၊ ဘဂဝတာ၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်) ဝိဿာသိကော-အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိ၏၊ (တသ္မာ) ဝိဿာသံ-

န ခံသေမိ။ ။ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော တန်ခိုးအမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်း၍ပြုလျှင် လူတို့ကို အထင်ကြီးအောင် ပြုလုပ်ရာရောက်၏။ ထိုသို့ပြုလုပ်လျှင် ဥစ္စမနုဿဓမ္မသိက္ခာပုဒံ အရ သီလပျက်စရာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သီလဂုဏ်ကို ဖျက်သောအားဖြင့် ဖျက်ဆီးလိုစိတ် မရှိပါဟု လျှောက်သည်။ [ပါဠိတော်၌ “ဘဂဝန္တံ”ဟု “န ခံသေမိ”၏ ကံရှိသော်လည်း “သီလဘောဒံ ပါပေတွာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့အတွက် ရည်ရွယ်ဟန် တူသည်။]

ဝိဿာသံ ဝနေတွာ။ ။နဂိုက ဘုရားရှင်နှင့် အကျွမ်းဝင်သောကြောင့် ထိုအကျွမ်းဝင်မှုကို ထင်ရှားအောင် ပြုသောအားဖြင့် ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် တောင်းပန်မှုကို ပြုသည်။ ဝနေတွာကို ကထေသိဋ္ဌိစပ်ပါ။[ဝိဿာသံ ဝနေတွာ ဘဂဝတိ အတ္တနော ဝိဿာဘာဝံပြုပေတွာ(တိုးပွားစေ၍)]

အကျွမ်းဝင်ခြင်းကို၊ ဝုဗ္ဗေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ ဝါ-ထင်ရှားပြု၍၊ (ဝလ္လဘော-အကျွမ်းဝင်သည်၊ ဟုတွာ-၍) “အဟံ-ငါသည်၊ အတ္တကာမော-စီးပွားကိုလိုလားသည်၊ အသ္မိ-ဖြစ်၏” ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ ကြိမ်၊ ကထေသိ-လျှောက်ပြီ။]

ဝိဘူတံ ပါကဋံ ကတွာ-ဋီကာ၊ ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် တောင်းပန်ခြင်းသည် မိမိ၏ ဘုရားအပေါ်၌ အကျွမ်းဝင်ကြောင်းကို ထင်ရှားပြခြင်းပင်တည်း။ ဝဗ္ဗေတွာ၏နောက်၌ “ဝလ္လဘောဟုတွာ”ဟုတွေ့ရ၏။ ဋီကာတို့ မဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိဿာသံ ဝဗ္ဗေတွာလောကလည်း အဓိပ္ပါယ် မလေးနက်သောကြောင့်လည်းကောင်း နောက်မှ ထည့်ပါဋ်ဟု ထင်သည်။]

ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယာဒိ အဖွင့်

၄၈၃-၄။ အထ-လျှောက်ထားရာထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အယံ ဥပါသကော-ဤ ဥပါသကာသည်၊ မယိ-ငါဘုရားသည်၊ ပဋိဗာဟန္တေပိ-တားမြစ်ပါသော်လည်း၊ ပုနပ္ပန်-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ယာစတိယေဝ-တောင်းပန်သည်သာ၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-ထို ဥပါသကာအား၊ ပါဠိဟာရိယကရဏေ-တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြုခြင်း၌၊ အာဒီနဝံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေမိ-ပြတော်မူအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံတော်မူ၍၊ တိဏီ ခေါ်တိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုတိဏီ ခေါ်အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အမာဟံ ဘိက္ခုတိ-ကား၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ အမုဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကို၊ (အဒ္ဓသံ၌စပ်)၊ ဂန္ဓာရိတိ-ကား၊ ဂန္ဓာရေနနာမ-ဂန္ဓာရမည်သော၊ ဣသိနာ-ရသေ့သည်၊ ကတာ-ပြုအပ်သော အတတ်သည်၊ (“အတ္ထိ-ရှိ၏”၌စပ်)၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဂန္ဓာရရဋ္ဌေ-ဂန္ဓာရတိုင်း၌၊ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထို ဂန္ဓာရတိုင်း၌၊ ဗဟူ-န်သော၊ ဣသယော-တို့သည်၊ ဝသိသု ကိရ-နေကြကုန်သတတ်၊ တေသု-ထို ရသေ့တို့တွင်၊ ဧကေန-တစ်ယောက်သည်၊ ကတာ-ပြုအပ်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်တည်း၊ ဣတိ-ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယော-သဒ္ဓါမရှိသော ယောက်ျား၏ အလိုတည်း။

ဂန္ဓာရီ။ ။စူဠဂန္ဓာရီ၊ မဟာဂန္ဓာရီ”ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ၃-နှစ်အတွင်းက သေခဲ့သော သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနကို သိသောအတတ်သည် စူဠဂန္ဓာရီ မည်၏။ ထိုကဲ့သို့ သိသည်အပြင် မန္တန်ကိုစုပ်၍ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာအဘိညာဉ်၏ ဆိုင်ရာတန်ခိုးကို မျက်လှည့်ပြသကဲ့သို့ ပြနိုင်သော အတတ်သည် မဟာဂန္ဓာရီမည်၏။ [တဿာ ကိရ ဝိဇ္ဇာယ သာဓကော တာဒိသေ ဒေသကာလေ မန္တံ ပရိဇဗ္ဗိတွာ ဗဟုဓာပိ အတ္တာနံ ဒဿေတိ၊ပေ၊ အဂ္ဂိတ္ထန္တံပိ (မီးတိုင်ကိုလည်း) ကရောတိ၊ လေတ္ထန္တံပိ ကရောတိစသည်။-ဋီကာ။]

အဋ္ဌိယာမိတိ-ကား၊ အဇ္ဇော ပိဋိတောဝိယ-နိပိစကံအပ်သူကဲ့သို့၊ (အနိပိစကံခံ ရသူကဲ့သို့)၊ ဟောမိ-ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဟရာယာမိတိ-ကား၊ လဇ္ဇာမိ-ရှက်တော်မူ၏၊ ဇိဂုစ္ဆာမိတိ-ကား၊ ဂူထံ-မစင်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ (ဇိဂုစ္ဆာတိ)ဝိယ-စက်ဆုပ်သကဲ့သို့၊ ဇိဂုစ္ဆံ-စက်ဆုပ်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေမိ-ဖြစ်စေတော်မူ၏။

အာဒေသရာပါဠိဟာရိယ အဖွင့်

၄၈၅။ ပရသတ္တာနန္တိ-ကား၊ အညေသံ-မိမိမှ တစ်ပါးကုန်သော၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ (“စိတ္တံပိ”စသည်၌စပ်) ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက် ပရပုဂ္ဂလာနံပုဒ်သည်၊ တသေဝ-ထို ပရသတ္တာနံပုဒ်၏ပင်၊ ဝေဝစနံ-တည်း၊ အာဒိသတိတိ-ကား၊ ကထေတိ-ပြော၏၊ စေတသိကန္တိ(ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သောမနဿ-သောမနဿ ဒေါမနဿဝေဒနာကို၊ အဓိပ္ပေတံ-အပ်၏။

ဝေမ္မိ တေ မနောတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့သောအပြားအားဖြင့်၊ တဝ-၏၊ မနော-သည်၊(ပဝတ္ထော-ဖြစ်ပြီ) သောမနဿိတော-ဖြစ်သောသောမနဿရိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ပဝတ္ထော-ပြီ) ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဒေါမနဿိတော-သည်၊ (ဟုတွာ ပဝတ္ထော) ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကာမဝိတက္ကာဒိ သမ္ပယုတ္ထော-

အဋ္ဌိယာမိ။ ။အဋ္ဌပုဒ်၏ပြီးပုံကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ သိက္ခာချခန်း၌ ရှုပါ၊ ထို့နောက် အဋ္ဌဟူသော ကတ္တာပမာန နာမ်ပုဒ်နောင် ဟုဓာတ်၏ အနက်၏ ဤယပစ္စည်းသက်၍ “အဋ္ဌိယာမိ”ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “အဇ္ဇော ပိဋိတောဝိယ ဟောမိ”ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ထို သိက္ခာချခန်း၌ “ဘိက္ခုဘာဝံ”ဟူသော ကံပုဒ်ကို “အဋ္ဌိယမာနော ဟရာယမာနော”၌ စပ်ခိုက် တတိယာဝိဘတ်၏ ကတ္တာအနက်၊ ကရိဏ်းအနက်ပေး၍ “ဇိဂုစ္ဆမာနော”၌ စပ်ခိုက် ကံအနက်ပေးရသကဲ့သို့ ဤ၌ ပါဠိတော်လာ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေန ပုဒ်ကို ဇိဂုစ္ဆာမိ၌ စပ်ခိုက် ကံအနက်ပေးပါ။

စေတသိကံ။ ။“စေတသိ-၌+နိယုတ္တံ”ဟူသော ဝစနတ္ထအတိုင်းဆိုလျှင် စေတသိကံ အားလုံးကို ရနိုင်၏၊ သို့သော် “သာမညဇောတနာ-သာမညအနက်ကို ထွန်းပြသောသဒ္ဒါသည်၊ ပိသေသေ-ပဒန္တပုဂ္ဂိုလ် ဆိုလိုအပ်သော ပိသေသအနက်၌၊ အဝတိဋ္ဌတိ”ဟု ပရိဘာသာရှိသော ကြောင့် ဤနေရာ၌ သောမနဿ ဒေါမနဿကို အလိုရှိအပ်ရကား “သောမနဿ၊ပေ၊ အဓိပ္ပေတံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥပေက္ခာကို တိုက်ရိုက်မပြသောကြောင့် သန္တသဘောရှိခြင်း တူသော သောမနဿ၌ သွင်းယူပါ။]

ဋီကာ။ ။သောမနဿဂုဟဏေန စေတ္တ တဒေကဋ္ဌာ(ထိုသောမနဿနှင့် တစ်ခုတည်းသော စိတ်၌ တည်ကုန်သော) ရာဂါဒယော (ကာမဝိတက်ကို ရည်ရွယ်သည်၊ အာဒိဖြင့် ယှဉ်ဘက်စိတ် စေတသိကံတို့ကို ယူပါ)၊ သဒ္ဓါဒယောစ (နေက္ခမ္မဝိတက်စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်)၊ ဒသိတာ ဟောန္တိ၊ ဒေါမနဿဂုဟဏေန ဒေါသာဒယော (ဒသိတာ)၊ ပိတက္ကဝိစာရာ ပန သဇ္ဈပေနေဝ (“ပိတက္ကံဓိပိ ဝိစာရိတဗ္ဗိ”ဟု သရုပ်သကောင်ဖော်လျက်ပင်)ဒသိတာ၊ (ထို့ကြောင့် သောမနဿ ဒေါမနဿသဒ္ဓါဖြင့် ပိတက် ဝိစာရကို ယူဖွယ်မလို-ဟူလို)။

ကာမဝိတက် အစရှိသည်နှင့်ယှဉ်သည်။ (ဟုတွာ ပဝတ္ထော)၊ ဣတိ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (“အာဒိသတိ-ညွှန်ပြ၏” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက် ဖြစ်သော ဣတ္ထိန္ဒိ တေ မနောဝါကျသည်။ တဿေဝ-ထို ဧဝန္တိ တေ မနောဝါကျ၏ပင်။ ဝေဝစနံ-တည်း၊ ဣတိပိ တေ စိတ္တန္တိ-ကား၊ ဣတိ-ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်၊ တဝ-၏၊ စိတ္တံ-သည်။ (ပဝတ္ထံ)၊ ဣမဉ္စ ဣမဉ္စအတ္ထံ-ဤမည် ဤမည်သော အကြောင်းအရာကိုလည်း၊ စိန္တယမာနံ-ကြံစည်လျက်၊ ပဝတ္ထတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ဣဒဉ္စ ဣဒဉ္စ” ဟုလည်း ရှိ၏။ သက္ကတ၌ ဣဒံ ပုဒ်ရင်းဖြစ်သောကြောင့် သင့်သည်သာ။] မဏိကာနာမ ဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ စိန္တာမဏိတိ-ဏိဟူ၍၊ (သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို သိကြောင်းအတတ်ဟူ၍)၊ ဧဝံ-သို့၊ လဒ္ဒနာမာ-ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ ဧကာ-တစ်မျိုးသော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်၊ လောကေ-၌၊ အတ္ထိ၊ တာယ-ထိုအတတ်ဖြင့်၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဇာနာတိ-သိနိုင်၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြ၏။

ကာမ၊ပေ၊ သမ္ပယုတ္တော။ ။ကာမဝိတက္ကာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ဗျာပါဒဝိတက် ဝိဟိံသာဝိတက် ဟူသော အကုသိုလ်ဝိတက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နေက္ခမ္ပဝိတက်စသော ကုသိုလ်ဝိတက်တို့ကိုလည်းကောင်း ပြသည်။ ထိုဝိတက်တို့၏ သောမနဿ ဒေါမနဿစေတသိက်၌ ပါဝင်ပုံကိုလည်း စေတသိက် အယှဉ်ကြည့်၍ သိပါ။

ဧဝံ တဝ မနော။ ။ပါဠိတော်၌ “ဧဝံ ပိ” ဟု ရှိပါလျက် ထို ပိ(အပိ)ကို မဖွင့်ခြင်းမှာ ထို ပိသဒ္ဒါက ဝတ္ထုဗ္ဗသမ္ပိဏ္ဍန (ဆိုထိုက်သမျှအပြားကို ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဍနအနက်၏) ထင်းရှူးသောကြောင့်တည်း။ ဧဝံကို “ဣမိနာ ပကာရေန (ဤ သောမနဿ ဒေါမနဿ စသော အပြားအားဖြင့်)” ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်၏။ “တဝ မနော ပဝတ္ထော” ဟု ပါဠိတော်၌ ပဝတ္ထောထည့်၍ အနက်ပေးပါ။

မဏိကာနာမ။ ။ပရဿ စိန္တံ မနတိ ဝိဇ္ဇာနာတိ ဧတာယာတိ မဏိကာ၊ “စိန္တာ မနိကာ” ဟု ဆိုလိုလျက် စိန္တာကိုချေ၍ နကိုလည်း ဣပ္ပုဏ္ဏာသဿံ၊ မနတတိ+ဏ္ဍုပစ္စည်း။ [ဤ၌ပါသော ဝိဇ္ဇာ ၂-မျိုးနှင့်တကွ ဆက္ကနိပါတ်၊ သူစိဝဂ်၊ ဝိဇ္ဇာဓရဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ နဝနိပါတ်-သမုဂ္ဂဇာတ်ကိုလည်းကောင်း ဆက်၍ကြည့်ပါ။]

ဇာနာတိ။ ။ထို မန္တန်ကိုတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် သင့်လျော်သောအရပ်ဒေသ အချိန်ကာလ၌ မိမိသိလိုသော စိတ်၏တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဘာများ အထူးမြင်ခဲ့သလဲ၊ ကြားခဲ့သလဲ၊ နမ်းခဲ့ရ၊ စားခဲ့ရ၊ တွေ့ခဲ့ရသလဲ” ဟု မေး၍ ထိုသူသိအပ် မြင်အပ်သော အကြောင်းထူးကို အမှတ်ပြုကာ ယခုအချိန်မှာ သူသည် မည်သည့်စိတ်ဖြစ်စရာရှိ၏ဟု မှန်းဆ၍ “မည်သည့် စိတ်ဖြစ်နေသည်” ဟု ဖြေဆိုနိုင်သည်။ ဤသို့ ဧကေဆရာတို့ဆိုကြ၏။ အပရေဆရာတို့ကား “ထိုသူကို စကား အပြောခိုင်းပြီးလျှင် သူပြောအပ်သောစကား၏ အကွရာကို မှတ်သား၍ သူ့အကြံကို ဖြေဆိုနိုင်၏” ဟု ပြောကြသည်။

အနုသာသနီပါဠိဟာရိယ အဖွင့်

၄၈၆။ ဧဝံ ဝိတက္ကေထာတိ-ကား၊ နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယော-နေက္ခမ္မဝိတက် အစရှိကုန်သော၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အပြားရှိသော အကြံတို့ကို၊ ပဝတ္တေန္တော-ဖြစ်စေကြ ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိတက္ကေထ-ကြံစည်ကြကုန်လော၊ မာ ဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္တာတိ- ကား၊ ကာမဝိတက္ကာဒယော-ကာမဝိတက်အစရှိကုန်သော၊ ဧဝံ-ဤသို့အပြားရှိသော အကြံတို့ကို၊ ပဝတ္တေန္တာ(ဟုတွာ)၊ မာ ဝိတက္ကယိတ္ထ-မကြံစည်ကြကုန်လင့်၊ ဧဝံ မနသိကရောထာတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အနိစ္စသညမေဝ-အနိစ္စသညာကိုသာ၊ ဝါ- နည်း၊ ဒုက္ခသညာဒီသု-ဒုက္ခသညာ အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ(ဧဝ)-တစ်ပါး ပါးသော သညာကိုသာ၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်လော၊ (တစ်နည်း) မနသိကရောထ-နလုံးသွင်းကြကုန်လော၊ မာ ဧဝန္တိ-ကား၊ နိစ္စန္တိအာဒိနာ-နိစ္စအစ ရှိသော၊ နယေန-ဖြင့်၊ မနသိ-၌၊ မာ ကရိတ္ထ-န်လင့်၊ ဣဒန္တိ-ကား၊ ဣမံ ပဉ္စ ကာမဂုဏိကရာဂံ-ဤ ကာမဂုဏိငါးပါး၌ ဖြစ်သောရာဂကို၊ ပဗဟထ-ပယ်စွန့်ကြ ကုန်လော၊ ဣဒံ ဥပသမ္ပန္ဒတိ-ကား၊ စတုမဂ္ဂဖလပူဘောဒံ-၄-ပါးသော မဂ်ဖိုလ် အပြားရှိသော၊ ဣမံ လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ-သို့သာ၊ဝါ-ကိုသာ၊ ဥပသမ္ပန္ဒ-ရောက် ၍၊ ဝါ-ပြီးစေ၍၊ ပါပုဏိတွာ-ရောက်၍၊ နိပ္ပါဒေတွာ- ပြီးစေ၍၊ ဝိပာရတိ- နေကြကုန်လော။ [ဥပသမ္ပန္ဒကို “ပါပုဏိတွာ နိပ္ပါဒေတွာ”ဟု ၂-နက် ဖွင့်သည်။]

ဧဝံ ဝိတက္ကေထ။ ။ဧဝံတိ ဟိ ယထာနုသိဋ္ဌာယ အနုသာသနီယာ (အကြင် အကြင် သွန်သင်အပ်သော အနုသာသနီ၏) ဝိစိဝသေန (ကောင်းရာ၌ “ဧဝံ ဝိတက္ကေထ”ဟု စီမံ တိုက်တွန်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း) ပဋိသေဝေသေနစ (မကောင်းရာ၌ “ဧဝံ မာ ဝိတက္ကေထ”ဟု တားမြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း) ပဝတ္တိတာကာရ ပရာမသနံ (ဖြစ်ပုံ အခြားအရာကို သုံးသပ်ကြောင်းသဒ္ဒါ ဖြစ်သည်)၊-ဋီကာသစ်။ [ဧဝံ မနသိကရောထ စသည်၌လည်း ဤနည်းကို မှီးပါ။]

ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂံ။ ။နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂကိုသာ ပြထားသည်။ အခြားသော ရာဂနှင့် ဒေါသစသည်တို့ကို ပယ်ဖို့ရန်လည်း တိုက်တွန်းသည်သာ၊ ထို့ပြင်- ကာမဂုဏိကရာဂကို ပယ်ခြင်းသည် အခြား ရာဂဒေါသစသည်ကို ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ကာမဂုဏိကရာဂကိုသာ ပြထားသည်။

လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ။ ။“ဣဒံ ဥပသမ္ပန္ဒ”၌ “လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ”ဟု ဧဝဖြင့် ပြသော ကြောင့် အခြားသော အနဝဇ္ဇတရားများကို ကန့်သည်ဟုထင်စရာရှိ၏။ သို့သော် ထို ဧဝဖြင့် သာဝဇ္ဇ(အကုသိုလ်)တရားတို့ကို တားမြစ်ခြင်းသာ လိုရင်းပဓာနဖြစ်၏ဟု မှတ်ပါ။ ဘာကြောင့် နည်း-“လောကုတ္တရဓမ္မမဂ်ဖိုလ်ကို ပြီးစေရမည်”ဟု ဆိုလျှင် ထို မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဝိပဿနာနှင့်တကွ ဝိဝဋ္ဌနိသိတကာမာဝစရ ကုသိုလ်ဟူသမျှကိုလည်းကောင်း၊ မဂ်ဖိုလ်၏ အာနိသင်ဖြစ်သော အကျိုးဟူသမျှကိုလည်းကောင်း နာနန္တရိကနည်းအားဖြင့် ယူနိုင်သောကြောင့်တည်း။

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒ္ဓိဝိမံ-ဣဒ္ဓိဝိမ အဘိညာဉ်ကို၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ ပရဿ-သူတစ်ပါး၏၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ ကထနံ-ပြောဆိုခြင်းကို၊ (ဝါ-ညွှန်ပြခြင်းကို၊) အာဒေသနာပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ (ဒဿေတိ)၊ သာဝကာနဉ္စ-သာဝကတို့၏လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓါနဉ္စ-ဘုရားရှင်တို့၏လည်းကောင်း၊ သတတံ-အမြဲမပြတ်၊ ဓမ္မဒေသနံ-တရားဟောခြင်းကို၊ အနုသာသနိပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ (ဒဿေတိ)၊ [ဒဿေတိ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ဓမ္မဒေသနံ”ဟုရှိမှ သင့်မည်။]

တတ္ထ-ထို ၃-မျိုးသော ပါဠိဟာရိယတို့တွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေန-ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယနှင့်တကွ၊ အနုသာသနိပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ-မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ထေရ်၏၊ အာစိတ္တံ-လေ့ကျက်အပ်သောအကျင့်တည်း၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယေန-နှင့်တကွ၊ အနုသာသနိပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ ဓမ္မဿနာပတိဿ-တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏၊ (အာစိတ္တံ-တည်း၊) ဟိ-ချဲ့၊ ဒေဝဒတ္ထေ-ဒေဝဒတ်သည်၊ သံဃံ-သံဃာကို၊ ဘိန္နိတွာ-ခွဲ၍၊ ပဉ္စဘိက္ခုသတာနိ-ငါးရာသော ရဟန်းတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ ဂယာသီဓေ-ဂယာသီသကျောက်ဖျာ၌၊ ဗုဒ္ဓလီလာယ-ဘုရားရှင်၏ စမ္ပယံတော်မူခြင်းဖြင့်၊ တေသံ-ထိုငါးရာသော ရဟန်းတို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တေ-ဟောလသော်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ပေသိတေသု-စေလွှတ်အပ်ကုန်သော၊ ဒွိသု-န်သော၊ အဂ္ဂသာဝကေသု-တို့တွင်၊ ဓမ္မဿနာပတိ-သည်၊ တေသံ-ထိုငါးရာသော ရဟန်းတို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ စိတ္တစာရံ-စိတ်၏ဖြစ်ပုံကို၊ ဥတ္တာ-သိ၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-ဟောပြီ၊ [စိတ္တစာရကို သိခြင်းသည် အာဒေသနာပါဠိဟာရိယ၊ တရားဟောခြင်းကား အနုသာသနိပါဠိဟာရိယတည်း။] ထေရဿ-အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်၏၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊ ပဉ္စသတာ-ငါးရာအတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-သောတာပတ္တိဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-သု-တည်ကြကုန်ပြီ၊ အထ-သောတာပန်တည်ရာ ထိုအခါ၌၊ နေသံ-ထိုငါးရာသော ရဟန်းတို့အား၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော-သည်၊ ဝိကုဗ္ဗနံ-အထူးထူး အပြားပြားပြုအပ်သော တန်ခိုးပြာဠိဟာကို၊ ဒဿေတွာ ဒဿေတွာ-ပြု၍ ပြု၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-ပြီ၊ တံ-ထို တရားတော်ကို၊ သုတွာ-၍၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ အရဟတ္တဖလေ-အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ-သု-ကုန်ပြီ၊ အထ-ရဟန္တာဖြစ်ရာ ထို

အရဟတ္တဖလေ။ ။ဤ၌ “အရဟတ္တဖိုလ်တည်ကြသည်”ဟု ဆိုသော်လည်း ဝိနည်းစုဋ္ဌဝဂ္ဂ၊ သံဃဏဒကက္ခန္ဓကဋ္ဌကား အဂ္ဂသာဝက ၂-ပါးလုံး၏ ပါဠိဟာရိယ ၂-မျိုးနှင့်တကွ အနုသာသနိပါဠိဟာရိယကြောင့် “ဓမ္မစက္ခု (သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်)ကို ရကြ၏”ဟု ဆိုသည်။ ထို၌ ခန္ဓကဘာဏက အလိုအားဖြင့် ဆို၍၊ ဤ၌ ဒီဃနိကာယဘာဏက အလိုအားဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုရသည်ဟု မှတ်ပါ။

အခါ၌၊ ဒွေဝိ-၂ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ မဟာနာဂါ-ရဟန္တာကြီးတို့သည်၊ ပဉ္စ
ဘိက္ခုသတာနိ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဝေဟာသံ-ကောင်းကင်သို့၊ အပ္ပဂန္ထာ-
ပျံတက်၍၊ ဝေဠုဝနမေဝ-ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်သို့သာ၊ အာဂမံသု-ပြန်လာကြကုန်ပြီ။

ပန-ကား၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ သတတံ-အမြဲ
မပြတ်၊ မဗ္ဗဒေသနာ-တရားဒေသနာတော်တည်း၊ [ထို အနုသာသနီပါဠိဟာရိယက
ဘုရားရှင်တို့၌ သာ၍များသောကြောင့် အတိသိယနည်းအားဖြင့် ဆိုသည်။] တေသု-
ထို ၃-မျိုးသော ပါဠိဟာရိယတို့တွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယာ
နိ-တို့သည်၊ သဥပါရမ္ဘာနိ-ကပ်၍ နိပိစက်ကြောင်းအပြစ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၊
သဒေါသာနိ-အပြစ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) အဒ္ဓါနံ-အဓွန့်ပတ်လုံး၊
ဝါ-ရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး၊ န တိဋ္ဌန္တိ-မတည်နိုင်ကုန်၊ အဒ္ဓါနံ-အဓွန့်ပတ်လုံး၊
ဝါ-ပတ်လုံး၊ အတိဋ္ဌနတော-မတည်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ န နိယန္တိ-ဝင့်ဆင်းရဲမှ
မထွက်မြောက်ကုန်၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ အနုပါရမ္ဘ-ကပ်၍ နိပိစက်
ကြောင်း အပြစ်မရှိသည်၊ နိဒ္ဒေါသံ-အပြစ်မရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဒ္ဓါနံ-လုံး၊ တိဋ္ဌတိ-

သဥပါရမ္ဘ။ ။[ဥပ-ကပ်၍+အာရမ္ဘ-ချုတ်ချယ် စော်ကားကြောင်းအပြစ်။] “ဂန္ဓာရိ
အတတ် မဏိကာမန္တန်ဖြင့် တန်ခိုးပြတာပါ”ဟု သူတစ်ပါးတို့က မိမိဝါဒကိုဖျက်၍ အပြစ်တင်
နိုင်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်ကို “သဥပါရမ္ဘ”ဟု ဆိုသည်။

အဒ္ဓါနံ န တိဋ္ဌန္တိ။ ။သူတစ်ပါးတို့က အပြစ်တင်အပ်သောအခါ ပြန်၍မချေနိုင်သောကြောင့်
ထို ၂-မျိုးသည် ကြာရှည်မတည်နိုင်။ [သဒေါသာနိ ပရာရေပိတဒေါသသမုန္တိန္ဒနဿ အနုပါယ
ဘာဝတော၊ သဒေါသတ္တာ စဝ အဒ္ဓါနံ န တိဋ္ဌန္တိ။]

န နိယန္တိ။ ။အဓွန့်ရှည်စွာ မတည်နိုင်သောကြောင့် ဝင့်မှ မထွက်မြောက်နိုင်ကုန်၊
[နိယျာနိက မဖြစ်ခြင်းသည် အကျိုး၊ ထိုအကျိုးကိုထောက်၍ ကြာရှည်စွာ မတည်နိုင်ခြင်းဟူသော
အကြောင်းကို ယခုနယ်က မှန်းဆနိုင်သောကြောင့် “အဒ္ဓါနံ မတိဋ္ဌနတော”ဟူသောစကားကို
“ဖလာနမာန-အကျိုးဖြင့် အကြောင်းကို မှန်းဆကြောင်း”နည်းဟု မှတ်ပါ။ ကြာရှည်စွာတည်-
မတည်ကို ဘုရားလက်ထက်တော်ဝယ် သာသနာတည်ခါစဖြစ်၍ မဆုံးဖြတ်နိုင်သော်လည်း
ဖလာနမာနနည်းအားဖြင့် မှန်းဆနိုင်သည်-ဟုလို။]

အနုပါရမ္ဘ။ ။အနုသာသနီပါဠိဟာရိယသည် သူတစ်ပါးတို့ တင်နိုင်သောအပြစ် မရှိ၊
ဘာကြောင့်နည်း....ဝိသုဒ္ဓပဘဝ-စင်ကြယ်သော ဘုရားရှင်မှစ၍ ဖြစ်လာသောကြောင့်လည်း
ကောင်း၊ ဝိသုဒ္ဓနိဿယ-မကောင်းတာကို မကြံကြံနှင့်စသည်ဖြင့် စင်ကြယ်သောမိရာ အနက်ရှိ
သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။ အပြစ်မရှိသောကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဝါဒ လေမုန်တိုင်းသည်
လည်းကောင်း ကိလေသာလေတို့သည်လည်းကောင်း မတိုက်ဖျက်နိုင်ရကား ကြာရှည်စွာ တည်နိုင်
သည်-ဟုလို။...[ပါဠိဟာရိယပုဒ်၏ စစနတ္ထကို အဋ္ဌသာလိနိ ဣန္ဒာရမ္ဘ မူလဋီကာ၌ တိုက်ရိုက်ပါ
ရှိ၏။ အဓိပ္ပါယ်ကို ထိုနိဿယ၌ ပြထား၏။]

တည်နိုင်၏။ အခွါနံ၊ တိဋ္ဌနတော-တည်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ နိယျာတိ-ဝင့်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်၏။ တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဣဒ္ဓိ ပါဠိဟာရိယ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယတို့၏ သဉ္စပါရမ္မ ဖြစ်ကြသည့်အတွက် ကြာရှည်စွာမတည်နိုင်ခြင်း၊ ဝင့်မှမထွက်နိုင်ခြင်း၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယ၏ အနုပါရမ္မ ဖြစ်သည့်အတွက် တာရှည်စွာ တည်နိုင်ခြင်း၊ ဝင့်မှ ထွက်မြောက်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊) ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဂရဟတိ-ကဲ့ရဲ့တော်မူ၏။ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံယေဝ-ကိုသာ၊ ပသံသတိ-ချီးမွမ်းတော်မူ၏။

ဘူတနိရောဓေသကတိက္ခူဝတ္ထု အဖွင့်

၄၈၇။ ဘူတပုဗ္ဗန္တိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အာရဒ္ဓံ-အားထုတ်တော်မူအပ်သနည်း၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယာနံ-တို့၏၊ အနိယျာနိကဘာဝ ဒဿနတ္ထံ-ဝင့်မှ မထွက်မြောက်တတ် ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ [အနိယျာနိကဘာဝ ဒဿနတ္ထံ-ဝင့်မှ မထွက်မြောက်တတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။] အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယဿေဝ-ယ၏သာ၊ နိယျာနိကဘာဝ ဒဿနတ္ထံ-ဝင့်မှ ထွက်မြောက် တတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ (အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ။)

[ပြအပ်ပြီးသော အနိယျာနိကဘာဝ ဒဿနတ္ထစသော အကျိုး ၂-ပါးသည် ထိုဝတ္ထုကို မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့် ရအပ်သော မုချအကျိုးတည်း၊ ယခုအခါ ဆက်သွယ်၍ရသော အနုသင်္ဂီ ကအကျိုးကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “အပိစ” စသည်ကိုမိန့်သည်။] အပိစ-သည်သာမကသေး၊ ယော(ဘိက္ခု)-သည်၊ မဟာဘူတေ-

အနိယျာနိကဘာဝ ဒဿနတ္ထံ။ ။မဟာဘူတပရိယေသက ရဟန်းသည် ဣဒ္ဓိဝိဓေဘိညာဉ် ဟူသော ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယဉ္စလည်းကောင်း၊ ပရစိတ္တ ပိဇာနနအဘိညာဉ်ဟူသော အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယဉ္စလည်းကောင်း ဝသီဘော်ရောက်လောက်အောင် ကျွမ်းကျင်ပြီးဖြစ်၏။ သို့ပါလျက် မဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်ကိုမသိနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုပါဠိဟာရိယ ၂-မျိုးလုံးပင် ဝင့်မှ ထွက်မြောက်အောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်၊ ဤသို့ မစွမ်းဆောင်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှား ပြခြင်းငှာ ဘူတပုဗ္ဗံစသည်ဖြင့် မဟာဘူတ ပရိယေသက ရဟန်း၏ဝတ္ထုကို မိန့်တော်မူသည်။

နိယျာနိကဘာဝ ဒဿနတ္ထံ။ ။အနုသာသနီပါဠိဟာရိယသည်ကား သွန်သင် ဆုံးမအပ် သည့်အတိုင်း လိုက်နာ၍ ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဧကန်မုချ ဝင့်မှထွက်မြောက်ခြင်းကို ဆောင်နိုင်၏။ ထိုသို့ ဆောင်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြခြင်းငှာလည်း ထို ဝတ္ထုကို မိန့်တော်မူသည်။

မဟာဘုတ်တို့ကို၊ (ဇာတ်ကြီး ၄-ပါး၏ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ကြောင်းကို) ပရိယေသန္တော-ရှာလျက်၊ ယာဝ ဗြဟ္မာလောကာ-ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်၊ ဝိစရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ဝိသန္ဓေကာသံ-ဖြေဆိုခြင်း၏ တည်ရာကို၊ (တစ်နည်း) ဝိသန္ဓေကရံ-ဖြေဆိုခြင်းကို ပြုတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (တစ်နည်း) ဝိသန္ဓေတာရံ-ဖြေဆိုနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အလဘိတွာ-မရမူ၍၊ (မရခြင်းကြောင့်) အာဂမ္မ-ပြန်လာ၍၊ ဗုဒ္ဓမေဝ-ဘုရားရှင်ကိုသာ၊ ပုစ္ဆိတွာ-မေးလျှောက်၍၊ နိက္ကဓေါ-ယုံမှားခြင်းမရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်တို့၏၊ မဟာဘူတပရိယေသကောနာမ-မဟာဘူတပရိယေသကမည်သော၊ (မဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်းကို ရှာသူမည်သော) ဧကော-တစ်ပါးသော၊ (သော)ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းသည်၊ ဟောတိယေဝ-ရှိမြဲသာတည်း၊ (တသ္မာ-ထို့ကြောင့်) (ဘုရားရှင်တိုင်းမှာပင် မဟာဘူတပရိယေသကရဟန်းတစ်ပါး၏ ရှိမြဲ၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ မဟန္တဘာဝ ပကာသနတ္ထံ-ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်တော်မူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှာ၊ အာရဒ္ဓံ-ပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဣဒံ ကာရဏံ-ဤအကြောင်းကို၊ (မဟန္တဘာဝကို ထင်ရှားပြနိုင်သော

ပရိယေသန္တော။ ။ မဟာဘူတေ ပရိယေသန္တော၌ “မဟာဘုတ်ကို ရှာလျက်”ဟု အနက်မမှတ်ရ၊ “မဟာဘုတ်တို့၏ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ကြောင်းကို ရှာလျက်”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ “တေသံ အနဝသေသ နိရောဓံ ဝိမံသန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဋီကာ။

ဝိစရိတွာ။ ။ နောက်၌ “ဓမ္မတာယ စောဒိတော”ဟု အဋ္ဌကထာ ပြုလတ်၊ ထို့ကြောင့် “ဝိစရိတွာ”အရ “ဓမ္မတာ ထုံးစံသည် နှိုးဆော်အပ်သည်ဖြစ်၍ လှည့်လည်ခြင်း”ဟု မှတ်ပါ။ မှန်၏-ဘုရားအလောင်းတော်၏ ဖွားမြင်သောအခါ မြေကြီး တုန်လှုပ်ခြင်းသည် ဓမ္မတာသိဒ္ဓါဖြစ်သကဲ့သို့ ဘုရားတစ်ဆူတစ်ဆူ၌ ရဟန်းတစ်ပါးတစ်ပါး၏ ထိုသို့ လှည့်လည်ခြင်းကိစ္စသည်လည်း ဓမ္မတာသိဒ္ဓါပင်တည်း။

ဝိသန္ဓေကာသံ။ ။ “ဝိသန္ဓေဒ္ဓာနံ (ဝိသန္ဓေကာသံ၏ အဖွင့်)၊ ဝိသန္ဓေကရန္တိပိ ပါဠော”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏၊ သို့သော် “ဝိသန္ဓေ-ဖြေဆိုခြင်း”ဟု ပါဠိအသုံးမတွေ့ရ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိသန္ဓေတာရံ-ဖြေဆိုနိုင်သူကို”ဟု ရှိသောပါဠိသာကောင်းမည်ထင်သည်။

မဟန္တဘာဝ ပကာသနတ္ထံ။ ။ [အနုသင်္ဂီက (အကျိုးဆက်ကို) ဒဿနတ္ထ-ဝိဘာဝနတ္ထဟု မသုံးဘဲ “ပကာသနတ္ထ”ဟုသုံးစွဲပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။] “မဟန္တာနံ-ကြီးကျယ်ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ +ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ”ဟူသည် တစ်လောကလုံးဝယ် မည်သူနှင့်မျှ မဆက်ဆံအောင် ထူးခြားသော မည်သူမျှမဖြေနိုင်သော ပြဿနာကို ဖြေနိုင်တော်မူသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်စွမ်းတည်း။ ထို ဉာဏ်တော်၏ အာနုဘော် အစွမ်းသတ္တိကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ- ဟူလို။

ဣဒ္ဓ ဣရဏံ။ ။ သဗ္ဗေသမ္ဘိ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနေ ဒေသိသော ဧကော ဘိက္ခု တဒါနုဘာဝပ္ပကာသကော ဟောတိ-(ထိုသဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အာနုဘော်အစွမ်းကို ပြရာရောက်သော ရဟန်းတစ်ပါးသည် ဘုရားရှင်တို့၏ သာသနာတိုင်းမှာ ရှိမြဲဖြစ်၏)ဟူသော ဤအကြောင်း

ဤ မဟာဘူတပရိယေသက ရဟန်း၏အကြောင်းကို၊ ပဋိစ္စန္ဒ-ဖုံးကွယ်အပ်ပြီ၊ (ဖုံးကွယ်တိမ်မြုပ်နေပြီ) အထ-ထိုသို့ ဖုံးကွယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ န-ထို အကြောင်းကို၊ ဝိဝဋ်-ဖွင့်ဖော်အပ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဒေသေန္တောပိ-ဟောတော်မူ လိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘူတပုဗ္ဗန္တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဘူတပုဗ္ဗအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကတ္တနုခေါတိ-ကား၊ ကိသ္မိ ဌာနေ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ကိ-အဘယ်အာရုံသို့၊ အာဂမ္မ-ရောက်ခြင်း ကြောင့်၊ ကိ-အဘယ်အာရုံသို့၊ ပတ္တဿ-ရောက်သော၊ (ပုဂ္ဂလဿ-၏)၊ တေ- ထို မဟာဘုတ်တို့သည်၊ အနဝသေသာ-အကြွင်းအကျန် မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အပ္ပဝတ္တိဝသေန-နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကြပါကုန် လိမ့်မည်နည်း၊ ပန-အမှာစကားချုပ် ညှပ်လိုက်ဦးအံ့၊ သော မဟာဘူတကထာ- ဤ မဟာဘူတကထာကို၊ သဗ္ဗကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဝစနတ္ထ၊ လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်စသော အခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ- ၌၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သာ(မဟာဘူတကထာ)-ကို၊ တတောဝ- ထို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှသာ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်၏။

၃၈၈။ ဒေဝယာနိယောမဂ္ဂေါတိ-ကား၊ ပါဠိယေက္ခော-အသီးအခြား တစ်မျိုး သော၊ ဒေဝလောကဂမနမဂ္ဂေါနာမ-နတ်ပြည်သို့သွားကြောင်း လမ်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဧတံ-ဤ ဒေဝယာနိယော မဂ္ဂေါဟူသော အမည်သည်၊

သည် ဖုံးကွယ် တိမ်မြုပ်နေ၏။ [ဤ ဒေသေန္တောပိ၌ အပိဖြင့် ရှေး၌ပြအပ်ပြီးသောအကျိုး ၃-မျိုး ပြခြင်းကို ပေါင်းပါ၊ ဤအကြောင်းကို ထင်ရှားပြတော်မူလိုသော ဆန္ဒတော်လည်း ဤဝတ္ထုကို ဟောရခြင်း၏အကြောင်းပင် ဖြစ်သည်-ဟုလို။]

ကတ္တနုခေါ။ ။ကိသ္မိဌာနေဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထို ဌာနအရ တည်ရာဒေသကို ယူမည်စိုး၍ “ကိ အာဂမ္မ-အဘယ်အာရုံသို့ ရောက်ခြင်း(ရခြင်း)ကြောင့်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေ ဖွင့်သည်၊ “ကိသ္မိဌာနေ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်”ဟု ပေးပါ-ဟုလို။ [ကိသ္မိဌာနေ ကာရဏဘူတေတိ အတ္ထံ ဒေသေတုံ ကိ အာဂမ္မာတိ ဝုတ္တံ၊ ကိ အာရမဏပစ္စယဘူတံ အဓိဂန္ဓာ အဓိဂမန ဟေတုတိ အတ္ထော၊ တေနာဟ ကိ ပတ္တဿာတိ၊-ဋီကာသစ်။]

ကိ ပတ္တဿ။ ။ကိ အာရမဏ ပတ္တဿ ပုဂ္ဂလဿ နိရုဇ္ဈန္တိတိ သမ္ပန္နော၊ ဟေတု ဂမ္ဘဝိသေသနဓေတံ-(ဟိတအနက်အတွင်းငုတ်သော ပိသေသနပုဒ်တည်း)၊ “ပတ္တဿ-ရောက် သော၊ ဝါ-ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု ပေးပါ၊ ရောက်ခြင်းကြောင့် ထိုမဟာဘုတ်တို့ နောက်ထပ်မဖြစ်သောအားဖြင့် အကြွင်းမရှိ ချုပ်ကြသနည်း-ဟုလို။

ဒေဝယာနိယော။ ။ဒိဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထာတိ ဒေဝါ-ကာမဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ လှည့်လည် ကြ၊ ဖြူးပျော်ကြ၊ ထွန်းပကြရာ နတ်ပြည်တို့၊ “တေ(ထို နတ်ပြည်တို့သို့) ယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ ဒေဝယာနိယော-(နတ်ပြည်တို့သို့ သွားရောက်ကြောင်းလမ်း)၊ ယထာ နိယာနိယာတိ

ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏသေဝ-ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ်၏သာလျှင်၊ အဓိဝစနံ-အမည်တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဒေ-ဤရဟန်းသည်၊ တေန-ထို ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ်ဖြင့်၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာဝိ-ဗြဟ္မပြည်တိုင်အောင်လည်း၊ ကာယေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ ဝသံ-မိမိအလိုကို၊ ဝတ္တေန္တော-ဖြစ်စေလျက်၊ ဝါ-လိုက်စေလျက်၊ ဒေဝလောကံ-နတ်ပြည်သို့၊ ယာတိ-သွားနိုင်၏၊ [တေန ယာတိကို ကြည့်၍ ယာနိယောကို ကရုဏာသင် ပြုရသည်။] တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တံ-ထိုဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ်ကို၊ ဒေဝယာနိယော မဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန-သည်) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ ယေန စာတုမဟာရာဇိကာတိ-ကား၊ သမိပေ-အနီး၌၊ ဌိတံပိ-တည်တော်မူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အပူစ္ဆိတွာ-မမေးမူ၍၊ ဓမ္မတာယ-ထုံးစံဓမ္မတာသည်၊ စောဒိတော-တိုက်တွန်းအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒေဝတာ-နတ်တို့သည်၊ မဟာနုဘာဝါ-ကြီးသောအာနုဘော်ရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥပသကံမိ-ချဉ်းကပ်ပြီ၊ မယံပိ ခေါ ဘိက္ခု န ဇာနာမာတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓဝိသယေ-ဘုရားရှင်၏ အရာတော်၌၊

ဧတ္ထ အနိယသဒ္ဓေါ ကတွတ္ထေ၊ တထာ ဣဓ ကရုဏတ္ထေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ”ဟု ဋီကာသစ်၌ အနိယပစ္စည်း၊ ကရုဏသင်္ဂဟံ ဟု ဆိုသည်။ [နိယျာနိကာ၌ကား နိဋ္ဌိ ဤကို ရဿ၊ ယကို ကပြုသော်လည်း ဤ၌ နိဝယ် ရဿပြုဖွယ်မလို။]

ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေန္တော။ ။ဝသဝတ္တနံနာမ ယထိစ္ဆိတဋ္ဌာနကမနံ-ကိုယ်ဖြင့် အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်ခြင်းဟူသည် (နတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည်ဝယ်) သွားလိုရာအရပ်သို့ ရောက်အောင်သွားနိုင်ခြင်းတည်း-ဋီကာ။

စာတုမဟာရာဇိကာ။ ။ “စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဧတေသံ ဣဿရာတိ စာတုမဟာရာဇိကာ”ဟု ဋီကာတို့၌ ဝိဂြိုဟ်ပြ၏။ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော စတုမဟာရာဇံ (ဒီဂု)၊ စတုမဟာရာဇံ ဧတေသံ ဣဿရာတိ”ဟု ဝိဂုဟပြု၍ ဧတေသံ ဣဿရအနက်၌ ဇာတိပစ္စည်းသက်ဟု ကြံပါ။ “နတ်မင်းကြီး ၄-ယောက်ဟူသော အစိုးရသူရှိသော နတ်အများတို့”ဟု ပေး၊ အခြားနေရာ၌ကား “စတုမဟာရာဇေ ဘတ္တိ ဧတေသံတိ စာတုမဟာရာဇိကာ”ဟု ဧတေသံ ဘတ္တိအနက်၌ ဇာတိပစ္စည်းသက်၏။

သမိပေ ဌိတမ္ပိ။ ။ပိသည် သမ္ဘာဝနာဇောတက၊ အနီး၌ တည်နေတော်မူသောကြောင့် မေးလျှောက်ဖို့ရန် အလွန် လွယ်ကူသည်ကို သမ္ဘာဝနာပြုသည်။ [“ကိဇ္ဇာပိ ဘဂဝါ သမိပေ ဌိတော၊ တထာပိ”ဟု ကြံလျှင် ဂရဟာဇောတကဟုလည်း ဆိုနိုင်၏။]

ဗုဒ္ဓဝိသယေ ပဉ္စံ။ ။စာတုမဟာရာဇံ နတ်တစ်ချို့သည် အရိယာဖြစ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် မဟာဘုတ်တို့ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်ကို အတော်အတန် ဖြေနိုင်စရာရှိသော်လည်း ထိုရဟန်းသိလိုသောအချက်မှာ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် အပြည့်အစုံဖြေမှ ပြေမည့် ပြဿနာဖြစ်သောကြောင့် ထိုမျှလောက် ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း မသိရကား “မယံပိ ခေါ န ဇာနာမ”ဟု ဝန်ခံကြသည်။

ပခွဲ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆိတာ-မေးအပ်ကုန်သော၊ ဒေဝတာ-တို့သည်၊ န ဇာနန္ဒိ-မသိကြကုန်၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (မယံပိ ခေါ ဘိက္ခု န ဇာနာမဟူ၍၊) အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ။

အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ မမ-ငါ၏၊ ဣမံ ပခွဲ-ဤပြဿနာကို၊ န ကထေတု-မဖြေခြင်းငှာ၊(မဖြေဘဲနေခြင်းကို) န လဗ္ဘာ-မရအပ်၊ [“လဗ္ဘာ”ကား နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊] သီလံ-လျင်စွာ၊ ကထေထ-ဖြေကြကုန်လော၊ ဣတိ-သို့၊ တာ ဒေဝတာ-ထို နတ်တို့ကို၊ အဇ္ဈောတ္တရတိ-လွမ်းမိုး၏၊ ပုနပျန်-ထပ်ကာထပ်ကာ၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ တာ-ထို နတ်တို့သည်၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ နော-ငါတို့ကို၊ အဇ္ဈောတ္တရတိ-လွမ်းမိုး၏၊ ဟန္တု-ယခု၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ ဟတ္ထတော-ငါတို့လက်မှ၊ မောစေဿာမ-လွတ်စေကြကုန်အံ့၊ [“ဟတ္ထတော မောစေဿာမ”သည် မလိုချင်သောအရာ၌ “ဒို့ လက်ကလွတ်ရင် ပြီးတာဘဲ”ဟု လောကပြောရိုးစကားတည်း။] ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အတ္ထိ ခေါ ဘိက္ခု စတ္တာရော မဟာရာဇာနောတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထို အတ္ထိ ခေါ ဘိက္ခုအစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဘိက္ကန္တ တရတိ-ကား၊ အဘိက္ကမ္မ-ကျော်လွန်၍၊ ကန္တတရာ-သာ၍ နှစ်သက်အပ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာတိ-ကား၊ ဝဏ္ဏယသဏ္ဍဿရိယာဒီဟိ-အဆင်း၊ အခြံအရံ၊ အစိုးရသူ၏အဖြစ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဥတ္တမတရာ-သာ၍ မြတ်ကုန်သော၊ (စတ္တာရော မဟာရာဇာနော၌စပ်၊) ဧတေန နယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗဝါရေသု-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

၄၉၁-၃။ ပန-အထူး၊ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ [အခြားနတ်များမှ ကြံစည်ပုံ အထူးတည်း။] ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော-သည်၊ စိန္တေသိ ကိရ-ကြံသတတ်၊(ကိ)၊ အယံ ပဇော-ဤ ပြဿနာသည်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယော-

အဇ္ဈောတ္တရတိ။ ။ “လွမ်းမိုးခြင်း”ဟူသည် မဖြေလျှင် မနေနိုင်အောင် အထပ်ထပ် မေးသောအားဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပုနပျန် ပုစ္ဆတိ”ဟု အဇ္ဈောတ္တရတိကို သရုပ်ဖော်သည်။ [ဤ၌ “ပုစ္ဆတိ”ဟု ရှိသောကြောင့် ရှေ့၌လည်း “အဇ္ဈောတ္တရတိ”ဟု တံကာလာပေက္ခာဝတ္ထမာန်ဖြင့်ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီသည်၊ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အဇ္ဈောတ္တရိ”ဟု အတိတ်ရှိသည်မှာ မကောင်း။]

အဘိက္ကန္တတရာ။ ။ ရူပသမ္ပတ္တိယာ စေဝ ပညာပဋိဘာနာဒိ ဂုဏေဟိစ အမေ အဘိဘုယျ (အတိအဖွင့်) ပရေသံ ကာမနိယတရာ-သူတစ်ပါးတို့သည် သာ၍ နှစ်သက်အပ်ပါကုန်၏၊ (ကန္တတရာအဖွင့်)-ငိုကာ။

အယံ ပန ဝိသေသော။ ။ “မျက်စိတစ်ထောင် အမြင်ဆောင်သည်”ဟု ကျော်ကြားသော သိကြားမင်းသည် သစ္စာ ၄-ပါးကိုသိပြီးသော သောတာပန်ဖြစ်ပါလျက် “အာယံကြောင့် ထိုရဟန်းကို မှန်သောနည်းလမ်း၌ မတိုက်တွန်းရပါသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အယံ

ဘုရားရှင်၏ အရာတော်တည်း၊ အညေန-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိသန္ဓိတုံ-ဖြေဆိုခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ အယံစ ဘိက္ခု-သည်လည်း၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဓန္ဓောပနကံ-ပိုးစုန်းကြူးကို၊ ဓမ္မန္တောဝိယ-မှတ်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (ပိုးစုန်းကြူးကို သာ၍ အရောင်လင်းအောင် မီးမှတ်သလို မှတ်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း)၊ ဘေရီ-စည်ကြီးကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဥဒရံ-ဝမ်းဗိုက်ကို၊ ဝါဒေန္တောဝိယစ-မြည်စေ သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (တီးသူကဲ့သို့လည်းကောင်း)၊ လောကေ-၌၊ အဂ္ဂပုဂ္ဂလံ-အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဒေဝတာ-တို့ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလျက်၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်ဘိ၏၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-အထံတော်၌၊ ပေသေမိ-စေလွှတ်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ ကိရ)။

တတော-တိုမှနောက်၌၊ ပုနဒေဝ-လျှင်၊ သော-ထို သိကြားမင်းသည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ သုဒ္ဓရမ္ဗိ-အလွန်ဝေးသော အရပ်သို့လည်း၊ ဂန္ဓာ-သွားပြီး၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေယေဝ-အထံတော်၌သာ၊ နိက္ကခေါ-ယုံမှားခြင်း မရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတံ၊ ဒေဝပုဂ္ဂလောနာမ-ဤကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ အတ္ထိစေဝ-ရိုတတ်သေး သည်သာ၊ ထောက်-အနည်းငယ်၊ အာဟိဏ္ဏန္တော-လှည့်လည်လျက်၊ တာဝကိလမ တု-ပင်ပန်းပါစေဦးတော့၊ ပစ္စာ-၌၊ ဇာနိဿတိ-သိလတံ၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ)၊ တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ အဟိပိ ခေါတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

ဗြဟ္မယာနီယောပိ-ဗြဟ္မပြည်သို့ သွားကြောင်း လမ်းသည်လည်း၊ ဒေဝယာနီယ သဒိသောဝ-နတ်ပြည်သို့ သွားကြောင်း လမ်းနှင့်တူသည်သာ၊ [“သဗ္ဗမေတံ ဟိ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ မရှိလျှင် ထည့်ပါ။] ဟိ-မှန်၊ ဒေဝယာနီယ မဂ္ဂေါတိဝါ-ဒေဝယာနီယ မဂ္ဂဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မယာနီယမဂ္ဂေါတိဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မသေတူတိဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ (တရားတည်းဟူသော တံတားဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း)၊ ဧကစိတ္တက္ခဏိက အပ္ပနာတိဝါ-တစ်ခုသော စိတ္တက္ခဏရှိသော အပ္ပနာဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ သန္တိဋ္ဌာနိကစေတနာတိဝါ-ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စေတနာဟူသော အမည်သည်လည်း

ပန ဝိသေသော” စသည်ကို မိန့်သည်၊ [ဋီကာသစ်၌ “ဥပါယေ-သင့်လျော်သော နည်းလမ်း၌၊ (မြတ်စွာဘုရားထံ ပြန်၍ လျှောက်ထားဖို့ရန် နည်းလမ်း၌)၊ န နိယောဇေတိ-မတိုက်တွန်း ပါသနည်း”ဟု အနက်ပေးပါ။]

အတ္ထိစေဝ။ ။ဒိသော မဟာဘူတပရိယေသကော ပုဂ္ဂလောနာမ ဝိဇ္ဇမာနောယေဝ ဘဝေယျ-ဤကဲ့သို့ မဟာဘူတ ပရိယေသကပုဂ္ဂိုလ်သည် ဧကန်ရှိတန်ရာ၏၊ မဟာ အပေသိ တောယေဝ ပစ္စာ ဇာနိဿတိတိ အမိပ္ပါယော-ငါက ဘုရားအထံတော်သို့ မစေလွှတ်ဘဲသာလျှင် နောက်၌ သူ့ဘာသာ သီလိမ့်မည်-ဟူလို။

ကောင်း၊ မဟဂ္ဂတစိတ္တံတိဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ အဘိညာညာဏန္တိဝါ-
အထူးအားဖြင့် သိတတ်သောဉာဏ်ဟူသော အမည်သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ-
သော၊ ဧတံ-ဤအမည်သည်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏသေဝ-၏သာ၊ နာမံ-တည်း။

၄၉၄။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တန္တိ-တ္တံဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (“ဒိပယိသု”၌စပ်၊) ဥဒယတော-
ထွက်လာသော၊ (ထွက်တော့မည်ဖြစ်သော၊) သူရိယဿ-၏၊ အရုဏဂ္ဂံ-အရုဏ်ဦး
သည်၊ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-ပုဗ္ဗနိမိတ်သည်၊ (ဟောတိ)ဝိယ-သို့၊ (ဧဝံ) အာဂမနပုဗ္ဗဘာဂ-
ဗြဟ္မာမင်းလာခြင်း၏ ရှေ့အဖို့၌၊ (ဥပ္ပဇ္ဇနကံ-ဖြစ်နှင့်သော၊) နိမိတ္တံ-အမှတ်အသား
သည်၊ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဒါနေဝ-ယခုပင်၊ ဗြဟ္မာ-မဟာဗြဟ္မာသည်၊
အာဂမိဿတိ-လာတော့လတုံ၊ ဧဝံ-သို့၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဇာနာမ-သိကြရ
ပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒိပယိသု-ပြကြကုန်ပြီ၊ ပါတရဟောသိ
တိ-ကား၊ ပါကဋေ-ထင်ရှားသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သော
ဗြဟ္မာ-သည်၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော)၊ အတ္တနော-
၏၊ အဝိသယဘာဝံ-အရာမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတော-၍၊ (“စိန္တေ တွာ
အာဒိမာဟ”တို့၌စပ်၊) အဟံ-သည်၊ န ဇာနာမိ-မသိပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ
ဝက္ခာမိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ (ဧဝံသတိ) ဣမေ-ဤ ဗြဟ္မာတို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊
ပရိဘာဝိဿန္တိ-လွမ်းမိုးကြကုန်လတုံ၊ (အထင်သေးကြကုန်လတုံ) အထ-
သို့မဟုတ်၊ ဇာနန္တောဝိယ-သိသကဲ့သို့၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော
စကားကို၊ (သစေ)ကထေဿာမိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ မေ-၏၊
ဝေယျာကရဏေန-ဖြေဆိုခြင်းအားဖြင့်၊ အနာရဒ္ဓစိတ္တော-နှစ်သက်စေအပ်သော စိတ်
မရှိသည်၊ (ဟုတွာ) ဝါဒံ-ပြောဆိုကြောင်းအပြစ်ကို၊ အာရောပေဿတိ-တင်လတုံ။

သဗ္ဗမေတံ၊ပေ၊ နာမံ။ ။ဣဒံ ပါဠိယံ အဋ္ဌကထာသုစ တတ္ထတတ္ထ အာဂတရဋ္ဌိနာမ
ဝဿန ဝုတ္တံ၊- ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ်၏ “ဒေဝယာနိယမဂ္ဂ”စသော အမည်ကို ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ
ထိုထိုနေရာ၌ ရဋ္ဌိနာမည်အဖြစ်ဖြင့် လာသောကြောင့် ဤ၌ ဆိုအပ်ပြီ။

ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ။ပုဋ္ဌေ-ဗြဟ္မာမင်း မလာမီ ရှေးအဖို့၌+ဥပ္ပဇ္ဇနကံ-ဖြစ်နှင့်သော+နိမိတ္တံ-
ဗြဟ္မာမင်းလာခြင်း၏ အမှတ်အသားတည်း၊ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-သာ၊၊ နေမထွက်ခင် ရှေးဦးစွာ ပေါ်လာ
သော အရုဏ်ရောင်သည် နေထွက်လာတော့မည့် အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

အနာရဒ္ဓစိတ္တောစသည်။ ။အနာရဒ္ဓစိတ္တောတိ အနာရာဓိတ စိတ္တော၊ အာရဒ္ဓ၌ အာ+ရာဓ
ဓာတ်၊ ကာရိတံကြေ၊ တပစ္စည်း၊ အာရာဓိယတေတိ အာရဒ္ဓံ၊ အာရဒ္ဓံ+စိတ္တံယဿာတိ
အာရဒ္ဓစိတ္တော၊ နးအာရဒ္ဓစိတ္တော အနာရဒ္ဓစိတ္တော၊ “အတုဒ္ဓစိတ္တော-မနှစ်သက်သောစိတ်ရှိ
သည်”ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ၊ ဤပုဒ်ကို ဟုတွာထည့်၍ အာရောပေဿတိ ၌စပ်။

အဟမသ္မိ ဘိက္ခု ဗြဟ္မာတိအာဒိနိ-အစရှိသော စကားတို့ကို၊ မေ-သည်၊ ဘဏန္တဿ-ပြောဆိုလသော်၊ ဝါ-သော၊ မေ-၏၊ ဝစနံ ပန-စကားကိုကား၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ န သဒ္ဒဟိဿတိ-မယုံကြည်လတုံသည်ကား၊ န-မဟုတ်၊ (သဒ္ဒဟိဿတိယေဝ-ယုံကြည်လတုံသည်သာ) အဟံ-သည်၊ ဝိက္ခေဝံ-အထူးအထူးအပြားပြား ပယ်ရှားခြင်းကို၊ [ဝါစာယ ဝိဝိဓာ ဝေပနံ၊ တစ်ခြားအာရုံ ရောက်နေအောင် အခြားမဆီမဆိုင်စကားတွေ ပြောခြင်းကို “စကားဖြင့် အထူးထူး သော ပစ်ပယ်ခြင်း” ဟုဆိုသည်၊] ကတွာ-၍၊ ဣမံ ဘိက္ခု-ကို၊ သတ္ထု-မြတ်စွာ ဘုရား၏၊ သန္တိကံယေဝ-သို့သာ၊ ယံနနပေယေယျံ-အကယ်၍ စေလွှတ်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အဟမသ္မိ ဘိက္ခု ဗြဟ္မာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြောပြီ။

၄၉၅-၆။ ဧကမန္တံ အပနေတွာတိ-ကား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (တစ်ခုသောအရပ်သို့ဖယ်၍ ဆောင်မှုကို) အကာသိ-ပြုသနည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) ကုဟကတ္တာ-ကြားဝါတတ်သူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဧဝံ အကာသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဗဟိဒ္ဓါ ပရိယေဋ္ဌိတိ-ကား၊ တေလတ္တိကော-ဆီကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါလိကံ-သဲကို၊ နိပ္ပိဋ္ဌယမာနောဝိယ-ညှစ်သကဲ့သို့၊ (ဆီကြိတ်သကဲ့သို့) ယာဝဗြဟ္မလောကာ-ဗြဟ္မပြည်တိုင်အောင်၊ ဗဟိဒ္ဓါ-မြတ်စွာ ဘုရားမှ အပ၌၊ ပရိယေသနံ-ရှာမှီးခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။

၄၉၇။ သကုဏန္တိ-ကား၊ ကာကံဝါ-ကျီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကုလလံဝါ-စွန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဂဟေတွာ၌စပ်)၊ န ခေါ် ဒေသော ဘိက္ခု ပဉ္စော ဧဝံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ (ပဋိသေခေတိ၌စပ်)၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒေဝ ပဉ္စော-ဤ ပြဿနာကို၊ ပဒေသေန-ဥပါဒိန္နက မဟာဘုတ်ဟူသော တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းဖြင့်၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော-မေးထိုက်၏၊ အယဉ္စ ဘိက္ခု-ဤ ရဟန်းသည်လည်း၊

ကုဟကတ္တာ။ ။ဓုရာဒိကုဟဓာတ်သည် ဝိမှာပန-အံဩစေခြင်း၊ အထင်ကြီးအောင်၊ အထင်မသေးအောင် ကြားဝါခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို ဗြဟ္မာမင်းလည်း အခြားဗြဟ္မာတို့က မိမိကို အထင်မသေးအောင် ကြားဝါတတ်သောကြောင့် ထိုရဟန်းကို အခြားတစ်နေရာသို့ ခေါ်ဆောင်ပြီးမှ သူမသိကြောင်းကို အမှန်အတိုင်း ဝန်ခံသည်။

န ခေါ်ပေ၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ဣဒံ။ ။ဣဒံ၏ စပ်ပုဒ်သည် တိုက်ရိုက်မရှိ၊ ဘဂဝါဟူသော ကတ္တာရှေ့က ပုဒ်သည် ဘဂဝါ စပ်ရာ ပဋိသေခေတိ၌သာ စပ်ခွင့်ရှိ၏၊ ပဋိသေခေတိ၌ စပ်၍လည်း အဓိပ္ပါယ်မရ၊ ထို့ကြောင့် “ဣမိနာ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်၊ “ဤပါ၌ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် တားမြစ်တော်မူ၏” ဟုလို။

ပဒေသေနဝ။ ။ဋီကာ၌ “ဧကဒေသေန” ဟု ဖွင့်၍ ထို ဧကဒေသအရ “ဥပါဒိန္နက ဝေသေန” ဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ ထို ဥပါဒိန္နကဟူသည် သင်္ကရိ ရုပ်တရားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သတ္တ သန္တာန ပရိယာပဇ္ဇေနာတိ အတ္ထော” ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်။

အနုပါဒိန္နကေဝိ-အနုပါဒိန္နက မဟာဘုတ်တို့ကိုလည်း၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နိပ္ပဒေသ တော-အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့်၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏။ [“ကတ္ထနု ခေါ် ဘန္တေ ဣမေ စတ္တာရော မဟာဘူတာ” ဟု သက်ရှိ သက်မဲ့ မဟာဘုတ်အားလုံးကို မေးသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဋိသေဓေတိ-တားမြစ်တော်မူ၏။

ပုစ္ဆာမုဠဿ-ပုစ္ဆာ၌ တွေဝေနေသော၊ ဇနဿ-သတ္တဝါအပေါင်းအား၊ ပုစ္ဆာယ-ပုစ္ဆာ၏။ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ ပုစ္ဆံ-ကို၊ (မေးနည်းကို)၊ သိက္ခာပေတွာ-သင်စေတော်မူ၍၊ (သင်ပေးတော်မူ၍)၊ (ယံ)ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနံ-အကြင် ပုစ္ဆာကို ဖြေဆိုတော်မူခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧတံ-ဤ ပုစ္ဆာမုဠပုဂ္ဂိုလ်အား ပုစ္ဆာကို သင်ပေးပြီးမှ ပြဿနာကို ဖြေဆိုတော်မူခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ အာစိဏ္ဏံ-လေ့ကျက်အပ်သော သဘောတံတွာ ဓမ္မတာတော်သည်၊ ဟောတိ ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ပုစ္ဆာမုဠဿ-သော၊ ဇနဿ-အား၊ ပုစ္ဆာယ-၏၊ ဒေါသံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ပုစ္ဆံ-ကို၊ သိက္ခာပေတွာ-၍၊ ယံ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ-သည်၊ အတ္ထိ၊ ဧတံ-သည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏံ ဟောတိ-နည်း)၊ ပုစ္ဆိတံ-မေးခြင်းငှာ၊ (မေးနည်းကို)၊ အဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ ပရိပုစ္ဆန္တော-မေးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒုဗ္ဗိညာပယော-မသိစေအပ် မသိစေနိုင်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (တသ္မာ၊ ပုစ္ဆာမုဠဿ ဇနဿ ပုစ္ဆာယ ဒေါသံ ဒဿေတွာ ပုစ္ဆံ သိက္ခာပေတွာ ယံ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ အတ္ထိ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏံ ဟောတိ)။

နိပ္ပဒေသတော ပုစ္ဆိ။ ။သက်ရှိ မဟာဘုတ်ဟူသော ဥပါဒိန္နကရုပ်၊ တော တောင် ရေ မြေစသည်၌တည်သော သက်မဲ့ မဟာဘုတ်ဟူသော အနုပါဒိန္နကရုပ်အားဖြင့် ၂-မျိုးလုံးသော မဟာဘုတ်ကို မေးသောကြောင့် “နိပ္ပဒေသတော ပုစ္ဆိ” ဟု ဆိုသည်။ ဆက်ဦးအုံး-ဤပြဿနာ ကား သက်ရှိမဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်းကိုသာ မေးသင့်သော ပြဿနာတည်း။ မှန်၏။-နိဗ္ဗာန်တရားသည် သက်ရှိ မဟာဘုတ်များ၏ ချုပ်ကြောင်းသာ ဖြစ်၏။ တော တောင်စသည်၌ တည်သော သက်မဲ့ မဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်း မဟုတ်ပါ။

ပုစ္ဆာမုဠဿ။ ။လမ်းမှန်မသိ မျက်စိလည်နေသူကို “မဂ္ဂမုဠ” ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ပုစ္ဆာမေး နည်း မသိသူ၊ (သူသိလိုသော အကြောင်းအရာကို မမေးတတ်သူ)ကို “ပုစ္ဆာမုဠ” ဟု ခေါ်ရသည်။ ထိုသို့ မမေးတတ်ဘဲမေးလျှင် အမေးသည်ပင် လွဲ၍နေသောကြောင့် ထို ပုစ္ဆာအလွဲကို အမှန် ဖြေသော်လည်း မေးသူကား နားလည်မည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့သည် ရှေးဦးစွာ ပုစ္ဆာကို မှန်အောင် မေးတတ်ဖို့ရန် သင်ပေးတော်မူပြီးမှ ထို မှန်သောပုစ္ဆာအတွက် မှန်သောအဖြေ ကို ပေးတော်မူလေ့ရှိကြသည်။ [ဝိညာပီယတေ-သိစေအပ်၏၊ ဣတိ ဝိညာပယော၊ ဝိ+ဉာ+ ဏာပယ+ဏ၊ ဒုသဒ္ဓါသည် အဘာဝ ပဋိသေဓအနက်ဟော၊ န+ဝိညာပယော ဒုဗ္ဗိညာပယော၊ (တစ်နည်း) ဒုက္ခေန+ဝိညာပယော ဒုဗ္ဗိညာပယော။]

၄၉၈။ ပန-ဆက်၊ [ပြတ်ပြီးစကားကို ပြန်၍ဆက်သည်။] (တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ပုစ္ဆာမူဠပုဂ္ဂိုလ်အား မေးနည်းကို သင်ပေးပြီးမှ ဖြေဆိုခြင်း၏ ဗုဒ္ဓါစိတ္တ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) [ရှေ့စကားနှင့် ဆက်သွယ်မိအောင် ထည့်သည်။] ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ သိက္ခာပေန္နော-သင်စေတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သင်ပေးတော်မူလိုသည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ကတ္တ အာပေါစာတိ အာဒိ-အစရှိသော ဂါထာကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ကတ္တ အာပေါစ အစရှိသောဂါထာ၌၊ (အဝယဝတ္ထော-အစိတ်ဖြစ် သောအနက်ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗျော)၊ န ဂါဇတီတိ-ကား၊ န ပတိဋ္ဌာတိ-မတည်နိုင် ပါသနည်း၊ စတ္တာရော-နံသော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ-တို့သည်၊ ကိ-အဘယ်အာရုံ သို့၊ အာဂမ္မ-ရောက်၍၊ (ရောက်ခြင်းကြောင့်၊) အပ္ပတိဋ္ဌာ-ဖြစ်တည်ဖို့ရာ အကြောင်း မရှိကုန်သည်၊ ဘဝန္တိ-ဖြစ်ပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣမံ-ဤ၊ ပြဿနာကို၊ ဥပါဒိန္နံယေဝ-သက်ရှိ မဟာဘုတ်ကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏။ [သန္ဓာယ ပါလျှင် သန္ဓာယ၏ကက် တစ်ခြား၊ ပဓာနကြိယာ၏ကက် တစ်ခြားဖြစ်သော ကြောင့် ပဓနကြိယာ၏ကံကို “ဣမံ”ဟုထည့်။] သဏ္ဌာနဝသေန-အရှည် အတို ပုံသဏ္ဌာန်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပါဒါရူပံ-(ဝတ္ထုတည်းဟူသော) ဥပါဒါရုပ်ကို၊ ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

န ဂါဇတီ။ ။ဂါဇေတံ၏ ပတိဋ္ဌာအနက်ကို ပြလို၍ “န ပတိဋ္ဌာတိ”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထိုပတိဋ္ဌာအရ လောကမျက်မြင်ဖြစ်သော တည်ရာဌာနကို ယူမည်စိုး၍ “ကိ” အာဂမ္မ အပ္ပတိဋ္ဌာ ဘဝန္တိ တိ အတ္ထော”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်။ ကိ” အာဂမ္မကို “ကိ” အာရမဏ ပစ္စယဘူတ် အဓိကန္တာ၊ အဓိဂမနဟေတုတိ အတ္ထော”ဟု ရှေ့၌ ဋီကာ ဖွင့်ခဲ့ပြီ၊ ဤ၌လည်း အပတိဋ္ဌာကို “အပ္ပစ္စယာ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဥပါဒိန္နံယေဝ သန္ဓာယ။ ။ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ် ဟူသမျှသည် ငါ-ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းအပ်သောကြောင့် ဥပါဒိန္နမည်၏။ ဥပါဒိန္နဓာတ်ကြီး ၄-ပါးကိုရည်ရွယ်၍ ဤပြဿနာကို မေးရသည်။ သက်ရှိခန္ဓာကိုယ်၌ရှိသော ဥပါဒိန္နရုပ်ကို ရည်ရွယ်ကြောင်းကိုလည်း နောက်၌ “ကတ္တ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ”၌ နာမံက သက်ရှိဖြစ်သောကြောင့် တွဲဘက် ရုပ်လည်း သဟစရဏ နည်းအားဖြင့် သက်ရှိပင်ဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်။

ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စ။ ။အရှေ့အရပ်စသော အရပ်တစ်ခုသို့ ရှေ့ရှုလျက် ရုပ်ကလာပ်တွေ စဉ်တန်း၍နေရာ၌ များသောရုပ်ကလာပ် အစဉ်အတန်းကို ဒီဃဟု ခေါ်၍၊ ထိုဒီဃလောက် မများသော ရုပ်ကလာပ်အစဉ်အတန်းကို ရဿဟု ခေါ်၏။ ဥပမာ-“အရပ်ရှည်သူ၊ အရပ်ပုသူ” ဟူရာ၌ ရုပ်ကလာပ်တွေ အထက် အောက် စဉ်၍နေရာဝယ် အစဉ်များ မများကို လိုက်၍ခေါ်ရ သကဲ့သို့တည်း။

ဥပါဒါရူပံ ဝုတ္တံ။ ။ဒီဃရုပ်အစဉ် ရဿရုပ်အစဉ်၌ မဟာဘုတ်တို့ပါရှိသော်လည်း မဟာဘုတ်တို့အတွက် “ကတ္တ အာပေါစ ပထဝီ”စသည်ဖြင့် သီးခြားပုစ္ဆာ ရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ဒီဃံ ရဿံ”ဖြင့် ပုံသဏ္ဌာန်ထင်ရှားသော ဥပါဒါရုပ်ကို ဆိုအပ်ပြီဟု မိန့်သည်။

အဏုံ ထုလန္တိ-ကား၊ ခုဒ္ဒကံဝါ-သေးငယ်သော ဥပါဒါရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ မဟန္တံဝါ-ကြီးမားသော ဥပါဒါရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ (“ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ပါသနည်း” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ဣမိနာပိ-အဏုံ ထုလံဟူသော ဤစကားဖြင့်လည်း၊ ဥပါဒါ ရူပေ-၌၊ ဝါ-တွင်၊ ဝဏ္ဏမတ္တမေဝ-ဝဏ္ဏရုပ်မျှကိုသာ၊ ကထိတံ-ပြီ။

သုဘာသုဘန္တိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ သုဘဉ္စ-တင့်တယ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ အသုဘဉ္စ-မတင့်တယ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဥပါဒါရူပမေဝ-ကိုသာ၊ ကထိတံ- ပြီ၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကား၊ ဥပါဒါရူပံ-သည်၊ သုဘန္တိ- သုဘရုပ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အသုဘန္တိ-အသုဘရုပ်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ ကိ-ရှိသလော၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း)၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မရှိပါ သော်လည်း၊ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမဏံ-ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံကို၊ ဧဝံ-ဤသို့(သုဘရုပ် အသုဘ ရုပ်ဟူ၍)၊ ကထိတံ-ပြီ၊ နာမဉ္စ ရူပဉ္စာတိ-ကား၊ နာမဉ္စ-နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးသည် လည်းကောင်း၊ ဒိဃာဒိဘောဒံ-ဒိဃအစရှိသော အပြားရှိသော၊ ရူပဉ္စ-ရုပ်သည် လည်းကောင်း၊ (“ဥပရုဇ္ဈတိ”၌စပ်)။

အဏုံ ထုလံ။ ။နည်းသော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းကို “အဏုံ(အသေးအငယ်)”ဟုခေါ်၏။ ထို အဏုရုပ်အပေါင်းကို ထောက်စာ၍ ထိုထက်များသော ရုပ်အပေါင်းကို “ထုလံ”ဟု ခေါ် ရသည်။ [အဏုံ၌ ဝါစာသိလိဋ္ဌ နိဂ္ဂဟိတံတည်း၊ အပ္ပပရိမာဏေ ရူပသဃံာတေ (နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်း၌) အဏုသည်၊ တဒုပါဒါယ (ထိုကိုထောက်စာ၍) တတော မဟတိ (ထိုထက်ကြီးသော ရုပ်အပေါင်း၌) ထုလံသည်။]

ဣမိနာပိ။ ။ပီဖြင့် ဒိဃ ရဿတုန်းကလည်း “ဥပါဒါရူပံ”အရ ဥပါဒါရုပ်တွင်ပါဝင်သော ဝဏ္ဏရုပ်ကို ယူစေလိုကြောင်းပြ၏။ ထိုသို့ ဝဏ္ဏရုပ်ချင်းတူသောကြောင့် ပီဖြင့် ပေါင်းသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ မှန်၏-ရှေ့၌ “သဏ္ဌာနဝသေန”ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထို သဏ္ဌာန်(ပုံ)ဟူသည် ဝဏ္ဏကို အကြောင်းပြု၍ သိအပ်သော ရုပ်အစုတည်း၊ အဆင်းအရောင်(ဝဏ္ဏ) မရှိလျှင် ပုံသဏ္ဌာန်ကို လည်း မသိနိုင်ပါ။

နာမဉ္စ ရူပဉ္စ။ ။နာမ်အရ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးကိုယူရကြောင်း ထင်ရှားသောကြောင့် မဖွင့်တော့ဘဲ ရူပံကို “ဒိဃာဒိဘောဒံ ရူပဉ္စ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဒိဃာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ရှေ့၌ပြုအပ် ပြီးသော ရဿ၊ အဏု၊ ထုလံ၊ သုဘာ၊ အသုတတို့သာမက အာပေါစသော မဟာဘုတ်တို့ကို လည်း ရူပနုလက္ခဏချင်း တူသောကြောင့် ယူရသည်။ ထိုကြောင့် “ကတ္တ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ”ဖြင့် နာမ်နှင့်တကွ ရှေ့၌ ပြုအပ်ပြီးသော ရုပ်အားလုံးကိုမေးသည်ဟု ဗုတ်ပါ။

နိကာ။ ။နာမန္တိ ဝေဒနာဒိခန္ဓ စတုက္ကံ၊ တံ ဟိ အာရမဏာဘိမုခံနမနတော၊ နာမ ကရဏတောစ (ဗသစသော မိမိတို့၏အမည်ကို တွေ့ထိခြင်းသဘောဟူသော မိမိသည်ပင် ပြုတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း) နာမန္တိ ဝုစ္စတိ၊ ဟောဋ္ဌာ ဒိဃံ ရဿန္တိ အာဒိနာ ဝုဋ္ဌမေဝ (ဆိုအပ်ပြီးကိုပင်) ဣစ ရူပနုဋ္ဌေန ရူပန္တိ ဂဟိတန္တိ အာဟ-ဒိဃာဒိဘောဒံ ရူပဉ္စာတိ၊ ဒိဃာဒိတိစ အာဒိသဒ္ဓေန အာပါဒိနန္တ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၄၉၉။ ဥပရုဇ္ဈတိတိ-ကား၊ နိရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ပါသနည်း၊ ကိ-အဘယ်အာရုံသို့၊ အာဂမ္မ-ရောက်၍၊ (ရောက်ခြင်းကြောင့်)၊ အသေသံ-အကြွင်းအကျန်မရှိအောင်၊ ဇေတ-ဤ နာမ်ရုပ် ၂-ပါးသည်၊ န ပဝတ္တတိ-မဖြစ်ပါသနည်း၊ ဣတိ ဇေ-သို့၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗ-မေးထိုက်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ပုစ္ဆ-ပုစ္ဆာကို၊ (မေးနည်းကို)၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဝိသဇ္ဇနံ-အဖြေကို၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တတြ ဝေယျာကရဏံ ဘဝတိတိ-ဟူ၍၊ (ထိုပြဿနာ၌ အဖြေသည်ဖြစ်၏ဟူ၍)၊ ဝတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ (အနုသန္ဓေ အနေဖြင့် မိန့်တော်မူပြီး၍)၊ ဝိညာဏန္တိ အာဒိ-အစရှိသော အဖြေဂါထာကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဝိညာဏံအစရှိသော စကားရပ်၌၊ (ယံ ဓမ္မဇာတံ-အကြင် တရားသဘောကို)၊ ဝိညာတဗ္ဗ-ထူးသော အရိယာမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ထင်ထင် သိမြင်ထိုက်၏၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ (တံ ဓမ္မဇာတံ-သည်)၊ ဝိညာဏံ-မည်၏၊ ဇေတ-ဤ ဝိညာဏံဟူသော အမည်သည်၊ နိဗ္ဗာနဿ-နိဗ္ဗာန်၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ တဒေတံ-ထိုနိဗ္ဗာန်သည်၊ နိဒဿနာဘာဝတော-စက္ခုဝိညာဉ်သည် မမြင်အပ် မမြင်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနိဒဿနံ-အနိဒဿန မည်၏၊ (တစ်နည်း၊ တဒေတံ-ထို နိဗ္ဗာန်သည်၊ နိဒဿနာဘာဝတော-ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာ၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ အနိဒဿနံ-မည်၏။)

ကိ အာဂမ္မ၊ပေါ် န ပဝတ္တတိ။ ။ဤဝါကျသည် ပါဠိတော်၌ “ကတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ”၏ ဝိဇ္ဇာတ္ထကိုပြသော ဝါကျတည်း၊ ထိုဂါထာ၌ ကတ္ထကို “ကိ အာဂမ္မ” ဟုလည်းကောင်း၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိကို “အသေသမေတံ န ပဝတ္တတိ”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ “အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ-အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် ချုပ်”ဟူသောစကားဖြင့် ဥပရုဇ္ဈတိ အရ ခဏ ဘင်အားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကို မယူရ၊ အနုပ္ပါဒနိရောဓ-နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသော ချုပ်ခြင်းကို ယူရသည်ဟု ပြသည်။

ဝိညာဏံ။ ။နိဗ္ဗာန်ကို အရကောက်ရသောကြောင့် “ဝိဇာနာတိတိ ဝိညာဏံ”ဟု မပြုဘဲ “ဝိညာတဗ္ဗန္တိ ဝိညာဏံ”ဟု ပြုသည်၊ ဝိညာတဗ္ဗကို ဋီကာ၌ “ဝိသိဋ္ဌေန+ဉာတဗ္ဗံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြ၍ “ဉာဏုတ္တမေန အရိယမဂ္ဂညာဏေန(ဝိ အဖွင့်) ပစ္စက္ခတော ဇာနိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်။

အနိဒဿနံ။ ။နိဒဿိယတေ-စက္ခုဝိညာဉ်သည် မြင်အပ်၏၊ ဣတိ နိဒဿနံ၊ န+နိဒဿနံ အနိဒဿနံ-စက္ခုဝိညာဉ်သည် မြင်အပ်သည်မဟုတ်သောတရား၊ (တစ်နည်း) “နိဒဿိယတိ အနေနာတိ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာ၊ နတ္ထိ+နိဒဿနံ ယဿာတိ အနိဒဿနံ-ညွှန်ပြဖို့ရာ ဥပမာမရှိသောတရား၊ [န ပာ နိစ္စဿ ဧကဿ အတ္ထန္တသန္တ ပဏီတသဘာဝဿ သဒိသံ နိဒဿနံ ကုတောစံ (တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့်မျှ) လတ္တိ-နိစ္စဖြစ်သော တုဘကံ ပြိုင်ဘက်မရှိ တစ်ပါးတည်းသာဖြစ်သော စင်စစ် သန္တပဏီတဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်အတွက် တူသောဥပမာကို ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မရနိုင်!-ဋီကာ။]

ဧတဿ-ဤ နိဗ္ဗာန်၏၊ ဥပ္ပါဒန္တောဝါ-ဖြစ်ခြင်းဟူသော အပိုင်းအခြားသည် လည်းကောင်း၊ ဝယန္တောဝါ-ပျက်ခြင်းဟူသော အပိုင်းအခြားသည်လည်းကောင်း၊ ဌိတဿ-တည်ရှိသော အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်၏၊ အညထတ္တန္တောဝါ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာ၏အဖြစ်ဟူသော အပိုင်းအခြားသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဥပါဒံ ဌိ ဘင်ဟူသော အပိုင်းအခြား မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-သည်) အနန္တံ-အနန္တ မည်၏။

ပန-ကား၊ ပဘန္တိ ဧတံ-ဟူသော ဤအမည်သည်၊ တိတ္ထဿ-ရေဆိပ်၏၊ နာမံ-သည်၊ (ဟောတိ)ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို ရေဆိပ်သည်၊ (“ပပံ” ဌိစပ်) ဧတ္ထ-ဤ ရေဆိပ်၌၊ ပပန္တိ-အပြားအားဖြင့် သောက်ကြကုန်၏၊ ဣတိ-

အနန္တံ။ ။ “န+အန္တ”ဟု ခွဲ၍ “အန္တသဒ္ဒါသည် သီမာ(အပိုင်းအခြား)အနက်ကို ဟော၏” ဟု မှတ်ပါ။ “တိဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ၊ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ (ဖြစ်ခြင်းဥပါဒ်သည် ထင်ရှား၏)၊ ဝယော ပညာယတိ (ပျက်ခြင်း ဘင်သည် ထင်ရှား၏)၊ ဌိတဿ-တန်ရပ်တည်ရှိသော သင်္ခတ၏၊ အညထတ္တံ-တစ်မျိုးတစ်ခြား၏ အဖြစ်ဟူသော ရင့်ခြင်း ဧရာ(ဌိ)သည် ပညာယတိ”ဟု တိကအင်္ဂုတ္တရ၊ ပဌမပံ၊ စူဠဝဂ္ဂ၊ ၇-သုတ်၌ ဟောတော် မူသကဲ့သို့ စ-သုတ်၌လည်း ပြောင်းပြန်ပြန်၍ “န ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ”စသည်ဖြင့် အသင်္ခတ လက္ခဏာကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုသုတ်ကိုမှီ၍ “ဥပ္ပါဒန္တောဝါပေ၊ နတ္ထိတိ အနန္တံ”ဟုဖွင့်သည်။

ဌိတဿ အညထတ္တန္တော။ ။ အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်၏ လက္ခဏာကို ပြရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် “ဌိတဿ”အရ သန္တိသဘောအားဖြင့် တည်ရှိသော အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို ယူပါ။ အညထာ- သန္တိသဘောမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသော အခြင်းအရာ၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း၊ အညထတ္တံ-ရာ၊ ဤ ဝိဂြိုဟ်အရ “ဌိတဖြစ်သော အသင်္ခတ၏ တစ်မျိုးတစ်ဖုံဖြစ်ခြင်း”ဟူသည် ရင့်ခြင်းဧရာ အနိကံအတန်တည်း၊ အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်မှာ ဥပါဒ်အပိုင်း ဘင်အပိုင်း ဌိအပိုင်းဟူသော အပိုင်းအခြား သုံးပါးလုံးမရှိ။

ဋီကာ။ ။ ယံ အဟုတွာ သမ္မောတိ၊ ဟုတွာ ပဋိဝေတိ၊ တံ သင်္ခတံ ဥပ္ပါဒဝယန္တေဟိ သအန္တံ-အကြင် သင်္ခတတရားသည် နဂိုက ရှိပြီးမဟုတ်ဘဲ ကံစသော အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဖြစ်ပြီးလျှင်လည်း ကွယ်ပျောက်၏။ ထို သင်္ခတသည် ဥပ္ပါဒ်အပိုင်း ဘင်အပိုင်း တို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားရှိ၏။ အသင်္ခတဿ ပန နိဗ္ဗာနဿ နိစ္စဿ တေ ဥဘောဝိ အန္တာ န သန္တိ၊ တတောဧဝ (ထိုသို့ အဖြစ်အပျက် ၂-မျိုးလုံး မရှိခြင်းကြောင့်ပင်) နဝဘာဝါပဂမ သင်္ခါတော (အသင်္ခ၏အဖြစ်မှ ကင်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော) ရေန္တောပိ တဿ နတ္ထိ (ရင့်ခြင်း ဌိဟူသော အပိုင်းအခြားသည်လည်း ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ မရှိ)၊ ဣတိ အာဟ-ဥပ္ပါဒန္တောပေ၊ အနန္တန္တိ။

မှတ်ချက်။ ။ သင်္ခတလက္ခဏာကို ပြရာဝယ် “ဌိတဿ”နှင့်စပ်၍ ခန္ဓဝိဘင်း မူလဋီကာ နှင့် အနုဋီကာတို့ အပူအဆ မတူကြချေ။ ထို အကျယ်ကို ထိုနေရာ၌ ကြည့်ပါ။ ဋီကာကျော် ဝိထိပိုင်း၌လည်း ထိုမှ ယူ၍ “ဥပ္ပါဒဌိတိ ဘင်ဝေသန ခဏတ္တယံ ဧကစိတ္တကွဏံ နာမ”အဖွင့်၌ အကျဉ်းချုပ် ပြထားပြီး။

ထိုသို့ အပြားအားဖြင့် သောက်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပပံ-ပပံမည်၏။ ပန-ဆက်၊ ပကာရသံ-ပ အက္ခရာ၏။ ဘကာရော-ဘ အက္ခရာကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊ အသ-ထို နိဗ္ဗာန်၏။ သဗ္ဗတော-အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာနမှအားဖြင့်၊ ပတံ-ရေဆိပ်ပမာ၊ လိုရာအဝင်ဝသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ထိုသို့ အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာနမှအားဖြင့် ရေဆိပ်ပမာ၊ လိုရာအဝင်ဝရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထို နိဗ္ဗာန်သည်)၊ သဗ္ဗတောပတံ-သဗ္ဗတောပတံ မည်၏။

ကိရ-ချဲ့၊ မဟာသမုဒ္ဒဿ-မဟာသမုဒြာ၏ ယတော ယတော-အကြင် အကြင် အရပ်အားဖြင့်၊ ဩတရိတုကာမာ-သက်ဆင်းခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တံ တဒေဝ-ထိုထို အရပ်သည်ပင်၊ တိတ္ထံ-ရေဆိပ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ယထာ-

သဗ္ဗတော ပတံ။ ။အဋ္ဌကထာအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ပပံဟု ပြီးပါစေ၊ ပပုဗ္ဗ ပါဓတ်၊ အပစ္စည်း၊ ပကိ ဘပြု၍ “ပတံ”ဟု ဖြစ်၏။ ထိုရေဆိပ်နှင့် တူသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအဝင်ဝကို သဒိသုပစာရ (တစ်နည်း) ဥပမာတဒ္ဓိတ်အားဖြင့် “ပတံ”ဟု ခေါ်ရ၏။ ထိုကြောင့် “ယေန ယေန မုဓေန၊ပေ၊ တံ တဒေဝ တိတ္ထံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [“ယေန ယေန မုဓေန”ကိုထောက်၍ “သဗ္ဗတော-အားဖြင့်”ဟု ဝိသေသနအနက် မှတ်ပါ၊ “တံ တဒေဝ တိတ္ထံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် သဗ္ဗတောနှင့် ပတံသည် အရတူကြောင်း သိရ၏။ သို့ဖြစ်လျှင် သဗ္ဗတောကို ပတံ၌ အဘိန္နဝိသေသန စပ်ရသည်-ဟု မှတ်ပါ။]

ထို့ပြင်-ဋီကာသစ်၌ “သဗ္ဗတောတိ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာန မုဓတော”ဟု ဖွင့်၏။ “နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်ဖို့ရန် အဝင်ဝဖြစ်နိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအားလုံးအားဖြင့်”ဟု ဆိုလိုသည်။ အဋ္ဌကထာ၌ သဗ္ဗတောနှင့် ပတံကို ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံတွဲသောကြောင့် “သဗ္ဗတော ပတံ-သမုဒြာ၊ ဆိပ်ကမ်းသာ သို့၊ ဝင်ရာပုံပုံ၊ လုံးစုံ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဆိပ်ကမ်းအဝင်ဝလည်းရှိသော”ဟု ပေးပါ။

ဋီကာ တစ်နည်း။ ။“ဝိသုဒ္ဓဋ္ဌေန ဝါ သဗ္ဗတော ပတံ”ဟု ဋီကာ၌ တစ်နည်းဖွင့်၍ “ကေနစိ အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ သမန္တတော ပဘဿရန္တိ အတ္ထော”ဟု အနက်ပြုသည်။ ဆိုလို ရင်းကား “နိဗ္ဗာန်၌ ငြိမ်ငြူးစရာ ကိလေသာအညစ်အမဲ မရှိရကား ထက်ဝန်းကျင် တောက်ပ သော အရောင်ရှိသည်”ဟုလို၊ ဤနည်းသည်လည်း ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံပင်တည်း။

ဆက်ဦးဆုံး။ ။ပဘာရဿမိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တံ၊ တဉ္စခေါ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ၊ (ဧကအင်္ဂုတ္တရ၊ အစ္စရဂင်၊ ၉-သုတ်)၊ ဤပါဠိတော်၌ လောဘစသော ကိလေသာ အညစ်အမဲ မရှိသောစိတ်ကို “ပဘဿရ-ပြီးပြီးပြက်ထွက်သော အရောင်ရှိ၏”ဟု ခေါ်ရ၏။ ထိုသို့ခေါ်ရာ၌ စိတ်မှာ တစ်ကယ်အရောင်မရှိသော်လည်း ကိလေသာအညစ်မရှိလျှင် အရောင် ရှိသလိုပင်ဖြစ်၏။ ထိုအတူ နိဗ္ဗာန်မှာ ပဘာဟု ခေါ်ရသော အဆင်းအရောင် မရှိသော်လည်း “ထို နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သော ကိလေသာအညစ်အမဲ မရှိသည့်အတွက် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ရ ကား အရောင်ထွက်သလိုပင် ဖြစ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။ အကယ်၍ နိဗ္ဗာန်၌ အရောင်ရှိနေ လျှင် ဝဏ္ဏရုပ်ရှိရာရောက်သောကြောင့် “နာမဉ္စ ရူပဉ္စ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ”နှင့် ဆန့်ကျင် လိမ့်မည်။

ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့၊ အတိတ္ထံ နာမ-ရေဆိပ်မဟုတ်သော အရပ်မည်သည်၊ နတ္ထိယထာ-မရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ နိဗ္ဗာနဿ-၏၊ အဋ္ဌတိံသာယ-၃၈ ပါးသော၊ ကမ္မဋ္ဌာနေသု-တို့တွင်၊ [ပါဠိတော်၌လာသော ကမ္မဋ္ဌာန်း- ၃၈-ပါးကို ရည်ရွယ်သည်။] ယေန ယေန မုခေန-အကြင်အကြင် ကမ္မဋ္ဌာန်းတည်းဟူသော အဝင်ဝအားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာန်-သို့၊ ဩတရိတုကာမာ-န်သည်၊ ဟောန္တိ-န်၏၊ တံ တဒေဝ-ထိုထို ကမ္မဋ္ဌာန်းတည်းဟူသော အဝင်ဝသည်ပင်၊ တိတ္ထံ-ရေဆိပ်ပမာ ဝင်ရာ အဝသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏) အတိတ္ထံ နာမ-ရေဆိပ်ပမာ ဝင်ရာအဝ မဟုတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တေန-ကြောင့်၊ သဗ္ဗတောပဘန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ပြီ။ [တံ တဒေဝ နတ္ထိ၏ နောက်၌ နိဗ္ဗာနဿဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိသေးသည်ကား ပိုဟန်တူသည်၊ ပဌမ နိဗ္ဗာနဿပုဒ်သည်ပင် အတိတ္ထံနာမ နိတ္ထိတိုင်အောင် စပ်နိုင်၏၊ ဥပမာနဝါကျ၌လည်း မဟာသမုဒ္ဒဿဟု တစ်ပုဒ်ထည်း သာ ပါခဲ့၏၊ အတိတ္ထံနာမ နောက်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်ဟု ရှိသည်မှာလည်း နောက်မှ ထည့်ပါ၍တည်း၊ အကယ်၍ ထည့်လိုလျှင် “ကမ္မဋ္ဌာနမုဒ်”ထည့်ပါ။]

ဧတ္ထ အာပေါစာတိ-ကား၊ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေ-ဤ နိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဣဒံ နိဗ္ဗာန်-သို့၊ အာဂမ္မ-အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ အာပေါတိ အာဒိနာ-အာပေါအစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဧတံ ဥပါဒိန္ဒကဓမ္မဇာတံ-ဤ ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်နာမ်တရားအပေါင်းသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏၊ အပွဝတ္တံ-နောက်ထပ်မဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အဿ-ထို ဥပါဒိန္ဒက ရုပ်နာမ်အပေါင်း၏၊ နိရုဇ္ဈနုပါယံ-ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ ဒဿေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝိညာဏဿ နိရောဓေန ဧတ္ထတံ ဥပရုဇ္ဈတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ဟောတော်

ဥပါဒိန္ဒက ဓမ္မဇာတံ။ ။ “ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေ ဣဒံ နိဗ္ဗာန် အာဂမ္မ၊ ပေါ ဥပါဒိန္ဒကဓမ္မဇာတံ နိရုဇ္ဈတိ-ဤ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်နာမ်အားလုံး ချုပ်၏”ဟု ဆိုသောကြောင့် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုနိုင်၊ သိမြင်နိုင်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ပါဝင်သော ရုပ်နာမ်၏ ချုပ်ခြင်းကိုသာ ဆိုလို၏၊ အခြားသူတို့၏ ရုပ်နာမ်၊ သက်မဲ့ဝတ္ထု၌ တည်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းကို မဆိုလို-ဟု မှတ်ပါ။

ဝိညာဏဿ နိရောဓေန။ ။ ဤစံကားသည် ဥပါဒိန္ဒက ရုပ်နာမ် ချုပ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပြသော စကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒါနိဿ နိရုဇ္ဈနုပါယံ (ချုပ်ခြင်း၏အကြောင်းကို) ဒဿေန္တော၊ ပေါ အာဟ”ဟု အနုသန္ဓေတက်သည်၊ မှန်၏- “နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ခြင်းကြောင့်”ဟု ဆိုခဲ့သောအကြောင်းသည် ရုပ်နာမ်ချုပ်ဖို့ရန် ဗဟိဒ္ဓအကြောင်းဖြစ်၍ “ဝိညာဉ်၏ ချုပ်ခြင်း ကြောင့်”ဟု ယခုပြအပ်သော အကြောင်းကား “အဇ္ဈတ္တ အကြောင်းဖြစ်သည်”ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်း ၂-မျိုးပြသည်။

မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို ဝိညာဏဿ နိရောဓေန ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ စရိမကဝိညာဏံပိ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဝိညာဉ်သည်လည်းကောင်း၊ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏံပိ-ပြုစီမံတတ်သော ဝိညာဉ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏံတိ-ဝိညာဏမည်၏။ ဟိ-ချဲ့၊ စရိမကဝိညာဏဿပိ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဝိညာဉ်၏လည်း၊ (ပိဖြင့် အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်ကိုပေါင်း၊) နိရောဓေန-ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤ နိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤ ဥပါဒိန္ဒက ရုပ်နာမ်အပေါင်းသည်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏။ ဝိဇ္ဇာတဒီပသိခါဝိယ-ငြိမ်းသော ဆီမီးအလျှံသည်သကဲ့သို့၊ အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ-နာမည်ပညတ်ပင် မရှိတော့သည်၏အဖြစ်သို့၊ ယာတိ-ရောက်၏။ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏဿပိ-ပြုစီမံတတ်သော ဝိညာဉ်၏လည်း၊ အနုပ္ပါဒနိရောဓေန-နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသော ချုပ်ခြင်းအားဖြင့်၊ အနုပ္ပါဒဝသေနဝ-နောက်ထပ် မဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “အနုပ္ပါဒဝသေနဝ”ဟု ဧဝ ပါရှိသည်။] ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏။

တတ္ထပေ၊ ဝိညာဏံပိ။ ။ဝိညာဏဿအရ စရိမကဝိညာဉ်ဟူသော ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်၊ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဉ်ဟူသော ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဇ္ဇဘာဘိသင်္ခါရနှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊ ဤသို့အားဖြင့် ၂-ပါးပြား၏။ ထို ၂-မျိုးသော ဝိညာဉ်၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဓန္ဒာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်နာမ်တို့ ချုပ်ကြရလေသည်။

စရိမကပေ၊ နိရောဓေန။ ။“ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်ဟူသော စရိမကဝိညာဉ်၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဥပါဒိန္ဒက ရုပ်နာမ်အားလုံးသည် နောက်ထပ် မဖြစ်တော့ဘဲ ချုပ်၏”ဟူသော စကားဖြင့် အနုပါဒိဿေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကိုပြု၏ဟု မှတ်ပါ။ မှန်၏-ထို စရိမကဝိညာဉ်ချုပ်ပြီး၏နောက်၌ ဥပါဒိအမည်ရသော ဝိပါင်္ဂနာမက္ခန္ဓာကဋ္ဌတ္တာရုပ်တို့ အကြွင်းအကျန် မရှိတော့ရကား ထို နိဗ္ဗာနဓာတ်သည် အနုပါဒိဿေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ပင်တည်း။

ဝိဇ္ဇာတဒီပသိခါဝိယ။ ။“တောက်နေသောမီး ငြိမ်းသောအခါ ထိုမီးနှင့်စပ်၍ နောက်ထပ် ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ဖို့ရာ ဘာမျှမကျန်တော့သကဲ့သို့၊ ထိုအတူ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်ချုပ်သောအခါ ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ဖို့ရာ ရုပ်နာမ်တစ်ခုမျှ မကျန်တော့”ဟုလို။

မှတ်ချက်။ ။“အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ ယာတိ”ဟူသော စကားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုပ်နာမ်နှင့်စပ်သော နာမည် ပညတ် မရှိခြင်းကိုပြသော စကားတည်း။ နိဗ္ဗာန်ကား ထင်ရှားရှိသော ပရမတ္ထတရားတစ်ပါးပင်ဖြစ်၏။ ဘယ်အခါမျှ မပျက်တော့သော သန္တိလက္ခဏာရှိသော အမတဓာတ် အနေအားဖြင့် ထို ရဟန္တာအတွက် ထင်ရှားရှိနိုင်ပါသည်။

အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿပိ။ ။သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံစသည်နှင့်အညီ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဉ် နာမ်ရုပ်များဖြစ်ရသော ဓန္ဒာအစဉ်၌ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရလျှင် ထို သောတာပတ္တိမဂ်ကြောင့် ၇-ဘဝအထက်၌ အကျိုးပေးလတံ့သော အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ် ချုပ်၏။ အကျိုးမပေးနိုင်တော့၊ ဘာကြောင့်နည်း၊...အဝိဇ္ဇာ တဗျာတို့၏ သတ္တိတစ်ချို့ကို ထိုမဂ်က သတ်လိုက်ရကား

ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-
 သောတာပတ္တိမဂ်သည်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ-ကို၊ နိရောဓေန-ချုပ်စေခြင်း
 ကြောင့်၊ (တစ်နည်း) သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ-၏၊
 နိရောဓေန-ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ [“သောတာပတ္တိမဂ္ဂညာဏေနာတိ ကတ္တရိ၊ ကရဏေဝါ
 ကရဏဝစနံ၊ နိရောဓေနာတိ ပန ဟေတုမိ”-ဋီကာ] သတ္တဘဝေ-ခုနစ်ဘဝတို့ကို၊
 ထပေတွာ-ထား၍၊ အနမတဂ္ဂေ-မသိအပ်သော အစရှိသော၊ သံသာရေ-၌၊ နာမဉ္စ-
 သည်လည်းကောင်း၊ ရူပဉ္စ-သည်လည်းကောင်း၊ ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊
 ဥပ္ပဇ္ဇေယျ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ဧတ္ထ-ဤ နိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဧတေ-ဤ ရုပ်နာမ်တရားတို့
 သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့အစရှိသော၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံသော စကားရပ်
 ကို၊ စူဠနိဒ္ဒေသေ-စူဠနိဒ္ဒေသ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်သာ၊
 ဝေဒိတဗ္ဗ-သိထိုက်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောဝါရ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်
 သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင် ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။....ဣတိ-
 ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-သော၊ ဒီဃနိကာယ
 အဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ကေဝဠသုတ္တဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

ထို အဝိဇ္ဇာ တဏှာ အပေါ်မရသောကြောင့်တည်း၊ ထို အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်
 နာမ်ရပ်တို့လည်း ခုနစ်ဘဝအထက်၌ ဆက်၍ မဖြစ်ကြ၊ ချုပ်ကြရလေသည်၊ ဤနည်းအားဖြင့်
 သကဒါဂါမိမဂ် အနာဂါမိမဂ်မှတက်၍ အရဟတ္တမဂ်ကို ရသောအခါ ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေး
 မည့် အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်သည် ချုပ်၏၊ ထို ဝိညာဉ်က အကျိုးမပေးနိုင်တော့သဖြင့် နာမ်ရပ်
 လည်း ဆက်၍ မဖြစ်နိုင်တော့။

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ မဂ်ရခိုက်၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်လျက်ရှိသေး
 သောကြောင့် “အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏဿပိ၊ပေ၊ ဥပရုဇ္ဈတိ”ဟူသော စကားဖြင့် သဥပါဒိသေသ
 နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို တိုက်ရိုက်ပြသည်ဟု မှတ်ပါ၊ သို့သော် နောက်၌ ပါဠိတော်ပယ် “အသေသံ
 ဥပရုဇ္ဈတိ”ဟု အကြွင်းမရှိသော ချုပ်ခြင်းကို ဟောတော်မူရကား အဋ္ဌကထာဆရာလည်း
 သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ကို ဦးတည်၍ပြစေကာမူ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်တိုင်အောင် ယူစေလို
 သည်-ဟု မှတ်ပါ။

ဋီကာ။ ။အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏဿာတိ အာဒိနာပိ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်
 အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနမေဝ ဝဒတိ၊ (ကသ္မာ)၊ နာမရူပဿ အနဝေသေသတော ဥပရုဇ္ဈနဿ
 အဓိပ္ပေတတ္တာ၊ တေနာဟ-အနုပါဒ ဝေသနေဝ (နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာ)
 ဥပရုဇ္ဈတိတိ။

ကေဝဠသုတ် အဋ္ဌကထာ
 အဖွင့်ပြီးပြီ။
 ◆◆◆◆◆

၁၂-လောဟိစ္စသုတ်ဘာသာဋီကာ
လောဟိစ္စ၏ မိစ္ဆာအယူ

၅၀၁။ ဧဝံ၊ ပေ၊ ကောသလေသုတိ-သုအစရှိသော ဤသုတ်သည်၊ လောဟိစ္စ သုတ္တံ-တည်း၊ တကြ-၌၊ အယံ-ကား၊ အနတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ သာလဝတီကာ တိ-ကာဟူသော အမည်သည်၊ တဿ ဂါမဿ-၏၊ နာမံ-တည်း၊ ကိရ-ရဲ့၊ သော-ထို ရွာကို၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်၊) ဝတိယာဝိယ-စည်းစောင်ရန်းကဲ့သို့သော၊ ဝါ-စည်းစောင်ရန်းနှင့်တူသော၊ သာလပန္နိယာ-အင်ကြင်းပင် အစဉ်အတန်းဖြင့်၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ပရိက္ခိတ္တာ-ကာရံအပ်ပြီး၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ စည်းစောင်ရန်းနှင့်တူသော အင်ကြင်းပင် အစဉ်အတန်းဖြင့် ကာရံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) သာလဝတီကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ [“ကိရ(ယသ္မာ)”ဟု ပေးရိုးရှိ သော်လည်း သော ဝုစ္စတိ အတွင်းကပုဒ်သည် အတွင်း၌သာ စပ်ဖွယ်ရှိ၍ ဝုစ္စတိ တိုင်အောင် မစပ်နိုင်ဟု ယူဆသောကြောင့် တသ္မာအတွက် “ယသ္မာ”ဟု အပိုထည့် သည်။] လောဟိစ္စောတိ-လောဟိစ္စောဟူသော အမည်သည်၊ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ- ၏၊ နာမံ-တည်း။

၅၀၂။ ပါပကန္တိ-ကား၊ ပရာနကမ္မာ-သူတစ်ပါးတို့ကို သနားစောင့်ရှောက်ခြင်းမှ၊ ဝိရဟိတတ္တာ-ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လာမကံ-ယုတ်ညံ့သော၊ ပန-ဗျတိရိတ်၊ ဥစ္ဆေဒသဿတာနံ-ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သဿတဒိဋ္ဌိတို့တွင်၊ န အညတရံ-အမှတ်မထား

သာလဝတီကာ။ ။ဝရိယတိ ဧတာယာတိ ဝတိ-ရွာကို ဆည်းတားအပ်ကြောင်းဖြစ်သော စည်းရုံး၊ [“စောင်ရန်း”ဟု ရှေးကခေါ်၏။] ဝတိဝိယာတိ ဝတိ-စည်းရုံးနှင့်တူစွာ ရွာကို ကာရံ၍ပေါက်နေသော အင်ကြင်းပင်အစဉ်အတန်း၊ သာလာ(အင်ကြင်းပင် အများဟူကုန်သော)+ ဝတိ ယသာတိ သာလဝတီကာ၊ ဤအနက်ကိုပြလို၍ “သော ကိရ”စသည်ကို မိန့်သည်။

ပါပကံ။ ။ပါဠိတော်၌ “ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ”ဟု ရှိသောကြောင့် “မိစ္ဆာအယူဖြစ်သော ပါပကံ”ဟု ယူမည်စိုး၍ “ပရာန၊ ပေ၊ န ပန ဥစ္ဆေဒ သဿတာနံ အညတရံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သဿတဒိဋ္ဌိတို့တွင်ပါဝင်သော မိစ္ဆာအယူမဟုတ်ပါ၊ သူတစ်ပါးအပေါ်၌ သနားခြင်း မရှိသောကြောင့် “ပါပကံ”ဟု ဆိုပါသည်-ဟူလို။ [ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ လဒ္ဓိမတ္တံ (အယူမျှကို-သူ့ အထင်အမြင်မျှကို) အဓိပ္ပေတံ-ဋီကာ။]

ဆက်ဦးအံ့။ ။ထို လောဟိစ္စပုဏ္ဏား၏ အယူမှာ- သမဏဖြစ်စေ၊ ဗြာဟ္မဏဖြစ်စေ အနဝဇ္ဇဖြစ်သော ဝိမောက္ခတရားကို မိမိသိလျှင် ထိုတရားကို သူတစ်ပါးအား ဟောပြနေဖွယ် မလို၊ မိမိသိအပ်သောတရားကို မိမိကိုယ်တိုင်သာ အလေးဂရုပြု၍ နေရမည်၊ သူတစ်ပါးကို တစ်ဆင့် ဟောခြင်းမှာ အခြေအရံ ပရိသတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုပရိသတ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ရအပ်သော လာဘ်ကိုလည်းကောင်း မြှော်လင့်သော လောဘကြောင့်သာဖြစ်၏၊ ဤသို့ ယူဆ လေသည်၊ ဤသို့ သူတစ်ပါးတို့အား တတ်သိလိမ္မာအောင် သနားစောင့်ရှောက်ခြင်း မရှိသော ကြောင့် သူ၏အယူဝါဒကို “ပါပကံ-ယုတ်မာသောအမြင်”ဟု ဆိုရသည်။

တစ်ပါးပါးမဟုတ်သော၊ (“ဒိဋ္ဌိဂတံ-အမြင်မျှသည်၊ ဝါ-အယူမျှသည်၊ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) ဥပ္ပန္နံ ဟောတိတိ-ကား၊ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏။ [ထိုအချိန်၌ ဖြစ်ပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို။] စ-ဆက်၊ ကေဝလံ-ပြောခြင်း မဖက်သက်သက်၊ စိတ္တေ-၌၊ ဇာတမတ္တမေဝ-ဖြစ်ရုံမျှသည်သာ၊ န-မဟုတ်သေး၊ ကိရ-စင်စစ်ကား၊ သော-ထို လောဟိစ္စပုဏ္ဏားသည်၊ တဿ (ဒိဋ္ဌိဂတဿ)-ထို အယူ၏၊ ဝသေန-အစွမ်းကြောင့်၊ ပရိသမဇ္ဈေပိ-ပရိသတ်အလယ်၌လည်း၊ ဧဝံ- သို့၊ (ပါဠိတော်၌လာသည့်အတိုင်း)၊ ဘာသတိယေဝ-ပြောသည်သာ။

ကိစ္စိ ပရော ပရဿာတိ-ကား၊ ယော-အကြင်သူ့ကို၊ အနုသာသိယတိ- သွန်သင်အပ်၏၊ ပရော-တစ်ခြားသော၊ သော-ထို သွန်သင်အပ်သူသည်၊ တဿ အနုသာသကဿ-ထို သွန်သင်တတ်သူ၏၊ ကိ-အဘယ်နည်းလမ်းကို၊ ကရိဿတိ- ပြုကျင့်လတ်နည်း၊ [ထို့ကြောင့် သူတစ်ပါးအား ပြောဟောမှုမပြုရ-ဟူလို။] အတ္တနာ- မိမိသည်၊ ပဋိလဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီးသော၊ ကုသလံ-အပြစ်မရှိသော၊ ဓမ္မံ-ဝိမောက္ခတရားကို။

တဿ ဝသေန။ ။ ရှေးစာအုပ်များ၌ “တဿေဝ ပရိသမဇ္ဈေပိ” ဟုရှိ၏။ နောက်စာအုပ်များ ၌ “တဿ ဝသေန ပရိသမဇ္ဈေပိ” ဟုရှိ၏။ ဋီကာ၌ “သော ကိရပေ၊ ဘာသတိယေဝါတိစ (ဟူသောပါဠိဖြင့်လည်း) တဿာ လဒ္ဓိယာ လောကေ ပါကဋဘာဝံ ဝဒတိ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် သူ၏ ပရိသတ်တစ်ခု၌သာ ပြောသည်မဟုတ်၊ ထိုအယူကြောင့် တွေ့ရာမြင်ရာ ပရိသတ်၌ ပြောသည့်အတွက် လောက၌ ပြန့်နှံ့နေရကား တဿေဝ ပရိသမဇ္ဈေပည် မကောင်း၊ “တဿ ဝသေန” ပါဠိသာ ကောင်းသည်။

ကိ ဟိ ပရော ပရဿ။ ။ ပရောကို “ပရော ယော၊ ပေ၊ သော” ဟုလည်းကောင်း၊ ပရဿကို “တဿ အနုသာသကဿ” ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဟိ-အကြင်ကြောင့်” ဟု ပေးပြီးလျှင် “သွန်သင်အပ်သူ တစ်ခြားလူသည် သွန်သင်တတ်သူ တစ်ခြားလူ၏ အဘယ်နည်းလမ်းကို ပြုလတ် (လိုက်နာလတ်)နည်း၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်” ဟု ထည့်၍ “ဣဓ၊ ပေ၊ န အာရောစေယျ” ဟု အနက်ပေးပါ။

ကိ ကရိဿတိ။ ။ ကိ သဒ္ဓါနှင့်တွဲရာ၌ ဝတ္တမာန်အနက်ဝယ် အနာဂတ်ဝိဘတ်သက်ဟု သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ဆိုသောကြောင့် “ကရိဿတိ” ဟုထား၏။ (တစ်နည်း) “နောင်အနာဂတ်၌လည်း မပြုထိုက်” ဟု ပြုလို၍ အနာဂတ်ဝိဘတ်ဖြင့် ထားသည်-ဋီကာ။

ဋီကာ။ ။ “သူတစ်ပါးအားပြောလျှင် ဘာအပြစ်ရှိသနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ “လောတမ္မံ ဝဒါမိ” ဟု အပြစ်ပြုသည်၊ “သူတစ်ပါးတို့အား တရားဟောအံ့” ဟု ကြံ၍ “မိမိကို ခြံရံစေကာ လှည့်လည်သွားလာခြင်းသည် ဘာအကျိုးရှိသနည်း” ဟု မေးလျှင် “အာသယ ဝုပုဿာပိ (အဇ္ဈာသယကြီးမားသော ပုဂ္ဂိုလ်ပင်ဖြစ်စေကာမူ) အနုရောဓေန ဝိနာ တံ န ဟောတိ (အခြွေအရံတို့ကို ချစ်ခင်မှုနှင့်ကင်း၍ ထိုဟောပြောမှု မဖြစ်နိုင်)၊ ဣတိ- ဤသို့ ဖြေစရာရှိ၏၊ ပေ၊ တေနာဟ-“ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ပါပကံ လောဘဓမ္မံ ဝဒါမိ” ဟု ပါဠိတော်၌ ဆိုသည်။

အတ္တနာဝ-ကိုယ်တိုင်သာ၊ သက္ကတ္တာ-ကောင်းစွာပြု၍၊ ဂရုကတ္တာ-အလေးအမြတ်ပြု၍၊ ဝိဟာတမ္ပ-နေရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏။ [“ကုသလံ ဓမ္မံ”အရ ကုသိုလ်ကိုသာမယူဘဲ၊ ကြိယာ အဗျာကတကိုပါ ယူစေလိုသောကြောင့် “အနဝဇ္ဇနိက္ခိလေသဓမ္မံ၊ ဝိမောက္ခဓမ္မံတိ အတ္ထော”ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်သည်။ ဤ၌ “ဝိမောက္ခ”ဟု ဖွင့်ပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။]

၅၀၄။ ရောသိကံ နှာပိတံ အာမန္တေသီတိ-ကား၊ ရောသိကာတိ-ကာဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝေသန-ဣတ္ထိလိင်္ဂ၏အစွမ်းဖြင့်၊ လဒ္ဒနာမံ-ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊ နှာပိတံ-ရေချိုးစေတတ်သူကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ ပြောဆိုပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထို လောဟိစ္စသည်၊ ဘဂဝ တာ-၏၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ သုတွာ-၍၊ စိန္တေသိ(ကံ)၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂန္တော-သွား၍၊ ဒိဋ္ဌနာမ-ဖူးမြင်ရခြင်းမည်သည်၊ ဘာရော-ဝန်လေး၏၊ [ဘုရားရှင်မှာ ပရိသံတံများ၍ မိမိသွားသော်လည်း လျှောက်ခွင့်မရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ မိမိမှာ ကိစ္စများ၍ မအားခြင်းကိုလည်းကောင်း “ဘာရံ”ဟုဆိုသည်။] ပန-ကား၊ ဂေဟံ-အိမ်သို့၊ အာဏာပေတွာ-ပင့်စေ၍၊ ပသသိသာမိစေဝ-ဖူးမြင်လည်း ဖူးမြင်ရတော့အံ့၊ ယထာသတ္တိ-သတ္တိအားလျော်စွာ၊ အာဂန္တုကဘိက္ခံ-အာဂန္တုကဆွမ်းကို၊ ဒသာမိစ-ပေးလှူလည်း ပေးလှူရတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေသိ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဧဟိတွံ သမ္ပရောသိကေ အစရှိသည်ဖြင့်၊ နှာပိတံ-ကို၊ အာမန္တေသိ-ပြီ။

၅၀၅။ ဝိဋ္ဌိတော ဝိဋ္ဌိတောပိ-ကား၊ ဂံထာ ဖာသုကတ္ထံ-စကား၏ ချမ်းသာခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော-နောက်၌နောက်၌၊ (နောက်ကနောက်က)၊ အနုဗန္ဓော-အစဉ်လိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝိဝေစေတူတိ-ကား၊ ဝိမောစေတု-လွတ်စေတော်မူပါ၊ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ထိုမိစ္ဆာအယူကို၊ ဝိနောဒေတု-ပယ်ဖျောက်တော်မူပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ ဥပါသကော-သည်၊ (ယသ္မာ)၊ လောဟိစ္စဿ-မည်သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ပိယသဟာယကော-ချစ်အပ်သော သဟာယ်ချင်း

နှာပိတံ။ ။ “နှာပိတံ-ဆတ္တာသည်ကို”ဟု ပေးကြ၏၊ နှာဓာတ်သည် စင်ကြယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “နှာပေတိတိ နှာပိတော-သူတစ်ပါးတို့ကို စင်ကြယ်အောင် ရေချိုးပေးတတ်သူ”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ နိုင်ငံခြားတို့၌ ရေကို အငှားချိုးပေးသူများ ရှိသတတ်၊ ထို့ကြောင့် ရေချိုးပေးတတ်သူဟု ပေးလိုက်သည်။ နှာပကရီရာ၌လည်း နည်းတူ၊ ထိုသူသည်ပင် မုတ်ဆိတ် ဆံပင်တို့ကိုလည်း စင်ကြယ်အောင် ပြုရသောကြောင့် သာမညဖလသုတံ အဋ္ဌကထာ၌ “မဿကရဏတ္ထာယ”ဟု ဆိုသည်။

ကထာ ဖာသုကတ္ထံ။ ။ကထာသုခတ္ထံ၊ သုခေန ကထံ ကထေတုံစေဝ သောတုံဇာတိ အတ္ထော၊ နောက်ကလိုက်သွားလျှင် မိမိလျှောက်လိုသော စကားကိုလည်း လျှောက်နိုင်ခြင်း၊ ပြန်၍ မိန့်တော်မူအပ်သော စကားကိုလည်း ကောင်းစွာ ကြားနိုင်ခြင်းကို “ကထာဖာသုက”ဟု ဆိုလိုသည်။

တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ-ထို လောဟိစ္စ၏၊ အတ္ထကာမတာယ-စီးပွားကို အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ (လောဟိစ္စဿ ဘန္တေ၊ပေ၊ ဝိဝေစေတု-ဟူ၍) အာဟ-လျှောက်ပြီ။

အပ္ပေဝနာမ သိယာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပဌမဝစနေန-ပဌမစကားဖြင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဂဇ္ဇတိ-ကြိုးဝါးတော်မူ၏၊ ဒုတိယဝစနေန-ဖြင့်၊ အနုဂဇ္ဇတိ-နောက်ထပ်ကြိုးဝါးတော်မူ၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံကား၊ ဧတ္ထ-ဤ အပ္ပေဝနာမ သိယာဟူသောစကားနှစ်ရပ်၌၊ အဓိပ္ပာယ်-ဘုရားရှင်၏ အလိုတော် တည်း၊ ရောသိကေ-ရောသိကာ၊ ဧတဒတ္ထမေဝ-ဤသူတစ်ပါး၏ အယူမှားကို ကင်းဆိတ်စေခြင်းအကျိုးငှာသာလျှင်၊ မယာ-ငါသည်၊ စတ္တာရိ အသချေယျာနိ-လေးအသချေတို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ-ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝိဝိဓာနိ-အထူးထူးသော အပြာရှိကုန်သော၊ ဒုက္ခရာနိ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော ပါရမီစာဂ၊ စရိယတို့ကို၊ ကရောန္တေန-ပြုတော်မူ လျက်၊ ပါရမီယော-ပါရမီတော်တို့ကို၊ ပူရိတာ-ပြည့်စေတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဝါ-ဖြည့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဧတဒတ္ထမေဝ-သာလျှင်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်-သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ကို၊ ပဋိဝိဒ္ဓံ-ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူအပ်ပြီ၊ မေ-ငါ၏၊ လောဟိစ္စဿ-လောဟိစ္စ၏၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-မှားသောအယူကို၊ ဘိနိတံ-ဖျက်ခြင်းငှာ၊ န ဘာရော-ဝန်မလေး၊ ဣတိ ဣမမတ္ထံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေန္တော- ပြတော်မူလျက်၊ ပဌမဝစနေန-ဖြင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဂဇ္ဇတိ-၏။

ရောသိကေ-ကာ၊ ကေဝလံ-သက်သက်၊ လောဟိစ္စဿ-၏၊ မမ-ငါဘုရား၏၊ သန္တိကေ-အနီး၌၊ အာဂမနံဝါ-လာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇာဝါ-ထိုင်ခြင်း သည်လည်းကောင်း၊ အာလာပသလ္လာပေါဝါ-ရှေးဦးစွာ ပြောဆိုခြင်း၊ နောက်ထပ် ပြောဆိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ လောဟိစ္စသဒိသာနံ-လောဟိစ္စ

အပ္ပေဝနာမ သိယာ။ ။ဤဝါကျကို ဘုရားရှင်သည် ပီတိအစွမ်းကြောင့် ၂-ကြိမ်ထပ်၍ မိန့်တော်မူ၏၊ [အာမေဋိတံကို ဆိုခြင်း၏အကြောင်းတို့တွင် ဟာသ(ရွှင်လန်းတော်မူခြင်း) အာမေဋိတံတည်း။] ဤစကားမျိုးကို “ဗုဒ္ဓဂဇ္ဇတိ-(မိုးချန်းသကဲ့သို့) ဘုရားရှင်တို့၏ ခပ်ကျယ် ကျယ်ကြိုးဝါးသံ”ဟု ခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “အယံ ကိရေတ္ထ”စသည်ဖြင့် ကြိုးဝါးတော်မူပုံကို ပြသည်။

မိန့်တော်မူလိုရင်းမှာ-(၁) အပ္ပေဝနာမ သိယာ ရောသိကာ....ဒီလို အယူမှားတွေကို မှန်အောင်ပြုဖို့ရာ ပါရမီတို့ကိုဖြည့်ကျင့်ကာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ လောဟိစ္စ၏အယူကို ဖျက်ဖို့ရန် ငါ့မှာ ဝန်မလေးပါ၊ ဖြစ်နိုင်စရာရှိပါသည်။ (၂) အပ္ပေဝနာမ သိယာ၊ လောဟိစ္စကသာ ငါ့အနားထိုင်၍ အာလာပသလ္လာပ ပြုပါစေ၊ သူလိုလူ တစ်သိန်းအရေအတွက် ရှိစေကာမူ ငါ့မှာ ဝန်မလေးပါ၊ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိပါတယ်။

နှင့်တူသူတို့၏၊ သတသဟဿသင်္ချာ-တစ်သိန်း အရေအတွက်သည်၊ (တစ်နည်း) သတသဟဿကင်္ခါ-တစ်သိန်း၏ ယုံမှားခြင်းသည်၊ [ဤသို့ မူကွဲရှိ၏၊ နောက်၌ ဧကဿကိုထောက်လျှင် မကောင်းပါ၊ လောဟိစ္စမှာ ကင်္ခါလည်း မဖြစ်၊ ဒိဋ္ဌိသာ ဖြစ်ပါသည်။] သစေပိ ဟောတိ-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ (ဧဝံသတိပိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊) အဟံ-ငါသည်၊ ဝိနောဒေတုံ-ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ၊ ပဋိဗလော-စွမ်းနိုင်ပါ၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဧကဿ-တစ်ယောက်ထည်းသော၊ လောဟိစ္စဿ-၏၊ ဒိဋ္ဌိဝိနောဒနေ-အယုကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၌၊ ဘာရော-တာဝန်သည်၊ (ဝန်လေးဖွယ်သည်) ကော-အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ ဣတိ ဣမမတ္ထံ-ကို၊ ဒဿေန္တော-လျက်၊ ဒုတိယဝစနေန-ဖြင့်၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အနဂဇ္ဇတိ-နောက်ထပ် ကြိုးဝါးတော်မူ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၀၉။ သမုဒယသဉ္ဇာတိတိ-ကား၊ သမုဒယဿ-ကောင်းစွာတိုးပွားသော အခွန်အတုပ်၏၊ သဉ္ဇာတိ-ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဘောဂုပ္ပါဒေါ-စည်းစိမ်၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတော-ထို သာလဝတိကာရွာမှ၊ ဥဋ္ဌိတံ-ထွက်သော၊ ဓနဓညံ-ဥစ္စာစပါးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ယေ တံ ဥပဇိန္ဒိတိ-ကား၊ ဉာတိပရိ ဇနဒါသကမ္မကရာဒယော-ဆွေမျိုး၊ အခြေအရံ၊ ကျွန်၊ အလုပ်သမားအစရှိကုန်သော၊ ယေ ဇနာ-တို့သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ဇိဝန္တိ-အသက်မွေးကြကုန်၏၊ (“တေသံ-ထို ဆွေမျိုးစသူတို့၏၊ အန္တရာယကရော ဟောတိ”၌စပ်) အန္တရာယကရောတိ-ကား၊ လာဘန္တရာယကရော-ဥစ္စာစပါးကိုရခြင်း၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သည်၊ (“ဟောတိဝါ-ဖြစ်မူလည်းဖြစ်သလော၊ နော ဟောတိဝါ-မဖြစ်မူလည်း မဖြစ်သလော”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ [ဓနဓညလာဘဿ အန္တရာယကရော-ဋီကာ။]

ဟိတာနုကမ္မိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဟိတန္တိ-ကား၊ ဝုခိ-တိုးပွားခြင်းတည်း၊ အနုကမ္မိတိ-ကား၊ အနုကမ္မတိ-အလိုရှိတတ်၏၊ ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိတတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော[တစ်နည်း၊ အနုကမ္မတိ-အလိုရှိတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနုကမ္မ-

သမုဒယသဉ္ဇာတိ။ ။သမုဒေတိ-ကောင်းစွာ တိုးပွား၏၊ ဣတိ သမုဒယော-တိုးပွားလာသော အခွန်အတုပ်၊ သမုဒယဿ-၏+သဉ္ဇာတိ သမုဒယသဉ္ဇာတိ၊ “ဘောဂုပ္ပါဒေါ=ဘောဂ+ဥပ္ပါဒေါ”သည် အဓိပ္ပါယ်ထွာ၊ “တတော ဥဋ္ဌိတံ ဓနဓညံ”ကား (သရုပ်သကောင် ဖေါပြသော) ဥဇုကတ္တတည်း။

ဟိတာနုကမ္မိ။ ။ဟိဓာတ်သည် ဝုခိအနက်ကိုလည်းဟော၏၊ ဟိနောတိ ဝပတိ-တိုးပွား၏၊ ဣတိ ဟိတံ၊ ထို့ကြောင့် “ဝုခိ”ဟုဖွင့်သည်၊ ဤဝုခိအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဟိတံ-စိပွား”ဟု ပေးကြ၏၊ ယခုခေတ်၌လည်း ဥစ္စာစပါး ရသည်ကို “စီးပွားတက်သည်”ဟု ပြောကြ၏၊ အနုရှေးရှိသော ကပိဓာတ်(ကမ္မဓာတ်)သည် အာကင်္ခန (အလိုရှိခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊

မည်၏။ ဣစ္ဆတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။ ဤသို့လည်း မူကွဲရှိ၏။] ဝုဗ္ဗိ-တိုးပွားခြင်းကို၊ ဝါ-ကြီးပွားခြင်းကို၊ ဣစ္ဆတိဝါ-အလိုရှိသလော၊ နော ဣစ္ဆတိဝါ-အလိုမရှိသလော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

နိရယံဝါ တိရစ္ဆာနယောနံ ဝါတိ-ကား၊ သာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-ထို မှားသောအမြင်သည်၊ (မှားသော အယူသည်၊) သစေ သမ္ပဇ္ဇတိ-အကယ်၍ ကောင်းစွာဖြစ်အံ့၊ (အကယ်၍ ပြည့်စုံအံ့)၊ နိယတာ-မြဲသည်၊ (သစေ)ဟောတိ-အံ့၊ (ခေံသတိ)၊ ဧကံသေန-တစ်ခုသော အဖို့အားဖြင့်၊ ဝါ-စင်စစ်အားဖြင့်၊ နိရယေ-ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-

ထို့ကြောင့် အနုကမ္ပတိကို ဣစ္ဆာတိဟု ဖွင့်သည်။ အနုကမ္ပတိတိ အနုကမ္ပိ၊ တသယိလတ္ထမပါသော ဖိပစ္စည်း၊ ဟိတံ+အနုကမ္ပိ ဟိတာနုကမ္ပိ၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အနုကမ္ပတိ အနုကမ္ပတိ၊ ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော”ဟုရှိ၍ နောက်စာအုပ်တို့၌ “အနုကမ္ပတိတိ အနုကမ္ပိ၊ ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော”ဟုရှိ၏။ နောက်စာအုပ်အရိုက ကောင်းပါသည်။]

တစ်နည်း။ ။ “သာတိသယေနဝါ ဟိတေန အနုကမ္ပကော အနုဂ္ဂဏှကော ဟိတံနုကမ္ပိ” ဟု ဋီကာ၌ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်နည်းဖွင့်သေး၏။ ဤနည်း၌ အနုရှေးရှိသော ကပိဓာတ်သည် အနုဂ္ဂဟအနက်ဟောတည်း။ သာတိသယေနဖြင့် အနုကမ္ပိ၌ အတိသယ အနက်အပိုပါသော အဿတ္ထိ ဖိပစ္စည်းဟု ပြ၏။ ထိုအလို ဣအနုဗန်ကြောင့် “အနုကမ္ပိ” ဟု ဝုဒ္ဓိရှိရလိမ့်မည်။ “အနုကမ္ပနံ အနုကမ္ပော၊ အနုကမ္ပော ယဿ အတ္ထိတိ အာနုကမ္ပိ၊ ဟိတေန+အာနုကမ္ပိ ဟိတာနုကမ္ပိ-စီးပွားဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်းရှိသူ”ဟုလို။

မှတ်ချက်။ ။ ဝိနည်းမဟာဝါ၊ မဟာဓန္ဓက၊ ရာဇဗြာဟ္မဏဝတ္ထု၌ အနုကမ္ပံကို “အနုဒ္ဓယံ” ဟု ဖွင့်၏။ ဒယသဒ္ဓါသည် စောင့်ရှောက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ကရုဏာကို အရကောက်ရ၏။ ကရုဏာပုဒ်ကို “ပရဒကောသတိ သာဓုနံ ဟဒယကမ္ပနံ (စိတ်နှလုံး၏ တုန်လှုပ်ခြင်းကို) ကရောတိ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရ၏။ ထို့ကြောင့် “အနုကမ္ပ-အဖန်ဖန်တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာ၊ ဝါ-ဒုက္ခိတသတ္တဝါအားလျော်စွာ တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာ”ဟု သဒ္ဓတ္ထ “သနားစောင့်ရှောက်တတ်သော ကရုဏာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်တ္ထ ပေးရသည်။ ဤ အဋ္ဌကထာ ဋီကာအဖွင့်များကို ထိုဝိနည်းအဖွင့်မှ တစ်မျိုးဟု မှတ်ပါ။

အနက်ပေးပုံ။ ။ ဤ အဋ္ဌကထာအလို “ဟိတာနုကမ္ပိ-စီးပွားကို အလိုရှိသူ”ဟုလည်းကောင်း၊ ဋီကာအလို “စီးပွားဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်းရှိသူ”ဟုလည်းကောင်း ပေးပါ။ ဝိနည်းအဖွင့်အလို “စီးပွားဖြင့် စောင့်ရှောက်တတ်သူ”ဟု (စောင့်ရှောက်ခြင်းရှိသူ)ဟုလည်းကောင်း ပေးပါ။ အနုကမ္ပ-သနားစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်ခြင်းကို”ဟု ပေးကြသည်မှာ ထို အနုဒ္ဓယနှင့် ဤ အနုဂ္ဂဏှကော ၂-မျိုးကို ပေါင်းစပ်သောအနက်ဖြစ်၍ စနစ်မကျပါ။

သမ္ပဇ္ဇတိ။ ။ “သံ-ကောင်းစွာ+ပစ္စ-ဖြစ်”ဟူသည် အာသေဝန(အထုံ)ရသဖြင့် အားရှိပါးရှိ ပြီးစီးခြင်း-ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်နေခြင်းတည်း။ [သမ္ပဇ္ဇတိတိ အာသေဝနလာဘေန နိပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဗလဝတိ ဟောတိ၊ အဂ္ဂဟာ (သက်ဝင်၍) ယူသည်၊ သစေ ဟောတိ) ဣတိ အတ္ထော၊ တေနာဟ-နိယတာ ဟောတိတိ။]

ဖြစ်၏။ (သာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-သည်။) နောစေ(သမ္ပဇ္ဇတိ)-အကယ်၍ ကောင်းစွာမဖြစ်အံ့၊ (ဝေဝသတိ)၊ တိရစ္ဆာနယောနိယံ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ပေါင်းဆုံရာ အစုအဝေး၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ-ပဌမ ဥပပတ္တိကိုပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အတ္တနော-မိမိ၏။ လာဘန္တရာယေန-လာဘ်၏ အန္တရာယ်ကြောင့်၊ သတ္တာ-တို့သည်၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ ယထာ-ထိတ်လန့်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ ပရေသံ-တို့၏။ (လာဘန္တရာယေန သတ္တာ) န (သံဝိဇ္ဇန္တိ)-ကုန်၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ သုဠုတရံ-သာ၍ ကောင်းစွာ၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ ပဝေစေတုကာမော-မိစ္ဆာအယုမှ ကင်းဆိတ်စေတော်မူလိုသည်။ (ဟုတ္တာ)၊ တံ ကိမညသီတိ-သိ အစရှိသော၊ ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက်သော၊ ဥပပတ္တိ-သင့်လျော်သော အကြောင်းကို၊ အာဟ-ပြီ၊ ယေစိမေတိ-ကား၊ တထာဂတဿ-၏။ ဓမ္မဒေသနံ-တရားဒေသနာကို၊ သုတ္တာ-နာရ၍၊ အရိယဘူမိ-အရိယာတို့၏ ဖြစ်ရာ နယ်မြေသို့၊ ဩက္ကမိတုံ-သက်ရောက်ခြင်းငှာ၊ အသက္ကုဏန္တာ-မစွမ်းနိုင် ကုန်သော၊ ယေ စ ဣမေ ကုလပုတ္တာ-အကြင် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်လည်း၊ (“ပရိပါစေန္တိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။

ဒိဗ္ဗာ ဂမ္ဘာတိ-ဒိဗ္ဗာ ဂမ္ဘာဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ ဥပယောဂတ္ထေ-ဒုတိယာဝိဘတ်၏ အနက်၌၊ ပစ္စတ္တဝစနံ-ပထမာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ ဒိဗ္ဗေ-နတ်၌ဖြစ်ကုန် သော၊ ဂမ္ဘေ-လောကတို့ကို၊ (“ပရိပါစေန္တိ-ရင့်ကျက်စေကုန်၏”၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ စ-ဆက်၊ ဒိဗ္ဗာဂမ္ဘာတိ စေ-ဒိဗ္ဗာဂမ္ဘာဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။

နိဗ္ဗတ္တတိ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်စေ၏”ဟု ကာရိတ်ရှိ၏။ “သာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ” ဟု ရှေ့မှ ကတ္တားကို လိုက်စေသောကြောင့် ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ သို့သော် ဋီကာ၌ “နိဗ္ဗတ္တတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော”ဟုရှိသောကြောင့် ကာရိတ်မပါသောပါဠိသာ ဋီကာနှင့် ညီရုံမက “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ၊ပေ၊ ဝဒါမိ နိရယံ”စသော ပါဠိတော်ဝယ် “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ”ဟူသော ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ပါဠိနှင့်လည်း ညီပေသည်။

ဒုတိယံ ဥပပတ္တိ။ ။ပါဠိတော်ပဌမနည်း၌ လောဟိစ္စကို မှီခိုနေကြသော လူတို့၏ လာဘန္တရာယ ဖြစ်ပုံကိုပြသောကြောင့် သူ့အတွက် မနစ်နာသေး၊ ဒုတိနည်း၌ကား ကောသလ မင်းကို မှီခိုနေကြသော (သူနှင့်တကွ) လူအများ၏ လာဘန္တရာယကိုပြသောကြောင့် သူ့အတွက် ပါ ထိုခိုက်လာရကား ထိန်လန့်စရာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယ ဥပပတ္တိကို သုဠုတရံထည့်၍ ဆိုသည်။ [“ဥပပတ္တိတော ယုတ္တိတော ဣက္ခတိတိ ဥပေက္ခာ”၌ကဲ့သို့ ဥပပတ္တိသဒ္ဒါသည် ယုတ္တိအနက်ဟောတည်း။]

ဒိဗ္ဗာ ဂမ္ဘာ။ ။ပါဠိတော်၌“ယေစိမေ ဒိဗ္ဗာ ဂမ္ဘာ ပရိပါစေန္တိ”ဟုရှိရာဝယ် ဒိဗ္ဗာ ဂမ္ဘာ၌ ကတ္တားအနက် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဥပယောဂတ္ထ၌ ပထမာဝိဘတ်ဟု ဆိုသည်။ ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသဟု ဆိုလို၏။ ဂမ္ဘအရလည်း ကိုယ်ဝန်သူငယ်စသော အနက်ကို မယူဘဲ ဒေဝလောက

ဆန္ဒ-၆ ထပ်ကုန်သော၊ ဒေဝလောကာနံ-နတ်ပြည်တို့ကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသော သဒ္ဓါတည်း၊ ပရိပါစေန္တိ တိ-ကား၊ ဒေဝလောကဂါမိနိ-နတ်ပြည်သို့ ရောက်စေ တတ်သော၊ ပဋိပဒံ-အကျင့်ကို၊ ပူရယမာနာ-ပြည့်စေကုန်လျက်၊ (ဖြည့်ကျင့်ကုန် လျက်) [ပူရယမာနာကိုပင် ဒါနံ ဒဒမာနာစသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်။] ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒဒမာနာ-ပေးလှူကုန်လျက်၊ သီလံ-ကို၊ ရက္ခမာနာ-စောင့်ရှောက်ကုန်လျက်၊ ဂန္ထမာလာဒိဟိ-နံသာပန်းအစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်တို့ဖြင့်၊ ပူဇံ-ပူဇော်မှုကို၊ ကုရမာနာ- ပြုကုန်လျက်၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပူဇေမာနာ” ဟုရှိ၏။] ဘာဝနံ-ဘာဝနာကို၊ ဘာဝယမာနာ-ဖြစ်စေကုန်လျက်၊ ဝါ-ပွားစေကုန်လျက်၊ ပါစေန္တိ-ရင့်ကျက်စေကြ ကုန်၏၊ ဝိပါစေန္တိ-အထူးသဖြင့် ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏၊ ပရိပါစေန္တိ-ထက်ဝန်းကျင် ရင့်ကျက်စေကုန်၏၊ ပရိဏာမံ-ရင့်ကျက်ခြင်းသို့၊ ဂမေန္တိ-ရောက်စေကြကုန်၏၊ ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာတိ (ဇေတ္တ)-ဤပါ၌၌၊ ဒိဗ္ဗာဘဝါနာမ-ဒိဗ္ဗာ ဘဝါတို့ မည်သည်၊ ဒေဝါနံ-နတ်တို့၏၊ ဝိမာနာနိ-ဝိမာန်တို့တည်း၊ တေသံ-ထို နတ်ဝိမာန် တို့၏၊ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ-ဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ (ပရိပါစေန္တိ ၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော- နက်။

ဟူသော အနက်ကို ယူပါ၊ [ဒိဝံ+ဘဝါ ဒိဗ္ဗာ၊ ဂမေန္တိ ပရိပစ္စနဝသေန (အကျိုးပေးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) သန္တာနံ ပဗန္ဓေန္တိ (ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖွဲ့စပ်စေတတ်ကုန်၏) ဣတိ ဂမ္ဘာ၊ ဒေဝလောကာ- ဇီကာ၊...ဇီကာသစ်၌ကား “အတ္တနိ ပဗန္ဓေန္တိ-မိမိ၌ ဖွဲ့စေတတ်ကုန်၏” ဟု ရှိသည်။

ဒေဝလောကာနံ။ ။ ဒေဝလောကာနံသည် နိဒဿန နည်းတည်း၊ နတ်ပြည်သာမက၊ ဗြဟ္မာပြည်ကိုလည်း ဒိဗ္ဗ ဂမ္ဘ၌ ယူနိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း...ဒိဗ္ဗဝိဟာရ အမည်ရသောဈာန် ကြောင့် ရောက်ရသောလောကဖြစ်ရကား “ဗြဟ္မာပြည်လည်း ဒိဗ္ဗ ဂမ္ဘ အမည်ရနိုင်သောကြောင့် တည်း၊ ဤသို့ ယူမှလည်း “ဘာဝနံ ဘာဝယမာနာ” ဟူသော စကားကို ပြီးစေရာရောက်သည်။ [ဗြဟ္မာပြည်ရောက်ကြောင်းသည် သမထဘာဝနာတည်း။]

ပရိပါစေန္တိ။ ။ “ပရိ-ထက်ဝန်းကျင်+ပါစေ-ရင့်ကျက်စေ” ဟူသည် နတ်ပြည်ရောက် ကြောင်း အကျင့်အမျိုးမျိုး (ဒါနံ သီလ ပူဇာ ဘာဝနာ) တို့ကို ပြုလုပ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒါနံ ဒဒမာနာစသည်ဖြင့် ဆိုသည်၊ [ဝိပါစေန္တိ စသည်ကား “ပစ္စိမံ ပစ္စိမံ ပုရိမဿ ပုရိမဿ အတ္ထဝစနံ” နှင့်အညီ ရှေးရှေးပုဒ်၏အနက်ကို နောက်နောက်ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြခြင်းတည်း။]

ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ။ ။ “ဒိဗ္ဗေ ဂမ္ဘေ ပရိပါစေန္တိ ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ” ဟုပါဠိတော် ၌ တစ်ဝါကျတည်းရှိသောကြောင့် “ဒိဗ္ဗဂမ္ဘ” အရ နတ်လောကကိုယူလျှင် “ဘဝါနံ” အရ ဘုံဝိမာန်ကိုယူမှ ရှေ့နောက် အရကွဲလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် “ဒိဗ္ဗာ ဘဝါနာမ ဒေဝါနံ ဝိမာနာနံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဘာဝန္တိ ဇေတ္တ ယထာရစိ သုခဿမပ္ပိတာတိ ဘဝါ-အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကြရာဖြစ်သော ဘုံဝိမာန်တို့။]

အထဝါ-ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာတိ-ကား၊ ဒါနာဒယော-ဒါန အစရှိကုန်သော၊ ပုညဝိသေသာ-ကောင်းမှုအထူးတို့တည်း၊ ဒိဗ္ဗာ ဘဝါတိ-ကား၊ ဒေဝလောကေ-နတ်ပြည်၌၊ ဝိပါကက္ခန္ဓာ-ဝိပါက ခန္ဓာတို့တည်း၊ တေသံ-ထို နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ဝိပါကခန္ဓာတို့၏၊ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ-ငှာ၊ တာနိ ပုညာနိ-ထို ကောင်းမှုတို့ကို၊ (ဒိဗ္ဗ ဂဗ္ဘမည်သော ထို ကောင်းမှုတို့ကို)၊ ကရောန္တိ-န၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

တေသံ အန္တရာယကရောတိ-ကား၊ တေသံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ မဂ္ဂသမ္ပတ္တိ ဖလသမ္ပတ္တိ ဒိဗ္ဗဘဝဝိသေသာနံ-မဂ်ဟူသောသမ္ပတ္တိ၊ ဖိုလ်ဟူသောသမ္ပတ္တိ၊ နတ်၌ ဖြစ်သော ဘုံမိမာန်အထူးတို့၏၊ (ပဌမနည်း)၊ ဝါ-နတ်၌ဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝ တို့၏၊ (ဒုတိယနည်း)၊ အန္တရာယကရော-အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။

၅၁၃။ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အနိယမိတောနေဝ-မမှတ်သားအပ် သည် သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သြပမ္ပဝိဓိနာ-ဥပမာအစီအရင်ဖြင့်၊ ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ- ဘဝဂ်တိုင်အောင်၊ ဥဂ္ဂတံ-တက်နေသော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-လောဟိစ္စပုဏ္ဏား၏၊ မာနံ- အာနုကို၊ [ငါသိတယ် ငါမြော်မြင်နိုင်တယ်စသော မာန်ကို။] ဘိန္ဒိတွာ-ဖျက်ပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ စောဒနာရပေ-စောဒနာခြင်းကို ထိုက်ကုန်သော၊ တယော- ၃ ယောက်ကုန်သော၊ သတ္တာရေ-ဆရာတို့ကို၊ ဒဿေတံ-ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ တယော ခေါ် မေ လောဟိစ္စာတိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

အထဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား “ဒိဗ္ဗ ဂဗ္ဘ”အရနတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ကြောင်း ကောင်းမှုကို ယူရသည်၊ ဝိဂြိုဟ်မှာ “ဒိဝိ+ဘဝါ”ဟု ပြု၍ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သောအကျိုး၏ အမည်ကို အကြောင်းကောင်းမှု၌ တင်စား၍ ကောင်းမှုတို့ကို “ဒိဗ္ဗာ”ဟု ခေါ်နိုင်၏၊ ဂဗ္ဘ၏ ဝိဂြိုဟ်မှာ ရှေ့အတိုင်းတည်း။ [ဒေဝဘာဝါဝဟတ္တာ ဒိဗ္ဗာ၊ ဝုတ္တနယေန ဂဗ္ဘာ-ဋီကာ။] ဒိဗ္ဗဘဝအရည်ကား နတ်၌ဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝ (ဝိပါကခန္ဓာ)ကို ယူရသည်။ [“ဒိဗ္ဗာဘဝါတိ ဒေဝလောက ပရိယာပန္နာ ဥပပတ္တိဘဝါ၊ တဒါဝဟော ဟိ ကမ္မဘဝေါ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတော-ထို ဥပပတ္တိဘဝကို ဆောင်နိုင်သော ကမ္မဘဝကို ရှေ့၌ ဒိဗ္ဗဂဗ္ဘဟူသော ပုဒ်ဖြင့် ယူအပ်ပြီ”- ဋီကာ။]

အနိယမိတောနေဝ။ ။တွံ ဧဝံ ဒိဗ္ဗိကော-သင်သည် ဤသို့ အယူရှိသူဖြစ်၏၊ ဧဝံ သတ္တာနံ အနတ္တကာရကော-သင်သည် ဤနည်းအားဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားမဲ့ကို ပြုသူဖြစ်၏၊ ဤသို့ မိန့်တော်မူလျှင် နိယမိတစကားဖြစ်၍ (သူ့ကို တိုက်ရိုက်မှတ်သားရာ ရောက်၏) ဤသို့မိန့်တော်မူသောကြောင့် “အနိယမိတ”ဟုဆိုသည်၊ ဤသို့ မသတ်မှတ်ဘဲ မိန့်တော်မူရာ၌ “ဒိလိုပြောလျှင် အန္တရာယ်ကို ပြုရာရောက်သလော၊ မရောက်သလော”စသည်ဖြင့် စကား ဥပမာသဘောအားဖြင့် မိန့်တော်မူသောကြောင့် “သြပမ္ပဝိဓိနာ”ဟု ဆိုသည်။

တတ္ထ-ထို တယော ခေါ် မေ လောဟိစ္စ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ သာ
 စောဒနာတိ-ကား၊ တယော-န်သော၊ သတ္တာရေ-တို့ကို၊ စောဒန္တဿ-စောဒနာ
 သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (အပြစ်တင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏) စောဒနာ-စောဒနာခြင်းသည်၊ (အပြစ်
 တင်ခြင်းသည်) [“ဘူတာ”စသော ပါဠိတော်၌စပ်] န အညာစိတ္တံ ဥပဋ္ဌာပေန္တိတိ-
 ကား၊ အညာယ-သိခြင်းငှာ၊ အာဇာနနတ္ထာယ-သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ စိတ္တံ-ကို၊ န
 ဥပဋ္ဌာပေန္တိ-ကပ်၍ မတည်စေကြကုန်၊ (မဖြစ်စေကြကုန်) ဝေါက္ကမ္မာတိ-ကား၊
 နိရုန္တရံ-မပြတ်၊ တဿ-ထိုဆရာ၏၊ သာသနံ-အဆုံးအမကို၊ အကတွာ-မပြုမှု၍၊
 တတော- ထို အဆုံးအမမှ၊ ဥက္ကမိတွာ-ဖဲခွါ၍၊ (ရှောင်လွှဲ၍) ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကြ
 ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

တယော ခေါ် မေ။ ။(၁) အသမ္မာဒိတ အတ္တဟိတော (မပြီးစီးစေအပ်သေးသော မိမိ
 စီးပွားရှိသော=မိမိစီးပွားမပြည့်စုံသေးသော) အနောဝါဒကရသာဝကောစ-ဩဝါဒကိုမလိုက်နာ
 သော သာဝကရှိသောဆရာလည်း တစ်ယောက်၊ (၂) အသမ္မာဒိတ အတ္တဟိတော ဩဝါဒ
 ကရသာဝကောစ၊ (၃) သမ္မာဒိတ အတ္တဟိတော အနောဝါဒကရသာဝကောစ၊ ဤဆရာ
 ၃-ယောက်၏အကျယ်ကို ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။ ဤ ၃-ပါးသည် စောဒနာရဟ (သူတစ်ပါးက
 အပြစ်တင်ထိုက်သော) ဆရာများတည်း၊ ဘုရားရှင်သည် ထို ၃-ပါး၌မပါဝင်သော “သမ္မာဒိတ
 အတ္တဟိတ ဩဝါဒကရသာဝကရှိသော” ဆရာဖြစ်၍ စောဒနာခြင်းငှာ မထိုက်၊ ဤဆရာကို
 နောက်၌ သီးခြားပြုလိမ့်မည်။

အညာ။ ။သယံ အဘိညာဉ် အဘိညာပုဒ်ကဲ့သို့ အညာဉ်လည်း ယ အကွရာကြော်သည်ဟု
 သိစေလို၍ “အညာယ”ဟုဖွင့်၏။ ထို ယ အကွရာလည်း တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ အနက်၌သက်သော
 သ ဝိတတ်၏ ကာရိယဟု သိစေလို၍ “အာဇာနနတ္ထာယ”ဟု ဖွင့်သည်။ အာဇာနနကိုကြည့်၍
 အညာဉ် “အာ+ဉာဓာတ်, အ ပစ္စည်း, ဣတ္ထိဇောတက အာ ပစ္စည်း”ဟု သိပါ။

နိရုန္တရံပေ အကတွာ။ ။“မည်သည်ဆရာ၏ တပည့်ပါ”ဟု ဝန်ခံလျှင် ထိုဆရာ၏
 အဆုံးအမကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသလောက်တော့ လိုက်နာပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဩဝါဒကို
 မလိုက်နာသော သာဝကဟူရာ၌ “မပြတ်လိုက်နာ၍ မပြုကျင့်သူကိုကို ဆိုလိုသည်”ဟု သိစေလို
 ၍ “နိရုန္တရံ တဿ သာသနံ အကတွာ”ဟု မိန့်သည်။

ဥက္ကမိတွာ။ ။ဝေါက္ကမ္မ၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “ဥက္ကမိတွာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ဥ-
 အလွဲသို့+ကမ-သွား”ဟူသည် လမ်းမှန်မသွားဘဲ ထိုအဆုံးအမမှ ရှောင်လွှဲသွားခြင်းတည်း။
 [တစ်ချို့စာအုပ်၌ “ဥပက္ကမိတွာ”ဟု ရှိသည်မှာ မကောင်း။ “အပက္ကမိတွာ-ဖဲခွါ”ဟုရှိလျှင်
 တတောဟူသော အပါဒါန်နှင့်လိုက်သောကြောင့် သိပ်ကောင်း၏။]

ဋီကာဟောင်း။ ။ဋီကာဟောင်း၌-ဝိစ္စာမရှိဘဲ “ဥက္ကမိတွာ ဝတ္တန္တိတိ ယထိန္တိတံ ကရေန္တိ”
 ဟု ခဓိပ္ပါယတ္ထမျှသာ ဖွင့်၏။ “ရှောင်လွှဲ၍ ကျင့်ကြခြင်း”ဟူသည် “မိမိတို့ အလိုရှိသလို
 ပြုကျင့်ကြခြင်း, ကျင့်လိုသောအခါ ကျင့်၍ မကျင့်လိုသောအခါ မကျင့်ဘဲနေခြင်းတည်း”
 ဟူလို။

ဩသက္ကန္တိယာ ဥဿက္ကေယျာတိ-ကား၊ ပဋိက္ကမန္တိယာ-နောက်ဆုတ်သွားလ
 သော်၊ ဥပဂစ္ဆေယျ-အနီးသို့ သွားရာ၏။ အနိစ္ဆန္တိယာ-အလိုမရှိလသော်၊ ဣစ္ဆေယျ-
 အလိုရှိရာ၏။ ဧကာယ-တစ်ယောက်သောမိန်းမသည်၊ သမ္ပယောဂံ-မေထုန်အားဖြင့်
 ပေါင်းသင်းခြင်းကို၊ အနိစ္ဆန္တိယာ-အလိုမရှိလသော်၊ ဧကော-တစ်ယောက်သော
 ယောက်ျားသည်၊ ဣစ္ဆေယျ-မေထုန်အားဖြင့် ပေါင်းသင်းခြင်းကို အလိုရှိရာ၏။
 ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပရမ္ပုဒ်ဓိဝါ အာလိင်္ဂေယျာတိ-ကား၊ ဒဋ္ဌမြို့-ကြည့်ခြင်းငှာ
 သော်မှလည်း၊ (မေထုန်သမ္ပယောဂကို မဆိုထားဘိ-ဟူလို)၊ အနိစ္ဆမာနံ-အလိုမရှိ

ဋီကာသစ်။ ။ဋီကာသစ်၌မူ “ဥက္ကမိတွာ ဥက္ကမိတွာ”ဟု အဘိက္ခယရှိ၍ “ကဒါစိ
 တထာကရဏံ (ထို အဆုံးအမအတိုင်း ပြုခြင်း) ကဒါစိ တထာ အကရဏံ သန္ဓာယ ဝိစ္ဆာ
 ဝစနံ”ဟု ဖွင့်၏။ ဝိစ္ဆာဟူသည် ၂-ပုဒ်အတွက် အနက်လည်းတူရ၏။ အနက်အများ၌လည်း
 နှံ့စေရ၏။ ဤ ဋီကာသစ်အဖွင့်အတိုင်း ကဒါစိကရဏ၊ ကဒါစိအကရဏသည် အနက်တူ
 မဟုတ်၊ အများနှံ့စရာလည်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။ ရှေးအဋ္ဌကထာ
 စာအုပ်များ၌ ဝိစ္ဆာလည်းမရှိ၊ နောက်ပြင်စာအုပ်များ၌သာရှိသည်။ ဝေါက္ကမ္မဟူသောတစ်ပုဒ်ကို
 ဝိစ္ဆာ(အဘိက္ခယ)ဖြင့် ဖွင့်ခြင်းလည်း မကောင်း။

ဩသက္ကန္တိယာ ဥဿက္ကေယျ။ ။ဘူဝါဒိသက္ကဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကိုဟော၏။ အဝ
 ရှေးရှိသောအခါ နောက်ဆုတ်သွားခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဥ ရှေးရှိသောအခါ တိုး၍သွားခြင်း
 အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ပဋိက္ကမန္တိယာ ဥပဂစ္ဆေယျ”ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ “အနိစ္ဆန္တိယာ
 ဣစ္ဆေယျ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ “ဧကာယ၊ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ”ဟု ဥဓကတ္ထတို့ကို ဖွင့်သည်။
 “သမ္ပယောဂ”ဟူသည် မေထုန်အားဖြင့် ပေါင်းသင်းခြင်းတည်း၊ [သမ္ပယောဂန္တိ မေထုန်မမ္မ
 သမာယောဂံ-ဋီကာသစ်။]

ဧကာယ၊ပေ၊ အနိစ္ဆန္တိယာ။ ။ပါဠိတော်၌ ဩသက္ကန္တိယာကို “အနိစ္ဆန္တိယာ”ဟုသာမဖွင့်ဘဲ
 “ဧကာယ၊ပေ၊ အနိစ္ဆန္တိယာ”ဟု အနိစ္ဆန္တိယာ၏ လက္ခဏက္ခတ္တားကို ဧကာယဟု ထည့်၍ဖွင့်ခြင်း
 ဖြင့် ဩသက္ကန္တိယာ အနိစ္ဆန္တိယာတို့၌ လက္ခဏအနက်ဟု သိစေသည်။ [“ဧကာယ သမ္ပယောဂံ
 အနိစ္ဆန္တိယာ-သော်၊ ဧကော ဣစ္ဆေယျ”ဟု လက္ခဏ+လက္ခဏံပါ။]

ဥပမာနှင့် ဥပမေယျ။ ။မိန်းမ၏မကြိုက်၍ နောက်ဆုတ်ခြင်းသည် သာဝကတို့၏
 ဩဝါဒကို မလိုက်နာခြင်းနှင့် တူ၏။ မကြိုက်သောမိန်းမသို့ ယောက်ျား၏ကပ်ခြင်းသည်
 မလိုက်နာသော သာဝကတို့ကို ဆရာက ဆုံးမနေခြင်းနှင့် တူ၏။ ထို့ကြောင့် သာဝကတို့၌
 ထိုဆရာ၏ ပြုကျင့်ပုံသည် ဂေဟသိတလောဘအားဖြင့် (အိမ်၌မိသော အိမ်နေသူတို့၏
 ချစ်ခင်ပုံ လောဘအားဖြင့်) ငဲ့ကွက်နေသောကျင့်ပုံဖြစ်သည်ဟု ထိုဥပမာက ပြသည်။

ပရမ္ပုဒ်ဓိဝါ အာလိင်္ဂေယျ။ ။[ပရသ္မိ-မိမိဘက်မှ တစ်ပါး သောဘက်၌+မုနံ-မျက်နှာသည်၊
 ယဿာ အတ္တိတိ ပရမ္ပုဒ်ဓိ-မျက်နှာကိုပင် မကြည့်ချင်သောကြောင့် ကျောပေးသွားသော မိန်းမ။]
 ပဌမမိန်းမသည် မကြိုက်သော်လည်း ယောက်ျား၏မျက်နှာကိုကြည့်၍ နောက်ဆုတ်သွား၏။

သည်ဖြစ်၍၊ ပရမ္မာဒိ-တစ်ပါးသောအရပ်၌ မျက်နှာရှိသည်ဖြစ်၍ (မျက်နှာလွဲလျက်)၊ ငွိတ်-တည်သော မိန်းမကို၊ ပစ္ဆိမော-မှ၊ ဂန္ဓာ-လိုက်သွား၍၊ အာလိင်္ဂေယျ-ပေ့ဖက်ရာ၏။

. ဧဝံ သမ္ပဒမိဒန္တိ-ကား၊ ဣမဿာပိ သတ္တုနော-ဤဆရာ၏လည်း၊ (လောဘ ဓမ္မံ ၌စပ်)၊ ဝါ-သည်လည်း၊ (အနုသာသတော၌ အနာဒရိယ အနာဒရိယဝန္တ စပ်)၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ မမ-၏၊ သာဝကာ-သာဝကတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ သာသနာ-အဆုံးအမမှ၊ ဝေါက္ကမ္မ-ဖဲခွါ၍၊ ဝတ္တမာနာ-ကျင့်ကုန်သော၊ တေပိ-ထို သာဝကတို့ကိုလည်း၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “တေ”မပါ။] လောဘေန-လောဘကြောင့်၊ အနုသာသတော-သွန်သင်လသော်၊ ဣမံ လောဘဓမ္မံ-ဤ လောဘတရားကို၊ ဧဝံ သမ္ပဒမေဝ-ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိ၏ဟူ၍သာ၊ ဤဒိသမေဝ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်၏ဟူ၍သာ၊ ဝဒါမိ-ဟောတော်မူ၏၊ [ဧဝံ သမ္ပဒံပုဒ် ၏အနက်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဠိကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၌ ရှုပါ။] ဣတိ-ဤသို့၊ ယေန(လောဘဓမ္မေန)-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ဩသက္ကန္တိယာ-နောက်ဆုတ်သွားသော မိန်းမ၏ အထံသို့၊ ဥဿက္ကန္တောဝိယ-တိုး၍ လိုက်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပရမ္မာဒိ-မျက်နှာလွဲနေသော မိန်းမကို၊ အာလိင်္ဂေယျ-ပေ့ဖက်သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီး၊ [တုမှယောဂဖြစ်၍ ဩဝိဘတ်ကို ဣပြဟု ကြံပါ၊ အသိရှိလျှင် လည်း ကောင်း၏။] တဝ-၏၊ သော လောဘဓမ္မော-သည်၊ ဧဝရူပေါ-ဤသို့ သဘောရှိ၏၊ ဣတိပိ-ဤသို့လည်း၊ စောဒနံ-ကို၊ အရဟတိ-၏၊ [ရှေးစာအုပ် များ၌ “တံ”မပါ၊ “တံ စောဒနံ-ထိုစောဒနာကို”ဟုသော်လည်း ပေးပါ။] ကိဉ္စိ ပရော ပရဿ ကရိဿတိတိ-ကား၊ ယေန ဓမ္မေန-အကြင် တရားဖြင့်၊ ပရေ-အခြားသူတို့ကို၊ အနုသာသိ-သွန်သင်ပြီး၊ [အချို့စာအုပ်၌ “ပရံ”ဟု ရှိ၏။] တတ္ထ-ထို တရား၌၊ အတ္တာနမေဝ-မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင်၊ တာဝ သမ္မာဒေဟိ-ပြီးစီးစေပါဦးလော၊ ဥရံ-ဖြောက်မတ်အောင်၊ ကရောဟိ-ပြုပါဦးလော၊ ဟိ-မှန်၏၊ ပရော-သွန်သင်အပ်သော အခြားတပည့်သည်၊ ပရဿ-သွန်သင်တတ်သော အခြားဆရာအား၊ ကိ-အဘယ်နည်းလမ်းကို၊ ကရိဿတိ-ပြုကျင့်လတ်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ စောဒနံ-ကို အရဟတိ-၏။

ဤမိန်းမကား မျက်နှာကိုပင် မကြည့်ချင်တော့ဘဲ ကျောပေးလျက်သွား၏။ “ထိုသို့သွားသော မိန်းမကို ယောကျ်ားသည် နောက်က အမှီလိုက်လျက် ပေ့ဖက်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။မိမိကို မကြိုက်၍ ထွက်သွားသောမိန်းမသို့ ယောကျ်ား၏လိုက်၍ ကပ်ခြင်းနှင့် မိမိ၏ဩဝါဒကို မလိုက်နာလို၍ ထွက်သွားသောသာဝကတို့ကို ဆရာက ပြန်၍ခေါ်ခြင်းသည် တူ၏။ ထိုပြန်ခေါ်ခြင်းကို “တပည့်လိုချင်သော လောဘ၏သဘော”ဟု ဆိုလိုသည်။

၅၁၄။ နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ သဿရူပကာနိ-ကောက်ပင်၏ အတုဖြစ်ကုန်သော၊ တိဏာနိ-ကျိတ် စပါးပင်စသော မြက်တို့ကို၊ ဥပ္ပါဋေတွာ-နှုတ်၍၊ ပရိသုဒ္ဓံ-စင်ကြယ်အောင်၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏။

၅၁၅။ တတိယစောဒနာယ-၌၊ ကိဉ္စိ ပရော ပရဿာတိ-ကား၊ အနုသာသနံ-ကို၊ အသမ္ပဋိဗ္ဗနကာလတော-လက်မခံရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ အနုသာသိတဗ္ဗော-သွန်သင်ထိုက်သော၊ ပရော-အခြားသော တပည့်သည်၊ အနုသာသကဿ-သွန်သင် တတ်သော၊ ပရဿ-အခြားသော ဆရာ၏၊ ကိံကရိဿတိ-နည်း၊ [“ဣတိ” ပါသည်ကား ပို၏။] တတ္ထ-ထို သာဝက၌၊ အပ္ပေါသုက္ကတံ-ကြောင့်ကြမဲ့ရိုသူ၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ-ရောက်၍၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မံ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော တရားကို၊ အတ္တနာဝ-မိမိသည်သာ၊ မာနေတွာ-မြတ်နိုး၍၊ ပူဇေတွာ-ပူဇော်၍၊ ဝိဟာတဗ္ဗံ နန-နေထိုက်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့သာ၊ စောဒနံ-အပြစ်တင်ခြင်းကို၊ အရဟတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၅၁၆။ န စောဒနာရဟောတိ (ဇတ္ထ)-၌၊ ဂုဠတ္ထံ-ကို၊ ဟိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ-အံ၊ အယံ-ဤဆရာသည်၊ (န စောဒနာရဟော၌စပ်၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဌမမေဝ-ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ပဋိရူပေ-သင့်လျော်သောအရာ၌၊ ပတိဋ္ဌာ ပေတွာ-တည်စေ၍၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-ဟော၏၊ အဿ-ထို ဆရာ၏၊ သာဝကာစ-တို့သည်လည်း၊ အဿဝါ-စကားကို နားထောင်ကုန်

နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗံ။ ။ “နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ-ရိတ်ပယ်ထိုက်၏” ဟူ၍ မူကွဲရှိသော်လည်း “ဥပ္ပါဋေတွာ-ကျိတ်စပါးပင်တို့ကို နှုတ်ပယ်၍” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ထိုအဖွင့်သည် “နိ+ဓာရ-ထုတ်ဆောင်” ဟူသော ပါဠိနှင့်သာလျော်၏။ ထို့ကြောင့် “နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗံ”သည် ကောင်း၏။ ထို နိဒ္ဒါရဟူသည် ယခုခေတ် ပေါင်းပင်တို့ကို ပယ်ခြင်း(ပေါင်းသင်ခြင်း)မျိုးပင်တည်း။ [နိဒ္ဒါယန-ရိတ်ရုံဖြင့်ကား ထို ပေါင်းပင်တွေ မစင်ကြယ်သည့်အပြင်၊ သာ၍ပင် စည်ပင်စရာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ သည် မကောင်းပါ။]

စဝံ စောဒနံ အရဟတိ။ ။ တတိယဆရာသည် တရားရပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ကိဉ္စိ ပရော ပရဿ ကရိဿတိ၊ နန၊ပေ၊ ဝိဟာတဗ္ဗံ” ဟု ဤသို့သာ အပြစ်တင်ထိုက်၏။ ပဌမ ဆရာကဲ့သို့ “ဧဝရူပေါ တဝ လောဘဓမ္မော” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဆရာကဲ့သို့ “အတ္တာနမေဝ တတ္ထ သမ္မာဒေဟိ” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း အပြစ်မတင်ထိုက်ပါ-ဟူလို။

န စောဒနာရဟော။ ။ ဆရာ၏ ဖေါက်ပြန်စွာ ကျင့်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ သာဝကတို့၏ ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျင့်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ၂-ဖက်လုံး၏ ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျင့်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ထို ဆရာကို အပြစ်တင်ထိုက်၏။ ဤ စတုတ္ထဆရာကား မိမိကိစ္စလည်း ပြီးပြီဖြစ်၏။ သာဝကတို့ကလည်း အဆုံးအမကို လိုက်နာကြ၏။ ထို့ကြောင့် စောဒနာခြင်းကို မခံထိုက်တော့၊ ထိုသို့ မစောဒနာထိုက်ပုံကို ပြလို၍ “အယံ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။

သည်။ ဟုတွာ-၍၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ-အကြင်အကြင် သွန်သင်အပ်သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပစ္ဆန္တိ-ကျင့်ကြကုန်၏။ တာယစံ ပဋိပတ္တိယာ-ထို အကျင့်ကြောင့်လည်း၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ-ရကြကုန်၏။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ န စောဒနာရဟော-စောဒနာခြင်းကို မထိုက်သည်။ ဝါ-အပြစ်တင်ခြင်းကို မထိုက်သည်။ ဟောတိ-၏။

၅၇၇။ နရကပပါတံ ပပတန္တောတိ-ကား၊ မယာ-တပည့်တော်သည်။ ဂဟိတာယ-ယူအပ်ပြီးသော၊ ဒိဋ္ဌိယာ-မိစ္ဆာအယူအားဖြင့်၊ နရကပပါတံ-နရက်ချောက်သို့၊ ပပတန္တော-ခုန်ချနေသော၊ အဟံ-တပည့်တော်ကို၊ (ထလေ ပတိဋ္ဌာပိတောဋ္ဌိစပ်)၊ ဥဒ္ဓရိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌာပိတောတိ-ကား၊ တံ ဒိဋ္ဌိ-ထို မိစ္ဆာအယူကို၊ ဘိန္နိတွာ-ဖျက်၍၊ ဓမ္မဒေသနာဟဏ္ဏေန-တရားဒေသနာတည်းဟူသော လက်တော်ဖြင့်၊ အပါယ ပတနတော-အပါယ်သို့ ကျခြင်းမှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ သဂ္ဂမဂ္ဂထလေ-နတ်ပြည်လမ်းကြောင်းတည်းဟူသော ကြည်းကုန်း၌၊ ဋ္ဌပိတော-တည်စေအပ်သည်။ ဝါ-တင်ထားအပ်သည်၊ အမိ-ဖြစ်ပါ၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏။ ဧတ္ထ-ဤသုတ်၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-သုမင်္ဂလဝိလာသိနိမည်သည်။ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ-ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၌၊ လောဟိစ္စသုတ္တဝဏ္ဏနာ-လောဟိစ္စသုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

မယာ ဂဟိတာယ ဒိဋ္ဌိယာ။ ။ဘယ်နည်းနှင့်မျှ အပြစ်မရှိသည်ဖြစ်၍ မကဲ့ရဲ့ထိုက်သော ကိုယ်တော်တိုင် ကောင်းစွာကျင့်၍ သူတစ်ပါးတို့အားလည်း မှန်သောအကျင့်ကို ဟောပြပေးသော ဆရာ(မြတ်စွာဘုရား)၌ မမှန်သောအပြစ်ကို တင်သောအားဖြင့် ယူမှားအပ်သော (ငရဲရောက်ကြောင်း) မကောင်းသောအယူဖြင့် (အဟံ နရကပပါတံ ပပတန္တော-နရက်ချောက်သို့ ခုန်ချနေသော တပည့်တော်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌာပိတော-ထုတ်ဆောင်၍ သဂ္ဂမဂ္ဂ ကုန်းအပြင်၌ တင်ထားအပ်ပါလေပြီ...ဘုရား)။

နိကာ။ ။နရကပပါတန္တိ-နရကသင်္ဂါတံ မဟာပပါတံ၊ ပပတန္တိ ဧတ္တာတိ ဟိ ပပါတော-ကျရောက်ရာဖြစ်သော နရက်(ချောက်)၊ သဂ္ဂမဂ္ဂ ထလေတိ-သဂ္ဂဂါမိမဂ္ဂဘူတော (နတ်ပြည်သွားကြောင်း လမ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော) ပုညဓမ္မထလေ။

လောဟိစ္စသုတ် အဋ္ဌကထာ
အဖွင့်ပြီး၏ ။
◆◆◆◆◆

၁၃-တေဝိဇ္ဇသုတ်ဘာသာဋီကာ

ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလမုား

၅၁၈။ ဧဝံပေ၊ ကောသလေသူတိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ တေဝိဇ္ဇသုတ္တံ-တည်း၊ တကြ-၌၊ အယံ-ကား၊ အနတ္တာန ပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ မနသာကဋ္ဌန္တိ-ဟူသောအမည်သည်၊ တဿ ဂါမဿ-၏နာမံ-တည်း၊ ဥတ္တရေန မနသာကဋ္ဌဿ တိ-ကား၊ မနသာကဋ္ဌတော-မနသာကဋ္ဌဗ္ဗာမှ၊ အဝိဒူရေ-အနီးဖြစ်သော၊ ဥတ္တရ ပသေ-မြောက်နံပါး၌၊ အမ္မဝနေတိ-ကား၊ တရုဏအမ္မရုက္ခသဏ္ဍေ-နုပ္ပါသော သရက်ပင် တောအုပ်၌၊ (“ဝိဟရတိ”၌စပ်)၊ ကိရ-ချဲ့၊ သော ဘူမိဘာဂေါ-ထိုမြေ အဖို့ကို၊ ရမဏီယော-မွေ့လျော်ထိုက်၏၊ (မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်း၏)၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ရဇတပဋ္ဌသဒိသာ-ငွေပြားနှင့်တူသော၊ ဝါလုကာ-သဲသည်၊ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာ-အထူးထူး ရောပြွမ်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဥပရိ-၌၊ မဏိဝိတာနံဝိယ-ပတ္တမြား၊ မျက်နှာကြက်ကဲ့သို့၊ ယနသာခါပတ္တံ-တစ်ခဲနက် အခက်အရွက်ရှိသော၊ အမ္မဝနံ-သရက် ဥယျာဉ်သည်၊ (ဟောတိ-ရှိ၏)၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့အား၊ အနုစ္စဝိကေ-လျှောက်ပတ်သော၊

ဥတ္တရေန မနသာကဋ္ဌဿ။ ။ဥတ္တရေနကဲ့သို့ ဇနနှင့်ယှဉ်ရာ၌ ဒုတိယာ ဆဋ္ဌိသက်နိုင်၏။ ဤ၌ “မနသာကဋ္ဌဿ”ဟု ဆဋ္ဌိသက်သည်။ “ထို ဇနပစ္စည်းလည်း အဒူရအနက်၌လည်းကောင်း၊ သတ္တမုန္တ ပဋ္ဌမုန္တတို့နောက်၌လည်းကောင်း သက်အပ်၏”ဟု သက္ကတသဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ဆိုသောကြောင့် ဤနေရာ၌ “ဥတ္တရေန-၌”ဟု ပေးရသော သတ္တမုန္တနောင် အဒူရအနက်၌ သက်၏ဟု သိစေလို၍ “မနသာကဋ္ဌတော အဝိဒူရေ ဥတ္တရပသေ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဋီကာ။ ။ဥတ္တရေနာတိ ဧတ္ထ ဇနသဒ္ဓေါ ဒိသာဝါစိသဒ္ဓတော (ဥတ္တရကဲ့သို့ ဒိသာအနက် ဟောသဒ္ဓါမှ နောက်၌)၊ ပဉ္စမိအန္တတော (မနသာကဋ္ဌတောကဲ့သို့ ပဉ္စမုန္တရှိသော) [ဒိသာဝါစိ သဒ္ဓတော ပြန်လှည့်]၊ အဒူရတ္ထော ဣစ္စိတော၊ တသ္မာ ဥတ္တရေန သဒ္ဓေန အဒူရတ္ထဇောတနံ ဒဿေန္တော အဒူရေ(အဝိဒူရေ) ဥတ္တရပသေတိ အာဟ။ [ဤ၌ “ပဉ္စမိ အန္တတော”ကို ပါ၌ ရှိသည်အတိုင်း သင့်အောင် အနက်ပေးလိုက်သော်လည်း ထိုပါ၌ကို လွဲသည်ဟု မောဂ္ဂဏ္ဍာန် နိဿယသစ် ၂-ကဏ္ဍ၊ ၂-သုတ် အဓိပ္ပါယ်၌ မိန့်သည်။ ထို၌ ရှုပါ။]

ဝနေ၊ သဏ္ဍေ။ ။ဝနသဒ္ဓါသည် သစ်ပင်အပေါင်းဟူသော တောကို ဟောသကဲ့သို့ သဏ္ဍသဒ္ဓါသည်လည်း သစ်ပင်အပေါင်းကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် အမ္မဝနေကို “တရုဏအမ္မရုက္ခ သဏ္ဍေ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝနန္တိ ဘဇန္တိ နံတိ ဝနံ (အဝုတ္တကမ္မသာဝေန)-ဥဩစသော ငှက်တို့ ဆည်းကပ် နှိပ်အပ်သောကြောင့် သစ်ပင်အပေါင်းသည် ဝန မည်၏။ ဝန-သမ္ပတ္တိယံ (ကောင်းစွာ ဆည်းကပ်ခြင်း)ဟူသော ဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ သဏ္ဍန္တိဂုမ္မန္တိ ဧတ္ထာတိ သဏ္ဍော-သစ်ပင်တို့၏ ပေါင်းစုရာ တောအုပ်၊ သဒ္ဓိ-ဂုမ္မတ္ထေ (ပေါင်းစုခြင်း)ဟူသော ဓာတ်၊ အပစ္စည်း။]

ပဝိဝေကသုခေ-အပြားအားဖြင့် ကင်းဆိတ်ခြင်း၌ ချမ်းသာသော၊ တသ္မိံ အမွေဝနေ-
ထို သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၅၁၉။ အဘိညာတာ အဘိညာတာတိ-ကား၊ ကုလစာရိတ္တာဒိ သမ္ပတ္တိယာ-
အမျိုး၏ အကျင့်အစရိုသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုအရပ်၌၊
ပညာတာ-ထင်ရှားကုန်သော၊ (“ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ”၌စပ်)၊ စင်္ဂီတိ အာဒိနိ-
စင်္ဂီအစရိုသော အမည်တို့သည်၊ တေသံ-ထို ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာတို့၏၊ နာမာနိ-
တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထိုပုဏ္ဏားတို့တွင်၊ စင်္ဂီ-စင်္ဂီပုဏ္ဏားသည်၊ ဩပါသာဒဝါသိကော-
ဩပါသာဒအရပ်၌ နေခြင်းရှိ၏၊ ဝါ-နေသူတည်း။ [နောက်၌လည်း ဤအတိုင်း
ပေးပါး “ဩဟာရဝါသိကော”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] တာရုက္ခော-သည်၊ ဣစ္ဆာ
နင်္ဂလဝါသိကော-ဣစ္ဆာနင်္ဂလနိဂုံး၌ နေခြင်းရှိ၏၊ ပေါရုက္ခရသာတိ-သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌ
ဝါသိကော-ဥက္ကဋ္ဌမြို့၌ နေခြင်းရှိ၏၊ ဇာဏုသောဏီ-သည်၊ သာဝတ္ထိဝါသိကော-
၏၊ တောဒေယျော-သည်၊ တုဒိဂါမဝါသိကော-တုဒိရွာ၌ နေခြင်းရှိ၏။

အညေစာတိ-ကား၊ အညေ-စင်္ဂီပုဏ္ဏား စသည်တို့မှ တစ်ပါးကုန်သော၊
ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာစ-များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်း၊ အတ္တန္နော
အတ္တန္နော-မိမိ မိမိ၏၊ နိဝါသဋ္ဌာနေဟိ-နေရာအရပ်တို့မှ၊ အာဂန္တာ-၍၊ မန္တဒဗ္ဗာယ
ကရဏတ္ထံ-မန္တန်သရဇ္ဈယ်မှုကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ တတ္ထ-ထို မနုသာကဋ္ဌရွာ၌၊
ပဋိဝသန္တိ-နေကြကုန်၏၊ ကိရ-ချဲ့၊ မနုသာကဋ္ဌဿ-၏၊ ရမဏီယတာယ-
မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ တေဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ တတ္ထ-ထိုမနုသာကဋ္ဌရွာ၌၊ နဒီတိရေ-
အစိရဝတီမြစ်ကမ်း၌၊ ဂေဟာနိ-အိမ်တို့ကို၊ ကာရေတွာ-ဆောက်လုပ်စေ၍၊
ပရိက္ခိပါပေတွာ-ကာရံစေ၍၊ အညေသံ-အခြားကုန်သော၊ ဗဟူနံ-များစွာသော
လူတို့၏၊ ပဝေသနံ-ဝင်ခြင်းကို၊ နိဝါရေတွာ-တားမြစ်၍၊ [မန္တန်ရွတ်ရာ၌
အများမလာအောင် တားမြစ် ရသည်။] အန္တရန္တရာ-အကြား အကြား၌၊ တတ္ထ-
ထို မနုသာကဋ္ဌရွာသို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ဝသန္တိ။

ကုလစာရိတ္တာဒိ သမ္ပတ္တိယာ။ ။အာဒိသဒ္ဒေန မန္တဇ္ဈေန (မန္တန်ကို သရဇ္ဈယ်ခြင်း)
အဘိရူပတာဒိသမ္ပတ္တိံ သင်္ကတံ၊ (အလွန် အဆင်းလှသည်၏အဖြစ် အစရိုသည်တို့၏
ပြည့်စုံခြင်းကို သိမ်းယူသည်)။

အညေစ။ ။“အညေစ ဗဟုဇနာ”ဟု သံဝဏ္ဏနာပုဒ်ကို တွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်၌ “အညေစ
အဘိညာတာ အဘိညာတာ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ”ဟု အညေ၏ သရုပ် တိုက်ရိုက်ပါသော
ကြောင့် ဗဟုဇနာသည် မကောင်း၊ မန္တန်သရဇ္ဈယ်ဖို့ ကိစ္စဖြစ်သောကြောင့် “ဗြာဟ္မဏမဟာ
သာလာ”ဟုသာ ပါဠိတော်အတိုင်း ထည့်သင့်သည်။

၅၂၀။ ဝါသေဋ္ဌဘာရဒွါဇာနန္ဒိ-ကား၊ ပေါက္ခရာသာတိနော-ပေါက္ခရာသာတိ၏၊ အန္တေဝါသိကဿ-အနီးနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဝါသေဋ္ဌဿစ-ဝါသေဋ္ဌ၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ တာရုက္ခန္တေဝါသိကဿ-တာရုက္ခ၏ အနီးနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဘာရဒွါဇဿစ-၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ (အနုစကံမန္တဝနံ အနုဝိစရန္တဝနံတို့၌စပ်) ကိရ-ချဲ့၊ ဒွေ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဇာတိသမ္ပန္နာ-ဇာတ်နှင့်ပြည့်စုံကုန်သော၊ ဧတေ-ဤ ဝါသေဋ္ဌဘာရဒွါဇေတို့သည်၊ တိဏ္ဍံ-၃ ပုံကုန်သော၊ ဝေဒါနံ-ဝေဒကျမ်းတို့၏၊ ပါရဂူ-တစ်ဖက်ကမ်း ရောက်တတ်မြောက်သူတို့သည်၊ အဟေသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဧဗံဝိဟာရံတိ-ကား၊ အတိစိရနိသဇ္ဇပစ္စယာ-အလွန်ကြာမြင့်စွာ ထိုင်ရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ကိလမထဝိနောဒနတ္ထာယ-ပင်ပန်း ညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ (တစ်နည်း) အတိစိရနိသဇ္ဇပစ္စယ ကိလထဝိနောဒနတ္ထာယ-အလွန်ကြာမြင့်စွာ ထိုင်ခြင်းရှိသော ပင်ပန်း ညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ [ဤသို့ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဧဗံစာရံ-ခြေသလုံးတို့၌ ပင်ပန်း ညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးရှိသော လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (အနုစကံမန္တဝနံ အနုဝိစရန္တဝနံ တို့၌စပ်) ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထို ဝါသေဋ္ဌဘာရဒွါဇေတို့သည်၊ ဒိဝသံ-နေအဖို့၌၊ ဝါ-တစ်နေ့လုံး၊ သဇ္ဈာယံ-မန္တန်သရဇ္ဈာယံမှုကို၊ ကတွာ-၍၊ သာယနေ-ညနေချမ်း အခါ၌၊ ဂုဠာယ-ထ၍၊ နာနိယသမ္ဘာရ ဂန္ဓမာလ တေလဓောတဝတ္ထာနိ-ရေချိုးခြင်း၏ အဆောက်အဦ ဖြစ်ကုန်သော နံ့သာ ပန်း ဆီ ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးသော အဝတ်တို့ ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပရိဇနပရိဂုတာ-အခြွေအရံအပေါင်းသည် ခြံရံအပ်ကုန်သည်၊ နာယိတုကာမာ-ရေချိုးခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နဒီတိရံ-အစိရဝတီ မြစ်ကမ်းသို့၊ ဂန္ဓဝ-၍၊ ရဇတပဋ္ဌဝဏ္ဏေ-ငွေပြားအဆင်းရှိသော၊ ဝါလိကာသဏ္ဏေ-သံအစဉ်၊ အပရာပရံ-အဆက်ဆက်၊ (ခေါက်တုနံ ခေါက်ပြန်)၊ စကံမိသု-လမ်းလျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ [ဧကံ စကံမန္တံစသည်ကား အပရာပရံ စကံမနာကာရကို ပြသောဝါကျတည်း။] စကံမန္တံ-လမ်းလျှောက်နေသော၊ ဧကံ-တစ်ယောက်ကို၊ ဣတရော-အခြားတစ်ယောက်သည်၊ အနုစကံမိ-အတုလိုက်၍ လမ်းလျှောက်ပြီ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ဣတရံ-အခြားတစ်ယောက်ကို။ ဣတရော-အခြားတစ်ယောက်သည်၊ အနုစကံမိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ (စကံမိသု-လမ်းလျှောက်ကြကုန်ပြီ) တေန-ထို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဝါသေဋ္ဌဘာရဒွါဇေ ၂-ယောက်လုံး၌ အနုစကံမန

ဧဗံစာရံ။ ။ဧဗံသု-ခြေသလုံးတို့၌+ကိလမထ ဝိနောဒနတ္ထာ-ပင်ပန်း ညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးရှိသော+စာရော-လှည့်လည်ခြင်းတည်း၊ ဧဗံစာရော-ခြင်း။...[သောဟိ ဧဗံသု ကိလမထ ဝိနောဒနတ္ထာ စာရောတိ၊-ဋီကာ၊ ဧဗံသု+ကိလမထ ဝိနောဒနတ္ထာ+ဝိဟာရော-သွားခြင်းဟူသော ဣရိယာပထ ဝိဟာရတည်း၊ ဧဗံဝိဟာရော။]

အနုဝိစရဏတို့ကို ရနိုင်ခြင်းကြောင့်၊) အနုစကံမန္တာနံ အနုဝိစရန္တာနံတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-သည်။) ဂုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂေတိ-ကား၊ မဂ္ဂေစ-ဗြာဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ဖို့ရန် မှန်သောလမ်း၌ လည်းကောင်း၊ အမဂ္ဂေစ-မမှန်သောလမ်း၌လည်းကောင်း၊ (ကထာ ဥဒပါဒိ၌စပ်၊) ကတမံ ပဋိပဒံ-အဘယ်အကျင့်ကို၊ ပူရေတွာ-ဖြည့်ကျင့်၍၊ ကတမေန မဂ္ဂေန-အဘယ်လမ်းဖြင့်၊ သုခံ-ချမ်းသာစွာ၊ ဗြဟ္မလောကံ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့၊ ဂန္တံ-ရောက်ခြင်း ငှာ၊ သက္ကာနုခေါ-တတ်ကောင်းမည်နည်း၊ ဣတိဇဝံ-ဤသို့၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂံ-မှန်သော လမ်း၊ မမှန်သောလမ်းကို၊ အာရဗ္ဗ-အကြောင်းပြု၍၊ ကထံ-စကားကို၊ သမုဗ္ဗာပေသံ- ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အဉ္စသာယနောတိ ဇတံ-အဉ္စသာယနော ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်၊ ဥဇမဂ္ဂဿ-ဥဇမဂ္ဂသဒ္ဓါ၏၊ ဝေဝစနံ-ဝေဝစပရိယာယ် စကားလှယ်တည်း၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ဧတေန-ဤလမ်းဖြင့်၊ အဉ္စသံ-ဖြောင့်စွာ၊ ဥဇမဂ္ဂမေဝ-ဖြောင့်စွာသာလျှင်၊ အာယန္တိ အာဂစ္ဆန္တိ-လာနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ဖြောင့်စွာလာကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထို လမ်းသည်၊) အဉ္စသာယနော- မည်၏။

မဂ္ဂါမဂ္ဂေ။ ။ဣန္ဒြိတဋ္ဌာနံ-သို့၊ ဥဇကံ-ဖြောင့်မတ်စွာ၊ မဂ္ဂတိ ဥပဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ မဂ္ဂေါ-ကပ်ရောက်ကြောင်းလမ်း၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ ဖြောင့်မှန်သောအကျင့်ကို မဂ္ဂ ဟုခေါ်၏၊ မဖြောင့်မှန်သောအကျင့်ကို အမဂ္ဂ ဟုခေါ်၏၊ ဋီကာသစ်၌ အ သဒ္ဓါကို ဝုဒ္ဓိအနက်ကြံ၍ “ဖြောင့်မှန်သော အောက်အကျင့်ကို မဂ္ဂ၊ အထက်ဖြစ်သော ဖြောင့်မှန်သောအကျင့်ကို အမဂ္ဂ”ဟု တစ်နည်းခွဲသေး၏။

ဥဇမဂ္ဂဿတံ ဝေဝစနံ။ ။ပါဠိတော်၌ “အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ အယံ အဉ္စသာယနော”ဟု ရှိသောကြောင့် “အဉ္စသာယနသဒ္ဓါသည် ရှေ့ ဥဇမဂ္ဂသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်တည်း”ဟု ဆိုသည်၊ လမ်း ပရိယာယ်ကိုပြသော အဘိဓာန်(၁၉၀)၌ “အဉ္စသံ အာယနံ”ဟု ၂-ပုဒ်ရှိ၏၊ ဤ၌ ထို ၂-ပုဒ်ကို ဝဲ၍ပြသောကြောင့် “လမ်းဆိုမှလမ်း=လမ်းအစစ်=ဖြောင့်မှန်သောလမ်း”ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥဇမဂ္ဂ၏ ပရိယာယ်”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥဇမဂ္ဂဿ ဝေဝစနံ၊ ပရိယာယ ဒ္ဓယဿ (အဉ္စသံ+အာယနဟူသော ပရိယာယ်ပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်း၏) အတိရေကတ္ထံ ဒိပနတော၊ ယထာ ပဒဋ္ဌာနန္တိ၊-ဋီကာ။]

အဉ္စသံဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား အဉ္စသ သဒ္ဓါသည် ဥဇမဂ္ဂ အနက်ဟောတည်း၊ အာယနကို အဋ္ဌကထာအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးမှ “အဉ္စသံ-ဖြောင့်မှန်စွာ+အာယနော-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ လာကြောင်း လမ်းတည်း၊ အဉ္စသာယနော-လမ်း”ဟု ပြုပါ၊ မဂ္ဂေါကို၌ “အာယနော”ဟု ထားသည်၊ အဘိဓာန်၌ကား “အာယနံ”ဟု နပုလိန်ရှိသည်။ [ဒုတိယဝိကပ္ပေ အဉ္စသသဒ္ဓေါ ဥဇမဂ္ဂပရိယာ ယော၊- ဋီကာသစ်။]

နိယျာနိကော နိယျာတိတိ-ကား၊ နိယျာယန္တော-သွားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိယျာတိ-
 သွား၏။ ဂစ္ဆန္တော-သွားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ တက္ကရဿ
 သဟဗျတာယာတိ-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ မဂ္ဂ-ထိုလမ်းကို၊ (ထို
 ကျင့်စဉ်တည်းဟူသောလမ်းကို) ကရောတိ-၏။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကျင့်၏။ တဿ-ထို
 လမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗြဟ္မုနာ-ဗြဟ္မာနှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သဟဘာဝါယ-
 အတူတကွ တစ်ခုတည်းသောဌာန၌ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ဧကဋ္ဌာနေ-တစ်ခုတည်းသောအရပ်
 ၌၊ ပါတုဘာဝါယ-ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆတိ-၏။ ဣတိအတ္ထော-နက်။

နိယျာနိကော နိယျာတိ။ ။ဥဇမဂ္ဂေါနှင့် အရတူသောကြောင့် “နိယျာနိကော-ဝင်မှ
 ထွက်မြောက်”ဟု မဖွင့်ဘဲ “ဂစ္ဆန္တော”ဟုဖွင့်သည်။ “နိယျာနိကော နိယျာတိ”ဟု အနက်တူသွား၊
 ၂-ထပ်ဆိုသောကြောင့် “နိယျာနိကော (ဟုတွာ) နိယျာတိ-သွားတတ်သည်ဖြစ်၍ သွား၏၊
 ဝါ-မလွဲကေန အမှန်သွား၏”ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။ [နိယျာတိတိ နိယျာနိယော၊ နိ+ယာ+
 ကတ္တာ-ဟော အနိယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးပြီးမှ ဤကို ရဿ၊ ယကို ကပြ၊ သက္ကတ၌ “နိရ်”ဟု
 ရှိသောကြောင့် ရ် ပျောက်၍ ယာ၌ ဒွေဘော်ရောက်သည်။ နိယျာယန္တော၌ ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း
 တည်း။]

မှတ်ချက်။ ။“နိယျာနိကော”အရ လမ်းကိုရ၏။ လမ်းသည် သွားတတ်သောသတ္တိ
 ဗျာပါရမရှိ၊ လမ်းသွားသည့်သာ ထိုသတ္တိရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သွားတတ်သူ၏သတ္တိကို သွားကြောင်း
 လမ်း၌ တင်စား၍ လမ်းကိုလည်း “သွားတတ်”ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာ။ ။ယသွာ နိယျာတုပုဂ္ဂလဝသေန (သွားတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သဖြင့်) အဿ
 နိယျာနိကဘာဝေါ (ထိုလမ်း၏ နိယျာနိက၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသည်၊ ဟောတိ)၊ တသွာ
 နိယျာယန္တောတိ ပုဂ္ဂလဿ (ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏) ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇနဝသေန
 နိယျာယန္တော မဂ္ဂေါ နိယျာတိတိ ဝုတ္တော။

တက္ကရဿ။ ။“တံ+ကရောတိတိ တက္ကရော-ထို လမ်းစဉ်အကျင့်ကို ပြုတတ်”ဟူရာ၌
 “ထိုအကျင့်ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်အောင်ကျင့်တတ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ကရောတိကို
 “ပဋိပဇ္ဇတိ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဗြဟ္မသဟဗျတာယ။ ။“သဟ+ဗျေတိ ဝတ္တတိတိ သဟဗျာ”ဟု ဋီကာဝိဂ္ဂဟ ပြု၏။
 ဝယဓာတ်မှ ဝ၏ အ ကိုချေ၊ ဝကို ဗပြု၊ ယသို့ကပ်၍ “ဗျ”ဖြစ်သည်ဟု ကြံသင့်၏။
 သဟဗျဿ-အတူတကွ ဖြစ်ရသူ၏+ဘာဝေါ သဟဗျတာ၊ ဤပုဒ်ကို“ဗြဟ္မုနာ သဒ္ဓိ သဟ
 ဘာဝါယ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေ ဖွင့်သည်။ “ဗြဟ္မုနာ သဒ္ဓိ”ဖြင့် ဗြဟ္မာနှင့် မကွဲခြင်းကို ပြ၏။
 သဟဘာဝဖြင့် နေရာဘုံတူခြင်း၊ တစ်နည်း-နီးခြင်းကို ပြသည်။ ထို့ကြောင့် “ဧကဋ္ဌနေ
 ပါတုဘာဝါယ”ဟု မိန့်သည်။ [သဟဘာဝေါတိစ သလောကတာ (တူသောလောက ရှိသည်၏
 အဖြစ်)၊ သမိပတာ ဝါ (နီးသည်၏အဖြစ်) ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ တေနာဟ-ဧကဋ္ဌာနေ ပါတုဘာဝါယာ
 တိ-ဋီကာ။] ဤ၌ ဧကဋ္ဌာနေဖြင့် ဘုံတူသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နီးသည်၏အဖြစ်ကို
 လည်းကောင်း ပြသည်။

ယှာယန္တိ-ကား၊ ယော အယံ-အကြင်သို့သော ဤလမ်းကို၊ (“အက္ခာတော” ဌိစပ်) အက္ခာတောတိ-ကား၊ ကထိတော-ပြောဟောအပ်ပြီ၊ ဒီပိတော-ပြအပ်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏေန ပေါက္ခရသာတိနာတိ-ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ အတ္တနော-၏၊ အာစရိယံ-ကို၊ အပဒိသတိ-ညွှန်ပြ၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါသေဋ္ဌော-ဝါသေဋ္ဌသည်၊ သကမေဝ-မိမိဥစ္စာသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာစရိယဝါဒံ-ဆရာ၏ဝါဒကို၊ ထောမေတ္တာ-ထောမနာ၍၊ ပဂ္ဂဏိတ္တာ-ချီးမြှောက်၍၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်၏၊ ဘာရဒ္ဒါဇောပိ-သည်လည်း၊ သကမေဝ-သော၊ (အာစရိယဝါဒံ ထောမေတ္တာ ပဂ္ဂဏိတ္တာ ဝိစရတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ နေဝ ခေါ် အသက္ခိ ဝါသေဋ္ဌောတိ အာဒိ-ကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ။

၅၂၁-၂။ တတော-ထိုမှနောက်၌၊ ဝါသေဋ္ဌော-သည်၊ (“အာရောစေသိ” ဌိစပ်)၊ ဥဘိန္နဗ္ဗိ-န်သော၊ အမှားက-တို့၏၊ ကထာ-သည်၊ အနိယျာနိကာဝ-နိယျာနိက မဟုတ်သည်သာ၊ (သုတစ်ပါးတို့ တင်အပ်သောအပြစ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သော အဖြေ မဟုတ်သည်သာ)၊ [ဤပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် ဧကံသိကဓမ္မ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဣမသ္မိံ စ လောကေ-၌လည်း၊ ဘောတာ ဂေါတမေန-နှင့်၊ သဒိသော-တူသော၊ မဂ္ဂကုသလောနာမ-လမ်း၌ ကျွမ်းကျင်သူမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဘဝံစ ဂေါတမော-အရှင်ဂေါတမသည်လည်း၊ အဝိဇ္ဇရေ-၌၊ ဝသတိ-သီတင်းသုံး တော်မူ၏၊ သော-ထို အရှင်ဂေါတမသည်၊ နော-ငါတို့၏၊ (“ကံ” ဌိစပ်)၊ တုလံ-ချိန်ခွင်ကို၊ [ကုန်သည်ကြီးများ သုံးအပ်သော ချိန်ခွင်အကြီးစားကို ရှေးက “ရာဇူ” ဟုခေါ်သည်၊ ယခုခေတ်၌ “ကတ္တာ” ဟု ခေါ်သည်။] ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ နိသိန္နဝါဏီဇောပိယ-ထိုင်နေသော ကုန်သည်ကြီးကဲ့သို့၊ ကံ-ယုံမှားခြင်းကို၊ ဆိန္နိဿတိ-ဖြတ်တော်မူလတံ၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ [ရှေးက ဘုရားရှင်ကို တစ်ကြိမ် ကိုးကွယ်ဖူးသောကြောင့် ဤကဲ့သို့ စဉ်းစားနိုင်သည်။] ဧတမတ္တံ-ဤ အကြောင်းကို၊ (မြတ်စွာဘုရားက ဆုံးဖြတ်တော်မူလိမ့်မည်ဟူသော ဤအကြောင်း ကို)၊ ဘာရဒ္ဒါဇယေ-အား၊ အာရောစေသိ-ပြောပြီ၊ [ဝါသေဋ္ဌောဟူသော ကတ္တာနှင့် လိုက်အောင် နောက်စာအုပ်များ၌ “အာရောစေသိ” ဟု ကြိယာဖြတ်လျက်ရှိ၏။] (အာရောစေတွာ-၍)၊ ဥဘောပိ-၂ ယောက်လုံးတို့သည်လည်း၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ကထံ-ကို၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေသံ-လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ [“အာရောစေသံ” ဟု ဆိုသော်လည်း လျှောက်သောအခါ ဝါသေဋ္ဌကသာ လျှောက် သည်။] တေန-ကြောင့်၊ အထခေါ၊ ပေ၊ တာရုက္ခေနာတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။

ဧတ္တ ဘော ဂေါတမာတိ-ကား၊ ဧတသ္မိံ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ-ဤမြောင့်မှန်သောလမ်း မဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၊ (ဝိဂ္ဂဟော အတ္ထေဝ-၌စပ်)၊ ဝိဂ္ဂဟော ဝိဝါဒေါတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ပုဗ္ဗပုတ္တိကော-ရှေးဦးစွာ

ဖြစ်ခြင်းရှိသော ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်းသည်၊ ဝိဂ္ဂဟော-ဝိဂ္ဂဟမည်၏။ အပရဘာဂ-
 နောက်အဖို့၌၊ (ဝိရုဒ္ဓဂ္ဂဟဏ်-ဆန့်ကျင်ဘက် ယူခြင်းသည်။) ဝိဝါဒေါ-မည်၏။
 ဒုဝိဇောဝိ-၂ ပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဒေသော-ဤဝိဂ္ဂဟ ဝိဝါဒဟု
 ဆိုအပ်သော ဆန့်ကျင်မှုသည်၊ [ဒုဝိဇောဝိ ဒေသော-ဝိဂ္ဂဟော ဝိဝါဒေါတိ ဒွိဇာ
 ဝုတ္တောပိ ဝိရောဓော-ဋီကာ။] နာနာစရိယာနံ-အမျိုးမျိုးသော ဆရာတို့၏။
 ဝါဒတော-ဝါဒ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာနာဝါဒေါ-မည်၏။ [နာနာဝိဇော+ဝါဒေါ
 နာနာဝါဒေါ။]

၅၂၃။ အထ ကိသ္မိံ ပန ဝေါတိ-ကား၊ တွံပိ-သင်သည်လည်း၊ အယမေဝ
 မဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏။ အာစရိယဝါဒမေဝ-ဆရာ၏ ဝါဒကိုသာ၊
 ပဂ္ဂယု-ချီးမြှောက်၍၊ အထတိဋ္ဌသိ-အကယ်၍ တည်အံ့၊ ဘာရဒ္ဒါဇောပိ-သည်လည်း၊
 အတ္တနော-၏။ အာစရိယဝါဒမေဝ-ကိုသာ၊ (ပဂ္ဂယု-၍၊ အထတိဋ္ဌတိ-အံ့) 'ဧကသ္မိံ-
 တစ်ခုသော ဝါဒ၌၊ ဧကဿပိ-တစ်ယောက်၏လည်း၊ သံသယော-သံသယသည်၊
 အထ နတ္ထိ-အကယ်၍ မရှိအံ့၊ ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊ ကိသ္မိံ-ဘယ်အရာ၌၊
 ဝေါ-သင်တို့၏။ ဝိဂ္ဂဟော-ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်သနည်း၊
 ဣတိ-ဤသို့ အစရှိသည်ကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေးတော်မူ၏။

၅၂၄။ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ ဘော ဂေါတမောတိ-ကား၊ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊
 မဂ္ဂေစ-လမ်း၌လည်းကောင်း၊ အမဂ္ဂေစ-လမ်းမဟုတ်သည်၌လည်းကောင်း၊ ဥဇမဂ္ဂေ
 စ-ဖြောင့်မှန်သော လမ်း၌လည်းကောင်း၊ အနုဇမဂ္ဂေစ-မဖြောင့်မှန်သော လမ်း၌
 လည်းကောင်း၊ (ဝိဂ္ဂဟော-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏။) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ကိရ-ချဲ့၊
 ဒေ-ဤဝါသေဋ္ဌသည်၊ ဧကဗြာဟ္မဏဿပိ-တစ်ယောက်သော ပုဏ္ဏား၏လည်း၊
 မဂ္ဂ-လမ်းကို၊ န မဂ္ဂေါ-လမ်းမဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ နဝဒတိ-မပြောဆို၊ (တိုက်ရိုက်
 မပြော) ပန-ထိုသို့ပင် မပြောပါသော်လည်း၊ အတ္တနော-၏။ အာစရိယဿ-၏။
 မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ဥဇမဂ္ဂေါ-ဖြောင့်မှန်သော လမ်းသည်၊ (ဟောတိ)ယထာ-
 ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ အညေသံ-အခြားသော ဆရာတို့၏၊ မဂ္ဂ-ကို၊
 ဥဇမဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ န အနုဇာနာတိ-ခွင့်မပြု၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တမေဝအတ္ထံ-
 ထိုအနက် အဓိပ္ပါယ်ကိုပင်၊ ဒီပေန္တော-ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိဉ္ဇာပိ
 ဘော ဂေါတမောတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

ဝိဂ္ဂဟော ဝိဝါဒေါ။ ။ဝိ-ဆန့်ကျင်ဘက်+ဂဟ-ယူခြင်းဟူသည် စ၍ ဆန့်ကျင်ခြင်းတည်း၊
 ထိုနောက် ဝိ-ဆန့်ကျင်ဘက်+ဝါဒ-ပြောခြင်းဟူသည် ငြင်းခုံခြင်းတည်း၊ [အညမညဿ ဝါဒဿ
 အာဒိတော ဝိရုဒ္ဓဂ္ဂဟဏ် ဝိဂ္ဂဟော၊ သွေဝ ဝိဝဒနဝဿန (ငြင်းခုံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) အပရာပရံ
 ဥပ္ပန္နော ဝိဝါဒေါတိ အာဟ ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိကော ဝိဂ္ဂဟော၊ အပရဘာဂေ ဝိဝါဒေါတိ။]

သဗ္ဗာနိ တာနီတိ-သဗ္ဗာနိ တာနီဟူသော စကားကို၊ လိင်္ဂပိပလ္လာသေန-
 ပုံလိင်္ဂ၏ နပုံလိင်္ဂ ဖောက်ပြန်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ သဗ္ဗေ-န်သော၊
 တေ-ထို လမ်းတို့သည်၊ (နိယျာနိကာ နိယုန္တိ-၌စပ်၊) ဣတိ-ဤ အနက်သည်၊
 ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဗဟူနီတိ-ကား၊
 အဋ္ဌဝါ-ရှစ်လမ်းသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသဝါ-ဆယ်လမ်းသော်လည်း ဖြစ်
 ကုန်သော၊ (နာနာမဂ္ဂါနိ-၌စပ်၊) နာနာမဂ္ဂါနီတိ-ကား၊ မဟန္တမဟန္တာနိ-များကုန်
 များကုန်သော၊ (ဇေယံမဂ္ဂသကဋ္ဌ မဂ္ဂါဒိဝသေန-သလုံးမြင်းခေါင်းလမ်း၊ လှည်းလမ်း
 အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နာနာဝိဇာနိ-အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊
 သာမန္တာ-အနီးဖြစ်ကုန်သော၊ ဂါမနဒီတဋ္ဌာက ခေတ္တာဒီဟိ-ရွာ၊မြစ်၊ တစ်ဖက်သည်
 ကန်၊ လယ် အစရှိသည်တို့မှ၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ ဂါမံ-သို့၊ ပဝိသနမဂ္ဂါနိ-
 ဝင်ကြောင်း လမ်းတို့သည်၊ (“စေပိ ဘဝန္တိ”၌စပ်။)

၅၂၅။ နိယုန္တိတိ ဝါသေဋ္ဌ ဝဒေသီတိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တိက္ခတ္ထံ-၃
 ကြိမ်၊ ဝစီသောဒံ-စကားလုံး၏ ကွဲပြားခြင်းကို၊ ဝါ-နှုတ်မြှက်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊
 ပဋိညံ-ပဋိညာဉ်ကို၊ ဝါ-ဝန်ခံမှုကို၊ ကာရာပေသိ-ပြုစေတော်မူပြီ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊
 (ဘဂဝါ တိက္ခတ္ထံ ဝစီသောဒံ ကတွာ ပဋိညံ၊ ကာရာပေတိ-ပြုစေတော်မူသနည်း၊
 ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊
 ပဋိဇာနိတွာ-ဝန်ခံပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ နိဂ္ဂယုမာနာ-နိပ်အပ်ကုန်လသော်၊
 အဝဇာနန္တိ-ဝန်မခံတတ်ကြကုန်။ [“ဒိလိုမပြောပါ”ဟု ပယ်တတ်ကြကုန်၏။] သော-

ဗဟူနိ။ ။ ရွာသို့ ဝင်လာကြောင်း လမ်းတို့သည် (၈)လမ်း (၁၀)လမ်းစသောအားဖြင့်
 အများရှိစေကာမူ ထိုရွာသို့သာ ဝင်ဖို့ရာချည်းဖြစ်သကဲ့သို့ ဗြာဟ္မဏဆရာကြီးတို့က ဗြဟ္မပြည်
 သို့ရောက်ဖို့ရာ ပြောဟောအပ်သော အကျင့်လမ်းတို့သည် အများအပြားရှိစေကာမူ ဗြဟ္မပြည်သို့
 ရောက်ဖို့ချည်းသာ၊ ဗြဟ္မာမင်းနှင့် အတူတကွ ဖြစ်ဖို့ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။

ပါဠိတော် အနက်။ ။ အဒ္ဓရိယာ-အဒ္ဓရမည်သော ယဇဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊
 ဗြာဟ္မဏာ-ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိရိယာ-တိတ္ထိရိမည်သော ရသေ့သည် ပြုအပ်
 သော ယဇဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သောပေ၊ ဆန္ဒောကာ-ဆန္ဒမည်သော သာမဝေဒကို
 ရွတ်အံတတ်ကုန်သောပေ၊ ဗဂါရိဇ္ဈာ-ဗဂါရိမည်သော ဣရဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊
 ဗြာဟ္မဏာ-ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း၊ နာနာမဂ္ဂေ-အမျိုးမျိုးသော လမ်းတို့ကို၊ ပညပန္တိ-
 ပညတ်ကြကုန်၏။

နိဂ္ဂယုမာနာ အဝဇာနန္တိ။ ။ အစပိုင်းက အပြစ်မရှိဟု ထင်၍ “ဤစကားသည် မိမိ၏
 စကားဖြစ်သည်”ဟု ဝန်ခံထားသော်လည်း တစ်ဖက်က အပြစ်ပြု၍ နိပ်ချအပ်သောအခါ
 “ဤစကားသည် အကျွန်ုပ်၏ စကားမဟုတ်ပါ”ဟု ပယ်တတ်ကြသည်။ [အဝဇာနန္တိ န
 ပဋိဇာနန္တိတိ အတ္ထော။]

ထို ဝါသေဋ္ဌသည်၊ (၃-ကြိမ်တိုင်အောင် ပဋိညာဉ်ကိုပြုသော ဝါသေဋ္ဌသည်။) တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကာတုံ-ပြုခြင်းငှာ၊(ပယ်ခြင်းငှာ) န သက္ခိဿတိ-မစွမ်းနိုင်လတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ မြော်မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ (တိက္ခတ္ထံ၊ ဝစီဘောဒ် ကတွာ ပဋိညံ ကာရာပေသိ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။)

၅၂၇-၅၂၉။ တောဝ တေဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ တေဝိဇ္ဇာ-ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန်သော၊ တေ(ဗြာဟ္မဏာ)-တို့သည်၊ (“ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ”ဟု ပါဠိတော် ဌ်စပ်၊) ဝကာရော-ဝ အက္ခရာသည်၊ အာဂမသန္နိမတ္တံ-အာဂမသန္နိမျှသာတည်း၊ [ရှေ့ပုဒ်နှင့် နောက်ပုဒ် ရွတ်ဆို၍ညက်ညောအောင် အပိုလာထားသော အာဂမသန္နိ မျှသာဖြစ်၏၊ အနက်ထူး မရှိပါ-ဟူလို၊ သရနှင့်တကွ လာရမည်ဖြစ်သောကြောင့် တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့်လာပါ။] အန္ဓဝေဏိတိ-ကား၊ အန္ဓပဝေဏိ(သေယျထာပိ)-သူကန်း အစဉ်အဆက်ကဲ့သို့၊ [ပါဠိတော်မှ သေယျထာပိကိုယူ၍ ပေးသည်။] ဧကေန- တစ်ယောက်သော၊ စက္ခုမတာ-မျက်စိအမြင်ရှိသူသည်၊ ဂဟိတယဋ္ဌိယာ-ကိုင်အပ် သော တောင်ဝှေး၏၊ ကောဋီ-အစွန်းကို၊ ဧကော-သော၊ အန္ဓော-သူကန်းသည်၊ ဂဏှာတိ-ဆွဲ ကိုင်၏၊ တံ အန္တံ-ကို၊ အညော-အခြားသော သူကန်းသည်၊ (ဂဏှာတိ)၊ တံ-ထိုအခြားသော သူကန်းကို၊ အညော-သည်၊ (ဂဏှာတိ)၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ (ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်)၊ ပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဃဋိတာ- ဆက်စပ်ကုန်သော၊ ပဏ္ဍာသသဋ္ဌိအန္ဓာ-ငါးဆယ်၊ သို့မဟုတ် ခြောက်ဆယ်သော သူကန်းတို့ကို၊ အန္ဓဝေဏိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [အန္ဓဝေဏိတိဟူသော အာကာရကို

ဝေဏိ၊ ပဝေဏိ။ ။ဝေဏဓာတ် ဂတိအနက်ဟော+ဣနံ ပစ္စည်းဖြင့် ဝေဏိဟု ဣကာရန္တ ဖြစ်၏၊ ဣတ္ထိဓာတက (ဤ)ပစ္စည်းထပ်လျှင် “ဝေဏိ”ဟု ဤကာရန္တလည်းရှိ၏၊ ဝေဏတိ- ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဝေဏိ(ဝေဏိ)၊ ထိုဝေဏိ (ဏိ)သဒ္ဓါသည် ဆံထုံးအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဆံထုံးကို မယူဘဲ၊ ဆံပင်ချင်း ဆက်စပ်နေသကဲ့သို့ တစ်ယောက် နှင့်တစ်ယောက်စပ်နေသော သူကန်းအစဉ်အဆက်ကို ယူစေလို၍ ဝေဏိကို “ပဝေဏိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ပ-အမျိုးမျိုး အပြားပြားအားဖြင့်+ဝေဏိ-ဆက်စပ်နေသော အစဉ်အတန်း။

ပညာသသဋ္ဌိအန္ဓာ။ ။ဒုတ္တိပ္ပတ္တာ၌ “ဒွေဝါ+တယောဝါ”ဟု သင်္ချောဘယပဒ ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြုရသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း “ပညာသဝါ+သဋ္ဌိဝါ ပညာသသဋ္ဌိ (ငါးဆယ်၊ သို့မဟုတ် ခြောက် ဆယ်”ဟု ပြုပါ။) ပညာသသဋ္ဌိ+စ+သာ+အန္ဓာစ (သူကန်းတို့လည်း ဟုတ်၏)၊ ဣတိ ပညာသသဋ္ဌိအန္ဓာ။

မှတ်ချက်။ ။ငါးဆယ်၊ ခြောက်ဆယ်သော သူကန်းတို့ကို ပြခြင်းသည် ချုံကြီးတစ်ချုံကို ပတ်ပတ်လည်၍ သွားနေနိုင်လောက်သော အရေအတွက်ကို ပြခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ပတ်ပတ်လည်၍ သွားနေကြရသောအခါ “ငါတို့သည် လမ်းတစ်ခုကို သွားနေကြသည်”ဟု ကာလအတော်ကြာအောင် ထင်မှတ်စေလိုသောကြောင့်တည်း။

ငဲ့၍ “ဝုစ္စတိ” ဟု ဧကဝစနန္တထားသည်။ “ဥပေါသထဿ ဧတာနိ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စတိ ဝုစ္စတိ” ကဲ့သို့တည်း။ အာကာရကို မငဲ့ဘဲ ကံပုဒ်ကိုငဲ့၍ “ဝုစ္စန္တိ” ဟုလည်း ရှိ တတ်ပါသေး၏။]

ပရမ္မရသံသတ္တာတိ-ကား၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ လဂ္ဂါ-ငြိကပ်သော၊ (ဆွဲချိတ် သော)၊ ယဒ္ဓိဂါဟကေန-တောင်းဝှေးကို ကိုင်စေတတ်သော၊ စက္ခုမတာပိ-မျက်စိ အမြင်ရှိသူမှလည်း၊ ဝိရဟိတာ-ကင်းသော၊ (“အန္ဓဝေဇေါ သေယျထာပိ-သူကန်း အစဉ်အဆက်ကဲ့သို့” ဌိစပါ) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ကိရ-ချဲ့၊ ဧကော-သော၊ ဓုတ္တော-သေသောက်ကြူးသည်၊ (လူညစ်ပတ်သည်)၊ အန္ဓဂဏံ-သူကန်းအပေါင်း ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ အသုကသ္မိံနာမ ဂါမေ-ထိုမည်သော ရွာ၌၊ ခန္ဓဘောဇံ-ခဲဖွယ် စားဖွယ်ကို၊ သုလဘံ-လွယ်ကူစွာရအပ်၏၊ (ရလွယ်၏) ဣတိ-ဤသို့၊ ပြော၍၊ ဥဿာဟေတွာ-အားတက်စေပြီး၍၊ သာမိ-အရှင်၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ တတ္ထ- ထို ရွာသို့၊ နော-အကျွန်ုပ်တို့ကို၊ နေဟိ-ပို့ဆောင်ပါလော၊ ဣဒံနာမ-ဤမည်သော တန်စိုးလက်ဆောင်ကို၊ တေ-အရှင်အား၊ ဒေမ-ပေးပါကုန်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ- ပြောဆိုအပ်သော်၊ လဉ္စေ-တန်စိုးလက်ဆောင်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူပြီး၍၊ အန္တရာမဂ္ဂေ- ခရီးအကြား၌၊ မဂ္ဂါ-လမ်းမှ၊ ဩက္ကမ္မ-ဖဲ၍၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဂစ္ဆံ-မြဲကို၊ အနုပရိဂန္ဓာ-အစဉ်လှည့်ပတ်၍၊ ပုရိမဿ-ရှေ့ဖြစ်သော သူကန်း၏၊ ဟတ္ထေန- ဖြင့်၊ ပစ္ဆိမဿ-နောက်ဖြစ်သော သူကန်း၏၊ ကစ္ဆံ-ခါးတောင်းမြိတ်ကို၊ ဂဏှာ ပေတွာ-ကိုင်စေပြီး၍၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကမ္မံ-အလုပ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိသေး၏၊ တုမေ-တို့သည်၊ တာဝဂစ္ဆထ-သွားနှင့်ကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍၊ ပလာယိ- ပြေးပြီး။

ပရမ္မရသံသတ္တာ။ ။ပရောစ-ရှေ့လူမှတစ်ပါးသော နောက်လူလည်း+ပရောစ-နောက်လူမှ တစ်ပါးသော ရှေ့လူလည်း၊ ပရမ္မရံ-ရှေ့လူ နောက်လူ၊ ဝါ-အချင်းအချင်း၊ သံသန္တိ တိ သံသတ္တာ-ထက်ဝန်းကျင် ငြိကပ်နေသူတို့၊ ပရမ္မရံ-အချင်းချင်း+သံသတ္တာ ပရမ္မရသံသတ္တာ၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုရည်ရွယ်၍ “အညမညံ လဂ္ဂါ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤသို့ အချင်းချင်း ငြိကပ် ဆွဲ ကိုင်ကြရ၍ တောင်းဝှေးဆွဲသူ မရှိသောကြောင့်ပင် “ယဒ္ဓိ၊ ဝေ၊ အတ္ထော” ဟု မိန့်သည်။

ကစ္ဆံ။ ။“ကစ္ဆပန္နန ဒုဿကတ္ထံ-ခါးတောင်းကြိုက်(ဖွဲ့)ကြောင်းဖြစ်သော အဝတ်၏အနား (အဝတ်အစ)ကို ” ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။ “ခါးတောင်းမြိတ်” ဟု ခေါ်ကြ၏။ [ကစ္ဆံ ပန္နန္တိတိ အာဒိသုဝိယ ဟိ ကစ္ဆသဒ္ဓေါ နိဗ္ဗသန ဝိသေသဝါစကော-“ခါးတောင်းကြိုက်ကြ(ဖွဲ့ကြ)ကုန်၏” ဟူရာ၌ ကစ္ဆသဒ္ဓါကဲ့သို့ ဝတ်ပုံ အထူးအနက်ကိုဟော၏။ “ခါးတောင်းကြိုက်၍ ဝတ်ခြင်း” ကို “နိဗ္ဗသနဝိသေသ-ဝတ်ပုံအထူး” ဟု ဆိုသည်။ [လက်ကတီးကြား (ရှိုင်းကြား)အနက်ကိုလည်း ဋီကာသစ် ဖွင့်သေး၏။ သင့်မည်မထင်။]

တေ-ထို သူကန်းတို့သည်၊ ဒီဝသမ္ဗိ-တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ဂန္ဓာ-၍၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အဝိန္ဒမာနာ-မရကုန်လသော်၊ နော-ငါတို့၏၊ စက္ခုမာ-မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည်၊ ကုဟိ-အဘယ်မှာနည်း၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ ကုဟိ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိဒေဝိတော-မြည်တမ်း၍၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အဝိန္ဒမာနာ-မရကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ မရိသု-သေကြကုန်ပြီ၊ တေ-ထို သူကန်းတို့ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ပရမ္မရသံသတ္တာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပုရိမောပီ တိ-ကား၊ ပုရိမေသု-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသသု-တစ်ကျိတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏေ သု-ပုဏ္ဏားရသေ့တို့တွင်၊ [ပါဠိတော်၌ ဤဆယ်ယောက်ကို “ဣသယော” ဟု ဆိုသည်။] ဧကောပိ-တစ်ယောက်သည်လည်း၊ (“နပဿတိ-မမြင်” ၌စပ်) [အဋ္ဌက ဝါမကစသော ဆယ်ယောက်ကိုဆိုသည်၊ ထို ဆယ်ယောက်သည် ဝေဒကို အစဆုံး ပြုသူတို့တည်း။] မဇ္ဈိမောပီတိ-ကား၊ မဇ္ဈိမေသု-အလယ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အာစရိယပါစရိယေသု-ဆရာ၊ ဆရာ ဆရာတို့တွင်၊ ဧကောပိ-သည်လည်း၊ (န ပဿတိ)၊ ပစ္ဆိမောပီတိ-ကား၊ ဣဒါနိ-၌၊ တေ ဝိဇ္ဇေသု-ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန် သော၊ ဗြာဟ္မဏေသု-တို့တွင်၊ ဧကောပိ-သည်လည်း၊ (န ပဿတိ)။

ဟဿကညေဝါတိ-ကား၊ ဟသိတဗ္ဗမေဝ-ရယ်ဖွယ်သည်သာ၊ (သမ္ပဇ္ဇတိ၌စပ်)၊ [ဟသဓာတ်၊ ဣ ပစ္စည်းဖြင့် “ဟသိတဗ္ဗတိ ဟဿ” ဟုပြု၍ သုတ္တံ၌ က ပစ္စည်း သက်၊ ထို့ကြောင့် “ဟသိတဗ္ဗ” ဟု ဖွင့်သည်။] နာမကညေဝါတိ-ကား၊ လာမကံ ယေဝ-အယုတ်အညံ့သည်သာ၊ (သမ္ပဇ္ဇတိ၌စပ်)၊ တဒေတံ-ထိုစကားသည်၊ အတ္တာ ဘာဝေန-အနက်၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ ရိတ္တကံ-အနက်အဓိပ္ပါယ်မှ ကင်းဆိတ်၏၊ ရိတ္တကတ္တာယေဝ-အနက်အဓိပ္ပါယ်မှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ တစ္ဆကံ- အချည်းနှီးတည်း။

၅၃၀။ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ယော-အကြင် ဗြဟ္မာပြည်ကို၊ တေ ဝိဇ္ဇေဟိ- ဝေဒသုံးပုံကိုတတ်ကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ မမြင်အပ်သည် သာ၊ သော ဗြဟ္မာလောကော-သည်၊ တာဝ တိဋ္ဌတု-တည်ပါစေဦးတော့၊ (ထားလိုက်

နာမကံယေဝ။ ။ “အတ္တာဘာဝတော (အနက်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) နာမမတ္တံ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “ယုန်ချို၊ လိပ်မွေး၊ ပုဇွန်သွေး၊ ခွေးလေးတောင်ပံဖြူ” ဟု ပြောဆိုရာဝယ်၊ ပြောအပ်သောနာမည်သာရှိ၍ တကယ် ယုန်ချိုစသည်မှာ မရှိသကဲ့သို့ ထို တေဝိဇ္ဇပုဏ္ဏားတို့၏ “ဗြဟ္မာပြည်သွားကြောင်း လမ်း” ဟု ပြောဆိုအပ်သော လမ်းသည် နာမည်သာရှိ၍ ထို လမ်းစဉ်အကျင့်ဟူသော အနက်ကား မရှိ-ဟူလို။

လာမကံယေဝ။ ။ ထိုသို့ အနက်(ဝတ္ထု)မရှိပါဘဲ ထို တေဝိဇ္ဇပုဏ္ဏားတို့က အနှစ်သာရ (အကောင်းအမြတ်) ဟု မှတ်ထင်အပ်သော်လည်း အကောင်းအမြတ် မဟုတ်၊ အယုတ်အညံ့ စကားသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် နာမကံကိုပင် “လာမကံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

ဦးတော့၊) ယေဝိ စန္ဒိမဘူရိယေ-အကြင် လ, နေတို့ကိုလည်း၊ တေ ဝိဇ္ဇာ-တို့သည်၊ ပဿန္တိ-မြင်ရကုန်၏၊ တေသံပိ-ထို လ, နေတို့၏ သော်မှလည်း၊ သဟဗျတာယ-
 ငှာ၊ မဂ္ဂ-လမ်းကို၊ ဒေသေတံ-ညွှန်ပြခြင်းငှာ၊ န ပဟောန္တိ-မစွမ်းနိုင်ကြကုန်၊
 ဣတိ (ဣမဿ အတ္တဿ)-ဤအနက်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှာ၊
 တံ ကိမညသီတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထို တံ ကိမညသီ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယတော စန္ဒိမဘူရိယာ
 ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိတိ-ကား၊ ယသ္မိံကာလေ-အကြင်အခါ၌၊ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ-တက်လာကုန်၏၊
 (ထွက်လာကုန်၏၊) [ယတော၌ တောပစ္စည်းကို သတ္တမိအနက်၌သက်ဟု သိစေလို၍
 “ယသ္မိံ” ဟု ဖွင့်သည်။] ယတ္ထစ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိတိ-ကား၊ ယသ္မိံကာလေ-၌၊ အတ္ထံ-
 ချုပ်ခြင်းသို့၊ (ဝင်ခြင်းသို့) ဇန္တိ-ရောက်ကုန်၏၊ ဥဂ္ဂမနကာလေစ-ထွက်ရာအခါ၌
 လည်းကောင်း၊ အတ္ထင်္ဂမနကာလေစ-ဝင်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြ
 ရကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အာယာစန္ဒိတိ-ကား၊ ဘဝံစန္ဒ-
 အရှင်လမ်း၊ ဥဒေဟိ-ထွက်တော်မူပါလော၊ ဘဝံသုရိယ-အရှင်နေမင်း၊ ဥဒေဟိ-
 လော၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာယာစန္ဒိ-တောင်းတကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊
 ထောမယန္တိတိ-ကား၊ စန္ဒော-လမ်းသည်၊ သောဓမ္မော-အေးမြ၏၊ စန္ဒော-သည်၊
 ပရိမဏ္ဍလော-ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်း၏၊ စန္ဒော-သည်၊ သပ္ပဘော-အရောင်နှင့်
 တကွဖြစ်၏၊ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တံ-ပြောဆိုကြ
 ကုန်လျက်၊ ပသံသန္တိ-ချီးမွမ်းကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ပဉ္စလိကာတိ-ကား၊
 ပဂ္ဂဟိတ အဉ္စလိကာ-မြောက်ချီအပ်သော လက်အုပ်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊)
 [ပ သဒ္ဒါသည် ပဂ္ဂဟိတအနက်ဟောတည်း၊ ပဂ္ဂဟိတော+အဉ္စလိ ယေသံတိ
 ပဉ္စလိကာ။] နမဿမာနာတိ-ကား၊ နမော နမောတိ-ဟူ၍၊ ဝဒမာနာ-ပြောဆို
 ကုန်လျက်၊ (“အနုပရိဝတ္တန္တိ-အစဉ်လိုက်၍ လှည့်လည်ကြကုန်သည် မဟုတ်လော”
 ၌စပ်။)

၅၃၁-၂။ ယံ ပဿန္တိတိ ဧတ္ထ-ပါ၌၌၊ ယံတိ-ယံ ဟူသောပုဒ်သည်၊ နိပါတ
 မတ္တံ-အနက်မရ၊ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ကိံ ပန န ကိရတိဧတ္ထ-၌၊ ယတ္ထ-
 အကြင် မျက်မှောက်မဟုတ်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ရန် လမ်းကိုညွှန်ပြခြင်း
 ၌၊ တေ ဝိဇ္ဇေဟိ-ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏေဟိ-တို့သည်၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာကို၊ သက္ခိ-

နမဿမာနာ။ ။နမော နိပါတ်နောင် ကရဓာတ်၏အနက်၌ အဿပစ္စည်းသက်သော
 နာမဓာတ်တည်း၊ ကရဓာတ်၏ “ပြုခြင်း” ဟူသည်လည်း ပြောဆိုခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့်
 “နမော နမောတိ ဝဒမာနာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ယတ္ထ ဖွင့်၏။ [မောဂ္ဂလ္လာန် ၅-ကဏ္ဍ၊ ၁၁-သုတ်
 ကြည့်ပါ။] ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ နမဿဓာတ်ဟုလည်းရှိ၏၊ ဤအလိုလည်း အဓိပ္ပာယ်ယတ္ထ အဖွင့်
 ပင်တည်း။

မျက်မှောက်၊ န ဒိဋ္ဌော-မမြင်အပ်၊ ဣဓ-ဤ မျက်မှောက်မဟုတ်သော ဗြဟ္မာ၏ အဖော်ဖြစ်ဖို့ရန် လမ်းကိုညွှန်ပြခြင်း၌၊ ဝတ္တဗွဲ-ဆိုဖွယ်သည်၊ ကိ-အဘယ်မှာရှိ တော့အံ့နည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်ထိုက်၏။

ဣဓ ပန ကိ ဝတ္တဗွဲ။ ။ဣဓသို့ ပန အပစ္စက္ခဘူတဿ ဗြဟ္မာနော သဟဗျဏာယ မဂ္ဂဒေသနေ (ဣဓ အဖွင့်)၊ ဝေဝိဇ္ဇာနံ ဗြဟ္မဏာနံ ကိ ဝတ္တဗွဲ အတ္ထိ၊ ယေ ပစ္စက္ခဘူတာနံ စန္ဒိမသုရိယာနံ သဟဗျဏာယ မဂ္ဂ ဒေသေတုံ န သက္ကောန္တိတိ အဓိပ္ပါယော၊-ဋီကာသစ်။ [ဤဋီကာသစ်၌ “ယတ္ထာတိ ဣမိနာ ဣဓာတိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပစ္စာမသတိ-နောက်ဝါကျ၌ရှိသော ယတ္ထဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ရှိသော ဣဓ၏အနက်ကို ပြန်၍ သုံးသပ်၏”ဟု ဖွင့်၏၊ ဤအလို ယတ္ထကို နောက်မှ အနက်ပေးရလိမ့်မည်။]

တစ်နည်း အနက်ပေးပုံ။ ။ကိပန န ကိရာတိဧတ္ထ-၌၊ ဧတ္ထ-ဤမျက်မှောက်မဟုတ်သော ဗြဟ္မာ၏အဖော်ဖြစ်ဖို့ရန် လမ်းကိုညွှန်ပြခြင်း၌၊ ဝတ္တဗွဲ-ဆိုဖွယ်သည်၊ ကိ-အဘယ်မှာရှိတော့ အံ့နည်း၊ ယတ္ထ-ယင်းလမ်းကို ညွှန်ပြခြင်း၌၊ တေဝိဇ္ဇကေဟိ-ကုန်သော၊ ဗြဟ္မဏေဟိ- တို့သည်၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာကို၊ သက္ခိ-မျက်မှောက်၊ န ဒိဋ္ဌော-မမြင်အပ်၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ “မျက်မြင်ဖြစ်သော လ၊နေတို့သို့ ရောက်ဖို့ရန်လမ်းကို မညွှန်ပြနိုင် သော ပုဏ္ဏားတို့အတွက် မျက်မြင်မဟုတ်သော ဗြဟ္မာဖြစ်ဖို့ရန်လမ်းကို ညွှန်ပြနိုင်ဖို့မှာ သာ၍ ဝေးပါသေး၏”ဟုလို။

အစ်ရဝတီနဒီပမာ ကထာ

၅၄၂။ သမတိတ္ထိကာတိ-ကား၊ သမဘာရိတာ-ရေတို့ဖြင့် အညီအမျှပြည့်သည်၊ (“ပရိကပေါပမာ ဖြစ်သောကြောင့် “အဿ-ဖြစ်ရာ၏”ဟု ထည့်စပ်၊) ယတ္ထ- အကြင် မြစ်၌၊ တီရေ-ကမ်း၌၊ ဌိတေန-တည်သော၊ ကာကေန-ကျီးသည်၊ ပါတုံ-ရေကိုသောက်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ (သာ-ထို မြစ်သည်၊) ကာကပေယျာတိ-ကာကပေယျာ မည်၏။ [စာရီအတိုင်း တစ်နည်းကား၊ ကာက ပေယျာတိ-ကား၊ ယတ္ထကတ္တစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ တီရေ-၌၊ ဌိတေန၊ ပေ၊ သက္ကာ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ကာကပေယျာ-ကာကပေယျာ မည်၏။]

သမတိတ္ထိကာ။ ။တိတ္ထေန-ကမ်းနှင့်သမံ-ညီနေသော ရေတည်း၊ သမတိတ္ထံ-ရေ၊ သမတိတ္ထံ+ယတ္ထာတိ သမတိတ္ထိကာ၊ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း အဓိပ္ပါယတ္ထကိုသာ ပြလိုသောကြောင့် “သမဘာရိတာ”ဟုဖွင့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ သဒ္ဒါသဒ္ဒေသော်ဖြင့် “သမတိတ္ထိကာ” ဟုရှိ၏၊ သဒ္ဒတ္ထကို ကြံသင့်ပါသည်။]

ကာကပေယျာ။ ။ယတ္ထ၊ပေ၊ သက္ကာ ပါတုံကိုကြည့်၍ “ပါတဒ္ဒတိ ပေယျံ-သောက်ထိုက် သော (သောက်နိုင်လောက်အောင်ပြည့်သော) ရေ၊ ကာကေနန+ပေယျံ ယတ္ထာတိ ကာကပေယျာ- ကျီးသည် သောက်နိုင်သော ရေရှိသောမြစ်”ဟုပြုပါ၊ [စာအုပ်တို့၌ “ကာကပေယျာတိ ယတ္ထ

ပါရံတရိတုကာမောတိ-ကား၊ နဒိ-မြစ်ကို၊ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ ပရတိရ-တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊ ဂန္ထုကာမော-သော၊ (“ပုရိသော”ဟု ပါဠိတော် ဌိစပ်၊) အဝေယျာတိ-ကား၊ ပက္ကောသေယျ-ခေါ်ရာ၏။ [အာ+ဝေဓာတ်သည် ခေါ်ခြင်း အနက်ကို ဟောသောကြောင့် “ပက္ကောသေယျ”ဟု ဖွင့်သည်။] ဧဟိ ပါရာပါရန္တိ-ကား၊ အမွှောပါရ-အို...ဟိုဘက်ကမ်း၊ [ပါဠိတော်၌ ပါရသည် အာလုပ်ပုဒ်တည်း ဟု သိစေလို၍ “အမွှော”ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်။] မ-ကို၊ သဟသာဝ-အဆောတလျင် သာလျှင်၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အထ ဂမိဿသိ-အကယ်၍ သွားလတုံဖြစ်အံ့၊ (စေသတိ)၊ အပါရ-ဤဘက်ကမ်းသို့၊ ဧဟိ-လာပါလော၊ မေ-ငါ၏၊ ဝါ-ငါ့မှာ၊ အစွာယိကကမ္မံ-အဆောတလျင် ဖြစ်စေထိုက်သော အလုပ်သည်၊ အတ္ထိ-ရုံပါ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

၅၄၄-၅။ ယေ ဓမ္မာ ဗြာဟ္မဏကာရကာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပဉ္စ၊ ပေ၊ဘောဒါ-ငါးပါးသီလ၊ ကုသလကမ္မပထဆယ်ပါး၊ အပြားရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ ကိုး၊ ဗြာဟ္မဏကာရကာတိ-ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-

ကတ္တစိ၊ပေ၊ ပါတန္တိ ကာကပေယျာ”ဟုရှိ၏။ ထိုတွင် “ကတ္တစိ”သည် မကောင်း၊ ယတ္ထကတ္တစိ ကို တိရေ၌ စပ်စေလိုဟန်တူ၏။ “တိရေ”ဟု ဆိုလျှင် မြစ်၏ပတ်ဝန်းကျင် ကမ်းနှင့်ဆိုင်သော ကြောင့် ယတ္ထကတ္တစိဟု ဝိသေသနပြုဖွယ် မလိုပါ။ ထို့ကြောင့် ယတ္ထနှင့် ကာကပေယျာအတွက် မြစ်ကိုချည်း အရကောက်ရသောပုဒ်များဟု မှတ်ပါ။ ဤကဲ့သို့ အနိယမ ထည့်၍ဖွင့်သော သံဝဏ္ဏနာဟူသမျှ၌ နိယမထည့်ပြီးလျှင် ရှေ့ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကို လှည့်စပ်ရိုးရှိသောကြောင့် “ပါတန္တိ ကာကပေယျာ”ဟုရှိခြင်းလည်း မကောင်းပါ။ အချုပ်မှာ “ကာကပေယျာတိ ယတ္ထ၊ပေ၊ ပါတံ-ဟုသာ ရှိသင့်သည်”ဟု ဆိုလိုပါသည်။]

အစွာယိက ကမ္မံ။ ။အတိ+အယ (ကာရိတ်ကြေ)+ဇျ ပစ္စည်းမှ ယံကို ကပြ၊ ဣလာ၊ အာယိတံတွံ ပဝတ္ထေတံတွံတိ အာယိကံ၊ အတိ(သီဗံ)+အာယိကံ အစွာယိကံ-အလျင်အမြန် ဖြစ်စေထိုက်သော (အလျင်အမြန် ပြုရမည့်ဖြစ်သော)အလုပ်၊ အစွာယိကံစ+တံ+ကမ္မံဇာတိ အစွာယိကကမ္မံ၊ [အစွာယိကာနီတိ အတိပါတိကာနီ-လျင်စွာကျရောက်စေထိုက်သော၊-တိကရုံတ္တရ၊ ဒုတိယံပံ၊ လောဏကပလ္လဝဂ်၊ အစွာယိကသုတ်အဋ္ဌကထာ၊ အတိပါတိကာနီတိ သီဗံ ပဝတ္ထေတဗ္ဗာနိ-ထိုသုတ်ဋီကာ၊ ကတ္တားဟောရာ၌ “အစွာယကေန လုဒ္ဒေန”ဟု ရှိသည်၊-ဝေဿနံဇာတိ။]

ဗြာဟ္မဏ ကာရကာ။ ။ငါးပါးသီလနှင့် ကုသလကမ္မပထဆယ်ပါးကို ဗြာဟ္မဏအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော (ဗြာဟ္မဏတို့ကုန်ရသော)ကြောင့် “ဗြာဟ္မဏကာရက ဓမ္မ”ဟု မိန့်တော်မူသည်။ [အဘိဓာန် (၄၄၄)ဂါထာ၌ အမြဲစောင့်ထိန်းအပ်သော ငါးပါးသီလကို “ယမ”ဟု ဆို၍၊ တစ်ရံတံဒါမ၊ စောင့်အပ်သော ဥပုသ်သီလကို “နိယမ”ဟုခေါ်၏။ ထို ယမ-နိယမသီလ တို့သည် ဗြာဟ္မဏဓမ္မတို့ပင်တည်း။ ထို ယမ နိယမဟူသော တရားလည်း ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပဉ္စသီလ ဒသကုသလကမ္မပထတို့၌ ပါဝင်ပြီ။]

သိထိုက်ကုန်၏။ တဗ္ဗိပရိတာ-ထို၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတစသော
ဝေရတို့ကို၊ အဗြာဟ္မဏကာရကာတိ-ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို မပြုတတ်ကုန်ဟူ၍၊
(ဝေဒိတဗ္ဗာ) ဣန္ဒမဟာယာမာတိ-ကား၊ ဣန္ဒ-သိကြားကို၊ အဂ္ဂာယာမ ပက္ကောသာမ-
ခေါ်ကြကုန်၏။

ဧဝံ-သို့၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ အဂ္ဂာယနဿ-ခေါ်ခြင်း၏၊ နိရတ္ထကတံ-
အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ပုနပိ-ဖန်လည်း၊ ဘဂဝါ-
သည်၊ အဏ္ဏဝကုစ္ဆိယံ-သမုဒြာဝမ်း၌၊ သူရိယော-နေသည်၊ (ဇလတိ)ဝိယ-တောက်ပ
သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ)၊ ဇလမာနော-တောက်ပ. ဘ်မူလျက်၊ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဂူတော-
ငါးရာသောရဟန်းတို့သည် ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ [“ပဉ္စသတ ဘိက္ခုပရိဝါရော-
ငါးရာသောရဟန်း အခြံအရံရှိတော်မူသည်”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] အစိရဝတိယာ-
၏၊ တီရေ-ကမ်းနား၌၊ နိသိန္နော-သီတင်းသုံးတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ-၍) ဝါ-
ကြောင့်၊) အပရစ္ဆိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ နဒီဥပမံယေဝ-မြစ် ဥပမာကိုပင်၊
အာဟရန္တော-ဆောင်တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သေယျထာပီတိ အာဒိ-
ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

၅၄၆။ ကာမဂုဏာတိ-ကား၊ ကာမယိတဗ္ဗဋ္ဌေန-လိုလားထိုက်သည်၏ အဖြစ်
ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ကာမာ-တို့မည်၏၊ ဗန္ဓနဋ္ဌေန-နှောင်ဖွဲ့တတ်သည်၏
အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဂုဏာ-တို့မည်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ အနုဇာနာမိဘိက္ခဝေ၊
၊ပေ၊ သင်္ဃာဋီ-တိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ [ပဋုလဋ္ဌော-အထပ်အလွှာဟူသော

ပုနပိ, အပရစ္ဆိ။ ။ရှေ့၌ နဒီဥပမာကို ပြတော်မူခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ သို့သော် အစိရဝတိမြစ်ကမ်း
အနီး၌ သီတင်းသုံးတော်မူခိုက်ဖြစ်သောကြောင့် မြစ်ဥပမာကိုပင် ထပ်၍ဆောင် ပြတော်မူပြန်
သည်။ ပုနပိကို အာဟရန္တော၌စပ်၊ ပီဖြင့် ရှေ့၌ နဒီဥပမာ ဆောင်ပြတော်မူခဲ့ခြင်းကို ပေါင်းပါ၊
အပရစ္ဆိ၌ ပီဖြင့် နောက်ထပ်လာဦးမည့် နဒီဥပမာကို သိမ်းယူသည်။ ဥပမံယေဝ၌ ဧကား
နဒီဥပမာချင်း ထပ်နေသောကြောင့် ခိုင်မြဲစေသော သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏတည်း။ [ပုနပိတိ
ဝတွာ အပရံပီတိ ဝစနံ ဣတရာယ (တတိယတစ်ဖန်ထပ်၍ ပြအပ်သော) နဒီဥပမာယ
သင်္ဃာဋ္ဌာ-ဋီကာ။]

ကာမယိတဗ္ဗဋ္ဌေန။ ။ဘူဝါဒိ, စုရာဒိ ကမုဓာတ်သည် ဣစ္ဆာအနက်ကိုဟော၏။ စုရာဒိ
ဖြစ်သောကြောင့် “ကာမယ”ဟု ရှိရသည်၊ ဤ ဟိတ်ဖြင့် “ကာမယိတဗ္ဗာတိ ကာမာ”ဟု
ပြု၍ (ကိလေသာကာမ၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်သော) ရူပါရုံစသည်ကို အရကောက်ရသည်။

ဗန္ဓနဋ္ဌေန။ ။ဂုဏသဒ္ဓါသည် ဗန္ဓနအနက်ကိုဟောသော ရဋ္ဌိပုဒ်ဟု ကြံစေလို၍ “ဗန္ဓနဋ္ဌေန
ဂုဏာ”ဟုမိန့်သည်။ ကာမတို့သည် စိတ်ဖြင့် လိုလားအပ်သောကြောင့် ထိုကာမတို့က စိတ်ကို
(မိမိမှတစ်ပါး အခြားအာရုံသို့ မသွားရအောင်) ဖွဲ့နှောင်ထားသကဲ့သို့ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင်
အိမ်ထောင်ပြုပြီးသော ယောကျ်ား မိန်းမတို့သည် အာရုံ ၅-ပါးလုံးဖြင့် အချင်းချင်းဖွဲ့နှောင်ထား

အနက်သည်၊ ဂုဏဋ္ဌော-ဂုဏသဒ္ဓါ၏အနက်တည်း၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အဟတာနံ-
 (အစာကြေအောင်)ထုရှိက်၍ မဖွပ်အပ်ကုန်သေးသော၊ ဝါ-အသစ်စက်စက်ဖြစ်ကုန်
 သော၊ ဝတ္တာနံ-အဝတ်တို့၏၊ ဒုဂုဏံ-၂ထပ် ၂လွှာရှိသော၊ သင်္ဃာဋီ-သင်္ကန်းကြီး
 ကို၊ အနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊-ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ၊ စီဝရက္ခန္ဓက၊ တိစီဝရာနုဇာ
 နန။] အစွေန္တိကာလာပေ၊ အနုပုဗ္ဗံဇဟန္တိတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါ၍၊ ရာသဋ္ဌော-
 အစုဟူသော အနက်သည်၊ ဂုဏဋ္ဌော-တည်း၊ [ကာလာ-အချိန်တို့သည်၊ အစွေန္တိ-
 လွန်သွားကုန်၏၊ ရတ္တိယော-ညဉ့်တို့သည်၊ တရယန္တိ-လွန်သွားကုန်၏၊ ဝယော
 ဂုဏာ-အရွယ်အစုတို့သည်၊ အနုပုဗ္ဗံ-အစဉ်အတိုင်း၊ ဇဟန္တိ-စွန့်ကုန်၏၊-
 ဒေတာသံယုတ်၊ နဋ္ဌဝဂ်၊ အစွေန္တိသုတ်။] သတဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပါဠိကဓိတဗ္ဗာတိ
 ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါ၍၊ အာနိသံသဋ္ဌော-အာနိသင် ဟူသောအနက်သည်၊
 ဂုဏဋ္ဌော-တည်း၊ [သတဂုဏာ-တစ်ရာသော အကျိုးအာနိသင် ရှိသော၊ ဒက္ခိဏာ-
 အလှူကို၊ ပါဠိကဓိတဗ္ဗာ-အလိုရှိထိုက်၏၊-ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ဒက္ခိဏာ ဝိဘာဂံသုတ်။]
 အန္တံ အန္တဂုဏန္တိစ-အန္တံ အန္တဂုဏံဟူသည်လည်းဖြစ် သော၊ ကယိရာ မာလာ
 ဂုဏေတိစ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဧတ္ထ-ဤပါ၍၊ ဗန္ဓနဋ္ဌော-အနှောင်အဖွဲ့
 ဟူသော အနက်သည်၊ ဂုဏဋ္ဌော-အနက်တည်း၊ [အန္တံ-အူမ၊ အန္တဂုဏံ-အူမကို
 ရစ်ပတ်ဖွဲ့ထားတတ်သော အူသိမ်၊-ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိ၊ ဒွတ္တိံသာကာရ၊...ဗဟူ-
 များစွာကုန်သော၊ မာလာဂုဏေ-ဖွဲ့ကုံးအပ်သော ပန်းတို့ကို၊ ဝါ-ပန်းကုံးတို့ကို၊

ထားရကား တစ်ခြားသို့ခွါ၍ မသွားနိုင်ကြ၊ မလွဲသာ၍ သွားရလျှင်လည်း နေ့ကံဆံတင်းကာ
 အမြန်ဆုံးပြန်လာဖို့ရန် ကြိုးစာကြ၏၊ (ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးများကော မည်သို့နည်း။) “ကာမာ
 စ+တော+ဂုဏာစ (နောင်ဖွဲ့တတ်သောအာရုံတို့လည်း ဟုတ်ကုန်၏။) ဣတိ ကာမဂုဏာ”ဟုပြု။
 [ဗန္ဓနဋ္ဌေနာတိ တေနေဝ ကာမေတဗ္ဗဘာဝေန သတ္တာနံ စိတ္တဿ အာဗန္ဓနဘာဝေန၊-ဋီကာ။]

ကောဋ္ဌာသအနက်။ ။ရူပ၊ သဒ္ဓစသော ကာမဂုဏ် ၅-ပါးသည် (စက္ခုဝိညာဉ်သည်
 သိထိုက်သော စက္ခုဝိညေယျတစ်စု၊ သောတဝိညေယျတစ်စု ဤသို့စသောအားဖြင့်) ၅-စုရှိ
 ၏၊ ဂုဏသဒ္ဓါကို ကောဋ္ဌာသအနက်ဟောကြ၍ ကာမအစုဟုလည်း အနက်မှတ်ပါ။ [ကောဋ္ဌာသ
 ဋ္ဌောပိ တေသု (ထို ရူပ၊ သဒ္ဓ စသည်တို့၌) ယုဇ္ဇတေဝ၊ စက္ခုဝိညေယျာဒိ ကောဋ္ဌာသဘာဝေန
 နေသံ ကာမေတဗ္ဗတော၊ ကောဋ္ဌာသေစ ဂုဏသဒ္ဓေါ ဒိဿတိ၊ ဒီဂုဏံ (၂-ဖို့ကို) ဝုဗ္ဗေတဗ္ဗ-
 ဝိုးစေထိုက်၏၊ ဣတိ အာဒိသု၊-ဋီကာ။]

အတ္တဒ္ဓါရပြရကျိုး။ ။ဤ၌ ရထိုက်သော ဗန္ဓနအနက်ကိုသာမပြတ် အခြားသောဟောနိုင်
 သမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ပြခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-
 “ပဋုလစသော အနက်များ၏ ဤနေရာ၌ မဖြစ်သင့်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်းအားဖြင့်
 (ကောဋ္ဌာသအနက်နှင့်တကွ) ဗန္ဓနအနက်သာ သင့်၏”ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဤ အတ္တဒ္ဓါရကို
 အားထုတ်တော်မူသည်။ [အတ္တဒ္ဓါရလာသမျှ၌ ဤနည်းချည်းသာတည်း။] ကာမဇ္ဇာယံ ဂုဏသဒ္ဓေါ

ကယိရာ-ပြုရာ၏။-ဓမ္မပဒ-ပုပ္ဖဝဂ်၊ ဝိသာခါဝတ္ထု။] ဣဓာပိ-ဤ ကာမဂုဏာ ဟူသော ပါဠိ၌လည်း၊ ဒေသဝ-ဤ ဗန္ဓနအနက်ကိုသာ၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ် ၏။ တေန-ကြောင့်၊ ဗန္ဓနဋ္ဌေန ဂုဏာတိ-ဟူ၍၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

စက္ခုဝိညေယျာတိ-ကား၊ စက္ခုဝိညာဏေန-စက္ခုဝိညာဉ်သည်၊ ပဿိတဗ္ဗာ- မြင်ထိုက်ကုန်သော၊ (ရူပါဉ္စစပ်)၊ ဧတေနပါယေန-ပုံစံကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းဖြစ် သော ဤနည်းဖြင့်၊ သောတဝိညေယျာဒီသုပိ-သောတဝိညေယျာအစရှိသော ပုဒ်တို့၌ လည်း၊ အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣဋ္ဌာတိ-ကား၊ ပရိယိဋ္ဌာဝါ-ရှာမှီးအပ် ကုန်သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ပါစေကုန်၊ မာပရိယိဋ္ဌာဝါ-မရှာမှီးအပ်ကုန် သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု-ကုန်၊ ဣဋ္ဌာရမဏဘူတာ-ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ကန္တာတိ-ကန္တာဟူသည်ကား၊ ကာမနိယာ-နှစ်သက်ထိုက် ကုန်သော၊ မနာပါတိ-ကား၊ မနဝဗုဒ္ဓကာ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော၊ ပိယရူပါတိ-ကား၊ ပိယဇာတိကာ-ချစ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ

အတ္ထန္တရေသုပိ (ပဋုလစသော အခြားအနက်တို့၌လည်း)၊ ဒိဋ္ဌပ္ပယောဂေါ-တွေ့မြင်အပ်သော ပြယုဂ်ရှိ၏။ တေသံ ပနေတ္ထ အသမ္ဘဝတော (ထိုအနက်တို့၏ ဤနေရာ၌ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်)၊ ပါရိသေသညယေန ဗန္ဓနတ္ထောယေဝ ယုတ္တောတိ ဒေသောတုံ အနုဇာနာမိတိ အာဒိနာ အတ္ထုဒ္ဓါ ရော အာရဒ္ဓေါ-ဋီကာ။

စက္ခုဝိညေယျာ။ ။ “စက္ခုဝိညာဉ်သည်+သိထိုက်” ဟူရာ၌ “သိ” ဟူသည် မြင်ခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဝိညေယျာကို “ပဿိတဗ္ဗာ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေဖွင့်သည်။ သောတဝိညေယျာ စသည်တို့၌ လည်း သုဂတိတဗ္ဗာစသော အနက်များရသင့်ပုံကို “ဧတေနပါယေန၊ ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော” ဖြင့် ညွှန်ပြသည်။

ဣဋ္ဌာ။ ။ ဣဋ္ဌာ၌ ဣသုဓာတ်သည် “ရှာခြင်း၊ အလိုရှိခြင်း၊ ဂတိအနက်တို့ကို ဟော၏။ ထိုတွင် ရှာမှီးခြင်းအနက်သည် သေချာသောအနက် မဟုတ်” ဟု ပြလို၍ “ပရိယိဋ္ဌာဝါ ဟောန္တု မာ ဝါ” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ဣဋ္ဌာအနက်သာ သေချာသောအနက်ဟု ပြလို၍ “ဣဋ္ဌာရမဏ ဘူတာ” ဟု ဖွင့်သည်။

ကန္တာ။ ။ ကမုဓာတ်၊ တ ပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် “ကာမနိယာ” ဟု ဖွင့်၏။ ကမုဓာတ် သည် ဣဋ္ဌာအနက်ကို ဟော၏။ [ကာမနိယာကို ဋီကာ၌ “ကာမေတဗ္ဗာ” ဟု တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် ဣဋ္ဌာ၊ ကန္တာတို့၌ တပစ္စည်းသည် အနိယပစ္စည်း၊ တဗ္ဗပစ္စည်းတို့၏ အနက် ကဲ့သို့ “အရဟ အနက်ဟော” ဟု သိစေ၏။]

မနာပါ။ ။ “မန+အာပ” ဟု ခွဲ၊ အပဘာတ်သည် ပါပုဏနအနက်ကို ဟော၏။ ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာနှင့်အညီ ဤ၌ ဝဗုဒ္ဓအနက်ဟောဟု ကြံပါ။ ကာရိတ်ကြော၊ ထို့ကြောင့် “မနဝဗုဒ္ဓကာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဣဋ္ဌာအာရုံဖြစ်သောကြောင့် ထိုအာရုံတို့သည် စိတ်ကို တိုးပွားစေ တတ်ကုန်၏။ “တိုးပွားစေ” ဟူရာ၌ ထိုအာရုံရှိသူကို စိတ်အားမငယ်စေဘဲ စိတ်ကို ကြီးမား စေတတ်၊ စိတ်ကြီးဝင်စေတတ်သည်” ဟု ဆိုလိုသည်။ မန+အာပါယန္တိ ဝဗုဒ္ဓန္တိ တိ မနာပါ။

ကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာတိ-ကား၊ အာရမဏံ-အာရုံကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာ
 နေန-ဖြစ်သော၊ ကာမေန-ကိလေသကာမနှင့်၊ ဥပသံဟိတာ-စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊
 ရဇနိယာတိ-ကား၊ ရဇနိယာ-တပ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ ရာဂုပ္ပတ္တိကာရဏဘူတာ-
 ရာဂဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ (ရူပါစသည်တို့၌စပ်) ဣတိ
 အတ္ထော-နက်။

ဂဓိတာတိ-ကား၊ ဂေဓေန-မက်မောတတ်သော လောဘသည်၊ အဘိဘူတာ-
 လွမ်းမိုးအပ်ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ (“ပရိဘူဇန္တိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်) မုစ္ဆိတာတိ-
 ကား၊ မုစ္ဆကာရပ္ပတ္တယ-တွေဝေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသို့ရောက်သော၊
 အဓိမတ္တကာယ-လွန်ကဲသောအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ တဏှာယ-သည်၊ အဘိဘူတာ-
 န်သည်၊ အဇ္ဈောသန္နာတိ-ကား၊ အဓိဩသန္နာ-လွမ်းမိုး၍ သက်ရောက်ကုန်သည်၊
 ဩဂါဠာ-သက်ဝင်ကုန်သည်၊ ဣဒံ-ဤ ခံစားခြင်းသည်၊ သာနံ-အဆုံးတည်း၊
 ဣတိ-သို့၊ ပရိနိဋ္ဌာနပ္ပတ္တာ-အပြီးအဆုံးသို့ရောက်ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ (ပရိဘူဇန္တိ
 ၌စပ်) အနာဒီနဝ ဒဿာဝိနောတိ-ကား၊ အာဒီနဝံ-အပြစ်ကို၊ အပဿန္တာ-
 မမြင်ကုန်သည်၊ အနိဿရဏပညာတိ-ကား၊ ဣဒံ-ဤ ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်ခြင်း

ရဇနိယာ။ ။ရန္တေတိ၊ အနိယပစ္စည်း၊ ကာရိတိကြေ၊ “စိတ္တံ ရဇ္ဇေတိတိ ရဇနိယော” ဟု
 သဠာယတနသံယုတ် စတုတ္ထပံ-အာသီဝိသဝဂ်၊ အာသီဝိသသုတ်၌ အဋ္ဌကထာဖွင့်၏၊ ဤ၌
 ဗဟုဝစ်သာထူးသည်။ [ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ်မှယူ၍ တဒ္ဒိတ်
 ဘာသာဋီကာ တဒဿဋ္ဌာနမိယောစသုတ်၌ပြထား၏။] တပ်မက်စေတတ်ဟု ဆိုလျှင် “ရာဂဖြစ်
 ခြင်း၏အကြောင်း” ဟု သိသာသောကြောင့် “ရာဂုပ္ပတ္တိ ကာရဏဘူတာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွှဖွင့်သည်။

အမှာ။ ။ဂဓိတာစသော သုံးပုဒ်နှင့် အာဂုတာစသော ၃-ပုဒ်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်
 ပုထုဇ္ဇနောပုဒ်အဖွင့်၌ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ပြခဲ့ပြီ၊ သို့သော် ထို၌ ဩဖုဇာ ဟုရှိ၍ ဤ၌
 ဩနဒ္ဓါဟု ရှိ၏၊ ဤသို့ရှိမှလည်း “ဩနဟနာ” ဟူသော ရှေ့စကားနှင့် လိုက်လျောသည်၊
 ဂဓိတာစသော ပုဒ်များ၏အဖွင့်လည်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ သဒ္ဓတ္တကို ထို ဗြဟ္မဇာလသုတ်
 အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။

အဇ္ဈောသန္နာ။ ။အချို့စာအုပ်တို့၌ “အဇ္ဈောပန္နာ” ဟု တွေ့ရ၏၊ သို့သော် မဟာနိဒ္ဒေသ
 ဂူဟဋ္ဌကသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ “အဓိ+ဩ+သန္နာ-လွမ်းမိုး၍ သက်ဝင်ကုန်သည်” ဟု ဖွင့်၏၊
 ထိုအဖွင့်သည်သာ “ဩဂါဠာ-သက်ဝင်နစ်မြုပ်ကုန်သည်” ဟူသော ဥဇုကတ္ထစကားနှင့် ညီ၏၊
 မှန်၏-ဩသန္နာ၌ အဝ+သဒဓာတ်သည် “ပဏော်သန္နော ကုဉ္ဇရော” စသည်ကဲ့သို့ သက်ဝင်
 နစ်မြုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ အဝ+ဂါဟူဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော ဩဂါဠာလည်း ထိုအနက်ကိုပင်
 ဟောသည်။

ဣဒံ သာနန္တိ။ ။အချို့စာအုပ်တို့၌ “ဣဒံ သာရန္တိ” ဟု တွေ့ရ၏၊ မကောင်းပါ၊
 ဘာကြောင့်နည်း-သာရောပုဒ်က ပုလ္လိန်ဖြစ်၍ “သာရံ” ဟု မရှိနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
 ဋီကာသစ်၌ “သာနန္တိ အဝသာနံ” ဟု သာဓာတ်၏ အဝသာနအနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့်

သည်။ ဧတ္ထ-ဤ ပစ္စည်း ၄-ပါးကို သုံးဆောင်ခြင်း၌၊ နိဿရဏံ-သံကိလေသမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းတည်း။ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပရိဇာနနပညာ ဝိရဟိတာ-ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောပညာမှ ကင်းကုန်သည်။ ပစ္စဝေက္ခဏပရိဘောဂဝိရဟိတာ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်သုံးဆောင်ခြင်းမှ ကင်းကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍) “ပရိဘူဇန္တိ” ၌စပ်။ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

လည်းကောင်း၊ “ဣဒံ သာနန္တိ” ဝါကျသည် နောက်၌ရှိသော ပရိနိဋ္ဌာနပ္ပတ္တာ၏ အာကာရဖြစ် သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။ “ဤအာရုံသည် မိမိအတွက် အဆုံးသတ်အာရုံဖြစ်၏၊ နောက်ထပ် အသစ်မလိုတော့” ဟု ဆိုလိုသည်။

မူက္ခံ။ ။အခြား အဋ္ဌကထာ၌ အပြီးအဆုံးအနက်ဟော သာဓာတ်+အာနုပစ္စည်းဖြင့် “အဇ္ဈောသာနာ” ဟု ပါဠိရှိ၏။ “အနညသာဓာရဏေဝိယ ကတွာ (သုတစ်ပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံ ကုန်သကဲ့သို့ ပြု၍၊ ဝါ-သုတစ်ပါးတို့ မစားရအောင် ပြု၍)၊ ဂိလိတွာ(စားမျိုးပြီး၍) ပရိနိဋ္ဌာ ပေတွာ (ထက်ဝန်းကျင် ပြီးဆုံးစေပြီး၍) ဌိတာ” ဟုလည်း ဖွင့်၏။ အဓိပ္ပါယ်အသားကျမှာ ပါ၌ ၂-မျိုးလုံး သဘောတူပင်တည်း။

အနာဒီဝ ဒဿာဝိနော။ ။အနာဒီနဝ၌ (န၏ ကာရိယ အန်)သည် ဒဿာဝိဋ္ဌိသာ အနက်အားဖြင့်စပ်၍ အာဒီနဝ၌ မစပ်။ ထို့ကြောင့် အနာဒီနဝကို အယုတ္တသမာသ်ဟု သိစေလို၍ “အာဒီနဝံ အပဿန္တာ” ဟု ဖွင့်၏။ အပဿန္တာဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဒဿာဝိဋ္ဌိ အာဝိပစ္စည်း လည်း တသီလအနက်မပါသော ကတ္တာပဟောဟု သိစေသည်။ “အာဒီနဝံ” ဟူသည် ကာမတို့ကို ခံစားခြင်းကြောင့် (အဆိပ်သီးကို စားမိသည်နှင့်တူစွာ) ခုဘဝ နောက်ဘဝ၌ ရောက်ရမည့် အတ္တနုဝါဒဘေးစသော အပြားများတည်း။

အာယတိံ ဒေါသနာညာယ၊ ယော ကာမေ ပဋိသေဝတိ၊
ဝိပါဂန္တေ ဟနန္တိ နံ၊ ကိံ ပက္ကမိဝ ဘက္ခိတံ-ဧကနိ၊ ကိံ ပက္ကဇာတ်။

အနိဿရဏပညာ။ ။ဃာသစ္စာဒနာဒိ သမ္ဘောဂနိမိတ္တံ-အစား အဝတ်စသည်ကို သုံးဆောင် စားသောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ သံကိလေသတော-(ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်ဖြင့် မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်လျှင်ဖြစ်နိုင်သော) တဏှာလောဘ သံကိလေသမှ၊ နိဿရန္တိ အပဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတံ နိဿရဏံ-ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်။ နိဿရဏံစ+ တံ+ပညာဇာတိ နိဿရဏပညာ။ နတ္ထိ+နိဿရဏပညာ ဧတေသံတံ အနိဿရဏ ပညာ။

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ “ပဉ္စကာမဂုဏေ ဂမိတာပေ၊ အနာဒီနဝဒဿာဝိနော အနိဿရဏပညာ ပရိဘူဇန္တိ” ဟူသော ပုဒ်တို့ကိုဖွင့်ရာ၌ ရဟန်း သာမဏေတို့၏ ပစ္စည်း ၄-ပါးကိုပင် ကာမဂုဏဟု ဆိုထား၏။ မှန်လည်း မှန်ပါပေသည်။-ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း တို့ကို သာသာယာယာဖြင့် သုံးစွဲလျှင် တဏှာလောဘ သံကိလေသဖြစ်၏။ ထိုသို့ မဖြစ်ရအောင် ဘုရားရှင်သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးစွဲဖို့ရန် ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ ပစ္စဝေက္ခဏာဏင်္ဂင်၍ သုံးဆောင်သောအခါ သံကိလေသမဖြစ်ဘဲ ပစ္စယသန္နိသီတဟု ခေါ်အပ် သော သီလတစ်မျိုးပင် ဖြစ်ပါသေးသည်။

၅၅၈-၉။ အာဝရဏာတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ယေ-အကြင် နိဝရဏတို့သည်)၊ အာဝရန္တိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို အစ၌ တားမြစ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ-ထို နိဝရဏတို့သည်)၊ အာဝရဏာ-အာဝရဏတို့မည်၏၊ (ယေ-တို့သည်)၊ နိဝါရေန္တိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် တားမြစ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ)နိဝရဏာ-တို့မည်၏၊ (ယေ-တို့သည်)၊ ဩနန္တန္တိ-သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ)ဩနဟနာ-တို့မည်၏၊ (ယေ)ပရိယောနန္တန္တိ-အလုံးစုံသက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (တေ)ပရိယောနဟနာ-တို့မည်၏၊ ကာမစ္ဆန္ဒာ ဒီနံ-အစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဝိတ္ထာရကထာ-အကျယ်ဆိုကြောင်းစကားကို၊ ဝိသုဒ္ဓ မဂ္ဂတော-မှ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်၏၊ အာဂုတာ၊ပေ၊ ပရိယောနဒ္ဓါတိ ပဒါနိ-ဟူသောပုဒ်တို့ကို၊ အာဝရဏာဒီနံ-အစရှိသောပုဒ်တို့၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန-စပ် သဖြင့်၊ ဝုတ္တာနိ-မူအပ်ကုန်ပြီ။

၅၅၉။ သပရိဂ္ဂဟောတိ-ကား၊ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန-မိန်းမကို သိမ်းပိုက်ခြင်းအား ဖြင့်၊ သပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သလော၊ ဝါ-သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပုစ္ဆတိ-မေးတော်မူ၏။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ဝုစ္ဆတိ”ဟု ရှိသည်ကား

အာဝရန္တိ စသည်။ ။အာဝရန္တိတိ ကုသလပ္ပဝတ္ထိ အာဒိတော နိဝါရေန္တိ၊ နိဝါရေန္တိတိ နိရဝသေသတော ဝါရယန္တိ၊ ဩနန္တန္တိတိ ဩဂါဟေတွာဝိယ ဆာဒေန္တိ-သက်ဝင်သကဲ့သို့ ဖြစ်၍ ဖုံးအုပ်ကုန်၏၊ [ဩနဟနာ၌ အဝ+နဟဓာတ်ကို အနက်တူသော နန္ဒဓာတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ဓာတွတ္ထဝိဂ္ဂဟတည်း၊ အဝ+နဟ+ယု ပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် “ဩနဟနာ”ဟု ရှိပေ၊ ပရိယောနဟနာ၌လည်း နည်းတူ။] ပရိယောနန္တန္တိတိ သဗ္ဗသော (ပရိ၏ အဖွင့်) ဆာဒေန္တိ။ [နန္ဒဓာတ်၊ နဟဓာတ်တို့၏ ဗန္ဓန အနက်ကိုပင် “ဆာဒေန္တိ”ဟု ဖွင့်သည်-ငိုကာ။]

အာဝရဏာဒီနံ ဝသေန။ ။“အာဝရဏစသည်တို့နှင့် စပ်၍ အာဂုတာ စသည်တို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ”ဟု ဆိုရာ၌ အနက်အားဖြင့်သာ ဆက်သွယ်သည်၊ သဒ္ဓါအားဖြင့် မဆက်သွယ်ဟု မှတ်ပါ၊ မှန်၏-အာဝရဏ၌ ဝရဓာတ်၊ အာဂုတာ၌ ဝုဓာတ်၊ [နိဝရဏာ နိဂုတာတို့၌လည်း နည်းတူ။] ဩနဟနာ၊ ဩနဒ္ဓါတို့၌ နဟဓာတ်ပင်၊ [ပရိယောနဟနာ၊ ပရိယောနဒ္ဓါတို့၌လည်း နည်းတူ။] ဩနဒ္ဓါနေရာ၌ ဖုဇု-အာဝရဏဓာတ်+ အ ပစ္စည်းဖြင့် “ဩဖုဇု”ဟုလည်းကောင်း၊ ဝုဓာတ်ဖြင့် “ဩဝုတာ”ဟုလည်းကောင်း မူကွဲရှိသည်။

ငိုကာ။ ။အာဝရဏာဒီနံ ဝသေနာတိ အာဝရဏာဒိအတ္ထာနံ ဝသေန၊ တေ ဟိ အာသေဝနဗလဝတာယ (အာသေဝန၏ အားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ပုရိမေဟိ ပုရိမေဟိ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဒဋ္ဌတမာဒိဘာဝပ္ပတ္တာ ဝုတ္တာ။

သပရိဂ္ဂဟော။ ။ပရိဂ္ဂဟာဏံ-ထက်ဝန်းကျင် ယူခြင်း၊ ဝါ-သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ ပရိဂ္ဂဟော- ခြင်း၊ ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့် ရူပ၊ သဒ္ဓ စသည့်အာရုံ ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို (ငါ့ဥစ္စာဟု)

ပါဠိပျက်။] အပရိဂ္ဂဟော ဘော ဂေါတမာတိ အာဒိသုပိ-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ လည်း၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ကာမတ္တန္တုဿ-ကာမတ္တန္တုနိဝရဏ၏။ အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန-မိန်းမကို သိမ်းပိုက်ခြင်းအားဖြင့်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်ခြင်းမရှိပါ။ ဗျာပါဒဿ-ဗျာပါဒနိဝရဏ၏။ အဘာဝတော-ကြောင့်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဝေရစိတ္တေန-ရန်ဖြစ်ကြောင်း စိတ်အားဖြင့်၊ အဝေရော-ရန်မရှိပါ။ ထိနမိဒ္ဓဿ-၏။ အဘာဝတော-ကြောင့်၊ စိတ္တဂေလည သင်္ခါတေန-စိတ်၏မကျန်းမာသည်၏၊ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော၊ ဗျာဗဇ္ဈေန-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းအားဖြင့်၊ အဗျာဗဇ္ဈော-စိတ်ကို နှိပ်စက်တတ်သော ဒေါမနဿ မရှိပါ။ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စဘာဝတော-ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏ၏ မရှိခြင်းကြောင့်။

သိမ်းပိုက်မှုကို “ပရိဂ္ဂဟ”ဟု ဆိုလို၏။ သို့သော် မိန်းမကို သိမ်းပိုက်လိုက်လျှင် ယောကျ်ား အတွက် ကာမဂုဏ်ငါးပါးလုံး ပြည့်စုံသောကြောင့် “ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ [ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေ သတိ ပုရိသဿ ပဉ္စကာမဂုဏပရိဂ္ဂဟော ပရိပုဏ္ဏော ဧဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ သပရိဂ္ဂဟောတိ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန သပရိဂ္ဂဟောတိ-ဋီကာ။]

အပရိဂ္ဂဟော။ ။ “သပရိဂ္ဂဟောဝါ ဗြဟ္မာ အပရိဂ္ဂဟောဝါ”ဟု မေးတော်မူရာ၌ “အပရိဂ္ဂဟော”အရ “ဗြဟ္မာသည် မိန်းမယူခြင်းမရှိပါ”ဟု ဖြေခြင်းသည် မကြမ်းတမ်းပါလော-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ “ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန အပရိဂ္ဂဟော-ဟူသောစကားသည် တေဝိဒ္ဓပုဏ္ဏားတို့၌ တွေ့မြင်နေရသော အာရုံငါးပါး သိမ်းပိုက်မှုတို့တွင် အထူးရုန့်ရင်းသော သိမ်းပိုက်မှုကို ပြသော စကားဖြစ်၏။ ပုဏ္ဏားတို့သည် မိန်းမယူကြ၏၊ ဗြဟ္မာက မိန်းမ မယူ၊ ထို့ကြောင့် တေဝိဒ္ဓပုဏ္ဏားတို့သည် ဗြဟ္မာနှင့်ရောနှော၍ အဘယ်မှာ ရနိုင်ပါအံ့နည်း”ဟု ပြလိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် “အပရိဂ္ဂဟော ဗြဟ္မာ-ဟူသော ထိုအဖြေသည် မကြမ်းတမ်းပါ”ဟုလို။

အဗျာဗဇ္ဈော။ ။စိတ္တဂေလညသင်္ခါတေနကို ထောက်၍ “ဗျာဗဇ္ဈ”အရ စိတ်ဆင်းရဲမှု ဟူသော ဒုက္ခ(ဒေါမနဿ)ကို ယူပါ။ ဗျာဗဇ္ဈနာတိ ဒုက္ခေန-ဋီကာ၊ အာ(ဘုသော) ဗာစတီတိ အာဗာဓော၊ ဝိသေသန+အာဗာဓော ဗျာဗာဓော၊ ဗျာဗာဓောယေဝ သုတ္တန္တံ ဣ ပစ္စည်းသက်၍ “ဗျာဗဇ္ဈ”ဟု ဖြစ်၏။ ပကတိအနာသည် ကိုယ်ကို နှိပ်စက်သကဲ့သို့ စိတ်အနာဟူသော စေတသိကဒုက္ခလည်း စိတ်ကို နှိပ်စက်၏။ နတ္ထိ+ဗျာဗဇ္ဈ ယဿာတိ အဗျာဗဇ္ဈော (ဗြဟ္မာ) [“အဗျာဗဇ္ဈော”ဟု ပဌမက္ခရာပ၊ တတိယက္ခရာ ဇ္ဇ ဒွေဘောဗြဟ္မိရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။ ထို အဗျာဗဇ္ဈောပါဠိကား ဒေါသကိုသာ ဟော၏။ စိတ်ဒုက္ခဖြစ်သော ဒေါမနဿကို မဟော။]

မှတ်ချက်။ ။တေနဿ ရူပကာယ ဂေလညဘာဝေါ ဝုတ္တော ဟောတိ-စိတ်၏အနာ ရောဂါဖြစ်သော ဗျာဗဇ္ဈမရှိဟူသော ထိုစကားဖြင့် ထိုဗြဟ္မာမှာ ရူပကာယ၏ အနာရောဂါ မရှိကြောင်းကို မိန့်တော်မူအပ်ပြီးဖြစ်၏။-ဋီကာ၊ စိတ်ရောဂါမရှိသော ဗြဟ္မာမှာ ရူပကာယ၌ ရွဲကပ်သောရောဂါလည်း မရှိကြောင်းကို အထူးဆိုဖွယ်မလိုပါ။ အဗျာဗဇ္ဈပုဒ်ဖြင့် ဆိုပြီးဖြစ်ပါ သည်-ဟုလို။

ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စာဒီဟိ-အစရှိကုန်သော၊ သံကိလေသေဟိ-စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သော တရားတို့ဖြင့်၊ အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော-ညစ်နွမ်းသောစိတ်မရှိပါ။ သုပရိသုဒ္ဓမာနသော-အလွန်စင်ကြယ်သော စိတ်ရှိပါ၏။ [“အသံကိလိဋ္ဌ စိတ္တော”ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဝိစိကိစ္ဆာယ-၏။ အဘာဝတော-ကြောင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဝသေ-မိမိအလို၌၊ ဝတ္ထေတိ-ဖြစ်စေနိုင်ပါ၏။ စ-ဆက်၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ စိတ္တဂတိတာ-စိတ်၏ ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၊ (စိတ်အလိုသို့ လိုက်ရကုန်သည်) ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ စိတ္တဿ-၏။ ဝသေန-အလိုအားဖြင့်၊ ဝတ္တန္တိယထာ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ (စေ-ဤအတူ) န တာဒိသော-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သူမဟုတ်သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝသဝတ္တိ-ဝသဝတ္တိမည်၏။ (“မိမိက စိတ်၏အလိုအတိုင်း မဖြစ်ဘဲ၊ မိမိအလိုအတိုင်း စိတ်ကိုဖြစ်စေနိုင်ပါသည်”ဟုလို။)

၅၅၂။ ဣစ ခေါ ပနတိ-ကား၊ ဣစ ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေ-ဤ ကျင့်ထိုက်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်း၌၊ ဝါ-ဤ ပညတ်ထိုက်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်း၌၊ (“သံသီဒန္တိ-နစ်မြုပ်ကြကုန်၏”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။) အာသိဒိတ္တာတိ-ကား၊ အမဂ္ဂမေဝ-လမ်းမှန်မဟုတ်သော အကျင့်ကိုပင်၊ မဂ္ဂေါတိ-လမ်းမှန်အကျင့်ဟူ၍၊ ဥပဂန္တော-ကပ်ရောက်၍၊ သံသီဒန္တိတိ-ကား၊ သမတလန္တိ-ညီညွတ်သော မြေအပြင်ဟူ၍၊ သညာယ-မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ ပကံ-ညွှန်ဗွက်သို့၊ ဩတိဏ္ဍာဝိယ-ကျရောက်သူတို့ကဲ့သို့၊ အနုပ္ပဝိသန္တိ-အစဉ်အတိုင်း သက်ဝင်ကုန်၏။ (နစ်မြုပ်ကုန်၏)။

ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စာဒီဟိ။ ။အာဒိသဒ္ဓေန တဒေကဋ္ဌာ (ထို ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စတို့နှင့် အတူတကွ တစ်ခုတည်းသောစိတ်၌ တည်ကုန်သော-အတူယှဉ်ကုန်သော) သံကိလေသမေဗ္ဗာ သင်္ဂယုန္တိ-ဇီကာ။

ဣစ။ ။“ဣစ ခေါ ပန တေ”စသော ပါဠိတော်၌ ဣစ၏စွဲနက် တိုက်ရိုက်မရှိသောကြောင့် “ဗြဟ္မလောက မဂ္ဂေ”ဟု စွဲနက်ကို ပြ၏။ ခေါ ပန အတွက် မဖွင့်သောကြောင့် အနက်ထူးမရှိ၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးသာဟု ပြ၏။ [“ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေတိ ဗြဟ္မလောက ဂါမိမဂ္ဂေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗေ၊ ပညပတဗ္ဗေဝါ”ဟု ဇီကာဖွင့်သောကြောင့် နိဿယ၌ ထိုအဖွင့်အတိုင်း အနက်ပေးသည်။]

အာသိဒိတ္တာ။ ။သဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ယူ၍ “ဥပဂန္တော”ဟု-ဖွင့်သည်။ “အာ-ရေ၊ ရှု+သဒ(သိဒ)-သွား”ဟူသည် ကပ်ရောက်ခြင်းပင်တည်း။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “အာဒိသိတ္တာ”ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်။]

သံသီဒန္တိ။ ။သဒဓာတ်၏ ဝိသာဒ (နစ်မြုပ်ခြင်း)အနက်ကိုယူ၍ “အနုပ္ပဝိသန္တိ” ဟု ဖွင့်သည်။ တေဝိဒ္ဓဗြာဟ္မဏတို့သည် အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ချဉ်းကပ်မိ၍ အပါယ်၌ နစ်မြုပ်ကြရသည်။ ဥပမာ-ပကံ ဩတိဏ္ဍာဝိယ-အပေါ်၌ လက်တစ်သစ်လောက်၊ သို့မဟုတ် တစ်သစ်၏

သံသိဒိတွာ ဝိသာရံ ပါပုဏန္တိတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ [သမတလန္တိ သညာယကို ပြန်ညွှန်းသည်။] ပကေ-ညွှန်ဗွက်ကြီးထဲ၌၊ သံသိဒိတွာဝိယ-နစ်မြုပ် သကဲ့သို့၊ သံသိဒိတွာ-နစ်မြုပ်၍၊ ဝိသာရံ-ဖောက်ပြန်သောဖြစ်ခြင်းသို့၊ အင်္ဂမင်္ဂ သံဘဉ္စနံ-အင်္ဂါးကြီးငယ်တို့၏ ကျိုးပျက်ခြင်းသို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏။ သုက္ခတရဏံ မညေတရန္တိတိ-ကား၊ မရိစိကာယ-တံလျှပ်သည်။ (ရေ၏ အရောင် သည်) ဝဋ္ဋိတွာ-လှည့်ပတ်ခြင်းကြောင့်၊ [တစ်နည်း၊ ဝဋ္ဋိတာလှည့်ပတ်အပ်ကုန် သည်၊ ဟုတွာ-၍] ကာကပေယျာ-ကျိုးသည်သောကံနိုင်သော ရေရှိသော၊ နဒိတိ- မြစ်ဟူ၍၊ သညာယ-အမှတ်ဖြင့်၊ တရိသာမ-ကူးကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊ ဟတ္ထေဟိစ-လက်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါဒေဟိစ-တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါယမ မာနာ-အားထုတ်ကုန်လျက်၊ သုက္ခတရဏံ-ခြောက်သောမြစ်၌ ကူးခြင်းကို၊ (အခြောက်တိုက်ကူးခြင်းကို) တရန္တိ မညေ-ကူးကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တေဝိဇ္ဇာဟူ၍တို့၏ အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ကပ်ရောက်၍ နစ်မြုပ်ကြရကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တေ-ထို သတ္တဝါတို့သည်၊ (မြေအပြင် ဟု မှတ်ထင်၍ ညွှန်ဗွက်၌ နစ်မြုပ်သော သတ္တဝါတို့သည်) ဟတ္ထပါဒါဒိနံ- လက်၊ ခြေအစရှိသည်တို့၏၊ သံဘဉ္စနံ ပရိဘဉ္စနံ-ကျိုးပျက်ခြင်းသို့၊ (ပါပုဏန္တိ)

တစ်ဝက်လောက် ခြောက်နေသော မြေအပြင်ကို သမတလ (ညီညွတ်သော မြေအပြင်)ဟု ထင်မှားမှုကြောင့် လူ့အရပ်ပေါင်းများစွာ ဆက်သော်လည်း မထောက်မှီအောင် နက်သော ညွှန်ဗွက်ကြီးထဲသို့ ကျရသူတို့ကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။

ဝိသာရံ။ ။ဝိရူပံ-ဖောက်ပြန်စွာ+သရဏံ-ဖြစ်ခြင်း၊ ဝိသာရော-ခြင်း၊ “ဖောက်ပြန်စွာ ဖြစ်ခြင်း”ဟူသည် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ကျိုးပဲ့ ပျက်စီးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိသာရံကို “အင်္ဂမင်္ဂသံဘဉ္စနံ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ရှေးစာအုပ်၌ “ဝိသာဒံ”ဟု ရှိ၏။]

မရိစိကာယ ဝဋ္ဋိတွာ။ ။မရိစိကာယသည် “ဝဋ္ဋိတွာ”၌သာ စပ်နိုင်၏၊ လှည့်ပတ်တတ် သော ကတ္တာလည်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “မိဂတဏှိကာယ(တံလျှပ်) ကတ္တာဟူတယ”ဟု ငိုကာဖွင့်သည်၊ ဝဋ္ဋိတွာ၌လည်း “ကြောင့်”ဟုပေး၍ တွာပစ္စည်းကို ဟိတ်အနက်ဟောဟု ကြံပါ၊ “လှည့်ပတ်ခြင်းကြောင့် ကူးကြရသည်”ဟုလို၊ [နောက်ပြင် စာအုပ်များ၌ “ဝဋ္ဋိတာ- လှည့်ပတ်အပ်ကုန်သည်”ဟု ရှိ၏၊ သာ၍ ရှင်း၏။]

သုက္ခတရဏံ မညေ တရန္တိ။ ။“သုက္ခဒိတရဏံ တရန္တိမညေ”ဟု ငိုကာ ဖွင့်သည် အတိုင်း အနက်ပေးသည်၊ “တရဏံ”အရ “ကူးခြင်း”ရ၏၊ တရန္တိအရလည်း ဓာတ်နက်မှာ ကူးခြင်းပင်တည်း၊ ဤသို့ အနက်အရ မပြားဘဲလျက် ကွဲပြားသကဲ့သို့ ကံ+ကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပစာရဟု မှတ်ပါ။

တသ္မာပေ၊ ပါပုဏန္တိ။ ။“ယသ္မာ တေဝိဇ္ဇာ အမဂ္ဂမေဝ မဂ္ဂေါတိ ဥပဂန္တော သံသိဒန္တိ၊ တသ္မာ”ဟုငိုကာ၌ အနိယမထည့်သည်၊ ယထာ တေတိ တေ သမတလန္တိ သညာယ ပကံ ဩတိဏ္ဏာ သတ္တာ ဟတ္ထပါဒါဒိနံ သံဘဉ္စနံ ပရိဘဉ္စနံ ပါပုဏန္တိ ယထာ။

ယထာ-ကုန်သကဲ့သို့၊ စဝံ-တူ၊ အပါယေသု-တို့၌၊ သံဘဉ္ဇနံ ပရိဘဉ္ဇနံ-သို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကြရကုန်၏။ ဣဓေဝစ-ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌လည်း၊ သုခံဝါ-ဈာန်ချမ်းသာကိုသော် လည်းကောင်း၊ သာတံဝါ-သာယာအပ်သော ဝိပဿနာကိုသော်လည်းကောင်း၊ န လာန္တိ-မရကြကုန်။

တသ္မာပေ၊ ဗြာဟ္မဏာနန္တိ-ကား၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တေဝိဇ္ဇဗြာဟ္မဏတို့၏ အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ကပ်ရောက်၍ နစ်မြုပ်ကြရသည့်အတွက် ဟတ္ထပါဒါဒိ သံဘဉ္ဇနသို့ ရောက်ရကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဗြဟ္မသဟဗျတာယ-ဗြဟ္မာနှင့်အတူဖြစ်သည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ မဂ္ဂဒီပကံ-လမ်းမှန်ကို ပြတတ်၏ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊ တေဝိဇ္ဇကံ-ဝေဒ ၃-ပုံရှိသော ပုဏ္ဏားတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော၊ [“တေဝိဇ္ဇကံ-တေဝိဇ္ဇအနက်ကို သိစေတတ်သော”ဟု ဋီကာသစ် အလိုပေးပါ။] တေဝိဇ္ဇာနံ-ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဣဒံ ပါဝစနံ-ဤ ပါဝစနဟု ဆိုအပ်သော ဝေဒသုံးပုံကို၊ (“တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏန္တိပိ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ တောကြီးဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏” စသည်၌စပ်)။

တေဝိဇ္ဇဣရိဏန္တိ-ကား၊ တေဝိဇ္ဇအရည်-တေဝိဇ္ဇတို့၏ တောကြီးဟူ၍(“ဝုစ္စတိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ အဂါမကံ-ရွာမရှိသော၊ မဟာအရည်-ကြီးစွာသော တောကို၊ ဣရိဏန္တိ-ဏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [“ဤရိဏန္တိ”ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။]

သုခံဝါ သာတံဝါ။ ။ဈာန်သုခံဝါ ဝိပဿနာသာတံဝါ န လာန္တိ၊ ကုတော မဂ္ဂသုခံဝါ နိဗ္ဗာနသာတံဝါတိ အဓိပ္ပါယော-ဋီကာ၊ ထိုဗြာဟ္မဏတို့၏ ကျင့်စဉ်လမ်းဖြင့် ဈာန်ချမ်းသာ ဝိပဿနာ သာယာဖွယ်ကိုမျှ မရနိုင်တုံ့သေး၏၊ မဂ်ချမ်းသာနှင့် နိဗ္ဗာန်သာယာဖွယ်ကိုရဖို့မှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိတော့-ဟုလို။

ဣဒံ။ ။ဣဒံကို “ဗြဟ္မသဟဗျတာယ မဂ္ဂဒီပကံ တေဝိဇ္ဇကံ ပါဝစနံ”ဟု စွဲကပ်ဖွင့်သည်၊ “မဂ္ဂဒီပကံ”ဟူရာ၌ မှန်သော မဂ္ဂကိုပြတတ်သည် မဟုတ်၊ “မဂ္ဂဒီပကံ”ဟု သူတို့က သမုတ်အပ်သော ပါဝစနဟု ဆိုလိုသည်။

တေဝိဇ္ဇကံ။ ။တေဝိဇ္ဇကံကို “တေဝိဇ္ဇတ္ထညာပကံ”ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်သော်လည်း ထိုအနက်ကို မကြိုက်ပါ။ “တေဝိဇ္ဇာနံ+ဣဒံ တေဝိဇ္ဇကံ”ဟုပြု၍ နိဿယအတိုင်း အနက်သင့်သည်၊ “ပါဝစနံ”ဟူရာ၌လည်း သူတို့သမုတ်အပ်သည့်အတိုင်း ပါဝစနဟု သုံးစွဲခြင်းတည်း၊ အမှန်အားဖြင့် “မြတ်သော စကား”ဟုခေါ်ရသော ပါဝစန မဟုတ်ပါ။

တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏံ။ ။နောက်၌ “တေဝိဇ္ဇာနံ+ပဉ္စဝိစ ဗျာသနသဒိသံ”ဟု ဆဋ္ဌိတပျူရိသ် ဖွင့်သောကြောင့် ဤ၌လည်း “တေဝိဇ္ဇာနံ+ဣရိဏသဒိသံ”ဟု အနက်ဖွင့်၍ “တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏံ”ဟု ပါဠိရှိပါစေ၊ တေဝိဇ္ဇာဟု ရှိသည်မှာ မသင့်ပါ။ နောက်၌လည်း တေဝိဇ္ဇဟုချည်း ရှိပါစေ၊ သဒိသံဟု ဖွင့်သော်လည်း ဥပမာပုဒ် မဟုတ်၊ ရူပက အလင်္ကာဟုယူ၍ အနက်ပေးသောအခါ “တေဝိဇ္ဇာတို့၏ တောကြီး”ဟုသာ ပေးပါ။ [ပါဠိတော်ဝယ် “တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ”ဟု သမ္ပန်ရှိပြီးဖြစ်ရကား “တေဝိဇ္ဇဣရိဏံ”၌ “တေဝိဇ္ဇာနံ”ဟု သမ္ပန်အနက်ပေးလျှင် သမ္ပန် ၂-

တေဝိဇ္ဇဝိဝနန္တိ-ကား၊ ပုပ္ဖလေဟိ-အပွင့် အသီးတို့ဖြင့်၊ အနုပဘောဂ ရုက္ခေဟိ-
 မသုံးဆောင်ကောင်းသော သစ်ပင်တို့ဖြင့်၊ သဉ္ဇန္တ-ဖုံးအုပ်အပ်သော၊ နိရဒကံ-
 ရေမရှိသော၊ အရည်-တောရှုပ်ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ)၊ ယတ္ထ-အကြင် တောရှုပ်၌၊ မဂ္ဂတော-
 လမ်းမှ၊ ဥက္ကမိတွာ-ဖဲ၍၊ ပရိဝတ္တိတုမ္ဘိ-လှည့်လည်ခြင်းငှာသော်မှလည်း၊ သက္ကာ-
 တတ်ကောင်းကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ [“ဟောတိ”ဟု ဧကဝုဇ်ရှိလျှင်
 ကောင်း၏၊ “လှည့်လည်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသော တော”ဟူလို၊] တံ-ထို
 တောရှုပ်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ တေဝိဇ္ဇဝိဝနန္တိပိ ဝုစ္စတိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ)၊ အာဟ-
 ပြီ။ [“တော”အနက်ကို ဟောရာ၌ “ဝိပိနံ”ဟု အဘိဓာန်ရှိ၏၊ ထောမနိမိ၌
 “ဝပဓာတ်၊ ဣနနံ ပစ္စည်း”ဟု ဆို၏။]

တေဝိဇ္ဇဗျသနံတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤ ပါဝစနသည်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ဗေဒင် ၃-ပုံ
 ကိုတတ်ကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့၏၊ ပဉ္စဝိဗျေသနသဒိသံ-၅ ပါးအပြားရှိသော ဗျသန
 နှင့်တူ၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဉာတိရောဂဘောဂဒိဋ္ဌိ သီလဗျသနပ္ပတ္တဿ-ဉာတိဗျသန၊
 ရောဂဗျသန၊ ဘောဂဗျသန၊ ဒိဋ္ဌိဗျသန၊ သီလဗျသနသို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊
 သုခံနာမ-ချမ်းသာခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိယထာ-မရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊
 တေဝိဇ္ဇာနံ-တို့၏၊ တေဝိဇ္ဇကံ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပါဝစနံ-မြတ်သော
 စကားဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော ဝေဒ ၃-ပုံကို၊ အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ သုခံနာမ-
 ချမ်းသာခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏။

ထပ်ဖြစ်၍ သင့်ပါမည်လော၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၏၊ “တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏံ”ဟု သမာသိပြီးသောအခါ
 တေဝိဇ္ဇအနက်က အပဓာနဖြစ်သောကြောင့် “တေဝိဇ္ဇာနံ-တို့၏”ဟု ဝိသေသနပြုရိုးရှိရကား
 သင့်ပါ၏၊ ဥပမာ-“သုဂတဿ သုဂတစီဝရံ”၌ကဲ့သို့တည်း။]

ပုပ္ဖာပ၊ ရုက္ခေဟိ။ ။ပုပ္ဖလေဟိကို အပရိဘောဂ၌ အဘိဇ္ဇဝိသေသနစပ်ပါ၊ “မသုံးကောင်း
 သော အပွင့်အသီး”ဟူလို၊ အနုပဘောဂရုက္ခေဟိတိ မိဂ(သမင်) ရရ(ပြောင်) အာဒိနံပိ
 (အစရှိသော တောကောင်တို့၏သော်မှလည်း) အနုပဘောဂါရုဟေဟိ (မစားသုံးထိုက်ကုန်သော)
 ကံပက္ကာဒိဝိသရက္ခေဟိ (စားရိုးမရှိသောကြောင့် ဘာအသီးမှည့်လဲဟု မေးရလောက်သော
 အဆိပ်သီးရှိသော သစ်ပင်တို့ဖြင့်)၊-ဋီကာသစ်။

ယတ္ထ၊ န သက္ကာ။ ။ပရိဝတ္တိတုမ္ဘိ န သက္ကာ ဟောန္တိ၊ မဟာကဏ္ဍက ဂစ္ဆဂဟန
 တာယ-ကြီးစွာသော ဆူးရှိသော ချုံတို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေသော တော၏အဖြစ်ကြောင့် သွားလမ်းမှ
 ဖဲ၍ ထိုတော၌ လှည့်လည်ခြင်းငှာသော်မှလည်း မတတ်ကောင်း၊-ဋီကာသစ်။

ဉာတိ၊ ပဉ္စဿ။ ။ဉာတိနံ+ဗျသနံ ဉာတိဗျသနံ-ဆွေမျိုးတို့၏+ပျက်စီးခြင်း၊ ဘောဂ
 သီလဗျသနတို့၌လည်း နည်းတူ၊ ဗျသတိ-အာရောဂျဂုဏ်ကို (သမ္မာဒိဋ္ဌိကို) ဖျက်ဆီး တတ်၏၊
 ဣတိ ဗျသနံ၊ ရောဂေါဝေ+ဗျသနံ ရောဂဗျသနံ-အာရောဂျဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ် သောရောဂါ၊
 ဒိဋ္ဌိဝေ+ဗျသနံ ဒိဋ္ဌိဗျသနံ-သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဖျက်ဆီးတတ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

၅၅၄။ ဇာတသံဝဇောတိ-ကား၊ ဇာတောစ-မွေးဖွားသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝဇိတောစ-ကြီးရင့်သည်လည်းဖြစ်သော၊ (ပုရိသော-၌စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ယော-အကြင် ယောကျ်ားသည်၊ ကေဝလံ-ကြီးရင့်ခြင်းမဖက်သက်သက်၊ တတ္ထ-ထို မနသာကဋ္ဌ ရွာ၌၊ ဇာတောဝ-မွေးဖွားရုံသည်သာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ အညတ္ထ-အခြားအရပ်၌၊ ဝဇိတော-ကြီးရင့်၏၊ တဿ-ထိုယောကျ်ား၏၊ သမန္တော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဂါမမဂ္ဂါ-ရွာ၏ လမ်းတို့သည်၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံအားဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာ-မျက်မှောက်တို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဇာတသံဝဇောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဇာတသံဝဇောပိ-မွေးဖွားသည်ဖြစ်၍ ကြီးရင့်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ယော-အကြင်ယောကျ်ားသည်၊ စိရနိက္ခန္ဓော-ရွာမှ ထွက်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ ကြာမြင့်သော ကာလရှိ၏၊ တဿ-ထို ယောကျ်ား၏၊ သဗ္ဗသော-အလုံးစုံအားဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာ-တို့သည်၊ န ဟောန္တိ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ တာဝဒေဝ အဝသဋ်တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တင်္ခဏမေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ နိက္ခန္တံ-ထွက်လာသော ယောကျ်ားကို၊ (ပုစ္ဆေယျ-မေးကုန်ရာ၏၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။

ဒန္တယိတတ္တိတိ-ကား၊ အယံ-ဤလမ်းသည်၊ မဂ္ဂေါနုခေါ-လမ်းမှန်ဟုတ်လေ သလော၊ အယံ-ဤလမ်းသည်၊ န မဂ္ဂေါနုခေါ-လမ်းမှန်မဟုတ်လေသလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကင်္ခါဝသေန-ယုံမှားခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ စိရယိတတ္တိ-ကြာမြင့်မှု ကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (ဖြေဆိုရာ၌ နှေးသူ၏အဖြစ်သည်)၊ (သိယာနုခေါ

ဇာတသံဝဇော ။ ထိုရွာ၌ ဇာတ-မွေးဖွားသော+သံဝဇ-ကြီးရင့်သော ယောကျ်ားသည်သာ ထိုရွာ၏ ပတ်ဝန်းကျင်လမ်းတို့ကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ပြောနိုင်၏၊ ဇာတသာဖြစ်၍ သံဝဇ မဖြစ်လျှင်လည်းကောင်း၊ သံဝဇသာဖြစ်၍ ဇာတမဟုတ်လျှင်လည်းကောင်း ကောင်းစွာမပြောနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ပုရိသောကို “ဇာတသံဝဇော”ဟု ဝိသေသန ပြုတော်မူသည်။ “ဇာတောစ+သော+ သံဝဇောစာတိ ဇာတသံဝဇော”ဟု ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရ်ပြု၊ ဋီကာ၌ “ဇာတော ဟုတွာ သံဝဇော”လည်း ဤဝိသေသနော ဘယပဒကမ္မဓာရ်နှင့် သဘောတူပင်၊ ဋီကာသစ်၌ ဝိသေသန ပရနိပါတကမ္မဓာရ် ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။

တာဝဒေဝ အဝသဋ် ။ ထိုရွာ၌ ဇာတသံဝဇဖြစ်သော်လည်း ထိုရွာမှ ထွက်လာခဲ့သည်မှာ အတော်ကြာလျှင် လမ်းတစ်ချို့ကို မမှတ်မိဘဲရှိတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် “တာဝဒေဝ အဝသဋ်- ထိုခဏ၌ပင် ထွက်လာခဲ့သူ”ဟု ဝိသေသန ပြုတော်မူပြန်သည်။ [အဝ+သရဓာတ်သည် ဂတိ အနက်ဖောတည်း၊ ဤနေရာ၌ နိက္ခန္တ အနက်ကို ယူရသည်။]

ဒန္တယိတတ္တိ ။ ဒန္တ-လေးနှေးသည်ကို+ကရောတိတိ ဒန္တယိတော၊ [မောဂ္ဂလ္လန် “သဒ္ဒါဒီနိ ကရောတိ” ဟူသော ၅-ကဏ္ဍ၊ ၁၀-သုတ်ဖြင့် ကရောတိအနက်၌ ဒန္တဟူသော ဒုတိယန္တနာမ် နှောင်း အာယ ပစ္စည်းသက်၊ ဒန္တယိတဿ-လေးနှေးမှုကို ပြုသူ၏+ဘာဝေါ ဒန္တယိတတ္တိ။]

ဥပမာ) ဝိတ္ထာယိတတ္တံတိ-ကား၊ သုခုမံ-သိမ်မွေ့သော၊ အတ္ထဇာတံ-အနက်သဘောကို၊ သဟဿာ-အတောတလျှင်၊ ပုစ္ဆိတဿ-မေးအပ်သော၊ ကဿစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော ယောက်ျား၏၊ သရီရံ-ကိုယ်သည်၊ ထဒ္ဒဘာဝံ-တောင့်တင်း ခိုင်မာသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ငုတ်တုတ် မြဲခိုင်၊ မဖြေနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ [“ခက်တရော်သည်၏အဖြစ်ကို”ဟု ရှေးကပေးကြ၏။] ဂဏှာတိယထာ-ယူသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ ထဒ္ဒဘာဝဂ္ဂဟဏံ-တောင့်တင်းခိုင်မာသည်၏အဖြစ်ကို ယူခြင်းသည်၊ သိယာခေါ-ဖြစ်ရာသေး၏၊ န တွေဝါတိ ဣမိနာ-န တွေဝဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ သဗ္ဗညုတညာဏဿ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏၊ အပ္ပဋိဟတဘာဝံ-မပိတ်ပင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ ဟိ-ရဲ့၊ တဿ ပုရိသဿ-ထို အမေးခံရသော ယောက်ျား၏၊ မာရာဝဋ္ဋနာဒိဝသေန-မာရ်နတ်၏ လှည့်ပတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းကြောင့်၊ [မာရာဝဋ္ဋနာဒိဝသေနာတိ ဧတ္ထ စက္ခုမောဟ (မျက်စိမှောက်နေရာအခါ) မုစ္ဆကာလာဒိ(မိန်းမော တွေဝနေရာအခါစသည်ကို) သင်္ဂယုတိ-ဋီကာသစ်။] ဉာဏဿ-ဉာဏ်၏၊ ပဋိဃာတော-ပျက်စီးခြင်းသည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာသေး၏၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ သော-ထို ယောက်ျားသည်၊ ဒန္တယေယျဝါ-လေးလံမှုကိုသော်လည်း ပြုရာ၏၊ ဝိတ္ထာယေယျဝါ-ကိုယ်တောင့်တင်းမှုကိုသော်လည်း ပြုရာ၏၊ ပန-အနွယ်ကား၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို၊ အပ္ပဋိဟတံ-မပိတ်ပင်အပ်၊ တဿ-ထို သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏၊ ကေနစိ-တစ်စုံ

ဝိတ္ထာယိတတ္တံ။ ။ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ ဥပသမ္ပဒဝိမိကထာ၌ ဝိတ္ထာယန္တိပုဒ်ပြီးပုံကို (မောဂဏ္ဍာန်နိဿယ တျာဒိကဏ္ဍမှ ယူ၍)ပြခဲ့ပြီး ဤ၌လည်း ထိုနည်းအတိုင်း “ဝိတ္ထာယိတော”ဟု ပြီးပါစေ၊ ထို အဋ္ဌကထာ၌ ဝိတ္တတ္တဂတ္ထာဟူသော အဖွင့်နှင့် ဤ၌ “သရီရံ ထဒ္ဒဘာဝံ ဂဏှာတိ”လည်း အဓိပ္ပာယ်တူပင်တည်း။

တစ်နည်း။ ။ဝိ+ထာဓာတ်ဟု ကြံပါ၊ ထာဓာတ်လည်း ဌာဓာတ်ကဲ့သို့ ရပ်တည်ခြင်း အနက်ဟောပင်တည်း၊ ည္ဗာဓာတ်ဟု သက္ကတဆိုသောကြောင့် (သိ)ပျောက်၍ ဒွေဘော်ရောက်နိုင်၏၊ ထာနောင် ခါယတိကဲ့သို့ (ယ)လာ၍ ဝိတ္ထာယိတော-အထူးအားဖြင့် တန်ရပ် တည်နေသူ၊ “ကိုယ်မလှုပ်နိုင်အောင် တောင့်နေသူ”ဟု အနက်ထွက်ရကား သရီရံ ထဒ္ဒဘာဝံနှင့် အဓိပ္ပာယ် ထပ်မီသည်၊ ဝိတ္ထာယတိ-အထူးအားဖြင့် တန်နေ၏၊ ဝါ-တောင့်နေ၏၊ ဣတိ ဝိတ္ထာယိတော၊ တဿ+ဘာဝေါ ဝိတ္ထာယိတတ္တံ။

ဋီကာ။ ။“ဝိတ္ထာယိတတ္တံတိ သာရဇ္ဇိတတ္တံ (ဖြစ်သော ကြောက်ရွံ့ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်)”ဟု ဖွင့်၍ “အဋ္ဌကထာယ် ပန ဝိတ္ထာယိတတ္တံ နာမ ဆန္တိ တတ္တံတိ အဓိပ္ပာယေန ထဒ္ဒဘာဝဂ္ဂဟဏံတိ ပုတ္တံ”ဟု ဆိုသွား၏၊ သူတစ်ပါးကမေးသောအခါ မဖြေနိုင်သောကြောင့် “သာရဇ္ဇိတ-ရွံ့တီးရွံ့တွန့်ဖြစ်နေသည်”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဆိုလိုသည်၊ ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ-“မာ ခေါ ဝိတ္ထာယိ”၌လည်း ဤ ၂-နက်လုံးကိုပင် အသုံးပြုကြသည်။

တစ်ခုသည်။ အန္တရာယော-အန္တရာယ်သည်။ ဝါ-ကို၊ ကာတုံ-ငှာ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြု၏။

၅၅၅။ ဥလ္လာမ္မတု ဘဝံ ဂေါတမောတိ-ကား၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ ဥဒ္ဒရတု-ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူပါ။ ဗြာဟ္မဏီ ပဇဲတိ-ကား၊ ဗြာဟ္မဏဒါရက်-ပုဏ္ဏားကလေးကို၊ (ဥလ္လာမ္မတု ဌိစပံ) ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ ဗြာဟ္မဏပုတ္တံ-ပုဏ္ဏား၏ သားဖြစ်သော၊ မမံ-တပည့်တော်ကို၊ အပါယမဂ္ဂတော-အပါယ်သို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းမှ၊ ဥဒ္ဒရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းလမ်း၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတု-တည်စေတော်မူပါ။ ဣတိ အတ္ထော။

၅၅၆။ အထ-လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ဝါသေဋ္ဌအား၊ ဘဂဝါ-သည်။ ဗုဒ္ဓုပြါဒံ-ဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယ-ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သောအကျင့်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ မေတ္တာဝိဟာရာဒိ ဗြဟ္မလောကဂါမိမဂ္ဂံ-မေတ္တာဝိဟာရအစရှိသော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့သွားကြောင်းလမ်းကို၊ ဒေသေတု ကာမော-ဟောတော်မူခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ (ဟုတွာ)၊ တေနဟိ ဝါသေဋ္ဌာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို တေနဟိ ဝါသေဋ္ဌအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဣဓ တထာဂတောတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားရပ်ကို၊ သာမညဖလေ-သာမညဖလသုတ်၌၊ (မယာ)၊ ဝိတ္ထာရိတံ-ချဲ့အပ်ပြီ၊ မေတ္တာ သဟဂတေနာတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ-ဆိုထိုက်၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသောစကားကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-၌၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ ကမ္မဋ္ဌာနကထာယံ-ဗြဟ္မဝိဟာရ ကမ္မဋ္ဌာနကထာ၌၊ (မယာ)၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ (ဆိုခဲ့ပြီ)၊ ပန-ဆက်၊ သေယျထာပိ၊ပေ၊ သင်္ခမောတိ အာဒိ-မော အစရှိသော စကားသည်။ ဣဓ-ဤ အဋ္ဌကထာ၌၊ အပုဗ္ဗံ-ရှေးမဟုတ်၊ ဝါ-အသစ်ဖြစ်၏၊ တတ္ထ-ထို သေယျထာပိ၊ပေ၊ သင်္ခမောအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဗလဝါတိ-ကား၊ ဗလသမ္ပန္နော-အားနှင့်

ဥလ္လာမ္မတု။ ။ရောဒိ လုပဓာတ်သည် ဝိလုမ္မန(လုယက်ခြင်း)အနက်ကို ဟောသော်လည်း ဓာတွတ္တဝိသေသကဖြစ်သော (၃)ဥပသာရကြောင့် ဥဒ္ဒရဏ(ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်ခြင်း)အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့်“ဥဒ္ဒရတု”ဟုဖွင့်သည်။ [၂ ဣတိ ဥပသဂ္ဂယောဂေ လုမ္မသဒ္ဓေါ ဥဒ္ဒရဏတ္ထော ပဓာတိတိ ဥလ္လာမ္မတုတိပဒဿ ဥဒ္ဒရတုတိ အတ္ထမာဟ၊-ဋီကာ၊ “ဥလ္လာမ္မတု မံ ဘန္တေ သံယော”ဟူသော ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂ၊ ဥပသမ္ပဒအခန်း၌လည်း ဤအနက်ပင်တည်း။]

ဗလဝါ။ ။“ဗလသမ္ပန္နော-အားနှင့်ပြည့်စုံသူ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နည်းနည်းပါးပါး အားရှိသူမဟုတ်၊ ကြီးကြီးမားမား ပြည့်ပြည့်စုံစုံ လုံလုံလောက်လောက် အားရှိသူဟု အဓိပ္ပါယ် ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဗလဝါကို အတိသယအနက် အပိုရှိသော အဿတ္ထိအနက်၌ ဝန္တုပစ္စယန္တုပဒံ ဟု သိပါ။ [ဃဿ အတိသယေန(အလွန်အားဖြင့်) ဗလံ အတ္ထိ၊ သော ဗလဝါတိ ဝုတ္တောတိ အာဟ ဗလသမ္ပန္နောတိ၊-ဋီကာ။]

ပြည့်စုံသော၊ သင်္ခမောတိ-ကား၊ သင်္ခမမကော-ခရုသင်းကို မြည်စေတတ်သော ယောက်ျားသည်၊ ဝါ-ခရုသင်းမှတ်သော ယောက်ျားသည်၊ အပွကသိရေနာတိ-ကား၊ အင်္ဂိစ္ဆေန-မငြိုငြင်သဖြင့်၊ အဒုက္ခေန-မဆင်းရဲသဖြင့်၊ (“ဝိညာပေယျ-သိစေနိုင်ရာ၏” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ဟိ-ချဲ့၊ ဒုဗ္ဗလော-အားမရှိသော၊ သင်္ခမော-ခရုသင်းမှတ်သူသည်၊ သင်္ခ-ခရုသင်းကို၊ ဓမ္မေန္တောပိ-မြည်စေပါသော်လည်း၊ ဝါ-မှတ်ပါသော်လည်း၊ စတသောဒိသာ-အရပ်လေးမျက်နှာတို့ကို၊ (အရပ် ၄-မျက်နှာ၌ရှိသော လူတို့ကို)၊ သရေန-အသံဖြင့်၊ ဝိညာပေတံ-သိစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ အဿ-ထိုအားမရှိသော ခရုသင်းမှတ်သူ၏၊ သင်္ခသဒ္ဓေါ-ခရုသင်းသံသည်၊ သဗ္ဗတော-အလုံးစုံသော အရပ်အားဖြင့်၊ ဝါ-အလုံးစုံသော အရပ်သို့၊ န ဖရတိ-မပြန်၊ ပန-အန္ဓယ၊ ဗလဝတော-အားရှိသော ခရုသင်းမှတ်သူ၏၊ (သင်္ခသဒ္ဓေါ-သည်)၊ ဝိပ္ပါရိကော-ပြန်နှံ့ခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဗလဝါတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (ဘဂဝါ)၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

မေတ္တာယ စေတော ဝိမုတ္တိယာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ မေတ္တာတိ-မေတ္တာဟူ၍၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ (စေတော ဝိမုတ္တိမပါဘဲ သာမညအားဖြင့်ဆိုအပ်သော်)၊ ဥပစာရောပိ-ဥပစာရမေတ္တာသည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပနာပိ-အပ္ပနာမေတ္တာသည်လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ ပန-ကား၊ စေတော ဝိမုတ္တိတိ-ဟူ၍၊ (မေတ္တာ စေတော ဝိမုတ္တိဟူ၍)၊ ဝုတ္တေ-ဆိုအပ်သော်၊ အပ္ပနာဝ-အပ္ပနာမေတ္တာသည်သာ၊ ဝဋ္ဋတိ-၏၊ ယံ ပမာဏကထာ ကမ္မန္တိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ကာမာဝစရ-

သင်္ခမမကော။ ။ဘူဝါဒိ ဓမ္မဓာတ်သည် သဒ္ဓသံယောဂ (အသံနှင့်ယှဉ်ခြင်း=မြည်ခြင်း) အနက်ကိုသာ ဟော၏။ ကာရိတ်ဝင်မှ “မြည်စေ=မြည်အောင်မှတ်” ဟု အနက်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ ကာရိတ်သွင်း၍ “သင်္ခ +မေယတိ (မြည်စေတတ်၏) ဣတိ သင်္ခမမကော” ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုသည်။ ဓမ္မကော၌ ကာရိတ်ကြော၊ ဇာ၊ ပစ္စည်း။

စေတောဝိမုတ္တိတိ ဝုတ္တေ။ ။ဝိမုစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ ဝိမုတ္တိ-နိဝရဏကိလေသာတို့မှလည်းကောင်း၊ (အထက်ဈာန်တို့အတွက်) ဝိတက်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့မှလည်းကောင်း လွတ်ကြောင်း ဖြစ်သောဈာန်၊ စေတသော+ဝိမုတ္တိစေတော ဝိမုတ္တိ၊ ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့် မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိဟု ဆိုလျှင် အပ္ပနာဈာန်ရောက်သော မေတ္တာဟု အနက်ရသင့်သည်-ဟု ဆိုသည်။

ပမာဏကထာ။ ။ကာမာဝစရမေတ္တာသည် သတ္တဝါတို့ကို အာရုံပြုရာ၌ အားလုံးခြုံ၍ ကုန်အောင်မပြုနိုင်၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့်သာ ပြုနိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း-ရာဂဖြင့် တစ်ချို့ကို ချစ်နေ၍ ဒေါသဖြင့် တစ်ချို့ကို မုန်းနေရကား ထိုသို့ချစ်တတ် မုန်းတတ်သော ရာဂ ဒေါသ မောဟ ကိလေသာတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် မပယ်လုန်နိုင်သေးသည့်အတွက် ချစ်သူ မုန်းသူကိုချစ်၍ ပိုင်းခြားကန့်သတ်လျက် မေတ္တာဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ပမာဏ+ကထာ ယေနာတိ ပမာဏကထာ (ကမ္မံ)။

ကာမာဝစရက်ကို၊ ပမာဏကတံ-ပြုအပ်သော ပမာဏရှိသော၊ (ပမာဏကိုပြုတတ်သော)၊ ကမ္မံနာမ-ကံ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ရူပါ ရူပါဝစရ-ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ ကံကို၊ အပ္ပမာဏကတံ-ပြုအပ်သောပမာဏ မရှိသော၊(ပမာဏကို မပြုတတ်သော)၊ ကမ္မံနာမ (ဝုစ္စတိ)။

ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို ရူပါရူပါဝစရက်ကို၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ (သတ္တဝါ အပိုင်းအခြားကို)၊ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ ဩဒိဿက အနောဒိဿက ဒိသာ ဖရဏာဝသေန-ညွှန်ပြခြင်းရှိသော ဖြန့်ခြင်း၊ ညွှန်ပြခြင်းမရှိသော ဖြန့်ခြင်း၊ အရပ်မျက်နှာတို့ကို ဖြန့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [တစ်နည်း-ဩဒိသော အနာဒိသော ဒိသာဖရဏာဝသေန-အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း၊ အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း၊ အရပ်မျက်နှာတို့ကို ဖြန့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်]၊ ဝမေတွာ-တိုးပွားစေ၍၊ ကတတ္တာ-ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပမာဏကတန္တိ-တံ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ [အရူပါဝစရက်သည် မေတ္တာနှင့် မယှဉ်ရကား မေတ္တာကို ဖြန့်နိုင်သောကံ

အပ္ပမာဏကတံ။ ။ရူပါရူပါဝစရက် (မေတ္တာ)သည် ထိုကဲ့သို့ အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြားကို မပြုဘဲ သတ္တဝါအာရုံအားလုံး၌ ဖြန့်တတ်သောကြောင့် “အပ္ပမာဏကတံ”မည်၏။ ထို့ကြောင့် “တံ ဟိ၊ပေ၊ အပ္ပမာဏကတန္တိ ဝုစ္စတိ”ဟု မိန့်လတံ။

ဩဒိဿက အနောဒိဿက။ ။အဝဒိဿနံ-ဣတ္ထိ ပုရိသစသည်သို့ သက်ဝင်၍ “သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော၊ သဗ္ဗေ ပုရိသာ”စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းတည်း၊ ဩဒိဿော-ခြင်း၊ ဩဒိဿော+ယသော+အတ္ထိတိ ဩဒိဿကာ (ဖရဏာ၊ န+ဩဒိဿကာ အနောဒိဿကာ (ဖရဏာ)၊ [ဒိသာဖရဏာမှ ဖရဏာပုဒ်ကို လိုက်စေ။] ဣတ္ထိ ပုရိသစသည်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းမရှိဘဲ “သဗ္ဗေ သတ္တာ၊ သဗ္ဗေ ပါဏာ”စသည်ဖြင့်ဖြန့်ခြင်းကို “အနောဒိဿက ဖရဏာ”ဟု ခေါ်သည်။

ဒိသာဖရဏာ။ ။ “သဗ္ဗေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တု”စသည်ဖြင့် မေတ္တာဖြန့်ခြင်းကို “ဒိသာဖရဏာ”ဟု ခေါ်သည်။ ပါဠိတော်၌ “ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ”စသည်ကို ထောက်၍ “ဒိသာနံ-အရပ် ၄-မျက်နှာတို့ကို+ဖရဏာ-ဖြန့်ခြင်းတည်း၊ ဒိသာဖရဏာ-ခြင်း”ဟု ပြုပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မေတ္တာဗြဟ္မဗိဟာရနိဒ္ဒေသ၌ “ဩဒိဿက၊ အနောဒိဿက”ဟု မရှိပါ။ ဩဒိသောဖရဏာ၊ အနောမိသောဖရဏာ၊ ဒိသာဖရဏာ”ဟုသာ ရှိ၏။ ထို၌ ဩဒိသဒ္ဓါသည် အပိုင်းအခြားအနက်ကို ဟော၏။ ဣတ္ထိ-ပုရိသစသော သတ္တဝါ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်းကို “ဩဒိသောဖရဏာ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုသို့ အပိုင်းအခြားမရှိဘဲ သတ္တ-ပါဏစသော အားဖြင့် ဖြန့်ခြင်းကို “အနောမိသောဖရဏာ”ဟု ခေါ်၏။ ဒိသာဖရဏာမှာ ရှေ့အတိုင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ ဩဒိဿက၊ အနောဒိဿကပုဒ်ကို သေချာစွာ မဖွင့်ရကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဩဒိသော၊ အနောမိသောသည်ပင် ပါဠိပျက်၍ “ဩဒိဿက-အနောဒိဿက ဖြစ်နေလေသလား”ဟု စဉ်းစားမိသည်။

မဟုတ်ပါချေ။ သို့သော် မေတ္တာစသော ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာဖြင့် ကောင်းစွာပြုပြင် အပ်သော ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ဆက်၍ အရူပဈာန်ကို ဖြစ်စေအပ်လျှင်လည်း ကောင်း၊ ဗြဟ္မဝိဟာရဈာန်သမာပတ်မှထ၍ အရူပသမာပတ်ကို ဝင်စားလျှင် လည်းကောင်း၊ ထို အရူပဈာန်ကို “အပမာဏကတဈာန်”ဟု ခေါ်နိုင်သည်-ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။]

န တံ တတြာဝသိဿတိ၊ န တံ တတြာဝတိဋ္ဌတိတိ-ကား။ တံ ကာမာဝစရ ကမ္မံ-ထို ကာမာဝစရကံသည်။ တသ္မိံ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကမ္မေ-ထို ရူပါဝစရကံ၊ အရူပါဝစရကံသည်။ (သတိ-ရှိလသော်) န ဩဟိယတိ-မကျန်ရင်နိုင်၊ န တိဋ္ဌတိ-မတည်တံ့နိုင်၊ ကိ-အဘယ်အနက်သည်။ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်။ ဝါ-ဆိုလို သည်။ ဟောတိ-နည်း။ တံ ကာမာဝစရကမ္မံ-သည်။ တဿ ရူပါရူပါဝစရကမ္မဿ- ၏။ အန္တရာ-အကြား၌၊ လဂ္ဂိတုံဝါ-ငြိကပ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဌာတုံဝါ- တည်တံ့ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ရူပါရူပါဝစရကမ္မံ-ကို၊ ဖရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ပရိယာဒိ ယိတွာ-ထက်ဝန်းကျင် ယူ၍၊ ဝါ-ကုန်ခန်းစေ၍၊ အတ္ထုနော-မိမိ၏။ (မိမိဟူသော ကာမာဝစရကံ၏) ဩကာသံ-အကျိုးပေးခွင့်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပတိဋ္ဌာတုံ- ငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကမ္မမေဝ-သည်သာ၊ ကာမာဝစရ- ကာမာဝစရကံကို၊ မဟောဃော-ကြီးစွာသော ရေအယဉ်သည်။ ပရိတ္တံ-အနည်းငယ် သော၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ (ဖရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ပရိယာဒိယတိ)ဝိယ-ထက်ဝန်းကျင်ယူ

န ဩဟိယတိ။ ။ပါဠိတော်၌ “န တံ တတြာဝသိဿတိ”ဝယ် တံကို “တံ- ကာမာဝစရကမ္မံ”ဟုလည်းကောင်း၊ တတြာကို “တသ္မိံ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကမ္မေ”ဟုလည်း ကောင်း ဖွင့်၍ “နအဝသိဿတိ-မကြွင်းတော့”ကို “နဩဟိယတိ-မကျန်တော့”ဟု ဖွင့်သည်။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “န သိဿတိ”ဟု တွေ့ရ၏။ “န အဝသိဿတိတိ ဒတဿ အတ္ထဝစနံ န ဩဟိယတိတိ”ဟူသော ဋီကာသစ် အဖွင့်နှင့် မညီပါ။]

ဋီကာ။ ။န ဩဟိယတိ နတိဋ္ဌတိတိ ကတုပစိတံပိ ကာမာဝစရကမ္မံ (ကာမာဝစရ ကံသည် “ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ၊ပေ၊ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ”နှင့်အညီ ဥပစိတဖြစ်စေကာမူ အာစိတ္ထကံ အာသန္နကံဖြစ်စေကာမူ) ယထာဓိဂတေ မဟဂ္ဂတဇ္ဈာနေ အပရိဟိနေ (ရအပ်တိုင်းသော မဟဂ္ဂတိ ဈာန် မလျှော့လျှင်) တံ အဘိဘဝိတွာ ပဋိဗာဟေတွာ သယံ ဩဟိယကံ ဟုတွာ (မိမိကျန်နေ သည်ဖြစ်၍) ပဋိသန္တိ ဒါတုံ သမတ္ထဘာဝေန န တိဋ္ဌတိ။

လဂ္ဂိတုံ ဌာတုံ။ ။ကာမာဝစရကံ၏ မဟဂ္ဂတိကံကို ပိတ်ဆို့ တားမြစ်ခြင်းကို “လဂ္ဂိတုံ (ငြိကပ်ခြင်း-ကပ်သည်-ကပ်သပ် လုပ်ခြင်း)”ဟု ဆို၏။ ထို့ထက် အားရှိ၍ သူ့ကိုယ်တိုင် အကျိုးပေးဖို့ရန် ရပ်တည်ခြင်းကို “ဌာတုံ”ဟု ဆိုသည်။ [လဂ္ဂိတုံ န သက္ကောတိသည် န အဝသိဿတိ၏၊ ဌာတုံ န သက္ကောတိသည် န အဝတိဋ္ဌတိ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်၊ ဌာတုံကိုပင် ထပ်၍ “ရူပါရူပါဝစရကမ္မံ၊ပေ၊ ပတိဋ္ဌာတုံ”ဟု ဖွင့်သည်။]

သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊) ဖရိတ္တာ-၍၊ ပရိယာဒိယိတွာ-၍၊ အတ္တနော-၏၊ (မိမိဟူသော ရူပါဝစရ အရူပါဝစရကံ၏၊) ဩကာသံ-အကျိုးပေးခွင့်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ တဿ-ထို ကာမာဝစရကံ၏၊ ဝိပါကံ-အကျိုးကို၊ ပဋိဗ္ဗာဟိတွာ-တားမြစ်ပြီး၍၊ [အတ္တနော ဩကာသံ ဂဟေတွာ တိဋ္ဌတိကို ထပ်ဖွင့်သည်။] သယမေဝ-ရူပါဝစရ အရူပါဝစရကံ ကိုယ်တိုင်သာ၊ ဗြဟ္မသဟဗျတံ-ဗြဟ္မာ၏ အတူတကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ဧဝံ ဝိဟာရိတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ မေတ္တာဒိဝိဟာရိ-မေတ္တာအစရှိသည်ဖြင့် နေလေ့ရှိသော၊ (ဘိက္ခု သပရိဂ္ဂဟောဝါ အပရိဂ္ဂဟောဝါ ဌိစပ်)။

၅၅၉။ ဧတေပေ၊ ဂေါတမံတိ-ဧတေပေ၊ ဂေါတမံအစရှိသော ဤသရဏဂုံ သည်၊ တေသံ-ထို ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇေတို့၏၊ ဒုတိယံ-၂ ကြိမ်မြောက်ဖြစ်သော၊ သရဏဂမနံ-သရဏဂုံတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတေ-ဤ ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇေတို့သည်၊ ပဋ္ဌမမေဝ-ပဋ္ဌမတုန်းကပင်၊ (သရဏံ ဂတာဌိစပ်၊) မဇ္ဈိမပဏ္ဍာသကေ-မဇ္ဈိမ ပဏ္ဍာသဌ၊ (သံဂီတံ-သံဂါယနာတင်အပ်သော၊) ဝါသေဋ္ဌသုတ္တံ-ဝါသေဋ္ဌသုတ်ကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂတာ-ဆည်းကပ်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ဣမံ တေဝိဇ္ဇသုတ္တံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒုတိယမ္ပိ-၂ ကြိမ်မြောက် လည်း၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂတာ-န်ပြီ၊ ကတိပါဟစ္စယေန-အနည်းငယ်သော ရက်ကို လွန်ရာအခါ၌၊ ဝါ-၂ ရက်၊ ၃ ရက် လွန်ရာအခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင့်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍၊ အဂ္ဂညသုတ္တေ-၌၊ (အဂ္ဂညသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ၌)၊ ဥပသမ္ပဒံ စေဝ-ရဟန်းအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အရဟတ္တဉ္စ-အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အလတ္တံ-ရကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင် သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ-တေဝိဇ္ဇသုတ် အပြီးတည်း၊...ဣတိ-ဤ စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-သော၊ ဒိဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ-၌၊ တေဝိဇ္ဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

စ-စာကိုယ်ပြီးဆုံး၊ ကမ္မတ်ဖုံးဖို့၊ နိဂုံးကို ဆိုဦးအံ့၊ တေရသသုတ္တပဋိမဏ္ဍိ တဿ-တစ်ဆယ့်သုံးသုတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဿ- သီလက္ခန္ဓဝဂ်၏၊ အတ္ထဝဏ္ဏနာ-အနက်ကိုဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ၊ ဣတိ-ဤတွင် အပြီးတည်း။

တေဝိဇ္ဇသုတ် အဋ္ဌကထာ၏
အဖွင့်ပြီးပြီ။
◆◆◆◆◆

ဘာသာဋီကာ နိဂုံး

ကျမ်းပြီးပုံ။ ။ကျမ်းဆရာတို့သည် မိမိကျမ်းကို ပြီးဆုံးစေရာ၌ “အနာယာ သေန နိဋ္ဌာနံ-စသည်ဖြင့် မပင်မပန်း ချမ်းချမ်းသာသာ ပြီးဆုံးပါပြီ” ဟု နိဂုံးအုပ် နိုင်လေ့ရှိကြ၏။ မိမိကား ဤကျမ်းစာကို ပြီးစေရာ၌ တပင်တပန်း ကြီးစားရပါ သည်။ ဤကျမ်းစာမပြီးမီ တန်ခူးလလောက်မှာ “ဤကျမ်းကို ဝါမဆိုခင် ပြီးစေ နိုင်ပါမည်လား” ဟု စာဆိုသူတို့အား မေးမြန်းသောအခါ မည်သူကမျှ “ပြီးစေနိုင် လောက်ပါသည်” ဟု အဖြေမပေးကြပါ။ သို့ရာတွင် ဝါထပ်သောရက်နှင့်တကွ မိမိဘာသာစဉ်းစားကာ “ကြီးစားလျှင် ပြီးစေနိုင်စရာရှိ၏” ဟု ဆုံးဖြတ်၍ ခါတိုင်း ထက် ၂-ဆလောက် ကြီးစားပါသည်။

ထိုသို့ ကြီးစားရင်း ကဆုန်လသို့ရောက်သောအခါ အပူပြင်းလွန်းသောကြောင့် မန္တလေးနှင့်တကွ အပူပိုင်းမြို့များ၌ အပျက်အစီးများနေချိန်ဝယ် မိမိမှာလည်း အသံဝင်သွားလောက်အောင် ဝမ်းပျက်ရောဂါ ဖြစ်ပါသည်။ ထို ဝမ်းပျက်ရောဂါ သက်သာ၍ ဤကျမ်းစာကို ဆက်လက်ပို့ချရင်း ရေးသားသောအခါ ဦးခေါင်းအုံ၍ လာသောကြောင့် ရပ်နား၍ ရပ်နား၍ ရေးသားရပါသည်။ ဤမျှလောက် ကြီးစား သောကြောင့်ပင် ရည်မှန်းရင်း အချိန်မရောက်မီ တစ်ဆယ့်ငါးရက်လောက် တင်ကြို ၍ ဤကျမ်းစာကို ပြီးစီးစေနိုင်ရကား ဝီရိယ၏ အစွမ်းကြောင့် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်စွာ နိဂုံးအုပ်နိုင်ပါသည်။

**သိန္နိတ္ထဘော ဘာသာဋီကာ၊ ဒေသဘာသာယ သင်္ခတာ၊
သီလက္ခန္ဓက္ခယာယ၊ ဝါစနာမဂ္ဂ နိဿိတာ။**

သီလက္ခန္ဓက္ခယာယ-သီလက္ခန္ဓာခေါ်၊ ပါဠိတော်ကို၊ ထုတ်ဖော်မြွက်ဟ၊ အနက် ပြသည့်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ကျမ်းရွှေစာ၏။ ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတာ-ဆရာသခင်၊ ကျေးဇူးရှင် တို့၊ ချစဉ် သီးသီး၊ စုံအောင်မှီးသော၊ ဒေသဘာသာယ-တိုင်းရင်းမြန်မာ၊ အမိ ဘာသာဖြင့်၊ သင်္ခတာ-တစ်သန့်တစ်သန့်၊ အကန့်ကန့်လျက်၊ ခုံခုံစီရရီ၊ တည်ကြည် စွာ စီရင်အပ်သော၊ ဘာသာဋီကာ-ဘာသာဋီကာ၊ အမည်သာသည့်၊ မှီရာသိသည်း၊ နိဿယည်းသည်လည်း။ သိန္နိတ္ထဘော-ထောင့်သုံးရာဖြစ်၊ သုံးဆယ့်တစ်ဟု၊ နှစ် ဝါဆိုလ၊ ပဌမ၏၊ ကာဠဆုတ်ပက်၊ ဆယ့်သုံးရက်၌၊ နှစ်သက်ရွှင်ကြည်၊ ပြီးမြောက် ပြန်ပြီတကား။

သုံးနှစ်စန့် ကြီးစားရခြင်း။ ။ “မြောင်းမြဆရာတော်” ဟု ယခုအခါ ထင်ရှား တော်မူသော ရွှေကျင်နိကာယ၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ မဟာနာယကဖြစ်တော်မူသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော်ဘုရားသည် ဤသီလက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာကို မိမိအား ၁၅-နှစ်အရွယ် ကျောင်းသားသူငယ် အဖြစ်၌ပင် ဆိုစေတော်မူ၏။ ပခုက္ကူမြို့

မဟာဝိသုတာရာမတိုက်ကြီးသို့ ရောက်သောအခါလည်း ယခုအခါ သက်တော် ၈၉-နှစ် အရွယ်တော်ဖြင့် ကျမ်းမာ်စွာတည်တော်မူသော မဟာရဋ္ဌဂုရု ဆရာတော်ကြီး အထံ၌ ဒီဃနိကာယ် ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ တစ်ချို့ကို ဆိုဝါ လိုက်ပါဖြင့် ထပ်မံ၍ လေ့လာခဲ့ပါသည်။ သံယုတ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာနှင့် မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများကို ထိုစဉ်က ပခုက္ကူ၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ညောင်တုံးဆရာတော် အထံ၌ (အဋ္ဌကထာကို ဆိုပါဖြင့်)လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများကို အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပဌမဆရာတော်ကြီးနှင့် မဟာရဋ္ဌဂုရုဆရာတော်၏ အထံ၌ (အဋ္ဌကထာ ဋီကာတစ်ချို့ကို ဆိုပါဖြင့်) လည်းကောင်း၊ ဝိနည်းပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများကို ထိုဆရာတော်များ အပြင်၊ ထိုစဉ်က အတူသီတင်းသုံးတော်မူသော အရှေ့တိုက် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော်၏ အထံဝယ် လိုက်ပါဖြင့်လည်းကောင်း ပြီးမြောက်စေခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ဤ သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာကို အကြိမ်တော်တော်များအောင် မိမိ ကိုယ်တိုင်လည်း ပို့ချပြီးပါပြီ။ ထိုမျှလောက် အလေ့အကျက် များပါသော်လည်း ဘာသာဋီကာ ကျမ်းစာတစ်စောင် ဖြစ်ရစ်အောင် ကြိုးစားသောအခါ လွယ်လွယ် ကူကူဖြင့် ပြီးစေရသောသုတ်တော်ဟူ၍ တစ်သုတ်မျှမပါဘဲ ခဲခဲခက်ခက်ချည်း ကြိုးစားရပါသည်။ ဤသို့အားဖြင့် နံနက်ပိုင်းအချိန်ဝယ် အခြားအခြား စာဝါများကို ပို့ချရင်း နေ့လည်အချိန်၌ ပါဠိတော်နှင့်တွဲ၍ ဤကျမ်းစာကို ပို့ချလာခဲ့ရာ သုံးနှစ်ခန့်ကြိုးစားမှ ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပြီးမြောက်စေနိုင်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်။ ။ထိုမျှလောက် ကြိုးစားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ရင်းမှာ နောင်လာ နောက်သားတို့ လွယ်ကူစွာ သိရစ်ကြဖို့နှင့် မိမိအတွက် ပညာပါရမီ အဆီအနှစ် အမတေဖြစ်ဖို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်—

**ယဒိ အညာ ဥပ္ပဇ္ဇေထ၊ ဣတောပိ သုခသမ္မတာ၊
တသောကာသံ ပဒါနာယ၊ အယံ အန္တရောယတံ။**

ဣတောပိ-အများမှီးလောက်၊ ခရီးရောက်၍၊ ပြီးမြောက်ခဲ့ရာ၊ ဤဘာသာဋီကာ ထက်လည်း၊ သုခသမ္မတာ-ကြည့်ရှုပို့ချ၊ လွယ်ကူလှသဖြင့်၊ အာရဖွယ်တောင်း၊ အကောင်းဟု သမုတ်အပ်သော၊ အညာ-သီလက္ခန္ဓာ၊ ဋ္ဌကထာ၏၊ မှီရာကျစ်လစ်၊ ဋီကာသစ် တစ်မျိုးသည်။ ယဒိဥပ္ပဇ္ဇေထ-ပညာလိုလား၊ နောက်နောက်သားတို့၊ ကြိုးစားရစ်သော်၊ အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာအံ့၊ တဿာ-ထိုသို့ဖြစ်ရစ်၊ ဋီကာသစ်၏။ ဩကာသံ ပဒါနာယ-ထွန်းတောက်တင့်ရေး၊ အခွင့်ပေးခြင်းငှာ၊ အယံ-နှစ်ပေါင်း များမြောက်၊ လွန်အားဆောက်မှ၊ ထွန်းတောက်ထွက်လာ၊ ဤဋီကာသည်။ အန္တရ ဓာယတံ-ရိုးရာမတုဲ၊ တိုးကာငဲ့၍၊ ကပ်ဖဲ့မနေ၊ ကွယ်ပျောက်ရစ်ပါစေသတည်း။

အမှီကောင်း။ ။ဤလောက၌ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မဆို သပ္ပာယ်သုပနိဿယ ဟူသော အမှီကောင်းကိုရသောကြောင့်သာ ရောက်သင့်သောအဆင့်သို့ ရောက်ကြရ ပါသည်။ ပင်ကိုယ်က ဉာဏ်ကောင်း၊ ဝီရိယကောင်း၊ ဖြစ်စေကာမူ အမှီမကောင်း လျှင် ရောက်သင့်သောအဆင့်သို့ မရောက်နိုင်ပါ။ မိမိ၏ မှီခိုခဲ့ရာ ဆရာတော်များ ကား သရိုဏ်ရွာ ပင်းကျောင်းဆရာတော်ကြီးမှစ၍ ဆရာအဆက်ဆက် အားလုံးပင် မိမိ၏ ဉာဏ်ဝီရိယနှင့် အနေအထိုင်ကို ရှုစားတော်မူကာ သီးခြားရွေးကောက်၍ ချီးမြှောက်တော်မူကြသောကြောင့် အမှီကောင်းအစစ် သပ္ပာယ်သုပနိဿယ ဖြစ်ကြပါ ပေသည်။

အတုန့်ပူဇော်ခြင်း။ ။ထိုသို့ အမှီကောင်း ဆရာတော်များ၏ ချီးမြှောက်တော် မူကြသည်အားလျော်စွာ မိမိသည် ဆရာတော်များ မြှော်မှန်းတော်မူကြသလောက် အထမြောက်၍ ကျမ်းစာများကိုလည်း ပို့ချရေးသားနိုင်၊ သံဃာ့ပရိသတ်များကိုလည်း သေသေဝပ်ဝပ်နှင့် မပြတ်ထိန်းသိမ်းနိုင်၊ ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမတို့၏ သဒ္ဓါတရားကို လည်း ပညာနှင့်ယှဉ်လာအောင် တိုးပွားစေနိုင်ခြင်းအားဖြင့် အဖက်ဖက်က သာသနာ့ ဝန်ကို အားသွန်ကြိုးပမ်း ထမ်းနိုင်ပါသည်။ ဤသို့ သာသနာ့ဝန် အားသွန်ကြိုးပမ်း ထမ်းဆောင်ရကြောင်း ကောင်းမှုအလီလီ ပါရမီအထူးဖြင့် ကျေးဇူးတော်ရင် ဆရာ အရှင်မြတ်တို့အား ပျပ်ဝပ်ကော်ရော် ပူဇော်ပါသတည်း။

**သမ္မုဇယာမိ ထေရာနံ၊ ယေသာဟံ သမ္မဂ္ဂဟိတော၊
သုသိက္ခိတော သုတ္တန္တေ ပိ၊ ပတ္တောမိ ပကတညုတံ။**

ယေသံ ထေရာနံ-အထက်ဝေဟင်၊ နေအသွင်သို့၊ မြေပြင်ထင်ရှား၊ အကြင် ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်။ သမ္မဂ္ဂဟိတော-အထူးစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်အပ်သော၊ အဟံ-ငါသည်။ သုသိက္ခိတော-ဟောနည်း၊ ပြောနည်း၊ ပို့ချနည်း၌၊ သိပ်သည်းသေ သပ်၊ သင်အပ်သောအတတ် ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သုတ္တန္တေ ပိ-ဒီဃမဇ္ဈိမ၊ သံယုတ္တနှင့်၊ အင်္ဂုဥတ္တရာ၊ လွန်စွာမွန်မြတ်၊ သုတ္တန် ပိဋကတ်၌လည်း၊ ပကတညုတံ-သဘော သက်၊ ရှေးထုံးစံကို၊ အမှန်သိမြင်၊ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တော+အမှီ- ခေတ်ခါအလျောက်၊ လေးစားလောက်အောင်၊ မဖောက်မသွေ၊ ရောက်ရပေ၏။ တေသံ ထေရာနံ-ကျေးဇူးတော်ရင်၊ ဂုဏ်အင်ကြီးမား၊ ထို ဆရာတော်ဘုရားတို့အား။ သမ္မုဇယာမိ-ဟောပြောပို့ချ၊ ရေးသားရသည့်၊ သာသနာ့ညွန့်ဖူး၊ ကောင်းမှုထူးဖြင့်၊ ရွှင်မြူးဝမ်းသာ၊ ပူဇော်ပါသတည်း။

ဗိုလ်ချုပ် ၅-ဦး။ ။မိမိ၏ သမ္မတ္တိစက်လည်ပုံကို ကစွည်းဘာသာဋီကာ နိဂုံး၌ ပြခဲ့ပါပြီ။ ဤနေရာဝယ် သဒ္ဓါ ပညာစသော ဗိုလ်ချုပ်ငါးပါးတို့က မိမိ၏ ရုပ်နာမ် ၂-ဖြာ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ကောင်းစွာအုပ်ချုပ် အလုပ်လုပ်ပုံကို ပြပါဦးမည်။

ဗိုလ်အမည်ခံ တရားမှန်လျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူကြောင့် မယိမ်းမယိုင် မြဲခိုင်သော သဘောလက္ခဏာ ရှိရပါသည်။ မိမိ၏ သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယ သမာဓိ သတိဟူသော ဗိုလ် ၅-ဦးလည်း ထိုလက္ခဏာဖြင့် လွန်စွာ ခံ့ညားကြပါသည်။

သဒ္ဓါဗိုလ်။ ။မိမိသည် ဉာဏ် ဝီရိယတို့၏ အရင်းခံဖြစ်သော ရှေးကံကို အမှန်ပင် ယုံကြည်နေ၏။ ယခုဘဝ အကောင်းအဆိုး အကျိုးပေးလေသမျှ၌ ရှေးကံသာ ပဓာနဖြစ်၏။ သရိုင်းရွာဟူသော ပဋိရူပဒေသ၌ ဖြစ်ရခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ ဘိုးဘွား မိဘ ဆွေမျိုးကြီးများနှင့် ဆရာသမားကြီးများကို မှီခိုခြင်း သည် ရှေးကံကြောင့် အထိုက်အလိုက် ဉာဏ် ဝီရိယကောင်းခြင်းသည် ရှေးကံ ကြောင့် “ယခုဘဝ၌ ပြုသမျှကုသိုလ်၏ ပဋ္ဌမဇောစေတနာသည် ယခုဘဝမှာပင် ရှေးကုသိုလ်ကံ အခွင့်သာအောင် ကူညီထောက်ပံ့လျက်ရှိ၏၊ သတ္တမဇောစသည် တို့က ဒုတိယဘဝမှစ၍ ကောင်းကျိုးပေးကြဦးမည်”ဟု နားလည်ခြင်းသည် ရှေးကံ ကြောင့် ဤသို့ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါသည် (မယုံကြည်မှုက) လှုပ်ရှား၍ မရနိုင်အောင် မြဲခိုင်သော ဗိုလ်ချုပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပညာဗိုလ်။ ။မိမိ၏ ငယ်ရွယ်စဉ်မှစ၍ သင်ယူအပ်ခဲ့သော ယခုတိုင်အောင် လည်း နေ့စဉ်ပို့ချ ရေးသားအပ်သော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်များသည် မိမိ၏ ကမ္မသကတာဉာဏ်ပညာနှင့် ဝိပဿနာပညာကို နေ့စဉ် တိုးပွားစေ၏။ အနုသယ ဓာတ်အဖြစ်ဖြင့် စွဲကပ်ပါရှိနေသော အဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဤပညာ သည် ယခုအနေမှာပင် အတော်သွက်လက် ထက်မြက်နေပြီဖြစ်ရကား တစ်ဆင့် ထက်တစ်ဆင့် တက်သွားလျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် အဝိဇ္ဇာကို အဆုံးတိုင် ပယ်ဖျက်ဖို့ရာ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် အလွန်ပင် ခံ့ခိုင်သော ဗိုလ်ချုပ်ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ဝီရိယဗိုလ်။ ။သဒ္ဓါနှင့်ပညာ ၂-ဖြာသော ဗိုလ်ချုပ်တရားတို့က မားမား မတ်မတ် ရပ်တည်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် တက်တက်ကြွကြွ ဝီရိယဗိုလ် သည် အလိုလို အားထုတ်၍ နောက်မဆုတ်ဘဲ ခိုင်မြဲရကား ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကောသဇ္ဇ (အပျင်း)ဓာတ်တွေ ကင်း၍ကင်း၍ နေပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အများ အလို “အိုပြီ”ဟု ဆိုရသော အသက် (၇၀)အရွယ်မှာပင် စာချ စာရေးလျက် သွက်တုန်း ထက်တုန်းဟု ထင်ရ၏။ ဤသို့လျှင် ဝီရိယဗိုလ်ချုပ်လည်း ပျင်းရိမှု ကောသဇ္ဇတရားကို ထွားထွားညက်ညက် နင်းချေဖျက်ကာ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။

သမာဓိဗိုလ်။ ။အာရုံတစ်မျိုးဝယ် အချိန်အတော်ကြာအောင် စူးစိုက်စွာ တည်တံ့နေသော သမာဓိတရားကား စာပေရေးသား ပို့ချရသော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အစဉ်လိုလားအပ်သော ဗိုလ်ချုပ်တစ်ပါးဖြစ်၏။ သမာဓိလစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်

ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ပျံ့လွင့်မှု ဥဒ္ဒစ္စသည် အဆင်သင့်ဝင်လာတော့၏။ ထိုသို့ မဝင်လာနိုင်အောင် သမာဓိဗိုလ်ချုပ်လည်း ဝီရိယကို အဖော်လုပ်ကာ မိမိ၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွင် နေ့စဉ်မပြတ် တည့်မတ်စွာ ရပ်တည်လျက် ရှိပါသည်။

သတိဗိုလ်။ ။ဉာဏ်ပညာအခြေခံရှိသော်လည်း သတိမပါလျှင် အရာရာ၌ အဆင်မပြေတတ်ပါ။ ဤတစ်ဘဝတည်း၌ပင် ကျမ်းမာရေး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး စီမံအုပ်ချုပ်ရေးစသော အရေးအရာတိုင်း၌ နားလည်မှု ပညာလည်းရှိ၊ သတိလည်းရှိမှ ပြေပြေပြစ်ပြစ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ပုထုဇဉ်တို့၏ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် “လောဘ ဒေါသ မာန်မာနနှင့် ဣဿာ မစ္ဆရိယ” ဟူသော တရားငါးမျိုးသည် ဆိုးဝါး သောင်းကျန်း လျက်ရှိ၏။ ထိုငါးမျိုးကို ပညာဗိုလ် သတိဗိုလ် ၂-ပါးဖြင့် နှိပ်နင်း၍ မထားနိုင်ပါ လျှင် ဧရာမပညာရှင်ဟု အထင်ကြီးခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်များပင် ထို တရားငါးပါးကြောင့် အမှားမှား အယွင်းယွင်းဖြစ်ရတတ်ပါသည်။ “သတိ” စ ခွါဟံ ဘိက္ခဝေ သဗ္ဗတ္ထိကံ ဝဒါမိ” ဟူသည်နှင့်အညီ၊ သဒ္ဓါနှင့် ပညာတို့ ထမ်းပိုးထမ်း မညီမျှသောအခါနှင့် သမာဓိနှင့် ဝီရိယတို့ ထမ်းပိုးထမ်း မညီမျှသောအခါ၌ မပိုရ မလိုရအောင် ဤ သတိဗိုလ်က ကြိုးကိုင်၍ပေးရသောကြောင့် အရာရာ၌ အချုပ်အခြာဖြစ်သော သတိဗိုလ်ကိုလည်း အမြဲတည်ရှိစေရပါသည်။

**စတုစက္ကံ ဝတ္တိယာန၊ ယာနံ ဗလပရိဂ္ဂဟံ၊
ယာနာယ အမတံ ပါရံ၊ ကသံ ပုရိသကာရိယံ။**

စတုစက္ကံ-သမ္မတ္တိစက်၊ ၄-ချက်စုပေါင်း၊ စက်ခေါင်း ၄-ခုလည်း ပါရှိထ သော၊ ဗလပရိဂ္ဂဟံ-ရန်ပေါင်း ခွင်းဖြူ၊ ငါးဦးဗိုလ်တို့၊ ကိုယ်စီစောင့်ကြပ်၊ အုပ်ချုပ် အပ်ထသော၊ ယာနံ-အသွားလျင်လျင်၊ အများတင်လည်း၊ အားအင်ခိုင်ဖြိုး၊ မဂ္ဂင် တည်းဟူသော ယာဉ်ပျံတော်ကြီးကို၊ ဝတ္တိယာန-မတိမ်းမစောင်း၊ လည်စေကြောင်း ဖြင့်၊ ကောင်းစွာအစဉ်၊ မောင်းကာနှင့်၍၊ အမတံ ပါရံ-ဤဘက်မှာနေ၊ အားလုံး သေလျက်၊ ဟိုပြည်ရောက်မှ၊ ဘေးကင်းရမည့်၊ အမတခေါ်၊ နေပြည်တော်သို့၊ ယာနာယ-ကိလေသာဟူ၊ ရန်သူပစ်ဖောက်၊ ဗုံး အမြောက်တို့၊ မကြောက်မနား၊ အရောက်သွားခြင်းငှာ၊ ပုရိသ ကာရိယံ-ယောက်ျားမှန်က၊ ပြုရဲရမည့်၊ ကမ္ဘာ လက်ရိုး၊ လုလွှာမျိုးကို၊ ကသံ-ငါးဦး ဗိုလ်ချုပ်၊ အဖော်လုပ်၍၊ မဆုတ်ရစေ.... ပြုလုပ်ပေအံ့သတည်း။

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ
ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။
◆◆◆◆◆

အဋ္ဌကထာနှင့် တွဲဖက်ပို့ချဘို့ရန်

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

၏

သီလက္ခန္ဓာ

ပါဠိတော်နိဿယ

စတုတ္ထပိုင်း

သာသနာ့ ၂၅၄၅

ကောစာ ၁၃၆၄

ခရစ် ၂၀၀၂

နယူးဘားမားအောင်ဆက်ပို့ငှက်ပုံနှိပ်တိုက်

အမရပူဂေါ

၅-ကူဒုဒန္တ သုတ်နိဿယ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ

၃၂၃။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံသမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာလသုတ်အတိုင်း အကျယ်ပေးပါ၊
 “ဗြဟ္မဇာလံ၊ ဗြဟ္မဇာလဿ” နေရာ၌ “ကူဒုဒန္တံ၊ ကူဒုဒန္တဿ” ဟု ထည့်ရုံသာ
 ဘူးပါသည်။] ဘဂဝါ-သည်၊ မဂဓေသု- “မဂဓာ” ဟု ဗဟုဝစ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်
 ၌၊ မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္ထေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ စာရိကံ စရမာနော
 အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်အစ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ ခါဏုမတံနာမ-
 ခါဏုမတမည်သော၊ မဂဓာနံ- “မဂဓာ” ဟု ဗဟုဝစ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၏၊
 ရှေးက “မဂဓာနံ-မဂဓတိုင်းသူတိုင်းသားတို့၏” ဟု ပေးကြသည်။] ဗြာဟ္မဏ
 ဂါမော-ပုဏ္ဏားရွာသည်၊ (အတ္ထိ-ရို၏) တံ-ခါဏုမတမည်သော ပုဏ္ဏားရွာရှိရာ
 သို့အရပ်သို့၊ အဝသရိ-ရောက်တော်မူပြီ၊ (တစ်နည်း) ယေန(ဒိသာဘာဂေန)-
 အကြင်အရပ်အဖို့ဖြင့်၊ ခါဏုမတံနာမ-သော၊ မဂဓာနံ-၏၊ ဗြာဟ္မဏဂါမော-
 သို့၊ (အဝသရိတဗ္ဗော-ရောက်ထိုက်၏) တံ (တေန ဒိသာဘာဂေန)-ထိုအရပ်
 အဖို့ဖြင့်၊ (ခါဏုမတံနာမ-သော၊ မဂဓာနံ-၏၊ ဗြာဟ္မဏဂါမံ-သို့) အဝသရိ-
 ပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတြခါဏုမတေ-ထို ခါဏုမတပုဏ္ဏားရွာ၌၊ ဝါ-ထို ခါဏုမတ
 ပုဏ္ဏားရွာ၏ အနီး၌၊ အဗ္ဗလဋ္ဌိကာယံ-အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်း
 သုံးတော်မူ၏။

တေန ခေါပန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ ခါဏုမတပုဏ္ဏားရွာ
 ၏အနီး အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌) ကူဒုဒန္တော-
 ကူဒုဒန္တမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏားသည်၊ သတ္တုဿဒံ၊ပေ၊ ခါဏုမတံ-၌၊
 အဇ္ဈာဝသတိ-နေ၏၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသဘာဝိတ္ထိ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] တေန
 ခေါပန သမယေန-၌၊ ကူဒုဒန္တဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ မဟာယညော-
 ကြီးစွာသောယဇ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဥပက္ခဋေ-ပြင်ဆင်အပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်
 ၏၊ [ပြင်ဆင်ထားပုံကို ပြလို၍ “သတ္တ စ ဥသဘသတာနိ” စသည်ကို မိန့်သည်။]
 သတ္တ စ ဥသဘသတာနိ-ခုနစ်ရာသော နွားလား ဥသဘတို့သည်လည်းကောင်း၊
 ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တ စ ဝစ္ဆတရသတာနိ-ခုနစ်ရာသော နွားငယ်တို့သည်
 လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ [ဝစ္ဆတရသတာနိတိ ဝစ္ဆသတာနိ-
 အဋ္ဌကထာ။ တရ အနက်မရှိ] သတ္တ စ ဝစ္ဆတရိသတာနိ-ခုနစ်ရာသော နွားမငယ်
 တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တ စ အဓေတတာနိ-ခုနစ်ရာ
 သော ဆိတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တ စ ဥရဗ္ဗ
 သတာနိ-ခုနစ်ရာသော သိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊
 ယညတ္တာယ-ယဇ်ပူဇော်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ထူဏုပနီတာနိ-ယဇ်တိုင်သို့ ကပ်ဆောင်
 အပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-န်၏။

၃၂၄။ ခါဏုမတကာ-ခါဏုမတရွာ၌ နေကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-ပုဏ္ဏား၊ အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ အသောသု-ကြားသိရကုန်ပြီ၊ [ခေါ် အနက်မရှိ။] တစ်နည်း-အသောသု ခေါ်-ကြားသိရကုန်သည်သာ၊ [ခေါ် သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။] (ကိ-နည်း)၊ [“သမဏော ခလု ဘော”မှစ၍ “ဒဿနံ ဟောတိ”တိုင်အောင် ပုဒ်များ၏အနက်ကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထု၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ဣတိ-ဤသို့ ကြားသိရကုန်ပြီ၊ အထခေါ်-ကြားသိရရာ ထိုအခါ၌၊ ခါဏုမတကာ-နံ သော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-တို့သည်၊ ခါဏုမတာ-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ သဗံသဗီ-လူစု လူဝေးဟူသော အပေါင်းအစုရှိကုန်သည်၊ ဂဏီဘူတာ-ရှေး၌ အပေါင်းအစု မဟုတ်ကုန်ပဲ အပေါင်းအစု ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သည်၊(ဟုတွာ)၊ ယေန-၌၊ အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ဂမန္တိ- သွားကြကုန်၏။

၃၂၆။ တေန သမယေန-၌၊ (ပုဏ္ဏား၊ သူကြွယ်တို့၏ အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်ရှိ ရာ ထိုအရပ်သို့သွားကြရာ ထိုအခါ၌)၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ဥပရိပါသာဒေ-ပြာသာဒ်၏ အထက်ထပ်၌၊ ဒီဝါသေယျ-နေအခါဝယ် အိပ်နေရာ သို့၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ခါဏုမတကေ-နံသော၊ ဗြာဟ္မဂဟပတိကေ-တို့ကို၊ ခါဏုမတာ-မှ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ သဗံသဗီ-နံသည်၊(ဖြစ်၍) ဂဏီဘူတေ-နံသည်၊(ဖြစ်၍) ယေန အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ဂမန္တေ-သွားနေသည်တို့ကို၊ အဒ္ဒသာ-မြင်ရပြီ၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ ခတ္တံ-အမတ်ကြီးကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ မေးပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘော ခတ္တေ-အို အမတ်ကြီး၊ ကိနု-အဘယ့်ကြောင့်၊ ခါဏုမတကာ-နံသော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-တို့သည်၊ပေ၊ ဥပသင်္ဂမန္တိ-သွားနေ ကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ (အာမန္တေသိ)။

၃၂၇။ ဘော-အရှင်၊ ဂေါတမော-အနွယ်အားဖြင့် ဂေါတမမည်သော၊ သကျပုတ္တော-သော၊ သကျကုလာ(နိက္ခမိတွာ) ပဗ္ဗဇိတော၊ သမဏော-သည်၊ (အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ သော-ထို ရဟန်းဂေါတမသည်)၊ မဂဓေသု-၌၊ မဟတာ-သော၊ပေ၊ ဝိဟရတိ-ပါ၏၊ တံဘဝန္တံ ဂေါတမံ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ကလျာဏော-သော၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-သည်၊ အဗ္ဗဂ္ဂတော-ပါပြီ၊ (ကိ)၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ ဣတိဝိ-ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ အရဟံ-အရဟံမည်တော်မူ၏၊ပေ၊ ဘဂဝါ-ဘဂဝါမည် တော်မူ၏၊ ဣတိ (အဗ္ဗဂ္ဂတော)၊ ဧတေ-ဤပုဏ္ဏား၊ အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ တံ ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဒဿနာယ-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ၊ ဥပသင်္ဂမန္တိ-သွားနေ ကြပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ [“အရဟံ”စသည်တို့၏အနက်ကို အဗ္ဗဋ္ဌ သုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိ ဝတ္ထု၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၃၂၈။ အထခေါ-အမတ်ကြီးကပြောရာ ထိုအခါ၌၊ ကုဋဒန္တဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ (ကိံ)၊ မေ-ငါသည်၊ ဧတံ-ဤ အကြောင်းကို၊ သုတံ-ကြားအပ်ပြီ၊ ဝါ-ကြားဘူးပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တိဝိဓံ-ဝိပုဋိသာရကိုပယ်ရှားတတ်သော ၃-ပါး သော အဝိပုဋိသာရရှိသော၊ ဝါ-ဝိပုဋိသာရကိုပယ်ရှားတတ်သော ၃-ပါးသော နှလုံးသာရွှင်ခြင်းရှိသော၊ သောဠသပရိက္ခာရံ-၁၆ ပါးသော အခြံအရံရှိသော၊ ယညသမ္ပဒံ-ယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သုတံ)၊ အဟံ-ငါသည်၊ တိဝိဓံ-သော၊ ဝါ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရံ-သော၊ ယညသမ္ပဒံ-ကို၊ န ဇာနာမိ-မသိ၊ အဟံစ-ငါသည်လည်း၊ မဟာယညံ-ကြီးစွာသောယဇ်ကို၊ ယဇိတုံ-ပူဇော်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိ၏၊ အဟံ-သည်၊ သမဏံဂေါတမံ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ-ချဉ်းကပ်၍၊ တိဝိဓံ-သော၊ ဝါ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရံ-သော၊ ယညသမ္ပဒံ-ကို၊ ယနူန ပုစ္ဆေယျံ-အကယ်၍ မေးရပါမူကားကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ။

၃၂၉။ အထခေါ-အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ စတ္တံ-ကို၊ အာမန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) ဘော ခေတ္တေ-ကြီး၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကတို့ ရှင်ဂေါတမကို ဖူးမြင်ဖို့ရာ သွားနေကြ လျှင်)၊ ယေန-၌၊ ခါဏုမတကာ-န်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-သွားချေလော၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမိဿတိ ကိရ-ချဉ်းကပ်ပါလတံတံ၊ ဣတိ(အာဟ၊ ဣတိ အဝေါစ)။ ဤပါဠိများ၏ အနက်ကို သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ မြတ်စွာဘုရားထံချဉ်းကပ်ခန်း၌ ရေးခဲ့ပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ “ကုဋဒန္တဂုဏကထာ” နှင့် “ဗုဒ္ဓဂုဏကထာ” ကိုလည်း သောဏဒဏ္ဍသုတ် သောဏဒဏ္ဍဂုဏကထာ၊ ဗုဒ္ဓဂုဏကထာအတိုင်း အနက်ပေးပါ။ ကုဋဒန္တဂုဏကထာဝယ် “ကုဋဒန္တဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ မဟာယညံ-ကို၊ အနဘာဝိဿာမ-ခံစားကုန်အံ့။ ။ဘဝံ ဟိ ကုဋဒန္တော အဖော မဟဒ္ဒနော မဟာဘောဂေါ၊ ပဟူတဝိတ္တုပကရဏော-များစွာသော နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော အဆင်တန်ဆာ၊ ရွှေခွက် ငွေခွက်ဟူသော ဥစ္စာရှိပါ၏။ ပဟူတဇာတရူပ ရဇတော-သာ၍များသော ရွှေ၊ ငွေရှိပါ၏” ဤပုဒ်များသာ ထူးပါသည်။

မဟာဝိဇိတယညကထာ

၃၃၄။ အထခေါ-ပြောဆိုကြရာ ထိုအခါ၌၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟတာ-များစွာသော၊ ဗြာဟ္မဏဂဏေန-ပုဏ္ဏားအပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ယေန အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ (အတ္ထိံ)၊ ယေန ဘဂဝါ (အတ္ထိံ)၊ တေန-အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ

ဥယျာဉ်ရှိရာ၊ မြတ်စွာဘုရားရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-သွားပြီး၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-
 ၍၊ ဘဂဝတာ- နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သမ္မောဒိ-ပြီး၊ သမ္မောဒနိယံ၊ပေ၊ နိသီဒိ၊ [အမ္မဋ္ဌသုတ်
 ဗုဒ္ဓါပုသင်္ကမနကထာ (၈၀)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီး။] ခါဏုမတကာ-ကုန်သော၊
 ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာပိ-တို့သည်လည်း၊ အပွေကဇ္ဇေ-အချို့သော ပုဏ္ဏား၊
 အိမ့်ရှင်သူကြွယ် တို့သည်၊ ဘဂဝန္တ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုးပြီး၍၊ (ဝပ်ချပြီး၍)
 ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျောက်ပတ် တစ်ခုသောအရပ်အဖို့၌၊ နိသီဒိ-သု-ထိုင်ကြကုန်ပြီ၊
 အပွေကဇ္ဇေ-တို့သည်၊ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိ သမ္မောဒိ-သု၊ သမ္မောဒနိယံ၊ပေ၊ နိသီဒိ-သု၊
 အပွေကဇ္ဇေ-တို့သည်၊ ယေန ဘဂဝါ(အတ္ထိ)၊ တေန-ဘုရားရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊
 (ဘုရားရှိရာဘက်သို့)၊ အဉ္စလိ-လက်အုပ်ကို၊ ပဏာမေတွာ-ညွတ်စေ၍၊ ဧကမန္တံ
 နိသီဒိ-သု၊ အပွေကဇ္ဇေ၊ နာမဂေါတ္ထံ-အနွယ်နာမည်ကို၊ သာဝေတွာ-ကြားသိစေပြီး၍၊
 (လျှောက်ထားပြီး၍) ဧကမန္တံ နိသီဒိ-သု၊ အပွေကဇ္ဇေ၊ တုဏှိဘူတာ-ဆိတ်ဆိတ်
 ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိ-သု။

၃၃၅။ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသိန္နော-သော၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊
 ဘဂဝန္တံ၊ ဧဝံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ မေ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ-
 ဤ အကြောင်းအရာကို၊ သုတံ-ကြားအပ်ပါပြီ၊ (ကြားဘူးပါပြီ၊ ကိ)၊ သမဏော
 ဂေါတမော-သည်၊ တိဝိဓံ-သော၊ပေ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ
 ၏၊ ဝါ-တောင်းပန်ပါရစေ၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ မေ-အကျွန်ုပ်အား၊ တိဝိဓံ
 သောဠသပရိက္ခာရံ၊ ယညသမ္ပဒံ-ကို၊ ဒေသေတု-ဟောတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့
 လျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တေနဟိ-လျှင်၊ (ထိုသို့ တိဝိဓံ သောဠသပရိက္ခာရ၊
 ယညသမ္ပဒါကို နာယူလိုလျှင်) သာဓုကံ-မြဲမြံစွာ၊ ဝါ-ငါဘုရား၏ တိုက်တွန်းတော်
 မူခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ကောင်းမွန်စွာ၊ သုဏာဟိ-နားစိုက်လော၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရောဟိ-
 ပြုလော၊ (တစ်နည်း) မနသိကရောဟိ-နလုံးသွင်းလော၊ [ဤကား “သာဓုကံ”ကို
 “သုဏာဟိ”နှင့်သာ တွဲပေးပုံတည်း။] (တစ်နည်း) သုဏာဟိ-နားစိုက်လော၊
 သာဓုကံ-စွာ၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ဝါ-စွာ၊ မနသိ-၌၊ ကရောဟိ-လော၊ (တစ်နည်း)
 မနသိကရောဟိ-လော၊ [ဤကား “သာဓုကံ”ကို “မနသိကရောဟိ”နှင့်သာ
 တွဲပေးပုံတည်း၊ အခြား တစ်နည်းပေးပုံကို သာမညဖလသုတံနိဿယ၊ ပဏိတတရ
 သာမညဖလ (၅၆၇)၌ ပြထားပြီး။] ဘာသိဿာမိ-ဟောတော်မူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့
 မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-အမိန့်တော်အတိုင်းပါ၊ ဣတိ-သို့၊ပေ၊
 ပစ္စသောသိ-ပြီး။

၃၃၆။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ (ကိ)၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌
 ဖြစ်ဖူးသည်ကား၊ (တစ်နည်း) ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ဖြစ်ပြီးသော ဝတ္ထုကြောင်းကို၊
 (ဘာသိဿာမိ-အံ့) အဖျော-ကြွယ်ဝသော၊ မဟဒ္ဒုဇော-များသော ဥစ္စာရှိသော၊

မဟာဘောဂေါ-များသောစည်းစိမ်ရှိသော၊ (များသော အသုံးအဆောင်ရှိသော၊) ပဟူတဇာတရူပရဇေတော-များသော ရွှေ၊ ငွေရှိသော၊ ပဟူတဝိတ္ထုပကရဏော-များစွာသော နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော အဆင်တန်ဆာ၊ ရွှေခွက်၊ ငွေခွက်ဟူသော ဥစ္စာရှိသော၊ ပဟူတဓနဓညော-များသော ရတနာ ၇-ပါးဟူသော ဥစ္စာ၊ များသောကောက်ပဲသီးနှံရှိသော၊ ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရော-ပြည့်သော ဘဏ္ဍာတိုက်၊ ကောက်ပဲသီးနှံထားရာ ကျိုရှိသော၊ (ဂိုဒေါင်ရှိသော၊) မဟာဝိဇိတော နာမ-မဟာဝိဇိတမည်သော၊ (ကျယ်ပြန့်သော အောင်အပ်ပြီးသော တိုင်းနိုင်ငံရှိ သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မဟာဝိဇိတမည်သော၊) ရာဇာ-မင်းသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ဖူးပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ၊အထခေါ-မဟာဝိဇိတမင်းဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ မဟာဝိဇိတဿ-မဟာဝိဇိတမည်သော၊ ရညော-မင်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ရဟောဂတဿ-ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်၌ ရောက်ပြီးသည်(ဖြစ်၍)၊ ပဋိသလ္လိနဿ-အာရုံများစွာ၊ စိတ်ကိုခွါ၍၊ သင့်ရာကောင်းမြတ်၊ တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌ ကပ်ငြိစဉ်၊ ဝါ-တစ်ယောက်ထည်း ကိန်းအောင်းစဉ်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ စေတသော-စိတ်၏၊ ပရိဝိတက္ကော-အကြံသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) မေ-ငါသည်၊ ဝိပုလ္လာ-ပြန်ပြောကုန်သော၊ မာနုသကာ-လှည့်ဖြစ် ကုန်သော၊ ဘောဂါ-စည်းစိမ်တို့ကို၊ အဓိဂတာ-ရအပ်ကုန်ပြီ၊ မဟန္တံ-ကျယ်ဝန်းသော၊ ပထဝိမဏ္ဍလံ-မြေအဝန်းကို၊ အဘိဝိဇိယ-အောင်နိုင်၍၊ အဇ္ဈာဝသာမိ-လွှမ်းမိုးအုပ်စိုး၍ အပိုင်းအခြားအတိုင်း နေနိုင်၏၊ အဟံ-ငါသည်၊ မဟာယညံ-ကြီးစွာသောယဇ်ကို၊ ယန္တုန ယဇေယျံ-အကယ်၍ ပူဇော်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ယံ-ယင်းသို့ ပူဇော်ခြင်းသည်၊ မမ-ငါ၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလို့ငှာ၊ သုခါယ-ချမ်းသာခြင်းငှာ၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ (ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ)။

၃၃၇။ ဗြာဟ္မဏ၊ အထခေါ-အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ပုရောဟိတံ-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အာမန္တေ တွာ-ခေါ်၍၊ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဗြာဟ္မဏ၊ဣဓ-ဤအရပ်၌၊ မယံ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဝါ-သည်၊ ရဟောဂတဿ-ဖြစ်၍၊ ပဋိသလ္လိနဿ-စဉ်၊ ဧဝံ-သို့၊ စေတသော-၏၊ ပရိဝိတက္ကော-သည်၊ ဥဒပါဒိ-ပါပြီ၊ (ကိ)၊ မေ-သည်၊ ဝိပုလ္လာ-ပြန်ပြောကုန် သော၊ မာနုသကာ-လှည့်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘောဂါ-စည်းစိမ်တို့ကို၊ အဓိဂတာ-ရအပ်ကုန်ပြီပေ၊ သုခါယ-ငှာ၊ အဿ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇိတံ-ပူဇော်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-ပါ၏၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ မံ-အကျွန်ုပ်ကို၊ အနုသာသတု-သွန်သင်ပါလော၊ ယံ-ယင်းသို့ သွန်သင်ခြင်းသည်၊ မမ-၏၊ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏၊ ဣတိ (အဝေါစ)။

၃၃၈။ ဗြာဟ္မဏ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတ-သော၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဧတံ၊ အဝေါစ-သံတော်ဦးတင်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘောတော ရညော-အရှင်မင်း၏၊ ဇနပဒေါ-ဇနပဒ်သည်၊ ဝါ-တိုင်းခရိုင်နိုင်ငံသည်၊ သကဏ္ဍကော-သူခိုး၊ သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့်ခလုပ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပါ၏၊ သဥပ္ပိဋ္ဌော-ညှဉ်းဆဲ နိပ်စက်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ပါ၏၊ ဂါမဃာတာပိ-ရွာတို့ကိုတိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ-တွေ့မြင်အပ်ပါကုန်၏၊ ဝါ-ထင်ရှားပါကုန်၏၊ နိဂမဃာတာပိ-နိဂုံးတို့ကို တိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ၊ နဂရဃာတာပိ-မြို့တို့ကို တိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ၊ ပန္နဒုဟနာပိ-လမ်းခရီး၌တိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ၊ ဘဝံရာဇာ-အရှင်မင်းသည်၊ ဇနပဒေ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ သကဏ္ဍကော-သူခိုး၊ သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့်ခလုပ်နှင့်တကွဖြစ်သည်၊ သဥပ္ပိဋ္ဌော-ညှဉ်းဆဲ နိပ်စက်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ (သမာနေ-ဖြစ်ပါလျက်)၊ ဗလိံ-အခွန်အတုတ်ကို၊ ဥဒ္ဒရေယျ-အကယ်၍ထုတ်ဆောင် ကောက်ခံအံ့၊ တေန-ထို အခွန်အတုတ်ကို ထုတ်ဆောင် ကောက်ခံခြင်းကြောင့်၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ အကိစ္စကာရိ-မပြုထိုက်သောအမှုကို ပြုလေ့ရှိသူသည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏။

သိယာ-ရုံခါ၊ ဘောတော ရညော-အရှင်မင်း၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိံ-နည်း)၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ ဒဿုဇီလံ-ဤ သူခိုး သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့်ခလုပ်ကို၊ ဝဓေနဝါ-သတ်ဖြတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရိုက်နှက် ပုတ်ခတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဗန္ဓေနဝါ-ချုပ်နှောင်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနိယာဝါ-ဥစ္စာစည်းစိမ်၏ ဆုံးရှုံးကြောင်း ဒဏ်တပ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂရဟာယဝါ-ကဲ့ရဲ့ကြောင်းဖြစ်သော ပဉ္စသိမေဗုဏ္ဏကရဏစသည်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗာဇနာယဝါ-တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သမုဟနိဿာမိ-သင့်သောနည်းဖြင့် ပယ်နှုတ်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ရာ၏၊ (ဣတိ-ဤအကြံအတိုင်း ပယ်နှုတ်လသော်)၊ ဧတဿ ဒဿုဇီလဿ-ကို၊ ဧဝံ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ သမုဂ္ဂါတော-အကြွင်းမဲ့ ပယ်နှုတ်ခြင်းသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်နိုင်ပါ၊ ဟတာဝသေသကာ-သတ်အပ်ပြီးမှ ကြွင်းကျန်ကုန်သော၊ ယေ တေ-အကြင် သူပုန်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ရှိပါကုန်လတံ့၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ရညော-အရှင်မင်း၏၊ ဇနပဒံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဝိဟေဋ္ဌဿန္တိ-ညှဉ်းဆဲပါကုန်လတံ့။

အပိစ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဣဒံ သံဝိဓာနံ-ဤအစီအရင်ကို၊ (ဤ သံတော်ဦးတင်အပ်လတံ့သော အစီအရင်ကို)၊ အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဧတဿ ဒဿုဇီလဿ-ကို၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ သမုဂ္ဂါတော-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်ပါ၏၊ (ကိံ-နည်း)၊

တေနဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏။ (တစ်နည်း) တေနဟိ-ထိုသို့ ယဇ်ပူဇော်လိုခြင်းကြောင့်၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ယေ-အကြင် လူတို့သည်၊ ဘောတော ရညော-၏၊ ဇနပဒေ- ဌံ၊ ဝါ-၌၊ ကသိဂေါရက္ခေ-လယ်ယာထွန်ခြင်း၊ န္ဗားတို့ကို စောက်ရှောက် မွေးမြူခြင်း၌၊ ဥဿဟန္တိ-အားထုတ်ကြကုန်၏၊ တေသံ-ထို လူတို့အား၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ဗီဘောတ္တံ- မျိုးစေ့၊ ထမင်းကို၊ အနုပ္ပဒေတု-ထပ်၍ ထပ်၍ ပေးတော်မူပါ။ [မလောက်မချင်း ပေးတော်မူပါ-ဟုလို။] ယေ-တို့သည်၊ ဘောတော ရညော-၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါဏိဇ္ဇာယ-ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း၌၊ ဥဿဟန္တိ-န်၏၊ တေသံ၊ ဘဝံရာဇာ၊ ပါဘတံ-အရင်းအနှီးကို၊ အနုပ္ပဒေတု-ပါ။ ယေ ဘောတော ရညော ဇနပဒေ၊ ရာဇပေါရိသေ-မင်းချင်းယောက်ျား၏အလုပ်၌၊ (မင်းမူထမ်းခြင်း၌) ဥဿဟန္တိ၊ တေသံ၊ ဘဝံရာဇာ၊ ဘတ္တဝေတနံ-နေ့စာထမင်း၊ လစာရိက္ခာစသည်ကို၊ ပကပ္ပေတု-အပြားအားဖြင့် ပြုစီမံတော်မူပါ။

တေစ မနုဿာ-ထို လူတို့သည်လည်း၊ (ကသိဂေါရက္ခစသည်တို့၌ ကြောင့်ကြ စိုက်ကြသော ထို လူတို့သည်လည်း) သကမ္မပသုတာ-မိမိအလုပ်၌ အားထုတ်ကြ ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ရညော-၏၊ ဇနပဒံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ န ဝိဟေဋ္ဌေဿန္တိ- မညှဉ်းဆဲပါကုန်လတံ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ရညော-အရှင်မင်း၏၊ မဟာ- များစွာသော၊ ရာသိကော-ဥစ္စာစပါးတို့၏ အစုကိုပြုတတ်သော ဇနပဒံသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊ ဇနပဒါ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့သည်၊ [ဌာနဖြင့် ဌာနိ လူတို့ကို ပြသည်။] ဓေမဋ္ဌိတာ-ဘေးမရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တည်ကြရကုန်သည်၊ အကဏ္ဍကာ-သူခိုး သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးငြောင့်ခလုပ်မရှိကုန်သည်၊ အနုပ္ပိဋ္ဌာ- ညှဉ်းဆဲခံရခြင်း မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ [“ဇနပဒါ” ဟု ကတ္တာပါပြီးဖြစ်၍ “မနုဿာ”ပိုဟန်တူသည်၊] မုဒါ-ဝမ်းမြောက် ကြကုန်သည်၊ မောဒမာနာ-အခြားသူတို့ကပြန်၍ ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်၊ (တစ်နည်း) မုဒါမောဒမာနာ-အပြန်အလှန် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်၊ ဥရေ-ရင်၌၊ ပုတ္တေ- သားသမီးတို့ကို၊ နစ္ဆန္တာ-ကစေကုန်လျက်၊ အပါရတဃရာမညေ- မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသော အိမ်ရှိကုန်သကဲ့သို့၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဝိဟရိဿန္တိ- နေနိုင်ကြပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ [ဘုရားရှင်က ကုဋဒန္တကို ခေါ်သောအာလုပ်။] ဘော- အရှင်၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်ပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ မာဟဝိဇီတော-သော၊ ရာဇာ- သည်၊ ပုရောဟိတဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-အား၊ ပဋိသုတွာ-ရှေးရှုနားထောင် ၍၊ ယေ-အကြင် လူတို့သည်၊ ရညော-၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ ကသိဂေါရက္ခေ- ဌံ၊ ဥဿဟိ-သု-အားထုတ်ကြကုန်ပြီ၊ တေသံ-ထို လူတို့အား၊ မဟာဝိဇီတော- သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ဗီဘောတ္တံ-ကို၊ အနုပ္ပဒါသိ-ထပ်၍ ထပ်၍ ပေးပြီ၊ ယေစ- တို့သည်လည်း၊ ရညော၊ ဇနပဒေ၊ ဝါဏိဇ္ဇာယ-၌၊ ဥဿဟိ-သု-န်ပြီ၊ တေသံ၊ပေ၊

ပါဘတ်-ကို၊ အနုပုဒါသိ၊ ယေစ-တို့သည်လည်း၊ ရညော၊ ဇနပဒေ၊ ရာပေါရိသေ-
 ဌံ၊ ဝါ-ဌံ၊ ဥဿဟိ-သု-န်ပြီ၊ တေသံ၊ပေ၊ ဘတ္တဝေတနံ-ကို၊ ပကပ္ပေသိ-အပြား
 အားဖြင့် ပြုစီမံပြီ၊ တေစ မာနဿာ-တို့သည်လည်း၊ သကမ္မပသုတာ (ဟုတ္တာ)،
 ရညော၊ ဇနပဒံ၊ န ဝိဟေဋ္ဌိ-သု-မညဉ်းဆဲကြကုန်၊ ဇနပဒါ-တို့သည်၊ ခေမဋ္ဌိတာ-
 န်သည်၊ပေ၊ အပါရုတဗရာမညေ-မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသော အိမ်ရှိကုန်သကဲ့သို့၊
 ဝိဟရိ-သု-နေနိုင်ကြကုန်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏ၊ အထခေါ-ဌံ၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ပုရောဟိတ်-
 သော၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ ဇေတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ)၊
 ဘော-အရှင်၊ မေ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဘောတော-အရှင်၏၊ သံဝိဓာနံ-စီမံခြင်းကို၊
 အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ သောဒဿုခိလော-ကို၊ သမ္မဟတော-အကြွင်းမဲ့ ပယ်နှုတ်အပ်ပါပြီ၊
 စ-သည်သာမကသေး၊ မေ-၏၊ မဟာ-သော၊ ရာသိကော-သည်၊ (အဟောသိ-
 ဖြစ်ပါပြီ) ဇနပဒါ-တို့သည်၊ ခေမဋ္ဌိတာ-န်သည်၊ပေ၊ အပါရုတဗရာမညေ-
 န်ကဲ့သို့၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိဟရန္တိ-နေကြပါကုန်၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အဟံ-သည်၊
 မဟာယည-ကြီးစွာသော ယဇ်ကို၊ ယဇိတုံ-ပူဇော်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏၊
 ဘဝံ-သည်၊ မံ-ကို၊ အနုသာသတု-ပါလော၊ ယံ-ယင်းသို့ သွန်သင်ခြင်းသည်၊
 မမ-၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလိုငှာ၊ သုခါယ-
 ချမ်းသာခြင်းငှာ၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

ဓတ္တိယာမန္တနုစသော
 စတုပရိက္ခာရ

၃၃၉။ တေနဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ (တစ်နည်း....ယေန ကာရဏေန-အကြင်
 အကြောင်းကြောင့်၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ပူဇိတုံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆတိ-
 ၏) တေနဟိ-ထိုသို့ ကြီးစွာသောယဇ်ကို ပူဇော်လိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
 ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ဘောတော ရညော-၏၊ ဇနပဒေ-ဌံ၊ ဝါ-ဌံ၊ နေဂမာ စေဝ-

တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ။ ။ “တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ”၌ “ဘဝံ ရာဇာ”၏ စပ်ပုဒ်
 သည် “အာမန္တယတံ”ကျမှရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “တေ ဘဝံ ရာဇာ”၌ “ဘဝံ ရာဇာ”ဟူသော
 ကတ္တာသည် ပိုနေ၏။ နိဿယ အနက်ပေးရာ၌ တွေ့သောကြောင့် နောက်မှထည့်ထားဟန်
 တူသည်။ ဆရာတို့ကား “တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ”အတွက် “သုဏာတု”ဟု အပိုကြိယာ
 ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးတော်မူကြသည်။ နောက်ဝါကျများ၌ကား “တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ
 ယေ ဘောတော” ဟု မစဘဲ “ယေ ဘောတော”မှစ၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် “တေ
 ဘဝံ ရာဇာ”၌သာ “ဘဝံ ရာဇာ”ပါရှိပါသည်။

နိဂုံး၌ နေကြသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇာနပဒါစ-ဇနပုဒ်၌ နေကြသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အနုယန္တော-အစဉ်လိုက်ကုန်သော၊ ယေ ခတ္တိယာ-အကြင် ခတ္တိယ တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏။) တေ-ထို ခတ္တိယတို့ကို၊ အာမန္တယတံ-ခေါ်၍ သိစေတော်မူပါ၊ ဝါ-ခေါ်၍ အသိပေးတော်မူပါ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ခေါ်၍ အသိပေး ရမည်နည်း။) ဘော-အရှင် မင်းအများတို့၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ မဟာယည- ကို၊ ယဇီတံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏။ မေ-အကျွန်ုပ်အား၊ ဘဝန္တော-အရှင်မင်း အများတို့သည်၊ အနုဇာနန္တု-ခွင့်ပြုကြပါကုန်၊ (တုမှာကံ-တို့၏။) ယံ-ယင်းသို့ ခွင့်ပြုခြင်းသည်၊ မမ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဒိဃရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ-ငှာ၊ သုခါယ- ငှာ၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏။ ဣတိ-ဤသို့ အသိပေးတော်မူပါ။

ဘောတောရညော-၏။ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ နေဂမာစေဝ-န်သော၊ ဇာနပဒါစ- န်သော၊ ယေ အမစ္စာ-အကြင်ထိုထိုကိစ္စ၌ အတူတကွဖြစ်ကြကုန်သော ပိယ သဟာယက အမတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ယေ ပါရိသဇ္ဇာ-အကြင် ပရိသတ်တွင် ပါဝင်ကုန် သော အမိန့်ကို နာခံတတ်သူတို့သည်လည်းကောင်း၊ (သန္တိ-န်၏။) တေ- ထို အမစ္စပါရိသဇ္ဇတို့ကိုပေ၊ သုခါယ-ငှာ၊ အဿ-ပါ၏။ ဣတိ-ပါ၊ ဘောတော ရညော-၏။ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ နေဂမာစေဝ-န်သော၊ ဇာနပဒါစ-န်သော၊ ယေ-အကြင် များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလာ-များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော ထိုပုဏ္ဏားတို့ကိုပေ၊ ဣတိ-ပါ၊ ဘောတော ရညော၊ ဇနပဒေ၊ နေဂမာစေဝ၊ ဇာနပဒါစ၊ ယေ ဂဟပတိနေစယိကာ-အကြင် ဆည်းပူး စုဆောင်းအပ်သာ များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေ-ထို အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့ကို၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ အာမန္တယတံ-ပါ၊ ဝါ-ပါ၊ (ကိ)၊ ဘော-အို အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့၊ အဟံ-သည်၊ မဟာယည-ကို၊ ယဇီတံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆာ-ပါမိ၊ မေ-အား၊ ဘဝန္တော-အရှင်အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ အနုဇာနန္တု-ပါကုန်၊ (တုမှာကံ-တို့၏။) ယံ-သည်၊ မမ-၏၊ ဒိဃရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ-ငှာ၊ သုခါယ-ငှာ၊ အဿ-ပါ၏။ ဣတိ-ပါ။

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ [ကုသုတ္တပုဏ္ဏားကို ခေါ်သည်။] ဘော-အရှင်၊ [မဟာဝိဇိတ မင်းက ပုရောဟိတ်ကို ခေါ်သည်။] ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်ပါ၏။ ဣတိ-သို့၊ မဟာဝိဇိတော ရာဇာ ပုရောဟိတဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပဋိသသုတွာ၊ ရညော-၏။ ဇနပဒေ-၌၊ နေဂမာစေဝ-န်သော၊ ဇာနပဒါစ-ကုန်သော၊ အနုယန္တော-အစဉ်လိုက် ကြရကုန်သော၊ ယေ ခတ္တိယာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-န်၏။) တေ-တို့ကို၊ အာမန္တေသိ- ခေါ်၍ သိစေပြီ၊ ဝါ-ခေါ်၍ အသိပေးပြီ၊ (ကိ)၊ ဘော-တို့၊ အဟံ-သည်၊ မဟာယည-ကိုပေ၊ အဿ-ပါ၏။ ဣတိ(အာမန္တေသိ)၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ယည- ကို၊ ယဇေ-ပူဇော်တော်မူပါ၊ မဟာရာဇ-မဟာရာဇာ၊ ယညကာလော-ယဇီ၏

အခါပါတည်း၊ ဝါ-ယဇ်ပူဇော်ရာအခါပါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ခွင့်ပြုကြကုန်ပြီ၊
 [အမစူပါရိသဇ္ဇ၊ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလ၊ ဂဟပတိနေစယိကတို့ကိုခေါ်၍ အသိပေး
 ပုံ၊ သူတို့က ယဇ်ပူဇော်ရန် ခွင့်ပြုပုံကိုပြသော ဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။] ဣတိ-
 ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤနည်းအား ဖြင့်၊ စတ္တာရော-၄ မျိုးကုန်သော၊ ဣမေ-ဤခတ္တိယ၊
 အမစူပါရိသဇ္ဇ၊ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလ၊ ဂဟပတိနေစယိကတို့သည်၊ အနမတိ
 ပက္ခာ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့် ဘက်သားတို့သည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်း
 ကြောင့်၊) တဿေဝ ယညဿ-ထို ယဇ်၏ပင်၊ ပရိက္ခာရာ-အခြံအရံတို့သည်၊
 ဘဝန္တိ-၏။

**ဝိစိတမင်း၏ ဂုဏ်အင်္ဂါဟူသော
 အဋ္ဌပရိက္ခာရ**

၃၄၀။ မဟာဝိစိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ အဋ္ဌဟိ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊
 အင်္ဂေဟိ-အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံ၏၊ မာတိတောစ၊ပေ၊ အက္ခိတ္တော
 အနုပက္ကုဋ္ဌော၊ (အင်္ဂါ-၁)၊ အဘိရူပေ၊ အခုဒ္ဒါဝကာသော ဒဿနာယ၊-(အင်္ဂါ-
 ၂)၊ အမော-၏၊ မဟဒ္ဒနော-များသောဥစ္စာရှိ၏၊ မဟာဘောဂေါ-များသော အသုံး
 အဆောင်ရှိ၏၊ ပဟူတ ဇာတရူပရဇတော-များသော ရွှေငွေရှိ၏၊ ပဟူတဝိတ္တူ
 ပကရဏော-များစွာသော နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဥစ္စာဘဏ္ဍာ
 ရှိ၏၊ ပဟူတဓနဓညော-များသော ရတနာ ၇-ပါးဟူသောဥစ္စာ၊ ကောကံပဲသီးနှံ
 ရှိ၏၊ ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရော-ပြည့်သော ဘဏ္ဍာတိုက်၊ ကောကံပဲသီးနှံ
 ထားရာကျိုရှိ၏၊ (ဂိုဒေါင်ရှိ၏၊အင်္ဂါ-၃)၊ ဗလဝါ-အင်အားရှိသည်၊ [“စတုရဂီနိယာ”
 စသည်ဖြင့် “ဗလဝါ”ဖြစ်ပုံကို ထပ်ဖွင့်သည်။] စတုရဂီနိယာ-ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊
 ခြေလျင်အားဖြင့် ၄-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အဿဝါယ-အမိန့်ကို လိုက်နာသော၊
 သြဝါဒပဋိကရာယ-အဆုံးအမကို ရှေးရှု ပြုလုပ်သော၊ သေနာယ-စစ်တပ်နှင့်၊
 သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) ယသသာ-အခြံအရံ
 ဖြင့်၊ ပစ္စတ္တိကေ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူတို့ကို၊ သဟတိမညေ-
 လွှမ်းမိုးသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ (အင်္ဂါ-၄)။

သဒ္ဓေါ-ဒါန၏အကျိုးကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါရှိသည်၊ ဒါယကော-သဒ္ဓါ
 အလျောက်၊ နောက်မတူနဲ့ဘဲ၊ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပေးစွန့်တတ်သည်၊ ဒါနပတိ-ဒါန၏
 အရှင်သည်၊ သမဏာဗြာဟ္မဏ ကပဏဒ္ဓိက ဝနိဗ္ဗကယာစကာနံ-မကောင်းမှုတို့ကို
 ငြိမ်းစေပြီးသော သမဏ၊ မကောင်းမှုတို့ကို မြှော့ပြီးသော ဗြာဟ္မဏ၊ အထီးကျန်မြွ
 ဆင်းရဲသူ၊ ခရီးသွားစဉ်သည်၊ အလျူ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုချီးမွမ်းတတ်သော အလျူမံ၊
 ဂုဏ်ကိုမပြောဘဲ အနည်းငယ်သောဝတ္ထုကို တောင်းရမ်းတတ်သော သူတောင်းစား

တို့၏။ အနာဝဋ္ဌါရော-မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသည်။ ဩပါနဘူတော-လမ်း
 ၄-ခွ၌ တူးထားအပ်သော ရေကန်သဖွယ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။ (ဟုတ္တာ-၅)၊ ပုညာနိ-
 ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။ (အင်္ဂါ-၅)၊ တဿ တဿ သုတဇာတဿ-
 ထိုထို ကြားနာအပ်ပြီးသော အတတ်ပညာ၏။ (ဝါ-ထိုထို ကြားနာအပ်ပြီးသော
 အတတ်ပညာ၏အရာ၌)၊ ဗဟုသုတော-များသောသုတ ရှိ၏။ (အင်္ဂါ-၆)၊ တဿ
 တဿေဝ ဘာသိတဿ-ထိုထို ပြောဆိုအပ်သော စကား၏ပင်။ အတ္ထံ-
 အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဇာနာတိ-သိ၏။ ဝါ-နားလည်၏။ (ကိ-နည်း)၊ အယံ-
 ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်သည်။ ဣမဿ ဘာသိတဿ-ဤ ပြောဆိုအပ်သော
 စကား၏။ အတ္ထော-အနက်အဓိပ္ပာယ်တည်း။ အယံ-သည်။ ဣမဿ
 ဘာသိတဿ-၏။ အတ္ထော-တည်း။ ဣတိ (ဇာနာတိ၊ အင်္ဂါ-၇)၊ ပဏ္ဍိတော-
 ကြောင်းကျိုးမြင်သိ၊ ပင်ကိုယ်ပညာရှိ၏။ ဝိယတ္ထော-ထက်မြက်၏။ မေဓာဝိ-
 နက်နက်နဲနဲ၊ ခက်အခဲကို ဖျက်ခွဲနိုင်သောပညာရှိ၏။ ဝါ-ထိုခဏ၌ဖြစ်ပေါ်
 လာသောပညာရှိ၏။ အတိတာ နာဂတပစ္စုပ္ပန္န-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်၌
 ဖြစ်ကုန်သော၊ အတ္ထေ-အကြောင်းအရာတို့ကို၊ စိန္တေတုံ-ကြံစည်ခြင်းငှာ၊ ပဋိဗလော-
 စွမ်းနိုင်၏။ (အင်္ဂါ-၈)၊ မဟာဝိဇိကော-သော၊ ရာဇာ-သည်။ အဋ္ဌဟိ-န်သော၊
 ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ-ဤအင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏။ ဣတိ-လျှင်၊ ဝါ-ဖြင့်၊
 အဋ္ဌပိ-၈ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ-တို့သည်။ တဿေဝ ယညဿ-
 ၏ပင်လျှင်၊ ပရိက္ခာရာ-တို့သည်။ ဘဝန္တိ-န်၏။

**ပုရောဟိတံ၏ ဂုဏ်အင်္ဂါဟူသော
 စတုပရိက္ခာရ**

၃၄၁။ ပုရောဟိတော-ပုရောဟိတံဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်။ စတုဟိ-
 ၄ ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏။ မာတိတောစ ပိတိတောစ၊
 ပေ၊ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော(၁)၊ အဇ္ဈာယကော၊ပေ၊ အနဝယော (၂)၊ [ဤအင်္ဂါ
 ၂-ပါး၏အနက်ကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ အဗ္ဗဋ္ဌမာဏဝကထာ၌လည်းကောင်း၊ သောဏ
 ဒဏ္ဍသုတ်၊ သောဏဒဏ္ဍဂုဏကထာ၌လည်းကောင်း ရေးခဲ့ပြီ။] သီလဝါ-သီလရှိ၏။
 ဝုဒ္ဓသီလိ-ကြီးပွားပြီးသော သီလရှိ၏။ ဝုဒ္ဓသီလေန-ကြီးပွားပြီးသော သီလနှင့်၊
 သမန္နာဂတော-၏။ (၃)၊ ပဏ္ဍိတော-၏။ ဝိယတ္ထော-၏။ မေဓာဝိ-၏။ သုဇံ-
 ယဇံဓမ္မယောက်မကို၊ ပဂ္ဂဏန္တရနံ-ကိုင်သူတို့တွင်၊ (တနည်း) သုဇံ-ယောက်မဖြင့်
 ပေးအပ်သော ယဇံစာကို၊ (ယဇံထမင်းကို)၊ ပဂ္ဂဏန္တရနံ-ခံယူသူတို့တွင်၊ ပဌမောဝါ-

ပဌမဖြစ်သော ပဓာနပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယောဝါ-ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ (ဟောတံ၊ အင်္ဂါ-၄)၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ စတုဟိ-န်သော၊ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ-တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏၊ စတ္တာရိပ္ပိ-န်သော၊ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ-တို့သည်၊ တဿေဝ ယညဿ-ပင်၊ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိ။

တိသောဝိဓာ

၃၄၂။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အထခေါ-သောဋ္ဌသပရိက္ခာရကို ပြပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-အား၊ ယညာ-ယဇ်ပူဇော်ရာအခါမှာ၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ပင်၊ (ရှေးဦးမဆွ အစကပင်) တိသော-၃-ပါးကုန်သော၊ ဝိဓာ-ဝိပွဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော အဝိပွဋိသာရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ-ပြောပြပြီး၊ (ကံ)၊ မဟာယည-ကို၊ ယိဋ္ဌကာမဿ-ပူဇော်ခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ ဘောတောရညော-၏၊ ကောစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဝိပွဋိသာရော-နှလုံးမသာယာခြင်းသည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ကံ)၊ မေ-ငါ၏၊ မဟာ-များစွာသော၊ ဘောဂက္ခန္ဓော-စည်းစိမ်အစုသည်၊ ဝိဂစ္ဆိဿတိ ဝတ-ကင်းတော့မှာပါတကား၊ ဝါ-ကုန်တော့မှာပါတကား၊ ဣတိ (သိယာ)၊ ဘောတာရညာ-အရှင်မင်းသည်၊ သော ဝိပွဋိသာရော-ထို နှလုံးမသာယာခြင်းကို၊ နကရဏီယော-မပြုထိုက်ပါ။

မဟာယည-ကို၊ ယဇမာနဿ-ပူဇော်ဆဲဖြစ်သော၊ ဘောတောရညော-၏၊ ကောစိဒေဝ-သော၊ ဝိပွဋိသာရော-သည်၊ သိယာ-ရာ၏၊ (ကံ)၊ မေ-၏၊ မဟာ-သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓော-သည်၊ ဝိဂစ္ဆတိ ဝတ-ကင်းချေပျံတကား၊ ဝါ-ကုန်ချေပျံတကား၊ ဣတိ-သို့၊ (သိယာ)၊ ဘောတာရညာ၊ပေ၊ န ကရဏီယော။

မဟာယည-ကို၊ ယိဋ္ဌဿ-ပူဇော်ပြီးသော၊ ဘောတောရညော-၏၊ ကောစိဒေဝ-သော၊ ဝိပွဋိသာရော-သည်၊ သိယာ-ရာ၏၊ (ကံ)၊ မေ-၏၊ မဟာ-သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓော-သည်၊ ဝိဂတောဝတ-ကင်းလေပြီတကား၊ ဝါ-ကုန်လေပြီတကား၊ ဣတိ-သို့၊(သိယာ)၊ ဘောတာရညာ၊ပေ၊ န ကရဏီယော-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြပြီး၊ [ကံအမေးကို ဖြေသည်၊ ဣမာ ခေါစသည်ကား နိရုံးဝါကျတည်း။] ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-အား၊ ယညာ-ယဇ်ပူဇော်ရာအခါမှာ၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ပင်၊ (ရှေးဦးမဆွ အစကပင်) တိသော-န်သော၊ ဣမာဝိဓာ-ဝိပွဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော ဤ အဝိပွဋိသာရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ-ပြောပြပြီး။

ဒေသအာကာရ

၃၄၃။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အထခေါ-တိဝိဓကိုပြောပြပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဓိတုဿ-သော၊ ရညော-၏၊ (ဝိပုဋိသာရံ၌ စပ်)၊ ယညာ-မှ၊ ပုဗ္ဗေဝ-၌ပင်၊ ဒသဟိ-၁၀ ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အကြောင်းတို့ ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကေသု-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဝိပုဋိသာရ-ကို၊ ပဋိဝိနေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီး၊ (ကိ)၊ ဘောတော-အရှင်မင်း၏၊ ယည-ယဇ်သို့၊ ဝါ-ယဇ်ပူဇော်ရာအရပ်သို့၊ ပါဏာတိပါတိနောပိ-သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပါဏာတိတာ-ပါဏာတိပါတမှ၊ ပဋိဝိရတာ ပိ-ရှောင်ကြဉ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ-လာကြပါ လိမ့်မည်၊ တတ္ထ-ထို ပါဏာတိပါတိ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၊ ပါဏာတိပါတိဝိရတ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယေ-အကြင်အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတိနော-ကုန်၏၊ တေသံယေဝ-ထိုပါဏာတိပါတိ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပင်၊ တေန-ထို ပါဏာပါတ ကြောင့်၊ (အနိဋ္ဌော-အလိုမရှိအပ်သော၊ ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်ပါလိမ့်မည်) တတ္ထ-ထိုအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယေ-တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတာ- မှ၊ ပဋိဝိရတာ-ကုန်၏၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ တေ-ထိုပါဏာတိပါတ ဝိရတ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အာရဗ္ဗ-အာရုံပြု၍၊ ယဇေတံ-ပေးလှူပူဇော်ပါလော၊ ဘဝံ-သည်၊ သဇ္ဇေတံ-လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လှူပါလော၊ ဘဝံ၊ မောဒတံ-ဝမ်းမြောက်ပါ လော၊ ဘဝံ၊ အန္တရံ-အတွင်း၌၊ စိတ္တမေဝ-စိတ်ကိုသာ၊ ပသာဒေတု-ကြည့်လင် စေပါလော။

ဘောတောရညော-၏၊ ယည-သို့၊ ဝါ-သို့၊ အဒိန္နာဒါယိနောပိ-မပေးအပ်သောသူ ဥစ္စာကိုယူခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အဒိန္နာဒါနာ- အဒိန္နာ ဒါနမှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ-မည်၊ ပေ၊ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရိနောပိ-ကာမဂုဏ်တို့၌ ကဲ့ရဲ့ထိုက်စွာ၊ ယုတ်မာသောအကျင့်ရှိ သူတို့သည် လည်းကောင်း၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ မုသာဝါဒိနောပိ-မဟုတ်မမှန်သောစကားကို ပြောဆို ခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မုသာဝါဒါ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်း ကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ ပိသုဏဝါစိနောပိ-ချောပစ်ကုန်းတိုက်ကြောင်း စကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ပိသုဏယဝါစာယ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ ဖရသဝါစိနောပိ-ကြမ်းတမ်း သောစကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဖရသာယ ဝါစာယ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ သမ္ပပုလ္လာ ပိနောပိ-ပိန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ကောင်း၊ သမ္ပပုလ္လာပါ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ။

အဘိဇ္ဈာလုနောပိ-များသောအဘိဇ္ဈာရိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ [အဘိဇ္ဈာ+ဗဟုလာ+ယေသံတိ အဘိဇ္ဈာလုနော။] အနဘိဇ္ဈာလုနောပိ-အဘိဇ္ဈာမရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ ဗျာပန္နစိတ္တာပိ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သောစိတ်ရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ အဗျာပန္နစိတ္တာပိ-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်သော စိတ်မရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာပိ-မှားသောအယူရှိသူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာပိ-မှန်သောအယူရှိသူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ တတ္ထ-ထို အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယေ-အကြင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-န်၏၊ တေသံယေဝ-ထို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပင်၊ တေန-ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြောင့်၊ (အနိဋ္ဌော-အလိုမရှိအပ်သော၊ ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊) တတ္ထ-တို့တွင်၊ ယေ-တို့သည်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ-မှန်သောအယူ ရှိကြကုန်၏၊ ဘဝံ-အရှင်မင်းမြတ်သည်၊ တေ-ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိက အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အာရဗ္ဘ-အကြောင်းပြု၍၊ ဝါ-အာရုံပြု၍၊ ယဇေတံ-ပေးလှူပူဇော်ပါလော၊ ဘဝံ-သည်၊ သဇ္ဇတံ-လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လှူပါလော၊ ဘဝံ-သည်၊ မောဒတံ-ဝမ်းမြောက်တော်မူပါလော၊ ဘဝံ-သည်၊ အန္တရံ-အတွင်း၌၊ စိတ္တမေဝ-စိတ်ကိုသာ၊ ပသာဒေတု-ကြည်လင်စေပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ပဋိဝိနေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီ၊) ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-၏၊ ယညာ-မှ၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ပင်၊ ဒသဟိ-န်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကေသု-တို့၌၊ ဝိပုဋိသာရံ-ကို၊ ပဋိဝိနေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီ။

သောဠုယာကာရ

၃၄၄။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာယည-ကြီးစွာသောယဇ်ကို၊ ဝါ-ကြီးစွာသောအလှူကို၊ ယဇမာနဿ-ပေးလှူပူဇော်သော၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-၏၊ (စိတ္တံ၌စပ်၊) သောဠုယဟိ-၁၆ ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ သန္နဿေသိ-အလှူ၏အကျိုး၌ ကောင်းစွာရှုမြင်စေပြီ၊ ဝါ-ကောင်းစွာပြုပြီ၊ သမာဒါပေသိ-ကောင်းစွာယူစေပြီ၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေပြီ၊ သမုတ္တေဇေသိ-ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအားဖြင့် ကောင်းစွာထက်သန်စေပြီ၊ သမ္မဟံသေသိ-အလှူ၏ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်း၍ ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် ရွှင်လန်းစေပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့၊ သန္နဿေသိ-ကောင်းစွာ ရှုမြင်စေသနည်း၊ သမာဒါပေသိ-နည်း၊ သမုတ္တေဇေသိ-နည်း၊ သမ္မဟံသေသိ-နည်း)။

မဟာယညံ-ကို၊ ယဇမာနဿ-သော၊ ဘောတော ရညော-ကို၊ ကောစိဒေဝ-
 တစ်စုံတစ်ယောက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝတ္တာ-ပြောဆိုမည့်သူသည်၊ သိယာ-ရှိရာ၏၊
 (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောဆိုရာသနည်း။) မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊
 မဟာယညံ-ကို၊ ယဇတိ-ပေးလှူ ပူဇော်သည်ကား မှန်၏၊ စ ခေါ-ထိုသို့ပင်
 ပေးလှူ ပူဇော်ပါသော်လည်း၊ တဿ-ထို မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ နေဂမာစေဝ-
 ကုန်သော၊ ဇာနပါဒါစ-န်သော၊ အာနုယန္တ၁-အစဉ်အလိုက်ကုန်သော၊ ခတ္တိယာ-
 ခတ္တိယတို့ကို၊ နော အာမန္တိတာ-မသိစေအပ်ကုန်၊ ဝါ-အသိမပေးအပ်ကုန်၊ အထ
 စ ပန-ထိုသို့ မသိစေအပ်ပါဘဲလျက်၊ ဝါ-ထိုသို့ အသိမပေးအပ်ပါဘဲလျက်၊
 ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ဧဝရူပံ-သော၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇတိ-ပူဇော်၏၊ ဣတိ-
 ဤသို့ ပြောဆိုမည့်သူသည်၊ (သိယာ-၏၊ ဝါ-၏) ဧဝမ္ပိ-ဤသို့လည်း၊ ဘောတော
 ရညော-ကို၊ ဓမ္မတော-ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့်၊ ဝတ္တာ-ပြောဆိုနိုင်သူသည်၊
 နတ္ထိ-မရှိတော့ပါ၊ ခေါပန-စင်စစ်၊ ဘောတာရညာ-သည်၊ နေဂမာ စေဝ၊ ပေ၊
 ခတ္တိယာ-တို့ကို၊ အာမန္တိတာ-သိစေအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဝါ-အသိမပေးအပ်ပါကုန်ပြီ၊
 ဣမိနာပိ-ဤသို့ အသိမပေးအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊
 ဧတံ-ဤတရားသဖြင့် ပြောဆိုနိုင်သူ၏ မရှိခြင်းကို၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ဇာနာတု-
 သိစေတော်မူပါ၊ ဘဝံ-သည်၊ ယဇတံ-ပေးလှူ ပူဇော်တော်မူပါ၊ ဘဝံ၊ သန္ဓတံ-
 လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လှူတော်မူပါ၊ ဘဝံ၊ မောဒတံ-ဝမ်းမြောက်တော်မူပါ၊
 ဘဝံ၊ အန္တရံ-၌၊ စိတ္တမေဝ-ကိုသာ၊ ပဿာဒေတု-ကြည်လင်စေတော်မူပါ။ (၁)။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌.... ၂-အမစူပါရိသဒ္ဓ၊ ၃-ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလ၊
 ၄-ဂဟပတိနေစယိကတို့ကို အသိပေးသည့်အတွက် ဓမ္မအားဖြင့် ပြောဆိုနိုင်မည့်သူ
 မရှိပုံ။ ။မဟာဝိဇိတမင်း၏.... ၅-ဥဘတောသုဇာတ၊ ၆-အဘိရူပဒဿနိယ၊
 ၇-အခုမဟဒ္ဓန၊ ၈-ဗလဝါ၊ ၉-သဒ္ဓဒါယက၊ ၁၀-ဗဟုသုတ၊ ၁၁-အတ္ထဇာနန၊
 ၁၂-ပဏ္ဍိတ ဝိယတ္တဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်အတွက် ဓမ္မအားဖြင့် ပြောဆိုနိုင်မည့်သူ
 မရှိပုံ။ ။ပုရောဟိတ်ဗြာဟ္မဏ၏.... ၁၃-ဥဘတောသုဇာတ၊ ၁၄-အဇ္ဈာယက
 မန္တဓရ၊ ၁၅-သီလဝါ၊ ၁၆-ပဏ္ဍိတ ဝိယတ္တဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်အတွက်
 ဓမ္မအားဖြင့် ပြောဆိုနိုင်မည့်သူ မရှိပုံတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဟောပြောတော်မူသည်။
 ဤဝါကျများ၌ အနက်ထူး မရှိပါ။ [ဤတွင် သောဠသာကာရ-ပြီး၏။]

[နိဂုံးကို ပြလို၍ “ဣမေဟိ ခေါ ဗြာဟ္မဏ” စသည်မိန့်။] ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊
 (ကုဋဒန္တပုဏ္ဏားကို ခေါ်သည်။) ပုရောဟိတော-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-
 သည်၊ (မဟာဝိဇိတမင်း၏ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကို ဆိုသည်။) မဟာယညံ-ကြီးစွာ
 သောယဇ်ကို၊ ယဇမာနဿ-ပူဇော်သော၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-မင်း၏၊

(စိတ္တံ၌ စပ်၊) သောဠသဟိ-၁၆ ပါးကုန်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-ဤ အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ စိတ္တံ-ကို၊ သန္တသေသိ-ပြီး၊ သမာဒါပေသိ-ပြီး၊ သမုတ္တေဇေသိ-ပြီး၊ သမ္ပဟံသေသိ-ပြီး။

ညှဉ်းဆဲနိပ်စက်မှု မရှိပုံ

၃၄၅။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တသ္မိယညေ-ထိုမဟာဝိဇိတမင်း၏ ယဇ်၌၊ ဝါ-ထို မဟာဝိဇိတမင်း၏အလှူ၌၊ ဂါဝေါ-နွားတို့ကို၊ နေဝဟညိသု-မသတ်အပ် ကုန်သည်သာ၊ အဇေဠကာ-ဆိတ်၊ သိုးတို့ကို၊ န ဟညိသု(ဇေ)-မသတ်အပ်ကုန် သည်သာ၊ ကုတ္တုဋသုကရာ-ကြက်၊ ဝက်တို့ကို၊ န ဟညိသု(ဇေ)-သာ၊ ဝိဝိဇာ- အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ပါဏာ-သတ္တဝါတို့သည်၊ သံဃာတံ- သတ်ဖြတ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ န အာပဇ္ဇိသု(ဇေ)-မရောက်ကြကုန်သည်သာ၊ ယူပတ္တာယ-ယဇ်တိုင်အကျိုးငှာ၊ ရုက္ခာ-သစ်ပင်ကြီးတို့ကို၊ န ဆိဇ္ဇိသု(ဇေ)- မခုတ် မဖြတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊ ဗရိဟိသတ္တာယ-လှပတင့်တယ်၊ ဆန်းကြယ် အောင် ပြင်ဆင်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ [ဋီကာအလို “ယဇ်ပူဇော်ရာ မြေနှင့် ယဇ်ပူဇော်ရာ မဟုတ်သော မြေကို ပိုင်းခြားခြင်းအကျိုးငှာ၊” ဟု ပေးပါ။] ဒဗ္ဗာ-နေဇာမြက် တို့ကို၊ န လူယိသု(ဇေ)-မရိတ်မဖြတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊ အဿ-ထို မဟာဝိဇိတ မင်း၏၊ ဒါသာတိဝါ-ကျွန်တို့သည်မူလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပေသာတိဝါ-အစေအပါး တို့သည်မူလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကမ္မကရာတိဝါ-အလုပ်သမားတို့သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေပိ-အကြင် လူတို့သည်လည်း၊ အဟေသု-ရှိကုန်ပြီး၊ တေပိ- ထို လူတို့သည်လည်း၊ (ဒါသ၊ ပေဿ၊ ကမ္မကရာတို့သည်လည်း၊) ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ- ဒဏ်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍)၊ ပရိကမ္မာနိ-ထက်ဝန်းကျင် ပြုဖွယ်အလုပ်တို့ကို၊ န အကံသု-ပြုကြရကုန်သည် မဟုတ်၊ ဘယတဇ္ဇိတာ- ဘေးဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို၊ န အကံသု၊ အဿုမုခါ-မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ရဒမာနာ-ငိုကုန်လျက်၊ (ပရိကမ္မာနိ၊ န အကံသု) အထခေါ-စင်စစ်ကာ၊ ယေ-အကြင်လူတို့သည်၊ (ကာတု-ပြုခြင်းငှာ) ဣစ္ဆိသု-အလိုရှိကြကုန်ပြီး၊ တေ-ထိုပြုလိုသူတို့သည်၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီး၊ ယေ-တို့သည်၊ (ကာတု-ငှာ) န ဣစ္ဆိသု-အလိုမရှိကြကုန်၊ တေ-ထိုမပြုလိုသူတို့သည်၊ န အကံသု-မပြုကြကုန်၊ ယံ-အကြင်အလုပ်ကို၊ (ကာတု-ငှာ) ဣစ္ဆိသု-န်ပြီး၊ တံ-ထိုအလိုရှိအပ်သောအလုပ်ကို၊ အကံသု-န်ပြီး၊ ယံ-ကို၊ (ကာတု-ငှာ) န ဣစ္ဆိသု-န်၊ တံ-ကို၊ န အကံသု-န်၊ သော ယညော- ထိုယဇ်သည်၊ သပ္ပိတေလ နဝနီတ ဒဓိမဓုဗာဏိတေန စေဝ-ထောပတ်၊ ဆိ၊ ဆိဦး၊ နိဓမ္မံ၊ ပျားရည်၊ တင်လဲဖြင့်သာလျှင်၊ နိဋ္ဌာနံ-ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ အဂမာသိ- ရောက်ပြီး။

အကုအညီ မခံခြင်း

၃၄၆။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အထခေါ-မဟာဝိဇီတမင်း၏ ယဇ်ကြီးပူဇော်ရာ ထိုအခါ၌၊ (အလှူကြီးပေးရာ ထိုအခါ၌) နေဂမာစေဝ-နံသော၊ ဇာနပဒါစ-နံသော၊ အာနုယန္တာ-နံသော၊ ခတ္တိယာ-ခတ္တိယတို့သည်လည်းကောင်း၊ နေဂမာစေဝ၊ ဇာနပဒါစ၊ အမစ္စာ-ထိုထို ကိစ္စ၌ အတူတကွဖြစ်ကြရကုန်သော သဟာယံချင်း အမတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပါရိသဇ္ဇာ-ပရိသတ်တွင်ပါဝင်ကုန်သော အခြွေအရံ တို့သည်လည်းကောင်း၊ နေဂမာစေဝ၊ ဇာနပဒါစ၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ-များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း၊ နေဂမာစေဝ၊ ဇာနပဒါစ၊ ဂဟပတိနေစယိကာ-ဆည်းပူးအပ်သော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ပဟူတံ-များစွာသော၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာနှစ်ကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ မဟာဝိဇီတံ-သော၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဥပသကံမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟံသု-သံတော်ဦးတင်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-နံသနည်း၊) ဒေဝ-အရှင်မင်းမြတ်၊ ပဟူတံ-သော၊ ဣဒံသာပတေယျံ-ဤဥစ္စာနှစ်ကို၊ ဒေဝဉ္ဇေဝ-အရှင်မင်းမြတ်ကိုသာ လျှင်၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ အာဘတံ-ဆောင်ယူအပ်ပါပြီ၊ ဒေဝေါ-သည်၊ တံ-ထိုဥစ္စာနှစ်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတု-လက်ခံတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဦးတင်ကြကုန် ပြီ၊ ဘော-အမောင်တို့၊ အလံ-တော်ပြီ၊ မမပိ-ငါသည်လည်း၊ ဝါ-ငါ၏လည်း၊ ပဟူတံ-သော၊ ဣဒံသာပတေယျံ-ကို၊ ဓမ္မိကေန-တရားရှိသော၊ ဝါ-တရားနှင့် လျော်သော၊ ဗလိနာ-အခွန်အတုတ်ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခတံ-ပြုစီရင်အပ်ပြီ၊ (စုဆောင်း အပ်ပြီ) ဝေါ-သင်တို့၏၊ တဉ္စ-ထိုဥစ္စာနှစ်သည်လည်း၊ (သင်တို့ဆောင်ယူအပ်ခဲ့ သော ထိုဥစ္စာနှစ်သည်လည်း၊) ဟောတု-ရှိပါစေတော့၊ ဣတောစ-ဤငါ၏ ဥစ္စာ နှစ်မှလည်း၊ ဘိယျော-အလွန်၊ (သင်တို့ယူလာအပ်သော ဥစ္စာထက်အလွန်၊) ဟရထ-ဆောင်ယူကြကုန်ဦးလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ခတ္တိယစသူတို့ အတုလိုက်၍ ပေးလှူကြခြင်း

တေ-ထိုသူတို့သည်၊ (ခတ္တိယ၊ အမစ္စ ပါရိသဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ၊ ဂဟပတိနေစယိကတို့သည်၊) ရညာ-မင်းသည်၊ ပဋိက္ခိတ္တာ-ပယ်မြစ်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-နံလသော်၊) ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျောက်ပတ် တစ်ခုသောအရပ်အဖို့သို့၊ အပက္ကမ္မ-ဖဲ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ သမစိန္တေသံ-အညီအမျှ ကြံစည်ကြကုန်ပြီ၊ (တိုင်ပင်ကြ ကုန်ပြီ၊ ကိ-နည်း၊) မယံ-ငါတို့သည်၊ ဣမာနိသာပတေယျာနိ-တို့ကို၊ ပုနဒေဝ-တစ်ဖန်သာလျှင်၊ သကာနိ-မိမိဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ ဃရာနိ-အိမ်တို့သို့၊ ယံ ပဋိဟရေယျာမ-အကြင်ပြန်၍ ဆောင်ယူကုန်ရာ၏၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ဧတံ-ဤသို့ ပြန်၍ ဆောင်ယူခြင်းသည်၊ န ပတိရူပံ-မလျောက်ပတ်ချေ၊ မဟာဝိဇီတော-သော၊

ရာဇာ-သည်၊ မဟာယည-ကို၊ ယဇတိ-၏၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-
ထို မဟာဝိဇိတမင်း၏ (နောက်သို့) အနုယာဂိနော-အတုလိုက်၍ ပူဇော်ခြင်းရှိ
ကြကုန်သည်၊ ဝါ-အတုလိုက်၍ အလှူပေးခြင်းရှိကြကုန်သည်၊ ဟောမ-ဖြစ်ကြ
ကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သမစိန္တေသံ)။

၃၄၇။ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အထခေါ-အညီအမျှ ကြံစည်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊
ယညဝါဠဿ-ယဇ်တင်းကုတ်၏၊ ဝါ-အလှူတင်းကုတ်၏၊ ပုရတ္ထိမေန-အရှေ့အရပ်
၌၊ နေဂမာ စေဝ-န်သော၊ ဇာနပဒါစ-န်သော၊ အာနုယန္တူ-န်သော၊ ဓတ္တိယာ-
တို့သည်၊ ဒါနာနိ-လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋ္ဌပေသု-ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ယညဝါဠဿ-
၏၊ ဝါ-၏၊ ဒက္ခိဏေန-တောင်အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ ဇာနပဒါစ အမစ္စာ ပါရိသဇ္ဇာ
ဒါနာနိ ပဋ္ဌပေသု၊ ယညဝါဠဿ-၏၊ ပစ္စိမေန-အနောက်အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ
ဇာနပဒါစ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဒါနာနိ ပဋ္ဌပေသု၊ ယညဝါဠဿ-၏၊ ဥတ္တရေန-
မြောက်အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ ဇာနပဒါစ ဂဟပတိနေစယိကာ ဒါနာနိ ပဋ္ဌပေသု။

ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ တေသုပိ ယညေသု-ထိုယဇ်တို့၌လည်း၊ (ဓတ္တိယစသူတို့၏
ယဇ်တို့၌လည်း၊) ဂါဝေါ-ခွားတို့ကို၊ နေဝဟညိ-သု-မသတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊
[ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှေ့အတိုင်းပေးပါ။] “ယေပိ နေသံ”၌ “နေသံ-ထိုဓတ္တိယ
စသူတို့၏”ဟုလည်းကောင်း၊ “တေယညာ-တို့သည်၊ သပ္ပိ၊ပေ၊ ဖာဏိတေနစေဝ-
ဖြင့်သာလျှင်၊ နိဋ္ဌာနံ-သို့၊ အဂမံသု-ရောက်ကြကုန်ပြီ”ဟု လည်းကောင်း ပေးရုံသာ
ထူးသည်။

[နိဂုံးကို ပြလို၍ “ဣတိ စတ္တာရော”စသည်ကို မိန့်။] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊
စတ္တာရောစ-၄ မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ အနုမတိပက္ခ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့်
အသင်းအပင်းတို့သည်၊ ဝါ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့် ဘက်သားတို့သည်၊ (ဟောန္တိ-
န်၏) မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ အဋ္ဌဟိ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-
အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟောတိ-၏) ပုရောဟိတော-သော၊
ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ စဟပိ-၄ ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော (ဟောတိ)၊
တိဿော-၃ ပါးကုန်သော၊ ဝိဓာစ-ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော အဝိပုဋိသာရ
တရားတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော
အလုံးစုံကို၊ (ဤဆိုအပ်ပြီးသော အနုမတိပက္ခ ၄-မျိုး၊ မဟာဝိဇိတမင်း၏
အင်္ဂါရှစ်မျိုး၊ ပုရောဟိတ်ဗြာဟ္မဏ၏ အင်္ဂါ ၄-မျိုးနှင့် ၃-ပါးသော ဝိပုဋိသာရ
ဝိနောဒနကို)၊ တိဝိဓာ-ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော ၃-ပါးသော အဝိပုဋိသာရ
ရှိသော၊ သောဠသ ပရိက္ခာရာ-၁၆ ပါးသော အခြံအရံရှိသော၊ ယညသမ္ပဒါ-
ယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ပုဏ္ဏားတို့ဝမ်းမြောက်၍
ကုသုတ္တ၏ စဉ်းစားခြင်း

၃၄၈။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ တေ ဗြာဟ္မဏာ-ထို ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ ဥန္နာဒိနော-ကျယ်ပြန့်သောအသံရှိကုန်သည်၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါ- အထက်သို့ မြင့်တက်သောအသံ၊ ဘေးသို့ ကျယ်ပြန့်သောအသံရှိကုန်သည်၊ [ဥန္နာဒိနောကို ထပ်ဖွင့်သည်။] အဟေသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ယညော-ယဇ်သည်၊ အဟော-ဪ...အံဩဖွယ်ကောင်းပေစွ၊ ယညသမ္ပဒါ-ယဇ်၏ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ အဟော-စွ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အဟေသု)၊ ကုသုတ္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော ပန- သည်ကား၊ တုဏှိဘူတောဝ-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အထခေါ-၌၊ တေ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ကုသုတ္တံ-သော၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ ဧဝံ-ကို၊ အဝေါစုံ-န်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘဝံ ကုသုတ္တော- အရှင်ကုသုတ္တသည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-ရဟန်းဂေါတမ၏၊ ဝါ-သည်၊ သုဘာသိတံ-ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော စကားကို၊ သုဘာသိတတော-ကောင်းစွာ ပြောဆိုသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဝါ-ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်၏ဟူ၍၊ နာဗ္ဗန္ဒမောဒတိ- ဝမ်းမမြောက်ပါသနည်း၊ ဣတိ(အဝေါစုံ) ဘော-အရှင်တို့၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ သံမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ သုဘာသိတံ-ကို၊ သုဘာသိတတော- အားဖြင့်၊ ဝါ-ဟူ၍၊ နာဗ္ဗန္ဒမောဒါမိ-ဝမ်းမမြောက်သည်ကား၊ န-မဟုတ်ပါ၊ ယော- အကြင်သူသည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ၊ သုဘာသိတံ သုဘာသိတတော၊ နာဗ္ဗန္ဒမောဒယျ-ဝမ်းမမြောက်ရာ၊ တဿ-ထို ဝမ်းမမြောက်သူ၏၊ မုဒ္ဓါပိ-ဦးထိပ် သည်လည်း၊ ဝိပတေယျ-မြေ၌ ပြတ်ကြွေ ကျလေရာ၏။

ဘော-တို့၊ အပိစ-ထိုသို့ပင် ဝမ်းမြောက်ပါသော်လည်း၊ မေ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ပါ၏၊ (ကိံ)၊ သမဏော ဂေါတမော- သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ န အာဟ-မပြော၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ မပြောသနည်း)၊ မေ-ငါ သည်၊ သုဘံ-ကြားအပ်ပြီ၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘဝိတုံ- ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ အရဟတိ-ထိုက်၏၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ (န အာဟ- မပြော)အပိစ-စင်စစ်ကား၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ အာသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တဒါ-၌၊ ဣတ္ထံ-ဤ အပြားအားဖြင့်၊ အာသိ-ပြီ၊ ဣတွေဝ-ဤသို့သာလျှင်၊ ဘာသတိ-ပြော၏၊ ဘော-တို့၊ တဿ မယံ-ထို အကျွန်ုပ်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ထင်မြင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကိံ)၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ကေန်၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တေန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ ယညဿာမိ- ယဇ်၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-အလျှာရှင်ဖြစ်သော၊ မဟာဝိဇီတော-သော၊ ရာဇာဝါ-

သည်သော်လည်း၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တဿ ယညဿ-ထိုယဇ်ကို၊ ယာဇေတော-
(မဟာဝိဇိတမင်းကို) ပူဇော်စေကတ်သော၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော
ဝါ-သည်သော်လည်း၊(အဟောသိ-ပြီး) ဣတိ-ဤသို့ထင်မြင်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊
ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ (ဤသို့ စဉ်းစားနေခြင်း
ကြောင့် သင်တို့ကဲ့သို့ ဝမ်းမြောက်ကြောင်း စကားကိုမပြောဘဲ ဆိတ်ဆိတ်နေပါ
သည်-ဟူလို။)

အဂါရဝကိုရှောင်၍ မေးခြင်း

ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ယညံ-ကို၊ ဝါ-
အလှူကို၊ ယဇိတွာဝါ-ကိုယ်တိုင်ပေးလှူ ပူဇော်၍သော်လည်းကောင်း၊ ယာဇေတွာ
ဝါ-မဟာဝိဇိတမင်းကို ပေးလှူပူဇော်စေ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကာယဿ-
ဥပါဒိန္နက ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘောဒါ-ပျက်ခြင်းဟူသော၊ မရဏာ-သေခြင်းမှ၊ ပရံ-
နောက်၌၊ သုဂတိ-သုခအပေါင်း၏ လည်းလျောင်းရာဖြစ်သော၊ သဂ္ဂံ-ရူပါရုံစသော
အာရုံတို့ဖြင့် လွန်စွာကောင်းမြတ်သော၊ လောကံ-နတ်လောကသို့၊ ဥပပဇ္ဇိတာ-
ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဘိဇာနာတိ ပန-သိပါသလော၊ ဝါ-မှတ်မိပါသလော၊
ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ [“ကာယဿ “စသည်တို့၏အနက်ကို သာမညဖလသုတ်
ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏကထာ (၅၅၃)၌ အကျယ်ပြခဲ့ပြီ။] ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ အဟံ-
သည်၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ယညံ-ကို၊ (ယဇိတွာဝါ-သော်လည်းကောင်း၊) ယာဇေတွာ
(ဝါ)-သော်လည်းကောင်း၊ ကာယဿ-၏၊ပေ၊ ဥပပဇ္ဇိတာ-ရောက်ခဲ့သည်၊(ဟုတွာ-
၍)၊ အဘိဇာနာမိ-သိ၏၊ [ကိုယ်တိုင်ပူဇော်ခြင်း မဟုတ်သောကြောင့် “ယဇိတွာဝါ”
မပါလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။] ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ အဟံ-သည်၊ တေန
သမယေန-၌၊ တဿ ယညဿ-ကို၊ ယာဇေတော-သော၊ ပုရောဟိတော-သော၊
ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

နိစ္စဒါန အနုကုလယဇ်

၃၄၉။ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ တိဝိဓာယ-ဝိပွဋ်သာရကို ပယ်ရှားတတ်
သော ၃-ပါးသော အဝိပွဋ်သာရရှိသော၊ သောဋ္ဌဿ ပရိက္ခာရာယ-၁၆ ပါးသောအခြေ
အရံရှိသော၊ ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ-ဤယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းထက်၊ (“အပ္ပဋ္ဌ
တရောစ”စသည်၌စပ်)၊ ဝါ-မှ၊ အညော-အခြားသော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-
သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အပ္ပသမာရမ္ပတရောစ-သာ၍
နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တပိဋ္ဌာရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊
မဟပုလတရောစ-သာ၍များသော အကျိုးရင်းရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ မဟာနိသံသ
တရောစ-သာ၍များသော အကျိုးဆက်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ယညော-ယဇ်သည်၊
အတ္ထိပန-ရှိပါသေးသလား၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တိဝိဓာယ-

သော၊ သောဠသပရိက္ခာရာယ-သော၊ ဣမာယံ ယညသမ္ပဒါယ-ထက်၊ ဝါ-မှ၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရောစ-သော၊ မဟပ္ပလ တရောစ-သော၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ခေါ- ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဇာယ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရာယ-သော၊ ဣမာယံ ယညသမ္ပဒါယ-ထက်၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ သော ယညော-ထို ယဇ်ဟူသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ- ပုဏ္ဏား၊ နိစ္စဒါနာနိ-နေ့စဉ်မပြတ် ပေးလှူထိုက်ကုန်သော၊ ယာနိ တာနိ အနုကုလ ယညာနိ-အကြင် အမျိုးအစဉ်အဆက်အားဖြင့် ပေးလှူအပ်သော အလှူတို့ကို၊ သီလဝန္တေ-သီလရှိကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတေ-ရသေ့ရဟန်းတို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ ဒိယန္တိ-ပေးလှူအပ်ကုန်၏၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ တိဝိဇာယ၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရော စ-သော၊ ယညော-ယဇ်ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤနိစ္စဒါန အနုကုလယဇ်ပင်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ ယေန-အကြင် ဇနကအကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း ကြောင့်၊ နိစ္စဒါန-နေ့စဉ်မပြတ် ပေးလှူထိုက်သော၊ တံ အနုကုလယည-ထိုအမျိုး အစဉ်အဆက်အားဖြင့် ပေးလှူထိုက်သော အလှူသည်၊ တိဝိဇာယ၊ပေ၊ မဟာနိသံသ တရဉ္စ-လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ-၏၊) သော ဟောတု-ထိုဇနကအကြောင်းဟူသည်၊ ကော နုခေါ-အဘယ်ပါနည်း၊ (သော)ပစ္စယော-ထို ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းဟူသည်၊ ကော နုခေါ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ယညံ-ယဇ်သို့၊ အရဟန္တာဝါ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-အရဟတ္တမဂ်သို့၊ သမာပန္နာဝါ- ကောင်းစွာရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ [အရဟတ္တမဂ္ဂဒူပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ရွယ်တော်မူသည်။] န ဥပသင်္ကမန္တိ-မချဉ်းကပ်ကြကုန်၊ (ကြွ၍ အလှူမခံ ကြကုန်၊) တံ-ထိုသို့ မချဉ်းကပ်ခြင်းသည်၊ ကိဿဟောတု-အဘယ်ကြောင်းကြောင့် နည်း၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤ မဟာယညံ၊ ဝါ-ဤ အလှူကြီး၌၊ ဒဏ္ဍပုဟာရာပိ-ဒုတ်ဖြင့် ပုတ်ခတ်အပ်သူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒုတ်ဖြင့်ပုတ်ခတ်၍ အပြင်သို့ ထုတ်ရသူတို့ကိုလည်းကောင်း၊) ဂလဂ္ဂဟာပိ- လည်ပင်းကို ဆွဲကိုင်အပ်သူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (လည်ပင်းကိုင်၍ ဆွဲထုတ်ရသူ တို့ကိုလည်းကောင်း၊) ဒိသန္တိ-တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝရူပံ- သော၊ ယညံ-သို့၊ အရဟန္တာ ဝါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ သမာပန္နာဝါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ န ဥပသင်္ကမန္တိ-မချဉ်းကပ်ကြကုန်။

ဗြာဟ္မဏ-ဏှား၊ နိစ္စဒါနာနိ-န်သော၊ ယာနိ တာနိ အနုကုလယညာနိ-
 တို့ကို၊ သီလဝန္တေ-န်သော၊ ပဗ္ဗဇိတေ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-၍၊ ဒိယန္တိ-န်၏၊ ဗြာဟ္မဏ-
 ပုဏှား၊ ဝေရူပံ-သော၊ ယညံ-သို့၊ အရဟန္တာဝါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တ
 မဂ္ဂံ-သို့၊ သမာပန္နာဝါ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပသင်္ကမန္တိ-ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏၊
 တံ-ထိုသို့၊ ချဉ်းကပ်ကြခြင်းသည်၊ ကိဿဟေတု-နည်း၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏှား၊ ဟိ
 (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤနိစ္စဒါန အနုကုလယဇ်၌၊ ဒဏ္ဍပုဟာရာပိ-တို့ကို
 လည်းကောင်း၊ ဂလဂ္ဂဟာပိ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ န ဒိဿန္တိ-မတွေ့မြင်အပ်ကုန်၊
 တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝေရူပံ-သော၊ ယညံ-သို့၊ အရဟန္တာ ဝါ အရဟတ္တမဂ္ဂံ
 သမာပန္နာဝါ၊ ဥပသင်္ကမန္တိ၊ ဗြာဟ္မဏ-ပုဏှား၊ ယေန-အကြင် ဇနကအကြောင်း၊
 ဥပတ္တမ္ဘက အကြောင်းကြောင့်၊ နိစ္စဒါနံ-သော၊ တံ အနုကုလယညံ-သည်၊
 တိဝိဇာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရဉ္စ-ရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ၊ သော)
 ဟေတု-ထို ဇနကအကြောင်းဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤသည်ပင်တည်း၊ (သော)
 ပစ္စယော-ထို ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းဟူသည်၊ အယံ ခေါ-တည်း၊ [ဤ အရဟန္တ
 ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ သမာပန္နပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ချဉ်းကပ်ခြင်းပင်တည်း၊] ဣတိ-
 ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဝိဟာရဒါနယဇ်

၃၅၀။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဇာယ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရာယ-သော၊
 ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယစ-ဤယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှ
 လည်းကောင်း၊ နိစ္စဒါနေန-သော၊ ဣမိနာ အနုကုလယညေနစ-ဤ အနုကုလယဇ်
 ထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊
 ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိပန-သလော၊ ဣတိ-ပြီ၊
 ဗြာဟ္မဏ-ဏှား၊ တိဝိဇာယ၊ ပေ၊ အညော-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိခေါ-
 ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဇာယ၊ ပေ၊ မဟာနိသံသ
 တရောစ-သော၊ သော ယညော-ထို ယဇ်ဟူသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊
 ဣတိ-ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏှား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စာတုဒ္ဓိသံ-အပိတ်အပင်မရှိ၊
 လှည့်လည်နိုင်ရာ အရပ် ၄-မျက်နှာရှိသော၊ ဝါ-မေတ္တာပွားရာ အရပ် ၄-မျက်နှာ
 ရှိသော၊ သံဃံ-သံဃာကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းကို၊ ကရောတိ-
 ပြု၏၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏှား၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏) တိဝိဇာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသ
 တရောစ-သော၊ ယညော-ယဇ်ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤ စာတုဒ္ဓိသံ သံဃိက
 ဝိဟာရဒါနပင်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ [စာတုဒ္ဓိသံပုဒ်၏အဖွင့်ကို
 သာမညဖလသုတ် သန္တောသကထာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

သရဏဂမနယဇ်

၃၅၁။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ပေ၊ ဣမိနာ အနုကုလယညေနစ-ထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ ဣမိနာ ဝိဟာရဒါနေနစ-ဤစာတုဒ္ဓိသသံဃိက ကျောင်းလျှာခြင်းထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိပန-ရိပါသေးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ဇ္ဈား၊ တိဝိဓာယ၊ပေ၊ အညော-သော၊ယညော-သည်၊ အတ္ထိခေါ-ရိသေးသည်သာ၊ဣတိ-တော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ သော ယညော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ဇ္ဈား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပသန္နစိတ္တော-ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍)၊ ဗုဒ္ဓ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂစ္ဆတိ-ဆည်းကပ်၏၊ ဓမ္မ-တရားတော်ကို၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ သံဃံ-အရိယာသံဃာတော်ကို၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဗြာဟ္မဏ-ဇ္ဈား၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊) တိဝိဓာယ-သော၊ပေ၊ မဟာနိသံသ တရောစ-သော၊ ယညော-ဟူသည်၊ အယံခေါ-ဤရတနာ ၃-ပါးကို အသက်စွန့်၍ ဆည်းကပ်ခြင်းပင်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

သိက္ခာပဒသမာဒါနယဇ်

၃၅၂။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ပေ၊ ဣမိနာ ဝိဟာရဒါနေနစ-ထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ ဣမေဟိ သရဏဂမနေဟိစ-ဤ သရဏဂုံတို့ထက်လည်းကောင်း၊ ဝါ-တို့မှလည်းကောင်း၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိပန-သေးသလော၊ဣတိ-ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ဇ္ဈား၊တိဝိဓာယ၊ပေ၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိခေါ-သာ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘောဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ၊ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ သော ယညော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-ပါနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ [ဤဝါကျ၌ကဲ့သို့ “အညော”မပါသောဝါကျတိုင်း၌ “ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ-ထက်လည်းကောင်း”ဟု တစ်နက်သာပေးပါ၊ “အညော”၌ စပ်ရသည့် “မှလည်းကောင်း”ဟူသောအနက်ကို မပေးပါနှင့်။] ဗြာဟ္မဏ-ဇ္ဈား၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပသန္နစိတ္တော-ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍)၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ (သမာဒိယတိ၌စပ်)၊ ပါဏာတိပါတာ-တမ၊ ဝေရမဏိ-ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဒိန္နာဒါနာ-အဒိန္နာဒါနမှ၊ ဝေရမဏိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ-ရမှ၊ ဝေရမဏိ-ကိုလည်းကောင်း၊ မုသာဝါဒါ-ဒမှ၊ ဝေရမဏိ-ကိုလည်းကောင်း၊ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ-မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သေရည်အရက်ကိုသောက်ခြင်းမှ၊ ဝေရမဏိ-ကိုလည်းကောင်း၊

သမာဒိယတိ-ကောင်းစွာယူ၏။ ဝါ-ဆောက်တည်၏။ ဗြာဟ္မဏ- ပုဏ္ဏား၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။) တိဝိဇာယ-သော၊ပေ။ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-ဟူသည်။ အယံ ခေါ်-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဆောက်တည်ခြင်းပင် တည်း။ ဣတိ-ပြီ။ [သရဏဂုံထက် ငါးပါးသီလက သာခြင်းမှာ သရဏဂုံတည်ပြီးမှ ဆောက်တည်အပ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ တစ်မျိုးချင်းနှိုင်းယှဉ်လျှင်ကား သရဏဂုံက သာလွန်ပါသည်။ အကျယ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ရှုပါ။]

၃၅၃။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဇာယ-သော၊ပေ။ ဣမေဟိ သရဏဂမနေ ဟိစ ဣမေဟိ သိက္ခာပဒေဟိစ အညော အပ္ပဋ္ဌတရောစ၊ပေ။ ယညော-သည်။ အတ္ထိပန-သေးသလော၊ ဣတိ-ပြီ။ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ တိဝိဇာယ၊ပေ၊ယညော-သည်။ အတ္ထိခေါ-သာ၊ ဣတိ-ပြီ။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဇာယ၊ပေ။ မဟာနိသံသ တရောစ-သော၊ သော ယညော-ဟူသည်။ကတမော ပန-ပါနည်း။ ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ “ဣစ ဗြာဟ္မဏ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော စကားရပ်ကို သာမညဖလသုတ်-ပဏိတတရ သာမညဖလကထာ၌ လည်းကောင်း၊ စူဠသီလစသော သီလ ၃-မျိုးကို ဗြာဟ္မဇာလသုတ်-သီလအခန်း၌ လည်းကောင်း၊ [ဤ ကုဋဒန္တသုတ်၌ ဣန္ဒြိယသံဝရကို ဟောတော်မမူ။] ပဌမဈာန် စသော ဈာန် ၄-ပါးကို ဗြာဟ္မဇာလသုတ်-ဒိဋ္ဌမေဓိဗ္ဗာနဝါဒ အခန်း၌လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဉာဏ်ရစ်ပါးကို သာမညဖလသုတ်-ဉာဏကထာ၌လည်း ကောင်း၊ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ ဤသီလစသည်တို့ကို ဘုရားရှင်သည် တစ်မျိုးထက်တစ်မျိုး သာလွန်သော ယည(ယဇ်=အလှူ)အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ သည်။...ဤ၌ နိဂုံးဝါကျကိုသာ အနက်ပေးပါမည်။

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ အယံပိ ယညော-ဤ အာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူသော ယဇ် သည်လည်း၊ ပုရိမေဟိ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ယညေဟိ-ယဇ်တို့ထက်၊ အပ္ပဋ္ဌတရော စ-သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိသည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပသမာရမ္မတရောစ-သာ၍ နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တပိဋ္ဌာရှိသည်လည်းကောင်း၊ မဟာပွလ တရောစ-သာ၍များသော အကျိုးရင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ မဟာနိသံသတရောစ- သာ၍များသော အကျိုးဆက်ရှိသည်လည်းကောင်း(ဟောတိ-၏။)ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ-ဤအာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူသော ယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်း ထက်၊ ဝါ-မှ၊ အညာ-အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရာဝါ-သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ပဏိတတရာဝါ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ယညသမ္ပဒါစ- ယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်း၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဥပါသကတ္ထပဋိဝေဇနာ

၃၅၄။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ကုသုတ္တော-ကုသုတ္တ မည်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဧဝံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီး(ကိံနည်း၊) ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ အဘိက္ကန္တံ-အလွန်ကောင်းပါပေစွာပေ၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂတံ-ဆင်းကပ်သော၊ ဥပါသကံ-ဥပါသကာဟူ၍၊ ဓာရေတု-စိတ်၌ဆောင်တော်မူပါ၊ ဝါ-မှတ်တော်မူပါ၊ [သာမညဖလသုတ် ဥပါသကတ္ထ ပဋိဝေဒနာကထာ၌လည်းကောင်း၊ အမ္မဋ္ဌသုတ် ဥပါသကတ္ထ ပဋိဝေဒနာကထာ၌လည်းကောင်း အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဒောဟံ (ဒေသော+အဟံ)-ထို အကျွန်ုပ်သည်၊ သတ္တဥသဘသတာနိစ-ခုနစ်ရာသော နွားလားဥသဘတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တဝစ္ဆတရသတာနိစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တဝစ္ဆတရီသတာနိစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တအဇေသတနိစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တဥရဗ္ဗသတာနိစ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မုဉ္ဇာမိ-လွတ်ပါ၏၊ ဇီဝိတံ-ထိုသတ္တဝါတို့၏အသက်ကို၊ ဒေမိ-ပေးပါ၏၊ ဟရိတာနိ-စိမ်းစိုကုန်သော၊ တိဏာနိစေဝ-မြက်တို့ကိုလည်း၊ ခါဒန္တု-ခဲစားကြပါစေ၊ သီတာနိ-အေးမြကုန်သော၊ ပါနိယာနိစ-သောက်ရေတို့ကိုလည်း၊ ပိဝန္တု-သောက်ကြပါစေ၊ နေသံ-ထိုသတ္တဝါတို့၏(ကိုယ်)၌၊ သီတော-အေးမြသော၊ ဝါတောစ-လေပြေလေညှင်းသည်လည်း၊ ဥပဝါယတု-ကပ်၍လာပါစေ၊ ဝါ-တိုက်ခတ်ပါစေ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီး။

သောတာပတ္တိဖလသန္တိတိရိယာ

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ပါဠိတော်ဝယ်- (၁)မြတ်စွာဘုရားက ကုသုတ္တပုဏ္ဏားအား အာနုပုဗ္ဗိကထာကို ဟောတော်မူပုံ၊ (၂)ကုသုတ္တပုဏ္ဏား၏ သောတာပန်တည်ပုံ၊ (၃)သောတာပန်တည်ပြီးနောက် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန် ပင့်ဖိတ်ပုံ၊ (၄)မြတ်စွာဘုရားအား ယညဝါဠ(ယဇ်တင်းကုတ်)၌ ဆွမ်းကပ်ပုံ၊ (၅)ဆွမ်းကပ်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားက တရားဟောတော်မူပြီး၍ ပြန်ကြွတော်မူပုံကို အစဉ်အတိုင်း ပြသည်၊ ထိုဝါကျများ၏ အနက်ကို အမ္မဋ္ဌသုတ်၊ သောဏဒဏ္ဍသုတ်တို့၏ အဆုံးနား၌ ရေးခဲ့ပါပြီ။-ပေ၊ ဥဗ္ဘယာသနာ ပက္ကမိ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သုတံ-နာယူမှတ်သား၊ ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (တစ်နည်း) ဣတိ-ဤသို့၊ သုတံ-နာယူမှတ်သား ဆောင်ထားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ-ကုသုတ္တသုတ် အပြီးတည်း။)

ပဉ္စမံ-၅ သုတ်မြောက်ဖြစ်သော၊ ကုသုတ္တသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

ကုသုတ္တ သုတ်ပါဠိတော်
 နိဿယ ပြီးပြီ။

၆-မဟာလိသုတ်နိဿယ
ဗြာဟ္မဏဒူတာဝတ္ထု

၃၅၉။ (ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊) မေ-တပည့်တော်သည်၊ မဟာလိသုတ္တံ-မဟာလိသုတ်ကို၊ ဧဝံ-ဤတစ်မျိုးတည်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သုတံ-နာယုမှတ်သားဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ ဝါ-အခါပတ်လုံး၊ [ဧဝံ၏နိဒဿန၊ အဝဓာရဏအနက်၊ သုတံ၌ တပစ္စည်း၏ ဘောအနက်၊ ဧကံ သမယံ၏အခြားသော အနက်များကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ပေးခဲ့သည့်အတိုင်း အကျယ်ပေးပါ။] ဘဂဝါ-သည်၊ ဝေသာလိယံ-ဝေသာလီမြို့၌၊ ဝါ-ဝေသာလီမြို့အနီး၌၊ မဟာဝနေ-မဟာဝန်၌၊ ဝါ-တောကြီး၌၊ ကုဠာဂါရသာလာယံ-စုလစ်မွန်ချွန် အထွတ်ရှိသောကျောင်းတော်၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တေန ခေါပန သမယေန-မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေသာလီမြို့အနီး မဟာဝန်တောကုဠာဂါရသာလာဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ သမ္မဟုလာ-များစွာကုန်သော၊ ကောသလကော-ကောသလတိုင်း၌ နေကြကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-ပုဏ္ဏားတမန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မာဂဓကော-မဂဓတိုင်း၌နေကြကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝေသာလိယံ-၌၊ ဂေနစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏိယေန-မချွတ်ဧကန် ပြုထိုက်သောအလုပ်ကြောင့်၊ ပဋိဝသန္တိ-နေကြရကုန်၏၊ ကောသလကော-ကုန်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-ထိုပုဏ္ဏား တမန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မာဂဓကော-န်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အသောသု-ကြားသိကြရကုန်ပြီ၊ (တစ်နည်း) အသောသု ခေါ-ကြားသိကြရကုန်သည်သာ၊ (ကိ-နည်း၊) သမဏော ဓလုဘော ဂေါတမော ၊ပေ၊ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ (အသောသု)။ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရာသုတ် ဝတ္ထု၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၃၆၀။ အထခေါ-၌၊ ကောသလကော-ကုန်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ မာဂဓကော-န်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ မဟာဝန်-မဟာဝန်တောသည်လည်းကောင်း၊ ကုဠာဂါရသာလာ-စုလစ်မွန်ချွန် အထွတ်ရှိသော ကျောင်းတော်သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-မဟာဝန်တောရှိရာ စုလစ်မွန်ချွန်အထွတ်ရှိသော ကျောင်းရှိရာထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-သု-သွားကြကုန်ပြီ၊ တေန ခေါပန သမယေန-၌၊ အာယသ္မာနာဂိတော-အရှင်နာဂိတသည်၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အထခေါ-၌၊ ကောသလကော-န်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစုံ-လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော နာဂိတ-အရှင်နာဂိတ၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်အရပ်၌၊ ဝိရဟတိနခေါ-

နေပါသနည်း၊ ဟိ-မေးသင့်ပါ၏။ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ တံ ဘဂန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဒဿနကာမာ-တွေ့မြင်ခြင်းကို အလိုရှိပါကုန်၏။ (တွေ့မြင်လိုပါကုန်၏။) ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ အာဂုဿော-ဒါယကာတို့၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနာယ-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-ဖူးမြင်ဖို့ရာ၊ အကာလော-အခါမဟုတ်သေး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပဋိသလ္လိနော-ကိုယ်တော်တစ်ပါးတည်း၊ ကိန်းကောင်းတော်မူနေပါ၏။ [ပဋိသလ္လိ နော-အာရုံများစွာ၊ စိတ်ကိုခွါ၍၊ သင့်ရာကောင်းမြတ်၊ တစ်ခုသော သမာပတ်အာရုံ၌ ငြိကပ်တော်မူနေပါ၏။ ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ အထခေါ-၌၊ ကောသကလာ၊ တေဗြာဟ္မဏဒူတာစ၊ မာဂဓကာ၊ တေဗြာဟ္မဏဒူတာစ၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ ဧကမန္တံ-သင့်တင့်လျှောက်ပတ်တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌၊ နိသိဒိံ-သု-ထိုင်နေကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ကြံ၍ ထိုင်နေကြကုန်သနည်း၊) မယံ-ငါတို့သည်၊ တံ ဘဂန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဒိသ္မာဝ-တွေ့ပြီး၍သာ၊ (တွေ့ပြီးမှသာ၊) ဂမိဿာမ-သွားကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍ ထိုင်နေကြကုန်ပြီ။

ဩဋ္ဌဒ္ဓေါလိစ္ဆဝိဝတ္ထု

၃၆၁။ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-ဩဋ္ဌဒ္ဓမည်သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-လိစ္ဆဝိမင်းသည်လည်း၊ မဟာတိယာ-ကြီးစွာသော၊ လိစ္ဆဝိပရိသာယ-လိစ္ဆဝိမင်းပရိသတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ ယေန-၌၊ မဟာဝနံ-သည်၊ ကုဋဂါရသာလာ-သည်၊ (အတ္ထိံ)၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ အာယသ္မာ နာဂိတော-အရှင်နာဂိတသည်၊ အတ္ထိံ-၏၊ တေန-မဟာဝန်တော ကုဋဂါရသာလာဝယ် အရှင်နာဂိတရိုရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရိုစိုး၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ အဋ္ဌာသိ-ပြီ၊ ဧကမန္တံ၊ ဌိတော-တည်နေပြီးသော၊ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-သည်လည်း၊ အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ၊ ဧတံ၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ နာဂိတ-အရှင်ဘုရား နာဂိတ၊ ဧတရဟိ-၌၊ အရဟံ-ဝါသနာနှင့်တကွ တစ်ထောင်ငါးရာကီလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-မဖေါက်မပြန်၊ အမှန်ကိုယ်တိုင်၊ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိတော်မူသော၊ သော ဘဂဝါ-ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကဟံ-၌၊ ဝိဟရတိနုခေါ-သီတင်းသုံးတော်မူပါသနည်း၊ ဟိ-မေးသင့်ပါ၏။ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊ အရဟန္တံ-သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-သော၊ တံ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနကာမာ-ဖူးမြင်ခြင်းကို အလိုရှိပါကုန်၏။ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ မဟာလိ-မဟာလိ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနာယ-ဖူးမြင်ဖို့ရာ၊ အကာလော-သေး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပဋိသလ္လိနော-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောပြီ)၊ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-လည်း၊ တတ္ထေဝ-ထို ကုဋဂါရသာလာ အရပ်၌ပင်၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသိဒိံ-ထိုင်နေပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ကြံ၍ ထိုင်နေသနည်း၊) အဟံ-ငါသည်၊ အရဟန္တံ-

သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-သော၊ တံ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒိသ္မာဝ-ဖူးမြင်ပြီး၍သာ၊ (ဖူးမြင်ပြီး မှသာ) ဂမိဿာမိ-သွားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ကြံ၍ထိုင်နေပြီ)။

၃၆၂။ အထခေါ-၌၊ သီဟော-သီဟမည်သော၊ သမဏုဒ္ဒေသော-သာမဏေသည်၊ ယေန၊ပေ၊ အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘန္တေ ကဿပ-အရှင်ဘုရား ကဿပ၊ [အရှင်နာဂိတကိုပင် အနွယ်အားဖြင့်ခေါ်သည်။] သမ္မဟုလာ-န်သော၊ ကောသလကာ-န်သော၊ ဧတေဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ မာဂဓကာ-န်သော၊ ဧတေဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘဂဝန္တံ-ကို ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဣစ-ဤအရပ်သို့၊ ဥပသကံန္တာ-ရောက်လာကြပါကုန်ပြီ၊ ဩဋ္ဌဒ္ဒေါ-သော၊ပေ၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဒဿနာယ၊ ဣစ၊ ဥပသကံန္တာ-ရောက်လာပါပြီ၊ ဘန္တေ ကဿပ-ပ၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ သော ဇနတာ-ဤ လူအပေါင်းသည်၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဝါ-ဖူးမြင်ခွင့်ကို၊ လဘတံ-ရပါစေလော၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)၊ သီဟ-သီဟ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ထိုသို့ ပရိသတ်ကြီး၏ ဘုရားရှင်ကိုဖူးမြင်ခွင့် ရစေလိုလျှင်) တုညေဝ-သင်ကိုယ်တိုင်ပင်၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေဟိ-လျှောက်ချေလော၊ ဣတိ-ဤသို့(ပြောပြီ)၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သီဟော-သော၊ သမဏုဒ္ဒေသော-သည်၊ အာယသ္မာတော နာဂိတဿ၊ ပဋိဿုတွာ-၍၊ ယေန ဘဂဝါ၊ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ အမ္မဟုလာ-န်သော၊ပေ၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဒဿနာယ၊ လဘတံ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)၊ သီဟ-ဟ၊ တေနဟိ-လျှင်၊ ဝိဟာရ ပစ္စာယာယံ-ကျောင်းရိပ်၌၊ (ပ အနက်မရှိ) အာသနံ-နေရာကို၊ ပညပေဟိ-ခင်းလိုက်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ-အမိန့်တော်အတိုင်းပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သီဟော သမဏုဒ္ဒေသော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ ဝိဟာရပစ္စာယာယံ အာသနံ၊ ပညပေသိ- ခင်းထားပြီ။

၃၆၃-၄။ အထခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝိဟာရာ-ကျောင်းတော်မှ၊ နိက္ခမ္မ-ထွက်တော်မူ၍၊ ဝိဟာရပစ္စာယာယံ-၌၊ ပညတ္တေ-ခင်းထားအပ်ပြီးသော၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်တော်မူပြီ၊ အထခေါ-၌၊ ကောသလကာ-န်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏ ဒူတာစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဘဂဝတော-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သမ္မောဒိံ-သု-ခမနိယ၊ စသည်သဘော၊ မေးမြန်းပြောလျက်၊ ရောနှောမိကြကုန်ပြီ၊ သမ္မောဒနိယံ-ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ (တစ်နည်း) သမ္မောဒနိယံ-ဝမ်းမြောက်သင့်ဝမ်းမြောက်ထိုက်သော၊ သာရဏီယံ-အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေထိုက်သော၊ ကထံ-စကားကို၊ ဝိတိသာရေတွာ-ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိံ-သု၊ ဩဋ္ဌဒ္ဒေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-သည်လည်း၊ပေ၊ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံ၊ ဧကမန္တံ နိသီန္နော

ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ပုရိမာနိ-ရေးဥံ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ-နေ့တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ပုရိမတရာနိ-သာ၍ ရှေးဥံ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ-လည်းကောင်း၊ [ဆရာတို့ကား “ဒိဝသာနိ-နေ့တို့ဥံ” ဟု ပေးတော်မူကြ၏၊ ဤဥံကား နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း လာ၍ပြောသောကြောင့် “ပတ်လုံး” ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။] သုနက္ခတ္တော-သုနက္ခတ္တမည်သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော-လိစ္ဆဝိ မင်း၏ သားသည်၊ ယေန-ဥံ၊ အဟံ-ဒကာတော်သည်၊ (အတ္ထိ-ရူပါ၏၊) တေန-ဒကာတော်ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသကံမိ-ချဉ်းကပ်ပါပြီ၊ ဥပသကံမိတွာ-၍၊ မံ-ဒကာတော်ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြောဆိုပါပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) မဟာလိ-လိ၊ ယဒဂ္ဂေ-အကြင်နေ့ကိုအစပြု၍၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပနိဿာယ-မိ၍၊ ဝိဟရာမိ-နေခဲ့၏၊ န စိရံ-မကြာမြင့်ပါ၊ တိဏီဝသာနိ-သုံးနှစ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-ဖြစ်ပါကုန်၏၊ တဒဂ္ဂေ-ထိုနေ့ကိုအစပြု၍၊) [တစ်နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ အဟံ-သည်၊ ယဒဂ္ဂေ-၍၊ န စိရံ-မကြာပါ၊ တိဏီဝသာနိ-သုံးနှစ်တို့ ပတ်လုံးသာ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပနိဿာယ-၍၊ ဝိဟရာမိ-၏၊ တဒဂ္ဂေ-၍။] ပိယရူပါနိ-ချစ်အပ် သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနိ-ကိလေသာကာမ နှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနိယာနိ-တတ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ (တတ်မက်ဖွယ် ကောင်းကုန်သော၊) ဒိဗ္ဗာနိ-နတ်ဥံဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနိ-ရူပါရုံတို့ကို၊ ပဿာမိ- မြင်ရ၏၊ စခေါ-ထိုသို့၊ ရူပါရုံတို့ကို မြင်ရပါသော်လည်း၊ ပိယရူပါနိ-န်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနိ-န်သော၊ ရဇနိယာနိ-န်သော၊ ဒိဗ္ဗာနိ-န်သော၊ သဒ္ဓါနိ-သဒ္ဓါရုံ တို့ကို၊ နော သုဏာမိ-မကြားရ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ပြောပါပြီ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ သုနက္ခတ္တော-သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော-သည်၊ သန္တာနေဝ-ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပိယရူပါနိ-န်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနိ-န်သော၊ ရဇနိယာနိ- န်သော၊ ဒိဗ္ဗာနိ-န်သော၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ နာသောသိနုခေါ-မကြားပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အသန္တာနိ-ထင်ရှားမရှိကုန်သော၊ (ပိယရူပါနိ၊ ပေ၊ သဒ္ဓါနိ- တို့ကို၊ နာသောသိ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ

၃၆၅။ မဟာလိ-လိ၊ သုနက္ခတ္တော-သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော-သည်၊ သန္တာနေဝ- န်သော၊ ပိယရူပါနိ-န်သော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ-န်သော၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ နာသောသိ- မကြား၊ အသန္တာနိ-န်သော၊ (ပိယရူပါနိ၊ ပေ၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို) နောနာသောသိ- မကြားသည်မဟုတ်၊ ဘန္တေ-ရား၊ ယေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-အကြင် အထောက်အပံ့ကြောင့်၊ သုနက္ခတ္တော-သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော-သည်၊ သန္တာနေဝ- န်သော၊ ပိယရူပါနိ၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ နာသောသိ-မကြား၊ အသန္တာနိ-

န်သော၊ (သဒ္ဓါနိ-တို့ကို) နောနာသောသိ-မကြားသည်မဟုတ်၊ (သော)ဟေတု-ထိုအကြောင်းသည်၊ ကောနုခေါ-ပါနည်း၊ (သော)ပစ္စယော-ထိုအထောက်အပံ့သည်၊ ကောနုခေါ-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီး) [ဤအမေးကို ဥဘယံသဘာဝိတ သမာဓိ၏အဆုံး၌ ဖြေတော်မူလိမ့်မည်။]

၃၆၆။ မဟာလိ-လိ၊ ဣမ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ပုရတ္ထိမာယ-အရှေ့ဖြစ်သော၊ ဒိသာယ-အရပ်၌၊ ပိယရူပါနံ-ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနံ-ကိလေသာကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနိယာနံ-တတ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နတ်၌ဖြစ် ကုန်သော၊ ရူပါနံ-ရူပါရုံတို့ကို၊ ဒဿနာယ-မြင်ခြင်းငှာ၊ ဧကံသဘာဝိတော-တစ်ခု သောအဖို့အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သော၊ သမာဓိ-သမာဓိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ စခေါ-ဗျတိရိတ်တား၊ ပိယရူပါနံ-န်သောပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ-န်သော၊ သဒ္ဓါနံ-သဒ္ဓါရုံ တို့ကို၊ သဝနာယ-ကြားခြင်းငှာ၊ (ဧကံသဘာဝိတော-သော၊ သမာဓိ-သည်) နော(ဟောတိ)-မဖြစ်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပုရတ္ထိမာယ-သော၊ ဒိသာယ-၌၊ ပိယရူပါနံပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ သမာဓိမိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကံသဘာဝိတေ-(ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဟူသော) တစ်ခုသောအဖို့အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သော်၊ ပိယရူပါနံ-န်သောပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ-တို့ကို၊ သဝနာယ-ငှာ၊ နော ဧကံသဘာဝိတေ-(ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ဟူသော) တစ်ခုသောအဖို့အကျိုးငှာ မပွားစေအပ်သော်၊ ပုရတ္ထိမာယ-သော၊ ဒိသာယ-၌၊ ပိယရူပါနိ-ကုန်သောပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ၊ ရူပါနိ-တို့ကို၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏၊ ပိယရူပါနိ-န်သောပေ၊ သဒ္ဓါနိစ-တို့ကိုကား၊ နော သုဏာတိ-မကြားရ။

တံ-ထိုသို့ ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ကိဿဟေတု-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ပုရတ္ထိမာယ-သော၊ ဒိသာယ-၌၊ ပိယရူပါနံ-န်သောပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ သမာဓိမိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကံသဘာဝိတေ-အပ်သော်၊ ပိယရူပါနံ-န်သောပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ-တို့ကို၊ သဝနာယစ-ငှာကား၊ နော ဧကံသဘာဝိတေ-အပ်သော်၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဧတံ-ဤဒိဗ္ဗ ရူပါရုံတို့ကိုသာမြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။

၃၆၇။ မဟာလိ-လိ၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ ဘိက္ခုနော- ၏၊ ဝါ-သည်၊ ဒက္ခိဏာယဒိသာယ-တောင်အရပ်၌ပေ၊ ပစ္ဆိမာယဒိသာယ- အနောက်အရပ်၌ပေ၊ ဥတ္တရာယဒိသာယ-မြောက်အရပ်၌ပေ၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်အရပ်၌ လည်းကောင်း၊ အဓော-အောက်အရပ်၌လည်းကောင်း၊ တိရိယံ-ဖိလာအရပ်၌

လည်းကောင်း၊ ပိယရူပါနံ-နံသော၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊
 ဧကံသဘာဝိတော-သော၊ သမာဓိ-သည်၊ဟောတိ၊ ပိယရူပါနံ-နံသော၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊
 သဒ္ဓါနံ-တို့ကို၊ သဝနာယစ-ငှာကား၊ (ဧကံသဘာဝိတော-သော၊ သမာဓိ-သည်၊
 နော(ဟောတိ)၊ သော-သည်၊ ဥဒ္ဓံ-၌လည်းကောင်း၊ အစော-၌လည်းကောင်း၊
 တိရိယံ-၌လည်းကောင်း၊ ပိယရူပါနံ-နံသော၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ-
 ငှာ၊ သမာဓိမှိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကံသဘာဝိတော-အပ်သော်၊ ပိယရူပါနံ-နံသော၊ပေ၊
 ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ-တို့ကို၊ သဝနာယစ-ငှာကား၊ နော ဧကံသဘာဝိတော-သော်၊
 ဥဒ္ဓံ၊ အစော၊ တိရိယံ၊ ပိယရူပါနံ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-တို့ကို၊ ပဿတိ-၏၊
 ပိယရူပါနံ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ-တို့ကိုကား၊ နော သုဏာတိ-ရ၊ တံ-ထိုသို့ဒိဗ္ဗ
 ရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ကိဿဟေတု-
 နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ဝါ-သည်၊ ဥဒ္ဓံ၊ အစော၊ တိရိယံ၊ ပိယရူပါနံ
 ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ၊ ဒဿနာယ၊ သမာဓိမှိ၊ ဧကံသဘာဝိတော၊ ပိယရူပါနံ၊ပေ၊
 ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ၊ သဝနာယစ-ကား၊ နော ဧကံသဘာဝိတော-အပ်သော်၊ ဧဝံ-
 ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဧတံ-ဤဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံ
 တို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓတို့ကို ကြားခြင်းငှာသာ၊ ဒိဗ္ဗရူပတို့ကို
 မမြင်ခြင်းငှာ... (၁)အရှေ့အရပ်၊ (၂)တောင်အရပ်၊ (၃)အနောက်အရပ်၊ (၄)
 မြောက်အရပ်၊ (၅)အထက်၊ အောက်၊ ဖိလာ(အထောင့်)အရပ်တို့၌ ပွားစေခြင်း
 ကြောင့် ဒိဗ္ဗသဒ္ဓကိုသာကြား၍ ဒိဗ္ဗရူပကို မမြင်နိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗရူပ
 ဒိဗ္ဗသဒ္ဓ ၂-မျိုးလုံးကို မြင်ခြင်း ကြားခြင်းငှာ ဥဘယံသဘာဝိတ (၂-ခုသောအဖို့
 အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သော) သမာဓိကို အရှေ့အရပ်စသည်တို့၌ ပွားစေခြင်းကြောင့်
 ဒိဗ္ဗရူပ၊ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓ ၂-မျိုးလုံးကိုပင် မြင်နိုင်ပုံ ကြားနိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း ဟောတော်
 မူသည်၊ ဤဝါကျများ၌ အနက်ထူး မရှိပါ။

၃၇၁။ “ဥဘယံသဘာဝိတော-(ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ဟူသော)
 ၂-ခုသောအဖို့အကျိုးငှာ ပွားစေအပ်သည်” ဟုလည်းကောင်း၊ “တံကိဿဟေတု”
 စသော ဝါကျ၌ “တံ-ထိုသို့ ဒိဗ္ဗရူပတို့ကို မြင်နိုင်ခြင်း ဒိဗ္ဗသဒ္ဓတို့ကို ကြားနိုင်ခြင်း
 သည်၊ ကိဿဟေတု-နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဥဒ္ဓံ၊ အစော၊ တိရိယံ-၌လည်းကောင်း၊
 ပိယရူပါနံ-နံသော၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယစ-ငှာလည်းကောင်း၊
 ပိယရူပါနံ-နံသော၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ-တို့ကို၊ သဝနာယစ-ငှာလည်းကောင်း၊
 သမာဓိမှိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဥဘယံသဘာဝိတော-အပ်သော်၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်
 အတိုင်း၊ ဧတံ-ဤဒိဗ္ဗရူပတို့ကို မြင်နိုင်ခြင်း၊ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓတို့ကို ကြားနိုင်ခြင်းသည်၊
 ဟောတိ-၏” ဟုလည်းကောင်း၊ ပေးရုံသာ ထူးပါသည်။

အဖြေဝါကျ။ ။မဟာလိ-လိ၊ ယေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-အကြင်အထောက်အပံ့ကြောင့်၊ သုနက္ခတ္တော-သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော-သည်၊ သန္တာနေဝ-ထင်ရှားသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပိယရူပါနိ-နိသော၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ၊ သဒ္ဓါနိ-သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ နာသောသိ-မကြား၊ အသန္တာနိ-ထင်ရှားမရှိကုန်သော၊ (သဒ္ဓါနိ-တို့ကို) နော နသောသိ-မကြားရသည် မဟုတ်၊ (သော)ဟေတု-ထိုအကြောင်းသည်၊ အယံ ခေါ-ဤသည်ပင်တည်း၊ (ဒိဗ္ဗရူပတို့ကိုသာ မြင်ဖို့ရန် ဧကံသဘာဝိတသမာဓိကို ပွားစေခြင်းပင်တည်း၊) (သော)ပစ္စယော-ထို အထောက်အပံ့ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ။) [မဟာလိ၏ အမေးကို ဖြေတော်မူသည်။]

၃၇၂။ (ဧဝံ ဝုတ္တေ မဟာလိ လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ ကိံ) ဘန္တေ-ရား၊ ဧတာသံ သမာဓိဘာဝနာနံ-ဤသမာဓိဘာဝနာတို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-မျက်မှောက်ပြုလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့သည်၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရားအထံ၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရန္တိနုန-ကျင့်ကြလေယောင်တကား၊ ဝါ-ကျင့်ကြ၏ဟု ထင်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့(လျှောက်ပြီ) မဟာလိ-လိ၊ ဧတာသံဘာဝနာနံ-တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မယိ-ငါဘုရား၌၊ ဝါ-ငါဘုရားအထံ၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ န စရန္တိ-ကျင့်ကြကုန်သည်မဟုတ်၊ မဟာလိ-လိ၊ ယေသံ-အကြင်တရားတို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု မယိ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ-နိ၏၊ အညေဝ-သမာဓိဘာဝနာတို့မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဥတ္တရိတရာစ-သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာစ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (တေ)ဓမ္မာ-ထို တရားသည်တို့သည်၊ အတ္တိ ခေါ-ရှိကုန်သေးသည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ။)

စတုအရိယဖလကထာ

၃၇၃။ (ဧဝံ ဝုတ္တေ မဟာလိ လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ ကိံ) ဘန္တေ-ရား၊ ယေသံ-တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘဂဝတိ-၌၊ ဝါ-၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရန္တိ-နိ၏၊ ဥတ္တရိတရာစ-သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာစ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေဓမ္မာ-ထိုတရားတို့ဟူသည်၊ ကတမေ ပန-အဘယ်တို့ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ မဟာလိ-လိ၊ ဣစ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ တိတ္ထံ-၃ ပါးကုန်သော၊ သညောဇနာနံ-သံယောဇဉ်တို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကုန်ခြင်းကြောင့်၊ သောတာပန္နော-သောတာပန်သည်၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို ပယ်ရှားတတ်သော အရိယာမဂ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၊ အဝိနိပါတစမ္မော-အပါယ်

၄-ပါးတို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျရောက်စေတတ်သော သဘောမရှိသည်၊ နိယတော-အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော အရိယာမဂ်တရားသည် (၇-ဘဝ အထက် မဖြစ်ဖို့ရန် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသည်) သမ္မောဓိပရာယဏော-အထက်မဂ် ၃-ပါးဟူသော အလွန်ရောက်ထိုက်သောတရားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ-အကြင်တရားကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုမယိ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ အယမ္ဗိဓမ္မော-ဤသောတာပတ္တိဖိုလ်တရားသည်လည်း၊ ဥတ္တရိတရောစ-ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံသဘာဝိတသမာဓိတို့ထက် သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်းကောင်း၊ ပဏီတတရောစ-ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံ သဘာဝိတသမာဓိတို့ထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ။)

မဟာလိ-လိ၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ ဘိက္ခု-သည်၊ တိဏ္ဍ-န်သော၊ သံယောဇနာနံ-သံယောဇဉ်တို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကြောင့်၊ ရာဂဒေါသ မောဟာနံ-ရာဂဒေါသ မောဟတို့၏၊ တနုတ္တာ-နည်းပါးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သကဒါဂါမိ-သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သကိဒေဝ-တစ်ကြိမ် သာလျှင်၊ ဣမံ လောကံ-ဤကာမဘုံဟူသော လောကသို့၊ အာဂန္တာ-ပြန်လာ၍၊ ဒုက္ခဿ-တောဘူမက၊ ဝဋ်ဒုက္ခ၏၊ အန္တံ-အဆုံးကို၊ ကရောတိ-ပြုနိုင်၏၊ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ-အကြင် သကဒါဂါမိဖိုလ်တရားကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု မယိ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ အယမ္ဗိဓမ္မော-ဤ သကဒါဂါမိဖိုလ်တရား သည်လည်း၊ ဥတ္တရိတရောစ-သောတာပတ္တိဖိုလ်တရားထက် သာ၍လွန်ကဲသည် လည်းကောင်း၊ ပဏီတတရောစ-သောတာပတ္တိဖိုလ်တရားထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ။)

မဟာလိ ပုနစ အပရံ ဘိက္ခု၊ ပဉ္စန္ဒ-၅ ပါးကုန်သော၊ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ-အောက်ကာမဘုံသို့ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သော၊ ဝါ-အောက်ကာမဘုံဟူသော အဖို့၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော၊ သံယောဇနာနံ-တို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကြောင့်၊ ဩပပါတိကော-ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းရှိသည်၊ တတ္ထ-ထို ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ ပရိနိဗ္ဗာယိ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းရှိသည်၊ တသ္မာ လောကာ-ထို ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ၊ အနာ ဝတ္တိဓမ္မော-ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ၊ပေ၊ စရန္တိ၊ အယမ္ဗိဓမ္မော-ဤအနာဂါမိဖိုလ်တရားသည်လည်း၊ ဥတ္တရိတရော စ-သကဒါဂါမိဖိုလ်တရားထက် သာ၍လွန်ကဲသည်လည်းကောင်း၊ ပဏီတတရော စ-သကဒါဂါမိဖိုလ်တရားထက် သာ၍မွန်မြတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ။)

ပုနစ ပရံ မဟာလိ ဘိက္ခု၊ အာသဝါနံ-အာသဝေါတို့၏၊ ဓယာ-ကြောင့်၊ အနာသဝံ-အာသဝေါမရှိသော၊ စေတော ဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိကိုလည်းကောင်း၊ ပညာဝိမုတ္တိ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော

အရဟတ္တဖိုလ် ပညာကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ-မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်အပ်သော သဘောဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘော၌ပင်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ-ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်သိ၍၊ သစ္စိကတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပန္တ-ပြီးစေ၍၊ ဝိရဟတိ-နေနိုင်၏။ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ၊ပေ၊ စရန္တိ၊ အယမ္ဗိဓမ္မော- ဤ အရဟတ္တဖိုလ်တရားသည်လည်း၊ ဥတ္တရိတရောစ-အနာဂါမိဖိုလ်တရားထက် သာ၍လွန်ကဲသည်လည်းကောင်း၊ ပဏီတ တရောစ-အနာဂါမိဖိုလ်တရားထက် သာ၍မွန်မြတ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ မဟာလိ-လိ၊ ယေသံ-အကြင် တရားတို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု။ မယံ မြဟူစရိယံ စရန္တိ၊ ဥတ္တရိတရောစ-ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံသဘာဝိတသမာဓိတို့ထက် သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရောစ-ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံ သဘာဝိတသမာဓိတို့တက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေဓမ္မာ- ထိုတရားတို့ဟူသည်၊ ဣမေ ခေါ-ဤတရားတို့ပင်တည်း၊ (ဤ သောတာပတ္တိဖိုလ် စသော တရားတို့ပင်တည်း၊) ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

အရိယအဋ္ဌဂီ ကမဂ္ဂ

၃၇၄-၅။ ဘန္တေ-ရား၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-ဤတရားတို့ကို၊ (သောတာပတ္တိဖိုလ် စသော တရားတို့ကို)၊ သစ္စိကိရိယာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းကြောင်း သည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိပါသလော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလော၊ ဣတိ-ဤသို့(လျှောက်ပြီ)၊ မဟာလိ-မဟာလိ၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-တို့ကို သစ္စိကိရိယာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ အတ္ထိ ခေါ-ရှိသည်သာ၊ ပဋိပဒါ-သည် အတ္ထိ-ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ- တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂေါ-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း ပဋိပဒါ-ဟူသည်၊ ကတမာ-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့(လျှောက်ပြီ)၊ အရိယော- ဖြူစင်သော၊ ဝါ-မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-ရစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါ-ဤမဂ္ဂင်ရစ်ပါးပင်တည်း၊ သေယျထိဒံ-ထိုမဂ္ဂင်ရစ်ပါးဟူသည် အဘယ်နည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါစာ- လည်းကောင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တော-လည်းကောင်း၊ သမ္မာအာဇီဝေါ-လည်းကောင်း၊ သမ္မာဝါယာမော-လည်းကောင်း၊ သမ္မာသတိ-လည်းကောင်း၊ သမ္မာသမာဓိ- လည်းကောင်းတည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-တို့ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ- ငှာ၊ မဂ္ဂေါ-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤ မဂ္ဂင်ရစ်ပါးတရားပင်တည်း၊ ပဋိပဒါ- ဟူသည်၊ အယံ-ဤ မဂ္ဂင်ရစ်ပါးတရားပင်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု

၃၇၆။ မဟာလိ-လိ၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ ကောသမ္ဗိယံ-ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဝါ-မြို့၏အနိဖြစ်သော၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရာမိ-နေတော်မူ၏၊ အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ (ကောသမ္ဗိမြို့အနီး၊ ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်ဝယ် နေတော်မူရာ ထိုအခါ၌) မုဏ္ဍိယော-ယမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကောစ-ပရိဗ္ဗိဇ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒါရပတ္တိကန္တေဝါသီ-သစ်သားသပိတ်ကိုဆောင်သော ပရိဗ္ဗိဇ်၏ အနီးနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဇာလိယောစ-ဇာလိယသည်လည်းကောင်း၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ပရိဗ္ဗိဇ်ရသေ့တို့သည်၊ ယေနာဟံ တေနပသက်မိံသု၊ပေ၊ ဒွေ ပဗ္ဗဇိတာ မံ ဧတဒဝေါစံ၊ (ကံ)၊ အာဝုသော ဂေါတမ-ငါ့ရှင် ဂေါတမ၊ ကံနုခေါ-အသို့ပါနည်း၊ တံ-ထို အထည်ကိုယ်သည်၊ ဇိဝံ-ဇိဝမည်ပါသလော၊ တံ-ထိုအသက်ကောင်သည်၊ သရီရံ-သရီရမည်ပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဇိဝံ-အသက်ကောင်သည်၊ အညံ-အထည်ကိုယ်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားပါလော၊ သရီရံ-အထည် ကိုယ်သည်၊ အညံ-အသက်ကောင်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ကြကုန်ပြီ)။

၃၇၇။ အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ တေနဟံ-ထိုသို့ သိလိုလျှင်၊ သာဓုကံ-မြဲမြံစွာ၊ သုဏာထ-နားစိုက်ကြကုန်လော၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်လော၊ (တစ်နည်း)မနသိကရောထ-နှလုံးသွင်းကြကုန်လော၊ ဘာသိသာမိ-ဟောတော်မူအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့(မိန့်တော်မူပြီ)၊ အာဝုသော-အရှင်ဘုရား၊ ဧဝံ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွေ-နှစ်သော၊ တေပဗ္ဗဇိတာ-တို့သည်၊ မမ-ငါဘုရားအား၊ ပစ္စယောသု-ရှေးရှု နားထောင်ကြကုန်ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစံ-မိန့်တော်မူခဲ့ပြီ၊ ဣဓာဝုသော တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ပေ၊ သာမညဖလေ-သာမညဖလသုတ်၌၊ (ဝိတ္ထာရိတံ) ယထာ-ချဲ့အပ်ပြီးကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ-ချဲ့ထိုက်၏၊ အာဝုသော-တို့၊ ဧဝံခေါ-လျှင်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သီလသမ္ဗန္ဓော-သီလနှင့်ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတိ၊ပေ၊ ပဌမံ ဈာန် ဥပသမ္ပန္န ဝိရဟတိ၊ အာဝုသော-တို့၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇာနာတံ-သိ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ တဿ-ပဌမဈာန်ကို သိပြီးမြင်ပြီးသော ထိုရဟန်းအား၊ တံ-ထိုအသက်ကောင်သည်၊ ဇိဝံ-ဇိဝမည်၏၊ တံ-ထို ကိုယ်ကောင်သည်၊ သရီရံ-

●ကမိဒါဟံ။ ။“ဧကံ+ဣဒံ+အဟံ”ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့အလို ပုဒ်ဖြတ်၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရပုံကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ “ဒေါ ဓဿစ”သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီး၊ အမ္ပဋ္ဌသုတ် အဋ္ဌကထာ ဒုတိယဣဒ္ဓဝါဒ အဖွင့်နှင့် အပုတ္တရ စတုတ္ထဋီကာ၊ ပဌမ-ပံ၊ ၃-ဝဂ်၊ ဗြဟ္မစရိယသုတ် အဖွင့်၌ကား “ဧကံ+ဣဒံ+အဟံ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ “ဣဒံ”ကို အနက်မရှိသော “နိပါတ်”ဟုသာ မိန့်သည်။

ရမည်၏။ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဇီဝံ-အသက်ကောင်သည်။ အညံ-
 ကိုယ်ကောင်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသာတည်း။ သရီရံ-သည်။ အညံ-သာတည်း။
 ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊
 ကလ္လံ နုခေါ-သင့်ပါဦးမည်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ (မေးတော်မူပြီ) အာဂုသော-
 အရှင်ဘုရား၊ ယောသော ဘိက္ခု-သည်။ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာတိ-၏။ ဧဝံ-သို့၊ ပဿတိ-
 ၏။ တဿ-အား၊ တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိဝါ-တံ ဇီဝံ တံ သရီရံယူ၍သော်
 လည်းကောင်း၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-
 ကို၊ ဝစနာယ-ငှာ၊ ကလ္လံ-သင့်ပါသေး၏။ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ကြကုန်ပြီ)၊
 အာဂုသော-တို့၊ အဟံ-သည်။ ဧတံ-ဤ ပဌမဈာန်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘောမိ-၏။
 ဧဝံ ပဿာမိ၊ အထ စ ပန-ထိုသို့ သိမြင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ အဟံ-လည်း၊ တံ
 ဇီဝံ တံ သရီရန္တိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိဝါ-သော်
 လည်းကောင်း၊ န ဝဒါမိ-ဟောတော်မမူ။

အမှာ။ ။ ဒုတိယဈာန်စသော ဈာန်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်မှစ၍
 ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တိုင်အောင်သော ဉာဏ် ၇-ပါး၌လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင်က
 မေးတော်မူပုံ၊ ထိုရသေ့ ၂-ပါးတို့က ဖြေကြပုံကို ရှေးအတိုင်း သိပါ။

၊ပေ၊နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတိ၊ အာဂုသော-တို့၊ ယောသော ဘိက္ခု-
 သည်။ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာတိ-၏။ ဧဝံ-သို့၊ ပဿတိ-၏။ တဿ-အာသဝက္ခယ
 ဉာဏ်ကို သိပြီး မြင်ပြီးသော ထိုရဟန်းအား၊ တံ-ထိုအသက်ကောင်သည်။ ဇီဝံ-
 မည်၏။ တံ-ထိုကိုယ်ကောင်သည်။ သရီရံ-မည်၏။ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်
 လည်းကောင်း၊ ဇီဝံ-သည်။ အညံ-သာတည်း။ သရီရံ-သည်။ အညံ-တည်း။
 ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊
 ကလ္လံ နုခေါ-သင့်ပါဦးမည်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ (မေးတော်မူပြီ) အာဂုသော-

တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ။ ။ဇီဝံ သရီရတို့၏အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊
 ဒုကနိက္ခေပ၊ အာသဝအဖွင့်ဘာသာဋီကာ(၁၆၇)၌ ပြခဲ့ပြီ။ ဤ၌ကား....“အထစ ပနာဟံ န
 ဝဒါမိတိ အဟံ ဧတမေဝ ဇာနာမိ၊ နောစ ဧဝံ ဝဒါမိ၊ အထခေါ ကသိဏပရိကမ္မံ ကတွာ
 ဘာဓေန္တဿ ပညာဗလေန ဥပ္ပန္နံ မဟဂ္ဂတစိတ္တမေတန္တိ သညံ ဌပေသိ”ဟူသော အဋ္ဌကထာကို
 ထောက်၍ ပဌမဈာန်စသည်ကိုပင် “ဇီဝံ၊ သရီရံ”ဟု စွဲလမ်းသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ပဌမဈာန်
 စသည်၌ “အတ္တံ”ဟု စွဲလမ်းပုံကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာနဝါဒ၌ ဟောတော်မူထားပြီ။]

အနက်ပေး။ ။ “တံ-ထို အသက်ကောင်သည်။ ဇီဝံ-ဇီဝမည်၏။ တံ-ထို ကိုယ်ကောင်သည်။
 သရီရံ-သရီရမည်၏”ဟု အနက်ပေးထားပါသည်။ ဆရာတို့ကား-“တံ(ရူပံ)-ထိုရုပ်သည်။
 ဇီဝံ-ဇီဝမည်၏။ ဝါ-အသက်ကောင်မည်၏။ တံ(ရူပံ)-ထို ဇီဝမည်သောရုပ်သည်။ ဝါ-ထို
 အသက်ကောင်မည်သောရုပ်သည်။ သရီရံ-ရမည်၏။ ဝါ-ကိုယ်မည်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့်
 ပေးတော်မူကြ၏။

အရှင်ဘုရား၊ ယောသော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿတိ-၏၊ တဿ-အား၊ တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိဝါ-တံ ဇီဝံ တံ သရီရံဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-ငှာ၊ န ကလ္လံ-မသင့်တော့ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊) အာဂုသော-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ-ဤ အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာမိ-၏၊ ဧဝံ ပဿာမိ၊ အထ စ ပန-ထိုသို့ သိမြင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ န ဝဒါမိ-ဟောတော်မမူ၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒံ-ဤ စကားကို၊ အဝေါစ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝီ-သည်၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝါ-သည်၊ ဘာသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော စကားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒိ-ဝမ်းမြောက်နှစ်သက်၊ ရွှင်အား တက်လျက်၊ လက်ခံပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ သုတံ-နာယုမှတ်သား၊ ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (တစ်နည်း) ဣတိ-ဤသို့၊ သုတံ-နာယုမှတ်သား၊ ဆောင်ထားရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ- ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ-မဟာလိသုတ် အပြီးတည်း)။

ဆဋ္ဌံ-၆ သုတ်မြောက်ဖြစ်သော၊ မဟာလိသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

**မဟာလိသုတ်ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။**

၇- ဇာလိယသုတ် နိဿယ

၃၇၈။ ဧဝံ မေ သုတံ ဧကံ သမယံ၊ဘဂဝါ ကောသမ္ဗိယံ-ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဝါ-၏အနီးဖြစ်သော၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ (ယောသိတသူဌေးသည် ဆောက်လုပ်အပ်သောအာရပ်၌) ဝိဟရတိ-၏၊ [ဤမှ နောက်၌ ရှေ့သုတ်လာ ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုနှင့် အားလုံးတူပြီ၊ အချို့ မတူတာကိုလည်း ရှေ့၌ အနက်ရေးခဲ့ပါပြီ။]

သတ္တမံ-၇ သုတ်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဇာလိယသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

**ဇာလိယသုတ်ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။**

၈-မဟာသီဟနာဒသုတ် နိဿယ

အစောလကဿပဝတ္ထု

၃၆၁။ ဧဝံ မေ သုတံ ဧကံ သမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ အနက်ပေးခဲ့သည့် အတိုင်းပေးပါ။ “ဗြဟ္မဇာလံ၊ ဗြဟ္မဇာလဿ” နေရာဝယ် “မဟာသီဟနာဒံ၊ မဟာသီဟနာဒဿ” ဟုထည့်ရုံသာ ထူးပါသည်။ ဘဂဝါ-သည်၊ ဥရုညာယံ-ဥရုညာတိုင်း ဥရုညာမြို့၌၊ ကဏ္ဍကတ္ထလေ-ကဏ္ဍကတ္ထလမည်သော၊ မိဂဒါယေ-သားကောင် တို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာတော၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ အထခေါ-ဥရုညာမြို့အနီး ကဏ္ဍကတ္ထလတောဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ အစေလော-အဝတ်မဆည်းအချည်းနိုးသော၊ ကဿပေါ-ကဿပသည်၊ ယေနဘဂဝါ၊ပေ၊ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ မေ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သုတံ-ကြားအပ်ပါပြီ၊ ဝါ-ကြားဘူးပါပြီ၊ (ကိံ-နည်း)၊ သမဏော ဂေါတမော-ရဟန်းဂေါတမသည်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ တပံ-အကျင့်ကို၊ ဂရဟတိ-ကဲ့ရဲ့၏၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပဿိ-အကျင့်ရှိသော၊ လူခါဇီဝိ-ခေါင်းပါးသော အသက်မွေးခြင်းရှိသူကို၊ ဧကံသေန-စင်စစ်အားဖြင့်၊ ဥပက္ကောသတိ-ပြောင်လှောင်၏၊ ဥပဝဒတိ-ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြားအပ်ပါပြီ၊ ဝါ-ဤသို့ ကြားဘူးပါပြီ။

၃၆၂။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ယေ တေ-အကြင်သူတို့သည်၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပံ-ကို၊ ဂရဟတိ-၏၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပဿိ-သော၊ လူခါဇီဝိ-ကို၊ ဧကံသေန-အားဖြင့်၊ ဥပက္ကောသတိ-၏၊ ဥပဝဒတိ-၏၊ ဣတိဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ ကစ္ဆိ-အသို့ပါနည်း၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ဘောတော ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝုတ္တဝါဒိနော-ပြောဆိုအပ်သော စကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိကြပါကုန်၏လော၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ အဘူတေနစ-မဟုတ်မမှန်သော စကားဖြင့်လည်း၊ န အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ-မစွပ်စွဲကြပါကုန်၏လော၊ ဝါ-မစွပ်စွဲဘဲရှိကြပါကုန်၏လော၊ မဗ္ဗဿ-အရှင်ဂေါတမ ပြောပြအပ်သော အကြောင်းအား၊ အနုဓမ္မစ-လျော်သောအကြောင်းကိုလည်း၊ ဗျာကရောန္တိ-ဖြေဆိုကြပါကုန်၏လော၊ သဟမေဓိကော-စွပ်စွဲလိုသူတို့ ပြုအပ်သောအကြောင်းနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဝါဒါနုဝါဒေါ-အရှင်ဘုရားတို့ ရှေးဦးစွာပြောဆိုအပ်သောစကား၊ နောက်ထပ်ပြောဆိုအပ်သောစကားသည်၊ ကောစိ-စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှလည်း၊ ဂါရယံ-ပညာရှိတို့ ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော၊ ဌာနံစ-အကြောင်းသို့လည်း၊ န အာဂစ္ဆတိ-မရောက်ပါ၏လော၊ ဝါ-မရောက်ဘဲရှိပါ၏လော၊ ဟိ-ထိုစကားကို လျှောက်ထားသင့်ပါ၏၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-အရှင်ဂေါတမကို၊ အနတ္တက္ခာတုကာမာ-စွပ်စွဲခြင်းငှာ အလိုမရှိပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ကဿပ-ပါ ယေ တေ-အကြင်သူတို့သည်၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ပေ၊ ဥပဝဒတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟံသု-န်ပြီ၊ ဧတေ-ဤသူတို့သည်၊ မေ-ငါ၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝုတ္တဝါဒိနော-ပြောဆိုအပ်သော စကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိ ကြကုန်သည်၊ န(ဟောန္တိ)-မဖြစ်ကုန်၊ တေ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ အသတာ-ထင်ရှားမရှိသော၊ အဘူတေနစ-ဖြင့်လည်း၊ အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ-စွပ်စွဲကြကုန်၏၊ ကဿပ-ပါ ဣဓေ-ဤလောက၌၊ အဟံ-သည်၊ တပဿိ-အကျင့်ရှိသော၊ လူခါဇီဝိ-ခေါင်းပါးသော အသက်မွေးခြင်းရှိသော၊ ဧကစ္စံ-အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိဗ္ဗေန-နတ်၌ဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုနှင့် တူသော၊ ဝိသုဒ္ဓေန-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော၊ အတိက္ကန္တ မာနုသကေန-လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော မံသစက္ခုကို လွန်သော၊ စက္ခုနာ-အဘိညာဉ် စက္ခုဖြင့်၊ ကာယဿ-ဥပါဒိန္နကန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘောဒါ-ပျက်ခြင်းဟူသော၊ မရဏာ-သေခြင်းမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ အပါယံ-သုခ၏ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမှုမှကင်းသော၊ ဒုဂ္ဂတိ-ဒုက္ခအပေါင်း၏ လည်းလျောင်းရာဖြစ်သော၊ ဝိနိပါတံ-ကင်းသောအလိုရှိ သည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာဖြစ်သော၊ နိရယံ-ငရဲ၌၊ ဥပပန္နံ-ဖြစ်ရသည်ကို၊ ပဿာမိ-မြင်တော်မူရ၏၊ [ဒိဗ္ဗေနစက္ခုနာ စသည်တို့၏ အနက်ကို သာမညဖလသုတ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ၌လည်း အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွရေးခဲ့ပြီ။] ကဿပ-ပါ ဣဓေ-၌၊ အဟံ-သည်၊ တပဿိ-သော၊ လူခါဇီဝိ-သော၊ ဧကစ္စံ ပန-ကိုကား၊ ဒိဗ္ဗေန-သော၊ ပေ၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ကာယဿ-၏၊ ဘောဒါ-သော၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-၌၊ သုဂတိ-သုခအပေါင်း၏ လည်းလျောင်းရာဖြစ်သော၊ သဂ္ဂံ-ရူပါရုံစသော အာရုံ တို့ဖြင့် လွန်စွာကောင်းမြတ်သော၊ လောကံ-လူ့ပြည် နတ်ပြည်၌၊ ဥပပန္နံ-ကို၊ ပဿာမိ-၏။

၃၇၃။ ကဿပ-ပါ ဣဓေ-၌၊ အဟံ-သည်၊ တပဿိ-သော၊ အပ္ပဒုက္ခဝိဟာရိ- အနည်းငယ်ဖြင့် ဆင်းရဲစွာနေလေ့ရှိသော၊ ဧကစ္စံ-ကို၊ ဒိဗ္ဗေန-သော၊ ပေ၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ကာယဿ-၏၊ ဘောဒါ-သော၊ ပေ၊ နိရယံ-၌၊ ဥပပန္နံ-ကို၊ ပဿာမိ-၏၊ ကဿပ-ပါ ဣဓေ-၌၊ အဟံ-သည်၊ တပဿိ-သော၊ အပ္ပဒုက္ခ ဝိဟာရိ-သော၊ ဧကစ္စံပန-ကိုကား၊ ဒိဗ္ဗေန၊ ပေ၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ကာယဿဘောဒါ၊ ပေ၊ သဂ္ဂံ-သော၊ လောကံ-၌၊ ဥပပန္နံ-ကို၊ ပဿာမိ၊ ကဿပ-ပါ ယော အဟံ-အကြင်ငါသည်၊ ဣမေသံ တပဿိနံ-ဤ အကျင့်ရှိသူတို့၏၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဂတိဉ္စ-လာခဲ့ရာ အတိတ်ဘဝကိုလည်းကောင်း၊ ဂတိဉ္စ-ရောက်ထိုက်သော အနာဂတ်ဘဝကိုလည်း ကောင်း၊ စုတိဉ္စ-နောက်ထပ် စုတေရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပပတ္တိဉ္စ-နောက်ထပ် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယထာဘူတံ-မဖောက် မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ၊ ပဇာနာမိ-အပြားအားဖြင့်သိတော်မူ၏၊ သော အဟံ-ထိုင်ပါသည်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပံ-ကို၊ ကိံ ဂရဟိဿာမိ-အဘယ်မှာကဲ့ရဲ့ပါအံ့နည်း၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပဿိ-သော၊ လူခါဇီဝိ-ဝါ-ကိုမူလည်း၊ ဧကံသေန-အားဖြင့်၊ ကိံ ဥပက္ကော-ဿိဿာမိ-အဘယ်မှာ

ပြောင်လှောင်ပါအံ့နည်း၊ ကိံ ဥပဝဒိဿာမိ-အဘယ်မှာ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချပါအံ့နည်း။
[ကိံ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဂရဟိဿာမိ-ကဲ့ရဲ့ပါအံ့နည်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်ခွဲ၍လည်း
အနက်ပေးနိုင်ပါသည်။]

၃၈၄။ ကဿပ-ပ၊ ဧကေ-အချို့ကုန်သော၊ ပဏ္ဍိတာ-ကြောင်းကျိုးမြင်သိ၊
သုတမယပညာ စိန္တာမယပညာရှိကုန်သော၊ နိပုဏာ-သိမ်မွေ့နက်နဲသော ပဋိသန္ဓေ
ပညာရှိကုန်သော၊ ကတပရပ္ပဝါဒါ-သိအပ်ပြီးသော သူတစ်ပါးတို့၏ အယူဝါဒ၊
ပြိုင်အပ်ပြီးသော သူတစ်ပါးတို့၏ အယူဝါဒရှိကြကုန်သော၊ ဝါလဝေဓိရူပါ-
သားမြီးဖျားကို ပစ်ခွင်းနိုင်သော လေးတော်သား၏ သဘောရှိကြကုန်သော၊ ဝါ-
သားမြီးဖျားကို ပစ်ခွင်းနိုင်သော လေးတော်သားနှင့်တူကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ-
သမဏဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ [“ပဏ္ဍိတာ”စသည်
တို့၏အနက်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် အမရာဝိက္ခေပကထာ၌လည်း အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ
ရေးခဲ့ပြီ။] တေ-ထို သမဏဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပညာဂတေန-
မိမိတို့၏ပညာဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ-မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ ဘိန္နန္တာမညေ-ဖျက်ခွဲကုန်သကဲ့သို့၊
စရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏။

မေ-ငါ၏(အယူဝါဒသည်)၊ တေဟိပိ-တို့နှင့်လည်း၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ ဧကန္ဓေသု-
အချို့ကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရာတို့၌၊ သမေတိ-ညီညွတ်၏၊ ဧကန္ဓေသု၊ ဌာနေသု၊
န သမေတိ-မညီညွတ်၊ တေ-ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ ဧကန္တံ-အချို့သော၊
ယံ-အကြင် ၅-ပါးသီလစသည်ကို၊ သာဓူတိ-ကောင်း၏ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ပြောဟောကြ
ကုန်၏၊ မယမ္ဗိ-ငါတို့သည်လည်း၊ ဧကန္တံ-သော၊ တံ-ထို ၅ ပါးသီလစသည်ကို၊
သာဓူတိ-ဟူ၍၊ ဝဒေမ-ပြောဟောပါကုန်၏၊ တေ-တို့သည်၊ ဧကန္တံ၊ ယံ-အကြင်
ပါဏာတိပါတစသော ရန်ကို၊ န သာဓူတိ-မကောင်းဟူ၍၊ ဝဒန္တိ၊ မယမ္ဗိ ဧကန္တံ၊
တံ-ထိုပါဏာတိပါတစသော ရန်ကို၊ န သာဓူတိ၊ ဝဒေမ၊ တေ ဧကန္တံ၊ ယံ-
အကြင် ၅-ဒွါရ၌ မစောင့်စည်းခြင်းကို၊ သာဓူတိ ဝဒန္တိ၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧကန္တံ၊
တံ-ထို ၅-ဒွါရ၌ မစောင့်စည်းခြင်းကို၊ န သာဓူတိ-ဟူ၍၊ ဝဒေမ-ပြောဟော
ကုန်၏၊ တေ ဧကန္တံ၊ ယံ-အကြင် ၅-ဒွါရ၌ စောင့်စည်းခြင်းကို၊ န သာဓူတိ
ဝဒန္တိ၊ မယံ ဧကန္တံ၊ တံ-ထို ၅-ဒွါရ၌ စောင့်စည်းခြင်းကို၊ သာဓူတိ-ဟူ၍၊
ဝဒေမ-န်၏။

အမှာ။ ဤသို့လျှင် တစ်ပါးသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝါဒနှင့် ကိုယ်တော်
ဝါဒ၏ တူပုံ၊ မတူပုံကို ပြတော်မူပြီး၍၊ ကိုယ်တော်၏ဝါဒနှင့် တစ်ပါးသော
သမဏဗြာဟ္မဏတို့ ဝါဒ၏တူပုံ၊ မတူပုံကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “ယံ မယံ
ဧကန္တံ ဝဒေမ”စသည်ကို ဟောတော်မူသည်၊ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိ။

သမနယုက္ခာပနကထာ

၃၈၅။ တေ-ထိုသမဏဗြာဟ္မဏတို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-မိန့်တော်မူ၏၊ (ကိ-နည်း)၊ အာဂုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ နော-ငါတို့၏(အယူဝါဒသည်)၊ ယေသု ဌာနေသု-အကြင် သံဝရ အသံဝရဌာနတို့၌၊ န သမေတိ-မညီ၊ တာနိ ဌာနာနိ-ထိုမညီရာ-ဌာနတို့သည်၊ တိဋ္ဌန္တု-တည်ပါစေကုန်၊ ဝါ-ထားလိုက်ပါကုန်၊ ယေသု ဌာနေသု-အကြင် သီလ၊ ဝေရဌာနတို့၌၊ သမေတိ-ညီညွတ်၏၊ တတ္ထ-ထိုညီညွတ်ရာ ဌာနတို့၌၊ ဝိညု-ပညာရှိတို့သည်၊ သတ္ထာရာ-ဆရာနှင့်၊ (သဒ္ဓိ-တကွ)၊ သတ္ထာရ-ဆရာကို၊ (တစ်နည်း) သတ္ထရာ၊ သတ္ထာရ-ဆရာ အချင်းချင်းကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ) ဝါ-ကပ်ဆောင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-နှိုင်းယှဉ်၍သော် လည်းကောင်း၊ သံယေန-သံဃာနှင့်၊ (သဒ္ဓိ-ကွ)၊ သံဃ-ကို၊ (တစ်နည်း) သံယေန၊ သံဃ-သံဃာအချင်းချင်းကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ) ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ သမနယုက္ခန္တိ-အယူကိုမေးစိစစ်ကြကုန်လော၊ သမနဂါဟန္တ-အကြောင်းကို ယူစေကြကုန်လော၊ ဝါ-အကြောင်းကို မေးကြကုန်လော၊ သမနဘာသန္တ-ဥပမာ ဥဒါဟရဏ်၊ ၂-ပါးစုံကိုတစ်ဖန်ထပ်၍ မေးမြန်းပြောဆိုကြကုန်လော။

(ကိ-အဘယ်သို့ စိစစ်မေးမြန်း ပြောဆိုကြကုန်မည်နည်း)၊ ဣမေသံ ဘဝတံ-ဤ အရှင်တို့တွင်၊ (ကောဌ္ဇိစပံ) အကုသလာ-အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလ သင်္ခါတာ-အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သာဝဇ္ဇာ-အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ သာဝဇ္ဇသင်္ခါတာ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၏ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ အသေဝိတဗ္ဗာ-မမှီဝဲထိုက်ကုန်သော၊ အသေဝိတဗ္ဗသင်္ခါတာ-မမှီဝဲထိုက်သောတရားတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သော၊ န အလမရိယာ-အရိယာအဖြစ်ကိုပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ န အလမရိယသင်္ခါတာ-အရိယာအဖြစ်ကိုပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော တရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ကဏှာ-မည်းညစ်ကုန်သော၊ ကဏှသင်္ခါတာ-မည်းညစ်သော တရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင်တရားတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏)၊ ကော-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ-ဤ တရားတို့ကို၊ အနဝသေသံ-အကြွင်းမရှိအောင်၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်သနည်း၊ သမဏော ဂေါတမောဝါ-ရဟန်းဂေါတမသည်မူလည်း၊ (ဝတ္တတိ-ကျင့်သလော)၊ ပရေ-ရဟန်းဂေါတမမှ တစ်ပါးအခြားကုန်သော၊ ဘောဇ္ဇော-အရှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဏာစရိယာ ဝါ-ဂိုဏ်းဆရာတို့သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကုန်သလော)၊ ဣတိ-ဤသို့ စိစစ် မေးမြန်းပြောဆိုကြကုန်လော။

၃၈၆။ ကဿပ-ပ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝိညု-တို့သည်၊ သမနယုက္ခန္တော-အယူကို မေးစိစစ်ကုန်လသော်၊ သမနဂါဟန္တော-အကြောင်းကို ယူစေကုန်လသော်၊ ဝါ-အကြောင်းကိုမေးကုန်လသော်၊ သမနဘာသန္တာ-ဥပမာ ဥဒါဟရဏ်

၂-ပါးစုံကို တစ်ဖန်ထပ်၍ မေးမြန်းပြောဆိုကြကုန်လော့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝဒေယျု-
 ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဣမေသံ ဘဝတံ-တို့တွင်၊ အကုသလာ-အကုသိုလ်
 ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလသင်္ခါတာ-အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ပေ၊ ကဏှာ-
 န်သော၊ ကဏှသင်္ခါတာ-န်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-န်၏၊) သမဏော
 ဂေါတမော-သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ အနဝသေသံ-အောင်၊ ပဟာယ-၍၊
 ဝတ္တတိ-ကျင့်နိုင်၏၊ ပရေ-န်သော၊ ဘောန္တော-န်သော၊ ဂဏာစရိယာ-တို့သည်၊
 ယံဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား အနည်းငယ်မျှသော အကုသိုလ်တရားကို၊ (ပဟာယ-
 ၍၊ ဝတ္တန္တိ-န်၏၊) ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျု-န်ရာ၏၊) ဧတံ ဌာနံ-ဤသို့ ပြောဆိုကြ
 ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ-ရှိနိုင်၏၊ ကဿပ-ပ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊
 ဣဟ-ဤလောက၌၊ ဝိညု-တို့သည်၊ သမနုယုဉာပေ၊ အမှေဝ-ငါတို့ကိုသာ၊
 တတ္ထ-ထို မေးစိစစ်ရာ၌၊ ဝါ-ထို အကုသိုလ်ကိုပယ်ရာ၏၊ ယေဘုယျေန-အားဖြင့်၊
 ပသံသေယျု-န်ရာ၏။

၃၈၇။ ကဿပ-ပ၊ နော-ငါတို့၏၊ အပရစ္ဆိ-အခြားသော အကြောင်းကိုလည်း၊
 ဝိညု-တို့သည်၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ (သဒ္ဓိ-ကွ၊) သတ္တာရံ-ကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ)
 ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမနုဘာသန္တိ-ကုန်လော့၊
 (ကိ-နည်း၊) ဣမေသံ ဘဝတံ-တို့တွင်၊ ကုသလာ-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုသလ
 သင်္ခါတာ-ကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ အနဝဇ္ဇာ-အပြစ်မရှိကုန်သော၊ အနဝဇ္ဇ
 သင်္ခါတာ-အပြစ်မရှိဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သေဝိတဗ္ဗာ-မှီဝဲထိုက်ကုန်သော၊
 သေဝိတဗ္ဗသင်္ခါတာ - မှီဝဲထိုက်ကုန်သော တရားတို့ဟုဆိုအပ်ကုန်သော၊
 အလမရိယာ-အရိယာအဖြစ်ကိုပြုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ အလမရိယသင်္ခါတာ-
 အရိယာ အဖြစ်ကိုပြုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သောတရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သုက္ကာ-
 ဖြူစင်ကုန်သော၊ သုက္ကာသင်္ခါတာ-ဖြူစင်သော တရားတို့ဟုဆိုအပ်ကုန်သော၊ ယေ
 ဓမ္မာ၊ (သန္တိ၊) ကော-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ အနဝသေသံ-
 အကြွင်းမရှိအောင်၊ သမာဒါယ-ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ဝတ္တတိ-
 ကျင့်သနည်း၊ သမဏော ဂေါတမောဝါ-သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တတိ-ကျင့်သလော၊)
 ပရေ-ကုန်သော၊ ဘောန္တော-န်သော၊ ဂဏာစရိယာ ဝါ-တို့သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တန္တိ၊)
 ဣတိ-ဤသို့ စိစစ်မေးမြန်းပြောဆိုကြကုန်လော့။

အပရစ္ဆိ နော ကဿပ။ ။ကဿပ-ပ၊ နော-ငါတို့၏၊ အပရစ္ဆိ-အခြားသော အကြောင်း
 ကိုလည်း၊ (ကုသိုလ်အရာ၌ အကြွင်းမဲ့ကျင့်နိုင်၊ မကျင့်နိုင်ဟူသော အခြားသော အကြောင်းကို
 လည်း၊) ဤသို့ ပေးလိုက်ပါသည်၊ အဋ္ဌကထာ၌ အထူးမဖွင့်ပါ၊ ဆရာတို့ကား “ကဿပ-ပ၊
 နော-တို့၏၊ အပရံ-အခြားသော၊ သီဟနာဒံပိ-သီဟနာဒကိုလည်း၊ ဘာသိသာမိ၊ တံ သုဏော
 ဟိ” ဟု ပေးတော်မူကြသည်။

၃၇၈။ ကဿပ-ပ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝိညူ-တို့သည်၊ သမနုယုက္ခာ-နိလသော်၊ပေ၊ ဧဝံ ဝဒေယျူ(ကိံ)၊ ဣမေသံ ဘဝတံ-တို့တွင်၊ (“သမဏော ဂေါတမော၊ ဘောန္တော ဂဏာစရိယာ”တို့၌စပ်)၊ ကုသလာ-နိသော၊ ကုသလသင်္ခါတာ-နိသော၊ပေ၊ ယေ ဓမ္မာ (သန္တိ)၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ အနဝသေသံ၊ သမာဒါယ-၍၊ ဝတ္တတိ-၏၊ ပရေ-နိသော၊ ဘောန္တော-နိသော၊ ဂဏာစရိယာ-တို့သည်၊ ယံဝါ-ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား၊ အနည်းငယ်မျှသော ကုသိုလ်တရားကို၊ (သမာဒါယ၊ ဝတ္တန္တိ-နိ၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ကဿပ-ပ၊ ဣတိ-လျှင်၊ ဣဟ-၌၊ ဝိညူ-တို့သည်၊ သမနုယုက္ခာ သမနဂါဟန္တာ၊ သမနုဘာသန္တာ-နိလသော်၊ အမှေဝ-တို့ကိုသာ၊ တတ္ထ-ထို ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကျင့်ရာ၌၊ ယေဘုယျေန၊ ပသံသေယျူ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကသံဃာက အကုသိုလ်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်၍ ကုသိုလ်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ဆောက်တည်နိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ အခြား ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ သာဝကသံဃာက အကုသိုလ်တရားကို အနည်းငယ်မျှသာ ပယ်နိုင်၍၊ ကုသိုလ်တရားကို အနည်းငယ်မျှသာ ဆောက်တည်နိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိပါ။

အရိယအဋ္ဌဂီ ကမဂ္ဂ

၃၇၉။ ကဿပ-ပ၊ ယထာ(ယံ မဂ္ဂံ)-အကြင်လမ်းကို၊ ပဋိပန္နော-သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယထာ(ယံ ပဋိပဒံ)-အကြင်အကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာမံယေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ဥဿတိ-သိနိုင်လတံ၊ သာမံယေဝ-လျှင်၊ ဒက္ခတိ (ဒက္ခိတိ)-မြင်နိုင်လတံ၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ သိ၊ မြင်နိုင်လတံနည်း၊) သမဏောဝ ဂေါတမော-သည်သာ၊ (ဝဒန္တော-ပြောဟောလသော်)၊ ကာလဝါဒီ-သင့်လျော်သောအခါ၌ ပြောဟောတတ်၏၊ ဘူတဝါဒီ-ဟုတ်မှန်သောစကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏၊ အတ္ထဝါဒီ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် ၂-တန်သော စီးပွားရှိသောစကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏၊ မဓမ္မဝါဒီ-လောကုတ္တရာတရားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏၊ ဝိနယဝါဒီ-သံဝရဝိနည်း၊ ပဟာနဝိနည်းကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။

အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါစသညံ။ ။အတ္ထိ ကဿပတိ အာဒိသု ယံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နော သမဏော ဂေါတမော ဝဒန္တော ယုတ္တပတ္တကာလေ (သင့်လျော် လျှောက်ပတ်သော ကာလ၌) ဧကံသတော ဟိတာဝဟင်္သာဝေန အတ္ထံ (အစီးအပွားရှိသော စကားကို) တထဘာဝတော ဘူတံ၊ ဓမ္မတော အနုပေတတ္တာ ဓမ္မံ (တရားရှိသောစကားကို) ဝိနယယောဂတော ပရေသံ ဝိနယနတောစ ဝိနယံ (သံဝရဝိနည်း၊ ပဟာနဝိနည်းစကားကို၊ ဝါ-သူတစ်ပါးကို ဆုံးမကြောင်း စကားကို) ဝဒတိတိ သာမံယေဝ အတ္ထပစ္စက္ခတောဝ (မိမိကိုယ်တိုင်သာ) ဇာနိဿတိ၊ သော

ဝါ-ဆုံးမကြောင်းဝိနည်းကိုသာ ပြောဟောတတ် ၏။ ဣတိ-ဤသို့ (သိမြင်နိုင်လတ်)။ သော မဂ္ဂေါ-ထိုလမ်းသည်။ (ထို လောကုတ္တရာမဂ်သည်)။ အတ္ထိ-ရှိ၏။ သာ ပဋိပဒါ-ထိုအကျင့်သည်။ (ထိုလောကုတ္တရာမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း ပုဗ္ဗဘာဂအကျင့်သည်)။ အတ္ထိ-၏။

ကဿပ-ပ၊ ယထာ(ယံ မဂ္ဂံ)-ကို၊ ပဋိပန္နော-သည်၊ ယထာ(ယံ ပဋိပဒံ)-ကို၊ ပဋိပန္နော-သည်၊ သာမံယေဝ ဥဿတိ၊ သာမံ(ဧဝ) ဒက္ခတိ(ဂီ)။ သမဏောဝဂေါတမော-သည်သာ၊ (ဝဒန္တော-သော်)၊ ကာလဝါဒီ၊ ပေ၊ ဝိနယဝါဒီ-၏။ ဣတိ-ဤသို့သိမြင်နိုင်လတ်၊ သော မဂ္ဂေါ-ဟူသည်၊ ကတမောစ-အဘယ်နည်း၊ သာ ပဋိပဒါ-ဟူသည်၊ ကတမာစ-နည်း၊ အရိယော-ဖြူစင်မြင့်မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-

မယာ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ ပဝေဒိတော သကလ ဝဋ္ဋ ဒုက္ခ နိဿရဏဘူတော အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ တဿစ အဓိဂမုပါယဘူတာ ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါတိ အယမေတ္ထယောနော- ဋီကာ။

ဤအတိုင်း ထည့်သင့်ရာထည့်၍ အနက်ပေးပုံ။ ။ကဿပ-ပ၊ ယထာ(ယံ မဂ္ဂံ)-အကြင်လမ်းကို၊ ပဋိပန္နော-သွားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယထာ(ယံ ပဋိပဒံ)-အကြင် ပုဗ္ဗဘာဂအကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာမံယေဝ ဥဿတိ၊ သာမံ(ဧဝ) ဒက္ခတိ(ဒက္ခိတိ)၊ (ဂီ)။ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ (ဝဒန္တော-ပြောဟောလသော်)၊ ကာလဝါဒီ-သင့်လျော် လျှောက်ပတ်သောကာလ၌သာ ပြောဟောတတ်၏။ ဘူတဝါဒီ-ဟုတ်မှန်သောစကားကိုသာပြောဟောတတ်၏။ အတ္ထဝါဒီ-စီးပွားရှိသော စကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဓမ္မဝါဒီ-တရားနည်းလမ်းရှိသော စကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဝိနယဝါဒီ-သံဝရဝိနည်း၊ ပဟာနဝိနည်းကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဝါ-သူတစ်ပါးတို့ကို ဆုံးမကြောင်းတရားစကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဣတိ-သို့၊ သာမံယေဝ ဥဿတိ၊ သာမံ(ဧဝ) ဒက္ခတိ(ဒက္ခိတိ)။ ကဿပ-ပ၊ မယာ-သည်၊ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ ပဝေဒိတော-သော၊ သကလ ဝဋ္ဋ ဒုက္ခ နိဿရဏဘူတော-အလုံးစုံသောဝဋ်ဒုက္ခ၏ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည်(လမ်းသည်)။ အတ္ထိ-ရှိ၏။ တဿ-ထိုမဂ်ကို၊ အဓိဂမုပါယဘူတာ-ရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-ပုဗ္ဗဘာဂအကျင့်သည်။ အတ္ထိ-၏။

အနက်ကျယ်ပေးရကျိုး။ ။ဤသို့ အကျယ်ပေးမှသာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာမှာ မဂ္ဂပဋိပဒါရှိကြောင်း ထင်ရှားသည်အတွက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကာလဝါဒီ ဘူတဝါဒီစသော ဂုဏ်များကို ဗုဒ္ဓနှင့် အခြားဂဏာစရိယတို့၏ အကြီးအကဲဖြစ်သူကိုယ်တိုင် သိရကား “သမဏော ဂေါတမော ဣမေ ဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္တတိ”စသော ရှေ့စကားသည် မည်သူတစ်ယောက်မျှ မလှုပ်ရှားစေအပ် မလှုပ်ရှားစေနိုင်သော ယထာဘူတသီဟနာဒအဖြစ်ကို “အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ”စသော ဤစကားက ပြုပြီးဖြစ်တော့သတည်း။ [တောန သမဏော ဂေါတမော ဣမေ ဓမ္မေတိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တော ဝါဒေါ ကေနစိ အသမ္မကမ္ဘိယော ယထာဘူတသီဟနာဒေါတိ ဒသေတိ- ဋီကာ။]

ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါ-ဤ မဂ်ပင်တည်း၊ သေယျထိဒံ-
 ထို မဂ်တရားဟူသည် အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း၊ ပေ၊ သမ္မာ
 သမာဓိ-မိလည်းကောင်းတည်း၊ ကဿပ-ပ၊ ယထာ(ယံ မဂ္ဂံ) ပဋိပန္နောပေ၊
 ဥဿတိ၊ ပေ၊ သော မဂ္ဂေါ-ထိုလမ်းဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊
 မြတ်တရားပင်တည်း၊ သာ ပဋိပဒါ-ဟူသည်၊ အယံ-ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရား
 ပင်တည်း။ [“ကာလဝါဒီ” စသည်တို့၏ အနက်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် စူဠသီလခန်း၊
 သမ္ပပလာပဝိရတိသီလဋ္ဌလည်း ရေးခဲ့ပြီ။]

တပေါပက္ကမကထာ

၃၉၄။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ အစေလော ကဿပေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ၊
 (ကိ)၊ အာဝုသော ဂေါတမ-ငါ့ရှင်ဂေါတမ၊ ဣမေ တပေါပက္ကမာပိ-ဤ ဆိုအပ်
 လတုံသော အားထုတ်အပ်သောအကျင့်တို့သည်လည်း၊ ဧတေသံ သမဏ
 ဗြာဟ္မဏာနံ-ဤ သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ သာမညသင်္ခါတာစ-သမဏတို့၏ဖြစ်
 ကြောင်းအလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏသင်္ခါတာစ-ဗြာဟ္မဏ
 တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းအလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ-နံ၏၊)
 အစေလကော-အဝတ်မဆည်းအချည်းနီးသော တက္ကဒွန်းသည်၊ မုတ္တာစာရော-
 လောကီလူတို့ ကျင့်ရိုးအကျင့်မှ စွန့်လွှတ်အပ်သော အကျင့်ရှိသည်၊ ဟောတိ-
 ၏၊ [“မတ်တတ်ရပ်၍ ချိုးယို သေးပေါက်မှု စားမှုသောက်မှုကို ပြုသည်” ဟူလို။]
 ဟတ္တာပလေခနော-ထမင်းစားပြီးသော် လက်ကိုလျှာဖြင့် ခြစ်တတ် လျှက်တတ်
 သည်၊ (တစ်နည်း၊) ဟတ္တာပလေခနော-ကျင်ကြီးစွန့်ပြီးသော် လက်ဖြင့်ခြစ်တတ်
 သုတ်တတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ န ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော-အရှင်ဘုရား ဆွမ်းလောင်းလို၍
 လာပါဦးဟု လျှောက်အပ်သော်မလာတတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ [(တစ်နည်း၊) ဧဟိ
 ဘဒ္ဒန္တိကော-အရှင်ဘုရား ဆွမ်းလောင်းလို၍လာပါဦးဟု လျှောက်အပ်သော် လာ
 တတ်သည်၊ န(ဟောတိ)-မဖြစ်...ဤသို့လည်း ပေးနိုင်ပါသည်၊ နောက်၌လည်း
 နည်းတူ။] န တိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော-အရှင်ဘုရား မလာလိုလျှင် ရပ်တော်မူပါဦးဟု
 လျှောက်အပ်သော် မရပ်တတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ အဘိဟင်္ဂ-မိမိမရောက်မီ
 ရှေးရှုဆောင်အပ်ပြီးသော ဆွမ်းကို၊ န(သာဒိယတိ)-မသာယာ၊ [သာဒိယတိ
 လိုက်ပေးသည်။] ဥဒ္ဒိဿကတံ-မိမိကိုရည်စူး၍ ပြုအပ်သောဆွမ်းကို၊ န
 (သာဒိယတိ)၊ နိမန္တနံ-ပင့်ဖိတ်ကြောင်းဆွမ်းကို၊ န သာဒိယတိ။

သော-ထိုအစေလကသည်၊ ကုမ္ဘိမခါ-အိုးနှုတ်ခမ်းဝမှ၊ (ဥဒ္ဒရိတွာ-ထုတ်ဆောင်
 ၍၊ ဒိယျမာနံ-ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းကို) န ပဋိဂ္ဂဏာတိ-မခံယူ၊ ကဋ္ဌောပိမုခါ-
 ထမင်းအိုး ထမင်းတောင်းဝမှ၊ (ဥဒ္ဒရိတွာ ဒိယျမာနံ) န ပဋိဂ္ဂဏာတိ၊ ဧဋ္ဌကံ-
 တံခါးခုံကို၊ အန္တရံ-အကြားကို၊ (ကတွာ-ပြု၍၊ ဒိယျမာနံ-ကို) န(ပဋိဂ္ဂဏာတိ)။

ဒဏ္ဍံ-ဒုတ်ကို၊ အန္တရံ-ကို၊ (ကတွာ ဒိယျမာနံ) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ မုသလံ-ကျည်ပွေ့ကို၊ အန္တရံ (ကတွာ ဒိယျမာနံ) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ဒွိန္ဒ-၂ ယောက်တို့သည်၊ ဘုဇ္ဇမာနာနံ-စားနေကုန်စဉ်၊ (ဧကသ္မိံ-တစ်ယောက်သည်၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ဒေန္တေ-ပေးလှူလသော်၊) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ဂစ္ဆိနိယာ-ကိုယ်ဝန်ရှိသော မိန်းမသည်၊ (ဒေန္တိယာ-ပေးလှူလသော်၊) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ပါယမာနာယ-နို့တိုက်ဆဲ မိန်းမသည်၊ (ဒေန္တိယာ-သော်၊) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ပုရိသန္တရဂတယ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဆဲ မိန်းမသည်၊ (ဒေန္တိယာ) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ သံကိတ္တိသု-ကြွေးကြော် စုပေါင်း၍ ချက်ပြုတ်အပ်သော ထမင်းတို့၌၊ (ဒိယျမာနံ) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ သာ-ခွေးသည်၊ ဥပဋ္ဌိတော-ထမင်းကိုမျှော်၍ အနီး၌တည်နေသည်၊ ဟောတိ-၏၊ (တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ တဿ-ထိုခွေးအား၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ အာဟာဋ-ဆောင်ယူအပ်သောဆွမ်းကို) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ယတ္ထ-၌၊ မက္ခိကာ-ယင်တို့သည်၊ သဏ္ဍာသဏ္ဍာစာရီနိ-အစုအစုပြု၍ လှည့်လည်ကြကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-နံ၏၊ တတ္ထ-၌၊ ဒိယျမာနံ-ကို) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ မစ္ဆံ-ငါးကို၊ န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ မံသံ-အသားကို၊ န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ သုရံ-သေရည်ကို၊ န (ပိဝတိ)-မသောက်၊ မေရယံ-အရက်ကို၊ န(ပိဝတိ)၊ ထုသောဒကံ-သုဝီရတိုင်း၌ဖြစ်သော ဆန်ပုန်းရည်ကို၊ န (ပိဝတိ)-မသောက်၊ [အစားအသောက် အလှူခံမှုနှင့်စပ်သော အကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

သော-ထိုအစေလကသည်၊ ဧကာဂါရိကော-တစ်အိမ်၌ ဆွမ်းရပ်လေ့ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဧကာလောပိကော ဝါ-ဆွမ်းတစ်လုတ်သာရှိသည်သော်လည်း၊ (ဆွမ်းတစ်လုတ်ဖြင့်သာ မျှတသည်သော်လည်း၊) ဟောတိ၊ ဒွါဂါရိကော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒွါလောပိကော ဝါ-သည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ သတ္တာဂါရိကော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သတ္တာလောပိကော ဝါ-သည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဧကိဿာ-တစ်ချောင်းသော၊ ဒတ္တိယာပိ-ယောက်မဖြင့်လည်း၊ ဝါ-စွန်းဖြင့်လည်း၊ (တစ်စွန်းစာ ထမင်းဖြင့်လည်း၊) ယာပေတိ-မျှတ၏၊ ဒွိဟိ-န်သော၊ ဒတ္တိဟိပိ-တို့ဖြင့်လည်း၊ ယာပေတိ၊ သတ္တဟိ ဒတ္တိဟိပိ ယာပေတိ၊ ဧကာဟိကမ္မိ-တစ်ရက်ခြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အာဟာရံ-အာဟာရကို၊ အာဟာရေတိ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်၏၊ ဝါ-စား၏၊ ဒွိဟိကမ္မိ၊ ပေ၊ သတ္တဟိကမ္မိ အာဟာရံ အာဟာရေတိ၊ ဣတိ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ အဒ္ဓမာသိကမ္မိ-တစ်လထက်ဝက် ၁၅-ရက်ခြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ-၁၅ ရက်တစ်ကြိမ်လည်းဖြစ်သော၊ ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနုယောဂံ-အလှည့်အကြိမ် အားဖြင့်ဖြစ်သော ဆွမ်းစားခြင်းကိုအားထုတ်ခြင်းကို၊ အနုယုတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရတိ။ [အစားအသောက် အကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

၃၉၅။ အာဂုသော ဂေါတမ-မ၊ ဣမေ တပေါပတ္တမာပိ-ဤဆိုအပ်လတ်သော အားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့သည်လည်း၊ ဧတေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ သာမညသင်္ခါတာစ-ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညသင်္ခါတာစ-ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ (သော-ထိုအစေလကသည်)၊ သာကဘက္ခောဝါ-ဟင်းရွက်စိမ်းဟူသော အစာရှိသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ သာမာကဘက္ခောဝါ-လမန်းဆန်ဟူသော အစာရှိသည်သော်လည်း၊ ဝါ-နတ်ကောက်ဟူသော အစာရှိသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ [နောက်၌လည်း ဤသို့ အပြည့်အစုံပေးပါ။] နိဝါရ-တောစပါး၊ ဝါ-ကြိတ်ဆန်၊ ဒဒ္ဒုလ-သားရေအဖတ်၊ ဟဋ-သစ်စေး၊ ဝါ-ရေမှော်၊ ကဏ-ဆန်ကွဲ၊ အာစာမ-ထမင်းဂျိုး၊ ဝါ-ကဇီရည်၊ ပိညာက-နမ်းမုန့်ညက်၊ တိဏ-မြက်၊ ဂေါမယ-နွားချေး၊ ဝနမူလဖလာဟာရော-တော၌ဖြစ်သော သစ်မြစ်၊ သစ်သီးဟူသော အစာအာဟာရရှိသည်၊ ပဝတ္တဖလဘောဇီ-မိမိမရောက်ခင်ဖြစ်နှင့်သော သစ်သီးကို စားလေ့ရှိသည်၊ ဝါ-အလိုလိုကြွေကျသော သစ်သီးကို စားလေ့ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ယာပေတိ-မျှတ၏။ (“ပဝတ္တ-မိမိမရောက်ခင် သစ်ပင်အောက်၌ဖြစ်နှင့်သော”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ထိုအသီးကိုပင် “အလိုလိုကြွေကျသော အသီး”ဟု ခေါ်သည်။) [အစာအာဟာရနှင့်စပ်၍ အတ္တကိလမထာနယောဂ အကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

၃၉၆။ အာဂုသော ဂေါတမ-မ၊ ဣမေ တပေါပတ္တမာပိပေ၊ (ဟောန္တိ၊ သော-သည်၊ သာဏာနိပိ-ပိုက်ဆံလျော်ချည်ဖြင့်ရက်အပ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ-ဆောင်၏၊ ဝါ-ဝတ်၏၊ မသာဏာနိပိ-အခြားချည်တို့ဖြင့် ရောနှောအပ်သော ပိုက်ဆံလျော်ချည်ဖြင့်ရက်အပ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဆဝဒုဿာနိပိ-သူသေကောင်မှ စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဝါ-ပြိတ်မြက်စသည်တို့ကို ထုံး၍ပြုအပ်သော ယုတ်ညံ့သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ပံသုကူလာနိပိ-ပံသုကူအဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ တိရိဋ္ဌာနိပိ-သစ်ပင်၏ အခွံဖြစ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ အဇိနုပ္ပိ-သားကောင်၏ အရေကိုလည်း၊ ဝါ-သစ်နက်ရေကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ အဇိနုပ္ပိ-အလယ်၌ခွဲအပ်သော သားရေကိုလည်း၊ ဝါ-အလယ်၌ခွဲအပ်သော သစ်နက်ရေကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ကုသစီရမ္ပိ-သမန်းမြက် အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဝါကစီရမ္ပိ-လျှော်တေ အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဖလကစီရမ္ပိ-ပျဉ်ချပ်အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ကေသကမ္ပလမ္ပိ-လူဆံပင်ဖြင့် ရက်အပ်သော ကမ္ပလာကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဝါဠကမ္ပလမ္ပိ-မြင်းမြီးတို့ဖြင့် ရက်အပ်သော ကမ္ပလာကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဥလူကပက္ခိကမ္ပိ-ခင်ပုတ်တောင်ဖြင့် ရက်အပ်သော အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ။ [အဝတ်နှင့်စပ်၍ အတ္တကိလမထာနယောဂအကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

ကေသမသုလောစကော-ထန်းစေ့မှတ်ဖြင့် ဆံမုတ်ဆိတ်တို့ကို ပယ်နှုတ်တတ်သည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-ဖြစ်၍လည်း၊ ကေသမသုလောစနာနယောဂံ-ထန်းစေ့မှတ်ဖြင့် ဆံမုတ်ဆိတ်တို့ကို ပယ်နှုတ်ခြင်းကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ အနုယုတ္တော-အဖန်ဖန် အားထုတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဥဗ္ဘဋ္ဌကော-အထက်၌ တည်နေတတ်သည်။ ဝါ-မတ်တတ်ရပ်နေတတ်သည်။ [“ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလံ”၌ကဲ့သို့ ဥဗ္ဘသဒ္ဒါ “ဥဒ္ဓံ” အနက်ဟော။] (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း၊ အာသနပဋိက္ခိတ္တော-ပယ်အပ်သော နေရာရှိသည်။ ဝါ-ပယ်အပ်သော ထိုင်နေခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဥက္ကုဋ္ဌိကော-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်လေ့ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း၊ ဥက္ကုဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းဟူသော အားထုတ်ကြောင်းအကျင့်ကို၊ အနုယုတ္တော ဟောတိ၊ ကဏုကာပဿယိကော-ဆူးတို့အပေါ်ဝယ် ဖြန့်ကြက်အပ်သော သားရေပေါ်၌ မှီတင်းနေထိုင်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း၊ ကဏုကာပဿယေ-ဆူးတို့အထက် ဖြန့်ကြက်အပ်သော သားရေအခင်းပေါ်၌၊ သေယျ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေတိ-ပြု၏၊ ဖလကသေယျမ္ဘိ-ပျဉ်ချပ်ပေါ်၌ အိပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကပ္ပေတိ၊ ထဏှိလသေယျမ္ဘိ-မြင့်သော ကုန်းမြေအရပ်၌ အိပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကပ္ပေတိ။ [အိပ်ရာနေရာနှင့်စပ်၍ အတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်ကို လျှောက်သည်။]

ကေပဿယိကော-တစ်ဖက်သောနံတောင်းဖြင့် စောင်း၍ အိပ်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း၊ ရဇောဇလ္လဓရော-မြူမှုန်တည်းဟူသော အညစ်အကြေးကို ဆောင်တတ်သည်။ ဟောတိ၊ အဗ္ဘောကာသိကောပိ-လွင်တီးခေါင်၌ နေခြင်း အလေ့ရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ယထာသန္တတိကော(ဝိ)-အကြင် အကြင်ခင်းထားအပ်သော ပဌမရအပ်သောနေရာ၌ နေခြင်းအလေ့ရှိသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ [စာအုပ်တို့၌ “အဗ္ဘောကာသိကောပိ ဟောတိ ယထာသန္တတိကော” ၂-ပုဒ်တွဲလျက်ရှိသော်လည်း “အဗ္ဘောကာသိကဓုတင်၊ ယထာသန္တတိကဓုတင်”ဟု ဓုတင် ၂-မျိုးရှိသောကြောင့် ဤ၌ ၂-မျိုးခွဲ၍ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။] ဝေကဋ္ဌိကော-ကျင်ကြီးကို စားခြင်း အလေ့ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း၊ ဝိကဋ္ဌဘောဇနာနယောဂံ-ကျင်ကြီးကို စားခြင်းကို အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ အနုယုတ္တော၊ ဟောတိ၊ အပါနကော-ရေအေးကို သောက်ခြင်း မရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း၊ အပါနကတ္ထံ-ရေအေးကို သောက်ခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ အနုယုတ္တော၊ ဟောတိ၊ သာယတတိယကမ္ဘိ-ညနေချမ်းဝယ်ရေသို့ သက်ဆင်းခြင်းဟူသော ၃-ကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ ဥဒကောရောဟာနုယောဂံ-ရေသို့သက်ဆင်းခြင်းကို အဖန်အဖန်အားထုတ်မှုကို၊ အနုယုတ္တော-သည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (လျှောက်ပြီ။) [မိစ္ဆာဝါယာမ၏ အစွမ်းဖြင့် အားထုတ်အပ်သော အတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်ကို လျှောက်သည်။]

တပေါပက္ကမနိရတ္တကဏ

၃၉၇။ ကဿပ-ပ၊ အစေလကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-သည်၊ စေပိ ဟောတိ-
 အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့၊ ဟတ္တာပလေခနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (စေပိ
 ဟောတိ-တော့)၊ န ဧဟိဘဒ္ဒန္တိကော-သည်၊ (စေပိ ဟောတိ-တော့)၊ န တိဋ္ဌ
 ဘဒ္ဒန္တိ ကော-သည်၊(စေပိ ဟောတိ)၊ အဘိဟင်္ဂ (စေပိ)န သာဒိယတိ-အကယ်၍မူ
 လည်း မသာယာစေဦးတော့၊ပေ၊ ထုသောဒကံ-ကို၊ (စေပိ)န ပိဝတိ-အကယ်၍မူ
 လည်း မသောက်စေဦးတော့၊ သော-ထိုအစေလကသည်၊ ဧကာဂါရိကော-သည်၊
 (ဟုတ္တာ) ဧကာလောပိကောဝါ-သည်သော်လည်း၊ (စေပိ)ဟောတိ-တော့၊ပေ၊
 သတ္တာဟိကမ္ပိ-သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ (စေပိ)အာဟာရေတိ-အကယ်၍မူလည်း
 ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်စေဦးတော့၊ (စားစေဦးတော့)၊ ဣတိဝေရူပံ-သော၊
 အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ-သော၊ ပရိယာယဘတ္တဘောဇနာနယောဂံ-ကို၊ အနုယုတ္တော-သည်၊
 (ဟုတ္တာ)စေပိ ဝိဟရတိ-အကယ်၍မူလည်း နေစေဦးတော့၊ စ-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း၊ တဿ-ထို အစေလကသည်၊ ဝါ-၏၊ အယံ သီလသမ္ပဒါ-ဤ
 သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ (အယံ)စိတ္တသမ္ပဒါ-
 ဤသမာဓိစိတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ (အယံ)
 ပညာသမ္ပဒါ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ အဘာဝိတာ-မိမိသန္တာန်၌
 မဖြစ်စေအပ်သည်၊ ဝါ-မပွားစေအပ်သည်၊ အသန္တိကတာ-မျက်မှောက် မပြုအပ်
 သည်၊ ဟောတိ၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ သော-ထို အစေလကသည်၊ သာမညာ-
 သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်း သီလ သမာဓိ ပညာမှ၊ အာရကာဝ-ဝေးသည်သာ၊
 ဗြာဟ္မညာ-ဗြာဟ္မဏ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သီလ သမာဓိ ပညာမှ၊ အာရကာဝ-
 ဝေးသည်သာ။

ကဿပ-ပ၊ ယတော-အကြင်အခါ၌၊ ဝါ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခု-
 သည်၊ အဝေရံ-ဒေါသတည်းဟူသော ရန်မရှိသော၊ အဗျာပဇ္ဈံ-ဒေါမနသတည်း
 ဟူသော ဗျာဗာမရှိသော၊ မေတ္တစိတ္တံ-မေတ္တာရှိသော စိတ်ကို၊ [မေတ္တာ+ယဿ+
 အတ္တိတိ မေတ္တံ၊ မေတ္တံစ+တံ+စိတ္တံစာတိ မေတ္တစိတ္တံ။] ဝါ-မေတ္တာစိတ်ကို၊
 ဘာဝေတိ-ဖြစ်စေ၏၊ ဝါ-ပွားစေ၏၊ အာသဝါနံ ခယာ စေတော ဝိမုတ္တိံ၊ပေ၊
 ဥပသမ္ပန္တ၊ ဝိဟရတိ။[မဟာလိသုတ်၊စတုအရိယဖလကထာ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]
 ကဿပ-ပ၊ (တတော-ထိုအခါ၌၊ဝါ-ထိုအကြောင်းကြောင့်)၊ အယံ ဘိက္ခု-ဤ
 ရဟန်းကို၊ သမဏော ဣတိပိ-သမဏဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိလေသာတို့ကို
 ငြိမ်းစေပြီးသော ရဟန်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏော ဣတိပိ-ဗြာဟ္မဏဟူ၍
 လည်းကောင်း၊ ဝါ-မကောင်းမှုတို့ကို မျှောပြီးသော ရဟန်းဟူ၍လည်းကောင်း၊
 ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ သာတာဘက္ခသော၊ သာဏာရာဇဏသောပင် ဖြစ်စေကာမူ သီလသမ္ပဒါ စိတ္တသမ္ပဒါ ပညာသမ္ပဒါကို မျက်မှောက် မပြုနိုင်ပုံ၊ စင်စစ်ကား သမဏဗြာဟ္မဏ၏ဖြစ်ကြောင်း သီလ သမာဓိ ပညာမှ အဝေးကြီးဖြစ်ပုံကို လည်း ကောင်း၊- အဝေရ အဗျာဗန္ဓဖြစ်သော မေတ္တာစိတ်ကိုပွားစေ၍ စေတောဝိမုတ္တိ ပညာဝိမုတ္တိကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သူကိုသာ “သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏ”ဟု ခေါ်ဆိုရပုံကို လည်းကောင်း၊ ဟောတော်မူသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်လွယ်ပါပြီ။

၃၉၈။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ အစေလော-သော၊ ကဿပေါ- သည်း၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီး၊ (ကံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ သာမည- သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သီလစသော အကျင့်ကို၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ (ပြုနိုင်ခဲ၏)၊ ဗြာဟ္မညံ-ဗြာဟ္မဏ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သီလစသော အကျင့်ကို၊ ဒုက္ကရံ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ကဿပ-ပ၊ လောကသို့-၌၊ ဒုက္ကရံ သာမညံ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညန္တိ ဒုက္ကရံ၊ပေ၊ ဗြာဟ္မညံဟူသော၊ ဧသာ-ဤ စကားသည်၊ ပကတိခေါ-ရိုးရာဖြစ်သော စကားသာတည်း၊ (ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားသာတည်း)၊ ကဿပ-ပံ၊ အစေလကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-သည်၊ စေဝိ (ဟောတိ)-အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်အံ့၊ ဣတိဝေရူပံ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနုယောဂံ အနုယုတ္တော (စေဝိ)ဝိဟံရတိ-အကယ်၍မူလည်း နေအံ့၊ (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်)၊ ကဿပ-ပ၊ ဣမာယ မတ္တာယ-ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသော အစေလက မုတ္တာစာရစသောအကျင့်ဖြင့်၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန-ဤ အားထုတ်အပ်သော အစေလကမုတ္တာစာရစသော အကျင့်ဖြင့်၊ သာမညံဝါ-သမဏ ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညံဝါ-သည်လည်း ကောင်း၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ သုဒုက္ကရံ-အလွန် ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ စ အဘဝိဿ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဒုက္ကရံ သာမညံ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညန္တိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ ကလ္လံ-သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်၊ န ဘဝိဿ-မဖြစ်တော့ရာ။

ဧတံ-အစေလက မုတ္တာစာရစသော ဤအကျင့်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟပတိနာဝါ- အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်သော် လည်းကောင်း၊ ဂဟပတိပုတ္တေနဝါ- အိမ်ရှင်သူကြွယ်၏ သားသည်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ကုမ္ဘဒါသိယာ ပိ-အိုးထိန်းကျွန်မသည်သော်မှလည်း၊ ဟန္တ-ယခုချက်ချင်း၊ အဟံ-ငါသည်၊ အစေလကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-ရှိသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်တော့အံ့၊ ဟတ္တာပလေ ခနော-သည်၊ ဟောမိ-အံ့၊ပေ၊ ဣတိဝေရူပံ-သော၊ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ-သော၊ ဝါ- သော၊ ပရိယာယဘတ္တဘောဇနာနုယောဂံ-ကို၊ အနုယုတ္တော-သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ ဝိဟရဒမိ-နေတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှာ၊ (ကျင့်ခြင်းငှာ)၊ သက္ကာစ-တတ်ကောင်းသည်လည်း၊ အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏။

ကဿပ-ပ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမာယ မတ္တာယ-ကို၊ အညတြေဝ-ကြည့်၍ သာလျှင်၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန-ကို၊ အညတြ(ဝေ)-ကြည့်၍သာလျှင်၊ သမညံ ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မညံဝါ-သည်သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကရံ-သည်၊ သုဒုက္ကရံ-သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကရံ သာမညံ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညန္တိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-ငှာ၊ ကလ္လံ-သင့်လျော်လျှောက်ပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကဿပ-ပ၊ ယတော-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အဝေရံ-သော၊ပေ၊ သမဏော ဣတိပိ၊ ဗြာဟ္မဏော ဣတိပိ၊ ဝုစ္စတိ။ [“သာကဘက္ခော စေပိ ကဿပ ဟောတိ”စသော ဝါကျ၊ “သာဏာနိ စေပိ ကဿပ ဓာရေတိ”စသော ဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

၃၉၉။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ အစေလော-သော၊ ကဿပေါ- သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိံ-နည်း)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ သမဏော-ရဟန်းကို၊ ဒုဇ္ဇာနော-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်ပါ၏၊ ဝါ-သိနိုင်ခဲ့ပါ၏၊ ဗြာဟ္မဏော-ဗြာဟ္မဏကို၊ ဒုဇ္ဇာနော-၏၊ ဝါ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)၊ ကဿပ-ပ၊ လောကသ္မိံ-၌၊ ဒုဇ္ဇာနော သမဏော ဒုဇ္ဇာနော ဗြာဟ္မဏောတိ- ဒုဇ္ဇာနော၊ပေ၊ ဏောဟူသော၊ ဒော-ဤစကားသည်၊ ပကတိခေါ-ရိုးရာဖြစ်သော စကားသာတည်း၊ (ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားသာတည်း)၊ ကဿပ-ပ၊ အစေလကော- သည်၊ မုတ္တာစာရော-သည်၊ စေပိ ဟောတိ-တော့၊ပေ၊ ဣတိဝေရူပံ-သော၊ပေ၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန-ဖြင့်၊ သမဏောဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်း ကောင်း၊ ဒုဇ္ဇာနော-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်၊ ဝါ-သိနိုင်ခဲ့သည်၊ စ အဘဝိဿ- အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်)၊ ဒုဇ္ဇာနော သမဏော ဒုဇ္ဇာနော ဗြာဟ္မဏောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-ငှာ၊ ကလ္လံ-သည်၊ န အဘဝိဿ-ရာ။

စသော-ဤသမဏကို၊ ဝါ-ဤဗြာဟ္မဏကို၊ ဂဟပတိနာဝါ-လည်းကောင်း၊ပေ၊ ကုမ္ဘဒါသိယာပိ-မှလည်း၊ အယံ-ဤသူသည်၊ အစေလကော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ မုတ္တာစာရော-သည်၊ ဟောတိ၊ပေ၊ ဣတိ ဝေရူပံ၊ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ၊ ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနယောဂံ၊ အနုယုတ္တော (ဟုတွာ)، ဝိဟရတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဉာတုံ-သိခြင်းငှာ၊ သက္ကာစ-တတ်ကောင်းသည်လည်း၊ အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏။

ကဿပ-ပ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမာယ မတ္တာယ-ကို၊ အညတြေဝ-သာလျှင်၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန-ကို၊ အညတြ(ဝေ)-သာလျှင်၊ သမဏောဝါ-သည်သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ-သည်သော်လည်း ကောင်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒုဇ္ဇာနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ သုဒုဇ္ဇာနော- အလွန်ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်၊ ဝါ-အလွန်သိနိုင်ခဲ့သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မာ-

ကြောင့်၊ ဒုဇ္ဈာနောပေါ၊ ဗြာဟ္မဏောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-၎င်း၊ ကလ္လံ-
 သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကဿပ-ပ၊ ယတော-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အဝေရံ-သော၊
 ပေါ၊ သမဏော ဣတိပိ ဗြာဟ္မဏော ဣတိပိ ဝုစ္စတိ။ [“သာကဘက္ခော စေပိ
 ကဿပ ဟောတိ” စသော ဝါကျ၊ “သာဏာနိ စေပိ ကဿပ ဓာရေတိ” စသော
 ဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပေးပါ။] ပေါ၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

သီလ သမာဓိ ပညာသမ္ပဒါ

၄၀၀။ ဧဝံ ဝုတ္တောပေါ၊ အဝေါစ၊ (င်္ဂံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ သာ သီလသမ္ပဒါ-
 ထို သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည်၊ ကတမာပန-အဘယ်ပါနည်း၊ (သာ)စိတ္တသမ္ပဒါ-
 ထို သမာဓိစိတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည်၊ ကတမာ-နည်း၊ (သာ)ပညာသမ္ပဒါ-
 ထိုပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည်၊ ကတမာ-နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့(လျှောက်ပြီ)။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်ဝယ် “ဣဓ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”
 စသော ဝါကျများကို သာမညဖလသုတ် ပဏီတတရသာမညဖလကထာ၌ လည်း
 ကောင်း၊ စူဠသီလ မဇ္ဈိသီလ မဟာသီလတို့ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် သီလအခန်း၌
 လည်းကောင်း၊ “သံသော ခေါ ကဿပ ဘိက္ခု ဧဝံ သီလသမ္ပန္နော န ဣတောစိ
 ဘယ်”စသော ဝါကျကို သာမညဖလသုတ် မဟာသီလအဆုံး၌လည်းကောင်း၊
 အနက်ပေးခဲ့ပြီ၊ [ဤသီလကို ဤ၌ “သီလသမ္ပဒါ”အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။]
 ပဌမဈာန်စသော ဈာန် ၄-ပါးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာနဝါဒကထာ၌
 လည်းကောင်း၊ ထို ဈာန် ၄-ပါး၏ ဥပမာနဝါကျတို့ကို သာမညဖလသုတ်
 ပဌမဈာန်ကထာစသည်၌လည်းကောင်း အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ [ဤဈာန် ၄-ပါးကို
 “စိတ္တသမ္ပဒါ” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။] ဝိပဿနာဉာဏ်မှစ၍ အာသဝက္ခယ
 ဉာဏ်တိုင်အောင်သော ဉာဏ်ရုံစပါးကို သာမညဖလသုတ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကထာ
 စသည် တို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ [ထို ဉာဏ်ရုံစပါးကို ဤ၌ “ပညာသမ္ပဒါ”အဖြစ်ဖြင့်
 ဟောတော်မူသည်။]

၄၀၁။ ကဿပ-ပ၊ ဣမာယ သီလသမ္ပဒါယစ-ဤသီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းထက်
 လည်းကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ (ဣမာယ) စိတ္တသမ္ပဒါယ-ထက်လည်း
 ကောင်း၊ ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ ဣမာယ ပညာသမ္ပဒါယ-ထက်လည်းကောင်း၊
 ဝါ-မှလည်းကောင်း၊ အညာ-အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရာဝါ-သာ၍ လွန်ကဲသည်မူ
 လည်းဖြစ်သော၊ ပဏီတတရာဝါ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊
 သီလသမ္ပဒါ-သည်လည်းကောင်း၊ စိတ္တသမ္ပဒါ-သည်လည်းကောင်း၊ ပညာသမ္ပဒါ-
 သည်လည်း ကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိတော့။

သီဟနာဒကထာ

၄၀၂။ ကဿပ-ပ၊ ဧကေ-အချို့ကုန်သော၊ သီလဝါဒါ-သီလကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ ဝါ-သီလ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-သမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တိ-ရိုက်ကုန်၏၊ တေ-ထိုသီလဝါဒသမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အနေက ပရိယာယေန-တစ်ပါးမက များစွာသောအကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ-ပရိယာယ်အမျိုးမျိုးဖြင့်၊ သီလဿ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဘာသန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ကဿပ-ပ၊ ယာဝတာ-အကြင်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အရိယံ-ကိလေသာမြို့မှေး၊ ညစ်အကြေးမှကင်းဝေးစင်ကြယ်သော၊ ပရမံ-လွန်မြတ်သော၊ သီလံ-လောကုတ္တရာသီလသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏၊) အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ တတ္ထ-ထိုသီလ၊ ပရမသီလအရာ၌၊ အတ္တနောမိမိ၏၊ ဝါ-မိမိ၏သီလနှင့်၊ သမသမံ-တူသောသီလအားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ-မြင်တော်မမူ၊ ဘိယျော-သာလွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကား၊ ကုတော-အဘယ်မှာ မြင်ပါတော့အံ့နည်း၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ယဒိဒံ အဓိသီလံ-အကြင်သီလ၊ အဓိသီလသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထိုသီလ၊ အဓိသီလအရာ၌၊ အဟမေဝ-ငါဘုရားသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန်၏။။ [ငါးပါးသီလမှစ၍ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတိုင်အောင်သော သီလသည် သီလမည်၏၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလသည် အဓိသီလမည်၏၊ ထိုသီလ၊ အဓိသီလအရာ၌ ငါဘုရားကသာ သာလွန်တော်မူသည်-ဟူလို။]

ကဿပ-ပ၊ ဧကေ-နံသော၊ တပေါဇိဂုဏ္ဍာဝါဒါ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ် စက်ဆုပ်တတ်သော ဝီရိယ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ အနေက ပရိယာယေန- ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ တပေါဇိဂုဏ္ဍာယ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်စက်ဆုပ်တတ် သောဝီရိယ၏၊ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ၊ ကဿပ-ပ၊ ယာဝတာ-သော၊ အရိယာ-သော၊ ပရမာ-သော၊ တပေါဇိဂုဏ္ဍာ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်စက်ဆုပ်တတ်သော ဝီရိယသည်၊ (အတ္ထိ)၊ အဟံ-သည်၊ တတ္ထ-ထို တပေါဇိဂုဏ္ဍာဝီရိယအရာ၌၊ အတ္တနော-၏၊ ဝါ-မိမိ၏တပေါဇိဂုဏ္ဍာနှင့်၊ သမသမံ-တူသော တပေါဇိဂုဏ္ဍာဝီရိယ အားဖြင့်တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ-မူ၊ ဘိယျော-ကား၊ ကုတော-နည်း၊ အထခေါ-ကား၊ ယဒိဒံ အဓိဂေဇ္ဇံ-အကြင်ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာစက်ဆုပ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော ဇေဂုဏ္ဍသာမည၊ လွန်ကဲသော ဇေဂုဏ္ဍသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထို ဇေဂုဏ္ဍ၊ အဓိဂေဇ္ဇာအရာ၌၊ အဟမေဝ-သာ၊ ဘိယျော-၏။ [ကုသိုလ်ဝီရိယမှစ၍ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ဝီရိယတိုင်အောင် တပေါဇိဂုဏ္ဍာ မည်၏၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ဝီရိယသည် အဓိတပေါဇိဂုဏ္ဍာမည်၏။]

ကဿပ-ပါ၊ ဧကေ-နံသော၊ ပညာဝါဒါ-ပညာကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊
 ဝါ-ပညာ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ၊ သန္တိ၊ တေ အနေက
 ပရိယာယေန၊ ပညာယ-၏၊ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ၊ ကဿပ-ပါ၊ ယာဝတာ-သော၊
 အရိယာ-သော၊ ပရမာ-သော၊ ပညာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ အဟံ-သည်၊ တတ္ထ-ထို
 ပညာအရာ၌၊ အတ္တဇနော-၏၊ ဝါ-မိမိ၏ပညာနှင့်၊ သမသမံ-တူသောပညာအားဖြင့်
 တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ၊ ဘိယျော-ကား၊ ကုတော-နည်း၊ အထခေါ-
 ကား၊ ယဒိဒံ အဓိပညံ-အကြင်ပညာသာမည၊ လွန်ကဲသောပညာသည်၊ [“အဓိပညံ”
 သည် လိင်္ဂဝိပလ္လာသတည်း။] (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထိုပညာသာမည၊ လွန်ကဲသောပညာ
 အရာ၌၊ အဟမေဝ ဘိယျော။ [ကမ္မဿကတာဉာဏ်စသော လောကီပညာသည်
 ပညာသာမညမည်၏။ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ပညာသည် အဓိပညာမည်၏။]

ကဿပ-ပါ၊ ဧကေ-နံသော၊ ဝိမုတ္တိဝါဒါ-ဝိမုတ္တိကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊
 ဝါ-ဝိမုတ္တိ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ၊ သန္တိ၊ တေ အနေက
 ပရိယာယေန၊ ဝိမုတ္တိယာ-ဝိမုတ္တိ၏၊ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ၊ ကဿပ-ပါ၊ ယာဝတာ၊
 အတ္တဇနော-၏၊ ဝါ-မိမိ၏ဝိမုတ္တိနှင့်၊ သမသမံ-တူသောဝိမုတ္တိအားဖြင့် တူသော
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ၊ ဘိယျော-ကား၊ ကုတော-နည်း၊ အထခေါ-ကား၊
 ယဒိဒံ အဓိဝိမုတ္တိ-အကြင်ဝိမုတ္တိသာမည၊ လွန်ကဲသောဝိမုတ္တိသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-
 ထိုဝိမုတ္တိသာမည၊ လွန်ကဲသောဝိမုတ္တိအရာ၌၊ အဟမေဝ-သာ၊ ဘိယျော။
 [တဒဂ်ဝိမုတ္တိ၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိတို့သည် သာမည၊ သမုစ္ဆေဒ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိ၊ နိဿရဏ
 တို့သည် အဓိဝိမုတ္တိ။]

၄၀၃။ ကဿပ-ပါ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ အညတိတ္ထိယာ-သာသနာ
 တော်အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိကြကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့သည်၊
 ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော-
 သည်၊ သီဟနာဒံ-ခြင်္သေ့မင်း၏ ဟောက်ခြင်းနှင့်တူသောအသံကို၊ နဒတိ-
 မြွက်ဆိုပါပေ၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် မြွက်ဆိုပါသော်လည်း၊ တံ-ထိုခြင်္သေ့မင်း၏
 ဟောက်ခြင်းနှင့်တူသော အသံကို၊ သုညာဂါရေ-လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သောကျောင်း၌၊
 နဒတိ-(တစ်ယောက်တည်း) မြွက်ဆို၏၊ ပရိသာသု-ပရိသတ်တို့၌၊ နော(နဒတိ)-
 မမြွက်ဆို၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောဆိုကုန်ရာ၏)၊ ဧတံ ဌာနံ-ဤသို့ ပြောဆိုခြင်း
 ဟူသော အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ-ရှိနိုင်သည်သာ၊ ကဿပ-ပါ၊ တေ-ထို
 ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ-မာဟေဝံဟူ၍၊ ဝါ-ဤသို့ မဟုတ်ဟူ၍၊
 ဝစနိယာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်၏၊ ကဿပ-ပါ၊ သမဏော
 ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဉ္စ-ကိုလည်း၊ နဒတိ-၏၊ ပရိသာသုစ-တို့၌လည်း၊
 နဒတိ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ-န်သည်၊ အဿု-န်၏။

ကဿပ-ပ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ အညတိတ္ထိယာ-န်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကာ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျံ-ကုန်ရာ၏၊ (ကိံ) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဉ္စ-ကိုလည်း၊ နဒတိ-၏၊ ပရိသာသုစ-တို့၌လည်း၊ နဒတိ-၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ပရိသတ်တို့၌ မြွက်ဆိုပါသော်လည်း၊ ဝိသာရဒေါ-ကင်းသော ရွံ့ရှားခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-ရွံ့ရှားခြင်းကင်း ရဲတင်းသည်၊ (ဟုတွာ) နော နဒတိ-မြွက်ဆိုသည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ-သာ၊ ကဿပ-ပ၊ တေ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ဟူ၍၊ ဝစနိယာ-န်သည်၊ အဿု-န်၏၊ ကဿပ-ပ၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဉ္စ-ကိုလည်း၊ နဒတိ-၏၊ ပရိသာသုစ-တို့၌လည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဝိသာရဒေါ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟုတွာ)စ-ဖြစ်၍လည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဣတိဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ-န်သည်၊ အဿု-န်၏။

ကဿပ-ပ၊ ယံ-ကြောင့်ပေ၊ ပရိသာသုစ၊ နဒတိ၊ ဝိသာရဒေါ၊ (ဟုတွာ)စ၊ နဒတိ၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ပရိသတ်တို့၌ ရဲတင်းစွာ မြွက်ဆိုပါသော်လည်း၊ (ဒေဝမနုဿာ- ပညာရှိသူ၊ နတ်လူတို့သည်) နံ-ထိုရဟန်းဂေါတမကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ နော ပုစ္ဆန္တိ-မမေးကြကုန်၊ ဣတိ-န်၏၊ ဧတံ ဌာနံ၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ၊ ကဿပ-ပ၊ တေ- တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ၊ ပေ၊ ဝိသာရဒေါ-သည်၊ (ဟုတွာ)စ-လည်း၊ နဒတိ၊ (ဒေဝမနုဿာ) ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ နံ-ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-န်၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ အဿု။

ကဿပ-ပ၊ ယံ-ကြောင့်ပေ၊ ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ ပုစ္ဆန္တိ-န်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် မေးကြပါကုန်သော်လည်း၊ နေသံ-ထိုပြဿနာမေးသူတို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော)၊ နော ဗျာကရောတိ-မဖြေဆို နိုင်ပေ၊ နေသံ-တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော-သော်)၊ ဗျာကရောတိ-ဖြေဆိုနိုင်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ဖြေဆိုနိုင်ပါသော်လည်း၊ ပဉ္စဿ-ကို၊ ဝေယျာကံရဏေန-ဖြေဆိုခြင်းအားဖြင့်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ နော အာရာဇေတိ-မနှစ်သက်စေနိုင်ပေ၊ ပဉ္စဿ-ကို၊ ဝေယျာကရဏေနစ-အားဖြင့်လည်း၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဇေတိ-နှစ်သက်စေနိုင်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် နှစ်သက်စေနိုင်ပါ သော်လည်း၊ သောတဗ္ဗံ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ နောမညန္တိ-မမှတ်ထင်ကြကုန်ပေ။

အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ (ဝစနံ-ကို)၊ သောတဗ္ဗံ-နာယူထိုက်၏ဟူ၍၊ မညန္တိ-မှတ်ထင်ကြကုန်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် နာယူထိုက်၏ဟု မှတ်ထင်ကြပါကုန် သော်လည်း၊ သုတွာ-နာယူပြီး၍၊ နော ပသီဒန္တိ-မကြည်ညိုကြကုန်ပေ၊ အဿ-၏၊ (ဝစနံ-ကို)၊ သုတွာစ-၍လည်း၊ ပသီဒန္တိ-ကြည်ညိုကြကုန်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ကြည်ညိုကြပါကုန်သော်လည်း၊ ပသန္နကာရံ-ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာကို၊

နော ကရောန္တိ-မပြုကြကုန်ပေ၊ ပသန္နကာရဉ္စ-ကိုလည်း၊ ကရောန္တိ-န်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ပြုကြပါကုန်သော်လည်း၊ တထတ္တာယ-ထိုတရားတော်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတိကို ဖြည့်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ နော ပဋိပဇ္ဇန္တိ-မကျင့်ကြကုန်ပေ၊ တထတ္တာယစ-ငှာလည်း၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-န်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ကျင့်ကြပါကုန် သော်လည်း၊ ပဋိပဇ္ဇာ-ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ နော အာရာဓေန္တိ-စိတ်ကို မနှစ်သက်စေနိုင်ကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောဆိုကုန်ရာ၏)၊ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ-သာ။

ကဿပ-ပါ၊ တေ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ဟူ၍၊ ဝစနိယာ-န်သည်၊ အဿု-ကုန်၏၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဉ္စ-ကိုလည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဝိသာရဒေါ-သည်၊ (ဟုတွာ)စ-၍လည်း၊ နဒတိ-၏၊ (ဒေဝမနုဿာ) ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ နံ-ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-န်၏၊ နေသံ-တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော)စ-ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ ဗျာကရောတိ-၏၊ ပဉ္စဿ-ကို၊ ဝေယျာကရဏေနစ-အားဖြင့်လည်း၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဓေတိ-၏၊ အဿ-၏၊ (ဝစနံ-ကို)၊ သောတဗ္ဗစ-ဟူ၍လည်း၊ မညန္တိ-န်၏၊ အဿ-၏၊ (ဝစနံ-ကို)၊ သုတွာစ-၍လည်း၊ ပသဒိန္တိ-န်၏၊ ပသန္နကာရဉ္စ-ကိုလည်း၊ ကရောန္တိ-န်၏၊ တထတ္တာယစ-ငှာလည်း၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-န်၏၊ ပဋိပဇ္ဇာစ-ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ အာရာဓေန္တိ-စိတ်ကို နှစ်သက်စေနိုင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်၏။

တိတ္ထိယပရိဝါရသကထာ

၄၀၄။ ကဿပ-ပါ၊ ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ အဟံ-သည်၊ ရာဇဂဟေ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဝါ-မြို့၏ အနီးဖြစ်သော၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ-ဂိဇ္ဈကုဋ်မည်သော၊ ပဗ္ဗတေ-တောင်၌၊ ဝိဟရာမိ-နေတော်မူ၏၊ တတြ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်ဝယ် နေတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ဓံ-ငါ့ကို၊ အညတရော-အမျိုးအမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ တပဗြဟ္မစာရီ-မြတ်သောတပကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ ဝါ-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော ဝီရိယဖြင့် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ နိဂြောဓောနာမ-နိဂြောဓမည်သော ပရိတ္တိဇီသည်၊ အဓိဇေဋ္ဌေ-မဲကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော မြတ်သောဝီရိယအရာ၌၊ ပဉ္စ-ကို၊ အပုစ္ဆိ-မေးပြီး၊ အဟံ-သည်၊ တဿ-ထိုနိဂြောဓ ပရိတ္တိဇီအား၊ အဓိဇေဋ္ဌေ-၌၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော-သော်) ဗျာကာသံ-ဖြေတော်မူခဲ့ပြီး၊ မေ-သည်၊ (ပဉ္စ-ကို)၊ ဗျာကတေစ-ဖြေတော်မူအပ်ပြီးသော်လည်း၊ ပရဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင် ဖြစ်သော၊ မတ္တာယ-အတိုင်းအရည်အားဖြင့်၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီး၊ ဣတိ-ဤသို့

(မိန့်တော်မူပြီ)။ ဘန္တေ-ရား၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဓမ္မ-ကို၊ သုတ္တာ-နာရ၍၊ ဝါ-နာရသည်ရှိသော်၊ ပရိဝိယ-သော၊ မတ္တာယ-အားဖြင့်၊ အတ္တမနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ န အဿ-မဖြစ်ဘဲရှိပါအံ့နည်း၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟတ္ထိ-အကျွန်ုပ်သည်လည်း၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဓမ္မ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဝါ-နာရခြင်းကြောင့်၊ ပရိဝိယ-သော၊ မတ္တာယ-အားဖြင့်၊ အတ္တမနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (အမှီ-ဖြစ်ပါ၏)။

ဘန္တေ-ရား၊ အဘိက္ကန္တံ-အလွန်ကောင်းပါပေစွ၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဘိက္ကန္တံ-စွ၊ [ဤပုဒ်၌ အနက်အမျိုးမျိုးပေးပုံကို သာမညဖလသုတ်၊ အဇာတသတ္တု ဥပါသကတ္တပဋိဝေဒနကထာ၌ ဖြစ်ပြီး] “သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံယာဉ္စတိုင်အောင် အနက်တူပြီး။ ပေ၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပဗ္ဗန္တံ-ရှင်အဖြစ်ကို၊ လဘောယျ-ရလိုပါ၏၊ ဝါ-ရပါရစေ၊ ဥပသမ္ပဒံ-မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ လဘောယျ-ပါ၏၊ ဝါ-စေ၊ ဣတိ-ဤသို့။ (လျှောက်ပြီး)။

၄၀၅။ ကဿပ-ပ၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော-ရှေး၌ သာသနာတော်အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိသော၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ-တရားသဖြင့်ဆုံးမရာ ဤသာသနာတော်၌၊ ပဗ္ဗန္တံ-ကို၊ အာကင်္ခတိ-အလိုရှိ၏၊ ဥပသမ္ပဒံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ အာကင်္ခတိ-၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စတ္တာရော မာဿ-၄ လတို့ပတ်လုံး၊ ပရိဝသတိ-ပရိဝါသ်နေရ၏၊ စတုန္ဒမာသာနံ-၄ လတို့၏၊ အစွယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ အာရဒ္ဓစိတ္တာ-နှစ်သက်စေအပ်သော စိတ်ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဗ္ဗာဇေန္တိ-ရှင် ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ ဘိက္ခုဘာဝါယ-ရဟန်းအဖြစ် အကျိုးငှာ၊ ဥပသမ္မာဒေန္တိ-မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်စေကြကုန်၏၊ အပိစ-ထိုသို့ ၄-လပတ်လုံး ပရိဝါသ်နေရပါသော်လည်း၊ မေ-ငါသည်၊ စတ္ထ-ဤ ပရိဝါသ်နေရာ၌၊ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတူသောအတိုင်းအရှည် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတာ-သိတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-တော်မူပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော-ရှေး၌ သာသနာတော်၏အယူမှ တစ်ပါးသော အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ-၌၊ ပဗ္ဗန္တံ-ကို၊ သစေ အာကင်္ခန္တိ-အကယ်၍ အလိုရှိကုန်အံ့၊ ဥပသမ္ပဒံ-ကို၊ (သစေ)အာကင်္ခန္တိ-ကုန်အံ့၊ စတ္တာရော မာဿ-လုံး၊ (သစေ)ပရိဝသန္တိ-အကယ်၍ ပရိဝါသ်နေရကုန်အံ့၊ စတုန္ဒ မာသာနံ-တို့၏၊ အစွယေန-၌၊ အာရဒ္ဓစိတ္တာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ (သစေ) ပဗ္ဗာဇေန္တိ-အကယ်၍ ရှင်ဖြစ်စေကြကုန်အံ့၊ ဘိက္ခုဘာဝါယ-ငှာ၊ (သစေ) ဥပသမ္မာဒေန္တိ-အကယ်၍ မြင့်မြတ်သောပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်စေကြကုန်အံ့၊ (စံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်)၊ အဟံ-သည်၊ စတ္တာရိဝဿာနိ-၄ နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ပရိဝသိဿာမိ-ပရိဝါသ်နေပါအံ့၊ စတုန္ဒဝဿာနံ-၄ နှစ်တို့၏၊ အစွယေန-၌၊

အာရဒ္ဒစိတ္တာ-န်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇေ-ရှင်ဖြစ်စေကြပါစေကုန်၊ ဘိက္ခု၊ ဘာဝါယ-ငှာ၊ ဥပသမ္မာဒေန္တ-မြင့်မြတ်သောပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်စေကြပါစေကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

အစေလော-သော၊ ကဿပေါ-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗန္တ-ကို၊ အလတ္ထ-ပြီးဥသမ္ပဒ်-ကို၊ အလတ္ထ-ပြီး၊ အစိရူပသမ္ပန္နော-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်ဖြစ်၍ မကြာမြင့်သေးသော၊ အာယသ္မာ ကဿပေါ-အရှင် ကဿပသည်၊ ဧကော-တစ်ပါးတည်းသည်၊-ဝူပကဋ္ဌော-အပေါင်းအဖော် တို့မှ ကင်း၍ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးသည်၊ အပ္ပမတ္တာ-မမေ့မလျော့သည်၊ အာတာပိ-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာလောင်မြိုက်တတ်သော သမ္ပပ္ပဓာန်လုလှ ဝီရိယရှိသည်၊-ပဟိတတ္ထော-ကိုယ်နှင့်အသက်၊ မငဲ့ကွက်ဘဲ နိဗ္ဗာန်သို့စေလွှတ်အပ် သောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဝိဟရန္တော-နေလသော်၊ န စိရဿေဝ-မကြာ မြင့်မီပင်၊ ယဿ-အကြင် အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ကုလပုတ္တာ-အမျိုးကောင်းသားတို့သည်၊ သမ္ပဒေဝ-ကောင်းစွာသာလျှင်၊ အဂါရသ္မာ-အိမ်မှ၊ (နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍)အနဂါရိယံ-အိမ်၏စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်မှု၊ ကုန်ရောင်းမှု၊ နွားမွေးမှုမရှိရာ ရဟန်းဘောင်သို့၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိ-ကုပ်ရက်ကြကုန်၏၊ အနတ္တရံ-အတူ မရှိ မြတ်သော၊ ဗြဟ္မစရိယ ပရိယောသာနံ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ တံ-ထို အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ-မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်အပ် သော သဘောဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘောဉ်ပင်၊ ဝါ-မျက်မှောက်ဘဝဉ်ပင်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သစ္စိကတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပန္တ-ရောက်၍၊ (ပြီးစေ၍)၊ ဝိဟာသိ-နေပြီ၊ “ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်၊ ခိဏာ-ကုန်ပြီ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ဟူသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝုသိတံ-ကျင့်ဆုံးအပ်ပြီ၊ ကရဏီယံ-ပြုသင့်ပြုထိုက်သော တစ်ဆဲ့ခြောက်ပါးသော မဂ်ကိစ္စကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတ္ထတ္တာယ-တစ်ဆဲ့ခြောက်ပါး၊ ဤသို့ပြားသော မဂ်ကိစ္စအပေါင်း ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နောက်ထပ် မဂ်ကိစ္စအကျိုးငှာ၊ အပရံ-တစ်ပါးသော မဂ်ကို ပွားစေဖွယ်ကိစ္စသည်၊ န-မရှိတော့၊” ဣတိ-သို့၊ အဗ္ဘညာသိ-သိပြီ၊ အာယသ္မာ ကဿပေါ-သည်၊ အရဟတံ-ရဟန္တာတို့တွင်၊ အညတရော-တစ်ပါးအပါအဝင် သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊(သုတံ-နာယုမှတ်သား ဆောင်ထားအပ်ပါ ပြီ)၊(ဣတိ-အပြီးတည်း။) အဋ္ဌမံ-သော၊ မဟာသီဟနာဒသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌတံ-ပြီ။

မဟာသီဟနာဒသုတ်ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

၉ = ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် နိဿယ
ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု

၄၀၆။ ဧဝံ မေ သုတံ ဧကံ သမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာလသုတ် အစ၌ အနက်ပေးခဲ့သည့် အတိုင်း အနက်ပေးပါ။ “ဗြဟ္မဇာလံ၊ ဗြဟ္မဇာလဿ” နေရာဝယ် “ပေါဋ္ဌပါဒံ၊ ပေါဋ္ဌပါဒဿ” ဟု ထည့်ရုံသာထူးပါသည်။] ဘဂဝါ-သည်။ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိမြို့ ၌။ ဝါ-၏ အနီးဖြစ်သော၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အနာထပိဏ္ဍိကသူဌေး၏။ အာရာမေ- အာရာမံ၌။ ဝါ-ကျောင်းတိုက်၌။ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏။ တေန သမယေန- မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝတ္ထိမြို့အနီး ဧတဝန်ကျောင်းတိုက်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူ ရာ ထိုအခါ၌။ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-ပေါဋ္ဌပါဒမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗိဇ်ဇ်သည်။ သမယပွဝါဒကေ-အယူကိုအပြားအားဖြင့် ပြောဆိုရာဖြစ်သော၊ တိန္နကာစီရေ- တည်ပင် အစဉ်အတန်းရှိသော၊ ဧကသာလကေ-ဧကသာလကမည်သော၊ မလ္လိကာ ယ-မလ္လိကာမိဖုရား၏။ အာရာမေ-အာရာမံ၌။ မဟတိယာ-များစွာသော၊ ပရိဗ္ဗာဇက ပရိသာယ-ပရိဗ္ဗိဇ်ဇ်ပရိသတ်နှင့်၊ တိသမတ္တေဟိ-၃ ကျိပ် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကသတေဟိ-ပရိဗ္ဗိဇ်ဇ်အရာတို့နှင့်၊ (တစ်နည်း) တိသမတ္တေဟိ ပရိဗ္ဗာဇက သတေဟိ-၃ ထောင်သော ပရိဗ္ဗိဇ်ဇ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ ပဋိဝသတိ-နေ၏။

အထခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်။ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-နေ့၏ ရှေ့အဖို့ဖြစ်သောအခါ၌၊ (နံနက်အခါ၌)။ နိဝါသေတွာ-သင်းပိုင်ကိုပြင်ဆင်ကာ ဝတ်တော်မူပြီး၍၊ ပတ္တစိဝရံ- ကို၊ အာဒါယ-ယူတော်မူ၍၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ ပါဝိသိ- ဝင်တော်မူပြီ။

၄၀၇။ အထခေါ-ဆွမ်းခံဝင်တော်မူလာရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝတော-၌၊ ဧတံ- ဤအကြံတော်သည်။ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ (ကိံ)၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပါဝိသိတုံ-ငှာ၊ တာဝ အတိပုဂေါ-အလွန်စောသေး၏။ အဟံ-သည်။ ယေန-၌၊ သမယပွဝါဒကော-သော၊ပေ၊ မလ္လိကာယ-၏။ အာရာမော (အတ္ထိ)၊ ယေန-၌၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဇကော (အတ္ထိ)၊ တေန-မလ္လိကာမိဖုရား၏ အာရာမံ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ ပရိဗ္ဗိဇ်ဇ်ရာ ထိုအရပ်သို့၊ ယံနူန ဥပသင်္ကမေယျ-အကယ်၍ ကြွတော်မူရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံတော်ဖြစ်ပြီ၊ အထခေါ-အကြံတော်ဖြစ်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်။ ယေန-၌၊ သမယပွဝါဒကော-သော၊ပေ၊ အာရာမော (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ကြွတော်မူပြီ။

၄၀၈။ တေန သမယေန-ဘုရားရှင်၏ကြွတော်မူလာရာ ထိုအခါ၌၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်။ ဥဒ္ဓာဒိနိယာ-မြင့်ကျယ်သောအသံရှိနေသော၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာ သဒ္ဓါယ-အထက်သို့ မြင့်တက်သောအသံလည်းရှိ၊ ဘေးသို့ ကျယ်ပြန့်သောအသံ လည်းရှိသော၊ တိရစ္ဆာနကထံ-သုဂတိလမ်း၊ မောက္ခလမ်းတို့၏ ဖိလာကန့်လန့်

ဖြစ်သော စကားကို၊ ကထေန္တိယာ-ပြောဆိုနေသော၊ မဟတိယာ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော ပရိသာယ သဒ္ဓိံ၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်။ ဟောတိ၊ သေယျထိဒံ-အဘယ် တိရစ္ဆာန ကထာကိုနည်း၊ ရာဇကထံ-မင်းနှင့်စပ်သော စကားကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိ ဘဝါဘဝကထံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဣတိဝါ-ဤသို့ အလားတူဖြစ်သော စကားကို လည်းကောင်းတည်း၊ (တစ်နည်း) သေယျထိဒံ-အဘယ် တိရစ္ဆာနကထာကို၊ ကထေန္တိယာ မဟတိယာ ပရိဗ္ဗာဇကောပရိသာယ သဒ္ဓိံ၊ နိသိန္နော-သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ ရာဇကထံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဣတိဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ (ကထေန္တိယာ ပေ၊ နိသိန္နော ဟောတိ)၊ [“ရာဇကထံ”စသည်တို့၏ အနက်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် မဇ္ဈိမသီလကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၄၀၉။ ပေါဋ္ဌပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒူရတောဝ-အဝေး၌ ပင်၊ အာဂစ္ဆန္တံ-ကြွလာတော်မူသည်ကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-မြင်ခြင်းကြောင့်၊ သကံ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပရိသံ-ပရိသတ်ကို၊ (တစ်နည်း) သကံ ပရိသံ-မိမိပရိသတ် ကို၊ သဏ္ဍာပေသိ-ကောင်းစွာတည်စေပြီး၊ (ငြိမ်စေပြီး၊ ကံ-အဘယ်သို့ ကောင်းစွာ တည်စေ၊ ငြိမ်စေသနည်း)၊ ဘောန္တော-အရှင်တို့သည်၊ အပ္ပသဒ္ဓါ-တိုးသောအသံ ရှိသူတို့သည်၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ကြပါကုန်၊ ဘောန္တော-တို့ (တုမေ) သဒ္ဓံ-အသံကို၊ မာ အကတ္ထ-မပြုကြကုန်လင့်၊ အယံ သမဏော ဂေါတမော-ဤရဟန်းဂေါတမ သည်၊ အာဂစ္ဆတိ-လာနေ၏၊ သော အာယသ္မာ-ထိုအရှင်သည်၊ အပ္ပသဒ္ဓကာမော-တိုးသောအသံကို အလိုရှိ၏၊ အပ္ပသဒ္ဓဿ-၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-ဂုဏ်ကို ပြောလေ့ရှိ၏၊ အပ္ပသဒ္ဓံ-တိုးသောအသံရှိသော၊ ပရိသံ-ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိ၍၊ ဥပသကံမိတဗ္ဗံ-ချဉ်းကပ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ အပ္ပေဝနာမမညေယျ-မှတ်ထင်ကုန်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍ ကောင်းစွာတည်ငြိမ်စေပြီး၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့သည်၊ တုဏှိ၊ အဟေသံ-ဖြစ်ကုန်ပြီ။

၄၁၀။ အထခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယေန-၌၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဇကော (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသကံမိ-ကြွတော်မူပြီး၊ အထခေါ-၌၊ (ဘုရားရှင်ကြွတော်မူ လာရာ ထိုအခါ၌) ပေါဋ္ဌပါဒေါ၊ ပေ၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဧဝံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီး၊ (ကံ)၊ ဘန္တေ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧတု-ကြွတော်မူပါ၊ ဘန္တေ၊ ဘဂဝတော-၏၊ (အာဂတံ-ကြွလာတော်မူခြင်းသည်)၊ သွာဂတံ-ကောင်းသော ကြွလာတော် မူခြင်းပါတည်း၊ ဘန္တေ၊ ဣဓ-ဤအရပ်သို့(တပည့်တော်တို့အထံသို့)၊ အာဂမနာယ- ကြွလာတော်မူခြင်း၏၊ ယဒိဒံ (ယော+အယံ ပရိယာယော)-အကြင် အလှည့်အကြိမ် သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣမံ ပရိယာယံ-ဤအလှည့်အကြိမ်ကို၊ ဘဂဝါ၊ စိရဿံ-ကြာမြင့် မှ၊ အကာသိ-ပြုတော်မူပြီး၊ [အရှင်ဘုရား ကြွလာတော်မမူသည်မှာ ကြာပါပြီ- ဟုလို]၊ ဘန္တေ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ နိသိဒတု-ထိုင်တော်မူပါ၊ ဣဒံ အာသနံ-ဤ နေရာကို၊ ပညတ္တံ-ခင်းအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီး။

ဘဂဝါ-သည်။ ပညတ္တေ-ခင်းပေးအပ်ပြီးသော၊ အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသီဒိ-
 ပြီးပေါဋ္ဌပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဏောပိ၊ အညတရံ-တစ်မျိုးသော၊ နိစံ-နိမ့်သော၊ အာသနံ-
 ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ဧကမန္တံ-စွာဝါ-၌၊ နိသီဒိ-ပြီ၊ ဧကမန္တံ၊ ပေ၊ ပရိဗ္ဗာဏံ
 ဘဂဝါ ဧတံ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဧတံရဟိ-ယခုအခါ၌၊ ကာယ
 ကထာယ-အဘယ်စကားဖြင့်၊ သန္နိသိန္ဒာ-အတူတကွ ထိုင်နေကြကုန်သည်။ (စုဝေ-
 နေကြကုန်သည်။) အတ္တနု-ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ အန္တရ-အကြား၌
 ဖြစ်သော၊ (ငါဘုရားမရောက်လာမီ အကြား၌ဖြစ်သော) ဝိပွကတာ-အပြားအားဖြင့်
 ပြုအပ်ပြီးမဟုတ်သော၊ (မပြီးဆုံးသေးသော) ကထာ-စကားသည်၊ ကာစ-အဘယ်
 စကားနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ။ [ဘုရားရှင်က ရဟန်းများကို မေးတော်မူ
 သောအခါ၌ကား “အန္တရ-ကမ္မဋ္ဌာန မနုဿိကာရစသည်တို့၏ အကြား၌”ဟု
 ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ဖွင့်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပေးပါ။]

အဘိသညာနိရောဓကထာ

၄၁၁။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးတော်မူအပ်သော်၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဏော
 ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊(ကိံ)၊ ဘန္တေ၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ တေရဟိ-ယခု
 အခါ၌၊ (အရှင်ဘုရား ကြွလာတော်မမူမီ) ယာယကထာယ-ဖြင့်၊ သန္နိသိန္ဒာ-
 အတူတကွ ထိုင်နေကြပါကုန်၏၊ (စုဝေ-နေကြပါကုန်၏) သောကထာ-ဤစကား
 သည်၊ တိဋ္ဌတု-တည်ပါစေဦး၊ (အသာထားလိုက်ပါဦး)၊ ဘန္တေ-ရား၊ သောကထာ-
 သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘဂဝတော-သည်၊ ဝါ-၏၊ ပစ္စာပိ-နောက်၌လည်း၊ သဝနာယ-
 နားထောင်တော်မူခြင်းငှာ၊ ဒုလ္လဘာ-ခဲယဉ်းသဖြင့်ရအပ်သည်၊ (ရနိုင်ခဲ့သည်)၊
 န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ၊ ဘန္တေ-ရား၊ ပုရိမာနိ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊
 ဒိဝသာနိ-နေ့တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ပုရိမတရာနိ-သာ၍ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊
 ဒိဝသာနိ-လည်းကောင်း၊ နာနာတိတ္ထိယာနံ-အမျိုးမျိုးသောအယူရှိကုန်သော၊
 ကောတူဟလသာလာယ-အထူးအဆန်းကို ကြည့်ရှုနားထောင်လိုသော ဆန္ဒ၏
 ဖြစ်ရာစရပ်၌၊ [“မကောင်းမှုကို စုံစမ်းသောအားဖြင့် အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဆုဆု
 ညံညံ အသံဖြစ်ရာဖြစ်သောစရပ်၌”ဟုဆရာတို့ ပေးတော်မူကြ၏။] သန္နိသိန္ဒာနံ-
 အတူတကွ ထိုင်နေကြကုန်သော၊ သန္နိပတိတာနံ-တစ်ပေါင်းတည်းကျ ရောက်ကြ
 ကုန်သော၊ ဝါ-စုဝေ-နေကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ-သမဏ ဗြာဟ္မဏ
 အမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အဘိသညာနိရောဓေ-သညာ၏ချုပ်ခြင်း၌၊ [“အဘိ”
 အနက်မရှိ။] ကထာ-စကားသည်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပါပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘော-အရှင်တို့၊
 ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ အဘိသညာနိရောဓော-သည်၊ ဟောတိ နုခေါ-ဖြစ်သနည်း၊
 ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါပြီ။

တကြ-ထိုသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့တွင်၊ ဧကစ္စေ-အချို့သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောပါကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောကုန်သနည်း၊) အဟေတု-အကြောင်းမရှိကုန်ဘဲ၊ အပ္ပစ္စယာ-အထောက်အပံ့မရှိကုန်ဘဲ၊ ပုရိသဿ-ယောကျာ်း၏၊ ဝါ-သတ္တဝါ၏၊ သညာ-သညာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိပိ-ဖြစ်လည်းဖြစ်ကုန်၏၊ နိရုဇ္ဈန္တိပိ-ချုပ်လည်းချုပ်ကုန်၏၊ ယသ္မိံ သမယေ-အကြင်အခါ၌၊ (သညာ) ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (ပုရိသော) သညီ-သညာရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ (သညာ) နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တသ္မိံ သမယေ၊ (ပုရိသော) အသညီ-သညာမရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပါကုန်ပြီ၊ ဣတ္ထံ-ဤအပြားအားဖြင့်၊ ဧကေ-အချို့သော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ အဘိသညာနိရောဓံ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကို၊ (စိတ်၏ ချုပ်ခြင်းကို)၊ ပညပေန္တိ-ပညတ်ကြပါကုန်၏။

တံ-ထိုပဌသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏကို၊ အညော-အခြားသော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောပါပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ပြောသနည်း၊) ဘော-အရှင်၊ ဧတံ-ဤသညာ၏ ချုပ်ခြင်းသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (သင်ပြောအပ်သည့်အတိုင်း)၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ၊ ဘော-အရှင်၊ ဟိ-အကြောင်းကား၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ သညာ-သည်၊ အတ္တာ-အတ္တတည်း၊ သာ စ-ထိုသညာသည်လည်း၊ ဥပေတိပိ-ကပ်ရောက်လည်း ကပ်ရောက်၏၊ အပေတိပိ-ဖဲခွါလည်း ဖဲခွါ၏၊ ယသ္မိံ သမယေ(သညာ) ဥပေတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ(ပုရိသော) သညီ ဟောတိ၊ ယသ္မိံ သမယေ၊ (သညာ) အပေတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ၊ (ပုရိသော) အသညီ-သညာမရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပါပြီ၊ ဣတ္ထံ၊ ပေ၊ ပညပေန္တိ-ပါကုန်၏။

တံ-ထိုဒုတိယသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏကို၊ အညော ဧဝံ အာဟ၊ (ကိ)၊ ဘော-အရှင်၊ ပေ၊ န ဘဝိဿတိ-ပါ၊ ဘော-အရှင်၊ ဟိ-အကြောင်းကား၊ မဟိဒ္ဓိကာ-ကြီးသောတန်းစိုးရှိကုန်သော၊ မဟာနဘာဝါ-ကြီးသောအာနဘော်ရှိကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ တေ-ထိုသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ ဣမဿ ပုရိသဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ သညံ-ကို၊ ဥပကမ္မန္တိပိ-ဆောင်လည်း ဆောင်ပို့ကြကုန်၏၊ အပကမ္မန္တိပိ-ထုတ်လည်း ထုတ်ပယ်ကြကုန်၏၊ ပေ၊ ဣတ္ထံ၊ ပေ၊ ပညပေန္တိ။

တံ-ထိုတတိယသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏကို၊ အညော ဧဝမာဟ (ကိ)၊ ဘော၊ ပေ၊ န ဘဝိဿတိ၊ ဘော၊ ဟိ-ကား၊ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနဘာဝါ ဒေဝတာ သန္တိ၊ တာ-ထိုနတ်တို့သည်၊ ဣမဿ ပုရိသဿ၊ ပေ၊ အပကမ္မန္တိပိ-န်၏၊ ဣတ္ထံ၊ ပေ၊ ပညပေန္တိ။

ဘန္တေ-ရား၊ တဿ မယံ-ထိုအကျွန်ုပ်၏၊ ဘဂဝန္တံ ယေဝ-ကိုသာလျှင်၊ အာရဗ္ဗ-အာရုံပြု၍၊ သတိ-သတိသည်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပါပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ဖြစ် သနည်း၊) ယော(ဘဂဝါ)-အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-ဤ နိရောဓတရားတို့၌၊ (တစ်နည်း၊) ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ (ဝိသယေ-အရာ၌၊) သုကုသလော-လွန်စွာ ကျွမ်းကျင်တော်မူ၏၊ (သော)ဘဂဝါ-သည်၊ အဟော- ဪ...အံ့ဖွယ်ကောင်းလောက်အောင်၊ (ကထေယျ)နုန-ဟောတော်မူရာလေစွ တကား၊ ယော(သုဂတော)-သည်၊ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-တို့၌၊ (တစ်နည်း၊) ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ (ဝိသယေ-၌၊) သုကုသလော-၏၊ (သော)သုဂတော-သည်၊ အဟော-အောင်၊ (ကထေယျ)နုန-တကား၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဘိသညာနိရောဓဿ-သညာ၏ချုပ်ခြင်း၌၊ (တစ်နည်း၊) အဘိ သညာနိရောဓဿ-၏၊ (ဝိသယေ-အရာ၌၊) ကုသလော-ကျွမ်းကျင်တော်မူပါ၏၊ ဘန္တေ၊ ဘဂဝါ၊ အဘိသညာနိရောဓဿ-သညာ၏ချုပ်ခြင်း၌၊ (တစ်နည်း၊) အဘိသညာနိရောဓဿ-၏၊ (ဝိသယေ) ပကတညျ-သဘောကို သိတော်မူပါ၏၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အဘိသညာ နိရောဓော-သညာ၏ချုပ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ နုခေါ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

သဟေတုကသညာပ္ပါဒနိရောဓကဏ္ဍ

၄၁၂။ ပေါ်ဌပါဒ-ဒ၊ တတြ-ထို ၄-မျိုးသော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့တွင်၊ ယေတေ သမဏဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ အဟေတု၊ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ ပိတိ-ပိဟူ၍၊ ဧဝံ- သို့၊ အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ၊ အာဒိတောဝ-အစ၌ပင်၊ (အစကပင်၊) တေသံ-ထို သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ အပရဒ္ဓံ-ချွတ်ချော်ခြင်းသည်၊ (ချော်လဲခြင်းသည်)၊ (ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ပေါ်ဌပါဒ-ဒ၊ သဟေတု-အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ သပ္ပစ္စယာ-အထောက်အပံ့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုရိသဿ-သတ္တဝါ၏၊ သညာ-တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဈိပိ-ဖြစ်လည်းဖြစ်ကုန်၏၊ နိရုဇ္ဈန္တိ ပိ-ချုပ်လည်းချုပ်ကုန်၏၊ သိက္ခာ-ကျင့်ကြံကြီးကုတ်၊ အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာ ဟူသော သိက္ခာ ၃-ပါးကြောင့်၊ ဧကော-အချို့သော၊ သညာ-သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ၏၊ သိက္ခာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဧကောသညာ နိရုဇ္ဈတိ၊ သိက္ခာ-သိက္ခာဟူသည်၊ ကာစ-အဘယ်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝေါစ-မိန့်တော်မူပြီ။ [“ကာစ သိက္ခာ”ဟူသောပုစ္ဆာကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် အကျယ်ချဲ့၍ ဖြေတော်မူလိုခြင်း ကြောင့် မေးတော်မူပါသည်။]

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ “ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဝါကျများကို သမညဖလသုတ် ပဏီတတရသာမညဖလကထာ၌ လည်းကောင်း၊ “တဿိမေ ပဉ္စနိဝရဏေ ပဟီနေ” စသောဝါကျကို ထိုသုတ် နိဝရဏပ္ပဟာနကထာ၌လည်းကောင်း၊ ရူပဈာန် ၄-ပါးကို ဗြာဟ္မဇာလသုတ် ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန ဝါဒကထာ၌လည်းကောင်း၊ အရူပဈာန် ၃-ပါးကို ထိုသုတ် ဥစ္ဆေဒဝါဒကထာ၌လည်းကောင်း အနက်ပေးခဲ့ပါပြီ။

၄၁၃။ ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ပေ၊ [သာမညဖလ-သာမညဖလသုတ်၌၊ (ဝိတ္တာရိတံ)ယထာ-ချဲ့အပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗ-ချဲ့ထိုက်၏။] တဿိမေ ပဉ္စနိဝရဏေ ပဟီနေ အတ္တနိ သမနုပဿတော ပါမောဇ္ဇဇာယတိ၊ပေ၊ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ၊ သော ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ၊ပေ၊ ပဋ္ဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ-ထို (ပဋ္ဌမဈာန်ကိုရသော)ရဟန်း၏၊ ပုရိမာ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာကာမသညာ-အကြင် ကာမသညာသည်၊ (အတ္တိ)၊ သာ-ထို ကာမသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-ပဋ္ဌမဈာန်သို့ ရောက်၍နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါ-ပဋ္ဌမဈာန်ကို ပြီးစေ၍နေရာ ထိုအခါ၌၊ [နောက်၌လည်း ဆိုင်ရာ ဈာန်အားလျော်စွာ ဤသို့ ၂-နည်းပေးပါ။] ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ သုခမသစ္စသညာ-နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (ဘိက္ခု-သည်)၊ ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ သုခမသစ္စသည်ယေဝ-နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာရှိသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ၊ ဧဝမ္ပိ-ဤသို့လည်း၊ သိက္ခာ-ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ်၊ အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ပဋ္ဌမဈာန် ဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ဧကာ-အချို့သော၊ သညာ-ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ သုခမသစ္စ သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧကာ-သော၊ သညာ-ကာမသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ သိက္ခာ-ဟူသည်၊ အယံ-ဤပဋ္ဌမဈာန်ပင်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ၊ အဝေါစ-ပြီ။

ပေါဋ္ဌပါဒ-၃၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ (တစ်မျိုးသော သိက္ခာကား)၊ ဘိက္ခု ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ၊ပေ၊ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပုရိမာ-သော၊ ယာ ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ သုခမ သစ္စသညာ-သည်၊ (အတ္တိ)၊ သာ-သည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ သမာဓိဇ ပီတိသုခ သုခမသစ္စသညာ-သမ္ပယုတ္တသမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (ဘိက္ခု) သမာဓိဇ ပီတိသုခ သုခမသစ္စသည်ယေဝ-ရှိသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဧဝမ္ပိ-လည်း၊ သိက္ခာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ဒုတိယဈာန်ဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ဧကာ-အချို့သော၊ သညာ-သမာဓိဇ ပီတိသုခ သုခမသစ္စသညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧကာ-သော၊ သညာ-

ဝိဝေကဇ ပိတိသုခ သုခုမသစ္စသညာသည်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ အယံပိ-ဤဒုတိယဈာန် သည်လည်း၊ သိက္ခာ-သိက္ခာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။ [နောက်နောက် ဈာန်များ၌လည်း ဤသို့လျော်အောင် အနက်ပေးပါ၊ ထူးရာကိုသာ ရေးပါမည်။]

ပုနစ ပရံ ပေါဋ္ဌဟဒ ဘိက္ခု ပိတိယာစ ဝိရာဂါပေ၊ တတိယံ ဈာန် ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ပုရိမာ၊ ယာ သမာဓိဇပိတိသုခသုခုမသစ္စသညာ- သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဥပေက္ခာသုခုမသစ္စသညာ- ဥပေက္ခာ၊ သုခရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ [“ဥပေက္ခာ” ဟူသည် ဆဋ္ဌင်္ဂုပေက္ခာစသော ဥပေက္ခာ(၁၀)ပါးတို့တွင် ဈာန်ပေက္ခာတည်း၊ ဥပေက္ခာ(၁၀)ပါးကို အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ တတိယဇ္ဈာနကထာ ၌ ရှုပါ။] ပေ၊ အယမ္ပိ-ဤတတိယဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-သိက္ခာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ၊ ပေ၊ ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာပေ၊ စတုတ္ထံ ဈာန် ဥပသမ္ပန္န ဝိတရတိ၊ တဿ-၏၊ ပုရိမာ၊ ယာ ဥပေက္ခာ သုခ သုခုမသစ္စသညာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ-သည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ အဒုက္ခမသုခ သုခုမသစ္စသညာ- ဒုက္ခလည်းမဟုတ်၊ သုခလည်းမဟုတ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာရှိသော သိမ်မွေ့မှန်ကန် သော သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပေ၊ အယမ္ပိ-ဤစတုတ္ထဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ- တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ၊ ပေ၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သဗ္ဗသောရူပသညာနံ၊ ပေ၊ အာကာသာနဉ္ဇာယတနံ ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပုရိမာ-သော၊ ယာ ရူပသညာ- အကြင် ကသိုဏ်းရုပ်၌ဖြစ်သောသညာသည်၊ ဝါ-အကြင် ရူပါဝစရဈာန်၌ ဖြစ်သော သညာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ-ထို ရူပသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ- အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်သို့ရောက်၍နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါ-အာကာသာ နဉ္ဇာယတနဈာန်ကိုပြီးစေ၍နေရာ ထိုအခါ၌၊ အာကာသာနဉ္ဇာယတန သုခုမသစ္စ သညာ-အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သောသညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဝါ-၌၊ (ဘိက္ခု)၊ အာကာသာနဉ္ဇာယတန သုခုမ သစ္စသညာယေဝ-ရှိသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဝေမ္ပိ-လည်း၊ သိက္ခာ-ကျင့်ကြံကြီးကုတ်၊ အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်ဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ဧကာ-အချို့သော၊ သညာ-အာကာသာနဉ္ဇာယတန သုခုမသစ္စသညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သိက္ခာ-ကြောင့်၊ ဧကာ-သော၊ သညာ-ရူပသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ-၏၊ အယမ္ပိ- ဤ အာကာသာနဉ္ဇာယတနဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ၊ပေ၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ၊ပေ၊
 ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပန္တ ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ပုရိမာ-သော၊ယာ အာကာသာ
 နဉ္စာယတနံ သုခုမသစ္စသညာ-အကြင် အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော
 သိမ်မွေ့မှန်ကန်သောသညာသည်၊(အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊
 ဝါ-၌၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သုခုမသစ္စသညာ-သည်၊ ဥပ္ပန္တတိ၊ပေ၊ အယမ္ပိ-
 ဤဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ၊ပေ၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ၊ပေ၊
 အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပန္တ ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ပုရိမာ ယာ ဝိညာဏဉ္စာ
 ယတနံ သုခုမသစ္စသညာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊
 ဝါ-၌၊ အာကိဉ္စညာယတနံ သုခုမသစ္စသညာ-သည်၊ ဥပ္ပန္တတိ၊ပေ၊ အယမ္ပိ-
 ဤအာကိဉ္စညာယတနံ ဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ
 အဝေါစ။

၄၁၄။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယတော(ယော)ဘိက္ခု-သည်၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊
 သကသညီ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ပဋ္ဌမဈာန်သညာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထို ရဟန်း
 သည်၊ တတော-ထိုပဋ္ဌမဈာန်မှ၊ အမုတြ-ထိုမည်သော ဒုတိယဈာန်၌၊ တတော-
 ထိုဒုတိယဈာန်မှ၊ အမုတြ-ထိုမည်သော တတိယဈာန်၌၊ (သကသညီ သကသညီ-
 မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန်သညာရှိသည်၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန်သညာရှိသည်၊ ဟုတွာ-
 ဤ) အနုပဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ သညဂ္ဂ-မြတ်သောသညာရှိသော အာကိဉ္စညာ
 ယတနဈာန်သို့၊ ဝါ-ကို၊ ဖုသတိ-ထိရောက်၏၊ ဝါ-ရ၏။

သညဂ္ဂ-မြတ်သောသညာရှိသော အာကိဉ္စညာယတနဈာန်၌၊ ဌိတဿ-
 တည်ပြီးသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဧဝံ-ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊
 (ကိ)၊ မေ-ငါသည်၊ စေတယမာနဿ-စေတော်လသော်၊ (တစ်နည်း) စေတယ
 မာနဿ-စေတော်သော၊ ဝါ-စေတော်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မေ-ငါ၏၊ ပါပိယော-

ဣဓ သကသညီ၊ပေ၊ တတော အမုတြ။ ။ဣဓ သကသညီ ဟောတိတိ ဣဓ
 သာသနေ သကသညီ ဟောတိ၊ပေ၊ အတ္တနော ပဋ္ဌမဇ္ဈာန သညာယ သညဝါ ဟောတိတိ
 အတ္ထော၊ တတော အမုတြ တတော အမုတြာတိ သော ဘိက္ခု တတော ပဋ္ဌမဇ္ဈာနတော
 အမုတြ ဒုတိယဇ္ဈာနေ၊ တတောပိ အမုတြ တတိယဇ္ဈာနေတိ ဧဝံ တာယတာယ ဈာန်သညာယ
 သကသညီ သကသညီ ဟုတွာ၊ပေ၊ ဖုသတိ၊-အဋ္ဌကထာ၊ ဤအဋ္ဌကထာကိုကြည့်၍ အနက်ပေး
 ထားပါသည်၊ ဆရာတို့ကား-“တတော-ထိုပဋ္ဌမဈာန်မှ၊ အမုတြ-ထိုမည်ရှိသော ဒုတိယဈာန်
 ၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ တတော-ထိုဒုတိယဈာန်မှ၊ အမုတြ-ထိုမည်ရှိသော တတိယဈာန်၌၊
 ဌိတော-တည်လျက်၊ အနုပဗ္ဗေန”စသည်ဖြင့် ပေးတော်မူကြသည်။

ယုတ်ညံ့သူ၏အဖြစ်သည်။ (ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်)၊ ဟောတိ၊ မေ-သည်၊ အစေတယ မာနဿ-မစေတော်လသော်၊ (တစ်နည်း) အစေတယမာနဿ-သော၊ ဝါ-ကြောင့်၊ မေ-၏၊ သေယျော-မြတ်သူ၏အဖြစ်သည်၊ (မဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊) အဟံ-သည်၊ စေတ ဓေတေယျံ-အကယ်၍မူလည်းစေတော်အံ့၊ (စေတ) အဘိသင်္ခရေ ယျံ-အကယ်၍မူလည်း ပြုစီမံအံ့၊ [ဈာန်ကိုထပ်ကာထပ်ကာ ဝင်စားမှုကို “စေတော်” ဟုလည်းကောင်း၊ အထက်ဈာန်ကိုရဖို့ရန် အားထုတ်မှုကို “ပြုစီမံ” ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။] (ဧဝံသတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်) မေ-၏၊ ဣမာစ သညာ-ဤဈာန သညာတို့သည်လည်း၊ နိရုဇ္ဈေယျံ-ချုပ်ကုန်ရာ၏၊ အညာ-ဈာနသညာမှအခြားကုန် သော၊ ဩဋ္ဌာရိကာ-ရဲ့ရင်းကုန်သော၊ သညာစ-ဘဝင်သညာတို့သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ အဟံ-သည်၊ ယန္တုန န စေတ ဓေတေယျံ-အကယ်၍ မစေတော်လည်း မစေတော်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ယန္တုန နစ အဘိသင်္ခရေယျံ- အကယ်၍ မပြုစီမံလည်း မပြုစီမံရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစား ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။

(ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားပြီး၍) သော-ထိုရဟန်းသည်၊ န စေတ ဓေတေတိ- စေတလည်းမစေတော်တော့၊ န စ အဘိသင်္ခရေတိ-ပြုလည်း မပြုစီမံတော့၊ တဿ- သည်၊ အစေတယတော-လသော်၊ အဘိသင်္ခရေတော-လသော်၊ တာ စေတ သညာ-ထိုဈာနသညာတို့သည်လည်း၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-၏၊ အညာ-ကုန်သော၊ ဩဋ္ဌာရိကာ-န်သော၊ သညာစ-ဘဝင်သညာတို့သည်လည်း၊ န ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ-မဖြစ်တော့ ကုန်၊ သော-သည်၊ နိရောဓံ-သညာဝေဒနာတို့၏ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဝါ-စိတ်၊ စေတသိက် တို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဖုသတိ-ထိရောက်၏၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဧဝံ-ဤသို့လျှင်၊ အနုပုဗ္ဗာဘိ သညာနိရောဓ သမ္မဇာနသမာပတ္တိ-အစဉ်အတိုင်း ကောင်းစွာအပြားအား ဖြင့် သိသောရဟန်း၏ နိရောဓပဋိပါဒနအကျင့်၏အဆုံး၌ သညာနိရောဓသမာပတ် သည်၊ (တစ်နည်း) အနုပုဗ္ဗာဘိ သညာနိရောဓ သမ္မဇာနသမာပတ္တိ-အစဉ်အတိုင်း ကောင်းစွာအပြားအား ဖြင့် သိသောရဟန်း၏ သညာနိရောဓသမာပတ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ [အဋ္ဌကထာအဖွင့်အတိုင်း ၂-နည်းပေးပါသည်။]

ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ တံ-ထို မိန့်တော်မူအပ်လတုံသော စကားကို၊ ကိံမညသိ- အဘယ်သို့မှတ်ထင်သနည်း၊ တေ-သင်သည်၊ ဣတော-ဤအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဝေဂ္ဂုပါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ အနုပုဗ္ဗာဘိ သညာနိရောဓ သမ္မဇာနသမာပတ္တိ- ကို၊ သုတပုဗ္ဗာ အပိန-ကြားအပ်ဖူးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဧဝံ-ဤသို့ ကြားအပ်ဖူးခြင်းသည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ ဘန္တေ၊ အဟံ-အကျွန်ုပ် သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဤလျှောက်အပ်သည့်အတိုင်း)၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘာသိတံ-

ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်ကို၊ အာဇာနာမိ-သိပါ၏၊ ဝါ-နာယူရပါ၏၊ (ကံ)၊ ယတော ခေါ် ပေါဋ္ဌပါဒ ဘိက္ခု၊ပေ၊ အနုပုဗ္ဗာဘိသညာနိရောဓ သမ္ပဇာန သမာပတ္တိ ဟောတီတိ-ဟူ၍(အာဇာနာမိ)၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီး၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၄၁၅။ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဘဂဝါ၊ ဧကညေဝ-တစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ သညဂ္ဂံ-မြတ်သောသညာကို၊ ပညပေတိ နုခေါ-ပညတ်တော်မူပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ပုထူပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သညဂ္ဂေ-မြတ်သောသညာတို့ကို၊ ပညပေတိနုခေါ-လော၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီး၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အဟံ-သည်၊ ဧကံပိ-တစ်ပါးထည်းလည်းဖြစ်သော၊ သညဂ္ဂံ-ကို၊ ပညပေမိ-ပညတ်တော်မူ၏၊ ပုထူပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သညဂ္ဂေ-တို့ကို၊ ပညပေမိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ ယထာကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ (အဘယ်အခြင်းအရာ အားဖြင့်)၊ ဘဂဝါ၊ပေ၊ ပညပေတိ-မူပါသနည်း၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီး၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ ယထာ-အကြင်အကြင် ကသိုဏ်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-အကြင်အကြင် ဈာန်ဟူသော အခြင်း အရာအားဖြင့်၊ နိရောဓံ-သညာဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဖုသတိ-၏၊ တထာတထာ-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ အဟံ-သည်၊ သညဂ္ဂံ-ကို၊ ပညပေမိ၊ ဧဝံ ခေါ် ပေ၊ သညဂ္ဂေ ပညပေမိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၄၁၆။ ဘန္တေ၊ သညာ-သညာသည်၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိနုခေါ-ဖြစ်ပါသလော၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ဝါ-မှ၊ ဉာဏံ-သည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိနုခေါ-လော၊) ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဉာဏံ-သည်၊ ပဌမံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ(နုခေါ)-လော၊ ပစ္ဆာ သညာ (ဥပ္ပဇ္ဇတိနုခေါ-လော၊) ဥဒါဟု-ဟုတ်၊ သညာစ-သည်လည်းကောင်း၊ ဉာဏဉ္စ-

ဧကညေဝ၊ပေ၊ သညဂ္ဂံ။ ။ဤစကားသည် အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကိုသာ ရည်ရွယ်အပ်သောစကား မဟုတ်၊ ဘုရားရှင်က အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို “သညဂ္ဂံ”ဟု ဟောတော်မူသောအခါ “ဤအာကိဉ္စညာယတန ဈာန်သည်သာ သညဂ္ဂမည်သလော၊ အခြား သမာပတ်တို့၌လည်း သညဂ္ဂရှိသေးသလော”ဟု ကြံ၍ မေးအပ်သော စကားဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “သညဂ္ဂံ-မြတ်သော သညာရှိသော အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို”ဟု အနက်မပေးရဘဲ “သညဂ္ဂံ-မြတ်သောသညာကို”ဟု အနက်ပေးရပါသည်။

ယထာကထံ။ ။ဘန္တေ-ရား၊ ကထံ-လျှင်၊ ဘဂဝါ၊ပေ၊ ပညပေတိ-မူပါသနည်း၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဟောတော်မူအပ်သော်၊) အဟံ-သည်၊ တံ-ထိုသညဂ္ဂကို၊ ဉာတံ-ငှာ၊ သက္ကာ-ပါ၏၊ တထာ-ထို သိနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မေ-အေး၊ အာစိကူဟိ-ဟောပြုတော်မူပါ။ [အမ္မဋ္ဌသုတ်၊ အမ္မဋ္ဌမာဏဝကထာ (၅၇၁)၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဤသို့လည်း တစ်နည်း ပေးနိုင်ပါသည်၊ ယထာ ကထံပါသော ဝါကျတိုင်း၌ ဤနည်းချည်းတည်း။]

သည်လည်းကောင်း၊ အပုဗ္ဗံ-ရှေးလည်းမကျ၊ အစရိမံ-နောက်လည်းမကျ၊ (တစ်နည်း) အပုဗ္ဗံ အစရိမံ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ(နုခေါ)-ဖြစ်ကြပါကုန်သလော၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီး၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သညာ-ဈာနသညာသည်၊ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပစ္စာ၊ ဉာဏံ-ဝိပဿနာဉာဏံသည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ သညပြုဒါစ-ဈာနသညာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဉာဏုပ္ပါဒေါ-ဝိပဿနာဉာဏံ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဇာနာတိ-အပြားအားဖြင့် သိ၏၊ (ကိ)၊ ဣဒပ္ပစ္စယာ-ဤ ဈာနသညာ၏ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ မေ-၏၊ ဉာဏံ-ဝိပဿနာဉာဏံသည်၊ ဥဒပါဒိ ကိရ-ထင်ရှား ဖြစ်ပါတကား၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ပဇာနာတိ)၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ (ယေန ပရိယာယေန)-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သညာ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပေ၊ ဉာဏုပ္ပါဒေါ ဟောတိ၊ ဣမိနာ ပရိယာယေန-ဤအကြောင်းဖြင့်လည်း၊ ဧတံ-ဤဖြစ်ပုံကို၊ (သညာက ရှေးဦးစွာဖြစ်၍ ဉာဏံ၏နောက်မှ ဖြစ်ပုံကို)၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ဣတိ-မိန့်တော်မူပြီ။ [“သညာ၊ ဉာဏံ” တို့၏အရကို အဋ္ဌကထာ၌ ၄-နည်းဖြင့်ပြထားရာဝယ် ပဌမနည်း တစ်နည်းကိုသာယူ၍ အနက်ပေးထားပါသည်။

သညာအတ္တကထာ

၄၁၇။ ဘန္တေ၊ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-သတ္တဝါ၏၊ အတ္တာနုခေါ-အတ္တပါလော၊ ဥဒါဟု-ဟုတ်၊ သညာ-သည်၊ အညာ-အတ္တမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားပါလော၊ အတ္တာ-အတ္တသည်၊ အညော(ဧဝ)-သညာမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားပါလော၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီး၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ တံ-သည်၊ ကံ-အဘယ်မည်သော၊ (ရူပီအတ္တ၊ မနောမယ အတ္တ၊ အရူပီအတ္တတို့တွင် အဘယ်မည်သော)၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ပစ္စေသိ-ယုံကြည်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ အဟံ၊ ဩဋ္ဌာရိကံ-ကြမ်းသော၊ ဝါ-ထင်ရှားသော၊ ရူပိ-ရုပ်ရှိသော၊ စာတုမဟာဘူတိကံ-၄ ပါးသော မဟာဘူတိ အထည်ကိုယ်ရှိသော၊ ဝါ-၄ ပါးသော မဟာဘူတိအတိပြီးသော၊ ကဗဠိကာရာဟာရဘာကံ-ကဗဠိကာရ အာဟာရဟူသော အစာရှိသော၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ပစ္စေမိ-ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ဖြေပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ တေ-၏၊ အတ္တာ-အတ္တသည်။

ကံပန၊ ပေ၊ အတ္တာနံ။ ။ ကံပနာတိ ဩဋ္ဌာရိကော၊ မနောမယော၊ အရူပီတိ တိဏ္ဍံ အတ္တဝါဒါနံဝေသန တိဝိသေသ ကတမန္တိ အတ္တာ-ဋီကာ၊ မိမိကား-“ကံ-အဘယ်အရာကို၊ အတ္တာနံ-အတ္တဟူ၍၊ ပစ္စေသိ-သနည်း”ဟု ပေးလိုပါသည်။ အဖြေဝါကျ၌လည်း “ဩဋ္ဌာရိကံ-သော၊ ပေ၊ ကဗဠိကာရာဟာရဘာကံ-အစာရှိသော အရာကို၊ အတ္တာနံ-ဟူ၍၊ ပစ္စေမိ”ဟု ပေးပါ။ [ဤ ဩဋ္ဌာရိကအတ္တဖြင့် ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော အတ္တကို ရည်ရွယ်၍ လျှောက်သည်။]

ဩဠာရိကော-သည်၊ ရူပီ-သည်၊ စာတုမဟာဘူတိကော-သည်၊ ကဗဠိကာရာ
 ဟာရာကော-သည်၊ စ အဘဝိဿ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံသန္တံ-ဤသို့ဖြစ်လသော်၊
 (တစ်နည်း) ဧဝံသန္တံ-ဤသို့ဖြစ်သော၊ (အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ပစ္စာဂစ္ဆတော- သိသော၊
 ဝါ-ဝါဒအားဖြင့် ရှေးရှုဖြစ်သော၊) တေ-၏၊ (မတိယာ-အလိုအားဖြင့်၊) သညာ-
 သည်၊ အညာဝ-အတ္တမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာ၊ အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ အတ္တာ-
 သည်၊ အညော(ဧဝ)-သညာမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာ၊ (အဘဝိဿ-
 ဖြစ်ရာ၏)။ [“အဘဝိဿ”နေရာ၌ “ဘဝိဿတိ-ဖြစ်တော့လတံ”ဟုလည်း မူကွဲ
 ရှိ၏။]

ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ-
 အတ္တမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာ၊ ဘဝိဿတိ-လတံ၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော(ဧဝ)-
 သညာမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသည်သာ၊ ဘဝိဿတိ၊ တံ ဧတံ-(သညာတစ်ခြား၊ အတ္တ
 တစ်ခြားဖြစ်၏ဟူသော) ထိုအကြောင်းကို၊ ဣမိနာပိ ပရိယာယေန-ဤဆိုအပ်လတံ
 သော အကြောင်းဖြင့်လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဩဠာရိကော-
 သော၊ပေ၊ သာယံ (သော+အယံ)အတ္တာ-ထိုကဲ့သို့သော ဤအတ္တသည်၊ တိဋ္ဌတေဝ-
 တည်မြဲတည်နေသည်သာ၊ အထ-အတ္တ၏ တည်မြဲတည်နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဣမဿ
 ပုရိသဿ-ဤသတ္တဝါ၏၊ အညာ-အတ္တမှ တစ်ခြားကုန်သော၊ သညာစ-တို့သည်
 လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ အညာ သညာစ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ-အကြင်အကြောင်း
 ကြောင့်၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ-သည်သာ၊ ဘဝိဿတိ၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော
 (ဧဝ) ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ ဧတံ-ဤအကြောင်းကို၊ (သညာတစ်ခြား၊ အတ္တတစ်ခြား
 ဖြစ်၏ဟူသော ဤအကြောင်းကို)၊ ဣမိနာ ပရိယာယေန-ဤဆိုအပ်ပြီးသော
 အကြောင်းဖြင့်လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၄၁၈။ မနောမယအတ္တ။ ။ဘန္တေ-ရာ၊ အဟံ-သည်၊ မနောမယံ-ဈာန်စိတ်
 ကြောင့်ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂီ-အလုံးစုံသော အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသော၊(အင်္ဂါကြီးငယ်
 နှင့်ပြည့်စုံသော၊) အဟိန်နိန္ဒိယံ-မယုတ်လျော့သော ဣန္ဒြေရှိသော၊ အတ္တာနံ-ကို၊
 ပစ္စေမိ-ယုံကြည်ပါ၏၊ပေ၊ [ရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအတ္တကို ရည်ရွယ်၍ လျှောက်သည်။]

ဣမိနာ ပရိယာယေန။ ။“ဤဆိုအပ်ပြီးသောအကြောင်း”ဟူသည် “အတ္တကတည်မြဲ
 တည်နေ၍၊ သညာက ဖြစ်နေ-ချုပ်နေခြင်းဟူသော အကြောင်း”တည်း၊ မနောမယအတ္တ၊
 အရူပိ-အတ္တတို့၌လည်း “မနောမယောစ၊ ဧဝံ သန္တံပိ၊ တဒမိနာ”စသော ဝါကျများကို ဤ
 ဩဠာရိကောအတ္တအတိုင်း အနက်ပေးပါ။ ဧဝံ သန္တံပိ-ဤသို့ဖြစ်သော်လည်း၊ ဝါ-ဤသို့ဖြစ်သည်
 လည်းဖြစ်သော “အတ္တာနံ ပစ္စာဂစ္ဆတော”ဟူသော ပုဒ်သာထူးပါသည်။

၄၁၉။ အရူပိအတ္တ။ ။ဘန္တေ၊ အဟံ-သည်၊ အရူပိ-ရုပ်မရှိသော၊ သညာမယံ- သညာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ [သညာမယံ သညာဘူတံ၊-ဋီကာ။] အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ပစ္စေမိ-ယုံကြည်ပါ၏၊ ပေ။ [အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအတ္တကို ရည်ရွယ်၍ လျှောက်သည်။]

၄၂၀။ ဘန္တေ၊ မယာ-အကျွန်ုပ်သည်၊ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ အတ္တာ- တည်း၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ-အတ္တမှ တစ်မျိုးတစ်ခြားသာတည်း၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော(ဝေ)-သည်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြား သာတည်း၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဉာတုံ-သိခြင်းငှာ၊ သက္ကာပန-တတ်ကောင်းပါသလော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အည ဒိဋ္ဌိကေန-သာသနာတော်၏အယူမှ တစ်ပါးသောအယူရှိသော၊ အညဓန္တိကေန- သာသနာတော်၌ နှစ်သက်ခြင်းမှတစ်ပါးသော နှစ်သက်ခြင်းရှိသော၊ အညရုစိကေန- သာသနာတော်၌ အလိုမှတစ်ပါးသော အလိုရှိသော၊ အညတြ-သာသနာတော်၌ အကျင့်မှတစ်ပါးသောအကျင့်၌၊ အာယောဂေန-လွန်စွာကြီးကုတ် အားထုတ်ခြင်း ရှိသော၊ အညတြ-သာသနာတော်မှ တစ်ပါးသော တိတ္ထိဘောင်၌၊ အာစရိယကေန- ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဩဝါဒအနုသာသနရှိသော၊ တယာ-သည်၊ သညာ- သည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ အတ္တာ-တည်း၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ-သာတည်း၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော(ဝေ)-သာတည်း၊ ဣတိဝါ-သော် လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ကို၊ ဒုဇ္ဇာနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်၏၊ ဝါ-မသိအပ် မသိနိုင်၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ အညဒိဋ္ဌိကေန-သော၊ အညဓန္တိကေန-သော၊ အညရုစိကေန- သော၊ အညတြ-၌၊ အာယောဂေန-သော၊ အညတြ-၌၊ အာစရိယကေန-သော၊ မယာ-သည်၊ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ ပေ၊ ဣတိဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဧတံ-ကို၊ သစေ ဒုဇ္ဇာနံ-အကယ်၍ ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ- သော်)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ကိံပန-အဘယ်သို့ပါနည်း၊ လောကော-လောကသည်၊ သဿတော-မြဲပါသလော၊ ဣဒမေဝ-“သဿတော လောကော”ဟူသော ဤ အယူသည်သာ၊ သစ္စံ-မှန်ပါသလော၊ အညံ-အခြားသော အယူသည်၊ မောဃံ- အနက်မမှီး အချည်းနှီးပါလော၊ ဝါ-အမှားပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ လောကော-သည်၊ သဿတော-မြဲ၏၊ ဣဒမေဝ-သည်သာ၊ သစ္စံ- မှန်၏၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတံ-ဤအယူကို၊ မယာ- ငါသည်၊ အဗျာကတံ-မဖြေဆိုအပ်၊ (ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။) [ဤ၌ “သဿတော လောကော”စသော စကားကို အတ္တကိုရည်ရွယ်၍ မေးလျှောက် သည်ဟု-မှတ်ပါ၊ လောကောတိ အတ္တာနံ သန္ဓာယ ဝဒတိ-အဋ္ဌကထာ။]

ဘန္တေ၊ ကိံပန-ပါနည်း၊ လောကော-သည်၊ အသဿတော-မမြဲပါသလော၊ ဣဒမေဝ-“အသဿတော လောကော” ဟူသော ဤအယူသည်သာ၊ သစ္စံ-လော၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီး၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ လောကော-သည်၊ အသဿတော-မမြဲ၊ ဣဒမေဝ-သာ၊ သစ္စံ-တည်း၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတမ္မိ-ဤအယူကိုလည်း၊ မယာ-သည်၊ အဗျာကတံ-အပ်၊ (ဣတိ-ပြီး) ဘန္တေ၊ ကိံပန၊ လောကော-သည်၊ အန္တဝါ-အဆုံး အပိုင်းအခြားရှိပါ သလော၊ ဣဒမေဝ-“အန္တဝါ လောကော” ဟူသော ဤအယူသည်သာ၊ သစ္စံ-လော၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီး၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ လောကော-သည်၊ အန္တဝါ-အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိ၏၊ ဣဒမေဝ-သည်သာ၊ သစ္စံ-၏၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတမ္မိ-ကိုလည်း၊ မယာ အဗျာကတံ၊ (ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။)

ကိံပန ဘန္တေ၊ လောကော-သည်၊ အနန္တဝါ-အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိပါ သလော၊ ဣဒမေဝ-“အနန္တဝါ လောကော” ဟူသော ဤအယူသည်သာ၊ သစ္စံ-လော၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီး၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ လောကော-သည်၊ အနန္တဝါ-မရှိ၊ ဣဒမေဝ-သည်သာ၊ သစ္စံ-၏၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတမ္မိ-ကိုလည်း၊ မယာ အဗျာကတံ၊ (ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။) [ဤမှနောက်၌ “တံဇီဝံ တံသရီရံ” စသော ၂-ဝါကျကို မဟာလိသုတ်၊ ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု၌လည်းကောင်း၊ “ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ” စသော ၄-ဝါကျကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ အမရာဝိက္ခေပဝါဒ၌လည်းကောင်း အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

ဘန္တေ-ရာ၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊ ဧတံ-ကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အဗျာကတံ-ဖြေတော်မမူအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီး၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဟိ-အကြင် ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤမိစ္ဆာအယူသည်၊ အတ္ထသံဟိတံ-ဤလောကစီးပွား၊ နောက် လောကစီးပွားနှင့် စပ်ယှဉ်သည်၊ ဝါ-မိမိစီးပွား၊ သူတစ်ပါးစီးပွားနှင့် စပ်ယှဉ် သည်၊ န (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ ဓမ္မသံဟိတံ-၉ ပါးသော လောကုတ္တရာတရားနှင့် စပ်ယှဉ်သည်၊ န(ဟောတိ)၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ-သာသနဗြဟ္မစရိယ၏ အစမျှသည်၊ န(ဟောတိ)-မဟုတ်၊ နိဗ္ဗိဒါယ-သံသရာဝင်၌ ငြီးငွေ့ခြင်းငှာ၊ န (သံဝတ္တတိ)-မဖြစ်၊ ဝိရာဂါယ-ဝင်ဆင်းရဲ၌ မတပ်မက်ခြင်းငှာ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊ နိရောဓာယ-ဝင်ဒုက္ခ၏ ချုပ်ခြင်းငှာ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊ ဥပသမာယ-ဝင်ဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ၊ န(သံဝတ္တတိ)၊ အဘိညာယ-ဝင်ဒုက္ခကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိခြင်းငှာ၊ န(သံဝတ္တတိ)၊ သမ္မောဓာယ-ဝင်ဒုက္ခကိုကောင်းစွာ ထိုးထွင်း၍သိခြင်းငှာ၊ န(သံဝတ္တတိ)၊ နိဗ္ဗာနာယ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန် အကျိုးငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မယာ-သည်၊ ဧတံ-ကို၊ အဗျာကတံ-အပ်၊ ဣတိ-ပြီး။

ဘန္တေ-ရား၊ ဘဂဝတော-သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဗျာကတံ-ဖြေတော်မူအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဣဒံ-ဤတရားသည်၊ ဝါ-တဏှာကြဉ်ထား၊ ဤတောဘူမကတရားသည်၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဗျာကတံ-ဖြေတော်မူအပ်ပြီ၊ အယံ-ဤတရားသည်၊ ဝါ-ဤတဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော-ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ၊ ဗျာကတံ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အယံ-သည်၊ ဝါ-ဤနိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓော-ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း၊ ဣတိ၊ မယာ၊ ဗျာကတံ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အယံ-သည်၊ ဝါ-ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရားသည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ ဣတိ၊ မယာ၊ ဗျာကတံ-ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂ ၄-ပါး အပေါင်းကို၊ ဘဂဝတော-သည်၊ ဗျာကတံ-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဟိ-အကြင့်ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသစ္စာ ၄-ပါးအပေါင်းသည်၊ အတ္တသံဟိတံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဧတံ-သည်၊ ဓမ္မသံဟိတံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဧတံ-သည်၊ အာဒိ ဗြဟ္မစရိယကံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ နိဗ္ဗိဒါယ-ငှာ၊ (သံဝတ္တတိ)၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာနာယ-ငှာ၊ သံဝတ္တတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ကို၊ မယာ၊ ဗျာကတံ-ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘဂဝါ-ရား၊ ဧတံ-ဤတရားစကားတော်သည်၊ ဧဝံ-ဤဟောတော်မူအပ်သည့် အတိုင်းမှန်ပါ၏၊ သုဂတ-ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သောမြတ်စွာဘုရား၊ ဧတံ-သည်၊ ဧဝံ-၏၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ယဿ-အကြင်ကြွတော်မူခြင်း၏၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ မညတိ-သိတော်မူ၏၊ (တဿ-ထိုကြွတော်မူခြင်း၏၊ ကာလံ-ကို၊ ဘဂဝါယေဝ-ရှင်တော်ဘုရား ကိုယ်တော်တိုင်သာ၊ ဇာနာတု-သိတော်မူပါ၊ ဣတိ-ပြီ) အထခေါ-လျှောက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဥဋ္ဌာယ-ထတော်မူ၍၊ ပက္ကမိ-ပြန်ကြွတော်မူပြီ။

၄၂၁။ အထခေါ-မြတ်စွာဘုရားကြွသွားတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ တေ ပရိဗ္ဗာကော-တို့သည်၊ ဘဂဝတော-သည်၊ အစိရပက္ကန္တဿ-ဖဲသွားပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏ ကြာမြင့်သော ကာလမရှိသေးမီ၊ ဝါ-ဖဲသွား၍ မကြာသေးမီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒံ-သော၊

ယဿ ဒါနိ ပေ၊ မညတိ။ ။ ယဿ ဒါနိ တန္တိ ယဿ ဣဒါနိ တံ မဟာရာဇဂမနဿ ကာလံ မညသိ ဇာနာသိ၊ တဿ ကာလံ တွမေဝ ဇာနာသိတိ ဝုဋ္ဌံ ဟောတိ-သာမညဖလသုတ်၊ ဥပါသကဝိဇိကထာ အဋ္ဌကထာ။-ဤအဖွင့်ကိုနည်းမှီး၍ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ ထိုသုတ်၏ ကောမာရဗုဒ္ဓိဝကကထာ၌ကား “ယဿ ဂမနဿ ဝါ အဂမနဿ ဝါ” စသည်ဖြင့် ထိုနေရာနှင့်လိုက်အောင် တစ်မျိုးဖွင့်ထားသည်။

ပရိဗ္ဗာဏေ-ကို၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဝါ-ပတ်ဝန်းကျင်က၊ ဝါစာယသန္နိ
 တောဒကေန-ထက်ဝန်းကျင်နိပ်၍ ထိုးကြိတ်ကြောင်းဖြစ်သော စကားတည်းဟူ
 သော နှင်တံဖြင့်၊ သဗ္ဗဗ္ဗရီ-ထက်ဝန်းကျင် လွန်စွာပြည့်သည်ကို၊ အကံသု-ပြုကြ
 ကုန်ပြီ၊ (ကံ-နည်း၊) ဧဝမေဝ-ဤသို့ချည်းသာ၊ ဝါ-သည်လိုချည်းသာ၊ အယံ
 ဘဝံ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-ဤအရှင် ပေါဋ္ဌပါဒသည်၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊
 ယညဒေဝ[ယံ+ယံဧဝ]-အကြင်အကြင် အကြောင်းအရာကိုသာ၊ ဘာသတိ-ပြောဆို
 ၏၊ အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ တံ တဒေဝ-ထိုထို အကြောင်းအရာကိုပင်၊
 ဧဝမေတံ ဘဂဝါ ဧဝမေတံ သုဂတာတိ-တဟူ၍၊ အဗ္ဗန္တမောဒတိ-လွန်စွာ
 ဝမ်းမြောက်၏၊ ဝါ-အလွန် အနုမောဒနာပြု၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဆရာကြီးက
 ဝမ်းမြောက်ပါသော်လည်း၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-သည်၊
 ဝါ-၏၊ သဿတော လောကောတိ ဝါ-“သဿတော လောကော”ဟူ၍သော်
 လည်းကောင်း၊ ပေ၊ နေဝ ဟောတိ နနဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိဝါ-
 “နေဝ ဟောတိ နနဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ”ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊
 ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဧကံသိကံ-တစ်ခုသော အဖို့ရှိသော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသိတံ-
 ဟောအပ်သည်ကို၊ န အာဇာနာမ-မသိကြရကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝါစာယသန္နိတော
 ဒကေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗဗ္ဗရီ-ကို၊ အကံသု။)

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဏေ-သည်၊
 တေ ပရိဗ္ဗာဏေ-တို့ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကံ-နည်း၊) ဘော-အမောင်တို့၊
 အဟမ္ဘိ-ငါသည်လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-သည်၊ ဝါ-၏၊ သဿတော
 လောကောတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ နေဝ ဟောတိ နနဟောတိ တထာဂ
 တော ပရံ မရဏာတိဝါ-ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ဧကံသိကံ-
 တစ်ခုသော အဖို့ရှိသော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသိတံ-ကို၊ ဝါ-ဟူ၍၊ န အာဇာနာမိ-မသိ
 လိုက်ပါ၊ အပိစ-ထိုသို့ပင် မသိလိုက်ပါသော်လည်း၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊
 ဘူတံ-ထင်ရှားရှိသော၊ တစ္ဆံ-မှန်ကန်သော၊ တထံ-မချွတ်မယွင်းသော၊ ဓမ္မဋ္ဌိတတံ-
 လောကုတ္တရာတရား ဉ္စ-ပါးတို့၌ တည်တံ့သည်၏အဖြစ်ဟူသော၊ ဓမ္မနိယာမတံ-
 လောကုတ္တရာတရား ဉ္စ-ပါးတို့၌ ရောက်စေဖို့ရန် ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော၊ ပဋိပဒံ-
 ကို၊ ပညပေတိ-ပညတ်တော်မူ၏၊ ဘူတံ-သော၊ တစ္ဆံ-သော၊ တထံ-သော၊ ဓမ္မဋ္ဌိ
 တတံ-သော၊ ဓမ္မနိယာမတံ-သော၊ ပဋိပဒံ-အကျင့်ကို၊ ပညပေန္တဿ-ပညတ်သော၊
 သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ သုဘာသိတံ-ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော
 တရားကို၊ သုဘာသိတံ-ကောင်းစွာဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊
 ကထံဟိ-အဘယ့်ကြောင့်၊ မာဒိသော-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝိညာ-ပညာရှိသည်၊
 နာဗ္ဗန္တမောဒေယျ-ဝမ်းမမြောက်ဘဲရှိရာအံ့နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ။)

စိတ္တနှင့် ပေါ်ဋ္ဌပါဒဝတ္ထု

၄၂၂။ အထခေါ-ပရိစ္ဆိဇ်တို့ကိုပြောဆိုပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဒွိဟတီဟဿ-၂ ရက် ၃-ရက်၏၊ အစ္စယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ စိတ္တော-စိတ္တမည်သော၊ ဟတ္တိသာရိပုတ္တော စ-ဆင်တို့ကိုဆုံးမတတ်သော ဆင်ဆရာ၏ သားသည်လည်းကောင်း၊ ပေါ်ဋ္ဌပါဒေါ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကောစ-သည်လည်းကောင်း၊ ယေန ဘဂဝါပေ၊ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ တဒါ-မြတ်စွာဘုရား၏ ပြန်ကြွတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ မံ-အကျွန်ုပ်ကို၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့သည်၊ ဘဂဝတော-သည်၊ အစိရ ပက္ကန္တဿ-မိ၊ ဝါ-မိ၊ သမန္တတော-၌၊ ဝါ-က၊ ဝါစာယသန္နိတောဒကေန-ဖြင့်၊ သဉ္စုတ္တရိ-ကို၊ အကံသု-ပြုကြပါကုန်ပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) ဧဝမေဝ-သာ၊ အယံ ဘဝံ ပေါ်ဋ္ဌပါဒေါ-သည်၊ပေ၊ ဒေသိတံ၊ န အာဇာနာမ-နံ၊ ဣတိ (ဝါစာယသန္နိတောဒကေန သဉ္စုတ္တရိ အကံသု)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သူတို့က ပြောဆိုအပ်သော်၊ အဟံ-သည်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစံ-ပြောပါပြီ၊(ကိံ-နည်း၊) ဘော-တို့၊ အဟမ္ဘိ-လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ၊ပေ၊ ဒေသိတံ၊ န အာဇာနာမိ အပိစ-လည်း၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဘူတံ-သော၊ပေ၊ မာဒိသော၊ ဝိညု-သည်၊ နာဗ္ဗန္တမောဒေယျ-အံနည်း၊ ဣတိ (အဝေါစံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အဝါစ-လျှောက်ပြီ။)

၄၂၃။ ပေါ်ဋ္ဌပါဒ-၃၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့သည်၊ အန္ဓာ-ပညာမျက်စိမရှိသောကြောင့် ကန်းကုန်၏၊ အစက္ခုကာ-ပညာမျက်စိ မရှိကြကုန်၊ နေသံ-ထိုပရိစ္ဆိဇ်တို့တွင်၊ ဧကော-တစ်ယောက်တည်းသော၊ တံယေဝ-သင်သည်သာ၊ စက္ခုမာ-ပညာမျက်စိရှိ၏၊ ပေါ်ဋ္ဌပါဒ-၃၊ ဧကံသိကာ-တစ်ခုသောအဖို့ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာပိ-တို့ကိုလည်း၊ မယာ-သည်၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပညတ္တာ-ပညတ်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပေါ်ဋ္ဌပါဒ-၃၊ အနေကံ သိကာ-တစ်ပါးမက များသောအဖို့ရှိကုန်သော၊ (သဿတအဖို့၊ အသဿတအဖို့ စသောအားဖြင့် များသောအဖို့ရှိကုန်သော၊) ဓမ္မာပိ-တို့ကိုလည်း၊ မယာ ဒေသိတာ ပညတ္တာ။ [ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ဟောတော်မူခဲ့သည်။]

အနေကံသိကဓမ္မ။ ။ပေါ်ဋ္ဌပါဒ-၃၊ မယာ-သည်၊ ဒေသိတာ-န်သော၊ ပညတ္တာ-န်သော၊ အနေကံသိကာ-န်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ဟူသည်၊ ကတမေစ-အဘယ် တို့နည်း၊ ပေါ်ဋ္ဌပါဒ-၃၊ သဿတော လောကောတိ-ဟူ၍၊ မယာ-သည်၊ အနေကံ သိကာ-တစ်ပါးမက များသောအဖို့ရှိသော၊ ဓမ္မော-ကို၊ ဒေသိတော-ဟောတော်မူ အပ်ပြီ၊ ပညတ္တော-ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ပေ၊ ပေါ်ဋ္ဌပါဒ-၃၊ နေဝ ဟောတိ န နဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ-ဟူ၍၊ မယာ-သည်၊ အနေကံသိကာ-သော၊ ဓမ္မော-ကို၊ ဒေသိတော-ပြီ၊ ပညတ္တော-ပြီ၊ ပေါ်ဋ္ဌပါဒ-၃၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊

မယာ-သည်၊ အနေကံသိကာ-န်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဒေသိတာ-န်သနည်း၊ ပညတ္တာ-န်သနည်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဟိ-အကြင့်ကြောင့်၊ ဧတေ-တစ်ပါးမက များသောအဖို့ရှိသော ဤ(မိစ္ဆာအယူ)တို့သည်၊ အတ္ထသံဟိတာ-န်သည်၊ ဝါ-န်သည်၊ န(ဟောန္တိ)-မဖြစ်ကုန်၊ ဓမ္မသံဟိတာ-န်သည်၊ န(ဟောန္တိ)၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာ-တို့သည်၊ န(ဟောန္တိ)၊ နိဗ္ဗိဒါယ၊ န(သံဝတ္တန္တိ)၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာနာယ-၄၊ သံဝတ္တန္တိ-န်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မယာ အနေကံသိကာ တေ ဓမ္မာ၊ ဒေသိတာ ပညတ္တာ။

ဧကံသိကဓမ္မာ

၄၂၄။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ မယာ-သည်၊ ဒေသိတာ-န်သော၊ ပညတ္တာ-န်သော၊ ဧကံသိကာ-န်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ဟူသည်၊ ကတမေစ-တို့နည်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဣဒံ-ဤတရားသည်၊ ဝါ-တဏှာကြည်ထား၊ ဤတောဘူမကတရားသည်၊ ဒုက္ခ-ဒုက္ခတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဧကံသိကော-သော၊ ဓမ္မာ-ကို၊ ဒေသိတော-ပြီး၊ ပညတ္တော-ပြီးပေ၊ အယံ-သည်၊ ဝါ-ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရားသည်၊ ဒုက္ခနိရောဂေါမိနီ-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ဧကံသိကော-သော၊ ဓမ္မာ-ကို၊ ဒေသိတော ပညတ္တော၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ မယာ-သည်၊ ဧကံသိကာ-န်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဒေသိတာ-န်သနည်း၊ ပညတ္တာ-န်သနည်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဟိ-ကြောင့်၊ ဧတေ-တစ်ခုသောအဖို့ရှိသော ဤ(သစ္စာ ၄-ပါး) တရားတို့သည်၊ အတ္ထသံဟိတာ-န်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာနာယ-၄၊ သံဝတ္တန္တိ-န်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ မယာ ဧကံသိကာ တေ ဓမ္မာ၊ ဒေသိတာ ပညတ္တာ။

၄၂၅။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အတ္တာ-အတ္တသည်၊ ဧကန္တသုခိ-ဧကန်သုခရှိသည်၊ မရဏာ-သေရာအခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ အရောဂေါ-ပျက်စီးခြင်းမရှိသည်၊ ဝါ-မြဲသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဝံ ဝါဒိနော-ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ရှိကုန်သော၊ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိနော-ဤသို့ အယူရှိကုန်သော၊ ဧကေ-အချို့ကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ အဟံ-သည်၊ တေ-တို့ကို၊ ဥပသကံမိတ္တာ-၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-ပြောဆိုတော်မူ၏၊ ဝါ-မေးတော်မူ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အာယသ္မန္တော-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊ အတ္တာ-သည်၊ ဧကန္တသုခိ-သည်၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-၌၊ အရောဂေါ-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဝံ ဝါဒိနော-န်သည်၊ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိနော-န်သည်၊ (အတ္ထ)ကိရ-ဖြစ်ကုန်သတဲ့ဟု ကြားရသည်ကား၊ သစ္စ-မှန်သလော၊ (ဣတိ ဝဒါမိ)၊ တေ-တို့သည်၊ မေ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်

ကုန်သည်၊ (သမာနာ-န်လသော်၊) အာမာတိ-အာမ ဟူ၍၊ ဝါ-ဟုတ်ပါသည်ဟူ၍၊ ပဋိဇာနန္တိ-ဝန်ခံကြကုန်၏၊ တေ-တို့ကို၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-၏၊ ဝါ-၏၊ (ကိ-နည်း၊) အာယသုန္နော-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဧကန္တသုခံ-ဧကန် သုခဖြစ်သော၊ လောကံ-လောကကို၊ ဇာနံ (ဇာနန္တာ)-သိကုန်လျက်၊ ပဿံ (ပဿန္တာ)-မြင်ကုန်လျက်၊ ဝိဟရထ အပိ ပန-နေကြကုန်သလော၊ ဣတိ (ဝဒါမိ)၊ ဣတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌာ-န်သည်၊ (သမာနာ-သော်၊) နောတိ-နော ဟူ၍၊ ဝါ-မနေကြပါ ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။

တေ-တို့ကို၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ၊ ဝဒါမိ၊ (ကိ)၊ အာယသုန္နော-တို့၊ တုမေ- တို့သည်၊ ဧကံ ရတ္တိံဝါ-တစ်ညဉ့်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဧကံ ဒိဝသံဝါ- တစ်နေ့ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ဥပမံရတ္တိံဝါ-ညဉ့်ထက်ဝက်ပတ်လုံးသော် လည်းကောင်း၊ ဥပမံဒိဝသံဝါ-နေ့ထက်ဝက်ပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း ဧကန္တသုခံ- ဧကန်သုခဖြစ်သော၊ အတ္တာနံ-ကို၊ သဗ္ဗာနာထ အပိ၊ ပန-သိကြကုန်သလော၊ ဣတိ (ဝဒါမိ)၊ ဣတိ-သို့၊ ပုဋ္ဌာ-န်သည်၊ (သမာနာ-သော်၊) နောတိ-နော ဟူ၍၊ ဝါ-မသိကြပါဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-န်၏၊ အဟံ-သည်၊ တေ-တို့ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ- ၏၊ ဝါ-၏၊ (ကိ-နည်း၊) အာယသုန္နော-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊ အယံ-ဤလမ်းသည်၊ ဧကန္တသုခဿ-သော၊ လောကဿ-ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းတည်း၊ အယံ-ဤအကျင့်သည်၊ (ဧကန္တသုခဿ-သော၊ လောကဿ- ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-ငှာ၊) ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနာထ အပိ ပန-သိကြကုန်သလော၊ (ဣတိ ဝဒါမိ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌာ၊ (သမာနာ) နောတိ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။

တေ-တို့ကို၊ အဟံ ဧဝံ ဝဒါမိ၊ (ကိ)၊ အာယသုန္နော-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊ (“သုဏာထ”ဋ္ဌစပ်၊) ယာတာ ဒေဝတာ-အကြင် နတ်တို့သည်၊ ဧကန္တသုခံ- သော၊ လောကံ-သို့၊ ဥပပန္နာ-ကပ်ရောက်ကုန်ပြီ၊ တာသံ-ထိုနတ်တို့သည်၊ ဘာသမာနာနံ-ပြောဆိုကုန်လသော်၊ သဒ္ဓံ-အသံကို၊ သုဏာထ-ကြားကြရကုန်သ လော၊ (ကိ-နည်း၊) မာရိသာ-အချင်းတို့၊ ဧကန္တသုခဿ-သော၊ လောကဿ-ကို၊ သစ္စိကိရိယာယ-ငှာ၊ သုပ္ပဋိပ္ပန္နာ-ကောင်းစွာ ကျင့်ကြကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကြကုန် လော၊ မာရိသာ-တို့၊ (ဧကန္တသုခဿ လောကဿ သစ္စိကိရိယာယ)၊ ဥဇုပ္ပဋိပ္ပန္နာ- ဖြောင့်မတ်စွာ ကျင့်ကြကုန်သည်၊ အတ္ထ-န်လော၊ ဟိ-တိုက်တွန်းသင့်၏၊ မာရိသာ- အချင်းတို့၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ ဧဝံ ပဋိပန္နာ-ဤသို့ ကျင့်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) ဧကန္တသုခံ-သော၊ လောကံ-သို့၊ ဥပပန္နာ-န်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (သုဏာထ-န်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒါမိ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌာ (သမာနာ) နောတိ- နော ဟူ၍၊ ဝါ-မကြားကြရပါဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏။

ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒါ တံ-ထို မိန့်တော်မူအပ်လတ်သောစကားကို၊ ကိံမညသိ-အဘယ် သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ (ဤသို့ ကေန္တ သုခကို ကိုယ်တိုင်လည်း မျက်မှောက်မပြုရ၊ နတ်ဘို့အထံမှလည်း မကြားရသည်ဖြစ်လသော်၊) တေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ-ပြောဆိုအပ်သော၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ အပ္ပါဠိဟိရကံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားတတ်သော အဖြေမှ ကင်းသည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ နနု-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရာ၊ ဧဝံသန္တေ-သော်၊ တေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ-သည်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်၊ အပ္ပါဠိဟိရကံ-သည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်နေပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

၄၂၆။ နေကလျာဏီ ဥပမာ။ ။ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒါ သေယျထာပိ-ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုရာ၏၊ (ကိံ-နည်း၊) အဟံ-သည်၊ ဣမသ္မိံ ဇနပဒေ-ဤဇနပုဒ်၌၊ ယာ ဇနပဒကလျာဏီ-အကြင် ဇနပဒကလျာဏီသည်၊ ဝါ-အကြင်တစ်နယ်လုံးတွင် အချောဆုံးအမျိုးသွီးသည်၊ (အတ္ထိံ)၊ တံ-ထို ဇနပဒ ကလျာဏီကို၊ ဝါ-တစ်နယ်လုံးတွင် အချောဆုံးဖြစ်သော ထိုအမျိုးသွီးကို၊ ဣစ္ဆာမိ- အလိုရှိ၏၊ တံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကာမေမိ-ကြိုက်၏၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ တမေနံ- ထိုယောကျ်ားကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဝါ-မေးကုန်ရာ၏၊ (ကိံ- နည်း၊) အမ္ဘော ပုရိသ-အမောင် ယောကျ်ား၊ တွံ-သည်၊ ယံ ဇနပဒကလျာဏီ- ကို၊ ဣစ္ဆသိ-၏၊ ကာမေသိ-၏၊ တံ ဇနပဒကလျာဏီ-ကို၊ ခတ္တိယီဝါ-ခတ္တိယ အမျိုးသမီးဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏီဝါ-ဗြာဟ္မဏအမျိုးသမီးဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝေဿိဝါ-ဝေဿအမျိုးသမီးဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓါဝါ- သုဒ္ဓါ အမျိုးသမီးဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနာသိ-သိသလော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော)၊ နောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-မသိပါဟူ၍၊ ဝဒေယျ-၏။

တမေနံ-ကို၊ ဧဝံ ဝဒေယျ(ကိံ)၊ အမ္ဘောပုရိသ-ကျ်ား၊ တွံ-သည်၊ ယံ ဇနပဒ ကလျာဏီ-ကို၊ ဣစ္ဆသိ-၏၊ ကာမေသိ-၏၊ တံ ဇနပဒကလျာဏီ-ကို၊ ဧဝံ နာမာ-ဤသို့သောအမည်ရှိ၏၊ ဧဝံ ဂေါတ္တာ-ဤသို့သောအနွယ်ရှိ၏၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဒီဃာ-အရပ်မြင့်မြင့်တည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ရဿာ-အရပ်ပူပူတည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမာ-အရပ်အလယ် အလတ် တည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ကာဠီ-မည်းသောအဆင်းရှိသူတည်း၊ ဣတိဝါ- လည်းကောင်း၊ သာမာ-ရွှေသောအဆင်းရှိသူတည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ မဂ်ဂစ္ဆဝီ-ငါးခုရေနှင့်တူသော အရေရှိသူတည်း၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ အမုကသ္မိံ- ထိုမည်သော၊ ဂါမေ-ရွာ၌၊ (အတ္ထိံ-၏)၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ (အမုကသ္မိံ- သော)၊ နိဂမေ-နိဂုံး၌၊ (အတ္ထိံ)၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ (အမုကသ္မိံ-သော)၊ နဂရေ-၌၊ (အတ္ထိံ)၊ ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ ဇာနာသိ-လော၊ (ဣတိ ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော)၊ နောတိ ဝဒေယျ၊ တမေနံ ဧဝံ ဝဒေယျ(ကိံ)၊

အမ္ဘော ပုရိသ-ကျား၊ တွံ-သည်၊ ယံ-အကြင် အမျိုးသွီးကို၊ န ဇာနာသိ-မသိ၊ န ပဿသိ-မမြင်၊ တွံ-သည်၊ တံ-ထို မသိမမြင်အပ်သော အမျိုးသွီးကို၊ ဣစ္ဆသိ-လော၊ ကာမေသိ-လော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော)၊ အာမာတိ-အိမ်းဟူ၍၊ ဝါ-ဟုတ်ပါသည်ဟူ၍၊ ဝဒေယျ-၏။ [“တံ ကိံမညသိ ပေါဋ္ဌပါဒ နန ဧဝံ သန္တေ”စသော ဝါကျနှင့် “ဧဝမေဝ ပေါဋ္ဌပါဒ”စသော ဥပမေယျဝါကျ များ၌ အနက်တူပြီ။]

၄၂၇။ နိဿေဏီဥပမာ။ ။ပေါဋ္ဌပါဒ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ ပါသာဒဿ-ပြာသာဒ်ကို၊ အာရောဟဏာယ-တက်ခြင်းငှာ၊ စာတုမဟာ ပထေ-လမ်းဆုံ လမ်းမ လမ်းလေးခွ၌၊ နိဿေဏီ-လှေကားကို၊ ကရေယျ-၏၊ တမေနံ ဧဝံ ဝဒေယျ(ကိံ)၊ အမ္ဘောပုရိသ-ကျား၊ တွံ-သည်၊ ယဿ ပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှာ၊ နိဿေဏီ-ကို၊ ကရောသိ-ပြု၏၊ တံ ပါသာဒ်-ကို၊ ပုရတ္ထိမာယဒိသာယ-အရှေ့အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဒက္ခိဏာ ယဒိသာယ-တောင်အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမာယဒိသာယ-အနောက်အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရာယဒိသာယ-မြောက်အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဥစ္စော-မြင့်၏၊ (ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ နိစော-နိမ့်၏၊ (ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမော-တည်း၊ (ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ဇာနာသိ-လော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော)၊ နောတိ ဝဒေယျ၊ တမေနံ ဧဝံ ဝဒေယျ(ကိံ)၊ အမ္ဘောပုရိသ-ကျား၊ တွံ-သည်၊ ယံ-အကြင်ပြာသာဒ်ကို၊ နဇာနာသိ နပဿသိ၊ တွံ-သည်၊ တဿပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှာ၊ နိဿေဏီ-ကို၊ ကရောသိ-ပြုသလော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဋ္ဌော (သမာနော)၊ အာမာတိ ဝဒေယျ။ [“တံ ကိံမညသိ ပေါဋ္ဌပါဒ နန ဧဝံ သန္တေ”စသောဝါကျနှင့် “ဧဝမေဝ ခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ”စသော ဥပမေယျဝါကျ များ၌ အနက်တူပြီ။]

တယော အတ္တပဋိလာဘာ

၄၂၈။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အတ္တပဋိလာဘာ-အတ္တဘောကို ရခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘောတို့သည်၊ ဣမေတယော-ဤ ၃ပါးတို့တည်း၊ ဩဋ္ဌာရိကော-ကြမ်းသော၊ ဝါ-ထင်ရှားသော၊ အတ္တပဋိလာဘော-အတ္တဘောကို ရခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘောသည်လည်းကောင်း၊ မနောမယော-ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လည်းကောင်း၊ အရူပေါ-ရုပ်မရှိသော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်လည်းကောင်းတည်း၊ ဝါ-တည်း၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဩဋ္ဌာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ ကတမောစ-အဘယ်နည်း၊ ရူပိ-သော၊ စာတုမဟာဘူတိကော-သော၊ ဝါ-သော၊ ကဗလီကာရာဟာရဘက္ခော-သော၊ (ယော အတ္တပဋိလာဘော)

အတ္တိ) အယံ-ဤ အတ္တဘောကို ရခြင်းသည်၊ ဝါ-ဤရအပ်သော အတ္တဘောသည်၊
 ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ မနောမယော-သော၊
 အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ ကတမော-နည်း၊ ရူပိ-သော၊ မနောမယော-
 သော၊ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂီ-သော၊ အဟိနိန္ဒြိယော-သော၊ (ယော အတ္တပဋိလာဘော
 အတ္တိ) အယံ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော-တည်း၊ အရူပေါ-သော၊ အတ္တပဋိ
 လာဘော-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ ကတမော-နည်း၊ အရူပိ-သော၊ သညာမယော-
 သညာဖြစ်သော၊ (ယော အတ္တပဋိလာဘော အတ္တိ) အယံ အရူပေါ အတ္တပဋိ
 လာဘော။ [“ရူပိ၊ စာတုမဟာဘူတိကော” စသော ပုဒ်တို့၏အနက်ကို သညာအတ္တ
 ကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၄၂၉။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အဟံ-သည်၊ ဩဠာရိကဿ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘာဿ
 ပိ-ကိုလည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ပဟာနာယ-ပယ်ခြင်းငှာ၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေမိ-၏၊
 (ကိ-နည်း၊) ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (မယာ-သည်၊ အနုသိဋ္ဌာ-
 သွန်သင်အပ်ကုန်ပြီ၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊) ပဋိပန္နာနံ-ကျင့်ကြကုန်
 သော၊ ဝေါ-သင်တို့သည်၊ သံကိလေသိကာ-ညစ်နွမ်းခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊
 ဓမ္မာ-အကုသိုလ်တရားတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဟိယိဿန္တိ-ပယ်အပ်ကုန်လတ်၊
 ဝါ-ကင်းပျောက်ကုန်လတ်၊ ဝေါဒါနိယာ-ဖြူစင်ခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊
 ဓမ္မာ-သမထဝိပဿနာတရားတို့သည်၊ အဘိဝနိဿန္တိ-တိုးပွားကုန်လတ်၊ ပညာပါရိ
 ပူရိ-မဂ်ပညာဖိုလ်ပညာတို့၏ ပြည့်စုံကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေပုလ္လ
 တ္တာဉ္စ-မဂ်ပညာဖိုလ်ပညာတို့၏ ပြန့်ပြောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊
 ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သောသဘောဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘော
 ၌ပင်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ-ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်သိ၍၊ သစ္စိကတ္တာ-
 မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရိဿထ-နေနိုင်ကြကုန်လတ်၊ ဣတိ-
 သို့၊ (ဒေသေမိ)။

ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သိယာ-ရံခါ၊ တေ-သင်၏၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အကြံသည်၊
 အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) သံကိလေသိကာ-န်သော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဝါ-
 တို့ကို၊ ပဟိယိဿန္တိ-န်လတ်၊ ဝါ-န်လတ်၊ ဝေါဒါနိယာ-န်သော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊
 အဘိဝနိဿန္တိ-ကုန်လတ်၊ ပညာပါရိပူရိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေပုလ္လတ္တာဉ္စ-ကိုလည်း
 ကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌ပင်၊ သယံ-တိုင်၊ အဘိညာ-၍၊ သစ္စိကတ္တာ-၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-
 ၍၊ ဝိဟရိဿတိ-နေနိုင်လတ်၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဒုက္ခော-
 ဆင်းရဲသော၊ ဝိဟာရော-နေရခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊) ဣတိ (ဧဝံ-
 သည်၊ အဿ-၏၊) ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဧဝံ-ဤသို့ သွန်သင်အပ်သည့်အတိုင်း
 ကျင့်၍နေခြင်းကို၊ ဧဝံ-ဤသို့ ဆင်းရဲသော နေခြင်းဟူ၍၊ န ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-မမှတ်ထိုက်၊

သံကိလေသိကာ-န်သော၊ ဓမ္မာစေဝ-တို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ပဟိယိ သန္တိ-န်လတံ၊ ဝါ-န်လတံ၊ ဝေါဒါနိယာ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာစ-တို့သည်လည်း၊ အဘိဝနိသန္တိ-ကုန်လတံ၊ ပညာပါရိပုရိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိဿတိ-လတံ၊ ပါမောဇ္ဇဉ္ဇေဝ-ဝမ်းမြောက်ခြင်းဟူသော နုသောပီတိသည် လည်းကောင်း၊ ပီတိစ-ရင့်သော ပီတိသည်လည်းကောင်း၊ ပဿဒ္ဓိစ-ကိုယ်စိတ် ၂-ပါး၏ ငြိမ်းအေးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သတိစ-သတိသည်လည်းကောင်း၊ သမ္ပဇညဉ္ဇ-သမ္ပဇညသည်လည်းကောင်း၊ သုခေါ-ချမ်းသာသော၊ ဝိဟာရောစ-နေရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ-လတံ။ [မနောမယ အတ္တပဋိလာဘ အရူပအတ္တ ပဋိလာဘတို့၌လည်း ဤအတိုင်းပေးပါ။]

၄၃၂။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ပရေ-သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အမှေ-ငါတို့ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ-အကယ်၍ မေးကုန်အံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မေးကုန်ရာသနည်း၊) အာဂုသော-အရှင်၏တမ၊ (ဩဠာရိကဿ-သော၊) ယဿ-အကြင်အတ္တဘောကို ရခြင်းကို၊ ဝါ-အကြင်ရအပ်သော အတ္တဘော ကို၊ ပဟာနာယ-ငှာ၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေထ-န်၏၊ (ကိ-နည်း၊) ယထာ-ဖြင့်၊ (မယာ-သည်၊ အနုသိဋ္ဌာ-န်ပြီ၊ တထာ-ဖြင့်၊) ပဋိပန္နာနံ-န်သော၊ ဝေါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ သံကိလေသိကာ-န်သော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဟိယိသန္တိ- န်လတံ၊ ဝါ-ကုန်လတံ၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိဿထ-န်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေထ-န်၏၊) ဩဠာရိကော-သော၊ သော အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ (ဣတိ စေ ပုစ္ဆေယျ)၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-န်လသော်၊) တေသံ-သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင် ဘက်ဖြစ်သော ထိုအခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗျာကရေယျာမ-ဖြေကုန်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အာဂုသော-တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ (ဩဠာရိကဿ-သော၊) ယဿ- ကို၊ ဝါ-ကို၊ ပဟာနာယ-ငှာ၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေမ-န်၏၊ (ကိ-နည်း၊) ယထာ- ဖြင့်၊ (မယာ အနုသိဋ္ဌာ၊ တထာ-ဖြင့်၊) ပဋိပန္နာနံ-န်သော၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိဿထ-န်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေမ-န်၏၊) ဩဠာရိကော-သော၊ သော အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ အယံ ဝါ-ဤကာမဘဝဟူသော အတ္တဘောတည်း၊ (ဣတိ-သို့၊ ဗျာကရေယျာမ-န်ရာ၏။)

အမှာ။ ။ “မနောမယ အတ္တပဋိလာဘ”၌ “အယံ ဝါ-ဤရူပဘဝဟူသော အတ္တဘောတည်း” ဟုလည်းကောင်း၊ “အရူပအတ္တပဋိလာဘ”၌ “အယံ ဝါ-ဤ အရူပဘဝဟူသော အတ္တဘောတည်း” ဟုလည်းကောင်း ပေးရုံသာ ထူးပါသည်။ ကျန်ဝါကျများ၌ အားလုံးတူပြီ။ [“အယံဝါ”၌ ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

တံ ကိမညသိ ပေါဋ္ဌပါဒ၊ ဧဝံ သန္တေ-သော၊ (ဤသို့ တိုက်ရိုက်ဖြေဆိုလသော၊) ဘာသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ သပ္ပါဠိဟီရကံ-ဆန့်ကျင်ဘက် စကားကို ပယ်ရှားနိုင်သော အဖြေနှင့်တကွဖြစ်သည်။ သမ္ပဒ္ဓတိ နနု-ဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ သန္တေ-သော၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ-သည်၊ အဒ္ဓါ-ကန်၊ သပ္ပါဠိဟီရကံ-သည်၊ သမ္ပဒ္ဓတိ-ဖြစ် ပါ၏။ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

၄၃၅။ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ ပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှာ၊ တသေဝ ပါသာဒဿ-ထိုပြာသာဒ်၏ပင်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ နိဿေဏီ-ကို၊ ကရေယျ-၏၊ တမေနံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျု-နံရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊)အတ္တော ပုရိသ-ကျား၊ တံ-သည်၊ ယဿ ပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှာ၊ နိဿေဏီ-ကို၊ ကရေသိ-၏၊ တံ ပါသာဒံ-ကို၊ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ-၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ)ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ မဇ္ဈိမော-တည်း၊ (ဣတိ) ဝါ-လည်း ကောင်း၊ စာနာသိ-လော၊ ဣတိ (ဝဒေယျု)၊ သော-ထိုယောကျ်ားသည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-၏၊ (ကိ)၊ အာဂုသော-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ယဿ-အကြင် ပြာသာဒ်ကို၊ အာရောဟဏဿ-ငှာ၊ တသေဝ ပါသာဒဿ-၏ပင်၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ နိဿေဏီ-ကို၊ ကရေမိ-၏၊ သော ပါသာဒေါ-သည်၊ အယံဝါ-ဤပြာသာဒ် ပင်တည်း၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)။ [“တံ ကိမညသိ ပေါဋ္ဌပါဒ”စသော ဝါကျနှင့် “ဧဝမေ ခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ ပရေ စေ”စသော ဥပမေယျဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

၄၃၇။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော၊ (ပေါဋ္ဌပါဒက မြတ်စွာဘုရားအား . “အဒ္ဓါ ခေါ ဘန္တေ ဧဝံ သန္တေ”စသော စကားကိုလျှောက်အပ်သော၊) စိတ္တော-သော၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ ဧတံ၊ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ယသ္မိံ သမယေ-အကြင်အခါ၌၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-ဩဠာရိက အတ္တဘောကိုရရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မနောမယော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ မောယော-အချည်းနှီးသည်၊ ဝါ-ဘာမျှမရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အရူပေါ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ မောယော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-လော၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ အဿ-၏၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိ လာဘော-သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ သဇ္ဇော-မှန်သည်၊ ဝါ-အမှန်ရှိသည်၊ ဟောတိ-လော၊ ဘန္တေ-ရား၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ မနောမယော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-မနောမယအတ္တဘောကိုရရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-၏၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်။

မောဃော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-လော၊ပေ၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော-သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ သစ္စာ ဟောတိ၊ ဘန္တေ-ရား၊ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘော ဟောတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-အရူပအတ္တဘောကိုရ ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-၏၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော မောဃော ဟောတိ၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော မောဃော ဟောတိ၊ တသ္မိံသမယေ-၌၊ အဿ-၏၊ အရူပေါ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ သစ္စော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-လော၊ ဣတိ (အဝေါစ)။

စိတ္တ-စိတ္တ၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘောတိ-မနောမယ အတ္တပဋိလာဘဟူ၍၊ သင်္ခ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ နေဝ ဂစ္ဆတိ-မရောက်၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘောတိ-အရူပ အတ္တပဋိလာဘဟူ၍၊ သင်္ခံ န ဂစ္ဆတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဩဠာရိကော အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ-ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘဟူ၍သာ၊ သင်္ခံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ [ဤမှနောက်၌ မနောမယ အတ္တဘောကို ရရာအခါဝယ် ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ၊ အရူပ အတ္တပဋိလာဘဟု မခေါ်ရဘဲ မနောမယ အတ္တပဋိလာဘဟုသာ ခေါ်ရပုံကိုလည်း ကောင်း၊ အရူပ အတ္တဘောကို ရရာအခါဝယ် ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘ၊ မနောမယ အတ္တပဋိလာဘဟု မခေါ်ရဘဲ အရူပ အတ္တပဋိလာဘဟုသာ ခေါ်ရပုံကို လည်းကောင်း ဟောတော်မူသည်၊ ထိုဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

၄၃၈။ စိတ္တ-စိတ္တ၊ တံ-သင့်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆေယျ-အကယ်၍ မေး ကုန်အံ့၊ (ကိ-နည်း၊) တွံ-သည်၊ အတိတံ-အတိတ်ဖြစ်သော၊ အဒ္ဓါနံ-ကာလ၌၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့သလော၊ တွံ-သည်၊ (အတိတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊) န နာဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့သည်မဟုတ်သလော၊ တွံ-သည်၊ အနာဂတံ-အနာဂတ်ဖြစ်သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတုံလော၊ တွံ-သည်၊ (အနာဂတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊) န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်လတုံမဟုတ်သလော၊ တွံ-သည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ အတ္ထိ- ရှိသလော၊ တွံ-သည်၊ (ဧတရဟိ-၌၊) န နတ္ထိ-မရှိသည်မဟုတ်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ ပုစ္ဆေယျ-နံအံ့၊) စိတ္တ-စိတ္တ၊ တွံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော-သော်၊) ကိန္တိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဗျာကရေယျာသိ-ဖြေဆိုရာသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ ဓံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆေယျ-အံ့၊ (ကိ)၊ တွံ-သည် အတိတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊ အဟောသိ-လော၊ပေ၊ တွံ-သည်၊ (ဧတရဟိ-၌ န နတ္ထိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊(သစေ ပုစ္ဆေယျ-နံအံ့၊)ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော-သော်၊) အဟံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗျာကရေယျ-ဖြေဆိုရာပါစ

(ကိ-နည်း!) အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ အတိတ်-သော၊ အဒွါနံ-၌၊ အဟောသိ-
 ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ အဟံ-သည်၊(အတိတ်-သော၊ အဒွါနံ)န န အဟောသိ-မဖြစ်ခဲ့သည်
 မဟုတ်ပါ၊ အဟံ-သည်၊ အနာဂတံ-သော၊ အဒွါနံ-၌၊ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်ရပါလိမ့်
 မည်၊ အဟံ-သည်၊ (အနာဂတံ-သော၊ အဒွါနံ-၌) န န ဘဝိဿာမိ-မဖြစ်ရမည်
 မဟုတ်ပါ၊ အဟံ-သည်၊ ဧတရဟိ-၌၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ အဟံ-သည်၊ (ဧတရဟိ-
 ၌)န နတ္ထိ-မရှိသည်မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဗျာကရေယျ-၏)၊ ဘန္တေ-ရား၊
 ဧဝံ-သို့၊ ပုဂ္ဂော-သည်၊ (သမာနော-သော်)၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဗျာကရေယျ-
 ဖြေဆိုရာပါ၏။

စိတ္တ-စိတ္တ၊ တံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆေယျ-နံအံ၊ (ကိ)၊ တေ-သင်၏၊
 အတိတော-သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အဟောသိ-
 ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တေ-၏၊ သောဝ အတ္တပဋိလာဘော-ထိုအတိတ် အတ္တဘောကို ရခြင်း
 သည်သာ၊ ဝါ-ထိုရအပ်ပြီးသော အတိတ်အတ္တဘောသည်သာ၊ သစ္စော-မှန်သလော၊
 ဝါ-အမှန်ရှိသလော၊ အနာဂတော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊)
 မောယော-အချည်းနှီးလော၊ ဝါ-ဘာမျှမရှိဘူးလော၊ ပစ္စုပ္ပန္နော-ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော၊
 (အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊) မောယော-လော၊ ဝါ-လော၊ တေ-၏၊
 အနာဂတော-သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော၊ ဘဝိဿတိ-လတံ၊ တေ-၏၊
 သောဝ အတ္တပဋိလာဘော-ထိုအနာဂတ် အတ္တဘောကို ရခြင်းသည်သာ၊ ဝါ-
 ထိုရအပ်လတံသော အနာဂတ်အတ္တဘောသည်သာ၊ သစ္စော-လော၊ ဝါ-လော၊
 အတိတော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော)၊ မောယော၊ ပစ္စုပ္ပန္နော-သော၊ (အတ္တပဋိ
 လာဘော)၊ မောယော၊ တေ-၏၊ ဧတရဟိ-၌၊ ပစ္စုပ္ပန္နော-သော၊ ယော အတ္တပဋိ
 လာဘော-သည်၊ဝါ-သည်၊(ဟောတိ)၊ တေ-၏၊ သောဝ အတ္တပဋိလာဘော-ပစ္စုပ္ပန်
 ၌ဖြစ်သော ထိုအတ္တဘောကို ရခြင်းသည်သာ၊ ဝါ-ပစ္စုပ္ပန်၌ရအပ် ဆဲဖြစ်သော
 ထိုအတ္တဘောသည်သာ၊ သစ္စော၊ အတိတော (အတ္တပဋိလာဘော)၊ မောယော၊
 အနာဂတော (အတ္တပဋိလာဘော)၊မောယော-လော၊ ဝါ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ
 ပုစ္ဆေယျ-နံအံ)၊ စိတ္တ-စိတ္တ၊ တံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ပုဂ္ဂော-သည်၊(သမာနော-သော်)၊
 ကိန္တိ-လျှင်၊ ဗျာကရေယျာသိ-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ မံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုစ္ဆေယျ-နံအံ၊ (ကိ-နည်း)၊ တေ-၏၊
 အတိတော-သော၊ပေ၊ အနာဂတော-သော(အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊)
 မောယော-လော၊ ဝါ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ ပုစ္ဆေယျ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ
 ဧဝံ ပုဂ္ဂော(သမာနော)၊ဧဝံ ဗျာကရေယျ၊(ကိ)၊မေ-အကျွန်ုပ်၏၊အတိတော-သော၊
 ယော အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ဝါ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ မေ-၏၊ သောဝ အတ္တ
 ပဋိလာဘော-သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ တသ္မိံသမယေ-အတိတ် အတ္တဘောကိုရရာ

ထိုအခါ၌၊ သစ္စော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အဟောသိ-ပါပြီ၊ အနာဂတော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော)၊ မောဃော-အချည်းနှီးသာတည်း၊ ဝါ-ဘာမျှမရှိ၊ ပစ္စုပ္ပန္နော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော)၊ မောဃော-သာတည်း၊ ဝါ-မရှိ၊ [ဤမှနောက်၌ အနာဂတ် အတ္တဘောနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောကို ရရာအခါ၌လည်း ထိုအတ္တဘော များသာအမှန်ရှိ၍ ကြွင်းအတ္တဘောများ၏ ဘာမျှမရှိပုံကို ဖြေပါသည်။ ထိုဝါကျ များ၌ ဤအတိုင်း နည်းမှီပေးပါ။]ပေ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဗျာကရေယျံ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ ဧဝံ ပုဋ္ဌော (သမာနော) ဧဝံ ဗျာကရေယျံ-အံ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။ [“ဝေမေဝ ခေါ စိတ္တ ယသို့ သမယေ ဩဠာရိကော အတ္တပဋိလာဘော ဟောတိ၊ နေဝ တသို့ သမယေ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘောတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ”စသော ဝါကျများ ကို ရေး၌ ပေးခဲ့ပြီ။]

၄၄၀။ စိတ္တ-စိတ္တ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ဂဝါ-နွားမမှ၊ ခီရံ-နို့ရည်သည်၊ (ဘဝတိ-ဖြစ်၏၊) ခီရမာ-နို့ရည်မှ၊ ဒဓိ-နို့ဓမ်းသည်၊ (ဘဝတိ)၊ ဒဓိမာ-မှ၊ နဝနိတံ-ဆီဦးသည်၊ (ဘဝတိ)၊ နဝနိတမာ-မှ၊ သပ္ပိ-ထောပတ်သည်၊ (ဘဝတိ)၊ သပ္ပိမာ-မှ၊ သပ္ပိမဏ္ဍော-ထောပတ်ကြည်သည်၊(ဘဝတိ)၊ ယသို့သမယေ-၌၊ ခီရံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသို့သမယေ-၌၊ ဓမ္မိတိ-ဟူ၍၊ သင်္ခံ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ နေဝဂစ္ဆတိ သေယျထာပိ-မရောက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နဝနိတန္တိ-ဟူ၍၊ သင်္ခံ-သို့၊ နဂစ္ဆတိ သေယျထာပိ-လည်းကောင်း၊ သပ္ပိတိ-ဟူ၍၊ သင်္ခံ-သို့၊ နဂစ္ဆတိ သေယျထာပိ-လည်းကောင်း၊ သပ္ပိမဏ္ဍောတိ-ဟူ၍၊ သင်္ခံ-သို့၊ နဂစ္ဆတိ သေယျထာပိ-လည်းကောင်း၊ တသို့သမယေ-၌၊ ခီရံတွေဝ-ခီရံဟူ၍သာ၊ သင်္ခံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ သေယျထာပိ-လည်းကောင်း၊ [ဒဓိစသည်ကို မူတည်၍ ခီရံ စသည်ကို မူလီသွတ်ရာ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပေးပါ။]ပေ၊ စိတ္တ-စိတ္တ၊ ဝေမေဝ-သာလျှင်၊ပေ၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

စိတ္တ-စိတ္တ၊ ယာဟိ-အကြင် နာမည်ပညတ်တို့ဖြင့်၊ တထာဂတော-သည်၊ အပရာမသံ-တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်တောမမုတ်၊ ဝေါဟာရတိ-ခေါ်ဝေါ် ဟောပြတော်မူ၏၊ ဝါ-သုံးနှုန်းတော်မူ၏၊ ဣမာ-ဤ နာမည် ပညတ်တို့သည်၊ လောကသမညာ-လောက၌ အညီအမျှ အသိအမှတ်ပြုအပ်သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း၊ လောကနိရုတ္တိယော-လောက၌ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုအပ်

အပရာမသံ။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် “အတ္တပဋိလာဘာ”ဟူသောစကားကို သုံးစွဲတော်ရာ၌ “အတ္တသည် အမှန်ရှိ၏”ဟု ယူဆတော်မူလေသလောဟု တွေးတောဖွယ်ရှိသောကြောင့် တဏှာ ဖြင့် ငါ၏အတ္တဟုလည်းကောင်း၊ မာနဖြင့် ငါဟုလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့် ရုပ်နာမ်အစုံကို

သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း၊ လောကဝေါဟာရာ-လောက၌ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း၊ လောကပညတ္တိယော-လောက၌ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်၏ သရဏဂုံတည်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တစိတ္တ၏ သရဏဂုံတည်ပုံ၊ သရဏဂုံတည်ပြီး၍ ဘုရားရှင်အထံ ရဟန်းအဖြစ်ကို ခွင့်တောင်းပုံ၊ ရဟန်းအဖြစ်ရပြီးနောက် တစ်ပါးတည်း မမေ့မလျော့ ကြီးစား၍ ရဟန္တာဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း ပြထားပါသည်။ ထိုဝါကျများကို မဟာသီဟနာဒသုတ်အဆုံး “တိတ္ထိယ ပရိဝါသကထာ”၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။

ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော-သော၊ အာယသ္မာ စိတ္တော-သည်၊ အရဟတံ-တို့တွင်၊ အညတရော-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သုတံ-ပါပြီ၊) (တစ်နည်း) ဣတိ-ဤသို့၊ (သုတံ-ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ပါ၏၊) ဣတိ-ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် အပြီးတည်း။

နဝမံ-၉ သုတ်မြောက်သော၊ ပေါဋ္ဌပါဒသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

အတ္တဟုလည်းကောင်း သုံးသပ်တော်မမူကြောင်းကို သိစေတော်မူလိုသောကြောင့် “အပရာမသံ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။ ထိုသို့မသုံးသပ်ဘဲ “လောက၌ ပြောရိုးအတိုင်းသာ ခေါ်ဝေါ်တော်မူသည်”ဟုလို။

ဆက်ဦးအံ့- ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် တရားဟောတော်မူရာ၌ “လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ”ဟု အများ ခေါ်ဝေါ်ပညတ်အပ်သော စကားအတိုင်းလည်း ဟောတော်မူ၏။ “ရုပ်နာမ်၊ ဖဿ ဝေဒနာ၊ ပထဝီ အာပေါ”စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထ အသုံးအနှုန်းကို သုံးနှုန်း၍လည်း ဟောတော်မူ၏။ ထို ၂-မျိုးလုံးသည်ပင် မှန်ကန်သော အသုံးအနှုန်းချည်းဖြစ်သောကြောင့် တရားနာပုဂ္ဂိုလ်တို့ နားလည်နိုင်သလို ဟောတော်မူပါသည်။

[ဆောင်] ဗုဒ္ဓဟောသည့်၊ တရားကြည့်သော်၊ သမ္ပုတိမှတ်၊ ပရမတ်ဟု၊ နှစ်ရပ်သစ္စာ၊ တွေ့မည် သာတည်း၊ ဗြဟ္မာ လူနတ်၊ အရပ်ရပ်နှင့်၊ သတ္တ အတ္တာ၊ သူငါ ပုဂ္ဂိုလ်၊ များခေါ်ဆိုလျှင်၊ ထိုထိုမျက်မြင်၊ အမှန်ပင်ကြောင့်၊ ဖယ်ကြည့်မချ၊ ဟောဖော်ပြ၏၊ ဖဿတစ်ဖြာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာတစ်လီ၊ ပထဝီဟု၊ ထိုဤခေါ်မှတ်၊ ပရမတ်လည်း၊ ဆတ်ဆတ်မချ၊ ထင်ရှားလှ သဖြင့်၊ ဟောပြတော်မူ၊ တရားဟူသည်၊ များလူသိဖို့ အရေးတည်း။

ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။
◆◆◆◆

၁၀ - သုတသုတ် နိဿယ

သုဘမာဏဝတ္ထု

၄၄၄။ (ဘန္တေ-ရား၊) မေ-တပည့်တော်သည်။ (သုဘသုတ္တံ-ကို၊) ဧဝံ-သို့၊ သုတ်-နာယု မှတ်သား၊ ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ။ (ကိ-နည်း၊) ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ ဝါ-အခါပတ်လုံး၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်။ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရားသည်။ အစိရ်ပရိနိဗ္ဗာတေ-ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏ ကြာမြင့်သော ကာလမရှိသေးမီ၊ ဘိ-ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီး၍ မကြာသေးမီ၊ သာဝတ္ထိယံ-၌။ ဧတဝနေ-ဧတဝန်မည်သော၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အနာထပိဏ္ဍိက သူဌေး၏၊ အာရာမေ-အာရာမံ၌၊ ဝါ-ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိရဟတိ-နေ၏၊ တေန ခေါ ပန သမယေန-၌။ (အရှင်အာနန္ဒာ၏ သာဝတ္ထိမြို့အနီး ဧတဝန်ကျောင်းတိုက် တော်ဝယ် နေရာ ထိုအခါ၌၊) တောဒေယျပုတ္တော-တောဒေယျပုတ္တော၏ သားဖြစ် သော၊ သုဘော-သုဘမည်သော၊ မာဏဝေါ-လုလင်သည်။ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံ တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပဋိ ဝသတိ-နေ၏။

၄၄၅။ အထခေါ-၌၊ တောဒေယျပုတ္တော- သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ- သည်။ အညတရံ-အမျိုးအနွယ်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ မာဏဝကံ-လုလင်ငယ်ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ပြောဆိုပြီ။ (ကိ-နည်း၊) မာဏဝက-ငယ်၊ တွံ-သင်သည်။ ဧဟိ-

ဧဝံ မေ သုတ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်။ ။ဤသုတ်၌ သုဘလုလင်သည် မေးအပ်သော အကြောင်းအရာများကို အရှင်အာနန္ဒာသည် “ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”စသော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒမှစ၍ သာမညပလသုတ်စသည်တို့၌ ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သောနည်းဖြင့် ဖြေတော် မူ၏။ထို့ကြောင့် ဤသုတ်သည် “ဗုဒ္ဓဘာသိတ-ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သောသုတ်၊ ဝိနဝစန- ဘုရားရှင်၏ စကားတော်”ပင်ဖြစ်၏။ [ဤသုတ် အဋ္ဌကထာ သီလက္ခန္ဓအဖွင့်နှင့် ဋီကာကို ကြည့်ပါ။]

ဆက်ဦးအုံး- ထိုသို့ ဗုဒ္ဓဘာသိတဖြစ်သောကြောင့်ပင် သံဂါယနာတင်သောအခါ အရှင် အာနန္ဒာက အရှင်မဟာကဿပအား “ဧဝံ မေ သုတ်-တပည့်တော်သည် ဘုရားရှင်အထံတော်မှ ဤသို့ နာယုမှတ်သား ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ”ဟု လျှောက်နိုင်ပါသည်။ သုတ်တော်၏ အမည်ကို လည်း (ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် စသည်ကဲ့သို့) နာယုသောသုဘလုလင်နှင့်စပ်၍ နာမည်တပ်ကာ “သုဘသုတ္တံ သုတ်-သုဘသုတ်ကို နာယုခံရပါသည်”ဟု လျှောက်နိုင်ပါသည်။

ဧကံ သမယံနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်။ ။ဤပုဒ်၌ကား ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ပြုအပ်ခဲ့သော အနက်များကို မရနိုင်ပါ။ ဘာကြောင့်နည်း-ဘုရားရှင်၏ သမယ မဟုတ်၊ အရှင်အာနန္ဒာ၏ သမယဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဧကံ-တစ်ပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ ဝါ-အခါ ပတ်လုံး”ဟုသာ အနက်ပေးရပါသည်။

သွားချေ၊ ယေန-၌၊ သမဏော အာနန္ဒော-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမ-
 ချဉ်းကပ်ချေလော၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ပြီး၍၊ မမ-ငါ၏၊ ဝစနေန-စကားဖြင့်၊
 (တစ်နည်း) မမ ဝစနေန-ငါ၏ အလျှောက်ဖြင့်၊ သမဏံ အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-
 နှိပ်စက်ပြင်းစွာ၊ မခံသာသော၊ ရောဂါကြီး၏မရှိခြင်းကိုလည်း၊ အပ္ပါတင်္ကံ -ဆင်းရဲ
 ငြိုငြင်၊ အသက်ရှင်ဖွယ်၊ ရောဂါငယ်၏မရှိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ လဟုဋ္ဌာနံ-
 လျင်မြန်ပေါ့ပါး၊ ထသွားနိုင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဗလံ-ကိုယ်အားကို လည်း
 ကောင်း၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ချမ်းသာ အေးမြနေထိုင်ရခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆ-
 မေးလေလော၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မေးရမည်နည်း)၊ တောဒေယျပုတ္တော-သော၊
 သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊
 ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-မေးလိုက်ပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆ-
 လော) ဧဝဉ္စ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒေဟိ-လျှောက်လေဦးလော၊ (ကိ-အဘယ်သို့
 လျှောက်ရမည်နည်း) သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ယေန-၌၊
 တောဒေယျပုတ္တဿ-သော၊ သုဘဿ-သော၊ မာဏဝဿ-၏၊ နိဝေသနံ-နေအိမ်
 သံသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ အနုကမ္ပံ-လျော်စွာတုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာကို၊
 ဝါ-သနားစောင့်ရှောက်ခြင်းကို၊ ဥပါဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ ဥပသင်္ကမတု
 ကိရ-ချဉ်းကပ်ပါလောတဲ့၊ ဣတိ-သို့လည်း၊ ဝဒေဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ အာမန္တေသိ-
 ခေါ်၍ပြောပြီ။

၄၄၆။ ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-ဤပြောသည့်အတိုင်းပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သော မာဏဝ
 ကော-သည်၊ တောဒေယျပုတ္တဿ-သော၊ သုဘဿ-သော၊ မာဏဝဿ-အား၊
 ပဋိသုတွာ-ရေးရုနားထောင်၍၊ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒောပေ၊ ဧတံ အဝေါစ၊
 (ကိ)၊ တာဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-
 ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-
 မေးလိုက်ပါ၏၊ ဧဝဉ္စ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒေတိ-လျှောက်လိုက်ပါသေး၏၊ (ကိ-
 နည်း)၊ သာဓု-၏၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမတုကိရ-တဲ့၊ ဣတိ-
 လည်း၊ ဝဒေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ-ပြီ။

အပ္ပါဗာဓံ၊ အပ္ပါတင်္ကံ ။ ။ “အာဗာဓ” ဟူသည် မခံမရပ်နိုင်အောင် လွန်စွာနှိပ်စက်တတ်
 သော ခေါင်းကိုက်ခြင်း ရောဂါစသော ရောဂါကြီးစားတည်း။ အာ(ဘုသော)-လွန်စွာ+ဗာဓတိ-
 နှိပ်စက်တတ်၏။ ဣတိ အာဗာဓော၊ [အာပုဗ္ဗ၊ ဗာဓတိ+အပစ္စည်း။] “အာတင်္ကံ” ဟူသည်
 နေမကောင်းထိုင်မသာ ညောင်းညာခြင်းစသော ရောဂါအငယ်စားတည်း။ အာတင်္ကံတိ ဧတေနာ
 တိ အာတင်္ကော-ဆင်းရဲ ငြိုငြင်စွာ အသက်ရှည်ရကြောင်း ရောဂါငယ်။ [အာပုဗ္ဗ၊ တင်္က-
 ကိစ္ဆဇီဝနေ ဓာတ်+အပစ္စည်း။] အာဗာဓဿ+အဘာဝေါ အပ္ပါဗာဓံ၊ အာတင်္ကဿ+အဘာဝေါ
 အပ္ပါတင်္ကံ ။ [လဟုဋ္ဌာနံ၊ ဗလံ၊ ဖာသုဝိဟာရံတို့ကား ထင်ရှားပြီ။]

၄၄၇။ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ တံ မာဏဝကံ-ကို၊ ဧဝံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ မာဏဝက-ငယ်၊ (ဥပသကံမတံ-ဌာ၊) အကာလော-အခါမဟုတ်သေး၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ မေ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ပီတာ-သောက်အပ်ပြီးသော၊ ဘောသဇ္ဇမတ္တာ-အနည်းငယ်သော ဆေးသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ သွေပိ-နက်ဖန်၌လည်း၊ ကာလဉ္စ-လာသင့်ရာအခါကိုလည်းကောင်း၊ သမယဉ္စ-အကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍၊ ဝါ-စဉ်းစားနှိုင်းချိန်၍၊ အပ္ပေဝနာမ ဥပသကံမေယျာမ-ချဉ်းကပ်နိုင်ကုန်တန်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ပြောပြီ)။

ကာလဉ္စ၊ သမယဉ္စ။ ။ “ကာလ” ဟူသည် ချဉ်းကပ်သင့်ရာ (လာသင့်ရာ) အချိန်အခါတည်း။ [ကာလောနာမ ဥပသကံမနဿ ယုတ္တပတ္တာကာလော-ဋီကာ။] “သမယ” ဟူသည် လာဖို့ရန် အကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်းတည်း။ “အကြောင်း” ဟူသည်လည်း သွားနိုင်လောက်အောင် ကိုယ်အားရှိခြင်း၊ သွားခြင်းကြောင့် ဘေးရန်မရှိခြင်းဟူသော အကြောင်း ၂-ပါးတည်း။ [သမယော နာမ တဿေဝ (ဥပသကံမနဿ) ပစ္စယသာမဂ္ဂိ၊ အတ္တတော ပနေသ တဇ္ဇ (ထို သွားခြင်း-ချဉ်းကပ်ခြင်းအားလျော်သော) သရီရဗလဉ္စေဝ တပ္ပဗ္ဗယပတိဿယာဘာဝေါစ၊ -ဋီကာ။]

ဥပါဒါယ။ ။ [ဥပ+အာဒါယ။] ဥပ-အနက်မရှိ၊ အာဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ-စဉ်းစားနှိုင်းချိန်၍၊ (အဓိပ္ပါယ်တ္ထ)၊ ဤသို့ပေးပါ။ ထို “ဥပါဒါယ” ၌ “ဥပါဒါန” ဟူသည် သွားဖို့အချိန်တော်-မတော်ကို စဉ်းစားနှိုင်းချိန်ခြင်းဟူသော ကာလဥပါဒါန၊ သွားနိုင်လောက်သော အားရှိ-မရှိနှင့် သွားသည်အတွက် ဘေးရန်ရှိ-မရှိဟူသော ဤအကြောင်း ၂-ပါးကို စဉ်းစားနှိုင်းချိန်ခြင်းဟူသော သမယ ဥပါဒါနဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ထို ၂-မျိုးလုံး စဉ်းစားနှိုင်းချိန်မှုကို “ဥပါဒါယ” ဟုခေါ်သည်။ [ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ပညာယ ဂဟေတွာ၊ ဥပဓာရေတွာတိ အတ္ထော၊-အဋ္ဌကထာ။]

အပ္ပေဝနာမ သွေပိ ဥပသကံမေယျာမ။ ။ အဘိဓာန် အဗျယဝဂ် (၁၁၅၈) ဂါထာ၌ “အပ္ပေဝနာမ” ကို သံသယတ္ထ နိပါတ်ဟု ဆို၏။ “သွေပိ” ၌ ပိ(အပိ)သဒ္ဓါကို ဋီကာများ မဖွင့်ကြ၊ ဝေရဉ္စကဏ္ဍအဖွင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ကား “မန္တာနညာ အပေက္ခ-အနည်းငယ် ခွင့်ပြုခြင်းကို ငဲ့ခြင်း” အနက်ဟောဟု ဖွင့်၏။ အပ္ပေဝနာမ၏ “သံသယတ္ထ” ဟူသည် လာဖို့ရန် သံသယဖြစ်ခြင်း-အသေအချာ ဝန်မခံနိုင်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “အပ္ပေဝနာမ ဥပသကံမေယျာမ-ချဉ်းကပ်နိုင်ကုန်တန်ရာ၏” ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။

ဆက်ဦးအံ့- “အကာလော ခေါ် မာဏဝက” စသော ရှေ့ဝါကျနှင့် ဤဝါကျကို ဆက်စပ်၍ မြန်မာပြန်လျှင် “လုလင်ငယ်- ယနေ့ငါ့မှာ ဝမ်းနှုတ်ဆေးသောက်ထားလို့ လိုက်လာဖို့ရန် အခါမဟုတ်တော့၊ နက်ဖန်လဲ အချိန်ကာလနှင့် အကြောင်း ညီ-မညီကို နှိုင်းချိန်ပြီးမှ လာနိုင်စရာ ရှိတယ်။ အကြောင်းမညီညွတ်လျှင် လာနိုင်မည်မဟုတ်၊ (ယနေ့ မလိုက်နိုင်သေး၊ နက်ဖန်လဲ မသေချာ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။) သို့ဖြစ်လျှင် “သွေပိ” ၌ ပိ(အပိ)သဒ္ဓါသည် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဖွင့်သလို မန္တာနညာပေက္ခ အနက်ထက် (ယနေ့ မလာနိုင်ခြင်းကို ပေါင်းဆည်းသော) ရိုးရာ သမုစ္စည်း

ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သော မာဏဝကော-သည်၊ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ-အား၊ ပဋိသုတ္တာ-၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာယ-၍၊ ယေန သုဘော၊ပေ၊ ဧတံ အဝေါစ၊(ကိံ)၊ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဘောတော-အရှင်၏၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ တံ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-ကို၊ အဝေါစုမှာ-လျှောက်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) တောဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-ပါ၏၊ ဧဝဉ္စ-လည်း၊ ဝဒေတိ-လျှောက်လိုက်ပါ၏၊(ကိံ-နည်း) သာဓု-၏၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ယေန၊ပေ၊ ဥပသင်္ကမတု ကိရ-တဲ့၊ ဣတိ-လည်း၊ ဝဒေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစုမှာ-န်ပြီ။

ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ သမဏော အာနန္ဒော-သည်၊ မံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပါပြီ(ကိံ)၊ မာဏဝက-ငယ်၊ (ဥပသင်္ကမိတု-ငှာ)၊ အကာလော-သေး၊ အဇ္ဇ-နေ၊ မေ-၏၊ဝါ-သည်၊ ပီတာ-သော၊ ဘောသဇ္ဇမတ္တာ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ သ္မေပိ-လည်း၊ ကာလဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ သမယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ဝါ-၍၊ အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမေယျာမ-ကုန်ရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ-ပါပြီ) (အရှင်အာနန္ဒာက ပြောလိုက်ပါပြီ-ဟူလို)၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ-ပြောပြီ၊ (လုလင်ငယ်က သုဘလုလင်ကို ပြောပြီ)၊ ဘော-အမောင်၊ ယတော-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ သော ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ သွာတနာယပိ-နက်ဖန်၌ ဖြစ်လတံ့သော ကောင်းမှု ပီတိပါမောဇ္ဇ အကျိုးငှာလည်း၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ အကာသိ-ပြုလိုက်ပြီ၊ ဧတ္တာဝတာပိ-ဤမျှအတိုင်အရှည်ရှိသော အခွင့်ပြုလိုက်ခြင်း၏ အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ဧတံ-ဤလျှောက်အပ်လိုက်သမျှ အလုံးစုံကို၊ ကတမေဝ-ပြုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးဖြစ်တော့သည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ [နောက်ဆုံး လျှောက်ထားအပ်သော ကြွလာမှုကို အခွင့်ပြုလိုက်ပုံထောက်၍ “အပ္ပါဗာဓစသော အမေးကိုလည်း လက်ခံပြီးဖြစ်တော့သည်”ဟု သိရ၏။-ဟူလို။]

၄၄၈။ အထခေါ-၌၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ တဿာရတ္ထိယာ-၏၊ အစ္စယေန-လွန်ရာအခါ၌၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-နံနက်အခါ၌၊ နိဝါသေတွာ-သင်းပိုင်ကို ပြင်ဆင်ကာ ဝတ်ပြီး၍၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊ ပစ္စာသမဏေန-နောက်လိုက်

အနက်သာ သင့်မည်ထင်၏။ ထိုသို့ ရိုးရာ သမုစ္စည်း အနက်ဖြစ်သောကြောင့်ပင် အခြားဋီကာတို့ အထူးမဖွင့်ကြဟန် တူပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။သံသယအနက်ပေးရာ၌ “အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမေယျာမ-ချဉ်းကပ်နိုင်ကုန် ငြားအံ့လည်း မသိ”ဟု ပေးကြ၏။ ထိုအနက်ကို စဉ်းစားသင့်သည်။ ဘာကြောင့်နည်း-ထိုမျှလောက် ကြီးကျယ်သော အရှင်အာနန္ဒာလို ပုဂ္ဂိုလ်က “နက်ဖန်၌ ချဉ်းကပ်နိုင်ကုန်ငြားအံ့လည်း မသိ”ဟု မိန့်တော်မမူထိုက်သောကြောင့်တည်း။

ရဟန်းဖြစ်သော၊ စေတကေန-စေတကမည်သော၊ (စေတိယတိုင်း၌ မွေးဖွားသော ကြောင့် စေတကမည်သော)၊ ဘိက္ခုနာ-ရဟန်းနှင့်တကွ၊ ယေန-၌၊ တေဒေယျ ပုတ္တဿ-သော၊ပေ၊ အာသနေ နိသီဒိ၊ အထခေါ-၌၊ တောဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော၊ပေ၊ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ တဿ ဘောတော ဂေါတမဿ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော် မူပြီးသော ထိုအရှင်ဂေါတမ၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဥပဋ္ဌာကော- အလုပ်အကျွေးသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ သန္တိကာဝစရော-အနီး၌ လှည့်လည်သူပါတည်း၊ သမိပစာရီ-အနီး၌ လှည့်လည်သူပါတည်း၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ယေသံ ဓမ္မာနံ-အကြင် တရားတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-ဂုဏ်ကို ပြောဟောတော်မူရိသည်၊ အဟောသိ-ပြီး၊ ယတ္ထစ-အကြင် တရားတို့၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ဤ လူအပေါင်း ကို၊ သမာဒါပေသိ-ကောင်းစွာ ယူစေတော်မူပြီး၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေတော်မူပြီး၊ နိဝေသေသိ-သက်ဝင်စေတော်မူပြီး၊ ဝါ-သွင်းထားတော်မူပြီး၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-တည်တဲ့ စေတော်မူပြီး၊ ဝါ-ခိုင်မြဲစေတော်မူပြီး၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ဧတံ-ဤတရား အပေါင်းကို၊ ဇာနေယျ-သိလောက်ရာပါ၏၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ကတမေသာနံ ဓမ္မာနံ-အဘယ်တရားတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကတ္ထစ-တို့၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ သမာဒါပေသိ- ကောင်းစွာ ယူစေတော်မူပါသနည်း၊ ဝါ-ဆောက်တည်စေတော်မူပါသနည်း၊ နိဝေသေသိ-သက်ဝင်စေတော်မူပါသနည်း၊ ဝါ-သွင်းထားတော်မူပါသနည်း၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-တည်တဲ့စေတော်မူပါသနည်း၊ ဝါ-ခိုင်မြဲစေတော်မူပါသနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီး။

၄၄၉။ မာဏဝ-လုလင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ တိဏ္ဍံ-န်သော၊ ဓန္ဒာနံ-တရား အစုတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီး၊ ဧတ္ထစ-ဤ ၃-ပါးသော တရားအစု ၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ သမာဒါပေသိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ ကတမေသံ တိဏ္ဍံ-အဘယ် ၃-ပါးတို့၏ပါနည်း၊ [ဤပုစ္ဆာကား သုဘလုလင်က အရှင်အာနန္ဒာ အား မေးအပ်သောပုစ္ဆာတည်း။]အရိယဿ-ကိလေသာဖြူမှေး၊ ညစ်အကြေး မှ၊ကင်းဝေးစင်ကြယ်သော၊ သီလက္ခန္ဓဿ-သီလအစု၏လည်းကောင်း၊ အရိယဿ- သော၊သမာဓိက္ခန္ဓဿ-၏လည်းကောင်း၊ အရိယဿ-သော၊ ပညာက္ခန္ဓဿ-၏ လည်းကောင်းတည်း၊ မာဏဝ-လုလင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ တိဏ္ဍံ-န်သော၊ ဣမေသံ ဓန္ဒာနံ-ဤတရားအစုတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟောသိ ဧတ္ထစ-၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီး။ [“တိဏ္ဍံ ဓန္ဒာနံ ဝဏ္ဏဝါဒီ”ဟု ဂုဏ်အနက်ဟော ဝဏ္ဏသဒ္ဒါနှင့် တွဲ၍လာသောကြောင့် “ဓန္ဒ-အစု” ပေးပါသည်၊ အခြားနေရာ၌ကား “သီလက္ခန္ဓ-သီလဂုဏ်”ဟု ဖွင့်လေ့ရှိ၏။]

သီလက္ခန္ဓာကထာ

၄၅၀။ ဘော အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ ယဿ-အကြင် သီလအစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒိ-သည်။ အဟောသိ-ပြီ၊ ယတ္ထစ-အကြင် သီလအစု၌လည်း၊ ဣမံ ဇေနတံ-ကို၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ အရိယော-သော၊ သော သီလက္ခန္ဓော-ထို သီလအစုဟူသည်။ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ လျှောက်ပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် “ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ(ဘုရားပွင့်တော်မူပုံ)မှစ၍ စူဠသီလ မဇ္ဈိမသီလ မဟာသီလ တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုသီလကြောင့် အနဝဇ္ဇသုခဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ သီလက္ခန္ဓာ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ “ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဝါကျကို သာမညဖလသုတ်၊ ပဏိတတရ သာမညဖလကထာ၌ လည်းကောင်း၊ စူဠသီလစသော သီလ ၃-မျိုးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် သီလအခန်း၌ လည်းကောင်း၊ “သသော ခေါ မာဏဝ ဘိက္ခု ဧဝံ သီလသမ္ပန္နော” စသောဝါကျကို သာမညဖလသုတ်၊ မဟာသီလ အဆုံးနား၌လည်းကောင်း အနက်ရေးခဲ့ပြီ။

၄၅၁။ မာဏဝ-လှလင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်။ ယဿ-အကြင် သီလအစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒိ-သည်။ အဟောသိ-ပြီ၊ ယတ္ထစ-၌လည်း၊ ဣမံ ဇေနတံ-ကို၊ သမာဒါပေသိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ အရိယော-သော၊ (သော) သီလက္ခန္ဓော-ဟူသည်။ အယံ ခေါ-ဤသည်ပင်တည်း၊ ဧတ္ထ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဥတ္တရိ-သီလက္ခန္ဓာထက် အပိုအလွန်၊ ကရဏီယံ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်။ အတ္ထိစေဝ-ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ- ဤသို့ မိန့်တော်ပြီ၊ ဘော အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ အစ္စရိယံ-အံ့ဩအပ်ပါပေစွ၊ ဝါ-အံ့ဩ လောက်ပါပေစွ၊ ဘော အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ အဗ္ဗုတံ-မဖြစ်စဖူး ထူးဆန်းပါပေစွ၊ ဘော အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ အရိယော-သော၊ သော အယံ သီလက္ခန္ဓော-ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ဤ သီလအစုသည်၊ ပရိပုဏ္ဏော-ပြည့်စုံပါပြီ၊ အပရိပုဏ္ဏော-မပြည့်စုံသည်၊ နော (ဟောတိ)-မဖြစ်ပါ၊ ဘော အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ အဟံ-သည်။ ဧဝံ ပရိပုဏ္ဏံ-ဤသို့ ပြည့်စုံသော၊ ဝါ-ဤမျှလောက် ပြည့်စုံသော၊ အရိယံ-သော၊ သီလက္ခန္ဓံ-ကို၊ ဣတော-ဤ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-အပ၌၊ ဝါ-အပဖြစ်ကုန် သော၊ အညေသု-အခြားကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏေသု-တို့၌၊ န သမနုပဿာမိ-မတွေ့မမြင်ရပါ၊ ဘော အာနန္ဒ-န္ဒာ၊ ဧဝံ ပရိပုဏ္ဏံ-သော၊ ဝါ-သော၊ အရိယံ- သော၊ သီလက္ခန္ဓံ-ကို၊ ဣတော-မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-၌၊ ဝါ-န်သော၊ အညေ-န်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ အတ္တနိ-၌၊ စသမနုပဿယျ- အကယ်၍ မြင်ကုန်အံ့၊ [“ဧဝံ ပရိပုဏ္ဏံ” မှစကို ယူ၍ပေးသည်။] (ဧဝံသတိ-သော်၊) တေ-ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ တာဝတကေနေဝ-ထိုမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသော သီလဖြင့်ပင်၊ အတ္တမနာ-မိမိစိတ်ရှိကုန်သည်။ ဝါ-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်

ကြကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်ရာပါ၏။ (ကိ-နည်း၊) ဧတ္တာ ဝတာ-ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသောသီလဖြင့်၊ အလံ-တော်လောက်ပြီ၊ ဧတ္တာဝတာ-ဖြင့်၊ ကတံ-ပြုသင့် ပြုထိုက်သော ရဟန်းကိစ္စကို ပြုအပ်ပြီ၊ နော-ငါတို့သည်၊ သာမညတ္ထော-ရဟန်း အဖြစ်၏ အကျိုးသို့၊ အနုပ္ပတ္တော-အစဉ်ရောက်အပ်ပြီ၊ နော-ငါတို့၏၊ ဝါ-သည်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ကရဏီယံ-ပြုဖွယ် ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အတ္တမနာ အဿု)၊ အထ စ ပန-ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက်၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-လွန်၊ ကရဏီယံ-သည်၊ အတ္ထိစေဝ- သာ၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောဆိုပါပြီ။

သမာဓိက္ခန္ဓကထာ

၄၅၄။ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ယဿ-အကြင် သမာအစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ယတ္ထစ-အကြင် သမာဓိအစု၌ လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ အရိယော-သော၊ သော သမာဓိက္ခန္ဓော- ထို သမာဓိအစုဟူသည်၊ ကတမော ပန-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ သတိသမ္ပညေ၊ သန္တုဋ္ဌတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ [ဤတရား ၃-ပါးကို သီလနှင့်သမာဓိ ၂-ပါးလုံးအား ကျေးဇူးများသော ကြောင့် ဤနေရာ၌ဟောသည်။] အရညစသော သေနာသနသို့ကပ်ဝင်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ပုံ၊ နိဝရဏ ၅-ပါးကိုပယ်ပုံ၊ ပဌမဈာန်စသော ဈာန် ၄-ပါး ကိုရပုံကို လည်းကောင်း ဟောတော်မူပါသည်။ [ဈာန် ၄-ပါးကို သမာဓိက္ခန္ဓအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။] ဤဝါကျများ၌ ဈာန် ၄-ပါးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ ဒိဋ္ဌမ္မေ နိဗ္ဗာနဝါဒကထာ၌လည်းကောင်း၊ ဈာန် ၄-ပါး၏ ဥပမာနဝါကျများနှင့် တကွ ကြွင်းဝါကျများကို သာမညဗလသုတ်၊ ဣန္ဒြိယသံဝရကထာစသော ဆိုင်ရာအခန်း တို့၌လည်းကောင်း အနက်ရေးခဲ့ပါပြီ။

၄၅၅။ မာဏဝ-လုလင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ ယဿ-၏၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ- ပြီ၊ ဝါ-ပြီ၊ အရိယော-သော၊ သော သမာဓိက္ခန္ဓော-ဟူသည်၊ အယံခေါ- ဤဈာန် ၄-ပါးပင်တည်း၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-သမာဓိက္ခန္ဓထက်အလွန်၊ ကရဏီယံ- သည်၊ အတ္ထိ စေဝ-သာ၊ ဣတိ-ပြီ။ [“အတ္တရိယံ ဘော”စသော ဝါကျလွယ်ပြီ။]

ပညာက္ခန္ဓကထာ

၄၅၆။ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ယဿ-အကြင် ပညာအစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟောသိ၊ ယတ္ထစ-အကြင် ပညာအစု၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ သမာဒါပေသိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ သော ပညာက္ခန္ဓော-ထို ပညာအစုဟူသည်၊ ကတမော ပန-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဉာဏ်ရှစ်ပါးကို “ပညာက္ခန္ဓ” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ထိုဉာဏ်များကို သာမညဖလသုတ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ ကာထစသော ဆိုင်ရာအခန်းတို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပါပြီ။

၄၈၀။ မာဏဝ-လှလင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ ယဿ-အကြင်ပညာအစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒိ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ယတ္ထစ-၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ပေ၊ ပတိဋ္ဌာ ပေသိ၊ သော ပညာက္ခန္ဓော-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဉာဏ် ၈-ပါးပင်တည်း၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-ပညာက္ခန္ဓထက် အပိုအလွန်၊ ကရဏိယံ-သည်၊ နတ္ထိစေဝ-မရှိတော့သည်သာ၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အစ္စရိယံ-စွ၊ ဝါ-စွ၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အပ္ပတံ-စွ၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အရိယော-သော၊ သော အယံ ပညာက္ခန္ဓော-ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ဤပညာအစုသည်၊ ပရိပုဏ္ဏော-ပါပြီ၊ အပရိပုဏ္ဏော-သည်၊ နော(ဟောတိ)- ပါ၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ ပရိပုဏ္ဏံ-သော၊ ဝါ-သော၊ အရိယံ- သော၊ ပညက္ခန္ဓံ-ကို၊ ဣတော-မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-၌၊ အညေသု-န်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏေသု-တို့၌၊ န သမနုပဿာမိ-ပါ၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-လွန်၊ ကရဏိယံ- သည်၊ နတ္ထိစေဝ-သာ။

ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အဘိက္ကန္တံ-စွ၊ပေ၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ဓမ္မော-ကို၊ ပကာသိတော-ပါပြီ၊ [အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ ဒသာဟံ (ဧသော+အဟံ)-သည်၊ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မဉ္စ-ကိုလည်း ကောင်း၊ ဘိက္ခသံသဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂစ္ဆာမိ-ပါ၏၊ ဝါ- ၏၊ [ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် “တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ”ဟု “တံ”ထည့်၍ဆိုသည်။] ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ မံ-ကို၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ-၍၊ ပါဏုပေတံ- သော၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂတံ-သော၊ ဝါ-သော၊ ဥပါသကံ-ဟူ၍၊ ဓာရေတု-ပါ၊ ဝါ-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

(ဣတိ-ဤသို့၊ သုတံ-နာယုမှတ်သား၊ ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (တစ်နည်း) ဣတိ-သို့၊ သုတံ-နာယုမှတ်သား၊ ဆောင်ထားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊) ဣတိ-သုဘသုတ် အပြီးတည်း။

ဒသမံ-၁၀ သုတ်မြောက်သော၊ သုဘသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

သုဘသုတ်ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

၁၀-ကေဝဠသုတ် နိဿယ

ကေဝဠဂဟပတိပုတ္တဝတ္ထု

၄၈၁။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံ သမယံ၊ [ဗြာဟ္မဇာလသုတ်အစ၌ ပြခဲ့သည့် အတိုင်းပေးပါ။] ဘဂဝါ-သည်၊ နာဠန္ဒာယ-နာဠန္ဒာမြို့၌၊ ဝါ-နာဠန္ဒာမြို့၏အနီး ဖြစ်သော၊ ပါဝါရိကဗ္ဗဝနေ-ပါဝါရိကသူဌေး၏ သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ- သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ အထခေါ-မြတ်စွာဘုရား၏ နာဠန္ဒာမြို့အနီး ပါဝါရိက သူဌေး၏ သရက်ဥယျာဉ်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ကေဝဠော- ကေဝဠမည်သော၊ ဂဟပတိပုတ္တော-အိမ်ရှင်သူကြွယ်၏ သားသည်၊ ယေန ဘဂဝါ၊ ပေ၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ အယံ နာဠန္ဒာ- သည်၊ ဣဒ္ဓါစေဝ-ပြည့်စုံလည်း ပြည့်စုံပါ၏၊ ဖိတာစ-ကြီးပွားလည်း ကြီးပွားပါ၏၊ ဗဟုဇနာ-များသော လူရှိပါ၏၊ အာကိဏ္ဏမနဿာ-ရောပြမ်းသော လူရှိပါ၏၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ အဘိပ္ပသန္နာ-အလွန်ကြည်ညိုပါ၏၊ ဘန္တေ-ရား၊ သာဓု- တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ- မြတ်သောဈာယီ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဈာန်အဘိညာဉ် မဂ်ဖိုလ် တရားတွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-တန်ခိုးပြာဠိဟာကို(တစ်နည်း) မနုဿဓမ္မာ-လူ တို့၏ ကုလသကကမ္မပထတရား ၁၀-ပါးထက်၊ ဥတ္တရိ-လွန်မြတ်သော၊ (ဒုတိယာ ကြေ)ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-တန်ခိုးပြာဠိဟာကို၊ ကရိယာတိ-ပြုနိုင်လတ်၊ ဧကံ-တစ်ပါး သော၊ (တံ)ဘိက္ခူ-ထိုရဟန်းကို၊ သမာဒိသတု-ညွှန်ပြတော်မူပါ။ ဧဝံ-ဤသို့ တန်ခိုး ပြသည်ရှိသော်၊ အယံ နာဠန္ဒာ-သည်၊ ဘိယျောသော-လွန်သော၊ မတ္တာယ-အတိုင်း အရည်ဖြင့်၊ (တစ်နည်း) ဘိယျောသော မတ္တာယ-အတိုင်းထက်အလွန်၊ ဘဂဝတိ- ၌၊ အဘိပ္ပသိဒိဿတိ-အလွန်ကြည်ညိုပါလတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကေဝဠ-သော၊ ဂဟပတိ ပုတ္တံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ကေဝဠ-ဠ၊ အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခူနံ-တို့ အား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဓမ္မံ-ကို၊ န ဒေသေမိ-ဟောတော်မမူ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘိက္ခဝေ-ဘိက္ခုတို့၊ ဧဝ-လာကြကုန်လော၊ တုဓမ္မ-တို့သည်၊ သြဒါတဝသနာနံ-ဖြူစင်သော အဝတ်ရှိ ကုန်သော၊ ဂိဟီနံ-လူတို့အား၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ-တွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-ကို၊ (တစ်နည်း) မနုဿဓမ္မာ-ထက်၊ ဥတ္တရိ-သော၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-ကို၊ ကရောထ- ပြုကြကုန်လော၊ ဣတိ-သို့၊ (န ဝဒါမိ-မူ) ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၄၈၂။ ဒုတိယမ္ဗိ-၂ ကြိမ်မြောက်လည်း၊ ကေဝဠော ဂဟပတိပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ နခံသေမိ- မဖျက်ဆီးလိုပါ၊ အဝိစ-သို့သော်လည်း၊ (ထိုသို့ မဖျက်ဆီးလိုပါသော်လည်း)ဧဝံ-

သို့၊ ဝဒါမိ-လျှောက်ပါ၏။ (ကိ-နည်း)၊ ဘန္တေ-ရား၊ အယံ နာဠန္ဒာ-သည်၊ ဣဒ္ဓါစေဝ-ပါ၏။ပေ၊ အဘိပ္ပသီဒိဿတိ-တံ၊ ဣတိ-သို့၊(ဝဒါမိ-၏၊ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ-ပြီ)ဒုတိယမ္ဗိ-လည်း၊ဘဂဝါ-သည်၊ ကေဝဠ-သော၊ ဂဟပတိပုတ္တံ ဇေတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ကေဝဠ-ဋ၊ အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ပေ၊ ဣတိ-သို့၊ (န ဝဒါမိ)၊ ဣတိ-ပြီ။ [“တတိယမ္ဗိ ခေါ ကေဝဠော”စသော ဝါကျလွယ်ပြီ။]

ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယကထာ

၄၈၃။ ကေဝဠ-ဋ၊ တိဏိ-၃ ပါးကုန်သော၊ ဣမာနိ ပါဠိဟာရိယာနိ-ဤ တန်ခိုးပြာဠိဟာတို့ကို၊ မယာ-သည်၊ သယံ-တိုင်၊ အဘိညာ-ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သစ္စိကတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ပဝေဒိတာနိ-အပြားအားဖြင့် သိစေအပ် ကုန်ပြီ၊ ကတမာနိ တိဏိ-အဘယ် ၃-ပါးတို့ကိုနည်း၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-တန်ခိုး ပြာဠိဟာကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော တန်ခိုးကိုလည်း ကောင်း၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယံ-အာဒေသနာ ပြာဠိဟာကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော ညွှန်ပြခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အနုသာသနိ ပါဠိဟာရိယံ-အနုသာသနီ ပြာဠိဟာကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော သွန်သင်ဆုံးမခြင်းကိုလည်းကောင်းတည်း။

၄၈၄။ ကေဝဠ-ဋ၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ ကတမဉ္ဇ-အဘယ်နည်း၊ ကေဝဠ-ဋ၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အနေက ဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနဘောတိ၊ ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတိ၊ပေ၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတိ။[ဤဝါကျများ၏အနက်ကို သာမညဇလ သုတ် ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အညတရော-အမျိုးအမည်အားဖြင့်မထင်ရှားသော၊ ဝါ-အမှတ်မရှိ တစ်ယောက် သော၊ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါရှိသော၊ ပသန္နော-ရတနာ ၃-ပါး၌ ကြည်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ အနေကဝိဟိတံ-သော၊ ဣဒ္ဓိဝိဓံ-ကို၊ ပစ္စနဘောန္တံ-ခံစားသော၊ ဧကော-တစ်ယောက်သည်၊ (ဟုတွာ)ပိ-ဖြစ်၍လည်း၊ ဗဟုဓာ-များသောအပြားအားဖြင့်၊ ဟောန္တံ-ဖြစ်သော၊ ဗဟုဓာ-များသောအပြားအားဖြင့်၊ (ဟုတွာ)ပိ-လည်း၊ ဧကော-သည်၊ ဟောန္တံ-သော၊ အာဝိဘာဝံ-ကိုလည်းကောင်း၊ တိရောဘာဝံ-ကိုလည်းကောင်း၊ (ကရောန္တံ-ပြုသော၊) အာကာသေ-၌၊ (ဂစ္ဆတိ)၊ သေယျထာပိ၊ တိရောကုဋ်-သို့လည်းကောင်း၊ တိရောပါကာရံ-သို့လည်းကောင်း၊ တိရောပဗ္ဗတံ-သို့လည်းကောင်း၊ အသဇ္ဇမာနံ-ဘဲ၊ ဂစ္ဆန္တံ-သွားသော၊ ဥဒကေ-၌၊ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ်-ကို၊ (ကရောတိ) သေယျထာပိ-သို့၊ ပထဝိယာပိ-၌လည်း၊ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ်-ကို၊ ကရောန္တံ-သော၊ ပထဝိယံ-၌၊ (ဂစ္ဆတိ) သေယျထာပိ-သို့၊ အဘိဇ္ဇမာနေ-သော၊

ဥဒကေဝိ-ဌ်လည်း၊ ဂစ္ဆန္တံ-သော၊ ပက္ခိ-သော၊ သကုဏော-သည်၊ (ကမတိ) သေယျထာပိ-သို့၊ အာကာသပိ-ဌ်လည်း၊ ပလ္လင်္ကေန-ဖြင့်၊ ကမန္တံ-သွားနိုင်သော၊ ဧဝံ မဟိဒ္ဓိကေ-န်သော၊ ဝါ-န်သော၊ ဧဝံ မဟာနုဘာဝေ-န်သော၊ ဝါ-န်သော၊ ဣမေပိ စန္ဒိမသုရိယေ-တို့ကိုသော်လည်း၊ ပါဏိနာ-ဖြင့်၊ ပရာမသန္တံ-သုံးသပ်နိုင်သော၊ ပရိမဇ္ဇန္တံ-ဆုတ်နယ်နိုင်သော၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ-တိုင်အောင်လည်း၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ဝသံ-ကို၊ ဝတ္ထေန္တံ-သော၊ တမေနဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကို၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏။

တမေန-ထိုရဟန်းကို၊ (ထိုရဟန်း၏ တန်ခိုးကို) သဒ္ဓေါ-သော၊ ပသန္ဓေဝ-သော၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အညတရဿ-သော၊ အသဒ္ဓဿ-သဒ္ဓါမရှိသော၊ အပ္ပသန္ဓဿ-ရတနာ ၃-ပါး၌ မကြည်ညိုသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာရောစေတိ-ပြောပြ၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော-အမောင်၊ သမဏဿ-၏၊ မဟိဒ္ဓိကတာ-ကြီးသော တန်ခိုးရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ မဟာနုဘာဝတာ-ကြီးသော အာနုဘော်ရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ အစ္ဆရိယံဝတ-လက်ဖျောက်ခတ်တီး အံ့ချီးလောက်ပါပေစွ၊ ဘော-အမောင်၊ အဗ္ဗတံဝတ-မဖြစ်စဖူးထူးဆန်းပါပေစွ၊ အဟံ-သည်၊ အနေကကဝိဟိတံ-သော၊ ဣဒ္ဓိဝိဓံ-ကို၊ ပစ္စနဘောန္တံ-သော၊ ဧကော-သည်၊ ဟုတွာပိ-လည်း၊ ဗဟုဓာ-အားဖြင့်၊ ဟောန္တံ-သော၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ-တိုင်အောင်လည်း၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ဝသံ-ကို၊ ဝတ္ထေန္တံ-သော၊ အမံ ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကို၊ အဒ္ဓသံ-မြင်ခဲ့ရပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (အာရောစေတိ)၊ အဿဒ္ဓေါ-သော၊ အပ္ပသန္ဓေဝ-သော၊ သော-သည်၊ သဒ္ဓံ-သော၊ ပသန္ဓံ-သော၊ တမေန-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော-အမောင်၊ ဂန္ဓာရိနာမ-ဂန္ဓာရိမည်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်၊ အတ္ထိ ခေါ-ရှိသည်သာ၊ တာယ-ထို ဂန္ဓာရိအတတ်ဖြင့်၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ အနေကကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနဘောတိ၊ ပေ၊ ကာယေန ဝသံ၊ ဝတ္ထေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ-ရာ၏။)

ကေဝဠ-ဠ၊ တံ-ထို မိန့်တော်မူအပ်လတံသော စကားကို၊ ကိမညသိ-အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ အဿဒ္ဓေါ-သော၊ အပ္ပသန္ဓေဝ-သော၊ သော-သည်၊ သဒ္ဓံ-သော၊ ပသန္ဓံ-သော၊ တံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ အပိန-ပြောရာ သလော၊ ဣတိ-သို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရာ၊ ဝဒေယျ-ပြောရာပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ကေဝဠ-ဠ၊ အဟံ-သည်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေ-ဌ်၊ ဣမံ အာဒိနဝံ-ဤအပြစ်ကို၊ (ဂန္ဓာရိအတတ်ဟု ပြောလိမ့်မည်အပြစ်ကို) သမ္ပဿမာနော-ကောင်းစွာ မြော်မြင် တော်မူသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေန-ကို၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ဝါ-သည်၊ အဋ္ဌိယာမိ-နှိပ်စက်အပ်သူကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဟရာယာမိ-ရှက်တော်မူ၏၊ ဧဂုတ္ထာမိ-စက်ဆုပ်တော်မူ၏။

အာဒေသနာပါဠိဟာရိယကထာ

၄၈၅။ ကေဝဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယံ-ဟူသည်။ ကတမဉ္စ-နည်း၊ ကေဝဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဣဓ-ဌ၊ ဘိက္ခု-သည်။ ပရသတ္တာနံ-မိမိမှတစ်ပါးအခြားသော သတ္တဝါတို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ-မိမိမှတစ်ပါးအခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ-စိတ်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-ညွှန်ပြနိုင်၏။ စေတသိကမ္ပိ-သောမနဿ ဒေါမနဿဝေဒနာ စေတသိကကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-၏၊ ဝိတက္ကိတမ္ပိ-ကြံစည်အပ် သည်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-၏၊ ဝိစာရိတမ္ပိ-စဉ်းစားအပ်သည်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-၏၊ (ကိ-နည်း)တေ-သင်၏၊ မနော-စိတ်သည်၊ ဧဝမ္ပိ-ဤသို့လည်း ဖြစ်၏၊ တေ-၏၊ မနော-သည်၊ ဣတ္ထမ္ပိ-ဤအပြားအားဖြင့်လည်း ဖြစ်၏၊ တေ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဣတိပိ-ဤသို့လည်းဖြစ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဒိသတိ-၏)အညတရော-သော၊ သဒ္ဓေါ-သော၊ ပသန္နော-သည်၊ တမေနံ ဘိက္ခု-ကို၊ တေ-၏၊ မနော-သည်၊ ဧဝမ္ပိ-၏၊ ပေ၊ ဣတိပိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ပရသတ္တာနံ-တို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ-တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ညွှန်ပြနေသည်ကို၊ စေတသိကမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ ဝိတက္ကိတမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ ဝိစာရိတမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ ပဿတိ-၏။

တမေနံ-ကို၊ သဒ္ဓေါ-သော၊ ပသန္နော-သော၊ သော-သည်၊ အညတရဿ-သော၊ အဿဒ္ဓဿ-သော၊ အပ္ပသန္နဿ-အား၊ အာရောစေတိ-၏၊ (ကိ-နည်း) ဘော-အမောင်၊ သမဏဿ-၏၊ မဟိဒ္ဓိကတာ-သည်၊ မဟာနဘာဝတာ-သည်၊ အစ္ဆရိယံဝတ-စု၊ ဝါ-စု၊ ဘော-အမောင်၊ အပ္ပတံဝတ-စု၊ အဟံ-သည်၊ အမှ ဘိက္ခု-ကို၊ တေ-၏၊ မနော-သည်၊ ဧဝမ္ပိ-၏၊ ပေ၊ တေ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဣတိပိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ပရသတ္တာနံ-တို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ-တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ ပေ၊ ဝိစာရိတမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ-ကို၊ အဒ္ဓသံ-ပြီ၊ (ဣတိ-သို့၊ အာရောစေတိ-၏) အဿဒ္ဓေါ-သော၊ အပ္ပသန္နော-သော၊ သော-သည်၊ သဒ္ဓံ-သော၊ ပသန္နံ-သော၊ တမေနံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ရာ၏၊ (ကိ-နည်း) ဘော-အမောင်၊ မဏိကာနာမ-မဏိကာ မည်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်၊ အတ္ထိ ခေါ-သာ၊ တာယ-ထိုမဏိကာ အတတ်ဖြင့်၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ပရသတ္တာနံ-တို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ-တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ-ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ-၏၊ (ကိ)ပေ၊ တေ-၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဣတိပိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဒိသတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒေယျ-၏) [“တံ ကိ မညသိ ကေဝဋ္ဌ”စသောဝါကျများ လွယ်ပြီ။] ကေဝဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ အဟံ-သည်၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယေ-ဌ၊ ပေ၊ အဋ္ဌိယာမိ၊ ဟရာယာမိ၊ ဇိဂ္ဂစ္ဆာမိ-၏။

အနုသာသနီပါဠိဟာရိယကထာ

၄၈၆။ ကေဝဠ-ဋီ၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယ-ဟူသည်။ ကတမဉ္စ-နည်း၊ ကေဝဠ-ဋီ၊ ဣဓ-ဋီ၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အနုသာသတိ-သွန်သင်ဆုံးမ၏၊ (ကိ-နည်း၊) ဧဝံ-ဤနေက္ခမ္ပဝိတက် စသည်ကို၊ ဝိတက္ကေထ-ကြံစည်ကြကုန်လော၊ ဧဝံ-ဤကာမဝိတက် စသည်ကို၊ မာ ဝိတက္ကယိတ္ထ-မကြံစည်ကြကုန်လင့်၊ ဧဝံ-ဤ အနိစ္စသညာစသည်ကို၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်လော၊ (တစ်နည်း) နမသိကရောထ-နလုံးသွင်းကြကုန်လော၊ ဧဝံ-ဤ နိစ္စစသည်ဟူ၍၊ မနသိ-ဋီ၊ မာ အကတ္ထ-မပြုကြကုန်လင့်၊ (တစ်နည်း) မာ မနသာကတ္ထ-နလုံးမသွင်းကြကုန်လင့်၊ ဣဒံ-ဤ ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂကို၊ ပဟေထ-ပယ်စွန့်ကြကုန်လော၊ ဣဒံ-ဤမဂ်ဖိုလ် ၂-ပါး၊ လောကုတ္တရာတရားကို၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရထ-နေကြကုန်လော၊ ဣတိ-သို့၊ (အနုသာသတိ-၏) ကေဝဠ-ဋီ၊ ဣဒံ-ဤသို့ သွန်သင်ဆုံးမခြင်းကို၊ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ “ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူပုံမှစ၍ စူဠသီလ မဇ္ဈိမသီလ မဟာသီလတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြိယသံဝရ သတိသမ္ပဇေ သန္တောသတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဌမဈာန်စသော ဈာန် ၄-ပါး၊ ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဉာဏ် ၈-ပါးတို့ကိုလည်းကောင်း “အနုသာသနီပါဠိဟာရိယ” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုဝါကျများကို ဗြဟ္မဇောလ သူတ်၊ သာမညဗလသူတ် ဆိုင်ရာအခန်းတို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ [“ဣဓာနိ ခေါ ကေဝဠ တီဏိ ပါဠိဟာရိယာနိ၊ပေ၊ ပဝေဒိတာနိ” ဟူသော နိဂုံးဝါကျ၌ အနက် လွယ်ပြီ။]

ဘူတနိရောဓေသကဘိက္ခုဝတ္ထု

၄၈၇။ ကေဝဠ-ဋီ၊ ဘူတပုဗ္ဗ-ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော ဝတ္ထုကား၊ ဣမသ္မိယေဝ ဘိက္ခုသံဃေ-ဤရဟန်းအပေါင်း၌ပင်၊ အညတရသမ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ စေတသော-၏၊ ပရိဝိတက္ကော-အကြံသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊)ကတ္ထ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ စတ္တာရော-၄ ပါးကုန်သော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ-ဤ မဟာဘုတ်တို့သည်၊ အပရိသေသာ-အကြွင်းအကျန် မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) နိရုဇ္ဈန္တိ နုခေါ-ချုပ်ကြပါကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ သေယျထိဒံ-ထို ၄-ပါးသော မဟာဘုတ်တို့ဟူသည်အဘယ်နည်း၊ ပထဝိဓာတု-ပထဝိဓာတ်လည်းကောင်း၊ အာပေါဓာတု-လည်းကောင်း၊ တေဇောဓာတု-လည်းကောင်း၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒါပါဒိ)။

၄၈၈။ ကေဝဠ-ဋီ၊ အထခေါ-အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းသည်၊ ယထာ(ယေန သမာဓိနာ-အကြင် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့်၊ စိတ္တေ-သည်။

ဝါ-ကို၊ သမာဟိတေ-ကောင်းစွာ အာရုံ၌ထားအပ်သော်၊ ဝါ-တည်ကြည်လသော်၊ ဒေဝယာနိယော-နတ်ပြည်သို့ သွားကြောင်းဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းကြောင်းသည်၊ (ဣဒ္ဓိဝိမအဘိညာဉ်ကို ဆိုသည်။) ပါတုရဟောသိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီး၊ တထာရူပ-ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ သမာဓိ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ သမာပဇ္ဇိ-ကောင်းစွာ ရောက်ပြီး၊ ဝါ-ဝင်စားပြီး။

ကေဝဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ အထခေါ-၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ယေန-၌၊ စာတုမဟာရာဇိကာ- စာတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊ (သန္တိ-နိ၏။) တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီး၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ စာတုမဟာရာဇိကေ-နိသော၊ ဒေဝေ-တို့ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီး၊ (ကိံ)၊ အာဂုသော-ငါ့ရှင် နတ်များတို့၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ-တို့သည်၊ အပရိသေသာ-နိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိရုဇ္ဈန္တိ နုခေါ-ချုပ်ကုန်သနည်း၊ သေယျထိဒံ-နည်း၊ ပထဝီဓာတု-ပထဝီဓာတ်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ)၊ ကေဝဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ စာတုမဟာရာဇိကာ-နိသော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊ တံ ဘိက္ခု ဧတံ အဝေါစံ(ကိံ)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ယတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-နိသော၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ (တံ-တို့အကြောင်းကို၊ မယမ္ဗိ-အကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း၊ န ဇာနာမ-မသိကြပါကုန်၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ အမေဟိ-အကျွန်ုပ်တို့ထက်၊ အဘိက္ကန္တ တရာစ-သာ၍ အလွန်နှစ်သက်အပ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာစ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော-နိသော၊ မဟာရာဇာနော-နတ်မင်းကြီးတို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊ တေ-တို့နတ်မင်းကြီး ၄-ယောက်တို့သည်၊ ယတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-နိသော၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဧတံ-ဤမဟာဘူတံ ၄-ပါးတို့၏ ချုပ်ကြောင်းကို၊ ဇာနေယျ- သိနိုင်ကုန်ရာပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစံ)၊ အထခေါ ကေဝဋ္ဌ ဘိက္ခု ယေန စတ္တာရော မဟာရာဇာနော၊ ပေ၊ မဟာရာဇေ ဧတဒေဝေါစံ(ကိံ)၊ ကတ္ထ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ)။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ နတ်မင်းကြီး ၄-ယောက်တို့က တာဝတိံသာနတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တာဝတိံသာနတ်တို့က သိကြားမင်းကိုလည်းကောင်း၊ သိကြားမင်းက ယာမာနတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယာမာနတ်တို့က သုယာမနတ်မင်းကိုလည်းကောင်း၊ သုယာမနတ်မင်းက တုသိတာနတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တုသိတာနတ်တို့က သန္တုဿိတနတ်မင်းကိုလည်းကောင်း၊ သန္တုဿိတနတ်မင်းက နိမ္မာနရတိနတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နိမ္မာနရတိနတ်တို့က သုနိမ္မိတနတ်မင်းကိုလည်းကောင်း၊ သုနိမ္မိတနတ်မင်းက ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိနတ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိနတ်တို့က ဝသဝတ္ထိနတ်မင်းကိုလည်းကောင်း အဆင့်ဆင့် ညွှန်ပြကြသည်။

အနက်ပေး။ ။ထိုဝါကျများ၌ “တာဝတိံသာ-တာဝတိံသာဘုံ၌နေကုန်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊ ဒေဝါနံ-နတ်တို့၏၊ ဣန္ဒြော-အရှင်ဖြစ်သော၊ သက္ကော-သိကြားသည်၊ ယာမာ-ယာမာဘုံ၌နေကုန်သော၊ ဒေဝါ-တို့သည်၊ သုယာမောနာမ-မည်သော၊ ဒေဝပုတ္တော-သည်” စသည်ဖြင့် ပေးပါ။ ကြွင်းပုဒ်များ၌ အနက်တူပြီ။ ထို့နောက် ဝသေဝတ္တိနတ်မင်းက ဗြဟ္မာများထံ ညွှန်ပြသည်။ “ဗြဟ္မကာယိကာ-ပဌမဈာန် ဗြဟ္မာအပေါင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါနာမ-ဗြဟ္မာတို့မည်သည်” ဟု ပေးပါ။

၄၉၃။ ကေဝဠ-ဠ၊ အထခေါ-ဝသေဝတ္တိနတ်မင်းက ပြောပြရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ယထာ(ယေန သမာဓိနာ)-ဖြင့်၊ စိတ္တေ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သမာဟိတေ-သော်၊ ဝါ-လသော်၊ ဗြဟ္မာယာနိယော-ဗြဟ္မာပြည်သို့ သွားကြောင်း ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ ပါတုရဟောသိ၊ တထာရူပံ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇိ၊ အထခေါ ကေဝဠ သော ဘိက္ခု ယေန ဗြဟ္မကာယိကာ ဒေဝါပေ၊ ဧတဒေဝေါစ၊ (ကိံ)၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင် ဗြဟ္မာတို့၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ နုခေါ-နံသနည်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ပေ၊ အဝေါစုံ၊ (ကိံ)၊ ယတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-နံသော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ-တို့သည်၊ အပရိသေသာ (ဟုတွာ)၊ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ (တ-ကို)၊ မယမ္ဗိ န ဇာနာမ- ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ မဟာဗြဟ္မာ-မဟာဗြဟ္မာဖြစ်သော၊ ဝါ-ဗြာဟ္မာမင်းဖြစ်သော၊ အဘိဘူ-သော၊ ပေ၊ ဘူတာဘဈာန်-တို့၏၊ ပိတာ-သော၊ အမေဟိ-တို့ထက်၊ အဘိက္ကန္တတရောစ-သော၊ ပဇဏိတတရောစ-သော၊ ဗြာဟ္မာ-သည်၊ -အတ္ထိ-၏၊ သော-ထိုမဟာဗြာဟ္မာသည်၊ ယတ္ထ-ကြောင့်၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းကို၊ ဇာနေယျ-သိရာ၏၊ ဣတိ (အဝေါစုံ)။ [“မဟာဗြဟ္မာ အဘိဘူ” စသော ပုဒ်များကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ ဧကစ္စသဿတဝါဒ အခန်း၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

အာဝုသော-ငါ့ရှင် ဗြဟ္မာတို့၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ သော မဟာဗြာဟ္မာ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်အရပ်၌ နေသနည်း၊ ဝါ-အဘယ်မှာနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ယတ္ထဝါ-အကြင်အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (ဝသတိ-၏)၊ ယေနဝါ-အကြင် လမ်းဖြင့်မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သို့၊ (အဝသရိတဗ္ဗော-ရောက် ထိုက်၏)၊ ယဟိံဝါ-အကြင်အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊ တံ-ထို ဗြဟ္မာမင်းနေရာအရပ်၊ ဗြဟ္မာမင်းထံ သွားကြောင်းလမ်းကို)၊ မယမ္ဗိ-တို့သည် လည်း၊ န ဇာနာမ-နံ၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ အပိစ-ထိုသို့ မသိကြရကုန်သော်လည်း၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာဖြင့်၊ နိမိတ္တာ-အရိပ်နိမိတ်တို့သည်၊ ဒိဿန္တိ-ထင်ရှား ကုန်၏၊ အာလောကော-အလင်းသည်၊ သဗ္ဗာယတိ-ကောင်းစွာဖြစ်၏၊ ဩဘာသော-

အရောင်သည်။ ပါတုဘဝတိ-ထင်ရှားဖြစ်၏။ (တထာ-ဖြင့်) ဗြဟ္မာ-သည်။ ပါတုဘဝိဿတိ-ထင်ရှားဖြစ်တော့လတ်၊ (ဣတိ-ဤသို့၊ ဇာနာမ-သိကြရကုန်၏) ဟိ-မှန်၏၊ ယဒိဒံ (ယော+အယ်) အာလောကော-သည်။ သဗ္ဗာယတိ-၏။ ယဒိဒံ (ယော+အယ်) ဩဘာသော-သည်။ ပါတုဘဝတိ-၏။ ဧတံ-ဤထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသော အလင်းရောင်သည်။ ဗြဟ္မာနော-မဟာဗြဟ္မာ၏။ ပါတုဘာဝါယ-ထင်ရှားပေါ်လာခြင်းငှာ၊ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-ပုဗ္ဗနိမိတ်တည်း။ ဝါ-မလာမိ ရှေ့အစွဲ၌ ထင်ရှားသော အမှတ်အသားတည်း။ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ။ ကေဝဠ-ဠ၊ အထခေါ-ပြောဆိုကြရာ ထိုအခါ၌။ မဟာဗြဟ္မာ-သည်။ န စိရဿေဝ-မကြာမြင့်မီပင်။ ပါတုရဟောသိ-ထင်ရှားပေါ်လာပြီ။

၄၉၄။ ကေဝဠ-ဠ၊ အထခေါ-မဟာဗြဟ္မာ၏ ထင်ရှားပေါ်လာရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်။ ယေန သော မဟာဗြဟ္မာပေ၊ ဧတဒဝေါစ-ပြီ။ (ကိံ)၊ အာဂုသော-ငါ့ရှင် မဟာဗြဟ္မာ၊ ကတ္ထပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း။ ဣတိ(အဝေါစ)၊ ကေဝဠ-ဠ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ သော မဟာဗြဟ္မာ-သည်။ တံ ဘိက္ခု၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်။ ဗြဟ္မာ-သည်။ မဟာဗြဟ္မာ-သည်။ အဘိဘူပေ၊ ဘူတဘဗျာနံ-တို့၏။ ပိတာ-သည်။ အသိ-ဖြစ်၏။ ဣတိ(အဝေါစ)၊ ကေဝဠ-ဠ၊ ဒုတိယမ္ပိ-လည်း။ သော ဘိက္ခု-သည်။ တံ မဟာဗြဟ္မာနံ-ကို၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ အာဂုသော-ဟော၊ အဟံ-သည်။ တံ-သင့်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ န ပုစ္ဆာမိ-မမေးပါ။ (ကိံ-နည်း) တံ-သည်။ ဗြဟ္မာ-သည်။ မဟာဗြဟ္မာ-သည်။ အဘိဘူ-သည်ပေ၊ ဘူတဘဗျာနံ-တို့၏။ ပိတာ-သည်။ အသိ-ဖြစ်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ (န ပုစ္ဆာမိ)၊ အာဂုသော၊ စခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အဟံ-သည်။ တံ-ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးပါ၏။ (ကိံ)၊ အာဂုသော၊ ကတ္ထ-ကြောင့်ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း။ ဣတိ(ပုစ္ဆာမိ)။ [ဤမှ နောက်၌ “အဟမသိ ဗြဟ္မာ” စသည်ဖြင့် မဟာဗြဟ္မာက ၂-ကြိမ်မြောက် ထပ်ပြောသည်။ ရဟန်းကလည်း အသင့်အား မဟာဗြဟ္မာ ဟုတ်-မဟုတ်ကို မမေးကြောင်း၊ မဟာဘုတ်တို့၏ အကြွင်းမရှိ ချုပ်ရာကိုသာ မေးကြောင်းကို ၃-ကြိမ်မြောက် ပြောသည်။ ဤဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

၄၉၅။ ကေဝဠ-ဠ၊ အထခေါ-၃ ကြိမ်တိုင်အောင်မေးရာ ထိုအခါ၌၊ သော မဟာဗြဟ္မာ-သည်။ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဗာဟာယံ-လက်မောင်း၌၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ (တစ်နည်း) တံ ဘိက္ခု-၏၊ ဗာဟာယံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ [ဤသို့ပေးရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပါဠိဇာနိဘာသာဋီကာ ဒုတိယအုပ် စာမျက်နှာ (၂၂၉)၌ ပြထားပြီ။] ဧကမန္တံ-၌၊ အပနေတွာ-ဖယ်ဆောင်၍၊ တံ ဘိက္ခု၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဗြဟ္မကာယိကာ-ဗြဟ္မာအပေါင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ ဒေဝါ-ဤ ဗြဟ္မာတို့သည်။ မံ-အကျွန်ုပ်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနန္တိ-န်၏။ (ကိံ-နည်း) ဗြဟ္မာနော-

၏။ ဝါ-သည်။ အညာတံ-မသိအပ်သော၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အရာဝတ္ထုသည်။ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဗြဟ္မာနော-၏။ ဝါ-သည်။ အဒိဋ္ဌံ-မမြင်အပ်သော၊ ကိဉ္စိ-သည်။ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဗြဟ္မာနော-၏ (စိတ်၌)၊ အဝိဒိတံ-မထင်ရှားသော၊ ကိဉ္စိ-သည်။ နတ္ထိ-တော့၊ ဗြဟ္မာနော-၏။ ဝါ-သည်။ အသန္တိကတံ-မျက်မှောက်မပြုအပ်သော၊ ကိဉ္စိ-သည်။ နတ္ထိ-တော့၊ ဣတိ-သို့၊ (ဇာနန္ဒိ)၊ တံသ္မာ-ကြောင့်၊ အဟံ-သည်။ တေသံ-ထိုဗြဟ္မာတို့၏၊ သဗ္ဗုခါ-မျက်မှောက်၌၊ န ဗျာကာသိ-မဖြေဆိုခဲ့ပါ။ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ယတ္ထ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ စတ္တာရော-န်သော၊ပေ။ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ (တံ-ထိုအကြောင်းကို) အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ န ဇာနာမိ-မသိပါ။ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-သည်။ တံ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အတိဓာဝိတွာ-ကျော်လွန် ပြေးသွား၍၊ ဗဟိဒ္ဓါ-မြတ်စွာဘုရားမှ အပ၌၊ ဣမဿ ပဉ္စဿ-ကို၊ ဝေယျာကရဏာယ-ဖြေဆိုခြင်းငှာ၊ ပရိယိဋ္ဌိ-ရှာခြင်းသို့၊ ယံ အာပဇ္ဇသိ-အကြင်ရောက်၏။ ဧတံ-ဤသို့ရောက်ခြင်းသည်၊ တုယံ ဧဝ-သင်၏သာ၊ ဒုက္ကဋ်-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်သောအမှုတည်း၊ ဧတံ-သည်။ တုယံ ဧဝ-၏သာ၊ အပရဒ္ဓံ-ချွတ်ယွင်းချက်တည်း၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ တံ-သည်။ ဂစ္ဆ-ပြန်တော့၊ တမေဝ ဘဂဝန္တံ-ကိုသာ၊ ဥပသကံမိတွာ-၍၊ ဣမံ ပဉ္စံ-ကို၊ ပုစ္ဆ-မေးလေလော၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တေ-သင့်အား၊ ဘဂဝါ-သည်။ ဗျာကရောတိ-ဖြေတော်မူ၏၊ တထာ-ထို ဖြေတော်မူတိုင်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ နံ-ထို ပြဿနာကို၊ ဓာရေယျာသိ-ဆောင်ရွက် မှတ်သားလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

၄၉၆။ ကောဝဠ-ဋ္ဌ၊ အထခေါ-မဟာဗြဟ္မာကပြောရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်။ သေယျထာပိနာမ-ကာ၊ ဗလဝါ-အားရှိသော၊ ပုရိသော-သည်။ သမဉ္စိတံ-ကွေးအပ်ပြီးသော၊ ဗာဟံ-ကို၊ ပသာရေယျ သေယျထာပိဝါ-ဆန့်တန်းရာ သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပသာရိတံ-ဆန့်တန်းအပ်ပြီးသော၊ ဗာဟံ-ကို၊ သမဉ္ဇေယျ သေယျထာပိဝါ-ကွေးရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဗြဟ္မလောကေ-၌၊ အန္တရဟိတော-ကွယ်ခဲ့သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ မမ-ငါ၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ပါတုရဟောသိ-ပြီ၊ ကောဝဠ-ဋ္ဌ၊ အထခေါ-ရှေ့တော်မှောက်သို့ ရောက်လာရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်။ မံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုး၍၊ ဧကမန္တံ နိသိဒိ၊ ကောဝဠ-ဋ္ဌ၊ ဧကမန္တံ-၌၊ နိသိန္နော-သော၊ သော ဘိက္ခု-သည်။ မံ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-န်သော၊ မဟာဘူတာ-တို့သည်။ အပရိသေသာ-အကြင်းမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ပါကုန်သနည်း၊ သေယျထိဒံ-ထို မဟာဘုတ်တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ပထဝီဓာတု-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ)။

တီရဒသီသက္ကဏပုမာကထာ

၄၉၇။ ကေဝဠ-ဠ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးလျှောက်အပ်သော်၊ အဟံ-သည်၊ တံ ဘိက္ခု၊ ဧတဒဝေါစံ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ ဘူတပုဗ္ဗံ-ကား၊ သာမုဒ္ဓိကာ-သမုဒြာဋ္ဌိ သွားလာကြကုန်သော၊ ဝါဏီဇာ-ကုန်သည်တို့သည်၊ တီရဒသီ-ကမ်းကိုမြင်နိုင်သော၊ သက္ကဏံ-ငှက်ကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ နာဝါယ-ဖြင့်၊ သမုဒ္ဓံ-သို့၊ အဇ္ဈောဂါဟန္တိ-သက်ဝင်ကြကုန်၏၊ တေ-ထို ကုန်သည်တို့သည်၊ နာဝါယ-သည်၊ ဝါ-လှေဋ္ဌိနေသူ လူအပေါင်းသည်၊ အတီရဒက္ခိယာ-ကမ်းကို မမြင်လသော်၊ တီရဒသီ-သော၊ သက္ကဏံ-ကို၊ မုဉ္ဇန္တိ-လွတ်ကြကုန်၏၊ သော-ထို ငှက်သည်၊ ပုရတ္ထိမံဒိသံ-အရှေ့အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတေဝ-တစ်သွားတည်း သွားသည်သာ၊ ဒက္ခိဏံ ဒိသံ-တောင်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝ)-သာ၊ ပစ္စိမံဒိသံ-အနောက်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ (ဧဝ)-သာ၊ ဥတ္တရံဒိသံ-မြောက်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝ)-သာ၊ ဥဒ္ဓံဒိသံ-အထက် အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝ)သာ၊ အနုဒိသံ-အထောင့်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝ)-သာ၊ သော-ထိုငှက်သည်၊ သမန္တော-ထက်ဝန်ကျင်၌၊ တီရံ-ကမ်းကို၊ သဗေ ပဿတိ-အကယ်၍ မြင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) တထာ ဂတကောဝ-ထို သွားမြဲတိုင်း သွားတော့သည် သာ၊ ဟောတိ-၏၊ (ပြန်မလာတော့-ဟူလို။) သော-ထို ငှက်သည်၊ သမန္တာ-၌၊ တီရံ-ကို၊ သဗေ န ပဿတိ-အကယ်၍ မမြင်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်) တမေဝနာဝံ-ထို လှေသို့သာ၊ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (သေယျထာပိ)-ပြန်လာသကဲ့သို့၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဧဝမေဝ-လျှင်၊ တွံ-သည်၊ ယတော-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ယာဝ ဗြဟ္မာ လောကာ-တိုင်အောင်၊ ပရိယေသမာနော-ရှားမိုးလသော်၊ ဣမဿ ပဉ္စသ-၏၊ ဝေယျာကရဏံ-အဖြေကို၊ နာဇ္ဈာဂါ-မရခဲ့၊ (တတော-ထိုကြောင့်) အထ-အဖြေမရ ခဲ့ရာ ထိုအခါ၌၊ မမညေဝ-၏သာ၊ သန္တိကေ-၌၊ ပစ္စာဂတော-ပြန်လာရပြီ။

ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဒေသော ပဉ္စော-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ န ပုစ္ဆိတဗ္ဗော-မမေးထိုက်၊ (ကိံ-နည်း) ဘန္တေ-ရား၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (န ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။

၄၉၈။ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ ဧဝဉ္စ-ဤသို့သာ၊ ဒေသော ပဉ္စော-ကို၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော-၏၊ (ကိံ-နည်း) ကတ္ထ-အဘယ့်တရားကြောင့်၊ ဝါ-အဘယ်တရားကို သိရခြင်း ကြောင့်၊ အာပေါစ-အာပေါမဟာဘုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ပထဝီစ-သည်လည်း ကောင်း၊ တေဇောစ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝါယောစ-သည်လည်းကောင်း၊ န ဂါဓတိ-မထောက်မမှီ၊ မတည်နိုင်ပါသနည်း၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒီဃဉ္စ-အရှည်ခေါ်ရန်၊ ပုံသဏ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ ရဿဉ္စ-အတိုခေါ်ရန်၊ ပုံသဏ္ဌာန် သည်လည်းကောင်း၊ အဏု-အဏုမြူသဖွယ် သေးငယ်သော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်း သည်လည်းကောင်း၊ ထူလံ-ကြီးကျယ်သော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်း သည်လည်း ကောင်း၊ သုဘာသုဘံ-တင့်တယ် မတင့်တယ်သော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းသည်

လည်းကောင်း၊(အသေသံ-အကြွင်းမရှိအောင်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ရပါသနည်း။) ကတ္တ-
ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ နာမဉ္ဇ-နာမ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ရူပဉ္ဇ-ရုပ်တရား
သည်လည်းကောင်း၊ အသေသံ-အောင်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။

၄၉၉။ တတြ-ထို အမေး၌၊ ဝေယျာကရဏံ-အဖြေသည်၊ ဘဝတိ-ဖြစ်၏၊
(ကိ-နည်း၊) ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ပေ၊ ဧထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဝတိ)။

အဖြေငါထာများ၏ အနက်

ဝိညာဏံ-ထူးကဲမြင့်မြတ်၊ မဂ်ဉာဏ်ဓာတ်ဖြင့်၊ တပ်အပ်ထင်ထင်၊ သိမြင်နိုင်ထ
သော၊ အနိဒဿနံ-စက္ခုနှင့်စပ် ဝိညာဏ်ဓာတ်ဖြင့်၊ မမြင်အပ် မမြင်နိုင်ထသော၊
(တစ်နည်း) အနိဒဿနံ-အတုကင်းပ၊ အမတမို့၊ ညွှန်ပြဖို့ရာ၊ ဥပမာလည်း
မရှိထသော၊ အနန္တံ-ဖြစ်တည် ပျက်ငြား၊ ဤ ၃-ပါးဟု၊ ပိုင်းခြားမရှိ၊ သန္တိသုခ၊
အမတဓာတ်ဖြင့်၊ မပြတ်ပုံသေ၊ တည်ရှိပေထသော၊ သဗ္ဗတောပဘံ-သမုဒြာ၊
ဆိပ်ကမ်းသာသို့၊ ဝင်ရာဖုံဖုံ၊ အာရုံကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဆိပ်ကမ်းအဝင်ဝလည်း ရှိထသော၊
(တစ်နည်း) သဗ္ဗတောပဘံ-ကိလေသာ အမဲ၊ မှောင်မတွဲသဖြင့်၊ အမြဲဝင်းပြောင်၊
အရောင်လည်းရှိထသော၊ (ယံ နိဗ္ဗာန်-ကိလေသာဟု၊ အပူပင်သိမ်း၊ အေးငြိမ်းရာ
မှန်၊ အကြင် အေးနိဗ္ဗာန်သည်၊ အတ္ထိ-ပရမတ်တရား၊ ဓာတ်တစ်ပါးဖြင့်၊
ထင်ရှားမသွေ၊ ရှိပါပေ၏။)

တ္ထေ(နိဗ္ဗာနေ)-ခန္ဓာ ၅-ရပ်၊ ပရမတ်ထက်၊ ဆတ်ဆတ်ကဲလျှံ၊ ဤ နိဗ္ဗာန်
ကြောင့်၊ ဝါ-ဤ နိဗ္ဗာန်ကို သိရခြင်းကြောင့်၊ အာပေါစ-ဖွဲ့စည်း လက္ခဏာ၊
ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ သညာဖော်ထုတ်၊ အာပေါမဟာဘုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ပထဝီစ-
ခက်မာလက္ခဏာ၊ ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ သညာဖော်ထုတ်၊ ပထဝီမဟာဘုတ်သည်
လည်းကောင်း၊ တေဇောစ-အဋ္ဌေလက္ခဏာ၊ ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ သညာဖော်ထုတ်၊
တေဇောမဟာဘုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါယောစ-ထောက်ကန်လက္ခဏာ၊
ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ သညာဖော်ထုတ်၊ ဝါယောမဟာဘုတ်သည်လည်းကောင်း၊ န
ဂါဓတိ-မထောက်မမို့၊ မတည်နိုင်တော့ချေ။

တ္ထေ(နိဗ္ဗာနေ)-သန္တိလက္ခဏာ၊ ငြိမ်သက်စွာဖြင့်၊ သညာခေါ်ရန်၊ ဤ နိဗ္ဗာန်
ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒီဃဉ္ဇ-ရုပ်ကလာပ်အလီလီ၊ စဉ်ဆက်တည်သဖြင့်၊ အရှည်
ခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ရဿဉ္ဇ-ရုပ်ကလာပ် ထိုထို့၊ အနည်း
ကိုပင်၊ အတိုခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ အဏုံ-ရုပ်ကလာပ်
အနည်းစု၊ ပေါင်း၍ ပြုသဖြင့်၊ အဏုမြူခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါရုပ်တရားသည်လည်း
ကောင်း၊ ထူလံ-ရုပ်ကလာပ်အသီးသီး၊ ပေါင်းစုံမှီးသဖြင့်၊ အကြီးခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါ
ရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ သုဘာသုဘံ-တင့်တင့်တယ်တယ်၊ မတင့်တယ်ဟု၊
၂-သွယ်ကွဲပြား၊ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ (ဥပရုဇ္ဈတိ-တရားထုံး
အရ၊ သုံးမကျသဖြင့်၊ လုံးဝပုံသေ၊ ချုပ်ရပေသတည်း။)

.ဧတ္ထ(နိဗ္ဗာနေ)-အသင်္ခတ၊ သဘာဝဖြင့်၊ ဘဝထိပ်ပန်၊ ဤ နိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊
 ဝါ-ကြောင့်၊ နာမဉ္စ-ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ နာမ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ရူပဉ္စ-၂၈
 ပါး၊ ရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ အသေသံ-တစ်စိုးတစ်စိ၊ အကြွင်းမရှိအောင်၊
 ဥပရုဇ္ဈတိ-အခြေကျန၊ မနေရဘဲ၊ ကြေမွှက်နန်းသေ၊ ချုပ်ရပေသတည်း။

ဝိညာဏဿ-ပုညာပုည၊ အာနေဉ္စဟု၊ သုံးဝခေါ်တွင်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်၏၊
 နိရောဓေန-အောက်ထက်ပေါ်လာ၊ မဂ် ၄-ဖြာဖြင့်၊ ဝေးကွာဖော်ကင်း၊ ချုပ်ပျောက်
 ခြင်းကြောင့်၊ (တစ်နည်း) ဝိညာဏဿ-ရဟန္တာ၏၊ စုတိခေါ်တွင်၊ နောက်ဆုံး
 ဝိညာဉ်၏၊ နိရောဓေန-ဥပါဒ် ဌီ ဘင်၊ အစဉ်စေ့ရောက်၊ ချုပ်ပျောက်သည့်အတွက်၊
 ဧတ္ထ(နိဗ္ဗာနေ)-ရဟန္တာအရှင်၊ မျက်မှောက်မြင်သည့်၊ အသင်္ခတဓာတ်၊ ဤနိဗ္ဗာန်
 မြတ်ကြောင့်၊ ဝါ-ဤ နိဗ္ဗာန်မြတ်ကို သိရခြင်းကြောင့်၊ ဧတံ (ဥပါဒိန္နက ဓမ္မဇာတ်)-
 ခန္ဓာကိုယ်တွင်၊ ဖြစ်ပျက်စဉ်၍၊ ပူပင်ရကြောင်း၊ ဤ ရုပ်နာမ်အပေါင်းသည်၊
 ဥပရုဇ္ဈတိ-နောက်ထပ်မလဲ၊ ဝင်္ဂဇာတ်ခွဲဖို့၊ အမြဲကိန်းသေ၊ ချုပ်ငြိမ်းရပေသတည်း။

၅၀၀။ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒံ-ဤတရားတော်ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ ကေဝဇ္ဇော-
 သော၊ ဂဟပတိပုတ္တော-သည်၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်
 သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဘာသိတံ-ဟော
 တော်မူအပ်သော တရားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒိ-ဝမ်းမြောက်နှစ်သက်၊ ရွှင်အားတက်
 လျက်၊ လက်ခံပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (သုတံ-ပြီ၊ တစ်နည်း) ဣတိ-သို့၊ (သုတံ-သည်၊
 ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ကေဝဇ္ဇသုတ် အပြီးတည်း။)။

ကောဒသမံ-တစ်ဆယ့်တစ်သုတ်မြောက်သော၊ ကေဝဇ္ဇသုတ္တံ-ကေဝဇ္ဇသုတ်
 သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

တိုက်တွန်းချက်။ ။“နိဗ္ဗာန်သည် ဘာမျှမရှိသော အဘာဝပညတ်”ဟု ယူမှားအပ်သော
 အယူကို ဤဂါထာက ကောင်းကောင်း ပယ်ရှားနိုင်ပါသည်။ ဤဂါထာနှင့် တွဲဘက်၍ “ဓယံ
 ဝိရာဂံ အမတံ ပဏိတံ”စသော ရတနသုတ်တော်လာ နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်တော်ပြု ဂါထာကိုလည်း
 ကောင်း၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဥပသမာနုဿတိ အခန်း၌ပြုအပ်သော ဂါထာများ
 ကိုလည်းကောင်း၊ ကြည့်ရှု ကျက်မှတ်ကာ နိဗ္ဗာန်ကို ပုထုဇဉ်၏ အနုမာနဉာဏ်စက္ခုဖြင့်
 အဖန်ဖန် ကြည့်ရှုလျက် ဥပသမာနုဿတိဘာဝနာကို ဖွားများကြပါလေ။

ကေဝဇ္ဇသုတ် ပါဠိတော်
 နိဿယ ပြီးပြီ။

၁၂-လောဟိစ္စသုတ် နိဿယ

လောဟိစ္စဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၅၁၁။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံ သမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာလသုတ် အတိုင်းပေးပါ။] တဂဝါ ကောသလေသု၊ပေ၊ ယေန သာလဝတိကာ တဒဝသရိ၊ တေန ခေါ ပန သမယေန လောဟိစ္စော ဗြာဟ္မဏော သာလဝတိကံ အဇ္ဈာဝသတိ၊ သတ္တုသဒံ ပေ၊ ဗြဟ္မဒေယျံ၊ [“သာလဝတိကာ-သာလဝတိကာရွာသည်”ဟု ပေးရုံသာ ထူးပါသည်။ ကြွင်းပုဒ်များကို အမ္ပဋ္ဌသုတ်အစဉ် ပေးခဲ့ပါပြီ။]

၅၁၂။ တေန ခေါ ပန သမယေန-မြတ်စွာဘုရား၏ ကောသလတိုင်း သာလဝတိကာရွာဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စဿ-လောဟိစ္စ မည်သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ပါပကံ-ယုတ်ညံ့သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-အယူမျှသည်၊ [ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ လဒ္ဓိမတ္တံ- ငိုကာ၊ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ တွင်ပါဝင်သော မိစ္ဆာအယူမျိုးမဟုတ်၊ သာမညအယူမှားသာ ဖြစ်သည်။-ဟူလို။] ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကိ-နည်း)၊ ဣဓ-ဤလောက၌၊ သမဏောဝါ- သမဏအမည်ရသူသည်သော် လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ-ဗြာဟ္မဏအမည် ရသူသည်သော် လည်းကောင်း၊ ကုသလံ-အပြစ်မရှိသော၊ ဓမ္မံ-ဝိမောက္ခတရားကို၊ အဓိဂစ္ဆေယျ-ရငြားအံ့၊ ကုသလံ-သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အဓိဂန္တူ-ရပြီး၍၊ ပရဿ- သူတစ်ပါးအား၊ န အာရောစေယျ-မပြောဟောရာ၊ ဟိ-တားမြစ်သင့်၏၊ (“မပြော ဟောရ”ဟု တားမြစ်သင့်၏) ပရော-သွန်သင်အပ်သူ၊ တစ်ပါးသောလူသည်၊ ပရဿ-သွန်သင်တတ်သူ၊ တစ်ပါးသောလူ၏၊ ကိ-အဘယ် အကြောင်းအရာကို၊ ဝါ-အဘယ် ဩဝါဒကို၊ ကရိဿတိ-ပြုလတံ့နည်း၊ ဝါ-လိုက်နာ၍ ပြုကျင့်လတံ့

ကုသလံ ဓမ္မံ။ ။ကုသလံ ဓမ္မန္တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မံ နိက္ကိလေသဓမ္မံ၊ ဝိမောက္ခဓမ္မန္တိ အတ္ထော၊- ငိုကာ၊ နောက်၌ပြုအပ်လတံ့သော ပုရာဏဗန္ဓုနကို ဖျက်ခြင်းနှင့်တူအောင် ကုသလံ ဓမ္မံအရ “အပြစ်မရှိသော ဝိမောက္ခတရား”ဟုဖွင့်သည်၊ လောဟိစ္စဗြာဟ္မဏ၏ ဆိုလိုရင်းကား- ဝိမောက္ခ တရားကို ရခြင်းသည် အနှောင်အဖွဲ့ သံယောဇဉ်လောဘကို ဖျက်ဆီးခြင်းနှင့်တူ၏၊ သူတစ်ပါးကို သွန်သင်ခြင်းကား ကိုယ့်တပည့်ဖြစ်အောင် သွေးဆောင်ခြင်း၊ လောဘသံယောဇဉ် တွယ်၍ နေခြင်းနှင့်တူ၏ဟု ဆိုလိုသည်။ [“ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ”၏အဖွင့်ကို ပါရာဓိကဏ်ဘာသာငိုကာ ဒု-အုပ် စာမျက်နှာ (၄၈)၌ ပြထားပြီ။]

ဆရာတို့ အနက်ပေးတော်မူကြပုံ။ ။(ကသ္မာ-ကြောင့်၊) ကုသလံ-သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အဓိဂန္တူ-၍၊ ပရဿ-အား၊ န အာရောစေယျ-နည်း၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ပရော-တစ်ပါး သော အနုသာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပရဿ-တစ်ပါးသော အနုသာသကပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကိ- အဘယ်အကျိုးကို၊ ကရိဿတိ-ပြုနိုင်ပါအံ့နည်း၊(န ကရိဿတိဧဝ-သည်သာ)တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကုသလံ ဓမ္မံ အဓိဂန္တူ၊ ပရဿ-အား၊ န အာရောစေယျ-ရာ၊ ဤသို့ ပေးတော်မူကြသည်။

နည်း၊ သေယျထာပိနာမ-ကာ၊ ပုရာဏံ-အဟောင်းဖြစ်သော၊ ဗန္ဓနံ-အနောင် အဖွဲ့ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်ပြီး၍၊ အညံ-ပုရာဏဗန္ဓနမှ တစ်ပါးသော၊ နဝံ-အသစ်ဖြစ် သော၊ ဗန္ဓနံ-ကို၊ ကရေယျသေယျထာပိ-ပြုရာသကဲ့သို့၊ ဧဝံ သမ္ပဒံ-ဤမချွတ် မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော၊ ပါပကံ-သော၊ ဣဒံ လောဘဓမ္မံ-ဤ လောဘတရား ကို၊ဝဒါမိ-ဆိုလို၏၊ ဟိ-ဆိုသင့်၏၊ ပရော-သည်၊ ပရဿ-၏၊ ကိ-ကို၊ဝါ-ကို၊ ကရိဿတိ-နည်း၊ ဝါ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ)။

၅၀၃။ လောဟိစ္စော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အသောသိ-ပြီ၊ (ကိ- နည်း)၊ သမဏော ဓလု ဘော ဂေါတမော၊ပေ၊ တထာရူပါနံ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတိတိ။ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်, ပေါက္ခရာသုတ်ဝတ္ထု၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

၅၀၄။ အထခေါ-ကြားသိရရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော- သည်၊ ရောသိကံ-ရောသိကာမည်သော၊ နာပိတံ-ရေချိုးပေးတတ်သူကို၊ [ရှေးက “ဆတ္တာသည်ကို” ဟု ပေးကြ၏။] အာမန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ သမ္ပ ရောသိကေ- အဆွေ ရောသိကာ၊ ဧဟိ-သွားပါချေ၊ယေန-၌၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ (အတ္ထိ-၏)တေန-သို့၊ ဥပသကံမ-လော၊ ဥပသကံမိတွာ-ပြီး၍၊ မမ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ- ကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆ-မေးပါချေလော၊(ကိ-နည်း)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ လောဟိစ္စော- သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကိုလည်းကောင်း၊ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-မေးလိုက်ပါ၏၊ဣတိ-ဤသို့၊ (ပုစ္ဆ-လော) ဧဝဉ္စ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒေဟိ-လျှောက်ပါလေဦးလော(ကိ-နည်း)၊ ဘဝံ ဂေါတမော- သည်၊ သွာတနာယ-နက်ဖန်၌ဖြစ်လတ်သော ကောင်းမှု၊ ပီတိ ပါမောဇ္ဇ အကျိုးငှာ၊ လောဟိစ္စဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဘိက္ခုသံဗေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ- တကွ၊ အဓိဝါသေတုကိရ-ကိုယ်တော်အထက်၌ ဝင်သက်တည်နေစေ တော်မူပါ လောတဲ့၊ ဝါ-လက်ခံတော်မူပါလောတဲ့၊ ဣတိ(ဧဝဉ္စ-လည်း၊ဝဒေဟိ-လော၊ ဣတိ- သို့၊ အာမန္တေသိ)။ [ပေယျာလအတွက် အနက်များနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှသာပေးထား အပ်သော ပုဒ်များ၏အနက်ကို သုဘသုတ်၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ရောသိကာက ဘုရားရှင်ထံသွား၍ လောဟိစ္စဗြာဟ္မဏ ၏ မှာလိုက်သည့်အတိုင်း လျှောက်ပုံ၊ ဘုရားရှင်က လက်ခံတော်မူပုံကိုလည်း ကောင်း၊ ရောသိကာက လောဟိစ္စဗြာဟ္မဏအား ပြန်၍ပြောပုံကိုလည်းကောင်း ပြ၏၊ ထိုဝါကျများ၌ “တေန ဘဂဝတာ-သည်၊ အဓိဝုတ္တဉ္စ-လက်ခံလည်း လက်ခံ တော်မူအပ်ပါပြီ” ဟူသော ပုဒ်မှတစ်ပါး အနက်ထူးမရှိပါ။ ထို့နောက် လောဟိစ္စ ဗြာဟ္မဏသည် မိမိအိမ်၌ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို စီရင်ပြီးလျှင် ရောသိကာကို ဘုရားရှင် ထံ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်ကို လျှောက်ထားစေပါသည်။ [ထိုဝါကျများ၏ အနက်ကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်, ပေါက္ခရာသုတ်ဝတ္ထု ဗုဒ္ဓုပသကံမနကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၅၀၈။ အထခေါ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်ကို လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌၊ နိဝါသေတွာ ပတ္တစိဝရမာဒါယ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ၊ [အဗ္ဗုဒ္ဓသုတ်၊ ဗုဒ္ဓုပသင်္ဂမနကထာ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ယေန သာလဝတိကာ (အတ္ထိ)၊ တေန ဥသင်္ဂမိ တေန ခေါ ပန သမယေန-ကြွတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ရောသိကာ နှာပိတော၊ဘဂဝန္တံ-၏၊ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော-နောက်မှ နောက်မှ၊ ဝါ-နောက်က နောက်က၊ အနုဗန္ဓေ-အစဉ်လိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ အထခေါ ရောသိကာ နှာပိတော၊ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ လောဟိစ္စဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ဧဝရူပံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်နေပါ၏၊ (ကိံ)၊ ဣဓ သမဏောဝါ၊ပေ၊ ကရိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်နေပါပြီ၊ ဘန္တေ-ရား၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ လောဟိစ္စ-သော၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ ပါပကာ-သော၊ ဧတသ္မာ ဒိဋ္ဌိဂတာ-မှ၊ ဝိဝေစေတု-ကင်းစေတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီး ရောသိကေ-ကာ၊ အပ္ပေဝနာမသိယာ-ဖြစ်နိုင်တန်ရာ၏၊ ဝါ-ဖြစ်နိုင်လောက်စရာ ရှိပါ၏၊ ရောသိကေ-ကာ၊ အပ္ပေဝနာမသိယာ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီး အထခေါ-မိန့်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ပေ၊ နိသိဒိ-ပြီ၊ အထခေါ-ဘုရားရှင်၏ ထိုင်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စော ဗြာဟ္မဏော၊ပေ၊ သမ္ပဝါရေသိ-ပြီ။ [အဗ္ဗုဒ္ဓသုတ်၊ ဗုဒ္ဓုပသင်္ဂမနကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

လောဟိစ္စဗြာဟ္မဏာနုယောဝ

၅၀၉။ အထခေါ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ပေ၊ ဧကမန္တံ နိသိဒိ၊ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ လောဟိစ္စံ ဗြာဟ္မဏံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ တေ-သင်၏၊ ဝါ-သင့်မှာ၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ပါပကံ-သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-သည်၊ ဥပ္ပန္နံ ကိရ-ဖြစ်သတဲ့ဟု ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-မှန်သလော၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ ကြားရသနည်း၊) ဣဓ-၌၊ သမဏောဝါ၊ပေ၊ ကရိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော် မူပြီး၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ တံ-ထို မေးတော်မူအပ်လတဲ့သော စကားကို၊ ကိံမညသိ-အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ တံ-သည်၊ သာလဝတိကံ-၌၊ အဇ္ဈာဝသသိ နန-နေသည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်းဟုတ်ပါ၏၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ဝေဒယျ-ရာ၏၊[နုခေါ-အနက်မရှိ]၊ (ကိံ-နည်း၊) လောဟိစ္စော-သော၊ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ သာလဝတိကံ-၌၊ အဇ္ဈာဝသတိ -၏၊ သာလဝတိကာယ-၌၊ ယာ သမုဒယသဉ္ဇာတိ-အကြင် တိုးပွားသော အခွန်အတုတ်၏ ကောင်းစွာဖြစ် ခြင်းသည်၊(အတ္ထိ)၊ တံ-ထို တိုးပွားသော အခွန်အတုတ်ကို၊ လောဟိစ္စော-သော၊

ဗြာဟ္မဏောဝ-သည်သာ၊ ဧကကော-တစ်ယောက်တည်း၊ (ဟုတွာ-၅၆) ပရိတုဇ္ဈယျ-သုံးစွဲရာ၏၊ အညေသံ-အခြားသူတို့အား၊ န ဒဒေယျ-မပေးရာ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ)၊ ဧဝံဝါဒီ-ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ရှိသော၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“အန္တရာယကရော ဟောတိဝါ”စသည်၌စပ်။) ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဥပဇီဝန္တိ-မှီ၍ အသက်မွေးကြကုန်၏၊ တေသံ-ထို သင့်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူတို့၏၊ အန္တရာယကရော-လာဘ်၏ အန္တရာယ်ကိုပြုသည်၊ ဟောတိဝါ-ဖြစ်သလော၊ နော ဟောတိဝါ-မဖြစ်သလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ အန္တရာယကရော-သည်၊ (ဟောတိ-ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

အန္တရာယကရော-သည်၊ သမာနော-သော်၊ တေသံ-တို့ကို၊ ဝါ-တို့၏၊ ဟိတာနုကမ္မိ-စီးပွားကို လိုလားသည်၊ ဝါ-စီးပွားဖြင့် ချီးမြှောက်တတ်သည်၊ ဟောတိဝါ-လော၊ အဟိတာနုကမ္မိ-စီးပွားကို မလိုလားသည်၊ ဝါ-စီးပွားဖြင့် ချီးမြှောက်တတ်သူမဟုတ်သည်၊ ဟောတိဝါ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ၊ (တေသံ-ထိုအကျွန်ုပ်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူတို့၏၊ အန္တရာယကရော-သည်၊ သမာနော-သော်) အဟိတာနုကမ္မိ-သည်၊ (ဟောတိ-ပါ၏၊ ဣတိ-ပြီ)၊ အဟိတာနုကမ္မိသ-စီးပွားကို မလိုလားသူ၏၊ ဝါ-စီးပွားဖြင့် မချီးမြှောက်တတ်သူ၏၊ တေသု-ထို သင့်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူတို့၌၊ မေတ္တံ-မေတ္တာရှိသော၊ ဝါ-မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော၊ စိတ္တံ-သည်၊ ပစ္စုပဋိတံ-ရှေးရှုတည်သည်၊ ဟောတိဝါ-လော၊ သပတ္တကံ-ရန်သူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ (စိတ္တံ-သည်၊ ပစ္စုပဋိတံ-သည်၊ ဟောတိဝါ-လော)၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ (အဟိတာနုကမ္မိသ-၏၊ တေသု-တို့၌) သပတ္တကံ-သော၊ (စိတ္တံ ပစ္စုပဋိတံ ဟောတိ ဣတိ-ပြီ)၊ သပတ္တကေ-ရန်သူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ စိတ္တေ-သည်၊ ပစ္စုပဋိတေ-လသော်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါ-မိစ္ဆာအယူရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတိ-လော၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဝါ-သမ္မာအယူရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတိ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ (သပတ္တကေ စိတ္တေ ပစ္စုပဋိတေ-သော်) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-သည်၊ (ဟောတိ-ပါ၏၊ ဣတိ-ပြီ)၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ အဟံ-သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသ-မိစ္ဆာအယူရှိသူ၏၊ ဒွိန္ဒ-၂ မျိုးကုန်သော၊ ဂတိနံ-ဂတိတို့တွင်၊ နိရယံဝါ-ငရဲမူလည်းဖြစ်သော၊ တိရစ္ဆာနယောနိဝါ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ အမျိုးဇာတ်မူလည်းဖြစ်သော၊ အညတရံ-အမှတ်မထားတစ်ပါးပါးသော၊ ဂတိံ-ဂတိကို၊ ဝဒါမိ-တော်မူ၏။

ဟိတာနုကမ္မိ ။ ဟိတာနုကမ္မိတိ ဣတ္ထ ဟိတန္တိ ဝုမိ၊ အနုကမ္မတိတိ အနုကမ္မိ၊ ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော၊ ဝုမိံ ဣစ္ဆတိဝါ၊ နောဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊- အဋ္ဌကထာ၊ အနုပုဗ္ဗော ကမ္မိသဒ္ဓေါ အာကင်္ခနတ္ထော ဟောတိတိ “ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော”တိ ဝုတ္တံ၊ သာတိသယေန ဝါ ဟိတေန အနုကမ္မကော အနုဂုဏှကော ဟိတာနုကမ္မိ- ငိုကာ။

၅၁၀။ လောဟိစ္စ-စ္စ၊ တံ-ထိုမိန့်တော်မူအပ်လတုံသော စကားကို၊ ကိံ-မညသိ-အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ ပသေနဒိ-ဒိမည်သော၊ ကောသလော-ကောသလ တိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ကာသိကောသလံ-ကာသိတိုင်း၊ ကောသလ တိုင်း၌၊ အဇ္ဈာဝသတိ နန-စိုးအုပ်၍ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နေသည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ပါ၏၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ) လောဟိစ္စ-စ္စ၊ ယော ဧဝံ၊ ဝဒေယျ-ရာ၏၊ (ကိံ)၊ ပသေနဒိ ကောသလော၊ပေ၊ န အညေသံ ဒဒေယျ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ-ရာ၏) ဧဝံဝါဒိ-သော၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“အန္တရုယကရော ဟောတိဝါ”စသည်၌စပ်။) ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ ပသေနဒိ ကောသလံ၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဥပဇီဝန္တိ-နံ၏၊ တုမှေစေဝ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အညေစ-သင်တို့မှတစ်ပါး အခြားသူတို့သည် လည်းကောင်းတည်း၊ [ဆရာတို့ကား “ဥပဇီဝ”ဟု ထည့်တော်မူကြ၏။] တေသံ-ထို ပသေနဒိကောသလမင်းကို မှီ၍အသက်မွေးကြသော သင်နှင့်အခြားသူတို့၏၊ အန္တရုယကရော၊ ဟောတိဝါ၊ပေ၊ အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ။ [အထက်ကအတိုင်း ပေးပါ။]

၅၁၁။ လောဟိစ္စ-စ္စ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ယော-သည်၊ လောဟိစ္စော၊ပေ၊ န အညေသံ ဒဒေယျာတိ-လောဟိစ္စော၊ပေ၊ န အညေသံ ဒဒေယျဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကိရဝဒေယျ-အကယ်၍ပြောအံ့၊ ဧဝံဝါဒိ-သော၊ သော-သည်၊ပေ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-မိစ္ဆာ အယူရှိသူသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဆရာတို့ကား “ကိရဟောတိ-ဖြစ်သတတ်”ဟု ကိရ ကို ကြိယာပုဒ်အားလုံးနှင့် တွဲ၍ပေးတော်မူကြ၏။] လောဟိစ္စ-စ္စ၊ ဧဝမေဝ-ဤ အတူသာလျှင်၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣဓ သမဏောဝါ၊ပေ၊ ကရိဿတိတိ-ဣဓ သမဏောဝါ၊ပေ၊ ကရိဿတိဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ရာ၏၊ ဧဝံဝါဒိ၊ သော-သည်၊ (“အန္တရုယကရော ဟောတိဝါ”စသည်၌ လှမ်းစပ်။) ယေတေ ကုလပုတ္တာ-အကြင် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်၊ တထာဂတပုဗ္ဗေဒိတံ-မြတ်စွာဘုရား သည် အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူအပ်သော၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည် အပြားအား ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မဝိနယံ-သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ၊ ဝိနည်းကို၊ အာဂမ္မ-ရှေးရှုရောက်၍၊ ဝါ-အကြောင်းပြု၍၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဥဠာရံ-မွန်မြတ်သော၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ-ရကြကုန်၏၊ သောတာပတ္တိ ဖလံပိ-သောတာပတ္တိဖိုလ်ကိုလည်း၊ သစ္စိကရောန္တိ-မျက်မှောက် ပြုကြကုန်၏၊ သကဒါမိဖလံပိ၊ပေ၊ အနာဂါမိဖလံပိ သစ္စိကရောန္တိ၊ အရဟတ္တံပိ-အရဟတ္တဖိုလ် ကိုလည်း၊ သစ္စိကရောန္တိ၊ [“ဝိသေသံ အဓိဂစ္ဆန္တိ”ကိုပင် ထပ်၍ဖွင့်သည်။]

ယေစိမေ (ယေစ+ဣမေ)-အကြင် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်လည်း၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘဝါနံ-ဖြစ်ရာဘုံဗိမာန်တို့၏၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ဒိဗ္ဗာ-နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဗ္ဘာ-ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖွဲ့စပ်တတ်သော နတ်လောကတို့ကို၊

[ဋီကာ၌ “ဗြဟ္မာလောက” ကိုပါ ယူသည်။] ပရိပါစေန္တိ-ဒါန သီလ ဘာဝနာအား ဖြင့် ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏။ (တစ်နည်း) ယေစ ဣမေ-တို့သည်လည်း၊ ဒိဗ္ဗာန-နတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘဝါနံ-ဝိပါက် ခန္ဓာတို့၏၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ-ငှာ၊ ဒိဗ္ဗာ-နတ်၏အဖြစ်ကို ဆောင်တတ်ကုန်သော၊ ဂဗ္ဘာ-ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖွဲ့စပ်တတ်သော ဒါနစသော ကောင်းမှုတို့ကို၊ ပရိပါစေန္တိ-ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏။ [ဤပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] တေသံ-ထို အရိယာဖြစ်ထိုက်၊ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ထိုက်သော အမျိုးကောင်းသားတို့၏၊ အန္တ ရာယကရော-အန္တ ရာယကို ပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အန္တ ရာယကရော သမာနောပေ၊ အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ။ [“ဣတိ ကိရ လောဟိစ္စ ယော ဧဝံ ဝဒေယျ၊ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော” မှစ၍ “အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ နိရယံဝါ တိရုတ္တာနယောနိ ဝါ” တိုင်အောင်သော ဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

တယော စောဒနာရဟာ

၅၁၃။ လောဟိစ္စ-စွ၊ လောကေ-၌၊ ယေ-အကြင် ဆရာတို့သည်၊ စောဒနာ ရဟာ-စောဒနာထိုက်ကုန်၏၊ ဝါ-အပြစ်တင်ထိုက်ကုန်၏၊ (တေ)သတ္ထာရော-ထို ဆရာတို့သည်၊ ဣမေတယော-ဤ ၃ ယောက်တို့တည်း၊ ယောစ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဧဝမ္ပပေ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ သတ္ထာရော-တို့ကို၊ စောဒေတိ-စောဒနာ၏၊ ဝါ-အပြစ်တင်၏၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏) သာ စောဒနာ-ထိုစောဒနာခြင်းသည်၊ ဝါ-သည်၊ ဘူတာ-ဟုတ်၏၊ တစ္ဆာ-မှန်၏၊ ဓမ္မိကာ-တရားနှင့်ယှဉ်၏၊ အနဝဇ္ဇာ-အပြစ်မရှိ၊ ကတမေ တယော-အဘယ် ၃ ယောက် တို့နည်း၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ ဣမေ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော-အချို့သော၊ သတ္ထာ-သည်၊ ယဿ(သာမညတ္ထဿ)-အကြင် သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသောစီးပွား၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ အဂါရသ္မာ-အိမ်မှ၊ (နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍)၊ အနဂါရိယံ-အိမ်၏စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်ကုန်ပေး၊ နွားမွေးမှုမရှိရာ ရဟန်းဘောင်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော-ကပ်ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အဿ-ထိုဆရာ၏၊ ဝါ-သည်၊ သော သာမညတ္ထော-ထိုသာမဏ၏ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသောစီးပွားသည်၊ ဝါ-ကို၊ အနနုပုတ္တော-မရောက်အပ်သေးသည်၊ ဝါ-မရအပ်သေးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော-ထိုဆရာသည်၊ တံ သာမညတ္ထံ-သို့၊ အနနုပုဏိတွာ-မရောက်သေးမူ၍၊ ဝါ-မရသေးမူ၍၊ သာဝကာနံ-သာဝကတို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-ဟောပြု၏၊ (ကိ-နည်း)၊ ဣဒံ-ဤတရားသည်၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလို့ငှာ၊ (ဟောတိ-၏)၊ ဣဒံ-သည်၊ ဝေါ-၏၊ သုခါယ-ငှာ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ဟောပြု၏။

တဿ-ထိုဆရာ၏(စကားကို)၊ သာဝကာ-သာဝကတို့သည်၊ န သုဿူသန္တိ- ရှိသောစွာ မနာယူကြကုန်၊ သောတံ-နားကို၊ န သြဒဟန္တိ-ရှေးရှုမထားကြကုန်၊ (တစ်နည်း) န သောတံ သြဒဟန္တိ-နားမထောင်ကြကုန်၊ အညာ(အညာယ)- သိခြင်းငှာ၊ စိတ္တံ-ကို၊ န ဥပဋ္ဌပေန္တိ-မဖြစ်စေကြကုန်၊ သတ္ထု-ဆရာ၏၊ သာသနာ- အဆုံးအမမှ၊ ဝေါက္ကမ္မစ-ဖဲ၍လည်း၊ ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကြကုန်၏၊ သော-ထိုဆရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ စောဒေတဗ္ဗော-စောဒနာထိုက်သည်၊ ဝါ-အပြစ်တင်ထိုက်သည်၊ အဿ-ဖြစ်၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့ စောဒနာထိုက်သနည်း)၊ အာယသ္မာ-အရှင်သည်၊ ယဿ(သာမညတ္ထဿ)-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ အဂါရသ္မာ-မှ၊ (နိက္ခမိတွာ-၍)၊ အနဂါရိယံ-သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော-ပြီ၊ တေ-အရှင်သည်၊ သော သာမညတ္ထော-သို့၊ အနနုပုတ္တော-မရောက်အပ်သေး၊ တွံ-အရှင်သည်၊ တံ သာမညတ္ထံ-သို့၊ အနနု ပါပုဏိတွာ-၍၊ ဝါ-၍၊ သာဝကာနံ-တို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-၏၊ (ကိ-နည်း)၊ ဣဒံ-သည်၊ ဝေါ-တို့၏၊ ဟိတာယ-ငှာ၊ (ဟောတိ)၊ ဣဒံ-သည်၊ ဝေါ-တို့၏၊ သုခါယ-ငှာ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ဟောပြ၏၊ တဿတေ- ထိုအရှင်၏ စကားကို၊ သာဝကာ-တို့သည်၊ န သုဿူသန္တိ-နံ၊ ပေ၊ ဝေါက္ကမ္မစ-၍လည်း၊ ဝတ္တန္တိ-နံ၏။

သေယျထာပိနာမ-ကား၊ (ဣတ္ထိယာ-မိန်းမတစ်ယောက်သည်)၊ ဩသက္ကန္တိယာ- မကြိုက်သည်ဖြစ်၍ နောက်ဆုတ်နောက်ဆုတ် သွားလသော်၊ (ပုရိသော-ယောက်ျား တစ်ယောက်သည်၊ ဝါ-က)၊ ဥဿက္ကေယျ သေယျထာပိဝါ-တိုး၍တိုး၍ လိုက်သွား ရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပရမ္ပုဒိ-တစ်ဖက်အရပ်၌ မျက်နှာရှိသော မိန်းမကို၊ ဝါ-မျက်နှာလှနေသော မိန်းမကို၊ အာလိဓေယျ သေယျထာပိဝါ-နောက်ကနေ၍ ပွေ့ဖက်ရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံ သမ္ပဒံ-ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိ သော၊ ပါပကံ-သော၊ ဣဒံ လောဘဓမ္မံ-ဤ လောဘသဘောကို၊ ဝဒါမိ-ဆိုလို၏၊ ဟိ-ဆိုသင့်၏၊ ပရော-သည်၊ ပရဿ-၏၊ ကိ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကရိဿတိ-နည်း၊ ဝါ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (စောဒေတဗ္ဗော)၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ လောကေ-၌၊ ယော- အကြင်ဆရာသည်၊ စောဒနာရဟော-၏၊ ပဋ္ဌမော-သော၊ (သော)သတ္တာ-ထို ဆရာဟူသည်၊ အယံ-ဤဆရာပင်တည်း၊ (မိမိကလည်း သာမညတ္ထသို့ မရောက် သေး၊ မိမိစကားကိုလည်း သာဝကတို့က မလိုက်နာပါဘဲလျက် ဟောပြောဆုံးမ နေသော ဆရာပင်တည်း)၊ ယောစ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဧဝရူပံ-သော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ စောဒေတိ-၏၊ ဝါ-၏၊ (တဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏)၊ သာစောဒနာ- သည်၊ ဘူတာ တစ္ဆာ မဓိကာ အနဝဇ္ဇာ။

၅၁၄။ လောဟိစ္စ-စွ၊ ပုနစ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ ဣဓ-ဤ လောက၌၊ ဧကစ္စော-သော၊ သတ္တာ-သည်၊ ပေ၊ ဣတိ-ဤသို့ ဟောပြ၏၊ တဿ- ကို၊ သာဝကာ-တို့သည်၊ သုဿူသန္တိ-ကုန်၏၊ သောတံ-ကို၊ သြဒဟန္တိ-ကုန်၏၊

[တစ်နည်းလည်းပေး၊] အညာ(အညာယ)-ငှာ၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌပေန္တိ-ကုန်၏။ သတ္တု-၏။ သာသနာ-မှ၊ ဝေါက္ကမ္မစ-၍လည်း၊ န ဝတ္တန္တိ-ကုန်၊ သော-ထိုဆရာသည်။ ဝါ-ကို၊ ဧဝံ စောဒေတဗ္ဗော အဿ၊ (ကို)၊ အာယသ္မာ-သည်၊ ပေ၊ န ဝတ္တန္တိ-န၊ သေယျထာပိ နာမ-ကား၊ သကံ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ခေတ္တံ-လယ်ကို၊ ဩဟာယ-ပေါင်းမသင်ဘဲ စွန့်ထား၍၊ ပရံ-သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ခေတ္တံ-ကို၊ နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗံ-ပေါင်းမြက်တို့ကို နှုတ်ပယ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ (တစ်နည်း) နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ-ပေါင်းမြက်တို့ကို ရိတ်ပယ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ မညေယျသေယျထာပိ-မှတ်ထင်ရာသကဲ့သို့၊ [ဥပမာနဝါကျ၌ အနက်တူပြီ။] ပေ၊ ဓမ္မိကာ အနဝဇ္ဇာ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ မိမိက သာမညတ္ထသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်သော်လည်း မိမိစကားကို သာဝကများက မလိုက်နာသည့်အတွက် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော ဆရာကို ဟောတော်မူသည်၊ ၎င်းဝါကျများ၌ အနက်ပေးပုံ အားလုံးတူပြီ။

နစောဒနာရဟသတ္တု

၅၁၆။ ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကို)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ လောကေ-၌၊ ယော-အကြင်ဆရာသည်၊ န စောဒနာရဟော-စောဒနာခြင်းကို မထိုက်၊ ဝါ-အပြစ်တင်ခြင်းကို မထိုက်၊ ကောစိ-သော၊ (သော)သတ္တာ-သည်၊ အတ္ထိ ပန-လော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ လျှောက်ပြီ၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ လောကေ-၌၊ ယော-အကြင်ဆရာသည်၊ န စောဒနာရဟော-ထိုက်၊ ဝါ-ထိုက်၊ (သော)သတ္တာ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မိနံတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ လောကေ-၌၊ ယော-သည်၊ န စောဒနာရဟော-ထိုက်၊ ဝါ-ထိုက်၊ (သော)သတ္တာ-သည်၊ ကတမော ပန-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ လျှောက်ပြီ။

ဣမ လောဟိစ္စ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ [သာမညဗလေ-၌၊ (ဝိတ္တာရိတ်)ယထာ-ချဲ့အပ်ပြီးသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ-ချဲ့ထိုက်၏။] ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပုဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ ယသ္မိံ သတ္တရိ-၌၊ သာဝကော-သည်၊ ဧဝရူပံ-သော၊ ဥဠာရံ-မွန်မြတ်သော၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ အဓိဂစ္ဆတိ-ရ၏၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ လောကေ-၌၊ ယော-အကြင်ဆရာသည်၊ န စောဒနာရဟော-ထိုက်၊ (သော)သတ္တာ-ဟူသည်၊ အယမ္ဗိ-ဤဆရာလည်း တစ်ပါးပင်တည်း၊ (မိမိက ပဌမဈာန်စသည်ကိုရ၍ သာဝကတို့ကို ပဌမဈာန်တရားထူးကို ရစေနိုင်သော ဤဆရာလည်း တစ်ပါးတည်း၊) ယောစ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဧဝရူပံ-သော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ စောဒေတီ-၏၊ (တဿ-၏၊) ဘာ စောဒနာ-သည်၊ အဘူတာ-မဟုတ်၊ အတစ္ဆာ-မမှန်၊ အဓမ္မိကာ-တရားနှင့် မယှဉ်၊ သာဝဇ္ဇာ-အပြစ်နှင့် တကွဖြစ်၏။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဒုတိယဈာန်စသော ဈာန် ၃-ပါးကိုလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဉာဏ်ရှစ်ပါးကိုလည်းကောင်း သာဝကတို့ကို ရစေနိုင်သော ဆရာများကို “မစောဒနာထိုက် ဆရာ”ဟု ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိပါ။

၅၁၇။ ဧဝံ ဝုတ္တောပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ပုရိသော-အကျိုးလိုလားသော ယောက္ခားတစ်ယောက်သည်၊ နရကပပါတံ-နရက်ချောက်သို့၊ ပတန္တံ-ကျရောက်နေသော၊ ပုရိသံ-ကို၊ ဧကသေသု-ဆံပင်တို့၌၊ ဂဟေတွာ-ဆွဲကိုင်၍၊ ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ထလေ-ကြည်းကုန်း၌၊ ပတိဋ္ဌပေယျ သေယျထာပိ-တည်စေရာသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ဘောတာ ဂေါတမေန-သည်၊ နရကပပါတံ-သို့၊ ပပတန္တော-ခုန်ချနေသော၊ အဟံ-ကို၊ ထံလေ-၌၊ ပတိဋ္ဌာပိတော-တည်စေအပ်ပါပြီ၊ အဘိက္ကန္တံ ဘော 'ဂေါတမ၊ပေ၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတန္တိ၊ [ကုဋဒန္တသုတ်၊ ဥပါသကတ္တ ပဋိဝေဒနာ ကထာ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]ဣတိ-သို့၊ သုတံ-ပါပြီ၊ (တစ်နည်း)ဣတိ-သို့၊ သုတံ-ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ပါ၏၊ ဣတိ-လောဟိစ္စသုတ် အပြီးတည်း။

ဒွါဒသမံ-တစ်ဆယ့်နှစ်သုတ်မြောက်သော၊ လောဟိစ္စသုတ္တံ-လောဟိစ္စသုတ် သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

နရကပပါတံ။ ။အဘိဓာန် (၆၅၆)၌ နိရယနှင့် နရကကို ပရိယာယ်ဟု ဆိုသော်လည်း ထောမနိဓိ၌ နိရယအနက်အပြင် ဘူမိဂမ္ဘ-တောဝက်တို့၏ တူးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော မြေတွင်း အနက်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ထို မြေတွင်းသည်ပင် အလွန်နက်သောအခါ ချောက်ကြီးဖြစ်နေ သောကြောင့် “နရက်ချောက်”ဟု အနက်ပေးကြသည်။ ထောမနိဓိ၌ နရိဓာတ်+ ကုန်ပစ္စည်း ဟုဆို၏။ ပါဠိ၌ “နရ+နယနပါပဏေသု”ဟူသောဓာတ်+ဣပစ္စည်းဟု ကြံသင့်၏၊ နရတိ နေတိတိ နရကော-သတ္တဝါတို့ကို ဆောင်တတ်သော နရကံ၊ နရန္တိ ပါပုဏန္တိ သတ္တာ ဝါ ဧတ္တာတိ နရကော-သတ္တဝါတို့ ကျရောက်ရာဖြစ်သော နရကံ၊ ထို နရကကိုပင် “ပပါတံ”ဟု အထူးပြု၍ “နရကပပါတံ”ဟု ဆိုသည်။ ပပတန္တံ ဧတ္တာတိ ပပါတော-သတ္တဝါတို့ ကျရောက် ရာဖြစ်သော ချောက်၊ နရကသင်္ခါတော+ပပါတော နရကပပါတော။

လောဟိစ္စသုတ်ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

၁၃-တေဝိဇ္ဇသုတ် နိဿယ

၅၁၈။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံ သမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာလသုတ်အတိုင်း ပေးပါ။] ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ၊ [အဗ္ဗဒ္ဓသုတ်အစ၌ ပေးခဲ့ပြီ။] ယေန-ဌံ၊ မနသာကဋ် နာမ-မနသာကဋ်မည်သော၊ ကောသလာနံ-ကောသလာဟု ဗဟုဝစ်မည်ရသော ဇနပုဒ်၏၊ [ရှေးက “ကောသလာနံ-ကောသလ တိုင်းသူတိုင်းသားတို့၏” ဟု ပေးသည်။] ဗြဟ္မဇာလဂါမော-ပုဏ္ဏားရွာသည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) တံ-မနသာကဋ်ပုဏ္ဏားရွာ ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ အဝသရိ-ရောက်တော်မူပြီ၊ [တစ်နည်းပေးပုံကို အဗ္ဗဒ္ဓသုတ်အစ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဘဂဝါ-သည်၊ တဏှ မနသာကဋ်-ထို မနသာကဋ်ပုဏ္ဏားရွာ၌၊ ဝါ-ထို မနသာကဋ်ပုဏ္ဏားရွာ၏ အနီးဖြစ်သော၊ မနသာကဋ်သမ-မနသာကဋ်ရွာမှ၊ ဥတ္တရေန-အနီးဖြစ်သော မြောက်အရပ်၌၊ အစိရဝတီယာ-အစိရဝတီမည်သော၊ နဒီယာ-မြစ်၏၊ တီရေ-ကမ်းနား၌၊ အဗ္ဗဝနေ-သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတတ်မူ၏။

၅၁၉။ တေန ခေါ ပန သမယေန-ဌံ၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ မနသာကဋ်ရွာမှအနီး ဖြစ်သော မြောက်အရပ်၌ အစိရဝတီမြစ်ကမ်း သရက်ဥယျာဉ်ဝယ် သီတင်းသုံးတော် မူရာ) ထိုအခါ၌၊ သမ္ပဟုလာ-များစွာကုန်သော၊ အဘိညာတာ အဘိညာတာ- အလွန်ထင်ရှားကုန် အလွန်ထင်ရှားကုန်သော၊ ဗြဟ္မဇာ မဟာသာလာ-များသော အနစ်ရိုသော ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ မနသာကဋ်-ဌံ၊ ဝိဟရန္တိ-နံ၏၊ သေယျထိဒံ-ထို ပုဏ္ဏားတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ စင်္ကာဗြဟ္မဇာ-စင်္ကာပုဏ္ဏားလည်းကောင်း၊ တာရကောဗြဟ္မဇာ-တာရကပုဏ္ဏားလည်းကောင်း၊ ပေါက္ခရသာတိဗြဟ္မဇာ-လည်းကောင်း၊ ဇာဏုသောဏိဗြဟ္မဇာ-လည်းကောင်း၊ တောဒေယျောဗြဟ္မဇာ-လည်းကောင်း၊ အညေ-နံသော၊ အဘိညာတာ အဘိညာတာ-နံသော၊ ဗြဟ္မဇာ မဟာသာလာစ-တို့လည်းကောင်းတည်း။

၅၂၀။ အထခေါ-ဌံ၊ (ဗြဟ္မဇာမဟာသာလတို့၏ မနသာကဋ်ရွာဝယ် နေကြ ရာ ထိုအခါ၌) ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇာနံ-ဝါသေဋ္ဌ၊ ဘာရဒ္ဒါဇမည်ကုန်သော၊ မာဏဝါ နံ-တို့၏၊ (“ကထာ”၌စပ်) ဝါ-တို့သည်၊ ဧယံဝိဟာရံ-ခြေသလုံးတို့၌ ညောင်းညာ ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးရှိသော သွားခြင်းဣရိယာပုဒ်တည်းဟူသော နေခြင်း ကို၊ အနုစကံမန္တာနံ-အတုလိုက်၍ လမ်းလျှောက်ကြကုန်စဉ်၊ အနုဝိစရန္တာနံ- အတုလိုက်၍ လှည့်လည်ကြကုန်စဉ်၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ် သော ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၊ မဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၊ ဝါ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက် ကြောင်းဖြစ်သော ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၊ ထို့ထက်သာ၍ ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၊ ကထာ-စကားသည်၊ ၁၃ပါဒ်-ထင်ရှားပြီ။

အထခေါ-လမ်းလျှောက်ကြရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါသေဋ္ဌော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြီး (ကိ-နည်း၊) ပေါက္ခရသာတိနာ-သော၊ ဗြာဟ္မဏေန-သည်၊ ယွာယံ(ယော+အယ်)-အကြင် လမ်းစဉ်ကို၊ အက္ခာတော-ပြောဟောအပ်ပြီ၊ အယမေဝ-ဤ ပေါက္ခရသာတိဆရာ ပြောဟောအပ်သော လမ်းစဉ်သည်သာ၊ ဥဇမဂ္ဂေါ-ဖြောင့်မှန်သောလမ်းတည်း၊ အယ်(ဧဝ)-သည်သာ၊ အဉ္ဇသာယနော-ဖြောင့်ဖြောင့်မှန်မှန် သွားကြောင်းလမ်းတည်း၊ တက္ကရဿ-ပေါက္ခရသာတိဆရာ ပြောဟောအပ်သော ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ-ဗြဟ္မာနှင့်အတူ ဖြစ်သူ၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ နိယျာနိကော-သွားတတ်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) နိယျာတိ-သွား၏၊ (တစ်နည်း) နိယျာနိကော နိယျာတိ-မလွဲဧကန် အမှန်သွား၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

ဘာရဒွါဇော-သော၊ မာဏဝေါဝိ-သည်လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြီး (ကိ-နည်း၊) တာရက္ခေန-သော၊ ဗြာဟ္မဏေန-သည်၊ ယွာယံ(ယော+အယ်)-ကို၊ အက္ခာတော-ပြီး၊ အယမေဝ-ဤတာရက္ခဆရာ ပြောဟောအပ်သော လမ်းစဉ်သည်သာ၊ ဥဇမဂ္ဂေါ-တည်း၊ အယ်(ဧဝ)-သည်သာ၊ အဉ္ဇသာယနော-တည်း၊ တက္ကရဿ-တာရက္ခဆရာပြောဟောအပ်သော ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ-ငှာ၊ နိယျာနိကော-သည်၊(ဟုတွာ-၍) နိယျာတိ-၏၊ (တစ်နည်း) နိယျာနိကော နိယျာတိ-၏၊ ဣတိ-ပြီး၊ ဝါသေဋ္ဌော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဘာရဒွါဇံ-သော၊ မာဏဝံ-ကို၊ သညာပေတုံ-ကောင်းစွာ သိစေခြင်းငှာ၊ ဝါ-နားလည်စေခြင်းငှာ၊ နေဝ အသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဘာရဒွါဇော-သော၊ မာဏဝေါ ပန-သည်လည်း၊ [ပနကို အပီ၏ အနက်ကြံသည်။] ဝါသေဋ္ဌံ-သော၊ မာဏဝံ-ကို၊ သညာပေတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ငှာ၊ န အသက္ခိ-နိုင်။

၅၂၁။ အထခေါ-အချင်းချင်း နားလည်စေရန် မစွမ်းနိုင်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါသေဋ္ဌော မာဏဝေါ ဘာရဒွါဇံ မာဏဝံ အာမန္တေသိ(ကိ)၊ ဘာရဒွါဇော-ဘာရဒွါဇ၊ ဂေါတမော သကျပုတ္တော၊ပေ၊ အယ် သမဏော-သည်၊ မနသာကဋေ-၌၊ပေ၊ အမ္မဝနေ ဝိဟရတိ၊ တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ၊ပေ၊ ဘဂဝါတိ၊ [အမ္မဋ္ဌသုတ် ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထု၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ဘော ဘာရဒွါဇော-အို ဘာရဒွါဇ၊ အာယာမ-

ဗြဟ္မ သဟဗျတာယ။ ။သဟ+ဗျေတိ ပဝတ္တေတိတိ သဟဗျော၊ သဟပဝတ္တနကော-ဋီကာ၊ သဟပဗ္ဗ၊ ဗျေဓာတ်+အ ပစ္စည်း၊ ဗျေဓာတ်၏ အာဝရဏ၊ ပဝတ္တိအနက် ၂-မျိုးတွင် ပဝတ္တိအနက်တည်း၊ သဟဗျဿ+ဘာပေါ သဟဗျတာ-အတူဖြစ်သူ၏အဖြစ်၊ ဝါ-အတူဖြစ်ခြင်း၊ ဗြဟ္မနာ+သဟဗျတာ ဗြဟ္မ သဟဗျတာ၊ ထိုနောက် တဒတ္ထသမ္ပဒါနိအနက်၌ သ ဝိဘတ်သက်၍ အာယပြုပါ။

လာ၊ သွားကြစို့၊ ယေန သမဏော ဂေါတမော(အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိဿာ မ-ချဉ်းကပ်ချေကြကုန်စို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းကို၊ သမဏံ ဂေါတမံ ပုစ္ဆိဿာမ-မေးလျှောက်ကြကုန်စို့၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နော-ငါတို့အား၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဗျာကရိဿတိ-ဖြေဆိုလတ်၊ တထာ-ထို ဖြေဆိုအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဓာရေဿာမ-ဆောင်ရွက်မှတ်သားကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြ၊ ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပေသည်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘာရဒ္ဒါဇောပေ၊ ပစ္စုဿောသိ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂကထာ

၅၂၂။ အထခေါ-(တိုင်ပင်ပြီးရာ)ထိုအခါ၌၊ ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇောပေ၊ ဧကမန္တံ နိသိဒ္ဓိံသု၊ [ပေါက္ခရသာတိ ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ဧကမန္တံ နိသိန္ဓော ဝါသေဋ္ဌော မာဏတေ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ ဧဝံ အဝေါစ၊(ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဓ-ယနေ၊ အမှာကံ-အကျွန်ုပ်တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဇယံဝိဟာရံ၊ပေ၊ မဂ္ဂါ မဂ္ဂေ ကထာ ဥဒပါဒိ-ပါပြီ၊(ကိံ)၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-ပြော ပါ၏၊ (ကိံ)၊ ပေါက္ခရသာတိနာ၊ပေ၊ နိယျာနိကော နိယျာတိ-၏၊ ဣတိ-ဤ သို့၊ (ဝဒါမိ)၊ ဘာရဒ္ဒါဇော မာဏတေ ဧဝံ အာဟ၊ (ကိံ)၊ တာရုက္ခေန၊ပေ၊ နိယျာတိ၊ ဣတိ-သို့၊(အာဟ)၊ ဣတိ-သို့၊(ဥဒပါဒိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧတ္ထ- ဤ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၊ မဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၊ ဝိဂ္ဂဟော-ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်းသည်၊ အတ္ထေဝ-ရှိသည်သာဝိဝါဒေါ-ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောဆိုခြင်းသည်၊ အတ္ထိ(ဧဝံ)-သာ၊ နာနာဝါဒေါ-မတူထူးခြား ကွဲပြားသောဆရာ တို့၏ ဝါဒသည်၊ အတ္ထိ(ဧဝံ)၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

၅၂၃။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ တံ-သည်၊ အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ပေ၊ ပေါက္ခရသာတိနာတိ-နာဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကိရဝဒေသိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ ဘာရဒ္ဒါဇော၊ မာဏတေ-သည်၊ အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ပေ၊ တာရုက္ခေနာတိ-န ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ (ကိရ)အာဟ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ အထ-ထိုသို့ ပြောလသော်၊ ကိသ္မိံ-အဘယ် အကြောင်းအရာ၌၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ ဝိဂ္ဂဟော-သည်၊ အတ္ထိ- ရှိသေးသနည်း၊ပေ၊ နာနာဝါဒေါ (အတ္ထိ-နည်း)၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

ဣတိ ကိရ ပေ၊ ဝဒေသိ။ ။ဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဝဒေသိ ကိရ-ပြောဆိုသတတ်၊ အာဟကင်ရ-ပြောဆိုသတတ်” ဟု ပေးတော်မူ၏၊ မိမိကား-တစ်ဆင့်ကြားမဟုတ်၊ တိုက်ရိုက် လျှောက်နေသည်ကိုကြားရသော အရာဖြစ်သောကြောင့် ကိရကို ယဒိအနက် ပေးလိုက်ပါသည်။

၅၂၄။ ဘော ဂေါတမ-မ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ-၌၊ (ဝိဂ္ဂဟော အတ္ထိ၊ ဝိဝါဒေါ အတ္ထိ၊ နာနာဝါဒေါ အတ္ထိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ အဒ္ဓရိယာ-အဒ္ဓရမည်သော ယဇုဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိရိယာ-တိတ္ထိရ ရသေ့သည် ပြုစီရင်အပ်သော ယဇုဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒောကာ-ဆန္ဒမည်သော သာမဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗဒ္ဒာရိဇ္ဈာ-ဗဒ္ဒာရိမည်သော ဣရုဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ [ဗြာဟ္မဏာအရကို “အဒ္ဓရိယာ ဗြာဟ္မဏာ” စသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်သည်။] နာနာမဂ္ဂေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အမျိုးမျိုးသော လမ်းတို့ကို၊ ကိဉ္ဇာပိ ပညာပေန္တိ-အကယ်၍ကား ပညတ်ကြပါကုန်၏၊ အထခေါ-ထိုသို့ ပညတ်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ သဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ တာနိ-ထို လမ်းတို့သည်၊ တက္ကရဿ-ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျ တာယ-ငှာ၊ နိယျာနိကာ (ဟုတွာ) နိယုန္တိ-ပါကုန်၏၊ ဝါ-ပါကုန်၏။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ဂါမဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ နိဂမဿဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာ-အနီး၌၊ ဗဟူနိ-များစွာကုန်သော၊ နာနာမဂ္ဂါနိ-အမျိုးမျိုးသောလမ်းတို့သည်၊ စေဝိ ဘဝန္တိ-အကယ်၍မူလည်း ရှိစေကုန်ဦးတော့၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင် ရှိပါကုန်သော်လည်း၊ သဗ္ဗာနိ-နံသော၊ တာနိ-ထို လမ်းတို့သည်၊ ဂါမသမောသရဏာနိ-ရွာသို့ သက်ရောက်ကုန်သည်၊ ဘဝန္တိ သေယျထာပိ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝမေဝ-လျှင်၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်ပေ၊ အဒ္ဓရိယာ-နံသော၊ ဗြာဟ္မဏာ၊ ပေ၊ နိယုန္တိ-ပါကုန်၏၊ ဣတိ-ပြီ။

ဝါသေဋ္ဌမာဏာဝါနုယောဝ။

၅၂၅။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ နိယုန္တိ-သွားနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒေသိ-ဆိုသလော၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ နိယုန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒါမိ-ဆိုပါ၏၊ [မြတ်စွာဘုရားက ဤအတိုင်း ၃-ကြိမ် မေးတော်မူ၍ ဝါသေဋ္ဌကလည်း ဤအတိုင်းပင် ၃-ကြိမ်ဖြေသည်။] ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ကိံပန-အဘယ်သို့နည်း၊ ယေန-အကြင် ပုဏ္ဏားသည်၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာကို၊ သက္ခိ-မျက်မှောက်၊ ဝါ-တိုက်ရိုက်၊ ဒိဋ္ဌော-မြင်အပ်ပြီ၊ တေ ဝိဇ္ဇာနံ-ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါးရှိကုန်သော၊ ဝါ-ဗေဒင် ၃-ပုံကို ဆောင်နိုင်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့တွင်၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ (သော) ဧကဗြာဟ္မဏောပိ-ထို ဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဖူးသော တစ်ယောက်သော ပုဏ္ဏားသည်လည်း၊ အတ္ထိ-ရှိသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤ ဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဖူးသူ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဏ္ဏား၏ရှိခြင်းသည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ကိံပန-နည်း၊ ယေန-အကြင် ဆရာသည်၊ ဗြဟ္မာ-ကို၊ သက္ခိ-
 မျက်မှောက်၊ ဝါ-တိုက်ရိုက်၊ ဒိဋ္ဌော-မြင်အပ်ပြီ၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-
 တို့တွင်၊ ကောစိ-သော၊ (သော)ကောစရိယောပိ-ထို ဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဖူး
 သော တစ်ယောက်သော ဆရာသည်လည်း၊ အတ္ထိ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော
 ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဖူးသော တစ်စုံတစ်ယောက်သော
 ဆရာ၏ရှိခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ-ပြီ၊) ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ကိံပန-နည်း၊ ယေန-
 အကြင် ဆရာဆရာသည်၊ ဗြဟ္မာ သက္ခိ ဒိဋ္ဌော၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ကောစိ
 (သော) ကောစရိယပါစရိယောပိ-ထိုဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဖူးသော တစ်ယောက်
 သော ဆရာဆရာသည်လည်း၊ အတ္ထိ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-
 ဤ ဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဖူးသော တစ်ယောက် သော ဆရာဆရာ၏ရှိခြင်း
 သည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ-ပြီ၊) ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ကိံပန-နည်း၊ ယေန-အကြင်
 ၇-ဆက်မြောက်တွင် တစ်စုံတစ်ယောက်သောဆရာကြီးသည်၊ ဗြဟ္မာ သက္ခိ ဒိဋ္ဌော၊
 တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့တွင်၊ သတ္တမာ-၇ ဆက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်း ဖြစ်သော၊
 ယာဝ အာစရိယာမယယုဂါ-ဆရာကြီးတို့၏ အသက်အပိုင်း အခြားတိုင်အောင်၊
 ဝါ-ဆရာကြီးတို့၏အစုံတိုင်အောင်၊ ကောစိ-သော၊ (သော-ထိုဆရာကြီးသည်၊)
 အတ္ထိ-ရှိသလော၊ ဣတိ-မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤ ၇ ဆက်
 မြောက်တွင် ဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဖူးသော တစ်စုံတစ်ယောက်သော ဆရာကြီး၏
 ရှိခြင်းသည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

၅၂၆။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ကိံပန-နည်း၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-နံသော၊ ဝါ-နံသော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-
 တို့၏၊ ပုဗ္ဗကာ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ မန္တကနံ-ဝေဒကျမ်းဂန်၊ မန္တနံတို့ကို၊ ကတ္တာရော-
 ပြုစီရင်တတ်ကုန်သော၊ မန္တကနံ-တို့ကို၊ ပဝတ္တာရော-ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော၊ ယေပိ
 ဣသယော-အကြင် ရသေ့တို့သည်လည်း၊ (အဟောသု-ရှိခဲ့ကုန်ပြီ၊) ယေသံ-ယင်း
 ရှေးရသေ့တို့၏၊ (သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပေါရာဏံ-ရှေး၌ဖြစ်သော၊ ဂိတံ-
 အသံနိမ့် အသံမြင့်ပြည့်စုံအောင် သီဆိုအပ်သော၊ (ဂိတရွတ်သလို သီဆိုအပ်သော၊)
 ပဝုတ္တံ-အခြားသူတို့အား ရွတ်ပြအပ်သော၊ ဝါ-အခြားသူတို့အား ပို့ချအပ်သော၊
 သမိဟိတံ-ပေါင်းစုအပ်သော၊ ဣဒံ မန္တပဒံ-ဤ မန္တနံပုဒ်ကို၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊
 ဝါ-ယခုလက်ထက်၌၊ တေဝိဇ္ဇာ-နံသော၊ ဝါ-နံသော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊
 တံ-ထို မန္တနံပုဒ်ကို၊ အနဂါယန္တိ-အတုလိုက်၍ သီဆိုကြကုန်၏၊ တံ-ကို၊ အနဘာ
 သန္တိ-အတုလိုက်၍ ရွတ်ဆိုကြကုန်၏၊ ဘာသိတံ-ရှေးရသေ့တို့ ရွတ်ဆိုအပ်သော
 မန္တနံပုဒ်ကို၊ အနဘာသန္တိ-နံ၏၊ ဝါစိတံ-ရှေးရသေ့တို့ ပို့ချအပ်သော မန္တနံပုဒ်ကို၊
 အနဝါစေန္တိ-အတုလိုက်၍ ပို့ချကြကုန်၏။

သေယျထိဒံ-ထို ရှေးရသေ့တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အဋ္ဌကော-အဋ္ဌကရသေ့လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဘဂု-ဘဂုရသေ့လည်းကောင်းတည်း၊ [ဤဝါကျများ၏ အနက်ကို မှတ်ဖွယ်နှင့်တကွ အဗ္ဗဒ္ဓသုတ် ဣသိဘာဝါနယောဂကထာ၌လည်း ရေးခဲ့ပြီ။] တေဝိ-ထို ရသေ့တို့သည်လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်သလော၊ (ကိ-နည်း၊) မယံ-တို့သည်၊ ယတ္ထဝါ-အကြင်အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (ဝသတိ-နေ၏၊) ယေနဝါ-အကြင်လမ်းဖြင့်မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သို့၊ (အဝသရိ တဗ္ဗော-ရောက်ထိုက်၏၊) ယဟိံဝါ-အကြင်အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) ဧတံ-ဤ ဗြဟ္မာနေရာ အရပ်၊ ဗြဟ္မာထံ သွားကြောင်းလမ်းကို၊ ဇာနာမ-သိကုန်၏၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧတံ-ကို၊ ပဿာမ-မြင်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟံသု-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊) ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤဗြဟ္မာ၏ နေရာအရပ် ဗြဟ္မာအထံသို့ သွားကြောင်းလမ်းကို ရှေးရသေ့တို့က ပြောဆိုခြင်းသည်၊ နောဟိံ-ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

၅၅၇။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဣတိ-လျှင်၊ ယေန-အကြင် ပုဏ္ဏားသည်၊ ဗြဟ္မာ-ကို၊ ပေ၊ (သော)ဧကဗြာဟ္မဏောပိ-သည်လည်း၊ ကိရနတ္ထိ-အကယ်၍ မရှိအံ့၊ ယေန-အကြင် ဆရာသည်၊ ဗြဟ္မာ၊ ပေ၊ (သော)ဧကာစရိယောပိ-သည်လည်း၊ ကိရနတ္ထိ-အံ့၊ ယေန-အကြင် ဆရာဆရာသည်၊ ပေ၊ (သော)ဧကာစရိယပါစရိယောပိ-သည်လည်း၊ ကိရနတ္ထိ-အံ့၊ ယေန-အကြင် ၇-ဆက်မြောက်တွင် တစ်စုံတစ်ယောက်သော ဆရာကြီးသည်၊ ပေ၊ (သော-ထို ဆရာကြီးသည်၊) ကိရနတ္ထိ-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗကာ၊ ပေ၊ တေဝိ-တို့သည်လည်း၊ ပေ၊ မယံ ဧတံ၊ ပဿာမ-နံ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ကိရ နအာဟံသု-အကယ်၍ မပြောဆိုကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်ပါလျက်၊) တေဝိဇ္ဇာ-နံသော၊ ဝါ-နံသော၊ တေဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-နံပြီ၊ (ကိ)၊ ယံ-အကြင် ဗြဟ္မာကို၊ န ဇာနာမ-နံ၊ ယံ-ကို၊ န ပဿာမ-နံ၊ တဿ-ထို မသိမမြင်အပ်သော ဗြဟ္မာ၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေမ-နံ၏၊ (ကိ)၊ အယမေဝ-သည်သာ၊ ဥဗ္ဗမဂ္ဂေါ-တည်း၊ အယံ (ဧဝ)-သည်သာ၊ အဉ္စသာယနော-တည်း၊ တက္ကရဿ-၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ-ငှာ၊ နိယျာနိကော (ဟုတွာ) နိယျာတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေမ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟံသု-နံပြီ။)

၅၅၈။ တံ ကိမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ ဧဝံသန္တေ-သော်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ကုန်သော၊ ဝါ-နံသော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ အပ္ပါဠိဟိရကံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော အဖြေမရှိသည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ နန-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံသန္တေ-သော်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ကေန်၊ ပေ၊ အပ္ပါဠိဟိရကံ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ-နံသော၊ တေဗြာဟ္မဏာ-

တို့သည်၊ ယံ-အကြင်ဗြဟ္မာကို၊ န ဇာနန္တိ-နံ၊ ယံ-ကို၊ န ပဿန္တိ-နံ၊ တဿ-ထို ဗြဟ္မာ၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေဿန္တိ-ပြောဟောနိုင်ကုန်လတံ့၊ (ကိ)၊ အယမေဝ၊ ပေ၊ နိယျာတိ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေဿန္တိ)၊ ဧတံဌာနံ-ဤသို့ ပြောဟောနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိနိုင်။

၅၂၉။ အန္ဓဝေဏီ ဥပမာ။ ။ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ပရမ္မရသံ သတ္တာ-အဆက်ဆက် ငြိကပ်၍နေသော၊ ဝါ-တစ်ယောက် တစ်ယောက်၏ ခါးတောင်းမြိတ်ကို ဆွဲကိုင်၍သွားနေသော၊ အန္ဓဝေဏီ-သူကန်းတို့၏ အစဉ် အတန်းသည်၊ (အဿ-ရှိရာ၏၊) ပုရိမောပိ-ရှေး၌ ဖြစ်သူသည်လည်း၊ န ပဿတိ သေယျထာပိ-လမ်းကို မမြင်သကဲ့သို့၊ မဇ္ဈိမောပိ-အလယ်၌ ဖြစ်သူသည်လည်း၊ န ပဿတိ သေယျထာပိ-သို့၊ ပစ္ဆိမောပိ-နောက်ဆုံး၌ ဖြစ်သူသည်လည်း၊ န ပဿတိ သေယျထာပိ-သို့၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-နံသော၊ ဝါ-နံသော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ-ပြောဟောအပ်သော စကားသည်၊ အန္ဓဝေဏူပမံ မညေ-သူကန်းတို့၏အစဉ်နှင့် တူသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ ပုရိမောပိ-ရှေးဖြစ်သော ဝေဒကျမ်းပြု ရသေ့တစ်စုသည်လည်း၊ န ပဿတိ- ဗြဟ္မာကို မမြင်၊ မဇ္ဈိမောပိ-အလယ်ဖြစ်သော ဆရာဆရာသည်လည်း၊ န ပဿတိ- မြင်၊ ပစ္ဆိမောပိ-နောက်ဖြစ်သော တပည့်အပေါင်းသည်လည်း၊ န ပဿတိ-မြင်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ၊ ဘာသိတံ-သော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ ဟဿကညေဝ- ရယ်ဖွယ်သည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ နာမကညေဝ-နာမည်သည်သာ၊ ဝါ-အသံသည် သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ [ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဆိုတဲ့ နာမည်သာဖြစ်သည်၊ တကယ်ရောက်နိုင်ခြင်းဟူသော အနက်အဆန်မပါ-ဟူလို။] ရိတ္တကညေဝ-အနက်မှ ကင်းဆိတ်သည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တုတ္ထကညေဝ-အနက်မမိုး အချည်းနှီးသည် သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-၏။

၅၃၀။ စန္ဒိမသူရိယသိုရောက်ဖို့မျှ မဟောနိုင်။ ။တံ ကိမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ အညေ-တေဝိဇ္ဇ ဗြာဟ္မဏမှတစ်ပါး အခြားကုန်သော၊ ဗဟုဇနာစာပိ-များစွာသော လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ စန္ဒိမ သူရိယေ-လ၊ နေတို့ကို၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ယတော- အကြင်အချိန်၌၊ [ယသ္မိကာလေ၊-အဋ္ဌကထာ။] စန္ဒိမသူရိယာ-တို့သည်၊ ဥဂ္ဂန္တိ- ထွက်လာကြကုန်၏၊ (တံ-ထို လ၊နေတို့၏ ထွက်ပေါ်လာရာ အချိန်ကို၊ ဇာနန္တိ- သိကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊) ယတ္ထ-အကြင်အချိန်၌၊ (စန္ဒိမသူရိယာ-တို့သည်၊) ဩဂန္တိ-သက်ဝင်ကြကုန်၏၊ (တံစ-ထို လ၊နေတို့၏ သက်ဝင်ရာအချိန်ကိုလည်း၊ ဇာနန္တိ-လော၊) အာယာစန္ဒိ-ပေါ်ထွက်လာဖို့ရန် ရှေးရှုတောင်းပန်ကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ထောမယန္တိ-ချီးမွမ်းကြကုန်သည်မဟုတ်လော၊ ပဉ္စလိကာ-ချီအပ်သော

လက်အုပ်ရှိကုန်သည်၊ နမဿမာနာ-ရှိခိုးကြကုန်သည်၊ ဝါ-နမော နမောဟု ရွတ်ဆိုကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍) အနုပရိဝတ္တန္တိ-အစဉ်လိုက်၍ လှည့်လည်ကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်ပါ၏၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြပါကုန်၏၊ ပေ၊ အနုပရိဝတ္တန္တိ-အစဉ်လိုက်၍ လှည့်လည်ကြပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

၅၃၁။ တံ ကိမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ [ဤ၌ “ယံ ပဿန္တိ” စသည်ဖြင့်ရှိ၏၊ ယံ ပဿန္တိတိ ဧတ္ထ ယန္တိ နိပါတမတ္တံ၊-အဋ္ဌကထာ။] တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပဿန္တိ-န်၏၊ ပေ၊ အနုပရိဝတ္တန္တိ-န်၏၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ စန္ဒိမသူရိယာနံ-ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်အပ်သော လ၊ နေတို့၏၊ သဟဗျတာယ-အတူဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအကျိုးငှာ၊ မဂ္ဂ-ကျင့်စဉ်လမ်းကို၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ပဟောန္တိ-စွမ်းနိုင်ကုန်သလော၊ (ကိ)၊ အယမေဝ-သည်သာ၊ ပေ၊ နိယျာတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ပဟောန္တိ-န်သလော၊ ဣတိ-မူပြီ) ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤသို့ စွမ်းနိုင်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ-ပြီ။)

၅၃၂။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဣတိ-သို့၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနုပရိဝတ္တန္တိ-န်၏၊ တေသမ္ပိ စန္ဒိမသူရိယာနံ-တို့၏ သော်မှလည်း၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ သဟဗျတာယာတိ-အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ သဟဗျတာယဟူ၍၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ကိရ နပဟောန္တိ-အကယ်၍ မစွမ်းနိုင်ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ တေဝိဇ္ဇေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဗြဟ္မာ သက္ကံ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော-အကယ်၍ မမြင်အပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ အာစရိယေဟိပိ ဗြဟ္မာ သက္ကံ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ဗြာဟ္မဏာနံ အာစရိယပါစရိယေဟိပိ၊ ပေ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ သတ္တမေဟိ-၇ ဆက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ယာဝ အာစရိယာမဟယုဂေဟိပိ-ဆရာကြီးတို့၏ အစုံတိုင်အောင်ဖြစ်သော ဗြာဟ္မဏတို့သည်လည်း၊ ပေ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗကာ ဣသယော၊ ပေ၊ တေပိ-ထို ရှေးရသေ့တို့သည် လည်း၊ မယမေတံ ဇာနာမ၊ ပေ၊ ဗြဟ္မာတိ-မယမေတံ ဇာနာမ၊ ပေ၊ ဗြဟ္မာဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကိရ န အာဟံသု-အကယ်၍ မပြောနိုင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေ-သော်)၊ [ဤသို့ လ၊ နေတို့နှင့်သော်မှ တကွဖြစ်ဖို့ရာ လမ်းစဉ်ကို မညွှန်ပြနိုင်ကုန်၊ ဗြဟ္မာကို မြင်အပ်ဖူးသူ ဗြာဟ္မဏတို့ မရှိကုန်လသော်၊] [“တေဝ”၌ ဝသည် အနက်မရှိ။] တေဝိဇ္ဇာ၊ တေ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ယံ န ဇာနာမ၊ ပေ၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယာ တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-န်ပြီ၊ (ပြောဆိုရာရောက်ကြ သည်-ဟူလို။)

၅၃၃။ တံ ကိံမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ ဧဝံသန္တေ-သော၊ [ဤသို့ “မိမိတို့ မသိ မမြင်အပ်သော ဗြဟ္မာနှင့်တကွ ဖြစ်ဖို့ရာလမ်းကို ညွှန်ပြကြ၏” ဟု ပြောဆိုကုန်လ သော၊] တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ အပ္ပါဒိ ဟီရကံ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ နန-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံသန္တေ အဒ္ဓါ၊ ပေ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်နေပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက် ပြီ။ [“သာဓု ဝါသေဋ္ဌ၊ ပေ၊ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ” ဝါကျကို အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဇနပဒကလျာဏီကို အလိုရှိသော ယောကျ်ားတစ် ယောက်၏ ဥပမာဖြင့် တေဝိဇ္ဇာဗြဟ္မဏတို့ ပြောဆိုညွှန်ပြအပ်သော လမ်းစဉ်၏ အပ္ပါဒိဟီရကဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာအဖြစ်သို့ရောက်အောင် မညွှန်ပြနိုင်ပုံကို လည်းကောင်း ဟောတော်မူပါသည်။ နိဿေဏီ ဥပမာဖြင့်လည်း ထို့အတူ ဟော တော်မူပါသည်။ ထိုဥပမာများကို ပေါဋ္ဌပါဒသုတ် ဧကံသိကဓမ္မကထာ၌ (ဇနပဒ ကလျာဏီ ဥပမာ၊ နိဿေဏီ ဥပမာဟု ခေါင်းစဉ်တပ်၍) အနက်ရေးခဲ့ပြီ။ ဥပမေယျဝါကျများ၌လည်း အနက်ထူးမရှိပါ။

=====

အစိရဝတီနဒီ ဥပမာ

၅၄၂။ ဟိုဘက်ကမ်းကိုခေါ်နေသူ ဥပမာ။ ။ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သေယျထာပိ- ကား၊ အစိရဝတီ-အစိရဝတီမည်သော၊ အယံ နဒီ-ဤမြစ်သည်၊ ဥဒကဿ-ရေ ဖြင့်၊ ပူရာ-ပြည့်သည်၊ သမတိတ္ထိကာ-ကမ်းနှင့်ညီမျှသော ရေရှိသည်၊ ကာကပေယျာ- (ကမ်း၌တည်သော) ကျီးသည် သောက်နိုင်သော ရေရှိသည်၊ (အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊) အထ-ရေဖြင့်ပြည့်နေရာ ထိုအခါ၌၊ ပါရတ္ထိကော-ထိုဘက်ကမ်းဖြင့် အလိုရှိသော၊ ဝါ-ထိုဘက်ကမ်းကိုသွားလိုသော၊ ပါရဂဝေသီ-ထိုဘက်ကမ်းကို ရှာလေ့ရှိသော၊ ပါရဂါမိ-ထိုဘက်ကမ်းသို့ သွားလတ်ဖြစ်သော၊ ပါရ-ထိုဘက်ကမ်းသို့၊ တရိတုကာ မော-ကူးခြင်းငှာအလိုရှိသော၊ ပုရိသော-သည်၊ အာဂစ္ဆေယျ-ရာ၏၊ [“ပါရတ္ထိကော” စသော ရှေးရှေးပုဒ်ကို “ပါရဂဝေသီ” စသော နောက်နောက်ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူ သည်။] သော-ထိုယောကျ်ားသည်၊ ဩရိမေ-ဤဘက်ဖြစ်သော၊ တီရေ-ကမ်း၌၊ ဒွိတော-တည်လျက်၊ ပါရိမံ-ထိုဘက်ဖြစ်သော၊ တီရံ-ကို၊ အဝေယျ- ခေါ်ရာ၏၊ (ကိံ-နည်း၊) ပါရ-ဟေ...ဟိုဘက်ကမ်း၊ အပါရံ-ဤဘက်ကမ်းသို့၊ ဧဟိ-လာပါ လော၊ ပါရ-ကမ်း၊ အပါရံ-သို့၊ ဧဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေယျ)။

၅၄၃။ တံ ကိံမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ တဿ ပုရိသဿ-၏၊ အဝါယနဟေတုဝါ- ခေါ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာယာစနဟေတုဝါ- တောင့်တခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တနဟေတုဝါ- ဆုတောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဘိနန္ဒနဟေတုဝါ- အလွန်နှစ်သက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အစိရဝတီယာ-

သော၊ နဒိယာ-၏၊ ပါရိမံ-သော၊ တိရံ-သည်၊ ဩရိမံ-သော၊ တိရံ-သို့၊ အာဂစ္ဆေယျ အပိန-လာရာသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤသို့ လာခြင်းသည်၊ နောဟိ-မဖြစ်နိုင်ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

၅၄၄။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ၅-ပါးသီလ၊ ကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးဟူသော တရားတို့ သည်၊ ဗြာဟ္မဏကာရကာ-ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏၊ တေ ဓမ္မေ-ထို၅-ပါးသီလ၊ ကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးတရားတို့ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တမာနာ-ကျင့်ကြပါကုန်လျက်၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ပဉ္စရေ ၃သ အကုသလ ကမ္မပထ တရားတို့သည်၊ အဗြာဟ္မဏကာရကာ-ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို မပြုတတ် ကုန်၊ တေ ဓမ္မေ-ထိုပဉ္စရေ ၃သ အကုသလကမ္မပထဟူသော တရားတို့ကို၊ သမာဒါယ-ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ဝတ္တမာနာ-ကျင့်ကြပါကုန် လျက်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-န်ပြီ(ကိံ)၊ ဣန္ဒြိယ-သိကြားကို၊ အဝါယာမ-ခေါ်ကုန်၏၊ သောမံ-သောမနတ်ကို၊ အဝါယာမ-န်၏၊ ဝရဏံ-ဝရဏနတ်ကို၊ အဝါယာမ- န်၏၊ ဤသာနံ-ဤသာနနတ်ကို၊ အဝါယာမ-န်၏၊ ပဇာပတိ-ပဇာပတိ နတ်ကို၊ အဝါယာမ-န်၏၊ ဗြဟ္မံ-ဗြဟ္မာကို၊ အဝါယာမ-န်၏၊ မဟိဒ္ဓိ-မဟိဒ္ဓိ နတ်ကို၊ အဝါယာမ-န်၏၊ ယမံ-ယမနတ်ကို၊ အဝါယာမ-န်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (အာဟံသု- န်ပြီ) ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ တေ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဗြာဟ္မဏကာရကာ-န်၏၊ ပေ၊ သမာဒါယ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဝတ္တမာနာ-လျက်၊ အဝါယန ဟေတုဝါ-ခေါ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အာယာစန ဟေတုဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တနနဟေတုဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ အဘိနန္ဒန ဟေတုဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ကာယဿ-ဥပါဒိန္ဒြိယကမ္ဘာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ- ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ မရဏာ-သေရာအခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျူပဂါ-တကွဖြစ်သူတို့၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကြကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ- န်လတံ၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

၅၄၅။ မြစ်ကမ်း၌ ဖွဲ့တုတ်ထားအပ်သူ ဥပမာ။ ။ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သေယျထာပိ- ကား၊ အစိရဝတီ-သော၊ အယံ နဒီ-သည်၊ ဥဒကဿ-ဖြင့်၊ ပူရာ-သည်၊ သမ တိတ္ထိကာ-သည်၊ ကာကပေယျာ-သည်၊ (အဿ-၏)၊ အထ-၌၊ ပါရတ္ထိကော- သော၊ ပေ၊ ပုရိသော၊ အာဂစ္ဆေယျ-၏၊ သော-သည်၊ ဩရိမေ-သော၊ တိရေ- ဌံ၊ ဒဠာယ-မြဲမြံခိုင်ခံ့သော၊ အန္တယာ-နောင်ကြီးဖြင့်၊ ပစ္စာဗာဟံ-နောက်၌ လက်မောင်းရှိအောင်၊ ဝါ-လက်ပြန်ကြီးချည်၍၊ ဂါဠဗန္ဓနံ-တင်းကြပ်စွာ ဖွဲ့တုတ်အပ် သည် မည်လောက်အောင်၊ ဗဒ္ဒေါ-ဖွဲ့တုတ်အပ်သည်၊ (အဿ-၏) တံ ကိံမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ သော ပုရိသော-သည်၊ အစိရဝတီယာ-သော၊ နဒိယာ-၏၊ ဩရိမာ-

သော၊ တီရာ-မှ၊ ပါရိမံ-သော၊ တီရံ-သို့၊ ဂစ္ဆေယျ အပိနု-သွားနိုင်ရာသလော၊
ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤသို့ သွားနိုင်ခြင်းသည်၊
နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

၅၄၆။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဧဝမေဝ-သာလျှင်၊ ပဉ္စ-၅ပါးကုန်သော၊ ဣမေ ကာမဂုဏာ-
ဤ ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့ကို၊ အရိယဿ-အရိယာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား
၏၊ ဝိနယေ-ဆုံးမကြောင်း ဆုံးမရာ သာသနာတော်၌၊ အန္တုတိပိ-နှောင်အိမ်ဟူ၍
လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ဗန္ဓနန္တိ ပိ-အနှောင်အဖွဲ့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ-န်၏၊
ကတမေ ပဉ္စ-တို့နည်း၊ စက္ခုဝိညေယျာ-စက္ခုဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊
ဣဋ္ဌာ-အလိုရှိထိုက်သော၊ ကန္တာ-နှစ်သက်ထိုက်ကုန်သော၊ မနာပါ-စိတ်ကိုတိုးပွား
စေတတ်ကုန်သော၊ ဝါ-မြတ်နိုးထိုက်ကုန်သော၊ ပိယရူပါ-ချစ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်
ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာ-ကိလေသာကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်
သော၊ ရဇနိယာ-စိတ်ကိုတပ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ ရူပါ-ရူပအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့
လည်းကောင်း၊ သောတဝိညေယျာ-သောတဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ပေ၊
သဒ္ဓါ-တို့လည်းကောင်း၊ ဃာနဝိညေယျာ-ဃာနဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊
ပေ၊ ဂန္ဓာ-တို့လည်းကောင်း၊ ဧဝာဝိညေယျာ-ဧဝာဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်
သော၊ ပေ၊ ရသာ-တို့လည်းကောင်း၊ ကာယဝိညေယျာ-ကာယဝိညာဉ်သည်
သိထိုက်ကုန်သော၊ ပေ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့လည်းကောင်းတည်း။

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ပဉ္စ-န်သော၊ ဣမေ ကာမဂုဏာ-တို့ကို၊ အရိယဿ ဝိနယေ၊ ပေ၊
ဗန္ဓနန္တိ ပိ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ပဉ္စ၊ ဣမေ ကာမဂုဏေ-တို့ကို၊ တေဝိဇ္ဇာ၊
ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ဂမိတာ-ကြံစည်တတ်သောရာဂဖြင့် တောင့်တ စွဲလမ်းကြကုန်
သည်၊ (တစ်နည်း) ဂထိတာ(ဂန္တိတာ)-တဏှာဖြင့် ထုံးဖွဲ့အပ်ကုန်သည်၊ မုစ္ဆိတာ-
တဏှာဖြင့် တွေဝေခြင်းသို့ရောက်ကုန်သည်၊ အဇ္ဈောပန္နာ (အဇ္ဈောသန္နာ)-တဏှာ
သည် လွမ်းမိုးသက်ရောက်အပ်ကုန်သည်၊ (တစ်နည်း) အဇ္ဈောသာနာ-တဏှာဖြင့်

ဂမိတာ သေည်။ ။ဂမိတာတိ သင်္ကပ္ပရာဂေန ပစ္စာသိသမာနာ ဟုတွာ ဂမိတာ-
မဟာနိဒ္ဒေသ၊ ဝုဟဒ္ဓသုတ္တဋ္ဌ။ [ပုဒ်ပြီးပုံကို အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ၊ စတုတ္ထအုပ်၊ စာမျက်နှာ
(၃၅)၌ ပြထားပြီ။] ဂထိတာတိ တဏှာယ ဂန္တိတာ၊ (ဂန္တိတာတိ အဝဗဒ္ဓါ)၊ မုစ္ဆိတာတိ
ဘဏှာဝသေနေဝ မုစ္ဆိတာ၊ (မုစ္ဆိတာတိ မုစ္ဆံ သမ္မောဟံ အာပန္နာ)၊-အင်္ဂုတ္တရ၊ ဒုက၊ ပရိသဝင်၊
၄၉-သုတ်အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာ။ [အင်္ဂုတ္တရ်ရိပါဠိတော်နှင့် ဤပါဠိတော် စာသွားတူသောကြောင့်
ဤ၌ အင်္ဂုတ္တရ်ရိအဋ္ဌကထာအတိုင်း အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ
၈ တုတ္ထအုပ်၊ စာမျက်နှာ(၃၅)၌လည်း “အဇ္ဈောသန္နာ၊ အဇ္ဈောသာနာ”ဟူသော ပါဠိ ၂-မျိုး
ကို အနက်နှင့်တကွ တစ်နည်း ပြခဲ့ပြီ။]

သက်ဝင်မျိုသိပ်၍ ပြီးဆုံးကြကုန်သည်။ အနာဒိနဝဒဿာဝိနော-အပြစ်ကို ရှုလေ့မရှိ ကြကုန်သည်။ အနိဿရဏပညာ-သံကိလေသမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပေစွဝေက္ခဏာ ပညာမရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ)၊ ပရိဘူဇန္တိ-သုံးဆောင် ခံစား ကြကုန်၏။

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ တေ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်။ ယေဓမ္မာ ဗြာဟ္မဏ ကာရကာ တေ ဓမ္မေ ပဟာယ ဝတ္တမာနာပေ၊ ပဉ္စ၊ ကာမဂုဏေ-တို့ကို၊ ဂဓိတာပေ၊ အနိဿရဏပညာ (ဟုတွာ) ပရိဘူဇန္တော-န်လျက်၊ ကာမန္နု ဗန္ဓန ဗဒ္ဒါ-ကာမတည်းဟူသော နောင်အိမ်၊ ကာမတည်းဟူသော အနောင်အဖွဲ့တို့သည် နောင်ဖွဲ့အပ်ကုန်သည်။ သမာနာ-ဖြစ်ပါကုန်လျက်၊ ကာယဿ ဘေဒါပေ၊ ဘဝိဿန္တိ-န်လတုံ၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

၅၄၇။ မြစ်ကမ်း၌ အိပ်နေသူ ဥပမာ။ ။ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ အစိရဝတိ-သော၊ အယံ နဒီ-သည်၊ ဥဒကဿ ပူရာပေ၊ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ၊ သော-သည်။ သြရိမေ-သော၊ တိ ရေ-၌၊ သသိသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရပိတွာ-ခြံ၍၊ နိပဇ္ဇေယျ-အိပ်နေရာ၏၊ တံ ကိမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ သော ပုရိသော အစိရဝတိယာပေ၊ ဂစ္ဆေယျအပိန-သလော၊ ဣတိ-ဤသို့မေး တော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-သည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ဖြေပြီ)။

၅၄၈။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဧဝမေဝ ပဉ္စ၊ ဣမေ နိဝရဏာ-ဤ နိဝရဏတို့ကို၊ အရိယဿ၊ ဝိနယေ-၌၊ အာဂရဏာတိပိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို ရှေးဦးစွာ တားမြစ် တတ်သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ၊ နိဝရဏာတိပိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို အကြွင်းမဲ့ တားမြစ်တတ်သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ၊ သြနာဟနာတိပိ- ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်တတ်သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ပရိယောနာဟနာတိပိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို ထက်ဝန်းကျင် သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်တတ် သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ကတမေ ပဉ္စ-တို့နည်း၊ ကာမစ္ဆန္တ နိဝရဏ- ကာမစ္ဆန္တ နိဝရဏလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ-လည်းကောင်းတည်း။

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ပဉ္စ-န်သော၊ ဣမေ နိဝရဏာ-တို့ကို၊ အရိယဿ၊ ပရိယောနာ ဟနာတိပိ ဝုစ္ဆန္တိ။

၅၄၉။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ပဉ္စဟိ-န်သော၊ ဣမေဟိ နိဝရဏေဟိ-တို့သည်။ တေ ဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့ကို၊ အာဝုဋ္ဌာ-ပိတ်ဆို့အပ်ကုန်ပြီ၊ နိဝုဋ္ဌာ-တားမြစ်အပ်ကုန်ပြီ၊ သြနဒ္ဒါ-သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ပရိယောနဒ္ဒါ-ထက်ဝန်းကျင်သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ-န်သော၊ တေ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်။ အာဝုဋ္ဌာ-အပ်ကုန်သည်။ ပေ၊ ပရိယောနဒ္ဒါ-အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ-န်လျက်)၊ ကာယဿ ဘေဒါပေ၊ ဘဝိဿန္တိ-န်လတုံ၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

သံသန္ဓနကထာ

၅၅၀။ တံ ကိံမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ တေ-သင်သည်။ ဝုဒ္ဓါနံ-တစ်ဘဝအတွက် ခြေလက်အင်္ဂါအားဖြင့် ကြီးရင့်ပြီးကုန်သော၊ မဟာလ္လကာနံ-မွေးဖွားခဲ့ရာ ချိန်ခါမှီး၍ ကြီးသည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်ကုန်သော၊ အာစရိယပါစရိယာနံ-ဆရာ၊ ဆရာ၏ ဆရာဖြစ်ကုန်သော၊ ဘာသမာနာနံ-ရှေးဟောင်းနှောင်းဖြစ်ကို ပြောဆိုတတ်ကုန် သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏(အထံမှ)၊ ကိန္ဒိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ သုတံ-ကြားအပ်ဖူး သနည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်။ သပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားနှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်း၊ (သုတံ-ကြားအပ်ဖူးသလော၊ ဗြဟ္မာ-သည်။) အပရိဂ္ဂ ဟော-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားမရှိ၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ဣတိ- ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊) ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်။) အပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက် အပ်သော မယားမရှိ၊ (ဣတိ-သို့၊ သုတံ-ကြားအပ်ဖူးပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက် ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်။) သဝေရစိတ္တော-ဒေါသတည်းဟူသောရန်စိတ်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်။) အဝေရစိတ္တော-ဒေါသတည်းဟူ သော ရန်စိတ်မရှိ(ဣတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ဣတိ-ပြီ၊)ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်။) အဝေရစိတ္တော-မရှိ၊ (ဣတိ သုတံ ဣတိ-ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်။) သဗျာဗန္ဓစိတ္တော-စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါမနဿနှင့်ယှဉ်သော စိတ်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်။) အဗျာဗန္ဓစိတ္တော-စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါမနဿနှင့်ယှဉ်သော စိတ်မရှိ၊ (ဣတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ဣတိ-ပြီ၊)ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်။) အဗျာဗန္ဓစိတ္တော-ရှိ၊ (ဣတိ သုတံ ဣတိ-ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်။) သံကိလိဋ္ဌစိတ္တော-ညစ်နွမ်းသောစိတ်ရှိ၏၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ- လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်။) အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော-ညစ်နွမ်းသော စိတ်မရှိ၊ (ဣတိဝါ- လည်း၊ သုတံ-လော၊ဣတိ-ပြီ၊)ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်။) အသံကိလိဋ္ဌ စိတ္တော-မရှိ၊ (ဣတိ သုတံ ဣတိ-ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်။) ဝသဝတ္တိ-စိတ်ကို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်၏၊ ဝါ-စိတ်ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်၏၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ- လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်။) အဝသဝတ္တိ-စိတ်ကို မိမိအလို၌ မဖြစ်စေနိုင်၊ ဝါ-စိတ်ကို မိမိအလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်၊ (ဣတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ ဣတိ-ပြီ၊) ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်။) ဝသဝတ္တိ-နိုင်၏၊ ဝါ-နိုင်၏၊ (ဣတိ-သို့၊ သုတံ- ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ။)

တံ ကိံမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်။ သပရိဂ္ဂဟာဝါ- သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားရှိကုန်သလော၊ အပရိဂ္ဂဟာဝါ-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားမရှိကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ (တေ ဝိဇ္ဇာ ဗြာဟ္မဏာ)၊ သပရိဂ္ဂဟာ-ရှိပါကုန်၏၊ (ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ပေ၊ ဘော

ဂေါတမ-မ၊ (တေဝိဇ္ဇာ ဗြာဟ္မဏာ), အဝသဝတ္တိ-စိတ်ကို မိမိအလို၌ မဖြစ်စေနိုင်ပါကုန်၊ ဝါ-စိတ်ကို မိမိအလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်ပါကုန်၊ (ဣတိ-ပြီ။)

၅၅၁။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဣတိ-လျှင်၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ၊ သပရိဂ္ဂဟာ-န်သည်၊ ကိရ(ဟောန္တိ)-အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သည်၊ ကိရဟောတိ-အံ့၊ (ဝေဝသတိ-သော်) သပရိဂ္ဂဟာန်-ကုန်သော၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ (ပဋိပဒါ-အကျင့်သည်)၊ အပရိဂ္ဂဟေန-သော၊ ဗြဟ္မာနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-တကွ၊ သံသန္တတိ အပိန-ရောနှောနိုင်မည်လော၊ သမေတိ အပိန-ညီညွတ်နိုင်မည်လော၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤသပရိဂ္ဂဟ ဗြာဟ္မဏတို့၏ အကျင့်၏ အပရိဂ္ဂဟဗြာဟ္မာနှင့် ရောနှောခြင်း ညီညွတ်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ၊ သပရိဂ္ဂဟာ-န်သည်၊ (သမာနာ-လျက်)၊ ကာယဿ-၏၊ ဘောဒါ-ကြောင့်၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-၌၊ အပရိဂ္ဂဟဿ-သော၊ ဗြဟ္မာနော-၏၊ သဟဗျူပင်္ဂါ-န်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-န်လတံ၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌လည်း သဝေရစိတ္တ၊ သဗျာဗဇ္ဈစိတ္တ၊ သံကိလိဋ္ဌစိတ္တ၊ အဝသဝတ္တိဖြစ်ကြသော ဗြာဟ္မဏတို့၏အကျင့် အဝေရစိတ္တ စသည်ဖြစ်သော ဗြဟ္မာနှင့် ရောနှောညီညွတ်မှု ဖြစ်နိုင်-မဖြစ်နိုင်ကို မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူ၍ မရောနှော မညီညွတ်နိုင်ကြောင်းကို ဝါသေဋ္ဌက လျှောက်ထားပါသည်။ ထိုအားလုံး နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိတိုင်အောင် တူပြီ။

၅၅၂။ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဣဒေ-ဤဗြဟ္မာ့ပြည် ရောက်ကြောင်းလမ်း၌၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ အာသိဒိတ္တာ-အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ကပ်ရောက်၍၊ ဝါ-မှတ်ထင်၍၊ သံသိဒန္တိ-နစ်မြုပ်ကြကုန်၏၊ သံသိဒိတ္တာ-နစ်မြုပ်၍၊ ဝိသာရံ-ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် ပျက်စီးခြင်းသို့၊ ပါပဏန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏၊ သုက္ကတရံ-ခြောက်သွေ့သော မြစ်ကို ကူးခြင်းကို၊ ဝါ-အခြောက်တိုက် ကူးခြင်းကို၊ တရန္တိ မညေ-ကူးကြကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဣဒံ-ဤမြတ်သော စကားဟုဆိုအပ်သော ဗေဒင် ၃-ပုံကို၊ တေဝိဇ္ဇ ဣရိဏန္တိပိ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ ဝေဒ ၃-ပုံတည်းဟူသော တောကြီးဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တေဝိဇ္ဇဝိနန္တိပိ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ကြီးစွာသော တောအုပ်ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ တေဝိဇ္ဇဗျသန္တိပိ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ ပျက်စီးခြင်းဟူ၍လည်း၊ ဝါ-တေဝိဇ္ဇတို့၏ ပျက်စီးကြောင်းဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၅၅၃။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝါသေဋ္ဌော မာဏဝေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ မေ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သုတံ-ကြားအပ်ဖူးပါပြီ၊ (ကိ-အဘယ် အကြောင်းအရာကို၊ သုတံ-နည်း)၊ သမဏော

ဂေါတမော-သည်၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ဇာနာတိ-၏၊
 ဣတိ (ဇေတံ-ကို၊ သုတံ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊) တံ ကိမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊
 ဣတော-ဤ သရက်ဥယျာဉ်မှာ၊ မနသာကဋ်-သည်၊ အာသန္ဓေ-နီးသည်မဟုတ်
 လော၊ (တစ်နည်း) အာသန္ဓေ-အနီး၌၊ (ဟောတိ-ဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊)
 ဣတော-မှာ၊ မနသာကဋ်-သည်၊ န ဒူရေ-မဝေးသည် မဟုတ်လော၊ (တစ်နည်း)
 ဒူရေ-အဝေး၌၊ န(ဟောတိ)-မဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူ
 ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏၊ ဣတော-မှာ၊ မနသာကဋ်-
 သည်၊ အာသန္ဓေ-နီးပါ၏၊ ဣတော-မှာ၊ မနသာကဋ်-သည်၊ န ဒူရေ-မဝေးပါ၊
 [တစ်နည်းလည်း ပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

၅၅၄။ တံ ကိမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ ပုရိသော-သည်၊ ဣဓ မနသာကဋေ-ဤ
 မနသာကဋေရွာ၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓေါ-မွေးဖွား၍ ကြီးပွားသည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊
 မနသာကဋတော-မှာ၊ တာဝဒေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ အဝသဋ်-ထွက်လာသော၊ တမေနံ-
 ထို ယောက်ျားကို၊ မနသာကဋဿ-၏၊ မဂ္ဂ-လမ်းကို၊ ပုစ္ဆေယျ-မေးကုန်ရာ၏၊
 ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ မနသာကဋေ-၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓဿ-သော၊ မနသာကဋဿ-၏၊
 မဂ္ဂ-ကို၊ ပုဋ္ဌဿ-မေးအပ်သော၊ တဿ ပုရိသဿ-၏၊ ဒန္ဓာယိတတ္တံဝါ-လေးနှေးမှု
 ကို ပြုတတ်သူ၏ အဖြစ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-လေးနှေးခြင်းသည်သော်
 လည်းကောင်း၊ ဝိတ္ထာယိတတ္တံဝါ-မဖြေနိုင်အောင် တောင့်ခိုင်နေသူ၏ အဖြစ်သည်
 သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-မဖြေပုံအောင် ကြောက်ရွံ့နေသူ၏ အဖြစ်သည်သော်လည်း
 ကောင်း၊ သီယာနုခေါ-ဖြစ်ရာသေးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော
 ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-မသင့်ပါ၊ တံ-ထိုသို့ မသင့်ခြင်း
 သည်၊ ကိဿဟေတု-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဟိ-
 အကြင်ကြောင့်၊ အမုပုရိသော-ထို ယောက်ျားသည်၊ မနသာကဋေ-၌၊ ဇာတသံ
 ဝဒ္ဓေါ-သူပါတည်း၊ တဿ-ထို ယောက်ျားအား၊ ဝါ-သည်၊ သဗ္ဗာနေဝ-ကုန်သော၊
 မနသာကဋဿ-၏၊ မဂ္ဂါနိ-လမ်းတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ သုဝိဒိတာနိ-ကောင်းစွာ
 သိအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဝါ-အလွန် ထင်ရှားပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်ပါတည်း၊ (ဣတိ-
 ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

၁ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ မနသာကဋေ-၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓဿ-သော၊ မနသာကဋဿ-၏၊
 မဂ္ဂ-ကို၊ ပုဋ္ဌဿ-သော၊ တဿ ပုရိသဿ-၏၊ ဒန္ဓာယိတတ္တံဝါ-သည်သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဝိတ္ထာယိတတ္တံဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ သီယာ-ဖြစ်ရာသေး၏၊
 ဗြဟ္မာလောကေဝါ-ဗြဟ္မာ့ပြည်၌သော်လည်းကောင်း၊ (ဗြဟ္မာ့ပြည်၏ အကြောင်းအရာ
 ၌သော်လည်းကောင်း၊) ဗြဟ္မာလောကဂါမိနိယာ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်
 သော၊ ပဋိပဒါယဝါ-အကျင့်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပုဋ္ဌဿ-သော၊ တထာဂတဿ-
 မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဒန္ဓာယိတတ္တံဝါ-သည်သော်လည်း ကောင်း၊ ဝိတ္ထာယိတတ္တံဝါ-

သည်သော်လည်းကောင်း၊ န တွေဝ(သိယာ)-မဖြစ်ရာသည်သာ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ အဟံ-သည်၊ ဗြဟ္မာနဋ္ဌ-ဗြဟ္မာကိုလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာလောကဋ္ဌ-ဗြဟ္မာပြည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာလောကဂါမိနိ-သော၊ ပဋိပဒံစ-အကျင့်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဇာနာမိ-အပြားအားဖြင့် သိတော်မူ၏၊ ယထာ(ယံ ပဋိပဒံ)-ကို၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဗြဟ္မာလောကံ-သို့၊ ဥပပန္နော-ကပ်ရောက်ရ၏၊ တဉ္စ-ထို အကျင့်ကိုလည်း၊ ပဇာနာမိ-၏၊ ဣတိ-တော်မူပြီ။

၅၅၅။ ဧဝံ ဝုတ္တေပေ၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ မေ-သည်၊ ဧတံ-ကို၊ သုတံ-ပြီ၊ (ကိံ-ကို၊ သုတံ-နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေတိ-ဟောနိုင်၏၊ ဣတိ (ဧတံ-ကို၊ သုတံ-ပြီ) သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ နော-တပည့်တော်တို့အား၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျတာယ-ငှာ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေတု-ဟောပြတော် မူပါ၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ဗြဟ္မဏိံ ပဇံ-ပုဏ္ဏားသတို့သားကို၊ ဥလ္လမ္ပတု-အပါယ်လမ်းမှ ထုတ်ဆယ်တော်မူပါ၊ ဝါ-အပါယ်လမ်းမှ ထုတ်ဆယ်၍ ဗြဟ္မာ ပြည်သို့ရောက်ကြောင်းလမ်း၌ တည်စေတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ တေနဟိ ဝါသေဋ္ဌ၊ ပေ၊ ပစ္စုသောသိ။

ဗြဟ္မာလောကမဂ္ဂဒေသနာ

၅၅၆။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဣဓ ဝါသေဋ္ဌ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပန္နတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ (ယထာ သာမညဖလေ၊ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ) ဧဝံ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ဘိက္ခု၊ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ၊ ပေ၊ တဿ ပဟိနေ ပဉ္စ ဣမေ နိဝရဏေ အတ္တနိ သမနုပဿတော ပါမောနံ ဇာယတိ၊ ပေ၊ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ၊ [သာမညဖလသုတ် နိဝရဏပ္ပဟာနကထာ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

သော-ထိုရဟန်းသည်၊ မေတ္တာသဟဂတေန-မေတ္တာနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ စေတသာ-ဖြင့်၊ ဧကံဒိသံ-တစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာကို၊ ဝါ-တစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာ၌နေသော သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ ဖရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ တထာ-ထို့အတူ၊ ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက်သောအရပ်ကို၊ ဝါ-ကို၊ (ဖရိတွာ ဝိဟရတိ)၊ တထာ-တူ၊ တတိယံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ (ဖရိတွာ ဝိဟရတိ)၊ တထာ-တူ၊ စတုတ္ထံ-

မေတ္တာသဟဂတေန။ ။[နောက်၌ပြုမည့် သာဓကများကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကဏ္ဍ ဋီကာမှယူထားပါသည်။](မေတ္တာပွားသောအခါ) စိတ်၏ ဥပါဒံ-ဋီ-ဘင် ခဏသုံးပါးလုံး၌ သတ္တဝါတို့၏စီးပွားကို လိုလားသော အခေါ်သဟူသော မေတ္တာပါသောကြောင့် “မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ” ဟုဟောတော်မူသည်၊ [မေတ္တာသဟဂတေနာတိ ဥပ္ပါဒေတော ယာဝ ဘင်္ဂါ (ဘင်တိုင်အောင်) မေတ္တာယ+သဟ+ပဝတ္တေန၊ (ဂတ၏အဖွင့်) သံသဋ္ဌေန သမ္ပယုတ္တေနာတိ အတ္ထော-ဋီကာ။]

၄-ခုမြောက်သောအရပ်ကို၊ ဝါ-အရပ်၌နေသော သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ (ဖရိတွာ ဝိဟရတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-အထက်အရပ်၌နေသော သတ္တဝါအပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ အစော-အောက်အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ တိရိယံ-ဖီလာ(အထောင့်) အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗမိ-အလုံးစုံသော အရပ် ၁၀ မျက်နှာ၌၊ သဗ္ဗတ္တတာယ-အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၌ မိမိနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (တစ်နည်း) သဗ္ဗတ္တတာယ-အလုံးစုံသောစိတ် ရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ (“ဖရိတွာ ဝိဟရတိ”၌စပ်) သဗ္ဗာဝန္တံ-အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းရှိသော၊

ဧကံဒိသံ ဇေ၊ တထာ စတုတ္ထံ။ ။“ဧကံဒိသံ”၌ ဒိသာသဒ္ဓါဖြင့် အရပ်ကိုသာမက၊ ထိုအရပ်၌တည်သော သတ္တဝါတို့ကို ယူပါ။ [ဒိသာသု ပံ ဌိတသတ္တာ ဒိသာဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ-ဋီကာ။] အရှေ့အရပ် အစရှိသော အရပ်တို့တွင် (မေတ္တာပွားစေသော ပုဂ္ဂိုလ်က) ရှေးဦးစွာ မေတ္တာဖြင့်ဖြန့်အပ်သော အရပ်ကို “ဧကံဒိသံ”ဟုလည်းကောင်း၊ ထိုအရပ်မှအခြား မဲ့ဖြစ်သော (မေတ္တာဖြင့် ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထဖြန့်အပ်သော)အရပ်ကို “ဒုတိယံ၊ တတိယံ စတုတ္ထံ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။

ဥဒ္ဓံ အစော တိရိယံ။ ။“ဥဒ္ဓံ”အရ အထက်နတ် ဗြဟ္မာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိနေရာ၏ အထက်၌ရှိသော သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း ယူပါ။ “အစော”အရ ငရဲသတ္တဝါ နဂါး စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိနေရာ၏ အောက်၌ရှိသော သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း ယူပါ။

သဗ္ဗတ္တတာယ။ ။သဗ္ဗေသု ဟိနမဇ္ဈိမုက္ကဋ္ဌ မိတ္တသပတ္တ မဇ္ဈတ္တာဒိပ္ပဇောဒေသု အတ္တတာယ။ “အယံ ပရသတ္တာ”တိ (ဤသူသည် သူစိမ်းတည်းဟု) ဝိဘာဂံ အကတွာ (ခွဲခြားမှုကို မပြုဘဲ)အတ္တသမတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-အဋ္ဌကထာ။ [ဤအလို အတ္တသဒ္ဓါသည် “မိမိ”ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ အတ္တနာ+သမော အတ္တသမော၊ အတ္တသမဿ+ဘာဝေါ အတ္တသမတာဟု ဆိုလိုလျက် သမပုဒ်အကြေကြံပါ။ သဗ္ဗေသု+အတ္တတာ သဗ္ဗတ္တတာ။]

တစ်နည်း။ ။အထဝါ သဗ္ဗတ္တတာယာတိ သဗ္ဗေန စိတ္တဘာဓေန၊ ဤသကမ္မိ ဗဟိ အဝိက္ခိပမာနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-အဋ္ဌကထာ၊ ဤအလို အတ္တသဒ္ဓါသည် “စိတ်”ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ သဗ္ဗဘာဓေနသည် အဓိပ္ပါယ်တ္ထတည်း၊ သဗ္ဗံ+စိတ္တံ ယသာတိ သဗ္ဗစိတ္တော၊ သဗ္ဗစိတ္တဿ+ဘာဝေါ သဗ္ဗစိတ္တတာ၊ ဆိုလိုရင်းကား-“မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အာရုံဖြစ်သော သတ္တဝါတို့မှ ပြင်ပအာရုံ၌ မပြန့်လွင့်စေဘဲ အာရုံဖြစ်သော သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ မေတ္တာဖြန့်၍ နေသည်”ဟူလို။

သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ။ ။သဗ္ဗာဝန္တံ သဗ္ဗသတ္တဝန္တံ၊ လောကန္တံ သတ္တလောကံ-အဋ္ဌကထာ၊ မေတ္တာယ ဝုစ္စမာနတ္တာ သတ္တဝိသယော သဗ္ဗသဒ္ဓေါ၊ သောစ ဒိဃံ ကတွာ ဝုတ္တော၊ [မောဂ္ဂုလ္လာန် အလို အာဝန္တုပစ္စည်းလည်း ဆိုနိုင်၏။] တသ္မာ “သဗ္ဗသတ္တ ကာယ သင်္ခါတာ ပစာ+တေဿ+အတ္ထိတိ သဗ္ဗာဝန္တော”တိ ပဒတ္တတော ဒေသေန္တော “သဗ္ဗာဝန္တံ သဗ္ဗသတ္တဝန္တံ”တိ အာဟာ-ဋီကာ။

လောကံ-ကို၊ မေတ္တာသဟဂတေန-မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဝိပုလေန-ပြန်ပြော
သော၊ မဟဂ္ဂတေန-မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်သော၊ ဝါ-မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်
တို့သည် ရောက်အပ် ရအပ်သော၊ အပ္ပမာဏေန-အတိုင်းအရှည်မရှိသော၊
အဝေရေန-ဒေါသတည်းဟူသော ရန်မရှိသော၊ အဗျာဗဇ္ဇေန-စိတ်ဆင်းရဲစွာ
ဒေါမနဿ ဝေဒနာလည်း မရှိသော၊ စေတသာ-ဖြင့်၊ ဖရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ဝိဟရတိ။

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သေယျထာပိ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ ဗလဝါ-အားရှိသော၊
သင်္ခမေဗ္ဗာ-ခရသင်းမှုတ်သူသည်၊ အပ္ပကသိရေနေဝ-မပင်ပန်းသဖြင့်သာလျှင်၊
စတုဒ္ဓိသာ-အရပ် ၄-မျက်နှာတို့ကို၊ ဝိညာပေယျ သေယျထာပိ-သီစေနိုင်ရာ
သကဲ့သို့၊ (ကြားစေနိုင်ရာသကဲ့သို့)၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊
ဧဝံ-သို့၊ ဘာဝိတာယ-(မိမိသန္တာန်၌) ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော၊ ဝါ-တိုးပွားစေအပ်
ပြီးသော၊ မေတ္တာယ-မေတ္တာရှိသော၊ ဝါ-မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော၊ စေတောဝိမုတ္တိယာ-
နီဝရဏတို့မှ လွတ်သောစိတ်ကြောင့်၊ (တစ်နည်း) မေတ္တာယ-သော၊ ဝါ-သော၊
စေတောဝိမုတ္တိယာ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘာဝိတာယ-ပြီးသော်၊ ဝါ-သော်၊ ပမာဏကတံ-
ပြုအပ်ပြီးသော အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြားရှိသော၊ ဝါ-အတိုင်းအရှည် အပိုင်း
အခြားကိုပြုတတ်သော၊ ယံ ကမ္မံ-အကြင် ကာမာဝစရက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ [အတိုင်း
အရှည် ပမာဏကို ပြုတတ်သော နီဝရဏ သံကိလေသဓမ္မတို့ကို မပယ်ခွါနိုင်
ခြင်းကြောင့် ကာမာဝစရက်ကို “ပမာဏကတ” ဟု ဟောတော်မူသည်၊] တံ-ထို
ကာမာဝစရက်သည်၊ တတြ-ထို ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရက်သည်၊ (သတိ-ရှိလ
သော်) န အဝသိဿတိ-မကြွင်းကျန်နိုင်တော့၊ [အကျိုးမပေးနိုင်တော့-ဟူလို။]
တံ-ထိုကာမာဝစရက်သည်၊ တတြ-သည်၊ (သတိ-သော်) န အဝတိဋ္ဌတိ-မတည်
နိုင်တော့၊ [အကျိုးပေးဖို့အခွင့်ကို ယူ၍ မတည်နိုင်တော့-ဟူလို။] ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊
အယမ္ပိ-ဤ(အပ္ပနာ)မေတ္တာသည်လည်း၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျတာယ-အတူဖြစ်
သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှာ၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းတည်း။ [ဤမှနောက်၌ ကရုဏာ၊

ဝိပုလ, မဟဂ္ဂတာ။ ။အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း စသည်တို့၌ကဲ့သို့ အာရုံ၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း
မျှကိုသာ မယုတ် အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ယူသောကြောင့် “ဝိပုလ”ဖြစ်သည်၊ (နီဝရဏ)
ကိလေသာကို ပယ်ခွါနိုင်ခြင်းကြောင့် “မဟဂ္ဂတ”ဖြစ်သည်၊ (တစ်နည်း) မွန်မြတ်သောဆန္ဒ၊
စိတ်, ဝီရိယ, ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ် ရအပ်သောကြောင့် “မဟဂ္ဂတ”ဖြစ်သည်၊
ဋီကာ။

အပ္ပမာဏ, အဝေရ, အဗျာဗဇ္ဇ။ ။ပဂုဏဝသေနစ (အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်သည်၏
အဖြစ်-ကောင်းစွာ ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း) အပ္ပမာဏ သတ္တာရမဏ
ဝသေနစ (အတိုင်းအရှည်မရှိသော သတ္တဝါဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း)
အပ္ပမာဏံ၊ ဗျာပါဒပစ္စတ္တိကပ္ပဟာဓေန အဝေရံ၊ ဒေါမနဿပဟာဓေန အဗျာဗဇ္ဇံ-အဋ္ဌကထာ။

မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ ပွားများပုံကို ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူး မရှိပါ။]

၅၅၇။ တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ ဧဝံဝိဟာရီ-ဤသို့(ဗြဟ္မဝိဟာရဖြင့်) နေလှေ ရှိသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သပရိဂ္ဂဟောဝါ-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားနှင့် တကွဖြစ် သလော၊ အပရိဂ္ဂဟောဝါ-သိမ်းပိုက်အပ်သောမယား မရှိသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီး ဘော ဂေါတမ-မ၊ (ဧဝံ ဝိဟာရီ ဘိက္ခု) အပရိဂ္ဂဟော-မရှိပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီး။ [“အဝေရစိတ္တာ ဝါ” စသော ဝါကျတို့၌ အနက်ပေးပုံကို လည်း ဤနည်းအတိုင်းသိပါ။]

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဣတိ-လျှင်၊ (ဤ သင်လျှောက်အပ်သည့်အတိုင်း၊) ဘိက္ခု- သည်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သည်၊ ကိရ ဟောတိ-အံ၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ အပရိဂ္ဂဟော- သည်၊ ကိရ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) အပရိဂ္ဂဟဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော- နါ၊ (ပဋိပဒါ-သည်၊) အပရိဂ္ဂဟေန-သော၊ ဗြဟ္မနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-ကွ၊ သံသန္တတိ အပိန-လော၊ သမေတိ အပိန-လော၊ ဣတိ-ပြီး၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤ အတိုင်းမှန်ပါ၏၊ ဣတိ-ပြီး၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သာဓု-ကောင်းပြီး၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဝတ- စင်စစ်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သော၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ကာယဿ၊ပေ၊ သဟဗျူပဂေါ- တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိ-၏။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဝေရစိတ်စသည် မရှိသောရဟန်း၏ အကျင့်၏ ဝေရစိတ်စသည်မရှိသော ဗြဟ္မာနှင့် နီးနှောမိပုံကိုလည်းကောင်း၊ ဝေရစိတ်စသည် မရှိသောရဟန်း သေလွန်သောအခါ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်နိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း မိန့်တော်မူပါသည်။ ဤသို့မိန့်တော်မူသောအခါ “အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ” စသော စာကားကိုလျှောက်၍ သရဏဂုံတည်ကြပါသည်။ [ဤဝါကျများ၏ အနက်ကို ရှေးရှေးသုတ်များ၌ ရေးခဲ့ပါပြီ။]ပေ၊ နော-တို့ကို၊ ဥပါသကေ-တို့ဟူ၍၊ ဓာရေတု- ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ (ဣတိ-သို့၊ သုတံ-ပြီး၊ (တစ်နည်း) ဣတိ- သို့၊ သုတံ-သည်၊ ဟောတိ-ပါ၏၊ ဣတိ-တေဝိဇ္ဇသုတ် အပြီးတည်း။)

တေရသမံ-တစ်ဆယ့်သုံးသုတ်မြောက်သော၊ တေဝိဇ္ဇသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီး၊

တေဝိဇ္ဇသုတ်ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

သီလက္ခန္ဓာဝဂ္ဂပါဠိ-သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

